زبدة البخاري

ZÜBDE-TÜL BUHARİ
TERCÜMESİ

Ömer Ziyaeddin Dağıstani

ZÜBDETÜ'L BUHÂRÎ

Aziz Okuyucu;
Kâinatın yaratıcısı yüce Allah'ın Peygamberi vasıtasıyle insanlara kurtuluş sebebi olarak gönderdiği, Kur'ân-ı Kerimden sonra, îs-lâm ulemasının üzerinde doğru olduğuna ittifak ettikleri altı kitap vardır. Bunlar ezcümle peygamberimizin söylediği sözlerin, sağlam ravilerce derlenerek: kitap haline getirilmiş şeklidir.
Sahih-i Buhârî, Sahih-i Müslim Sünnen-i Ebû Davut, Sünen-i Tirmizi, Sünne-i Nesâî, Sünne-i ibni Mace isimlerini taşıyan bu kıymetli kitapların, Kur'am Kerimden sonra ilk sırayı işgal edeni şüb-hesizki İmam-ı Buhârî hazretlerinin Cemettiği sahih-i Buhâri kitabıdır. Bu kitabın 30 ciltlik, 12 ciltlik 5 ciltlik gibi muhtelif şerhleri yapılıp tab edilmiştir. Bunları okumak son derece uzun vakitleri gerektirdiğinden her müslümanm alıp okuması zordur. Bu itibarla meşhur Hadis alimlerimizden Ömer Ziyaeddin efendi. Hazretleri bu büyük kitabı özetleyerek mükerrer Hadisleri ve hadis ravilerini çıkararak bir zübde hazırlamıştır.
İşte Zübdetül Buhârî adındaki bu değerli eseri, muhterem Fikri Yavuz hoca sadeleştirmiştir. Ayrıca, süneni tirmizi mütercimi muhterem Osman Zeki Soyyiğit Hocada büyük bir titizlikle tahkik ve tetkikini yaparak neşre hazırlamıştır.
Bu emeklerinden dolayı kendilerine teşekkürlerimizi arz eder iki cilt halinde orjinalleri ile birlikte sizlere arzettiğimiz bu kıymetli eserin basımını bizlere bahşeden Allaha hamd ederiz.
Tevfik Allahtandır.
HİSAR YAYINEVİ[1][1]

TAKRÎR

Merhum Müderris Ömer Ziyaûddin Efendi'nin (1849-1925) Şahîh-i Buharî'yi ihtisar edip sonra dilimize çevirdiği «ZÜBDETÜ'L BUHARÎ» adlı bu eseri, emekli müftülerimizden A. Fikri YAVUZ Beyefendi tarafından Osmanlıca aslından sadeleştirilerek yeni Türk harfleriyle baskıya hazırlanmıştır.
Muhterem Hoca Efendi'nin üslendikleri bu görevi lâyıkı veçhile yerine getirmek hususunda büyük" gayret sarfettikleri gözden kaçmamaktadır.' Buna rağmen eserin naşiri Hisar Yayınevi, konunun azamet ve ehemmiyetine binaen, yapılan çalışmaların tekrar gözden geçirilmesinde fayda mülahaza ederek ve dinî mes'ûliyet duygusunun da bir gereği olarak bu çalışmaları bir başka ehliyetli görüşün ted-kik ve tahkikinden geçirmeyi kararlaştırmıştır. Kütüb-i Sitte'den

«SÜNEN-İ TİBMİZİ» nin acizane mütercimi olmaklığım hasebiyim ou tedkik görevi bana teklif edildi.
Hisar Yaymevi'nin bu tutum ve davranışının tebrik ve takdirle karşılanması ve dini sahada neşriyat yapan yayınevlerinin tümü tarafından örnek alınması gerektiğine işaret etmek isterim. Aslında yıllarca' Hadis muallimliği yapmış Ömer Ziyaûddin Efendi gibi bir zatın tercümesi ve yine yıllarca fetva makamı gibi ulvî bir makamda bulunmuş bir zatın sadeleştirmesi bahis konusu olunca bunun tedkik ve tahkikine ihtiyaç görülmeyebilirdi. Fakat ciddiyetle temayüz ve dinî mes'ûliyet duygusuyla hareket eden bir yayınevinin buna lüzum görmesi iftihar vesilesidir.
Bizde bu halishane niyet karşısında bize düşen görevi bütün ihlasımızla yerine getirmeye çalıştık. Büyük bir hassasiyet ve titizlikle O nübüvvet müessesesinde fışkıran sözlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olduk.
Osman Zeki Soyyiğit
(Molla Mehmetoğlu 21.7.1980 İst.[2][2]

MÜTERCİM ÖMER ZİYAEDDÎN EFENDİ MERHUMUN TERCEME-Î HALİ

Merhum mütercim Ömer Ziyaeddin Efendi aslen Dağıstanlıdır. *Çirkây»a bağlı MÎRTÎ köyünde doğmuştur. Lâzki aşiretinin AV AR boyundandır. Şeyh Şamil Hazretlerinin bilinen savaşları sırasında beraberinde hizmet etmiştir.
Doğum yerinde ilk tahsilini yaptıktan sonra İstanbul'a hicret etmiştir. İstanbul'a geldikten sonra alet ve yüksek ilimleri tahsile koyulmuş, hem de yüksek feyiz sahibi meşhur şeyh Gümüşhane'li Hacı Ziyaeddin Efendi (Kuddise sirruhu) Hazretlerinden manevî feyizler edinmeye başlamıştır. Öğretilmesi adet olan zahirî ilimlerde yine sözü geçen Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretlerinden ilmî tahsilini tamamlayarak icazet aldığı gibi, adı geçen Şeyh Hazretlerinin kudsi himmetleriyle dereceler kazanarak hilâfet elde etmiştir.
Hafıza gücündeki sağlamlık hayrete değer olup Kur'an-ı Azî-mu'ş-Şanı, Fatiha-i Şerife gibi tam bir sür'atle okuyacak derecede hafız olduğundan başka, terceme buyurduğu «Zübdetü'î-Buharî» yi ve bazı hadîs kitaplarını ezberlemişti. Bir çok sene hatimle Teravih namazı kıldırdığı gibi, ömrünün sonuna kadar Kur'an-ı Kerimi-altı saatte, başından sonuna kadar ezbere okumağa gücü yeten bir hafız idi. Bu yönden emsali pek nadir idi.
İlmî icazeti aldıktan sonra 15 Muharrem 1927 tarihinde Alay Müftüsü olduğundan Edirne'de on'altı sene kadar bu hizmeti tam bir istikamet ve dirayetle başardı. Bundan sonra Malkara kazası, niyabetini kabul ile bu hizmette de onüç

sene kalmıştır. Sonra Tekirdağ niyabetine yükseltilerek iki buçuk sene bu hizmeti güzele? yerene getirmiştir:
Meşrutiyetin ilânı arkasından İstanbul'a dönüp bir müddet kaili
diktan sonra Medine-i Münevvere'ye giderek altı ay kadar da orada kalmıştır. O sırada Hicaz tarafına gelen Mısır Hidîvi Abbas Hilmi Paşa maiyetine1 geçmiş ve on seneden çok Mısır memleketinde adı geçen Hidîv'in sarayında ikrama mazhar olmuştur.
1337 tarihinde İstanbul'a dönerek «Daru'l-Hılâfe» medresesinde Hilâfiyat ve ondan sonra hadîs ilmi okuttuğu gibi, Gümüşhane'Ii 'Hazretlerinin Postnişîn'liği boşaldığında mevcut halifelerin en olgun ve en alimi olduğundan irşad postuna oturarak vakıf şartı gereğince irşad ve ilim tedrisi ile iki sene kadar meşgul olmuştur. 17/Rebiulev--vel/1340 tarihi cuma gecesinde yetmişbeş yaşında olduğu halde ebedî hayata göçerek Süleynmniye camii çevresinde Gümüşhaneli Hazretleri ile kendisinden sonraki Halifelerine mahsus yere gömülmüştür. Allah'ın bol rahmeti üzerine, olsun...
Merhum iyi huylu, cömert ve güzel vasıflara sahip muhaddis; ilim, fazıl, çok lütuf kâr ve açık kalbli bir pir idi.
İşte size eşsiz bir dehâ ve Müslüman Türk fazılı!...
ibni Hanbel ve şöhretli hadîs alimi Ebu Nuaym El-Isfahanî gibi peH çok meşhur ailemlerden ders almıştır. Yüzbin sahih ve ikiyüz bin gayri sahih hadîs ezberinde olduğu meşhurdur. Hatta İmam Buhari'-nin benimsemediği hadîs, sahih hadîs değildir, diyenler de vardır.
Kendisinden rivayet olunduğu üzere «600.000» miktarında hadis-i şerifi inceleyerek onaltı yıl içinde bir araya getirmiş ve gusledip iki rekât namaz kılmadıkça Sahih-i Buharî'sine hiç bir hadis-i şerif yazmamıştır.
Bağdad'da bulunduğu sürece derslerine pek çok hücum ve rağbet olmuştu. Kendisinden yetmiş binden ziyade büyük şahsiye! hadis-i şerif dinlemiştir. İmam Müslim bin Haccac EI-Nisabûri, İmam Tirmizi, İmam Nesaî, Ebû Zura'a ve Ebû Bekir ibni Hüzeyme İmam Buhari'den feyiz alan meşhur alimlerdendirler. Uzun zaman Bağdad'da ilim öğrettikten sonra Buhara'ya dönerek ilim neşrine başlamışken Buhara Valisi bulunan Halid ibni Ahmet, yalnız kendi evlâdını faydalandırmak üzere kendisini özel muallim yapmak istemişse de, İmam Buhari ilim neşrinin hudutlandırılmasina razı olmadığından Sem'erkand civarında «Hertenk» köyüne sürülmüş ve orada hicri «256» yılında altmış iki yaşında olduğu halde Ramazan bayramı gecesinde beka alemine göçmüştür,
Allah Tealâ' Hazretlerinin rahmeti onun ve bütün müminlerin üzerine olsun...[3][3]

ŞÜPHEYİ GîDERME

Ehliyetli kişilerce malum* olduğu üzere fıkha ait bütün meselelerin kaynağı Kur'anı Kerim ûe Peygamberin-Hadisi şerifleridir. Yani müctehid imamlar, beyan buyurdukları dini meselelerin bütününü Kur'anı Kerim ve hadisi şeriflerden çıkarmışlardır. Buna binaen bazı hadîsi şeriflerin tercemelerinde münasebet geldikçe merhum mütercim Ömer Ziyaeddin Hazretleri, müctehid imamların ictihadî ihtilâflarını beyan buyurmuş olmakla hatıra şöyle bir şey gelmek ihtimali vardır: Mademki dört imamın hepsi meseleleri çıkarmakta kaynakları birdir, o halde aralarında niçin*ihtilâf oluyor? Bunlar ilim yönünden herkesin güvenini kazandıkları halde neden ittifak edememişlerdir, .ittifakla, kabul edilemeyen bir mesele nasıl uygulanabilir?
Bu sorulara iki yönden cevap verilebilir:
1- Müctehid imamlar, esas meselelerde ittifak halindedirler. Meselelerin bazı teferruatında ihtilâf mevcuttur.
Ayeti kerime ile beyan buyurulan abdestin farzlarının dört olmasında fikir birliği vardır. Yalnız abdesti bozan bazı kısımlarda pek az bir ihtilâf vardır. O da ihtilâftan sayılmaz.
2- Bir meselenin sübûtunda ittifak olup uygulama şeklinde ihtilâf bulunması, o meseleyi amelden düşürmek için olmayıp daha sağlam, daha mükemmel bir hale koymak için olacağından bu da ihtilâfdan sayılmaz. O halde ihtilâf neye derler?
Birisi: «Günde beş vakit namaz kılmak farzdır, delil de şu ayeti kerimedir» der.
Öteki: «Hayır, namaz iki vakittir, be,ş değildir.» der. îhtüâf bu gibi şeylere denir.
Şu halde müctehid imamların farz ve vacib olan amellerde ittifak edip bazı teferruatta ihtilâf etmeleri bizi şüpheye düşüremez.
(127. sayfanın 254. hadîsi şerifinin tercemesindeki özel araştırma bahsine müracaat olunsun.)[4][4]

— BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM —

BUHARÎ-İ ŞERİF HAKKINDA AÇIKLAMA

Kitabımız KUR'AN-Î KERİM'den sonra; kitabların en sahihi olduğuna büyük alimlerin ittifakı olan BUHARÎ-İ ŞERİF, lâfzî, fili ve takriri olmak üzere, mükerrer hadîslerle beraber «7275» hadîs-i şerifi ihtiva edsn dört büyük cildden ibarettir.
İmam Buharı Hazretleri ise, Peygamber'e ait hadîslerin sened-lerini bir silsile halinde anlattığı gibi, sırası geldikçe de bir çok râ-vinin, ashab ve tabiînin sözlerini dahi kitaba koymuş olduğundan kitabın hacmi, adeta okunması ve

kavranması mümkün olamayacak derecede büyümüştür.
Mütercim merhum Ömer Ziyaeddin Hazretleri, öğrenci ve okuyuculara kolaylık sağlamak üzere Buharî-i Şerifin senedlerini ve mükerrer hadîslerini çıkarmak ve yalnız «Kavli» hadîsleri almak suretiyle kısaltıp toplamı «4541» adet olan hadis-i şerifi «SÜNEN-İ AKVAL-i NEBEİYYE» adı ile hicrî 1308 tarihinde İstanbul'da basmış ve yaymıştır.
Adı geçen merhum bu kitabı herkesin kolayca okuyup ezberle-yebilmesi için, Peygamber'e ait «Kavli» hadîs1 erden mana yönünden bir ve yalnız ravilerin müteaddit olması dolayısiyle lâfızlarda kısmen değişik olan hadîs-i şerifleri birleştirmek ve mükerrer olanları tamamen, hadîs ravilerinin sözlerini kısmen düşürmek suretiyle tek rar kısaltıp «1524» hadis-i şerifi ihtiva eden «Zübbetü'l-Buharî» adı ile hicrî] 330 tarihinde Mısır'da, bir kitap yazarak basıp yaymış idiyse de bu kitapların her ikisi de arapça yazılmış olduğundan, arapça-yı tam bilmeyen Türk kardeşlerinin faydalanmalarını gözden uzak tutmayan Ömer Ziyaeddin Hazretleri; zikredilen tarihte hemen kendi el yazılan ile bu «Zübdetü'l-Buharî» kitabını Türkçeye terceme etmiştir.[5][5]

BÎSMİLLAHİRRAHMANÎRRAHİM

1- îbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme ait mektubun tercemesi söyledin
«BİSMİLLAHÎRRAHMANİRRAHİM. Allah Tealâ'nin kulu ve peygamberi MUHAMMED tarafından, Rum'ların büyüğü Hirakl'e...
Hidayete uyanlara selâm olsun. İmdi seni İslâm'a davet ederim. İslâm ol, selâmet bulursun ve Allah Tealâ sana iki kat mükafat verfcv Eğer yüz çevirirsen, sana bağlı olanların hepsinin vebali kuşku Buz boynundadır. Ey Ehl-i Kitab (olan Hıristiyanlar)! Allah Tealâ'-dan başkasına ibadet etmemek ve Ona hiç bir şeyi ortak koşmamak ve Allah'ı bırakıp da birbirimizi Tanrı ittihaz etmemek üzere geliniz, aramızda sözbirliği edelim! Eğer onlar yüz çevirirlerse, siz (ey iman edenler!» «Şahit olunuz, biz müslümanız Allah Tealâ'nın emirlerine boyun eğmişiz ve teslim olmuşuz.)» deyiniz...»
Mütercimin ilavesit
Hirakl, her nekadar iman etmeğe gayret göstermişse de, kavminden çekinip imanını açıklayamadı. Gerçi Hirakl, Mekke ticaret kafilesi başkanı sıfatıyla o vakit Şam'da bulunan Ebû Sûfyan'ı Kudüs'e getirtip uzun uzadıya soru sorarak derin bir tahkikat neticesinde kendisine tam bir vicdan kanaati gelmiş ve bütün halinde iman etmek üzere Rum büyüklerine teklifte bulunmuş ise de, onlar kabul etmediklerinden kendisi de imamını açıklayamamıştın

2- îbni Ömer Radıyallahu Anh'dan rivayet edilmiştir:
«İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah Tealâ'dan başka mabud olmadığına ve Hasreti Muhammed'in, Allah Tealâ*nın peygamberi olduğuna (kalp ile tasdik ve dil ile ikrar edip) şehadet etmek, Erkân ve şartları ile beş vakit namaz kılmak. (Nisaba sahip
Mütercimin ıuvesı:
Hirakl, her nekadar iman etmeğe gayret göstermişse de, kavminden çekinip imanını açıklayamadı. Gerçi Hirakl, Mekke ticaret kafilesi başkanı sıfatıyla o vakit Şam'da bulunan Ebû Sûfyan'ı Kudüs'e getirtip uzun uzadıya soru .sorarak derin bir tahkikat neticesinde kendisine tam bir vicdan kanaati gelmiş ve bütün halinde iman etmek üzere Rum büyüklerine teklifte bulunmuş ise de, onlar kabul etmediklerinden kendisi de imamını açıklayamamıştır.

3- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştir: «İman, altmış küsur şubedir. Haya da imanın bir şübesidir.»

4- Abdullah ibni Amr (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:
«Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların emin oldukları kişidir. Muhacir, Allah Tealâ'nm yasakladığı şeyden göç eden kişidir.»

5- Ebû Musa (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Hangi müslümari daha faziletlidir, diye sorulunca Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, dilinden ve eihıden müslümahlarını emin oldukları kişi buyurdu»

6- Abdullah İbni Amr fR.A.) 'dan rivayet edilmiştir: «Resûlüllah Saliallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine: Ey Allah' m Resulü: Müslümanlığın hangi ameli daha hayırlıdır? diye sorulunca, Peygamber efendimiz;: Açîari dovurmaklığın, tanıdığına ve tanımadığına selâm vermekliğin, buyurdular.»

7- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştin
«Hiç biriniz, kendisi için istediği şeyi din kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olamaz (bunu yapmadıkça kâmil bir iman ile mümin olamaz)

9- Enes (R.A.l'den rivayet edilmiştir;
«Üç şey vardır ki, onlar kimde bulunursa, o şahıs imanın tadını bulmuştur; Allah Tealâ ve peygamberi, diğer bütün varlıklardan o kimseye daha sevgili olmak. Bir kimseyi sevdiği zaman, (karşılık beklemeksizin) yalnız Allah rızası için sevmek. Ateşe atılmaktan tiksindiği gibi, îslâm ile şereflendikten sonra tekrar küfre

dönüp dinden çıkmaktan tiksinmek. (Bu üç şey, her kimde bulunursa iman-nın zevkini iyi tatmış olur, demektir.»).

10- Enes (R.A.)'Öen rivayet edilmiştir:
«îmanın alâmeti, Ensar'ı (Medîne'li ashabı) sevmektir. Nifakın alâmeti de, Ensar'a kin beslemektir.»

11- Ubâde bin Samit (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallâllahu Aleyhi ve Sellem, ashabı kiramdan bir topluluğu hitaben şöyle., buyurdular:
«Allah Tealâ'ya hiç bir şeyi ortak koşmayacağınıza, hırsızlık yapmayacağınıza, zina etmiyeceğinize, çocuklarınızı öldürmeyeceğinize, kendinizce iftira uydurup ortaya atmayacağınıza, şeriatın uygun gördüğü hususlarda isyan etmeyeceğinize dair bana biat'ediniz!..
Sîzden her kim bu biati yerine getirirse mükâfatı, Allah TeaJâ-
tarafından behemehal verilecektir. Her kim bu yasaklardan birini işler de dünyada cezasını çekerse bu ceza onun keffareti olur. Kimde bu yasaklardan birine düşer de, .sonra Allah onu örterse (suçu gizli kalırsa)-, onun durumu Allah'a kalmıştır. Dilerse bağışlar, dilerse (ahirettel ona azab eder. (Bu hüküm, Allah'a ortak koşmak suçundan başka günahlar içindir. Şirkden tevbe etmedikçe Allah hiç bir kulunun günahını bağışlamaz.
Bu hadisi- şerifin ravisi Hazreti Ubâde der ki: «Biz de toplu olarak bu esaslar üzerine biat ettik.»

12- Ebû Saîd Hudrî (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
«Müslumanın en hayırlı malı hemen hemen davardır. Çünkü dağbaşlannda ve dere boylarında davarın ardından gider ve dinini (cemiyet içinde hüküm süren) fitnelerden kaçırır (korur).»

13- Aişe Sıddika (R.AJ'dan rivayet edilmiştir.
«Resûlüllah Sallâllahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashabı kirama bir şey emrettikleri zaman, onların güç yetebilecekleri bir işi emrederlerdi. Hatta onlar: Bizim durumumuz sizin gibi değildir; çünkü Cenabı Hak geçmiş ve gelecek günahların hepsini size bağışlamıştır. Biz ise bu durumda değiliz (daha çok çalışmak ve ibadet etmek zorundayız), dediklerinde efendimiz bu söze kızardı. Öyle ki, mübarek yüzlerinde kızgınlık eseri belli olurdu. Sonra şöyle buyururdu: Allah Teâlâ'dan en çok korkanınız ye (çünkü) O'nu en iyi bileniniz benim.»

14- Ebû Saîd'den rivayet edilmiştir:

«Cennetlikler Cennet'e ve cehennemlikler Cehennem'e girerler. Sonra Cenabı Allah (Azze ve Celle) Hazretleri meleklere hitaben şöyle buyurur: Her kimin imandan bir hardal tanesi ağırlığı kadar iman kalbinde varsa, onu Cehennem'den çıkarın, Bunun üzerine onlar simsiyah oldukları halde oradan çıkarılırlar. Sonra haya veya hayat nehrine (ebedî hayata sebep olan nehre) atılırlar. Sonra, ark kenarlarında biten taneler gibi biterler. Bunların sapsarı ve kıvrım kıvrım çıktıklarını mutlaka görmüşsünüzdür.»

15- Ebû Saîd (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Rüyamda bazı insanları gördüm. Gömlekli olarak bana göste-rildiler. Gömleklerin bir kısmı memelere, bir kısmı da daha aşağıya kadar inmişti. Ömer bin Hattab ise eteklerini yerden çektiği bir gömlekle bana gösterildi. (Ashab) dediler ki: Ey Allah'ın Resulü bunu neye yordunuz? Buyurdular ki: Dindarlığa (yordum).»

16- İbni Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştin
«Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Ensar'dan (Medîne'Ii ashabdan) birisi, din kardeşine öğüt verirken yanlarına vardıklarında: Ey kişi, uzun lafı, bırak; haya imandan gelir, buyurdular.»

17- İbni Ömer (R,A.) 'den rivayet edilmiştin
«Allah'dan başka ibadet edilecek bir ilâh olmadığına, Muham-med'in de Allah Tealâmn peygamberi olduğuna şehadet edinceye, namazlarını kılıp zekâtlarını verinceye kadar Arap müşriklere karşı savaşmam bana emredildi. Eğer bunları yaparlarsa, benden mallarını ve kanlarını korumuş olurlar; ancak kul hakları ile şer'i cezalar kalır. (Kul hakları olursa kendilerinden alınır, suç işlerlerse cezalandırılırlar) . Allah Tealâ tarafından hesaba çekilirler.» Yani: Bir kimse görünüşte dini emirleri yerine getirmekle kurtulur; içi ve aslı itibariyle onun hali Allah'a kalır, .Ahirette ona göre muamele görür.

18- Ebû Hüreyre Radıyallahü Anh'dan rivayet edilmiştir:
«Resûlüilah Sallallahu Aleyhi ve Selleme: — Hangi amel daha faziletlidir? diye sorulunca, Allah Teaîâ'ya ve O'nun Peygamberine iman etmek, buyurdular. Sonra hangisi? diye sorulunca : — Allah yolunda (tevhid kelimesini yüceltip hakim kılmak için) cihad etmek, buyurdular. Sonra hangisi? diye sorulunca: — Makbul bir hac, buyurdular.»

19- Sa'd (R.A.)'dan rivayet edilmiştir.
Resûlüilah Sallellahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin meclisinde iken, yardım

olarak bir kaç kişiye mal verip benim en hoşlandığım adama vermedi. CKalbleri islâma ısındırılmak için kendilerine mal verildiği hikmetini, anlayamadığımdan) ben: Ey Allah'ın Resulü! Falan adanı hakkında görüşün nedir? Vallahi ben onu gerçekten mümin bilirim, deyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
Veya müslüman bilirsin. (Sen onun iç halini gerçek olarak bilemeyeceğin için, gerçek mümin bilirim deme, dış hali itibariyle onu müslüman bilirim de,» diye beni ikaz etti ise de bunu anlayamadım). Bir müddet sustum ve sonra o adam hakkındaki kanaatim ağır basarak yine sözümü tekrarlayıp: Ey Allah'ın Resulü! O adam hakkında görüşün redir? Vallahi ben onu gerçekten mümin bilirim dedim. Peygamber yine:
«Veya müslüman bilirsin,» buyurdu.
Bir miktar sükût ettikten sonra, o adam hakkındaki kanaatim yine galebe çalarak sözümü tekrarladım. Resûlüilah da sözünü iade etti; sonra şöyle buyurdu: «Ey Sa'd! Başkasını daha çok sevdiğim halde, bir adama veriyorum. Çünkü (vermezsem) Allah Tealâ'nm onu yüzükoyun cehenneme bırakacağından korkarım.» (Yani, ona vermezsem, belki dinden çıkar da cehennemlik olur. Onun kalbini îslâma ısındırmak ve imanını ^pekleştirmek için veririm.)[6][6]

20- îbni Abbas (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir.
«Bana Cehennem gösterildi. Bir de baktım ki, cehennemliklerin çoğu kadınlardan ibaret; çünkü onlar nankörlük ederler. Soruldu ki: Ya Resûlallah, Cenabı Allah'amı nankörlük ederler? Peygamber Sal-tellahu .Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular: En yakın adamına nankörlük ederler ve kendilerine yapılan iyiliğe de mankörlük ederler. Meselâ: Bir kadına yıllar boyunca iyilik etsen de, sonra o kadın senden bir şey (hoşlanmayacağı bir iş) görmüş olsa, senden hiç bir hayır görmedim, diye nankörlük eder.»

21- Ebû Zer (R.A.J'den rivayet edilmiştin
«Bir esir alıp onu hizmetimde kullanırken anasından dolayı kendisini aşağıladım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şöyle buyurdular: Ey Ebû Zer! Neden onu anasından dolayı aşağıladın? Muhakkak sen, kendisinde cahiliyet eseri bulunan bir kişisin! Hademe ve köleleriniz sizin kardeşlerinizdir. Cenabı Allah onlan sizin elinize bırakmıştır. Her kimin elinde böyle bir kardeşi olursa, kendi yediği yemekten ona yedirsin, kendi giydiği elbiseden ona giydirsin ve böylelerine güç yetîremiyecekleri bir iş yüklemeyüiis. Eğer yüklerseniz onlara yardım ediniz.

22- Ebû Bekre fR.AJ'den rivayet edilmiştir:
«İki kişi kavga ederken bunlardan birine yardım etmek için yürüdüm. Ebû Bekir Hazretleri karşıma çıktı ve nereye? diye sordu Ben des İşte şu adama yardım edeceğini, dedim. Sonra bana, gitme geri dön; çünkü Resûlüllah Sallellahu Aleyhi ve Sellem Hazretle rinden şöyle buyurduğunu işittim.
«İki Müslüman, kılıçlanyle birbirine karşı çıktıklarında öldü renle öldürülenin ikisi de cehennemdedir.» Ya Resûlallah, dedim b öldüren (katildir, yeri cehennem), fakat öldürülenin günahı ne (m den cehennemlik olsun)? Şöyle buyurdular:
«O da arkadaşını öldürme hırsı için de idi. (Böyle düelloya ç] kanlar, cehennemi boylarlar.)

23- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Mttnafıkın alâmeti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, sös verdiği zaman cayar, kendisine emniyet olduğu veya emanet b; rakıldıgı zaman hıyanet eder.»

24- Abdullah bin Amr (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir!
«Dört şey kimde bulunursa halis münafık olur* o dört şeyden yalnız birisi bulunursa, onu bırakmcaya kadar nifaktan bir haslete sahip bulunur: Kendisine güvenildiği zaman bu güvene hiyanet eder. Konuştuğu zaman yalan söyler. Anlaşma yaptığı zaman arkadan vurur. Bir kimse ile davalaştığı zaman hır çıkarır.»

25- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Her kim Kadir gecesini, bu gecesinin faziletine inanarak Allah rızası için ibadetle geçirse, o kimsenin geçmiş günahları] agışlanır.»

26- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri, kendi yolunda mücahit , olarak çıkan, yalnız bana olan imanı ve peygamberlerime olan tasdiki yüzünden f çıkmış bulunan kişiye, kazandığı ecir veya ganimetle geri çevirmeyi veya cennete sokmayı tekeffül etmiştir. Ümmetime ağır gelmeseydi gazaya giden hiç bir müfrezeden geri kalmaz ve Allah yolunda ölüp sonra dirilmeyi, tekrar ölüp tekrar dirilmeyi ve sonra ölmeyi arzulardım.» (Yani: Ümmetimin diğer dinî ve idarî işlerinin aksamaması ve güçlükle karşılaşmamaları için" Medine-i Münevvere'de kalıyorum. Yoksa düşman karşısında ve, savaş yerinde bulunmak arzusundayım. Mümkün olsaydı, bu uğurda bir kaç kez hayatımı feda ederim.)

27- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştin

«Gerçekten îslâm dini çok kolaydır; hiç kimse asla bu dini zorlamaya kalkışmasın, yoksa din ona galip gelir. (Yani, kulluğun en a'lasmi yapmağa kimsenin gücü yetmez.) O halde doğruluktan ayrılmayınız, mutedil davranınız, iyimser olunuz, sabah, akşam ve gecenin bir kısmında (ibadet ve niyaz ederek) yardım isteyiniz. (Ya ni, ibadetten hiç kimseyi soğutmayınız, birlik ve beraberlik halinde olunuz, gece-gündüz din ve millet için mümkün olduğu kadar çalışınız.)

28- Ebû Saîd (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Bir kul İslâm'a girer ve müslümanlıgı düzgün olursa, Allah Tealâ onun eskiden işlediği her günahını bağışlar; Bundan sonra ;ona, bir iyiliğe karşı, on mislinden yediyüz katma kadar mükâfat ve bir günaha karşılık, Allah eğer bağışlamazsa, bir misli ceza verilerek mukabele edilir.»

29- Hazreti Aişe'den (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
«(Peygamber Sallallahu Aleyhi ve sellem sordu): Bu kadın kimdir? Ben cevap olarak: Bu kadın, çok namaz kıldığından bahsediyor, deyince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
Vazgeçiniz ve gücünüz yettiği kadar kılınız. Vallahi Hak Tealâ Hazretleri, siz (ibadet etmekten) bikmadıkça O da (kendisine ibadet edilmekten) bıkmaz. Ona en sevimli ibadet, sahibi tarafından devamlı yapılan ibadettir.»

30- Hazreti Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
«Herkim, LÂ İLÂ'HE İLLALLAH der ve kalbinde bir arpa tanesi ağırlığında hayır bulunursa, Cehennem'den çıkarılır. Her kim, kalbinde bir buğday tanesi ağırlığında hayır olur da LÂ İLAHE İLLALLAH derse, Cehennem'den çıkarılır. Kalbinde zerre miktarı hayır olduğu halde LÂ İLAHE İLLALLAH diyen de, Cehennem'den çıkarılır.» (Yani, zerre kadar kalbinde iman olan mümin ebedî olarak cehennemde kalmaz. Bir rivayette de, hayır kelimesi yerine iman sözü kullanılmıştır).

31- Hazreti Talha (R.A.)'dan rivayet edilmiştir.
«Nafile namazlar hariç gece ve gündüz de (24 saatte) beş vakit namaz, nafile oruçlar hariç Ramazan orucu, ve gönüllü olarak verilen sadakalar hariç Zekât farzdır.» Peygamber Efendimiz, bunu, İslam'dan sual eden bir a'rabiye cevap olarak buyurmuştu ve [7][7] Hadisi şerifi rivayet eden râvi der ki: İslâmiyetten sonra A'rabi yemin edip, vallahi bundan ne fazla ve ne de eksik yaparım, diyerek dönüp gitti. Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem de: «Eğer bu adam sözünde sadık ise muhakkak kurtulur,» buyurdular. (Yani, yalnız farzları yerine

getirmekle ahirette cehennemden kurtulup cennete girer.)

32- Ebû Hureyre (R.A.Î 'den rivayet edilmiştir:
«Her kim mümin olarak ve sevabına inanarak Allah nzasi için müslüman bir cenazeyi teşyi eder de, namazı kılınıp gömülmesini tamamlanıncaya kadar yanında bulunursa, o kimse iki kırat sevab ile geri döner ki, her kıratın ağırlığı Uhud dağı kadardır. Kim de o cenazenin yalnız namazım kılar da gömülmeden Önce geri dönerse, bir kırat sevab ile dönmüş olur.»

33- Abdullah (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Müslümana sövüp saymak sapkınlık ve onunla vuruşmak kâ-

34- Ubade bin Sâmit (R.A.)'den rivayet edilmiştir.
«Ben size Kadir gecesini bildirmek için çıkmış idim. Fakat falan ve falanın (Mescid'deî çekişmeleri yüzünden kaldırıldı. Belki sizin için hayırlı olabilir. Siz onu Ramazan ayının yirmi yedinci, yirmi dokuzuncu ve yirmi beşinci gecelerinde arayınız.

35- Ebû Hürevre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir gün dışarıda bazı kişilerle otururken yanına bir adam gelip imanı sordu. Peygamberimiz: îman,- Allah Teaîâ Hazretlerine, meleklerine, Allah ile mülakatın hak olduğuna, Allah'ın peygamberlerine, öldükten sonra dirilmeye inanmândır, buyurdu. O- adam,'islâm nedir? diye sordu. Peygamber: islâm; Allah Tealâ'ya ibadet edip asla O'na ortak koşmaman, namaz kılman, farz olan zekâtı vermen ve Ramazan ayında oruç tutmandir, buyurdular. Yine o adam, ya Resûlallah ihsan nedir? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu-, lar:
— îhsan, Allah'a görürcesine ibadet etmendir; sen O'nu göremi-yorsan.da O seni görüyor. Sonra, ya Resûlallah! Kıyamet ne zaman (kopacak? diye sordu. Peygamber Efendimiz buyurdular ki:
— Sorulan kişi, sorandan daha bilgili değildir; (bu hususta ikimiz de müsaviyiz, kıyamet gününün zamanını ancak Allah Tealâ Hazretleri bilir). Fakat sana kıyametin bazı alâmetlerini bildireyim:
— Cariye, efendisini doğurunca ve bir takını belirsiz deve çobanları yüksek binalar kurunca (kıyamet yakındır), Beş şey var ki, onları ancak, Allah bilir.» Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bilinemiyen beş şeyi içine toplayan âyet-i kerimeyi okudu: Kıyametin ne zaman kopacağını, nereye ne miktar yağmur yağdıracağını, rahimlerde olan ceninleri (tam - noksan, erkek dişi) ancak Allah bilir. Hiç kimse yarın (iyi veya kötü) ne kazanacağını ve hangi

yerde Öleceğini bilmez. Bunları ancak Allah bilir. Sonra o adam kalkıp gitti. Peygamber Efendimiz: O kişiyi geri döndürünüz, buyurdu. Ashab baktılar ki ortalıkta kimse yok!... Sonra Efendimiz, «Bu zat Hazreti Cibril'dir; insanlara dinlerini öğretmek için geldi.» buyurdu.

36- Nüman bin Beşir (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Helâl meydanda ve haram da meydandadır (bilinen şeylerdir) Fakat bu ikisinin arasında birtakım şüpheli şeyler vardır ki, insan ların çoğu bunları bilmezler. Her kim şüpheli şeylerden sakınırsE dinini ve şerefini kurtarır. Şüpheli şeylere düşen kimse de, yasal koru çevresinde koyunlarını yayan çobana benzer ki, sürüyü yasal koruya düşürmesi beklenir. Biliniz ki, her padişahın bir yasak koru su vardır. Biliniz ki, Allah Tealâ'mn yasak korusu haram kıldığı şey lerdir. Biliniz ki, insanın bedeninde bir et parçası vardın o et parça sı iyi olursa, bütün vücut da iyi olur. O bozuk olursa, bütün vücuı bozuk olur. Biliniz ki, o et parçası kalbdir.»

37- îbni Abbas (E.A.Î 'dan rivayet edilmiştir:
(Dinlerini öğrenmeye gelen bir cemaat için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem) «Bu kavim kimdir?» veya «bu heyet kimdir?» diye sordular ve sonra buyurdular ki: «Merhaba ey kavim!'» veya «merhaba ey heyet! Allah size pişmanlık vermesin ve sizi adamsız komasın. Size dört şeyi emreder ve sizi dört şeyden men ederim. Size yalnız Allah'a iman etmeyi, ki yalnız Allah'a iman ne demektir, bilir misiniz? Allah'dan başka hiç bir ilâh olmadığına, birliğine ve ortağı bulunmadığına, Muhammed'in de Allah'ın peygamberi olduğuna şehadet etmektir, namaz kılmayı, zekât vermeyi, Ramazan aynıda oruç tutmayı ve ganimetlerin beşte birini vermenizi emrediyor ve sizi dübbâ', hantenı, mukayyer ve nakir (gibi içki çeşitlerinden) mene-diyorum. Bunları kavrayıp gözetiniz ve ardmızdakilere de tebliğ ediniz.»

38- Hazreti Ömer (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Ameller niyetlere göredir (bir işten maksat ne ise, hüküm ona göredir) ve her insan ancak niyetinin karşılığım bulur: Kimin hicreti Allah ve peygamberi için (dininin selâmeti için) ise, onun hicreti Allah ve peygamberi içindir, (Allah rızasını kazanır, sevab elde eder.) Kimin de hicreti, elde edeceği dünya menfaati veya evlenmeyi tasarladığı kadın için ise onun hicreti, hangi şey uğrunda hicret etmişse onadır.» O halde kişinin hicreti (bu hicret edişten kazanacağı şey), niyetine göre yapacağı işe bağlıdır. Din için hicret ederse se vab îtazanir, dünya için hicret ederse, sevab kazanmaz.»

39- Ebû Mesud (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir.
«Bir kimse aile efradına, Allah rızasını gözeterek geçim sağlarsa, bu yoldaki

harcamalarından sadaka sevabı kazanır.»

40- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«(Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir topluluğa hitaben ^en bır bedevî S*™ ve Peygamber'e: Kıyamet ne z^an koHazretİ Pe^amber (konuşmasını tamamladıktan vâ p -f7ametten SOran ad™ nerede? buyurdu. (Bedevi, işte benim ya Kesulallahl dedi ve sonra Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular)
7reî!eI aŞler VG vazifeler) z^yi edildiği zaman kıyameti bekle 11 t 5GVI> emanetler nası1 2İyan edilir? diye sorunca, Peygamber Efendimiz buyurdular ki): İdarî işler ve vazifeler ehil olmayanlara verildiği zaman kıyameti bekle.»

41- Abdullah bin Amr (R.ÂJ'dan rivayet edilmiştir:
«Abdest suyu değmeyen Ökçelerin cehennemden çekeceği var.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bunu en yüksek sesle iki veya üç defa tekrarladı.»
Mütercim :
Savaş için sefer halinde iken ashabdan bazıları ikindi namazının son vaktine yetişmek için çok acele abdest alıp ayaklarını yarım yıkamaları üzerine bu hadîsi şerif varid olmuştur.

42- îbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Ağaçlar içinde yaprağı düşmeyen bir ağaç vardır ki, müslü-manın örneğidir; hangi ağaçtır o, bana söyleyiniz? O, hurma, ağacıdır.»

43- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Sana İcabet ediyorum, ne istersen sorl AÜahım (hakkı için) evet! Allahım (hakkı için) evet! AUahım (hakkı için) evet! Peygamber Efendimiz, bir bedevinin peygamberlik, namaz, oruç, zekât hakkındaki sorularına bu -şekilde mukabele, etmişlerdi.»
Mütercim :
Hazreti Peygamber'e bir'kimse gelip: Ey Abdülmuttalib zade! Seni bütün insanlara peygamber olarak Allah, mı gönderdi? Gece gündüz beş vakit namaz kılmayı. Allah ini emretti? Her. sene Ramazan .ayında oruç tutmayı Allah mı emretti? Nisaba sahib olanın her yıl zekât vermesini Allah.mı emretti?-diye sorunca, bunlara cevaben «Allahım, (hakkı.için) evet» buyurmuşlardır.

44- Ebû Vâkıd (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«ResûiüHah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mescid-i şerifte cemaatiyle oturmakta iken, üç kişi girdi. Bunlardan ikisi Resû-lüllah Sailallahu Aleyhi ve

Sellem efendimize yöneldiler. Biri durmayıp gitti. Bu iki kişiden biri, halkanın arasında bir kişilik boş yer bulup oturdu. Öteki de halkanın arkasında oturdu. Üçüncü ise dönüp gitti. Sonra Resûlüllah va'z ve nasihati bitirince şöyle buyurdular: Şimdi size "üç kişinin halinden bahsedeyim! Onlardan biri Cenabı Hak'a sığındı ve Cenab-ı Hak da, ona sığınak verdi. Biri de haya ederek safların gerisinde oturdu ve Alîah Teâlâ da on (u mükâfatlandırmamak) dan haya etti. Öteki ise, Cenab-ı Hak'd an yüz çevirdi ve Cenab-ı Hak da ondan yüz çevirdi (bu ilahî meclisin faydalarından mahrum oldu).

45- Ebû Bekre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: «Resulü Ekrem Sailallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kurban bayramında «MÎNA» da deve üzerinde idi ve devenin dizginlerini biri tutmuştu. Bu hangi gündür? diye sordular. Biz sustuk, hatta bu günü başka bir isimle adlandıracak sandık. . Buyurdular, ki: Nahir (kurbanın birinci) günü değil, midir? Biz de, evet dedik! Sonra, bu ay hangi aydır? buyurdular. Biz, sustuk ve yine b.aşka.bir isimle adlandıracak sandık. Buyurdular ki: Zilhicce değil midir? Biz de, evet dedik! Sonra; şöyle buyurdular: Aranızda canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız, bu ay'mizda ve bu beldenizdeki şu günümüzün kutsiyeti kadar mukaddestir. Burada olanlar olmayanlara tebliğ etsinler Belki de kendisinden daha kavrayışlı olan birisine tebliğ, edecektir,?

46- Enes (R.A.) 'den- rivayet edilmiştir.
«Kolaylık gösteriniz, güçlük çıkarmayınız. Sevindirici olunuz, nefret ettirmeyiniz.» (Yani: Her şeyde kolaylık gösterip güzel müjdeler le hak yola teşvik ediniz. Bir takım güçlükler çıkarıp insanları nefret ettirmeyiniz.)

47- Muaviye (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Allah kime hayır murad ederse, onu din işlerinde anlayışlı kılar. Ben bir dağıtıcıyım ancak. Veren Cenab-ı Hak'tır. (Yani, ben ancak Allah'ın vermiş olduğu hidayet ve nimeti ashabıma tebliğ ederim ve dağıtırım). Bu ümmet, Allah Tealâ'nm (Kıyamet) emri gelinceye kadar O'nun şeriatı üzere kaim olacak ye muhalifleri onlara zarar veremiyeceklerdir.» (Allah'ın lütfuna mazhar olmuş İslâm ümmeti, kıyamete kadar varlıklarını sürdürecek ve muhalifleri onların dinlerine zarar veremiyecektir.)

48- Abdullah (R.A.) 'dan rivayet edilmiştin
Ancak tki kişiye gıbta edilir: Allah Tealâ'nm servet verdiği ve bu serveti hak yolda harcamaya itilen kişi ile, Hak Tealâ'nm hikmet verdiği ye onunla adaleti icra edip öğreten kişi.»

49- İbni Abbas (R.AJ 'dan rivayet edilmiştir:
«ResûlüIIah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni kucaklayıp bağrına bastı ve «Allahım!- Ona (ibni Abbas'a) Kitab-i celüini öğret» diye dua etti.»

50- Ebû Musa (R.AJ 'dan rivayet edilmiştir:
«Allah katından getirdiğim hidayet ye ilmin örneği toprağa düşen bol yağmura benzer. Bu toprağın verimli parçası yağmuru kabul ederek pek çok bitki ve otlar bitirir. Kıraç toprak da suyu biriktirip tutar ve Cenabı Hak ondan da insanları faydalandırır: İçerler, hayvanlarını sularlar ve ziraat ederler. Bu yağmur, bir sınıf toprağa da düşer ki, kumluk ovadır; ne suyu tutar ve ne de bitki yetiştirir. İşte, bu, Allah'ın dininde kavrayışlı olup benim Allah katından getirdiğimden yararlanarak öğrenen ve öğreten kişiler ile buna başını kaldırıp bakmayan ve benim Allah katından getirdiğim hidayeti kabul etmeyen kişilerin misalidir.»

51- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«timin kalkması, cehaletin yerleşmesi, şarabın (içkilerin) içilmesi ve zinanın aşikâre olması kıyamet aiâmetlerindendir.»

52- Enes (RAJ'den rivayet edilmiştir:
«timin düşmesi, cehaletin baş göstermesi, zinanın aşikâr olması ve elli kadına bir kayyım düşecek şekilde kadınların çoğalıp erkeklerin azalması kıyamet aiâmetlerindendir.»

53- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştin
«Rüyamda bana bir bardak süt verildi. Bu sütten içtim. Öyle ki, doygunluğum hâlâ tırnaklarımdan taşıyor sanıyorum. Sonra artığımı Hattab'm oğlu Ömefe verdim. (Âshab sordular: Ya Resûlullah! Onu yorumladınız mı? Cevaben Bunu İLME yordum, buyurdular.»

54-.Abdullah bin Ömer '(RAi)*den rivayet edilmiştir:
«Hac mevsiminde MÎNA'da biri gelip, ya Reşûlallah bilmeyerek, kurbanımı kesmeden traş^oldum; şimdi nasıl edeyim, diye.sordu) . «Zararı yok, kes,» buyurdular. (Başka biri gelip, ya Reşûlallah) Bilemedim, şeytânı taşlamadan .kurbanımı kestim, dedi). Zararı yok, taşla," buyurdu.-(Bû şekilde sorulan suallere cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem): Zararı yok, yap, buyurdular.»
(Haccm bazı işlerinden önce yapılacak olanı, sonraya bırakmak veya sonrakini öne almak suretiyle hareket etmekte beis, yoktur.")

55- Ebû Hüreyre (R.AJMeri rivayet edilmiştiı-j
«ilim kaldırılacak, cehalet ve fitne doğacak, kargaşalık da çoğalacaktır.»

56- Esijıâ (R.A.)'dan rivayet edilmiştir!
«Daha. Önce bana gösterilmemiş olan her şeyi şu durduğum yerde gördüm. Hatta Cennet ve Cehennemi de gördüm. Bana vahyolundu du ki, siz kabrinizde, Mesih, Deccal fitnesi (imtihanı) gibi veya ona yakın bir fitneye maruz kalacaksınız. Bu adam hakkında ne biliyorsun? diye sorulacak. Mümin ve sağlam inançlı ise, diyecek ki: O Muhammed'dir. Allah'ın Peygamberidir. Bize hidayet ve apaçık delillerle geldi. O'nun çağrışma uyduk. -O'ng tabi olduk. O Muham med'Öir. Bu sözü üç def a tekrarlar. Sonra melekler tarafından ona şöyle denir: Sen salih kişi. olarak uyu. Senin o Peygamber'e sağlam inançlı olduğunu zaten biliyorduk.
Eğer münafık, yahut şüphe içinde ise şöyle diyecek: Bilemiyorum. Halkın birşeyler söylediğini duydum ve ben de onu söyledim. (Böylece bu münafık azaba müstahakphır.)»

57- Haris oğlu Ukbe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir.
(Ukbe, Ebû îhab'ın kızı ile evlenmişti, Sonra bir kadın Ukbe'ye gelerek: Ben seni ve hanımını emzirmiştim, siz süt kardeşsiniz, dedi.
Bunun üzerine Ukbe Peygamber SallaUahu Aleyhi ve .Sellem'e giderek hadiseyi anlattı. Buna cevaben.de Hazreti Peygamber şöyle bu> yurdu: Süt bacın olduğu söylenen bir zevceyi nikâhında nasıl tutarsın? Sonra Ukbe bu hanımdan ayrıldı v© bu hanım başka biri ile evlendi.»
Not: Mer ne kadar tsir kadının sözü ile süt kardeşlik sabit olmaz ve bu kardeşliğe hüküm verilmezse de, zevçiyete şüphe karıştığından takva ve ihtiyat yönünden ayrılması uygun görülmüştü. (Sa-deleştiren).

58- Hazreti Omerden rivayet edilmiştir:
«Hazreti Ömer, Peygamber SallaUahu Aleyhi ve Sellem'in hanımlarından bir ay ayrılması üzerine, Ya Resûlallah! Muhterem zevcelerinizi boşadınız mı? Diye sordu ve Peygamber SallaUahu Aleyhi ve Selîem: HAYIR, buyurdular
Mütercim :
Bu olay Tahrîm sûresinde açıklandığı gibi, bir hadiseden dolayı Peygamber SallaUahu, Aleyhi ve SeUem efendimizin zevcelerinden bazısına olan kırgınlığı sebebiyle bir ay geçinceye kadar hiçbir zevcesini^, yanına.varmayacağına yemin (İlâ) etmişti. Böylece, kendine has bir çardakta yalnız başına bulunuyorken Hazreti Ömer ğe-lip yukardaki soruyu sormuştu. Cevaben de, peygamberimiz, zevcelerini boşamadığım ifade, buyurmuştu.

59 - îbni Mes'ud (R.A.l*dan rivayet edilmîştir.
«Ey insanlar! Sîz halkı İbadetten soğutuyorsunuz. Her kim cemaata namaz kıldırırsa, hafif kıldırsın; çünkü cemaat arasında hasta, güçsüz, acele işi olan mutlaka bulunur.»

60- Zeyd bin Halid El-Çühenî (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«(Bir adam, Peygamber.Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e yolda bu lunan (yitik) malı sordu! Bulunan ve sahibi bihnemeyen bu mal rn yapılmalıdır? Peygamber" Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: Önce bağını veya kabını ve tapasını tanı. Sonra bir seneye kadar (muhtelif zamanlarda ilânlar yaparak yitiği) tanıt. Sonra ondan yararlan ve sahibi gelirse ona ver. Ayn\ adam , müteakiben yitik deveyi sordu. Peygamber Efendimiz buyurdular ki: «Deveden sana ne? Onun kırbası yanında (ihtiyacı olan suyu depolar) ve papucu ayağında. Suya gider ve otlayarak karnını doyurur. Sen bırak, sahibi bulur-onu. Müteakiben yitik davarı sordu. Resûl-i Ekrem buyurdular kis «Ya senin, ya bir kardeşinin, ya da bir kurdun olacaktır.»

61- Ebû Musa (R.A.)'dan rivayet edilmiştin
«Bana istediğiniz soruyu sorabilirsiniz. Senin baban Hüzafe'dir. Senin baban da Şeybe'nin müttefiki Salim'dir. (Bazı lüzumsuz sorular üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sinirlenmiş ve «bana istediğinizi sorabilirsiniz» buyurmuşlardı. Bunun üzerine as habdan iki kişi ayrı ayrı kalkıp, babamız kimdir? sorusunu sordular. Bunlara cevaben de yukardaki hadîs-i şerif varid olmuştur.)»

62- Ebû Burde tR.A.) tarikiyle babasından rivayet edilmiştir:
«Üç kimse vardır ki, onlar çift mükâfat alacaklardır. Kendi peygamberine inanan ve Muhammed'e de iman eden Yahudi veya Hıristiyan. Allah Tealâ'nın hakkı ile efendilerinin hakkını yerine getiren köle. Bir cariyesi bulunan ve onu terbiye eden, iyi yetiştiren öğreten, iyi öğreten ve sonra azat edip onunla evlenen adam. Buda çift mükâfat alır.»

63- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Ya Ebâ Hüreyre! Hadislere karşı titizliğini bildiğimden dolayı bu hadisi senden önce kimsenin bana sormayacağını kuvvetle tahmin etmiştim. Kıyamet gününde şefaatimla en ziyade mutlu olacak kimse, kalbinden veya ruhundan kopan ihlâs ile LÂ İLAHE İLLALLAH diyen kimsedir.»

64- Abdullah bin Amr (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri kullarından ilmi, çekip koparma şeklinde almaz; fakat alimleri almak suretiyle ilmi de alır. Hiç bir alim-bırakmayınca da, insanlar birtakım cahilleri baş edinirler. Bunlara mesele sorulur ve bunlar bilgisiz fetvalar vererek hem kendileri sapar, hem de insanları saptırırlar.»

65- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«içinizde üç çocuğunu ahirete yolcu eden kadın varsa o üç çocuk behemehal onu cehennemden koruyan perde olacaktır. İki çocuğu ölen kadın da.» Diğer-bir rivayette, «henüz bulûğa ermemiş Üç çocuğu,» diye rîakledümiştir.

66- Hazreti Aîşe (R.A.)'den rivayet edilmiştir.-
«Hesaba çekilen azaba uğrar. (Hazreti Aişe der ki: Ben Resûlül-lah'a, «kıyamette müminin hesabı kolay olacaktır.» ayeti kerimesini sordum, şöyle buyurdular) «Bu ayeti kerimede adı geçen hesab, amellerin Allah Tealâ'ya arz edilmesine dairdir. Lâkin her kimin hesabı incelenirse helak olur. (Müminlerin kurtuluşu ancak Allah'ın büyük lütfü iledir.)»

67- Ebû Şüreyh (R.AJ 'den rivayet edilmiştin
«Mekke-i Mükerrem'e insanların mukaddes kıldığı bîr belde degil, Allah'ın mukaddes kıldığı Haremidir. Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiç bir kimsenin burada cana kıyması ve buranın bir ağacını kesmesi caiz değildir. Eğer bir kimse, Resulüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellemin oradaki savaşını ruhsat sayacak olursa, Allah, yalnız Peygamberine izin verdi, size izin vermedi, deyiniz. Bana dahi orada ancak gündüzün bir kaç saat için (Fetih, gününde) izin verilmişti. Artık bugün, dünkü, kudsiyet aynen avdet etmiştir. Burada bulunanlar, bulunmayanlara (bu gerçeği) tebliğ etsinler!*

68- Hazreti Ali (R.AJ'den rivayet edilmiştir
«Bana atfederek yalan söylemeyiniz. Her kim bana atfederek yalan söylerse, cehennemi boylasın!»

69- Seleme bin Ekva (R.A.) 'dan rivayet edilmiştin «Her kim söylemediğim bir şeyi bana atfederek söylerse Cehen-nem'de oturacağı yeri hemen hazırlasın,»

70- Ebû Hüreyre {B..A.l'den rivayet edilmiştir!
«Adımı takınınız ve fakat benim künyemle (Ebu'l-Kasim diye) künyelenmeyiniz. Beni rüyada gören kişi beni görmüştür? çünkü şeytan benim kılığıma giremez. Kim, bana atfederek kasden yalan söylerse, Cehennem'de oturacağı yeri

hazırlasın.»

71- Ebû Hüreyre (R.A.)fden rivayet edilmiştir:
«Cenabı Allah Mekke-i Mükerreme'ye savaşı veya (Ebrehe kumandasındaki) Fil ordusunu sokmamış ve yalnız, Peygamberi ile müminleri Mekkeliler üzerine yürütmüştür. Mekke, benden önce hiç kimseye mubah kılınmadı ve benden sonra da hiç kimseye mubah olmayacaktır. Bana da gündüzün bir kaç saatinde mubah olmuştu. Şu saatte ise bana da haramdır. Oranın dikeni biçilmez, ağacı kesilmez, düşüğünü de ancak sahibini arayacak kişi alabilir. Orada her kimin bir yakını öldürülürse, iki görüşten en iyisine hak kazanır: Ya diyet alınır veya maktulün ailesince kısas uygulanır. Sonra bir Yemenli gelip: Ya Resûlallah! irad buyurduğun hutbeyi bana yazdır, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de, «falan için yazı nız,» buyurdu. Bir Kureyşli de: Ya Resûlallah! Biz boya otu toplayıp evlerimize ve kabirlerimize koyarız, dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, «boyaotu hariç!» buyurdular. (Mekke Haremüıdeki (bundan başka otlar yaş olarak kopanlamaz.)

72- İbni Abbas (R.A.)'dan' rivayet edilmiştir:
«Bana yazı yazılacak bir şey getiriniz; size bir ferman yazdıra yım. Benden sonra yanlış yola sapmayasmiz. (Bulunanlar arasında bir tartışma başladı ve bunun üzerine Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu: «Beni yalnız bırakın. Benim huzurumda çekişmek yakışmaz.»
Mütercim : Fahr-i alem Sallalîahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, hastalığı ağırlaşınca böyle buyurmuştu. Hazreti Ömer, elimizde Al-îah'm kitabı varken başka şeye ihtiyacımız olmaz, dedi. Sonra orada bulunanlar birbirleriyle ihtilâfa düşerek birtakım tartışmalar başlayınca, Hfendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, orJara hitaben: «Kalkınız» diye buyurdu ve hepsi huzurdan çıkarıldı. Oysa
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimizin maksadı, ashabı imtihan idi.

73- Ümmü Seleme (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Sübhanellah! Bu gece ne fitneler indirildi ve ne hazineler açıldı. Hücre-i saadetlerde yatanları uyandırınız (kalkıp ibadet etsinler). dünyada giyimli kuşamlı niceleri ahirette çıplaktır.»

74- İbn-i Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Şu gecenizi hatırlayınız! Bunun üzerinden yüz sene geçince şimdi bu toprağın sırtında bulunanlardan hiç biri hayatta kalmayacaktır.»

75- îbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Küçük delikanlı (İbni Abbas) uyudu mu?» (İbni Abbas hazretleri, teyzesi olan müminlerin annesi Meymune Radıyallallahu Anha'-nın bir gece misafiri iken, Peygamber. Sallallahu Aleyhi ve Sellem böyle buyurmuştu.)

76- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Ey Ebû Hüreyre! Hırkanı yay!» (Ebû Hüreyre hırkasını yaydı. Efendimiz de o hırkayı mübarek elleri ile sıvazladı. Sonra «Topla!» buyurdu. Ebû Hüreyre der ki, o hırkayı toplayıp giydim ve ondan sonra hiç bir şeyi unutmadım.)

«77- Cerir (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Ya Cerir! Herkesten susmasını iste! Benden sonra birbirlerini-zin boyunlarını vuran kâfirlere dönmeyiniz.» (Peygamber SallaJlahu Aleyhi ve Sellem bu sözleri Veda Haccmda buyurmuştu).

78- Ubey ibni Kâ'b (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir!
«Hazreti Mûsâ Aleyhisselâm İsrail Oğullarına konuşurken insanların en alimi kimdir? diye kendisine soruldu ve alim benim, buyurdu. İlmi Allah'a izafe etmediği için de Allah tarafından kınandı. Sonra Allah Tealâ, ona «iki deniz kavşağında kullarımdan bir kul (Hızır) vardır: o senden daha bilgilidir diye bildirdi. Mûsâ: Rabbim ona nasıl ulaşabilirim, deyip yalvardı. (Vahy yolu ile kendisine) dendi ki: Zenbil içinde bir balık taşı. O, balığı .kaybedeceğin yerdedir. Bu emir üzerine Hazreti Musa, zenbilde bir balık taşıyarak genç arkadaşı Yuşa bin Nûn ile yola koyuldular. Deniz kenarındaki kayanın yanına vardıklarında başlarını dayayıp uykuya daldılar. Bu arada balık zenbilden süzüldü ve denizde açık bir gedik bırakarak yol aldı. Bu iki hadise (zenbildeki balığın canlanması ve suda açık gedik bırakması) Musa Aleyhisselâm ile hizmetçisini hayret içinde bırakacaktır.
Musa ile Yuşa, o günün gecesinin geri kalan kısmını yürüdüler. Sabah olunca, Musa Aleyhisselâm hizmetçisi Yuşa'ya, dedi ki: Kahvaltımızı getir de yiyelim; bu yolculuk bizi hayli yordu.
Oysa Hazreti Musa, emredilen yeri geçinceye kadar yorgunluk duymamıştı. Hizmetçisi, Musa'ya: Kayanın altında konakladığımızı hatırlıyor musun? Ben balığı unuttum. Şüphesiz şeytan unuturdu bana. Balık acaip bir şekilde denize dalmıştı, dedi Musa Aleyhisselâm da:
— Bizim de aradığımız bu idi, diyerek her ikisi geldikleri yoldan geri döndüler. Kayanın yanma vardıklarında orada elbisesine bürünmüş birisiyle karşılaştılar. Musa Aleyhisselâm ona selâm verdi. Hızır dedi ki: Senin ülkende selâm var

mıdır? Musa Aleyhisse-
— Ben Musa'yım, dedi Hızır:
— Beni İsrail'in (İsrail oğullarınınJ Musa'sı mı? diye sordu. O da, evet dedi. Sonra Musa: Sana öğretilen ilahi ilimden bana da öğretmekliğin mukabilinde sana uyabilir miyimi? dedi. Hızır cevap verdi:
— Benimle olursan asla tahammül edemezsin! Ya Musa! Ben, Allah'ın kendi ilminden bana öğrettiği bir ilme sahibim ki, sen o ilmi bilmezsin. Sen de Allah'ın sana öğrettiği bir ilme sahipsin ki, ben de o ilmi bilmem. Musa Aleyhisselâm dedi ki:
— İnşallah beni sabırlı bulacaksın ve senin hiçbir işine karşı gelmeyeceğim.
Sonra beraberce yola çıktılar ve binecek gemileri olmadığından sahil boyunca yürüdüler. Derken onlara bir gemi yanaştı. Kendilerini de bindirmeleri için gemi sahipleri ile konuştular. Hazreti Hızın tanıdıklarından onları naylunsuz olarak gemiye bindirdiler. Bu arada bir serçe kuşu gelip geminin kenarına kondu ve denizden bir veya iki damla su gagaladı. Hızır dedi ki: Ya Musa! Senin ilminle benim ilmimin. Allah'ın ilminden kopardıkları pay şu serçenin koca denizi bir kere gagalaması kadardır ancak! (İlmimiz Allah'ın ilmine nisbetle bir damladır).
Sonra hazreti Hızır, geminin kalaslarından birini kasden kopardı. Hazreti Musa:
— Bu adamlar navlunsuz olarak bizi gemiye bindirdiler. Sen ise, içindekileri batırmak için gemiyi kasıtlı olarak d eldin! dedi. Hızır
dedi ki:
— Benimle olursan asla tahammül edemezsin dememiş miydin?
Hazreti Musa,
— Unutarak yaptığımdan ötürü bana darılma, dedi. Nitekim Hazreti Musa'nın bu ilk hareketi, unutmaktan ileri gelmişti. Sonra yolculuklarına (karadan) devam ettiler. Derken akranlanyle oynayan bir erkek çocuk gördüler. Hızır, çocuğun başını eliyle tepesinden kavrayarak kopardı: Mûsâ dedi ki:
— Masum bir çocuğu mu öldürdün? Hiç doğru olmayan bir iş
yaptın! Hızır dedi ki:
— Beraberimde olursan asla tahammül edemezsin dememiş miydim? Sonra yine beraberce yürüdüler. Bir beldeye varınca halkından yemek istediler ve onlar, kendilerini misafir etmekten çekindiler. Bu beldede (dolaşırken) çökmek üzere olan bir duvar gördüler. Hazreti Hızır, eliyle vurarak duvarı doğrulttu. Hazreti Musa dedi ki:
— Düeseydin bu iş karşılığında ücret alırdın! Hazreti Hızın
— İşte bu, birbirimizden ayrılışımızdır, dedi.
(Peygamber efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki.) Musa Aleyhisselâm'a Allah rahmet etsin! Keşke sabırlı olsaydı da Hızır ile aralarında geçen hadiselerden (daha çok şey) bize an-

latâsaydı, dilerdik.»
Bu hadîs-i şerifi bölyece' uzun metniyle Süfyan bin Uveyne rivayet etti.

79- Ebû Musa (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Bir kimse Peygamber Sallallahu AJeyhi ve Sellem efendimizin huzuruna gelerek: Ya Resûlallah, Allah yolunda savaşmak ne de mektir ve nasıl olur? Kimimiz, sırf garaz yüzünden düşmandar İntikam'almak için savaşıyor. Kimimiz de şöhret duygusu ile nam ka zanmak için savaşıyor, diye sorunca Peygamber SaHallahu Aleyh ve Sellem şöyle buyurdu; «Her kim sırf Allah kelimesini (tevhid di nini) yüceltmek için savaşırsa, işte o, Allah Azze ve Celle'nin yo lundadir.»

80- Hazreti Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
«Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile Muaz-bin Cebel bir deve üzerinde, önde Resûlüllah ve arkasında Muaz-ibni Cebel giderlerken Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri buyurdu ki: «Ya Muaz bin Cebel, ya Muaz! (Muaz, emrindeyim ya Resûlallah, buyur, dedikten sonra Peygamber şöyle buyurdu) : Ya Muaz, her kim, kalbinden tam bir bağlılıkla, Allah'dan başka ibadet edilecek bir varlık olmadığına ve Muh anını e d'in de Allah'ın peygamberi olduğuna şehadet ederse Cenab-ı Allah muhakkak surette (bu imanı korudukça) ona Cehennemi haram kılar. Sonra Muaz: .
— Ey Allah'ın Resulü! Bu haberi Müslümanlara ileteyim de sevinsinler, dedi.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:.
— O zaman buna güvenerek gevşek davranırlar. Mûaz ölürken, bu hadîsi- şerifi gizli kalmaması için açıkladı.»

81- Ümmü Seleme (R.A.) "den rivayet edilmiştin
Ümmü Seleme Peygamber, Sallallahu Aleyhi ve Seİlem'e gelip dedi ki: Ey Allah'ın Resulü, din işlerinde utanmak yoktur. Bir kadın üıtilâm olunca, ona gusletmek icab eder mi? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:
— Yaşlık görürse, yıkanması gerekir. (Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in zevcesi olan Ümmü Seleme Hazretleri utanıp yüzünü, örterek, kadın yaşlık görür mü? diye sorunca, Hazreti
Peygamber:
— Evet, eli yeşeresice elbette kadınlar meni görürler. Çocuğun annesine benzemesi ne ile oluyor?» (Kadınlardaki inzal sebebi ile çocuk annesine benzer), buyurdu.

82- Hazreti Ali (R.A.) 'den rivayet edilmiştir-.

«Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme efendimize Mezî'den. sorulunca: Evet, bunun akması ile abdest almak gerekir, buyurdular. (Şehvet isteği arkasından gelen ince bir sudur ki, bunun gelmesi' ile abdest bozulur; fakat gusül gerekmez.) »

83- ibni Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir*.
«Bir kişi Mescid-i ResûFde ayağa kalkıp: Ya Resûlallah, biz nereden hac ve ömre için itırama girmeliyiz, Mikat neresidir? Diye sorunca Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
— Medîneliler, Zülhuleyfe'den, Şam'hlar Cuhfe'den Necid halkı da Karn'dan ihrama girerler, buyurdular. Sonra Adam-. Ya Resul allan, ihrama giren kimse neler giyebilir? diye sordu. Hazreti Peygamber şu cevabı verdiler: .
— Gömlek, sarık, don1, külah (gibi dikilmiş hiç bir elbise) giyemez, Vers (sarı ot) ve safran ile boyanmış elbise de giyemez. Eğer sandal bulamazsa, fotinlerini giysin ve fakat onlan, topukların. aİ-tında olacak şekilde kessin. (İhrama giren hacı, belden yukarısı ve belden aşağısı için kullanılan dikilmemiş iki beyaz örtü il© örtünür ve sandal gibi ayak igiysileri giyer.)». [8][8]

ABDEST BAHSİ

84- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Abdestsiz kimsenin, abdest almadıkça namazı makbul olmaz!»

85- Ebû Hüreyre (K.A.) den rivayet edilmiştir:
«Kıyamet gününde benim ümmetim, abdestin bıraktığı izlerden akıtmalı ve sekili olarak çağrılacaklardır. İçinizde akıtmasını uzatmaya gücü- yeten varsa yapsın.»

86- Abbas (R.A.) tarikiyle amcafandan rivayet edilmiştir:
«Namazda yellendiğine dair daima şüphe ve vesveseye düşen bir adam Resûlülîah'a gelip bu durumda namazının bozulup bozul-matlığından yakındı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
— Bu durumda olan kimse, ses işitmedikçe ve koku almadıkça namazdan dönmesin veya ayrılmasın. JfZira şüphe ile namaz bozulmaz) .»

87- Üsame bin Zeyd (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
«Namaz önündedir, (Müzdelife'de kılınacaktır). Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu sözü Ara'fat'dan dönüşünde söyledi.»

Hazreti Peygamber Arafat vakfesini yaptıktan ve güneş battıktan sonra Müzdelife'ye dönerken yolda abdest tazeledi. Bunu gören Üsame Hazretleri, ey Allah'ın Resulü akşam namazını mı kılacaksınız? diye sordu. îşte buna cevaben yukardaki hadîs-i şerif varid olmuştur. Sonra Müzdelife denilen yere gelindiği vakit Hazreti Peygamber tekrar abdest alarak yatsı vakti içinde önce akşamın farzını ve arkadaşından da yatsının farzını bir arada kıldılar. Bütün hacılar bunu uygularlar.

88- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem helaya girmezden önce: Allahım! Şeytanın erkeğinden ve dişisinden sana sığınırım, diye dua ederlerdi.»

89- îbni Abbas (R.AJ'dan rivayet edilmiştir:
Abdest almak için ön hazırlık yapmaya çıkan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, dönüşlerinde abdest suyunu hazır buldular, îbni Abbas tarafından hazırlanmıştı. Peygamber şöyle buyurdu.
«— Bu abdest suyunu kim koydu?.. Allahım! Bu suyu hazırlayanı dinde dirayetli ve kavrayışlı kıl!»

90- Ebû Eyyub El-Ensarî (R.A.)'den rivayet edilmiştir: «Herhangi biriniz ihtiyacını defetmek için helaya çıktığında arkasını veya yüzünü kıbleye çevirmesin. Doğuya yahut batıya yöneliniz

91- Ebû Katade (R.A,)'den rivayet edilmiştir:
«Herhangi biriniz su içtiği zaman su kabının içine solumasın; helaya gittiğinde de sağ eliyle tenasül uzvunu tutmasın ve sağ eliyle taharet almasın.»

92- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir: «Bana birkaç taş bulv onlarla taharet edip temizleneyim; kemik ve tezek getirme.»

93- tbnî Mes'ud Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
İbni Mes'ud, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e taharette kullanmak üzere ve taş ve bir de tezek parçası getirdiğinde, Haz-. retL Peygamber, taşın ikisini istinca için aldı ve bu pistir,» diyerek tezeği attı.

94- Hazreti Osman (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Her kim, benim aldığım abdest gibi sünnet üzere abdest alır ve sonra mümkün olduğu kadar gönül huzuru ile iki rekât namaz kılarsa, geçmiş günahı bağışlanır.»

95- Hazreti Osman (R.A.l'dan rivayet edilmiştir:
«Herhangi bir adam, güzelce abdestini alır ve namazı kîlarsa, bu namazı kılmcaya kadar, kendisi ile bu namaz arasında mazdan önceki) günahları bağışlanır.»

96- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Kim abdest alırsa, burnuna su verip sümkürsün ve İçim de taşla istinca yaparsa tek sayıda (üç, beş, yedi taş) kullansın.»

97- Ebû Hüreyre (R.A.l'den rivayet edilmiştir.
«Sizden biriniz abdest aldığı zaman burnuna su versin, sonra sümkürsün. Kim de taşla istinca ederse (silinip temizlenirse) tek sayıda taş kullansın. Uykusundan uyanan kimse de ellerini abdest kabına daldırmadan Önce yıkasın; çünkü uykuda olanınız elinin nerede gecelemiş olduğunu bilmez.»

98- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: «Herhangi birinizin çanağından köpek içerse, bu çanağı yedi. kez yıkasın.»

99- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Mescitte (oturup) namaz vaktini bekleyen kul, abdesti bozul-madıkça namazdadır. (Namaz kilıyormuş gibi sevab kazanır).

100- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Ensar'dan bir adamı huzurlarına çağırttı. Bu zat, ailesiyle münasebet haline bulunuyordu. Alelacele guslederek başından su damlar vaziyette huzura gelince, Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu: «Galiba seni aceleye getirdik. Böyle aceleye getirildiğin veya yarıda kesmek zorunda bırakıldığın zaman (inzal vaki olmamışsa) yalnız abdest alman gerekir. (Bu hadisi şerifin hükmü sonradan kaldırılmış olduğundan, inzal vaki olmazsa bile tenasül uzuvlarının buluşmasıyla gusul icab etmektedir.)

101- Ebû Musa (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir kapta su getirilmesini istedi. Bu kabın içinde ellerini ve yüzünü yıkadı. Sonra içine püskürttü. Sonra Hazreti Bilâl ile Ebû Musa'ya şöyle buyurdu: «Bundan içiniz, yüzlerinize ve göğüslerinize sürünüz.»

102- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir.-

«Üzerime, bağlan çözülmemiş (ağzına kadar dolu) yedi kırbadan (su tulumundan) su dökünüz? belki (hastalığım hafifler de) son defa ashabımla buluşurum.»

103- Muğîre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Mestleri bırak, ben onları temiz (abdestli) olarak ayaklanma çektim.» Muğire diyor ki: Bir seferde Resûl-i Ekrem'in mestlerini çıkarmak için eğildim ve bunun üzerine bu hadisi buyurdular.

104 - îbni Abbas (R.A.Î'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem süt içtikten sonra (su ile) ağzını çalkaladı ve: «Süt yağlıdır» buyurdular.

105- Hazreti Aişe (R.A.) den rivayet edilmiştir:
«Herhangi biriniz namaz kılarken uyuklarsa, uykusunu alıncaya, kadar yatıp uyusun; çünkü içinizden biri uykulu olarak namaz kılarsa, belki mağfiret diliyor zanmyle kendine sövgü getirir.»

106- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Herhangi biriniz namazda iken uyuklarsa ne okuduğunu bilecek duruma gelinceye kadar uyusun (ve sonra namazını kılsın)»

107- İbıti Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Saîlallahu Aleyhi ve Sellem bir kabristan yanından geçerlerken kabirlerinde azap çekmekte olan iki kişinin seslerini işitince şöyle buyurdular:
«îkisi de azap çekiyorlar ve çektikleri azap da Önemli bir şey yüzünden değildir. Evet, onlardan birisi, idrarından korunmazdi. Diğeri de, kovuculuk ederdi. Sonra Hazreti Peygamber bir hurma dalı istedi ve onu ikiye bölerek her bir parçasını o iki kimsenin kabir terine dikti ve sonra şöyle buyurdu: «Belki bunlar kurumadıkları müddetçe, bu iki kişinin azablarını hafifletir.»

108- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Bir bedevi mescidin içinde bevletmiş ve halkın eline düşmüştü. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu:
«İlişmeyin ona! Sidiğinin üzerine bir kova yahut bir bakraç su dökünüz. Siz ancak kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz, güçîeştirici olarak gön d eri ime d in iz.»

109- Esma (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

Elbisesine hayiz kanı bulaşan kadının durumundan Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem Efendimize sorulunca şöyle buyurdular:
«Elbiseyi önce ovar, sonra parmak uçları arasında su ile ovalar ve bol sudan geçirir. Sonra onunla namaz kılar.»

110- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştin
Devamlı kan gören (özürlü) bir kadın, namazı bırakayım mı? diye Hazreti Peygambere sorunca, şöyle buyurdular:
«Hayır, (namazı bırakma) ,so damar kanıdır, hayız kanı değildir. Hayzin vakti gelince namazı bırak ve adet müddetin geçince kanın bulaştığı yeri yıkayıp namazını kıl. Ancak her vakit namazı için ab-dest al. Tekrar hayiz vaktin gelene kadar (bu şekilde devam et).»

111- Hazreti Meymune'den rivayet edilmiştir:
«Katı tereyağına düşen fareyi atın ve fdüşmüş olduğu yerini çevresini kazıyıp çıkarın ve (geri kalan) yağınızı yiyiniz.» Tereyağı içine düşüp ölen bir fareden dolayı durumun sorulması üzerine Hazreti Peygamber bu hadisi buyurdular.

112- Ebû Hüreyre'den rivayet edilmiştir:
«Allah yolunda müslümanm aldığı her yara, kıyamet gününde, vurulduğu zaman kan fışkırfdığı şekilde olacaktır. Rengi kan renginde, fakat kokusu misk kokusudur.-

113- Ebû Hüreyre (R.A.Î'den rivayet edilmiştin
«Biz, sonda gelen ve'önce gidenleriz... Akıntısı olmayan durgun suya kimse bevledip sonra onda yıkanmasın.»

114- Ebû Mes'ud Hazretlerinden rivayet edilmiştir
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mescid-i Ha-ram'da Kabe'nin yanında namaz kılıyordu. Secdede iken Ebu Cehil ve onun arkadaşları, Kureyş'in en azılılarından Ukbe bin Ebî Mu-ayt'ı gönderip Peygamber efendimizin sırtına bir hayvan işkembesi koyması üzerine hepsi gülüşmeğe başladılar. Peygamber Sal-jallahu Aleyhi ve Sellem onlara şöyle beddua etti:
«Allahim! Kureyş'i sana havale ettim. Allahım! Kureyş'i sana havale ettim. Allahım! Kureyşin hakkından gel. Allahım! Ebû Cehil hatta Utbe bin Rabia'yı, Şeybe bin Rebîa'yı, Velid bin Utbe'vi. Ümmeyye bin Halefi ve Ukbe bin Ebî Muayt'ı kahret!» (Sonra Bedir savaşında bu şahısların hepsi öldürüldü.)

115- îbni Ömer (R.A.l'den rivayet edilmiştir

«Rüyamda dişlerimi misvaklarken (fırçalarken), yanıma, biri diğerinden yaşlı iki adam geldi. Misvakı bunların küçüğüne uzattım Bana, büyüğüne (ver), denildi ve ben de yaşlı olana verdim.» (Bıi hadîs-i şerif yaşça büyük olanlara hürmet edip onları öne geçirme ye işaret buyurmaktadır. Konuşmada, yürümede ve bîr şey ikram edilirken yaşlılar öne alınmalıdır.)

116- Berâ bin Âzib (R.A.)'den rivayet edilmiştin
«Yatağına girip yatmak'istediğin zaman, namaz için alınan ab-dest gibi abdest al. Sonra sağ yanına üzerine yat. Sonra şöyle dua et:
Allahiml Sana teslim oldum, her işimi sana bıraktım. Azabından korkarak ve sevabım umarak sırtımı sana dayadım. Senden başka sığınak ve korunak yoktur.
Allah'ım! İndirdiğin kitabına iman ettim, gönderdiğin peygamberine iman ettim.
Eğer o gece ölürsen, fıtrat üzeresin (yeni doğmuş günahsız gibisin) . Sen sözleri, söyleyeceğin her şeyden sonraya bırak.»
(Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Berâ Hazretleri der ki: Ben, bu kelimeleri Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Seîlem'in huzurunda bir kaç defa okuyup: Allahım! İndirdiğin kitabına iman ettim, gönderdiğin RESULÜNE iman ettim, dediğim zaman, Hazreti peygamber bu son cümlemdeki ifadeyi kabul etmeyip: «Gönderdiğin PEYGAMBERİNE, diye söyle!» buyurdular. Çünkü İrsal kelimesinden Resul manası çıkmaktadır. Bunun tekrarına lüzum yoktur. Nebi kelimesi kullanıldığında her iki sıfat da duada yer almış olur.)[9][9]

GUSÜL BAHSİ

117- Ctibeyr bin Mut'im (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Ben ise (şöyle guslederim): Üç defa suyu başımdan aşağı dökerini (bütün vücudumu yıkarım.)»

118- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Bekleyiniz!» Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu sözü, gusül icab ettiği halde unutarak gustletmemiş olduğunu hatırlamaları üzerine mihrapta söyledi ve sa&dethanelerine dönüp guslettikten sonra tekrar bize geldi ve namaz kıldırdı.

119- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«îsraîloğulları çıplak olarak yıkanır ve birbirlerinin avret yerlerini görürlerdi. Hazreti Musa yalnız başına yıkanırdı, tsrailoğul-lan, vallahi Musa'nın bizimle beraber yıkanmayışının tek sebebi, kasığının çıkık oluşudur, dediler. Bir gün Hazreti Musa Aleyhisse-lam, yıkanmağa gitti. Elbisesini bir taş üzerine koydu.

Taş yuvarlanınca elbiseyi de beraberinde sürükledi. Hazreti Musa, ey taş, elbisem, ey taş, elbisem, diyerek taşın ardından koşmaya başladı. İsrail oğulları Hazreti Musa'yı gördüler ve dediler ki: Vallahi Musa'da bir özür yok... Nihayet Hazreti Musa elbisesini aldı ve (öfkesinden) taşa vurmaya başladı» Ebû Hüreyre Hazretleri der ki; vallahi, Hazreti Musa asâsiyle (değneğiyle) taşa vurarak altı veya yedi iz bıraktı.

120- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Hazreti Eyyub Aleyhisselâm çıplak olarak yıkanırken (gökten) üzerine altından çekirge düştü. Hazreti Eyyüb bunları eteğine doldurmaya başlayınca Cenabı Hak ona şöyle nida etti: Ya Eyyûb! Şu-gördüklerinden seni müstağni (ihtiyaç dışı) kılmamış mıydım? Hazreti Eyyubt Evet, izzetin ve celâlin hakkı için, sen beni (böyle dünyalık şeylerden) müstağni kıldın? ancak senin bereket ve ihsanından doygunluk olmaz, cevabım verdi.» Bu hadîş-i şerif, dünya menfaati ile ilgili olarak Eyyub Aleyhisselâm'a bir kınama mahiyetinde gelip, çıplak guslettiğinden ötürü kınanmadığı için kimsenin görmeyeceği bir yerde çıplak olarak gustletmenin cevazına delil'gösterilmektedir.)

121- Ebü Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştirı
«Nerede idin, ya Ebâ Hüreyre? Sübanellah! Mü'min kirlenmez»
(Rivayet edildiğine göre, Peygamber SellaUahu Aleyhi ve Sel-l'em Medine'de bir yolda Ebû Hüreyre ile karşılaştı. Ebû Hüreyre cü-nûb halinde bulunduğu için Peygamber efendimizden sıvışarak evine gitti. Cünüb hali ile Hazreti Peygamberin huzuruna varmak istemedi. Eve gidip gusletti, sonra Hazreti Peygamberin huzuruna çıkınca, Peygamber ona sordu:
— Neden kaçtın? Ebû Hüreyre (R,A.) dedi ki:
— Ya Resûlallah! cûnûb idim, sizinle taharet üzere olmaksızın buluşmayı uygun bulmadım.
Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz şöyle buyurdular: «Sübhanellah, mümin kirlenmez.» (Cünüblük, maddi değil, manevî bir kirliliktir. Cünüp iken görüşmek ve tokalaşmakta beis yoktur.)

122- Hazreti Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştin
Hazreti Ömer, Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine: Herhangi birimiz cünüb olduğu halde uyuyabilir mi? diye sorunca şöyle buyurdular:
«Evet abdest alarak, cünüb olduğu halde uyusun, (bu abdest müstehabdır.)

123- Ebü Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Bir erkek, karısının dört budağı (kolları ve ayakları) arasına girer de ona

yüklenirse (inzal vaki olsun veya olmasın) gusletmesi gerekir..»

(Tenasül uzuvlarının içice gelecek biçimde buluşması, guslü gerektirir.)[10][10]

HAYİZ BAHSİ

124- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
Hac esnasında adet gören Hazreti Aişe'nin müteessir olup ağlaması üzerine Peygamber Sallallahû Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:
«Neyin var senin, adet gördüğün için mi ağlıyorsun? Bunda bir beis yoktur. Çünkü bu adet hali, Allah Tealâ Hazretlerinin Adem aleyhisselâm'ın kız evlâdlarma takdir ettiği bir husustur. Şimdi sen hacıların yapacağı her işi yap; yalnız KÂBE'yi tavaf etme.»

125- Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Ey kadınlar topluluğu! Sizler çok sadaka veriniz, çünkü bana cehennem ehlinin çoğu olarak gösterildiniz.» (Sonra kadınlar, ne den cehennem7ehlinin çoğu biziz? diye sormaları üzerine) Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu: «Siz çok lanet okursunuz ve en yakın adamınıza nankörlük edersiniz. Sağlam iradeli kişinin aklını çekmekte, siz aklı ve dini az kadınlardan daha güçlüsünü görmedim.» (Sonra kadınlar sordular: Aklımız ve dinimiz neden eksiktir? Buna cayeben de) Peygamber Allallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:
«Kadının şahidliği, erkeğin sahiciliğinin yansı kadar değil mi (iki kadının Şahidliği bir erkek yerine geçmez mi) ? İşte bu hal, kadının aklının noksanlığmd andır. Bir kadın hay iz olduğu zaman namaz kılmaz ve oruç tutmaz; bu da dinin noksanlığındandır.»

126- Hazreti Aişe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Adet halinden sonra nasıl gusledileceğim soran bir kadına Peygamber Sallallahû Aleyhi ve Sellem gerekli +arifi yaptıktan sonra yıkanma' akabinde nahoş koku eseri kalmasın diye ona şöyle buyurdular:
«Bir parça misk alıp onunla (pis kokulardan) temizlen.» Kadın bu sözün manasını anlamadı ve nasıl temizleneyim? diye sordu. Aleyhissalâtü vesselam Efendimiz, «Sübahanellah! Temizlenişte!» bu yurdu. Huzurda bulunan Hazreti Aişe hemen o kadıncağızı kendine çekerek, kandan kalabilecek koku eserini giderme kiçin miskten yararlanmasını kulağına fısıldadı.

127- Hazreti Aişe (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Hazreti Aişe der ki: Umre için ihrama girdikten sonra adet gördüm. vBunun

üzerine Peygamber Şallallahu Aleyhi ve Sellem bana ,şöyle dedi: «Saç bağlarını çöz ve tara. Umre'den vazgeç.»

128- Hazreti Aişe (R.A.)'den rivayet edilmiştir: . «Her kim umre yapmak isterse yapsın. Ben de kurbanlık fhedy) getirmiş olsaydım, umre yapardım. (Sen ya Aişe, umre için ihrama girdikten sonra adet gördüğünden) umreden vazgeç, saç bağlarını çöz ve tara. Sonra hac için ihrama gir.»

129- Ümmü Atıyye (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Genç ve yaşlı ve aybaşılı kadınlar dışarı çıkabilirler. Bunlar hayırlı (yararlı) meclislerde de müminlerin dua ve zikirlerinde bulunsunlar. Ancak hayiz halindeki kadınlar, ibadethanelere giremezler.» Bir kadın, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e: Feracesi olmayan kadın ne yapar? diye sorunca, şöyle buyurdular: «Arkadaşı, feracesinden ona giydirsin.»

130- Hazreti, Aişe'den rivayet edilmiştin
Mina'dan Mekke'ye döndükten sonra Hazr,eti Peygamber efendimizin zevcelerinden Safiyye'nin adet görmesi üzerine, Hazreti Peygamber, Hazreti Aişe'ye hitaben şöyle buyurdu: «Sanırım ki Safiyye bizi burada tutacaktır. Sizinle beraber (farz, ziyaret) tavafını yapmış mıydı? O halde çıkabilıı*siniz[11][11]

TEYEMMÜM BAHSİ

131- Cabir(R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Benden önce hiç kimseye verilmemiş beş şey bana verildi: 1) Bir aylık mesafeden düşmanımın kalbine salınan korku ile zafer kazandırıldım. 2) Her yer benim için namazgah ve (gerektiğinde) temizleyici (teyemmümde olduğu gibi su yerine geçer) kılındı. Ümmetimden her kime namaz vaktine kavuşursa, (mescid şartı olmaksızın bulunduğu yerde (namazını kılsın, (ve su bulamazsa toprakla-teyemmüm etsin). 3) Ganimet malları bana helâl kılındı; halbuki benden önce hiç kimseye helâl kılınmamıştı. 4) Bana en büyük şefaat yetkisi verildi. 5) Her peygamber özellikle kendi kavmine gönderilirdi; ben ise, bütün insanlara peygamber olarak gönderildim.»

132- Ammar bin Yasir (R.A.h'den rivayet edilmiştiri
Ammar, abdest azalarının hepsini meshetnıek suretiyle teyem*. müm aldığını Harzeti Peygambere anlatması üzerine şöyle buyurdu lar:
«Şöyle yapman (iki elini taharet niyeti ile iki defa toprağa vurup birinci vuruşla

yüzünü ve ikinci vuruşla kollarını meshetmen) sana kâfi gelirdi.»

133- îmran ibni Husayn (R.AJ'dan rivayet edilmiştir:
«Zararı yok, yahut (sefer yorgunluğu ile uyuya kalıp sabah namazını elimizde olmadan kaçırmak) zarar etmez. Haydi yola çıkınız. (Gaziler biraz yürüdükten sonra namaz kılmak için konakladılar ve abdeşt alıp topluca namaz kıldılar. Bu namaz sonunda bir kişinin cemattan ayrı olarak durmakta olduğunu gören Peygamber Sallal-lahu Aleyhi ve Sellem ona): Cematla namaz kalmaktan seni engelli-yen nedir? buyurdu. (Adam, cünub oldum, yıkanmaya yetecek suyum da yoktu. Bundan dolayı cemaata katılamadım, diye cevab verince, Peygamber Aleyhissalâtü vesselam ona şöyle buyurdu).- Pak toprak ile teyemmüm et, yeter (Sonra iki-kişi çağırdı ve onlara buyurdu ki: Gidin, su arayınız. Hem kendiniz içer, hem de hayvanla rınızı sularsınız. (Sonra su gelince, o cünub olan adama hitaben Hazret! Peygamber): Al, şu suyu üzerine dök, buyurdular. (Sonra kendisinden su temin edilen kadm için) ona yardım toplayınız, (diye emretti. Sonra kadıncağıza kırbaları dolu olarak iade edilince, Peygamber ona şöyle buyurdu): Biz senin suyunu harcamadık. Cenabı Allah bize su verdi. (Peygamber'in mucizesi olarak, alman sudan ihtiyaçlar görülmüş ve kırbalar da yine dolu olarak iade edilmişti)».[12][12]

NAMAZ BAHSİ

134- Enes (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Mekke'de iken evimin (ikamet etmekte olduğum Ümmü Ha-nfnin evinin) çatısında bir yarık açıldı. Derken Cibrü Aleyhisse-lam inip göğsümü yardı. Sonra zemzem suyu ile yıkadı. Sonra hikmet ve imanla dolu bîr altın tas getirip onu göğsüme boşalttı. Sonra göğsümü kapadı. Sonra elimden tutup beni birinci göğe çıkardı. Birinci göğe vardığımda, Cibril Aleyhisselâm, göğün bekçisine hitaben: Aç dedi. Bekçi: Kim o? diye sordu. Hazreti Cibril: Ben Cibril'im dedi.
Bekçi: Yanında kimse var mı? diye sordu.
Cibril: Evet, beraberimde Hazreti Muhammed SallaUahu Aleyhi ve Sellem var, dedi.
Bekçi: Davet edildi ni? diye sordu.
Öforîl: Evet, dedi. Bekçi, yolu açınca biz birinci göğe yükseldik ve oturan bir adamla karşılaştık. Sağında ve solunda bir sürü karaltılar vardı. Sağına baktığı zaman gülüyor, soluna baktığı zaman ağlıyordu. Bana, merhaba salih peygamber ve salın evlât, dedi. Cebrail'e, bu kimdir? diye sordum.
Cibril; Bıı zat Hazreti Adem Aleyhisselâm'dır. Sağında ve solundaki karaltılar

onun zürriyetinin ruhlarıdır. Bunlardan sağdaki-ler cennetlik olanlardır. Solundaki karaltılar ise Cehennemlik olanlardır. Bunun için, sağ tarafına bakınca güler, sol tarafına balonca
ağlar, dedi.
Sonra Cibril beni ikinci kat semaya çıkardı. Göğün bekçisine aç, dedi ve o da Önceki bekçi gibi sorular sordu ve kapı açıldı. Cibril, Peygamberle birlikte İdris Aleyhisselâm'a uğrayınca,
îdris Aleyhisselâm: Merhaba saîih Peygamber ve salih kardeş! diye selâmladı. Bu kimdir? diye Hazreti Cibril'e sordum. Bu zat îdris Aleyhisselâm'dır, dedi. Sonra Hazreti Musa Aleyhisselâm'a uğradım. O da: Merhaba salîh Peygamber ve salih kardeş! dedi. Bu zat kimdir? diye sordum. Musa Aleyhisselâm'dır, dedi. Sonra Hazreti İsa Aleyhisselâm'a uğradım. O da: Merhaba Salih Peygamber ve salih kardeş! dedi.
Bu zat kimdir? diye sordum. îsâ Aleyhisselâm'dır. dedi. Sonra Hazreti îbrahim Aleyhisselâm'a uğradım. O da: Merhaba salih peygamber ve salih oğul! dedi. Bu kimdir? diye sordum. İbrahim Alev-hisselâm'dır, dedi. Sonra o derece yükseklere çıkarıldım ki (Levh-i Mahfuz'a yazı yazan) kalemlerin gıcırtısını işitebildiğim bir seviyeye vardım. Sonra orada AİlahTealâ Hazretleri ümmetimin üzerine gece ve gündüz elli vakit namaz farz kıldı. Bununla geri döndüm. Hazreti Musa'ya uğradığımda, Cenabı Hak ümmetine ne farz kıldı? diye sordu. Elli vakit namaz, dedim.
Musa Aleyhisselâm: Rabbine müracaat et! Ümmetinin buna gücü yetmez, dedi. Ben de müracaat ettim ve Allah bir miktar indirdi. , Sonra Hazreti Musa'ya döndüm ve, bir miktarını indirdi, dedim. Musa yine, Rabbine müracaat et; ümmetinin buna da gücü yetmez, dedi. Tekrar müracaat ettim. Cenabı Hak bir miktar daha indirdi. Sonra Hazreti Musa'ya döndüm. Musa yine, Rabbine müracâat et, ümmetinin buna da gücü yetmez, dedi. Tekrar müracaat ettim ye Cenabı Hak:
— Bu namazlar, sayı bakımından beş ve faka* sevab bakımından ellidir. Benim katımda hüküm değişmez, buyurdu. (Her vaktin on sevabı olmakla beş vaktin elli sevabı vardır). Sonra Hazreti Musa'nın yanına döndüm. Yine, Rabbine müracaat et, dedi ise de,
Rabbimden haya ediyorum (bîr daha dönemem), dedim. Sonra Cib-lil Aleyhisselâm beni alıp götürdü ve Sidre-i Münteha*ya ulaştırdı Sidre ağacî, ne olduğunu bilemediğim çeşitli renklerle kaplı idi. Sonra Cennete sokuldum. Orada inci dizileri ve misk gibi toprakla karşılaştım.
Mütercim:
İşte bu İsrâ ve Mi'rac-i şerif olayı alimlerin çoğuna göre Hazreti Peygamberin hicretinden bir sene veya on yedi ay önce Receb ayj-nm yirmi yedinci pazartesi

gecesinde meydana gelmiştir. Bir kısmına göre de, nübüvvet'den dört - beş sene sonra ve hicretten sekiz sene önce olmuştur? Sarih Barmağî da bu görüşü tercih etmiştir. Bir de Peygamber efendimizin îsrâ'sı (Mekke'den Kudüs'e kadar geceleyin götürülmesi) ve Miraçları (Kusüs'den göklere, Kabe Kav-seyn'e y/ ükseltilmesi) aynı gecede meydana gelmiştir. Her ikisi de uyanık halde, beden ve ruh ile olmuştur. Mekke-i Mükerrem e'den Kuds-i jŞerife ve Kudüs'den semavata ve göklerden de Allah'ın dilediği yere yükseldiği, ehli sünnet alimlerinin çoğunluğunca sabit ve muhakkak olduğunda asla şüphe ve tereddüt yoktur. Şu kadar var ki, Kudüs'den öteye gitmedi ve göklere yükselmedi, diyenler küfre varmazlarsa da, Kudüs'e kadar olan İsrâ'sını inkârdan dolayı küfür lâzım gelir.
Isrâ ve Miraç vak'alarmm bedenle olduğunu inkâr ederek yalnız ruh ile idi, yahut Peygamber uyurken rüyada oldu ve peygamberimizin şerefli vücudlan yataktan ayrılmadı, diyen kimse kâfir olmaz; çünkü Peygamberlerin rüyaları, imamlar arasında ittifakla aynen ilâhî vatiydir. Ayrıca ashabdan bazılarının inancı da, olayın doğru ve güzel rüyadan ibaret olduğundan böyle demek küfrü gerektirmez. Bununla beraber Ehl-i Sünnet itikadı, İsrâ ve Miraç olayları, uyanık halde iken beden ve ruhla birlikte meydana geldiği, yolundadır. Kastalânî ve Barınağı şerhlerinde böyle nakledilmiş ve terceme edilmiştir.

135- Ümmü Hâni (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Bu kadın kimdir? Merhaba Ümmü Hami Senin himaye ettiğin bizim de himayemiz altındadır, (onu kardeşin Ali Öldüremez»
Mütercim :
Ümmü Hâni, Hazreti Ali'nin kız kardeşi olup İbni Hübeyre'nin öldürülmesine Hazreti Ali İsrar ediyordu. Halbuki daha önce Ümmü-Hani bu adama hayatını korumak için teminat (eman) vermiş olduğundan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e müracaat etti ve bu dileği, de kabul buyuruldu. (İbni Hübeyre, Ümmü Hâni'nin kocası olup Mekke'nin fethinde iman etmeyerek kaçmış ve müşrik olarak ölmüştür. Hazreti Ali, İbni,Hübeyre'yi öldürmek niyetinde idi. Buna karşılık da Ümmü Hani, İbni Hübeyre'ye teminat vermişti ve bu teminatını da Hazreti Peygambere ileterek kesinleştirdi. Hadîs-i şerifin namaz bölümü ile ilgisi şu: Ümmü Hani; Peygamber efendimizin sa-adethanelerine vardığı zaman, kızı Hz. Fatıma'nm tuttuğu perde^ nin arkasında yıkanıyordu. İçeri girenin kim olduğunu göremedikleri için: Bu gelen kadın kimdir? diye sordu. Sonra bir örtüye bürünerek sekiz rekât kuşluk namazı kıldı. İşte tek elbise içerisinde namaz kılmanın caiz olduğuna dair bu hadisi şerif bize delil olmaktadır. ISadeleştirenl.

136- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir.
Yalnız belden aşağı giyilen ihram gibi bir parça giysi il© namaz caiz olur mu? diye Hazreti Peygambere sorulması üzerine şöyle buyurdular: «Hepinizin de iki esvabı var mı ki?» (İki parça ihram herkesde bulunamıyacağı cihetle yalnız beden aşağısını örtecek bir elbise ile namaz caizdir.)

137- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Herhangi biriniz, (omuzlarını örtmeye yeten) bir giysiyle omuzlarını örtmeden namaz kılmasın.»
(Bol ve geniş bir elbisesi veya iki parçada nibaret elbisesi bulunan kimse, belden yukarı omuzlarını Gitmeksizin namaz kılması1-Her ne kadar bir elbiseye belden aşağı sarılarak, namaz kılmak imkansızlık sebebiyle caiz ise, de, namazın adabına uygun olan imkân halinde belden yukarısını da örterek namaz kılmaktır. fSadeleşti-renî).

138- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Her kim bir örtü içinde namaz kılmak isterse, o örtüyü çapraz lamasına kullansın, sağ ucunu sol omuzuna ve sol ucunu da sağ-omuzuna getirsin». .

139- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştin
«Ey Cabir! Böyle gece vakti gelmenizin sebebi nedir? (Ziyaret sebebinin ne olduğunu anlattıktan sonra, Sallalîahu Aleyhi ve Sel-lem Efendimiz bana şöyle buyurdu): Bu gördüğüm şey ne biçim kuşanma? İhramın eğer gçnişse ona çarşaf gibi bürün. Eğer darsa yalnız belden aşağısına kuşan.»

140- Sehl (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Erkekler secdeden kalkıp duruncaya kadar, siz kadınlar başlarınızı (secdeden) kaldırmayınız» (erkeklerin arkasınde namaz kılan kadınlar, elbiseleri müsait olmayan erkeklerin avret mahallerine bakmasınlar.)»

141- Muğire (R.A.)'den rivayet edümiştir:
«Ey Muğîre! Su matarasını al. (Peygamber hacetini görüp döndükten sonra elitfe su döktüm. Abdest aldı ve mestlerinin tizerine meshetti. Sonra namaz kıldı;.)»

142- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir!
Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem Hayber'in fethinde üç kez: «Allahu Ekber, Hayber yıkıldı. Biz, bir kavmin sahasına indiği miz zaman,, o ihtar edilenlerin sabahı, zindan olur!» buyurdu. Bu fethin akabinde ashabı kiramdan Dihyetül-Kelbî gelip, Ye Resûlal-lah! dedi, esirlerden bir cariye bana ver.

Hazreti Peygamber, beğendiğini cariye olarak al, büyürdü. Dihy^eı bu cariyeler içinden en seçkini olan Safiyye'yi isteyince ashabdan . biri Dihye'ye Hazreti Safiyye'yi lâyık görmeyip durumu Hazreti Peygambere iletmesi üzerine, Hazreti Peygamber, «Dihye'yi çağırın» diye buyurdu. Dihye huzura gelince ona, «Esirler arasından başka bir cariye seç» buyurdu. Sonra Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem Hazreti Safiyye'yi âzad ederek onu kendine nikahladı ve ertesi gün düğün ziyafeti için ashabı kirama şöyle buyurdu: «Kimin neyi varsa getirsin.» Ashabı kiram da yanlarında mevcut olan hurmar yağ, kavut gifcû şeyleri bir araya getirip düğün yemeği hazırlandı.
(Hadîs-i Şerifin ı namaz bahsinde zikredilmesinin sebebi şu: Hay-i>er gazasına çıkıldığı zaman daha Hayber içine girmeden bu kasabanın dışında sabah namazını, sabahın alaca karanlığında kılmış olmaları beyanındadır. Esade eştirenl

143- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
«Bu İşlemeli ve sırmalı kaftanımı Ebû Cehm'e ve onun sade kaftanını da bana getirin; çünkü bu kaftan, az önce namazımda beni meşgul etti.»
(İşlemeli ve allı-pullu elbiselerle, erkeklerin namaz kılmalarının sakıncalı olduğunu bu hadis-i şerif "beyan etmektedir. Hazreti Peygamberin bu sırmalı elbiseyi Ebû Cehm adındaki sahabiye göndermesi, onu giymesi için değil, satıp değerlendirmesi için olduğu kaydedilmektedir.) [Sadeleştireril

144- Eries (R-A) deja rivayet edilmiştir:
(YaAjşe), şu örtünü önümden kaldır, zira resim ve şekilleri namazımda fikrimi çelmektedir. (Bu resimler/ filerimi meşgul e,tme-sin. Gözümün önünden onu kaldır.)»

145- Ukbe *R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Bu İpekli, takva sahibi erkeklere gerekmez (haramdır.)»

146- Eneş (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Kalkınız, size namaz kıldırayım. (Hazreti Peygamber bunu Mü-leyke'nin evinde söyledi.)»

147- Enes (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Her kim» bizim gibi namaz kılar, kıblemize yönelir, kestiğimizi yerse, o kimse Allah Tealâ Hazretlerinin ve Peygamberinin taahhüdü altında bulunan müslümandir. Sakın Allah'ın taahhüdünü bozmayınız. (Bu vasıfları taşıyan bir mümine ilişmeyiniz, ona taarruz etmeyiniz).»

148- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem KÂEE'ye girip her köşesinde dua ederek dışarı çıktı. Makam-ı İbrahim'de Kabe'ye doğru iki rekât namaz kıldıktan sonra Kâbe'y© işaretle; «tşte kıble budur», (kıyamete kadar müslümanların kıblesi bu Kabe'dir) buyurdular.

149- İbni Mesud (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Ne olda?. Eğer namaz hususunda bir yenilik olsa (Allah katından yeni bir vahy gelse), şüphesiz onu-size söylerdim. Ancak ben de sizin gibi bir insanım; siz unuttuğunuz gibi ben de unuturum. Ben (namazda) unutursam, bana (işaret ve ikazla) hatırlatın. Herhangi biriniz namazında (kaç rekât kıldığına dair) tereddüt ederse doğruyu araştırsın ve ona göre tamamlasın. Sonra selâm versin, arkasından da iki secde yapsın.»
Açıklama : Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem
Hazretleri öğle namazını hikmet icabı unutarak beş rekât kıldırmış-, lardı. Ey Allah'ın Resulü, namaz hakkında yeni bir emir mi geldi? diye kendisine sorulunca, Peygamber: «Ne oldu?» ki böyle bir soru soruyorsunuz, buyurdu Cemaat: Ya Resûlallah, namaz beş rekât kılındı, dediler. Sonra sehiv (yanılma) secdesi yaptılar. Yanılma secdesinden sonra da bu hadis-i şerif varid olmuştur.

150- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
«Herhangi biriniz namaza durduğu zaman, hiç kuşkusuz Rab-bisiyle konuşmakta veya Rabbi, kendisiyle kıble arasında bulunmaktadır. O halde kıblesi tarafına veyst sağ yanına tükürmesin. Ya-sol yanına yahut ayağının altına tükürsün, yahut da şöyle yapsın, diyerek eteğinin bir ucunu aldı, orasına tükürdü ve sonra k»*ladı.»

151- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Cami içine tükürmek hatadır. Bunun keffareti ise, tükürüğü yere gömmektir.» (O devirde mescitlerin zemini kum veya topraktı Hah veya hasır gibi yaygılar yoktu.)

152- Ebû Hüreyre (A.B.J'den rivayet,edilmiştin
«Ey cemaat, benim Önümün, yalnız şurada olduğunu mu sanıyorsunuz? Vallahi huşu ve rüku'unuz gözümden kaçmaz.; Ben sizi arkamdan da göriirtim.»
Mütercim
Peygamberlik mucizesi olarak görme ve müşahade etmede altı yön kendilerine eş,it idi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem eşya. ve varlıkları, her

yanından, görürdü; Bu da, hadisleri açıklayan âlimlerin beyanına göre ya kalb ve nübüvvet basireti ile yahut iki kürek kemiği arasındaki nübüvvet peygamberlik) mührüne .yakın iğne ucu kadar küçük ve maddî engellerin, tesirinden uzak iki nurlu gözleri vasıtasıyla; görürler.

153- Enes (R.A.'den rivayet edilmiştir!
«(Bahreyn'den gelen mal ve para için) onları Mescide boşaltın buyurdu. Mescide boşaltıldı. Sonra mal taksimi sırasında Hazreti , Peygamberin muhterem amcası Abbas gelip: Ya Resûlallah! Bedir savaşında esir edildiğim, zaman kendimin ve kardeşim oğlu Akil'in kurtuluş fidyemiz olan çok miktardaki malı ödediğimden dolayı sıkıntı ve zaruret çekmekteyim. Lütfen bana da'maldan ihsan buyurunuz, diye rica etti, Merhameti bol Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri: Muhterem amcam! İstediğin kadar*al, bu yurdular. Hazreti Abbas Radıyallahu Anh da bir çuvalı doldurarak sırtına almak için uğraştı ise de buna gücü yetmedi. Bu çuvalı sırtıma kaldır diye Peygamberden rica etti, Hazreti Peygamber.- Hayır, olmaz buyurdu. Bu defa Hazreti Abbas, ya Resûlallah mevcut olanlardan birisine emrediniz de o kaldırsın, dedi. Efendimiz : Hayır,,olmaz cevabını verdiler. Bunun üzerine Hazreti Abbas ümidini keserek çaresiz, _ bir miktar eşyayı Mescidi Şerife döktü. Geri kalanı omuzüna kaldırmak için çabaladı ise de yine ağır geldiğinden ayni şekilde ricada bulundu. Hazreti Peygamber onun bu arzusuna uymadığından Hazreti Abbas tamamen ümidini kesmiş olup ancak ;keridisinin kaldırabileceği miktarı alıkoyup- dikerlerini Mescide bırakmıştı. Bu defa para ile dolu koca çuvalı zorla omuzu-na alıp evine doğru vq1& koyuldu. riaz,ç$£i Peygamber, insan kısmının maldan gözü doymadığına hayret ederek Hazreti Âbbas'ı gözden: kayboluncaya kadar izledi»
Mütercim ;
Bu kadar fazla malm yalnız Hazreti Abbas'a ihsan buyurulması nın sebep ve hikmeti: «Ey Peygamber! Ellerinizdekî esirlere de kit Eğer Allah kalelerinizde hayır olduğunu bilirse, sizden (fidye olarak) almandan daha iyisini size verir ve sizi bağışlar. Allah Ga-fûr'dur. Rahîm'dir» mealindeki Enfal suresinin 70. ayeti kerimesi nin Özel bir tasdiki idi, Hazreti Abbas bu nimete kavuşmuş olmak örneğini vermiştir. Çünkü bir kaç sene önce nazil olan bu ayeti kerime, ki: «Ey Peygamber! Elinizde bulunan Bedir vak'ası esirlerine de ki: Ey esirler! Siz, İslâm şerefi ile şereflenerek yürekten iman-eder. Allah Tealâ'nın rızasını kazanmaya gayret edip koşarsanız, bize vermiş olduğunuz kurtuluş fidyenizden kat kat fazlasını Allah Tealâ size verir,»"hükmünün açık mucizesini tasdik için Hazreti Abbas'a verilen bolca' maî'm, yalnız Peygamberin kendi ihsanı olmayıp Allah'ın hususi bir ihsanı olduğunu alimler beyan etmişlerdir.

154- îtban bin Malik (R.A.)'den rivayet edilmiştir.
«(Ensar'ın büyüklerinden ve Bedirlilerden İtban bin Malik Radıyallahu Anh Hazretleri bir Cuma günü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurlarıyle şereflendiklerinde, tam bir edebîe, ya Re-eûlaîlah, gözlerime inen perde ve zafiyet sebebiyl bazı karanlık ve çamurlu Havalarda imamı bulunduğum mahallemiz camiine gidemiyorum. Böyle bazı meşru özürlerim çıkınca evimde çoluk-çocukla cemaat olarak namaz kılmak için. bir odamı namazgah edinmek istiyorum. Lütfen ilk defa olarak sizin teşriflerinizle bu odamda namaz kılarsınız, manevî bereketlerden başka bütün ev halkımızın ibadete olan arzu ve gayretleri kat kat artacaktır; teşriflerinizi istirham ediyorum, diye rica edince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu): «Gelirim, tnşaallah!» Ertesi gün Ömer ve ashabdan bazı ileri gelenler olduğu halde îtban'm evini şereflendirdiler. İtban'a: «Evinizin neresinde namaz kılmamı istiyorsunuz? buyurdular. İtban: Ya Resûlallah, münasib buyurursanız şurasıdir. diyerek bir odayı gösterdi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin emirleriyle beraberinde bulunanların hepsi iki-üç saf cemaat olarak öğle namazını yahut peygambere mahsus nafile namazı veya kuşluk namazım kıldılar. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in teşriflerinin büyük nimetinden haberdar olan bütün o mahalle halkı İtban bin Malik'in evine koşarak hepsi orada. Hazreti Peygamberin huzurlarında bulunmak şeref ve mutluluğuna kavuştular. Sonra İtban Hazretleri tarafından daha önce hazırlanmış olan Hazire adındaki nefis yemek, hep bir 'likte yiyildi. İtban ailesini kıyamete kadar ihya buyurdular. Bu arada mecliste bulunanlardan biri, bir münasebetle şöyle dedi:
— Bütün mahalle halkımız, Cenabı Peygamberin mübarek yüzünü görmek mutluluğuna ererek bu büyük nimetin şükründe bulunduklan halde; mahallemizin ileri gelenlerinden Malik bin Dühayşin bundan mahrum oldular. Acaba meşru bir mazeretleri mi oldu da gelip eşref ve feyiz kazanamadılar? Bu söze karşılık olarak mecliste bulunanlardan biri yahut ev sahibi olan İtban Hazretleri dedi ki:
— Bırakınız şu münafıkı (Malik ibni Dühayşin'i)! O, Allah'ı ve Peygamberini sevmeyen bir münafıktır. Onun için buraya gelmez, Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki: «Böyle söyleme! Onun, Allah rızasını kasdederek LÂ İLAHE ÎLALLAH dediğini duymuşsunuzdur.»
İtban Hazretleri yine sözünde İsrar ederek:
— Ya Resûlallah, şu var ki, bu adam bir takım düşmanlarımıza, ve münafıklara talimat vermekten geri kalmayıp onlara yardımcı olduğunu görmekle esef .duyuyoruz. Tekrar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şu cevabı verdiler: «Allah Tealâ Hazretleri, rızasını talep ederek LA. İLAHE İLLALLAH diyen kimsenin vücudunu cehennem ateşine haram, kılmıştır. (Bunun için siz

yine Malik bir Dühayşin'e kötü zan,beslemeyiniz ve onu çekiştirmeyiniz.)»

155- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in muhterem zevcelerinden Ebû Süfyah kızı Ümü Habibe ve Ebû Ümeyye kızı Ümmü Seleme (Allah her ikisinden razı olsun) Habeşistandan, Necaşî'nih ülkesinden Jtfedine-i Münevvere'ye döndükleri zaman, adı geçen ülkede görmüş oldukları kilise ve mabedlerdeki resim ve şekilleri Hazreti Peygambere arz edib anlattılar. Buna karşı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Onlar, içlerinde salih (çok tutulan ve beğenilen) adam bulunur da ölürse kabri ürerine tapmak kurar ve o gördüğünüz resim ve heykellerle donatırlar. Kıyamet günü Allah katında yaratıkların en şeriri işte onlardır.»

156- Hazreti Enes'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine-i Münevvere'ye hicretlerinde, medineli ashab (ensar)'m büyüklerinden Ebu Eyyûb Eİ ensâri'nin saadet hanelerine misafir olarak muvakkaten inmişlerdi. Medîne-i Münevvere'nin şimdiki Ravza-i Mutahara'si ye Harem olan yer, o zaman Beni Neccar kabilesine ait bostan idi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu kabilenin ileri gelenlerini huzurlarına davet ettiler ve onlara: «Bu bostanınızı bana satınız» buyurdular. Orada bir mescid yapmak istediklerini Beni Neccar kabilesine bildirdiler. Onlar: Vallahi, biz o bostanımızı Allah rızası için vakıf ettik, para almayız, dedilerse de, bu bostanda bazı yetimlerin de hissesi bulunduğundan Hazreti Peygamber bir kaç misli kıymetini ödeyerek şimdiki Mescid'in aslını bina ettiler. İşte bu inşaat esnasında ashabı kiram neş'e ve sevinçlerinin belirtisi olarak Allah'ı teşbih ve Peygamberi medih yolunda şiirler okuyorlardı. Bunları duyan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Ya Rab! Hayır ve saadet ancak_ahiretin hayır ve saadetidir kafiye ve vezin uygumu

157- İbni Abbas Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
Peygamber Sâllallahu Aleyhi ve Sellem'in devr-i saadetlerinde güneş tutuldu. Hazreti Peygamber büyük bir cemaatle küsuf (güneş tutulması) namazı kıldı ve sonra şöyle buyurdular:
«Bana cehennem gösterildi. Bugünkü gibi korkunç bir manzara hiç görmedim.»
Diğer bir rivayet de: «Namaz kılarken cehennem bana gösterildi» şeklindedir.

158- tbni Ömer (B.A.)'den rivayet edilmiştin
«Namazlarınızdan evlerinize de ayırınız ve evlerinizi kabristana çevirmeyiniz.»

Sünnet ve nafile namazlar cami ve mescidlerde kılınırsa da bunların evlerde kılınması daha faziletlidir. Bazan da, evde cemaatla namaz kılmak mümkün ise', farz namaz kılınmalıdır.

159- Hazreti Aişe ve Hazreti tbni Abbas'dan (Radıyallahu An-hüma) rivayet edilmiştir.
«Peygamberlerinin mezarlarını ibadethane yapan Yahudi ve Hiristiyanlara Allah'ın laneti olsun.»
Resûlüllah Sâllallahu Aleyhi ve Sellem'in hastalıkları ağırlaşmış ve can çekişine durumunda iken mübarek yüzlerini açıp buyurdular ki: «Peygamberlerinin mezarlarını İbadethaneye çeviren ve putperestlerin tapınakları durumuna sokan Yahudi ve Hıristiyanlar, Allah Teala Hazretlerinin lanetine uğramışlardır.» Yani ahirete göçünce benim meramı ibadethane çevimeyİBİz, Berü, putperestler gibi »abud yapmayınız. Secdenizi ancak Cenab, Hak a tahsis edmız.

160- Sehl ibni Sa'd (Radıyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir: .
Bir gün Resulü Ekrem Sâllallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri sevgili kızları Fatmetü'z-Zehra'nm (Radıyallahu Anha) saadethay nelerini şereflendirdiler. Fakat evde Hazreti Peygamberin damadı Hazreti Ali (Radıyallahu Anh)'yoktu..,Sordular:
— Kızım Fatma, kocan nerede? Hazreti Fatma:
— Bilmem, biraz atıştık. Sinirlendi ve çıkıp gitti. Ne taraf a gittiğini bilmiyorum.
Hazreti Peygamber, orada bulunan Sehl (Radıyallahu Anh) Hazretlerine hitaben:
-—Ya Sehl, git, Ali nerede işe ara, bul ve bana haber ver, buyurdu. Sehl, Hz. Ali'nin Mescidi Şerifte yatmakta olduğu haberini getirdi. Bunun üzerine "Peygamber. Sâllallahu. Aleyhi ve Sellem Hazretleri hemen Mescidi Şerife vardı, Hazreti Ali'yi, yere uzanmış yatıyor buldu. Ona: «Kalk, ey toprak babası, kalk, ey toprak babası»', buyurdular. Yani toprağa serilmiş yatıyorsun, kalk da eve gidelim.
Derhal Hazreti Peygamberin emirlerine uyarak saadethanelerine döndüler.. Böylece Hazreti Fatma'nın da yüzünü güldürdü.
Mütercîm:
Bu hadisi şerifin delâletinden anlaşılıyor ki, fakirlerden başka zenginlerin, de Cami ve mescidlerde yatıp, uzanması caizdir. Ayrıca bir kimseyi taltifvötmek ve gönlünü kazanmak, için ona lâkab takmak ve onu künyelendirmek caizdir. Çünkü Peygamber Sallahu Aleyhi." ve Sellem, Hazreti Ali çıplak yere uzandığı için onu «Ebû türab = "toprak feabası» künyesi île çağırıp taltif etmişlerdir. Sonraları bü ad Hazreti Ali'nin çok hoşuna gittiği için unvan ve kûn-,yeleri olmuştu.

161- Ebû Katade (Radıyallahu. Anh)Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
«Sizden biriniz mescide girdiği zaman oturmadan önce iki rekât (Tahıyyet-ül-Mescid niyeti ile Allah rızası için) namaz kılsın.»
Mütercim
Dört mezhebde de bu.hadîs-i şerifle amel edilir, imam Ebû Ha-nife. mezhebinde, kerahet vaktinde camiye giren kimse Tahiyyet-ül-Mescid namazını kılarsa mekruh olur; böyle bir vakitte kılmaması gerekir. Ancak beş vakit namaz kılmak üzere camiye giren kimse vaktinde sünneti veya farz namazını kılarsa ayrıca Tahiyyet-ul-ınes-cid namazı kılmaya lüzum yoktur. Bir de Mekke-i Mükerreme'de Ha-remi-Şerif'e giren kimse için ittifakla Tahiyyet-üI-Mescid namazı1 yoktur; çünkü tavaftan sonra iki. rekât tavaf namazı kılınacağından önceden iki rekât namaz kılınmaz. Tavaf namazı il© Tahiyyet-ül-mescid namazı düşmüş olur. Yirie camide imam namaza başlamış ise, Tahiyyet-ül-mescid namazı kılınmaz.

162- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallahû Aleyhi ve .Sellem, Medîne-i Münevvere'de (Allah bu şehri kıyamete kadar payidar kılsın!) Mescid-i Nebevi'yi inşa ederken bizzat kendileri ve hepimiz bedenerl çalışıyorduk. Biz birer büyük kerpiç taşirken_ Ammar ibni Yasir ikişer ikişer taşıyordu. Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ammar'i o halde toz toprak içinde görünce, ona Özel bir iltifatta bulunarak mübarek eliyle Ammar'm elbisesindeki tozu sildi ve şöyle buyurdu:
«Yazık biçare Ammar'al Âsi bir gurup tarafından şehid edilecektir. Ammar onları, cennete (Hazreti Aliye itaat etmeye) çağıracak, onlar ise Ammar'ı cehennem'e (Hazreti Aliye karşı çıkmaya) çağıracaklar.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şeriften, cami ve mescidlerin inşası ve onarılması için mal ye beden ile hizmet etmenin islâmda büyük bir yeri olduğu meydana çıkmaktadır. Bir de Hazreti Peygamberin mucizesi olarak Amnlar bin Yasir (Radıyallahu Anlı) - Sıffîn vak'asmda şehid olmuştur: fakat adı geçen âsi gurup içtihadlarmda hata ettiklerinden mazur bulunduklarını sarih Kastalânî yazmışlardır.

163- Hazreti Osman'dan rivayet edilmiştin
«Her kim Allah Tealâ Hazretlerinin rızası için bir mescid yaptırırsa, Allah Tealâ Hazretleri o kimse için cennette o mescidin ben-zerrini inşa eder.»

164- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
Ashabı kiramdan bir zat Mescidi-Resûl içinden- geçerken sivri demir başlıklı

oklar taşıyordu. Hazreti Peygamber ona hitaben şöyle buyurdu:
«Okların uçlarını sarkıtma (gölip geçene dokunup zarar verme--sinler).» Gami ve mescidlerde açıkta silâh taşıyarak dolaşmak mekruhtur; çünkü başkasının yaralanmasına sebebiyet verilmiş olabilir.

165- Ebû Musa (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«Her kim mescidlerimizde ve çarşılarımızda ok (ve süngü gibi yaralayıcı silâhlar) ile dolaşacak olursa, onların -sivri uçlarını sarkıtmasın ve bir müslümanın kendisi yüzünden yaralanmasına sebebiyet vermesin.» _

166- Hassan (R.AJ 'dan rivayet edilmiştin
«Ey (İslâm şairi) Hassan! Resûlüllah Sallallahu Aleyhte*" Selle»'in yerine, (O'nu hicveden) o müşrik şairlere cevab ver. Allah'ım, Has-san'i Cebrail Aleyhisseİâm İle destekle.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifden, Hazreti Peygamberin huzurlarında kaside ve şiirlerin okunduğu sabit olduğundan cami ve meşcidlerde de bu gibi şiirlerin okunabileceği hükmü çıkarılmıştır. Sarih. Kastalânî bu hadîsi şerifin şerhinde buna dair açıklama yapmıştır. .

167- Kâb'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Abdullah bin Ebî Hudûd'un bana borcu vardı. Mescid-i Resûl'de, onunla atışırken saadethan elerinde bulunan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem münakaşamızı duyup yanımıza teşrif ettiler ve bana hitaben: *Ya Kâb, alacağının bir kısmını bağışla ve diğer kısmı üzerinde anlaşın» buyurdular. Ben de: Pekâlâ! yarısını bağışladım. Diğerini ödesin, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Ebû Hu-dûd'a hitaben: Kalk, öde» buyurdular.
Mütercim :
Bu hadîs-i şeriften, cami ve meşcidlerde sulh ve buna benzer dinî hükümlerin yerine getirilmesi davaları gibi hususlara bakılması meşrudur, hükmü çıkmaktadir

168- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir.
Mescid-i Res'ûTün sofasını ve çevresini silip süpürmekle uğraşan birisi vardı. Sonra bu kimse vefat etti ve ashabı kiram tarafından kaldırıldı. Resülüllah adamın halini sorup durumu öğrenince, «bana haber vermeniz gerekmez miydi? Mezarını bana gösteriote.»
buyurdular. Sonra o müteveffaya, kabri üzerinde cenaze namazı kıldı.
Mütercim:

Cami ve mescidlerde hizmet gören kayyım ve hademelerirı kıy- vHerefleri insanlar arasında düşük ve bayağı gofl^urse de Al- ve peygamber katında kıymetlerinin çok yüksek olduğu ve go-dükten s^ra henüz cesedi çürümemiş ölünün mezarı uzermde ZT^^ hükmü bu hadis-i şeriften Ç1karümaktadır.

169- Ebû Hüreyre (R.A.)den rivayet edümiştiri «Dün gece bir azgın cin, namazıma mani olmak için üzerime atıldı. Allah'ın izniyle onu kıskıvrak yakaladım. Hatta istedim ki mescidin direklerinden birine bağlayayım da, sabahleyin hepiniz onu güresiniz. Lâkin sonra kardeşim Süleyman'ın (AleyhisseÎâm) şu duası hatırıma geldi: Allah'ım, beni bağışla ve benden sonra hiçbir kimseye nasip olmayacak bir saltanat bana ver.» (Cinlere hükmetme saltanatının yalnız kendisine ait olmasını dinleyen Süleyman peygamberin bu duası yüzünden o cini bağlamaktan vazgeçti.)

170- Ümmü Seleme (Radıyallahu Anha) dan rivayet edilmiştir,
.Haclann arkasmdan hayvan üstünde Seleme dedi ki: Rahatsı olduğumu Peygamber Sellem'e bildirdim ve bunun üzerine böyle buyurdu.)
Mütercim:
Peygamber Aleyhissalâtü vesselam'in muhterem zevcelerinden Ümmü Seleme Radıyallahu Anha validemizin hastalığından dolayı meşru mazeretine binaen Kabe'yi yaya olarak tavaf etmeye güç ye-tiremediğinden hayvana binerek tavaf etmelerine Hazreti Peygamber tarafından müsaade buyurdu. Kim olursa olsun, meşru bir mazereti olduğu takdirde omuzlarda taşınarak yahut hayvana bindiri-lSrek tavaf ettirilmesinden caiz olduğu hükmü, bu hadîs-i şeriften çıkarılmıştır.

171- Ebû Saîd (R.A) den rivayet edilmiştir:
«Hak sübahanehu ve Tealâ Hazretleri, ahiret hayatı ile dünya hayatı arasında bir kulunu (Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ı) muhayyer kıldı. O kul da, ahiret hayatını seçti. Ey Ebû Bekir, ağlama. Gerek malı ve gerek arkadaşlığı yönünden kendisine en çok minnettar olduğum kişi şüphesiz Ebû Bekir'dir. Eğer ümmetimden birini dost edinmiş olsaydım, ancak Ebû Bekir'i edinirdim. Lâkin (bütün müsl umanlara şamil olan) islâm kardeşliği ve sevgisi var. Mescid'de kapatılmadık kapı bırakılmasın; yalnız Ebû Bekir'in kapısı kalsın.»

172- ibniAbbas (R.AJ'dan rivayet edilmiştir:
«Gerçek şu ki, gerek malen ve gerekse bedenen Kuhafe'nin oğlu Ebû Bekr-i Sıddık'dan çok beni minnettar eden hiçbir kimse yoktur. Eğer insanlar arasından birini, kendime dost edinmiş olsaydım, Ebû Bekir'i edinirdim. Lâkin İslâm dostluğu (şahsi dosttan) daha değerlidir. Bu Mescid'de Ebu Bekir'in

penceresinden başka bütün pencereleri bana kapayınız.»
(Mescid, aynı zamanda Peygamberimizin ikamet yeri idi. Yalnız Ebû Bekir'den yana olan kapı veya pencerenin açık bırakılmasını istemeleri, mecazî bir tabir olup yalnız onu görmek istemelerinin ifadesidir.)

173- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem minberde iken ashabı kiramdan biri: Ya Resûlallah! Gece (teheccüd) namazı hakkında emriniz nedir (bu namaz nasıl kılınır) ?» diye sorunca, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: «İkişer ikişer (rekât) olarak (istenilen miktarda) kılınır. Ancak sabah namazı vaktinin girmesinden korkarsa, tek rekât kılar ve bu kıldığı namaz onun vitir namazı olur.»
Mütercim:
Mu hadîs-i şeriften İmam Şafii (Allah'ın rahmeti üzerine olsun) vitir namazının tek rekât kılınmasının daha faziletli olduğu hükmünü çıkarmaktadır. Fakat bazı şafiî alimleri, Hanefi mezhebinin görüşüne muhalefet etmeyerek vitir namazının bir selâmla üç rekât kılınmasını tercih etmişlerdir. Efendimiz, vitir namazının, gece namazlarının sonuncusu olarak kılınmasını tavsiye buyurmuşlardı. Gece namazı uzatılırsa vitri kaçırma korkusu doğar. Efendimiz bu hususa dikkatini çekmişlerdir.

174- Ebû Hüreyre (RlA.J'den rivayet edilmiştin
Cemaatla kılman namazın sevabı, evinde veya işyerinde kıldığı namazın sevabından yirmibeş derece fazladır. Herhangi birimiz güzelce abdestini alır ve yalnız cemaatla namaz kılmak maksadı ile gamîye gelirse, girinceye kadar her attığı adımda Allah Teaîa onu bir derece yükseltir ve ondan bir hatasını bağışlar. Camiye girince, orada yalnız namaz için beklediği sürece» kimseyi incitmediği ve ab* desti de bozul madiği takdirde,, namazda imiş gibi sevab kazanır ve melekler de: Allahım! Onu bağışla, ona merhamet et, diye dua ederler.»

175- Ebû Musa (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
.«Mü'min, mümin için, bölümleri birbirine kenetlenen yapı gibidir.» (Hazreti Peygamber bu.hadisi söylerken parmaklarını birbirine kenetledi).

176- Ebû Hüreyre (R.A)'den rivayet edilmiştir!
Bir öğle namazında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem sehven iki rekât sonunda selâm yerdi. Ashab'dan Zülyedeyn flamırida bir zat: —,Ey Allah'ın Resulü! Unuttunuz mu, yoksa namaz mı kısaldı? Bunun üzerinde"Peygamber.Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz şöyle buyurdular: «Ne unuttum, ne de kısaldı.» Sonra cemaata sordular: «Züîyedeyn'in dediği gibi

mi oldu?» Ashab-f Kiram, evet, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber kalkıp iki rekât daha kıldılar ve sehiv (yanılma) secdesi yaptılar.
Büyüler meclisinde; muhterem ve faziletli bir zat, bu hadis-i şerife dair bir iskâli, ya imtihan etmek veya sorup öğrenmek için bu fakire sordu: Bu nasıl olur; namazdan sonra, dünya kelâm konuşulmuş ikeri iki rekât daha kılınması ve sevih ve secdesi yapılması ile namaz sahih oluyor? "Şimdi biz de böyle yapsak caiz ölür mu?
Ben de cevaben: .
— Bu hadîs-i şerifin.ahkâmı halfanda müçtehid,imamlar ihtilâf, ettiler, İmant Ebû Hanife Hazretlerine göre, bu had!s-i şerifin hükmü, Hazreti Peygambere ait özellik taşır. Şöyle ki: Namazda konuşmanın cevazı ve riamazçia birisiyle konuşulursa gerek Peygamberin ve gerekse muhatabın namazına halel gelmemesi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme mahsus olup bizlere şumûltl yoktur. Yahut bu haidîs-i şerif varid olduğu zaman namazda konuşmak henüz haram değildi, sonra" haram kılındı.
îmam' Şafiî Hazretlerine • göre, konuşulan, söz unutanm sözü olursa namazı bozmaz. Bir kimse namaz içinde iken, namazda olduğunu unutarak,dünya kelâmı söylerse namaza zarar vermez. Hazreti Peygamber ide, namazda değilim zannı ile konuşmuştur. ,
îmam Malik Hazretlerine göre* namazın düzeltilmesi için, konuşulan söz namazı bozmaz, dedim. Bu cevabım© zatı son derece metti.

177- Ebü Saîd (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
«Herhangi biriniz, sütre arkasında namaz kılar aa, "uir kimse Önünden geçmek isterse, onu iteklesin. Eğer zörlarsa pataklasın. Çünkü o ancak bir şeytandır.»
(Sütre, namazda önünden geçilmemesi için koyulan bir engeldir. Bu engelin arkasından geçmek varken illâ aradan geçmek isteyen ve hele bunda israr eden kişinin hakkı kötektir. Bu hareket, ancak bir şeytan işi olarak değerlendirilebilir-)

178- Ebû Cüheym (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Namaz kılanın, (secde mesafesi) önünden geçen adam, ne kadar günah yükleneceğini bilebilseydi, onun önünden geçmektense kırk (yıl, ay gün, saat) beklemeyi yeğ tutardı.

179- İbni Mes'ud (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem efendimiz Mekke'de Kabe'nin yanında namaz kılarken, Ebû Cehil ve onun arkadaşları bulunan Kureyş'in ileri gelenleri içlerinden en azgını Ukbe bin Ebi Muayt'ı peygambere hakaret maksadıyla gönderdiler. Ukbe taşıdığı bir deve işkembesini Hazreti Peygamber

Sallallahu Aleyhi ve Sellem secdede iken iki mübarek omuzları arasına.,bıraktı. Bunu gören arkadaşları kahkaha ile gülüşmeğe başladılar. Sonra henüz dokuz yaşında bulunan Hazreti Peygamberin muhterem kızı Hazreti Fatıma (Radıyallahu Anha) gelip işkembeyi efendimizin sırtından attı. Hazreti Peygamber başını secdeden kaldırarak şöyle .beddua etti:

«Allahım! Kureyş'i helak et, Allahım! Kureyş'i helak et. Allahım Kureyş'i helak et. Allahım! Amr bin Hişam'ı (Ebû Cehil'i), Utbe bin Rebia'yı. Şeybe bin Rebia'yi, Velid bin Utbe'yi» Ümeyye bin Halefi, Ukbe bin Ebi Muayt'ı ve Umare bin Velid'i helak et,»

Sonra Bedir savaşında Umare bîr Velîd'den başka diğer bütün hainler öldürülerek bir bozuk kuyuya atıldılar. Bunların arkasından Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

«Bu bozuk kuyunun adamları, lanetle kovalandılar.»[13][13]

NAMAZ VAKİTLERİ BAHSİ

180- Ebû Mesud (R.A.)dan rivayet edilmiştin İsrâ gecesinin sabahında Cibril Aleyhisselâm gelip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e imam olarak sabah namazını kıldırdı. Sonra öğle namazını, sonra ikindi namazını, sonra akşam namazım, Sonra yatsı namazını kıldırdı. Sonra şöyle dedi: «Buna memur edildim. Yani sana beş vaktin namazlarını kıldırmaya...»

181- Huzeyfe (R.AJ'den rivayet edilmiştir:

«Kişinin; ailesi, malı, çocuğu ve komşusu hakkındaki kusurlarına namaz, oruç sadaka, şeriatın emir ve yasaklarının gözetilmesi keffaret olur.»

182- İbni Mesûd (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

A&habdan biri gelip: Ya Resûllallah! Ben bir günah işledim, bir kadını öptüm. Sonra pişman olup tövbe ettim. Bir daha böyle bir iş yapmamaya kesinlikle karar verdim. Tövbem kabul mü? diye sordu.

Bunun üzerine şu âyet-i kerime indi: «Gündüz ve gece namazlarını, âdâb ve erkânına riayet ederek kılın. Hiç şüphe yok ki, iyilikler kötülükleri kaldırır.»

— Ey Allah'ın Resulü, bu hüküm yalnız bana mı, yoksa diğer müminlere de şamil mi? Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:

«— Ümmetimin tümüne.». Bir rivayete göre, bu münasebetle inen âyeti kasdederek, «Onun gereğini yapan herkese...» buyurdu.

183- İbni Mesûd" (R.A.)'dan rivayet edilmiştir!
Ashabdan biri: Ey Allah'ın Resulü! Allah Tealâ katında eh makbul ve en sevimli amel hangisidir? diye sordu. Peygamber SaUallahu/ Aleyhi ve Sellem efendimiz buna cevaben şöyle buyurdular:
«Vaktinde kılman namaz. Sonra ana-babaya İtaat ve sonra Allah yolunda cihad.»

184- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Anlatın bakalım, birinizin kapısı önünde bir nehir bulunsa ve günde beş defa o suda yıkansa, ne dersin, (vücudunda) kir namına bir şey bırakır mı? îşte beş vakit namazın hali budur. Bu namaz sebebiyle Allah Tealâ günahları siler.»

185- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştin
«Secdeleri doğru dürüst yapınız ve (kimse) kollarını, köpeğin yaptığı gibi yere yaymasın. (Namazda secdeye vardığınız zaman ellerinizi yere koyup kollarınızı vücudunuzdan uzaklaştırarak yukarı kakarın ve karnınıza da değdirmeyin).- Tükürmek zorunda kalırsa önüne ve sağına asla tükürmesin. Çünkü Rabbisiyle münâcât halindedir jh

186- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştin
«Şiddetli sıcaklarda öğle namazını, ortaklık serinleyene kadar tehir ediniz. Çünkü sıcağın şiddeti Cehennemin (ateş kütlesinin) kay-namasındandır. Cehennem Rabbistne dert yanıp: Rabbim, kendi kendimi yiyip bitirir oldum, dedi. Bunun üzerine Allah Tealâ Cehenneme İki soluk için izin verdi. Solumanın biri yaz mevsiminde, diğeri kış mevsimindedir. En şiddetli bulduğunuz sıcak ve en şiddetli bulduğunuz soğuk bu iki solunumun eseri.»
Mütercim;
Bazı alimler,]?u hadîs-i şerifi hakikata yormayıp mecaz kabul etmektedir. Güya yaz mevsiminde güneşin'sıcaklığı Cehennemin sıcaklığı gibidir, manasına yormuşlarsa da, âlimlerin çoğu bunu hakikat kabul etmeyi daha uygun bulmuşlardır. (Cehennem, asıl itibariyle îbranlce bir kelime olup «ateş» ve «sıcak yer» anlamındadır.)

187- Ebû Zer'den rivayet edilmiştin
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz bir seferde iken Hazreti Bilâl öğle ezanını okumak isteyince, Hazreti Peygamber orta hitaben: «Serinlet, serinlet! Şiddetli sıcak, cehennemin kayna-masındandır. Sıcaklar şiddetli olunca namazı, hava serinleyene kadar tehir edin.» buyurdular. Sıcak beldelerde öğle namazını geciktirmek mendubdur.

188 - Enes (R.AJ'denrivayet edilmiştin
Resulü Ekrem bir gün vaktinin evvelinde öğle namazını kıldık tan sonra minbere çıktı. Kıyamet gününden bahsederek şöyle buyurdu:
«Kıyamet gününde büyük hadiseler olacaktır. Bir şey sormak isteyen varsa sorun. Minberde olduğum müddetçe ne sorarsanız size bildireceğim. Sorunuz!»
Sonra Huzefe oğlu Abdullah ayağa kalkıp: Ya Resûlallah, benim babam kimdir? diye sordu. Hazreti Peygamber, «Huzâfe'dirU buyurdu ve sonra «sorunuz!» dedi. Sonra Hazreti Ömer Radiyallahu Anh, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'nv dizlerine kapanarak:
— Ya Resûlullah, Rabbimiz Allah, dinimiz İslâm ve peygamberimiz Muhammed Aleyhissalâtü Vesselam olduğuna memnunuz, dedi. Hazreti Peygamber biraz durdu ve sonra şöyle buyurdu:
«Biraz önce Cennet ile Cehennem şu duvarın cephesinde bana gösterildi. Bugünkü kadar hayır ve şer görmemiştim.» (Cennet ve Cehennem, efendimizin önünde bir sinema şeridi gibi duvara aksetmiş ve efendimiz, sorulacak her soruya cevap vermeğe hazır olduklarını bildirmişlerdi. Ancak bazı yersiz sorular bu büyük fırsattan istifadeyi önledi)

189- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştil

190- Bureyde (R.A.)'den rivayet edilmiştir: «Kim Cbir özrü olmazın kaiden) ikindi namazım terk ederse, ameli geçersizdir.»

191- «Siz ahirette şu ay'ı görür gibi muhakkak surette Rabbinizi görecek ve O'nu görmede müşkülât çekmeyeceksiniz. Güneşin doğuşu ve batışından Önceki namazları geçirmek zorunda kalmamayı başarabilirseniz yapınız.» Sonra Resulü Ekrem şu mealdeki ayeti kerinieyi okudu*.
«Güneşin doğuşu ve batışından önce Hatibine hamdederek teşbih et.» (Kaf sûresi: ayet 39).
192- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
«Gece melekleri ve gündüz melekleri size arka arkaya gelirler ve sabah ile ikindi namazlarında buluşurlar. Geceyi aranızda geçiren melekler (sabah namazından) sonra göğe çıkarlar ve kendisi daha iyi bildiği halde, Cenab-ı Hak onlara, kullarımı ne halde bıraktınız? diye sorar. Onlar da, namaz kılarlarken bulduk ve namaz kılarlarken ayrıldık, derler.»

193- Ebü Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir.
«Güneş batmadan ikindi namazının bir rekâtına yetişeniniz namazım tamamlasın ve güneş doğmadan sabah namazının bir rekâtına yetişeniniz namazını

tamamlasın.»
Mütercim:
Alimlerin çoğunluğuna göre hüküm böyledir. Fakat imam Ebû Hanife mezhebine göre, ikindi namazı güneş battıktan sonra sahih ise de, sabah namazı böyle değildir. Sabah namazı içinde iken güneş doğmuş olursa, o namaz bozulur, Sonra o namazı kaza etmek gerekir. Çünkü kâmil bir vakitte namaza başlayıp da nakıs vakitte tamamlamak caiz değildir; bu, usûl kaidesindendir, İkindi namazı ise kerahet vakti olan nakıs vakitte kılınmaya başlanıp kâmil vakitte tamamlandığından bu sahihtir.

194- Ibni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştin
«Sizden önce gelip geçen ümmetlere nazaran sizin dünyada kalım müddetiniz, ikindi namazından güneşin batışına kadar olan zaman kadardır. Tevrat ehline Tevrat verildi. Gün yarılayana kadar onunla amel ettiler. Sonra beceremediler. Onlara amelleri karşılığında birer kırat (Uhut dağı kadar sevap) verildi. Sonra încü ehline İncil verildi. Onlar da ikindiye kadar onunla amel ettiler. Sonra beceremediler. Onlara da amelleri karşılığında birer kırat verildi. Sonra bize KUR'AN verildi ve güneşin batınıma (dünyanın sonuna) kadar onunla amel ettik. Bize amellerimiz karşılığında ikişer kırat verildi. Bunun üzerine iki kitabın mensupları dediler ki: Ey Rabbimiz! Bunlara (Hazreti Muhammed ümmetine) ikişer kırat, bize ise birer kırat verdin. Oysa biz, amel bakımından daha ilerdeyiz. Allah Tealâ şöyle buyurdu: Ücretinizden her hangi bir şey eksütim mi? Hayır! diye cevap verdiler. Allah buyurdu ki: O benim ikramımdır; dilediğime veririm.»
Mütercim:
Hadîs-i Şerifin ifadesinden anlaşıldığına göre ikindi namazından güneşin batmasına kadar olan zaman, öğle ile ikindi vakti arasındaki zamandan daha kısadır. Buna binaen İmam Ebû Hanif e Hazretleri bu hadîs-i şerifi delil alarak ikindi vaktinin başlangıcını asrı sâni-den kabul ediyor ki, böylece zaman kısalmış oluyor.

195- Abdullah El-Müzenî (R.A.) den rivayet edilmiştir:
«Bedeviler ağzına uyup da akşam namazının adını değiştirmeyiniz. Onlar, akşama da yatsı derler.»

196- Hazreti Âişe'den rivayet edilmiştir:
Bir gece Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yatısı namazını gecenin üçte birine kadar geciktirdi. Bütün cemaat namaz için bekliyorlardı. Sonra saadethanelerinden çıkıp onlara şöyle buyurdular:
«Dünya milletlerinden sizden başka bu namazı bekleyen yoktur.» (Gecenin bu

saatinde ibadet eden başka millet bulunmadığı bildiriliyor.)
Mütercim;
Yatsı namazının gecenin üçte birine kadar geciktirilmesinin mendûb olması hükmü bu hadis-i şeriften çıkarılmaktadır.

197- Ebû Musa (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri,, savaşa asker hazırlamakla meşgul olduğundan yatsı namazını, bir hayli geciktirdikten sonra ,çıkip kıldırdı. Sonra cemaata hitaben şöyle" buyurdu:
«Rahatlayınız ve sevininiz! İnsanlardan bu saatte sizden başka ibadet edenin bulunmaması, Allah'ın size bir nimetidir.» Veya «bu saatte sizden başka ibadet eden yoktur,» buyurdu.
Mütercim:
Gecenin üçte birine kadar yatsı namazını geciktirmek mendûb ise de, yarısına kadar geciktirilmesi İmam Azam'a göre mekruhtur, îmam Şafiî'ye göre mendubdur.

198- İbni Abbas (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«Ümmetime ağır gelmeyeceğini bilseydim, yatsı namazının böyle (gecenin üçte biri geçince) kılınmasını emrederdim.»

199- Ebû Musa (R.AJ'dan rivayet edilmiştir :
«îki soğuğu (sabah ve ikindi namazlarım) kılan kişi cennete girer.»

200- îbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir!
«Namazlarınız için güneşin doğuş ve batış zamanlarım aramayınız.» Bu iki vakti gözetip veya bekleyip de gerek vakit namazlarını ve nafileleri bu kerahet vakitlerinde kılmayınız. Ancak tesadüfen tilâvet secdesi veya cenaze namazı olursa kerahet vakitlerinde caiz olur.

201- İbni Ömer (R.A.)*den rivayet edilmiştir:
«Güneşin kaşı görününce, yükselene kadar namaz kılmayı geciktiriniz ve güneşin kaşı kaybolunca, batana kadar-namaz kılmayı geciktiriniz.» (Bu kerahet vakitlerinde namaz kılmayınız.)
Mütercim :
Bir veya iki mızrak boyu güneş yükselinceye kadar namazı geciktirmek gerekir. - Takvimlerde; bir mızrak boyu yaklaşık olarak yirmi beş dakika ve iki mızrak boyu da 40 dakika olarak yazılıdır. Bir mızrak yükseliş İmameyn'in -ve iki mızrak yükseliş de îmam Azam'm görüşüdür. Ancak güneşin kaşının batışından

tamamen batışına kadar olan süre içinde yalnız. o vaktin ikindi namazı (farzı) eda edilir, Sebepsiz olarak bu kerahet vaktine bırakılmamalıdır. Bir de tilâvet secdesi ile cenaze namazı bu vakitte eda edilebilir.

202- Ebû Katâde (R.AJ den rivayet edilmiştir j
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri,. Hayber gazasından geceleyin geç vakitte dönüşlerinde, ashabdan birinin, Yâ Resûiallah, konaklamamıza müsaade etseniz, demesi üzerine şöyle buyurdu:
«Korkarım ki, uykuya dalıp sabah namazını kaçırırsınız.»
Bilâl Habeşî: Ya Resûiallah, beri sizi uyandırırım, dedi. Bütün ashab uykuya daldılar. Bilâl Habeşi de kendi devesine yaslanıp beklerken o da uykuya dalmıştı. Sonra Hazreti Peygamber uyanır ve günün, doğmakta olduğunu, güneşin kaşınan çıktığını görür. Bunun üzerine Bilâl'a:
Senin verdiğin söz nerede? (Hani bizi uyandıracakta*?)» buyurdu. Bilâl dedi ki: '"
— Ey Allah'ın-Resulü! Elimde olmayarak uykuya, dalmışım-

hadiseden dolayı kederlenen"bütün ashaba Peygamber- Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Allah Tealâ Hazretleri, dilediği zaman ruhlarınızı almakta ve dilediği zaman da geri çevirmektedir. Ya Bilâl! Kalk müslümanlara sabah namazım duyur.» Bilâl da abdest ahp ezanı okudu. Sonra Hazreti Peygamber ve bütün ashab abdest alarak kerahet vakti çıkınca sabah namazını cemaatla eda ettiler.
Mütercim :
Uyku ve buna benzer meşru .özürlerle kaçırılan namazların kazasının teşriî hikmetine binaen Resulü Ekrem'den bu hâl meydana gelmiştir. Allah her şeyin en iyisini bilendir.

203- Cabir (R.A.) den rivayet edilmiştir:
Hendek savaşında güneş battıktan sonra Hazreti Ömer, Peygamber Sallalla-hu Aleyhi ve Sellenı'in huzuruna geldi. Savaş yüzünden ikindi namazını kılmaya fırsat bulamamıştı. Kureyş kâfirlerine sövüp saydı ve: Ya Resûlallah, ikindi namazımı kılmaya fırsat bulamadan güneş battı, dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber :
«Vallahi, ben de o namazı (Yani Hendek günü ikindi namazını) kılamadım.» buyurdu. Sonra abdest alarak ashabı kiram ile, güneşin batışından sonra ikindi namazını ve peşinden akşam namazını kıldılar.
Mütercim:
îmam Azam Hazretleri, bu hadîs-i şeriften hüküm çıkararak, düşmanla bilfiil savaşırken namazın geciktirilip sonra kaza edilmesi görüşündedir. Korku namazı ise, bilfiil' muharebede bulunmayıp düşmanla temasın muhtemel bulunulduğu zamana mahsustur.
îmam Şafiî'ye göre, hiç bir şekilde kasden namazın geciktirilip kazaya bırakılması. caiz değildir. Aralıksız savaş devam ederken, hem imâ (işaret) ile namaz kılar, hem savaşır! Bu halde kıbleye yönelmesi de gerekmez. Bu hadis-i şerifin .manası şu: Belki Hazreti Peygamber meşguliyetinin çokluğundan namazı unutuvermiş olmalı, yahut korku namazının meşruyetinden önce olması muhtemeldir, diye tevil edilmiştir,

204- Enes (R.A.) den rivayet edilmiştir:
.«Her kim, bir .namazı unutursa hatırladığı zaman kılsın. Onun başka kefareti yoktur. Nitekim (Kur'an-ı Kerim'de)- şöyle buyurul-muştur: Beni anınca namaz kıl.» (Tâ-Hâ. Ayet: 14).

205- Enes (R.A.) den rivayet edilmiştir
Biliniz ki, herkes namazını kılıp yattı. Siz namazı beklediğiniz müddet boyunca,

namazda idiniz. Bir toplum, hayır beklediği müddet boyunca hayır içindedir.» (Hayır işlemiş gibi sevab alırlar.)
Mütercim;
Yukarıda bunun açıklaması geçti.

206- îbni Ömer (R.AJ den rivayet edilmiştir ı.
«Şü gecenizi göz önünde tutunuz! Bu geceden yüz sene sonra bugün toprağın üstünde bulunanlardan hiç kimse hayatta' kalmayacaktır.» (Yani, bir asır sonra sahabe devri kapanacaktır.)
Mütercim
Peygamberin bir mucizesi olarak, ogün bulunanlardan yüz sene sonra hiç kimsenin hayatta" kalmayacağı bildirilmiştir.

207- Abdurrahman bin Ebi Bekir (R.A.) den rivayet edilmiştir:
«Evinde ilji kişilik yemeği olan, bir kişi daha görürsün; dört ki^ şüik yemeği olan, bir veya iki kişi daha götürsün.»[14][14]

EZAN BAHSİ

208- îbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir: «Ya Bilâl, kalk namaza çağır!»
Mütercim :
Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellenı' Hazretleri Bilâl Habeşî'ye önce ezanı öğretip sonra o şekilde okumasına Allah'dan vahy işaretiyle emir buyurdular. Nitekim şârih Şerkavî buna işaret etmiştir.

209- Ebû Hûreyre (R.A.)'deh rivayet edilmiştirs
«Namaz için ezan okununca, Şeytân,, ezan sesini duymamak için yellene yellene kaçar. Ezan bitince döner. Kamet başlayınca yine ka--çar ve bitince döner. Namaz kılanın fikrini karıştırmak gayesiyle, hatırında olmayan şeyler için, şunu hatırla, bunu hatırla, der ve adam kaç rekât kıldığım bilemez olur.»

210- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Gerçek şu ki, müezzinin sesinin menzili içinde bulunan ve bu sesi duyan insani cin ve her şey, kıyamet günü o müezzinin lehinde mutlaka şahidlik edeceklerdir.»

211- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Ezan işittiğiniz zaman, müezzinin söylediğini aynen söyleyiniz.

212- Muaviye (B.A.) den rivayet edilmiştir:
Müezzin, HAY YE ALESSALÂH, deyince, Peygamber Sallallahu kleyhi ve Sellem: «Lâ Havle ve lâ kuvvete İllâ Billâh = Kuvvet ve kudret ancak Allah'dandir!» derdi.
Mütercim :
Müezzin, HAYYE ALELFELÂH (haydin felaha) dediği zaman kine, LÂ HAVLE VE LÂr KUVVETE İLLÂ BÎLLAH denir.

213- Cabir CR.AJ den rivayet edilmiştir:
«Ezam dinleyen kişi: Ey bu eksiksiz davetin ve kılman namazın Rabbi olan Allah'ım! Muhammed Aleyhisselâm'a vesile'yi (cennette özel bir makam) ve fazileti ver ve onu, kendisine vadettiğin makam-ı mahmud'a eriştir, diye dua ederse, kıyamet gününde şefaatime nail olur.»

214- Ebû HÜreyre (R.A.Î den rivayet edilmiştir: «Eğer insanlar, ezanın ve (cemaatle kılman namazda) birinci saffm sevabını bilseler ve kur'a çekmeden bunu elde etmeleri mümkün olmasa mutlaka kura çekerlerdi. Eğer namazlara erken gelmenin sevabını bilselerdi, bunun için yarışırlardı. Eğer yatsı ile sabah namazlarını cemaatla kılmanın sevabım bilselerdi, bu namazlara emekleyerek dahi olsa gelirlerdi.» "

215- îbni Ömer ÎR.A.) den rivayet edilmiştir-. «Bilâl, sabah ezanını geceleyin (daha fecir doğmadan) okuyor, îbni Ümmi Mektûm'un ezanına kadar (sahur yemeğinizi) yiyiniz ve içiniz.

216- îbnf Mes'üd (3R.A.) dan rivayet edilmiştir:
«Hiç birinizi, yahud sizden hiç kimseyi Bilâl Habeşî'nin ezanı sahur yemeğinden alıkoymasın; çünkü o, teheccüd (gece namazı) kılanınızı uyarmak ve uyuyanınızı da uyandırmak için geceleyin, şafaktan önce) ezan okuyor veya nida ediyor.» sonra Resûl-i Ekrem Sal-laîlahu Aleyhi ve Sellem, şahadet parmaklanyle işaret ederek her iki parmağı sağından ve solundan (yere paralel biçimde) uzatıp «işte (alaca karanlık) bu şekli almadan sabah veya şafak oldu denemez.» buyurdular.
NOT : Sabah vaktinin girmesine yakın ufukta îik olarak yukardan aşağı dikey bir beyazlık . meydana gelir ki, bu zamana Fecri kâzıb ==, yalancı fecir denir. Bu vakit geceye dahildir, sabah vaktind değil. Bundan spnra ufukta genişlemesine bîr beyazlık meydana gelir. Peygamber efendimiz işte bu vakti mübarek parmaklanyle işaret ederek tarif etmişlerdir . (S.)

217- Abdullah îbni Mugaffel - (R.A.)'den rivayet edilmiştir.
«Ezanla kamet arasında namaz vardır. Ezanda kamet arasında dileyen için namaz vardır.»
Mütercim ;
Akşamın farzından önce Hanefilerce nafile namaz künmazsa da, bu hadisi şerife dayanarak akşam namazının ezanı ile kameti aj-asında iki rekât namaz kılanlar, vardır.

218- Malik bin Hüveyris (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Malik bin Hüveyris ile beş-on arkadaşı taşradan Peygamber Sal-lallahu Aleyhi ve Sellem'e gelip yirmi gün kadar kaldılar. Sonra Hazreti Peygamber onlara: «Halkınıza dönüp arasında bulununuz ve onlara dini iğretiniz. Namaz vakti gelince biriniz ezan okusun, en büyüğünüz de imam olsun.»
Mütercim ;
Fıkıhda ve fazilette eşit iseler,, yaşça en büyük olanın imamlığa geçirilmesi daha uygundur. Malik tbhi Hüveyris'in arkadaşları: ilim ve fazilet bakımından eşit oldukları, için, içlerinden en yaşlısının imam olmasını Hazreti Peygamber tavsiye ve emir buyurmuşlardı.

219- Malik bin Hüveyris lR.A.)'den rivayet edilmiştir, «îki kişi olarak sefere (yolculuğa) çıktığınız zaman, dileyeniniz ezan okusun sonra ikamet etsin. Ancak namazda büyük olanınız size
imamlık etsin.

220- İbni Ömer <R.A.) 'den rivayet edilmiştin
Yolculuk halinde soğuk bir gecede yahut Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: «Bern dinleyiniz, nızı konak yerlerinizde kılabilirsiniz,» buyurdu.
Mütercim:
Bazı hadis alimleri açıklamalarında derler ki, sefer halinde iken; 'gece karanlığında fırtına veya yağmur ve çamur olduğu zaman^cemaate veya mescide gelemeyip herkesin bulunduğu yerde namaz kılması için, haydin namaza .ve haydin felaha, manasım tanıyan HAYYEALESSALAH ve HAYYEALELFELAH kelimeleri yerine, ner-; kes konakladığı yerde namazını kılsın, diyerek ezan arasında nan edilmesini Peygamber SâJIaliahu Aleyhi ve Sellern müezzinime eni-rederlerdi.
Bazıları da, ezanın esası değiştirilmeyip ezan olduğu gibi oku: nup tamamlandıktan sonra böylece Peygamberin emrî ile Bilâl Hav beşi tarafından "ilân edilirdi, demişlerdir. Ezan arasında başka şey söylemek, Hanefilerce iyi değildir. Şafiî'lerce mekruhtur. Malîki'lere göre, bir zaruret ve mecburiyet

olmadıkça, ezan arasında başka söz söylemek caiz değildir. Hadîs-i şerifte vaki olan söz eğer ezan arasında olmuşsa, ezanın tamamlayıcısı sayıldığına hüküm vermişlerdir. Ezandan'sonra, o söz vaki olmuşsa, bunda itiraza yer yoktur.

221- Ebû Katade (R.A.)'den rivayet edilmiştin:
Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz namazda iken arkadan namaza yetişmek için acele eden birtakım kimselerin ayak patırtjlarım duydu. Selâm verdikten sonra onlara: «Neyiniz var sizin? diye sordu. Onlar da: Namaza yetişmek için acele ettik, dediler. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Böyle yapmayınız. Namaza geldiğinizde sükûnete riayet ediniz. Yetişebüdiğinizi kılınız, kaçırdığınızı (imamın selâmından sonra) tamamlayınız.»
Mütercim
Bu hadîs-i şerifte geçen yetişmek ve kaçırmak sözlerinden Hanefî İmamları şu hükmü çıkarmaktadırlar: Bir kimse dört refcâtü namazlardan son iki rekâtta imama yetişirse, bu iki rekât ittıatesn son rekâtları olduğu gibi, önün da son rekâtlarıdır. İmamın selâmından sonra tamamlayacağı iki rekât, ilk iki rekât olup bu rekatlarda ilâve süre okuması gerekir ve eğer cehrî namaz ise kıraati cehren yapar.
Şafiî İmamlarına göre, ilâve süre okuması gerekirse de imamdan sonra kıldığı bu iki rekât onun son rekâtlarıdır.: Bunun İçin. kıraati cehren (aşikâre) yapmaz.

222- Ebû JKatade (R.A.Î'den rivayet edilmiştir:
«Kamet getirilince beni görmeden namaza kalkmayınız.» (Resûl-i Ekrem, kamet esnasında hücre-i saadetlerinden mescide çıkarlardı.)
Mütercim: .
İmam namaz kıldırmak üzere kalkınca» kamete uyarak cemaat da kalkmalıdır. Müezzin «Kad kametissalâh» deyince imam namaza durur. İmaan Şafiî'ye göre, kamet tamamlandıktan sonra imam namaza durur.

223- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Bütün benliğime sahip, olan Allah'a yemin ederim ki, içimden şöyle geçti: Odun için emir vereyim, odun toplansın. Sonra namaz için emir vereyim, bunun için ezan okunsun. Sonra birisine emredeyim, cemaate imam olsun. Sonra kendim namaza katılmayıp Cca miye gelmeyen) adamlara varayım ve evlerini başlarına yakayım. Bütün benliğime hâkim olan Allah'a yemin ederim ki, onlardan biri. yağlı bir kemik yahut iyi t>ir çatal tırnak bulacağım bilseydi behemehal yatsı namazında bulunurdu.»
Mütercim
Cemaatla namaz kılmak Hanefiî ve Maliki mezheblerine göre* sünnet-i

müekkededir. Bu hadîs-i şerif inkâr sureti ile namazı ve; cemaatı terk' eden münafıklara bir tehdit olabileceği gibi herkes^ için de bir ihtar ve uyarma olabilir; yoksa Hazreti Peygamber tarafından kimsenin evi başına yakılmış değildir. Fakat bir köy halkı cemaat ve ezan gibi dînî belirtileri terH ederlerse, bunları yerine getirmeye mecbur edilirler.
İmam Şafiî'nin tercih edilen kavline göre, cemaat farz-ı kifâ-ye'dir. Müslümanların bir kısmı cemaatle namaz kılarsa diğerlerinden sakıt olur. Şayet cemaat namazı büsbütün terk edilirse, hepsi günahkâr olurlar.
Hanbe'Ii mezhebine göre, bulûğ çağma eren bütün erkeklere cemaatla namaz farzı ayindir. Fakat namazın sıhhati için farz değildir. Yani, yalnız başına kılınan namaz yine namazdır; ancak farz olan cemaat terk edilmiştir. Hadîs-i şerifte evlerinin yakılması tehdidi, cemaatin farzı ayin olduğuna delildir.
Bazı müctehid âlimlere göre de bu hadisin hükmü diğer hadislerle kaldırılmıştır.
Yine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri cemaatla namaz kılmanın yüksek manevi kıymetine karşılık bazı insanların dünyaya ve maddeye olan büyük hırslarını kıyaslayarak mânaya hiç değer vernıeyişlerini şöyle açıklıyorlar: Bütün benliğime hakim olan Allah'a yemin ederim ki, eğer o cemaata gelmeyenlerden biri camide yağlı bir kemik yahud iyi bir çatal tırnak bulacağını bileydi bu küçük maddi menfaat için muhakkak surette yatsı namazına gelirdi. Bu kadarcık dünya menfaati için camiye gelebilen adam, ahiretin büyük sevabından nasıl geri kalıyor?

224- îbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir! «Cemaatle kılman namaz tek başına kılman namazdan yirmi yedi derece üstündür.»
Mütercim:
İmam, bir kişiye bile namaz kıldırsa bu da cemaat sayılır. 4ki kişi.ve bunlardan yukarısı Cemaattir» hadisi şerifi buna delildir. Mekke ve Kudüsteki mescidi şeriflerde yalnız başına kılman namaz daki diğeri camilerde cemaatle kılınan namazdan daha faziletlidir.

225- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Cemaatle namaz, herhangi birinizin yalnızca kıldığı namazdan yirmi beş derece üstündür. Gece melekleri ile gündüz melekleri de sabah namazında toplanırlar. (Nöbetl&rini sabah namazında değiştirirler) .»
Bu hadis-i şerifi rivayet eden Ebû Hüreyre der ki, Kur'an-î Kerimden bunu doğrulayan ayet isterseniz, şu ayeti okuyunuz: «Sabah namazı, gece ve gündüz meleklerinin hazır bulundukları bir namazdır.» (Sûre: İsrâ, ayet : 78).

226- Ebû Musa (R.A.'dan rivayet edilmiştir:

«Cemaatla kılınan namazda en çok sevab alanlar, uzaklığına göre yollan, uzak ve en uzak olanlardır. Namazı bekleyip imam ile kılan kimsenin sevabı namazı (tek başına veya az cemaatle) kılıp yatandan daha büyüktür.»
Mütercim :
Müezzin minareden iner jnmez hemen kamet etmeyip bir müddet cemaatin gelmesini beklemelidir. Böylece namazın büyük bir kalabalıkla kılınarak fazla sevab kazanılması sağlanmış olur.

227- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Adamın biri yolda yürürken yol üstünde bir diken dah bulup kenara itti. Allah Tealâ Hazretleri, onun amelini beğendi ve onu bağışladı.
Şehidler beştir:
Vebadan ölen, koleradan ölen, suda boğulan, enkaz altında kalan, Allah yolunda ölen...
Eğer müslümanlar, ezanda ve birinci safta olan sevabı bilseler ve sonra bu fırsatı bulabilmek için kura çekmek zorunda kalsalardı mutlaka kuraya başvururlardı. Eğer namaza erken gitmenin sevabını buseydiler, bunun için yarışırlardı. Eğer sabah ve yatsı namazlarının (cemaat) faziletini buseydiler, bu namazlara sürünerek dahi olsa gelirlerdi.»
Mütercim :
Diğer bir hadis kitabında veremden ölen, yanarak ölen, gurbet diyarında ölen,'Müzdelife gecesinde ölenlerle loğusa haline ölen kadınlar da şehidlerden sayılmıştır. Bunlar sevab ve mükâfat bakımından şehid sayılıyorlar; yoksa muharebede Allah yolunda ölenlerin hükmü başkadır. Böyle şehidler yıkanmazlar, cenaze namazları kılınarak kanlı elbiseleri ile gömülürler. Bu husus, cenaze ve şehidler bölümünde geniş olarak açıklanacaktır.

228- Enes (R.A.l 'den rivayet edilmiştir:
«Ey Selimeoğulları kabilesi, adımlarınızı hesaba katmıyor musunuz?»
Mütercîm :
Medîne-i Münevvere'nin surları dışında oturan Ensar'm seçkinlerinden bir grup, uzakta kaldıklarından camiye yakın bir yere taşınmak istediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ise, taşınmalarını uygun bulmadığından onlara: «Ey Selimeoğulları, siz uzak yerden mescide gelirken attığınız adımların sevab ve mükâfatını her halde hesab etmiyorsunuz?» buyurdu. Yani, her adım için. bir derece yükselip daha kazançlı çıkacaklarından taşınmamalarını tavsiye ettiler. Onlar da buna razı oldular. Hatta bazı alimler; «Biz onların işledikleri amelleri ve kendilerinden kalan tfser (iz) leri yazıyoruz» (Sûre: Yasin, ayet: 14) mealindeki âyeti kerimede bu olaya işaret buyurulduğu görüşündedirler.

229- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Münafıklara sabah ve yatsı namazlarından daha ağır bir namaz yoktur. Eğer bu namazların (cemaat) faziletini bilmiş olsalar, sürünerek bile olsa behentahal bu namazlara gelirlerdi.»

230- Ebû Hüreyre (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
«Yedi kimse vardır ki, Allah, kendi gölgesinden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı günde onları gölgesinde gölgelendirecektir.
(1) Adaletli devlet başkam.
(2) Rabbisine ibadet yolunda gelişen genç.
(3) Kalbi camilere bağlı (cemaata devamlı) olan adam.
(4) Allah rızası için birbirini seven, bu sevgi ile buluşan ve bu sevgi ile ayrılan iki kimse.
(5) Soylu ve güzel bir kadın tarafından aranıp da, ben Allah'-dan korkarım diyen kimse.
(6) Sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek şekilde yaptığı yardımı gizleyen kimse.
(7) Yalnızken Allah'ı anıp da gözlerinden yaş boşanan kimse...»
Mütercim:.
Başka hadîs-i şeriflerde mücahit, askere yardım eden, dürüst tüccar, güzel ahlâk sahibi ve borçluları sıkıştırmayan kimseler de sayılmışlardır. Bunlar da o şerefe kavuşurlar.

231- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştin
«Allah Tealâ Hazretleri mescidlere gidip gelenler için, her gidip gelmede cennetten nimetler hazırlamıştır.»

232- Abdullah bin Mâlik bin Bühayne (R.Â.) 'den rivayet edil mistir:
Sabah namazı için kamet getirildiği esnada iki rekât kılmaya yeltenen bir adamı görünce Peygamber fefendimiz şöyle buyurdu: «Sabahı dörde mi, sabahı dörde mi, (çıkarıyorsun)?».
Mütercim
Sabah namazının kametinden sonra imama ikinci rekâtta yetişeceğini anlayan kimse, bir köşede sabah namazının sünnetini kılar ki, böyle yapmasında Hanefî mezhebinde bir beis yoktur. Şafiî ye Hanbeli mezheblerine göre, bu hadîs-i şerifin delaletiyle sünneti kılmak tenzihen mekruhtur. Mâliki mezhebine göre -kesinlikle yasak olduğu gibi, başka farz ve sünnete başlamış olsa bile, imamın ilk rekâtına kavuşamayacağını anlar anlamaz hemen başlamış olduğu namazı

keser ve imama uyar.

233- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem son hastalıklarında ağır:-laştığı esnada Bilal Habeşi Hazretleri ezan okudu. Bunun üzerine} Peygamber efendimiz: «Ebû Bekir'e (tarafımdan) emredin, cemav ate namaz kıldırsın,» buyurdular. .
Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) bu emri hemen tebliğ etmeyip: Ya Resûlallah, babam Ebû Bekir yumuşak kalbli bir adamdır. Mih-rabda sizin yerinize geçerse belki üzüntü ve ağlamasından namaz kıldırmaya veya cemaate sesini duyurmaya gücü yetemez. İmamlık için Hazreti Ömer'e emir buyurulsa olmaz mı?, şeklinde teklifte bulundu. Hazreti Peygamber emrini üç defa te'kid ve tekrar buyurdu. Hazreti Aişe de üç defa bu yolda özür dileyince, üçüncüde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:
«Siz, Yusuf'un (şerlerinden) Allah'a sığındığı kadınlarsınız, Çişin gerçeğini bilmezsiniz. Ebû Bekir'e söyleyin, cemaate namaz kıldırsın» diğer bir rivayette de Hazreti Aişe'ye: «Sus, siz sizsiniz (hepiniz aynı kadınlarsınız).» diye buyurdu. Sonra Hazreti Ebû Bekir'e emir tebliğ edilince, mihraba geçip namaza başladı. Fakat bu esnada Peygamber' S.allallahu Aleyhi v^ Sellem soğuk su ile .yıkanarak kendisinde biraz hafiflik hissetti. Bir tarafında, Hz. Ali diğer tarafında Hz. Abbas olduğu her ikisinin omuzlarına dayanarak Mescid-i Nebevî'yi şereflendirdiler. Teşriflerinin farkına- varan ashabdan bazıları Hazreti Ebû Bekir'i haberdar etmek kasdi ile «Sübhanaliah» dedi ve bazıları da el çırpmak suretiyle ikazda bulundu. Hazreti Ebû.Bekir durumun farkına vararak mihrabdan geri çekilmek istedi. Hazreti Peygamber ona yerinde durması için işaret etti ise de yine Hazreti Ebû Bekir edebe riayetle biraz geri' çekildi. Hazreti Peygamber de onun solunda oturarak cemaate namaz kıldırdı. Ebû Bekir, duyumculuk yaptı (Peygamberin aldığı tekbirleri cemaata duyurdu).
Mütercim:
Gelecek 235. ve 236. hâdjs-i şerifler, bu hadisi tamamlar mahiyettedir.

234- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Akşam yemeği önünüze getirilirse akşam namazım kılmadan yemeğe başlayınız; ancak akşam yemeğiniz için acele etmeyiniz.»
Mütercim ;
Yani, yemeğinizi yavaşça yeyiniz ve sonra akşam namazını kalb huzuru ve huşu ile kılınız. Diğer vakit namazları da buna kıyas edilir. Huzura engel olacak derecede karnı aç olmayanlar için önce namazı kılmak daha faziletlidir denmiştir.

235- Sehl bin Sa'd Es-Saîdî (R.A.)fden rivayet edilmiştir: İ18
«Ya Eba Bekir, sana emrettiğimde, neden yerinde kalmadın? Bakıyorum siz de aşırı derecede el çırptınız! Herhangi bir şey (yanlış hareket) kişiyi namazda iken kuşkulandmrsa SÜBHANELLAH desin; çünkü sübhânellah deyince kendisine (uyarısına) dikkat edilir. Namazda el çırpma, kadınlar içindir,»
Mütercim:
Hazreti Ebû Bekir, şu mukabelede bulunmuştu: Kuhafe oğluna, namazda Resûli Ekrem'in önüne geçmek yakışır mı? Bu yolda özür, beyan etmelerine Hazreti Peygamber sükût buyurarak özrünü kabul etmiş bulunduklarını ifade ettiler.. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, cemaate «Bakıyorum, siz de aşırı derecede el çırptınız! Herhangi bir şey (yanlış hareket) kişiyi namazda iken kuşkulandırırsa SÜBHANELLAH desin; çünkü sübhânellah deyince ona (uyarısına) iltifat. olunur. El çırpmak usulü kadınlara aittir.» Namazda gerektiği zaman aşırı sayılmayacak şekilde, bir veya iki defa el çırpmakla erkeklerin namazı bozulmazsa da sünnete aykırıdır.

236- Hazreti Aişe (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hastalığı ağniaşınca: «Namaz kıldılar mı?» diye sordu. Biz, hayır, sizi bekliyorlar, dedik Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: «Yıkanmam için leğene (soğuk) su koyunuz.» Biz de emrini yerine getirdik. Yıkandı ve kalkıp namaza gitmek, istedi ise de buna güç yetiremiyefek yatağa düştü ve baygınlık geldi. Sonra kendine gelince tekrar ayni soruları sordu ve biz de ayni cevabı tekrarladık. Dördüncüde, cemaata namaz kıldırması için Hazreti Ebû Bekir'e emir gönderdiler,
Mütercim:
Bu hal yatsı namazında meydana geldi. Ertesi günün öğle'namazında tekrar yıkandıktan sonra kendisinde hafiflik bularak daha önce hadîs-i şerifte geçtiği üzre Mescid-i Nebevî'yi teşrif ettiler ve oturarak imamlık yaptılar.

237- Enes (R.A) 'den rivayet edilmiştin
«îmanı, kendisine uyulsun diye imam yapılmıştır. O halde imam, ayakta namaz kılınca, siz de ayakta kılınızı rükûa varınca, siz de varınız; rükûdan kalkınca siz de kalkınız ve (SEMİALLAHÜ LÎMEN HAMİDEH) deyince, siz (RABBENA VE LEKELHAMD) deyiniz, îmam ayakta namaz kılınca siz de ayakta kılınız,- eğer oturarak kılarsa siz de topluca (onun gibi) oturarak kılınız.»
Mütercim:
Hanefî mezhebine göre, imam meşru mazeretine binaen oturarak namaz kılarsa, mazereti olmayan cemaatın ayakta namaz kılmaları gerekir. Bu hadis-i şerif yine BUHARÎ'de Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir. Resulü Ekrem, hastalık özrü ile

en sonunda oturarak imamlık yaptı ve cemaat ayakta ona uydu. Hazreti Peygamber onlara oturmalarını emretmedi, diye rivayet edilmektedir. Bazı alimlerce hadis-i şerifin hükmü bakidir.

238- Ebû Hüreyre (R.AJ 'den rivayet edilmiştin
«Herhangi biriniz, imamdan önce (rükû ve secdeden) başını kal-dınrsa, Cenab-i Hak'ın, onun başını merkep başına çevirmesinden yahut Allah'ın onun suretini merkep suretine çevirmesinden korkmuyor mu (veya, korkmayacak mı)?» Hadîs-i şerifin râvisi, iki şıktan 'gisi buyurulduğunda tereddüt etmiştir.
Mütercim :
Hanefi mezhebine göre imamdan önce rükû veya secdeden kalkan kimse,. imama uymamış sayıldığından namazı bozulur. Şafiî mezhebine göre, imamdan önce kalkan bir kimse günahkâr olursa da namazı bozulmaz. Bir de, imamdan önce kalkmadığı gibi, bir tes-bihden fazla geri de kalmaz. Fakat Şafiî mezhebinde, imama uyan, kendi okuyuşunu tamamlamak için bir iki rükün gecikirse de zararı yoktur.

239- Enes (R.AJ 'den rivayet edilmiştin
«Emirleri dinleyiniz ve itaat ediniz! Başınıza simsiyah Habeş'H biri tayin edilmiş olsa bile...» Böyle bir kimseye de itaat ediniz, sözünü dinleyiniz ve arkasında namaz kılınız.

240- Ebû Hüreyre IR.AJ'den rivayet edilmiştin
«İmamlar size namaz kıldırırlar. Eğer doğru kıldırırlarsa, hem size ve hem kendilerinedir. Fakat yanlışlık ederlerse siz kurtulursunuz, onlar vebal altında kalırlar.»
Mütercim
Bu hadîs-i şerife dayanarak İmam Şafiî Hazretleri, namazdan sonra imamın abdestsiz namaz kıldırdığına ve üzerinde necaset bulunduğuna cemaat muttali olursa, namazı iade etmeleri gerekmez demişlerdir.
İmam Azam mezhebinde, imama uyanın namazının sıhhati imamın namazının sıhhatine bağlıdır. İmamın namazı sahih olmayınca, cemaatin namazı da sahih olmaz, namazlarını iade etmeleri gerekir. Bu hadîs-i, imamın hatasının cemaat tarafından farkına varılmaması ile ilgili olsa gerektir.

241- Câbir (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, yatsı namazında Ba kara sûresini okuyarak cemaate namaz kıldıran, Muâz'a:
«Aşırı bozguncu, aşırı bozguncu, aşırı bozguncu!» veya «bozguncusun,

bozguncusun, bozguncusun!» buyurdular.
Mütercim :
Muâz bin Cebel yatsı namazından Bakara sûresini baştan sona kadar okumakla cemaatin hoşnud s uzluğunu kazandı ve cemaattan bir kişi ayrılarak tek basma namazını kılıp işine gitti. Muâz Hazretlerinin bu hareketi Hazreti Peygambere bildirilince yapılan tahkikat sonunda haberin doğruluğu anlaşıldı. Bunun üzerine Muâz'a hitaben bu hadîs-i şerif varid oldu ve azarlandı. Bir daha böyle cemaati usandıracak şekilde uzun okumaması için kendisine ikazda bulundular ve hangi sûrelerin okunması gerektiğini gösterdiler. Namaz, cemaatin haline ve rızasına göre kılınmalıdır.

242- Ebû Mes'ud (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«İçinizde bıktırıcılar var! Herhangi biriniz cemaate namaz kıldi-rırsa kısa kessin; çünkü cemaat içinde güçsüz, yaşh ve işi olanlar bulunur...»

243- Cabİr (R.AJ'den rivayet edilmiştin
«Ya Muâz, sen azılı bozguncu musun» veya «bozguncu musun? Sebbih isme Rabbike'1-A'Iâ, Ve'ş-Şemsi ve Duhaha, ve'1-Leyü iza Yeğ-şâ süreleriyle kıldıramaz mısm? Nitekim arkanda İhtiyar, güçsüz ve iş sahibi kimseler namaz kılıyor.»
Mütercim :
Namazda kıraati uzatmak veya kısa kesmek, duruma, bağlıdır demişlerdir. Cemaatın alışkanlığına bağlı kalınır. Meselâ büyük oa-milerde adet haline gelipte cemaat tarafından benimsenen kıraat kırk ayetten seksen ayete kadar olabilir. Bir de sabah namazı sn az kırk ayet olmalıdır.
Zaten «Sebbih isme Rabbike» sûresi ile «Ve'1-Leyl» sûresi kırk ayettir. Bir de yalnız başına tenha bir yerde veya' özel bir cemaatın anlaşması ile sabah namazında bir cüz okunsa, bir gecede teravih namazında Kur'ani Kerim hatmedilse bunda bir zarar yoktur. Nitekim Hazreti Osman Radıyallahu Anh, bir rekâtta Kur'ani hatmederlerdi. İmam Azam Hazretlerir den ve diğer salüı kimselerden bu hal rivayet edilmiştir. Fakat asıl sabah ve öğle namazlarında sünnet olan, Hücûrat sûresinden Amme'ye kadar olan sûreleri okumaktır. İkindi ile yatsı namazlarında Amme sûresinden Ve'd-Duha sûresine kadar olan sûreleri okumaktır. Akşam namazında ise, Ve'd-Duha sûresinden aşağı sûreleri okumaktır.

244- Ebû Katade (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Bazen namaza duruyor ve namazı uzatmak istiyorum. Derken bir çocuk ağlaması işiterek annesini kaygılandırmamak için namazı kısa kesiyorum.»

Mütercim:
Başka bir hadîs-i şerifte, Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ilk rekâtta altmış ayet okumuş iken çocuğun ağlayışını işitince ikinci rekâtta üç ayet okumuş olduğu belirtilmiştir.
Bir de namazın başında müstahab olan bir şeyi yapmak niyetinde bulunan kimse, her halde onu, yerine getirmek zorunda bulunmadığı bu hadîs-i şeriften meydana çıkmaktadır.

245- Numan ibni Beşîr (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Namazlarınızda ya saflarınızı düzgün tutacaksınız veya Allah Tealâ aranızda kin ve düşmanlık sokacaktır.»
Mütercim ;
Safları düzgün tutmak, Hanefî, Şafiî ve Maliki mezheblerine göre sünnettir. Bu hadîs-i şerif, tehdit ve teşvik için olduğuna yorumlanır, îbni Hazm ise, bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek safları düzgün yapmanın vacib olduğu görüşündedir.

246- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Saflarınızı düzgün tutunuz ve perçinlesiniz. Arkamdan da sizi görüyorum.»
Mütercim ;
Peygamber efendimiz, Allah'ın kudreti ile arkada olan cemaatın hareket ve durumlarım görürlerdi. Peygamber görmüyor zannı ile ihmalkârlık yapılmamasını istemişlerdir.

247- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Saflarınızı düzgün yapınız; zira safların düzgün yapılışı, namazın düzgün kılınması gereğidir.» (Namazı âdâb ve erkânına riayet ederek kılın, mealindeki ayeti kerimenin hükmü içinde, safların düzgün yapılması da vardır.)

248- Hazret! Aişe (R.A.Î 'den rivayet edilmiştir.-
"«Gerçek şu ki, gece namazının size farz kılınmasından korktum.»
Mütercim :
Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Ramazan aymın birinci gecesinde teravih namazını kılmak için Mescid-i şerife gittiler. Bu hali gören ashabdan bir kısmı Hazreti Peygambere uyarak cemaat olup teravih namazını kıldılar. İkinci, yahut üçüncü gecesinden sonra, Hazreti Peygamber teravih namazı için mescide gelmediler. Fakat saadethanelerinde teravih namazını kıldılar. Sonra sabah olunca ashâb: Ey Allah'ın Resulü, geçen gece teravih namazı için neden mescid-i şerife buyurmadmız? diye sordular. Hazreti

Peygamber şu cevabı verdi:
«Gerçek şu ki, gece namazının size farz kılınmasından korktum.» H>zreti Peygamberden sonra bu korku ortadan kalktığı için, Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) zamanından beri teravih namazının camilerde cemaatla kılınması yerleşmiş ve bütün müetehid imamlar tarafından güzel bir uygulama olarak kabul edilmiştir. Gelecek hadîs-i şerif, bu hadîs-i şerifi tamamlayıcı mahiyettedir.

249- Zeyd bin Sabit (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Müşahede ettiğim hareketinizin mahiyetini, teravih namazını kılmak için sstek ve rağbetinizi bilmekteyim. Fakat siz, şu müslü-manlar (nafile namazlarınız]) evlerinizde kılınız? zira farzdan maada diğer namazların en faziletlisi kişinin evinde kıldığı namazdır.»

250- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, namazda iftitah (başlangıç) tekbiri ile Fatiha sûresi arasında ne okursunuz? diye sordum. Buyurdular ki: «Şu duayı okurum: Allahım! Doğuyu batıdan uzaklaştırdığım gibi, beni de hatalanmdan uzaklaştır. Allah'ım! Hatalarımı su, kar ve dolu ile yıka t ki tertemiz olayım, üzerimde günah lekesi kalmasın).»
Mütercim ;
Namazın iftitah tekbirinden sonra, hadislerde gelen dualardan herhangi birini okumak caizdir. Fakat İmam Azam Hazretlerinoe seçilen dua Kütüb-i Sitte'den (altı meşhur hadis kitabından) biri olan Tirmizî'de, Ebû Said Hudri'den rivayet edilen «Sübhaneke...» duasıdır. Fakat «Veccehtü vechî...» duasını da ilâve ederek okumak müstahabdır.
İmam Şafiî Hazretlerince seçilen, Müslüm'de Hazreti Ali'den rivayet edilen «Veccehtü vechiye lillezi fetaressemavati vel'arda hanî-fen müslimeri ve mâ ene minelmüşrikin. înne Salâtî ve nüsükı ve mehyaye me mematî lüîahi rabbilalemin. Lâ şerike Iehû ve bizalike ümirtü ve ene minelmüslîmin.» duasını okumaktır. Buna ilâve olarak «Sübhaneke...» duasının okunması müstahabdır.»

251- Esma (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Cennet bana yanaştı? o kadar ki, üstüne alılsaydım size salkımlarından bir salkım getirirdim. Cehennem de bana yanaştı; o kadar M, ey Rabbim! ben onların yanında mıyım? dedim. Derken kedi tarafından tırmalanan bir kadın gördüm. Bu kadının suçu nedir? diye sordum. Dediler ki:
«Kediyi açlıktan ölünceye kadar hapsetmişti; ne yedirmiş ne de yerin haşeratmdan yahut haşeresinden yemesi için salıvermişti.»

252- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Bazıları neden namazlarında gözlerini göğe dikiyorlar. Vallahi ya vazgeçsinler ve yahut gözleri aşırüacaktır.»
Mütercim :
Namazda secde yerine bakmak müstahabdır. Göğe doğru bakıp kılmak mekruhtur. Bu hadis-i şerif tehdid ve korkutma makamında varid olduğuna ittifakla hüküm verilmiştir. Yalnız İbni Hâzim, göğe bakarak kılınan namazın batıl olduğu görüşündedir. Namaz dışında göğe bakarak dua etmekte ise bir sakınca yoktur diye alimlerin çoğu görüş birliğindedirler. Çünkü semâ, duanın kıblegâhıdır, diyorlar. Bazı âlimler, bunu dahi mekruh saymışlardır.

253- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
«Bu hareket (namazda sağa sola bakmak), kulun namazından şeytanın aşırdığı bir aşırmadır.»
Mütercim:
Namazda iken göğsü kıbleden çevirmeksizin sağa sola bakmak mekruhtur. Göğüs kıbleden çevrilirse namaz bozulur. Yalnız baş ve gözlerin çevrilmesi ile bozulmayıp kerahet işlenmiş olur.

254- Ubâde bin Samit (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Kur'an'm Fatiha sûresini okumayan kimsenin namazı namaz, değildir.»
Mütercim :
Bu hadis-i şerifin mânası kapalı olup bir kaç manaya yorumlanabilir. İmam Azam Hazretlerine göre, namazın olmayışı kemâlinin bulunmaması demektir. Fatiha sûresi okunmaksızm kılınan namaz, kâmil derecede bir namaz değildir. Çünkü «Kur'andan mümkün olanı okuyun» mealindeki ayeti kerime ve bundan sonra, gelecek olan hadîste «kur'andan senin için mümkün olanı oku» sözü, Kur'-an'm herhangi bir kısmı olursa olsun, namazın sahih olacağına delil bulunmaktadır. Fakat namazın kemâli Fatiha sûresi ile olur. Bu da imama uyarak cemaatla namaz kılana ait olmayıp yalnız başına namaz kılan içindir. îmama uyan kimse, Fatih'yi okumaz, susar ve dinler. Çünkü başka hadîslerde, imamın kıraati, ona uyanın da kıraatidir, buyurulmaktadır. Bu da dört rekâth namazların yalnız iki rekâtında farzdır. Diğer iki rekâtta kıraat- (okuyuş) farz olmayıp ister teşbih edilir, ister Kur'an okunur. Netice olarak İmam Azam'a göre, Kur'andan yalnız bir ayetin okunması ile namaz sahih olur! Ancak Fatiha sûresinin okunması, hem imam için, hem de yalnız başına namaz kılan için vâcibdir.
İmam Şafiî Hazretlerine göre, ister imam. olsun, ister imama uyan ve ister yalnız başına namaz kılan olsun, hepsinin, gizli veya aşikâr kıraet edilen bütün namazların her rekâtında Fatiha okumak farzdır; buna bir sûre ilâve etmek ise

müstahabdır.
İmam Malik ve İmam HanbeH mezheblerine göre cehri namazlarda imama uyan kimse okumayıp dinler. Kıraati gizli yapılan namazların her rekâtında Fatiha sûresini okumak farzdır. Hulâsa bu üç mezhebe göre yalnız başına namaz kılan için her namazın her rekâtında Fatiha okumak farzdır. Fatiha sûresini okumadığı takdirde, bu üç mezhebe göre hadîs-i şerifin delâleti ile namazı namaz değildir.
(İLAVE VE ÖZEL MÜTALÂA): Allah'ın bir lütfü olarak söylüyorum, hicretin 1331 yılı Ramazanın beşinci gününde İskenderiye'de Müntezeh sarayında evimde yatmakta iken rüyamda Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerini gördüm ve bir kaç meselemi (çözemediğim müşkülâtımı) arz ettim. Birisi de şu mesele idi: Ya Resûlallah, Şafiî mezhebinde - imamın arkasında cemaatın da okuması farz oluyor. İmam Ebû Hanife'ye göre ise kıraat mekruhtur; bu iki müctehidin hangisi isabet etmiştir? diye sordum ve fetva istedim. Fahri kâinat efendimiz tam bir neş'e ve sevinçle: «Orada ihtiyat lazımdır» buyurdular. Yani Fatiha sûresinin okunması lâzım geldiğini ifade ettiler. Sonra; «Ben bunların hepsinden razıyım. Bunlardan Allah razı olsun. Bunlar çok çalıştılar. Yalnız HanbeH mezhebinde lüzumsuz sözleri çoğalttılar. Yoksa ben bunların hepsinden razıyım» buyurdular. Bu sorumdan önce-. Ya Resûlallati, nikâhları haram olmayan kadınlara (tenlerine) erkek dokunursa Şafii mezhebinde abdest bozuluyor; Hanefi mezhebinde ise bozulmuyor bunIann hangisi isabet etmiştir? diye sorup fetva istedim. Şöylece mübarek dudaklarını büktü ve işaret etti. Yani, yalnız dokunmakla ab-dest'in bozulmadığını kasdetti. Sonra kendime ve yazdığım eserlere dair bir iki şey daha arzettim. «Şanı yüce olan Allah, o eserlerinizden seni faydalandırsın» buyurdular.
Elhamdü Lillah sümme Elhamdü Lillah... Ya Rab! Ahirette onu görmeyi bize ihsan et ve sancağının altında bizi topla; salât ve selâm onun-üzerine olsun.
Netice olarak denir ki, bu hadîs-i şerif yine dört mezhebin delili olup üç mezhebe göre namazda Fatiha'mn okunması farzdır. İmam Azam'a. göre vâcibdir.

255- Ebû Hüreyre IR.A.J'den rivayet edilmiştir:
Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mescid'de iken bir kimse namazın usulüne riayet etmeksizin (tadil-i erkânsız) namaz kıldı. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna gelince Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu: «Dön, namazını kıl, Çünkü namazın olmadı.» Adam geri dönüp tekrar namaz kıldı ve huzura geldi. Yine Hazreti Peygamber, «Dön, namazını kıl; çünkü namazın olmadı» buyurdu. Adam, üçüncü defasında: Ya Resûlallah, ancak bu kadarı elimden geliyor. Daha iyisini yapamam. Siz bana öğretin, dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle tarif etti:
«Namazda durduğun zaman tekbir al. Sonra Kur'andan senin için mümkün olanı

oku. Sonra rükûa var ve rükûda karar kıl. Sonra kalk ve dimdik ayakta dur. Sonra secdeye var ve secdede karar kıl. Sonra kalk ve oturmada karar kıl. Namazının bütün rekâtlarında aynı şeyi yap.»

256- Ebû Hüreyre (R.A.)'dan rivayet edilmiştir: «İmam namazda Fatiha'mn sonunda AMİN deyince, siz de AMÎN deyinizi çünkü kimin amin demesi meleklerin amîn demesiyle bağdaşırsa geçmiş günahları bağışlanır»
Mütercim :
Hanefî mezhebinde imam AMİN sözünü yüksek sesle olmayıp yavaşça söyler. İmamdan işittikçe cemaat içinden yavaşça AMİN demek sünnettir. Şafif mezhebinde ise, gerek imam ve gerek cemaat sesli olarak AMİN derler.

257- Ebû Hüreyre (R.AJ 'den rivayet edilmiştir;
«Sizden biriniz AMÎN deyip, melekler de gökte AMÎN der ve İu iki amîn birbiriyle bağdaşırsa o kimsenin geçmiş günahları bâ-pşlamr.»
Mütercim
Gerek namazda ve gerekse namaz dışında Fatiha'dan sonra LMİN demek müstahabdır. Böylece diğer dualarda da amîn müsta abdır.

258- Ebû Bekre (R.A.1 'dan rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ, hırs ve rağbetini artırsın! Bir daha yapma»
Reûl-i Ekrem Efendimiz, (cemaat rükûda iken gelip rekâta yetişmek için) saffa ulaşmadan rükûa varan Ebû Bekre Hazretlerine böyle buyurmuşlardır.
Mütercim:
Saflara girmeksizin arkada tek başına imama uymak üç mez hebe göre mekruhtur. Hanbeli mezhebinde ise haramdır.

259- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ye Sellem namazın iftitah (başlangıç) tekbiri için: «Allah Ekber» sonra rükû için- «Allah Ekber», rükûden kalktığında: «Semiallahu Limen Hamiden, Rabbena Lekel-hamd», sonra secde için: «Alîahu Ekber», iki secde arası için: «Allahu Ekber», ikinci secde için; Allahu Ekber», ikinci secdeden ayağa kalkmak için: «Allahu Ekber, birinci oturuşta teşehhüdden sonra ayağa kalkmak için: «Allahu Ekber» söylerlerdi.
Mütercim :
İmamın, «Semiallahu Limen Hamiden» den sonra «Rabbena lekelhamd» söylemesini İmam Şafiî ve İmam Muhammed ve imam j£bû Yûsuf Hazretleri bu hadîşri şerife dayanarak uygun görmüşlerdir. Fakat İmam Ebû Hanife ile İmam Malik, bu hadîs-i şerifin imam için değil, yalnız başına kılanlar için olduğuna

hüküm vermişlerdir. Bir de bazı rivayetlerle vav harfinin ilâvesiyle: «Rabbena ve Lekel-hamd» şeklinde bu hadis-i çerif varid olmuştur. Her iki rivayet de eşit derecededir. Fakat İstanbulda ve bütün Türkiye'de, Dağıstanda müslümanlar vavsız olarak «Rabbena Lekelhamd» şeklinde söylerler. Mısırda ise meşhur olan ve uygulanan vav ile «Rabbena ve Le-. kelhamd» dır,
Bir de bu vav harfi zâid harf midir, hal için midir, atıf için midir? gibi değişik görüşler ileri sürülmüştür.

260- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri rükû ve secdelerinde: «Sübhanekellahümme, Rabbena ve bihamdike. Allahüm-meğfir H ~ Allah'ım, Ey Rabbimiz, sana hamd eder halde seni bütün noksanlıklardan tenzih ederiz. Allah'ım günahlarımı bağışla» diye söylerlerdi.
Rükû ve secdede «Sübhane Rabbiyelazim ve Sübhane Rabbiyel-alâ» lardan sonra bu duayı okumak müstahabdır. Ancak İmam Ma-lik'e göre secdeden müstahab ise de, rükûda değildir.

261- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«îmam, Semiallahu Limen Hamideh, dediği zaman siz de Alla-hümme Rabbena Lekelhamd, deyiniz; çünkü kimin sözü meleklerin sözüyle bağdaşırsa onun geçmiş günahları bağışlanır.»
Mütercim
İmam Azam ile İmam Malik'in delilleri bu hadîs-i şeriftir: İmam, «Semiallahu Limen Hamideh» diyecek, Rabbena Lekelhamd» demi-yecektir. Semaat ise, «Rabbena Lekelhamd» diyecek ve «Semiallahu Limen hamideh» demiyecektir. Bir de, «AKahümme Rabbena Lekelhamd» rivayeti vardır.
İmam Şafiî, İmam Hanbeli ve İmameyn Hazretlerine göre her ikisini söylemek hem imam için ve hem de yalnız başına kılan için sünnettir. Yalnız İmam Şafiî'ye göre, imama uyanların da her ikisini söylemeleri sünnettir.

262- Rafi'oğlu Rifâ'a (R.A.) Hazretlerinden rivayet edilmiştir!
Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri cemaatle namaz kıldırırken «Semiallahu Limen Hamideh» dedikten sonra as-habdan Rifa'a (Radıyallahu Anh), RABBENA LEKELHAMD, HAM-DEN KEStREN TAYYİBEN MÜBARE.KEN dedi Selâm verdikten sonra Hazreti Peygamber sordu:
«Söyle kimdi? Gerçek şu ki; otuzdan fazla melek gördümj bu sözleri birbirinden önce yazabilmek için acele ediyorlardı.» Rifa'a, ben söyledim, dedi.
Mütercim ;
Bu duanın harfleri otuz dört tanedir. Bu harflerin sayısı kadar melek indiği bu

hadîsi-şerifin işaretinden anlaşılmaktadır

263- Ebû HÜreyrede (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, «Semiallahu Limen Hamideh. Rabbena ve Lekelhamd» dedikten sonra Kuuût duası olarak şöyle derdi:
«Allahım! (Mekke'de Kureyş Kâfirleri elinde esir kalan) Velid oğlu Velid'i (Halid bin Velid'in kardeşini) Hişam oğlu Seleme'yİ Rabî'a oğlu Ayyaş'ı ve müşriklerin idaresi altında kalan çaresiz müminleri kurtar. Allahim! Mudar kabilesine bas ki'm ağırlaştır ve onları Yusuf'un kıtlık yıllan gibi yıllara uğrat. Allah, Ğifâr kabilesine gufran ve Eşlem kabilesine selâmet veresin.»
Mütercim :
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem'in bu duası, Allah ka^ tında kabul edildi. Adları geçen ashab esaretten kurtuldu. Kureyş kâfirlerine ve Mudar kabilesine öylece kıtlık ve pahalılık geldi. Sonunda Mekke fethedilerek bütün müminler kurtuldular. Nihayet Mudar kabilesi de iman ederek nurlanip hayat buldu.

264- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Ashabı Kiramdan bazıları, ya Resûlalîah, kıyamet gününde biz Allah Tealâ Hazretlerini görebilir miyiz? diye sormaları üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Dolunay gecesi bulutlan ardında olmayan ayı görmekte güçlük çeker misiniz?»
Ashab, hayır çekmeyiz, dediler. Resûlüllah sordu:
«Ya bulutların ardında olmayan güneşi görmekte güçlük çeker misiniz?» Ashab: Hayır, hiç güçlük çekmeyiz, dediler. Hazreti Peygamber şöyle devam etti:
«Allah Tealâ Hazretlerini de işte böyle göreceksiniz. Kıyamet gününde insanlar mahşere kalkacaklar. Allah Tealâ, herkes, kime ibadet ediyordu ise, ona uysun, buyuracak. O insanlardan kimi güneşe, kimi aya, kimi de birtakım zorbalara uyacaklar. Sonra müna-fıklanyle birlikte bu ümmet kalacaktır. Allah Tealâ Hazretleri, (içlerinde münafıklar bulunduğundan onlara, onların tanımadığı bir sıfatta) tecelli edip, Rabbiniz benim, buyuracaktır. Onlar da, Rabbi-miz gelinceye Ctanıdığimiz sıfatta bize tecelli edinceye) dek yerimizde kalacağız. Rabbimiz gelince biz O'nu tanırız, diyecekler. Allah Tealâ Hazretleri, (münafıkların ayrılmalarından sonra onlarla) tecelli edip: Rabbiniz benim, buyuracak. Onlar da, Rabbimiz sensin, diyecekler (ve secdeye kapanacaklar).
Cenabı Hak, onları (cennetine) davet edecektir. Sonra Cehennemin üstünde SIRAT köprüsü kurulacak ve Peygamberlerden, üra-metiyle birlikte ilk geçen ben olacağım. O gün peygamberlerden baska hiçbir ferd konuşamayacaktır. Peygamberlerin o günkü sözleri de, Allamm, selâmete çıkar, selâmet ver,

demekten ibarettir. Cehennemde Sa'dan dikenine benzer çengeller vardır. Sa'dan dikenini gördünüz mü? İşte ona benzer biçimdedir. Ancak bu çengellerin ne derece büyük olduğunu ancak Cenabı Hak bilir. O çengeller, amellerine göre insanları kaparlar. İnsanların kimi ameli yüzünden helak olur. Kimi de hardal tanesine döner ve sonra kurtulur. Allah Tealâ Hazretleri, Cehennem halkından dilediğine rahmet etmek istediğinde meleklere, dünyada Allah'a, (ortak koşmayrp) ibadet edenleri çıkarınız, diye emreder. Melekler de onları, alınlarındaki secde izlerinden tanır ve çıkarırlar. Cenabı Hak, cehennem ateşine, secde izlerini yemeyi haram kılmıştır. Cehennemden çıkarlar. Cehennem, insanoğlunun secde izinden başka her yerini yer (yakarak çürütür).
Cehennemden yanık olarak çıkarlar. Sonra üzerlerine hayat suyu dökülür. Onlar da sel çamurunda biten kır otu gibi biterler.
Cenabı Hak, kullarını muhakeme ettikten sonra bir adam, ki-cehennem halkından en son cennete giren kişidir, cennetle cehennem arasında, Cehennem tarafına dönük olarak kalır. Bu adam, ey Rabbim, yüzümü cehennem yönünden çevir; çünkü kokusu beni zehirlemekte ve parlaması yakmaktadır, diyerek yalvarır.
Cenabı Hak: Şayet bu isteğin yerine getirilirse, başka bir isteğin olabilir mi? diye buyurur. O kul da, İzet ve Celâlin için, hayır, der ve Cenabı Hakk'a dilediğince ant ve söz verir. Bunun üzerine Allah Tealâ, onun yüzünü cehennemden çevirir. Cennete yönelince de onun eşsiz güzelliğini görür. Allah'ın dilediği (dayanabildiği) kadar sesini çıkarmaz. Sonra ey Rabbim, cennetin kapısına kadar bana ilerleme imkânı ver, diyerek yalvarmaya başlar.
Cenabı Hak buyurur:
— Evvelce istediğinden başka hiçbir şey istemeyeceğine dair sözler veren ye yeminler eden sen değil misin? Der ki:
— Ey Rabbim. Yarattıklarının en bedbahtı olmayayım. Cenabı Hak buyurur:
— Eğer bu arzuna kavuşursan başka istekte bulunmayacak
mısm? Adam:
— İzzet ve Celâlin hakkı için, hayır, bundan başkasını istemi-yeceğim, der ve dilediğince Rabbisine ant ve söz verir. Cenabı Hak, o kimseyi cennet kapısına iletir. O kimse, cennetin kapısına varınca da onun, gözleri kamaştıran güzelliğini, ondaki parlaklık ve ferahlığı görür. Allafaın dilediği (dayanabildiği) kadar sesini çıkarmaz. Fakat öonra,:
— Ey Rabbim! Beni cennete koy, diyerek yalvarır. Cenabı Hak buyurur ki:
— Zavallı insanoğlu! Ne vefasızmışsm! Sana verilenden başkasını istemeyeceğine dair söz veren, yemin eden sen değil misin? Adam da:
— Ey Rabbim, der, beni yaratıklarının en bedbahtı kılma! Cenabı Hak, onun bu sözünden hoşlanıp cennete girmesine izin verir ve dile, der. Kul da dileklerde

bulunur. Kulun dilekleri kesilince de, Rabbisi kendisine hatırlatarak, şundan ve şundan da iste, buyurur. Kulun istekleri sön bulunca:
— Bunlar ve bunlarla beraber bir misli fazlası senin olsun, buyurur,», Ebû Said'in rivayetinde, «bunlar ve bunlarla beraber on

265- îbni Abbas (R.A.İ 'dan rivayet edilmiştir:
«Bana yedi aza (organ) üzerinden secde etmekliğim emrolun-du: 1) Ahn (burunun da alınla beraber yere konması gereğini işaret etti), 2, 3) İki el. 4, 5) İki diz. 6, 7) İki ayağın parmakları Elbise ve saçlarımızı da toplamıyacağiz.»
Mütercim; . .
Namaz kılan kimse bu yedi azadan biri üzerinden secdeyi özürsüz olarak terk ederse namazı bozulur. Bu azaların çıplak olması şart değildir; eîde eldivenler, ayaklarda mestler giyili olduğu halde secdenin yapılmasında bir sakınca yoktur. Ancak dizler İmam
Azam'a göre avret olduğu için örtülü olmaları şarttır. îmam Şafii'ye göre, avret yerinin civarı bulunmak cihetiyle namazda ve namaz dışında örtülürler. Yine İmam Azam'a göre alının bir bölümünü yere koyinak farz, çoğunu koymak vacibdir. Diğer imamlara göre, bir bölümün yere konması kâfidir. Alının hududu: Yüzün, iki şakak ve kaşlarla, saçlar arasında kalan kısmıdır.

266- Enes (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Not: Kadmlar ise, secdede tolhrm. uyloklarma yapnşürarak uy luklanna doğru toplarlar.

267- İbni Mes'ud (R.A.) dan rivayet edilmiştir:
Selam Allah Teâlanın kendisi Igüzel isimlerinden biri)dir. Bu yüzden ona selam verilmez.
Herhangi biriniz, namazda (ettehiyyata oturduğu zaman) şöyle desin: Hürmet ve tazimler, dua ve ibadetler ve bütün Övgüler Allaha'dır. Ey Peygamber, selâm olsun sana ve Allah'ın rahmeti ve bereketleri de... Bize de ve Allah'ın salih kullarına da selâm olsun.
«Siz bunu söylediğiniz zaman, Allah'ın gökte ve yerde bulunan her salih kuluna ulaşır. Bu selâmdan sonra da «EŞHEDU EN LÂ İLAHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHÜ VE RESÛLÜHÜ» deyiniz. Başka rivayette, şu ilâve bulunmaktadır.
«Sonra dualardan en çok beğendiğini seçer ve duada bulunur.
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin diğer rivayetlerinde, bu TAHÎYYAT duasından sonra, istenen

ve -hoşa giden duanın seçilerek okunması yer almaktadır. Daha geniştir mana ile şöyle terceme edilir;
«Sözle olan ibadetler, iş yapmak suretiyle olan ibadetler, mal-ile yapılan ibadetler tümü ile Allah Tealâ Hazretlerine mahsustur.
Ey Allah'ın sevgili Peygamberi! Yüce Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketleri senin üzerine devamlı olsun. Biz kullarına ve Allah'ın diğer salih kullarına da Allah Tealâ'mn selâmı olsun. Gerçekten kalbimle inanır ve tasdik ederim, dilimle İkrar edip şehadet ederim ki, ibadete lâyık ancak şanı yüce olan Allah'dır. Yine böylece kalbimle inanır ve tasdik ederim, dilimle söyleyip şehadet ederim ki, Hazretî Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem de Allah Tealâ'mn kulu ve Peygamberidir.»
Bu şekilde varid olan TAHİYYAT duası, îmanı Azam Hazret-' lerinin seçmiş olduğu duadır. Diğer mezheb imamlarının ihtiyar ettikleri dua daha değişik lâfızlarladır. Hanefî mezhebinde namazların son oturuşlarında TAHİYYAT miktarı oturmak farzdır. Bu duayı okumak ise vâcibdir. Şafiî ve Hanbelî mezheblerinde teşehhüd miktarı oturmak farz olduğu gibi, bu duayı da okumak farzdır; Maliki mezhebinde sünnettir.1

268- Hazreti Aişe (R.AJ'den rivayet edilmiştin
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri namazın sonunda TAHİYYAT'dan sonra şöyle dua ederdi:
«Allah'ım! Kabir azabından sana sığınırım. Mesîh Deccal'm fitnesinden sana sığınırım. Hayatın ve ölümün ve kul borcundan sana sığınırım.» (Sonra ashabı kiram: Ey Allah'ın Peygamberi, bu kul borcundan ne kadar çok Allah'a sığınıyorsunuz? dediler. Onlara cevaben şöyle buyurdular:) «însan borçlu olduğu zaman konuşur ve yalan söyler, söz verir ve sözünde durmaz.» (Bunlar ise münafık sıfatlandır; onun için kul borcundan Allah'a çok sığınırım)
Mütercim :
Bu borç, ödenemiyecek bir borç demektir. Ödenebilecek bir borç ise bu sığınmaya girmez, zaten o borç ödenir. Bir de Peygamber efendimizin bu gibi duaları/ hep biz ümmetine öğretmek içindir. Yoksa Resulü Ekrem Hazretleri böyle borçlardan ve böyle bir borcun gerektireceği gayri me£rû hallerdeki masumdurlar.

269- Hazreti Eöû Bekir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Hazreti Ebû Bekir (Radıyallahu Anh): Ey Allah'in Resulü, namazın sonunda ednecek bir dua bana öğretiniz, deyince Peygamber Sallallahu Alöyhi ve Sellem şöyle Duyurdu:
«De ki: Allajt'ım, ben nefsime çok zulüm yaptım; günahları da ancak sen

bağılarsın. Lütfunla beni bağışla ve befti esirge. Şüphesiz sen çok bağışlayan ve çok esirgeyensin.»
Mütercim ;
Gerçekten bu dua, hem. tahiyyat'dan sonra hem de namaz dışında edilecek duaların en toplusu ve en güzelidir. Çünkü cehennemden kurtulup cennet ve cemale kavuşmak duaların özüdür, demişlerdir. /

270- Ebû Hüreyre (İH.A.) 'den rivkyet edilmiştir: «Bakınız, tuttuğunuz takdirde sizi gveçenlere ulaşacağınız, sizden sonrakilerin size ulaşaiimyacaklan W aralarında bulunduklarınızın, aynıı ameli işleyenler lhariç, en iyil\eri olacağınız bir şeyi size bildireceğim: Her namazın arkasında otuzıViçler kere teşbih edecek, hamd edece!'* ve tekbir getireceksiniz. Yan\i sübhanallah, elhamdülillah ve Allaıhu Ekber, diyeceksin ve bunlaıVdan her biri otuzüç olacaktır.»
Mütercim;
Sünnet ohs^n ve en faziletli kabul ediIen'.A teşbihlerin otuzüçer olmasıdır. Teşbihlerin sayısı bundan çok olunsa^ aynı sevabın meydana gelmesinde ihtilâf varsa da, güvenilir olam ayni sevabın elde edilmesidir. Bir ,de teşbihler noksan yapılırsa, ontVi göre de sevab da eksilir; çünkü bazı hadisi şeriflerde teşbihlerin \onar kere söylenmesi vardır. Halita bir kere, birer kere söylefomefenin de varid olduğunu ŞerkavÎ Şerhinde yazmaktadır.

271- Muğîre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
«İbadete s layık olan ancak yüce AHah'dır. Ortağı 3 foktur. Mülk O'nundur. t £amd O'na mahsustur ve O, her şeye kadîrd ir tgûcü yetendir). Allah'ım! Senin verdiğini kimse engelleyemez.. Senin engellediğini 'kimse, veremez. Sana karşı varlıklı kişiye v arlık fayda vermez.»

272- Zeyd bin Halid El-Cühenî (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Hudeybiye gazasında, yağmurlu bir gecenin sabahında. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Rabbiniz ne buyurdu bilir misiniz?» Ashabı kiram, Allah ve Besûlü bilir, dediler. Sonra Hazreti Peygamber devam etti:
«Allah buyurdu ki: Kullarımdan kimi mümin ve kimi de kâfir olarak sabahladı. Allah'ın lütfü ve rahmeti sayesinde yağmur yağdı diyen bana imam etmiş, yıldız iddiasını tanımamış; amma, şu veya bu yıldızın tesiriyle yağmur yağdı diyen, beni tanımamış yıldıza veya yıldızlara iman etmiştir.»
Mütercim ; ,
Yağmurun yağmasında ve yağdırılmasında asıl müessir olan ve her hadiseyi yaratan Allah Tealâ Hazretleridir. Eğer böyle bir inanç taşınmaz da aksine olarak

yıldızlar veya diğer hadiseler asıl sebep ve bir yaratıcı kabul edilirse bu küfürdür. Böyle bir inançta bulunan kimse de kâfir olur. Fakat bunları Allah Tealâ'nm bir vasıta ve zahiri sebep kıldığına iman etmek zarar vermez.

273- Ukbe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir gün ikindi namazını kılıp selâm verdi ve acele ile. kalkarak saadethane-lerine girip çıktı ve şöyle buyurdu:
«Yanımızda kalan bir miktar külçe altını hatırladım. Beni bağlamasından hoşlanmadığım için taksim edilmesi bana emredildi.»
Mütercim:
Altın, Peygamberi Zişân Efendimizin hücre-i saadetlerinde istihkak sahiplerine dağıtılmak üzere bulunuyor ve bunun muhafazasiyle fikirleri meşgul oluyordu. Namazda hayırlı işlerden herhangi bir şeyi düşünmek ve hatırlamanın namazı bozmadığı hükmü bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

274- Cabir (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Bu bitkiden (sarımsaktan) yiyen kimse, mescidlerimizde (bu lunarak) içimizi bulandırmasın.»

275- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Kim sarımsak yahut soğan yerse bizden uzak dursun,-yahut mescidlerimizden uzak dursun ve evinde otursun.» Peygamber Sal-lallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine bir gün sarımsaklı yemek çıkarıldı. Kendileri yemediler. Beraberinde bulunan Ebû Eyyub El-Enserî ve daha başkaları da o yemekten yemediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, «yemeği getirin» dedikten sonra Hazreti Ebû Eyyûb'e şöyle buyurdu: «Sen ye! Senin başbaşa verip konuşmadığın kişi (Cibril Aleyhisselâm) ile ben başbaşa verip konuşuyorum.»

276- Ebû Saîd (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Cuma günü yıkanmak her mükellef kişiye vâcibdir.»
Mütercim :
Cuma günü yıkanmanın vacib kadar önem taşıdığına işaret sayılmaktadır. Birkaç hadîsi şeriften sonra bu mevzu üzerinde tafsilat gelecektir.

277- îbni Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir!
«Kadınlarınız geceleyin mescide gitmek için sizden izin isterlerse veriniz.» Bir rivayette ise, «mescidlere...» denmektedir.
Mütercim:
Fitne ve fesad korkusu yoksa haşıımlannızı cemaatla namazdan engellemeyiniz,

demektir. İmam Azam Hazretlerine göre, ihtiyar kadınlar, yatsı ve sabah namazlarına çıkabilirler. İmam Ebû Yusuf ise, ihtiyar kadınların gece ve gündüz her namaza katılmalarında beis yoktur, diyor. Şafiî mezhebinde de durum böyledir. Ancak gösterişli elbiselerle değil, adi elbiselerle çıkmalıdırlar. Genç kadınlar için yine haram olmayıp tenzihen mekruhtur. Çünkü onların camiden ve cemaatten aîıkonmalarına dair ne kavli ve ne de fi'lî hiç bir hadisi şerif olmayıp yalnız. Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) validemizin şu sözü rivayet edilmiştir: Eğer Resûli Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, zamane kadınlarının icad ettikleri şeyleri göreydi, onları cami ve nıescidlerden uzaklaştırırdı. Halbuki yalnız Hazreti Aişe'ye ait bu sözle bütün kadınlar hakkında yasak hükmünü çıkararak onları cami ve mescidlerden alıkoymanın meşruiyeti sabit olmaz. Çünkü Hazreti Aişe hanımların engellenmesini vücudu olmayan bir şartla bağlamıştır, ki, o şart da, eğer şimdiki hanımları Resûlüllah göreydi, sözüdür. Şerkavî şerhinde böyle ifade edilmektedir.[15][15]

CUMA BAHSÎ

278- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Biz sonuncular ve fakat kıyamet gününde başta gelenleriz. Ne var ki, onlara (Yahudilerle hıristiyanlara) bizden önce kitap (Tevrat ve İncil) verildi. Sonra Allah Tealâ tarafından kendilerine farz kılman günleri bugündür (Cuma günüdür). Fakat onlar, bugün hakkında ihtilâfa düştüler ve C onabı Hak da bu Cuma gününü bize nasip etti. Böylece milletler gün konusunda bizden sonra gelmektedir. Yahudiler yarm, Hıristiyanlar da öbürgün.»
Mütercim ;
Yahudiler, kendi içtihatları ile Cumartesi gününü seçtiler. Sebebi de, Cenabı Hak, göklerle yeri pazar gününden başlayıp Cuma günü tamamlayarak altı günde yarattı. Cumartesi günü hiç bir şey yaratmadı.. Bu itibarla Cumartesi gününü kendileri için bir istirahat günü
seçtiler.
Hıristiyanlar ise, Cenabı Hak pazar günü kâinatı yaratmağa
başladığı için, o günü mübarek bir gün kabul ettiler ve bu günü ibadet için ayırdılar.
Bize gelince: Bizim içtihat ve ihtiyarımız olmayarak Cenabı Hak şu ayeti kerime ile bizi Cuma gününe ve Cuma namazına irşad buyurdu, mealen:
«Ey îman edenler! Cuma günü namaz için ezan okunduğu zaman hemen Allah'ın zikrine (namaza) koşun ve aHş-verişi bırakın (Cuma sûresi: ayet 9).

279- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir: «Cuma günü yıkanmak, bülüğa eren herkese yacipdir. Aynı zamanda misvâklanması ve eğer bulursa güzel koku sürünmesi de...»
Mütercim :
Burada «vacib» tabiri, bütün bedeni temizlemenin önemine binaen tekid için gelmiştir. Yahud cuma günü yıkanmak, temizlik ve güzel ahlâk yönünden vacib derecesindedir. Üç mezhebe göre, cuma günü yıkanmak mükked sünnettir. Zahirî ve Hanbelî mezheb-lerinin görüşlerinden birine göre vacibdir. Şayet bu yıkanma cuma namazından sonra yapılırsa, sünnet yerini tutmaz; çünkü cuma namazının hakkıdır. Fakat Hanefî ve Şafiî fnezheblerine göre, fecii doğduktan sonra cuma vaktına k&dar caizdir. Faziletli olan, cuma namazına yakın yıkanmaktır; hatta yıkandıktan sonra abdest bozulursa tekrar yıkanmak lâzımdır. Bir de cuma günü misvak kullanmak ve bulunabildiği takdirde güzeİ koku sürünmek, gereklidir.

280- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir: «Her kim ki, cuma günü cünüplükten gusleder gibi yıkandıktan sonra erkence cuma namazına giderse, bir deve kurban eden derecesinde sevap alır. İkinci saatte giden bir sığır kurban etmiş gibidir. Üçüncü saatte giden boynuzlu bir koç kurban etmiş gibidir. Dördüncü saatte giden bir horoz tasadduk etmiş gibidir. Beşinci saatte giden de bir yumurta sadaka vermiş gibi sevab kazanır. Artık imam minbere çıktığı zaman, melekler hutbeyi dinlemek için hazır bulunurlar.» (Sonra gelenler için sevab yazmazlar, yalnız Cuma namazını kılma sevabını yazarlar. Hadis-i şerifte varit olan «saat» kelimesinden kasıt, elbette ki altmış dakikalık zaman parçası değildir. Kısa zaman fasılaları kasdedildiği muhakkaktır. İmam Mâlik'e göre, zevalden sonraki zaman*parçalandır. Fakat bu görüş. Cumhur tarafından benimsenmemiştir. Cumhur-i ulemaya göre, Cumaya gidiş, gündüzün ilk saatlerinden başlar.)
Cuına namazına kuşluk vaktinde erkence gitmek için cemaat için faziletli ise de, imam ve hatib için Cuma namazına geç vakitte camiye gitmek daha faziletlidir; çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Cuma günü tam namaz vaktinde camiyi teşrif ederlerdi. Ondan sonra da dört halife böyle yaparlardı.

281- Selman Farisî IR.A.)'den rivayet edilmiştir: «Her kim Cuma günü yıkanıp elinden gelen temizliği yaparak temizlenir, esansından sürünür veya evinin güzel kokusundan sürünür, sonra çıkar (ak mescide gelir), yan yana duranları ayırmaz, sonra nasibi olduğu kadar namaz kılar, sonra imam hutbeye başladığı zaman susup dinlerse iki Cuma arasındaki (küçük) günahları behemehal bağışlanır.
Mütercim:
Cumanın sünnetleri: Yıkanmak, camiye erken gitmek, misvak kullanmak, pâk ve

temiz elbise giymek, güzel koku sürünmek, tırnak kesmek, koltukaltı ve ut yerlerinin tıraşını yapmak;

282- Hazreti Ömer'den rivayet edilmiştir:
Cami kapısında, halis ipekten yapılmış SİYERA diye isimlendirilen kıymetli bir hırkanın satılmakta olduğunu gören Hazreti Ömer Radıyallallahu Anh:
— Ey Allah'ın Resulü! Bayramlarda Cuma günlerinde ve bazı heyetlerin ziyaretinize gelişinde bu elbiseyi giymek için satın alsanız olmaz mı? dedi. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«— Bunu (böyle bir elbiseyi) ancak ahirette nasibi olmayan giyer.
Bir zaman sonra Resulü Ekrem Hazretlerine bu cinsten gösterişli ve ipekli elbiseler geldi. Bunlardan bir tanesini Hazreti Peygamber, Hazreti Ömer'e verdi. Hazreti Ömer:
«— Ya Resûlallah, siz bana bu elbiseyi verdiniz; halbuki daha önce bu gibi elbisenin giyilmemesi hakkında bizi uyarmıştınız, dedi. Cevaben şöyle buyurdular:
«Onu, giyesin diye sana vermedim.» (Ya satması için, ya da hanımlara vermesi için verildiği anlaşılıyor.)
Mütercim: ,
Cuma ve bayramlar için ipekli ve gösterişli olmıyan sade ve temiz iyi bir elbise giymek, güzel sarık sarmak müstehabdır.

283- Ebu Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Ümmetime güçlük getirmemiş olsaydım, her namazla beraber misvak kullanmalarını onlara emrederdim, (misvak kullanmayı va-cib kılardım).» Yoksa her namaz ve abdestin önünde misvak kullanmanın mustahab olduğunda ittifak vardır. Özellikle Cuma namazı için daha fazla önem taşımaktadır.

284- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Misvakı size sık sık söyledim.» (Tergib ve teşvik için defalarca söylendiği beyan buyuruluyor.)

285- îbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Hepiniz çoban ve hepiniz sürüsünden sorumludur, (idare ettiklerinizin hesabını ahirette vereceksiniz): Devlet reisi çobandır ve sürüsünden sorumludur. Erkek, ailesinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Kadın da kocasının evinin çobanıdır ve sürüsünden
(kocasının malını korumaktan, çocuklarını İslâm terbiyesi üzere yetiştirmekten, ırz ve namusunu korumaktan) sorumludur.

286- Ebû Hüreyfe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Biz sonuncular ve fakat ahirette başta gelenleriz. Onlara bizden Önce kitab verildi, bize ise onlardan sonra, tşte onların ihtilaf ettikleri gün bu Cuma günüdür. Allah bu günü bize nasip etti. Yarın Yahudilerin ve öbür gün de Hıristiyanlanndır. Her müslümanm, her hafta yıkanması, başını ve bedenini yıkayacağı bir günü olması şarttır,»

287- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
«Bu gününüz (Cuma) için temizlenmiş olmalıydınız.»
Mütercim:
Medine'ye yakın Avali yönünden toz-toprak içinde cuma namazına gelenlere hitaben buyurulmuştur.

288- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir: Yıkanmalıydınız.»
289- Ebû Abs (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: Allah yolunda ayakları tozlanan kimsenin vücudunu Allah cehenneme haram kılmıştır.»
Mütercim
Cihad, hac, Cuma ve cemaat gibi Allah rızasına uygun işlerde ayaklan tozlanan kimsenin bütün vücudu cehenneme haram olup cennete lâyık görülmüştür.

290- Muaviye tR.A.)'den rivayet edilmiştir:
Resûlüilah Saliallahu Aleyhi ve Sellem Cuma günü minbere çıkıp oturdular. Müezzin, ALLAHÜ EKBER, deyince Resûlüilah Saliallahu Aleyhi ve Sellem .Hazretleri de «Allahü Ekber. Allahü Ekber» dedi. Sonra müezzin. EŞHEDÜ EN LÂ İLAHE İLLALLAH, deyince Peygamber: «Ben de (şehadet ederim) * buyurdu. Müezzin, EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN RESULÛLÜLLAH, deyince, Hazreti Peygamber, «Ben de (şehadet ederim)» buyurdu.
Mütercim:
Hazreti Peygamberin «Ben de,» sözleri île iktifa etmeleri, Peygamberliğine ait özelliklerden olabilir. Bizlerin şehadet kelimesini, müezzinin okuduğu gibi tam olarak söylememiz gerekir. Sünnet olan budur. (Yalnız «Ben de şehadet ederim» sözü bizim için kâfi değildir. Şerkavî şerhinde böyle yazılmıştır. Hanefî mezhebinde, Cuma günü imam minberde iken okunan ezana mukabele edilmemesi, çünkü başka bir hadisi şerife, göre, burada susup dinlemek gerektiği belirtilmiştir. (Dürrü Muhtara bakılsın).

291- Sehl (R.A.) den rivayet edilmiştir:
Peygamber Saliallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, kölesi marangoz olan bir

kadına şöyle buyurdu: «Marangoz kölene emir ver, cemaate hutbe vereceğim zaman çıkıp üzerinde oturacağım birkaç basamak (minber) yapsın bana.» Bu emir üzerine kadın da kölesine bir minber yaptırdı ve mescidi şerife getirilip yerine kondu. Hutbe bunun üzerinde okunurdu. Bir defasında Peygamber Saliallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bu minberi şerifin alt basamağında durarak namaza başladı ve rükûu da burada yaptıktan sonra inip yerde secde etti. Namazdan sonra şöyle buyurdu:
«Ey Müslümanlar! Bunu, sadece bana uymanız ve namazımı bilmeniz için yaptım.» (İmamın namazdaki hareketlerinin mukte-diler tarafından görülüp bilinmesi için imamın yüksekçe bir yerde olmasının müstahap olduğu anlaşılıyor. Mihrapların yüksek oluşu buradan gelmektedir.
Mütercim
Hazreti Peygamber efendimizin devrinde yapılan ilk minber işte bu minberdir. Minber, mim harfinin kesriyle, yükseğe çıkmağa yarayan alet demektir. Menber olursa, yüksek olan yer manasına gelir. Birinci mânada ismi alet, ikinci mânada ismi mekândır. Mazi ve müzarisi, Nebere - Yenbiru dur, Darebe - Yedribu gibi. Bu minber yapılmazdan önce, bir hurma ağacının gövdesine dayanarak hutbe okurdu. Yeni Minberin yapılmasıyla bu ağacın, yavrusunu kaybeden deve yahut annesini kaybeden çocuk gibi inlediğini bütün ashabı kiram işittiler. Sonra Resûîüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri adı geçen bu ağaç gövdesini mübarek eliyle okşadı ve böylece ağaç sükûnet buldu. Bir rivayete göre, bu hurma gövdesi minberi saadetin altına gömüldü.

292- Amr bin Tağlib (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Şîmdi vallahi ben, bazan bir adama veriyor, bir adamı da nasipsiz bırakıyorum. Oysa nasipsiz birakdığım adam, (kendisine mal ve menâl) verdiğim adamdan bana daha sevgilidir. Ne var ki, bazı kişilere, içlerinde sızlanma ve sabırsızlık gördüğüm için vermekteyim. Bazılarını da, Allah tarafından kalblerine verilen hayır ve zenginliğe bırakıyorum. Amr bin Tağlib de bunlardandır. Bunun üzerine Amr ibni Tağlib:
— Vallahi, Resûîüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bu mübarek sözü yerine, bana bir deve sürüsü verilseydi makbule gemezdi, dedi.

293- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Resûîüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, mübarek hayatının son hutbesinde şöyle buyurdu:
«Ey Müslümanlar! Yakınıma geliniz. îmdi, Ensar'dan oluşan şu mahalle halkı azalacak ve başkaları çoğalacaktır. Her kim, Muham-med Sallallahu Aleyhi ve Sellem ümmetinin bir yetkili makamına getirilir de kimine zarar ve kimine yarar

sağlamaya gücü yeterse, Ensar'm iyisiyle ilgilensin, kötüsünü de, vali olupta bir kimseye zarar ve menfaat yapmaya gücü yeterse, o vali olan kimse, bağışlasın.

294- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
Resûîüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Cuma .günü hutbe okunurken bir adam camiye girdi ve oturdu. Hazreti Peygamber ona hitaben şöyle buyurdu: «Ey filân, namaz kıldın mı?» O adanı da: Hayır, dedi. Hazreti Peygamber: «Kalk, namaz kıl» buyurdu.
Mütercim:
Bu hadisi şerif, İmanı Şafiî ve İmam Hanbeli Hazretlerinin delili olup, hutbe esnasında camiye giren kimse iki rekât namaz kılar, diyorlar. Hanefi ve Maliki'ye göre, namaz kılmaz, oturup hutbeyi dinler. Çünkü hutbe esnasında konuşmak ve başka şeyle meşgul olmaktan men edilmiştir.

295- Ebu Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir.
«Cuma günü hatip hutbe okurken, sen arkadaşına (sus) bile desen, boş laf etmiş olursun.»

296- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Cuma'da bir vakit vardır. Müslüman kul, namaz kılmakta ve Allah'dan herhangi bir dilekte bulunmakta iken o saate denk gelirse, şüphesiz, Allah Tealâ, ona dilediğini verir.»
Peygamber, bu vaktin çok kısa olduğunu mübarek serçe parmağının ucu ile işaret ederek gösterdi.
Mütercim :
Cuma günü içinde serçe parmağının ufacık ucu kadar kısa bir müddet vardır ki, o saat (vakit) içinde dua makbul olur.[16][16]

KORKU NAMAZI BAHSİ

297- îbni Ömer (R.A.l'den rivayet edilmiştir:
«Saflar karıştığında (taarruz safhasında) namazlar ayakta kılınsın. Eğer taarruzun daha ileri bir aşamasında ise namazlarını ayakta veya hayvanların sırtında (imâ ile) kılsınlar.»
Mütercim:
Bu hadisi şerif, İmam Şafiî Hazretlerinin delili olup bilfiil düşmanla savaşırken hatta süngü süngüye gelinse bile, ayakta yahud hayvan üstünde hem düşmanla savaşırlar, hemde baş ve göz hareketleri ile (imâ ile) namazlarını kılarlar. Bu

durumda kıbleye yönelmek gerekmez. Hanefî mezhebine göre, savaş halinde düşmanla bilfiil karşılaşan veya süngü süngüye gelen müslümanlar namazlarını geciktirirler ve sonra kaza ederler. Buna delil de 203. hadîs-i şerifte geçen Hendek savaşındaki olaydır. Bir de /cemaatla korku namazı kılınması vardır. O da bilfiil savaşmayarak düşman karşısında mevzilenmeleri halindedir. Yahut düşmanla yer yer temasların vuku bulduğu durumlardadır. Yoksa savaş kızıştığı zaman cemaatla namaz olmadığına ittifak edilmiştir:

298- Îbni Ömsr (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hendek savaşından Medîneye dönüşte ashabı kiram silâhlarını henüz çıkarmışlarken Allah'dan gelen vahy üzerine şöyle buyurdular:
«Hiç kimse, Beni Kurayza'ya varmadan ikindi namazını kılmasın.»
Mütercim:
Hendek (Ahzab) savaşından henüz Medine'ye dönüp de ashabı kiram silâhlarını, bıraktıkları bir anda, daha önce Hendek savaşında düşmanlarla birleşip müslümanlar aleyhinde çalışan yahudi kabilesi Benî Kurayza'ya karşı hücuma geçilmesine dair Allah'dan vahy gelmişti. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, derhal Benî Kurayza'ya karşı askerî harekâta geçilmesini buyurmuş ve yukarıdaki emrini vermişlerdi. Ashabdan bir kısmı, bu hadis-i şeriften, acele edilmesi mânasını anlayıp, vakti girmiş ikindi namazım hemen kılarak çıktılar. Bir kısmı da, ikindi namazının ancak Benî Kurayza'da kılınabileceği manasını anlayarak kılmadan çıktı. Sonra durum Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e arz edildi. Her iki içtihadı da tasvip buyurdular. Çünkü nassın her iki mânaya da ihtimali vardı. Sonra Kurayza Oğullarına varılıp on-larm hakkından gelindi ve bir kısmı da sürgün edildi.[17][17]

RAMAZAN VE KURBAN BAYRAMI BAHSİ

299- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
Hazreti Aişe der ki, bir'bayram günü idi. Henüz bulûğ çağma ermemiş iki kızcağız, yanımda def çalıp evvelce Medine'de Evs ve Hazreç kabileleri arasında meydana gelen ve Evs kabilesinin zaferi ile sonuçlanan BUAS vak'asını anlatan şarkıyı söylerken tîazreti Peygamber gelip döşeğine yaslandı ve mübarek yüzünü duvardan yana çevirdi. Bu arada, babam Ebu Bekir geldi, içeri girer girmez beni azarlamaya başladı. Peygamberin yanında şeytanın sesi (çalgı sesi) olur mu? deyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem Hazretleri, babama dönerek, «Dokunma onlara!» diye buyurdu. Her milletin Bayram günleri var. Bugün de

bizim bayramımızdır. Varsınlar, böyle sevinç gösterileri yapsınlar? Sonra bu kızlara göz ettim, çıktılar.
Bu hadîsi şerife ilâve olarak Hazreti Aişe diğer bir olayı şöyle anlatır: Yine o bayram günü, Sudanlı birkaç kişi, Sudan savaş oyunları gösterisi yapıyorlardı. Südan'lılar bu silâh oyunlarını yaparken ya ben, seyretmem için müsaade istedim, yahud Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem Hazretleri bana:
«(Ya Aişe, Sudanlıların kalkan oyununu) seyretmek ister misin?» buyurdu. Ben de bakmak isterim, dedim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem'in arkasında durdum. Yanağımı Hazreti Peygamberin mübarek yanağına yaslayarak bir müddet seyrettik. Hazreti Peygamber Sudanlı oyunculara hitaben «Bereketli Nil'in çocukları, devam edin!» buyurdu.
Nihayet yoruldum ve usandım. Hazreti Peygamber bana:
«— Yeter mi?» buyurdu. Ben de: — Evet, ya Resûlallah, artıfe yeter, dedim. Hazreti Peygamber de bana:
«Öyle ise git» buyurdu.
Mütercim:
Bayram günlerinde ve düğün cemiyetlerinde, savaşa teşvik etmelerde ve misafir gelişinde def çalmanın meşru olduğu bu hadîs-i şerifle sabittir. «Düğünleri def çalarak duyurunuz» mealindeki hadîsi şerif de bunu teyid etmektedir.

300- Berâ bin Azib (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem Hazretleri Kurban Bayramı hutbesinde şöyle buyurdular:
«Bu günümüzde yapacağımız ilk iş bayram namazını kılma mızdu*. Sonra döner ve kurbanlarımızı keseriz. Kim bunu yaparsa sünnetimizi aynen icra etmiş olur.»

301- Bera (R.A.l'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem Hazretleri Kurban bayramı hutbesinde şöyle buyurmuştur:
«Kıldığımız namazı kılan ve kestiğimiz kurbanı kesenler, dini vecibeyi aynen icra etmiş olurlar. Kurbanını bayram namazından Önce kesenler ise, namazdan önce olduğu için kurban sayılmaz.» Ebu Bürde bin Niyar, Ya Resûlallah, ben bu meseleyi daha önce bilmediğimden görüşüme dayanarak, herkesten önce kurbanımı kesip daha çok sevap kazanayım, diye, namazdan önce kurbanımı kestim ve etinden de biraz yiyerek namaza geldim. Şimdi ne yapayım? dedi. Buna cevaben Hazreti Peygamber:
«Senin koyunun (kurbanlık değil) etliktir!» buyurdular. Tekrar Ebû Bürde sordu: Ya ReGûlallah, bizde yılını doldurmamış bir oğlak var ki, bence iki koyundan' daha kıymetlidir; bunu kesersem kurban yerine geçer mi? Hazreti Peygamber:

«Evet, ancak (yaşını doldurmamış oğlak) senden sonra hiç kimseden kurban yerine geçmez» buyurdular.
Mütercim
Bu hadisi şerif, İmam Şafii Hazretlerinin delili olup kurban olacak hayvan koyun cinsi ise tam bir yaşında, keçi cinsi ise iki yaşında olmalıdır, demiştir. İmam Azam'a göre bir yaşındaki koyundan fark edilmeyecek şekilde semiz olan en az altı aylık bir kuzu dlbili kurban edilebilir.

302- İbni Abbas (R.A.ldan rivayet edilmiştir:
Zilhicce'nin şu on günündeki amelden daha üstün amel yoktur.» Ashabı kiram, ya Resûlallah, cihad da mı değil? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: «Cihad da değildir. Ancak canını ve malını feda ederek çıkıp, hiçbirini geri çevirmeyen
(ikisini de Allah yoluna veren) kişi müstesna» buyurdular. Yani malını ve canını Allah yolunda feda eden mücahidin ameli, Zülhicee ayının şu on günündeki amelden daha faziletlidir.

303- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
Birtakım Südaıı'hlar, Mescidi şerifin önünde bayram günü kılıç ve kalkan oyunları yaparlarken Hazreti Ömer'e şöyle buyurdu:
«Bereketli Nil'in çocuklarını (Südan'lıları) güven içinde bırak!» Başka bir rivayette; «Her milletin bîr bayramı var. Bugün de bizim bayramımızdır» buyurduğu da belirtilmiştir.
Mütercim:
Erfide, rifde'nin çoğul şekli olup bahşiş ve aynı zamanda bolluk mânasında kullanılmaktadır. Nitekim suyu bol olduğu için Dicle ve Fırat nehirlerine, râfidan denmiştir. Hadiste geçen Sudanlılara er-fîdenin çocukları denmesi, ya bahşiş topladıklarından veya bereketli Nil nehrine mensup olduklarından ileri gelmektedir.[18][18]

VİTÎR BAHSÎ

304- İbni Ömer (R.A.) den rivyet edilmiştir:
«Gece namazları ikişer ikişer rekâttır. Herhangi biriniz sabah vaktinin girmesinden korkarsa (gece namazlarının sonuna bıraktığı vitri) tek rekât olarak kılar Bu bir rekât, kıldığı namazların vitri olur.»
Mütercim:
Gece teheccüt namazı kılmayı adet edinen, kimse, gece yarısından sonra kalkıp teheccüd namazını ikişer ikişer rekât kılar. Sonra vitir namazını kılar. Amma

vitir namazı tek rekât mıdır, yoksa vitir namazı gibi üç rekât mıdır? Bu hususta diğer mezhep imamları, hadisi şerifin zahirini esas kabul ederek, vitir namazı en sonra ayrıca bir rekât kılınır, diyorlar. İmam Azam'a göre bir rekât namaz caiz değildir. Vitir namazı, akşam namazı" gibi üç rekât olarak kılınır. İmam Şefiî Hazretlerine göre, vitir namazı akşam namazı gibi üç rekât olarak caiz ise de, daha faziletli olan, iki selâmla üç rekât kılınmasıdır. Şafii fıkıh alimlerinden îmâdî Hazretleri, evlâ olan, bir arada üç rekâttır, demiştir/Bu görüş, İmam, Azam'm görüşünü aynen kabul değilse de destekleyici mahiyettedir.

305- İbni Ömer (R.A.)den rivayet edilmiştir: «Gece namazınızın sonunu vitir (tek) yapınız.»
Mütercim:
Yukardaki hadisi şerifte geçtiği gibi, bu hüküm devamlı olarak gece namazına kalkmayı adet edinen ashaba göredir. Yoksa, sünnet olan; yatmazdan önce, yatsı namazından sonra hemen vitir namazını kılmaktır. Sonra isterse kalkar, yine teheccüd namazlarını kılar. Artık vitir namazının iadesi veya tek bir rekât kılınması gerekmez.[19][19]

YAĞMUR DUASI BAHSİ

306- Abdullah (B-AJ'den rivayet edilmiştir:
«Allahım! Yusuf'un yedi (kıtlık) yjli gibi yedi yıl ver (bu müşriklere, belki açlık onları terbiye eder).»
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke'nin azılı müşriklerinin, belki yola gelmelerine vesile olur diye, Hazreti Yusuf zamanında Mısır halkının uğratıldığı ve tam yedi yıl devam eden kitlık ve açlığa kendilerinin de uğratılmalarına dua etti. Gerçekten bir yıl içinde Mekke'ye bir damla yağmur düşmedi. Bundan dolayı fena halde bir kıtlık oldu. Öyle ki, Mekke halkı leş yemeğe başladı. Yer ve göğü duman kapladı. Sonra biraz insafa geldiler de, Mekke halkı tarafından, Mekke reisi Ebû Süfyan seçilip Medine'ye gönderildi. Hazreti Peygamberin huzuruna varıp.- Ya. Muhammed, sen Allah'a ibadetli ve yakınlara iyilik etmeyi emredersin; halbuki senin yakın akraban olan kavmin Mekke'de kıtlık ve açlıktan helak oldular. Rica ediyoruz, .onlar için Allah Tealâ'dan yağmur isteyiniz, dua ediniz. Bu felâketten kurtulsunlar. Sonra biz de bu sebeple sana (man ederiz, dedi. Sonra Peygamber efendimiz dua buyurdu. Kıt-ftk ve pahalılık gitti, bolluk ve ferahlık geldi. Ne var ki, Mekke'liler yine iman etmediler. Bu kıtlık ve perişanlıklarına işaret olarak evvelce: «O halde (ey resulüm) semanın aşikâre bir duman (açlık ve kıtlık) getireceği günü (a,zabı)

bekle» mealindeki ayeti kerime nazil olmuştu. (Duhan sûresi. Ayet 10)
Mütercim:
İhtiyaç zamanında yağmur duası için namaz meşrudur. Tıpkı cuma namazı gibi cemaatla iki rekât kılınır. Sonra bayram namazında olduğu gibi hutbe okunur ve dua edilir. Fakat minberde olmayıp yerde okunması müstahabdır. Bu, imameyn'in görüşüdür. İmam Azam'a göre, ayrı ayrı kılınır, cemaatla .kılınmaz. Zamanımızda iki imamın, kavline göre hareket edilmektedir. Diğer üç mezheb imamlarına göre de hüküm böyledir.

307- Enes (R.A.)*den rivayet edilmiştin-
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir cuma günü minbere çıkıp hutbe okurken taşra halkından biri mescidin kapı girdi. Hazreti peygamberin karşısında ayakta durup nT^sûlü; Kıtlıktan- ve kuralıktan hayvanlarımız helak ol ^h Tealâ'ya dua ediniz de bize yağmur ihsan buyursun di-yLf dÎeMeTXndu.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri mübarek ellerini göğe doğru kaldırarak:
SlShımt Bize yağmur ver, Allahıml Bize yağmur ver, AUahıml Bize CaS ver./d^e duada bulundular. Hazreti Peygamberin duas! Se bulutlar gözüktü, semayı kapladı. Hemen ardından vağmur yamaya baladı. Yedi gün devamlı yağdı. Ertesi cuma. gu-
Hazretleri, mübarek ellerini kaldırarak:
«Uzak çevrelerimize yağsın, üstümüze yağmasın! Allahım! tepelere, dağlara, yüksek yerlere, vadilerin içlerine ve mer'alara yağdır.» diye dua buyurdu. Duadan biraz sonra yağmur kesildi.

308- Enes (R.A:) 'den rivayet edilmiştir-.
«Allahım bizi (kuraklıktan) kurtar. Allahım! bizi (kuraklıktan) kurtar. Allahım! bizi (kuraklıktan) kurtar.

309- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştin
Peygamber SallallahuAleyhi ve Sellem HazretleriV^mur yağarken: .Analum! (canımız ve malımız için) yararlı isabet Megm olsun» diye dua ettiler.

310- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Saba rüzgân, bana zafer getirdi. Ad kavminin helaki da debûr
(batıdan esen rüzgâr) ile olmuştur.»
Mütercim :
Badi Saba (saba rüzgârı, kuzey doğudan esen yeldir. Bazı kimselere göre, seher vaktinde' esen yeldir. Hendek savaşında düşmanları perişan eden rüzgâr bu Saba

rüzgârıdır. Debûr (bora) ise, bunun aksine olarak batı tarafından esen rüzgârdır. Ad kavminin helak edilişi" bu rüzgârla olmuştur.

311- İbni Ömer (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
AlIahım! Şam'ımızı ve Yemen'imİzi bize mübarek, kıl,» diye Hazreti Peygamber dua, edince ashabı kiram: Necid'imîzi de..., dediler. Hazreti Peygamber: ,
Ali ah im! Şam'ımızı ve Yemen'imİzi bize mübarek kıl I» Ashab, tekrar dilekte bulunarak: Necidi'nıizi de..., dediler. Peygamber Sal-ı lallahu Aleyhi ye Sellem hazretleri şöyle buyurdular:
«Orada (Necid ve Irak bölgesinde) sarsıntılar ve fitneler (isyan ve ihtilâller) olacak ve şeytanın boynuzu da orada çıkacaktır.»
Mütercim:
Nitekim bu bölge, İslâm tarihinde en kanlı ve en ağır olaylara sahne olmuştur.

312- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Gaybın anahtarları beştir.- bu beş şeyi ancak Allah bilir: Yarın olacak şeyi kimse bilemez. Anaların rahimlerinde olacak şeyi kimse bilemez. Hiç kilise,, yarın ne kazanacağım bilemez. Hiç kimse hangi yerde öleceğini bilemez. Kimse yağmurun ne zaman geleceğim bile-
Mütercim ;
Bu beş hâdiseyi ayrıntıları ile ve gerçek yönleri ile Allah'dan başkası bilemez. Ancak bazı alâmet ve belirtiler meydana . çıktıktan sonra, bir takım alât ve teçhizatla bunlardan bazıları hakkında bir takım tahmin ve tespitlerde bulunmak mümkün ise de, belirtiler olmadan bunları keşfetmek ve ayrıntılarını bilmek mümkün değil, dir. Bir de bu beş şeyden, daha milyonlarca gaybi hâdiseler varsa da, bu beş şeyi tayin etmekteki hikmet, kâhinlerle müneccimlerin, bunları bildiklerini iddia etmeleridir. Şerkavi şerhinde böyle denmektedir:[20][20]

GÜNEŞ TUTULMASI BAHSİ

313- Ebû Bekre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Güneş ve ay kesinlikle hiç kimsenin ölümü için tutulmazlar. Bunların tutulmalarını görürseniz, size vaki durum açılıncaya kadar namaz kılıp dua edin.» Bir rivayette de: «Lâkin bunların tutulmaları ile Allah Tealâ kullarını korkutur,» buyurulmuştur. Yani kullar, ay ve güneşin uğradığı değişikliklerden ibret alıp Allah'ın büyüklüğünü idrak etsinler ve Allah'dan korksunlar.

314- Muğîre (R.AJ'den rivayet edilmiştir.

«Güneş ve ay kesinlikle hiç kimsenin ölümü veya hayatı için tutulmazlar. Fakat bu hali görünce namaz kılıp Allah'a dua edin

315- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
«Güneş ve ay, Allah'ın ayetlerinden iki ayet (kudret eseri) dir. Bunlar, hiç kimsenin ölümünden veya hayatından dolayı tutulmazlar. Bu tutulma halini gördüğünüz zaman Allah'a dua ediniz, tekbir getirin, namaz kılınız, fakirlere sadaka veriniz. Ey Muhammed ümmeti! Vallahi, hiç kimse, kölesinin zina etmesi veya cariyesinin zina etmesi karşısında Allah Tealâ Hazretlerinden daha kıskanç değildir. Muhammed ümmeti! Vallahi, benim bildiklerimi bilseniz az güler ve çok ağlardınız.»

316- Hazreti Aişe (R.A.)"de rivayet edilmiştir:
«Güneş ve ay, Allah Tealâ Hazretlerinin ayetlerinden iki ayettir. Hiç kimsenin Ölümü veya hayatı için tutulmazlar. Tutulmalarını görürseniz, namaza başvurun ve «Cemaat namazına!» diye de çağrılsın.»

317- Hazreti Aişe (R.A.l'den rivayet edilmiştir:
Hazreti Aişe validemiz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellsm efendimize: İnsanlar ölünce mezarlarında azab görecekler mi? diye sorunca, Hazreti Peygamber:
«O kabir azabından Allah'a sığınırımU dediler. Sonra kabir aza bından Allah'a sığınmalarını ashabı kirama emrettiler.

318- îbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir;
«Ben (güneş tutulması namazında, iken) cenneti gördüm ve bir salkıma elimi uzattım. Eğer devşirseydim dünya durdukça ondan yerdiniz. Cehennem'i de gördüm. Bugünkü kadar korkunç manzara hiç görmemişdim. Cehennemliklerin çoğunun kadınlar olduğunu gördüm» Ashabı kiram,
— Niçin, ya Resûlallah? diye sordular. Hazreti Peygamber:
— Nankörlüklerinden, buyurdu En yakın adamına nankörlük ederler. îyîliğe nankörlük ederler. Onlardan birine bütün bir ömür boyu iyilik etsen, sonra senden (hoşlanmadığı) birşey görse, senden hiç hayır görmedim, der.»

319- Ebü Musa (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Allah tarafından vukua gelen bu âyetler (güneş ve ay tutulmaları) , hiç kimsenin ölümü veya hayatı için değildir. Ancak Allah Tealâ Hazretleri bunlarla kullarını korkutur. Böyle bir hal gördüğünüz zaman Allah'a ibadete, duaya ve istiğfara başvurun.»

Mütercim:
Ay ve güneşin tutulmaları zamanında namaz kılmak ima ile meşrudur. Fakat Hanefî mezhebinde Cuma namazı gibi iki rekât olarak cemaatla kılınır. Yalnız zaman-ı sûre olarak Bakara sûresi gibi en uzun sûrelerden biri okunur. Diğer üç mezhebe göre, yine Cuma namazı gibi iki rekât ise de her rekât iki rüku ile eda edilir. Birinci rekâtın rükûundan baş kaldırılınca tekrar fatiha ve zammı sûre okunur ve ikinci rükûdan sonra secdeye varılır. İkinci rekât da aynı şekilde kılınır. Bu da, tutulma halinin açılmasına kadar namaz uzasın diye yapılır. Ancak, Cuma namazında olduğu gibi hiçbir mezhebde hutbe yoktur. Ezan ve ikamet dahi istemez. Ceznatı toplamak için «cemaatle namaza» diye davet yapılabilir.[21][21]

SEFERİ NAMAZ BAHS'l

320- Ebü.Hureyre (R.A.) den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ'ya ve ahiret gününe iman eden bir kadının, yirmi-dört saat süren bir yolculuğa, beraberinde mahremi olmaksızın çıkması caiz değildir.»

321- İmran (R.A.) dan rivayet edilmiştir:
îmran bin Husayn, ey Allah'ın peygamberi, basurumdan dolayı rahat namaz kılamıyorum, ne yapayım?, diye sorunca Peygamber. Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Ayakta kıl; gücün yetmezse oturarak ve gücün (buna da) yetmezse yan üstü yatarak kıl.»
Mütercim:
Namazın terki veya vaktinden geciktirilmesi için hastalık sebep gösterilemez. İmam Azara Hazretlerine göre, yan üstü veya arka üstü yatarak, mümkün olduğu şekilde imâ (baş veya vücut işareti) ile namazları vaktinde kılmak gerektir. İmâ etmeye gücü yetmiyen hastadan namaz düşer. Fakat İmam Şafiî'ye göre, göz veya kalb imasına gücü yeten kimse, namazını kılar. Şerkavî şerhinde bu şekilde yazılıdır.[22][22]

TEHECCÜD (Namazı) BAHSİ

322- İbni Abbas (R.A.) dan rivayet edilmiştin
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, gece tehec-cüd namazına kalktığı zaman şu duayı okurlardı:
«Allahım! Sana hamd olsun. Göklerin, yerin ve onlardaki varlıkların kayyimi

sensin. Hamd olsun sana. Göklerin, yerin ve bunlardaki varlıkların mâlik ve sahibi sensin. Hamd olsun sana Göklerin ve yerin nurusun sen. Hamd olsun sana Göklerin ve yerin mutlak hakimisin sen. Hamd olsun sana. Sen haksin, vadin haktır, mülakatın haktır, sözün haktır, cennet haktır, cehennem haktır. Peygamberler haktır, Muhammed haktır ve kıyamet haktır. Allahim! Yalnız sana teslim oldum. Yalnız sana iman ettim. Yalnız sana bel bağladım. Yalnız sana yöneldim. Yalnız sana davamı açtım. Yalnız senin hükmüne müracaat ettim. Takdim ettiklerimi, tehir ettiklerimi, gizli yaptıklarımı, aşikâr yaptıklarımı bana bağışla. Öne alan sensin. Geri bırakan sensin. Tanrı yalnız sensin. Senden başka Tanrı yoktur. Kudret ve kuvvet yalnız Allah iledir.»

323- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir.
Rüyamda cehennemi ve tanıdığım bazı kişileri, görüp cehennem-, den Allah'a sığındım. Bir melek bana, korkma, dedi. Sonra bu rüyamı hemşirem Hafsa (Radıyallahu Anha) vasıtasiyle Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine arz ettirdim. Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu:
«Abdullah ne iyi insan! Keşke geceleri de namaz kılabilse.» Artık bu vak'adan sonra İbni Ömer, geceleri pek az uyurdu.
Mütercim :
Teheccüd (gece)! namazları kılan kimse cehennemden kurtulur manasını bu hadîsi şerif taşımakla bu namaz ihtilafsız sünneti mü-ekkededir.

324- Hazreti Ali (R.A.) den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gece seher vaktine doğru hazreti Ali ve Hazreti Fatima'nm hanelerine teşrif etmişlerdi. Onlar henüz yatakta idiler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, «Siz (geceleyin) namaz kılmıyor musunuz?» buyurdu. Hazreti Ali şu cevabı verdi: Ya Resûlallah, ruhlarımız Allah'ın kudret elindedir, dilediği zaman bizi uyandırır.
Hazreti Peygamber bu cevabdan memnun olmadığına işaret olarak mübarek elini dizine vurdu ve şu ayeti kerimeyi okuyarak ayrıldı:
«And olsun ki, biz insanlara bu Kur'anda her çeşit örnek verdik. Ne var ki, insanın en çok yaptığı şey tartışmadır.» (Kehif sûresi: Ayet 54).

325- Muğîre IR.A.Î 'den rivayet edilmiştir!
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, namaz kılarken o kadar ayakta durur ve kıraati uzatırdı ki, mübarek ayakları şişerdi. Bu halini gören ashab: Ya Resûlallah, geçmiş ve gelecek günahlarınızın bağışlandığını Cenab-ı Hak Kur'anı Kerim'de müjdelemişken, siz bu derece kendinizi ibadete verip yoruyorsunuz, demeleri üzerine şu cevabı buyurdular:

«O halde çok şükreden bir kul olmam gerekmez mi?» «Allah Tealâ Hazretleri, beni mağfiret buyurduğundan dolayı kemâl üzre şükrümü ifa etmek için, gece ve gündüz secdeye kapanıp O'na ibadet etsem yeridir.» '

326- Abdullah, bin Amr bin El-As Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ nezdinde en makbul namaz Davud Aleyhisselâm'm namazı ve ^llah Tealâ katında en makbul oruç da Davud'un prucu-dur. Gecenin yarısını uyur, üçte birini ihya eder ve sonra altıda birini uyurdu. Bir gün oruç tutar ve bir gün yerdi.»

327- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Sizden biriniz uyuyunca Şeytan onun ensesine üç düğüm vurur. Her düğümü, uzun bir gecen var, uyu! diyerek vurur. Eğer uyanır da, Allah'ı zikrederse (teşbih, tehü eder veya- Kur'an okursa) bir düğüm çözülür. Abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Namaz kılarsa bir düğüm daha çözülerek hareketli ve neşeli olur. Aksi takdirde maneviyatı .bozuk ve tenbel olarak kalkar.»

328- Abdullah (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurlarında, birisinin, bütün gece uyuyup sabah namazına kalkmadığı söylenince, şöyle buyurdular:
«Onun kulağına şeytan işedi.»

329- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
«Her gece Rafobimiz Tealâ ve tekaddes Hazretleri (nin rahma), gecenin üçte biri kalınca dü.nya göğüne inerek, bana dua eden var mı, duasını kabul edeyim; benden isteyen var mı, istediğini vereyim! bana istiğfar eden var mı, kendisini bağışlayayım, buyurur.»
Mütercim ;
Bu had'si şerif müteş ab inattan olup raüteahhir alimlerce tevil edilmiştir. Gece vaktinin son üçte biri ibadetlerin kabul zamanıdır. Bu zamanda ibadet edenler, hususiyle Allah Tealâ Hazretlerinin lütuf ve keremine ererler. Allah'ın rızasına uygun kimselerden olurlar. Yoksa Cenabı Hak inmek ve çıkmaktan münezzehtir.

330- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Hazreti Aişe: Ya Resûallah, vitir namazım kılmadan mı uyuyacaksın? diye sorunca Hazreti Peygamber şöyle buyurdular: «Ya Aişe! Benim gözlerim uyur; fakat kalbim uyumaz.»

331- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

«Ya Bilâl! Müslümanlıkta işlediğin en ümit verici ameli bana anlat; çünkü cennette (dolaşırken) önümde senin ayak seslerini duydum.» Hazreti Bilâl şu cevabı verdi: Ya Resûlallah! Gece veya gündüz vakti her abdest aldığımda, mutlaka ö abdestle nasibim olduğu kadar namaz kılarım ki, bundan daha ümit verici bir amel işlemedim.»

332- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem (Mescidi şerifin iki direği araşma bağlı bir ip gördü. Bu ip nedir? diye sordu. Ashab, Zey-neb (validemiz) in ipidir. Kesildiği zaman tutunur, dediler. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Hayır, o ipi çözün! Her biriniz mecali kadar namaz kılsın. Mecali kesilince de otursun.»

333- Abdullah bin Amr (R.A.)'den rivayet edilmiştin
«Abdullah! falanca gibi olma. O geceyi ihya ederdi; sonra gece namazını bıraktı.»

334- Ubade bin Samit (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Her kim, gece uykusundan uyanarak, Allah'dan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur, mülkler O'nundur. Hamd O'nadır. O, her şeye kadirdir. Allah'a hamd olsun. Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim. Allah'dan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Allah en uludur. Kuvvet ve kudret ancak, Allah iledir, dedikten sonra, Allah'ım beni bağışla, derse yahut dua ederse onun duası kabul olunur ve eğer abdest alır namaz kılarsa, namazı makbul olur.»

335- Cabir (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
«Sizden biriniz bir işe teşebbüs ettiği zaman, farz namazdan ayrı olarak iki rekât namaz kılsın; sonra şu duayı yapsın:
«Allah'ım! İlmine dayanarak senden hayır istiyorum. Kudretine dayanarak kudret istiyorum. Senin nihayetsiz kereminden istiyorum. Sen güçlüsün, ben ise güçsüzüm. Sen bilirsin, ben ise bilemem. Gay-h\ yegâne bilen sensin. Allahım! Eğer bu iş, senin ilâhî ve ezelî ilminde, dinim, hayatım ve akıbetim (veya şimdiki halim ve geleceğim) için hayırlı ise onu bana mukadder kıl, onu bana müyesser kıl, sonra o işimi bereketli kıl.
Eğer bu iş, senin ilâhî ve ezelî ilminde, dinim, hayatım ve akıbetim (veya şimdiki halim ve geleceğim) için hayırsız ise onu başımdan defet, beni de ondan uzaklaştır. Bana, nerede olursa hayırlısını ver. Sonra beni, verdiğine razı kıl.»
«İstihare yapan kişi, (bu iş, derken) ihtiyacını belirtir,» buyurdu.

336- Abdullah El-Müzenî (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Akşamın farzından Önce namaz kılınız, akşamın farzından önce namaz kılınız, akşamın farzından Önce namaz kılınız; ancak isteyen kılar.» Üçüncü defasında bunu isteğe bağlaması, müslümanlar tarafından akşamın ilk sünneti olarak kabullenmesini istemediği içindir.
Mütercim: .
Hazreti Peygamber akşamın farzından önce namaz kılmayı üç. defa tekrarladı. Üçüncüde, dileyene göre, buyurdu. İsteyen küar istemeyen kılmaz. Böyle buyurmaları da, bütün insanların bu namazı devamlı bir sünnet kabul etmelerini istemediklerinden dolayıdır. Şafii ve Hanbeli mezheblerine göre, akşam namazından önce iki rekâtlık kısa bir namaz kılmak müstahabdır. Delilleri de bu hadîsi şeriftir.[23][23]

MEKKE VE MEDİNE MESCİDLERİNDE NAMAZIN FAZİLETİ

337- Ebû Hüreyre (R.A.Tden rivayet edilmiştir:
«Ancak üç mescid için sefere çıkılır: Mescidi Haram (Mekke'de) Mescidi Resul (Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'de), Mescidi Aksa (Kudüste).»
Mütercim
Dinî esaslardan sayarak, özellikle içinde namaz kılmak için bu üç mescidden başkasına yolculuğu çıkılmaz. Ancak seyahat maksadıyle veya ticaret veya ilim tahsili için her zaman her yere gidilebilir. Bu hususlar. Şerkavi şerhinde yazılıdır. Şeddi rahl. yapılmaz demek, deveye semer ve yük bağlanmaz; yani yükler bağlampta yola çıkılmaz, demektir.

338- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: «Benim şu mescidimde kılman namaz, Mescidi Haram'dan başka diğer mescidlerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır.»

339- Ebû Hüreyre (R.A.Î 'den rivayet edilmiştir:
«Evimle minberimin arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim de (cennetteki kesver) havuzumun üzerindedir.»
Mütercim :
Ravza-i mutahhare veya muattara denilen bahçe, Haceri Esved gibi, cennetten inmiş ve nakledilmiş olması muhtemeldir. Yahud kıyamet gününde Ravza-i Muattara* ayniyle cenneti alâ'ya naklolu-nacaktır. Yahud Ravzai- Muattarada

ibadet eden cenneti alaya ulaşır. Bu ihtimallerin toplanmasında bir zıddiyet yoktur.

340- Abdullah (R.A.l 'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber efendimiz namazda iken kendisine selâm verilirdi. Bunun üzerine şöyle buyurdular: Namazda (insanı bağlayan bir meşguliyet vardır.» onun için namazda olana selam verilmez.

341- Muaykıb (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
Secde ederken toprağı düzleyen kimseye Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Yapman gerekiyorsa bir hareketle yap.» CSecde yerinin toprağını, mutlaka gerekli ise, elinin bir hareketi ile düzelt. Fazla hareket namaz için sakıncalıdır.)
Hanefi mezhebinde bir rükünde üç kere el hareketi namazı bozar. Namazın bozulmadığı görüşünde olan mezheblere göre, bu gibi hareketler huzura engeldir.

342- Hazreti Aişe (R.~A.)*den rivayet edilmiştir:,
«Bunlar (güneş ve ay tutulmaları) Allah'ın âyetlerinden iki âyet (kudret eseri) dir. Bu hali gördüğünüz zaman, açılıncaya kadar namaz kılın. Şu makamımda (güneş tutulması namazında) iken, bana va'd edilen her şeyi gördüm. Hatta ileri atıldığımı gördüğünüz zaman ben cennetten bir salkım almak arzusunu duymuştum. Gerilediğimi gördüğünüz zaman da, cehennemi gördüm, kendi kendini kemiriyordu. Cehennemde Amr bin Lühayy'i gördüm. Develeri salma eden (putlar uğruna başıboş salıverilmeleri adetini çıkaran) odur.»

343- Câbir (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selle.m, kendisine namazda iker selâm veren Cabir Hazretlerine, namazı tamamladıktan sonra şöyle buyurdular:
«Selâmını almama sadece namazda oluşum mani oldu.» (Çeşitli hadiselerden, anladığımıza göre, önceleri namaz esnasında selâm verip almak ve hatta dünya kelâmı bile etmek vardı. Sonra bütün bunlar kaldırıldı.)[24][24]

NAMAZDA YANILMA (Sehiv) BAHSİ

344- Abdullah (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir öğle namazını hikmet gereği beş rekât kılıp selâm verince, ashabı kiramdan biri sordu: Ey Allah'ın

resulü, öğle namazı arttı mı? Peygamber Efendimiz, «ne oldu?» ve Ebû Hureyre'nin rivayetine göre; «doğrumu söylüyor?» buyurdu. Ashab, ya resûlaâîl-h; namazı beş rekât kıldınız, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hemen yanıl ma (sehiv) secdesi olarak iki secde ettiler.
Mütercim :
Hanefî imamları bu hadisi şeriften yanılma secdesinin selâmdan sonra olduğu hükmünü çıkardılar. Şafii imamları ise, yanılma secdesi selâmdan öncedir, diyorlar.
Bir de namazdan sonra konuşmadan namazın bozulmaması, Peygamberliğin özelliklerindendir. Bunun açıklaması 149 ve 176 sayılı hadisi şeriflerde geçti.
İmam beşinci rekâta kalkınca, imama uyulmaz; eğer bile bile uyulursa, cemaatın namazı bozulur.

345- Ümmü Seleme (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Ebû Ümeyye kızı (Ümmü Seleme)! İkindi farzından sonraki iki rekâtı sordun. Bunun sebebi şu: Bana Abdülkays kabilesinden insanlar geldi ve beni, öğle farzından sonraki iki rekâttan alıkoydular. İşte bu iki rekât, o iki rekâttır.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerif imam Şafii Hazretlerinin delili olup sünnetlerin kazası müstahab kabul edilmiştir. İmam Azam Hazretlerine göre, yalnız sabah namazının farzı ile beraber kazaya kalan' sünneti, öğle vaktinden önce farz ile kaza edilir. Öğle vakti girince yalnız farz edilir. Diğer sünnetler vakit çıktıktan sonra kaza edilmezler. Farz dan önce kılmamayan öğle namazının sünneti ikindi vaktine kadar kaza edilir. İkinci vaktinde kaza edilmez. Bir de hangi nafile namaz olursa olsun, o namaza başladıktan sonra herhangi bir sebep ile bozulmuş olursa bu namazın kazası îmam Azam'a göre farzdır. Şafiî ve Hanbeli mezheblerinde kazası lâzım gelmez. Nafile oruç vesair ibadetler de böyledir.[25][25]

CENAZE BAHSİ

346- Ebû Zer'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Rabbimden bana bir haberci geldi ve şu haberi veya müjdeyi verdi: Ümmetimden her kim, Allah Tealâ'ya hiç bir şeyi ortak koşmamış olarak ölürse cennete girer.» Ben (Ebû Zer), Ya resûlallah! dedim, zina etmiş ve hırsızlık yapmış olsa da mı? «Zina etse de, hırsızlık yapsa da (girecektir),» buyurdu.
Mütercim ;
Ehli sünnet inancında zina ye hırsızlık gibi büyük günahları işlemek müminin imanını silip götürmez. Ancak bunları haram saymak ve hafife, eğlenceye almak

imansızlık olur. Bunları günah olduğuna inanarak işleyip imanla ahirete kimseye, günahların dan dolayı Allah dilerse cehennemde azab çektirdikten sonra cennete koyar ve dilerse bağışlayarak - şirk günahı işlemediği için - doğrudan doğruya cennete koyar. Fakat kul hakları meselesinde, hak sahiplerini memnun etmeden cennete giriş yoktur. Burada hakların ödenmesi gerekir. Ancak Cenabı Hak dilerse ahirette hak sahiplerini memnun ederek kulunu, sevdiği kul ise, bu müşkil durumdan kurtarır.

347- Abdullah (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretlerine bir şeyi oıû*k koşarak ölen kim cehenneme girer.» Cehennemde devamlı kalır.
Mütercim ; .
Bu hadisi şerifi rivayet eden îbni Mes'ud der ki, Bu hadîsi şeriften şu hükmü çıkardım: Allah'a ortak koşmaksızın ölen kimse cennete girer.

348- Ebû.Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştin
«Müslümanm müslüman üzerinde beş hakkı vardır: 1 — Selâm almak, 2 — Hasta ziyareti 3 — Cenazelerin teşyi edilmesi 4 — davetlere icabet, 5 — Aksırıp ta, Elhamdü lillâh, diyene Yerhamükellah, demek.»

349- Ümmü'I-Alâ (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Misafir olarak evimizde kalan Muhacirlerin ileri gelenlerinden Osman bin Mez'ûn'un vefatı üzerine teçhiz ve tekfininde bulunmak üzere Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem evimizi teşrif buyurmuşlardır. Cenazesi hazır olunca, ben onun, hakkında iyi şehadette bulundum ve: Ey Sâib! Allah Tealâ Hazretleri seni rahmetine eriştirsin. Ahirette senin yerin mutlaka cennettir, dedim. Bunun üzerine Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bana şöyle buyurdular:
«Yerinin cennet olduğunu nereden biliyorsun?» Ben de: Ya Resû-lallah, Osman bin Mez'un gibi böyle ibadetle meşgul olan bir kimse ye Allah Tealâ.ikram ve ihsan etmeyip de kime edecek, dedim. Haz-reti Peygamber şöyle buyurdu:
«Osman bin Mez'un'a gelince, hiç şüphesiz ona yakîn (gerçekleri apaçık bildiren ölüm) gelmiştir. Vallahi, ben de ona kesinlikle hayır dilemekteyim. Vallahi, kendim Allah'ın resulü olduğum halde bana nasıl muamele edileceğini bilemiyorum.»
Mütercim :
«Bana ve size ne yapılacağını bilmiyorum.» mealindeki Ahkaf sûresinin 9. ayetine uyan bu hadîsi şerif, şu ayeti kerimeden önce varid olmuştur: «Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır.» (Fetih sûresi: ayet 2). Bu

ayeti kerime ile Hazreti peygamber de bütün ölmüş ve olacak şeyleri bildirmiştir. Yahud dünya ve ahirette hakkımızda ne işlem yapılacağına dair tafsilât üzere bilgi beşer için mümkün değildir. Yoksa Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri kendisi mahlükatm en üstünü olduğunu kesinlikle bilirdi.
Ayrıca dünyada iyi bir hal üzere olup ahirete göçenlerin rahmetle anıln«ası ve onlar hakkında iyi zanda bulunulması meşrudur. Cenabı Hakk'ın vadi üzere cennet ehlinden olduklarına iyi zanda bulunuruz. Ancak cennetle müjdelenen on kişi gibi, haklarında delil bulunanların muhakkak cennetlik olduklarına inanırız; fakat haklarında böyle delil bulunmayanlar için böyle yeminle ve kesinlikle şehadet edilmesi meşru değildir.

350- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Uhud savaşında Hazreti Cabir'in babası Abdullah El-Ensarî (Ra-dıyallahu Anh) şehid oldu. Ölümü için Fatma adındaki kız kardeşi ağlıyordu. Bu kadını hem müjdelemek ve hem teselli etmek yolunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Ağlasan da oluf, ağlamasan da.. Çünkü siz onu kaldırmcaya kadar melekler, kanatlanyle onu gölgelendirmeye devam ettiler.»

351- Enes (R.A) 'den rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, Şam'a bağlı Belka dolaylarında vuku bulan Mûte savaşına gönderdiği üçbin kişilik birliğin kumandanı Zeyd bin Harise idi. Bunları sefere çıkarırken Hazreti peygamber şu talimatı vermişti: «Eğer Zeyd şehid düşerse Cafer bin Ebi Talib kumandandır. O da şehid olursa Abdullah bin Revaha kumandandır.»
Sonra bunlar Mûte'de düşmanla karşılaşıp muharebeye başladılar. Gerçekten bir gün içinde Zeyd Şehid olmuş, Caferi Tayyar şehid olmuş, sonra Abdullah bin Revaha şehit olmuştu. Sonra birlik kumandansız kalmasın, diye durum icabı Halid bin Velid komutan oldu. Bu olayların cereyan sırasında Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem Allah tarafından vahy gelerek duruma vakıf olunca şöyle, buyurdu:
«Sancağı Zeyd aldı ve şehid oldu. Sonra Cafer aldı, o da şehid oldu. Sonra Abdullah ibni Revaha aldı, o da şehid oldu.» Bunları
anlatırken Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in mübarek gözlerinden yaşlar boşanıyordu. «Sonra sancağı, kendisine komutanlık payesi verilmeyen Halid bin Velid aldı ve ona kapı açıldı.»

352- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«însanlar içinde, henüz bulûğ çağma ermemiş üç çocuğu ölen bir kimseyi

bunlara merhameti yüzünden cenabı Hak kesinlikle Cennete koyacaktır.»

353- Ümmü Atiyye (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, kızı Zeyneb'in cenazesini yıkamakta olan kadınlara şöyle buyurdu:
«Onu (cenazesini) üç kere, beş kere veya gerekli görürseniz daha fazla, su ve Sidr (bir çeşit temizlik maddesi) ile yıkayınız. Sonuncusunda kâfur veya bir miktar kâfur kullanınız. İşinizi, bitirince de bana haber veriniz.» Hazreti Peygamber bize kendi futasını verdi ve şöyle buyurdu:
«Bunu ona iç gömleği yapınız.* Bir rivayette de şöyle buyurmuştur:
«Onu tekli olarak üç, beş veya yedi kere yıkayınız. Yıkamaya sağ taraflarından ve abdest azalarından başlayınız.»
Ümmü Atiyye der ki: Biz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in kızı Zeyneb'in cenazesini yıkarken Hazreti Peygamber yanımıza gelip bize bunları emretmişti.

354- îbni Abbas (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir ihramlınm Arafat'-da vefat etmesi üzerine şöyle buyurdu:
«Onu su ve Sidr ile yıkayınız ve iki parça kumaşla kefenleyiniz. Ona hanût (bir çeşit güzel koku) sürmeyiniz ve başını da örtmeyiniz. Çünkü o, kıyamet gününde telbiye getirerek (LEBBEYK ALLA-HÜMME LEBBEYK... diyerek) mahşere kaldırılacaktır.»

355- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Münafıkların başı Abdullah bin Übey ölünce, ashabın ileri gelenlerinden biri olan oğlu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'in huzuruna gelip: Ya Resûlallah, babam öldü. Ona kefenlemek için lütfen gömleğinizi verin ve cenaze namazını da kıldırınız, diyerek ricada bulundu. Hazreti Peygamber bu dileği kabul ederek gömleğini verdi, hem de cenazesini hazırlanınca: «Bana haber verin de namazını kıldırayım» buyurdu. Sonra bu enire uyularak Hazreti Peygambere haber verildi. Cenabı Peygamber cenaze namazını kılmak isteyince Hazreti Ömer Radıyallahu Anh: Ya Resûlallah! Cenabı Hak-münafıklara cenaze namazı kılmaktan sizi menetmedi mi? diyerek Peygamberimizin arkadan hırkasına asıldı. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem. şöyle buyurdu:
Ben, iki seçenek arasında bulunuyorum. Cenabı Allah, Münafıklar için ister mağrifet dile, ister mağrifet dileme;önlar için yetmiş kere mağrîfet dilersen de, Allah onları zinhar bağışlamayacaktır, buyurmuştur.» Cenabı Peygamber,

münafık Abdullah bir übeyyin cenaze namazını kıldırdı ve sonra şu âyet indi: O münafıklardan ölenlerin hiç birine bir zaman cenaze namazı kılma.»

356- Ümmü Habîbe (R.A.)den rivayet edilmiştir:
«Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadının, kocasından başka ölüsüne, üç günden çok yas tutması caiz değildir. Kocasına ise dört ay on gün yas tutar. (Kocası ölen hanım hamile ise, çocuğunu döguruncaya kadar, hamile değilse dört ay on gün süslenemez.)
Mütercim:
Vefat eden erkeğin karısı, ister zifaf olsun ve ister zifaf olmasın, dört ay on günden önce kocaya varamadığı gibi, süslenemez de...

357- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir mezarm yanı başında bağırıp ağlamakta olan bir kadının yanından geçerken ona, Al-Iah'dan kork ve sabret, buyurdular. Kadın, kendisine öğüt verenin kim olduğunu bilmeyerek: Haydi adam, kendi işine git. Benim başıma gelen musibet senin başına geleydi, sen de benim gibi ağlardın, dedi. Sonra, bu hanıma, öğüt verenin Hazreti Peygamber olduğu haberi verilince, hanım hemen Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sel-lem'ln saadet hanelerine gitti. Aman ye Resûlallah, sizi bilemedim kusurumu bağışlayınız ve hem de bundan sonra artık ağlamayaca-ğun.sabredeceğim, diye özür diledi. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Sabır, ancak ilk sadmede (sarsıntıda) önemlidir.» Allah katında makbul olan sabır, musibetin ilk geliş anında yapılan sabırdır.

358- Üsâme bin Zeyd (R.A.)den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in kızı Zeyneb, hasta olan çocuğunun ölmek üzere bulunduğunu babasına bildirerek ziyarete gelmelerini istedi. Hazreti Peygamber selâmla beraber kızma şu haberi gönderdi:
«Verdiği de, aldığı da Allah'ındır. Her varlığın Allah katında belirli bir süresi vardır. Sabretsin ve Allah'dan mükâfat beklesin.» Hazreti Zeyneb, Allah'a and vererek tekrar babasının gelmesi için haber gönderdi. Bunun üzerine o anda yanında bulunan sa'd bin Ubâde, Muaz bin Cebel, Übeyy bin Kâ'b, Zeyd bin Sabit ve daha başkaları ile Zeyneb'in evine gittiler. Hasta olan çocuk, ölüm sancılan içinde olduğu halde Hazreti Peygamberin kucağına verildi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in mübarek gözlerinden yaş dökülmeğe başladı, sessizce ağladı. Sa'd bin Ubâde: Ey Allah'ın Resulü bize şato tavsiye ettiğiniz halde siz ağlıyorsunuz, deyince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

«Allah tarafından kullarmm kalbierine verilen bir merhamettir bu Şüphesiz Cenabı Allah, kullarından merhametli olanlara rahmet »
Mütercim:
Bağırıp çağırmaksızm sessizce ağlamakça bir beis yoktur Çünkü ağlamak şefkat ve merhamet eseridir.

359- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in muhterem kızı Üm-mü Gülsüm CHazreti Osman'ın zevcesi) vefat ettiği zaman mezarının kenarında otururken mübarek gözlerinden inci tanesi gibi yaş dökülüyordu. Cenaze kabre indirileceği zaman Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«İçinizde hu gece guslü gerektiren bir iş yapmayan kimse var mı?» Ebû Talha, ben varım, dedi. Hazreti Peygamber:
«O halde sen in!» buyurdu. O da Ümmü Gülsüm'ûn kabrine indi.
Mütercim:
Bunun hikmeti Hazreti Osman (Radıyallahu Anh), zevcesi Ümmü Gülsüm'ûn vefatına ihtimal vermediği için o gece, cariyeleriyle münasebette bulunmuş. Bu hale işaret olarak Hazreti Peygamber kabre girmekten Hazreti Osman'ı mahrum bıraktı. Bütün hadis alimleri böyle bir açıklama yapmışlardır.

360- Hazreti Ömer'den'rivayet edilmiştir:
«Ardından ailesinden bazılarının ağlamaları yüzünden ölü kesinlikle azab görür.» Feryad ederek, çırpınarak, üst baş yırtarak ve döğünere^: ağlayıp sızlamalar yüzünden ölü azab çeker. Yahut arkasından ağıt yakılması gibi şeyleri vasiyet eden ölü içindir bu azab.

361- Hazreti Aişeden rivayet edilmiştir:
«Allah Teala, Hazretleri, ardından ailesinin ağlaması yüzünden kâfir ölünün azabını arttırır.»

362- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, ölen bir Yahudi kadınına yakınlarının ağlamakta olduklarını görerek şöyle buyurdu: «Onlar, o ölen kadına ağlıyorlar, o da kabrinde azab çekiyor.»

363- Muğîre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Ardından ağıt yakılarak ağlanan ölüye, ağıt devam ettikçe azab edilir.»

364- Abdullah (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

«Ölü için yüzlerini dövenler, yakalarını yırtanlar ve cahiliyet adeti üzere bağırıp çağıranlar bizden değildir.» (Bu adet sünnetimden ve şeriatımdan değildir. Bu haram ise de küfrü gerektirmez.

365- Sa'd (İbn-i Ebi Vakkas) (R.A.)'dan rivayet edilmiştir.
Veda Haccında Mekke'de ağır hastalandım. Durumumu sormak üzere ara sıra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni ziyaret edip şeref verirlerdi. Kendilerine dedim ki, ya Resûlallah, hastalığı mm ağırlığını görüyorsunuz. Ben oldukça mal-mülk sahibi bir ada mim. Bir kızımdan başka vârisim yoktur. Bu itibarla malımın üçte ikisini hayır yollarına sarf edilmek üzere vasiyet edeyim mi? diye sordum. Hazreti Peygamber:
«Hayır,» buyurdu. Yarısını vasiyet edeyim, dedim.
«Hayır,» buyurdu. Üçte birini vasiyet edeyim, dedim. Şöyle buyurdular: «Üçte bir olur ve üçte bir de büyüktür, (veya) çoktur. Senin, varislerini zengin olarak bırakman, onları başkalarına avuç açan yoksullar olarak bırakmandan hayırlıdır. Nitekim Allah rızasını dileyerek ailen için yaptığın her harcama karşılığında muhakkak mükâfatlandırılırsın. Hatta karının ağzına koyduğun lokma karşılığında bite.» Dedim ki: Ey Allah'ın peygamberi! Arkadaşlarımdan sonra geri kalmış sayılacak mıyım? (Hastalığım sebebiyle burada kalırsan hicretime ve amelime bir zarar gelecek mi?) Buyurdular kî:
«Sen (hastalığın sebebiyle) geri kalsan da işleyeceğin her salîh amel karşılığında derece ve makamın kesinlikle yükselecektir. Son ra, umarım ki, sen halef olarak Cdaha uzun yıllar yaşıyacak) sın ve senden birçokları fayda görecek, birçokları da hüsrana uğrayacaktır. Allahım! Ashabımın hicretlerini geçerli kıl. Onları gerisin geri çevirme. Fakat biçare Sa'd bin Havle Mekke'de vefat edecek olursa, Resûlüllah (Sallallahu Aleyhi ve Şeilem) onun için üzülecektir.»
Mütercim;
Bu hadisi şerif, peygamberliğin mucizelerinden olup bütün Irak bölgesini feth eden ve Kisrâ'nın taç-tahtını alan Sa'd bin Ebî Vak-kas olmuştur.

366- Hazreti Aişe İR.A.)'den rivayet edilmiştir:
Hazreti Cafer Tayyar'ın vefatında kadınlarının yüksek sesle ağladıkları Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seliem'e haber verildi. Hazreti Peygamber bu haberi getirene: Git, onları menet, buyurdu Adam tekrar gelerek Ya Resûlallah, benim sözümü dinlemiyorlar dedi. Böylece adam üç defa gelip gitti. Hazreti Aişe, üçüncüsünde Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu söyledi:
«O kadınları menet ve (gerekirse) ağızlarına toprak saç.»

367- Enes (R.ÂJ'den rivayet edilmiştir:
Ebû Talha'nın çocuğu vefat etti. Vefat esnasında Ebû Talha evinde yoktu. Evine döndüğü zaman,, çocuk nasıl oldu? diye karısına sordu. Katısı: Çocuk rahatladı ve zannederim ağrıları dindi dedi. Böylece ölümünü o an için kocasından gizledi. Ebû Talha, çocuğun iyileştiğini zannederek o gece hanımı ile birleşti. Sonra sabah olun-

369- tbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Sa'd bin Ubâde (Radıyallahu Anh) Hazretlerinin hastalığı sebebiyle hatırını sormak üzere ziyaretlerine gitti. Sa'd Hazretleri komaya girmişti. Resûl-i Ekrem, yanında bulunan ashabı kirama, «Öldü mü?» diye sordular. Onlar: Hayır, henüz vefat etmedi, dediler. Fakat hastanın bu ağır durumundan ötürü Hazreti Peygamber ağladı ve yanmd,a bulunanlar da ağladılar. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri buyurdular:

«Dikkatle dinleyiniz! Allah Tealâ Hazretleri, gözün ağlaması ve kalbin kederlenmesi ile azab etmez; lâkin (Peygamber dilini işaret ederek) bunun yüzünden azab veya rahmet eder ve ardından ailesinin ağlaması yüzünden ölüye azab edilir.»

370- Âmir bin Rabia (R.A.î 'den rivayet edilmiştir-.
Biriniz cenaze görür de onunla yürümeyecek olursa, cenaze geçinceye kadar, yahut geçmeyerek önünde yere konuncaya kadar ayakta dursun.»
Mütercim
Oturmakta olan kimsenin, geçmekte olan cenaze için ayağa kalkması, eğer adam ayakta veya hayvana binmiş ise cenaze geçinceye kadar beklemesi bazı alimlere göre müstahabdır. Fakat İmam Azam, İmam Şafiî, İmam Malik ve İmam Ebu Yûsuf hazretlerine göre, cenaze için ayağa kalkmanın lüzumuna dair bütün hadisi şeriflerin hükmü kalkmış, neshedilmiştir. Bir de, ayağa kalkmanın hikmeti, ölümden ibret almak için veya cenazenin yanında bulunan melekler içindir, dediler.

371- Cafoir (R.A.rden rivayet .edilmiştir: «Cenazeyi gördüğünüz zaman hemen ayağa kalkınız.

372- Kays ve Sehl (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir cenaze geçerken ayağa kalkınca, kendisine: Ya Resûlallah, bu Yahudi cena-zesidir, denildi. Bunun üzerine şöyle buyurdular:
«însan değil mi?»

373- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Cenaze tabuta konulup insanlar tarafından omuzda taşınınca, eğer iyi kimse ise, beni çabuk götürün, der. Kötü kimse ise: Eyvah! Beni nereye götürüyorsunuz? der. Onun feryadını insandan başka her şey işitir. Eğer insan işiteydi, bayılır düşerdi.»

374- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Bugün Jiabeşî'Ierden salih bir adam vefat etti. Kalkın, ona cenaze namazı kılın!» Habeşistan hükümdarı Necaşî'yi kasdettiler. buyurulmaktadır. (Bu hadisi şerif, uzakta ölen müslünıana cenaze namazı kılınmasının meşruiyyetine dairdir.)

375- Ebü Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: «Cenazeyi çabuk iletiniz. Eğer iyi kimse ise, bir an Önce ona ileteceğimiz bir hayırdır. îyi kimse değil ise, bir an

Önce boyunlarınızdan atacağınız bir serdir.»

376- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
«Cenazeyi teşyi eden için bir kırat (Unut dağı ağırlığınca) se-vab vardır.» .

377- Hazreti Aişe (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Allah Tealâ, Yahudî ve Hıristiyanlara lanet etsin! Peygamberlerinin mezarlarını ibadethaneye çevirdiler.»

378- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştirj
«Kul, defnedildikten sonre adamları dönüp gidince, daha (gidenlerin) sesleri kulağında iker kendisine iki melek CMünker ve Nekir) gelir. Onu oturtup sorarUr: Bu adam (Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hakkında ne diyordun? Der ki: O'nun, Allah'ın ku-Ju ve peygamberi olduğuna şehadet ederim. Sonra o kula şöyle denir:
Cehennemdeki yerini grör! Cenabı Hak, onun yerine sana cen? netten bir yer verdi. Her iki yeri de görür.
Kâfir veya münafık ise, der ki: Bilmiyorum, herkesin dediğini diyordum. Kendisine, ne bildin, ne de bir bilene uydun, denir. Sonra iki kulağı arasına (alnının orta yerine) demir tokmakla bir darbe indirilir ve öyle bir çığlık atar ki, insan ve cinden başka, çevresinde bulunanların hepsi bu çığlığı duyar.»

379- Ebû Hüreyre (R.A.) talik ederek (hadisi ftesûl-i Ekrem'e kaldırmayarak) şöyle dedi
Musa Aleylîisseîâm a rvh-kk nl-Mevt (Azr&il) Aleyhisselâm gönderildi. Yanına gelince gözünün üstüne bir yumruk vurdu. Azrail A'eyhisselum Kabbine dör,erefe, beni, ölmek istemeyen bir kula gön~ derdin, dedi. Cenabı Hak, Azrail'in gözünü eski haline çevirdi ve şöyle buyurdu: Dön vy One, elini bir Öküzün sırtına koymasını söyle. Elinin kapladığı yerin herbir kılı için bir sene ömür verilecektir o'na. Musa dedi ki: Rabbim, sonra ne olacak? Cenabı Hak: Sonra ölüm, buyurdu. Musa, o halde, şimdi! dedi. Sonra Allah'dan, kendisini mukaddes yere bir taş atımı kadar yaklaştırmasını diledi. (Nihayet dileği kabul edilerek Mukaddes yere yakın bir yerde irtihal edip gömüldü.)
Ebû Hüreyre dedi ki: Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: «Sizinle orada bulunsaydım size onun, yol kenarında ^kızılkum tepesinin yanında bulunan kabrini gösterirdim.»

380- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Uhud savaşında şehit

düşenleri ikişer ikişer defnederken, «Bunların hangisi daha çok Kur'an bilgisine sahip idi?» diye sorardı. Ashabı Kiramın işaret ve bilgi vermeleri üzerine, Kür'an daha çok bileni lâhidde öne aldırır ve şöyle buyururdu: «Ben kıyamet gününde, bunların (Allah yolunda canlarını feda ettiklerinin) şahidiyim.»
Mütercim;
Zaruret halinde bir kabre ikişer veya daha çok cenazenin gömülmesi ittifakla caizdir. îster kadınlı erkekli olarak cinsleri değişik olsun, ister olmasın. Fakat herhangi bir zaruret olmaksızın bir kabre birden ziyade cenazenin gömülmesi Şafiî mezhebinde haramdır. Ha-nefilerce doğru değildir, keraheti vardır. Harem olmayan veya karı-koca bulunmayan erkekle kadının bir mazeret olmaksızın bir kabre gömülmeleri de haramdır. -Kan-kocanın veya mahrem olanların zaruret olmaksızın bir kabre gömülmelerinde kerahet vardır, (s).

381- Ukbe bin Amir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir :
«Ben sîzin öncünüz ve şahidinizin*. Vallahi, şimdi (cennetteki Kevser) Havuzumu görüyorum. Ülke hazinelerinin anahtarları veya ülkelerin anahtarları bana verildi. Benden sonra ümmetim tarafından pek çok ülkeler fethedilecek. Vallahi benden sonra şirke düşeceğinizden endişe etmiyorum. Fakat dünya için birbirinize rekabet etmenizden korkmaktayım.»

382- Cabir (R.A.) *den rivayet edilmiştir:
Uhûd savaşında şehid düşenlerin defnedilmesi hakkında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Onları kanları içinde gömünüz!» Uhud şehitlerini kasdetmiş ve yıkanmamalarını emir buyurmuştur.
Mütercim:
Şehidlerin gasledilmemelerinde ümmetin ittifakı var ise de şe-hidler üzerine namaz kılıp kılmamak hususunda ihtilâf vardır. İmam Azam mezhebinde şehidlerin cenaze namazı her halde kılınır. Şafiî, Maliki ve Hanbeli mezheblerinde şehidler cenaze namazından müstağni olduklarından onlara cenaze namazı kılmaya lüzum yoktur.

383- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir!
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazreti Ömer ve ashabın diğer.bazı ileri gelenleri ile İbni Sayyad adındaki kâhinin bulunduğu yere vardılar. Henüz bulûğa ermemiş biri olan kahin, Medine civarında Beni Mağale kabilesinin kasrı yanında çocuklarla oy-nuyordu; Peygamber efendimizin gelişini, ancak eliyle ona dokunduktan sonra farketti. Efendimiz:
«Allahın resulü olduğuma şehadet ediyor musun?» buyurdu îbni Sayyad da:

Benim Peygamber olduğuma sen şehadet eder misin? dedi. Hazreti Peygamber, bunun üzerine:
«Allah'a ve bütün peygamberlerine inanıyorum» buyurdu. Sonra yine îbni Sayyad'a sordu:
«Neler görüyorsun?» İbni Sayyad, .doğru da geliyor bana, yalancı da, dedi. Hazreti Peygamber: «Öyle ise senin işin karmaşık» buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber:
«Sana içimden bir şey tuttum (ne olduğunu bilebilir misin?), buyurdu. Hazreti Peygamber kalbinde, «Semânın aşikâre bir duman Cduhan) getireceği günü bekle» mealindeki ayeti kerimeyi tuHmuştu. (Duhan sûresi, ayet: 10).
İbni Sayyad, kalbinizde tuttuğunuz şey *DUM> dur, dedi. Duman diye kelimeyi tamamlayamadı. Hazreti Peygamber, «Defol, haddini asla aşamıyacaksmU buyurdu. Sonra Hazreti Ömer: Ey Allah'ın Ftesûlu, müsaade et de boynunu vurayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Ya Ömer! Eğer o gerçekten Deccal ise onun hakkından gelecek olan sen değilsin. Eğer Deccal değil ise, onu öldürmenin sana bir yararı yok.» buyurdu. Yani, Deccal ise, onun ölümü ancak Hazreti îsâ Aleyhisselâmm elinden .olacaktır.
Bir müddet sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, beraberinde Übey bin Kâb olduğu halde îbni Sayyad'm bulunduğu hurma bahçesine girdi. İbni Sayyad'dan habersiz, onun. konuşmalarını dinlemek istemişlerdi. îbni Sayyad'ı, bir kadife örtünün üzerine uzanmış olarak gördüler ve bu örtüden bir takım sesler çıkıyordu. Derken İbni Sayyad'an annesi, bir hurma ağacının arkasında saklanan Hazreti Peygamberi gördü ve oğluna, seslenerek onu uyardı. Rasûl-i Ekrenı, arkadaşı übey bin Kâ'b'e şöyle buyurdu: «Bu kadın onu bıraksaydı açıklayacaktı (durumunun anlaşılması için bir ipucu verecekti).»
Mütercim :
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri her haldj? tbni Sayyad'ın halini gerçek manada biliyordu. Fakat bazı gaybâ dair haberler verdiği- için hakkında dedikodu çoğalmış olduğundan ashabı kiramın bizzat o kâhinin haline vakıf olmaları düşüncesiyle bu yolda Hazreti Peygamberin hareket ettiği hatıra gelebilir. Bir rivayete göre de, îbni Seyyad sonradan müslüman olmuş ve Medine-i Münevvere'de vefat etmiştir. Bir kısım rivayetlere göre de, îbni Say-yad halâ hayatta bulunmaktadır. Ahır zamanda meydana çıkacakmış. Güya Allah Tealâ onu gözlerimizden uzak bir adaya bırak-mışmış, orada zincirlerde bağlı imiş. Ancak bu sözlerin sahih bir dayanağı olmadığı gibi, akla da çok uzak bulunuyor. Eğer sahih bir haber olaydı, îmam Bühari Hazretleri bunu açıklardı.

384-Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize ara sıra hizmet eden genç yaşta bir Yahudi çocuğu vardı. Bu çocuk hastalanınca Hazreti Peygamber onun hatırını sormak için ziyaretine gitmişti. Hastayı son demlerinde buldu ve baş ucunda oturdu. Çocuğa hitaben: «Müslüman ol,» buyurdu. Çocuk, Yahudi babasına baktı. Babası Müslüman olmasına izin verdi ve Ebû'll-Kasim'e itaat et, oğlum, dedi. Çocuk hemen islâmı kabul etti, şehadet getirdi. Sonra Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Onu cehennem ateşinden kurtaran Allah'a hamd olsun!» Sonra; çocuğun yanından ayrıldı. . .

385- Ebû Hüreyre (R. A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Her doğan çocuk mutlaka İslâm fıtratı üzere (islâm icablanna uyabilecek bir yaratılışla) doğar. Sonra an a-b abası, onu Yahudi veya Hıristiyan veya Mecûsî yaparlar. Tıpkı bir Hayvanın yavrusunu tam olarak doğurması gibi. Siz bfr hayvanın kulağı kesik doğduğu nu gördünüz mü? (İşte insanların da hali buna benzer.) Sağlam ve tam olarak doğarlar, sonra ana babaları onların halini değiştirir.
(Hayvanın, sahibi tarafından kulağının veya kuyruğunun, kesilmesi gibi.)
Mütercim:
Bu hadis-i şerifi rivayet eden Ebû Hüreyre Kadıyallahu Anh Hazretleri şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:
«O halde (ey resulüm) tertemiz bir inançla kendini dine bağlat Allah'ın, bütün insanları Üzerinde yarattığı fıtrat dinine... Allah'ın yaratış nizamı değiştirilemez. İşte dosdoğru din budur. Fakat insan laroı çoğu bu gerçeği bilmezler.» (Rûm sûresi, ayet: 30).

386- Saîd bin Müseyyeb (R.AJ babasından, rivayet ediyor:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, amcası Ebû Talib'in ölmek üzere olduğu bir zamanda ziyaretine gitmişti. Hastanın yanında tesadüfen Ebû Cehil ile Abdullah bin Ebi Ümeyye bulunuyordu. Hazreti Peygamber, Ebû Talib'e:
Ey Amcam! «LA ÎLAHE İLLALLAH» de 'ki, Allah katında bu kelime ile senin lehinde şehadet edeyim.» Ebû Cehil ile Abdullah bin Ebî Ümeyye, hemen müdahale ederek, Ebû Talib! Sen Abdülmutta-lib yolundan vaz mı geçeceksin? dediler. Hazreti Peygamber tekrar bir kaç kere tevhid kelimesini getirmesi için Ebû Talib'e telkinde bulundu. Onlar da her defasında ayni sözlerini tekrarladılar. Nihayet Ebû Talib'in en şort sözü, Abdulmuttalib'in dininden dönmemek oldu. Tevhid kelimesini getirmekten çekindi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:
«Ne var ki, vallahi, senin için mağfiret dilemekten menedilme-dikça

bağışlanman için dua edeceğim.»
Sonra: «Müşriklerin cehennemlik oldukları kendilerine aşikâr olduktan sonra —bunlar akraba bile olsalar— artık onlar için ne peygamber, ne de müminler mağfiret dileyemezler» mealindeki ayeti kerime nazil oldu. (Sûre 9, ayet: 113)

387- Hazretî Ali'den rivayet edilmiştir:
«Sizden herbirinizin ve yaratılan her nefsin cennet veya cehennemden yeri tayin edilmiştir. Bedbaht veya mutlu olduğu da takdir edilmiştir.» Bunun üzerine ashabdan biri şöyle dedi:
— Ya Resûlallah! Mademki mutluluk ve bedbahtlık takdir edilmiştir, o halde kadere teslim olmaktan başka çaremiz yok ve çalışma neye yarar? Çünkü nasıl olsa iyiler cennete, kötüler de cehenneme gideceklerdir. Hazreti Peygamber buyurdular ki:
—" Mutluluk ehlinden olanlara mutluluk ehlinin ameli nasib ve müyesser olur. Bedbahtlık ehlinden olanlara da bedbahtlık ehlinin ameli nasib ve müyesser olur» Yani, kul için muhakkak kulluk etmek lâzımdır. Sakın ibadet ve amellerinizden geri kalmayınız. Sonra Hazreti Peygamber şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:
«Kim (Allah için) verir ve Allah'dan korkarsa; o en güzel kelimeyi (La Illahe illallah sözünü) tasdik ederse; biz onu (Allah'ın razı olacağı) en kolay yola hazırlarız. Fakat kim cimrilik eder, CA1-lah'ına) ihtiyaç göstermez ve bir de en güzel tevhid kelimesini inkâr ederse, onu en şiddetli yola (cehenneme) hazırlarız.» (Leyi sûresi/ayet: 5-103 Yâni, kendi iradesini imana ve hayra sarfeden kimseye cennet verilir; şirk ve günaha sarfedene de cehennem verilir.

388- Sabit bin Dahhâk IR.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Her kim kasden ve yalan yere îslâmdan başka bir dine yemin ederse, (yahudi olsun eğer yalan söylüyorsa, şeklinde yemin ederse,) o dediği gibidir (kâfir olur). Kim de kendini bir demir parçasrylev öldürür (intihar eder) se, cehennemde kendisine onunla azab edilir.»
Mütercim :
İntihar eden kimse, (Allah, korusun) katildir. Daha doğrusu katilden de beterdir. Çünkü îmam Ebû Yusuf'a göre, intihar edenin cenaze namazı kılınmaz. Gerçekte, intihar eden bir müslüman, intiharı sebebiyle îslâmdan çıkmış olmayacağında ittifak vardır. Mücte-hidlerin çoğuna göre de .cenaze namazı kılınır. Fakat başkası bu ise teşebbüs etmesin diye tehdit için üzerine cenaze namazı kılmayı İmam Ebû Yusuf caiz görmemiştir. îmam Ebû Yusuf'un içtihadı benimsenmemiştir.

389- Cündeb (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Bir adamın yarası vardı ve (acısına dayanamadığından) kendisini öldürdü. Allah Azze ve Celle Hazretleri şöyle buyurdu: Kulum, canını bana tez ulaştırdığından cenneti haram kıldım.»

390- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştin
«Kendini boğan, cehennemde de kendini boğacaktır. Kendini hançerleyen cehennemde de kendini hançerler.»

391- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem, bazı ashabı kiram ile beraberken önlerinden bir cenaze geçti ve ashab o cenazenin iyiliğinden bahsedip onu övdüler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber. «Vacîb oldu,» buyurdu.
Sonra bir cenaze daha gelip geçti. Ashabı kiram o cenazeyi kötülediler, aleyhinde konuştular. Hazreti Peygamber yine:
«Vactb oldu,» buyurdu. Hazreti Ömer (Radıyalîahu Anh) sordu Ya ResûIaİlah! Her iki cenaze için de «Vacib oldu* buyurdunuz. Neyin vacib olduğunu açıklar mısınız? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:
«Bunu hayır ile yad ettiniz ve ona cennet vacib oldu. ötekini kötülükle yad ettiniz ve ona cehennem vacîb oldu. Siz dünyada Allah Tealâ Hazretlerinin çahidlerisiniz..

392- Hasreti Ömer (Radıyallahu Anhrdan rivayet edilmiştir;
«Hangi müslümanın İyiliğine dört kişi şabidlik ederse, Allah Tfeala o kimseyi cennete koyar.»
— Ya ResûIaİlah, üç kişi de şahitlik ederse cennete girer mi? diye sorduk. Peygamber, Sallallahu Aleyhi ve Seîlem Hazretleri :
Üç kişi de...» buyurdu. Biz, ya ResûIaİlah iki kişi şahitlik etse ;yine cennetlik olur mu? dedik. Hazreti Peygamber.-
«Evet İki kişi de...» buyurdu.
Mütercim ;
Müsiümanlann ve bilhassa İstanbul halkının güzel adetlerinden olan cenaze tezkiyesi, bu hadîs-i şeriflerin delaletiyle sabit ve me^ru olmuştur. Bu hadis-i şerifleri bilmiyen ilim yolundaki gençler cenaze tezkiyesine itiraz ediyorlar ve bu tezkiye maddesi Halebı kitabında yoktur, diyorlar. Taşrada bu tezkiyeye karşı halkı kışkırttıklarına bizzat ben şahid oldum. Çok kimselerden de işittim. Cenazenin tezkiyesi meşrudur ve bu güzel adet her yere laştırlmalıdır.

393- Berâ (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

«Bir mümin kabrine yerleştirilince kendisine sual melekleri gelir ve AUah'dan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in, Allah'ın peygamberi olduğuna şehadet getirir. İşte Allah Tealâ'nm, Allah, îman edenleri sabit söz (şehadet kelimesi) ile tesbit eder, âyeti kerîmesi buna dairdir.» (İbrahim sûresi, ayet 27)

394- ibni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Bedir savaşında öldürülüp derin bir çukura doldurulan Ebû Cehil, Ümeyye, Utbe ve Şey-be'nin cesetlerine baktı ve onlara şöyle buyurdu:
«Rabbinizin vadettiği azabı gerçek buldunuz mu?» Hazreti Ömer, ya ResûIaİlah! dedi, ölülerle mi "konuşuyorsunuz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:
«Siz onlardan daha iyi işitenler değilsiniz. Fakat cevab veremezler.»

395- Hazreti Aîşe (Radıyallahu Anha) der ki:
Resûlullah Sallâllahu Aleyhi ve Sellem, (Bedir'de öldürülen müşrikler hakkında sadece, «Dünyada benim kendilerine söylediklerimin îhak ve gerçek olduğunu şimdi yakinen biliyorlar» buyurmuştur. Ben, Resûl-i Ekrem'den, ölülerin işittiğine dair- bir söz duymadım

Mütercim
Hazreti Aişe validemiz bu hususta, «Sen ölülere duyuramazsm!» mealindeki ayeti kerimeye dayanarak ölülerin işitmesini kabul etmiyor. Onun bu görüşü, diğer eshabı kiramın görüşlerine aykırıdır. Çoğu Hazreti Aişe'nin fikrini kabul etmiyor ve Ölülerin işitmesinde hiç bir surette engel tasavvur edilemezler, diyorlar.

396- Ebû Eyytıb (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallâllahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gün. neş battıktan sonra Medine-i Münevvere'nin dışına çıkmıştı. Bir işitti ve bu ses için şöyle buyurdu:
«Yahudilere kabirlerinde azab ediliyor.»

397- Ebû Hüreyre (R-A.)'den rivayet edilmiştir:
«Allah'ım! Kabir azabından, cehennem azabından, hayatın ve ölümün fitnelerinden, Mesih DeccaTin fitnesinden sana sığınırım.»
Mütercim :
TvTıinker ve Nekir meleklerinin
Gerek kabir azabı ve Amma şehidler gibi, sual sormaları geçen .^«« u^er gibi, taun ve veba-düşman karsısında

nakledilmiştir.

398- «Sizden biriniz ölünce yerleşme yeri sabah ve akşam ona gösterilir. Eğer cennet ehlinden ise, cennet ehlinin yeri ve eğer cehennem ehlinden ise cehennem ehlinin yeri gösterilir. (Böylece ya sevindirilir, ya da kendisine azab edilir). Ve ona denir ki, Allah- seni kıyamette kaldmncaya kadar yerin burasıdır.»

399- Berâ IR.AJ'den rivayet edilmiştir.
Peygamber Sallâllahu Aleyhi ve Sellem efendimizin oğlu İbrahim, henüz memede iken vefatında Hazreti Peygamber-. «Cennette bir sütanasına sahip olacaktır» buyurdu.

400*- Ibni Abbas (R.AJ 'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e küçük yaşta vefat eden müşriklerin evlâdlarmdan sorulunca şöyle buyurdular:
«Allah onları yaratan, ne yapacak olduklarını da bilen ancak kendisidir.»
Mütercim :
Kâfirlerin çocukları hakkında birbirinden farklı çok görüşler vardır. Şafiî İmamlarından İmam Nevevî'nin tercihine göre onlar cennete gireceklerdir.

401- Semûre bin Cündeb (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in adetleri idi; her sabah namazdan sonra bize dönerek sorardı: «Sizden bu gece rüya gören var mı?» Eğer birisi rüya görmüşse, efendimize arz ederdi. Efendimiz de o kimsenin rüyasını yorumlardı. Bir gün böyle adetleri üzere sordu:
— İçinizde rüya göreniniz var mı?» Biz de: Hayır, ya Resûlal-lah! diye cevab yerdik. Sonra Hazreti Peygamber buyurdu:
«— Lâkin ben gördüm: Bu gece rüyamda bana iki kişi geldi. Elimden tutup beni mukaddes bölgeye (Kudüs) çıkardılar. Derken oturan bir adamla karşılaştım. Elinde demir çengel olan bir adam da ayakta dikilmekte idi. O çengeli çenesinin bir yanından sokuyor ve çengel ensesine dayanıyordu. Sonra çengeli çenesinin, diğer yanma aynı şekilde sokuyor ve bu arada öbür yanı kapanıyordu. Sonra dönüp aynı şeyi yapıyordu. Bu nedir? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük. Derken sırt üstü uzanmış bir adama geldik. Bir silindir veya kaya parçası île onun başı ucunda dikilmiş bir adam vardı. Bununla onun başını eziyordu. Kayayı onun başına vurunca kaya yuvarlandı. Kayayı tutmak için peşine düştü ve geri dönünceye kadar bu adamın başı iyileşip eski vaziyetini aldı. Kayayı tekrar onun başına çaldı. Kim bu? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük. Tandıra benzer bir çukura geldik. Ağzı dar, dibi geniş ve altından alev

kaynıyordu. Alev yaklaşınca tırmandılar ve çıkmalarına ramak kaldı. Sönünce de çukura döndüler. Çukurda çıplak erkek ve kadınlar vardı: Kim bunlar? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük. Derken bir kan nehrine geldik. Nehrin içinde orta yerinde dikilen bir adam vardı. Önünde taşlar bulunan (başka) bir adam da (nehrin kenarında) duruyordu. Nehrin içindeki adam ileri atılıp çıkmak isteyince, Jtıyıdaki adam, ağzına bir taş atıp onu olduğu yere çevirdi. Her çıkmağa yeltendiğinde ağzına bir taş atıyor ve o da eski yerine dönüyordu. Nedir bu? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük. Derken yemyeşil bir bahçeye vardık. Bahçede kocaman bir ağaç vardı. Ağacın altında yaşlı bir adamla küçük çocuklar vardı. Ağacın yakınında da önündeki ateşi yakmağa çalışan bir adam bulunuyordu. Beni o kocaman ağaca çıkarıp bir eve soktular ki, ondan daha güzelini hiç görmedim. Bu evde yaşlı ve genç erkekler, kadınlar ve çocuklar vardı. Sonra beni ağacın daha yukarısına çıkarıp daha güzel ve daha üstün olan bir eve soktular. Bu evde ihtiyarlar ve delikanlılar vardı. Dedim ki:

— Beni bütün gece dolaştırdınız. Artık gördüklerimden bana bahsediniz. Onlar da, peki dediler.

— Çene yanlarının yırtıldığını gördüğün adam müthiş yalancıdır. Yalan söyler ve bu yalan kendisinden nakledilip dört bir tarafa yayılır. Bu yüzden kıyamete kadar ona, gördüğün işkence yapılıyor.

Başmın ezildiğini gördüğünüz adama gelince, Allah Tealâ Hazretleri ona Kur'an öğretti. Fakat o, geceleri Kur'an'a gözünü yumdu ve gündüzleri de Kur'an'ın emirleri gereğince hareket etmedi. Kendisine kıyamete kadar o işkence yapılacak.

Çukurda gördüklerine gelince onlar zina edenlerdir.

Nehirde gördüğün kişi de faiz yiyen (Ierden) dir.

Kocaman ağacın altındaki ihtiyar, Hazreti İbrahim Aleyhîsse-lâm'dır. Onun etrafındaki küçük çocuklar ise insanların (küçük yaş ta ölen) çocuklardır. Ateş yakan da cehennem bekçisi MaHk'dir. İlk girdiğin, ev sıradan müminlerin cennetteki evleridir. Bu ev de şehid-lerin evidir. Ben Cibril'im, bu da Mikâil'dir. Şimdi yukarı bak! Ben de başımı kaldırıp baktığım zaman üstümde bulut gibi (havada duran) bir yer gördüm. İşte senin meskenin orası, dediler. Bunun üzerine: '

— Bırakın da kendi meskenime gireyim, dedim. Dediler ki:

— Senin geri kalan ömrün var. Onu daha tamamlamadın. Tamamlamış olsaydın meskenine varabilirdin.»

402- Hazreti Aişe (R.A.)'den rivayet edilmiştir: Bir kimse Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine: Ey Allah'ın Resulü! Annem ansızın vefat etti. Zannederim ki, konuşmaya vakti olsaydı, belki sadaka verilmesini isterdi. Şimdi

ben, onun yerine sadaka versem kendisi sevab alır mı? dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, «Evet!» buyurdular.
Mütercim:
Ansızın ölmek kötü bir şey değildir. îyi bir hal olduğunu bu ha-dîs-i şeriften İmam Nevevi gibi bazı alimler çıkarmışlardır. Ayrıca ohller için sadaka ve diğer hayır işleri yapmanın ölüye sevabı olacağı ehli sünnet mezhebinde ittifakla kabul edilmiştir.

403- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem, son hastalığında benim yanımda bulunmak arzusunu hissettirmek için diğer hanımlarına rına özür makamında şöyle buyurdu. Bugün nerdi (ki ü makamında şöyle buyurdu.
«Bugün neredeyim, (kimin yanındayım?) yarın nerede olaca?» Benim yanımda kaldılar ve benim kucağımda vefat ederek ve mübarek vücudu odamda defnedildi pak ve mübarek vücudu odamda defnedildi.

404- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Ölülere dil uzatmayınız! Çünkü onlar ettiklerini bulmuşlardır.»
Mütercim :
Kâfirlerle birtakım fasıkların kötü hallerini söylemek, bütün müslümanları bu gibi işlerden kaçındırmak ve nefret uyandırmak için caizdir. Hadîs uydurarak rivayette bulunanların kötü hallerini açıklamak, onların aleyhinde konuşmak cevazmda ümmetin icmai vardır. Bu uydurmacı ister hayatta bulunsun, ister ölmüş olsun... Şerkavı şerhinde böyle yazılıdır.[26][26]

ZEKÂT BAHSİ

405- îbni Abbas (R.A.)/dan rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Yemen halkına Muaz ibni Cebel'i gönderirken ona şöyle buyurdu:
«Önce sen onları, Allah'dan başka ilâh olmadığına ve benim de Allah'ın peygamberi bulunduğuma dair şehadete davet et. Eğer buna boyun eğerlerse onlara Allah Tealâ'nın- her yirmidört saatte beş vakit namaz farz kıldığını bildir. Buna da itaat ederlerse, onlara Allah Tealâ'nm zenginlerinden alınıp fakirlerine verilmek üzere mallarında zekâtı farz kıldığını bildir.»
Mütercim :
Bir beldede ihtiyaç sahipleri dururken başka bir yere zekâtın gönderilmesi. İmam Azam mezhebinde evlâ olmamakla beraber caizdir. Fakat İmam Şafiî'ye göre, bu

hadisi şerifin delaletiyle haramdır, caiz değildir.

406- Ebû Eyyüb (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Bir kimse Resûlüllah Saîlallahu Aleyhi ve Sellem efendimize gelerek: Ey Allah'ın Resulü! Bana, cennete girmeme vesile olacak bir amel gösterir misiniz? dedi. Peygamberin huzurunda bulunanlardan biri: Nesi var, ne istiyor? diye sordu. Resûl-i Ekrem:
«Onun büyük bir dileği var!» buyurdu ve sonra şu cevabı verdi «Allah Tealâ hazretlerine ibadet edersin, ona hiç bir ortak koşmazsın, namazını kılarsın, zekâtın verirsin, yakınlarına iyilik edip ilgini kesmezsin.» (işte bunları noksansız ve ihlâslı bir şekilde yerine getiren cennete.girer.)
Mütercim :
Namaz ve buna benzer diğer salih ameller, Allah'ın va'di üzere cennete girmeye vesile ve Allah rızasını kazanmaya bir alâmettir Nitekim bu hadisi şerifin işaretinden bu husus anlaşılmaktadır. Amellerimiz ne kadar iyi ve ne kadar çok olursa olsun cennetin karşılığı olamaz. Cennet ancak Allah'ın lütfü ile kazanılır.

407- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine bir Arabi (Bedevi) gelip: Ya Resûlallah! Bana öyle bir salih amel göster ki, cennete girmeme vesile olsun, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Allah'a, hiç bir şeyi ortak koşmamak şartı ile ibadet edersin, farz namazları kılarsın, farz olan zekâtı verirsin, ramazan ayını oruç tutarsın.» Arabî dedi ki: Benliğime hakim olan Allah'a yemin ederim ki, bundan fazlasını yapmiyacağım.
Adam dönüp gidince, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Kim cennet ehlinden birini görmekten hoşlanırsa, şu adama baksın.»
Mütercîm :
Bu hadîs-i şerif, A'rabî Hadîsi diye şöhret bulan bir hadîstir. 212
Burada hac farizasının anılmadığınm sebebî, adı geçen A'rabi üze-_ rine hac farz olacak kadar parası olmadığındandır. îmam Şafiî Hazretleri bu hadîsi şeriften hüküm çıkararak bu beş vakit namazdan başka farz ve vacib namaz yoktur, diyor. İmam Azam Hazretleri ise, vitir namazının bu Arabî hadisesinden sonra vacib olduğunu ictihad ediyor.
Bir de bayram namazları vacib ise de, A'rabî'ye bunların söylen-menıesinin sebebi, köy ve çöllerde yaşayanlara bunların vacib olma-masmdandır. Zaten A'rabi, şehir veya şehir hükmünde bir yerde ikamet etmeyen bedevi demektir.

408- Hazreti Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«İnsanlar (Arap müşrikler) LA İLAHE İLLALLAH = Allah'dan başka ilâh

yoktur, deyinceye kadar onlarla savaşmam bana emredildi. Bunu söyleyen kimse, islâmm hakkı müstesna, benden malım ve canını korumuş olu*. Allah Tealâ tarafından da hesaba çekilecektir.»
Mütercim;
Biz «görünüşteki hal üzere hüküm veririz» esasına göre, dış hali itibariyle tevhid kelimesini getiren kimseye, şeriata aykırı olarak dokunulmaz. Fakat Öşür, haraç zekât gibi yahut kısas gibi malına veya canına bir hak .terettüp ederse, islâmm hükmü owüu -üzerine uygulanır.

409- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir!
«Deve sahipleri, develerinin hakkını vermemiş iseler bu develer, dünyadaki en semiz halleriyle (ahirette) sahihlerine gelip ayakları ile onları çiğneyeceklerdir. Davar sahipleri de davarlarının hakkını vermemiş iseler bu davarlar bulundukları en semiz halde sahiplerine gelip, ayakları ile onları çiğniyecekler ve boynuzlayacaklardır. Bu deve ve davarların haklarından biri de, suya çekilecekleri zaman sağılmalarıdır. (Ya memelerinin kabarık görünüp fakir fukarayı imrendirmemesi veya sulama saatında hazır bulunan yoksullara sütlerinden verilmesi kastedilmektedir.)
Hiç biriniz kıyamet günü boynunda, taşıdığı meleyen bir davarla gelip, yâ Muhammed! demesin. Senin için bir şey yapamam, ben tebliğ ettimdi, diyeceğim.
Boynunda taşıdığı böğüren bir deve ile gelip, yâ Muhammedi demesin. Senin için bir şey yapamam, ben tebliğ etmiş idim, diyeceğim.

410- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir;
Bir kimseye Allah mal verir de onun zekâtını ödemezse, kıyamet, günü, bu mal çifte zehirli yavuz bir yılan şekline girip onun boynuna dolanacaktır. Sonra çenesinin iki yanına yapışarak, ben senin malınım, ben senin gömdüğün (cemiyetten kaçırdığın) defi-nenim, diyecektir» Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellena Hazretleri şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:
«Allah'ın, kereminden kendilerine verdiği malda (cimrilik) edenler, bu davranışlarını kendileri için yararlı sanmasınlar. Aksine bu, onlar için zararlıdır. Onların cimrilik ettikleri şey, kıyamet günü boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin ve mirası Allah'ındır. Allah bütün yaptıklarımızda haberdardır.» (Âl-i İmrân sûresi, âyet-180).

411- Ebû Saîd (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Gümüşten beş Ukye'den (200 dirhem = 560 gr.) azında zekât yoktur. Develerden en az üçer yaşında beş deve olmadıkça zekât yoktur. Toprak

ürünlerinden beş Vesak'm (takriben bir tonun) azında zekât yoktur.»
Mütercim
Zaruri geçim ihtiyaçları dışında nisaba sahib olan kimsenin bu malları üzerinden bir yıl geçince gümüşten kırkta bir zekât verilir. Develerde nisab miktarı, en az üçer yaşında olmak şartı ile beş adet olmaktır. Arazi ürünlerinin nisabı, arpa, buğday, kuru üzüm ve hurma gibi maddelerden, beş vesak (takriben bir ton) ürün olmaktır. Toprak ürünlerinin zekâtı, ürün elde edilince ve bu nisaba ulaşınca verilir. Bunlar üzerinden yıl geçmek yoktur. Bir tondan az ürün için de zekât vermek farz değildir.
Bu hadîs-i şerife dayanarak toprak ürünlerinin nisabında müc-tehid imamların birbirinden ayrı görüşleri vardır. İmam Azam'a göre, Toprak ürünlerinin hepsinde, az olsun - çok olsun, öşür (onda bir) vermek gerekir.
İmam Şafiî bu hadîs-i şerif delaletiyle takriben bir ton ürün olmadıkça öşür lâzım gelmez. İki imam (İmam Muhammed ile imam Ebû Yusuf) da bu görüştedirler. Bir de İmam Şafiî mezhebinde yalnız hurma veya kuru üzüm hesabı ile üzümden öşür gerekir, diğer ürünlerden gerekmez.

412- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir :
«Kim temiz kazancından bir hurma miktarı sadaka verirse - ki, Allah temiz olanı ancak kabul eder - Allah onun sadakasını sağ eliyle kabul buyurur. Sonra o sadakayı, herhangi birinizin, tay'ını beslemesi gibi besleyerek o sadaka dağ büyüklüğünde olur.»

413- Harise bin Velıb (R.A.Î'cleıı rivayet edilmiştir:
«Sadaka veriniz (yoksullara yardım ediniz). Bir zaman gelecek ki, insan sadakasını elinde dolaştıracak ve onu kabul edecek kimse bulamayacak. Herkes, bu sadakayı dün getireydin, kabul ederdim fakat bugün ona ihtiyacım yoktur, diyecek».

414- Ebû Hüreyre (R.A.)'clen rivayet edilmiştir:
«Servetiniz çoğalıp taşmadıkça, kıyamet kopmayacaktır. Hatta mal sahibini, sadakasını kimin kabul edeceği düşündürecek ve hatta yardımını arz edecek de kendisine yardımını arz ettiği kişi, ihtiyacım yoktur, diyecek.»

415- Adiyye bin Hatim (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber SallallaH'u Aleyhi ve Sellem Hazretlerine iki kişi geldi. Biri fakirlik ve darlıktan söz etti.. Diğeri de soygunculuktan, mal ve can güvensizliğinden şikâyet etti. Bunların her ikisine hitaben Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Yol kesme işine gelince, geçireceğin kısa bir müddet sonra kervanlar,

muhafizsız olarak Mekke'ye çıkacaklardır.
Yoksulluk meselesine gelince; herhangi biriniz, sadakasını, dolaştırıp onu kendisinden kabul edecek kimse bulamayıncaya kadar kıyamet kopmayac aktır.
Sonra kıyamet gününde her biriniz mutlaka Allah'ın huzurunda duracak ve kendisi ile Rabbı arasında ne bir perde, ne de kendisine tercümanlık yapacak bîr tercüman bulunacaktır. Sonra Allah Tealâ behemehal şöyle buyuracaktır:
— Sana mal vermedim mi? Ö da:
— Evet, verdin; diyecektir. Yine Allah soracak:
— Sana peygamber göndermedim mi O:
— Evet, gönderdin! diyecektir. Sonra sağma bakacak ateşten başka bir şey görmeyecektir. O halde her biriniz yarım hurma ile dahi dl-ga cehennem ateşinden korunsun. Şayet bulamazsa tatlı bir sözle »

417- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:
Hazreti Aişe diyor ki: Yanında iki kız çocuğu bulunan bir kadın içeri girip yardım istedi. Bir tek hurmadan başka verecek şey bulamadım ve o hurmayı kadına verdim. Kendisi yemeyip onu kızlarına taksim etti. Kadın çıktıktan sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem eve girdi. Durumu kendisine anlattım. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Her kim, bu kızlardan birinin (büyütüp meydana getirme) çilesini çekerse kendisi için bu kızlar, cehennemden engelleyici bir perde olurlar.»

418- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birisi gelip: Ya Resûlallah, savab bakımından hangi sadaka daha büyüktür? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu lar:
«Sağlıklı ve ihtiraslı olup yoksulluktan korkar ve zenginliği ümit ederken verdiğin sadakadır. Yardım yapmayı erteleyip can boğaza dayandığı zamana, falana şu kadar, filana bu kadar, demoyesin. Artık o mal (senin değil) falanındır.»

419- Hazreti Aişe (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordum: Ey Allah'ın Resulü! Biz senin zevcelerin olarak içimizden hangimiz sana daha çabuk kavuşacaktır? Buna cevaben şöyle buyurdular:
«Kolu en uzun olanınız!» Sonra biz hanımlar bir kamış parçası ile kollarımızı ölçmeğe başladık. Hanımlar içinde kolları en uzun Hazreti Şevde idi. Fakat daha sonra anladık ki, kolu uzun olmak, çok sadaka vermek demektir ve Hazreti Peygamber bunu kasdet-miştir. İçimizden en önce Resûlüllah Sallallahu Aleyhi

ve Sellem'e iltihak eden Hazreti Şevde olmuştu. O da gerçekten fakirlere yardım etmeyi çok severdi.

420- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
-«Bir kimse (İsrail Oğullan zamanında), vallahi sadaka vereceğim, diyerek yemin edip sadakasını alarak çıktı ve onu (bilmeyereki bir hırsızın eline koydu. Halk, hırsıza sadaka verildi, diye konuşmağa başladılar. Adam, Allahım, sana hamd olsun! Vallahi bir sadaka (daha) vereceğim, dedi. Sadakasını çıkardı ve (bu kez yine bilmeyerek) bir fahişeye verdi. Halk, bu gece fahişeye sadaka verildi, diyerek konuşmağa başladılar. Adam, Allahım, fahişeye nasip olduğu için sana hamd olsun! Vallahi, bir sadaka (daha) vereceğim, dedi. Sadakasını çıkardı ve bir zenginin eline koydu. Halk zengine sadaka verildi, diye konuşmağa başladılar. Adani dedi ki:
— Allahım! hırsıza, fahişeye ve zengine sadaka verdiğimden dolayı sana hamd ederim.
Sonra o sadaka veren adama rüyasında şu müjde verildi: Hırsıza verdiğin sadaka ise, belki o, hırsızlık yapmaktan vaz^ geçer. Zinakâr kadına gelince, belki zinasından tevbe eder. Zengine gelince umulur(ki, bu işten ibret alarak Allah'ın ona verdiği maldan hayra harcar.»
Mütercim:
îmam Azam ve İmam Muhammed Hazretlerine göre, bir kimse, fakir ve muhtaç sandığı bir adama zekâtını verse, sonradan zengin olduğunu "anlasa bile caiz olur. Bu zekâtı tekrar vermesi gerekmez. Diğer müctehid imanlara göre, zekât ödenmiş olmaz, tekrar muhtaç olana verilmesi gerekir.

421- Ma'n bin Yezid (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Babam Yezid, sadaka cinsindedn fakirlere dağıtılmak üzere Mescidi şerifte bir adama bir kaç altın verip onu vekil etti. Sonra ben gidip o adamdan bu emanet altınları kendim için istedim. O da bana verdi. Babama geldim ve durumu anlattım. Babam yemin ederek dedi ki, o altınları sana verilmek için değil, başka muhta.cia.ra dağıtılmak için verdim. Böylece babam altınları benden geri almak istedi. İhtiyacım olduğu için vermedim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda muhakeme olduk. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, babam Yezid'e hitaben şöyle buyurdu:
«Ey Yezidi Niyet ettiğin şey (sevab) senindir. Ey Ma'n! Aldığın şey (altın) da senindir.»
Mütercim:
Bir kimse kendi zekâtını usûl ve füruuna veremez. (Anasına babasına ve büyük anne ile büyük babalarına veremediği gibi, çocuklarına ve çocuklarının

çocuklarına da veremez). Bu hadîs-i şerifteki cevaz ise, burada evlada, verilen para zekât neviden olmayıp nafile kabilinden verilen sadaka idi. Yahut peygambere ait özelliklerden olup kaide dışı bir iştir, denilebilir.

422- Hazreti Aişe (R.A.) den rivayet edilmiştir.
«Bir kadın, evinin nafakasından, israf etmeksizin bir harcama yaptığı zaman, kadın harcadığı için, harcanan şeyin sevabını alır. Malı kazandığı için de kadının kocası, harcanan şeyin sevabını alır. Kilerciye de onlar kadar, sevab vardır. Hiç birinin sevabı, diğerinin sevabından birşey azaltmaz.»

423- Hakîm bin Hizam (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«Üst el (veren el), alt elden (alan elden) daha hayırlıdır. Önce geçindirdiğin kimselere ver. Sadakanın hayırlısı, zenginlik sırtından verilen sadakadır. Haramdan sakınan kimseyi Allah iffetli kılar. Tok gözlü olan kimseyi Allah zengin kılar, (muhtaç bırakmaz).»

424- İbni Ömer R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Üst el, alt elden daha hayırlıdır. Üst el, veren eldir. Alt el de, dilenen eldir.»
Mütercim :
Bazı anlayışlı kimseler, edebe uygun dr oün diye, fakirlere bir şey verinken ellerini aşağı tutarak fakirin .isten almesını sağlamağa çalışırlar.

425- Ebu Musa (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin huzurlarına bir- ihtiyaç sahibi geldi. Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:
«Siz aracı olunuz; sevab kazanırsınız. Allah Tealâ Hazretleri Peygamberinin dilinden dilediği hükmü verir (ihtiyaç sahipleri hakkında Cenabı Hakkın takdiri ne ise mutlaka yerine gelecek ise de, siz yine ihtiyaç sahipleri ile benim aramda aracı olursunuz).»

426- Hazreti Ebû Bekir'in kızı Esma (Radıyallahu Anha) dan rivayet edilmiştir. Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:
«Kesenini ağzına Dağlama; AUahTealâ Hazretleri de senin rızkını bağlar.»
Yani: Fakirlere sadaka vermemek için torba, çuval, dolap ve bunlara benzer erzak depolarını kilit ve bağ altında tutma. Muhtaçlara ve fakirlere karşı açık bulundur, onlara yardımda bulun. Başka bir rivayette de:
«Sayarak verme. Sonra Allah Tealâ Hazretleri de sana sayarak verir.» Ne verdiğini ve malından ne eksildiğini saymakla uğraşma. Verebileceğini, sayı ve hesabına bakmadan ver. Sonra Allah Tealâ da size her şeyi hesapla ve sayı ile

verir, malınızın berekti gider.

427- Esma (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«Sen kaplara doldurup kaldmrsan Allah da sana vereceğini kaplara doldurup kaldırır. Gücün yettiği kadar, azar azar ver.»
Mütercim ;
Hadis-i şerifte geçen «İrdah» kelimesi, az ve cüz'î bir şeyi ver mek anlamını taşır.

428- Hakim bin Hizam (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, ey Allah'iE Resulü! dedim. Ben islâm dinini kabulden önce sadaka vermek, köle azad etmek, yakınlarıma iyilik etmek gibi hayırlı işler işlemiştim. Yapmış olduğum bu hayırlardan dolayı bana herhangi bir sevab varım?
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:
«İslâm, geçmiş hayırların karşılığında sana nasip oldu.»
Mütercim:
Sadaka ve yakınlara iyilik gibi niyete bağlı olmayan hayırlar hakkında sırf Allah'ın lütuf ve ihsanı olarak hüküm böyledir. Fakat hac gibi islâmm rükünlerinden olup niyete bağlı bulunan ibadetler, islâmdah önce yapılmışsa, bunlar makbul olmayıp iade edilmeleri gerekir. Ayrıca islâmdan önce işlenen günahlar, müslüman olmakla bağışlanmış olur.

429- Ebû Musa (R.AJ'dan rivayet edilmiştir:
«Müslüman, güvenilir, kendine emredileni tam, eksiksiz ve gönül boşluğu Ue yerine getiren (veya veren, ve bu emredilen şeyi emredilen kişiye Ödeyen hazinedar sadaka veren iki kişiden biridir. (Hazinedar da sadaka veren mal sahibi gibi sevab alır.)»

430- Ebû Hüreyre (R.AJ'deh rivayet edilmiştir:
«Kulların sabaha kavuştukları her gün gökten behemehal iki melek iner. Bunlardan biri. Allah'ım! harcayana halef (harcadığının bedelini) ver, diye dua eder. Diğeri de, Allah'ım! tutana (har-camayana) telef ver, der.»

431- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir;
«Cimri ile cömert kimsenin örneği, göğüslerinden köprücük kemiklerine kadar demir zırh giyinmiş iki adam örneğidir. Eli açık kişi, harcadıkça zırhı parmak uçlarını örtecek ve (deri üzerindeki) izlerini kaybedecek derecede genişler ve sarkar. Cimri de ne zaman bir şey harcamak istese zırhının her halkası yerine

yapışır ve onu genişletmeğe çalışır, fakat genişlemez.»

432- Ebû Bürde (R.A.) babası tarikiyle dedesinden rivayet edilmiştir:
«Her müslümana sadaka farzdır.» Ashabı, Ya Resûlallah! dediler, bulamayan ne yapacaktır? Hazreti Peygamber:
«Bedenen çalışıp hem kendisini faydalandırır ve hem sadaka verir.» buyurdu. Ashab, iş bulamayan ne yapacak? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Yorgun argın ihtiyaç (iş ve yük) sahibine yardım eder,» buyurdular. Ashab, bunu da bulamayan ne yapacaktır? dediler. Hazreti Peygamber şöyle cevab verdi:
«Dürüst davransın ~ve kötülükten el çeksin. Bu onun için bir sadakadır.»

433- Ümmü Atiyye (R.AJ'den rivayet edilmiştin Ensar'dan Nesibe'ye (zekât olarak) bir koyun gönderilmişti. Ne sibe de bu koyunun etinden Aişe (Radiyallahu Anha) hazretlerine gönderdi. Resûluîlah Sallallâhu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Aişe'-ye «Yanınızda yiyecek bir şey var mı?» diye sordu. Hz. Aişe diyor ki: Hayır, dedim, yalnız Nesibe'nin o koyundan gönderdiği et var! Bu nun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:
«Getir! O koyun yerini buldu.» (Verilen sadaka Nesibe'nin mül-;kiyetine geçti, onun malı oldu. Artık kendi malından hediye olarak gönderdiğinden yememizde bir sakınca yoktur.)

434- Ebû Saîd El-Hudrî (R.AJ 'den rivayet edilmiştir: Bir A'rabi Peygamber Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'e gelerek Medine'ye hicret etmesi için izin istedi. Buna cevaben:
«Kendine yazık etme! Hicret işi güç ve zordur. Senin zekât verecek kadar deven var mı?» buyurdu. Adam, var dedi. Hazreti Peygamber: «O halde amelini denizaşırı ülkelerde yap, Allah Tealâ senin amelinden hiçbir şeyi zayi etmez» buyurdu.

435- İbni Abbas (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir; '^Peygamber Sallallâhu Aleyhi) ve Sellem, Muaz bin Cebel Hazretlerini Yemen'e vali olarak gönderirken ona şöyle demişti:
«Sen, ehli kitab olan bir topluma (vali olarak) gidiyorsun. îlk yapacağın iş, onları Allah'a ibadete davet etmendir. Allah'ı tanıyınca onlara, Allah Tealâ Hazretlerinin gündüz ve gecelerinde beş vakit namazı farz kıldığım bildir. Namazı kılarlarsa, Allah Tealâ'nm onlara, zenginlerinin malından alınıp fakirlerine verilmek üzere zekâtı farz kıldığını bildirir. Buna da itaat ederlerse,

kendilerinden zekâtlarını al (ve gereken yerlere ver). Ancak (bu zekât) halkın mal-larram en iyisinden almaya kalkma.»

436- Enes'den1 (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Enes der ki: (Sevdiğiniz malda (Allah yolunda) harcamadıkça, iyiliğe erişemenızsiniz) mealindeki ayeti kerime nazil olunca, Talha Hazretleri Peygamber Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna geldi ve dedi ki: «Allah Tealâ Hazretleri, siz sevdiğiniz mallarınızdan muhtaçlara vermedikçe iyilik derecesine erişemezsiniz, buyuruyor. BEYRUHA hurmalığı, bana mallarımın en kıymetlisidir. Bu yer Allah rızası için sadakadır. Bunun ecrini ve mükâfatını Cenabı Hak'tan bekliyorum. Yâ Resûlallah! Beyruha'yı Allah'ın sana göstereceği yere koy.» Buna cevaben Peygamber Saliallahu Aleyhi ve Sellem şöy le buyurdu:
«Oh {ne güzel)! O kazançlı bîr maldır. O kazançlı i>ir maldır. Dediğini duydum. Bu malı akrabalarına vermeni uygun görüyorum.» Sonra Ebû Talha, Ya Resûlallah, siz uygun gördüğünüzü yapınız! dedi. Ebu Talha, bu yeri yakınlarına "ve amcazadelerine taksim etti.
Mütercim :
Bugün Beyruha'nm yalnız kuyusu kalmıştır. O da Mescidin kapısı tarafında Kürt Said Abdülkadir'in binası karşısında bir evin dış duvarına bitişik dar bir yerde sokak kenarındadır. Bazı ziyaret çiler adı geçen kuyuyu ziyaret ederler ve suyundan bereketlenmek
için içerler. Bahçe ise arsa haline dönüp üzerinde binalar yapılmıştır.

437 - Ebû Said El-Hudri (R.A.)'den rivayet edilmiştir.
«İzin veriniz, gelsin.» buyurdular. Zeyneb Peygamberin huzuruna geldi ve dedi ki: Ey Allah'ın Resulü! Bugün siz sadaka vermemizden bahsettiniz. Benim birtakım süs eşyalarım (mücevherlerim) var. Bunları muhtaçlara vermek istedim. Fakat kocam, yardım ed&-ceğim kimseler içinde en muhtacın kendisi ve çocukları olduğunu iddia etti. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«İbni Mesûd'un sözü doğrudur. Kendilerine yardımda bulunacağın kişilerin en lâyiki kocan ve çocuklarındır.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerife dayanarak İmam Muhammed ve İmam Ebû Yusuf, hanımın kocasına zekât vermesi caizdir. İmam Azam ile İmam Mâlike göre caiz değildir. Bu hadîs-i şerifte geçen sadaka, zekât olmayan sadaka hükmündedir.

438- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir: «Müslümanm atında ve

kölesinde zekât yoktur,» MÜTERCİM ;
Bir insanın bineceği veya cihad için beslediği ata zekât yoktur. Fakat üretmek için ve çoğaltmak için erkek ve dişi karışık olmak şartı ile senenin çoğunu kırda otlayarak yetişen atlarda İmam Azam'a göre zekât vacibdir. îmanıeyn ile İmam Şafii'ye göre vacib değildir.
imam Azam'a göre böyle atları bulunan kimse, isterse her at için bir altın verir ve isterse değerlerinin kırkta birini zekât verir.

439- Ebû Said EI-Hudrî (R.A.) 'den rivayet edilmiştir.
Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri minbere çıkıp oturdular. Biz de minberi saadetin etrafında oturduk. Sonra Hazreü Peygamber:
«Sizin için korktuklarımdan biri de, dünyanın süsü ve zinetinin benden sonra size açılmasıdır.» buyurdu. Ashab'dan biri sordu:
— Ya Resulallah, hayır (dünya varlığı) şer getirir mi? Hazreti Peygamber, Allah'ın vahyini bekleyerek sustu. Vahyin gelişinden sonra Hazreti Peygamber:
«— Soru soran nerede?» buyurdu ve şu cevabı verdi: «Hayır, kesinlikle şer getirmez. Ancak baharda biten bitkilerin bir kısmı da öldürür veya ölüm derecesine vardırır. Zehirli olmayan yeşillikleri yiyen hayvan da var. Böğürleri şişinceye kadar yer. Sonra güneşin kursuna dönerek dışkısını atar, sidiğini akıtır ve keyfine bakar. Bu dünya malı da tatlı bir yeşilliktir. Müslümanm sahip olduğu malî yoksullara, öksüzlere ve yolda kalmışlara verdiği müddetçe ne güzeldir! [Veya Peygamber'in buyurdukları tarzdadır. (O'nun böyle buyurduklarını hatırlıyorum. Eğer eksiğim varsa bendendir.)! Bu malı, hakkını vermeden tutan kimse ise yiyip de doymayan kişiye benzer. Kıyamet gününde onun aleyhinde şahitlik yapacaktır.»

440- Abdullah'ın kansı Zeneb (B.A.) 'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem vazmda kadınlara hitaben: «Sadaka verin, süs eşyalarınızdan olsa bile.» buyurmuştu. Sonra îbni Mesûd'un hanımı Zeyneb ile Ebû Mesüd'un hanımı Zeyneb, her ikisi Hazreti Peygamberin saadethaneleri kapısına geldiler. Kapıda Hazreti Bilâl Habeşî'yi (Rathyallahu Anh) buldular. Abdullah bin Mesud'un karısı Hazreti Zeyneb, Hazreti Bilâl'e dedi ki: — Re-sûlullah'a sor, evimde barındırdığım öksüzlere ve kocama haracadığım şey,sadaka yerine geçer mi? Arkadaşım da aynı durumdadır. Bizi de bildirme! Hz. Bilal içeri girip Peygamberimize sordu. Peygamberimiz, «O iki kadın kimlerdir?» buyurdu. Bilâl, Zeyneb! dedi Peygamberimiz, Zeyneblerden hangisi?» buyurdu. Bilâl, Abdullah bin Mes'ud'un karısı! dedi Peygamberimiz buyurdular ki: «Evet! Hem onun sevabı iki kattır: Yakınlık sevabı ve sadaka sevabı.»

441- Ümmü Seleme (R.AJnin kızı Zeyneb (R.A.) den rivayet-e d il mistir:
Peygamber'in zevcesi Ümm-i Seleme, ya Resulallah, dedi, ölen kocamdan himayem-altında bulunan yetimlere yaptığım harcamadan ötürü bana sevab ve mükâfat var mıdır? Bunlar benim de çocuk-larımdır. Resûl-i Ekrem buyurdu: «Sen onların ihtiyaçlarını gör. Onlar için yaptığın harcamanın sevabını alacaksın.»

442- Ebû Hüreyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sadaka ve zekât verilmesi için emretmiş ve bunların toplanması için adam görevlendirmişti. Bir görevli Hazreti Peygambere' dedi ki: «Ya Resûlallah, İbni Cemil, Halid bin Velid ve Abbas, bu üç kişi zekât vermekten kaçındılar. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu.
«İbni Cemil'in zekât vermek istemeyişi, fakir iken Allah ve peygamberi (ganimet mallarından kendisine vererek) onu zengin kılmalarının foir karşılığı mıdır? Halid'e gelince, siz ona haksızlık ediyorsunuz. Çünkü Halid, zırh ve savaş teçhizatını Allah yoluna bağlamıştır. Abdülmuttalib'in oğlu Abbas ise, Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve SeHem'in amcası oîup kendisinden istenen zekât miktarını vereceği gibi, bir misli fazlasını da verecektir.»
Mütercim :
Buradaki sadaka, sahih olan görüşe.göre, farz olan zekâttır. Bazı alimler, bu sadakanın farz zekât olmayıp nafile sadaka veya harp için bir vardım için bir yardım olduğu görüşündedirler.

443- Ebû Said rar istedil f4 yTnfverdflö!," ^^f * °nIam V6rdİ' Tek" verdi. Sonra şöyle buydular ^enl"1^ "^

444- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir: «Benliğime hakim olan Allah'a yemin ederim ki, herhangi birinizin ipini alıp sırtında odun taşıması, bir adama gidip ondan ister versin, ister vermesin dilenmesinden daha hayırlıdır.»

445- Zübeyir bin Avvam (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«Vallahi, herhangi birinizin ipini alarak sırtında bir demet odun getirip satması ve bu sebeple Allah Tealâ onun yüzünü kızarmaktan koruması, insanlara, versinler veya vermesinler, el açmasından daha hayırlıdır.»
Mütercim: . .
Bu hadîs-i şerifle Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizi ticarete, sanata, ziraata ve çalışmaya teşvik buyuruyor ve başkasının eline bakıp avuç açmaktan

sakındırıyor.

446- Hakim bin Hizam (R.A.)'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Hazretlerinden mal istemiştim, verdiler. Bir müddet sonra, yine istedim, yine verdiler. Üçüncü defa istedim yine verdiler ve sonra bana şöyle buyurdular:
«Ya Hakîm! Gerçekten bu dünya malı tatlı bir yeşilliktir. Kim onu gönül cömertliği ile alırsa, hayır ve bereketini görür. Kim gönül ihtirası ile alırsa hayır ve bereketini görmez. Yiyen ve doymayan kişiye benzer. Üst el (veren el), alt elden (alandan) daha hayırlıdır.»
Sonra Hakim ibni Hizam, ey Allah'ın Resulü, seni hak Peygamber olarak gönderen Allah Tealâ Hazretlerine yemin ederim ki, bundan böyle ömrümün sonuna kadar sizin elinizden sonra hiç bir elin altına elimi tutmayacağım, dedi. Ömrünün sonuna kadar da bu sözünde durdu. Hatta Hazreti Ebû Bekir ganimet mallarından kendisine vermek için davet ettiği zaman gitmezdi. Hazreti Ömer de ayni şekilde davet ederdi, gitmezdi. Hazreti Ömer, ey müslümanlar, şahid olun. Ben Hakîm bin Hizam'ı kendisine mal vermek için davet ediyorum, gelmiyor, diyerek ilân ederdi.
Mütercim ;
İhtiyaç ve zaruret hali bulunmadıkça dilenmek, imamların ittifakı ile haramdır. Çalışmaya ve kazanmaya gücü olanlar hakkında imamlar ihtilâf ettiler. Bazıları hadîs-i şeriflerin zahirine bakarak haramdır, dediler. Sahih olan söz de budur. Bazıları da, böyle kimselerin istemesi kerahetle caizdir, dediler. Fakat bu da üç şartla olur:
1- Küçük düşürmeyecek,
2- İsrar etmeyecek,
3- Hayır sahibini incitmeyecek, rahatsız etmeyecek.
Bu üç şart bulunmaksızın yapılan dilencilik haramdır. Fakat bazı büyük şeyhler, ahlâk terbiyesi için bazı derviş ve müridlerine seyahat görevi verirlerdi. Torbalı veya torbasız dilenirlerdi. Bunda manevî bir ahlâk terbiyesi düşünüldüğünden bir sakınca yoktur dediler. Fakat bu şekilde dilenmek caiz olduğu takdirde, İsrar etmekten, Allah rızası için veya Allah'ı seversen ve benzeri sözlerden sakınmak şarttır. Zira Allah rızası için dilenen mel'undur ve böyle düenildiği zaman o istenilen şeyi, aşırı bir şey veya gayri meşru bir şey olmadıkça vermeyen kimse de mel'undur, diye varid olmuştur.

447- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh] anlatıyor:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem bazen bana mal verirdi. Ben de Ya Resûlallah, benden öaha muhtaçlara veriniz, derdim. Hazreti Peygamber bana

şöyle buyurmuştu:
«Bunu al! Beklemediğin ve istemediğin halde sana bir mal gelirse al; fakat bu türlü olmadıkça, sakın kendini onun ardına düşürme.»

448- İbni Ömer (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
«Bazı kimseler vardır ki daima insanlardan dilenirler, kendilerinde zaruret olmaksızın dilenciliği kendilerine san'at edinirler. Bunlar, kıyamet gününde yüzlerinde et parçasından bir şey olmaksızın çıplak kuru kemik halinde geleceklerdir. Bir de kıyamet günü güneş o derece yaklaşacak ki, insanın teri tâ kullağımn yarısına çıkacaktır. Sonra mahşerdekiler, böyle dehşetli bir halde iken hepsi yardım isteyecektir. Önce Hazreti Adem'den yardım isteyecekler, sonra Hazreti Musa'dan, sonra Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den, Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem de bütün mahşerde bulunan arasından hüküm verilmesi içjin şefaat ederek gidip cennet kapısının halkasına yapışacaktır. O gün Allah Tealâ Hazretleri, Muhammed Aleyhissalâtü vesselam'i Kur'an-ı Kerim'de va'd buyurulan MAKAM-I MAHMUD'a çıkaracaktır. Bütün mahşer halkının övdüğü ve imrendiği bir makamdır bu.»

449- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Yoksul kapı kapı dolaşıp ta bir veya iki lokma yahut bir veya iki hurma ile geri dönen kişi değildir. Yoksul; ihtiyacını karşılayacak imkâna sahip olmayan, durumu bilinmediğinden de kendisine sadaka verilmeyen ve kendisi de kalkıp insanlardan istemeyendir.»
(Yardım yapılması gereken yoksul budur ve böyle kimseleri gözetmek gerekir,)

450- Ebû Hümeyd Es-Sâidî (R.AJ 'den rivayet edilmiştir:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraber Tebük gazasına çıkmış idik. Va&i'l-Kura adındaki yere vardığında bir hurma bahçesi, bulunan bir kadınla karşılaştı. Hazreti Peygamber, ashabı kirama hitaben:
«Bu bahçenin hurma mahsulünün miktarını tahmin ediniz.»
buyurdu. Sonra bizzat kendisi hurmaların miktarını on vesak Ctak^ riben 2 ton) olarak tahmin etti ve on vesak itibariyi» onda bir zekât aldı. Sonra bahçe sahibesi olan kadına şöyle buyurdu:
«Bu hurmalıktan çıkan mahsulü biçersin.»
(Fazla veya eksik almış isek ödeşiriz.) Tebük'e vardığımız zaman şöyle buyurdu:
«Dikkat ediniz, bu gece fırtına olacak, şiddetli rüzgâr esecektir. Hiç biriniz yerinden kımıldamasın. Devesi olan devesini sağlam bağlasın.» Biz de develerimizi emrettiği şekilde bağladık, yattık. Gerçekten o gece çok şiddetli fırtına oldu; öyle ki, içimizden ayağa kalkan birisini rüzgâr Tayyi dağına

sürükledi. Eyle hükümdarı (Yuhanna), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize beyaz bir katır hediye etti. Hazreti Peygamber buna karşılık olarak Yuhanna'ya bir elbise giydirdi. Ayni zamanda Yuhanna'nm idaresinde bulunan halka güvence verdi ve onlara bir miktar cizye (vergi) mükellefiyeti koydu. Sonra Tebük'den dönerek yine adı geçen Vadi'l-Kur'a ya gelince oradaki bahçenin sahibesi kadına hitaben:
«Mahsûlün ne kadar geldi?» buyurdu. Kadın da, Hazreti Peygamberin tahmini üzere on vesak hurma çıktığını söyledi. Sonra bize şöyle buyurdu:
«Bir an önce Medine'ye varmak istiyorum. Benimle birlikte erken varmak isteyen acele etsin.» İbni Bekkâr, Medine göründü, anlamında bir söz söyleyince Resûli -' Ekrem, «îşte Tâbe (Medine)!* buyurdu. Uhud dağını gördüğünde, «Bu, bizi seven ve bizim de kenedisin! sevdiğimiz dağcıktır.» dediler. Sonra bize sordular:
«Ensar'ın en hayırlı ailelerini size bildireyim mi?» Ashab, evet, dediler! Buyurdular gi: «En hayırlısı Neccaroğulları aileleridir. Sonra Abdül-Eşheloğulları aileleri. Sonra Saideoğulları aileleri veya Haris bin Hazreçoğullarınm aileleri. Ensar'm (Medine'Iilerin) bütün aileleri hayırlıdır.» Diğer bir rivayette de: «Sonrâ*HarisoğuIları aileleri. Sonra Saideoğulları aileleri» diye varid olmuştur.
Mütercim :
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in mahsul tahminlerinin tastamam çıkması ve Tebük'de geceleyin şiddetli fırtına olacağını haber vermesi, Peygamberlik mucizelerinden sayılır. Eyle hükümdarı île birtakım kabilelerin İslama boyun eğmeleri de Tebük gazasının güzel sonuçlarından biridir.

451- Abdullah bin Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Gökten inen yağmurla sulanan ekinlerde veya ırmak ve nehir gibi akar sularla sulanan arazilerden elde edilen ürünlerde zekât olarak onda bir (öşür) gerekir. Fakat hayvan ve doîab gibi vasıtalarla sulanan arazilerin ürünlerinde onda birin yarısı (yirmide bir) zekât gerekir.»

452- Ebû Hüreyre IR.AJ'den rivayet edilmiştir:
Hurma ürünleri toplandığı zaman herkes öşrünü (zekâtını), ve rilecek yerlere dağıtılmak üzere Hazreti Peygambere getirirdi. Bu hurmalar Hazreti Peygamberin saadethaneî erinde yığın halinde harman olurdu. Hazreti Hasan ve Hüseyin (Radıyallahu Anhüma) çocukluk hali olarak bu hurma yığının çevresinde oynarlarken Hazreti Hasan'in (veya Hüseyin'in), ağzına oradan bir hurma attığını gören Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hurmayı çocuğun ağzından mübarek parmağı ile çıkardı ve ona şöyle buyurdu:

«Muhammed ailesinin sadaka (zekât) yiyemiyeceğini daha öğrenmedin mi?» Diğer bir rivayette de şöyle buyurdular:
«Kıh kıh (ağzmdakini at). Bizim sadaka yemediğimizin farkında değil misin?» Bu sözü Hazreti Peygamber Hasan'a yahut Hüseyin'e söylemişti.
Mütercim :
Muhammed ailesi. (Âli Muhammed), îmam Azam ile îmânı Malik'e göre, yalnız Haşimoğullarıdır. îmam Şafiî'ye göre, hem Haşim-oğıülan, hem de Muttaliboğullarıdır. Bir de çocuk kısmı her ne kadar mükellef değilse de, küçük iken dinî hükümleri bilsin, islâm terbiyesi üzere yetişsin, diye buradaki titizlik gösterilmiştir.

453- Hazreti Ömer'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Allah yolunda (savaşlarda) binilmek üzere birine bir at bağışlamıştım. Fakat adam atı ziyan etti (hayvana bakmadı, hayvan çok zayıfladı). Sonra ucuz satacağını düşünerek bu hayvanı satın almak istedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sorduğuma^ şöyle buyurdu:
«Satın alma. Verdiğin sadakada döneklik yapma. O adam sana bir dirheme satsa bile alma. Çünkü vermiş olduğu sadakasını söküp alan kimse, dönüp kusmuğunu yiyen gibidir.»
Mütercim :
Böyle sadaka ve zekât türünden olan şeyin elden çıktıktan sonra satın alınması haram değildir; fakat tenzihen makrûhtur. Baz\ alimlere göre de tahrîmen mekruhtur.

454- İbni Abbas (R.A.)'tan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
Hazreti Peygamber, zevcelerinden Meynıune'nin (Radlıyallahu Anhaî azatlı cariyesine zekât malından verilen bir koyunun atılmış leşini görünce. «Derisinden yararlanabilirdiniz!» buyurdu.
Ashab, o leştir, dediler. Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular. «Ölü-hayvanın sadece etinin yenmesi haram kılınmıştır.»
Mütercim :
Hazreti. Peygamberin zevceleri tarafından azad edilen kölelerin sadaka ve zekât almaları caizdir. Fakat Hazreti Peygamberin ve Peygamber ATinden sayılanların azadhlarına caiz değildir. Al-i Muhammed hakkında yukarda iki hadis geçmiştir.

455- tbni Abbas tR.A.)'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Yemen'e vali olarak gönderdiği Muâz bin Cebel (Radıyallahu Anh) hazretlerine, görevine giderken şöyle buyurdular:

«Zulme uğramışın (mazlumun) ilenmesinden kork; çünkü onun ilenmesi ile Allah Tealâ arasında perde yoktur.» (Zekât ve öşür gibi haklar alınırken haksızlık edilmemesi emir buyuruluyor.).

456- Abdullah bin Ebî Evfâ (Radıyallahu Anh) der ki:
Verilecek yerlere dağıtılmak üzere mallarının zekâtını Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e getiren kimselere Peygamber Efendimiz, hayır duada bulunarak, «AUamm, falanın ailesine rahmet ve mağfiret buyur!» derdi. Bir gün babam da malının zekâtını getirip teslim edince, onun için de:
«Allahim! Ebû Evfa'nm ailesine rahmet ve mağfiret buyur.» diye dua etti.
Mütercim :
Peygamberlerden başkası üzerine «Salât ve Selâm» getirmek bizim için tenzihen makrûhtur. Her ne kadar bunun manası sahih ise de «Salât» Peygamberlere has bir vasıf olmuştur. Onun için peygamberlerden başkasına «Salât ve Selâm» getirmek mekruh sayılmıştır. Nitekim «Muhammed Azze ve Celle» demek sahih değildir. Gerçekten Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem azizdir, celildir. Fakat «Azze ve Celle» tabiri Allah Tealâ Hazretlerinin özel vasfı olduğundan yaratıklarda kullanılması sahih değildir. Fakat Peygamber efendimiz kendilerine has olarak «ve Salli Aleyhim = sen müminlere salât et, onlar için mağfiret dile» (Tevbe sûresi: 103 ayet) mealindeki ayeti kerime uyarınca dilediği şahıslara «Salât ve Selâm» eder. Bu Peygambere has özelliklerdendir. Şerkav? şerhinde böyle yazılıdır.

457- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«İsrail Oğullarından biri diğerinden bin dinar ödünç para istedi. Adam da bu parayı kendisine verdi. Sonra ödünç alan kimse deniz yolculuğuna çıktı. Dönmek için gemi bulamayınca bir odunu delip içine bin altını yerleştirdi ve (Allah'a tevekkül ederek) denize attı. Alacaklı adam da, (parasının vadesi geldiği için, acaba borçlu gelecek mi? diye iskeleye giderken) deniz kenarında bir odun gördü ve yakacak olarak ailesine götürdü. Odunun parçalayınca parayı (bin altını) buldu.»
Mütercim:
Denizin sahile atmış olduğu odun, anber, mücevherat ve bun-lara benzer şeyleri almanın mubah olduğu bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

458- Ebû Hüreyre (B.AJ'den rivayet edilmişti*: «Hayvanların telefi hederdir, (başıboş gezen hayvanların telef ettiği can ve maldan dolayı sahiplerine tazmin gerekmez.) Kuyunun telefi hederdir, fbzr kimsenin mülkünde olan kuyusuna düşüp de ölen olursa kuyu sahibine tazmin gerekmez.) Maden ocaklarının telefi

hederdir, (meşru bir hakla açılan maden kuyuları içiner düşmekte telef olan için tazminat ödenmesi gerekmez.» Definenin (ve yeraltı madenlerinin) beşte biri hazinenindir.»
Mütercîm ;
Hayvanın telefini, zarar ve ziyanını, başboş bırakılmaları adet olan yerde başlarında kimse bulunmadığı takdirde ittifakla tazmin gerekmez. Fakat sahibi beraber bulunursa veya hayvanın yedekçisi veya sürücüdür olursa, o hayvanın ön ayakları veya ağzı ve çenesi veya boynuzu ile sebebiyet verdiği zarar-ziyamn tazmini Hanefi mezhebine göre gerekir. Kuyruğu veya arka ayağı ile vurursa tazmin gerekmez. Ancak ön veya arka ayağıyle çiğnerse tazmin icab eder.
Hanbelî mezhebinde de hüküm böyledir. Eğer hayvan öne katılmış olursa her ne şekilde olursa olsun sebebiyle verdiği zarar vs ziyanın tazmini (ödenmesi) gerekir.
Şafiî ve Maliki mezheblerinde, hayvan ile beraber bir kimse varsa bu hayvanın her halûkârde yapmış olduğu zarar ve ziyanın tazmini gerekir. Bir insan hayvanını herkesin gelip geçtiği bir yerde durdursa da o hayvan ziyanda bulunsa, bu ziyanın tazmini ittifakla gerekir. Ancak böyle bir hayvan yol ortasında işer veya dışkısını yapar da bir üzerinden kayarak ziyana uğrarsa, tazmini gerekmez.
Bir de bir insan yolda veya izinsiz olarak başka birinin mülkünde çukur kazar da, böyle kazılmış çukurlara bir insan düşüp telef olursa, o çukura kazan adamın yakın akrabası (akîlesi) üzerine ölenin diyeti lâzım gelir. Ayrıca çukuru kazan üzerine keffaret gerekir. Yine bu gibi çukurlara hayvan düşer de ziyan olursa, yine tazmin gerekir.
Cahiliyet devrinden kalma defineler ganimet yerinde sayıldığından cinsleri ne olursa olsun, kıymet ve miktarları ne olursa olsun, bunların beşte biriry hazineye vermek gerekir. Şafiî mezhebinde define mallarının kıymeti nisab miktarı (20 miskal altın veya 200 dirhem gümüş) değerinde olmadıkça beşte bir lâzım gelmez. Altun ve gümüşten başka şeylerden de lâzım gelmez.
Müslümanlara ait defineler ittifakla kaybolmuş eşya hükmüne r. Yitik eşya işlemine tabi. olurlar. Sahibi aranır, sahibi bulunmaz ise fakirlere dağıtılır.

459- İbni Abbas (R.A.Î 'dan rivayet edilmiştir:
Veda Haccında bir kadın Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-Iem Hazretlerine gelerek dedi ki: Ya Resûlallah, hacem farziyyeti babama ulaştı (vacib oldu), halbuki babam çok ihtiyardır, hayvan üzerinde duracak halde değildir. Onun yerine ben hac edebilir miyim? Buna cevaben Hazreti Peygamber şöyle buyurdu.
«Evet, (onun yerine hac edebilirsin).»
Mütercim:
Bu hadis-i şerifin delaletiyle, daha önce kendisi için hac yapmamış kimsenin

başkası adına bedel olarak haccetmesi, İmam Azam Hazretlerine göre caizdir. Diğer imamlara göre caiz değildir. Ancak bu derece güçsüz ve sakat olan kimselerin yerine hayatlarında haccetmek caizdir. Ayrıca Hanefi mezhebinde nafile hac için şart aranmaksızın bedel caizdir.[27][27]

HAC BAHSİ

460- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) anlatıyor:
Ya Resûlallah! dedim, savaş ve cihadın, sevab bakımından amellerin en faziletlisi olduğunu görüyoruz. O halde biz de cihad edemeyiz mi? Bana şu cevabı verdiler:
«Hayır! Fakat makbul bir hac, sizin için en faziletli cihaddır.»
Mütercim:
Genel seferberlik veya istilâ halinde kadınların da savaşta yardımcı olmaları vacib ise de, zaruret olmayınca savaş meydanında bulunmaları uygun değildir
bulunmaları uygun değildir.

461- Ebü Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Kim Allah rızası için hacceder de ihramda iken kötü söz söylemez ve günah işlemezse, henüz anasından doğmuş (günahsız) hale döner
Mütercim
Küçük günah olsun, büyük günah olsun, bunların hepsi bağışlanır. İmam Taberi'nin görüşüne göre, üzerinde kul hakkı olup ta onu ödemekten âciz olarak ölenlerin sorumlulukları ancak bağışlanır. Yoksa ödeme ve helallaşma imkânına sahip olanların üzerlerindeki hak düşmez.
İmam Tirmizî'ye göre, yalnız Allah haklarından dolayı kul üzerine gereken günahlar bağışlanır; Allah haklarının kendisi bizzat bağışlanmaz. Meselâ: Farz namaz vaktinden geciktirilmekle günah işlenmiş olur; bundan dolayı kazanılan günah bağışlanır. Fakat Allah haklarından olan namazın yine kaza edilerek kılınması gerekir. Çünkü bunlar haklardır, âdi günahlar günahtır. Kul hakları için ya helallik almak, ya da onları ödemek zorunluluğu vardır. Şerkavi şerhinde bu hadîsi şerifin açıklamasında böyle denilmiştir. Şafiîlerin fıkıh kitabı Bacûri'de: Hac ederken Araf at'da, Mina'da vefat edenlerin kul hakları dahi bağışlanır, diye yazılıdır. Bir de deniz savaşında şehid olanların kul haklan da bağışlanır.

462- İbni Ömer (Radıyallahu anhüma) der ki:
Birisi Mescid-i Resûl'de ayağa kalkıp ya Resûlallah! Biz hac için hangi yerden ihrama girmeliyiz? diye sordu.

Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Medine'liler, Zü'l-Huleyfe'den; Şam'lılar, Cuhfe'den; Necid halkı, Karn'dan ihrama girerler.» îbni Ömer, rivayetinde der ki; Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in: «Yemenliler de Yelemlem'-den ihrama girerler,» buyurduğunu bazıları söylüyor. Halbuki ben bu son kısmı Hazretİ Peygamberden işitmedim-.
Mütercim :
Medine-i Münevvere. halkının hac ve ömre niyeti ile ihram ve telbiye için miktarı, zamanımızda Hazreti Ali kuyusu ile bilinen ve şöhret bulan ve yaklaşık olarak Medine'ye bir buçuk saat mesafede bulunan Zü'1-Huleyfe adındaki yerdir. Mekke-i Mükerreme'ye on günlük (yaklaşık olarak 400 km.) yoldur. Şam, Mısır ve Mağrib halkının miktarı, Cuhfe hizasında bulunan Rabiğ diye bilinen yerdir. Denizden gidenler, Rabiğ hizasında ihrama girerler. Mekke-i Mükerreme'ye dört günlük yoldur.
Necid ve Irak halkının miktarı, Mekke-i Mükerreme'ye yaklaşık olarak yedi günlük mesafede bulunan Yelemlem adındaki yerdir. İşte bu yerleri ihramsız olarak geçmek hac ve ömre için caiz değildir. Bu miktarlardan ihrama girmek vacibdir. İhramsız geçenler üzerine kurban kesmek vacib olur. Bir özürden dolayı ihram elbisesi giyilmezse günah sayılmaz; fakat fidye vermek gerekir.

463- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) anlatır:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Akîk vadisinde şöyle buyurdu:
«Bu gece Rabbim tarafından bana biri (Cibril) geldi ve şöyle dedi: Bu vadide namaz kıl. Hem de hac ile ömrenin ikisine birden (Hacc-i Kıran'a) niyet et.»
Mütercim:
Akîk vadisi, Medine'ye dört mil mesafede yaklaşık olarak bir saat) bir yerdir.- Medine-i Münevvere'nin en makbul ve lezzetli suyu burada bulunan Urve Kuyusundan çıkmaktadır. Yarım saat daha ötede Hazreti Ali kuyusu ve Zül-Huleyfe vardır; ve Medîne'li-lerin mikatı da burasıdır.

464- Hazreti Ya'Iâ (Radıyallahu Anh) anlatır:
Resülüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birisi gelip ya Resüiallah! koku sürünmüş olduğu halde ömre hacci için ihrama giren kimse hakkında ne buyurursunuz? diye sordu. Peygamberimiz biraz beklediler ve hemen vahy geldi. Vahy tamam olunca Hazreti Peygamber,
«Ömerden soran nerede?» diye sordu ve adam getirildi. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Üzerinde olan kokuyu üç defa yıka. Giydiğin cübbeyi çıkar (ihram elbisesini giy) ve haccında yaptığını ömrede de yap.»

Yani, ihrama girmek, tavaf ve sa'y etmek, traş olmak ve yasak şeylerden sakınmak hususunda hac ile ömre arasında fark yoktur. Ancak Arafat'da ve Müzdeîife'de vakfeler, taş atma işleri hacca aittir; bunlar ömrede yoktur.

465- îbni Ömer (R.A.)'dan rivayet edilmiştin
«Lebeyk (emrine hazırım), Allah'ım, lebbeyk! Lebeyk, şerikin yoktur senin, lebeyk! Hamd ve nimet senindir. Mülk de senindir. Şerikin yoktur senin.»
Mütercim ;
Meal olarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in telbiyesi bu idi. Hanefî mezhebine göre, hac veya ömre, için niyet ederek ihrama giren kimse hakkında telbiye şart ve farzdır. Namazda iftitah (başlangıç) tekbiri farz olduğu gibi... İftitah tekbiri almaksızın namaz sahih olmadığı gibi, telbiyesiz hac ve ömre de sahih değildir.
Şafiî ve Hanbeli mezheblerinde lebbeyk (telbiye) sünnettir, farz ve şart değildir. Maliki mezhebinde niyetle birlikte ya telbiye getirmek veya iş ve hareket olarak mikattan bir kaç adım ileriye yürümek lazımdır. Telbiyeyi yüksek sesle söylemek müstahabdır. Fakat ihrama girerken kendisi işitecek kadar bir sesle söylemek daha faziletlidir. Diğer vakitlerde sesi yükseltmek erkekler için müstahabdır. Kadınlar ise her zaman kendileri duyabilecek kadar bir sesle telbiye getirirler.

466- îbni Abbas (R.AJ'dan rivayet edilmiştir:
«Musa (Aleyhisselâm) ise, onu telbiye getirerek Ezrak vadisine inişini görüyor gibiyim."

467- Hazreti Enes (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seslem Hazretleri, Veda haccı yılında Mekke-i Mükerreme'ye vardıkları zaman Yemen tarafından gelen Hazreti Ali'ye (Kerremellahu vechehu) şöyle buyurdular:
«Ya Ali îîhrama girerken neye niyet ettin? » Hazreti Ali dedi ki: «Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ihram niyetine niyet ettim.» Buna karşılık Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:
«O halde kurban keseceksin ve olduğun gibi ihramlı kalacaksın.» (Kıran haccı durumunda olduğunu, kurban kesinceye kadar ihramdan çıkmaması gerektiğini bildiriyorlar. Hz. Ali, ihrama girerken niyetini Peygamberimizin ihram niyetine bağlamış ve Peygamberimiz gibi Kıran haccı yapmıştır.)

468- Ebû Musa El-Eş'arî (Radıyaîlahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni Yemen bölgesine göndermişti. Yemen'den Hacca geldiğim zaman, Batha'da Hazreti Peygamberi buldum. Bana sordu.-

«Ne niyetle ihrama girdin?» Ben de: Resûlûllah'm ihram niyetine niyet ettim, dedim.
«Beraberinde hedy (Harem'de kesilecek nişanlı kurban) var mı? «Ben de: Hayır! dedim. Bunun üzerine niyetimi ömreye çevirerek temettü hacı yapmama işaret buyurdular ve tavaf, sa'y ve tiraşdan sonra ihramdan çıkmamı emrettiler.
Mütercim:
Hazreti Ali (Kerremellahu Vectieh), beraberimde kurbanlık (hedy) getirdiğinden onun kıran haccı yapmasını emretmişlerdi. Ebû Musa ise, beraberinde kurbanlık Chedy) bulunmadığı için ömre yapmasına ve sonra farz hacca niyet ederek haccının temettü hac olmasına işaret buyurmuşlardı. Fakat daha sonra Hazreti Ömer (Radıyaîlahu Anh) zamanında böyle önce Kıran hacca niyet eden ve beraberinde kurbanlık götürmeyen kimsenin de her iki haccı bir ihramda tamamlanması sahih kabul edilmiştir.
Ebû Musa El-Eş'arî ve diğerlerine olan müsaade, peygambere ait özelliklerdendir, dediler. Bundan sonra gelecek beş altı hadîsi-şerif bu kabildendir. Hatta Hazreti Ömer, bir defasında Ebû Musa El-Eş'arîye şu tarzda bir açıklama yaptı:
— Allah'ın kelâmında «Hac ile Ömreyi tamamlayınız* ayeti ke-rimesiyle, hac ve ömrenin her ikisinin birden tamamlanması emre-dildiği gibi Peygamberin sünnetinde de, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin, hac ve Ömre tamam olup kurbanmı kesinceye kadar ihramdan çıkmadığı görülmüştür. Büyük müctehid-lerden yalnız îmam Ah'med bin Hanbel CAllah'ın rahmeti üzerine olsun) Hazretleri ve Zahirî'ler, bu hükmün halâ bakî olduğuna ve herkes için terviye gününe (arefe gününden bir gün öncesine) kadar hac niyetini her ne vakit isterse ömreye çevirebileceğini kabul etmektedirler.

469- Hazreti Aişe (Radıyaîlahu Anha) anlatıyor:
Hac mevsiminde (Zilkade ayının sonlarına doğru) biz Peygam-ber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in beraberinde hac ve ömre niyeti ile Medine'den çıkıp topluca mikattan ihrama girdik. Kimi yalnız farz hacca niyet ederek ihrama girdi. Kimisi de hac ve ömrenin her ikisi için niyet ederek ihrama girdi. Kimisi de ömre niyeti ile ihrama girmişti. Medine'ye, on mil mesafedeki Şeref isimli yere indiğimiz zaman, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beraberinde olan bütün hacılara hitaben şöyle buyurdu:
«Sizden hanginizin beraberinde kurbanlık yoksa ve haccını ömreye çevirmek istiyorsa, bunu yapsın. Fakat beraberinde kurbanlık olan kimse, yapmasın (niyetini değiştirmesin), hac bitinceye kadar ihramdan çıkmasın.»
Peygamberin bu emri üzerine hac niyetlerini ömreye çevirenler ve önceki niyetlerinde kalanlar oldu. Fakat Hazreti Peygamber ve ashabından bazıları,

yanlarında kurbanlık bulunmak ve kendileri de vücud bakımından kuvvetli olmak sebebiyle hac niyetlerini ömreye çeviremediler. Tam bu sırada namaz kılamadığımdan (adet gördüğümden dolayı ağlarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanıma geldi: «Ne ağlıyorsun, ey hatun?» dedi. Ya Resûlallah! dedim, sizin bütün ashaba ömre için müsaade ettiğinizi işittim. Halbuki ben ömreden mahrum kaldım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sejlem:
«Derdin nedir?» buyurdu. Ben de: Adet gördüm; bu halimle ömre tavafı yapamayacağım. Onun için ağlıyorum, dedim.
Hazreti Peygamber buyurdu ki:
«Kaybın olmayacak! Sen de Adem kızlarından birisin. Allah Tea-lâ Hazretleri, onlara takdir ettiğini (adet görme halini) sana da takdir etmiştir. Sen hac niyetinde kal. Cenabı Allah, ömreyi de sana nasip edebilir.»
Böylece hac vazifelerine devam ettik. Arafat'dan Mina'ya döndüğümüz vakit temizlendim. Sonra farz tavaf Cifaze) için Mina'dan Mekke'ye indim. Tavafımı yaptım ve tekrar Mina'ya döndüm. Sonra Mekke'ye dönüşte Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraber Mina'dan çıktık. Mekke'de iken Hazreti Peygamber, kardeşim Ab-durrahman'ı yanma çağırdı ve ona şu emri verdi:
«Hemşireni al,' Harem hudutlarından çıkar (Ten'im adındaki yere kadar götür). Oradan Ömre için ihrama girsin. Ömreyi tamamladıktan sonra yanıma geliniz. Sizin gelmenizi bekleyeceğim.»
Bu emir üzerine Harem dışındaki Ten'im'e gidip ihrama girdim ve ömre için gerekli vazifeleri tamamladıktan sonra aynı gün Hazreti Peygamberin huzurlarına vardığım zaman: «Ömreni tamamladın mı?» buyurdu. Ben de: Tamamladım, dedim. Sonra Hazreti Peygamber Medine'ye dönmek için bütün kafileye emir verdi. Biz de (veda tavafından sonra) Hazreti Peygamberin maiyetinde Medine'ye doğru yola, koyulduk.

470- Hazreti Aişe (R.A.) anlatıyor:
Medine'den Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile çıktığımızda bu çıkışımızın yalnız hac için olduğu kanısında idik. Kabe'yi tavaf ettik Resûl-i Ekrem beraberinde kurbanlık getirmiyenlere ihramdan çıkmalarını emretti. Kurbanlık getirmeyenler ihramdan çıktılar. Peygamber'in zevceleri de kurbanlık getirmediklerinden ihramdan çıktılar. Yalnız ben, adet gördüğüm için Kabe'yi tavaf etmemiştim. (Ömre yapmamıştım.) Sonra terviye günü, ihramdan çıkmış olanlar hac için niyet ederek tekrar ihrama girdiler Haccımızı tamamlayarak Mina'dan Mekke'ye dönerken geceyi geçirmek için Muhassab adındaki yere indiğimizde dedim ki: Ya Resûlallah! Herkes hac ve ömre ile dönerken ben yalnız hac ile dönüyorum; Özrüm gereği ömre yapamadım. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

«Mekke'ye geldiğimizde sen (ömre için) tavaf etmedin mi?»
Ben de»
— Hayır dedim! Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«O halde kardeşinle (Abdurrahman'la) Ten'im'e git ve oradan
ihrama girerek ömreni yap. Falan yer ve filan vakitte buluşuruz.»
buyurdular. Ben de öylece yaptım. Sonra Peygamberin zevcelerinden Safiyye de, Mina'dan döndüğümüz gece adet gördüğü için bana, galiba veda tavafımı yapamayacağımdan Medine'ye dönüşü geciktireceğim, dedi. Bir fırsat bularak Safiyye'nin bu halini Hazreti Peygambere arz ettim. Hazreti Peygamber Safiyye'ye hitaben şöyle buyurdu:
«Kısır, belalı kadın! Sen bayram günlerinde farz olan ziyaret (İfâza) tavafım yapmış değilmi idin?* Safiye der ki: Evet, tavaf ettim! dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: «Zararı yok, yola çıkabilirsin." (Veda tavafı özürlü kimselerden)

471- İbni Abbas (Radıyallahu Anh) anlatıyor: Veda haccı yılında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile bütün ash&b hac niyeti ile ihrama girmişlerdi. Mekke'ye Zilhicce ayının dördüncü pazar günü sabahleyin varıldı. O gün Hazreti Peygamber ashaba, hac niyetlerini ömreye çevirerek tavaf ve sa'y yaptıktan sonra traş olup ihramdan çıkmalarını emrettiler. Ashab bu durum karşısında: Ya Resûlallah, ihramdan nasıl çıkış? diye sordular. Hazreti Peygamber, «ihramdan tam çıkış!» buyurdular. (İhram sebebiyle yasak olan şeyleri hal âl kılan çıkış...)
Mütercim:
Böyle farz haccı değiştirip ömreye çevirmek üç müctehid imâma göre, o yılla mahsus, Peygamberin özel hallerindendir. İmain Ahmed bin Hanbel ve Zahirîlere göre, bu hüküm şimdi de geçerlidir. Nitekim yukarıda ayrıntılı bilgi geçmişti. .

472- Hazreti Peygamberin pak zevcelerinden Hazreti Hafsa (Radıyallahu Anha) rivayet ediyor*
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize sordum: Herkes hac niyetini ömreye çevirdi; halbuki siz ömre ihramınızdan çıkmadınız? Buyurdular ki:
«Ben başımı bu işe iyice sokdum ve kurbanlığımı da (özel bir nişan olarak) tasmaladım. Artık kurbanımı kesmeden ihramdan çıkamam.»
Mütercîm :
îmam Azam bu hadîsi şerife dayanarak der ki, Peygamber Saî-lallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kıran haccı niyeti ile ihrama girmişti. Onun için haccın en faziletlisi kıran hacadır. Sonra Temettü haccıdır. Bundan sonra da ifrâd haccı

gelir.
îmam Şafiî,ve îmam Malik'e göre, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yalnız hac için (ifrad haccı için) ihrama girmişti. Yahut önce hac için ihrama girmiş, sonra ömreyi hacca ilâve etmişti. Bu itibarla haccın en faziletlisi ifrad hacçı^ır. Sonra temettü haccıdır. Bundan sonra Kıran haccı gelir.
îmam Ahmed'e göre Hafsa Hazretlerinin rivayet ettiği bu hadîsi şerife göre Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yalnız temettü (ömre) niyeti ile ihrama girmişti. Onun için kurban götürüldüğü takdirde faziletli olan önce ömre için ihrama girmektir. Kurban götürülmediği takdirde f-aziletli olan kıran haccıdır.
Bir de îmam Azam'a göre, temettü niyeti ile ihrama gireri kinspye temettü kurbanı lazımdır. Kıran haccma muvaffak olan kimseye de şükür kurbanı lazım gelir. 'Yalnız hac için (ifrad haccı için) ihrama giren kimseye kurban lâzım gelmez; bunda ittifak vardır. Fakat hacdan sonra yalnız ömre yapmak gerekir. İmam Azam ile İmam Malik Hazretlerine göre ömre müekked bir sünnettir; farz ve vacib değildir. İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre, ömre de hac gibi farzı' ayindir.

473- Hazreti Cabir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Veda haccı yılında biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in beraberinde olarak hacca (ifrad hacca) niyet etmiştik ve böylece ihrama girmiştik. Sonra Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:
«Siz haccmızı ömreye çeviriniz de Kabe'yi tavaf ediniz, Safa ile Merve arasında sa'y ediniz ve sonra saçlarınızı kısaltınız. Sonra ihramdan çıkmış olarak bekleyiniz. Sonra terviye günü gelince hac için ihrama giriniz. Daha önce yaptığınız niyeti de temettü kılınız.»
Ashab dediler ki: Ya Resûlallah! Hac niyetimizi nasıl temettü niyetine çevirebiliriz? Nitekim niyetimizi olarak belirledik. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Siz, emrettiğimi yapınız. Eğer kurbanımı getirmemiş olsaydım, size emrettiğimi ben de yapardım. Fakat bayramın birinci günü kurbanım Mina'da kesim yerine ulaşmadıkça, bana ihram sebebiyle haram Cyasakl olan şeyler helâl olmayacaktır.» Sonra ashabı kiram Hazreti Peygamberin emri üzere hareket ettiler; niyetlerini ömreye çevirdiler.

474- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Hac niyeti ile olan ihramınızı ömreye tebdil ediniz; Ancak hedy kurbanlığını tasmalayan kalsın. Kurbanlığını tasmalayan kimseye, onu kesim yerine götürüp kesmedikçe ihramdan çıkmak helal olmaz.»

Mütercim :
Üç imama göre hac ihramını ömreye çevirmek işi, peygambere ait özelliklerdendir. Bu da cahiliyet zamanında hac aylarındaki öm-reyi fenalıkların en büyüğü saymalarına karşılık buna müsaade edilmişti. Yalnız Hanbeli mezhebi ile Zahirîlere göre bu hüküm halâ bakîdir. Nitekim geniş olarak yukarda anlatılmıştı.[28][28]

MEKKE-İ MÜKERREME'NİN FAZİLETİ VE KA'BE'NİN İNŞASI BAHSİ

475- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) anlatıyor:
Peygamberlikten önce Kureyş'in ileri gelenlerinin emri ile Kabe bina edilirken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem amcaları Haz-reti Abbas ile Kabe için omuzlarında taş taşırlardı. Bir ara Abbas Hazretleri:
Ya Muhammed, futanı çıkarıp omuzuna koy, dedi. Hazreti Ab-bas'ın bu teklifi üzerine Peygamber sallallahu Aleyhi ve Sellem futasını çıkarıp omuzundaki taşın altına koyacağı sırada yere düştü ve gözleri semaya dikilip kaldı. Hazreti Abbas'a :
«Futamı bana göster!» dedi ve futasını alıp bağladı.
Mütercim :
Hazreti Cibril Aleyhisselâm gelip bu şekilde Hazreti Peygamberi yere düşürerek avret yerlerini kimseye göstermemiştir. Bundan sonra da Hazreti Peygamberin avret yerlerini hiç bir kimse görmemiştir. Diğer Kureyş'in ileri gelenleri ise çırılçıplak Kabe'yi tavaf ederlerdi. Bunun sebebi de, güya içinde günah işledikleri elbiselerle mukaddes yeri tavaf etmek istemeyişlerindendi.
Mekke-i Mükerreme'ye büyük bir sel gelerek Kabe'nin büyük bir kısmını yıkmıştı. Bu sebeple Kureyş tarafından Kabe yeniden bina edilmişti. O sene Peygamber otuz beş yaşında idi; ve herkes gibi Kabe'ye taş taşırdı. Hatta Hacceründ'l-Esved'in (siyah taşın) kendi yerine konması için Kureyş kabilesinin ileri gelenleri çekişmeye başladılar. Sonra şu hükme vardılar: En önce Harem-i Şerifin kapısından kim gelirse o kimseyi hakem tayin ederiz; ve onun hükmüne razı olacağız. Bu karardan sonra en önce kapıdan. Hazreti Peygamber girince, Hazreti Peygamberi hakem tayin ettiler. Peygamber Sal-lallahu Aleyhi ve Sellem de, büyük bir yaygı üzerine Hacer-i Es-ved'i koydu ve Kureyş'in ileri gelenleri hep birden bu yaygıyı yukarı kaldırdılar. Hazreti Peygamber de kendi mübarek elleriyle Haceri Esved'i yerine koydu. Bütün Kureyş ileri gelenleri bu durumdan memnun kaldılar.

476- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) anlatıyor:
Hazreti Peygambere; Hicr-i İsmail (Hatim) Kabe'den midir? diye sordum. «Evet!» buyurdular. Niçin bu kısmı Beytullah'a ilâve etmediler de dişarda bıraktılar? dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Kavminin maddî imkânı çıkışmadı.» buyurdular. Ya Resûlallah! dedim, Beyt-i Şerifin kapısı neden yüksek yerde yapılmıştır? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:
«Kavmin, diledikleri kimseyi Beytullah'a soksunlar ve dilediklerini de engellesinler diye kapıyı böyle yüksek yerde yaptılar. Eğer kavmin cahiliyet zamanından henüz (yeni) kurtulmuş olmasalardı ve bu sebeple onların kalbine bir inkâr ve itiraz gelir diye korkma-saydım, dışarda kalan küçük kısmı Beytullaha ilâve etmek ve kapısını yere yapıştırmak isterdim.»
Mütercim:
Bu hadis-i şerifte, bir araya gelen iki zarardan hangisinin daha hafif ise onu tercih etmenin meşru bir yol olduğuna delâlet vardır. Burada Hicr-i İsmail'in Kabe'nin dışında kalması bu mukaddes yapının esasına uygun değilse de yeni müsZümanların herhangi bir değişikliği yadırgamalarından korkularak eski durumu üzere bırakılması tercih edilmiştir.
Bu hadis-i şerife ve bundan" sonrakine dayanarak İbni Zübeyr (Radıyallahu Anhüma) Peygamber'in işaret buyurduğu tarzda yeniden Beyti Şerifi bina etti Fakat Haccac Yusuf bin sekafî, İbn-i Zü-beyr ile çarpışma esnasında yıkılan kâ'be'yi, İslâm'dan önceki durumuna irca ederek yeniden inşa etti. Daha sonra Harun Reşîd, İbni Zübeyr'in bina ettiği hale Kâbeyi çevirmek için İmam Malik'den fetva istedi ise de, İmam Malik cevabında: Beyti Şerifin devlet reislerine oyuncak olmasından korkarım, dedi ve müsaade etmedi.
Kabe'nin' binasının bu güne kadar on defa yenilendiği belirtilmiştir. İlk önce Hazreti Adem'in yaratılmasından evvel melekler tarafından bina edilmiştir. 2. defa Hazreti Adem tarafından, 3. defa Hazreti Adem'in evladlan tarafından, 4. defa Hazreti İbrahim tarafından, 5. Amalika tarafından, 6. defa Cürhüm kabilesi tarafından, 7. defa Kusay tarafından, 8. defa Bi'setten önce Hazreti Peygamberin de katılmasıyla Kureyş tarafından, 9. defa İbni Zübeyr tarafından, 10. defa da Haccac tarafından bina edildi. En sonra da yenilenmiş denecek şekilde Osmanlı padişahlarından Bağdad fatihi Sultan Murad bina etmiştir.

477- Hazreti Aîşe'den rivayet edilmiştir:
«Ey Aişe! Senin kavmin cahiliyettenl ' henüz çıkmış olmasaydı, Kabe'nin yıkılmasına emrederek onun dışarda kalan kısmını (Hicr-i İsmail'i) binaya dahil eder, kapısını yere yapıştırır, doğru ve batı kapıları olarak ona iki kapı yaptırır ve böylece Kâ'be'nin binasını İbrahim'in esasına ulaştırırdım.»

Mütercim:
Buna dait Izajıat ayrıntılı olarak önceki hadîste geçmiştir.

478- Üsaı*ıe bin Zeyd (R.A.)'den rivayet edilmiştin
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Mekke-i Mükerremeye vardıkları zaman Üsame bin Zeyd (Radıyallahu Anhüma) sordu:
— Ya Resûlallah! Nereye ineceksiniz? Mekke'deki evinize mi? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: «(Amcazadem) Akü, bize yer yurt mu bıraktı!»
Mütercim:
Hazreti Ali'nin ağabeyi Akil, Mekke'de kaldığı için, gerek babası Ebû Talib'in ye gerekse Hazreti Peygamberin evleriyle mülklerine konarak istediği gibi kullanmıştı. Esasen Hazreti Ali ile kardeşi Caferi Tayyar, babaları Ebû Talib'in ölümünde müslüman bulunduklarından Ebû Talib'e varis olamamışlardı. Ebû Talib'in mirası, küfür ' üzere bulunan diğer çocukları Akil ile Talib'e kaldı. Talib de Bedir savaşında kaybolduğundan Ebû Talibin bütün malına Akil varis olduğu gibi, Hazreti Peygamber efendimize babaları Abdullah'dan miras olarak kalan bütün emlâki, hicret dolayısıyla olduğu gibi terk edildiğinden akrabalık yönü ile bu mülkün hepsini Akîl ele geçirmiş ve satmıştı. Diğer bir rivayete göre de, bu mallar daha sonra Akîl'in evladına intikal etmiştir. Sonra Akîl'in çocukları, Hazreti Peygamberin- mülkünü yüzbin dinar karşılığında Haccac'ın kardeşi Muham-nıed bin Yusuf'a satmıştır.
Bir de imam Şafiî Hazretleri bu hadîs-i şeriften Mekke'deki evlerin ve emlâkin satılması ve satın alınması, miras-olarak intikali ve bunların kiraya verilmesi ve kiralanması caizdir, diye hüküm çıkarmıştır.

479- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştin
Peygamber Sallallahu AJeyhi ve Sellem Hazretleri Mina'dan dönerken şöyle buyurdular:
«Yann ineceğimiz yer, inşallah Kinaneoğulian yamacı'dir. (Ku-reyş müşriklerinin küfür üzerinde sebat etmek için yeminleştikleri yer).»
Mütercim:
. Hazreti Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicretlerinden önce Kureyş ve Kinâne kabileleri «Hayf-i Benî Kinane» adındaki Muhas-.sab semtine gidip, Hazreti Peygamberi öldürmek için kendilerine teslim edinceye kadar Haşim Oğulları ve Muttalib oğulları ile alış veriş etmemek, kız alıp vermemek, ve onlarla selâmlaşmamak üzere sözleştiler. Bu sözleşme metnini, içlerinden Mansur bin İkrime kendi eliyle yazdı ve bunu Kabe'nin iç duvarına yapıştırdılar. Müslümanlar bu şekilde üç yıl Ebû Talib'in kesiminde kuşatılmış bir hal de kaldılar. Hazreti Peygambere Ebû Talib gelerek: Ey kardeşimin oğlu! Artık

dayanamayacağım, ne yaparsanız yapınız. Sizi Kureyş'in
ileri gelenlerine teslim etmek,zorunda kalacağını, dedi. Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:»
«Muhterem amcam! Artık sen merak etme, endişelenme. Kureyş tarafından yazılıp Kabe'nin duvarına asılan sözleşme metnini bu gece böcekler yiyerek mahvetmiştir. Andlaşma metninden yalnız Allah'ın adı kalmıştır.» Ebû Talib'e bu haberi verdikten sonra, o metni yazan Mansurun elinin çolak kaldığını da bildirmişti. Ebû Talib dönüşünde Kureyş ve Kinane kabilelerine şöyle dedi:
— Ey Kureyş kavmi! Kardeşim oğlu Muhammed CSallallahu Aleyhi ve Sellem), Kabe duvarına asılmış bulunan sizin sözleşme metnini Allah tarafından bir böcek musallat olarak mahvettiğini bana haber verdi ve onu yazan kâtibin elinin de çolak olduğunu .bil-dirdi. Kardeşim oğlunun bana haber vermiş olduğu şeylerde hiç bîr zaman gerçeğe aykırılık olmamış ve daima doğru olmuştur. Gelin, Kabe'yi açıp bakalım. Eğer kardeşim oğlunun dediği gibi, gerçekten1 Allah'ın adından başkası yenmiş ve mahvedilmişse bu tazyik ve eziyetten vazgeçiniz. Yok, eğer kardeşim oğlu bu hususta yalancı ise, ben de ne yaparsanız yapınız, kardeşim oğlunu size teslim edeceğim.
Ebû Talibin bu sözleri üzerine Kureyş ileri gelenleri sevinmişler ve Ebû Talibe: Bu defa insaf ve adalet ettin, dediler. Böylece gidip Kabe'yi açarlar. Bir de bakarlar ki, asılı sayfada bulunan yazılar Allah'ın ismi müstesna - tamamen böcek tarafındn yenmiş, kâtibin de eli çolak, olmuş. Böylece Hazreti Peygamberin mucizesi gün gibi açığa çıkmış^ Fakat yine Ebû Cehil: Bu bir çeşit sihirdir, diye baş kaldırdı ise de Kureyş'iri en ileri gelenlerinden Hişam, Züheyr, Zem'a, Mut'im ve Ebu'l-Yahza'dan ibaret beş kişi bu sözleşmeyi bozdular. Hemen Mut'im bin Adiy ayağa kalktı ve adı geçen sayfayı Kabe duvarından koparарак parçaladı. İşte sözleşmemizi bozduk, bugünden sonra müslümanlar hür ve serbesttir, diyerek Ebû Cehil'e cevap verdi. O günden itibaren müslümanlar Ebû Talib semtinden çıkıp serbest oldular. Lâkin Ebû Talib'in ölümünden sonra yine eza ve cefaya başladılar. Nihayet hicret için Allah'dan izin geldi, Müslümanlar hicret ettiler. Kureyşin zulüm ve işkencelerinden kurtuldular. Sonunda da Mekke'nin fethedilişi ile bütün Mekke'liler İslâm olma şerefine kavuştular.

480- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Kabe'yi. Habeş'iiierden bir cılız bacaklı yıkacaktır.»
Mütercim;
Bu acıklı ve korkunç vak'a kıyamete yakın olacaktır. Kıyamet alâmetlerinin büyüklüklerindendir. Fakat bu acıklı olayın tâ Ye'cüc ve Me'cuc'den sonra olacağı ilerideki hadîs-i şeriften anlaşılıyor.

481- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiş-

Muharrem ayının onuncu günü olan Aşûra günü bütün müslü-manlar oruç tutarlar ve o gün ötedenberi Kabe yeni bir örtü ile örtülürdü. Yani her Aşûra günü Kabe'nin örtüsü yenilenirdi. Cenabı Hak ramazan ayında oruç tutmayı farz kılınca, Peygamber Sallalla-hu Aleyhi ve Sellem müslümanlara şöyle buyurdular:

«Aşûra günü oruç tutmak isteyen tutsun. Tutmak istemeyen de tutmasın.»

Mütercim :

Aşûra günü oruç tutmak önceleri farz idi. Sonra ramazanın farz kılınması ile bunun hükmü kaldırıldı. Bazı kimselere göre de, önceleri müstahab olarak Aşûra günü oruç tutulurdu. Şimdi de böylece devam etmektedir. Yalnız Yahudi'lere benzememek için, dokuzuncu günü veya onbirinci günü onuncu günle beraber tutmak faziletlidir. Bir de Kabe'ye örtü yapmak adeti, nübüvvetten dokuzyüz sene önce icad edilmiş ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de eski adeti aynen bırakarak daha güzel ve daha iyi Yemen kumaşları ile Kabe'yi örtmüştü. Hazreti Peygamberden sonraki dört halife devrinde de böylece yılda bir Kabe'nin örtüleri yenilenirdi. Osmanlıların son zamanlarına kadar bu hal böyle devam etmiştir. Osmanlı sultanları zamanında, sirma ile işlemeli olarak Mısır'da ve Mısır evkafına mahsuben yapılan siyah örtü kurban bayram günü değiştirilirdi. Fakat siyah örtü eteğine ilâve edilen beyaz ihramdan ibaret örtü ise, herkes ihramda iken yenilenir ve ihramdan sonra çıkarılırdı.

Medine-i Münevvere'nin Hücre-i Muattara örtüsü ise, bizzat İstanbul'da yaptırıldı. Bir de Kabe'nin eski örtüsü ya hacılar arasında bölüşülür, ya satılarak bedeli hazineye konur, ya da Mekke Şerifine hediye edilirdi. Bu hususlardan herhangi birinin tayini hükümetin görüşüne bırakılmıştı.

482- Ebû Saîd El-Hudri (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

«Ye'cûc ve Me'cûc'un çıkışından sonra bile Kabe'de hac ve Ömre yapılacaktır.»

Şube'nin rivayetine göre: «Kabe'den hac kesilinceye kadar kıyamet kopmayacaktır.» buyurulmuştur. Ne var ki Ebû Said'ih rivayeti daha çok tutulmuştur.

Mütercim:

Bu iki rivayetin her ikisi de sahih olabilir. Çünkü Ye'cûc ve Me-cüc'den sonra hac yapılırsa da, daha kıyamete yakın bir zamanda hac yapılmaz olur. Onun için bu iki rivayet arasında çelişki yoktur. Şerkavî, şerhinde böyle demiştir, en doğrusunu Allah bilir.

483- İbni Abbas (R.A.I dan rivayet eilmiştir:

«Simsiyah ve sıska bacaklının, Kabe'nin taşlarını bir bir söktüğünü görür-gfti oluyorum.»
Mütercim:
Kurtubî'nin açıklamasına göre, Kabe'nin Habeş'liler tarafından yıkılması, Hazreti İsa'nın inişinden ve vefatından sonra olacaktır.
Hatta Kur'anın kalblerden ve mushaflardan kalkmasından ve Kâbe-deki Hacer-i Esved'in=siyah taşın köşesi göğe kalktıktan sonra olacaktır. Çünkü Kabe, yeryüzünde Allah Allah diyecek hiç bir müslü-man kalmaymcaya kadar yıkılmayacaktır. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

484- İbni-Abbas (R.AJdan şöyle dediği rivayet edilmiştir:
Mekke'nin fethinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Harem-i şerife varınca, Kabe içinde Kureyş müşriklerinin cahiliyet zamanından kalma putları ve resimleri bulunduğundan Kabe'nin içine girmek istemediler. Hemen bu put ve şekillerin Kabe'den dışarı çıkarılmalarını emrettiler.. Put ve şekillerin hepsi Kabe'den dışarıya çıkarıldı ve bunlar arasmda Hazreti İbrahim ile Hazreti İsmail'in resimlerini de çıkardılar. Bu resimlerin ellerinde, cahiliyet adetleri üzere güya hayırlı olanı, kısmet ve nasibi bilmek için falcılıkta kullanılagelen yazılı kur'a kalemleri veya çubuklar vardı. Kalemin birinde yap, diğerinde yapma; birinde hayır, diğerinde şer; birinde evet, diğerinde hayır; birinde git, diğerinde gitme gib şeyler yazılıp hayır tarafı, çıkarsa yaparlardı. Kötü taraf çıkarsa yapmazlardı. İşte bu fal çubukları ellerinde olduğu halde Hazreti İbrahim ile Hazreıti İsmail'in resimleri Kabe'den dışarı çıkarıldığı zaman bu resimlere Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Allah kahretsin onları vallahi İbrahim ile İsmail'in (Aleyhimes-selâm) hiç bir zaman bu çubuklarla bakmadıklarım kendileri de pekâlâ biliyorlardı.»
Yine İbni Abbas der ki: Kâbe-i Muazzama put ve resimlerden temizlendikten sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kabe'ye girdi. Alîahü Ekber, Allahü Ekber diyerek yalnız tekbir aldı; fakat namaz kılmadı.
Mütercim :
Bilâl Habeşî'nin rivayetinde, Hazreti "Peygamber namaz da kıldı, haberi vardır. Bunun için Kabe içinde nafile namaz kılmak ittifakla caizdir. İmam Şafi'îye göre farz namaz da kerâhetsiz caizdir.
İmam Malike göre farz ve müekked sünnetler Kabe içinde caiz değildir; çünkü Kabe'nin bir kısmına yönelinmiş ve bir kısmına arka verilmiş olur.

485- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kabe'yi tavaf ederken bir adamın başka bir (âmâ) adamı iple çekerek tavaf ettiğini gördü ve ipi eliyle

kopardıktan sonra adama şöyle buyurdu: «Elinden tutarak tavaf ettir.»
Mütercim:
Hazreti Peygamber, bir insanın hayvanlar gibi yedeğe alınarak yürütülmesini hoş görmediklerinden yasaklamışlardır. Ayrıca tavaf esnasında bile iyi şeylerin yapılmasını emretmek, hoş olmayan şeylerden sakındırmak görevinin meşru bulunduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Gerçekten tavaf halinde dünya kelâmı etmek tavafı bozmaz ve dünya kelâmı haram değilse de, namazda imiş gibi kalb huzuru ile zikir ve dualar yapmak müstahabdır. Hatta Allah'ın velilerinden bir zat Hicr-i İsmail tarafından Kabe'den şöyle bir ses işitmişti: Ya Rab, etrafımda dünya kelâmı ile konuşan insanlardan sana şikâyet ederim. Kabe'nin böyle şikâyette bulunmuş olduğu ve bunun işitildi-ği Şerkavî şerhinde yazılıdır.

486- îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) anlatıyor: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, herkesin içinden içtiği su kabına gelerek su istediler. Ben de oğluma, Fadl! dedim. Annene git ve Resül-i Ekrem Hazretlerine onun yanından içecek getir. Fakat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, herkesin içtiği suyu işaret ederek: «Bana su veri.» buyurdu. Ben, ya Resûlallah! dedim, ellerini suya sokuyorlar (müsade ederseniz, size ailemin yanından içecek getirteyim). Hazreti Peygamber yine:
«Hana su ver!» buyurdu. Ben de verdim ve içtiler. Sonra zemzem kuyusunun yanına vardılar. Orada işçiler devamlı olarak hacılara kuyudan su çekip içiriyorlardı. Hazreti peygamber bunlara:
«Salih amel, işliyorsunuz, çalışınız,» buyurdu vş şöyle devam etti:
«Eğer hacıların, başınıza üşüşüp kalabalık etmelerinden kork-masaydım mutlaka iner ve kovanın ipini şuraya Cmubarek omuzlarını işaret buyurdular) koyardım.»
Mütercim;
Bu hadîsden anlaşıldığına göre, müslümanîann tümü için yapılan sebilden peygamberlerin ve zenginlerin su içmeleri caizdir. Bu çeşit sebiller fakirler için sadaka ise de, Peygamberlerle zenginler için bediye yerine geçer. Bir de içinde herhangi bir karışık madde-bulunmayan suları veya yiyecekleri temiz saymamtjun mekruh olduğuna bu hadîsi şerif işai'et etmektedir.

487- Câbir (Radıyallahu Anh) anlatıyor:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beraberinde ashabı olmak üzere hac niyeti ile ihrama girmişlerdi İçlerinde yalnız peygamber ile Hazreti Talha'nm yanlarında hedy kurbanları vardı. Hazreti Ali de. Yemen tarafından gelirken beraberinde hedy kurbanı ile gelmişti. Hazreti Ali, Peygamber Sallallahu Aleyhi ye Sel-lem'in ihram niyetine niyet ederek ihrama girdiğini Peygambere arz etmişti. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem

Hazretleri, beraberlerinde hedy kurbanı bulunmayan bütün ashabına, hac niyetlerini (ifrad haclarını) önıreye çevirmelerini ve böylece Kabe'yi tavaftan sonra Safa ile Merve arasında sa'y etmelerini ve ondan sonra da saçlarını keserek ihramdan çıkmalarını emretti. Haclarının böyle Ömreye çevrilmesinden ashabı kiram üzüldüler ve hoşnutsuzluklarını belirttiler. Onların bu sözlerini duyan Peygamber Sallalla-hu Aleyhi ve Seîlem şöyle buyurdu:
«Eğer haccin ömreye çevrilmesinin bu kadar ağır geleceğini önceden (mikattan evvel ihrama girereken) hileydim, ben de hedy kurbanımı getirmezdim. Yanımda hedy kurbanım olmasaydı, ben de size emrettiğim gibi haccıım (hac niyetimi) ömreye çevirerek yalnız ömre işlerini tamamlardım ve ihramdan çıkardım.»
Mütercim :
Yahud, geçmişimde o!an işin geleceğimde yapacağı tesiri (nahoş hali) bilmiş olsaydım, demektir.
Bir de, keşke şunu veya bunu yapaydım veya yapmayaydim gibi lâfızlarının kullanılışı, doğru olmadığına dair hadîs varsa da, böyle hayırlı işlerin temennisi için kullanılmasında bir sakınca yoktur. Yalnız dünya işlerinin elde edilememesinden dolayı üzülerek «ey vah, şöyle olaydı, böyle olmazdı.» demek mekruhtur. Çünkü bu üzüntü Cenabı Hakka tevekkülün ve kaza ve kadere olan inancın zafiyetinden ileri gelir, dediler.

488- İbni Abbas'dan (Radıyallahu anhüma) rivayet edilmiştir:
Veda haccmda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Arafat'dan dönüp Müzdelife'ye gelirken arkadan bazı kimselerin develerini kırbaçlayarak gürültü ve süratle ilerlediklerini görünce şöyle buyurdular:
«Ey insanlar! Sükûneti muhafaza ediniz; zira iyilik ve ihsan, böyle develeri seğirttirmekle olmaz.»

489- Abdullah (R.A.) 'dan rivayet edilmiştin
«Bu iki namazın, akşam ile yatsının vakitleri bu yere (Müzdeli-fe'ye) çevrilmiştir. Bunu için yatsı vaktinden önce Müzdelife'ye gelmesinler. Sabah namazı da fecrin ilk doğuşunda (erken saatte) kılınır.»
Mütercim:
Hanefî mezhebine göre, iki namazın bir arada kılınması Arafat iîe Müzdelife'de olur. Öğle ile ikindi namazları birlikte ve öğle vak-tmdtt ikişer rekât olarak Arafat'da kılınır. Akşam ve yatsı namazları da Müzdelife'de yatsı vaktinde bir arada, önce akşam üç rekât ve arkasından da yatsı iki rekât olarak kılınır.
Şafiî mezhebine göre, yolculuk fsefer) halinde olan kimseye her zaman öğle ile ikindi namazlarını ve akşam ile yatsı namazlarını öne almak veya geriye bırakmak suretiyle bir arada kılmak caizdir.

490- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Veda Haccı esnasında bir adamın kurbanlık devesini önüne katarak ve kendisi arkasında yaya olarak gitmekte olduğunu görünce, ona şöyle buyurdular:
«Devene bini» Adam: Ya Resûlailah bu benim kurbanlık hedyim dir, dedi. Hazreti Peygamber:
«Devene bin,» buyurdu. Adam tekrar: Ya Resûlallah, bu benim kurbanlığımda binek hayvanım değildir, dedi. Hazreti Peygamber yine ona: «Yazıklar olsun!, devene bin.» buyurdular.
Mütercim:
Zaruret ve ihtiyaç halinde kurbanlık (hedy) deveye binmek ittifakla caizdir. İhtiyaç ve zaruret olmaksızın İmam Azam'a göre binmek caiz değildir. Bazı mezheblerde mutlak olarak (bir kayıt kon-maksızın) caizdir.

491- İbni Ömer (R.A.)'iJen rivayet edilmiştir:
«Sizden hanginiz hedy kurbanını beraberinde götürdü ise, hac-cını tamamlayıncaya kadar ihram sebebiyle kendisine haram olan şeyler ona helâl olmayacaktır. Hanginiz de hedy kurbanı beraberinde getirmemişse (haccmı ömreye çevirerek) Kabe'yi tavaf etsin, Safa ve Merve arasında sa'y etsin, sonra saçlarını kısaltıp ihramdan çıksın. Sonra hac için (niyet ederek) ihrama girsin. Kim de kurban kesemezse hac esnasında üç gün ve memleketine dönünce yedi gün olmak üzere tam on gün oruç tutsun.»
Mütercim :
Bu, haccm ömreye çevrilmesi hususu, hac aylarında ömrenin meşru bulunduğunu tesbit içindir. Hatta bu hususta Sürâka (Radı-yallahu Anh): Ya Resûlallah! Böyle ömre yapılması yalnız size yahud bu seneye ait bir keyfiyet midir? diye sorunca, Peygamber Sallalla-hu Aleyhi ve, Sellem: «Hayır, devamlıdır» buyurdular. Herkes için her zaman kıyamete kadar hac mevsiminde de ömre niyeti ile ihram caizdir.
Bir de temettü orucu on gündür. Fakat bu halde zilhiccenin altıncı günü hac niyeti- ile ihrama girmeli, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu günleri (üç gün) oruç tutmalı. Sonra yedi gününü, vatanına dönüp evine varınca tutmalı. Sefer halinde yolda tutması caiz değildir. (Böylece temettü veya Kıran haclarından dolayı kesemediği gerekli şükür kurbanı, yerine getirilmiş sayılır.)

492- Câbir (Radıyallahu Anh) anlatıyor;
Biz, kesmiş olduğumuz kurbanlarımızın etlerini Mina günlerinde üç gün yerdik. Üç günden sonra yiyemezdik, (arta kalanı muhtaç lara dağıtırdık). Sonra bu

etleri saklamak için Hazreti Peygamber bize izin verdi ve şöyle buyurdu:
«Kurban etlerinizden) Yiyiniz ve saklayınız (azık edininiz).» Sonra biz de yedik, hem de kurutarak veya kavurma yaparak sakladık. :
Mütercim:
Kurban etlerini saklamak ittifakla caizdir. Fakat îmanı Şafii Hazretlerine göre, hiç olmazsa bir miktarının fakire verilmesi lazımdır.

493- îbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der kis
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Veda Haccm-da Mina'da ihramdan çıkmak için saçını tıraş ettirdi ve böyle tıraş olanlara:
«Allah'ım! Başlarını traş edenlere merhamet eyle!» diye dua etti ashabdan bir kısmı ya Resûlallah saçlarını kısaltaniara da dua buyur, dediler Hazreti Peygamber:
«Allah'ım! Başlanın traş edenlere merhamet eyle!» buyurdu. Ashab tekrar: Ya Resûlallah, saçlarını kısaltaniara da dua buyur, dediler. Hazreti Peygamber üçüncü defada:
«Allah'ım! Saçlarını kısaltaniara da (merhamet eyle)!» diye dua etti. Diğer bir rivayete göre de üç defa «Allah'ım, saçlarını traş edenlere merhamet eyle» ve dördüncüde «Saçlarını kısaltaniara!» diye diye dua etmiştir.-.
Mütercim:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Miıia'da traş oldukları vakit saçlarının herbir kılını bütün ashab tam bir rağbet ile topladılar ve kapıştılar. Diğer zamanlarda da birkaç defa traş oldukları gibi, mübarek sakalının kabzesinden (tutamından) fazlasını aldırır-lardı. İşte ziyaret etmekte olduğumuz Sakal-ı Şerifleri, saçlardan ve sakal kısaltmalarından toplanarak zaman zaman dağıtıla gelenlerdir. . Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin mübarek bir kılı, dünya ve dünyadakilere denk olduğuna dair Buhari'de bir fıkra mevcuttur. Tabiîn'in büyüklerinden birine, Enes bin Malik'in çocukları yanında Sakal-ı Şerif'den bir miktar bulunduğu haberi verilince: Vallahi, Peygambere bir tane ait tüy yanımda olsaydı, dünya ve içindekiler karşılığında vermezdim, demiş![29][29]

ÖMRE BAHSİ

494- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«îki ömre arasında işlenen günahlara ömre keffaret olur. Hacci mebrûr (riyasız ve günahsız yapılan hac) un cennetten başka mükâfatı yoktur.»
Mütercim:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hicretten önce Mekke'de her yıl hac

ederlerdi. Fakat hicretlerinden sonra Veda Haccı diye şöhret bulan hacdan başka (farz) hac etmemiştir. Fakat bu Veda Haccmda ömre de yaptıklarından bu ömre dahil, dört kez ömre niyeti ile ihrama girmişlerdir. Birincisi Hudeybiye yılında, ikincisi Hu-deybiye barışının gereği üzre ertesi yılda, üçüncüsü Hüneyn gazasından dönüşlerinde ve dördüncüsü de Veda Haccmda bir ihramda hac ile ömreyi toplamaları suretiyle olmuştur. Ancak Hudeybiye barışı yapıldığı yılda ömre, bilindiği gibi tamamlanamamış, ertesi yıla bırakılmıştı.

495- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Hacdan sonra kardeşimle ömre için (Harem dışındaki) Tenim'e giderken bana Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Senin bu ömrenin sevabı, yaptığın masraf veya zahmet ve yoğunluğun derecesine göredir.»
Ömre, sevabı ve mükâfatı çok olan bir ibadettir. Sevabın derecesi de,- insanın yorgunluğuna göre artar ve değişir; onun için bu yorgunluktan üzülme, diye Hazreti Aişe uyarılmıştır.
Mütercim ;
Bu hadîs-i şeriften anlaşıldığına göre, uzak yerlerden yapılan ihramın sevabı, Mekke'ye yakın olan inikatlardan edilen ihramın sevabından daha çoktur. Fakat vaktin müsait olmaması sebebiyle Hazreti Aişe'ye Ten'im'den ömre etmesi emredilmişti.

496- Ibni Ömer (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem gazadan yahud hac ve ömreden dönerken, yolda dağ ve tepe gibi her yüksek yere çıkınca-:
«Allahu Ekber,» diyerek üç defa tekbir alır ve sonra şöyle buyururdu:
«f Allah her şeyden büyüktür, Allah her şeyden büyüktür, Allah her şeyden büyüktür). Allah'dan başka ibadet edilecek hiç bir ilâh yoktur ve o birdir. Ortağı yoktur. Bütün mülk O'nundur. Bütün hamdler ona mahsustur. O, her şeye kadirdir. Yolculuğumuzdan rau-vahhid tövbekarlar olarak, taat ve ibadet üzere ve Rabbimize secde ederek, hamd ederek dönüyoruz. Dinin muzaffer olacağına dair olan vadi gerçekleşti ve kuluna zafer verdi. Bizzat kendisi ortağı olmaksızın bölük bölük düşmanlarımızı perişan etti.» Yani, Cenabı Hak Bedir'de, Hendek'de, Huneyn vak'asmda düşmanlarımızı perişan etti de, şimdi biz yollarda serbest olarak emniyet ve güven içinde yürüyoruz, hac ve gazadan dönüyoruz.
Mütercim :
Bu tekbir ve duaları, hacca veya gazaya gidip gelen her şahsın, yahud seferde bulunanların yüksek yerlere çıktıkça okumaları müstahabdır.

497- Ebû Hüreyre tR.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Sefer (yolculuk), azabdan bir parçadır; çünkü sizi yemeğinizden, içmenizden ve uykunuzdan ahkoyar. O halde yolcu olan biriniz işini bitirir bitirmez evine dönmesi için acele etsin.»
Mütercîm:
Hac ve ticaret gibi meşru maksadlarla insanın yolculuğa çıkması bir nevi azab ve sıkıntıdır. Çünkü insan yolculuk halinde istediği şeyleri' bulamaz, yorgunluk çeker, açlık ve sıkıntı çeker, uykusuz kalır.

498- Kâb bin Ucre (Radıyallahu Anh) der ki:
Hudeybiye anlaşması yaptığımız yılda hepimiz ömre niyeti ile ihrama girmiştik. Bir ara bitlendim ve başımdan bitler akmağa başlşamış iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanımıza teşrif ederek bu durumumu gördü. Bana şöyle buyurdu:
«Bu böceklerin seni rahatsız ediyor mu?» Ben de : Evet, ya re-sûlallah! dedim, rahatsız ediyorlar. Hazreti Peygamber: «O halde hemen başını traş et. Sonra üç gün (keffaret olarak) oruç tut yahud altı fakire birer fitre miktarı sadaka ver yahut gücün yettiğince, Ctraşından dolayı keffaret olarak) bir kurban kes.» buyurdu.
Kâb bin ucre diyor ki:
— Sizden kim hasta olursa yahud başından bir şikayeti bulunursa...» ayeti celilesi benim hakkımda nazil olmuştur. Fakat benim hakkımda nazil olmakla beraber hüküm herkes için geçerlidir.[30][30]

AV BAHSİ

499- Ebû Katâde'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Hudeybiye senesinde biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile Medine'den Mekke'ye giderken, bizi Mekke şehrine sokmamak için düşmanın hazırladığı haberi geldi. Hazreti Peygamber beni birkaç arkadaşla beraber düşmanın tutum ve harkâtım keşf için düşmanının bulunduğu yöne göndermişti. Arkadaşlarımın bir kısmı ömre için ihrama girmişlerdi; fakat ben henüz ihrama girmemiştim. Bu görevle yolda giderken yabani bir eşek olan bir av hayvanına rasladık. Ancak bu av hayvanını benden önce ihramda bulunan arkadaşlarım gördüler. Bunlar ihramda oldukları için bana işaret edemiyorlardı; fakat keski ben görsem de onu avlasam diye arzu ediyorlardı ve birbirlerine bakarak gülüşüyorlardı. Nihayet ben o yabanî eşeği gördüm; hemen mızrağım ile vurdum, düşürdüm. Arkadaşlarım ihramda olduklarından bana yardımda bulunamadılar. Kendim

hayvanı boğazladım, derisini yüzdüm. Etini pişirerek arkadaşlarla birlikte yedik. Yanımızda kalan bir miktar et ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeHem'in yanına döndük ve durumu anlattık: Ya resûlallah, biz bir yaban eşeği avladık ve etinden yedik. Şimdi de yanımızda o etten kalma bir miktar vardır. Hazreti Peygamber
biz ihramlüara hitaben:
«(İhramda olmayan kimsenin av etinden) hepiniz yiyiniz!» Size helâldir, buyurdu.

500- Ebû Katâde (K.A.)'den rivayet edilmiştir:
Ebû Katâde'nin yaban eşeğini nasıl avladığını öğrenmek için Hazreti Peygamber sordu:
«İhramda bulunan sizden herhangi biriniz Katade'ye o hayvanı avlamak için delâlet yahud işaret etmişmiydi?» Katâde'nin arkadaşları dediler ki: Hayır, hiç birimiz ona ne söz söyledik ve ne de işaret ettik. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:
«O halde hayvanın arta kalan etinden yiyiniz!» diğer bir rivayete göre: «O eti yiyiniz, helaldir.» buyurdular.
Mütercim:
îhram halinde olan kimsenin deniz hayvanlarından başka' kara hayvanlarını avlaması ittifakla haramdır; etinden yemesi de haramdır. Fakat ihramda olmayan kimsenin avladığı av hayvanının etinden ihramda olanın yemesine alimlerin ihtilafı vardır. İmam Azam'a göre bu hadis-i şerifin delâleti ile, ihramda olanların hiç "bir söz ve işaret yardımları olmaksızın ihramda olmayan tJir kimmsenin avladığı av etinden ihramda olanların da yemesi caizdir. Fakat ihranı-dakilerin herhangi bir delâlet ve işaretleri olmuşsa, delâlet veya işaret edenlere keffaret lazım gelir.
İmam Şafii ve İmam Malik'e göre, hüküm yine böyle ise de ihramda olmayan bir kimse ihramda olanlar için avlamışsa — ister ihramda bulunanların emir ve izni ile olsun, ister bilgileri dışında olsun - ihramdakiler için av eti haram olur. Bir de Şafiî mezhebinde, j-iiramdakilerin delâlet ve işaretinden dolayı bir ceza gerekmez; fakat yine hararadır.

501- Sa'b bin Cessâme (R.A.J!'den rivayet edilmiştir;
Peygamber Sallallahu AJeyhi ve Sellem Hazretleri hac için ihrama girmişken (Cuhfe'ye yakm) Ebvâ yahud Veddan adındaki yerlerden birinde Sa'b ibni Cessame tarafından kendilerine av eti hediye edilmişti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu av Cya-ban eşeği) etini kabul etmeyib Sa'b Hazretlerine geri çevirdi. Hediyenin kabul edilmeyişinden Sa'b'm yüzünden beliren üzüntü

alâmetini Hazreti Peygamber görünce ona şöyle buyurdular:
«Biz, ihramda olduğumuz için bu av etini sana geri çevirdik.»
Mütercim :
Bazı alimler bu hadîs-i şerife dayanarak ihramda olmayan kimsenin ihramda olanlar için avladıkları hayvan etinden ihramdakiler
yiyemezler, haramdır hükmünü vermişlerdir.

502- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha)
Mütercim:
Hadis-i şerif açıklamalarında bulunan alimler, Harem dahilinde öldürülmesi yasak olmayan hayvanlar yalnız bu beş hayvandan ibaret değildir, diyorlar. Beş tanesi örnek olarak söylenmiştir. İnsanlara ve ekinlere zararlı olan hayvanları öldürmek helaldir. Yılan, kurt, aslan gibi, zararlı ve yırtıcı hayvanlar Harem dahilinde öldürülebilir. Fakat bazı.hayvanlar vardır ki, zarar ve ziyanı halinde öldürülmesi caiz ise de, zararlı durumu dışında sebebsiz öldürülmeleri caiz değildir. Ekinlere musallat olan bazı kuşlar da bu kabilden olsa gerektir. En doğruyu Allah bilir.

503- Abdullah bin Mes'ud (Radıyallahu Anh) anlatır: Biz, Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile hac için ihrama girmiştik. Arefe gecesi Arafat'a giderken Mina'da bir mağaraya inmiştik. O mağarada Hazreti Peygambere «Ve'1-Mürselâti» sûresi nazil oldu. Bu sureyi Hazreti Peygamberin mübarek ağzından henüz taze taze alırken ve onun mübarek dudaklarından henüz, tükürük kurumamışken üzerimize koskoca bir yılan sıçradı. Hazreti Peygamber bize: «Yılanı öldürün!» buyurdu. Biz yılanı öldürmek için hemen harekete geçtikse de yılan bizden kurtularak kaçtı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Siz o yılanın şerrinden kurtuldunuz; o da sizin şerrinizden kurtuldu.»
Mütercim:
İhram halinde iken bile yılan gibi zararlı hayvanları öldürmenin caiz olduğuna bu hadis-i şerif delildir.

504- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri keler (büyük kertenkele) hakkında:
«Zararlı bir hayvancıktır!» buyurduğunu kendi kulağımla işittim.
Mütercim:
Hadîs alimleri diyorlar ki, keler hakkında hazreti Peygamber «O zararlı bir hayvancıktır» buyurduğuna göre, onu öldürmek caiz dir.

505- îfani Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Mekke fethedildiği gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri hepimize hitaben:
«Artık bundan böyle hicret yoktur; .ancak cihad ve iyi niyet vardır. Siz (Hak yolunda) toptan savaşa çağrıldığınız zaman, savaşa çıkınız,» buyurdular.
Mütercim ;
Mekke fethedilmekle îslâm diyarı olduğundan artık bundan böyle Mekke'den Medine'ye hicret etmeye lüzum kalmamıştır. Fakat nerede bulunursanız bulununuz, askerliğe ve cihada çağrıldığınız zaman bu çağrıya koşunuz, demektir,
Bir de, küfür memleketi olan yerden İslâm diyarına hicretin vücubu kıyamete kadar bakîdir. Fakat İslâm diyarı ile küfür diyarı hangi yerlere söylenir? Bu hususta müctehid imamlar ihtilaf ettiler. İmam Şafiî Mazretlerine göre, bir defa bir yer fetih ve işgal suretiyle müslümanlann eline ve mülkiyetine geçtikten sonra tek rar kâfirlerin eline geçse bile, küfür diyarı hükmüne geçmez; orası kıyamete kadar İslâm diyarı olarak kalır. Orada îslâm ehlinden bir ferd kalsa dahi yine İslâm diyarıdır. «Önce İslâm diyarı olan bir yer, ondan sonra ebediyen küfür diyarı olmaz» demişlerdir. Bütün İslâm ülkeleri İslammdir, anlamını taşır.
İmanı Azam mezhebine göre: Bir memlekette îslâm kaideleri uygulanmak şartı ile en az üç kişi bulunursa o yer îslâm diyarıdır.

506- Enes bin Malik (Radıyallahu Anh) der ki:
Mekke'nin fethinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in mübarek başlarında miğfer adı verilen çelik başlık bulunarak şehre girmişti. Fetih tamamlandıktan sonra miğferi çıkardılar. Sonra biri gelip Hazreti Peygambere şu haberi verdi: «Nerede yakalanırsa öldurulsun!» diye emrettiğiniz İbni Hatal, Kabe'nin örtüsüne sarılmış olarak Harem'de bulunuyor. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«(Nerede olursa olsun), onu öldürünüz,» buyurdu. Sonra Zemzem kuyusu ile Makam-ı İbrahim arasında bu kâfiri öldürdüler.
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin delaletiyle İmam Malik ictihadlarmda, derler ki, kısas ve buna benzer şer'i cezaların Harem hudutları içinde uygulanması caizdir. İmam Azam'a göre caiz değildir. Kısas için Hârem hudutları dışına çıkılması gerekir. Bu hadîs-i şerif, Mekke'nin fethi gününe mahsustur.
Adı geçen İbni Hatal'm öldürülmesinin sebebi şu : Bu adam Medine'ye gelip Peygamberin huzurunda müslüman olmuş, iken, zekât ve öşür toplamaya memur olarak gönderildikleri bir beldede arkadaşını öldürmüş ve Mekke'ye kaçmış, böylece İslâm dininden çıkmıştı. Ayrıca çeşitli hicivler yaparak peygamberlerin

aleyhinde bulunmuş ve ona dil uzatmıştı.
İmam Malik'in içtihadına göre, bu hadîs-i şerifin delaleti ile peygamberi kötüleyip hicvedenin hemen öldürülmesi gerekir. Tev-be etmesi onu idamdan kurtarmaz.

507- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Cüheyne kabilesinden bir kadın Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelip dedi ki: Ey Allah'ın Resulü, benim annem hac adamıştı; fakat hac edemeden öldü. Şimdi ben annem için hac edeyim mi? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Evet, annen için haccet! Annenin zimmetinde bir borç bulunsa onun yerine bu borcu ödemeyi gerekli bulur muydın? Allah'a olan borçlan ödeyiniz! Allah'a karşı olan borçlar, ödenmeye daha layıktır.»

508- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Veda Hac-çından Medine'ye döndüklerinde Ümmü Sinan adında yaşlı ve saliha bir kadına sordular; «Hacdan seni alıkoyan engel nedir, (bizimle neden hac etmedin?)» Ümmü Sinan cevaplarında: Ya Resûlallah, devemizin birine kocam bindi ve Peygamberle beraber hacca gitti. Devemizin birini de bahçeyi sulamak için bahçe dolabında çalıştırıyoruz. Onun için Peygamberle haccetmek şerefinden mahrum kaldım, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Ramazan'da yapılan ömre maiyetimde yapılan hac yerine geçer. (Maiyetimde haccetmekten mahrum oldunsa da Ramazan ayında bir ömre yaparak ayni sevaba erişirsin).
Mütercim;
Gerçekten Ramazan ayında yapılan bir ömrenin sevabı, peygamberle beraber yapılan hac gibidir. Ancak ömre yapmakla farz olan hac düşmüş olmaz. Ayrıca farz haccın hac mevsiminde yerine getirilmesi gerekir. Bir değil, bin kere ömre etmiş olsa, farz hac düşmez.

509- Ebû Saîd (R.A.Î 'den rivayet edilmiştir:
«Bir kadın, yanında kocası yahud mahremi bulunmaksızın iki günlük yolculuğa çıkamaz. Ramazan ve Kurban bayramları olan iki gün oruç tutulmaz. İki namazdan sonra da namaz kılınmazı İkindiden sonra, güneş batmcaya kadar (nafile namaz) ve sabah namazından sonra güneş doğup bir mızrak boyu yükselinceye kadar. Üç mescidden başkası için yola (sefere) çıkılamaz: Mescid-i Haram, benim (Medine'deki) mescidim, ve Mescid-i Aksa.»
Mütercim:

Hanefi mezhebinde bir kadın beraberinde kocası veya bir mahremi olmaksızın hacca gidemez. Şafii mezhebinde yollar güven altında ise, kendisi de emin durumda ise, onun gibi bir kaç arkadaş bu-lunabiliyorsa birlikte yalnız farz hac için gidebilir; başka ziyaretlere gidemez.
Bir de burada iki günlük mesafe diye rivayet edilmiş, başka yerde yine Buharî'de bir günlük mesafe diye rivayet edilmiştir. Hatta bir günlük değil, örf ve adette uzak olsun veya yakın olsun sefer denilen yere mahremsiz bir kadının çıkması caiz değildir. İster kadın genç olsun, ister ihtiyar olsun...

510- Enes (Radıyalîahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hac yolunda bir ihtiyar adam gördü ki, iki kişinin omuzlarına dayanarak yürüyor. Bunun üzerine: «Bu adamın derdi ne, (buna ne olmuş)?» diye sordular. Adamın yanındakiler : Ya Resûlallah, dediler, bu adamcağız yaya olarak haccetmeyi, Kabe'yi ziyaret etmeyi adamıştı, yoruldu ve bu halde yürümek zorunda kaldı. Hazreti Peygamber:
«Bu adamın kendi nefsine işkence etmesine Allah'ın hiç ihtiyacı yoktur» buyurdular ve bir hayvana bindirilmesini emrettiler.

511- Ukbe'bin Âmir (Radıyallahu Anh) der ki:
Kız kardeşim Kabe'yi yaya olarak ziyaret etmeyi adamıştı. Sonra kız kardeşimin bu adağını Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme sordum. Bana cevaben şöyle buyurdular:
«Hemşireniz yaya da yürüsün, hayvana da binsin.»
Mütercim
Allah için yaya olarak Kabe'yi ziyaret etmek (haccetmek) üzerine borç olsun diye adak fnezir) yapan kimsenin bu adağı yerine getirmesi gerekir. Ancak buna gücü yetmezse hayvana biner ve bir koyun kurban eder. Fakat bir kimse yalın ayak hacce gitmeyi adamış olsa, yalın ayaklık bir ibadet sayılamayacağından bu adağın yerine getirilmesi gerekmez.
Hanefî ve Şafiî mezheblerinde, hayvana (vasıtaya) binerek hac edilmesi, yaya hac edilmesinden daha faziletlidir. Şükür mertebesi .ise, sabır mertebesinden daha üstündür.[31][31]

MEDİNE'NİN HAREMİ BAHSİ

512- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
şurasından şurasına kadar olan yeri sı). Harem'dir. Bu bölgenin ağaçları ey icad edilmez. Kim bu Harem'de bir

mdat meydana getirirse, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerif İmam. Şafii Hazretlerinin delili olub, Medine'i Munevvere'nin gösterilen çevre dahili, tıpkı Mekke'nin Harem'i gibi mukaddestir. Bu hudutlar içinde av yapılması ve kendiliğinden yetişmiş olan ağaçların kesilmesi yasaktır. Ancak bunları yapmakla bir ceza veya tazmin gerekmez. Çünkü Medine şehri, Mekke gibi hac ve menâsik yeri değildir.
Hanefi Mezhebinde de Medine muhterem bir yerdir; fakat Mekke'nin haremi gibi değildir. Onun için Medine'de av avlamak ve ağaçlarının kesilmesi yasak değildir. Bu hadis-i şerifte olan yasaklama ise, Medine çevresinin güzelliğini korumak ve havanın temizliğini temin etmek içindir.
İmam Malik'e göre, Medine-i Münevvere Mekke-i Mükerreme'den daha faziletlidir.

513- Ebû Hüreyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:
«Medine'nin iki kara taşlığı benim dilimle harem kılınmıştır.»
Ebû Hüreyre Hazreti Peygamberin Medine dışında oturan Harise Oğullarına şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:
«Harisoğulları! Sizin Harem'in dışında kaldığınız mı sanılıyor? Hayır, siz Harem hudutları içindesiniz.»
Mütercim:
Medine şehri dışında iki sıra halinde taşlık tepecikler vardır, bu kara taşlıkların birisi Medine'nin doğusunda, diğeri batısmdadır, Medine şehri bu iki taşlığın arasında bulunuyor. Hak Tealâ Hazretleri bu iki sıra taşlı tepecikler arasını Hazreti Peygamber hürmetine muhterem kılmıştır. İmam Müslim'in rivayetine göre Medine-i Münevvere 'nin harem hududu, merkezden itibaren on iki mil karedir. Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hüreyre der ki: Uhud dağı eteğinde şehid olarak yatan Hazreti Hamza'nm batısında Harise Oğulları oturuyordu. Hazreti Peygamber bu kabileye vardığında onlara hitaben: «Ey Harise Oğulları! sizin mahallenizin Harem hudutları dışında kaldığı sanılıyordu. Oysa siz Harem hudutları içindesiniz.» buyurdu. Bu son ifadeden anlaşıldığına göre, bir alim ve müctehid, kuvvetli bir ihtimale dayanarak verdiği bir hüküm de yanıldığını görürse sonra düzeltip, önceki hükmünden dönmesi gereklidir.

514- Hazreti Ali'den rivayet edilmiştir:
« Medine, Âir'den falan yere kadar Harem'dir. Her kim bu çevre içinde bir yenilik icad eder veya bunu icad edeni barındınrsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. O kimsenin ibadeti kabul olmaz, (veya özrü

ve şehadeti kabul olmaz). Müslümanların zimmeti birdir (müşterek zimmetlidirler). Her kim, bîr müslümanm taahhüdünü ihlal ederse (bozarsa) Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kimsenin üzerine olsun. Onun da ibadeti kabul olmaz. Her kim, bağlı olduğu kişilerin izni olmaksızın başka bir cemaate bağlanırsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Onun da ibadeti kabul olunmaz.*

515- Ebû Hüreyre (R.AJden rivayet edilmiştir;
«Bana kentleri yiyen (kendine bağlayan) bir kentte yerleşmem emredildi. Adına Yesrib diyorlar. Şimdi ise Medine'dir Bu Medine, demirci körüğü demirin pasını nasıl giderirse sinesinden kötü insan-sanlan öylece yok eder.»
Mütercim:
Bu Hadîs-i şerif Hazreti Peygamberin saadet devrinde olan münafık ve fasık kimseler hakkında varid olmuştur. Yahud ahir zamanda Deccal çıkınca ona uyacaklara aittir; çünkü Medine'yi meşru bir maksad için terkedip başka yerlere gidenler hakkında olması mümkün değildir. Zira saadet devrinden sonra Hazreti Ali bile Medine'yi bırakıp Kûfe'yi hilâfet merkezi edinmişti. Cennetle müjdelenen on kişiden Ebû Ubeyde, Zübeyir ve Talha Hazretleri de Medine'den çıkıp kimi Şam'a, kimi Küfe cihetine gitmişlerdir. Yine Muaz bin Cebel, İbni Mes'ud ve Ammer bin Yasir gibi ashabdan büyük zatlar Medine'yi bırakıp çıkmışlardır. O halde bu Hadîs-i şerif özellikle birtakım insanlar hakkında muayyen bir vakit için varid olmuştur. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.
Bazı alimler bu hadîs-i şeriften Medine'nin diğer bütün islâm ülkeleri üzerine üstünlüğünü, hatta Mekke'den de daha faziletli olduğunu söyleyerek hüküm çıkarmışlardır; çünkü Mekke'yi islâm ülkesine sokan ve kendine bağlayan yine Medine'dir. Fakat İmam Malik Hazretlerinden başka alimlerin çoğuna göre Mekke-i Müker-rem'e daha faziletlidir. Mekke'yi fethedenlerin yine çoğu Mekke'den hicret etmiş olan muhacirler idi. Nitekim bütün insanların kıble yeri olan Kabe Mekke'dedir. Sonra, îslâmm temel ibadetlerinden biri olan hac da Mekke'yi ziyaret, Kabe'yi tavaf, Arafat'da vakfe ile yerine getiriliyor. Aynı zamanda öteden beri Mekke, Allah tarafından Harem kılınmıştır. Dünya üzerinde ibadethane ve mescid olarak ük inşa edilen Kâ'be de Mekke'dedir. Bu Harem hudutları içinde av yapılması, ağaçlarının kesilmesi haram kılınmış ve bu suçlan işleyenlere ceza uygulanagelmiştir. Ayrıca bu şehir hakkında: «Kim buraya girerse, emin olur,» mealinde ayeti kerime vardır. Yine Mekke'de işlenen günahlar, diğer yerlerde işlenen günahlardan büyük olur. Fakat Medine'de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in kabri şeriflerinin bulunduğu Ravza-i Mutahhare yeri, değil Mekke4 Mükerreme'den, Kâbe-i Muazzama'dan daha faziletlidir, dediler. Hatta Arş-ı Alâ'dan bile daha faziletlidir, diye söylemişlerdir.

Böylece bütün peygamberlerin mübarek cesedleri ve mukaddes ruhları semada olmakla, yeryüzünde şerefli vücudlarının bulunduğu yer ar-zın diğer yerlerinden daha faziletlidir. Semada da ruhlarının bulunduğu yer, semanın diğer yerlerinden daha faziletlidir, demişlerdir. Şerkavi şerhinde böyle yazılıdır.

516- Ebû Hûmeyd (Saîdî Radıyallahu Anh) der ki:
Tebük savaşından Peygamber Sallallahu Aleyhi -ve Sellem Hazretleri ile dönerken uzakta Medine şehrini gördüğümüz zaman, Hazreti Peygamber Medineyi göstererek: «Şu, Tabe'dir» buyurdu. CMedine-i Tayyibe'dir.)
Mütercim:
Medine şehrinin bir kaç ismi vardır. Tayyibe, Tâbe, Tâib. Bu üç isim, Medine arazisi güzel kokulu olduğundan bu beldeye verilmiş adlardır. Yahud havası ve suyu güzel olduğundan verilmiş isimlerdir, denmiştir. Bir ismi de Beytu'r-Resûl ve Medinetü'r-Resûldür. Ayrıca Harem ve Harem-i Resul gibi daha bir çok isimleri vardır, ilk adı Yesrîb'din Kırk kadar ismi olduğu söylenir. Kur'an-ı Kerim'de ve bazı hadîs-i şeriflerde Yesrîb olarak adı geçer. İlk önce Medine şehrini kuran Amalika'lılardan Yesrîb adında bir kimse idi. Onun adı ile isimlendirildi. Fakat bu isim fesad bozuk bir mana taşıdığından böyle çirkin bir ismi Hazreti Peygamber adetleri üzere Tâbe, Medine ve Tayyibe gibi isimlere çevirmişler ve Yesrîb adını hoş görmemişlerdir. Ayeti Kerime'de Yesrîb olarak geçmesi, münafıkların sözlerini hikâyeden ibarettir. Nitekim ayeti kerimede :«Hani o Hendek savaşanda münafiklardan^bir bölük: Ey Yesrîb (Medine) halkı, burası sizin duracağınız yer değil, hemen dönün (savaştan), diyorlardı,» şeklindedir. Geçen hadîs-i şerifte de: «Onlar, Medine'ye Yasrîb diyorlardı.» buyurulnıakla bu Yesrîb isminin îslâmda muteber olmadığı anlaşılmaktadır.

517- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Medine'yi, en güzel günlerinde terkedip çıkacaklardır. Şehre yabanîlerden (yırtıcı yaban hayvanlarını ve kuşları kasdediyorlar) başkası girmeyecektir. Medine'ye kaldırılacakların en sonuncusu Müzeyne kabilesinden iki çoban olacak ve bunlar sürülerini Medine'ye doğru haykırtı ile sürecekler ve Medine şehrini bir takım vahşi hayvanlarla dolu bulacaklardır. Bu iki çoban da Medine kenarında Şeniyyetü 'I-Veda' adındaki yere vardıkları zaman yüzükoyun düşeceklerdir, (öleceklerdir).»
Mütercim:
En kuvvetli görüşe göre, bu acıklı olay kıyamet kopmasına yakın ve Sûra üflenmesinden kısa bir müddet önce olacaktır. Çünkü yeryüzünde en son harab olacak ve halkı tükenecek olan Medine olduğuna dair hadîs-i şerifler vardır. Gerçi Yezîdî'ler zamanında Medine'de acıklı bir şekilde katliam olmuştur. Bir

günde onbin müslüman erkek ve kadın öldürülmüş, geri kalan halk dağlara kaçmış ve vadilere sığınmış ise de, büsbütün boş kalmamıştır. Bu çoban olayı da geçmemiştir. Gerçi bir bu çoban fıkrasını başlı başına bir hadis imiş gibi sanmışlarsa da, doğrusu bütünü bir hadîstir. Bir hadis kabul edildiği takdirde de, henüz böyle bir olay geçmediği bilinmektedir.
İkinci ihtimale göre sözü geçen acıklı olay geçmiştir, demek de caiz olabilir. Çünkü Yevm-i Hırre (felâket günü) diye adlandırılan o acıklı olayda Medine'de onbin kişi öldürülmüştü.

518- Süfyan bin Züheyr (R.AJ'den rivayet edilmiştir: «Yemen fethedilecek ve bu fetihten sonra bazıları sessizce Medine'ye dönüp ailelerini ve kendilerine uyanları alarak Yemene eo-neceklerdir. Halbuki bilmiş olsalar, Medine onlar için daha hayırlıdır. Şam da feth edilecek ve bazıları sessizce Medineye gele^e^ ailelerini ve kendilerine uyanları alıp Şam'a götüreceklerdir Halbuki bilmiş olsalar, Medine onlar için daha hayırlıdır. Irak da feth edilecek ve bazüarı sessizce Medine'ye gelecekler, ailelerim ve kendılerine uyanları alıp tekrar Irak'a dönecektedir. Halbuki bilmiş osalar, Medine onlar için daha hayırlıdır.»
Mütercim:
Bu haber Hazreti Peygamberin büyük mucize 1 erindendir. Zira bu sıraya göre önce Yemen bölgesi, sonra Şem bölgesi ve daha sonra Irak bölgesi fethedilmiştir. Gerçekten bu yerlerin su ve havasına geçim rahatlığına rağbet ederek Medine halkından çok kimseler ailelerini ve kandırdıkları kimseleri alarak adı geçen bölgelere göç etmişleridir. Halbuki Medine-i Münevvere'de Mescid-i Resûl'de beş vakit namaz kılmak, Hazreti Peygamberin Ravza-i Mutahharesini ziyaret etmek dünyadan ve içinde bulunanlardan daha hayırlıdır. İlim öğrenmek ve öğretmek veya cihad etmek gibi maksadlar için gidenler bu hükümden dışarda kalırlar.

519- Ebu Hüreyre (R.AJden rivayet edilmiştir:
«Gerçekten iman, yılanın kıvrılıp yuvasına çekilişi gibi, Medine-ye çekilecektir.»
Mütercim :
Bu hadîs-i şerifin manası kıyamete mahsus değildir. Hazreti Peygamberin devrinden kıyamet gününe kadar geçecek bütün zamanı kapsar. Hazreti Peygamberin devrinde her müminin Medine'ye rağbet ve arzu göstermesi, Hazreti Peygamberin orada bulun-masındandı. Hazreti Peygamberden sonra yine onun Havza'sını ziyaret ve Mescidinde beş vakit namaz kılmak için rağbet edilegel-mektedir. işte her zaman kıyamete kadar müslümanlarm en büyük ziyaret yeri ve kalblerinin şifası Medine-i Münevvere olacaktır. Şer-kavi'de bu

hadîs-i şerife bu şekilse mâna verilmiştir. En doğru sunu Allah bilir.

520- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
«Hiç kimse Medine halkına hile etmeğe kalkışmasın; yoksa suda tuz eridiği gibi erir.»
(Kim hile ve çeşitli yollarla, savaşla Medine halkına zarar vermek isterse, o hain ve zalimi Allah Tealâ helak ve perişan eder, Bir de Sahih-i Müslim'in rivayetinde: «ateşte kurşun eridiği gibi, cehennem ateşi içinde erir veya, suda tuz eridiği gibi erir,» diye varid olmuştur.)

521- Üsame (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir seferden dönüşlerinde uzaktan Medine şehrini görünce şöyle buyurdu:
«Benim gördüğümü görüyor musunuz? Evlerinizin içlerinde fitne mevzilerini, yağmur tanelerinin düştüğü mevziler gibi görüyorum.» (İlerde başınıza gelecek felâketli halleri ve ailelerinizin maruz kalacağı fitneleri şimdiden görüyorum.)
Mütercim:
Hazreti Peygamberin bu mucizesi aynen meydana gelmiştir. Hazreti Osman'ın hilâfeti zamanındaki hadiseler ve Harre vak'ası gibi nice acıklı olaylar cereyan etmiştir.

522- Ebû Bekre'den (Radıyallahu Anhuî'den rivayet edilmiştir!
«Medine'ye Mesih Deccal korkusu girmeyecektir. O gün Medine'nin yedi kapısı bulunacak ve her kapıda iki melek olacaktır. (Bu melekler şehri koruyacaktır.)»

523- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Medine'nin her bir gediğinde melekler vardır; onun için Medine'ye Ta'ım Cveba) hastalığı ve Deccal giremeyecektir.»

524- Enes'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Deccal, Mekke ve Medine'den başka her ülkeye girecektir. Dec-cal'a karşı Medine'nin her bir gediğinde sıra sıra dizilmiş melekler vardır ve bunlar şehri kuruyacaklardır. Sonra Medine halkı üç sarsıntı geçirecek ve bunların akabinde Allah, bütün kâfir ve münafıkları Medine'den çıkaracaktır (böylece Deccai'a iltihak edecekler, Medine'de yalnız müminler kalacak ve Deccal'dan korunmuş olacaklardır).»

525- Ebû Saîd (R.A.) den rivayet edilmiştir:
«Deccal Medine'nin kapılarından, içeri girmesi haram (yasak) olduğu halde gelecek ve Medine'nin çorak yerlerinden birine inecektir. O gün, Deccala karşı insanların en hayırlısı yahud insanların en hayırlılarından birisi çıkacak ve

diyecektir ki: Senin, bize Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hadîsi şeriflerinde anlatmış olduğu Deccal olduğuna şahitlik ederim. Sonra Deccal orada bulunanlara:
— Bu adamı öldürür ve sonra diriltirsem, benim tanrı olduğumdan şüphe eder misiniz? diyecektir. Yanindakiler de: Hayır, şüphe etmeyiz, diyecekler. Bunun üzerine Deccal o adamı Öldürüp sonra diriltecektir. Deccal, kendisini diriltince adam şöyle diyecektir:
Vallahi, bugünkünden daha bir basirete hiçbir zaman sahip olmamıştım.». (Gerçekten ve şüphesiz olarak anladım ki, sen Deccal-sın). Deccal tekrar onu öldürmeye kalJnşacaksa da öldüremeyecektir,
(Allah onu öldürmek için Deccai'a müsaade etmeyecektir).»
Mütercim:
Medine'den Deccal'a karşı çıkacak hayırlı zat Hıdır AleyhİşiŞe-lâm'dır. Yahud Mehdi'dir (Aleyhisselâm), dediler. Sahih-i Müslim'in rivayetinde Hıdır Aleyhisselâm olduğu kesinlikle beyan olunmuştur. Hatta Deccal, Hıdır Aleyhisselâm'ı bıçkı ile başından sonuna kadar ikiye biçecek ve bir kısmını yolun bir tarafına Öbür kısmını yolun diğer tarafına koyacak ve ortasından kendisi geçtikten sonra insanlara:
— Gördünüz mü, diyecek sonra diriltecek ve bunu üç defa tekrarlayacaktır. Orada bulunan insanların hepsi Deccal'in tanrı olduğunu tasdik edecekler ve secdeye kapanacaklardır. Fakat dördüncü defa Cenab-ı Hak ona fırsat vermeyecektir. Hıdır Aleyhisselâm da halka hitaben:
— Bundan sonra bu yalancı ve rnel'un Deccal hiç bir kimseyi diriltmeye güç yetiremiyecektir. Bundan böyle bunun sihri batıldır, diyecektir. Sonra Deccal: Şimdi ben sana göstereceğim, diyerek Hıdır Aleyhisselâm'ı alıp güya boğazlayacak. Boğazladıktan sonra da kesilen boyun halkasının arasına erimiş kurşun ve bakır dökecek; fakat yine Hıdır Aleyhisselâm ölmeyecek ve sapasağlam ayağa kalkacaktır. Hıdır tekrar:
— İşte bakınız, bu defa öldürmeye gücü-yetmedi. Gördünüz mü?
Bu yalancı bir sihirbaz Deccal'dir. Sakın buna inanmayınız, diyecektir. Sonra Deccaî, Hıdır Aleyhisselâm'ı ateşe atacaktır. İnsanlar onun ateşe atıldığını sanacaklar, halbuki bulunduğu yer gül ve gülistanlık olacaktır.
Bu, Hıdır Aleyhisselâm hakkında Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, yarın kıyamet gününde Allah'ın huzurunda bu olaya en büyük bir şahid bu aatdır, buyurdu.

526- Cabir CRadıyallahu Anh) der kir
Peygamber Sallallahu Aleyhisselâm efendimize bir A'rabî gelerek Medine'de kalmak üzere biat etmişti. Sonra ertesi gün bu A'rabi sıtmaya tutulmuş olduğu

halde gelip: Benim biatimi bozun, eski halime döneyim. Muhacir olarak Medine'de kalamayacağım^ bedevi halime dönmeme müsaade edin, dedi. Hazreti Peygamber bunun dileğini üç defa geri çevirdi ve kabul etmedi. Sonra şöyle buyurdu:
«Medine, demirci körüğü gibidir. Pasını giderir ve temizini par-
Mütercim:
Ancak bu halin her zaman ve her şahısta uygulanması mümkün değildir. Böyle A'rabî gibi bizzat Hazreti Peygambere söz vermişlere aittir. Çünkü Peygamberimizin devrinde, Hazreti Peygamberin huzurundan hoşlanmayıp savuşması ve hicretten çekinmesi, o zamana göre şer'an caiz değildi. Onun için kabul buyurulmadi. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

527- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Allah'ıml Medine'ye, Mekke'ye verdiğin bereketin iki katını
Mütercim:
İmam Malik bu hadîs-i şerifin zahirine dayanarak, gerek din bakımından ve gerekse dünya bakımından Medine'nin Mekke'den daha faziletli olduğuna ve Medine'de yapılan ibadetlerin de böylece Mekke'de olan ibadetlerden iki kat ziyade olacağına hüküm ver-mişse de, diğer müctehicl imamlara göre Hazreti Peygamberin duası, yalnız erzak ve ürünler hakkında varid olmuştur. Mekkede yapılan ibadetler hakkında ise ayrıca Mekke'de kılman namazların faziletli olduğunu gösteren hadisler bulunduğundan ahiret işlerinde Mekke'nin feyzi daha boldur, diye hüküm vermişlerdir.

528- Hazreti Aişe (RadıyaJlahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Medine'ye hicret buyurdukları zaman babam Ebû Bekir ile Bilâl Habeşî sıtma hastalığına yakalandılar. Mekke'den hicretlerine sebep olan Ku-reyş'in azılı kâfirlerine lanet mahiyetinde birtakım beyitler söylediler ve şikâyetlerde bulundular. Onların bu halini Hazreti Peygamber duyunca şöyle dua ettiler:
«Allah'ım! Bize Medine'yi, Mekke'yi sevdiğimiz gibi yahud daha çok sevdir. Ya Rab! Bizim ölçeğimize, kilemize (ürünlerimize) bereket ver. Medine'yi bize sıhhatli bölge yap ve bunun sıtmasını Cuhfe'ye naklet.»
Mütercim:
Hazreti Peygamberin bu duası kabul edildi. Medine'de sıtma ve veba hastalığından eser kalmadı. Havası ve suyu da muhacirlere yaradı. Nitekim. Hazreti Aişe CRadıyallahu Anha) bu hadîs-i şerifin sonunda- Biz Medine'ye geldiğimiz zaman, dünyanın en vebalı ve en sıtmalı yeri burası idi. Ayrıca, medine'nin Bathan sahrasındaki vadi den çirkin ve acı bir su akardı. Sıtmaya

sebep olan bu su Allah tarafından kurudu. Böylece Hazreti Peygamberin bir mucizesi olarak Medine'nin havası ve suyu değişti.[32][32]

ORUÇ BAHSİ

529- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Oruç (insana) bir kalkandır. (Günahtan veya cehennemden insanı korur)-. Sakın oruçlu kimse kötü söz söylemesin, cahilane konuşup münakaşa etmesin. Bir kimse oruçlu olanla dövüşme ve sö-vüşmeye kalkışırsa ona iki defa, ben oruçluyum, desin. (Ona mukabelede bulunmasın). Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur. - (Allah Tealâ buyurur ki): Benim kulum benim için yemesini, içmesini ve şehevî arzularını terketmiştir. Oruç ancak benim yüce şanıma mahsus (kulumla aramda) bir ibadettir. O halde onun mükâfatını ben vereceğim, (bunun sevabı hesapsızdır). Diğer ibadetlerin sevabı ise, bire karşı on kattır.»
Mütercim :
gözünü kula^m ,SG gerÇekten bö^le ^zumsuz şeylerden dilini, Trhennemden kalkan demektİr" A^nın k°kusu?Undan üstündür. Onun için ikindiden sonra, Aiian tarafından münacata davet edilmişti. Otuz gün oruç tamamlanınca, Hazreti Musa ağzındaki kokuyu gidermek için misvak kullandığından Allah tarafından kendisine şöyle buyruldu. Ey-Mûsa! Mademki katımda makbul olan'otuz gün oruç tutman sebebiyle ağzında hasıl olan kokuyu giderdin, on gün daha ilâve ederek kırk günü tamamla da ağzının kokusu ile münacata gel. Kur'an-ı Kerimde geçen ve otuz günün kırk güne tamamlanması ile ilgili ayet bu hikmete bir nevi işaret sayılabilir.
Bir de orucun düşük, orta yüksek olmak üzere üç mertebesi.vardır. En düşük derecesi, yemekten, içmekten ve şehevî arzulardan nefsi korumaktır. Orta derecesi, göz kulak ve diğer azaları günah sayılan şeylerden korumaktır. En yüksek derecesi de, kalbi lüzumsuz ve boş şeylerden uzak tutup daima Allah'ı zikir ile meşgul etmektir.

530- Sehl (R.A.) den rivayet edilmiştir:
«Cennetin Reyyan adında bir kapısı vardır. Oruç tutanlar kıyamet gününde bu kapıdan gireceklerdir. Oruç tutanlardan başka hiç kimse, bu kapıdan giremeyecektir. Mahşer günü, oruç tutanlar nerede? diye çağırılır. Bütün oruç tutanlar ayağa kalkıp adı geçen Reyyan kapısından cennete girerler; onlardan başka hiç kimse bu kapıdan giremez. Sonra oruçlular girince, o kapı kapanır. Artık başka hiç kimse o kapıdan giremez.»

Mütercim:
Reyyan, susamışın zıddıdır. Suya kanmış olan demektir. Oruçlu kimsenin hararetinden ciğeri yandığı cihetle fazla susayacağmdan ahirette bunun zıddı ile isimlenen Suya kanmış = Reyyan kapısından içeri girmesi gerçekten çok uygun düşmektedir.

531- Ebû Hüreyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:
«Her kim Allah yolunda (aynı cinsten) iki şey verirse cennet kapılarından (görevli melekler tarafından) ona şöyle seslenilir;
— Ey Allah'ın (sevgili) kulu En iyisi budur! (buradan gir.) Namaz ehlinden olan kimse, Salât (namaz) kapısından çağırılır. Cihad ehlinden ise, Cihad kapısından çağırılır. Oruç ehlinden ise, Reyyan kapısından çağırılır. Sadaka ehlinden ise, Sadaka kapısından çağrılır.»
Sonra Hazreti Ebû Bekir (Radıyallahu Anh), ya Resûlallah, a-nam-babam sana feda olsun! Anlaşılıyor ki, bir özelliği olan kulun kendisine ait bir kapıdan girmesi ona bir ikram ve şereftir. Acaba cennetin bütün kapılarından davet edilip de (dilediği kapıdan) cennete girecek biri varmıdir? Hazreti Peygamber cevaben: «Evet, umarını ki sen de onlardan olacaksın!» buyurdu.
Mütercim:
Bazı .kimseler istedikleri herhangi bir kapıdan cennete gireceklerdir. Çünkü kapıların hepsinden ayni zamanda içeri girmek mümkün değildir. Alimler böyle tevil etmişlerdir. Fakat dünyada bile veliler için hal değişikliği ve ayrı ayrı vücud teşekkülü mümkün olduğu gibi, ahirette de bu halin meydana gelmesiyle bir anda bütün kapılar dan içeri girmek mümkün olur, diye hatıra gelir ve tevile lüzum kalmayarak bu hadis'i şerife mana verilebilir. Allah ve Resulü en iyi bilendir.
Bazı tasavvuf kitaplarında bir veli, ruhaniyetin kuvveti sebebiyle dünyada kırk adede kadar hal ve vücud değişikliği yapabilir. Ahirette ise yetmişe kadar tasarrufa eahip olur, diye yazılıdır.

532- Ebû Hüreyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:
«Ramazan ayı gelince cennet kapıları açılır.» (Ramazan ayında oruç tutanlar için cennette makamlar hazırlanır, yahud ramazanda ölen müminler doğrudan doğruya cennete girerler).

533- Ebû Hüreyre (ELA.) den rivayet edilmiştir:
«Ramazan ayı girince gök kapıları (cennet kapıları) açılır, cehennem kapıları kilitlenir, şeytanlar da zincire vurulur.»
(Ramazan ayında oruç tutanlar için cennet kapıları açılır, cehennem kapıları

kapanır. Oruçlular cehennem yüzü görmezler. Şeytanlar, insanları kandırıp saptırmak için vasıta olarak kullandıkları yiyecek, içecek ve şehevî arzular gibi şeyler ramazanda saklı ve bağlı bulundukları cihetle şeytanlar da bağlı demektir. Yahud rahmet kapıları açılır ve azab kapıları kapanır, şeklinde de tevil edilir.)

534- İbni Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Ramazan ayı hilâlini gördüğünüz zaman oruç tutunuz. Şevval hilâlini gördüğünüz zaman iftar (bayram) ediniz. Eğer hilâli görmenize bulut engel olursa, ayı (30 Ogün olarak) hesaplayın (Şaban ayını otuza tamamlayarak oruç tutmaya başlayın ve ramazan ayını da otuza tamamlayarak bayram edin.)»

535- Ebû Hüreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Her kim ramazanı, inanarak ve Allah rızası için ihya ederse geçmiş günahları bağışlanır.»

536- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Her kim inanarak ve Aîlah rızası için ramazan ayını oruç tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır.»
Mütercim ;
Bu iki hadîs-i şerifin zahirlerine bakılınca, büyük ve küçük bü-i-ün günahlar, kul haklan ve cinayet gibi suçlar da bağışlanır, hükmü, çıkar. Fakat bu hususta varid olan diğer hadisi şerifler bu mutlak hükmü «büyük günahlardan sakındıkça» kaydına bağlamıştır ki, bundan yalnız küçük günahların bağışlanacağı anlaşılmaktadır. Büyük günahlar ise, tevbe ve istiğfar etmekle, kul haklan helallaşmak-la bağışlanır. Yahud Allah'ın dilemesine bağlıdır. Ehli sünnet inancında «Allah bütün günahları bağışlar» mealindeki ayeti kerime uyannca Allah Tealâ Hazretlerinin lütuf ve keremi, rahmet ve mağfireti çok geniş olduğundan tevbe ve-istiğf arsız da büyük günahlan bağışlaması muhtemeldir, dediler.
Bir de dikkat edilmelidir ki, affetmek başka şeydir, mağfiret etmek başka şeydir. Mağfiret demek, kişinin işlemiş olduğu günahlardan asla sorumlu olmaması ve amel defterinden tamamen silinmiş bulunması demektir. Allah'ın affına kavuşmuş olmak da, hesap gününde amel defterinde günahların mevcut, olması ve bunlar yüzünden kulun azarlanıp sonunda affedilmiş olması demektir.
Bunun için akaid kitaplarında, şirkten başka bütün büyük günahların affı caiz olduğu gibi, yalnız küçük günahlardan dolayı kulun azab görmesi de caizdir, denmektedir. Çünkü Allah dilediğini yapar; iradesinde hürdür. «Dilediğini yapar ve dilediği hükmü verir.»
Semavi dinlerin hepsindeki yüksek gaye ve maksad, Allah Tealâ Hazretlerini

ortak ve benzerlerden tenzih etmektir. Bu gerçeği kullara ulaştıran ve tebliğ eden peygamberlere iman ederek indirilen semavî kitaplann emirleri uyarınca amel edilmiştir. Bütün semavî kitaplan tasdik etmekle beraber onların hükümlerini kaldıran enson hak kitap Kur'andır. Kur'anı kerim'e iman ederek onun emirleri uyarınca hareket edilmesi suretiyle insan ve cinler ancak kurtuluşa ererler. Yoksa yalnız tevhid ile yahud Allah'ı şirkten tenzih etmekle kurtuluş olmaz. Fakat son peygamber Muhammed aleyhissalâtü vesselam efendimizin Allah'dan getirmiş olduğu her şeyi kalb ile tasdik, dil ile ikrar ve itiraf eden kimse, mümindir, muvahhiddir, müslimdir. Amel yönü, büyük ve küçük günahlar işlemesi hususu Allah'ın affetmesine veya ahirette cezalandırmasına bağlıdır.

537- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Ramazanda yalan söylemeyi ve yalanla iş görmeyi bırakmayan kimsenin (oruçluyum diyerek) yemesini, içmesini bırakmasına Allah'ın ihtiyacı (iltifatı) yoktur.»
Mütercim :
Ramazanda yalan söylemek, gıybet etmek, iftirada bulunmak, harama bakmak gibi günahlar, bu hadîs-i şerifin zahirine binaen bazı-alimlere göre orucu bozarlar. Doğrusu bu günahlardan dolayı oruç bozulmaz; orucun fazileti ve sevabı eksilir.
Bir de bu hadîs-i şerife bakarak Ramazan'da yalan söyleyen ve günah işleyen kimsenin orucunu bozması gerekmez. Günahlardan Ramazanda daha çok kaçınmanın lüzumuna ve Ramazan'a diğer aylardan çok hürmet etmeye işaret için hadîs-i şerif bir ihtardır.

538- Ebû Hüreyre (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri buyurdu îii: Oruçtan başka insanoğlunun işlediği bütün ameller kendisinin, Oruç ise benimdir onun sevabını ben vereceğim, (katımda onun özel mükâfatı vardır). Oruç, oruçlu için bir kalkandır. Sizden biriniz oruçlu bulunduğu günde yalan ve kötü söz söylemesin, kavga etmesin. Eğer kendisine birisi kötü söyler veya kavga ederse, ben oruçluyum, desin (ve böylece kibarca onu başından savsın). Muhammed'in canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim kî, oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur.
Oruçluyu sevindiren iki sevinç vardır: İftar yaptığı zaman sevinir ve Rabbisiyle buluştuğu zaman da (alacağı büyük mükâfattan ötürü) orucu ile sevinir.»
Mütercim : .
Bu hadîsi şerifin özü: Oruç, Allah ile kul arasında sırdır. Onun sevab ve mükâfatı diğer ibadetler gibi sayı hesabı ile değildir. Orucun mükâfatı hesapsız olarak verilecektir. Yahud «onun mükâfatı,.

benim» rivayeti bulunduğundan mânası, orucun mükâfatı diğer ibadetler gibi sevab ve cennet olmayıp Allah'ın cemalini görmekle sevinmiş olmaktır.

539- Abdullah (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Evlenme imkânına sahip olan kişi evlensin; çünkü evlilik gözü haramdan daha çok korur, ırzı daha iffetli kılar. Evlenmeye gücü yetmeyen oruca devam etsin, çünkü oruç şehvetini keser, (böylece harama düşmekten kurtulmuş olur).»

540- İbni Ömer (R-A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Arabi aylar yirmi dokuz gün çeker. Hüâl görmedikçe oruç tutmayınız. Eğer size bulut gibi bir engel çıkarsa, (Şaban ayını) otuza tamamlayın.»

541- Ümmü Seleme (Radıyallahu Anha) der ki: Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ramazan içinde bir ay zevcelerinin hücrelerine girmemek üzere yemin edip çardağına çekilmişti. Sonra yirmi dokuz gün geçince Hazreti Aişe'nin hücresini şereflendirdiler. Hazreti Aişe: Ya Resûlallah, siz bir ay için yemin etmiştiniz; halbuki henüz yirmi dokuz gün geçti? dedi. Buna cevaben Hazreti Peygamber: «(Arabi) aylar yirmidokuz da çeker.» buyurdular.
Mütercim:
Hazreti Peygamber ailelerinin hücrelerine bir ay girmemeğe yemin etmişlerdi. Arabi ayların kimi 29, kimi de 30 çektiğinden ay mutlak olarak zikredildiği zaman ikisinden birine hamletmek caizdir. Ancak bu ay diyerek, yahut falan ay diyerek yapılan yeminlerde belirlenen ayın günleri esas olurr O ay yirmidokuz gün ise yirmidokuz gün, otuz gün ise otuz gün yemine sadık kalınır.

542- Ebû Bekre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«îki ay vardır ki, iki bayram aylandır ve bıi aylar (da sevab) eksilmez: Ramazan ayı ve Zilhicce ayı.».
Mütercim:
Her ne kadar bazan Ramazan yirmi dokuz güne raslayarak noksan olursa da, sevab ve mükâfat bakımından noksan olmaz. Yine Zilhicce ayı yirmidokuz gün olması ile o mübarek ayda ibadet edenlerin sevab ve mükâfatlarına noksanlık gelmez. Bu hadîs-i şerifin başka türlü tevili varsa da, en uygun tevil budur.

543- İbni Ömer'den (Radıyallahu anhüma) rivayet edilmiştir:
«Biz ümmi (ümmetçi veya okumamış) bir ümmetiz, yazımız ve hesabımız yoktur. Ay, şu kadar ve şu kadar çeker yani bazan yirmi dokuz ve bazan otuz çeker.»
Mütercim:

Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri mübarek parmaklarını iki defa açıp kapatarak ve üçüncüde yalnız bir parmağı kasarak yirnlidokuzu gösterdiler. Otuza işaret için de üç defa mübarek parmaklarını açıp kapadılar, şu kadar ve şu kadar, buyurmasının manası budur.

544- Ebû Hüreyre'den rivayet edilmiştir:
«Herhangi biriniz, Ramazan'ı bir veya iki günlük oruçla karşılamaya kalkışmasın. Şayet (bu bir veya iki gün) oruç tutmayı adet edindiği güne rastlarsa tutabilir.»
Mütercim:
Ramazandan bir gün öncesi Yevm-i şek = şüpheli gün olacağından bu günü oruç tutmak tazı alimlere göre haramdır, bazılarına göre mekruhtur. Şafiî mezhebinde Şaban ayının onbeşinden sonra ve onaltmcı gününden itibaren Ramazan ayma kadar oruç tutmak haramdır. Ancak daima böyle adet edinilmişse yahut onbeşinci gününü daha önceki oruçlarına bitiştirmiş olursa caizdir. Fakat İmam Azam'a göre, yalnız şek gününü oruç tutmak mekruhtur. Havas'a göre şek gününün orucuna ruhsat verilmiştir.

545- Adiyy bin Hatim (Radıyallahu Anh) der ki: «Fecrin ak ipliği (beyaz uzantısı) siyah iplikten ayırt edilinceye kadar...» (Bakara süresi, ayet: 187) Mealindeki ayeti kerime nazil olunca ben siyah iplikle beyaz bir iplik aldım ve gece yastığımın altına koydum. Ramazan gecelerinde onlara baktım ise de hiç bir şey anlayamadığımdan bu halimi Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sel-lem'e arzettim. Bana şöyle buyurdular:
«Beyaz iplik, siyah iplik, ancak gecenin karanlığı ile fecrin aydınlığı demektir.»

546- Enes bin Malik (R.A.) den rivayet edilmiştir: «Sahura kalkınız, çünkü sahur yemeği berekettir.» (Oruç ibadetine sizi daha dayanıklı kılması bakımından sahur yemeği mübarektir. Bir de başka bir hadisde varid olmuştur ki, insana üç şeyden sorumluluk gelmeyecektir: Birincisi sahur yemeğinden, ikincisi iftar yemeğinden, üçüncüsü din kardeşleri ile yenilen yemekten...)
Peygamber, birisini görevlendirerek halka şu duyuruda bulundular: «Yemiş olanlar, akşama kadar yeme ve içmeden kesilsinler. Yememiş olanlar, (oruca niyet ederek) yemesinler.»
Mütercim :
İmanı Azam Hazretleri önceleri Aşura gününde oruç tutmanın farziyetini ve farz olan oruç için gündüzden de niyetin caiz olduğunu bu hadîs-i şeriften çıkarmıştır. Fakat ramazan orucunun farziyeti ile âşûrâ günü orucunun farziyeti kalkmış olup gündüzden oruca niyet hususu Ramazan ayı için de caiz olarak kalmıştır.

İmam Şafiî Hazretlerine göre Aşura günü oruç tutmak asla farz olmayıp önceleri müstahab olduğu gibi, farz oruçlarda niyet de fecrisadıktan evvel olmalıdır.
İmanı Malik Hazretlerine göre, Ramazan'ın ilk gecesi yapılan niyet bütün Ramazan ayı orucu için kâfidir. Her gece niyet etmeye gerek yoktur.

548- Ebû Hüreyre (R.AJ den rivayet edilmiştir:
«Oruçlu kimse oruçlu olduğunu unutupta yer veya içerse, orucunu tamamlasın (bozmasın); çünkü onu Allah Tealâ yedirmiş ve içir-miştir.»
Mütercim :
Oruçlu olduğunu unutarak bir kimse yer veya içerse, yediği yemek veya içtiği su ona Allah'm bir ziyafetidir. Böylece orucuna da SrnZanlık gelmez, orucuna devam eder. Fakat oruçlu olduğunu hatırladığı an, hemen kendini çekmesi şarttır.

549- Ebû Hüreyre (R.A.Îden rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizle bir arada otururken, Peygamber efendimize birisi geldi ve : Ya Resûlallah.ben helak oldum! dedi. Hazreti Peygamber:
«Ne oldu? »diye sordu. O Kimse şöyle cevap verdi: — Ya Resûlallah, ramazan gününde oruçlu iken zevcemle münasebette bulundum. Hazreti Peygamber:
«Keffaret olarak bir köle azad edebilir misin?» buyurdu. Adam, hayır (buna gücüm yetmez), dedi. Hazreti Peygamber:
«Arka arakaya iki ay oruç tutmaya gücün yeter mi? »buyurdu. Adam: Hayır, buna da gücüm yetmez, dedi. Hazreti Peygamber:
«Altmış fakire (birer fitre miktarı) sadaka verip yedirecek bir şeyin var mı? » Adam: Hayır, bu da yoktur! dedi. Böylece Adamcağız, Hazreti Peygamberin meclisinde beklemeye koyuldu. Bu şekilde bulunduğumuz sırada Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize büyük bir zenbil dolusu hurma getirildi. Sonra Hazreti Peygamber:
«Soru soran nerede?» diye buyurdu. Adam: Benim! dedi. Hazreti Peygamber:
«Bu zenbili al ve hurmaları fakirlere dağıt,» buyurdu. Adam: Ya Resûlallah, benden daha muhtaç oîana mı vereceğim? Vallahi, şu Medine'nin iki kara taşlığı arasında benim ailemden daha fakir aile yoktur, (müsaade edin de bunu biz yiyelim), dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem gülümsedi; öyle' ki mübarek azı dişleri gözüktü. Sonra adama şöyle buyurdu:
«Onu çoluk-çocuğuna yedir.»
Mütercim :
Bu hadîs-i şeriften bazı müctehid imamlar birçok dinî hükümler çıkarmışlardır. Bunlardan bir kısmi:
Ramazan'da böyle zevcesiyle münasebette bulunan kimseye kef-fâret gerektiği

gibi, zevcesine de keffaret gerekir mi? İmam Azam-Hazrtlerine göre, zorla değil de zevcenin muvaffakatı üe olmuşsa kadına da keffaret gerekir. İmam Malike göre, kocanın zorlaması halinde yalnız kocaya iki kat keffaret gerekir. Cariyesi ile böyle bir iş yaparsa, ister zorla ve ister muvaffakatla olsun, her iki halde de iki kat keffaret gerekir.
Meselelerden biri de, fetva almak için hakim huzuruna çıkan kimseye fetva istemesi yüzünden hemen ceza verilmez, hükmüdür.
Çünkü hemen ceza verilse, sonra kimse fetva için müracaat edemez olur.
Bir de, oruç keffaretinin kendi ev halkına harcanması hiç bir mezhebe göre caiz değildir. Bu hadîs-i şerif, müstesna olarak Peygamberliğin özelliklerindendir.
Bazı alimler de, bu hurmalar hediye idi. Hazreti Peygambere hediye gelen bu hurmaları kendiliğinden, o kimsenin keffareti olarak çıkardı. Sonra yine o kimseye bağışladı. Bazıları ise: Zaten bu hurma zekât ve sadaka hurması idi. O kimse fakir olduğundan böyle zekât almaya ehil idi; onun için verdi. Keffaret orucu ise, o kimsenin üzerinde olduğu gibi kaldı. Ne zaman gücü yeterse ödemesi gerekir. : Bir de Hazreti Peygamber «Altmış fakire sadaka verebilirmi-sin?» buyurduğu cihetle İmam Şafiî hazretleri muhakkak ayrı ayrı altmış kişiye verilmesi lâzımdır, diyor. Otuz kişiye iki günde verilse
caiz olmaz.
İmanı Azam'a göre ayrı ayrı günlerde altmış fakire sadaka verilse caizdir. Hatta bir fakire altmış gün birer fitre miktarı verilmesi oruç keffareti için yeterlidir. Esas olan altmış gün için sadaka vermektir; yoksa altmış fakir değildir.
Meselelerden biri de, kapalı sözlerle fetva almanın caiz olduğu hususudur ki, adam: Zevcem üzerine düştüm, diyerek asıl maksadını ifade etmiş ve buna da gereken cevap verilmiştir.
Bir de oruç keffareti için bir köle azad edilmesi teklif. edildi. Çünkü nefsini böyle helak eden kimseye, diğer bir kimseyi hürriyet kavuşturmakla günahtan kurtulması uygun düşer. Kim bir köle veya cariye azad ederse. Allah Tealâo kölenin her azası karşılığında o kimsenin azasını cehennemden azad eder, diye hadîs-i şerif
varid olmuştur.
Altmış gün oruç ise, bire karşı altmış olarak kısas kabilihdendir. Yemek yedirmek ise bu iki ay oruç keffareti bedeline birer fitre vermektir. Bu da en düşük keffaret mertebesidir.
Oruç keffareti İmam Azam ve İmam Şafiî, hazretlerine göre bu tertip üzeredir. Yani, gücü yeten önce bir köle azad eder. Gücü yoksa, altmış gün oruç tutar. Buna da gücü yoksa, altmış fitre verir.
İmam Malik'e göre keffaret ödeyecek olan serbesttir, dilediği şekli seçer. Bir de İmam Azam'a göre, bir kimse Ramazan ayı içinde keffareti gerektiren birkaç işi

ayrı ayrı günlerde işlemiş olsa yalnız bir keffaret lâzım gelir. îmam Şafii'ye göre her gün için bir keffaret gerekir.
Yine îmam Şafiî Hazretlerine göre, oruç keffareti hadis-i şerifte olduğu gibi, yalnız cinsi münasebetle orucunu bozana, lazım gelir. Yeyip içmekle güne gün lazım gelir. Yemek içmek suretiyle orucunu bozan büyük günah işlemiş olur ve bir gün için yalnız bir gün tutarak kaza eder. Yemek ve içmek halleriyle orucun bozulmasında kazadan, başka şer'i ceza (tazir) da gerekir.
Bir de İmam Azam ile İmam Şafiî mezheblerinde meşru bir mazeret olmaksızın insanlar ortasında aşikâre olarak yeyip içmeyi adet edinenin meşru yolla k&tli bile vardır. Fetva kitaplarında böyle yazılıdır.
Oruca niyet etmeyen kimseye keffaret gerekmez; fakat büyük günah işlemiş olacağından şiddetli bir cezayı hak eder. Kaza olarak da bir gün kaza eder.

550- Ebû Evfa (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SelZem Hazretleri ile bir seferde bulunuyorduk. Kendileri oruçlu idiler ve Bilâl Habeşî'ye hitaben:
«Hayvandan aşağı in de bana bulamaç yap!» buyurdular. Hazre-ti Bilâl : Ya Resûlallah, daha hava kararmadı, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ikinci defa: »in de bana bulamaç yap!» buyurdu. Hazreti Bilâl: Ya resûlallah, hava henüz kararmadı, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem üçüncü defa:
«în de bulamaç yap!» buyurdu Bunun üzerine Hazreti Bilâl inerek bulamacı yaptı ve Hazreti Peygambere sundu. Efendimiz onu içti. Sonra mübarek parmağı ile doğu tarafını işaret ederek:
«İşte buradan havanın karardığını gördüğünüz zaman oruçlu iftar eder.»
(Havanın kararması batı tarafından aranmaz; çünkü güneşin batısından sonra, tabiî güneşin biraz ziyası kalır. Bunun hükmü yoktur.)
Mütercim:
Neferde Peygamber Sallallahu Aleyhive Sellem oruçlu bulunduğundan, sefer halinde zahmet ve meşakkat olmadığı takdirde oruç tutmanın daha hayırlı olacağı hükmünü âlimler bu hadîsti şeriften çıkarmaktadırlar. Nitekim» Eğer oruç tutarsanız, sizin için hayırlıdır» mealindeki ayeti kerime de bunu teyit ediyor. (Bakara s. âyet: 184) Çunku oruç tutmakla vaktin fazileti kaçırılmamış olmakla beraber borç da ödenmiş olacaktır. Bu bakımdan seferde oruç tutmak daha faziletlidir.

551- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der kit
Ashabdan Hamza bin Amr El-Eslemî çok oruç tutar idi. Bu adam Hazreti Peygambere sordu*. Ya Resûlallah, sefere (yolculuğa) çıktığım zaman oruç

tutayım mı? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«İstersen oruç tutarsın ve İstersen yersin.»

552- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der ki
Mekke'nin fethinde çok sıcak bir günde Hazreti Peygamber i1 e EM Revâha'derA başka oruç tutan yoktu. Derken birtakım insani s ruı bir araya toplanda larını Hazreti Peygamber gördü. Aralarındu güneşin ve orucun tesirinden bitkin hale düşen bir kişiyi, başına gölgelik yaparak korumaya çalışıyorlardı. Hazreti Peygamber,
Bu ne haldir?» diye sordular. Adamın yanında bulunanlar: Ya Resûlallah, bu adam oruçlu ve sıcak basma vurmuş, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve,Sellem onlara buyurdu;
«Sefer halinde oruç tutmak, faziletten sayılmaz.»
Mütercim:
Bu hadis-i şeriften, bazıları yolculuk halinde oruç tutmanın mekruh olduğuna ve bazıları da oruç tutmak gerekmediğine hüküm ver-dilerse de, dört mezhebe göre iftar etmek ruhsattır. Fakat oruç tutmak azimettir (daha hayırlıdır). Ancak bu derece meşakkatli olursa oruç tutmamak daha faziletlidir.

553- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) rivayet ediyor:
«Bir kimse, üzerinde kazaya kalmış oruç olduğu halde ölürse, onun yerine velisi oruç tutabilir.»
Mütercim; .
îmanı Şafiî Hazretleri bu hadisin zahiri ile amel ederek böyle üzerinde kaza oruç borcu olupta ölen bir kimsenin yerine geride kalan akrabasından biri veya velisi oruç tutarsa, ölen borçtan kurtulur, diye hüküm vermiştir. îster ölenin vasiyeti üzerine tutulsun, ister vasiyeti olmadan tutulsun, fark etmez. Ancak yabancı tarafından orucun sahih olabilmesi için vasiyetin bulunması şarttır. Yine Şafiî mezhebinde mutlaka ölenin velisi bulunmak şart değildir; başka hadîste açıklandığı üzere akrabadan kim olursa olsun, biri ölü adına oruç tutabilir.
İmâm Azam ile İmam Malik Hazretlerine göre, Hem Hazreti Aişe'nin, hem de İbni Abbas'm fetvaları ve Medine'ni erin uygulamaları gereğince bu manadaki hadis-i şeriflerin hükmü kalkmıştır, geçerli değildir. Onun için başkası adına oruç tutulamaz, bedenî ibadetler yapılamaz. Ancak yapılan ibadetlerin sevabı ölülerin ruhlarına hediye edilebilir.

554- İbni Abbas (Radıyallahu AnhJ der ki.-
Bir adam Hazreti Peygambere gelerek: Ya Resûlallah, annem, üzerinde kazaya kalmış bir aylık orucu olduğu halde öldü. Şimdi onun yerine oruç tutabilir

miyim? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şöyle buyurdular:
«Evet!'Allah'ın borcu, ödenmeye en lâyık olandır.» (Annenizin kula olan borcunu ödemeniz yerinde olduğu gibi, Allah'a olan borcunu onun adına ödemeniz daha uygundur.) .
Not: Bundan önceki hadîs-i şerif münasebetiyle mütercimin açıklamasına bakılsın.

555- Sehl bin Sa'd Hazretlerinden rivayet edilmiştir: «İnsanlar, iftar yemeklerini geçiktirmedikçe hayır içindedirler.»
Mütercim:
Güneş batar batmaz hemen iftar etmek (orucu bozmak) müs-tahabdır. Başka bir hadîste de, iftarlarda acele ettikçe ve sahuru geciktirdikçe ümmetim hayır içindedir, diye varid olmuştur. Güneş batması, takvimlerde gösterilen zamanlara itibarla olduğu gibi, bir belde çevresindeki en yüksek dağ ve tepelerden güneşin çekilip batması ile de meydana gelir. Gözle görmekle olduğu gibi, bir veya iki kimsenin haber vermesi ile de olur.
Akşam olduğunu zannederek bulutlu bir günde iftar ettikten sonra gfineşin henüz batmamış olduğunu anlayan kimse, geri kalan vakti oruç tutar ve o günü de kaza eder.
Sahur vaktinde de, henüz imsak vakti girmemiştir, diyerek yemek yeyip de sonradan fecrin doğmuş olduğunu anlarsa, o günü hem oruçlu bulunur, hem de kazasını yapar; fakat keffaret gerekmez. Dört nıüctehid imamın mezhebleri ve fetvası budur. Yalnız Ur-ve bin Zübeyir ile Ata (Radıyallahu anhüma) Hazretlerine göre, kaza bile lâzım gelmez. Bunlara göre unutarak yemek yiyenle ayni hükümde sayılırlar. Ancak nıüctehidler bunu kabul etmediler; çünkü unutmak başka şeydir, zan ve hata başka şeydir.
Orucu hurma ile açmak (iftar etmek) faziletlidir. Hurma yoksa su ile iftar etmek faziletlidir. Bazı kimselere göre de su ile iftar daha faziletlidir; çünkü suyun helâl mal olması daha kesindir. Bunun için bazı kimseler, akar suya giderek bir avuç su içip iftar ederlerdi. Eve getirilen suyun kâbında, sucuya verilen parada şüphe olacağı cihetle, kimsenin eli değmemiş akar sudan kendi eliyle alarak içmek şüpheden âridir.

556- îbni Ebî Evfa (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:
«Ey Bilâl! in de, (iftar etmem için) bana bulamaç yap. İn de, bana bulamaç yapıver. Havanın karardığını doğu tarafından gördüğün zaman, oruçlu kimse iftar eder.»
Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin açıklaması (550) numarada geçmiştir. Fakat diğer bir rivayette, doğu tarafından karanlık gelipte batı tarafından aydınlığın arka vermesi halinde oruçlu iftar etmiş olur, diye varid olmuştur.

557- Muavviz'in kızı Rubeyyi' (Radıyaîlahu Anha) der ki:
Aşûra günü sabahın erken saatinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Ensar'm yerleşim merkezlerine şu haberi gönderdi:
«Her kim sabahleyin bir şey yemiş (veya içmiş) ise günün geri kalan kısmında yeme ve içmeden kesilsin. Sabahladıktan sonra henüz ağızları bağlı olanlar oruç tutsunlar.» Rubeyyi diyor ki: Biz, önceleri Aşûra günü oruç tuttuğumuz gibi, çocuklarımıza da Aşûra orucunu tutturlurduk. Öyle ki, çocuklarınız açlıktan ağladıkları zaman birtakım boyalı kumaş ve yünlerde'n oyuncaklar yaparak onları iftar zamanına kadar oyalardık. Başka rivayetlerde de, çocuklarımızı alıştırmak için akşamları onları camilere getirirdik, demektedir.

558- Ebû Saîd El Hudrî (Radıyaîlahu Anh) der ki:
Orucu geceli gündüzlü tutmayınız. Hangi biriniz geceli gündüzlü tutmak isterse sahur vaktine kadar orucu sürdürsün.» (sahurdan sahura yeyerek yirmi dört saat oruç tutsun) diye Hazreti peygamber buyurunca, ashabı kiram sordu: Ey Allah'ın Resulü, siz bazan geceli gündüzlü oruç tutuyorsunuz. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Ben sizin gibi değilim. Geceleyin yattığım zaman benim yedirenim vardır, beni yedirir ve içirenim vardır, beni içirir.»
Mütercim:
Hazreti Peygamberin nurlu kalbi, İlâhî feyizlerle dolu olup Va-cib Tealâ Hazretlerinin tecelliyatları ile parıldadığından bu ruhani gıdanın, cismani gıdayı da karşıladığına işaret vardır. Bir kısım alimlerde, cennet'den ilâhî bir sofra gelip ondan Hazreti Peygamberin yediğini söylemi şlerse de doğrusu ruhanî gıda demektir; çünkü cennetten yemek geldiği taktirde, visal yapılmış olmaz, (geceli gündüzlü oruç tutulmuş olmaz). Bundan sonra gelen hadis-i şerifin manası aynen böyledir.

559- Ebû Hüreyre (Radıyaîlahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem insanların «visal orucu (geceli günctüzlü oruç) tutmalarını yasaklamıştır. Sonra ashabdan biri: Ya Resûlallah, siz bazen visal orucu tutuyorsunuz! dedi. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:
«Bu visal orucu benim şahsıma mahsustur. Hanginiz benim gibi olabilir? Rabbim Tealâ Hazretleri, geceleyin yattığım zaman beni yedirir ve içirir.» Sonra,

ashabdan bazıları aralarında dediler ki, bu yasaklama bize bir şefkattir yahut tenzih yolu ile mekruhtur. Yoksa visal orucu haram demek değildir. Böylece visal orucuna devam ettiler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bir kaç gün arka arkaya visal orucuna devam etti. Üçüncü visal orucunda Şevval ayının hilali görününce iftar etmek zarureti doğdu. Bayramın gelmesi dolayısı ile oruca daha devam edilmeyeceğinden ashabı kiramı visa,l orucunda kendilerine uymaktan caydırmak için şöyle buyurdular:
«Eğer hilâlin (Şevval ayı hilâlinin) görünmesi sonraya kalmış olsaydı, visal orucuna daha devam ederdim, (o zaman sizin halinizi görürdüm. Devam edebilecek miydiniz?)»
Mütercim :
Bû hadîs-i şerifin zahir manası üzerinde müctehid imamlar ihtilâf etmişlerdir. Hanbelî mezhebine göre visal orucu tenzihen merk-rûhtur. .
İmam Azam ile imam Şafiî Hazretlerine göre, tahrimen mekruhtur. Bazı alimlere göre de gücü yeten kuvvetli kimselerin tutmasında kerahet yoktur; çünkü haram veya keraheti hakkında açık bir ifade bulunmamaktadır. Eğer olsaydı, peygamberin yasaklamasından sonra ashab visal orucu tutmazlardı.
Şârih Sindî de kerahetsiz caiz olduğunu tercih etmiştir; çünkü bu hadisin sonunda bazı rivayette, gücünüzün yettiği ibadeti benimseyiniz, diye. varid - ilmuştur. Ö halde bu yasaklama, gücü yetmeyenlere bir şefkat anlamındadır, dediler.

560- Ebû Cuhayfe (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Selmanî Farisî ile Ebu'd-Derdâ Hazretlerini birbirleriyle özel kardeş yapmıştı. Bir gün Hazreti Selman kardeşliği Ebû'd-Derdâ'yi ziyarete gidince onun karısını giyim ve kuşamında intizamsız gördü. Selman Hazretleri, çok yaşlı bir ihtiyar olduğu için teklifsiz olarak hanıma : Sizde görülen bu perişanlık nedir? diye sordu. Kadın dedi ki : Kardeşiniz Ebû'd-Derda'nın artık dünya ile bir ilgisi kalmadı; biz de ona uyduk. Sonra Ebû'd-Derda, Hazreti Selman'a yemek getirdi; buyurun, yiyiniz dedi, Selman ;
— Haydi beraber yiyelim, dedi. Ebû'd-Derda devamlı oruçlu ve gece ibadetine nıüvadim olduğundan :
— Ben oruçluyum, dedi. Selman :
— Siz, benimle yemedikçe ben de yemiyeceğim, dedi. Nihayet beraberce yemek yediler. Gece olunca Selman Hazretlerini yatağına yatırdı ve kendisi gece namazı kılmaya davrandı. Selman, yok yok, diyerek Ebû'd-Derda'yi yatırdı. Gece yansı yine ibadete kalkmak istedi, yine ona müsaade etmedi. Gecenin sonu gelince, Hazreti Selman Ebû'd-Derda Hazretlerine: Şimdi kalkalım, dedi. Kalktılar,

abdestlerini alarak namazlarını kıldılar. Sonra Ebû'd-Derda Hazretlerine şöyle dedi:
— Allah Tealâ Hazretlerine karşı vazifen var, kendine karşı vazifen var ve ailene karşı vazifen vardır. Her hak sahibine hakkını vermelisin. Yani, hergün oruç tutmak olmaz, ara sıra tutmalısınız. Her zaman bütün gece ibadet olmaz. Bir saat, yarım saat kâfidir. Ailenizi büsbütün terk eder gibi, boşlamanız olmaz. Aile ferdleri-nizle güzel geçim kurmalısınız. Sonra Ebû'd-Derda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine giderek Selman ile aralarında geçen hadiseyi anlattı. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Selmanm dediği doğrudur.»
Mütercim;
Nafile olarak tutulan oruç, böyle bir misafirin gönlünü hoş etmek gibi meşru bir özürle bozulabilir, caizdir. Ancak bozulan bu orucun kaza edilmesi Hanefi mezhebinde vacibdir. Şafiî mezhebinde kazası lazım gelmez; ancak müstahab olur. İmam Malik de İmam Azam'm görüşündedir. Bunların delilleri «Amellerinizi iptal etmeyin» mealindeki ayeti kerimedir. İmam Şafiî Hazretleri, ayeti kerimeden murad «Amellerinizi büyük günahlar gibi kötü işlerle iptal etmeyiniz» manası olduğundan ayetin bu mesele ile ilgisi yoktur, diyor.

561- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir-.
«Salih amelden gücünüzün yettiğini yapın; zira Allah'a usanç gelmez, siz usanırsınız.»
(Fazla derecede kendinizi yormayınız yahud tam manası ile ibadetin hakkından geleceğim ümidiyle çalışmayınız. Çünkü tam manası ile ibadeti yerine getiremezsiniz, yorulursunuz, bıkarsınız, uykunuz basar. Melekler gibi, her an gaflet etmeyip teşbih ve ibadette bulunmak insanoğlu için mümkün değildir.)

562- Abdullah bin Amr (n.A.)'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeHem kendisine şöyle buyurdu:
«Senin devamlı oruç tuttuğun, gece uyumayıp namaz kıldığın haberi bana bildirilmedi mi, (sanıyorsun)? Oruçlu ol ve oruçsuz ol; gece ibadetine kalk ve aynı zamanda uyu. Çünkü gözlerinin sende nasibi var. Nefsinin ve ailenin sende nasibi (hakkı) var.» Abdullah dedi ki:
— Böyle her gün oruç tutmaya ve her gece ibadete gücüm yeter benim. Buna karşılık Hazreti Peygamber:
«O halde Davud Aleyhisselâm'ın orucunu tut,» buyurdu. Abdullah, ya resûlallah! Davud Aleyhisselâm'ın orucu nasıldı? diye sordu.
Hazreti Peygamber buyurdu ki:
«Hazreti Davud bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı ve Savaşta da düşmanla

karşılaşınca sebat ederdi.»
Abdullah bin Amr, şu dilekte bulundu: Ya resûlallah, Davud Aleyhisselâm'ın güzel ahlâkı cesaret ve atılganlıkla ahlâklanmamı bana ne sağlayabilir? Hazreti Peygamber ona: «Bu bir Allah vergisi ve ihsanıdır,» buyurdu
Sonra Hz. Peygamber, devamlı oruç tutma meselesi hakkında, «Devamlı oruç tutanın orucu kabul değildir!» buyurdu ve bu sözü iki defa tekrarladılar.
Mütercim:
Savm-ı dehr, devamlı oruç tutmak demektir. Bir meselede ihtilâfa düşüldü. Böyle tutulan bir oruç sebebiyle Allah'ın ve kulların haklarına bir zarar gelecekse, tutulması mekruhtur; zarar yoksa mekruh değildir. Fakat bayram günleri ile teşrik günlerinde oruç kesinlikle haramdır. Bu muayyen günlerde oruç tutulmadığı takdirde devamlı oruç hakkındaki yasak, oldukça hafiflemiş olur. Şu bir gerçek ki, Davud Aleyhisselâm'ın orucu, devamlı tutulan oruçtan daha faziletlidir.

563- Enes bin Malik (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Senem efendimiz bizim eve şeref verdiler. Annem Üramü Süleym, ziyafet olmak üzere Hazreti Peygambere biraz tere yağı ile biraz da hurma getirdi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, anneme ve orada bulunanlara, şöyle buyurdu:
«Yağınızı tulumuna ve hurmanızı kabına iade ediniz? çünkü ben oruçluyum.»
Sonra Hazreti Peygamber evimizin bir köşesinde iki rekât namaz kıldı, hepimize dua etti. Sonra validem dedi ki: Ya resûlallah! Sizden küçük hizmetçiniz için özel bir dua isteyeceğim, Hazreti Peygamber : «Kimdir o küçük hizmetçi?» diye sordu. Annem de, işte sizin hizmetçiniz olan bu Enes'dir, dedi. Sonra Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri dünya ve ahirete ait hiçbir hayırlı şeyi bırakmayıp bütünü ile bana dua etti.» «Allahım ona mal ve evlad ihsan et. Hem malını, hem de evladını bereketli kıl» buyurdu.
Enes Hazretleri, Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem'in duaları bereketi ile bugün Medîne'li ashab içinde mal ve evlâd yönünden en zenginleri benim, derdi.

564- îmran bin Husayn (Radiyallahu Anh) der ki, Resûlülîah Sallallahu Aleyhi ve Seîlem birisine sordu:
«Falanzade! sen şaban ayının sonundaki günlerde oruç tutabildin mi?» O da: Ya Resûlallah, tutamadım! dedi. Peygamber Salalla hu Aleyhi ve Seîlem:
«Öyle ise ramazan bayramından sonra iki gün oruç tut» buyurdu.
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifte geçen «serer» kelimesi üzerinde alimler ihtilaf ettiler. En kuvvetli görüş, bunun her ayın yirmisekiz, yirmidokuz ve otuzuncu günlerinde

ay gizli kalacağından o günlere «serer» denmiştir. O kimsenin de her ayın sonundan iki gün oruç tutmak adeti bulunduğunu Hazreti Peygamber bildiğinden bu soruyu adama sormuştu.

565- Hazreti Peygamberin zevcelerinden Cüveyriye binti Haris (Radıyallahu Anha) der ki:
Bir cuma günü ben oruçlu iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem hücreme şeref verdi ve bana şöyle buyurdu:
«Sen dün oruç tutmuş muydum?» Ben de; Hayır, oruçlu değildim, dedim. Yine bana sordu:
«Yarın oruç tutmak istiyor musun?» Ben de: Hayır, böyle bir niyetim yok, dedim. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem:
«O halde orucunu boz, (yalnız cuma gününü oruç tutmak meşru değildir).» buyurdular. Ben de cuma günü tutmakta, olduğum orucumu bozdum.
Mütercim:
imam Şafii Hazretleri bu hadis-i şerife dayanarak, orucu yalnız cuma gününe tahsis ederek bu günü oruç tutmanın mekruh olduğunu kabul ediyor. Cumartesi ile pazar günlerini de böyle oruca tahsis etmek yine mekruhtur. Yahudi ve hıristiyanlara benzeme olmasın diye bu hükme varmıştır.
Pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmak ise müstahabdır, demiştir. îmam Azam Hazretlerine göre cuma günü oruç tutmak mekruh değildir, tutulmaması daha iyidir.

566- İbni Abbas (Radıyallahu Anhümaî der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'ye hicret ettiklerinin ertesi yılında Muharrem ayının onunda Ya-hudi'lerin oruç tuttuklarını görünce onlara sordu:
«Bu ne orucudur?» Onlar da:
— Bugün bizde çok şerefli bir gündür. Cenab-.ı Hak Firavunun zulmünden İsrail Oğullarını bu günde kurtarmıştır ve Piravun'u boğmuştur. Bu büyük nimetin şükür karşılığı olarak Hazreti Musa oruç tutardı. Biz de peygamberimiz olan Hazreti Musa'ya uyarak bu Aşû-ra gününde her yıl oruç tutarız, dediler. Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Selîem onlara şöyle buyurdu:
«Sizden Hazreti Musa'ya daha layık olan benim, Sonra Hazreti Peygamber A^ûra günü oruç tuttu ve başkalarına da tutturdu.[33][33]

KADİR GECESİ BAHSİ

567- ibni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Ashabdan bazdan, Kadir gecesinin Ramazan sinde olduğunu rüyalarında görmüşlerdi. Bunun uzerme ber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu-.
«Rüyalarınızın son yedi günde birleştiğini görüyorum. O halde Kadir gecesini aramak isteyen kimse, onu ramazanın son yedi gecesinde arasın.» (Rüyalardan kimi, yirmiyedisine, kimi de son haftanın çeşitli günlerine dairdi.)
Mütercim:
Bu hadis-i şerifte, kadir gece&min, Ramazan'ın son haftasında aranması bildirilmektedir. Fakat bundan sonraki hadîs-i şerifte, «Son on günün gecelerinde kadir gecesini arayınız,» buyurulmuş-tur. Bu rivayete nazaran yirmiden sonra ayın bitimine kadar olan gecelerin hepsi bu aramaya dahil demektir.
îmam Azam Hazretlerin^ göre, en kuvvetli ihtimal Ramazan ayının yirmi yedinci gecesidir. îmam Şaii'ye göre yirmiyedi ve yirmi üçüncü gecelerde olması kuvvetli bir ihtimaldir,
Bugün islâm ülkelerinde Ramazan'm yirmiyedinci gecesi KADİR gecesi kabul edilerek, o gece kandiller yakılmakta ve bu mübarek gece ibadetlerle ihya edilmektedir.

568- Ebû Saîd El-Hudri (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte Ramazan ayının onundan yirmisine kadar itikâfa girmiştik. Ramazanın yirminci günü sabahı olunca Hazreti Peygamber itikâftan çıktı. Bize bir hutbe okuyarak şöyle buyurdu: «Bana KADİR gecesi gösterildi; fakat sonra unutturuldum veya unuttum. Siz kadir gecesini son on günlerin tek gecelerinde arayınız. Bir de rüyamda, su ve çamur içinde secde ettiğimi gördüm. Kim Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile (benimle) evvelce Ramazan'm ondan yirmisine kadar itikaf etmişse, yeniden itikâfa dönsünler, (bu son on günü itikâfla geçirsin-ler.)» Biz de topluca son on gün için tekrar itikâfa niyet ettik. Sonra Ramazan ayının yirmi birinci günü gecesi olunca gökte hiç bulut yokken bulut geldi ve yağmur yağdı, seller aktı. Mescid'in tavanı, aktı. Mescid'in tavanı zaten hurma budaklarındandı. Sonra sabah namazı kılındı. Baktım ki Hazreti Peygamberin yüz ve alınlarında su ve çamur izleri var. Anladım ki, yirmi birinci gece Kadir gecesidir. Çünkü Hazreti Peygamber böyle rüya görmüştü. Gördüğü gibi de oldu.

569- İbni Abbas'dan rivayet edilmiştir: «Siz KADİR gecesini Ramazan ayının son on gününde arayınız: Ramazanın bitmesine kalan (gecelerden) dokuzuncu veya yedinci veya beşincide,..
Mütercim ;
Arabların usulüne göre, ayın on beşinci günü geçtikten sonra, tarihler geri kalan

günlerle belirtilir ve tesbit edilir. Geçmiş gün söylenmez. Meselâ: Muharrem ayının yirmi birinci gününü yazmak gerektiği zaman, Muharrem ayının sonuna dokuz gün kala, diye ifade ederler = Fi tis'in bakayne min Muharrem, derler. Bu hadîs-i şerifin manası da budur, dediler. Yine bu sözlere Şerkavi şerhinde böyle mana verilmiştir. Fakat bu acize kalırsa, hadis-i şerifte geçen sözlerin manası, yirmidokuzuncu, yirmiyedinci, yirmibeşinci gecelerinde arayınız, manasına da gelmesi ihtimali vardır.

570- ibni Abbas'dan (RadıyaUahu Anh) rivayet edilmiştir: «Kadir gecesi, Ramazan aymm son on günü^ için dedir .Ya yirmidokuzuncu gecesi veya y^miüçüncü gecesmd^Bn- nvay de «Ramazan'm yirmi yedinci gecesmdedır,» buyurulmuştur.
Mütercim :
Übeyy ibni Kâb, Kadir gecesinin yirmiye dinci gece olduğunu kesinlikle söyler. Bu hususta yemin bile etmiştir.
Ahmed bin Hanbel'in Müsnedinde İbni Ömer'den rivayete göre, Kadir gecesi Ramazan'm yirmiyo<.!inci gecesidir, diye açık şekilde hadîs-i şerif vardır. İbni Abbe^ üîadıyallahu Anhüma) da çeşitli yönlerle delil getirerek yirmiyedmci gece olduğunu ifade etmiştir. Meselâ: Gökler yedi, arz tabakaiarı yedi, Tufan yedi gün, şeytanın taşlanması yedi, secde azalan yedi diyerek neticeye varmıştır. Haz-1 reti Ömer (Radıyallahu Anh) de bunu güzel bulmuştur.
İmam Şafiî Hazretlerine göre; Kadir muhakkak Ramazan ayının son on günleri içindedir. Hadîs-i şeriflerin en kuvvetlileri, yirmi birinci veya yirmiüçüncü gecesinde olduğu kanısındayım, hadisidir.
Hanbeli mezhebinde en kuvvetli ihtimal, yirmi yedinci gecenin . kadir gecesi olmasıdır. Hanefî mezhebinde de böyle olduğundan öte-denberi islâm ülkelerinde buna riayet edilmektedir.
Kadir gecesi bu ümmete mahsus Allah'ın bir ihsanı olduğundan kıyamete kadar bakîdir. Kadir gecesinde keşif ehli olanlar için--birtakım özel alâmetler meydana çıkar. Meselâ: Ağaçları, taşlan ve diğer her şeyi secde eder halde görür. Her yerin ilahi nurlarla nurlandiğım müşahade eder. Hatta gece karanlık yerleri bile nurla dolu olarak görür. Sabahleyin göğe yükselen meleklerin kanatlarından güneşin ışınları sönük olarak görülür. Fakat asıl maksad bunları görmek değil, o mübarek Kadir Gecesini salih amellerle, ibadetlerle ihya etmektir. Dosdoğru olmaktan daha büyük keramet olmaz. Daha doğrusu bunları müşahade eden bazı kimselerden, müşahade etmeyip te istikamet üzere bulunan zatlar daha hayırlıdır.
En doğrusu, her geceyi Kadir gecesi bilmeli ve görüleni Hızır bilmeli. Bu'Türk atasözü doğru ve pek yolunda bir sözdür. Bunun için Kadir gecesini Allah Teaîâ kullarından gizledi.

İmam Azam Hazretlerinin görüşüne göre, bütün senenin her gecesi Kadîr gecesi olmak ihtimali vardır. Çünkü Kadir gecesi her yıl dolaşır. İbni Mesud'dan da böyle rivayet edilmiştir. (Allah Tealâ o geceyi görmeyi bize ihsan edip o gecede makbul ibadet etmeyi de nasib kılsın.)

571- îbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
Babam Ömer (Radıyallahu Anh) Huneyn gazasından dönerek cirrane adındaki yerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile ömre1 için İhrama girmişti: Mekke'ye vardıkları zaman Hazreti Ömer:
— Ya Resûlallah! Cahiliyet zamanında, Mescid-i Haram'da bir gece itikâfa girmeyi adamıştım, dedi Peygamber' Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu: «Adağını yerine getir.»
Mütercim:
İmam Ahmed bin Hanbel Hazretleri bu hadîs-i şerife bakarak bir kâfirin adağı sahih olacağına ve müslüman olduktan sonra ada-ğm yerine getirilmesi gerektiğine kail olmuştu. Diğer müctehid imamlar ise, bu müstahabtır, yoksa adağın yerine getirilmesi vacib değildir.
Yine bu hadîs-i şerife dayanarak İmam Şafiî ve İmam Ahmed Hazretleri, itikâf için oruç tutmanın lüzumlu olmadığını söylüyorlar.
İmam Azam ile İmam Malik Hazretleri de, ittikâfa girenin oruçlu olması lazımdır, diyorlar. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem oruçsuz olarak itikâfa girmemiştir.
İtikâf müekked bir sünnettir. Çünkü Ramazan'da itikâfa girmeyi Hazreti Peygamber ömrünün sonuna kadar terk etmemiştir. Bir defa özür sebebiyle terk etti ise de, sonra şevval ayının onunda kaza etmiştir. Bu duruma göre, bir belde halkı topluca itikâfı terk ederlerse dinin makbul ibadetlerinden büyük bir ibadeti terk etmiş olacaklarından, bu işe elverişli birini bulup itikâf yaptınrlar-sa, hepsi sevab kazanır. Bu güzel ibadet, islâm ülkelerinin çok köylerinde yerine getirilmektedir. İtikâfta bulunanlara da, müslüman cemaat yardım, etmeli, kolaylık sağlamalıdır ki, sevab kazanmış olsunlar.
İmam Ebû Yûsuf'a göre, ittikâfın en azı bir saattir. İmam Şafiî'ye göre, üç defa sübhanellah diyecek kadar beklemektir. İmam Muhammed'e göre, itikâfm en az müddeti yarım gündür. İmam Azam Hazretlerine göre, bir gün bir gecedir. Fakat kemali on gündür.
İtikâfm niyeti de şöyle: Niyet ettim Allah rızası için bu camide şu kadar zaman itikâf yapmaya. Kalben bunu niyet eder ve isterse dili ile de söyler. Abdest almak, gusletmek ve abdest bozmak gibi meşru özürler olmadıkça camiden dışarı çıkamaz. Zevcesi ile cinsi temasta bulunamaz. Eğer bulunursa itikâf bozulacağı gibi, günah işlemiş olur.

Yemek ve içmek hususu diğer gecelerde olduğu gibi caizdir. Kur'an okumakla, nafile namaz kılmakla, salât ve selâm getirmekle meşgul olmak daha faziletlidir. İtikâf yalnız bu ümmete mahsus olmayıp Hazreti İbrahim Aleyhiss elam'dan ve daha evvelden beri mevcud ve meşru bir ibadettir. Nitekim: «Kabe'yi, onu tavaf edenlere, orada ibadet kasdı ile oturanlara, rükû ve secde eden namaz kılıcılara tertemiz tutun, diye İbrahim'e ve İsmail'e emretmiştik.» mealindeki ayeti kerime açıktır. (Bakare: Ayet 125)
Bir de, itikâf adanırsa yerine getirilmesi vacib olur.

572- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir sene ramazan ayının son on gününde itikâfa girmek üzere itikâf yerine gittiği zaman, mescid içinde üç çadırın kurulmuş olduğunu gördü. Bunun üzerine şöyle buyurdu:
«Bunlar nedir?» Orada bulunanlar dediler ki: Ya resûîallah, bunlar muhterem zevcelerinizden Aişe, Hafsa ve Zeyn'eb'in çadırlarıdır. Onlar siz efendimize uyarak itikâfa gireceklermiş, bunun için hazırlanmışlardır. Sonra Hazreti Peygamber:
«Kadınlarda bunun (mescidlerde itikâfm) salih bir ibadet mi olduğunu sanıyorsunuz?» buyurdu ve .hemen mescid'den geri dönerek o yıl Ramazan ayının itikâfını tamamen bıraktı. Sonra Şevval ayının on gününü itikâfa girerek kaza etti. Bayram namazından sonra on gün itikâf etmiş oldular.
Mütercim :
Eğer bayram günü itikâf tan sayılırsa, itikâf için oruç tutmak şart değildir. Çünkü Hazreti Aişe, Şevvalin on gününde itikâfm yapılmış olduğunu söylemektedir. Onun için İmam Ebû Yusuf ile İmam Muhammed ve İmam Şafiî Hazretlerine göre itikâfta oruç şart değildir. F*akat İmam Azam ve İmam Malik Hazretlerine göre, Şevvalin on günü demek, bayramdan sonra gelen on gün demektir.

573- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir;
Ramazan ayının son on gününde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri itikâfa girmek üzere Mescid'e vardığı, zaman zevcelerine ait itikâf çadırlarını görünce,
«Kadınların (meseidlerdeî itikâfma iyi bir hareket mi diyorsunuz?» buyurdu. Bir rivayete göre de: «Kadınlar, bununla tmesçidler de itikâfla) iyi bir hareket mi kasdettiler? Ben itikâf" yapmayacağım.» buyurdu ve itikâftan vazgeçtiler. Bayramı yapınca da, Şevval ayından on gün itikâfa girdiler.

574- Hazreti Peygamberin muhterem zevcelerinden Safiyye Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem itikâfta iken ziyaret maksadı ile gece vakti yanına

varmıştım. Bir müddet konuştuktan sonra beni uğurlamak için Mescidin kapısına kadar geldiği zaman, Ensar'dan iki kişi selâm verip hızlı adımlarla yanımızdan, geçtiler. Resulü Ekrem, onlara «yavaş yürüyünüz! Bu Huyey kızı Safiyye'dir, benim zevcenidir» buyurdular. Onlar da, suhhanellah ya,, ResûIIal-]ah! dediler (hiç sizin hakkınızda kötü bir şey içimizden geçer mi?). Peygamber'in durumu izah eden sözü kendilerine ağır gelmişti. Re-sûl-i Ekrem şu mukabelede bulundular:
«Ne var ki Şeytan insanoğlunun damarlarında kan dolaşımı gibi dolaşır. Bu yüzden gönlünüze bir sr* (kuşku) atmasından korktum.»
Mütercim :
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize öğretmek için böyle buyurdu, İnsanların kötü zan beslemelerine sebep olacak işlerden ve yerlerden korunmak gereklidir. Umumî yerlerde bile olsa gece vakti, mahremi olmayan bir kadınla bulunmanın caiz olmadığına ve şüpheyi davet ettiğine de işaret buyurulmuş oluyor.[34][34]

ÜÇÜNCÜ CUZ

575- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anhî rivayet edilmiştir:
Benim çok hadîs rivayet ettiğimi soyuyorsunuz; ben diğer Ensar ve Muhacirler gibi çarşılarda ahş-verişlerle uğraşmadım. Onların unuttukları hadîs-i şerifleri ben unutmadım. Bunun 'hikmeti de şudur:
Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selem bize va'z ve na-sihatta bulunurlarken:
«Hanginiz, esvabını (n eteklerini) sözümü tamamlayıncaya kadar yere serer ve sonra kendine toplarsa söylediklerimi muhakkak surette kavrar» buyurdular. Ben, hemen esvabımı yere serdim. Sonra topladım: Bu hadiseden sonra Hazreti Peygamberden işittiğimi bir daha unutmadım.
Mütercim :
îlim bahsinde bu hadisin bir kısmı geçmişti. Alış-veriş bahsinde daha geniş bir mana ile tekrarlandı. Ebû Hüreyre'nin bu sözlerinden ashabı kiramın çarşılarda alış verişle meşgul oldukları anlaşılıyor. Onun için alış-veriş bahsinde bu hadîs-i şerif tekrarlanmıştır.
Bir de tarikat şeyhlerinin bazı müridlerine hırka giydirmelerine bu hadîs-i şerif güzel bir delil olabiliyor. Çünkü adı geçen hırkadan mürşidin hal ve irfanı müride geçer diye hayırlı bir yorumla bu iş yapılır. Nitekim Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, unutmama halini hırka giyenlere naklettirmiştir. Şeyhler de «Kim bir topluma kendini benzetirse, o kimse

onlardandır.» kaidesi uyarınca, hiç olmazsa taklid ve benzetme şerefine kavuşarak sevab kazanırlar.

576- Abdurrahman bir Avf'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Abdurrahman, Medine'nin Kaynuka çarşısında ticaretle uğraşırken, yeni damatların süründüğü kokudan sürünerek Hazreti Peygamberin huzurlarına vardı. Hazreti Peygamber,
«Evlendin mi?» buyurdu. Abdurrahman, evet! dedi. Hazreti Peygamber sordu:
«Kiminle evlendin?» Abdurrahman, Ensar'dan bir kadınla, dedi. Hazreti Peygamber yine sordu:
«Mehir olarak ne verdin?» Abdurrahman: Bir çekirdek Cbeş dirhem) ağırlığında altın verdim dedi. Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:
«Bir koyun bile olsa, düğün ziyafeti yap!» (Böyle düğün ziyafeti için davet sünnettir.)

577- Numan bin Beşir'den rivayet edilmiştir:
«Helâl belli ve haram da bellidir. Ancak ikisi arasında bir takım şübheli şeyler vardır. Günah bakımından şüpheli bulduğu şeyi terk eden kişi, .apaçık günah bildiği şeyi daha kuvvetle terk eder. Günah bakımından şübheli bulduğu şeye cüret eden kimse de, apaçık günah bildiği şeye düşmesi pek muhtemeldir.Zira günahlar, Aiîah Tea-lâ Hazretlerinin yasak korularıdır. Kim bu yasak koru çevresinde sürüsünü atlatırsa, o yasak koruya düşmesi an meselesidir.»

578- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der kî:
Sa'd bin Ebi Vakkas'ın CRadıyallahu anh) islârаı kabul etmeyen ve küfür üzere ölen Utbe bin Ebi Vakkas adında bir kardeşi vardı. Bu kâfir ölürken kardeşi Sa'd Hazretlerine şöyle vasiyet etmişti: Zem'an'm cariyesinden doğan Abdurrahman adındaki çocuk bendendir. Bu çocuğu Zem'anm oğlu Abd'den dava ederek al.
Sonra Mekke'nin fethinde Sa'd Hazretleri, adı geçen kardeşinin vasiyeti üzerine, Zem'a'mn cariyesinden doğmuş olan Abdurrahman'ı ele geçirerek, bu, ölen kardeşim Utbe'nin çocuğudur, diye dava etti. Nihayet Zem'anm oğlu Abd ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurlarına çıkarlar. Abd bin Zem'a der ki: Abdurrahman benim babadan kardeşimdir ve babanım cariyesinden doğmuştur, onun sulbündendir.
Sa'd Hazretleri de: Bu çocuk benim kardeşimin sulbündendir ve gayri meşru olarak Zem'anm cariyesinden doğmuştur. Kardeşimin oana vasiyyeti böyledir, der. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurur:
«Ya Abd bin Zem'a, bu çocuk sana düşer. Çocuk yatağındır, (kimin mülkü veya nikâhı altında doğmuşsa ona aittir). Zina edenin hakkı da (evli ise) taşlanmaktır.»

Zem'a, Şevde validemizin babası olduğundan cahiliyet zamanına ait bu iddiadan dolayı Peygamber efendimiz hanımına şöyle buyurdu: «Ya Şevde! Bundan böyle sen de (kardeşin) Abdurrahman'dan kaç, ona görünme., Hazreti Şevde (Radıyallahu Anha) da ömrünün sonuna kadar kardeşi Abdurrah man'a görünmedi.
Mütercim:
Bir kimse çocuğunu red ve inkâr etmedikçe ve meşru usûle göre lian olmadıkça, çocuk kendisinin olur. Başkası tarafından bu çocuğun dava edilmesi sahih olmaz. Utbe adındaki kâfir, Uhud savaşında Hazreti Peygamberin mübarek dişini kıran mel'undur. Sahih olan görüşe göre küfür hali üzere göçmüş ve cehenneme gitmiştir.

579- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha} der ki:
Ashabdan bazıları, ya Resûlallah! Bazı kimseler bize kesilmiş ve kurutulmuş /pastırma) et getiriyorlar.. Bu etlerin besmele ile kesilip kesilmediğinde şübhe ediyoruz. Acaba bunları yiyebilir miyiz? diye sordular.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: «Allah'ın adının anılıp anılmadığı (besmele çekilip çekilmediği) bilinmeyen ete siz besmele getiriniz ve onu yiyiniz.»
Mütercim :
Bu hadisi şerif, İmanı Şafiî Hazretlerinin delili olup bir hayvanın kesiminde besmele şart değildir, müstahabdır, diye ictihad etmiştir.» «Üzerine Allah'ın adı anılmamış hayvan etlerinden yemeyiniz» mealindeki ayeti kerime, putlar adına kesilen hayvan etlerinden yemeyiniz, anlamındadır, diyor. İmam Azam Hazretlerine göre, ayeti kerimenin zahirine nazaran, bir hayvan kesilirken muhakkak besmele getirmek icab eder. Kasden besmele terk edilerek kesilen hayvanın eti yenmez. Ancak besmele unutularak hayvan kesilmiş olursa, eti yenir. Bu hadis-i şerifin manası ise, siz iyi zan besleyerek besmele ile kesilmiştir, hükmünü veriniz ve besmele ile yeyiniz demektir.

580- Ebû Hüreyre'den rivayet edilmiştir:
-İnsanlara öyle bir zaman gelecektir ki, kişi aldığı şeyin nereden geldiğine, helâldan mı yoksa haramdan mı geldiğine aldırmayacaktır.»
Mütercim:
îşte bu hadîs-i şerif de Hazreti Peygamberin mucizelerindendir. Zamanımızda insanların çoğu böyledir; helâl-haram aradığımız yoktur. Nereden gelirse gelsin, menşei araştırılmıyor.

581- Berâ bin Âzib (R.A) ile Zeyd bin Erkam (Radıyallahu Anhümal derler ki:

Hazreti Peygamberin zamanında ticaret yapıyorduk. Altın ile gümüşün karşılıklı olarak değiştirilip satılması hakkında kendilerine fetva sorduk. Bize şöyle buyurdular:
«Eğer peşin olursa, beis yoktur. Fakat veresiye olursa, sahih, değildir.»
Mütercim:
Sarraflıkta (parayı para karşılığında değiştirmekte) her iki tarafın, (müşteri ile satıcının) değiş tokuş yapmaları şarttır. Bunda bütün alim ve müctehidler ittifak etmişlerdir. Yalnız sarraflıkta ziyade almak, sarraflık adı altında bir şey almak caizmidir? Bunda alimler ihtilaf etmişlerdir. Sahih olan hüküm şu: Eğer cinsleri bir olursa, altın altın karşılığında veya gümüş gümüş karşılığında satılıp değiştirilecekse, fazlalık caiz değildir. Cinsleri değişik olursa, yani altun gümüş karşılığında satılırsa fazlalık caizdir. Ancak her ikisinin peşin olarak verilip alınması şarttır. Delil de, bu hadîs-i şerifle bundan sonra gelecek olan hadîs-i şeriftir.

582- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:
«Her kim rızkının bol yahud ömrünün uzun olmasını isterse, yakınlarına iyilik ve ihsan etsin (Sılâ-i rahîm yapsın).»
Mütercim:
Ömrünün uzamasını veya rızkının bol olmasını seven kimse, akraba ve yakınlarına sıla yapsın. Bu da, her yönden yakınlarıyla ilgilenmekle olur. Doğrusu, insanın Ömrü ve rızkı muayyen ise de, ihtimal ki bu iyilik ve sıla sebebiyle Cenabı Hak insanın ömrüne ve rızkına bereket verir. Yahud Levh-i Mahfuz'da falan kimsenin rızkı veya ömrü şu kadardır; fakat sıâ-i rahim yaparsa şu Kadar sene daha fazla yaşayacaktır ve rızkı çoğalacaktır, diye yazılmış olabilir. Cenab-ı Hakk'ın ezelî olan ilminde ise değişiklik olmaz. «Allah dilediğini kaldırır ve dilediğini tesbit eder. Levh-i Mahfuz onun katın-dadır.» mealindeki ayeti kerimenin manası da budur, dediler. Ümü'l-Kitab (ana yazı veya yasa), Allah Tealâ Hazretlerinin ezelî olan ilmidir.

583- Enes bin Malik (Radıyallahu Anh) derki:
" Sellem efendimîz- Söyto ^ur-«Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ailesi yanında bir sâ (yaklaşık olarak üç kilo) buğday veya bir sâ' tahıl akşamlamamı ştır.«
Mütercim:
Hazreti Peygamberin, bu sözü, zekât ve sadaka olarak gelen yiyecekleri bekletmeden muhtaçlara dağıttığını beyan etmek için söyledikleri düşünülebilir. Nitekim bazı hadîs-i şeriflerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ailelerinin geçimi için bir senelik erzak edindiği rivayet edilir. Bu da ümmetine

erzak edinmeyi öğretmek ve bu kadarının meşru olduğunu bildirmek içindir, Baharî'yi şerh eden Aynî Hazretleri bu hadis-i şerife itiraz ederek: Bu söz, Hazreti Peygamberin sözü olmayıp Enes Hazretlerinin kendi sözüdür, dedi. Enes Hazretlerinden bu Hadîsi alan Katâde der ki: Ben, Enes bin Maiik'in dilinden kulağımla böyle işittim.. Yoksa bu sözün Hazreti Peygamberden işitilmiş olduğu manası bundan çıkmaz. Sonra sarihlerden Sindi de, Ayni'nin bu itirazını savunarak: Hazreti Peygamber ümmetine zühdü ve tevekkülü öğretmek için ve meşruiyetini bildirmek için böyle buyurmuştur. Bunda hiç bir şekilde itiraza yer yoktur, demiştir. Bununla beraber Buharî Hazretlerinin rivayetinin devamından da bu sözü Hazreti Peygamberin buyurduğu anlaşılmaktadır. Sarih Aynî Hazretlerinin burada isabet edemediği meydana çıkıyor. Allah en iyi bilendir..

584- Mikdam'dan rivayet edilmiştir:
«Hiç kimse, kendi el emeğinden yediği yemekten daha hayırlı bir yemek asla yemiş değildir. Allah'ın peygamberi Davud Aleyhis-selâm da kendi el emeğinden yerdi.»
Mütercim :
Davud Aleyhisselâm, demirden zırh yaparak onları satar ve elde ettiği kazançla geçinirdi. İnsanın kendi el emeği şübheden arî en faziletli kazanç olduğundan bu yol seçilmiştir. Hazreti Peygamber de, kazançların en şereflisi olan cihad geliri ile geçinirlerdi.
Diğer peygamberlerin de kendilerine mahsus birer sanatları vardı, diye bağı hadislerde nakledilmiştir. Meselâ.- Davud Aleyhisse-lâm zırh yapardı. Adem Aleyhisselâm ziraat ederdi. Nûh Aleyhis-selâm ticaret yapardı İdris Aleyhisselâm terzilik ederdi. Musa koyun güderdi. Bu halde kazanmak ve ticaret etmek tevekküle engel değildir; daha doğrusu tevekküle yardımcı olmaktır. Çünkü insan çalışır, uğraşır ve çalıştığının semeresini görürse de bazan zarar eder. îşte çalışan adamın işinde başarılı olması mutlaka kendi elinde olmayıp başarılı olacağını umarak çalışmış olması tevekküldür.

585- Cabir'den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ o adama rahmet etsin ki, sattığı zaman, satın aldığı zaman ve alacağını tahsil ederken cömert davranır.»

586- Hüzeyfe'den rivayet edilmiştir:
«Sizden önce yaşamış ümmetlerden bir adamın ruhunu melekler aldılar ve ona, dünyada hayırlı bir amel işledin mi? diye sordular. Adam dedi ki : Ben (alacaklarımı toplamak için gönderdiğim) adamlarıma, eli dar olana mühlet vermelerini ve durum müsait olanı Cbir mazereti varsa) geçmelerini

emrederdim. Bu cevap üzerine melekler de onu geçtiler.» Bazı rivayetlerde, «varlıklı olana kolaylık gösterir, eli dar olana mühlet verirdim» veya «varlıklıya mühlet tann eli dar olana bağışladım» veya «varlıklıdan alır ve eli dar olana bırakırdım.» diye varid olmuştur.
Mütercim;
Eli darda olan bir borçluyu, sıkıştırmamak ve alacağı ertelemek vacibdir. Onu tamamen ibra edip kurtarmak ise müstahabdır. Bundan dolayı dinî bir bilmece olarak sorulur: Vacibdan daha faziletli olan müstahab hangisidir? Bunun cevabı, alacağı ertelemek yerine bağışlamaktır. Çünkü zor durumda olanın borcunu ertelemek vacib, tamamen bağışlamak müstahabdır. Bununla beraber müstahab olan bağışlama daha faziletlidir.

587- Hâkini bin Hizam'dan rivayet edilmiştir:
«Satıcı ile müşteri, birbirlerinden ayrılmadıkça, yahud birbirlerinden ayrılıncaya kadar ahş-verişlerinde serbesttiler, (alış verişi kabul veya red edebilirler). Eğer ikisi de doğru konuşurlar ve malın durumunu olduğu gibi açıklarlarsa (kusurunu ve ayıbını saklamazlarsa) , onların alış-verişinde bereket olur. Eğer durumu saklarlar ve yalan konuşurlarsa, alış verişlerinin bereketi kalkar.»
Mütercim :
Burada ayrılmanın manası, İmam Azam Hazretlerine göre «Sattım ve satın aldım» sözlerini söyleyinceye taraflar muhayyerdir, imam Şafiî Hazretlerine göre, alış-veriş meclisinden ayrılıncaya kadar muhayyer olurlar. Hulâsa, İmam Azam'a göre, sözü bitirmek ayrılış demektir. İmam Şafii'ye göre meclisten ayrılmak mufarekat-tır.

588- Ebû Saîd el-Hudii (Radıyallahu Anlı) der ki:
Hazreti Peygamberin mutlu devrinde bize zekât ve öşür mallarından kalitesiz hurma verilirdi. Biz de bu kalitesiz hurmamızdan iki ölçeğini bir ölçek iyi hurma ile değişirdik. Bu alış verişimiz için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Bir ölçek (iyi hurma) karşılığında iki ölçek (adi hurma) olamaz.. Bir dirhem karşılığında iki dirhem do olamaz.» Bu şekilde alışveriş yapmayınız; faiz olur. Buğday, arpa. ve diğer hububat da böyledir. Aynı cinsten olan malların mübadelesinde tefâ/ıl (ölçü veya tartı bakımından farklılık) caiz değildir,

589- Ebû Hüreyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir :
«Aıış-verişte yemin etmek, malın sürümüne yardımcı olursa da, bereketin kalkmasına sebep olur.»

590- Cabir (R.AJ'den rivayet edilmiştir:
Bir gazada Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile beraberdim. Dönüşümüzde devem yoruldu. Yolda arkadaşlarımdan geri kaldım. Sonra Hazreti Peygamber yanıma gelerek:
«Cabir, neyin var senin?» diye sordu. Ben de: Ya Resûlallah! devem yoruldu, geri kaldım, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem devesinden indi ve bastonuyla devemi dürttü. Sonra bana:
«Bini» buyurdu. Ben de bindim Devemin birden hızlandığını gördüm ve onu, Hazreti Peygamberi geçmesin diye, güçlükle zab-tediyordum. Bir ara Hazreti Peygamber bana, «evlendin mi?» diye sordu. Evet! dedim.
«Kız mı, yoksa dul mu *ıldm?» buyurdu. Ben de: Dul aldım, dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular:
«Niçin kız almadın? Birbirinizle oynaşır (daha iyi anlaşır) diniz.» Ben de şu mukabelede bulundum: Benim (bakıma muhtaç) bacılarım var. Onları toplayacak, üstlerini başlarını yıkayıp tarayacpk ve ihtiyaçlarını görecek bir (olgun) kadınla evlenmek istedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Şimdi sen dönüyorsun. Ailene vardığın zaman onlara var gücünle sahip çık.» Sonra:
«Deveni satar mısın?» buyurdu. Ben de: Evet! dedim. Hazreti Peygamber de dokuz mıskal altın karşılığında devemi satın aldı. Fakat ykıe Medine'ye kadar hayvana binmem için ban müsaade etti. Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem, benden önce (Medine'ye) vardı. Ben de kuşluk vaktinde varabildim. Mescide geldik ve Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerini Mescid'in kapısı önünde buldum. Hayvanımdan indim ve Hazreti Peygamberin huzu-.runa vararak, selâm verdim. Selâmımı aldılar. Sonra bana: «Şimdi mi geldin?» buyurdu. Ben de, evet! dedim. «O halde deveni bırakarak Mescid'e gir ve iki rekât namaz kıî,» buyurdular. Ben de Mescid'e girdim ve iki rekât namaz kıldım (sefer dönüşü müstahab olan iki rekât namazı kıldım). Sonra Resûl-i Ekrem, Bilâl'a, dokuz miskal altın tartmasını emrettiler. Bilâl da bana tarttı ve terazinin altın kefesini ağır bastırdı. Sonra yürüdüm. Fakat dönüp gitmekte iken Hazreti Peygamber, Bilâl Habeşiye hitaben.- «Bana Cabir'i çağır» diye emretti. Bilâl Hazretleri beni çağırınca, hatırıma şu geldi: Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem devemi beğenmedi. Onu bana geri verecek. Halbuki bu deve kadar sevmediğim bir mal dünyada yoktu. Nihayet Hazreti Peygamberin huzurlarına vardım. Bana. şöyle buyurdular.-
«Al deveni, bedeli (olan altın) da senin olsun.»
Mütercim :
Bir. şarta bağlı olarak alış-verişin yapılması hususunda mücte-hid imamlar ihtilâf

etmişlerdir. Bu ihtilâf da bu hadîs-i şerife dayanılarak olmuştur. Çünkü Cabir Hazretleri yolda devesini Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Selleme satmış ve Medine'ye kadar da satıştan sonra ona binmiştir. Bu, bir nevi Medine'ye kadar hayvana binmek şartı ile yapılan bir satıştır. O halde satış, şarta bağlanmış demektir, diyorlar.
İmam Ahmed'e göre böyle satış caizdir. İmam Malik'e göre mesafe yakın ise caizdir, İmam Şafiî'ye göre, böyle falan yere kadar binmek şartı ile sattım, demek caiz değildir. Satış sözleşmesi yapılırken böyle bir şart koşulamaz. Burada Cabir'i memnun etmek için ona yapılan bir ikram vardır. Hazreti Peygamber bü ikramı Cabir'e kendiliğinden yapmıştır. Şartlı satışın Nfecelle'de geniş açıklaması vardır.

591- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Üzerlerinde bazı hayvan resimleri bulunan minderler satın almıştım. Sonra Hazreti Peygamber odamdan içeri girerken bunları görür görmez durdular. Mübarek yüzlerinden anladım ki, hoşlanmadıkları bir şey gördüler. Kabahat işlediğimi anladım ve .hemen, Ya resûlallah! Allah'a ve size karşı bir kusur işledimse tevbe ettim/ dedim. Hazreti Peygamber:
«Bu yastıkların işi ne (burada)?» buyurdu. Ben de: üstüne oturmanız ve yaslanmanız için satın aldım, dedim. Buyurdular ki:
«Bu resimleri çizenlere kıyamet günü azab edilecek ve onlara, yarattığınız (çizdiğiniz) bu resimlere hayat verin, denilecektir. İçinde resimler bulunan eve melekler (rahmet melekleri) girmez.»
Mütercim ;
Buradaki tehdit, canlı olan şeyin resmini çizmek hakkındadır. Bunları kullanmak hususuna gelince: Eğer bir canlı, yaşayabileceği bir aza ile şekillendirilmişse bu caiz değildir. Aksi halde caizdir.
Fakat yine Buharî'de LÎBAS bölümünde mevcud başka bir ha-dîs-i şerifte, gölgesi olmayan resim ve şekiller istisna edilerek bu yasağın dışında bırakılmıştır. Ancak fetva yine bu hadîs-i şerife göredir. Bununla beraber böyle kâğıt ve kumaş üzerine resim çizenler öteki hadîs-i şerife uyarak amel edebilirler. Zaten Sultan Abdülaziz zamanında Şeyhülislâm Turşucuzade de adı geçen hadîs-i şerifle fetva vermiş ve Şeyhülislâm olmasına da bu fetvası sebep olmuştur, derler. Hadîs-i şerifin meali şu: «Ebû Talhadan rivayet edildiğine göre, melekler, içinde resim olan eve girmezler; ancak elbisede (kumaşta) olan çizme ve işleme resimler bundan müstesnadır.»

592- İbni Ömer (Badıyallahu Anhüma) der ki: Biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile bir seferde idik. Ben, babamın genç ve hırçın bir erkek devesine

binmiştim. Bu hırçın deveyi zabtedemediğimden herkesin önüne geçer, babam Ömer de onu ürküterek geri çevirirdi. Hazreti Peygamber, babam Ömer'e hitaben:
«Bu deveyi bana sat!» buyurdu. Babam da: Deve sizindir, cevabını verdi. Yine Hazreti Peygamber:
«Bana deveyi sat!» buyurdu. Babam da bu emre uyarak deveyi sattı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hemen bana hitaben:
«Bu deve senin olsun, ey Abdullah bin Ömer! Onu istediğin gibi kullan» buyurdular.
Mütercim:
Alış-veriş tamamlandıktan sonra, satılan malın artık müşteriye ait olduğunu ve bağlantı yapıldıktan sonra satışta caymanın caiz olmadığını, müşteri satın aldığı malı istediği kimseye bağışlayabileceğim veya satabileceğini İmam Azam Hazretleri bu hadîs-i şeriften çıkarıyor.
îmam Şafiî ise, satış tamamlandıktan sonra taraflar, satış meclisinden ayrılmadıkça satılan malda tasarrufta bulunamazlar. Çünkü mecliste oldukları müddetçe herhangi birinin, satışı feshetme hakkı) vardır, diyor. îmam Şafiî'ye göre, Resûl-i Ekrem'in, Hz. Ömer'den sa-tın aldığı devreyi oğluna bağışlaması, Ömer'in satış meclisinden ayrılmasından sonra vuku bulmuştur.

593- İbni Ömer (Radıyallahu Aniıüma) der ki:
Bir kimse, Hazreti Peygamberin hu? uruna ge 'rek, alış - verişte daima aldandığını söyledi. Buna "--vahen Peyf: ^nber Sallallahu Aleyhi ve Seliem şöyle buyurdu:
«Ahş-veriş yaptığın zaman, dinde aldatma yoktur, de!»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin bir rivayetinde, alıç-verişten sonra üç güne kadar muhayyersin. Ondan sonra istersen malı satıcıya geri verirsin, istersen kabul edersin, diye varid olmuştur. Müctehid İmamlar bu hadis-i şeriften dolayı ihtilâf etmişlerdir.
Hanbeli mezhebine göre, alış-verişte aldanma varsa da, aldanan kimse ister böyle hile ile aldansın, ister hilesiz aldansın, alış-verişi bozmakta serbesttir. Fahiş bir aldanmadan dolayı ister kabul eder, ister ahş-verişi geçersiz kılar. Yine Hanbeli mezhebinde, malın gerçek değerinin üçte biri derecesinde aldanimşsa, bu fahiş bir aldanma olur. İki liralık bir eşyayı üç liraya almak gibi.
Hanefi ve Şafiî mezheblerinde, alış-verişte hile yapılarak fahiş şekilde aldatilsa, alıcı alış-veriş t e muhayyer olur; isterse kabul eder, isterse kabul etmez. Fakat bir kimse fahiş şekilde aldatılmış olduğuna dair karar almaksızın yapılan alış-verişi bozamaz. Ancak fahiş aldanma yetim malı üzerinde ise, karar .olmaksızın aliş-veriş bozulur. Vakıf olan mallarla hazine mallan da böyledir.

Bir de Hanefî mezhebinde fahiş aldanma, fiyat biçenlerin takdirlerinin üstünde olan kıymettir. Ayrıca satıcı veya alıcı yahu d Her ikisi birden muayyen müddet içinde alış-verişi feshetmek veyahud kabul etmek hususun da muhayyerlik şartı koşmaları caizdir. Yine muhayyerlik şartı ile muhayyer olan taraf, muhayyer olduğu müddet içinde dilerse alışverişi fesheder, dilerse kabul eder. Fakat İmam Azam ile İmam Şafiî Hazretlerine göre üç günden çok muhayyerlik şartı caiz değildir; İmameyn'e göre caizdir. Burada İmameyn'in sözü tercih edilmiştir.

594- Hazreti Aişe (Radıyallahu Aıiha) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:
«Bir ordu, Ka'be'ye karşı savaşa çıkacaktır. (Mekke ile Medine arasında) Beydâ denilen yere vardıkları zaman başında sonuna kadar (tamamen) yere batacaktır.»
Hz. Aişe diyor ki: Yâ Resûlaîlah!
dedim bunların hepsi nasıl yere batırılacaktır! Oysa içlerinde satıcılar ve kendilerinden olmayanlar da bulunabilir. Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular:
«Onlar baştan sona kadar yere batırılacaklar ve sonra niyetlerine göre mahşere kaldırılacaktır.»
Mütercim:
Ordu saf lan. arasında ticaretle meşgul olmanın meşru olduğuna delil olarak bu hadîs-i şerif, alış-veriş bölümünde zikredilmiştir. Bir de böyle zulüm ile ve müslümanlar aleyhine olarak savaşa gideceklerle beraber bulunanların hepsi, azaba ve helak edilmeye hak kazanırlar.
Medine ile Mekke arasında yere batacak olan ordunun Süfyaıii adındaki bir zalimin askerleri olacağı söylenmiştir.

595- Hazreti Enes der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyih ve Sellem Hazretleri, bir gün çarşıda iken bir adam, Ebe'l-Kasım! diye seslenince Hazreti Peygamber adama döndü. Adam, ya Resûlaîlah! dedi, sizi çağırmadım, şu adamı çağırıyorum. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu-«Sız Benim ismimle isimleniniz; fakat bana ait olan (Elbe'1-Ka sjm) künyemle künyelemeyiniz.
Mütercim :
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sağlığında böyle isim karıştırılması olmasın diye, kendi künyesini kullanmak yasak-lanmıştır.dediler.

596- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki :
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir gün (benimle beraber) çıkıp yolda hiç konuşmaksızm Kaynuka çarşısına vardı, sonra Hz. Fatıma'nm (Radıyallahu Anha) evinin avlusunda oturdu ve : Yaramaz çocuk (Hasan) orada

mı? » diye sordu. Hazreti Fatma, çocuğun üst-başmı düzeltmek için olsa gerek, çocuğu biraz eğledikten sonra.Hasan, olunca kuvveti ile koşarak geldi. Hazreti Peygamber onu kucakladı, sarılıp öptü. Sonra şöyle buyurdu:
«Allahım! Bu çocuğu sev ve onu seveni de sev,»
Mütercim :
Metinde geçen «Lükâ» kelimesi, lügat kitaplarında «yaramaz» çocuk manasında olduğundan, bu hadîs-i şerifin açıklamasında müşkülata düşülmektedir. Hatta merhum Abdurrahman paşa Edirnede vali iken bu kelimenin manasını benden sordu. Ben de dedim ki: lurkıyede her çocuk hakkında hoş tutmak maksadı ile, yaramazlık yapıyormu, şunu bunu karıştırıyor mu?, koşar oynar manasına Kullanırlar. Arabcada bu «Lükâ» kelimesi çocuk hakkında olursa bir ovgu sıfatıdır. Fakat büyükler hakkında olursa yermek ve kötülemek sıfatıdır. Bu sözlerimden adı geçen zat çok hoşlanmıştır.

597- îbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Zahire satın alan kimse, o zahireyi tamamen tesellüm etmedikçe onu başkasına satamaz (satmasın).»
Mütercim :
İmam Azam ve İmam Ebû Yûsuf'a göre, bu müşteri satın aldığı bir şeyi, eğer akar ise, eline geçirmeden başkasına satabilir. Eğer taşınır mal ise tesellüm etmeden satamaz. Çünkü malı teslim almadan önce ahş-verişin bozulmasını gerektiren bir hal meydana gelmesi veya satıcının elinde taşınır malın helak olması mümkündür. Fakat akar ile demir gibi taşınır eşyalarda helak nadir olduğu cihetle bunlarda teslim almadan satış caizdir, dediler.
İmam Şafiî, İmam Muhammed ve İmam Züfer'e göre, bu hadisi-şerife dayanılarak gerek taşınır ve gerek taşınamaz mallarda malı teslim olmadan satmak caiz değildir, hükmü çıkarılmaktadır. Her ne kadar bu hadîs-i şerif zahire hakkında varid olmuşsa da hükmü bütün mallara şamildir. Çünkü helak olmak mülk ve akarlarda da düşünülebilir, dediler.

598- Hazreti Câbir (Radıyallahu Anh) der ki:
Babam Abdullah, Uhud savaşında şehid olmuştu. Zimmetinde falana ve falana borç vardı. Alacak sahihleri ile babamın bu borçlan üzerinde anlaşmak üzere Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'-den yardım istedim. Benim arzum üzerine Hazreti Peygamber alacaklıları davet ederek onlara alacaklarının bir kısmım bağışlamalarım teklif etti. Fakat alacaklıların hepsi Yahudi olduğundan anlaşmaya ve alacaklarından bir miktar düşürmeye razı olmadılar. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdular:
«Hurma bahçene git ve.hurmalarını, cins cins ayırıp Acve'sini ayrı ve Azk-i

Zeyd'ini ayrı harman ettikten sonra bana haber gönder.»
Ben de bahçeme giderek Hazreti Peygamberin bana emrettiği şekilde hurmaları cinslerine göre ayn ayrı harman yaptım ve Hazreti Peygambere emirlerini yerine getirdiğime dair haber gönderdim. Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem bahçeme gelip hurma harmanlarının yanı başında durdu. Bütün alacaklılar da orada bulunuyorlardı. Hazreti Peygamber bana:
«Alacaklılar (dan herbiri) için ölçüp ver!» buyurdular. (Bir rivayette, «bunun alacağım ayır ve kendisine ver!» denilmektedir,) Ben de hemen kile (ölçek) -ile herkesin hakkını ölçüp verdim. Böylece borçların tamamım ödedim. Bir de baktım ki, benim hurma harmanlarını, üzerlerinden alınmamış gibi, eski vaziyetinde bulunuyor. (Bu da Hazreti Peygamberin açık mucizelerinden biri olarak bilinmektedir.)

599- Mikdâm bin Ma'dî Kerib'den rivayet edilmiştir.-
«Zahirenizi bîr ölçekle ölçünüz; zira böyle ölçülen zahire (Allah tarafından) size bereketli kılınır.»
Mütercim :
Ölçü, tartı ve sayıya giren maddeler, ölçülerek tartılarak ve sayılarak satılabildiği -gibi, bir yığın halinde satmak da caizdir. Mesela bir satıcı; bir yığın buğdayı, bir denk samanı, bir yığm tuğlayı satsa sahih olur. Bu hadîs-i şerif bize müstahab olanı- göstermektedir. Kesin bir emir değildir; zira bereket . için olduğu manadan anlaşılmaktadır. Fakat cinsi cinsine, meselâ ak buğday kızıl buğday ile değiştirilecek olursa, böyle yığın yığm, götürü şekilde değiştirmek caiz olmaz. Muayyen bir kab ile fazlalık olmaksızın değiştirilmeleri gerekir ki, faiz olmasın. Çünkü yığm halinde değiştirilirse, muhakkak ziyade ve noksanlık olur ki, bu da caiz değildir. Fakat buğday arpa ile yığın vaziyetinde değiştirilebilir; çünkü bunların cinsleri değişiktir. Biri diğerinden fazla veya eksik olabilir.

600- Abdullah bin Zeyd'den rivayet edilmiştir:
«İbrahim Aleyhîsselâm Mekke'yi harem yaptı ve Mekke için dua etti. Ben de Medine'yi, İbrahim Aleyhisselâm'm Mekkeyi harem yapması gibi harem yaptım, ibrahim Aleyhîsselâm Mekke için dua ettiği gibi, ben de Medine'nin batmanı ve ölçeği (zirai ürünlerinin bereketi) için dua ettim.»
Mütercim ;
Allah Tealâ Hazretleri gerek Mekke için.İbrahim Aleyhisselâ-mın duasını ve gerek Medine için Resûli Ekremin duasını kabul buyurmuştur. Bunun için hac mevsiminde yüzbinlerce hacının her Harem.'de toplanmaları halinde hiç bir erzak noksanlığı olmamakta, her şey bolca mevcud bulunmaktadır.

601- Hazreti Ömer'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Altının altın ile değiştirilmesi faizdir (haramdır), ancak al-ver şeklinde olursa haram değildir. Buğdayın buğday karşılığında değiş* tirilmesi haramdır; ancak al-ver olursa değildir. Hurma hurma karşılığında- değiştirilirse haramdır; ancak al-ver olursa değildir. Arpayı arpa ile değiştirmek haramdır, ancak al-ver şeklinde olursa değildir.»
Mütercim:
Buğday ile arpanın ayrı ayrı birer cins olduklarına bu hadîs-i şerif delildir. İmam Malik, buğday ile mfiyi bir cins saymıştır.
Bir de altın gümüş ile, buğday arpa ile veya hurma arpa ile değiştirilince bunların peşin olması lazımdır. Bir- taraftan veresiye olarak değiştirmek caiz değildir. Fakat para ile hububatın satın alınmalarında veresiye de caizdir. Bir de var ki, ödünç para alıp sonra aynen bunu ödemek veya ödünç buğday alıp sonra aynen bunu ödemek satış kabilinden olmadığı için sırf ödünç manasını taşıdığından bunlar caizdir.

602- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem, şehirlinin taşralı admâ satış yapmasını, [köylüye, sen bu malını yanmda bulundur; ben azar azar pahalı olarak satarım, demesini) yasakladı. Bir de şöyle buyurdu:
«Müşteri değilken sırf malın değerini yükseltmek için yapılmakta olan alışverişe müdahale etmeyiniz. Kişi, (din) kardeşinin talib olduğu kıza talip olamaz. Kadın da, fdin kardeşi olan) bacısının, kabındaki aşma konmak için boşanmasını isteyemez.»
Mütercim:
imam Azam ve îmam Şafii Hazretlerine göre, alıcı olmadığı hal de malın bedelini yükseltmek için yapılan müdahale sonucu vuku bulan satış, dinen sakıncalı olmakla beraber hukukan geçerlidir. Ancak bu yola baş vuranlar tazir edilir ve müşteri, fahiş fiyat ödemiş ise nıuheyyer kılınır; dilerse kabul ve dilerse red eder.
îmam Malik Hazretlerine göre, tazir olunca, ister fahiş aldanma olsun ve ister olmasın, müşteri muhayyerdir.
İmam Ahmed'e göre, böyle ahş-veriş hiç bir şekilde sahih değildir. Fakat bu aldatma işinde satıcının bir ilgisi ve muvafakati yoksa ve alıcı olmayan kişi kendiliğinden müdahale etmiş ise o zaman bu alış-veriş diğer İmamların görüşünde olduğu gibi hukukan geçerlidir. Hadisi şerif, aynı zamanda aracıların faaliyetinin önlenmesi
hükmünü de getirmektedir, t

603- Cabir (Radıyallahu Anh) der ki:
Ashabdan bir kimse, kendi kölesini nıüdebber olarak (ölümünden sonra hür olmak şartı ile) azad etmişti. Sonra bu adam iflâs ederek muhtaç duruma düştü. Bunun üzerine Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri o müdsbber kılınan köleyi satışa arzede-rek:
«Bu köleyi benden satın alacak var mı?» buyurdu. Böylece köleyi açık artırmaya koydu ve sonra onu Nuaym bin Abdullah adında bir zat aldı. Sekizyüz dirhem para karşılığında köle ona kaldı. Sonra alınan bu parayı muhtaç duruma düşen adama (kölenin efendisine ki, adı Ebû Mezküre'dir) verdi. Müdebber köleyi de Nuâym'a teslim etti.
Mütercim:.
İmam Şafiî üe İmam Hanbeli. Hazretlerine göre, bu hadîsi şerifin delaletiyle müdebber olan kölenin ihtiyaç halinde satılması caizdir. Hele iflâs durumunda satış daha geçerlidir. Fakat imam Azam ile îmam Malik Hazretlerine göre. müdebber kölenin satılması caiz değildir. Böyle bir köle, efendisinin ölmesiyle hürriyete kavuşur. Ancak efendisinin ölümüne kadar hizmetine devam eder.
Bir malın artırma usulü ile satılmasının caiz olduğuna bu ha-dis-i şerif delildir.

604- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «(Sütü bol olduğu sanılsın diye birkaç günlük) sütü memesinde bırakılan bir koyunu satın alan kimse, sağdıktan sonra onu beğenirse tutarı beğenmezse sağdığı süt karşılığında sahibine bir sa (takriben üç kilo) hurma vererek koyunu sahibine geri verir.»
Mütercim:
İmam Şafiî, İmam Hanbeîî ve İmam Malik Hazretleri bu hadîs-i şerifi olduğu gibi kabul ederek gereği üzere, hüküm vermişlerdir. Böyle süt toplansın diye iki-üç gün sağılmayarak sütü memesinde saklanan bir koyun hile ile satılınca, koyunun alıcısı muhayyer olur; isterse sağmış olduğu sütün karşılığında bir sa (takriben üç kilo) hurma ile koyunu satıcıya geri verir, isterse aldığı gibi koyunu kabul eder.
Ayrıca hayvan sağılmadan önce hileyi alıcı anlarsa yalnız koyunu geri verir. İmam Azam Hazretlerine göre,.bu hadîs-i şerif kıyas ve kaideye aykırı düştüğünden bu hadisle amel bırakılmıştır. Öyle ki, bu şekilde aldanan müşteriye muhayyerlik bile yoktur; çünkü böyle bir koyuna, sahib olarak satın alman malın ürünü olan süt sağıldıktan sonra, o süt koyunun geri verilmesine engeldir, Fakat bu alış verişte fahiş bir aldanma olduğu sabit görülürse, o zaman mesele değişir, satın alman böyle bir mal geri verilebilir. Bir de: «Size kim tecavüz (bir haksızlık) ederse, siz de ona misliyle mukabele edin.» mealindeki ayeti kerimeye aykırı düşer, diye ictihad etmişlerdir.

605- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Mallarını satmak üzere çarşı-pazara gelmekte olanların karşısına çıkmayınız, (onları dışarda karşılamayınız). Şehirdeki bir kimse de köylüye simsarlık etmesin.»
Mütercim ;
Çevre köylerden zahire, yağ, peynir, yumurta, bal ve tavuk gibi şeyleri satmak için şehir ve kasaba pazarlarına gelmekte olan satıcıları daha şehre gelmeden şehrin dışında karşılamak suretiyle onların malları açık gözlülük yapılarak satın alınmasın.
Bir de malını çarşıda satmak üzere gelecek olan bir adama: Sen şimdi bu malı ucuz satma. Benim yanıma, dükkânıma bırak da sonra ben azar azar senin malını yüksek fiyatla satarım, deyip şehirli simsarlık yapmasın. İmam Azam Hazretlerine göre bu türlü muamelenin yasak edilmesi pahalılık ve kıtlık zamanına mahsustur. Bu da zaruri ihtiyaç maddesi olan zahireye aittir. Çünkü bu hareket bir ih-tikârlıktır.
İmam Şafiî Hazretlerine,göre, bu şekilde yapılan muamele tah-rim yolu ile mekruh olup alış-veriş sahihdir.
îmanı Hanbeli'ye göre, hadîs-i şerifin zahiri üzere böyle bir muamele haramdır. Böyle yapılacak alış-veriş sahih değildir. Bir köylü şehirdeki bir satıcıya: Şu malımı sana bırakayım, sonra sen bunu yüksek fiyatla satarsın, şeklinde malını bırakması Hanbelî mezhebinde haramdır ve aüş-veriş de batıldır. Şehirlinin de köylüye bu şekilde teklifte bulunması yine haramdır. Fakat bir köylü : Bugün malım ucuz gidiyor, nasıl hareket edeyim? diye istişare yolu ile şehirdeki esnafa sorar da, esnaf: benim dükkânıma bırakınız. Sonra yavaş yavaş satarım, diyerek köylüye yol gösterirse bir sakınca yoktur.
Bir de kıtlık ve pahalılık zamanı dışında zahirenin depo edilmesi ittifakla caizdir.

606- Abdullah'dan ÎRadıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Birbirinizin" satışına karşı satış yapmayınız. Taşradan çarşıya gelmekte olan mal çarşıya inmedikçe onu dışarda karşılamayınız.»
Mütercim ;
Taşradan bir şehrin çarşı veya pazarına gelmekte olan satıcılara karşı çıkıp da şehir dışında mal almak haramdır; Fakat alışveriş sahihtir.

607- Ebû Bekre (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
«Altını altın karşılığında ancak birbirine eşit olmak şartı ile (peşin) satınız. Gümüşü de gümüş karşılığında birbirine eşit olmak şartı ile satınız, Altını gümüş karşılığında ve gümüşü de altın karşılığında istediğiniz gibi satınız.»
Mütercim,;

Altının altın ile ve gümüşün gümüş ile değiştirilmesinde üç şart vardır: . Ağırlıklarında ziyade ve noksanlık farkı olmayacak, eşit bulunacaklardır. Ahş-yeriş bir mecliste peşin olacaktır. Satıcı ve alıcı karşılıklı olarak, müsavi ağırlıktaki altınları ve gümüşleri tesellüm etmiş olacaklardır.
Altının gümüş karşılığında veya gümüşün altın karşılığında değiştirtmelerinde eşitlik şart değildir. Bunların tabiatiyle.ağırlıkları değişik olacaktır. Fakat bunların da^bir mecliste peşin olarak alınıp verilmeleri şarttır. İmam Azam'la İmam Şafiî Hazretlerinin görüşleri budur.
İmam Malik Hazretlerine göre, icab ve kabul ile her iki taraf bedelleri tesellüm etmedikçe değiştirme ameliyesi caiz değildir. Diğer arpa ve buğday gibi tahıllar da böyledir. Buğday buğday ile arpa arpa ile değiştirilecekleri zaman yine bunların ölçeklere müsavi ve peşinolarak değiştirilmeleri ye'bir mecliste tesellüm edilmiş olmaları gerekir. k Ancak buğday arpa karşılığında değiştirilirse bunda eşitlik yoktur. İstendiği şekilde farklı ölçülerle ve yine peşin olarak değiştirilebilirler,
îmam Azam Hazretlerine göre, bu bibi satışlarda harama sebeb olan şey, cinslerin bir olması ile ayni ölçülere bağlı bulunmalarıdır. Meselâ ağırlık ölçüleriyle satılan ve satın alman altın ve gümüş gibi, bakır, demir ve benzeri şeyler de kendi cinsleriyle ancak peşin ve müsavi değiştirilebilirler.
Buğday, arpa ve benzeri tahıllada da harama sebeb olan yine cinslerin bir olması ve ölçü birimi olan ölçeğe bağlı bulunmalarıdır. îmam Şafiî Hazretlerine göre, altın ve gümüşte haram sebebi cinslerin bir olması ve bir de nakit olmasıdır. Bu durumda faiz yalnız altın ve gümüşte olur. Demir ve kumaş gibi şeylerde düşünülmez. Buğday, arpa, hurma ve tuz gibi şeylerde haram sebebi, cinslerin bir olması ile beraber değiştirelecek şeylerin yiyelecek ve içilecek madde olmalarıdır. Bu duruma göre elma, armut gibi bütün meyvalarda, hatta ilâçlarda bile fazlalık olabilir.
Özetlenirse, Hanefî mezhebinde ribanm (faizin) illeti, tartı ile cins veya ölçü ile cinstir. Şafii mezhebinde ise, nakit ile cins ve ölçü ile cinstir.

608- Ebû Saîd (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: «Altın mukabilinde altın, (satışta) misli mislinedir. Gümüş mukabilinde gümüş de, misli mislinedir.»

609- Ebû Saîd (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:
«Altını altın karşılığında ancak misli misline satınız ve birbirinden eksik veya fazla yapmayınız. Gümüşü de gümüş karşılığından ancak misli"misline.satnuz ve birbirinden eksik veya fazla yapmayınız. Bunlardan peşini veresiye mukabilinde satmayınız.»

610- Usame (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
«Ribâ (faiz), ancak veresiye (vadeli) satışlardandır.» Buğdayın arpa karşılığında farklı tartı ve ölçü ile peşin olarak değiştirilmelerinde riba=faiz yoktur.
Mütercim:
Bu hadîsin manası, cinsi cinsine olmayarak satılan ve değiştirilen mallarda peşin oldukça riba yoktur. Altın gümüş ile veya buğday arpa ile satılması halinde, riba ancak veresiye muamelesinde olur. Peşin olarak satılır ve değiştirilirlerse, aralarında ziyadelik olsa bile riba olmaz.
Bu hadîs-i şerifi İbni Abbas Hazretleri Üsame Hazretlerinden işitmiş; fakat sonra İbni Abbas'm bu fikirden dönmüş olduğu da rivayet edilmiştir.

611- îbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Dalındaki meyveyi, iyice belli olmadan satmayınız? devşiril-miş meyve karşılığında dalındaki meyvayı da satmayınız, değiştirmeyiniz.»
Mütercim:
Tamamen belirmiş olan meyvayı - yemeğe elverişli olsun veya olmasın - ağaci üzerinde satmak, Hanefi mezhebinde sahihtir; çünkü meyvanın belirli hale gelmesi, afet ve bozulmadan emin olacak dereceye gelmesi demektir.
Şafii mezhebinde meyvenin iyice belli olması, yenir hale gelmesidir. Yahut herkesin rağbeti olacak dereceye gelmesidir.
Ağacın hiç belirmemiş olan meyvasım satmak ittifakla batıldır; çünkü meyva bu durumda yok hükmündedir. Yok olan şey ise satılamaz. Ancak bir bitkinin meyvalarından bazıları belirmiş ve bazıları belirmemiş olur da arkadan yavaş yavaş yetişme durumu olursa belirmişlere tabi olarak henüz belirmemişleri de satmanın sahih olduğuna bazı Hanefî alimleri fetva vermişlerdir. Her ne kadar bu fetva tercih- edilen hüküm değilse de, insanların işlerini kolaylaştırmak için bu mesele Mecelle'nin 207. maddesinde sahih" olarak gösterilmiştir.
Bir de bu hadîs-i şerifin soiî kısmında, harman, olmuş kuru hurma ile ağaç üzerinde bulunan hurmayı birbiri karşılığında satma-' yınız, sözünün manası şu; Yerde harman olmuş bulunan kuru hurma kaç kile ise onu ölçüp, sonra ağaç üzerinde olan hurmayı tahmin ederek ayni miktar karşılığında satmak caiz değildir. Alimlerin çoğuna göre hüküm böyle ise de, İmam Şafiî Hazretlerine göre yasak îieğildir; çünkü Buharî'nin diğer bir rivayetinde şöyle nakledilmektedir: Ashabın bazı fakirleri bu şekilde satıştan dolayı şikâyette bulundular. Ellerinde geçim için hurma bulunmayanlar, kendi ağaçlarında olup henüz toplanmayan hurmaları toplanmış hurmalar karşılığında satarak ihtiyaçlarını karşılamk istediler. Bu zruret üzerine yalnız fakir ve muhtaç olanlar için ağaçlar üzerinde olan mey-valan, toplanmış kuru meyvalar karşılığında satmaya izin ve müsaade verildi. İşte yerde harman vaziyetinde olan kuru

hurmanın tahmin edilerek ağaçlar üzerindeki yaş hurmalarla değiştirilmesine müsaade edilmiştir. Yaş üzüm ile kuru üzüm de buna kıyas edilmiştir. Yine başakta henüz tanesini tutmuş ve kuvvetlenmiş buğday ile toplanmış kuru buğdayı da kıyas yolu ile satmak caiz görülmüşse de, diğer meyvalarm- bu şekilde satılmasına izin verilmemiştir.
Ölçüleri eşit olmak şartı ile peşin olarak yaş hurmayı kuru hurma ile, yahut yaş üzümü kuru üzüm ile satıp değiştirmek ittifakla caizdir.

612- Zeyd bin Sabit (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in mübarek devirlerinde bazıları henüz kemâle ermemiş hurma meyvalarım ağaç üzerinde pazarlık edip satar ve alırlardı. Sonra meyvalan toplama zamanı gelince, ağaçtaki meyvalan satın alan adam derdi ki: Bu meyvalara hastalık geldi karardılar, bozuldular. Böylece alıcı ile satışı arasında anlaşmazlık'çıkardı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem, bu tür-davalarm önünü olmak için meşveret olarak şöyle buyurdular:
«Eğer bu satıştan vazgeçmiyorsanız bari dalındaki meyveyi, olgunlaşma durumu meydana çıkıncaya kadar satmayınız.»
Zeyd ibni Sabit Hazretleri, Hazreti, Peygamberin bu tür satışa çıkmaları kesin bir yasak olmayıp istişare makammdadır, demiştir.
Mütercim:
Yukarıda açıklandığı üzere nıeyvanm afetlerden kurtulma hali belirinceye kadar ağaçlarda satılmaları sahih değildir. Fakat mey-vanın afetten kurtulma zamanı, iman Azama göre, meyvamn tamamen belirmiş olmasıdır; ister yenebilir halde olsun, ister olmasın. İmam Şafii'ye göre, meyvanın yenebilir hale gelmesidir, yahut herkesin rağbet edebileceği dereceye gelmesidir. Bir de bu hadîs-i şerifte yasağın kesin olmayıp istişare makamında olduğu açıklanmışsa da, diğer hadis-i şeriflerde kesin olarak yasaklanmıştır.

613- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hayber hal; kının öşür ve zekâtlarını toplamak için birini görevlendirmişti.
Hayber'den dönüşünde, Cenîb adı verilen çok iyi hurma getirdi. Haz-reti Peygamber buna hayret ederek zekât memuruna sordu:
«Hayberin hurması hep böylemkiir? »Tahsildar: — Vallahi yâ Resûlallah! dedi, biz bu cins hurmanın bir ölçeğini (kalitesiz hurmanın) iki ölçeği mukabilinde ve iki ölçeğini üç ölçek mukabilinde alıyoruz Hazreti Peygamber jşöyle buyurdular.: «Böyle yapma. Kalitesiz hurmanın hepsini sat ve parasıyle Cenîb satın al.»

614- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki : Ebû Süfyan'ın kansı Hind, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelerek : Ya Resûlallah! Kocam Ebû Süfyan çok cimri ve hasis bir adamdır. Onun malından habersiz olarak alıp harcarsam bana bir günah olur mu? diye sordu. Hazreti Peygamber söyle buyurdu:
«Sen ve çocukların israf etmeyerek kendinize yetecek kadar alıp harcayınız. »
Mütercim:
Bu bir fetvadır; gıyabi bir hüküm yerine değildir. Hakim huzurunda bir meselenin hükmünü öğrenmek için böyle, hasis ve cimri gibi hoş olmayan sıfatları sayıp dökmek gıybet sayılmaz.
Bir de, Hind hakkında şöyle bir rivayet vardır: Hind, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelip dedi ki, ey Allah'ın Resulü! Ben îslâmı kabulden önce, yeryüzünde sönmesini arzu ettiğim bir ocak varsa oda senin ocağın idi; Fakat bugün yeryüzünde en çok payidar olmasın? istediğim ancak senin ocağındır. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri : «Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, kalbinizde iman kararlaştıkça bana sevginiz çoğalır ve gittikçe îman nuru ile cihanın nurlanmasmı istersiniz.» Bundan sonra Hind, kocasının malından harcama işini sordu ve metinde geçen cevabı aldı. '

615- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Kardeşim olduğunu söyledim. Vallahi bu ülkede benden ve senden başka mümin yokturîdedi. Sonra Sare'yi o hunhar hükümdara gönderdi. Hunhar, Hazreti Sâre için kalkınca Hazreti Sare de abdest alıp namaz kılmaya kalktı ve şöyle dua etti: AHahım! Sana ve senin Peygamberine iman etmiş ve namusumu kocamdan bankasından korumuşsam bu kâfiri başıma musallat etme. Derken o kâfir, boğuk sesler çıkararak, tepinmeye başladı. Hazreti Sare, Allahım!, dedi, eğer geberirse.onu bu kadın öldürdü, denilecek. Bunun üzerine kâfir salıverildi ve yine Sare için ayaklandı Tekrar Hazreti Sare, de abdest alıp namaz kılmaya kalktı ve dua etti:
— Allahım! Eğer sana ve senin Peygamberine iman etmişsem ve namusumu kocamdan başkasından korumuşsam bu kâfiri bana musallat etme. Kafir, yine boğuk boğuk sesler çıkarıp tepinmeye başladı. Hazreti Sare
— Aîlahım! Eğer bu kâfir ölürse, onu benim öldürdüğüm söylenir, diyerek salıverilmesini diledi, tkitifci ve üçüncü defa kâfir salıverilince dedi ki: Vallahi, siz bana (kadın değil) düpedüz şeytan gönderdiniz. Bunu İbrahim''e (Aleyhisselam) iade edin ve Hacer'i de ona verin, Hazreti Sare, (ganimetle) Hazrsti İbrahim'e döndü ve:
— Biliyor musun, Allah Tealâ o kâfiri yıkıp perişan etti ve bize hizmet için de

bir cariye ihsan etti, dedi.»
Mütercim ;
Bir kâfirin vermiş olduğu hediyeyi almanın caiz ve helâl olduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Bir de tevilli yalan söylemenin, haranı olmayıp caiz olduğu bu hadîs-i şeriften çıkmaktadır,
İbrahim Aleyhisselâm'm böyle tevil yokfile söz söylemesinin hikmeti: Şayet bu benim zevcenidir, demiş olsaydı, belki zalim kıskançlığından Hazreti İbrahim'i öldürür ve yahut onu boşamaya mecbur tutardı. Yahut bir kıza tecavüz edilmez ihtimali ile Hazreti İbrahim Aleyhisselam, zevcesi için «bu benim kardeşimdir,» demek mecburiyetinde kalmıştı.
Böyle zaruret ve çaresizlik halinde, uygun bir hal için yalan söylemek de caizdir. Öyle ki, öldürülmekten kurtulmak için, kalbde iman köklü olmak şartı ile küfrü telafuz etmek caizdir. Nitekim son Bulgar savaşında Bulgar ve Yunan haydutlarının zorlamaları üzerine müslümanlardan bir çok kimse bu duruma düşmüşler ve sonra yine Allah'a hamd olsun kurtulmuşlardır.
Hazreti Sare hediye edilen cariye Hacer'i Hazreti İbrahim Aleyhisselâm'a verdi. Hazreti İbrahim de Hacer'i azad ederek kendisine nikahladı. Ondan Hazreti İsmail dünyaya geldi. Sonra Hazreti Sare'ye kıskançlık geldi. Sare'nin İsrarı üzerine Hazreti İbrahim, Hacer ile oğlu İsmail'i Şam'dan Mekke'ye götürdü ve oraya bıraktı. Hazreti İbrahim bunları ziyaret için Şam'dan Mekke'ye gider gelirdi. İşte bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz, Hazreti İsmail'in soyundan ve pak neslinden dünyaya şeref vermiştir. Sonra Sare'den de İshak Aleyhisse^am dünyaya geldi. İsrail Oğulların Peygamberlerinin hepsi Hazreti İshak Aleyhisselâm'ın soyundan geldiler.

616- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, gökten sizin aranıza hakim ve adil olarak îsa Aleyhisselâm'ın inişi yakın gelecekte olacaktır. Haçları kıracak, domuzları yok edecek, cizye alma usulünü kaldıracak (gayri müslim kalmayacak) ve servet taşıp dökülecek de hiç kimse onu kabul etmeyecektir.»
Mütercim:
Kıyamete yakın Hazreti îsa AJeyhisselâm'ın gökten inmesi, Dec-cal'iri ortaya çıkması, Ye'cüc ve Me'cüc'ün zuhur etmesi, Dabbetü'l-Arz'm -çıkışı gibi, Hazreti Peygamberin haber vermiş olduğu kıyamet alâmetlerinin meydana gelmesi haktır ve tevilsiz olarak her müminin bunlara inanması lazımdır. Hazreti îsâ Aîeyhisselâm yeni bir şeriat ile gelmeyip Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ın şeriatı ile amel edecektir. Kur'an'ın bütün hükümlerini tamamen uygulayan bir hakim ve adil olarak teşrif edecektir. Cizye, kâfirlere İslâm ülkesinde yaşama

hakkı tanımak ve İslâm'ın yüce idaresi altında huzur ve güven içinde bulunmalarım sağlamaktır. Bu hadisi şerifte cizyenin Hz. îsa tarafından kaldırılacağı belirtilmektedir. Yani Hz. İsa,, ya İslâm veya kılıç, prensibinden hareket edecektir.

617- îbni Abbas'dan (Radıyallanu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri bir canlının resmini çizen kimseyi, tâ o çizdiği resme ruh verinceye kadar azaba sokar. Halbuki o ressam çizmiş olduğu resme hiç bir zaman ruh veremeyecektir.»
Mütercim :
Bir ressam, haram olan resim ve sureti kesinlikle halal itikad ederek çizer ve suretlendirirse ebedî olarak azab çeker, yahud böyle bir ressam kâfir ise, çizdiği resim için ayrıca ebedî azab çeker. İslâm inancını taşıyan kimse, bu haramı işlemekle ebedî olarak cehennemde kalmaz. Allah dilerse onu bağışlar, dilerse geçici bir zaman için ona cehennemde azab eder ve sonra cennetine koyar. Çünkü haram işlemekle bir mümin kâfir olmaz, günah işlemiş olur. Müşrik ve kâfirden başka hiç bir mümin ebedî olarak cehennemde kalmaz. Ehli sünnetin inancı budur. Hele gölgesi olmayan resimler hakkında hüküm daha hafiftir. Buna dair hadîs-i şerif, Libas (elbise) bölümünde rivayet edilmiştir.

618- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ buyurdu ki: Üç sınıf insanın kıyamet gününde ben hasmıyım. Benim adıma yemin ederek söz verip de hiyanet eden adam. Hür bir insanı satıp bedelini yiyen adam. Bir ücretliyi kiralayarak emeği ondan tam alıp da ücretini (tam hakkını) vermeyen adam.»
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, «Allah buyurdu» diyerek, bunu kudsî hadîs olarak beyan etti.

619- Cabir bin Abdullah (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Allah Tealâ ve Peygamberi şarab, ölü hayvan, domuz ve putların satışını kesinlikle haranı kılmıştır.» Ashabdan biri sordu:
— Ya resûlallah, ölü hayvanını iç yağları hakkında ne buyurursunuz? Bunlarla su vasıtaları sıvanır, deriler yağlanır ve halk tarafından da aydınlatma aracı olarak kullanılır. Buna cevaben Hazreti Peygamber şöyle buyurdu :
«Hayır, onlar haramdır! Allah Yaahudileri helak etsin: çünkü onlara hayvanların iç yağlarını haram kılınca, bu yağları erittiler sonra satıp parasını yediler.»
Mütercim:
Şarap, ölü hayvan, domuz ve putlar gibi, nıüslümanlar arasında kıymeti olmayan malları satmak yahut satın almak batıldır. Fakat domuzdan başka, ölü bir

hayvanın derisinden segilenerek faydalan mak caizdir. Yine domuzdan başka ölü hayvanın kuyruk ve iç- yağlarından sabun yaparak faydalanmak caizdir. Yapılan sabun temiz olur. Şarab Sirke haline çevrilerek, temiz olduğu gibi, bunlar da sa bun haline çevrilmekle ismiz olurlar,

Şafiî mezhebinde, şarabin satılması haram olduğa gibi, şarab yapan imalatçılara da bir müminin üzümünü satması haramdır. Fakat Hanefî mezhebinde bunlara üzüm satmak haram değildir.

Bir de altın ve benzeri mücevherattan -yapılmış kıymetli resim ve şekillerin satılması ve satın alınması cevazına dair îmanı Şafii Hazretlerinin bir fetvası vardır; çünkü asıl maksad, resim ve şekil olmayıp kıymetli maden olduğundan bunlar kıymet ifade eden mallardan sayılırlar.

Yine domuzdan başka ölü hayvanların kıllarından, boynuzlarından ve kemiklerinden sanayide faydalanmak İmam Azam Hazretlerine göre caizdir. Fakat îmanı Şafiî Hazretlerine göre caiz değildir. Hatta kendi başına ölen hayvanın derisinde kıllar bulunduğu takdirde bu deri temiz değildir. Fakat giderilmesi güç olan, deri dibinde kalmış küçük tüyler engel değildir; bunlar temiz sayılır. Bununla beraber, Şam halkı Şafiî mezhebine bağlı oldukları halde, vahşi hayvanların derilerinden kürk yaparlar ve giyerler. Bu hususta Hanefî-mezhebini taklid ederler. Tilki ve porsuk boğazlanarak kanları akı-tılırsa, bu takdirde Safî mezhebinde de derilerini kullanmak helâldir; böyle derileri seyilemek (tabaklamak) bile şart değildir, yine temiz olurlar.[35][35]

SELEM BAHSİ

620- îbni Abbas'dan (Radıyallahu anhüma) rivayet edilmiştir:

«Peşin para ile veresiye mal alan kimse, belli bir ölçü veya belli bir, tartı ile belirli bir süre (vade) üzerinde anlaşsın.» Bir rivayette de: «Belli bir ölçü ve belirli bir vade hususunda anlaşsın.» buyurul-muştur.

Mütercim :

Selem satışı, veresiyeyi peşine satmaktır. Daha doğrusu peşin para ile veresiye mal almaktır ki, buna-alevra satış denir. Diğer alışverişler gibi, selem de icab-kabul ile gerçekleşir. Meselâ, bir buğday satıcısına gelen bir müşteri: Sana yüz kilo buğday için üç yüz lira verdim, üç ay sonra teslim alacağım, der de, satıcı, kabul ettim, cevabını verirse selem suretiyle alış-veriş gerçekleşmiş olur. Ancak.selem suretiyle alış-verişiri sahih olabilmesi için bazı şartlar vardır. Satın alınacak malın cinsini ye vasıflarını açıklamak, alınacak malın cinsine göre miktarını belli etmek, malın fiyatını tesbit etmek, malın teslim zamanım tayin etmek gibi. Ceviz ve yumurta benzeri malların büyüklükleri birbirine yakın

olduğu için bunların miktarları sayı ile belirlenebilir, ölçek ve tartı ile de tesbit edilebilir.
Muayyen bir kalıpla imal edilen tuğla, kerpiç ye benzeri maddelerin miktarları sayı ile gösterilir.
Kumaş ve bez gibi malların cinsleri gösterildikten sonra bunların eni, boyu ile incelik ve kalınlıklarını ve uzunluklarını da tayin etmek gerekir. Bununla beraber malın teslim edilme yeri de gösterilmek şarttır.
Şartlarına uyularak yapılan sözleşmede peşin olarak paranın teslimi gerekir. Eğer para teslim edilmeden satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılırlarsa, bu ahş-veriş geçersiz olur.
Hanefi mezhebinde, selem suretiyle satın alınacak malın en az bir ay sonra teslim alınması lazımdır. İmam Malik'e göre en az on beş gün sonra teslim alınmalıdır. Şafiî mezhebinde malının tesliminin yapılması şart değildir. Mal ve para karşılıklı olarak peşin alınıp verilmiş olsalar selem yine sahih olur; fakat malın teslimi ertelendiği zaman, teslim vaktinin belirlenmesi şarttır. Hadîs-i şerifte geçen «şey» kelimesi, hayvanlara da şamil olduğu için, hayvanlarda da selem yolu ile alış verişin caiz olduğunu İmam Şafii kabul etmektedir. Halbuki Hanefî mezhebinde, hayvanlarda selem alış verişi caiz değildir.
Mütercim :
Selem satışı, veresiyeyi peşine satmaktır. Daha doğrusu peşin para ile veresiye mal almaktır ki, bunaalevra satış denir. Diğer alışverişler gibi, selem de icab-kahul ile gerçekleşir. Meselâ, bir buğday satıcısına gelen bir müşteri: Sana yüz kilo buğday için üç yüz lira verdim, üç ay sonra teslim alacağım, der de, satıcı, kabul ettim, cevabını verirse selem suretiyle alış-veriş gerçekleşmiş olur. Ancak selem suretiyle alış-verişin sahih olabilmesi için bazı şartlar vardır. Satın alınacak malın cinsini ve vasıflarını açıklamak, alınacak malın cinsine göre miktarını belli etmek, malın fiyatını tesbit etmek, malın teslim zamanını tayin etmek gibi. Ceviz ve yumurta benzeri malların büyüklükleri birbirine yakın olduğu için bunların miktarları sayı ile belirlenebilir, ölçek ve tartı ile de tesbit edilebilir.
Muayyen bir kalıpla imal edilen tuğla, kerpiç ye benzeri maddelerin miktarları sayı ile gösterilir.
Kumaş ve bez gibi malların cinsleri gösterildikten sonra bunların eni, boyu ile incelik ve kalınlıklarını ve uzunluklarını da tayin etmek gerekir. Bununla beraber malın teslim edilme yeri de gösterilmek şarttır.
Şartlarına uyularak yapılan sözleşmede peşin olarak paranın teslimi gerekir. Eğer para teslim edilmeden satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrıhrlarsâ, bu alış-veriş geçersiz olur.
Hanefi mezhebinde, selem suretiyle satın alınacak malın en az bir ay sonra

teslim alınması lazımdır. İmam Malik'e göre en az on beş gün sonra teslim alınmalıdır. Şafii mezhebinde malının tesliminin yapılması şart değildir. Mal ve para karşılıklı olarak peşin alınıp verilmiş olsalar selem yine sahih olur; fakat malın teslimi ertelendiği zaman, teslim vaktinin belirlenmesi şarttır. Hadîs-i şerifte geçen «şey» kelimesi, hayvanlara da şamil olduğu için, hayvanlarda da selem yolu ile alış verişin caiz olduğunu îmam Şafiî kabul etmektedir. Halbuki Hanefî mezhebinde, hayvanlarda selem alış verişi caiz değildir.[36][36]

ŞUF'A BAHSİ

621- Ebû Râfi'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin azadhsı olan Ebû Râfi' (radıyallahu anh) der ki: Sa'd bin Ebi Vakkas'a, yâ sa'd! dedim, evinizdeki iki odamı benden satın al. Sa'd, vallahi onları satın almam! dedi. Misver, vallahi o iki odayı satın alacaksın, dedi. Sa'd, vallahi parça parça veya taksit taksit dört bin Dirhem'den fazla vermem, dedi. Bu odalara karşılık bana beş yüz Dinar verildi. Ancak Peygam Sallallahu Aleyhi vesselem'in, «komşu, yanıbaşmda-kine herkesten daha müstahaktır.

Buyurduğunu işitmemiş olsaydım, odalarımı size vermezdim, dedim ve bu odaları Hazreti Peygamberin emirlerine uyarak Sa'd bin Ebi Vakkas'a verdim.

Mütercim :

Satılacak akarm piyasa değeri ne ise o değer üzerinde ona sahib olmaya Şuf'a denir. Hanefi mezhebinde şuf'a hakkı, ilk önce satılık akarda ortaklığı olana aittir. Sonra satılık akarda iç içe'bulunan (akarın yol ve su gibi menfaatlerini paylaşan) kişi gelir. Bunlardan sonra da bitişik komşuya, aittir. Birinci derecede hakka sahib olan, satılan mala talib ise, diğerleri hak iddia edemezler. İkinci derecede hakka sahib olan talib ise, üçüncü derecedeki hak isteyemez. Bu durumda şuf,a sebepleri üçtün 1) Gayri menkulün (taşınmaz malın) mülkiyetine ortak olmak, 2) Akarın yolunda veya suyunda kullanmak hakkı bulunmak, 3) Akarın komşusu olmak.

Şafiî mezhebinde, bitişik komşunun şuf'ada hiç bir hakkı yoktur. Ebû Râfi'in bu nakledilen hadîsi ise, satılan malda Sa'd bin Ebî Vakkas'm bir ortaklığı bulunma ihtimaline yorumlanmaktadır. Bu da Hazreti Cabir'in: Şuf'a ancak ortak malda olur; hisseler ayrıldıktan sonra ve hudutlar gösterdikten soi.ra, kimsenin şuf'a hakki olamaz, sözüne dayandırılmaktadır.

İmam Azam Hazretleri, Ebû Râfi'den rivayet edilen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin sözü ile amel ettiler. Şafii alimleri bu Ebû Râfi'den rivayet edilen hadîs-i şerifin isnadında zaaf görmektedirler. Halbuki

Hazreti Câbir'in rivayetinin isnadında zaaf yoktur.
Hanefî mezhebinde şuf'ada üç şart lâzımdır:
1- Müvasebe: Malın satıldığını duyan kimse, hemen o mecliste şüf'a hakkına sahip bulunduğunu ve hakkım taleb edeceğini söylemelidir.
2- Şahid: Satılan yanına giderek en az iki kişi yanında: Siz şahid olun, bu mülkün şüf'a hakkı benimdir, haberim olmaksızın falancaya satılmıştır. Ben dava açacağım. İşittiğim anda şuf'a taleb ettim ve şimdi de taleb ediyorum, gibi sözler söylemek. Yahud bu sözleri müşterinin yanma giderek bizzat ona söylemek. Müşteri.uzak bir yerde ise ona mektupla bu haberi iletmek.
3- Dava.- Mahkemeye başvurarak davacı olmak. Bu üç şarttan bîri bulunmazsa şuf'a hakkı kalmaz. Bu üç şarta dikkat edilmelidir.

622- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordum: Benîm iki komşum var. Onlardan birine hediye veya bağış yapacağım zaman hangisine yapayım? Bana şöyle buyurdular.-
«Bunlardan sana kapısı en yakın olana.»
Mütercim:
Birkaç komşusu bulunan kimse, bunlar arasında tercih yapacağı zaman en yakın olan komşuyu seçmelidir. Ondan başlayarak diğer yakın komşulara vermelidir. Buhari Hazretleri Şuf'a bölümünde bu hadîs-i şerifi zikretmelerinin sebebi, bitişik komşunun şuf'a hakkı varken diğer komşulara tercihi gerektiğini göstermektir. Komşuların yakın ve uzaklığı, ev kapıları itibariyle olması gerekir. Fakat İmam Şafiî Hazretleri, bu hâdîs-i şerif esas itibariyle şuf'a hakkında olmayıp açıkça hediyeye dair olduğundan bitişik komşunun şuf'a hakkına sahib olacağına delil olamaz, diye ictihad eyledi.[37][37]

İCARE BAHSÎ

623- Ebû Musa El-Eş'arî (Radıyallahu Anh) der ki:
Yanımda Eş'arî kabilesinden iki kişi olduğu halde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellemin huzuruna vardık. Bu adamlar çalışmak ve hizmet etmek için Hazreti Peygamberden valilik istediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana dönerek kırgın bir bakışla: «Ebû Musa...» deyince, hemen dedim ki: Ya Resûlallah, seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim! Bu iki kişinin, sizden memuriyet isteyeceklerini bilmiyordum ve bu isteklerini bana açmadılar. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri o iki kişiye hitaben şöyle buyurdu:

«Memuriyetlerimize, talip olanları atamayız (ancak ehil bulduğumuz kişileri atarız).»
(Çünkü istekte bulunanların bir maksadı olabilir).
Mütercim :
İmam Buhari Hazretleri bu hadîs-i şerifi icare bölümünde zikretti. Sebebi şu: Hükümetin memuru, amme işlerini gören kişi demektir. Adam için iş değil, iş için ehil adam . aramalıdır, meşhur ata sözü, bu hadîs-i şerife uygun düşmektedir. Gerek kadılık görevine, gerek diğer memuriyetlere ehliyetli kimselerin tayini gerekir. Kadılık görevine talip olmak din yönünden iyi olmadığı gibi, diğer memuriyetleri de istemek bu hadîs-i şerif ile iyi bulunmamaktadır.

624- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, «Allah Tealâ Hazretlerinin gönderdiği her peygamber koyun gütmüştür.» buyuranca as-hab sordu: Sen de mi? Resûli-Ekrem. - .
«Evet, Mekke'lilerin, Kararît bölgesinde koyunlarını güderdim.» buyurdular. Yahut «Mekke'lilerin koyunlarını, karârît (ücret) karşılığında güderdim.»
îbni Hacer el-Askalanî, Fethu'1-Barî adlı eserinde, bir miktar ücretle güderdim, manasını tercih etmiştir. Mekke'lilerin kırat kelimesini kullanmaları büyük miktarlarda" görülmüştür. Paralarda, altın ve gümüşlerde kullanılmaz. Nitekim «Her kîrât, Uhud kadardır», hadîs-i şerifinde büyük miktar manasında beyan edilmiştir.
Mısırlıların dilinde ise kırat ancak parada, altın ve gümüşte kullanılır. Bir kırat beş arpa tanesi ağırlığıdır.
îbni Hacer'in Mekke'de kırat adında bilinen bir yer olmadığı düşüncesi ile ilk mânayı kabul etmemesini bazı alimler isabetli bulmamışlardır. Çünkü zamanımızda bile bir yerin meşhur olarak bilinmemesi onun mevcut bir yer olmadığına delil olamaz. Zamanla isimler ve şöhretler değişebilir de. Ayrıca Hazreti Peygamberin o yerde bu adı vermesi ihtimâli de Vardır. Bu sebeplerden dolayı akla ve mantığa uygun düşen: «Mekke koyunlarını çocukluğumda Kararît belgesinde güderdim», manasını vermektir.
Peygamberlere nübüvvetten önce koyun gütme görevi vermek onlara bir noksanlık olmayıp şefkat ve merhamete, idare ve siyasete alıştırmak, tevazu ve yüksek ahlâkla ahlaklanmak hikmetine bağlıdır.

625- Ebû Musa'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Müslümanlar, Yahudiler ve Hıristiyanların örneği, şuna benzer Bir adam, birtakım kimseleri muayyen bir ücretle bir gün akşama kadar kendisine bir iş yapmak üzere kiralar.. Bu adamlar da ona gün ortasına kadar çalışırlar; sonra derler ki, senin bize

vermeyi kabullendiğin ücrete ihtiyacımız yok ve şimdiye kadar çalıştığımız da hükümsüzdür. Adam bu işçilerine der: Hayır,bunu yapmayın, işinizin geri kalanını tamamlayın ve ücretinizin tamamını alın. Onlar bunu yapmaktan kaçınırlar ve işi bırakırlar.
Adam bunlardan sonra başkalarını ücretle çalıştırır ve onlara der ki: Bu gününüzün geri kalanını çalışarak tamamlayın, size o çalışmayı bırakanlara şart koştuğum ücreti vereceğim. Bunlar da çalışırlar; nihayet ikindi olunca, sana yaptığımız iş hükümsüz (karşılıksız) dır ve bize tayin ettiğin ücret de senin olsun, derler. Adam, onlara: Geri kalan işinizi tamamlayınız, zira günün bitmesine kısa süre kaldı, der. Bu işçiler de çalışmaktan kaçınırlar. Adam, geri kalan zamanı çalışmak için başka kimseleri ücretle çalıştırır. Bunlar da günün geri kalan kısmını çalışırlar; nihayet güneş batar ve daha Önce çalışan iki gurubun ücretini tamamen hak kazanırlar. îşte bu milletlerin ve onların ilahi nuru kabul etmelerinin örneği budur.»
Mütercim:
Yahudilerin ameli, Hazreti îsâ Aleyhisselâm'ın peygamber olarak gönderilmesi ve Yahudilerin onu inkâr etmeleriyle hükümsüz kaldığı gibi, hıristiyanların ameli de, Hazreti Muhammed Aleyhisse-lâm'ı inkârları sebebiyle karşılıksız kalmıştır, diye bu temsil açıklanabilir.

626- îbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Sizden önceki ümmetlerden üç kimse yolda giderlerken (yağmura tutulduklarından) bir mağaraya sığındılar. Derken dağdan yuvarlanan bir kaya mağaranın ağzını kapadı. İçerdeki adamlar dediler ki, bu kayadan sizi, ancak salih bir amelinizi vesile ederek Allah'a dua etmeniz kurtarır. Onlardan biri şöyle dua etti:
— Allah'ım! Benim çok ihtiyar anne ve babam vardı. Onlara akşam sütünü içirmeden aile ve elim altmdakilerden hiç. kimseye içir-mezdim. Bir gün bir iş takibinde oluşum, beni geciktirdi ve geldiğim zaman ikisi de uyumuştu. Akşam sütlerini sağdım ve (yanlarına vardığımda) kendilerini uykuda buldum. Onlardan" önce aile veya elim altmdakileri içirmek istemedim. İki elimde süt kadehi (bardağı) olarak durup uyanmalarını bekledim. Nihayet şafak sökünce uyandılar ve akşam sütlerini (sabahın bu erken saatinde) içtiler.
Allah'ım! Eğer ben bunu senin rızanı kazanmak için yaptımsa, içinde bulunduğumuz şu kaya derdinden bizi kurtar.
Bu dua üzerine kaya, biraz (mağaradan dışarıya çıkılamayacak kadar) aralandı. Diğer şöyle dua etti:
— Allah'ım! amcamın bir kızı vardı; bana insanların en sevimlisi idi. Kendisini bana teslim etmesini istedimse de, kaçındı. Sonra bu kız, açlık ve kıtlık

senelerinden birine uğrayarak bana geldi. Bana kendini teslim etmek şartı ile ona yüz yirmi Dinar (sarı lira) verdim. Kızcağız (çaresiz kalarak) istediğimi yaptı. Nihayet ona istediğimi yapabilecek duruma geldiğim zaman dedi ki; Nikâhsız olarak halkayi (kızlığımı) bozmanı sana helâl etmem. Bu durumda ona yaklaş mayı ağır buldum ve verdiğim altınları kendisine bırakarak bana insanların en sevimlisi olan o kızın yanından ayrıldım. Allah'ım! Eğer bunu senin rızan için yapmışsam, içinde bulunduğumuz darlıktan bizi kurtar. Bu dua üzerine kaya biraz daha aralandı; fakat çıkmayı başarabilecekleri kadar değildi. Üçüncüleri şöyle dua etti:

Allah'ım! Ben birtakım işçiler kiraladım. Sonra onların yevmiyelerini ödedim; yalnız içlerinden bin ücretini almadan bırakıp gitti. Onun alacağını ticarette çalıştırdım ve bu alacaktan bir sürü mal meydana geldi. Bir müddet sonra yanıma gelerek dedi ki: Ey Allah'ın kulu, benim ücretimi bana Öde! Ben de ona dedim ki, şu gördüğün develer, sığırlar, koyunlar ve köleler senin ücretindendir. Adam dedi ki, ey Allah'ın kulu, benimle alay etme! seninle alay etmiyorum, dedim. Bunun üzerine malların hepsini alıp götürdü.

Allah'ım! Eğer bunu senin rızanı kazanmak için işlemiş isem, içinde bulunduğumuz sıkıntıdan bizi kurtar. Bu dua üzerine kaya açıldı ve onlar da yürüyerek çıktılar.»

Mütercim :

Bazı rivayetlerde üçüncü adamın üç sa1 (takriben dokuz kilo) pirinç karşılığında işçisini çalıştırdığı nakledilmektedir. Bir işçinin izni olmaksızın onun ücretinde iş verenin istediği gibi tasarruf hakkı yoksa da, henüz işçinin eline geçmemiş olan bir ücretin üzerine ilâve bir bağış olacağından işçinin lehine olarak caizdir.

Ayrica bu hadîs-i şerif, iyi amellerin ahirette kişiler için kurtuluş vesilesi olacağına işaret etmektedir.

627- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem-in emirleri ile ashabdan bir kaç kişilik bir müfreze (birlik) halinde gazaya çıkmıştık. Yolda Arap kabilelerinden birine uğradığımızda, bizi müsafir etmelerini' istedik. Onlar kabul etmediler. O sırada bu kabilenin reisini akrep sokmuş olduğundan bütün halk çeşitli ilâçlarla onun tedavisine çalışıyorlardı. Fakat hiç bir fayda elde edilememişti. Sonra bize baş vurulmasını düşünmüşler ve bize gelip dediler ki: Reisimizi akrep soktu. Biz de her çareye baş vurduk fakat fayda vermedi. İçinizden herhangi birinizin buna dair bildiği bir ilâç veya afsun (okuyacağı havas) var mıdır? İçimizden biri (ben) onlara cevaben: Evet vallahi ben, Allah'ın izniyle sizin reisinizi afsunlarım. Ancak biz sizden mü-safirliğe kabul edilmemizi istedik, siz razı olmadınız. Şimdi bize bir ücret tayin etmezseniz afsun yapmam, dedi. Sonra onlardan otuz

baş koyun almak üzere sözleşme yapıldı. Teminat alınınca Ebû Said El-Hudri bu kabile reisinin yanma vardı-ve Fatiha sûresini okuyup ona üfledi. Allah Tealâ Hazretlerinin izni ile adam hemen iyileşti. Kendisinde hiç hastalık eseri kalmadı. Onlar da sözleşme gereği otuz baş koyunu teslim ettiler.
Koyunlar teslim alındıktan sonra bunları aramızda bölüşmeyi istedikse de, afsun yapan Ebû Saîd, durumu Hazreti peygambere arz etmeyi uygun buldu ve sorduktan sonra bölüşelim, dedi. Sonra bu koyunlarla Medine'ye dönülünce mesele Hazreti Peygambere arz edildi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Ebû Said'e hitaben:
«Fatiha sûresinin afsun olduğunu sana kim bildirdi? Gerçekten isabet ettiniz. Koyunları aranızda bölüşünüz ve bana da bir hisse ayırınız» buyurdu ve gülümsedi. (Yaptığınız iş o derece helâl ki, ben ele yiyebilirim.)
Mütercim:
Bir kimse böyle şifa için afsun yapınca karşılığında verilecek ücreti almanın helâl olduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Verilecek ücret yalnız okuyana ait ise de, bütün hazırdaki arkadaşlar arasında, bölünmesi iyi ahlâklardan bir örnektir. Burada Hazreti Peygamberin «bana da bir" hisse.ayırın» buyurması, alman ücrette bir şübhe olmadığım ifade etmek içindir. Yoksa onlardan hisse almamıştır.[38][38]

HAVALE BAHSİ

628- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Varlıklı olan kimsenin borcunu ödemeyip geciktirmesi, bu zulüm ve haksızlıktır. O halde sizden biriniz varlıklı bir adama havale edildiği zaman onun arduıa düşsün (alacağını ondan talep etsin).»
Mütercim :
Borçlu olan kimse, borcunu ödemeye imkânı varken meşru bir özür olmaksızın bu borcunu ödemeyip bugün, yarın diye alacaklıyı oyalarsa, alacaklıya eziyet ve sıkıntı verdiğinden zulüm işlemiş olur. Bu şekilde eziyet etmek ise haramdır. Ancak, alacaklı, alacağını borçludan istedikten sonra oyalamanın haram olduğunu, alacak istenmeden geciktirmenin haram olmadığını alimler söylemişlerdir.
Bir borçlu, üzerinde olan bu borcunu, kendisine borçlu olan başka birisine havale ederek alacaklısına ödenmesini isteyebilir. Bu durumda alacaklısı olan şahıs, üzerine havale edilen şahsı zengin bulduğu takdirde bu havaleyi kabul edip ondan alacağını isteyebilir ve onu takib etme hakkına sahip olur. İşte böyle bir işleme havale denilir. Havale, borçlu ile alacaklı arasında bağlantı haline

gelir. Yani havale eden muhil (borçlu ile lehine havale edilen Muhalün Leh (alacaklı) arasında sözleşme yapılır; kendisine havale edilen Muhalün Aleyhin (üçüncü şahsın) hazır bulunması gerekmez. Ancak.bu üçüncü şahsa havale haberi ulaşıp ta onu kabul ederse havale tamam olur.
Böylece bir borçlu, kendi borcunu başkasına olan alacağına, karşılık o borçluya hava-le ederse, alacaklısının bu havaleyi kabul, etmesi ve alacağını bu üçüncü şahıstan takıp etmesi icab eder, ki, hadîs-i şerif buna delâlet etmektedir. Bu hadîs-i şerifte olan emir vâ-cibliğe değil, müstehablığa hamledilnıiştir.

629- Seleme bin Ekvâ, IRadı-yallahu Anh) der ki: Biz Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'ln huzurlarında iken . bir cenaze getirildi ve denildi ki: Ya Resûlallah, bu cenazenin namazını kılınız. Hazreti Peygamber sordu:
«Bu ölünün bir kimseye borcu var mıydı?» Oradakiler:
— Hayır, borcu yoktu, dediler. Yine sordu:
«Geriye mal olarak bîr şey bırakmış im?» Onlar :
— Hayır, mal diye bir şey bırakmadı, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona cenaze namazı kıldı. Sonra başka bir cenaze getirildi, ve ya resûlallah, buna cenaze namazı kılınız, dediler. Hazreti Peygamber onlara sordu:
«Bunun borcu Var mıydı?» Kendisine:
— Evet, vardı. Diye cevab verildi. Yine Hazreti Peygamber sor-
«Geriye mal olarak bir şey bırakmış mı?» Oradakiler:
— Üç dinar bıraktı, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, o cenazenin namazını kıldı.
Sonra üçüncü bir cenaze getirildi ve dediler ki, bunun cenaze namazım kıl. Hazreti Peygamber sordu:
«Mal olarak geriye bir şey bıraktı mı?» Oradakiler :
— Hayır, bırakmadı. Dediler. Yine sordu: «Zimmetinde borç var mıydı?» Onlar:
— Üç dinar borcu vardı. Dediler. Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Selleni: «Arkadaşınızın cenaze namazım siz kılın.» buyurdu. Ebû Katade dedi ki: Ya Resûlalîah, onun borcunu üzerime alıyorum. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onun da namazını kıldı.
Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Allah Tealâ, Hazreti Peygamber'e fetihler ihsan edince (ganimetler çoğalınca), Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Ben, müminlere, kendi nefislerinden daha yakınım. Müminlerden kim (miras yerine) borç bırakarak Ölürse onun borcunu ödemeyi üzerime alıyorum. Kim miras bırakırsa veresesine aittir.
Mütercim;
İslâm'ın ilk zamanlarında korkutmak ve ibret olmak için Hazreti Peygamber, borçlu ölenlerin cenaze namazını kılmamiştir. Fakat bu borçlu olarak ölenlerin

cenaze namazları diğer ashab tarafından kılınırdı. Sonra fetihler çoğalıp ganimetler bollaşmca, artık Hazreti Peygamber, ölen müslümanlann borçlu olup olmadığım soruşturmayarak namazlarını kılardı. Çünkü borçlu olarak ölüp de borcunu karşılayacak mal bırakmamış ise bu borcu ödemeyi üzerlerine almışlardı.-
«Ben, müminlere kendi nefislerinden daha yakınım. Bundan böyle müminlerden borçlu olarak ölenin borcunu ödemek bana aittir. Geriye mal bırakanın malı veresesi içindir.»
Hadîs-i şerifte adı geçen ölünün borcunu ödemeyi Ebû Katade üzerine aldığından ölüden borç düşmüş oldu. Bu şekilde kefalet ve tazmin ittifakla sahihtir.

630- Hazreti Câbir (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bana mal va'd ederek şöyle buyurmuşlardı: «Eğer Bahreyn'den para gelmiş olsaydı sana şöyle şöyle (avuç dolusu) verecektim.» Fakat Bahreyn bölgesinden para ancak Hazreti Peygamberin irtihallerinden sonra gelebildi.
Bu malın gelişinde Hazreti Ebû Bekir (Radıyallahu Anh) bir duyurucu vasıtası ile çarşı ve sokaklarda şu ilânı yaptırdı:
— Her kime Hazreti Peygamberin bir va'di veya taahhüdü varsa yanımıza gelsin, ödeyeyim. Bu haberi duyunca Hazreti Ebû Bekir'in (Radıyallahu Anh) yanma gittim. Hazreti Peygamberin bana buyurduğunu ona arz ettim. Bunun üzerine Hazreti Ebû Bekir; iki defa iki avuç dolusu bana para verdi. Bunların beşyüz dirhem olduğunu saydım. Sonra Hazreti Ebû Bekir bana hitaben: Verdiğimin iki katını da kendin avuçlayip al, buyurdu. Ben de avuç avuç aldım ve paraların tümü bin beşyüz dirhem oldu.[39][39]

VEKÂLET BAHSİ

631- Ukbe bin Âmir (Radıyallahu Anh) der ki;
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve, Sellem Hazretleri asha>ı kiram arasında bölünmek üzere kurbanlık davarlar vermişti. Hepsini as-hab arasında böldükten sonra yalnız bir yaşında bir oğlak kalmıştı. Bu durumu Hazreti Peygambere arzettiğim zaman bana şöyle buyurdular:
«Onu da sen kurban kes.»
Mütercim :
Ukbe bin Âmir Hazretleri, Peygamber Salaîlahu Aleyhi ve Sellem tarafından veya ortaklar tarafındarv v£kil olarak o dayarların dağıtılmasına memur

edilmişti. Yapilacak işlerde ortağın vekâleti caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.

632- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Bir adamın Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'de muayyen bir yaşta bir deve alacağı vardı. Onu istemeğe geldi; fakat bu alacağını isterken sert ve kaba davrandı. Oradaki ashabdan bazıları bu adama haddini bildirmek isteyince, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Bırakın onu: (dilediği gibi) konuşmak, hak sahibinin hakkıdır. Bu adama, devesi yaşında bir deve veriniz.» Ashab dediler ki: Ya Re-sûlailah, biz onun alacaklı olduğu deveden daha büyüğünü bulabiliyoruz, emsalini bulamadık. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«Onu veriniz; zira sizin en iyi Ödeme yapanınız, en hayırlınizdir.» buyurdular.
Mütercim;
Vekâletin caiz olduğu hükmü bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır. Yine deve ve buna benzer hayvanların ödünç alınmasının cevazı Şafiî ve Maliki fakihlerin çoğunluğuna göre bu hadîs-i şeriften. alınmıştır. Ancak Hanefî mezhebinde böyle veresiye olarak hayvanı hayvan karşılığında satmak caiz değildir. Bu konuda açık olarak başka hadis-i şerif varid olmuştur. Hanefî alimlerinden İmam Tahavî'ye göre bu hadîs-i şerifin hükmü kalkmıştır. İmam Şafiî'ye göre hükmü kalkmamıştır, bu hüküm halen de geçerlidir.
Bu hadîs-i şerife karşı olarak gösterilen diğer hadîs-i şerif, hadîs alimlerince «Mürseî» dir. Hükmün kalkması bu derecedeki hadîsle olamaz, demişler ve İmam Tahavî'y© red cevabı vermişlerdir.
Görünüşte hadîste geçen iki deve arasında olan kıymet farkı bir menfaat sağlamaktadır. Ödünç muamelelerinde ise menfaat sağlamak haramdır. Fakat bu. menfaat, akid esnasında şart koşulmadığmdan bir hediye hükmündedir, bu caizdir. Ancak İmam Malik Hazretlerine göre ziyadelik şartı akid esnasında olmasa bile, yine yasaktır.
Netice olarak Hanefi mezhebinde böyle veresiye olarak hayvanın cinsine satılması, Ödünç verilmesi veya değiştirilmesi caiz değildir. Delil ise, diğer bir hadîs-i şeriftir.

633- Mervan bin Hakem (R.A.İ ve Misver İbni Mahreme (R.A.) den rivayet edilmiştir:
Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Havazin kabilesinden İslâm'ı kabul eden heyetler geldi. Bunlar, daha önce kendileriyle müslümanlar arasında yapılan savaşta ganimet olarak alınan mallarını, esir edilen, adamlarını geri almak istediler. Peygamber efendimiz onlara hitaben şöyle buyurdu:

«Bence sözün en değerlisi en doğru olanıdır. îki gruptan birini seçiniz:'Ya esirleri veya malı. (Bu ikisinden birini size geri vereceğim) Esasen sizi beklemekte idim Cfakat geç geldiniz).» Onlar ya Re-sûllallah! dediler, adamlarımızın geri verilmesini istiyoruz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, müslümanlara bir konuşma yaparak, Cilala Tealâ Hazretlerine, şanına lâyık şekilde hamd-ü senada bulundu ve sonra şöyle buyurdu:
«tmdi biliniz ki, din kardeşleriniz tevbe ederek (müslüman olarak) bize geldiler. Onlardan alman esirleri kendilerine geri vermeyi ben uygun gördüm. İçinizden bunu karşılıksız olarak yapmak İsteyen varsa yapsın. Kendi payını korumak isteyenler de varsa Allah Teâlâ'mn bize ihsan edeceği ilk ganimet mallarından kendilerine paylarının karşılığı tarafımızdan verilmek üzere bunu yapsınlar.» Müslümanlar dediler ki: Biz, Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Seîlem'in öngördüğünü gönül hoşluğu ile kabul ettik. (Bir karşılık beklemeksizin onlara esirlerini geri vermeyi kabul ediyoruz.) Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:,
«Biz, hanginizin bunu şahıs olarak kabul ettiğini, hanginizin kabul etmediğini bilemeyiz. Yerlerinize dönünüz. Düşüncelerinizi komutanlarınıza söyleyin de onlar bize arz etsinler.» Sonra bütün as-hab yerlerine gidip fikirlerini açıkladılar ve hepsi esirlerin karşılıksız olarak geri verilmesine razı oldular.
Mütercim :
Bu hadîs-i şeriften, vekilin ikrarı ve söz söylemesi" müvekkilin ikrarı demek olduğunu meydana çıkıyor. Çünkü her birliğin komutam emrindekilerin vekili sayılmıştır. İmam Ebû Yûsuf Hazretleri bu görüşü benimsedi. îmam Azam, İmam Şafiî, imam Muhammed Hazretlerine göre, komutanlar idareci ve hakim durumunda olup maiyeti hakkında onların sözlerinin kabulü, tıpkı hakimin ve idarecinin memurlar hakkında olan sözlerinin kabulü gibidir.

634- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni bir vakit zekâtı muhafazaya memur etmişti, (anbar memuru olmuştum). Bir gece adamın biri gelip hurma erzakından avuçlayarak aldı. Ben de onu yakalayarak, seni Hazreti Peygambere götüreceğim, dedim. O hırsız bana dedi ki: Gerçekten ben buna muhtacım. Benim çoluk-ço-cuğum var ki, son derece ihtiyaç içindedirler. Ben de acıyarak onu bıraktım. Sonra sabah olunca Hazreti Peygamber bana şöyle bujvr-du:
Ebû HÜreyre! Dün gece yakaladığın adam ne yaptı?» Ben de :
Ya Resûlallah! dedim. O adam, çoluk-çocuğunun ihtiyaç ve zaruretinden şikâyet ettiği için kendisini acıdım ve bıraktım. Hazreti Peygamber,
«Ne var ki, o adam sana yalan söyledi ve yine dönecektir.» buyurdu. Tekrar erzak çalmak için geleceğini bildiğimden onu gözetledim. Bir gece yine geldi.

Zekât mallardan avuç avuç almağa başladı. Kendisini yakaladım ve: Seni Hazreti Peygamberin huzuruna, götüreceğim, dedim. Adam bana yalvardı:
— Beni bırakınız. Sonderece fakir ve muhtacım. Çoluk-çocuğum da son derece zaruret içindedir. Bir daha gelmeyeceğim. Bu defa. da beni bağışla, dedi. Yine acıyarak onu salıverdim. Sabah olunca Peygamber SallaRâhu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:
«Efoû Hüreyre! Gece yakaladığın adamı ne yaptın?» buyurdu. Ben de:
— Yâ Resûlallah! Son derece ihtiyacından, çoluk-çocuğunun zaruretinden şikâyet etti, merhamet diledi. Ben de onu acıyarak salıverdim, dedim. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:
«Ne var ki, o yalan söylemiştir ve yine dönecektir.» Sonra ben üçüncü gece yine onu gözetledim. Bir de baktım ki, avuç avuç hurma çalıyor. Hemen onu yakaladım ve : Bu defa muhakkak seni Hazreti Peygamber götüreceğim; çünkü bir daha gelmeyeceğim diye söz verdiğin halde tekrar geldin, bu üçüncü defa oldu, dedim. Adam bana şu cevabı verdij Bu defa da beni bırak; ben sana çok değerli kelimeler öğreteceğim ki, bunlar sebebiyle Allah Tealâ sana çok faydalar ihsan ve ikram eder.
— Öğreteceğin kelimeler nedir? diye sordum. Dedi ki:
— Yatacağın zaman «Ayete'1-Kürsî» yi sonuna kadar oku. Her akşam böyle okursan, sabaha kadar Allah Tealâ Hazretleri sana koruyucu Melekler gönderir ve seni korurlar. Şeytan da sana yakla-şamaz, dedi. Bu sözüne karşılık ben de onu salıverdim. Sabah olunca yine Peygamber SallalJahu Aleyhi ve Sellem sordu:
«Geceki tutsağı ne yaptın?» Ben de, hırsızın bana söylediği sözleri ve öğrettiği kelimeleri Hazreti Peygambere anlattım ve bunun üzerine adamı salıverdiğimi; söyledim. Hazreti Peygamber Bana şöyle buyurdu:
«Yalancı olduğu halde, (ayete'l-Kürsü'nün özelliğine dair) sana doğruyu söylemiştir. Ya Eba Hüreyre! üç geceden beri seninle konuşan kimdir, biliyor musun?» Ebû Hüreyre: Hayır, bilmiyorum, dedi. Hazreti Peygamber:
«O şeytandır,» buyurdu.
Mütercim:
Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh), öşür ve sadaka anbannı korumaya memurdu ve Hazreti Peygamberin vekili idi. Böyle vekil olanın, vekâlet ettiği maldan zaruret dolayısı ile bir şey vermek veya harcamak halinde müvekkilin muvaffakatmı alması gerektiğine bu hadîs-i şerif delil olmaktadır.

635- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki:
Bilâl Habeşî Hazretleri bir kere «Berna» adı verilen sarı ve yuvarlak biçimde hurma ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelince, ona

sordu;
«Bu hurma nereden?» Bilâl dedi ki:
— Ya Resûlallah, yanımda bulunan kalitesiz hurmadan iki ölçek verip bu berna hurmasından bir ölçek aldım ve size ikram için özel olarak getirdim. Hazreti Peygamber Bilâl'a şöyle buyurdu:
«Eyvah, eyvah! Ribanın tâ kendisi, ribanın tâ kendisi... Bunu yapma. Böyle iyi hurma satın almak istediğin zaman, sendeki kalitesiz hurmayı para ile sat ve aldığın para ile bu iyi hurmayı satın al.» Sonra o hurmaların hemen sahibine geri verilmesini Hazreti Peygamber emretti.[40][40]

ZİRAAT BAHSİ

636- Enes'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Herhangi bir müslüman bir ağaç diker, yahud bir ekin eker de ondan kuş yahut insan veya hayvan yerse, bu- yüzden kendisine mutlaka sadaka sevabı yazılır.»
Mütercim:
Ziraat, kazançların en fazileti sidir. Sonra ticaret, sonra atlardır. Bazı alimlere göre de, insanoğlunun ihtiyaca amanın ahvaline bağlı olarak faziletleri değişik olurdu ihl yaç olduğu zaman ziraat daha faziletlidir. San'ata ihtivar zaman san'at faziletli olur.

637- Ebû Ümame EI-BahiK CRadıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, saban ve bazı ziraat aletleri görünce:
«Bunlar Wr toplumun evine girerse o eve ancak zillet girer.»
Mütercim:
Bundan önceki hadis-i şerifte ziraat ve ağaç dikme övülmüştü. Burada ise, bir toplum tüm olarak ziraatla uğraşır da diğer san'at ve ticaret işlerini bırakırsa, o toplumda zillet ve hakir duruma düşme hali doğar ki, bu' bir cemiyet için kurtuluş ve yükseliş yolu değildir. Ziraat yanında san'at, ticaret, cihad gibi çeşitli bölümlerde çalışma lâzımdır ki, o toplum zilletten kurtulsun.

638- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
veya çoban köpeğinden başka bir köpek tutar-- sevabından bir kırat eksilir.»
Mütercim:
Av köpekleri, hayvan sürülerini koruyan köpekler, evleri hırsızdan koruyan köpekler beslenebilir ve bulundurulabilir. Fakat süs için olsun, eğlence için olsun evlerde köpek bulundurulması yasaktır. Hele başkalarına zarar verecek ısırıcı

köpekleri barındırmak haramdır. Barın diri İmal arı caiz olpaı köpeklere ittifakla sahip olüna-bildiğinden İmam Malik Hazretleri köpeğin tahir Ctemiz) olduğu görüşündedir. Çünkü böyle av köpekleriyle meşgul olmak sebebiyle onlardan sakınmak zordur. Ayrıca bir şeye izin verilmesi, o şey ile ilgili hususları da kapsar ve izin bunlara da şamildir, diye hüküm vermiştir, İmam Azam Hazretlerine göre, köpek domuz gibi aynen pis olmayıp kılları ve kemikleri temizdir. Derisi de tabaklanabilir. Yalnız köpeğin salyası pistir.
İmam Şafiî ve İmam Muhammed Hazretlerine göre, köpek domuz gibi aynen pistir. Her parçası da böyle pistir. Yine İmam $afiî Hazretlerine göre, ıslak olarak bir kimsenin elbise veya bedenine köpek dokunursa, o yeri yedi kez yıkamak gerekir. Bu yedi kere temizlemeden birisinin toprakla olması lazımdır. Halk arasında söylenen ve Şafiîlere isnad edilen: Bir kimseye köpek dokunursa abdesti bozulur, sözünün aslı yoktur.

639- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
« İsrail oğulları zamanında) biri öküze binmiş giderken Öküz binicisine dönüp baktı ve dedi ki: Ben bunun için (binilmek için) yaratılmadım; ancak ziraat için yaratıldım.» Ashab, öküzün konuşmasına şaşarak (hadiseyi yadırgayarak), sübhanellah! dediler. Bunun ne Hazreti Peygamber buyurdular ki:
«Ben buna inandım, Ebû Bekir ve Ömer de inandılar. Bir kurt da koyun kaptı. Çoban kurdun ardına düştü (ve koyunu kurtardı) Kurt çobana dedi ki: Canavarlar gününde, sürünün benden başka çobanı bulunmayacağı günde onu (koyunu) kim kurtaracaktır?» Bu
da Ashab'm hayretini mucip oldu. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: «Bu olaya ben inandım, Ebû Bekir ve Ömer de inandılar»
Bu lıadîs-i şerifi Ebû Hürsyre'den rivayet eden Ebû Seleme, Hazreti Peygamber bu sözleri buyurduğu zaman o mecliste Ebû Bekir ile Ömer bulunmuyorlardı. Bu ikisinin de ayni inancı taşıyacaklarını onların gıyabında olarak Hazreti Peygamber haber vermişti, dedi.

640- Ebû Hüreyre CRadıyaJlahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Medine'ye hicretlerinde Medineli ashab CEnsar) dediler ki: Bizim mülkiyetimiz altındaki hurma bahçelerini kardeşlerimiz olan muhacirlerle (Mekke'den hicret edenlerle) aramızda böl ya resûlallah! Hazreti Peygamber onların bu dileklerine karşı, «hayır!» diye cevap verdiler. Sonra Hazreti Peygamberin muvafakati üzere muhacirler, Medine'lilerin hurmalarının bakım işlerini yürütmek şartı ile hurma ürünlerini aralarında paylaşmayı kararlaştırdılar.
Mütercim :

Böyle hurma bahçelerinin bakımı, sulanması ve budanması muhacirler tarafından olup da ürünlerinin ortak olması müsâkat (ziraat ortaklığı) dernektir. Fıkıh kitablarında beyan edilen müsâkat, bir taraftan ağaç ve diğer taraftan bakım olmak üzere elde edilen meyvalarm taraflar arasında bölünmesinden ibaret bir ortaklıktır. Müsâkatm rüknü, icab ve kabuldür. Ağaç sahibi meyvalarda şu kadar hisse almak şartı ile bu ağaçların bakımını sanaverdim, der. Karşı taraf da kabul ettim, cevabını verir ve ortalık bağlantısı kurulur. Ayrıca sözleşmeyi yapan iki tarafın da akıl sahibi olmaları şarttır. Bulûğa ermiş olmaları şart değildir. Yine hisselerin 1/2, 1/3, 2/3 gibi tayin edilmeleri lazımdır. Bu hadîs-i şerifte hisselerin gösterilmiş olmaması, örf ve adete bağlı olarak hisse alınması kasdedildiği cihetledir ki, bu da ayrıca aralarında kararlaştırılmıştı.

641- îbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhünıa) rivayet edilmiştir.
««Herhangi birinizin, tarlasını ücret almaksızın bir din kardeşine (ziraat edip faydalanması için) vermesi, ondan belirli bir ücret almasından daha hayırlıdır.»
Mütercim:
Bir kimse tarlasını ziraat etmesi için belirli bir ücret karşılığında verebilir. Ancak ücret almadan vermesi daha uygun, Allah katında da büyük sevaba vesile olur.
Ziraat için araziyi icara vermek caizdir. Bir kimse dilediğini ekmek üzere kiraladığı arazide yaz ve kış, bir yıl içinde bir kaç defa ziraat edebilir. Bu hadîs-i şerifte, arazilerin kiralanamayacağına dair bir işaret yoktur. Yalnız ücretsiz olarak başkasına verilmesinde fazilet vardır.

642- Hâzreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir: «Her kim, sahipsiz bir araziyi onarırsa ona herkesten daha müstahaktır.»
Mütercim :
.İmam Azam Hazretlerine göre, bir kimse hükümet izni ile boş araziden bir yeri imar ve ihya ederse ona sahib olur. Eğer böyle bir yerden yalnız faydalanma izni verilmişse, mülk edinilmesine müsaade edihnemişse, o yerde yalnız' kullanma hakkı bulunur, mülkiyet hakkı olamaz. Her halde hükümet izni İmam Azam'a göre şarttır.
İmam Şafiî, İmam Muhammed, Ebû Yûsuf hazretlerine göre pey-gamber'in izni kâfidir; hükümetin iznini almak şart değildir. Böyle bir araziyi ihya ve imar eden kimse, yaptığı imar sebebiyle o araziye malik olur.

Mevât; sahipsiz olan, mera veya harman yeri olarak kullanılmayan ve yerleşim merkezinin en ücra köşesinden batırıldığı zaman sesin ulaşamıyacağı uzaklıkta bulunan yerlerdir. Çünkü yerleşim merkezlerine yakın yerler halk için mer'a ve harman yeri ve baltalık olmak üzere terk edilir. Bu yerlere metruk (terk edilmiş) araziler denilir; bunlara mevat (boş ve ölü) arazi denmez.

643- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) der: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu ki: «Bu gece Rabbimden bana bir haberci gelerek bu mübarek vadide (Akik'de) namaz kü ve buradan hac ile beraber ömreye niyet et, dedi.»
Hazreti Peygamber bunu Akik adındaki yerde buyurdu. (Bu ha-dîs-i şerif hac bahsinde geçmişti.)

644- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Hayber'in fethinde Peygamber Sailallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri orada yerli bulunan Yahudilerin tümünün çıkarılıp uzaklaştırılmalarını emredince, Yahudiler Hazreti Peygambere gelip şu ricada bulundular: Bizi buradan çıkartmayınız. Biz müsâkat yolu ile (ziraat ortaklığı ile) hurma bahçelerini bakıp yetiştirelim. Sonra elde edeceğimiz ürünlerin yarısı bizim, yarısı da sizin olsun. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Bu şart dahilinde ve dilediğimiz müddetçe sizi burada bırakıyoruz.»

645- Züheyr bin Râfi (Radiyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni özel olarak huzurlarına çağırdı ve bana,
«Siz tarlalarınızı ne yapıyorsunuz?» diye sordu. Dedim ki:
(Bunları, mahsulün dörtte biri karşılığında, hurma ve arpa ürününden belirli ölçekler mukabilinde icara veriyoruz, dedim Bana şöyle buyurdular:
«İcara vermeyiniz. Ya kendiniz ekiniz veya ektiriniz veya tutunuz.»
Mütercim :
Râfi bin Hadîc'in amcası Zübeyr bin Râfi'den rivayet edilen bu hadîs-i şerif her ne kadar sahih ise de, İbni Ömer tRadıyallahu An-hünıa) ve diğer sahabe tarafından Rafi bin Hadîc'in yüzüne karşı: Bu rivayetiniz, Hazreti Peygamberin devrinde ve huzurlarında olan bütün Medine halkının işlem ve adetlerine aykırı olduğundan onu başka şekilde yorumlarız, dediler. Yani, ziraat arazilerinin icara verilmesinin Hazreti Peygamber tarafman yasaklanması mutlak olmayıp özel bir şarta veya bilinmiyen bir ücrete bağlı kılınmasından dolayıdır; yoksa muayyen bir ürün karşılığında veya nakid para ile arazilerin icara verilmesi caizdir, dediler. Fakat sonra. İbni Ömer bu hadisi şeriften korktu ve arazinin icara verilmesini terk etti; takva yolunu seçti. Yoksa fetva yönünden arazinin icara

verilmesi, müza-raa yapılması caizdir. Müzaraa, bir taraftan arazi, diğer taraftan iştir. Sonra iki taraf arasında ürünün muayyen bir nisbetle bölünmesidir. Bu bir nevi ortaklıktır. Bunun rüknü icab ve kabuldür: Arazi sahibi çalışacak olan çiftçiye der ki, bu yerin ürününden şu mikdar almak şartı ile onu sana verdim. Çiftçi de, kabul ettim diye cevab verir. Böylece müzaraa bağlantısı yapılmış olur. Çiftçinin arazi, sahibine teklifi ile de bu bağlantı olur. Bu sözleşmede her iki tarafın akıl sahibi olması şarttır, baliğ olmaları şart değildir. Bir de ne ekileceğinin söylenmesi yahut çiftçi her ne dilerse ekebilir kaydının konması gerekir. Bununla beraber çiftçinin yarı, üçte bir veya üçte iki şeklinde üründen hisse alma hususu da tayin edilir.
Eğer çiftçinin hissesi tayin edilmez, yahud çıkan üründen başka bir şey vermek şart koşulursa, yahut hasılattan şu kadar kile hisse almak kesinleştirilirse bu müzaraa ortaklığı sahih olmaz. İşte bu hadîsi şerifte vaki olan Hazreti Peygamberin yasaklaması da böyle fasid sözleşme hakkında varid olmuştur, diyerek hadîs-i "şerif tevil edilir. Fasid müzaraa sözleşmesinde elde edilen ürünün hepsi tohum sahibinin olur. Yer sahibi ise eğer tohumu vermemişse yerinin ücretini alır. Tohum yer sahibinin olduğu takdirde çiftçi, çalışmasının karşılığını, emsalinin ücreti ile kıyas edilerek alır.
Müzaraa sözleşmesinde ekin henüz yeşil iken arazi sahibi ölse, ekin yetişinceye kadar çiftçi işine devam eder. Ölenin varisleri çiftçi ye engel olamazlar. Eğer çiftçi ölürse, bunun varisleri kendi yerine geçer ve dilerlerse ekin yetişinceye kadar-işe devam ederler; yer sahibi onlara engel olamaz. Müsâkat akdinin hükmü de yukarda beyan olunduğu üzere tıpkı müzaraa sözleşmesi hükmü gibidir.
Bu müzaraa ortaklığı İmam Azam Hazretlerine göre caiz değilse de İmamneyn'e göre Ümam Muhammed ve İmam Ebû Yûsuf) ve diğer müctehid imamlara göre caizdir ve fetva da bu iki imamın görüşüne göredir.

646- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) anlatır: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu ki: «Cennet ehlinden bir adanı, ziraat etmek İçin Rabbisinden izin istedi. Allah Teaîâ ona, sen istediğin durumda değil misin? buyurdu. Adam: Evet! dedi; fakat ziraat etmek istiyorum, (Sonra ziraat etmesi için Allah tarafından ona müsaade edilir.), Tohumu ekti ve ekinin bitmesi göz kırpması kadar kısa bir zamanda oldu. Dağlar gibi ekin yığınları meydana geldi. Cenabı Hak ona buyurdu:
Ey insanoğlu! İşte önünde al. Gerçekten senin gözünü hiç bir şey doyurmaz.» Resûl-i Ekrem'in bu hadisi üzerine mecliste bulunan bir bedevi şöyle dedi: Vallahi, bu cennet ehlinden olan adamın ya Ku-reyşli veya Ensarlı olduğunu göreceksiniz. Çünkü ziraatla iştigal eden onlardır. Bizim ziraatla işimiz yok.

Arabi'nin bu sözü üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selime güldüler.
Mütercim :
Bu hadîs-i şeriften, çiftçilerin ziraata olan düşkünlük ve muhabbetleri anlaşıldığı gibi, arazinin icara verilmesi veya sahibi tarafından kullanılması cevazı da çıkmaktadır.[41][1]

MÜSÂKAT VE ŞİRB BAHSİ

647- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine bir bardak içecek getirildi. Birazını içti. Hazreti Peygamberin sağ tarafında o meclisin en küçüğü olan İbni Abbas bulunuyordu. Halid bin Velid ve diğer yaşlılar da sol tarafında bulunuyorlardı. Sonra Hazreti Peygamber sağ tarafında bulunan îbni Abbas'a dönerek: Ey delikanlı! Bunu (artan içeceği sol tarafımda bulunan) yaşlılara ikram etmeme müsaade eder misin?» buyurdular. İbni Abbas şu cevabı verdi:
— Ya resûlallah! Sizin bana düşen artığınıza hiç kimseyi tercih edemem. Bunun üzerine Hazreti Peygamber artan içeceği İbni Abbas'a verdi.

648- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki: Evimizde besili bir koyun vardı. Bunun sütü sağılarak evimizin kuyusundan biraz su karıştırılıp Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme bardakla sunuldu. Birazını içtiler. Hazreti Peygamberin sol tarafında Hazreti Ebû Bekir (Radıyallahu Anh) ve sağ tarafında bir bedevi bulunuyordu. Hazreti Peygamberin, "adetleri üzere arta kalan içeceği sağ tarafında bulunana vermesi ihtimali kuvvetli olduğundan, bedevi'ye vermesin diye Hazreti Ömer dedi ki:
— Ya Resûlallah, şu arta kalan sütü yanınızda oturan Ebû Bekir'e ihsan buyurunuz. Hazreti Peygamber yine adetleri üzere o süt artığını sağ taraflarında oturan bedevî'ye uzatıp verdi ve şöyle buyurdu:
«Herhangi bir şey verilirken, sağ tarafta bulunan tercih edilmelidir.» (Sağdan itibaren sıra gözetilmelidir.)
Mütercim:
Böyle içilen şeylerden arta kalanı sağ tarafta bulunanları tercih ederek vermenin sünnet olduğunda ittifak vardır. Yalnız ibnı Hazm'a göre, sağ tarafta olanın tercihi vacibdir ve sağ tarafta olanın izni olmaksızın sol taraftakine. verilmesi asla caiz değildir.
Ayrıca, «Büyüklerinizden başlayınız» mealinde hadîs-i şerif varsa da, bu hadîs-i şerif halka halinde oturulupta ikram eden kimsenin ortada kaldığı durum içindir. Burada yaşlılar tercih edilir.

Bir de Hazreti Peygamber İbni Abbas'dan izin istediği halde bedeviden izin istememesinin hikmeti, îbni Abbas peygamberin akra-basıydı. Bedevi ise yabancı idi. Bedevinin gönlünü hoş etmek için ona vermiş olmalarıdır, deniliyor.

649- Ebü Hureyre (R.A.) anlatıyor.
«Suyun fazlası (akıp gitmesin diye) tutulmaz ve bu yüzden yeşilliklerin bitmesine de engel olunur.»
Mütercim:
Aslında su, ot ve ateş mubahtır; bunlardan herkes faydalanabi-388
lir. Bunlar insanların faydalanma bakımından ortak malları gibidir. Kova testi ve küp gibi kaplarda biriktirilmiş olmayan sulardan bütün insan ve hayvanların içme hakkı vardır. Bir topluma ait olan bir nehirden, birinin arazisindeki su kanalından veya kuyusundan izin almaksızın bir kimse kendi arazisini sulayamaz sâde su içme hakkı olduğundan su içebilir ve eğer kanal ve kuyuya zarar verilmiyecek olursa hayvanlarını da sulayabilir. Testi ve kova gibi kaplarla su alıp evine ve bahçesine de götürebilir.
Sahipsiz arazilerde kendiliğinden yetişen otlar mubah olduğu gibi, bir kimsenin mülkünde kendiliğinden yetişen ve mülk sahibinin hiç bir emeği bulunmayan otlar da mubahtır. Ancak mülk sahibine zarar vermemek şarttır. Bir kimsenin mülkünde kendiliğinden yetişen otlar mubah ise de, mülk sahibi tarafından mülküne başkasının girmesi engellenebilir. Ev içinde bulunan ateş de böyledir. Ateş almak için başkası eve sokulmayabilir. Fakat açık ve sahipsiz yerlerde yakılan ateşlerden herkes faydalanabilir. Bu gibi ateşlerden ısınılır, ışığından faydalanılarak iş yapılır, ondan lamba ve fener yakılabilir. Ateş sahibi bu faydalanmaya engel olamaz. Fakat izni olmadıkça o ateşten kimsedir kor alamaz.
Suyun hükmüne gelince : Bir kimsenin mülkü içinde devamlı suyu bulunan bir kuyu, havuz veya bir nehir bulunduğu halde bunlardan su içmek isteyen kimse mülke girmekten engellenebilir; fakat yakında başka içecek mubah su yoksa, mülk sahibi o kimseye su çıkarıp vermeye yahud onun girip su almasına müsaade etmeye mecburdur. Mülk sahibi su çıkarmadığı taktirde, o kimsenin girip su alma hakkı vardır. Ancak kuyunun, havuzun veya nehrin kenarını bozmak gibi zararları su sahibine vermemek şarttır.

650- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Suyun fazlasını tutmayınız ve bu yüzden (meralarda) otların çoğalmasını önlemiş olursunuz.»
Mütercim:
Bir yerde mevçud sudan, hayvanların otunu yetiştirecek başka su bulunmadığı zaman böyle bir suya sahib olan kimse kendi zaruri ihtiyacından artanı tutması

hadls-i şerif ile yasaklanmıştır.
Hanefî, Şafiî ve Maliki nıezhebîerine göre, yukarıda açıkladığımız gibi, bu faydalanmaya engel olmak haramdır. Çünkü bu gibi sularda insan ve hayvanların faydalanma hakkı vardır. Bazı alimlere göre de, bu faydalandırma bir ihsan ve iyiliktir. Çünkü kendi mülkünde veya boş bir yerde açılan kuyu, açanın şahsî menfaatine bağlıdır ondan başkasına bir ikram olur, denmektedir. Yoksa herkes hava ve ışıktan faydalandığı gibi denizlerden, büyük göllerden, mülk olmayan nehirlerden, umuma ait kuyulardan faydalanmak her canlı için mubahtır. Bunlardan isteyen kimse arazisini sulayabilir, su arkı açabilir, değirmen kurabilir. Ancak, bunlar yapılırken baş- kasma zarar vermemek şarttır. Bu itibarla su, taşırılarak insanlara zarar verilirse, yahut nehrin suyu büsbütün kesirlirse, yahud kayıkların yüzmesine imkân bırakılmazsa, bu takdirde böyle zararlara sebebiyet verenlere engel olunur.

651- Ebû Hüreyre'den CRadıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Maden ocağının telefi Cicine düşmek suretiyle ölüm veya yaralanma meydana gelmesi) hederdir. Kuyunun telefi hederdir. Hayvanın telefi hederdir. Yeraltı servetlerinde beşte bir hazinenindir.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerife ait bir kısım hükümler 485 sayılı hadîs dolayısı ile geçmişti. Bu bir tekrar mahiyetinde ise de kelimeler yerlerini değiştirmiş olduğundan ikinci defa nakledilmiştir.
Hayvanların telefi hakkında fıkıh kitaplarında belirtildiği üzere, bir hayvanın sebebiyet verdiği zararı sahibi ödemez. Fakat bir adamın malını telef etmekte olan hayvanını sahibi görür de ona engel olmazsa* zararı ödemesi gerekir. Bir de toslayıcı öküz, ısırıcı köpek gibi zararı belli bir hayvanın sahibine, hayvanına sahip ol, diye önceden tenbihte bulunmuş ve buna rağmen hayvanını salıvermiş ise, bir ziyanda bulunduğu takdirde zararını sahibi öder.
Yine bir kimsenin hayvanı, kendi mülkünde iken bir başkasının canına veya malına herhangi bir şekilde zarar verirse, hayvan ister yalnız ve ister sahibi ile beraber olsun, tazmin gerekmez. Bir de hayvanını başkasının mülküne mülk sahibinin izni ile soksa, kendi mülkünde imiş gibi hayvanın zararını ödemek gerekmez. Fakat mülk sahibinin izni olmaksızın sokulmuş olursa, hayvanın ister sürücüsü, ister yedekcisi olsun ve ister yakınında bulunsun, böyle bir hayvanın yapacağı zarar sahibi tarafından ödenir. Ancak hayvan kendiliğinden boşanarak bir kimsenin mülküne girip zarar yapmış olursa sahibi bu zararı ödemez.
Ayrıca herkesin, umuma ait yolda hayvanı ile yürümek hakkı vardır. Böyle bir yolda hayvanına binerek yürüyen kimsenin hayvanı sakınılması mümkün olmayan bir zarar yaparsa, sahibi onu ödemez. Misal:

Hayvanın ayağından toz ve çamur sıçrayıpta başkasının elbisesini kirletse, yahut hayvan arka ayağıyle teperek yahut kuyruğu ile çarparak bir zarar etse, tazmin gerekmez. Fakat hayvanın ya ön ayağı ile veya başı ile çarpışmasından meydana gelen zarar ve ziyanı hayvan binicisi öder. Umuma ait yolda hayvan yedekcisi ile sürücüsü veya binicisi arasında tazminat ödeme bakımından fark yoktur. Ancak, umuma ait bir yol üzerinde hiç kimsenin, hayvanını durdurmaya veya bağlamaya hakkı yoktur. Eğer böyle bir yol üzerinde hayvan durdurulur veya bağlanırsa, hayvanın ön veya arka ayağı ile tepmesinden veya başka hareketlerinden meydana gelen zararı hayvan sahibi öder. Fakat hayvanların durması ve beklemesi için hazırlanmış olan yerlerde hayvanların etmiş olduğu ziyan ödenmez.
Bir kimse umuma ait olan yolda hayvanını başıboş salıverse, o hayvanın ettiği zararı öder.
Bir kimsenin bindiği hayvan ön veya arka ayağı ile ister binicinin kendi mülkünde ve ister başka yerde olsun, bir nesneyi "çiğneyerek ziyan etse, binici bu işe sebebiyet verdiği için o ziyanı öder; fakat at, gemi azıya alıp binici onu kontrol altına alamaz da bir ziyan ederse tazmin gerekmez. Bir de, bir kimse kendi mülkünde hayvanını bağlamış olduğu halde diğer biri gelerek oraya kendi hayvanım bağlasa ve mülk sahibinin atı teperek onu helak etse yine tazmin gerekmez; fakat mülk sahibinin hayvanı telef olursa onu diğerinin
ödemesi lazım gelir.
Bir yere iki kimsenin, hayvanlarını bağlamak hakkı olduğu halde her ikisi o yere hayvanlarını bağlasa ve bunlardan biri ötekini telef etmiş olsa, tazmin gerekme hayvanlannı bir yere tazmin gerekmez Yine iki S hav T" hTmi dİ«erini « lunmayan bir yere öldürürse tazmin gerekmez bağlayanın sonra-ce bağlanan! öldürürse tazm

652- Abdullah (Radıyaİlahu Anh) der ki, Peygamber Sallalİahu Aleyhi ve Seliem şöyle buyurdu:
*Kim yaJan yere yemin eder de, o yemin sebebiyle bir kişinin malını haksız yere alırsa, kıyamet gününde Allah Tealâ'nın gazabına uğramış olarak O'nun huzuruna çıkar.»
Sonra bu hadîs-i şerifi tasdik etmek üzere Allah Tealâ Hazretleri: «Allah'ın ahdini ve kendi yeminlerini bir kaç paraya satan kimselerin ahirette hiç bir nasibi yoktur.» mealindeki ayeti kerimeyi inzal buyurdu. (Ali Imran, Ayet: 77)
Abdullah bu hadis-i şerifi rivayet ederken: - Siz ne soyuyorsunuz! Bu ayeti kerime benim hakkımda nazil oldu, dedi. Şöyle ki:
Benimle amcamın oğlu arasında ihtilâf konusu bir su kuyusu vardı. Davamızı bir hükme bağlamak için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seliem bana: «Şahitlerini

getir,» dedi. Ben şahitlerim yoktur, dedim. Hazreti Peygamber.- «O halde hasmın yemin etsin,» buyurdu. Ben: - Ya Resûlallah, bu adam yalan yere yemin eder, dedim. Sonra Hazreti Peygamber "bu hadîs-i şerifi buyurdu. Allah Tealâ Hazretleri de yukardaki ayeti kerimeyi indirdi.
Mütrcîm;
Yemin üç kısımdır:
1- Yemin-i gamûs ki, yalan yere kasden yemin etmektir. Ga-mûs'un manası, sahibini büyük günaha daldırır demektir. Bu türlü yemin-için Hanefî mezhebinde keffâret yoktur. Çünkü keffâret ile bunun günahı bağışlanmaz. Ancak tevbe ve istiğfarla beraber, hak sahibi var ise ondan helallik almakla bu günah bağışlanır. İşte bu hadîs-i şerifteki tehdit, bu gibi yemin hakkındadır. Başka hadîslerde ve başka kitaplarda: «Gamûs şeklindeki yemin, evleri harab eder,» diye varid olmuştur. Böyle kul hakları üzerine yalan yere yemin edenleri, bu yemin helak eder, ocaklarını söndürür.
2- Mün'akıd yemin ki, gelecekte bir şeyi yapmak veya yapmamak üzere edilen yemindir. Vallahi falan işi yapmam veya yaparım, şeklinde edilen yemindir. Bu türlü yemin bozulduğu takdirde, yemin keffâreti vermek gerekir. Bu keffâret de ya bir köle azad etmek yok ise, on fakire birer fitre miktarı sadaka vermek veya on fakir giydirmek;' bunlara gücü yetmezse üç gün arka arkaya oruç tutmaktır.
Bir kimse : Vallahi, falan-ca kimse ile banşmam veya konuşmam veya evine gitmem, diye yemin ederse, bu türlü yeminin bozulması ve keffâret verilmesi matluptur. Böyle yeminlerde ısrar edip bozmamak haramdır. Fakat meşru olan yeminde sebat etmek gerekir. Sebat edilmez de bozulursa yine keffâret lazım gelir.İçki içmeyeceğine yemin eden kimse, bu yemininde sebat eder; bununla beraber yeminini bozacak olursa, bunun keffâretini öder.Ayrıca işlediği haramın günahını çeker.
3- Lağıv yemin ki, zanna dayanıp gerçeğe aykırı olarak kasıtsız yapılan yemindir. Geçen yıl hacca gittiğini sanarak buna yemin etmesi ve aslında iki yıl önce hacca gitmiş olması gibi. Bu türlü yeminlerin bağışlanması umulur.
Şafii mezhebinde lağıv yemin, söz arasında yemini kasdetmeye-rek söze güç kazandırmak için, vallahi gittim, vallahi geldim, vallahi okudum, billahi yazdım gibi yeminin Allah katında bağışlanması u-mulur.
Her iki mezhebe göre de, mümkün olduğu kadar böyle yeminlerden sakınmalıdır. Üzüntü ile kaydedelim ki, bazı kimseler, farkında olmaksızın böyle her sözde, konuşma aralarında bu lağıv yemini yapar. Herkes bu şekildeki kötü alışkanlıktan kendini kurtarmalıdır, yeminsiz konuşmaya alışmalıdır.

653- Ebû Hüreyre (Radıyaîlahu Anh) anlatıyor: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur ki: «Üç kimse vardır ki, kıyamet gününde Allah onlara

merhamet gözü ile bakmaz ve onları günahlardan temizlemez, hem de onlara acıklı bir azab vardır: Yolculukta suyunun ihtiyacından fazlasını yolcuya vermeyen adam.
Bir idareciye yalnız dünya menfaati için biat eden (oy veren) ve kendisine dünyalık verirse memnun olan, vermezse kızan (aleyhine dönen) adam.
Akşam üstü satılık malını arzedip, «kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, bu mal karşılığında bana şu ve şu kadar para verildi Cde vermedim), diyen ve bu yeminine bir müşterinin kandığı adam.»
Sonra Hazreti Peygamber : «Allah'ın ahdini ve kendi yeminlerini bir kaç paraya satan kimselerin ahirette nasibi yoktur,» mealindeki ayeti kerimeyi okudu. (Ali İmran: Ayet 77)

654- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) rivayet eder:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur: «Bir adam yolda giderken ağır şekilde susadı. Derken bir kuyuya inip su içti. Çıktıktan sonra susuzluktan soluyup toprakları yalayan bir köpekle karşılaştı. Adam, bu köpek, benim çektiğim susuzluğun benzerini çekiyor, dedi ve kuyuya inerek kundurasına su doldurup ağzına taktı ve yukarı çıkıp köpeğe su içirdi. Allah Tealâ Hazretleri de onun bu işini beğendi ve günahlarını bağışlardı. (Cennetine girmeye vesile kıldı)!» Ashab dediler ki: Ey Allah'ın Resulü, -hayvanlar yüzünden bize sevab var mı? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Her ıslak ciğer için (her canlının susuzluktan yanan ciğeri için) sevab vardır.»
Mütercim:
İnsan ve hayvan, her canlının içirilmesi ve yedirilmesinden dolayı sevab kazanılacağı bu hadis-i şeriften anlaşılmaktadır. Fakat İmam Nevevi'nin tercihine göre, kendisine ikram edilen hayvanın zararsız olması lâzımdır; öldürülmesiyle emredilmemiş olmalıdır.

655- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Bir kadına, kendi yüzünden azap edildi. Bu kadın, açlıktan ölünceye kadar kediyi hepsetmiş ve bu yüzden cehenneme girmiştir.»
İbni Ömer der ki; Allahu alem, Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştu: «O kadın, kediyi hapsettiği zaman ne yedirmiş, ne içirmiş ve ne de yeryüzü haşaratından yesin diye salıvermişti.»

656- Ebû Hüreyre'den (radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Nefsim kudretlinde olan Allah'a yemin ederim ki kıvamptt Kevser Havuzuma birtakım kimseleri yaklaştırmayım.yabanr deyenin su kurnasından kovulduğu gibi...» Kevser haklan £" vulacaklar, ya münafıklar, ya bid'at sahihleri, ya da diğeTü^Jlî lerden

olanlardır, deniliyor.

657- Sa'b bin Cessâme (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: «Koru, ancak Allah'ın ve peygamberinin korusudur.»
Mütercim;
Müslümanların ihtiyaçları için Hazreti Peygamber tarafından veya devletçe korunmuş kuyu ve araziden başka korunmuş yer olamaz. Bu hadîsi -şerfin geliş sebebi şu: Cahiliyet devrinde bir takım şeref sahibi ileri gelen kimseler.bir yere konakladıkları zaman, köpek sesinin ulaştığı yere kadar olan araziyi dört yönden çevirerek kendilerine ayırırlardı ve kendi koruları sayarlardı. Bu yeri kendi hayvanlarının otlamalarına tahsis ederlerdi. Bununla beraber diğer. insanların mer'alanna da ayrıca ortak olurlardı. Sonra Hazreti Peygamber bu cahiliyet adedini bu hadîs-i şerifle yasakladı. Gaza ve cihad için veya m üsl uman I arın diğer ihtiyaçları için meşru bir izin olmadıkça, hiç kimse kendi basma, umuma terk edilmiş yerlerden kendisi için koru edinemez; bu caiz değildir.

658- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«At beslemek kimi için sevab kimi için örtü (geçim vasıtası) ve kimi için de vebaldir.
Sevab kazanan kimse, atı Allah yoluna bağlayan, bağını uzun yaparak çimenlikte veya bahçede otlatan kişidir. Bağının geniş alam içinde çimenlikten veya bahçeden otladiği her şey, sahibine sevab olarak yazılır.
Eğer bağı kopar da şaha kalkarak bir veya iki tur atarsa izleri ve tersleri sahibine sevab olarak yazılır. Eğer bir nehire uğrayıp o nehirden içerse, sahibine, onu sulamak için bir himmet göstermemiş olsa bile, bundan dolayı sevab yazılır. İşte at, bu gibi sebeplerle bir sevabdır.
Kim de atı, ihtiyacını karşılamak ve başkasına muhtaç olmamak için besler, boyunlarında ve sırtlarında olan şer'i hakları (zekât ve yardım gibi hukuku) unutmazsa atlar, bu sebeple bir örtü (geçim vasıtası dır.
Kim de atları; iftihar, gösteriş ve müslümanlara karşı düşmanlık olarak beslerse bu sebeplerden ötürü bir vebaldir.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e merkeplerin durumu soruldu ve şöyle buyurdular:
«Bana, bunlar hakkında, şu eşsiz ve mânası geniş ayeti kerimeden başka âyet nazil olmadı: Kim zerre miktarı hayır işlerse, onun karşılığını (sevabını) görecektir. Kim de zerre miktarı kötülük işlerse, onun karşılığını (cezasını) görecektir.» (Beslenen hayvanlar iyi bakrfır ve iyi yolda kullanüırlarsa sevab kazanılır aksi eünaha düşülür.)
Mütercim ;

Mümin ve kâfir herkes kıyamette, dünyada iken yapmış olduğu şeylerin karşılığını görecektir. Fakat müminin günahı bağışlanır ve iyi işlerine sevab verilir. Kafirin iyi işi kabul olunmaz ve günahlarından dolayı azab olunur.

659- Hazreti Enes (Radiyalla.hu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Bahreyn arazisinin bir kısmını Medîne'li ashaba (Ensar'a) vermek, mülkiyetlerine geçirmek istedi. Medine'li ashab dediler ki, muhacir (Mekke'-li) kardeşlerimize de vermedikçe gönlümüz razı olmaz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu;
«Benden sonra size başkalarının tercih edildiğini tsize karşı onlara üstünlük ve hak tanındığını) göreceksiniz. Fakat siz ahîrette bana kavuşuncaya kadar sabrediniz.»
(Bazı idareciler, sizin gibi hak sahihlerini bırakıp başkalarını tercih ve onlara ihsan ve ikram edeceklerdir. Fakat siz yine sabrederek itaatten dışarı çıkmayınız.)

660- Abdullah bin Ömer'den (Radıyallahu Anhüm) rivayet edilmiştir:
«Kim bir hurmalığı budanıp aşılandıktan sonra satın alırsa o hurmalığın meyvesi, müşteri şart koşmadığı takdirde satıcınındır. Kim de mallı bir köle satın alırsa, o kölenin malı, müşteri şart koşmadığı takdirde onu satanındır.»
Mütercim :
Hurma ağaçları budanıp aşılanınca adeta meyvalı ağaç hükmünde olur. Pazarlıkta bu aşılanmış ye meyve hükmünde olan çiçek ler söz konusu edilmezse, o yılın mahsulü satışa dahil olmaz. Mey-valar satıcının ve ağaç müşterinin olur. Çünkü satılan malın eklerinden olmayan veya ona bitişik kararlı ilâvelerden sayılmayan, satılan malın bir parçası hükmünde olmayan veya beldenin örf ve adetinde satılan mala bağlı kabul edilmeyen şeyler, satış halinde alış-verişe girmezler, satılan malın dışında kalırlar. Fakat pazarlıkta müşteri bunlarla beraber malı satın almayı şart koşarsa, o zaman satılan malla beraber bu ekler de müşterinin olur.
Beldenin örf ve detine göre satılan malın eklerinden kabul edilen şeyler, söz konusu edilmese bile, müşteriye ait olur. Bir ev satılınca gardırop, divan koltuk kanepe ve sandalya gibi eşyalar, evin satışına girmediği gibi, bağ ve bahçe satışında çiçek ve meyva saksıları, başka yere götürülmek üzere dikilen fidanlar da alış-verişe girmezler. Yine arazi satışlarında ekin, ağaç satışlarında meyva pazarlıkta söz konusu edilmezse, bu ekin ve meyvalar, arazi ve ağaç satışlarına girmezler; müşteri bu ekinleri veya meyvaları da, arazi ve ağaçla almaya hakkı yoktur. Fakat örf ve adette ek hükmün de olan binek atının gemi ve yük hayvanının yuları, söz konusu edilmese bile, alış-verişe girerler. Satılan hayvanla

beraber bu yular ve gem müşterinin olur.
Yine bir kimse, malı ve parası olan bir kölesini sattığı zaman, o kölenin mal ve parası, köleyi satan efendisine aittir. Zaten Hanefî ve Şafiî mezheblerinde köle hiç bir zaman mala sahib plamayaca-ğındn satılırken elinde bulunacak malın efendisine geri verilmesi gerekir. Maliki ve Hanbelî mezheblerinde, bir köleye efendisi mal temlik ederse, köle o mala sahip olur; fakat böyle satılırken o sahib olduğu mal efendisine geri verilir. Ancak satılan bu kölenin
elindeki mal müşterinin olmak şartı koşulursa, köle ile o mal müşterinin olur. Fakat malın belli ve muayyen olması lazımdır, Eğer satılan kölenin elindeki mal altın veya gümüş olur ve kölenin bedeli de altın veya gümüş ise, bu pazarlık faizden hali olamayacağından, Hanefi ve Şafiî mezheblerinde alış-veriş sahih değildir. Maliki ve Hanbeli mezheblerinde mutlak olarak bu hadîs-i şerife dayanılarak sahihtir.[42][2]

BORÇLAR VE HACİR BAHSÎ

661- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir;
«Kim insanların mallarını ödemek maksad ve niyeti ile (ödünç) alırsa, Allah Tealâ onun yerine Öder, (ona ödeme imkâni bahşeder). Kim de, bu malları batırmak kasdıyle alırsa, Allah Tealâ o kimseyi batırır.», (başkasının malını .batıranın Allah da ahirette amelini batırır.)
Mütercim;
Bir kimse başkasından ödünç olarak veya herhangi bir iş gereği mal ve para gibi eşya alırken o almış olduğu şeyi sonradan ödemek niyetini kesin olarak taşıyorsa, Allah ihsan ve kereminden bu borcu ödemeyi borçluya nasib eder ve ona kolaylık verir. Dünyada ödeye-inese bile, ahirette o borçlunun alacaklılarını razı eder, bu haktan borçluyu kurtarır.
Eğer böyle bir mal alırken, ödememek niyeti varsa, borçlunun bu cötü niyetinden dolayı ödünç alman malın dünyada hiç bir faydası
olmayarak batar. Ayrıca ahirette de hak sahipleri tarafından o borçlunun iyi amelleri alınır. Alacaklıların günahları da bu borçluya yükseltilir, Böylece borcu ödenmiş olur, diye diğer hadîs-i şeriflerde varid olmuştur.

662- Ebû Zer El-Ğifârî (Radıyallahu Anh) der ki: Bir savaş seferinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdim. Dönüşte Medine'ye gelirken Uhud dağını gördüklerinde şöyle buyurdular:
«Şu dağ altın haline dönmüş olsa, o altınlardan hiç birinin üç geceden fazla yanımda kalmasını istemem; ancak bir kimseye borcum varsa, borcum kadarını

saklayarak borcumu öderim.» Hazreti Peygamber, sözüne devamla : «(Dünyada! bolluk içinde yüzenler, onlar (ahirette) darlık içinde kıvrananlardır. Ancak, malı şöyle ve şöyle saçanlar müstesnadır (bunlar, hem dünyada ve hem ahirette bolluk bolluk içindedirler).» diyerek mübarek eliyle önüne, sağma ve soluna işaret ettiler ve:
«Böyle sadaka verip hayır yapanlar azdır!» buyurdular. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellerıı Hazretleri, bana hitaben:
«Ben gelinceye kadar yerinden ayrılma!» buyurdu ve kendisi bir parça uzaklaşınca bir ses işiterek hemen yanına varmak istedim. Fakat sonra efendimizin «Ben gelinceye kadar yerinden ayrılma» emrini hatırladım ve bulunduğum yerde kaldım. Sonra Hazreti Peygamber yanıma gelince:
— Yâ flesûlallah, işittiğim şey, veya işittiğim ses ne idi? diye sordum. Bana:
«İşittin mi?» diye sordular. Ben de:
— Evet i dedim. Buyurdular ki:
«Cibril bana geldi, ümmetinden h*r kim, Allah Tealâ Hazretlerine hiç bir şeyi ortak koşmadan ölürse, cennete girer, dedi. Ben de, şöyle ve şöyle yapsa da girer mi? dedim. Cibril, evet! diye cevap verdi.»

663- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Eğer benim Uhud dağı kadar altınım olsa, borcum için sakladı-.dan başka bu altınlardan bir miktarı yanımda iken üzerimden üç ce geçmesi beni sevindirmezdi.»

664- Câbir (Radiyallahu Anh) Hazretleri der ki:
Bir savaş seferinde devem yorulmuş ve yürüyemez olmuştu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem deveme birkaç kamçı vurunca, yorgunluğu gitti, çok iyi bir şekilde yürümeğe başladı. Sonra Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:
«Şimdi deveni nasıl buluyorsun, onu bana satar mısın?» Ben de:
Satarım, ya Resûlallah, dedim. Medine'y6 vardığımız zaman bu deveyi götürdüm. Hazreti Peygamberi Mescid-i şerifin kapısında buldum. «Haydi, Mescid'e girip iki rekât namaz kıldıktan sonra bana gel,» buyurdu. Ben de Mescid'e girip namaz kıldım ve Hazreti Peygamberin huzuruna verdim. Deve bedeli olan alacağımı fazlasıyle aldım. Sonra devemi bırakıp giderken beni geri çağırdı ve devemi de bana bağışladı.
(590 Sayılı hadise bakınız)

665- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) anlatıyor: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem buyurmuştur ki: «Ben bütün müminlere dünya ve ahirette kendi nefislerinden daha yakınım, (çünkü ben onları kurtuluşa davet ederim. Nefisleri ise, onları kötülüğe çekip götürür.) İsterseniz: Peygamber, müminlere kendi

nefislerinden daha yakındır, mealindeki âyeti okuyunuz. Bu itibarla ümmetimden hangi mü'min ölüpte mal bırakırsa, varisleri kimlerse onun mirasını alsınlar. Eğer ölen bir mümin, geriye mal bırakmayıp borç yahut yardıma muhtaç çoluk-çocuğunu bırakırsa, ölenin dul ve yetimleri bana gelsinler, ben onların veli ve yardımcılarıyım.»
(629 sayılı hadise bakınız.)

666- Muğıre bin Şube'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Analarınıza (ve babalarınıza) karşı gelmeyi, kız çocuklarınızı diri diri gömmeyi, hakları ödememeyi ve başkasının malına el uzatmayı Allah Tealâ size haram kılmıştır. Dedi kodu etmeyi, lüzumsuz sorular sormayı ve malı ziyan etmeyi size mekruh (sakıncalı) kılmıştır.»[43][3]

DAVACILIK BAHSÎ

667- Abdullah bin Mes'ud (Radıyallahu anh) der ki:
Kur'andan bir ayeti, benim, 'Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'den işittiğim şekilden başka türlü okuyan birisini gördüm. Bu adamı, elinden sımsıkı tutup Hazreti Peygambere götürdüm. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ikimizi de dinleyince bize şöyle buyurdu:
«Her ikiniz de güzel okudunuz. Sakın aranızda ihtilafa düşmeyiniz; çünkü sizden Önce olanlar ihtilafa düştüklerinden helak oldular.»
Mütercim :
Kur'anı Kerim, Hicaz halkının yedi lehçesi üzere nazil olmuştur: Kureyş, Temim, Dabbe, Kinâne, Kays, Hüzeyl, Benî Esed, Sonra kesintisiz olarak birbirinden (an'ane ile) yedi imamın naklettikleri yedi okuyuş (Kıraât-ı Seb'a) mütevatirdir. Yedi imam şu kimselerdir: Nafi, İbni Kesir, Ebû Amr, İbni Âmir, Âsim, Hamza, "Kisâ'î. Bu yedi okuyuştan on okuyuşa kadar, olan kırâetler - ki bunlar Ebû Cafer, Halef ve Hallâd kıraetleridir - mütevatir değil ise de meşhurdur. Hanefî mezhebinde meşhur kırâetle namaz sahih olur. Şaz olan kıraet-lerle namaz sahih olmaz. Şaz olan kıraetler de, Hanefî mezhebinde on kıraatin (kırâet-i aşerenin) üzerinde Kıraati aşere'den başka) olan
okuyuşlardır.
Şafiî mezhebinde ise, ancak yedi kırâetle (kıraet-i seb'a ile) yani inütevatir kıraetlerle namaz sahih olur. Yedi kıraetin gayri ile caiz değildir.
Bir de Kur'anm hattı, Hazreti Osman (Radıyallahu Anh) efendimizin imlâsına aykırı olmamak şarttır.

668- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir müslümanla bir yahudi kavga ettiler: Yahudi, çarşıda mal satarken, Musa'yı bütün insanlardan üstün kılan Allah hakkı için, diyen yemin edince müslüman da, Muhammedi bütün alemlerden üstün kılan Allah hakkı için, diye yemin etti ve ey mel'un! diyerek yahudi'nin suratına bir şamar indirdi. Yahudi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e giderek müslümanı şikâyet etti. Hazreti Peygamber-.
«Vuran kim? Onu bana çağırınız,» buyurdu. Müslüman çağrılıp huzura gelince, Hazreti Peygamber sordu:
«Onu sen mi dövdün?» Müslüman, evet! dedi ve kendisiyle Yahudi arasında cereyan eden hadiseyi anlattı. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Peygamberler arasında tercih yapmayınız, Kıyamet gününde kıyametin dehşetinden bütün insanlar yere serileceklerdir. Kabri yarılıp en önce kalkacak olan benim. Bir de göreceğim ki, Musa Aleyhîs-se-âm Arş'ın direklerinden bir direğe tutunmuş duruyor. Bilemiyorum, Musa Aleyhisselâm da bayılanlar arasında mı idi, yoksa Tûr dağında olan tecellideki ilk bayılması, kıyamet baygınlığı yerine mi sayılmıştı?.»
Mütercim:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir tevazu olarak, peygamberler arasında bir tercih yapmaksızın hepsine sevgi ve saygı beslenmesine, çekişmeye meydan verecek şekilde aralarında üstünlük iddiasında bulunulmamasına işaret etmişlerdir. Gerçi peygamberimizin diğer peygamberlerden fazla olarak iki vasfı vardır. Bu iki sıfata iman etmek farzdır: Birinci vasıf, bütün peygamberlerin en faziletlisidir. İkincisi de, bütün peygamberlerin sonuncusu olmasıdır. Böyle inanmayanın imanı sahih değildir. Bununla beraber diğer peygamberlerden hiç birinin yüksek değerlerine zerre kadar noksanlık getirmemek de imanın sıhhatindendir.[44][4]

LUKATA (Yitik mal) BAHSİ

669- Ubeyy bin Kâb (Radiyallahu Anhî derki:
Yolda, içinde yüz altın bulunan bir kese buldum. Hemen Hazreti Peygambere giderek durumu bildirdim. Bana şöyle buyurdular: '
«Sen o parayı bir yıl ilân et, (sahibini ara).» Ben de gittim zaman zaman her tarafa ilân ettim. Sene dolup sahibi çıkmayınca, Hazret! Peygambere durumu arz ettim. Yine bana: «Bir yıl daha o parayı nan et,» buyurdular. Ben de ilân ettim; fakat bir türlü paraya sahip çıkan olmadı. Üçüncü defa gidip keyfiyeti Hazreti Peygamber anlatınca bana şöyle buyurdular:

«Altınların kesesini, sayısını ve kese bağını aklında tut ki, sahibi çıkarsa (ve bu işaretleri vererek kendini tanıtırsa) ona verirsin. Aksi halde onlardan kendin yararlan.»
Mütercim:
Bir kimse yolda bir şey bulur da onu kendisine mal etmek üzere alırsa, gasıp olur. Başkasının malına haksız yere el atmış olur. Bu halde alman mal telef olsa, bir kasdı olmasa bile o malı ödemesi gerekir. Eğer bulunan mal, sahibine verilmek üzere alınırsa, onu sahibine teslim etmek gerekir. Eğer sahibi bilinemiyorsa, bu yitik maldır. Yitiği bulanın elinde o nal emanettir. Yitiği bulan kimse, adet üzere onu ilân eder, sahibini araştırır. Sahibi çıkıncaya kadar elinde bu mal emanet kalır. Biri çıkar da kendisine ait olduğunu ispat ederse, malın ona teslimi gerekir.
Maliki ve Hanbelî mezheblerine göre, yitik bir malın sahibi gelir de bu malın vasıflarını tamamen açıklarsa, başka delile lüzum kalmaksızın o malı almaya hak kazanır. Bu hadîs-i şerifin delâleti budur, diyorlar. îmam Azam ve îmam Şafii mezheblerinde ise, mahn beyyine iîe yani hakim kararı ile adama ait olduğu sabit olmadıkça, mal verilmez. Ancak verilen haber ve işaretler üzerine kanaat getirilirse, malın iddia sahibine verilmesi caiz ve müstahabdir. Fakat sonradan başka birisi çıkar da hakim kararı ile hak sahibi olduğunu isptlarsa, yitiği bulanın o malı ödemesi gerekir. Daha önce hakim kararı ile sahibine verildikten sonra ikinci bir şahıs çıkar da yine hak sahibi olduğunu ispat ederse, o yitik mahn tazmini gerekmez.
Şafiî alimlerinden îbni Hacer, Fethü'1-Barî adlı kitabında ve Hanefî Alimlerinden sarih Sindi, bu hususta bu hadis-i şerifin açık ifadesine bakarak Maliki ve Hanbeli mezheblerini tercih etmişler ve isabetli bulmuşlardır. Çünkü yitik mallarda şahid bulunması güçtür, demişlerdir.

670- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Bazan evime dönünce yatağımın üzerine düşmüş bir hurma tanesi buluyor ve onu yemek için (ağzıma) kaldırırken sadaka (zekât) hurması olmasından korkarak hemen bırakıyorum.» .
Mütercim:
Bu hadîs-i şeriften, böyle yiyecek maddelerden olup pek kıymeti bulunmayan şeylerin ilân edilmeksizin alınıp yiyilebileceği hükmü çıkmaktadır.[45][5]

ZULÜM BAHSİ

671- Ebû Saîd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

«Müminler, cehennemi aştıktan sonra da Cehennem ile cennet arasındaki bir geçitte bekletilerek aralarında olan haksızlıklardan dolayı kısasa tabi tutulacaklar, birbirlerinden haklarını alacaklardır. Nihayet temizlenip arındıkları vakit cennete girmelerine izin verilecektir. Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Seli em'in canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onlardan her biri, cennetteki evini, dünyadaki evinden daha kolay bulacaktır.»

672- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştin «Sakın hiç kimse, başkasının hayvanını kendisinden izinsiz sağmasın. Herhangi biriniz, süt kabına yaklaşılmasını veya dolabı kırılarak yiyeceklerinin taşınmasını ister mi? Hayvanlarının memeleri de onlara yiyeceklerini depolamaktadır. Hiç kimse, kendisinden izinsiz bir başkasının havanını sağmasın.»

673- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri kıyamet gününde mümini kendine yaklaştırır. Koruyucu perdelerini üzerine gererek onu örter ve «falan günahı biliyor musun, filan günahı da biliyor musun?» diye sorar, o, da, evet, ey Rabbim! diye cevap verir. Nihayet ona bütün günahlarını ikrar ettirdiği ve o da kendisinin helak olduğu kanısına vardığı zaman şöyle buyurur:
— Ben, bu günahlarını dünyada gizli tuttum, bu gün de onları sana bağışlıyorum. Sonra kendisine sevablarının defteri verilir. Fakat kâfir ve münafıklara gelince, şahitler (insan, melek, cin ve azalar) bunlar hakkında şöyle şahidlik edecekler:
— îşte Rablerine karşı yalan söyleyenler bunlardır. Hem de Allah'ın laneti böyle zalimler üzerine olsun!»
Mütercim: .
Bir kimse günah işlemiş bulunursa onu gizli tu,tmasi gerşMr. Onu açığa vurması demek, kıyamet gününde aleyhinde şehadet.edecek şahitleri çoğaltması; başkalarına aleyhinde şehadet fırsatı ver mesi demektir.

674- îbni Ömer'den (Radiyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Müslüman, müslümamn (din) kardeşidir; ona haksızlık etmez ve onu ele vermez. Kim kardeşinin ihtiyacını karşılarsa, AUah da onun ihtiyacını karşılar. Kim, bir müslümamn tasasını giderirse Allah da onun kıyamet günü tasalarından bir tasasını giderir. Kim de bir müslümamn ayıbını örterse, Allah da kıyamet gününde onun günahlarını Örter.»
Mütercim:
Bir kimse açık olarak bir haram işlemekte ise onu öğütle o işten alıkoymak gerekir. Kötülüğü bırakmazsa hakime başvurmak icab eder. Fakat bu günah

işlenmiş ve bitmiş ise, onu örtmek daha iyidir.

675- Enes'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Zalim olsun, mazlum olsun, din kardeşine yardım et.» Ashab aeauer ki: Ey Allah'ın Resulü! Buna, mazlum olduğu için yardım ede-Jim, fakat zalim olana nasıl yardım ederiz? Peygamber Sallalahu Aley-nı ve Sellem şöyle buyurdu:
«Ona zulümden elçektirirsin.»
Mütercim:
Zalime yardım etmek, elden geldiği kadar onun zulüm ve tecavüzünü engellemektir. O zaman mazlum zalimin eziyetinden kurtulacağı gibi, zalim de günah ilşemekten kurtulmuş olur. Bu durumda hem zalime ve hem de mazluma yardım edilmiş olur.

676- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Zulüm, kıyamet gününde Csahibi) karanlıklardır. (İmânı bütün olanların nurları önlerinden yürür,) mealinde olan ayeti kerime gereğince, kıyamet gününde onlar nur içinde yürüdükleri zaman, insan haklarına tecavüz eden zalimler karanlıklarda bocalayacaklar-dır.)»

677- Ebû Hüreyre'den (Radıyalahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Bir kimseye namusa veya herhangi bir şey bakımından haksızlık eden varsa Dinar ve Dirhem'in geçersiz olmasından önce bugün ondan helâllik alsın. Aksi takdirde yaptığı haksızlığın bedelini, salih ameli varsa bununla ödeyecek ve eğer savabları yoksa (haksızlık ettiği) adamının günahlarından alınarak kendisine yükletilecektir.»
Mütercim ;
Bu hadîs-i şerif, «hiç bir günahkâr başkasının günhım çekmez.»
mealindeki.ayeti kerimeye aykırıdır, diyerek bazı bid'atçılar tarafından itiraz edilmişse de, bu itiraz yersiz ve batıldır. Çünkü mazlumun günahının zalime yükletilmesi hususu, zalimin kendi cezası karşılığıdır. Sebepsiz olarak başkasının günahını yüklenme değildir.

678- Saîd bin Zeyd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kim (başkasının arazi ve arsasından) bir parça toprak gasbe-derse o gasbetmiş olduğu yer kıyamette' yedi it at arza kadar boynuna halkalanır ve ona azab olur.»

679- Salim (R.A.) tarikiyle babasından rivayet etmiştin
«Kim (başkasın--.-! arazisinden) haksız yere bir parça toprak alırsa, kıyamette gasbettiği toprakla birlikte yedi kat yerin dibine batar.»

Mütercim :
Bu hadîs-i şeriften İmam Şafiî ve İmam Muhammed Hazretleri akarı gasb meselesini çıkardılar. İmam Azam ve İmam Ebû Yûsuf
Hazretlerine göre gasb ancak taşınabilir mallarda olur. Arazi ve akar gibi taşınamaz mallarda gasb işi gerçekleşmez; çünkü gasb, zorla ele geçirilen bir şeyin başka bir yere taşınıp kaçırılması ile gerçekleşir. Akarda ise bu taşıma ve kaçırma düşünülemediğinden gas-bın imkânı yoktur.
Bunlara göre, bir kimse başkasının arsa ve arazisini veya akarını gasbeder de elinde telef olursa yahut o gasbettiği malda bir noksanlık meydana gelirse gasbedenin üzerine tazmin bile gerekmez. Çünkü gasb, ancak taşınabilir mallarda (menkulatta) meydana gelir. Fakat İmam Şafiî ve İmam Muhammed'e göre gasb edene tazmin lazım gelir. Onun için Mecelle'nin 905. maddesi, İmam Muhammed'in görüşüne göre alınmıştır. Şöyle ki:
Gasbedilen mal, eğer akar cinsinden ise gâsıp onu değiştirmeye rek ve kıymetini noksanlaştırmayarak sahibine geri vermesi gerekir. Gasb eden tarafından akarın kıymetine noksanlık gelmiş olursa, noksan kıymeti ödemesi icab eder. Meselâ-. Bir kimse gasbetmiş olduğu bir evin bir yerini yıksa yahut oturması sebebiyle harap olup kıymetine noksanlık gelsin, noksan miktarı öder. Yine gasbetmiş olduğu evde yaktığı ateşten-ev yanmış olsa, esas kıymetini öder. Gasbedilen yer arazi olupda, gâsıp, onun üzerinde bina yapar, yahut ağaç dikerse, bunları söküp araziyi geri vermesi kendisine emredilir. Eğer bina ve ağaçları sökmek araziye zarar veriyorsa, arazi sahibi o bina ve ağaçların sökülmüş olarak kıymetlerini ödemek suretiyle onları da ele geçirebilir. Fakat bina ve ağaçların kıymeti yerin kıymetinden çok olupta meşru bir sebep ile bina edilmiş veya dikilmişlerse, o zaman bina veya ağaçların sahibi yerin kıymetini vererek araziye sahib olur. Meselâ:
Bir kimse babasından intikal eden arsa üzerine, o arsanın kıymetinden çok para harcayarak bina yaptıktan sonra biri arsaya hak iddia ederek sahip çıksa, arsanın kıymetini vererek arsayı alır. Hak sahibi de arsanın parasını alır.
Bir kimse başkasının arazisini gasbederek ziraat etse, sahibi arazisini geri alınca ziraattan dolayı meydana gelen noksanlık da gas-bedene ödetilir. Bir kimse başkası ile ortak olarak kullandığı araziyi, izin almaksızın müstakil olarak ziraat etse, ortağı araziden hissesini alınca, o kimsenin ziraatı ile hissesine ait yerin meydana gelen noksanını ödettirir,
Bir kimse "başkasının tarlasını gasbederek nadas ettikten sonra sahibi tarlayı alınca, gâsıb olan kimse nadas işi karşılığında bir ücret isteyemez.
Bir de, bu hadîs-i şeriften, yedi kat yerin altına kadar, gasbedilen arazi zalimin boynuna halka ve tasma olur, tabirinden şu mana anla şüabilir: Bir kimse bir yerin zahirine (dış haline) sahip olunca, o yerin batınına da tiç kısmına da) sahib

olur. Meselâ: Bir kimse bir yere sahib olursa, o yerin üstüne de, altına da sahib olur. Mülkü olan arsada istediği binayi yapmak ve dilediği kadar yukarı çıkmak ve derinliğine kazarak bodrum ve mahzen yapmak, dilediği kadar derin kuyu kazmak hakkı vardır. Çünkü herkes mülkünde başkasına zarar vermemek şartı ile istediği tasarrufu yapabilir,

680- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
«Allah Teaiâ Hazretlerinin en çok buğzettiği kişiler, aşırı derecede düşman ve davacı olanlardır.»

681- Ümmü Seleme'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
«Ben ancak bir insanım. Bana davacılar geliyor. Biriniz diğerinden daha konuşkan olabilir. Ben de onun doğru söylediğini sanarak davada onun lehine hüküm verebilirim. Bu bakımdan bir müslüma-mn hakkını hükme bağlayarak her kime vermişsem, muhakkak bu hak, cehennem ateşinden bir parçadır. İsteyen onu alsın, isteyen bıraksın.» (Cehennem ateşi hiç alınabilir mi?)
Mütercim :
O halde bir davacı veya davacının vekili hiç bir zaman haksızı haklı yapmak için çalışmamah, haklıyı hak sahibi yapmak için çalışmalıdır. Böyle hareket edilmezse ateşten gömlek giyilmiş demektir.

682- Ukbe bin Âmir (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine sorduk: - Ya Resûlallah, bizi herhangi bir göreve gönderiyorsunuz. Bir kabile veya topluma konuk olmak istediğimiz zaman, bunların bir kısmı bizi müsafirliğe kabul etmiyor. Biz de güçlük ve sıkıntı çekiyoruz. Bu hususta bize ne buyurursunuz? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Siz bir kabileye müsafir olmak üzere vardığınız zaman eğer size bir müsafiri ağırlamaya yaraşır şekilde davranırlarsa kabul ediniz, Fakat bunu yapmazlarsa onlardan müsafir hakkını alınız.»
Mütercim :
Bu hadis-i şerifin zahirine bakılarak, taşra halkının müsafir kabul etmesi vacibdir ve kabul etmedikleri takdirde de onlardan zorla müsafir hakkını almak caizdir, denebilir. İşte Hanbelî mezhebine göre, sahra halkının böyle müsafir kabul etmesi, kendi üzerlerine vacibdir. Köy, kasaba ve şehir halkına vacib değildir. Çünkü sahrada para ile yiyecek ve içecek bulmak zordur. Kasaba ve şehirlerde her zaman bulunabilir.
Hanefi, Şafiî ve Maliki mezheblerine göre, böyle müsafir kabul etmek vacib değildir, müekked sünnettir. Bu hadîs-i şerifin bu şekilde tehdit yollu varid oluşu,

taşrada çaresiz kalanlar hakkındadır. Çünkü çaresiz kalan ve açlıkta kıvranan kimsenin zorla bir şey alması caizdir; hatta vacibdir. Yahut bu hal islâmın ilk zamanlarında herkes darlık içinde iken idi. Sonra müslümanlar genişliğe kavuşunca hadîs-i şerifin hükmü kaldırıldı. Bu hadîs-i şerifin hükmünü kaldıran, «müsafirin ağırlanması bir gün bir gecedir» mealindeki hadîsi şeriftir. Müsafirin ağırlanması da bir iyilik ve ikram manasını taşır. İşin vacib olmasını gerektirmez. Yahud bu hadîs-i şerif, bir devlet idarecisi tarafından bir topluma görevli olarak gönderilen he-•yetler ve memurlar hakkında varid olmuştur. Çünkü bu şekilde gön-. derilenlerin yiyip içmeleri, ikametleri ve binek vasıtaları için gerekli olan şeyler o toplum üzerine olur. Fakat zamanımızda bir memur yolluk ve ikamet maaşı ile tayin edilmekte olduğundan onun idare ve geçimi halk üzerine gerekmez. Ancak ihtiyaç ve zaruret duyulursa savaş zamanında mal ve beden ile hizmet etmeleri vacib olur. Ayni zamanda savaşa yardımcı olacak şeylerin zorla alınması da caiz olur.
İmam Buharî Hazretleri: bu hadîs-i şerifi delil olarak getirip, bir kimsenin başkasında alacağı olur da borçlu onu inkâr ederse ve elde de bir senet veya şahit yoksa, sonra herhangi bir yolla alacaklı, borçlunun malını eline geçirirse alacağı kadar olan kısmı kendine ayırmasının helâl olduğunu söylemektedir. Ancak borcun şahid ve sened gibi bir delile dayanmaması şarttır. Bir de bu alacak alınırken herhangi bir fitne ve rezalete sebebiyet verilmemesi gerekir. Alacak için delil varsa mahkemeye baş vurularak tahsili yapılabilir.
Bu mesele Hanefî mezhebinde şöyle: Alacak altın ise, o miktar altının alınması caizdir. Gümüş ise o miktar gümüşün alınması caizdir. Ölçeğe bağlı bir mafişe, o miktar ölçeğin alınması, tartıya bağlı ise, o miktar ağırlığın alınması caizdir. Alacağın cinsi cinsine alınması caizdir, değişik mal alınması caiz değildir.
Şafiî ve Maliki mezhebi erinde, bir alacağın tahsili mahkeme ile mümkün olamadığı takdirde, İmam Buhari'nin içtihadı gibi, kendi alacağının cinsini bulamadığı zaman, onun kıymeti kadar, borçlunun başka malmdan alabilir. Alacaklının bu gayeye ulaşması için diğer müslümanların da o alacaklıya yardımcı olmaları caizdir.

683- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Bir komşu, komşusunu bitişik duvarına odun sokmaktan engellemesin.»
Mütercim:
Hanefi ve Şafii mezheblerinde bu hadîsi- şerifte olan emir istih-baba hamledilir. Duvar sahibinin izin ve müsaadesi olmaksızın komşusunun bu duvara odun sokması caiz değildir ve razı olmadığı takdirde de bu işi kabule zorlanamaz. Fakat Hanbeli mezhebinde ve hadis alimlerine göre, duvar sahibi ister razı olsun, ister razı olmasın, komşu duvara odun sokabilir. Ancak duvar sahibi razı

olmadığı zaman, komşu, hakime müracaat ederek, duvar sahibi kabule mecbur edilir.

684- Ebû Saîd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«İnsanların gelip geçtiği yollar üzerinde sakın oturmayınız.» Ashab dediler ki-: Ya Resûlallah, bazı iş ve ihtiyaçlarımızı görüşmek için böyle yol kenarlarında oturmaya mecbur kalıyoruz. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:
«Mademki oturmak zorundasınız; bari yolun hakkını veriniz.» Ashab dediler ki: Ya Resûlallah, yolun hakkı nedir? Buna şu cevabı verdiler:
«Yolun hakki; gözü haramdan korumak, kimseye eziyet etmemek, selâma karşılık vermek, iyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymaktır,»
Mütercim:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashabı kiramı yol üzerinde oturmaktan menettiler. Fakat ashabın ricaları üzerine yolun hakları gözetilmek şartı ile onlara izin vermişlerdi.

685- Abdullah bin Amr'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kim malını korumak için Öldürülürse şehiddir.»
(Malının, canının ve namusunun korunması uğruna hırsız veya mütecavizler tarafından öldürülen kimse kıyamet gününde şehidler sınıfına katılır.)
Peygamber Salallahu Aleyhi ve Seliem, Hazreti Aişe'nin saadet-hanelerinde iken, müminlerin annelerinden biri (Hazreti Peygamberin zevcelerinden Safiyye veya Ümmü Seleme) hizmetçisi ile bir tabak yemek gönderdi. Hazreti Aişe kıskançlık duyarak hizmetçinin elindeki tabağa vurdu. Tabak düşerek kırıldı. Sonra peygamber Sal-lallahu Aleyhi ve Sellem kırılan tabağın parçalarını ve dağılan yemeği topladı. Bu arada misafirlere: «Siz yiyiniz!» buyurdu. Sonra gelen hizmetçi ile kınlan tabağı yemek bitinceye kadar bekletti. Yemek bitince kırılan tabağın yerine Hazreti Aişe'nin evinden sağlam tabak alıp hizmetçi ile geri gönderdi. Kırık tabak, Hazreti Aişe'nin evinde kaldı, Böylece kırmış olduğu tabağı Hazreti Aişe'ye ödetmiş oldu. Yahut her iki tabak da Hazreti Peygambere ait olduğu için böyle yapmıştı. Başka bir rivayete göre, müsafirlere: «Annenize kıskançlık geldi, anneniz kıskandı.» buyurdu.

687- Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anh) der ki:
Hevazin savaşında insanların azık ve yiyecekleri azaldı. Bunun üzerine ashab develerini keserek ihtiyaçlarını gidermek için Hazreti Peygamberden izin istediler. Hazreti Peygamber de birkaç devenin kesilmesine müsaade etmişti. Bu şekilde izin alanlar, Hazreti Ömer'le karşılaştılar ve ona peygamberin bu iznini

anlatınca, Hazreti Ömer dediki: Develerinizi kestikten sonra haliniz ne olacak? Yollarda yaya kalırsınız, helak olursunuz. Sonra Hazreti Ömer, hemen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardı ve şöyle dedi:
— Ya Resûlallah, böyle develerini keserlerse onların hali ne olur? Bunun üzerine Hazreti Peygamber, ona şöyle buyurdu:
«Herkese duyur. Ne kadar artık azıkları varsa buraya yanıma getirsinler.»
Hazreti Ömer bu emri herkese duyurdu. Herkes arta kalan yiyeceğini getirip bir yaygı üzerine yığdılar. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ayağa kalkarak erzakın bereketlenmesi ve çoğalması için Allah Tealâ Hazretlerine dua etti. Sonra bütün ashabı kiram, torba ve kapları ile gelip mevcut erzak yığınından almağa davet edildiler. Hepsi gelip avuç avuç torba ve kaplarını doldurdular. İhtiyaçlarının karşılanmış olmasından sevindiler. Böyle açık bir mucize karşısında Peygamber.de Sallallahu Aleyhi ve Sellem höşnud olarak nimetin şükrünü eda mahiyetinde buyurdular: «Şahidlik ederim ki, Allah'dan başka hiç bir ilâh yoktur ve ben de Allah'ın peygamberiyim.»
Mütercim ;
Velilerden meydana gelen olağan üstü işlere keramet denilir. Velilerin kerameti vardır, hakdır. Velilerden çıkan kerametler, velilerin uymuş olduğu peygamber için mucize olur. Veliye nisbeti ise kerametdir. Çünkü keramet, peygambere tam bir uyum sebebiyle meydana gelmiştir.

688- Ebû Musa'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Gerçekten Eş'arîler (Yemenden gelen Ebû Musa El-Eş'arî kabilesi) yolculuk ve savaş halinde yiyecekleri tükenince yahud Medine'de oldukları zaman çoluk -çocuklarının yiyeceği azalmca bütün kabilenin erzak ve yiyeceklerini bir araya getirip bir çuvalda toplarlar. Sonra bir kap (ölçek) ile eşit olarak onu aralarında bölüşürler. Onlar bendendir, ben de onlardanım.» (Bu işlerinden dolayı kendilerinden memnunum:)

689- Rafi bin Hadîc {Radıyallahu Anh) der ki:
Huneyn savaşından dönüşümüzde Zülhuleyfe'ye varınca çok acıkmıştık. Ganimet mallarından birçok koyun da ele geçirilmişti. Peygamber Sallallaîîu Aleyhi ve Sellem. biraz arkada kalmıştı. Arkadaşlarımız, Hazreti Peygamberin gelişine kadar sabretmeyip deve ve koyunlardan acele olarak boğazladılar. Etleri ateşte ve tencerelerde pişirirlerken, Hazreti Peygamber beraberindekilerle teşrif ettiler ve: «Bu tencerelerde ne var?» diye sordular. Biz.de: Ya Resûlallah, karnımız acıktı, sabredemedik. Yanımızdaki ganimet mallarından, deve ve koyunlardan bir kısmını kestik, dedik. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz, böyle umuma ait olan malın bölünmeden yenmesine razı olmayarak,

tencerelerdeki etin herkese bölünmesini emretti. Sonra oradaki bütün ganimet mallarını böldü. On baş koyunu bir deveye denk tutarak bölmeyi yaptı. Bu arada bir deve alabildiğine boşanarak kaçmaya başlamıştı. Arkasından koşanlar yetişemediler ve bunlardan biri ok atarak deveyi vurdu ve düşürdü. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Yabani hayvanlarıi? ürküp kaçanları gibi bu hayvanların da ürküp kaçanları vardır. Bu hayvanlardan hangisi sizi çaresiz bırakırsa ona böyle yapın.»
Rafi ibni Hadic, şöyle devam etti: Hazreti Peygambere sordum: Ya Resûlallah, kılıçlarımızı savaşta düşmana karşı kullanırız. Bazan bir hayvanın boğazlanması gerektiği zaman yanımızda kılıçlarımızdan başka şey bulunmayabilir. Kılıçlarımızla da kesersek kılıçlanınız körelir, bozulur. Biz hayvanları keskin bir kamış ile boğazlarsak olmaz mı? Cevaben bana şöyle buyurdular:
«Kan akıtan hangi alet olursa ve keserken besmele de getirilirse o hayvanın etinden yiyiniz. Fakat diş ve tırnak ile hayvan boğazlanmaz. Bunun sebebini size açıklayayım: Diş, kemiktir. Tırnak ise Habeş-lüerin bıçağıdır.»
Mütercim:
Hanefi ve Maliki mezheblerinde bu hadîsi şerifin zahiri ile amel edilerek hayvanın boğazlanmasında besmele getirmek şart olup kasden besmele terk edilirse kesilen hayvanın eti yenmez, haramdır. Çünkü b;u hadîs-i şerifte yemenin helal olması iki şarta bağlanmıştır. Birincisi: hayvanın kanını akıtmak, ikincisi de hayvan kesilirken Allah'ın adını anmak; besmele çekmek. Bu iki şart bulunmadığı zaman hayvanın etini yemek haramdır. Fakat unutularak besmele terk edilmiş olursa eti yenir.
Şafiî mezhebinde ise hayvan kesiminde besmele getirmek şart değil, sünnettir. Bu hadis-i şefite besmele getirilmesinin istenmesi, boğazlarken muhakkak besmele getiriniz manasında olmayıp hayvan etinden yerken besmele çekiniz anlamındadır. Bu görüşü kuvvetlendiren sahih hadis-i şerifler hu hususu açıklığa kavuşturmuşlardır. Buna dair ayeti kerimeler de böylece tevil edilebilir. Bu konuya dair geniş açıklama 579. hadis-i şerif münasebetiyle geçmişti. Oraya bakılabilir.
Bir de hadîs-i şerifin ikinci kısmında olan diş ve tırnakla hayvan boğazlamanın caiz olmadığı hususu var. Şafiî mezhebinde ifadenin zahiri ile amel edilerek mutlak surette diş ve tırnakla hayvan bo-ğazlanamaz, denmektedir. Bunlarla kesilen hayvan yenmez. Çünkü diş, kemik ve tırnakla hayvanın tamamen kesim işi gerçekleşemediği cihetle, adeta hayvan boğulmak durumuna düşmüş olur.
Hanefî mezhebinde de, insan veya hayvanın üzerindeki diş ve tırnak ile hayvan boğazlanmaz, caiz değildir. Fakat insandan veya hayvandan ayrılmış olan diş ve tırnak ile hayvanın boğazlanması caizdir. Bunlarla kesilen hayvan, yenir. Bu hadîs-i şerif, insan veya hayvandan ayrılmamış olan diş ve tırnak hakkındadır,

diye yorumlamışlardır. Diş ile ısırarak veya tırnakla tırmalayarak bir hayvanı kesmek caiz değildir. . .

690- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir : «Her kim, müşterek köledeki hissesini azad ederse, kendi malından o kölenin tamamını azat etmelidir. Eğer (köleyi tamamen azad edebilecek kadar) malı yoksa, köleye adilane kıymet biçilerek, (değeri makabilinde) güç işlere koşulmamak şartıyle çalıştırılır.*
Mütercim:
Köleye ortak olanlardan kendi hissesini ilk azad edenin, geri kalan hisselerin kıymetini malından diğer hissedarlara ödeyerek köleyi azad etmesi icab eder. Bu kıymeti ödeyecek malı yoksa, köle işte ve sanatta çalıştırılarak ortakların hisseleri ödenir.
îmam Azam Hazretleri, bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek, böyle bir kısmı azad edilen kölenin, kendi gayret-ve çalışması ile diğer ortakların hisselerini ödemesi gerekir, demiştir.
İmam Muhammed, îmam Ebû Yusuf ve diğer müctehid âlimlere göre, bu köle, çalışıp bedelini ödemek zorunda değildir. Hissesini azad edip böyle diğer ortaklan rahatsız eden kimsenin, bedelin tamamını ödemesi lazım gelir. Çünkü bu hadîs-i şerifte geçen «kölenin çalıştırılması» sözü, bazı râvilerin (hadîsi nakledenlerin) ilavesidir, dediler. Diğer raviler bu sözü nâkletmemişlerdir.
: Bir de îmam Müslim'in bir hadîsi vardır, şöyle: Hazreti Peygâmberin devrinde bir kimse ölürken hastalık halinde altı tane kölesini azad etti. Ölümünden sonra varisleri buna razı olmadıklarından ve ölünün bunlardan başka malı da bulunmadığından Hazreti Peygamber, vasıyyeti ancak malın üçte birinden geçerli kılmış ve köleler arasında kur'a çekilmişti. Adı geçen altı kölelerden Cüçte bir .olarak) ancak ikisi azad edildi. Kur'a isabet etmeyen diğer dördü varislere teslim edildi.
Bu durumda eğer kölelerin çalışması icab etseydi, söz konusu altı köleden her birinin üçte biri azad edilmiş sayılarak bütünü azad edilmiş hükmünde olacaktı ve değerlerinin üçte ikisini de çalışarak ödemeleri emredilmesi gerekirdi. O halde' önce hissesini azad eden kiihsye malı olsun veya olmasın, diğer ortakların müracaat edip haklarını istemeleri gerekir.

691- Numan bir Beşir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah'ın sınırlan önünde duranla bu sınırları aşanın misali, bir gemi üzerinde (güverte ve ambar bölümlerini paylaşmak için) kur'a çeken bir gruba benzer. Bir kısmına geminin güverte bölümü, bir kısmına da ambar bölümü çıkmıştır. Geminin ambar bölümünde olanlar, suya ihtiyaç duydukları zaman

üstlerindekilerin yanlarından geçerlerdi. Bunlar, kendi bölümümüzde bir delik açsak da tis-tümüzdekileri rahatsız etmesek, diye konuştular. Eğer üstekiler, bunları kendi isteklerine bırakırlarsa hepsi birden boğulurlar. Şayet onlara engel olurlarsa kendileri kurtulurlar ve hepsi de kurtulur.»
Mütercim ;
Bir milletin isyankârlarını alabildiğine bırakıp, ne yaparlarsa yapsınlar, denecek olursa hem isyankârları, hem de iyi kimseler birden helake ve azaba hak kazanırlar. Fakat böyle kötülüğe baş vuranlar, yetkili kimseler tarafından kötülüklerinden alıkonur ve terbiye edilirlerse, hem onlar ve hem de toplum helâktan ve gelecek belalardan korunmuş olur.
Esas olarak herkes, mülkünde ve kendi hissesinde dilediği gibi kullanma hakkına sahibtir. Fakat başkasının hakkı ile ilgili durum olursa veya başkalarına zarar getirecek bir tasarruf olursa, mülk sahibi böyle bir tasarrufta bulunmaktan alıkonur.
Meselâ, üst katı birinin ve alt katı "başkasının olan bir binada üst kata sahib olanın tavan ve çatı hakkı var, alt kattakinin de taban hakkı var. Bu maliklerden hiç birisi, diğerine zarar verecek şekilde bu haklarında tasarrufta bulunamazlar. Çatı sahibi alt kata zarar verecek şekilde çatıyı bozamaz, alt kattaki de üst kata zarar verecek şekilde temelde değişiklik yapamaz. İşte bu hadîs-i şeriften bu fıkıh meselesi çıkarılmıştır.
Bir de Kur'a'nm meşru olduğu bu hadis-i şeriften alınarak' ayrılığa düşülen işlerde veya bazı menfaat bölüşmelerinde ortaklar arasında kur'a çekilir. Bunda alimlerin ittifakı vardır.

692- Abdullah bin Hişam (Radiyallahu Anh) der ki:
Henüz küçüktüm. Annem CHumeyd kızı) Zeyneb Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna götürdü ve dedi ki: Ya Reslûlallah, bu oğlumdan İslama bağlı kalmak ve itaat etmek üzere biat al, ondan söz al. Hazreti Peygamber anneme cevab olarak şöyle buyurdu:
«O daha küçüktür.» Sonra başını okşadı ve ona (Abdullah'a) dua etti.
(Abdullah bin Hişam ticaret için çarşı ve pazara çıktığı ve bazı şeyler satın almak istediği zaman îbni Ömer ile îbni Zeyd, Abdullah'a karşı çıkarlar ve ona derlerdi ki, ne olur, satın alacağın ticaret malına bizi de ortak et; çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem sana bereket duasında bulunmuştur. Abdullah da bunları o malda ticaret ortağı yapardı. Bazan olurdu ki, ticaret kârından her birine bir deve. yüklü isabet ederdi ve erzakı evlerine gönderirlerdi. Bu şekilde ortak ticaret yaparlardı. Hanefi mezhebinde ve alimlerin çoğuna göre ortaklık her mal ve mülkte yapılabilir. Mallar değişik cinslerde olabilir. Birinin buğdayı, diğerinin arpası olursa, ikisini birleştirip ortaklık yapmak caizdir. Fakat

İmam Şafiî Hazretlerine göre ortaklık bir cinste yapılabilir. Cinsler değişirse, iki ortaktan her biri malının yansını diğerine. karşılıklı olarak satar, yahut pazarlık ederek para ile satar. Böyle yapılmakla ribadan sakınılmış olur.
Meselâ: Ortaklardan birinin buğdayını diğerinin arpasına karıştırarak ortaklık yapılırsa bunda riba meydana gelir, demişlerdir.
İmam Azam'a göre ortaklık iki kısma ayrılır: Biri mülk ortaklığıdır. İki kişinin, mallarını bir yerde toplayıp karıştırmalanyle yapılan ortaklıktır.' Bu mal, aralarında ortak olur. İkinci ortaklık, akîd (sözleşme) ortaklığıdır. Bu, ortaklar arasında icab ve kabul ile gerçekleşir. Bu iki kısımdan başka bir de İbâhe ortaklığı vardır, ki. kimsenin mülkü olmayan şeylerden faydalanmak için ortaklık kurulmasıdır. Bu da su gibi umuma ait olan şeylerde olur. Mülk sahibi kendi mülkünde istediği gibi nasıl tasarrufta bulunuyorsa, ortaklar da ortak oldukları malda böylece tasarrufta yetkilidirler. Bunun daha geniş izahatı fıkıh kitaplarında vardır.[46][6]

REHÎN BAHSİ

693- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Rehin olan bir hayvana nafakası karşılığında binilir; sağılır bir hayvan ise nafakası mukabilinde sağılır. Hayvanın nafakası (alafı) binene ve sütünü içene aittir.»
Mütercim :
Şafiî mezhebinde bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel edilerek denilir ki: Bir kimseye rehin olarak bırakılan Cmerhun) hayvanın sütü, nıürtehine (rehini kabul eden kimseye) aittir. Alafı ve diğer masrafları da ona aittir. Ancak bu hayvan hasta olur da ilâç ve tedavi ücreti gerekirse, bu masraflar rehini veren kimseye (râhine)
aittir.
Hanefî, Maliki ve Hanbeli mezheblerinde ise, bu hadîs-i şerifin hükmü diğer nakillerle kaldırılmıştır. Yahud bunun manası, mür-tehînm (rehin alanın) hayvana binmesi ve sütünü alması gibi faydalanmalar ve hayvanın yiyeceğini temin gibi harcamalar râhinin (asıl mal sahibinin) izni ile mürtehine ait olur. Çünkü mürtehinin rehin bırakılan hayvandan hiç bir şekilde faydalanma hakkı yoktur. Ancak mürtehin, râhinden alacağını ele geçirinceye kadar bu hayvanı yanında bekletme hakkı vardır.
Şafiî alimleri ise, böyle açık bir şekilde yarid olan hadîsin bir takım ihtimallerle ve kıyaslarla hükümsüz bırakılması caiz olamaz ve bu hadîsin hükmünün kaldırılması için açık bir delil de isteriz,
diyorlar. Böylece bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek mermin olan (rehin

bırakılan) hayvanın binilmesi ve sütünün alınması gibi menfaatlerle yine merhun olan bir evin içinde oturma suretiyle ondan faydalanma mürtehine ait olmakla beraber bunların bakım masraflarının da mürtehine ait olduğuna hüküm vermişlerdir.
Hanefî mezhebinde ise, tahsil edilmesi mümkün olan bir hak karşılığında bir malı hapsetmek rehindir. Bu mala merhun dendiği gibi, rehin de denilir. Râhin, rehin veren kimsedir. Mürtehin de, rehini kabul eden adamdır, Rahin ve mürtehinin icab ve kabulü ile rehin bağlantısı meydana gelir. Fakat rehin mal ele geçmedikçe akid lazım ve tamani olmaz. Bunun için râhin, teslimden önce rehin vermekten dönebilir. Mürtehin de bizzat kendisi rehin malı muhafaza eder, yahut ailesi, ortağı ve hizmetçisi gibi güvenilir kimselere muhafaza ettirir. Yer kirası ve bekçi parası gibi rehin malın korunması için olan harcamalar mürtehine aittir.
Yine Hanefî mezhebinde, rehin bırakılan mal hayvan ise onun alafı ve çoban ücreti, eğer akar ise tamiri, sulandırılması, otlarının ayıklanması, su yollarının temizlenmesi, akarın ıslahı yolundaki masraflar râhine aittir. Râhin ve mürtehinden her biri, diğerine ait olan masrafı kendi yaparsa, bu bir bağış sayılır, diğerinden yaptığı masrafı isteyemez.[47][7]

KÖLE AZAD ETMEK BAHSİ

694- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Her kim,
müslüman olan bir kölesini azad ederse, Allah Teaîâ Hasretleri, o azad edilen kölenin herbir azası karşılığında, azad eden
kimsenin bir azasını cehennemden azad eder.»
Mütercim
Şu muhakkak ki azad edenin, mü'min ve muvahhid olması şart-

695- Ebû Zer El-Gıfarî (Radıyallahu Anh) der ki: Ben, Peygamber Sallallahu
Aleyhi ve Sellerri Hazretlerine sordum: Ya Resûlallah, amellerin hangisi daha faziletlidir? Bana şu cevabı verdiler: «Allah Tealâ Hazretlerine iman ve Allah yolunda cihad etmektir.»
Yine sordum: Azad edilecek kölelerin en faziletlisi hangisidir? Buyurdular ki: «Kölelerin en pahalısı ve sahibince en çok beğenilen
ve değerli olanıdır.»
Ben yine sordum: Ya Resûlallah, böyle köleyi azad etmeğe gücüm yoksa ne yapayım? Cevab verdiler:
«Bir zanatkâra yardım edersin yahud zanaat bilmeyenlere zanaat işi yaparsın.
Ya Resûlallah! dedim, böyle zanaat gibi bir iş elimden gelmezse ne yapayım?

Buyurdular:
«kısanlara kötülük dokundurmazsın ki, bu da kendine verdiğin sadakadır.»"

696- îbitf Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir-«Kim ortak olduğu bir köledeki hissesini satar da elinde kölenin kıymetini karşılayacak kadar malı bulunursa, köle adalet üzere kıymetlendirilerek diğer ortaklarına hisselerini verir. Köle de azad olur. Ancak köleyi azad edecek kadar malı yoksa, o zaman köleden azad etmiş olduğu miktar azad olur.»
Mütercim :
Bu hadîs-i şerifle ilgili hükümler 690 sayıda geçmiştir.

697- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Allah Tealâ Hazretleri, ümmetimin kalblerinden geçen vesvese ve kuruntuları, yapmadığı yahut konuşmadığı müddetçe bağışlamıştır.»
Mütercim:
Bu ümmetin unutarak veya hata yolu ile işlemiş olduğu işler, Hazreti Peygambere ümmet olma şerefine binaen bağışlanmıştır. Fakat insanın kalbinden gelip geçen kuruntular devamlı olarak kalb-de beslenir ve üzerinde durulursa, bunlardan dolayı sorumluluk gerekir. Meselâ: Bir yıl sonra dinden çıkacağını veya fırsat bulursa îslâmı terk edeceğini kalbinden geçiren kimse, o anda dinden çıkmış olur. EmâirKasîdesinde bu husus şöyle ifade ediliyor: «Bir müddet sonra dinden çıkmayı niyetine koyan kimse, hemen dinden sb-yuîmuş olur.» Fakat kölesini azad etti veya zevcesini boşadı diye kalbinden niyet etmiş oîsa, bu niyetlerini dili ile ifade etmedikçe azad veya boşama işi gerçekleşmez.
îmam Malik Hazretlerinin bir sözüne göre, böyle yalnız niyet etmekle azad ve talak işi meydana gelir; fakat zihar sırf bir niyetle meycfana gelmediğinde alimlerin ittifakı olduğu gibi, bir kimse namazda; birtakım lüzumsuz şeyleri düşünerek namazını btı kuruntularla kılarsa, o namazın iade edilmesi gerekmez. Halbuki bu kuruntular namazda söylenmiş olsa, o namaz batıl sayılır; çünkü namazda konuşmak haramdır.
Hazreti Ömer'in «Namazda benim zihnim orduyu hazırlamakla meşgul olur» buyurmasından, kuruntularla namazın bozulmayacağı anlaşılıyor. Bunun için. Maliki mezhebine bağlı olan. bazı alimler de, yalnız niyet etmekle azad ve boşama işlerinin, gerçekleşmeyeceğini kabul etmişlerdir.

698- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Ebû Hüreyre Hazretleri, kölesi ile beraber memleketinden çıkıp her ikisi İslâmı kabul etmek için Medine'ye gelirlerken köle yolda kaybolur. Ebû Hüreyre Medine'ye vararak islâmı kabul eder. Ebû Hüreyre, Hazreti Peygamberin

huzurunda bulunurken kaybolan kölesi çıkagelir. Köle gelir gelmez Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir mucize olarak şöyle buyurur:
«Ya Ebâ Hüreyre, işte kölen sana geldi.» Ebû Hüreyre de:
— Ben de onun artık hür olduğuna sizi şahit tutuyorum, der.

699- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: Temim kabilesi hakkında Peygamber Sallallahu. Aleyhi vo Sel-lem Hazretlerinden işittiğim üç şeyden ötürü o kabileyi severim. Buyurdular ki-.
1 — «Decal'a karşı ümmetimin en sert olanları onlardır.» 2 — «Bu gelen sadaka ve zekâtlar, bizim cemaatimiz (Temim kabilesin) dendir.» 3 — «Ya Aişe, sen o (Temim kabilesinden olan) Cariyeyi azad et; çünkü Hazreti İsmail peygamberin s oyundandır.»
Mütercim :
Hazreti Aişe daha önce, îsmaîl Aleyhisselâm soyundan birini azad edeceğim, diye adak yapmıştı. Onun için Hazreti Peygamber Temim kabilesinden olan o cariyeyi azad etmeyi Hazreti Aişe'ye emrederken bu kabilenin îsmaü Aleyhisselâm'in soyundan olduğuna işaret etmişti. Çünkü Temim Oğulları kabilesi, soy yönünden Mudar oğlu îlyas'da Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem efendimizle birleşir. Savaş sonu esir edilenler hangi yabancı milletten olurlarsa olsunlar, köleleştirilebilecekleri gibi, azad edilmeleri de caizdir; fakat azad edilmeleri daha faziletlidir.

700- Ebû Hüreyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Herhangi biriniz, kölesine: Rabbine (sahibine) yemek ver, rab-bine abdest aldır, rabbine su ver, diye hitab etmesin. Köle efendisine: Efendim, mevlâm desin. Ama hiçbiriniz: Kölem ve cariyem, demesin; yiğidim, hamarat kızım ve oğlum, diye hitab etsin.» (Köle, efendisine «Rab» tabirini ve efendi de kölesine «Abd» tabirini kullanmasın.)
Mütercim: .
Bir kimsenin, efendisi hakkında «Rab» sözünü kullanması Yûsuf sûresinde: «Doğrusu o adam, benim Rabbim'dir = efendimdir.» mealindeki 23. ayeti kerimede kullanılmıştır. Fakat bir sebep yokken kölenin efendisine daima, «Rabbim'dir» yahud efendinin kölesine, «Senin Rabbin olduğum için şu ve bu hizmetlerde bulun» şeklinde hitab etmeleri haram değil ise de tenzih yollu mekruhtur. Çünkü «Rab» sözü, sahib manasına da gelir. Allah korusun, Rab kelimesini, mabud manasında yahud ibadete müstahak manasında bir kimse için kullanmak küfürdür.
Bizim dilimizde köle ve hizmetçilere hitab için bir efendinin, oğlum, kızım sözlerini kullanması en uygunjY>ir ifadedir. Bununla beraber, bir kimse kölesine

veya cariyesine: 'Bu benim oğlumdur, yahud bu benim kızımdır, diye söz söylemiş olursa bunlar hemen azad olurlar. îmam Azam mezhebinde köle ve cariye efendisinden yaş bakımından daha büyük bile olsalar yine: Bu benim oğlumdur veya kızımdır, diye hüküm verilirse, hemen azad olurlar. İki imama göre (İmam Muhammed ve İmam Ebû Yûsuf'a göre), bunlar yaşça efendilerinden daha küçük iseler, azad olurlar; büyükseler azad olmazlar. Fakat sırf çağırmak maksadı ile bunlara: oğlum, kızım denilirse, ittifakla azad olmazlar. Çünkü çağırmakta bir hüküm yoktur. Yine böylece, kızım şöyle yap, oğlum böyle yap demek de çağırmak gibidir. Bununla beraber kız, şöyle yap, oğlan böyle kızım ve oğlum demekten daha güzeldir.
Köle ve cariyelerin ise, efendilerine karşı: Efendimiz, veliyyi nimetimiz tabirlerini kullanmaları uygun düşer.

701- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Sizden birinize hizmetçisi yemeğini getirdiği zaman, hizmetçisini beraberinde sofraya oturtmayacaksa, ona bir veya iki lokma yahut bir veya iki tadımlık yemek versin; çünkü o hizmetçi yemeğin hazırlama zahmetini çekmiştir.»
Mütercim:
Gerçekten efendilerin hizmetçileriyle yemek yemeleri, bazı köy ve taşra ağalarında uygulanmakta ise de, şehirlerde ve büyük konaklarda, özellikle İstanbulcia hizmetçiler ayrı olarak yemeğin geri kalanını yerler. Bu Hadîs-i şerifin gereği üzere, hizmetçilerin efendileri ile birlikte yemek yemelerinde herhangi bir sakınca yoktur. Bu tür harket efendilerin kıymet ve şereflerine bir noksanlık getirmeyeceği cihetle müstahabdır. Bir de beldenin mevcut örf ve adetine1 uyularak hizmeçilere bir miktar o yemekten verilmeyip ayrıca; yemelerinde de bir günah yoktur. Zira hadîs-i şerifteki emir işin müs-tahab olduğuna yorumlanmıştır.

702- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet ediln «Sizden biriniz döğüştüğü zaman yüze vurmaktan kaçıns (Bir kimse lüzum halinde hizmetçisine, kölesine veya başkasına tokat veya yumruk atmak yahut başka bir şey ile vurmak isteyince onun yüzüne vurmasın. Yahut dayak cezasına çarpılan kimsenin yüzüne vurulmasın; çünkü yüz, insanın en şerefli azasıdır. Bir de Adem Aleyhisselâm o simada yaratılmıştır, simaya hürmet gerekir[48][8]

MÜKATEB (SÖZLEŞMELİ KÖLE) BAHSİ

703- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anhakder ki:

Efendisi tarafından kitabete bağlanan (efendisine muayyen bir para ödemek şartı ile azad olmayı kabullenen) bir cariye, Hazreti Aişe'ye gelerek ondan kitabet bedeli olan paranın efendisine ödenmesi hususunda yardım istedi. Berîre adındaki bu cariye, henüz efendisine kitabet bedelinden bir şey ödememişti. Hazreti Aişe, Be-rîre'ye dedi ki:
— Git, efendine müracaat et de, dilerse senden istenen kitabet bedelini toptan ona ödeyeyim ve seni de Allah rızası için hemen azad edeyim. Ancak sen onun azadhsı değil, benim azadlım olmuş olursun. Seninle ilgili. velayet (miras) hakları bana ait olur. Bu şartla kabul ederse, onun parasını vereyim.
sonra Berire gidip bu durumu efendisine anlatınca, Hazreti Aişe' nin teklifi kabul edilmedi ve, Hazreti1 Aişe, velayet hakkı bize kalmak şartı ile Allah rızası için senin bedelini öderse ödesin, denildi. Berîre dönerek Hazreti Aişe'ye almış olduğu cevabı söyledi, Hazreti Aişe de bu meseleyi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e arz edince, Hazreti Peygamber, şöyle buyurdu:
«Sen onu (Berire adındaki cariyeyi) satın al ve sonra azad et. Velayet hakkı ancak azad edene aittir.»
Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba hitaben şöyle buyurdu:
«Bazı kimselerin düşüncesi nedir ki, onlar ahş-verişte Allah'ın, kitabında olmayan bir takım şartlar koşuyorlar. Allah'ın kitabında olmayan bir şartı koşan kimse için bu şart geçerli değildir; yüz defa şart koşsa bile... Geçerli ve muteber olan şart, Allah'ın şartıdır.»
Mütercim :
İmam Ahmed bin Hanbel, bu hadîs-i şerifin zahiri üe amel ederek, mükâteb olan kölenin kendi rızası ile satılması caizdir, diyor. İsterse bu mükâteb köle kitabet (sözleşme) bedelini ödemekten aciz olsun, isterse olmasın; çünkü bu Berire hadisinde, Berîre'nîn aczi-yetine dair herhangi bir işaret ve açıklık yoktur.
Fakat İmam Azam, İmam Şafiî ve bazı Maliki alimlerine göre, mükâtab olan bir köle, kitabet bedelini ödemekten aciz kalmadıkça satılması caiz değildir. Bu Berîre hadîsi de, Berîre hem kendi gücü, hem de zanaat yönünden çaresiz kalmış ki, Hazreti Aişe'ye müracaat etmişti. Ancak İmam Şafiî'ye göre, Mükâteb olan köle ile onun efendisinin müşterek rızaları olursa köle ve cariyelerin satışa caizdir. Bu Berîre hadîsinde de nihayet hüküm, her iki tarafın nzajanyle gerçekleşip Hazreti Aişe'ye satılmıştır. Hazreti Aişe de Allah rızası için o cariyeyi azad etmiştir. Velayetin de ancak azad edene ait olduğu Hazreti Peygamber tarafından beyan edildiğinden Berire'nin sa-hibleri de buna razı oldular.
Bir de Şafiî mezhebinde kitabet bedelinin en az iki taksitle olması lazımdır. Bir taksitle veya peşin olursa, caiz değildir; çünkü böyle olmayan köleye mükâteb denmez. Fıkıh kitaplarında ona «me'-zun = aiış-verişe yetkili» adı verilir. Zira

kitabet, azad olmak için köle üzerine konan bir nevi haraç takdiri gibidir.
Hanefi ve Maliki mezheblerinde, gerek peşin ve gerekse bir tak-
sitle kitabet bedelinin ödenmesi caizdir. Ayrıca «velayet, azad edenin hakkıdır» sözünden, bir kimsenin îslamı kabul ederek hidayet bulmasına vasıta olanın, ona veli olması manası çıkmaz.
Aslında köle ve cariyelerin azad edilmesi bir kaç şekilde olur:
1- Hazreti Aişe tarafından Berîre'nin aza dedildiği gibi, Sırf Allah rızası için azad etmek.
2- Efendinin köle veya cariyesine: Şu kadar para bana öder-sen azadsın, diyerek azad etmek ki, bu anlaşmaya mükâtebe veya kitabet denir. Sözleşmeyi kabullenen köleye de mükâteb denilir. Azad eden efendiye de Mükâtib adı verilir. Azad edilen kadın ise ona mükâtebe ve azad eden kadına da mükâtibe denir. Mükâteb olan köle bedelini tamamen ödemez de az bir miktar kalırsa yine köledir. Fakat kararlaştırılan miktarın tamamını ödeyince hür olur.
3- Köle veya cariyenin azadının, efendilerinin ölümüne bağlanması. Bir kimse vasiyyet ederek ölümümden sonra falan köle veya cariyem hürdür, demek suretiyle olur. Bu kimsenin ölmesiyle o köle veya cariye azad olur. Fakat kölenin bedeli, ölenin malının üçte bir kıymetinden 'fazla olmaması gerekir. Ancak varisler razı olurlarsa fazla da olsa caizdir. Ölünün vasıyyeti ancak malının üçte birinden geçerlidir. Eğer bu müdebber köleden başka malı yoksa, o kölenin kıymetinden üçte bir indirilir. Ve gerisini köle çalışarak varislere öder.
4- Bir cariyeden çocuk doğarsa o cariye Ümmü'l-veled (çocuk anası) olur. Böyle bir cariyenin tekrar satılması caiz değildir. Fakat hizmette kullanılması veya mükâtebe kılınması caizdir. Sonra bu çocuklu cariyenin efendisi (doğmuş olan çocuğun babası) ölünce, bu cariye kendiliğinden azad olur. Diğer varislerin bunun üzerinde hiç bir haklan olmaz.[49][9]

HİBE BAHSİ

704- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Ey İslâm kadınları! Sakın komşu kadm, komşu kadının hediyesini küçümsemesin, bir koyun paçası olsa bile...

705- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Bir hayvanın koluna veya paçasına davet edilmiş olsam icabet ederim. Bana bir hayvan kolu veya paçası hediye edilse kabul ederim.» (Hibe ve hediye edilen şey, az veya çok ıtq ise kabul edilmeli, demektir.)

706- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine dışardan bir yiyecek veya başka bir şey getirildiği zaman, onun hediye veya sadaka olup olmadığını: «Hediyem i d ir- yoksa sadakamıdir?» diye sorarlardı. Sadaka olduğu söylenirse.- «Siz yiyiniz» buyururdu ve kendisi ondan yemezdi. Hediye olduğu söylenirse, ashab ile birlikte mübarek elini uzatarak yerlerdi.
Mütercim : . . .
Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem efendimize ve onun aile ferdlerine hatta ailesine ait köle ve cariyelere ve azadlılarına da insanların sadaka ve zekâtları haramdır. Bunun tafsilâtı zekat bahsinde geçmiştir. (Zekât ve sadaka malın kiridir.)

707- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin önüne bir defa pişmiş et getirildi ve : Ya Resûlallah! denildi, bu et, Hazreti Aişe'nin azadlısı Berire'ye sadaka olarak verilen ettendir. Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:
«Bu et Berîre için sadaka, bizim için ise hediyedir.» (Berîre'nin bize bir hediyesidir.) Sonra ondan yediler.
Mütercim:
Berîre, Hazreti Aişe'nin azadlısı ise de, Peygamberin pak zevcelerinin köle ve cariyeleri bu sadaka hususunda, «Âl-i Muhammed den sayılmadıklarmdan bunlara sadaka caizdir. Sadaka haram olan (Al-i Muhammed) ise, İmam Azam Hazretlerine göre yalnız Haşimî'-lerdir. Ali, Abbas, Cafer, Akil, Haris bin Abdülmuttalib (Radiyallahu anhüm) Hazretlerinin sülâleleri ile onların azadlılandır. Zayıf bir görüşe göre de haram olan yalnız zekâttır. Nafile kabilinden olan sadaka ise caizdir.

708- Hazreti Aişe (Radıyallahu ÎVnha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in zevceleri iki kısma ayrılmış ardı. Bir kısmı Hazreti Aişe tarafı ki, Hafsa, Safiyye ve Sev-oe idiler. Diğer kısmı de, Ümmü Seleme tarafı ki, Zeyneb Cbinti çatış) Meymûne, Ümmü Habibe ve Cüveyriye idiler. Bütün müs-lumanlar, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin en sevgilisi Hazreti Aişe olduğunu bildiklerinden, hediye gönderecekleri zaman Hazreti Aişe'nin nöbetini beklerler ve Hazreti Peygamber Aişe'nin evinde iken çok hediye gönderirlerdi. Bu hal ise, Üm-mü Seleme taraftarı olan diğer pâk zevcelere güç geliyordu.- Bunun üzerine Ümmü Seleme hazretlerine dediler ki, hediyelerin yalnız Haz-reti. Aişe'nin evine gelmeyip Hazreti Peygamber kimin evinde ise ayı rım yapmaksızın oraya gönderilmeleri yolunda bütün müslümanla-ra bilgi verilmesi için Hazreti Peygambere dilekte

bulun. Onların bu isteklerini Ümmü Seleme Hazretleri Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e arz edince, evet veya hayır diye bir cevab vermediler. Böylece her nöbetinde Ümmü Seleme meseleyi ayrı ayrı günlerde olmak üzere üç defa peygambere arzetti. Üçüncü defada Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu.
«Sakın Aişe hakkında beni üzmeyin; çünkü zevcelerimden hiç bir kadının yatağında iken bana Vahy gelmemiştir; ancak Aişe'nin
yatağında iken gelmiştir.»
Sonra Ümmü Seleme taraftan olan pâk zevceler, bu hususta yardımcı olmak için Hazreti Fatma (Radıyallahu Anha) ya müracaat ettiler ve onu vasıta kıldılar. Hazreti Fatma da babasına gidip: Ya Resûlallah, zevceleriniz, Ebû Bekir'in kızına karşı sizden adalet ve eşitlik isterler, dedi. Buna cevab olarak Hazreti Peygamber şöyle bu-yurdu:
«Ey Kızcağızım, benim sevdiğimi sevmezmisin?» O da, evet, se-yerim, dedi.
Sonra Hazreti Fatma, Hazreti Peygamberin pâk zevcelerine giderek aldığı cevabı anlattı. Yine bu zevceler Fatıma'nm tekrar Hazreti Peygambere bu mesele için gitmesini istedilerse de, Hazreti Fatma bundan kaçındı. Sonra bu zevceler içlerinden Zeyneb'i gönderdiler. Hazreti Zeyneb konuşmasında biraz öfke ve şiddet gösterdi:
— Ta Resûlallah! pâk zevceleriniz, Ebû Bekirin kızma karşı Alİah rızası için adalet ve eşitlik isteğinde İsrar ediyorlar, dedi. Hazreti Peygamberin huzurunda oturmuş bulunan Hazreti Aişe'ye karşı da bir takım öfkeli ve uygunsuz sözler söylemeğe başladı. Hazreti Aişe de onun sözlerini cevablandırarak onu susturdu. Sonra Hazreti Peygamber Hazreti Aişe'ye dair Hz. Zeyneb'e. şöyle buyurdu:
«Ey Zeyneb, bu Ebû Bekir'in kızıdır!»
Mütercim :
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri gülümseyerek söz söyleme bakımından Zeyneb ile Aişe'nin hangisi üstün gelecek diye beklerken Hazreti Zeyneb'i Aişe'nin susturması üzerine:
-Ey Zeyneb, sen Aişe'nin hakkında gelemezsin; çünkü o, Ebû Be kir'in kızıdır.» buyurdular. Nitekim Ebû Bekir; bütün arabların soy ve sülâlesini bildiği gibi, kızı da öylece bilirdi. Onun için neseb yarış masında da üstün gelmesi tabiî idi.
Hediye hususuna gelince: Herkes istediği eve hediye gönderme sinde serbesttir. Peygamberimizin bütün müslümanlara duyurarak diğer evlerime de hediye gönderiniz şeklinde istekte bulunması gü zel ahlâka aykırı düşeceğinden adalet ve eşitlikle bu meselenin ilgisi yoktur.
Bir de kalb sevgisi bakımından eşitlik insanın elinde değildir Bundan dolayı Hazreti Peygamber mazurdur. Bununla beraber Hazreti, Peygamber, Hazreti Aişe'nin evine gelen bütün hediyeleri diğer zevcelerine de bölerlerdi. Fakat

onlar: Bu bölüşme bize neden Hazreti Aişe'nin evinden gelsin, diye iddia ederek kendi evlerinden de böyle bir bölüşmenin yapılmasını istiyorlardı.

709- Numan bin Beşîr (Radıyaîlahu Anh) der ki.-
Babam Beşir, bana kendi malından bir bahçe bağışlamıştı. Sonra annem Amre, bu bağış şahidsiz olamaz. Sen Hazreti Peygamberi şahid tutarak bu bağışını ona arz et, diye babama söyledi. Babam da Hazreti Peygamberin huzuruna vararak: Ya Resûlallah, zevcem Amre'den olma oğlum Beşir'e bir şey bağışladım. Fakat annesi Amre, sizi şahid tutmadıkça benim bu bağışımı kabul etmiyor, dedi Babama Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Bütün çocuklarına ayni şekilde bağış yaptın mı?» Babam: — Hayır, diğer çocuklarıma böyle bağış yapmadım, dedi. Bunun üzerine Peygamber Salallahu Aleyhi ve Sellem:
«Öyle ise, bağışından dön,» buyurdu. Babam da bağış yapmadı

710- Nüman bin Beşir'den rivayet edilmiştir:
«Diğer çocuklarına da buna yaptığın gibi bağışta bulundun mu?»
(Ey Beşir, bu oğlun Numan'a ettiğin bağış gibi diğer çocuklarına da ettin mi) Beşir: Hayır, etmedim; dedi. Sonra Hazreti Peygamber Beşir'e şöyle buyurdu:
«Allah'dan korkunuz ve çocuklarınız arasında adaleti gözetiniz.» Beşir de yapmış olduğu bağışı geri aldı.
Mütercim :
Çocuklarına bağışta bulunmak isteyen bir kimsenin erkek ve kız çocuklarına eşit olarak bağışta bulunması nıüstahabdır. Birbirinden farklı olarak onlara bağışta bulunmak tenzih yolu ile mekruhtur. Ancak güç durumda olan ama, kötürüm ve âciz çocuklara daha fazla vermekte kerahet olmaz.
Mirasta erkek çocuklar, kızların hissesinden iki kat fazla alırlarsa da, babanın hayatında yapılacak bağışta bunların ayrıca faydalandırılmaları uygundur ve müsthabdır.
îmam Tavus ve İmam Sevri'ye göre burada eşit tutmak vacib dir. İmam Ebû Yusuf da der ki: Bir baba, diğer evladlannı sıkıntıya sokmak için bazı evladına. ziyade bağışta bulunursa, bu haramdır ve çocuklar arasında eşitliğin gözetilmesi vecibdir.
Bir de bu hadîs-i şeriften anlaşılıyor ki, mubah olmayan bir iş için şahid gösterilmesi mekruhtur. Bir devlet başkanının tebası hakkında şehadetleri caiz olduğu da bü hadîs-i şeriften meydana çıkmıştır.
Hanefî mezhebinde, bir batanın evladına olan hibesinden dönmesi caiz değildir; çünkü akrabalık hibeden dönmeğe engeldir. Bu hadîs-i şerifte olan hibeden dönme ise, malın'teslim ve tesellümünden önce olmuştur. Hibe aslen

tamamlanmamıştı. Onun için bağıştan dö-nülebümiştir.
İmam Şafiî ve İmam Malik mezhebi erinde, bu hadîsin zahirine bakılarak, bir babanın çocuklarına olan hibesinden dönmesi sahihtir. Gelecek hadîste daha geniş olarak anlatılacaktır.
tin Bağıştan (hibeden) geri dönen kimse kusup da sonra na dönen köpek gibidir.»
(Bir kimsenin bağışladığı şeyi geri alması çok çirkin ve kötü şeydir.)
Mütercim:
Hibe (bağış), karşılıksız olarak bir malı başkasının mülkiyetine geçirmektir. Hibe edene «Vahib,».hibe edilen mala «Mavhûb» ve onu kabul edene de «Mevhubun leh» denilir. «îttihab» da hibeyi kabul etmek demektir. Hibe icab ve kabul ile yapılır ve ele geçirilmekle tamamlanır.
Hibede icab, bağışladım, hibe ettim, hediye ettim, ihda ettim gibi, karşılıksız bir malı temlik manasında kullanılan sözleri söylemektir. Kabul de, o malı kabullenmek veya ele geçirmektir. Bir malı karşılıklı olarak verip almakla da geçerli olur. Hibede malı ele geçirmek, alışverişteki kabul gibidir.
îmam Azam mezhebinde, hibe eden kimse, malın tesliminden sonra da, malı alan kimsenin rızası ile hibesinden dönebilir eğer hibeyi kabullenip malı ele geçiren kimse, geri vermeye razı olmazsa, hibe eden hakime müracaat edebilir. Hakim de ileride izah edilecek geri dönme engelleri yoksa, hibeyi kaldırabilir. Ancak hibeden dönmeyi engelleyen sebeplerden biri var ise, yapılan bağışı bozamaz Meselâ:
Bir kimse, usul ve furu'una, kardeşlerine veya bunların çocuklarına, amca ve halalarına, dayı ve teyzelerine bir şey bağışladıktan sonra o bağıştan geri dönemez. Akrabalık ve mahremiyet hibeden ^dönmeğe engeldir.
Karı ve koca arasında evlilik devam ederken hibe yapıldıktan sonra ondan da dönülemez.
Alman hibeye bir karşılık verilir de, hibe eden şahıs bu karşı malı ele geçirmiş bulunursa, yine hibeden dönülemez.
Bağışlanan mal arazi ve arsa cinsinden olur da, hibeyi kabul eden şahıs bu yer üzerinde bina kurar veya ağaç dikerse, yahud hibe edilen hayvan cılız olur da bu hayvan hibeyi kabul edenin yanında semizleşirse, yahud buğday olur da un haline getirilirse, böyle bağışlanan şeyin ismi değişecek şekilde bir değişildik meydana gelmesi sebebiyle hibeden dönülmez. Ancak malın kıymetinin düşmesi hibeden dönmeye engel olmaz. Bunun için, bir kimsenin başkasına hibe ettiği kısrak sonradan yüklü kalırsa, bu hibeden dönülmez. Fakat kısrak doğurduktan sonra hibeden dönülebilir ve kısrağın yavrusu bağış yapılan kimseye ait olur.
Eğer hibeyi kabullenen şahıs o malı satarsa, yahut onu başkasına hibe ve teslim ederse, artık hibe edenin geri dönmek hakkı kalmaz.
Yine hibe edilen mal, onu kabullenenin elinde helak olursa, geri dönmeğe mahal

kalmaz.
Yine hibe edenle hibeyi kabul ,eden şahıslardan herhangi biri ölürse, bu ölümden sonra hibeden dönülemez.
Bir de alacaklı kimse, alacağını borçluya bağışlayınca artık o bağıştan geri dönemez. Hibeden dönmeyi engelleyen haller yedi madde olarak sayılır:
1) Hibe edilen malda ziyadelik meydana: gelmesi,
2) Hibe edenle hibeyi kabullenenlerden birinin ölmesi,
3) Hibe edilen mal karşılığında bir şey alınması,
4) Hibe olunan malın, hibeyi kabullenenin elinden çıkması,
5) Hibenin karı-koca arasında yapılmış olması,
6) Hibe edenle hibe olunan arasında akrabalık bulunması,
7) Hibe edilen .malm helak olması.
Verilen sadakadan da, fakirin eline geçişten sonra dönülemez.
îmam azama göre, yukarda, sayılan engeller bulunmazsa yapılan bağıştan dönülebilir. Hadis-i şerif, hibeden dönmenin çirkinliğini ifade etmektedir. Yoksa köpeğin kendi kusmuğunu yalaması, köpek mükellef olmadığından haranı değildir.
îmam Şafiî ve îmam Hanbelî'y© göre, aksine olarak, akraba olmayanlara (yabancılara) verilen bağışlardan dönmek asla caiz değildir. Bu hadîsin tehdidi, haram demektir. Ancak baba oğluna bir şey hibe ederse, bundan dönülebilir. Nitekim yukarıda geçmişti.
İmam Malik'e göre, bir kimse yapacağı hibe karşılığında kendisine bir şey verilir ümidi ile bağış yapar da, sonra o karşılığı alamazsa, yapmış olduğu bu bağıştan dönebilir. İmam Hanbeli'nin bir görüşüne göre de hüküm böyledir.

712- Hazreti Peygamberin pâk zevcelerinden Meymûne bînti Haris Radıyallahu Anha'dan rivayet edilmiştir!
Meymûne Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'-den izin almaksızın kendi cariyesini azad etmişti. Sonra Meymûne'-nin nöbetinde Hazreti Peygamber Meynıûne'nin evine teşrif edince, kendi cariyesini azad etmiş olduğunu ona söyledi, Hazreti Peygamber Meymûne'ye:
«Gerçekten sen bu işi yaptın mı?» dedi. Meymûnede: — Evet, ya Resûlallah, azad ettim; dedi. Sonra Hazreti Peygamber zevcesine şöyle buyurdu:
«Keski o cariyeyi dayılarına vereydüii daha büyük sevab alırdın»
Mütercim :
Bu hadîsi şeriften, köle ve cariyenin azad edilnıelerindense, akraba ve yakınlara bağışlanmalarının daha sevab olacağı anlasılıyorsa da1, durum ve ahvale göre hüküm değişir. Meselâ, bir kimsenin akrabası bir hizmetçiye son derece muhtaç iken onun cariyesini bunlara bağışlaması, azad etmesinden daha sevabdır. Fakat

ihtiyaçları yoksa, azad etmesi daha sevab olur.

713- Misver bin Mahreme (Radıyallahu Anh) der ki
Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem herkese bir takım elbiseler dağıttı; fakat babam Mahreme'ye bir şey vermemişti. Babam oem Ki, oğlum, biz beraberce Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem efendimize gidelim. Belki bize de o elbiselerden verir. Ben de babamın
sSSha^rak.°?nIa beraber gİtÜm' Sonra Hazreti saadethanelennm kapısına varınca babam bana- ve gir de Hazreti Peygamberi bana çağır, de- Cafinhr mrf diye işi büyüttüm ve tereddüt ettim. Bunun üzerine babam bana- kibirlenenlerden, büyükienenler-reH pt L m,gİhİ ihti*arIa™ davetine gelir, dedi. Ben de Haz-bek!pZw S* huzuruna vardim ve dışarda babamın kendilerini belemekte o duğunu söyledim. Gerçekten Peygamber Sallallahu Hazretleri hemen dışarı çıktılar; üzerlerinde o el-oıseierden de güzel bir kaftan vardı. Babama şöyle buyurdular: -Bu kaftanı sana saklamıştım.» Sonra babam o kaftanı inceleyip gözden geçirdi ve son derece memnun oldu. Bunun üzerine Hazreti Peybamber: «Artık Mahreme razı olmuştur!» buyurdular.
Mütercim :
«Mahreme razı oldu» sözünün Mahreme'ye ait olduğu ihtimali de vardır, diye yorum yapılmıştır.

714- İbni Ömer (Radıyalîahu Anhünıa) der ki:
Bir defa Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, muhterem kızları Fatma'nın evine şeref verdiler. Fakat kapıdan içeri girmeyip geri döndüler. Sonra Hazreti AH gelip eve girince, Hazreti Fatma, bu durumdan üzüldüğünü ona anlattı. Hazreti Ali hemen dönerek zevcesinin üzüntüsünü Hazreti Peygambere arz etti. Hazreti Peygamber bunun üzerine şöyle buyurdu:
«Ben, Fatmamn kapısında resimli ve motifli bir perde gördüm-, benim dünya ile işim ne? (Bunun için içeri girmedim).»
Sonra Hazreti Ali geri dönüp Peygamber Sallaliahu Aleyhi va Sellem'in üzüntüsünü Hazreti Fatma'ya bildirince, Hazreti Fatma:
— O halde bu perdeyi ne yapmam gerektiğini babam bana bildirsin, dedi. Hazreti Ali de bu hususu Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem'e arz edince şu cevabı aldılar:
«Bu perdeyi, muhtaç durumda olan falan aileye (hediye olarak) göndersin.»
Mütercim:
Kapıya perde takmak haram değil ise de, böyle faydasız süslere rağbet gösterilmesi Peygamber ailesine uygun düşmediğinden.bunu Hazreti Peygamber kabul etmemiştir. Burada kabul edilmeyen şey kapı perdesi olmayıp.bu perde

üzerinde olan nakışlar, sus ve resimlerdir.
Bir de bu perde başkasına gönderilmiş ve onlar tarafından biçilerek elbise yapılmıştır. Eğer haram olaydı, bu perdenin, onlara da haram olması gerekirdi; çünkü alınması yasak olan şeyin verilmesi de yasaktır. Böyle perdelerin kullanılmaması zühd ve takva yolunu benimsemedir.

715- Abdurrahman bin EM Bekir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Bir gazada Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in maiyetinde yüz otuz kişi idik. Bir ara Hazreti Peygamber sordu:
«Herhangi birinizde yiyecek bir şey var mıdır?» Sonra bir adam, yanında bulunan bir miktar unu getirdi. Bü un hamur yapılarak yoğruldu. Sonra boyu uzun, saçları toz toprak içinde dağınık, bir müşrik koyunlarını sürerek geldi. Hz. Peygamber o müşrik'e (koyunları kastederek)
«Satılık mı, yoksa hediye yahud bağış mı?» buyurdu. Müşrik, hayır, satılık dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, o koyunlardan bir tane satın alarak kestirdi. Sonra o koyunun ciğer'kısımlarının pişirilmesini emretti ve pişirildi, Abdurrahman der ki: Yüce Allah'ın adına, yemin ederim ki, mevcudumuz olan yüz otuz kişiden bu ciğerden yemedik hiç kimse kalmadı. Hazır bulunanlara bizzat o ciğerden efendimiz verdi. Uzakta bulunanların hisselerini de ayırdı. Sonra o hamur ile o koyunun eti pişirilip iki sofraya bölündü. Biz de ikiye ayrılarak bu yemekleri yedik. Geriye yine iki sofra olacak kadar yemek arttı. Artan yemeklerimizi deveye yükledik ve beraberimizde götürdük. Hazreti Peygamberin bir mucizesi olarak üç kilo civarındaki un ile bir koyun, yüzotuz kişiye kâfi geldikten sonra bir o kadar daha arttı.
Mütercim:
Bu hadîs-i şeriften müşrik ve kâfirin hediye ve hibesini almak caiz bulunduğu anlaşılmaktadır.

716- Esma binti Ebî Bekir {Radıyallahu Anha) der kii
Babam Ebû Bekir tarafından cahiliyet zamanında boşanmış bulunan müşrike annem bana geldi. Ben Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordum: — Ya Resûlallah, henüz îslanıı kabul etmemiş olan annem bana geldi ve benden bir yardım bekler haldedir. Ona bir iyilik ve ihsanda bulunayım mı?
Hazreti Peygamber buyurdu ki:
«Evet, annene iyilik ve ikramda bulun.»
Mütercim :
Hangi din ve milletten olursa olsunlar, bunların karşılıklı olarak hediy ele sinelerinin caiz olduğu bu hadîs-i şeriften anlaşılmaktadır. Hatta İbni Uyeyne'riih rivayetine göre, bu hadîs-i şerifi doğrulayıcı olarak,

«Allah, din hususunda sizinle savaşmamış, sizi yurdlarmızdan da çıkarmamış kimselere sadakat göstermekten, onlara iyilik etmekten adaletli davranmaktan sizi yasaklamaz? çünkü Allah adalette bulunanları sever.» Mealindeki ayeti Jterime nazil oldu. (Mümtehi-ne sûresi, ayet 8)[50][10]

UMRA VE RUKE BAHSİ

717- Ebû Hüreyre'den rivayet edilmiştir: «Umrâ caizdir.»
Mütercim :
Bir kimse başka birine hitab ederek: Senin ömrün oldukça, yahut benim ömrüm oldukça sana bu evimi bağışladım, diyerek hibede bulunursa buna «Unıra» denilir. Bu şekilde yapılan bağış caizdir. Bir de buna benzer «Rukbâ» vardır. Bunun manası şu: Ben senden önce ölürsem, şu evim senindir; sen benden önce ölürsen sana bir şey yok, diyerek verilen sözdür.
Bu Rukbâ sözleşmesi, İmam Azam, İmam Malik ve İmam Mu-hammed Hazretlerine göre batıldır. Diğer müctehidlerle İmam Ebu Yusuf'a göre caizdir.
Birincisine «Umrâ» denilmesi, iş ömrün devamına bağlanmış olmasındandır. İkincisine «Rukbâ» denmesi de, her iki tarafın karşılıklı olarak .ölümlerini gözetlemeleri yönündendir.
Umrâ üç türlü olur:
1- Buev senindir ve senin ölümün halinde de varislerinindir. Bu kısım adeta bir hibedir. Bunda bir ihtilaf yoktur.
2- Ömrüm oldukça bu ev senindir, denir. Başka bir söz söylenmez. Bu da İmam Şafi'i Hazretlerinden tercih edilen söze göre sahihtir.
3- Ömrün oldukça bu ev senindir; ben ölürsem mülkiyet benim vereseme döner. Bu sözde de hibe sahihtir.
Hanbelî mezhebinde mutlak olarak «Umrâ» sahihtir; fakat bir vakte bağlanan umra sahih değildir.
Maliki mezhebinde ancak muvakkat şekilde, meselâ: Bir evin menfaatlerine sahib olmaktır. Yoksa o kimse mutlak surette eve malik olamaz. Bu umrâ hususunda Hanefî mezhebi Şafii mezhebi gibidir. Fakat Rukbâ hakkında yukarıda açıklandığı üzere İmam Azam, İmam Malik ve İmam Muhammed Hazretleri, diğer alimlere aykırı olarak Rukba'nm sahih olmadığı görüşündedirler. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

718- ibni Amr'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kırk güzel iş vardır ki, bunların en iyisi sağılır bir davan muvakkat bir zaman için bir muhtaca bağışlamaktır. Allah'dan sevabım umarak ve Allah'ın vadini

tasdik ederek bu güzel işlerden herhangi birini işleyen bir kimse yoktur ki, o işi sebebiyle Allah onu cennete
koymasın.»
Hassan der ki: Biz ashab. topluluğu aramızda, bu sağılır keçiden başka bu kırk güzel işlerden olarak selâm almayı, aksırana «yer hamukellah» demeyi, yoldan zararlı şeyi kaldırmayı ve buna benzer şeyleri saydık. Fakat bu güzel işlerden onbeş tanesini bile sayamadık.
Mütercim;
Mademki Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu kırk güzel hasletleri saymamıştır, ve bunları açıklamamıştır, bizim de bunları kapalı bırakmamız uygun düşer. Çünkü böylece bütün iyilik kapıları bu güzel İşlere açık bırakılmış olur. Eğer muayyen kırk iş olarak tesbit edilmiş olurlarsa, diğer güzel işler dışarıda kalmış olur ve onlara rağbet azalır. Bu itibarla herkes, iyi bildiği bir iş bu kırk güzel hasletten biri olabilir diye onu yapmaktan geri kalmaz ve böylece bütün iyilikler işlenmiş olur.[51][11]

ŞAHİDLİK BAHSİ

719- İmran'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«însanlarn en hayırlıları benim asrımın (insanları) dır. Sonra onların peşinden gelenler (tabiîler) dir. Sonra bunların peşinden gelenler (teba-i tabiîn) dir. Sonra birtakım insanlar gelir ki, onlardan birinin şahidliği yemininin önüne ve yemini de şahidliğinin önüne geçecektr.» (yemininde ve şahidliğinde ciddî olmayacaktır.)
Mütercim:
Malikî mezhebinde bu hadîs-i şerife dayanılarak, yemin ile şa-hidlik edenin şahidliği makbul değildir. Çünkü şahidlik Allah içindir, yemine gerek yoktur. Fakat diğer müctehid alimlere göre, her ne kadar şahidlikte yemine lüzum yoksa da, kendi başına yemin ile şahidlik edenin şahidliği geçerlidir, kabul edilir.
Bir de Hanefî mezhebinde, aleyhlerine dava açılmış olan kimseler hüküm verilmeden önce, şahidler yalan söylemeyeceklerine dair onlara yemin verdir diye hakimden istekte bulunurlarsa ve şahidli-ğin yemin ile kuvvetlenmiş olacağına lüzum görülünce hakim o şa-hidlere yemin verdirerek şahidliklerini kabul eder, yemin etmezlerse kabul etmeyebilir.

720- EbûBekre (RadiyallahuAnh) derki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellenı Hazretleri şöyle du.
«Dikkat ediniz! Size büyük günahların en büyüklerini haber ve-rey'm mi?»

Hazreti Peygamber bu sözünü üç defa tekrarladı. Hazır olan topluluk:
— Evet.yaResûlallah haber veriniz, dediler, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Allah'a ortak koşmak ve Ana-babaya asi olmaktır.» Resûl-i
Ekrem, duvara yaslanmış iken hemen doğrularak dizleri üzerine oturdular ve şöyle buyurdular:
«Ve hele yalan konuşmak (yalan yere şahidlik etmek).» Bunu bir çok defa tekrarladılar; öyle kî, biz içimizden artık tekrarlamaktan vazgeçmesini temenni ettik.
Mütercim;
Allah'a ortak" koşmak ve ana-babaya asi olmak günahlarından sonra Hazreti Peygamberin yapmış oldukları yeni bir uyarma işin önemini göstermektedir. Yaslanmışken diz üzerine oturarak, «hele yalan yere şahidlik etmekten sakınınız» buyurmasından, şirkten sonra en büyük günahın yalan yere şahidlik olması gerekir. Çünkü yalan yere şahidlik, bütün, hakların yok edilmesine sebep olacağı gibi, Allah, korusun, haksız yere bir kimsenin belki binlerce kişinin ölümüne de sebep olabilir. Bundan dolayı gerçekten yalan yere şahidlik etmek, şirkten sonra en büyük günahtır.
Bir de bu hadîs-i şeriften anlaşılıyor kî, günahlar birbirlerine nisbetle büyük ve küçük olurlar ve büyük günahlar içinde de en büyükleri vardır. Nitekim Kur'ani Kerimde:
«O kimseler ki, küçük günahlar müstesna, günahın büyüklerinden Cşirkten) ve yolsuzluklardan sakınırlar, muhakkak Rabbin geniş magfiretlidir (onları bağışlar)» ve yine: «Eğer yasaklandığınız günahların büyüklerinden sakınırsanız, sizden diğer kabahatlerinizi örteriz» meallerindeki ayeti kerimelerle de bu husus sabittir. (Necin sûresi, ayet 32 ve Nisa sûresi, ayet 31) Bundan dolayı günahların birbirinden farklılığı ve kısımları inkâr edilmemelidir.
Bazı alimler, Cenabı Allah'a karşı işlenen günahlara küçük günah demekten kaçmmışlarsa da, bu husus bir ifade değişikliğinden ibarettir. Yoksa Kur'ani kerimin açık ifadesine karşı tamamen küçük günahların inkârı uygun düşmez.
Bu hadîs-i şerifte sayılan büyük günahlar üç tane ise de, en büyük günahlar yalnız bu üç şeyden ibaret değildir. Ancak Hazreti Peygamber bu hadîs-i şerifi buyurdukları zaman, durum gereği olarak yalnız bu üçünü açıklamışlardır. Çünkü diğer hadîsi şeriflerde yarid olduğu üzere adam öldürmek, sihir yapmak, zina işlemek gibi büyük günahlar çoktur. Bu husus «Vasiyetler» bölümünde, «yedi helak edici şeyden sakınınız» hadisi şerifinde gelecektir.

721- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mescid'de Kur'an okuyan bir kimsenin sesini işitti. O kimseye hayır dua ederek buyurdu:

«Allah o okuyucuya merhamet etsin: gerçekten filan ve filan sûrelerden düşürmüş olduğum filan ve filan ayetleri bana hatırlattı»
Yine Hazreti Aişe'nin başka bir rivayetinde, bir gece Hazreti Peygamber benim evimde teheccüd namazı kıldı. Bu sırada Mescid'de
kur'an okuyan Ensar'dan Abbad adındaki şahsın sesini işitti. Sonra bana hitaben:
«Ya Aişe! Bu ses, Abbâd'in sesi midir?» buyurdu. Ben, evet, dedim. Sonra Hazreti Peygamber:
«Ya Rab! Abbâd'a merhamet et,» diye dua buyurdu.
Mütercim:
Bu olayı bir defa değil, iki defa olmuştur; yahud bir gecede aynı zamanda Kur'an okuyan iki şahsın sesinin işitilmiş olması da muhtemeldir. Çünkü Kur'an okuyanlardan biri Abdullah bin Zeyd El-En-sari idi: İkincisi de, Abbâd idi.
Bir kimsenin şahsı görülmiyorsa da, sesin kesin olarak o kimseye ait olduğu anlaşılınca, bu sese dayanarak bazı alimlere göre âmâ olanların şahidliğinin cevazı bu hadisten alınmıştır. Fakat Hanefi ve Şafiî mezheblerinde gözleri görmeyenlerin şahidliği makbul değildir.
İmam Ebû Yûsuf'a göre, neseb ve ölüm gibi sırf işitmekle şa-hidlik sahih olan yerlerde âmânın da şahidliği caizdir. Şafiî mezhebinde de bazı yerlerde sahihtir.
Bir de Hazreti Peygamberin, «benim falan sûreden düşürdüğüm filan ayetleri bana hatırlattı» sözü, alimler arasında çeşitli yorumlara sebep olmuştur. Eğer unutmak anlamında ise, ahkâm tebliği ile.ilgili olmayan bazı ayetlerin muvakkat bir zaman için Hazreti Peygamber tarafından unutulmuş olmasında beis yoktur. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır. «Bundan böyle sana Kur'an okutacağız, unutmayacaksın», mealindeki ayeti kerime buna şahiddir. (El-A'lâ' sûresi, ayet 6)
Bir de kul haklarında şahidliğin en az miktarı iki erkek, yahud bir erkekle iki kadındır. Fakat erkeklerin şahid olamayacağı, yerlerde, meselâ kadınlar hamamında meydana gelen olaylar îçin yalnız kadınların mal hakkında şahidlüderi kabul olunur.. Öldürme ' olayında da diyet lâzım gelir,- fakat kısas lâzım gelmez. .Hatta bekâret ve kadınların ayıb ve kusurları ile ilgili olan ve erkeklerçe bilinemer yen hususlarda yalnız bir kadının • şahidliği bile kabuî olunutı.ltt kadın şahid olursa daha iyidir»
Bir de bu hadîste geçen Hazreti Aişe'nin şahidliği, sesin Abbad Hazretlerine ait olduğunu bildirmekten ibaret ise de, İmam Buharî'-nin bu hadîsi şerifi şahidlik bölümüne koyması, böyle erkek olmayan yerde kadının şahidliğine müracaat edilmesinin meşru oluşuna bi-naendir.[52][12]

İFK İFTİRÂ BAHSİ

722- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir sefere çıkacağı zaman pâk zevceleri arasında kur'a çekerlerdi. Kime ktır'a çıkarsa o hanım Hazreti peygambere eşlik ederdi. Mustalıkoğulları gazasına giderken de adetleri üzere aramızda kur'a çekildi ve kur'a bana isabet ettiğinden Hazreti Peygamberin eşitliğinde ben bulundum. Beraberce Medine'den çıktık. Bu sefer, kadroların örtünmesi hakkındaki ayeti kerimenin inişinden sonra olmuştu. Bunun için örtülü, hevdecli dove üzerinde gitmiştik. Mustalıkoğulları fethi tamamlandıktan sonra Hazreti Peygamber geri döndü. Medine'ye yaklaştığımız günün gecesinde dinlenmek için bir yerde konaklamıştık. Bü yerden hareketimiz için adet üzere ilân yapıldı, Bu arada onlarla yola çıkabilmek için acele olarak ihtiyacımı gidermek maksadıyla kafile ve askerlerden biraz uzaklaştım. Hacetimi giderdikten sonra hemen eşyam ve . devemin yanma geldim. Bir de elimi göğsüme koyduğumda baktım ki,, boynumdaki Yemen yapısı kolyem kaybolmuş. Hemen dışarı çıkmış olduğum yere döndüm. Ben kolyemi aramakta iken, benim hizmetçilerim beni hevdec (mahfe) içinde sanarak hevdecinii deveye yükleyerek hareket ettiler. Ö zaman hanımlar çok az yemek yediklerinden vü-cud ağırlıkları çok hafifti. Bundan dolayı hevdecin boş olduğunu anlayamadılar. Zaten ben daha onbeş yaşımı doldurmamıştım. Son-, ra ben kolyemi buldum. Devemin bulunduğu yere geldiğim zaman ne göreyim, ortalıkta kimseler yok. Bir kaç defa bağırıp çağırdımsa da, hiç bir ses ve seda duyamadım. Sonra düşündüm ve bulunduğum yerde kalmaya karar verdim. Nihayet beni arayacaklar ve dönüp burada bulacaklar. Derken uyku bastırmış ve uyumuşum. Ashab-dan 'Safvan bin Muattal, askerin arkasında kalmış olduğundan sabaha yakın bir zamanda bulunduğum yere gelir, burada bir karartı görür ve yanıma gelince de beni tanır. Çünkü Örtünmek jn önce beni görürdü. Benim, bu halime şaşarak, «İnna Lillah ve inna ileyhi raci'ûn» deyince, sesinden uyandım. Bir de yanımda devesiyle Saf-van'ı gördüm. Devesini çöktürdü ve hareket etmesin diye de devenin ön ayağı üzerine kendi ayağını bastırdı. Ben de hemen deveye bindim. Safvan, devemin yularım tutup çekti. Sonra askerimizin bulunduğu ordugâha ulaşıncaya kadar böyle önümde yürüdü. Ordumuz, güneşin kızgın sıcağında öğleye yakın kuşluk zamanında adet üzere bir yere konmuştu. îşte benim hakkımda iftira edip helak olanlar' bu sebepten ötürü helak oldular.
Hakkımda ilk iftirada bulunan, münafıkların başı meşhur Abdullah bin Ubeyy idi. Ashabdan Mistah ve Hassan gibiler de ona uyarak aldanan biçarelerdi. Sonra hepimiz Medine'ye geldik. Medine'de Hazret! Peygamberin yanında bir ay kadar hastalandım. Meğer haftalığım halinde bir takım kimseler, kulaktan kulağa ye ağızdan ağı-za iftiracıların sözlerini yayarlarmış. Bundan dolayı da Medine halkı hakkımda töhmete ve şüphelenmeğe başlamışmış. Halbuki .benim bu işlerden

haberim yoktu. Ancak Hazreti Peygamberden,' cfaha Önceki hastalıklarımda görmüş olduğum şefkat ve iltifatı görmüyordum. Yalnız, hemen' yanıma gelip «nasılsınız?» diye sorup; geçerler-di, ismimi anmazlardı. Sonra bu hastalıktan kurtuldum, biraz iyi-leştim. Ashabın büyüklerinden ve Bedir'de savaşanlardan ünlü mis-tah adındaki zatm annesi ile ihtiyacımızı gidermek için geceleyin Medine dışında Menası denilen yere doğru /yürüdük. Çünkü Medine'de, evlerimize-yakın abdesthaneler yapılmazdan önce biz ihtiyacımızı gidermek için ancak geceden geceye taşraya çıkardık. O zamanki hareketimiz, bedevilerin adeti gibi idi. Böyle Mistah'm annesi Selma ile giderken ayağı çarşafının eteğine dolaştı ve yere düştü veya kaydı. Arablarm adeti,- bir kimsenin başına bir-felâket geldi mi, «lanet olsun şeytana» veya «düşmanım helak ölsün», diye beddua ederlerdi. Selma hatun da, böyle ayağı kayıp düşünce": Oğlum Mistah helak olsun, gebersin diye kentli oğluna beddua etmqye başladı. Hemen ben, ne yapıyorsun? Sen ..ne kötü söz soyliyorsun?*: Bedir savaşında bulunan iyi bir oğlun' hakkında böyle kötü söz söylenir mi? dedim.

Selma Hatun bana şu cevabı verdi: Ey zavallı kadın! Senin hakkında Mistah ve arkadaşlarının söylediklerini işitmiyor musun? dedi ve hakkımda iftiracıların söylemekte oldukları sözleri enine boyuna bana anlattı. Bunu işitir işitmez üzüntümden fenalaştım. Beni sıtma tuttu ve hastalığım bir kat daha arttı. Sonra eve döndüm. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem Hazretleri yanıma geldi ve adeti üzre, «Nasılsınız?» dedi. Ben de, müsaade ediniz; artık ebeveynimin yanına gideceğim, dedim. Bundan maksadım, ebeveynimin yanına gidip bu dedi?-kodunun esasını ve kendilerinin de haberdar olup olmadıklarını öğrenmekti. Hazreti Peygamber benim iyileşmeme kadar ebeveynimin yanında kalmama müsaade ettiler. Ebeveynimin yanına varır varmaz annem Ümmü Rûmah'dan sordum: Ortalıkta ne hadisler dönüyor, bu ne iştir? deçüm. Annem:

— Evladım, sen kendi sağlığım düşün, bu iş için böyle merak edipkendini üzmej Allah'a yemin ederim, böyle senin gibi güzel olup kocasının muhabbet ve üstün teveccühlerini kazanan ve bu kadar otakları olan bir kadın hakkında elbette böyle dedi-kodu çoğalır. Sen vücudunun afiyetini düşün, dedi.

Ben bu işe şaştım ve üzülerek, sübhanellah dedim. Herkes hak kımda böyle çirkin havadisler yayıyormuş meğer, dedim. Hüngür hüngür ağlamağa başladım. Bütün gece böyle ağladım. Aralıksız göz yaşı döktüm ve sabaha kadar kederimden uyuyamadım. Doğrusu Hazreti Peygamber bu hususta Allah'ın vahyini bekledi ise de, hikmet icabı, o günlerde vahy gelmedi. Vahy-i İlâhi çok geciktiğinden işittim ki, beni boşamak hususunda istişare etmek için Hazreti Peygamber, Ali bin Ebi Talib ile Üsame bin Zeyd'i davet ederek bunlarla meşvere etmiş. Üsame Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ailesine olan sevgisini bildiğinden:

— Ya Resûlallah, bütün aile efradınız, peygamber şanına layık iffetli ve pak kimselerdir. Ben ehliniz hakkında hayırdan başka hiç bir şey bilmiyorum, dedi. Hazreti Ali ise, tereddüt etmeyerek:
— Ya Resûlallah, Allah Tealâ sana dünyayı daraltmamış; ondan başka hanımlar çoktur, (onu boşa) dedi. Tekrar Hazreti Ali söze devamla:
— İsterseniz bir de Hazreti Aişe'nin cariyesi olan Berire'ye sorunuz. Berîre size karşı doğru olanı söyler, dedi.
Sonra Hazreti Peygamber Berire'yi huzurlarına çağırtmış ve ona sormuş:
«Ey Berîre, Aişe hakkında şübhelendiğin bir şey gördün mü?»
Berire şu cevabı verdi:
— Hak Peygamber olarak seni gönderen yüce Allah adına yemin ederim ki, Aişe'nin'henüz yaşı küçük olduğundan hamur yoğurur-ken tekne başında uyur kalır. Evde besili koyun gelip Aişe'nin hamurunu yer. Bundan başka benim kusur bulacağım hiç bir şey kendisinde görmedim. Sonra o gün Hazreti Peygamber hutbe okumak üzere minbere çıkmış ve bütün, cemaata hitab ederek:
«En önce bu iftiraya cür'et eden münafıkların başı Abdullah bin Übeyy bin Selül aleyhinde söz söylemekte beni mazur tutunuz,» buyurdu, sonra yine söze devamla:
«Ailem hakkında fena halde iftira İle bana eza ve cefa eden kimseye karşı bana yardım edecek içinizde kimdir? Ben, Allah'a yemin ederim ailem hakkında hayırdan başka hiç bir şey görmedim ve duymadım. Bir de o iftiracılar Safvan'a da isnadda bulundular". Vallahi onun hakkında da hayırdan başka bir şey görmedim ve duymadım. Benim evime ve ailemin bulunduğu semte bu adam ancak benimle beraber uğramıştır.» buyurdu.
Bunun üzerine Evs kabilesinin reisi Sa'd bin Muaz ayağa kalkıp:' —Ey Allah'ın Resulü, size yardım edeceklerin birincisi benim. Eğer bu yolda size eziyet eden kimse bizim kabilemiz olan Evs -kabilesinden ise, onun boynunu vururum.- Yok, eğer bizim Hazfşe kardeşlerimizin kabilesinden ise, bize emrediniz. Ne gerekirse & îşı-demiş. Fakat bu defa Hazreç kabilesinin reisi Sa'd bin söyler aşiret duygusuna dokunarak, her ne kadar kendisi iyi ve. mil bir kimse idiyse de, insanlık gereği hemen ayağa kalkıp Sa'd Muaz'a karşı son derece öfke ile:
— Sen yanlış konuştun. Vallahi bizim Hareç kabilesinden bir ferdi öldüremezsin ve onu öldürmeğe gücün, yetmez, dedi-
Sonra Sa'd bin Hudayır adında bir adam ayağa kalk&rak İaâ'd bin Ebi Ubâde'ye sert bir cevap vardi:
— Sen yanlış söyledin. Vallahi Peygamber emrettikten Sonca hangi kabileden olursa olsun onu öldürürüz. Hem de sen gerçekten münafıksın ki, münafıklar taraftarı olup bizimle mücadele ediyorsun, dedi. Böylece Evs ve Hazreç kabileleri birbirlerini suçlayarak kavgaya tutuştular. Hatta birbirlerine saldırır

oldular. Sonra Hazre-ti Peygamber minberden inerek iki tarafı yatıştırdı. Hazreti Peygamber de bu konuda artık başka dir şey buyurmadı.
Hazreti Aişe devamla anlatır: Ben bu olup bitenleri de duydum. Artık büsbütün fenalaştım. Gece gündüz göz yaşı dökmekte idim. Bütün geceler gözlerimi uyku tutmuyordu. Bu şekilde bir gün iki gece ağladim. Muhakkak surette ciğerimin parçalanacağını sanmıştım. Ben bu ızdırab halinde iken annem ve babam bulunduğum odaya girip yanıma geldiler. îkisi de oturdular. Ben yine devamlı ağlıyordum. Dışardan Ensar'dan bir kadın yanıma gelip görüşmek üzere benden izin istedi. Ben de izin verdim ve gelsin, dedim. O kadın gelip oturdu ve o da benimle ağlamağa başladı. Biz bu halde iken, Hazreti Peygamber teşrif buyurarak odama girdi ve oturdu. Halbuki bana bu iftira edildiği günden bu güne kadar asla yanımda oturmamıştı. Bir ay bekledikleri halde, hakkımda herhangi bir îlâhî vahy inmemişti. Hazreti Peygamber önce yanımda Allah'a hamd ve sena etti. Şehadet kelimesini getirdi. Sonra bana:
«Ey Aişe! Gerçekten senin hakkında bana şöyle şöyle sözler ulaştı. Eğer sen bu iftiradan bert İsen, muhakkak surette Allah Tealâ Hazretleri seni yakında temize .çıkaracaktır. Sayesi sen umulmadık şekilde böyle büyük bir günaha yaklaştın ve bulaştın ise» tevbe ve istiğfar ederek AUah'dan mağfiret dile. Zira bir kul, Allah'a karşı
günahını itiraf eder de arkasından, tevbede bulunursa Allah Tealâ Hazretleri o kulun tevbesini kabul eder,* buyurdu. Bu sözü Hazreti Peygamber tamamlar tamamlamaz öfkemden göz yaşlarım tamamen kesildi. O hale geldim ki, gözlerimde bir damla yaş hissetmez oldum.
Babama hitaben: Benim tarafımdan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e cevab veriniz, dedimse de babam bana:
—'Kızım, vallahi, Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Solîem'e karşı ne söyliyeceğimi bilemiyorum, dedi. Sonra valideme dönüp:
— Sen bari benim tarafımdan Peygamber Salîaîlahu Aleyhi ve sellem'e cevab ver, dedim ve o da ayni şekilde:
— Vallahi kızım, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e karşı ne söyliyeceğimi bilemiyorum, dedi.
Ben henüz genç bir kadındım ve Kur'an'dan ezbere" okuyabildiğim fazla değildi. Hazreti Peygambere, ana ve babama karşı dedim ki: Ben şübhesiz biliyorum ki, siz insanların söylediklerini işittiniz ve dinlediniz. O sözjer artık sizin zihinlerinizde yerleşmiştir, bu sözü tasdik etmişsinizdir. Ben size muhakkak bu işten beriyim, demiş olsam, bu sözümde siz beni doğrulamıyacaksımz. Halbuki Allah Tealâ Hazretleri gerçekten benim bu işten beri olduğumu biliyor. Allah Tealâ bunu bilirken bu suçu itiraf etmiş olsam, siz hemen sözümü kabulleneceksiniz. Vallahi benimle sizin, durumunuza münasip bir örnek

bulamadım. Ancak Hazreti Yûsuf Alayhisselârmn babasının «Artık (benîm yapabileceğim tek şey) güzelce sabırdır. Söylediklerinize karşı da, yardımına sığınılacak ancak Allah'dır.» sözünü bulabiliyorum. (Yûsuf sûresi: ayet 18)
Sonra yatağımın üstünde öbür tarafa döndüm. İçimdeki "inanç şu idi ki, muhakkak Allah Tealâ beni bu iftiradan kurtarır ve temize çıkarır. Fakat benim hakkımda Allah. Tealâ Hazretlerinin ayet indireceği aklımdan geçmedi; Çünkü kendimi Kur'an'da anılmaya lâyık görmüyordum. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri belki beni temize çıkaracak bir rüya görür ve böylece Allah beni o iftiradan kurtarır diye sağlam bir inancım vardı.
Vallahi Hazreti Peygamber oturmuş olduğu yerden ayrılmadan ve ev halkımızdan da hiç kimse yerinden kımıldamadan efendimize Allah'ın vahyi geldi ve vahyin gelişindeki hal, Hazreti Peygamberde belirdi. Hatta o gün, kış olduğu halde mübarek yüzlerinden inci taneleri gibi ter akmağa başlamıştı. Hazreti Peygamberden o Vahy hali açılınca, gülümseyerek ilk söylediği söz şu oldu;
Ya Aişeî. Allah Tealâ Hazretlerine hamd et: Allah seni (iftira ve bühtandan) temize çıkardı.»
Sonra annem bana dedi ki, kızım kalk da Peygmaber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e teşekkürlerini arz et. Ben annemin bu sözüne karşı:
— Vallahi, bu hususta yüce Allah'dan başka hiç bir kimseye şükür etmem ve bu teşekkür için Hazreti Peygamberin yanına da gitmem, dedim. Allah Teâlâ: «(Aişe'ye) iftira haberini getirenler, içinizden (münafık) bir zümredir...» (Nur sûresi: ayet 11) mealindeki ayeti kerimeyi indirmişti.
Hakkımda böyle Kur'an ayetleri inince, babam Ebû Bekir eveîce fakirliği ve akrabalığı olduğu için teyze çocuğu Mıstah'a yapmakta olduğu yardımları kesmek isteyerek, mademki Mistah, kızım Aişe hakkında yapılan iftiralara katılmıştır, bundan böyle asla ona vermem diye yemin etti. Fakat bunun üzerine: «İçinizde fazilet ve servet sahibi olanlar, akrabalara, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere (bir şey) vermemek üzre yemin etmesinler. (Onların kusurlarını) affedip bağışlasınlar. Allah'ın sizi bağışlamasını sevmez-misiniz. Allah Gafûr'dur. Rahîm'dir.» (Nûr sûresi: ayet 22) mealindeki ayeti kerime indi.
Bû ayeti kerime nazil olunca. Ebû Bekir:
— Evet, ya Rab! Vallahi senin bağışlamanı ve mağfiretini isterim, dedi ve evelce olduğu gibi Mistah'a olan yardımını devanı ettirdi.
Peygamber SallaHanır Aleyhi ve Sellem benim halimi araştırmak üzere pak zevcelerinden Zeyneb binti Cahş'a sormuştu:
«Aişe hakkında ne anladın, ondan ne gördün?» Zeyneb: — Vallahi, ben kulağımı ve gözümü, görmediğim ve işitmediğim şeyden sakındırır, korurum. Vallahi, Aişe hakkında hayır ve iffetten başka bir şey bilmiyorum, demiş.

Hazreti Peygamberin pâk zevceleri arasında Zeyneb her yönden bana rekabet eden, benimle denkleşme iddiasında olan bir kadın iken, onun sahib olduğu takva sebebiyle Allah onu bu iftiraya katılmaktan korunmuştu.
Hoş bir hikâye: Bir hıristiyanla bir müslüman, aralarında dinler hakkında münazara ederlerken, hiristiyan, müslümana:
— Sizin, peygamberinizin zevcesi Aişe, kolyem düştü, diyerek bahane edip kafileden geri kaldı. Sonra Safyan ile Peygamberin huzuruna acaba ne yüzle geldi? demiş. Müslüman da ona şu cevabı vermiş:
— Babasız ve kocasız olarak kucağına çocuğunu (Hz. İsayı) alıp kavmine gelen Hazreti Meryem'in yüzü gibi olması tabiîdir. Siz kendi dininizde Hazreti Meryem'in beraatına inandığınız gibi, biz de Kur'an-x Kerimin açık beyanı ile Hazreti Aişe'nin beraatına inanırız. Böyle inanmayan kimse, dinimizden değildir. Onu müslüman saymayız.

723- Ebû Bekre (Radiyallahu Anh) der ki:
Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda bir kimse bir adamı övünce Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Yazıklar olsun sana! Arkadaşının boynunu kırdın, arkadaşının boynunu - kırdın!» Bu sözü bir kaç defa tekrarladıktan sonra buyurdular
«Sizden her kim, din kardeşini mutlaka övmesi gerekiyorsa ve övgü sıfatının da onda mevcut olduğunu biliyorsa şöyle desin: Falancayı (iyi) sanıyorum; iç yüzünü Allah bilir ve ben Allah'a karşı hiç kimseyi tezkiye edemem. Ancak onun şöyle ve şöyle olduğunu sanıyorum desin. CKesin olarak şöyledir, böyledir demesin. Çünkü hem o kimseye kibir ve gurur gelir, hem de onun sonunun ne olacağım ancak Allah bilir.)
Mütercim :
Bu hadîsi şerife dayanarak îmanı Azam ile İmam Ebû Yûsuf Hazretleri demişlerdir ki, şahidlerin gizli tezkiyesinde bir kişinin tezkiye etmesi yeter; fakat iki kimse olması daha iyidir.
Şafiî ve Maliki mezheblerinde ve İmam Muhammed'e göre, şa-hidlikte olduğu gibi, tezkiye edenlerin de en az iki kişi olması gerekir. Açık tezkiyede ise, ittifakla şahidlerde olduğu gibi, en az iki kişi olması lazımdır.

724- Abdullah'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Bir kimse yemin edecekse, Allah'a yemin etsin; yo&sa sussun, yemin, etmesin.»
Mütercim ;
Hüküm sebeplerinden biri de yemin etme yahud yeminden kaçınmadır. Şöyle ki: Davacı, davasını ispat etmekten aciz kaldığı takdirde, onun isteği ile davalıya yemin teklif edilir.

Bir de, hasımlardan birine yemin verdiriîeceği zaman, vallahi, bülâ-hi, tallahi diye Allah'ın adına yemin verdirilir. Böyle haklarda yemin ancak hakimin huzurunda olur. Başkasının huzurunda yeminden kaçışa itibar edilmez.
Bir kimse mahkeme dışında sözünü kuvvetlendirmek için yemin . etmek isterse, yine Allah'ın adını yahud yüce sıfatını anarak yemin etmelidir. Vicdanıma yemin ederim veya güneşe ve göğe yemin ederim gibi şeylerle, gözüm kör olsun gibi sözlerle yemin etmemelidir.
Bir de, şart olsun, talak olsun, evladımın başına, evladımın hayrım görmeyeyim gibi sözlerle yemin haram değilse de mekruhtur. Yine Kâbe-i Muazzama hakkı için, diyerek yemin etmek de meşru değildir. Fakat Mısır ve Hicaz'da umumi bir adet olmuş, insanların çoğu» Lâ vennebiyyi = Peygamber hakkı için Öyle değildir» diyereR yönün ederler. Bir yönden Hazreti Peygambere hürmeti gerektiriyorsa da, diğer taraftan bu hadîs-i şerifle yasaklanmış olan kısma düşülmüş olunuyor.
Cenabı Hak, Kur'anı Kerim-d e; güneşe, aya, kuşluk vaktine, göğe ve-yere yemin buyurmuş ise de, bu anılanların özelliklerini insanlara bildirmek hikmetine bağlıdır. Allah Tealâ yaptığından sorumlu olmaz. Hatta bazı t.fpştırmacı alimler ve edibler bu kelimeleri türkçeye tefsir ederken; Ben azimuşşan güneşi severim, ayı se-- verim gibi yorumlarla tefsir ederler. En doğrusunu Allah bilir.[53][13]

SULH BAHSİ

725- Ümmügülsüm binti Ukbe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
«insanların arasını bulmak için hayırlı sözü nakledip aralarında yayan yahud hayırlı söz söyleyen kimse yalancı değildir.»
Mütercîm :
însanlarm arasını bulmak veya meşru bir işi yürütmek için gerektiğinde yalan söyleyen kimseye, o söylediği yalandan dolayı günah yoktur; çünkü üç yerde yalan söylemek caizdir ve diğer sahih hadîslerle sabittir.
1 — Harp halinde düşmana karşı, 2 — Birbirlerine dargın olanların arasını düzeltmek için, 3 — Aralarında düşmanlık ve ayrılık olmasın diye kocanın karısına karşı söylemesi. Bu üç yerde yalan söylemek, kesin delil ile sabittir. Fakat tevilli yalan söylenmiş olursa daha uygun düşer.
Bir de iki kötülükten birini yapmak zarureti ortaya çıkarsa, bunlardan hafifini yaparak h-lyük kötülükten korunulur. Bu bir fıkıh kaidesidir. Çünkü zaruretler, yasak oian şeyleri mubah kılar. Bir de umuma zarar vermeyi önlemek için kısmi zarar ihtiyar edilir.

726- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
Küba halkı kendi aralarında kavga etmişler; hatta birbirlerini taşlamışlardı. Bu haber Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e ulaşınca, Hazreti Peygamber bir kısım ashaba:
«Haydi birlikte gidelim, onların arasını bulalım» buyurdu.
Mütercim :
Sonra bizzat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem giderek Küba halkını birbirleriyle barıştırdı. Anlaşılıyor ki, fitne ve fesadın giderilmesi ve durumun düzeltilmesine kuvvetli bir ihtiyaç duyulursa, bizzat devlet reisinin teşrifi lâzımdır.

727- Berâ bin Âzib (Radıyalîahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ye Sellem Hazretleri hicretin altıncı yılında zilkade ayında Ömre haccı yapmak niyeti ile ihrama girdi. Mekke'ye yakın Hudeybiye adındaki yere varınca, Mekke halkı o yıl için Hazreti Peygamberin Mekke'ye girmesini engellediler. Bu yılideğil de, geleck yıl yine zilkade ayında Mekke'de üç gün kalmak ve dördüncü günü Medine'ye dönmek şartı ile Mekke'lüerin sulh teklifini hikmet icabı kabul buyurdular. Yapılacak sulh andlaşmasını yazmak için Hazreti Aliye emrettiler.
«tş bu andlaşma Allah'ın Peygamberi Muhammed'in yapmış olduğu sulh metnidir.» diye yazmaya başlayınca, Mekke müşriklerinin eiçisi buna razı olmadı" ve: — Biz senin Allah peygamberi olduğunu bilsek, seni Mekke'ye girmekten ahkoymazdık, diye Hazreti Peygambere karşı direnerek «Allah'ın peygamberi» sözünün kaldırılmasını ve onun yerine, Muhammed bin Abdullah, yazılmasını istedi. Bu itiraza karşı Hazreti Peygamber:
«Ben hem Allah'ın Peygamberi hem de Abdullah'ın oğlu Mu-hammed'im,» buyurdu. Sonra Hazreti Ali'ye h'itab ederek: «Resûlüllah kelimesini sil» diye hitabetti. Hz. Ali yemin ederek, vallahi ya Resûlel-lah ben senin Resûlüllah ismini asla silemem, dedi.
Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem o andlaşma kâğıdını bizzat mübarek eliyle alıp: «tş bu andlaşma, Abdullah'ın oğlu Muhammedin hüküm ve imzasını taşıyan sulhnâmedir,» diyerek yazdı. (Daha önce yazı yazmazlarken, bu defa mucize olarak yazı yazdı. Yahud başkasına yazdırdı da söylenebilir. Sonra andîaşmanın maddeleri şöyle tesbit edildi:
1- Silâh ancak kında olduğu halde Mekke'ye girilecek.
2- Peygambere bağlı olupta Mekke'de bulunanlardan Medine'ye gitmek isteyen olursa hiç kimseyi alıp götüremiy e çektir. Ayrıca adamlarından Mekke'de kalmak isteyenlere engel olmayacaktır.»
O sene bu şekilde sulh yapılarak Medine'ye dönüldü. Ertesi yıl yine zilkade

ayında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashabı kiram ile Mekke'ye vardılar. Üç gün geçtikten sonra, Mekke halkı Hazretleri Ali'ye müracaat ederek, artık sözleşme şartlarına göre Mekke'de kalma müddeti sona erdi Arkadaşına (peygambere) söyle Mekke'den çıksın, dediler.
Sonra Mekke'den çıkmak üzere yola koyuldular. Mekke'nin dışına çıkıp giderlerken bir de Hazreti Hamza'nın küçük kızı Hazreti Peygambere:
— Amca! Amca!... diye seslenerek bize yetişti. Hazreti Hamza, ayni zamanda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in süt kardeşi idi. Onun için kızcağız ona: Amca! Amca... diye seslenmişti.
Hazreti Ali, hemen çocuğu alarak zevcesi Fatmanın bulunduğu deve üzerindeki hevdece koydu ve hanımına da: Bu amcanızın kızını alınız, beraberinizde Medine'ye götürünüz. Devamlı yanımızda kalacak, dedi. Fakat Medine'ye varınca bu kızı yanlarına almak hususunda Hazreti Ali, Hazreti- Zeyd ve Hazreti Cafer iddialaştılar. Hazreti Ali, bu benim amacımın kızıdır diye iddia ederek çocuğu almak istiyordu. Bunun terbiye hakkı bana aittir, diyordu.
Hazreti Cafer de-. Bu çocuk benim de amcamın kızı olduktan başka çocuğun teyzesi benim zevcenidir, diye iddia ediyordu.
Hazreti Zeyd de, Hazreti Hamza şehid olmadan önce, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hayretleri Hamza ile Zeyd'i dünya ve ahiret kardeşi yaptığından bu kardeşliği ileri sürerek çocuğu yanma almak istiyordu. Kardeşimin kızı oiduğu için ona bakmak bana, düşer diyordu. Bu şekilde Hazreti Peygamberin huzurunda muhakeme edildiler. Sonra Hazreti Peygamber:
«Bir çocuğun teyzesi, annesi yerindedir; onun için kızı Cafer'e teslim ediniz!» diye hüküm verdi. Fakat onların bu iddialarından dolayı memnun kalarak onları sevindirecek şekilde taltif ederek Hazreti Aliye:
«Sen, bendensin ve ben de sendenim, (ikimiz bir vücud gibiyiz)» dedi. Cafere de; «Gerek yaratılış bakımından ve gerekse huy bakımından sen bana benziyorsun.» buyurdu.
Zeyde işe: «Sen bizim kardeşimiz ve mevlamızsm,» diyerek onu da taltif büyur.du.
Mütercîm:
Müctehidler, bu hadis-i şeriften, bir çocuğun teyzesi, yakınlık hususunda halasından önce geleceği hükmünü çıkarmışlardır; çünkü o çocuğun halası bulunan Abdulmüttalib kızı Safiyye o anda orada idi. Buna teslim edilmeyerek teyzesine teslim edilmiştir. O halde, bir çocuğun anne tarafından olan hanımlar çocuğa, bakmakta, baba tarafından olan akrabaya tercih edilirler.
Bir de, Peygamber Sallallahu, Aleyhi ve Seliem Hazretleri, Hazreti Ali'ye: «FtesûlüUah sözünü siî,» demişken, Hazreti Ali'nin:
— Vallahi, onu silmem, demesi, Peygamberin emrine muhalefet olmayıp

müşriklerine taviz vermeyerek peygamberliğini ilân etmek azminden ileri geliyordu. Nitekim Hazroti Ebû Bekir'e de mihrabda durması için emretmişlerken, edebe uyarak geri çekilmişlerdi. Bunun için Hazreti Peygamber, Hazreti Ali'nin o kelimeyi silmedikle-rine gücenmediler.
Bir de başka rivayetlerde, «Ya Ali! O kelime neredadir, bana göster de ben şileyim.» diye nakil vardır. Hazreti Ali de gösterdi ve Peygamber bizzat kendi mübarek eliyle cnu sildi, yerine Abdullah'ın oğlu'cümlesini yazdı, yahud yaz diye emretti. Çünkü Ha.zreti Peygamber Ümmi idi, okumazdı ve yazmazdı. Kur'anı ise kitabdan değil ezbere okurdu. Başka yerden öğreniyor, denmesin ... Bir kısmı da demişlerdi ki, ümmî olan kimse, bir iki kelime yazar. Bu hal olmağa engel teşkil etmez.
Bir de böyle ağır şartlarda sulh yapılması, bir çok hikmet ve maslahatlara bağlı idi. Bu hikmetlerden birisi de, ertesi yıl hiç bir kimsenin burnu kanamadan emniyet ve güven içinde Mekke'ye gidip ömre haccım .tamamlamış olmaktı ki, aslında bu Hudeybiye seferinde Hazreti Peygamberin rüyası sebep olmuştu. Hac işleri tamamlandıktan sonra kimi başının saçını traş etti ve kimi de kısalttı ve böylece ihramdan çıktılar. Selâmet ve emniyet, içinde Medine'ye döndüler. Bir iki yıl sonra da kan dökülmeksizin küçük bir harp manevrası ile Mekke tamamen feth edildi. Daha nice fetihlere sebep oldu. İşte bunların hepsi, adı geçen andlaşmanın güzel sonuçlarından ve üstün meyvalarmdan sayılır. Bu, sırf bir akü ve daha üstünlüğünden değil, Peygamber «mucizesinden olduğu Fetih sûresinin inmesiyle anlaşılmıştır. Bunu gerçek akıl ve irfan • sahihleri takdir ederler. Hatta andlaşmadaki ağır şartların kabulünden dolayı bazı itirazlar olmuş ve Hazreti Ömer gibi bazı sahabi, sonradan yüzbin kere pişman olarak tevbe ve istiğfar etmişlerdir. Nitekim bundan sonraki altıncı hadîste genişçe açıklanacaktır.

728- Ebû Bekre (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir gün Hazreti Peygamberi minberde, yanında torunu Hazreti Hasan olduğu halde gördüm. Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sel-lem arada bir cemaata döner bakarlar, arada bir de Hazreti Hasan'a bakarlardı. Bir ara Hazreti Hasanı göstererek:
«Bu benim oğlum, seyyiddir. Allah'dan ümid ederim ki, onun sayesinde müslümanîardan iki büyük toplum, aralarında uzlaşacaktır.»
Mütercim :
Bu hadîs-i şerifin mucizesinin sonradan meydana çıktığı her-kesce biliniyor. Çünkü Hazreti Hasan'm babası olan müminlerin emiri Hazreti Ali şehid olarak vefat ettikten sonra, Hazreti Ali'ye bağlı kalan müslümanlar onun yerine Hazreti Hasan'a biat ederek hilafet makamına oturtmuşlardı. Fakat daha önce de Hazreti Ali'ye muhalefette bulunan ve Şam'da Hazreti Muaviye'ye bağlı kalanlar Hz.

Hasan'm hilafetini kabul etmediler. Bunun üzerine her iki taraf, savaşa hazırlanarak iki büyük ordu halinde Medayin'de karşı karşıya gelince, Hazreti Hasan, kendisi hilafete en münasib biri olduğu halde ve emirleri altında bulunan kırk bin kişi Hazreti Hasan'-ın hilafeti uğruna canlarını feda edeceklerine yemin etmişlerken, sırf zühd ve takvasından dolayı kan dökülmesin diye birtakım şartlarla anlaşma yaparak hilafeti Hazreti Muaviye'ye bırakmıştı. Sonra Kûfe'ye döndü ve daha sonra Medine'ye dönerek orada ömürlerinin sonuna kadar kaldılar. Şimdi ziyaretgâhi, Balcı mezarlığında Hazreti Abbas ile bir yerdedir.
İşte Hazreti Hasan bir takım şartlarla iki İslam topluluğu arasında sulh yaparak büyük felâketi önlemiş olduğundan Hazreti Peygamberin müjdelediği İslahat gerçekleşmiş oldu.
Şartlardan biri, Muaviye'den sonra hilafetin Hazreti Hasan'a terki idi. Ayrıca Hazreti Hasana beş milyon dirhem paranın peşin olarak verilmesi, Fars vilayetinde olan bir bölgenin yıllık haracının Hazreti Hasan'a bırakılması gibi daha bazı şartlar vardı. Fakat Hazreti Muaviye bu şartların bir kısmını yerine getirmişse de çoğunu yapamamıştır.
Bir de karşılık (taviz) alarak hilafetten çekilmenin cevazı bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

729- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki: Hazreti Peygamber saadethanelerinde iken, kapıaa bir alacak davası yüzünden iki kişinin yüksek sesle birbirleriyle münakaşa ettiklerini işitti. Borçlu, borcun bir kısmının indirilmesini ve bir miktar dolaylık göstermesini alacaklıdan istiyordu. Alacaklı ise, «Vallahi, yapmam!» diye yeminler ediyordu. Bunun üzerine, Hazreti Peygamber, evden çıkıp o iki kişiye yaklaştı ve onlara şöyle buyurdu:
«îyüik yapmam (alacağımdan düşürmem) diye Allah'ın adına yemin eden hanginiz idi?» Alacaklı gayet mahcub ve pişman olarak:
— Bendim, yâ Resûlallah! dedi, artık hangisini isterse yapsın.» Sonra- yan yarıya anlaştılar, diye rivayetler olmuştur.[54][14]

ŞARTLAR BAHSİ

730- Ukbe bin Amır'dan (Radryallahu Anh) rivayet edilmiş-
Şartlarm en «. kadınları ken-kılarken (nikahlarken) koşulan şarttır. (Nikâhda kadı-

731- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir bedevi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin huzuruna gelip: Sizden Allah rızası için davamın hak üzere neticelendirilmesini ve

hakkımda Allah'ın kitabı ile hüküm vermenizi istiyorum, başka bir dileğim yoktur, dedi ve beraberinde bulunan bir şahıstan hak talebinde bulundu. Fakat kendisinden daha bilgili ve ifadesi daha düzgün olan davalı dsdi ki:
— Evet, ya Resulallah! Aramızda Allah'ın kitabı ile hüküm veriniz; fakat olayı anlatmak ve kendimi savunmak için bana müsaade buyurunuz. Hazreti Peygamber'in müsaadesi üzerine davalı şöyle anlattı:
— Benim oğlum, bu adamın işçisi (çobanı) idi. Her nasılsa, onun karısı ile zina etmiş ve bana haber verildi ki, güya her zina eden, recim (taşla öldürme) cezasına çarptırılırmış ve benim oğluma da recim gerekiyormuş. Bu durumda onlar benim oğlumdan davacı olmasınlar diye, oğlumu kurtarmak için yüz baş koyun ve bir de cariye vererek oğlumu kurtarmıştım. Fakat sonra ben, alimlere baş vurarak bu meseleyi sordum. Onlar bana, bu işin şer'î hükmünün böyle olmadığını, henüz evli bulunmayan oğluma ceza olarak yalnız yüz değnek ile bir yıl sürgün gerektiğini söylediler. Recim cezası oğluma lazım gelmeyip, bu adamın karısına gerekiyormuş. Eğer gerçekten hüküm bu ise, daha önce bunlara vermiş olduğum koyunlarla cariyenin, bana geri verilmesini istiyorum.
Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:
«Nefsim kudret elinde olan Allah Tealâ Hazretlerine yemin ederim ki, ben, her ikinizin arasında Allah Tealâ Hazretlerinin kitabı ile hüküm vereceğim: Cariye ve koyunlar sana geri verilecektir. Senin oğluna yüz değnek cezası uygulanacak ve bir sene müddetle de sürgün edilecektir.» Hazreti Peygamber, delillere veya suçluların ıkrarina dayanarak bu hükmü verdikten sonra, ashabın ileri gelenlerinden Üneys (Radıyaîlahu anh) Hazretlerine hitaben:
-Yâ Üneys! Şu davacının hanımına gidiniz. Eğer zinayı İkrar ederse, ona recim cezası uygula.»
Sonra Üneys hu görevle giderek kadının ifadesini aldı. Kadın şa-hid huzurunda suçu itiraf etti. Üneys Hazretleri de, Hazreti Peygamberin emirleri üzere o kadını recim (taşlanma) cezasına çarptırdı.
Mütercim:
Zina davasının saklanması ve mümkün olduğu kadar gizlenmesi meşru iken, araştırma açılmasının sebebi, tarafların ısrarları üzere olmuştur. Sonra suçluların defalarca ikrarları ile zina suçu s&bit olduğundan her iki tarafa da meşru had (ceza) uygulandı.
Eğer zina edenler, henüz evli değiller ise, Şafiî mezhebinde bu
hadis-i şerifin zahiri ile amel edilerek, bunlara yüz değnek vurulması ve en az üç günlük sefer mesafesi bir yere bir yıl müddetle sürgün edilmeleri gerekir hükmüne varılmıştır.
Hanefî mezhebinde ise, yalnız bunlara yüz değnek vurulması yeter. Sürgün cezası ise, sonraki uygulamalarla kaldırılmıştır.

Eğer zina edenlerden herhangi biri evli ise yahud başlarından bir kez nikah geçmişse, bu gibilerin suçu sabit olma halinde recme-dilerek öldürülmeleri gerekir.
Gerçekte bu recim cezası açık bir hükümle Kur'anda yok ise de, Hazreti Peygamberden tevatür yolu ile gelen uygulamalar ile sabittir. «Peygamber size he getirirse, onu kabul edin» mealindeki ayeti kerimesi gereğince Allah'ın peygamberlerinin emirlerine ve icraatına uymak lazımdır.
Hazreti Peygamber Kur'an-ı Kerimdeki ayeti kerimeye dayanarak «Bu zina hakkında uygulanacak yol ve hüküm, bekâra yüz değnek vurmak ve evliyi recmetmektir,» buyurdu. îşte bu hadîs-i şerifte vaki olan:
«Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben sizin davanızı Allah'ın kitabı ile göreceğim ve hükme bağlayacağım,» demek, «Allah o zina edenlere yol kılıncaya kadar...» (Nisa sûresi: ayet 15) mealindeki ayetlö hüküm vereceğim demektir. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyht ve Sellem bu husustaki şeriat yolunu, bekâra değnek vurmak ve evlenmişi taşla öldürmek şeklinde tefsir etmiştir.
Yahud bazı alimlerin görüşüne göre Allah'ın kitabından maksad, Kur' an-ı Kerimden okunuşu kaldırılan ve yalnız hükmü baki kalan:
«Evli erkek ve evli kadın zina ettikleri zaman Allah'dan bir ceza olarak muhakkak onları recmediniz: Allah Aziz'dir. hakîm'dir» mealindeki ayettir.
Allah korusun, bir kimse şeytana uyup zina ilşerse, onu hiç kimseye açmayıp Allah ile kendisi arasında bırakmalıdır. Gerek hakim huzurunda ve gerekse insanlar arasında tamamen inkâr etmeli, tev-be ederek Allah'dan mağfiret dilemelidir. Bu şekilde ölürse, bağışlanmış olması umulur. Fakat ilşediği bu suçu övünerek şurada burada yayacak olursa, bağışlanmayan suçlular arasına girer, bunlar açıktan günah işleyenlerdir. Bir hadîs-i şerifte bu gibiler bağışlananlar dışında bırakılmışlardır.

732- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) der ki:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hayber Yahudilerine hitaben şöyle buyurdu:
«Allah sizi (arazilerinizde bıraktığı müddetçe biz de (mahsull-e-rinizin bir kısmı bize ait olmak şartı ile) bırakıyoruz.»
Yine Hazreti Peygamber, Hayber yah" udilerinden Hakîk Oğulları kabilesinin reisine hitaben şöyle buyurdu:
«Hayber'den çıkarıldığın ve güçlü deven seni birkaç gece (gün) aralıksız taşıdığı zaman ne yapacaksın?» (Sen ve sana bağlı olan Hayber Yahudi'leri bir zaman gelecektir ki, buradan Şam'a doğru uzaklaştırılacaksınız.)
Mütercim ;

Gerçekten daha sonra Hazreti Ömer'in hilafeti zamanında adı geçeri Yahudi'ler rahat durmadılar, emniyet ve düzeni bozdular, olaylar çıkardılar. Bu olaylardan biri de şu idi: Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah, Hayber'de bulunan arazisine bakmak için Hayber'e gitmişti. Gece yatmakta olduğu damdan, meçhul haşıslar tarafından uykuda iken aşağı atılarak kolları ve bacakları kırılmıştı. Bu olay üzerine Hazreti Ömer Medine'de minbere çıkarak cemaata hitab etti:
— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hayber Yahudilerinin bağ ve bahçelerini ellerinden almamış, onları arazileri üzerinde bırakmıştı. Fakat bakınız, oğlum Abdullah,. Hayberde bulunan kendi arazisine bakmak için gitmiş iken geceleyin onu damdan aşağı atmışlar, kol ve bacak kemiklerinde kırık ve çıkık var. Bizim orada Yahudilerden başka düşmanımız ve suçlayacağımız kimsemiz yoktur. Simdi ben kesin olarak Yahudileri' oradan çıkarıp Şam tarafına sürgün etmek, uzaklaştırmak firkrindeyim.
Hazreti Ömerin bu şekildeki kesin karan ve sözleri yahudiler1 tarafından duyulunca, Hakik Oğulları kabilesinden ve Yahudi'lerin ileri gelenlerinden bir adanı Hazreti Ömerin huzuruna geldi ve şöyle dedi:
— Ey müminlerin Emîri! Hazreti Peygamber, bizi böyle yerli yerimizde bırakmış ve yerleştirmişken ve bazı şartlarla bizimle anlaşmışken, bizi yurdlarımızdan nasıl çıkarıp uzaklaştıracaksın? Hazreti Ömer ona:
— Sen hatırlıyor musun, evelce Hazreti Peygamber bizzat size hitaben «Bakalım ilerde Hayberden çıkarıldığın ve güçlü deven seni birkaç gece (gün) aralıksız taşıdığı zaman ne yapacaksın? buyurmuş, tu, cevabını verdi. Yahudi dedi ki: O söz, Ebû'l-Kasim'ın bana bir latifesi idi, gerçek değildi. Sonra Hazreti Ömer:
— Ey Allah düşmanı! Sen yalan söylüyorsun, dedi. Sonra Hayber Yahudilerini Hayber'den çıkarıp Şam tarafına sürdü; fakat sahibi bulundukları hurma bahçeleri karşılığında mal, deve ve gerekli eşyayı onlara verdi.

733- Misver bin Mahreme (Radıyallahu Anh) der ki:
Hudeybiye seferinde Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Mekke yolu üzerinde bir yerde bize şöyle buyurdu:
«Gerçek şu ki, Halid bin Velid, Kureyş tarafından bizim harekâtımızı keşfetmek için birtakım süvarileri ile Gamım adındaki yerdedir. Siz yolun sağını tutunuz. (Halid'in bulunduğu yöne gitmeyip doğrudan Kureyş ordusu üzerine gidelim).»
Ravi Misver devamla der ki: Vallahi, bizim ordumuzdan Halid' in haberi bile olmadı. Çok sonra bizim ordumuzun havaya: kaldırdığı siyah tozu görünce Halid sür'atle hayvanın koşturarak Kureyş ordusuna haber vermeğe gitti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'in ordusu da mümkün olduğu kadar bir hızla Kureyş ordusu üzerine ilerliyordu. Ordumuz, sarp ve inişli yokuşlu bir yere vardığı zaman, Hazreti Peygamberin Kasva adındaki devesi çöktü, kaldı.

Askerler dediler ki, Kasva huysuzlaştı, serkeş oldu. Hazreti Peygamber, şöyle buyurdu:
«Kasva çökmez; onun böyle yolda çökmek adeti yoktur. Fakat FiTi engelleyen (yüce kuvvet) onu engelledi. (Evelce Mekke'yi yıkmak için gelen ordudaki Fil'i bu işten engelleyen Allah, bizi de orada kan dökmekten engelledi). Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Kureyşî'Ier, Allah'ın mübarek kıldığı Haremi şerife hürmet hususunda bana ne kadar ağır şart koşarlarsa kabul edeceğim, bu yolda onların istediğini vereceğim.»
Sonra Hazreti Peygamber Kasva'yi bizzat zorlayarak yürüttü. Sonra orduyu, Kureyş'in bulunduğu yönden çevirerek Hudeybiye yoluna saptı ve Hudeybiye'nin yukarı kısmında çok az suyu bulunan bir kuyunun yanı başında konakladı. Bu kuyunun suyunu herkes avuçla içmeğe başladı. Az sonra bütün su çekilmiş oldu. Sonra susuzluktan Hazreti Peygambere şikâyet ettiler. Hazreti Peygamber ok mahfazasından bir ok çıkararak onlara verdi ve bu oku o kuyunun dibine koyunuz, buyurdu. Ashab da onu o kuyuya koydular.
Misver, der ki: Yüce Allah'a yemin ederim ki, o anda kuyudan su fışkırdı ve taştı. Öyle ki, herkes kuyunun kenarında oturup'ju İcablarını doldurarak yerlerine döndü. Bu sırada Huza'a. kabilesinden birkaç kişi ile birlikte Bedii bin Varaka El-Huza'î, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeUem'e geldi. Aslında Huza'â kabilesi, Hazreti Peygamberin arkadaşları ve güvenilir sırdaşları idi. içlerinden müs^ lüman olan ve olmayanların hepsi Hazreti Peygambere hizmet ederler, Mekke'deki olayları ona haber verirler ve sadakat gösterirlerdi. kez de yine iyi niyetle Bedii Hazretleri gelip: — Wy Allah'ın Resulü! Kâ'b bin Lüey ve Âmir bin Lüey kabileleri, hüdeybiye'nin suyu en bol olan kuyularının çevresine kondular. Bunlar bütün kavim ve kabileleri ve hayvanları ile sizden önce gelip bu yeri tutmuşlar. Harpten kaçmasınlar diye, kadınlarını da beraberlerinde getirdiler. Şimdi ben onları bu yerde bırakıp geldim. Bunların maksadı, size karşı savaşmak ve sizi Mekke'ye sokmamaktır,
Hazreti Peygamber Bedü'e cevab olarak:
«Biz hiç kimse ile savaş etmek niyeti üzre gelmedik; ancak biz ömre niyeti ile ihrama girip tavaf, sa'y ve traş işlerini yaparak öm-reyi tamamlamak ve geri dönmek için geldik. Bununla beraber Ku-reyş kavminin maddî ve manevî kuvveti çeşitli olay ve savaşlar yüzünden hayli kırılmıştır. Bu durumda isterlerse, onlara bir müddet vereyim ve onlarla şöyle bir anlaşma yapayım: Mekke müşrikleri benimle diğer arab kabilelerinin arasını serbest bıraksınlar (onlarla yapacağım temaslara engel olmasınlar). Eğer ben onlara üstün gele-bilirsem, Mekke'liler de, bana teslim olan ve itaat eden insanlar gibi kendi arzuları ile teslim olup itaat ederler. Eğei1 o kabilelerle yapacağım savaşlarda üstün gelemiyecek olursam, o zaman Mekke'liler rahata kavuşmuş ve benden

kurtulmuş olurlar.
Şayet Mekke'liler, bu şartlardan herhangi birini kabul etmeyecek olurlarsa, canım kudret elinde olan yüce Allah'a yemin ederim ki, bu din uğrunda onlarla savaşırım, tâ başım vücudumdan ayrılın-cr- a kadar, Allah yolunda savaşırım. Elbette Allah Tealâ Hazretleri Kur'anı Kerim'inde verdiği kendi dinini yüceltme va'dini gerçekleştirecektir.» buyurdu.
Hazreti Peygamberin bu yoldaki beyanlarını dinleyen Bedii dedi ki; Ey Allah'ın Resulü! Ben, sizin bu emirlerinizi Kureyş kavmine harfi harfine tebliğ edeceğim. Sonra Bedîl, beraberindekilerle geri dönüp Kureyş ordugâhına vardı ve bütün Mekkelüere karşı:
— Ey Kureyş kavmi! Biz, peygamberin yanından geldik ve çok tesirli sözler dinledik. Bu işittiklerimizi dinlemek isterseniz, onları aynen olduğu gibi size açıklayalım, dedi. Kureyş ordusunun bazı cahilleri Bedil'e karşı: — Senin, O'na dair vereceğin habere ihtiyacımız yok! dediler. Fakat Kureyş ordusunun akıllı ve ileri görüşlü
kimseleri:
— Peki, peki. Ne işittinse haber ver, dediler. Bedü, Hazreti peygamberden işitmiş olduğu emirleri harfiyyen açıklayıp onlara bildirdi. Sonra Urve bin Mes'ud .adında bir zat Kureyş kavmine güzel bir ifade ile şunları söyledi:,
— Ey topluluk! Siz benim babam yerinde değil misiniz? Onlar da, evet, biz senin baban yerindeyiz, dediler. Urve tekrar sordu:
— Ben sizin evladınız yerinde değil miyim? Onlar:
— Evet, sen bizim evladımız yerindesin, dediler. Urve:
— Benden hiç şüphelenir ve beni itham edermisiniz? dedi. Onlar.
—Hayır, senden hiç bir şüphemiz olmaz, dediler. Sonra Urve şöyle sözüne devam etti:
— Gerçek şu ki, bu defa size yardım etmek üzere Ukâz kabilesini tam seferber olarak bu cenge davet etmiştim. Sonra bunlar bu davetime gelmediklerinden ben bütün çoluk-çocuğumla ve etrafımla size yardım etmek ve size ortak olmak üzere geldim; bunu biliyorsunuz, değil mi? Onlar hep bir ağızdan:
— Evet, biliyoruz, dediler. Urve:
— Bu zat (Peygamber), size sulh teklifinde bulunmuş. Siz onu kabul .ediniz. Bana da izin veriniz, gideyim ve bir kez de onunla ben konuşayım, dedi. Onlar da: — Peki, gidiniz, konuşunuz! dediler. Sonra Urve, yanlarından ayrılarak Hazreti Peygamberin huzuruna geldi ve konuştu. Kazreti Peygamber, Bedıl'e söylediklerinin aynini tekrarladı. Urve, Hazreti Peygamberin: «Eğer Kureyş kavmi gösterdiğim yo!u kabul etmeyecek olurlarsa, ölünceye kadar onlarla savaşacağım,» sözüne karşı dedi ki:
— Eğer kavminiz olan Mekke'lilerin kökünü kazımak niyetinde iseniz bana

söyleyiniz, sizden önce birçok liderler geldi geçti; bunların içinde kendi soy ve kabilesini yok eden var mı?
Vallahi, içinizde bazı şöhretli kimseleri gördüğüm gibi, harb halinde sizi bırakıp kaçacak bazı kimseler ve çeşitli kabileler de görüyorum. Urve'nin bu sözüne karşı, Hazreti Ebû Bekir (Radıyallahu Anh) sabredenıiyerek kızdı ve ona çıkışarak dedi ki:
— Biz Allah'ın Resulünü bırakıp kaçacak mıyız? Sen git kavmin Sakîf'ın putu olan LÂT'ın kıçını yala! Urve sordu:
— Bu sözü söyleyen kimdir? Ebû Bekir olduğu cevabını aldı. Sonra şöyle konuştu:
— Ah Ebû Bekir! Eğer daha önce üzerimde karşılığını veremediğim iyiliklerin olmayaydı, elbette seni cevapsız bırakmazdım. (Siz bana bir diyet hususunda evelce yardım etmiştiniz, cahiliyet zamanında bana on deve vermiştiniz. Eğer bunu yapmamış olsaydınız, ben de sizin bu sözünüze karşılık verirdim.)
Ravi Misver der ki, Urve hem Hazreti Peygamber ile konuşur, hem de konuşma arasında, Hicaz arablarıhm adetince eliyle Hazreti Peygamberin mübarek sakallanın okşardı. Urve, Hazreti Peygamberin mübarek sakalına elini her uzattıkça, Hazreti Peygamberi korumak için yanı başında zırh içinde ve kılıcı elinde dikilen ve Urve'nin yeğeni olan Muğîre bin Şu'be, amcasına: Senin gibi müşrik ve kafirlere, Hazreti peygamberin mübarek sakalına dokunmak yakışmaz, diyerek kılıcının ökçesi ile ona dokunurdu. Bu harekete Urve'nin canı sıkıldı ve başını kaldırarak:
— Benim elime kılıcının ötesi ile vuran kinidir? dedi. Ashab: —.Yeğenin Muğîre'dir, dediler. Urve yeğenine mukabele etti: -— Ey gaddar! Senin cahiliyet zamanında işlediğin suçun tazminatını halâ ödemekle uğraşıyorum. (Muğlre İslâmı kabulden önce Sakîf kabilesinden bir kısım arkadaşları ile Mekke'den Mısır'a giderken yolda sarhoş olmuşlar, aralarında kavga çıkmış ve Muğıre arkadaşlarının hepsini öldürerek mallarını almıştı. Sonra Medineye geçerek İslâm'ı kabul etmişti. Hatta Müslüman olurken bu olayı da Hazreti Peygambere anlatınca şu cevabı almıştı: «Senden İslâmiyet cihetini kabul ederim: fakat diğer öldürme ve yağma işine karışmam, onu kabul etmem. «Çünkü bu işi savaş halinde değil, sulh zamanında yapmışsın.» Sonra Urve, gözlerini ashabı kirama çevirerek onları süzdü ve şöyle dedi:
— Bu nasıl şeydir, bu ne tazim ve hürmettir? Vallahi, Peygamber bir tükürük tükürse mutlaka onlardan birisinin avucuna düşer ve onu yüzüne ve derisine' sürer. Bir şey emretse hepsi birden davranıyor. Abdest alsa, onun abdest suyu için birbirlerini kıracak oluyorlar. Konuştuğu zaman onun yanında kimseden çıt çıkmıyor. Saygılarından ötürü bakışlarını ona dikemiyor. Sonra Urve, adamlarının yanma dönerek şöyle dedi:

— Ey kavim! Vallahi, ben şimdiye kadar elçi olarak .birçok kralların, huzuruna çıktım: Rûm hükümdar Ka'yser'in huzuruna çıktım, Fars kralı Kisrâ'nm, Habeş hükümdarı Necaşı'nin huzurlarına çıktım. Vallahi, Muhammed'm adamlarının Muhammed'e gosterdikleri hürmet ve tazimin, haşiyesi tarafından hiçbir krala gösterildiğini görmedim. Vallahi, bir tükürük tükürse mutlaka onlardan birinin avucuna düşer ve onu yüzüne ve derisine sürer. Muham-med onlara bir şey emredince (onun emrini yerine getirmek için) hepsi birden davranıyor. Abdest alsa, onun abdest suyu için birbirlerini kıracak (ezecek) oluyorlar. Konuştuğu zaman onun huzurunda kimseden çıt çıkmıyor. Bütün ashab, hürmetlerinden dolayı onun yüzüne bakmazlar. Üstelik Muhammen -ize güzel bir sulh ve isabetli bir fikir beyan etti. Geliniz, siz bunu î^abul ediniz Hakkınızda hayırlı ve iyi olur.
Kinaneoğulları kabilesinden bınsi, Kureyş kavmine hitaben: —. Siz beni bırakın. Bir kere de Muhammed'in yanına ben gideyim, dedi. Onlar da: — Peki, gidiniz, dediler, bu adam İslâm ordusuna gelirken Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem Ashabı kirama hitabederek:
«Şu gelen adam, hac ve ömre kurbanlarına hürmet ve tazim gösteren kabileden falancadır. Yanlarınızda bulunan nişanlı ne kadar kurban (hedyJ devesi varsa, hepsini onun gözü önüne yayınız, salıveriniz,» buyurdu. Ashab da bütün kurbanlık develerini salıverdiler, ona gösterdiler ve ashabdan çok kimseler telbiye getirerek (Lebbeyk diyerek) onu karşıladılar. Bu gelen (Kinane'li) adam, ashabın ve kurbanlıkların bu halini görünce şaşarak dedi ki: — Sübhanellah! Kabe'den bunları alıkoymak yerinde bir hareket değil. Hazreti Peygamberle konuştuktan sonra Kureyş ordusuna döndü ve dedi ki:
— Ben, onların yanlarında, ömre tamamlandıktan sonra kesilmek üzere kurbanlık Chedy) develer gördüm. Hepsi de tasmalanmış ve işaretlenmiş. Benim fikrime uyarsınız, onların Beyti şeriften alı-konmasmı doğru bulmam.
Onlar: — Dur bakalım, biraz daha düşünelim, dediler. Sonra mik-rez adındaki bir şahıs da:
— Bırakınız, bir de ben gideyim, bakayım. Dedi. Onlar da; — Peki, gidiniz, bakınız. Dediler. Sonra Mikrez müslünıanların ordugâhına gelirken onu Hazreti Peygamber uzaktan gördü ve şöyle buyurdu :
«Bu gelen mikrez'dir. Bu ise zalim ve serkeşin biridir.»
Sonra bu Mikrez gelip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem-ile konuşurken Kureyş ordusu tarafından sulh ve anlaşma yapılmak üzere görevlendirilen Süheyl bin Amir uzaktan gözüktü. Hazreti Peygamber ashaba hitaben:
«Artık işiniz bir derece kolaylaştı,» buyurdu. Sonra Süheyl Re-sûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile konuşmaya başladı:
On sene iki taraf birbirleriyle savaşmamak, taraflar emniyet ve güvenliği korumak, bu yıl ömreden vazgeçerek ertesi yıl yine ashab-la ömre yapmak

şartları ile bir andlaşma metni yazılmasına karar verildi. Sonra Süheyl: — Haydi kalem, kâğıd getiriniz. Aramızdaki sözleşme metnini yazınız dedi. Hazreti Peygamber, özel kâtibi olan Hazreti Ali'yi yanna çağırttı ve ona hitaben: «Önce Bismillahirrah-manirrahim yazınız,» buyurdu. Fakat Sühely, cahiliyet inançlarına uyarak besmelenin bu tarzda yazılmasına karşı çıktı. Bu Rahman kelimesi ne sözdür, bilmiyorum. Eskiden yazmış olduğunuz gibi, Bis-mikellahümme, diyerek yazınız, dedi. Bunun da manası, Allahım! Senin isminle başlarım, demektir. Ashab, Süheyl'in bu isteğine karşı çıktılar, biz besmeleyi değiştirmeyiz, dediler. Hazreti Peygamber, Hazreti Ali'ye:
«Zararı yok, Bismikellahümme, yaz,» diye emretti. O da aynı şekilde yazdı. Sonra Resûl-i Ekrem:
«İşbu Andlaşma, Allah'ın peygamberi Muhammed'in mutabık kalarak hnza ettiği...» buyurunca Süheyl, Allah'ın peygamberi sözüne itiraz etti ve:
— Vallahi, senin Allah'ın peygamberi olduğuna inanmış olsaydık, seni Kabe'yi ziyaretten alıkoymazdık. Böyle yazmayınız, Abdullah'ın oğlu Muhammed diye yazınız, dedi. Hazreti Peygamber:
«Vallahi, siz beni her ne kadar tekzib etseniz de ben gerçekten Allah'ın peygamberiyim!» dedi ve kâtibe hitaben, zararı yok, Süheyl'in istediği gibi:
«Abdullah'ın oğlu Muhammed, diye yazınız,» buyurdu. Nihayet o şekilde yazıldı. Sonra Resûl-i Ekrem:
«Ka'beyi ziyaret edip tavaf etmemize mani olmamaları şartılyle...» deyince Süheyl bu şarta da itiraz etti: Arablar, bize baskı yapıldığından söz ederler. Bu sene sizi Mekke'ye bıraksak, arablar nezdinde küçük düşeriz. Biz zorla istilâ edildik, diye dedi-kodu yaparlar. Fakat gelecek yıl, istediğiniz gibi, sizin için Mekke'yi üç gün müddetle boşaltırız. Hiç bir zarar olmaksızın ömre işlerinizi yaparak üç günden sonra Medine'ye dönersiniz, dedi ve o şekilde yazıldı. Sonra Süheyl bir madde daha ilâvesini isteyerek:
— Sana bizden kim gelirse, senin dininden olsa bile, onu kabul etmeyecek ve bize geri vereceksin, dedi. Ashab:
— Şaşılacak şey! Bir adam müslüman olarak bize gelmişken, biz onu nasıl geri vereceğiz, müşriklere teslim edeceğiz? oJur şey mi bu? dediler.
Ashab bu halde iken, daha önce Mekke'de İslâm dinini kabul ettiğinden orada zindana atılan ve ayaklarına zincir vurulan Süheylin oğlu Ebû Cendel, bir yolunu bulup zindandan kaçarak ayaklarında zincir olduğu halde kendini İslâm ordugahına attı. Babası Süheyl, oğlunu görür görmez: — Ya Muhammedi İmza edeceğim andlaşma şartlarından birincisi uyarınca senin, bu oğlumu bana geri vermen gereklidir; bunu bana geri vermedikçe sözleşme metnine imza koymam, dedi. Hazreti Peygamber,
«Sözleşmemiz henüz imza edilmedi, (Ebû Cendel'in geri verilmemesi gerekir).»

buyurdu. Süheyl:
— O halde, vallahi, seninle hiç bir hususta anlaşma yapmam, diye yemin etti. Yine Hazreti Peygamber:
«Haydi, onu bana bırak!» buyurdu. Süheyl:
— Asla kabul edemem diye diretti. Hazreti Peygamber: «Evet, bunu benim için kabul et!» buyurdu. Süheyl:
— Asla kabul etmem, diyerek İsrarını sürdürdü. Bu arada daha önce gelen ve Süheyl'in arkadaşı olan Mikrez adındaki şahıs:
— Biz bu isteğinizi kabul ettik, Ebû Cendel'i hüküm, dışı bırakıyoruz, dedi ise de, yine Süheyl eski inadında İsrar etti. Babasının bu kesin konuşmasını duyan Ebû Cendel, insanlar ortasında yüksek sesle:
— Ey müslümanlar topluluğu! Ben size müslüman olarak gelmişken, tekrar müşriklerin eline teslim ediliyorum. Şu benim başıma gelenleri görmüyor musunuz? diye bağırmaya başladı. Gerçekten bu zavallıya, daha önce bu din uğruna çok işkence edilmişti. Bu şekilde bağırmasında haklı idi.
Bir rivayette de Hazreti Peygamber ona:
«İnşallah, yakında Allah seni kurtaracaktır; sabret!» diye buyurmuştu.
Ömer bin Hattab Hazretleri der ki. Ben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardım ve:
— Sen Allah'ın gerçek peygamberi değilmisin! dedim. O da: «Evet, Allah Tealâ Hazretlerinin hak peygamberiyim,» buyurdu.
Ben tekrar sordum:
— Peki, biz hak dih üzere, düşmanlarımız ise batıl din üzere değil midirler? Efendimiz:
«Evet, öyledir,» buyurdular. Ben devam ettim:
— O halde dinimiz hususunda bu küçüklüğü neden kaD'ü edelim. Onların her istediklerini neden verelim? Bana şöyle cevab verdiler:
«Ben yüce Allah'ın hak peygamberiyim. Ben bu işi yapmakla Allah Tealâ Hazretlerine isyan etmiş olmuyorum. Allah Tealâ benim yardimcımdır.» Sonra ben sordum:
— Sen, bize, yakında Beyt-i şerife vanp tavaf edeceğiz diye haber vermiştin, değil mi? Efendimiz cevab verdiler:
«Evet, öylece haber verdim? fakat vaktini tayin ederek hemen bu sene varıp tavaf edeceğiz, diyerek mi haber verdim?» Ben de:
— Hayır, vakit tayin buyurmam iş tınız, dedim. Efendimiz Hazretleri:
«Muhakkak sen Bey-i şerife varıp oraya gireceksin ve onu tavaf edeceksin, Cbu yıl olmasa, gelecek yıl tavaf edeceksin),» buyurdular. Ben tekrar Hazreti Ebû Bekir'in yanına döndüm ve dedim:
— Bu .adam Allah Tealâ Hazretlerinin hak peygamberi değil midir? Hazreti Ebû

bekir:
— Evet, hak peygamberdir, dedi. Ben yine sordum:
— Biz hak üzere, düşmanlarımız ise batıl yol üzere değil midir? Hazreti Ebû Bekir:
— Evet, öyledir: Dedi. Ben:
— O halde, dinimiz hususunda neden bu aşağılığı kabul edelim, düşmanlarımızın her istediğini yapalım? dedim. Hazreti Ebû Bekir, beni azarlar şekilde:
— Be hey adam! O kimse muhakkak ki, Allah Tealâ Hazretlerinin Resûl-i Ekremidir, peygamberidir. Hic bir zaman yüce peygamber Allah'a isyan etmez ve Allah Tealâ Peygamberinin daima yardımcısıdır. Sen, hemen Hazreti Peygamberin devesinin dizginine yapış, (böyle yersiz sözler konuşma, o ne buyurursa ona uy), dedi. Tekrar Hazreti Ebu Bekir söze devamla:
— Vallahi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, her hareket ve işinde hak üzeredir. Haydi git, dedi. Ben yine Hazreti Ebû Bekir'e hitaben:
— Peki, Hazreti Peygamber Medine'de bize : «Biz Beyt-i şerife varacağız ve Bey-İ şerifi tavaf edeceğiz,» diye haber vermemiş mi idi? dedim. Bu soruma Hazreti Ebû Bekir şu cevabı verdi:
— vet, haber vermişti; fakat vaktini tayin ederek hemen bu yıl tavaf eo ceğiz, diye mi buyurmuştu? Ben de:
— Hayır, vaktini tayin etmemişti, dedim. Sonra devam etti:
— Gerçekten sen Beyt-i şerife varıp onu tavaf edeceksin, dedi. Hazreti Ömer der ki:
Benim bu aşırı derecede konuşmadan ve itirazda bulunmamdan dolayı sonradan keffaret olsun diye sadaka, kurban oruç ve köle azad etmek gibi iyi işlerden çok şeyler yaptım. Bu hadîs-i şerifi rivayet eden der ki:
Bu andlaşmanın hazırlanarak imza edilmesinden sonra Hazreti Peygamber, ashabı kirama hitaben:
«Artık kalkınız, burada Hudeybiye adlı yerde hedy kurbanlarmı-kesiniz. Sonra da başlarınızı traş edip ömre ihramından çıkınız,» diye buyurdu ise de, vallahi ashabdan hiç bir ferd yerinden kıpırdamadı, (belki yüce Allah'dan bir vahy gelir de bu anlaşma bozulur diye emre uymakta acele etmediler). Bu emri Hazreti Peygamber üç defa tek-rarladığı halde yine hiç kimse ayağa kalkmadı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, beraberinde olan pâk zevcesi Ümmü Seleme (Radıyallahu Anhâ) validemizin yanma varıp ashabı kiramın bu tutumlarını anlattı. Ümmü Seleme Hazretleri şöyle konuştu:
— Ya Resûlallah, ashabın hepsinin sizin emrinize uymalarını ve böylece kurbanlarını kesmelerini istiyorsanız, şimdi hemen çıkınız ve kendi hedy kurbanınızı kesiniz ve işiniz bitinceye kadar onlara hiç bir şey söylemeyiniz.

Sonra başınızın saçını traş etmek için bir berber çağırınız. Berber sizi traş etsin ve herkes görsün.
Ümmü Seleme validemizin dediği gibi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem çıkıp bizzat kendisi kurbanını kesti ve bu kurbanını kesinceye kadar da onlara hiç bir söz söylemedi. Sonra berberini çağırttı. Berber de mübarek başlarını traş etti. Bu hali gören ashabı kiram, hemen kalkıp kurbanlarını kestiler ve birbirlerini traş etmeğe başladılar. Daha önce Hazreti Peygamberin emrine uymayı geciktirdiklerinden de pişman olduklarından kurban kesme ve traş olma işlerinde çok acele davrandılar ve birbirlerini ezecek şekilde sıkıştırdılar. Nihayet traş olarak ihramdan çıktılar.
Sonra Hudeybiye mevkiinde iken, Mekke'de daha önce islâm ıdinini kabul edip kâfirler içinde kalinis bulunan bazı müslüman kadınlar, Hazreti Peygamberi görmek ve müslümanlarla Medine'ye hic-, ret etmek gayesi ile islâm ordugâhına geldiler. Sonra bu hanımlar hakkında şu mealdeki ayeti kerime nazil oîdu:
«Ey iman edenler! Size, mümin kadınlar muhacir olarak geldikleri vakit onları imtihan edin, (gerçekten mümin olup olmadıklarını ^eneyin) îmanlarını Allah (sizden) daha iyi bilir. Deneme neticesinde mümin olduklarına kanaat getirirseniz artık kendilerini kâfirlere geri çevirmeyin. Mümin kadınlar, kâfirlere helâl değildir. Kâfirler de mümin kadınlara helal değildir. Bununla beraber (kâfirlerin, İslâmı kabul eden kadınlarına) vermiş oldukları mehri, o kâfirlere verin. Sizin o mümin kadınları nikâh.etmenizde de, mehirlerini kendilerine verdiğiniz takdirde, üzerinize bir günah yoktur. (İslâm dininden çıkan) kâfir zevcelerinizi nikâhınızda tutmayın; onlara verdiğiniz mehri de geri isteyin. Kâfirler de, (İslâmı kabul eden ve size gelen kadınlarına) vermiş oldukları mehri istesinler. Bunlar size Allah'ın hükmüdür, aranızda hüküm veriyor. Allah Alîm'dir, Hakim'-dir.» (Mümtehine sûresi, ayet 10)
Mütercim:
Bu hanımların hicretlerinin kabul edilişi ve geri çevrilmeyişleri, adı geçen Hudeybiye andlaşmasınm hükmünü bozmamaktadır. Çünkü hicretin kabul edilmeyişi, erkeklere mahsustu. Erkekler İslam tarafına geçtikleri takdirde onları Mekke'deki müşriklere geri vermek gerekliydi. Yahut bu ayeti kerime ile hüküm erkeklere has kılındı da erkekler dışta bırakıldı, diye de yorum yapılmaktadır.
Bu ayeti kerimenin nazil olması üzerine, Hazreti Ömer, o zamana kadar nikâhında saklamış olduğu müşriklerden iki zevcesini birden boşadı. Bu kadınlardan birini sonra Muaviye bin Ebi Süfyan aldı. Diğerini de Safvan bin Ümeyye aldı. Sonra Hazreti Peygamber bütün ordusu ve İslâmı kabul eden o hanımlarla beraber Medine'ye döndüler. O günlerde Mekke'lilerden Ebû Basîr isminde bir zat islâmı kabul ederek kaçmış ve Medine'ye hicret etmişti. Hazreti Peygambere sığman bu adamı muahede gereğince geri almak için Kureyş

kâfirleri iki kişiyi Medine'ye gönderdiler. Bunlar Hazreti Peygamberin huzuruna varıp muahede hükümleri gereğince Ebû Basîr'in kendilerine teslim edilmesini istediler. Hazreti Peygamber de andlaşma uyarınca Ebû Basîr'i o iki adama teslim etti. Onlar Ebû Basîr'i alıp Medine'den çıktılar. Medineye yaklaşık olarak bir buçuk saat uzaklıkta bulunan Zül-Huleyfe adındaki yere vardıkları zaman beraberlerindeki hurma azıklarını yemek için orada konakladılar. Aralarında konuşurlarken Ebû Basîr bir fırsat bularak o iki şahıstan birinin kılıcını kaparak onu öldürdü. Diğeri ise kaçarak Medine'ye döndü ve başına geleni Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e anlattı. Siz engel olmazsanız, arkadaşım gibi ben de Ebû Basîr tarafından öldürüleceğim, dedi. Az sonra bunun arkasından Ebû Basîr da geldi ve şöyle konuştu:

— Vallahi, siz ey Allah'ın Resulü, üzerinize düşeni yaptınız; çünkü siz anlaşmaya uyarak beni kâfirlere teslim ettiniz. Sonra yüce Allah beni onlardan kurtardı.

Hazreti Peygamber Ashaba hitabem

«Helak olasıca, eğer ona yardım eden birisi olsa, harb ateşinin alevlenmesine sebep olurdu,» buyurdu, Ebû Basir, Hazreti Peygamberin böyle konuşmasını duyunca, tekrar kâfirlere geri verileceğini sezdi ve oradan kaçarak Şam tarafında deniz kenarındaki Seyfui-bahr isimli yere.geçti. Orada oturdu. Ebû Basir'm orada bulunduğunu duyan Mekkedeki Ebû Cendel müşriklerden kaçarak Ebû Basîr'e katıldı. Yetmiş kadar süvari arkadaşı ile geldiği de söylenir. Bundan sonra Mekke'de İslâmı kabul eden herkes Seyfulbahr mevkiinde Ebû Basîr'e katıldı. Orada toplanan İslâm topluluğu, ticaret için 'çıkan Kureyş kervanlarını vurur, mallarını yağma ederdi. Şam tarafına giden Kureyş ticaret kervanları çok sıkıntıya düştüler. Bu saldırılardan kurtulmak için Hazreti Peygambere Ebû Süfyam elçi olarak gönderdiler. Ebû Basîr'in Medine'ye arkadaşları iJe çağrılmasını ve ora,-dan alınmasını istediler. Buna karşılık da, sözleşmedeki Mekke'den kaçan müslümanlann geri çevrilmeleri şartının da kaldırılmasını teklif ettiler ve bu yolda rica ederek merhamet dileğinde bulundular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de Ebû Basîr'e haber göndererek Medine'ye gelmelerini ve artık Mekke'den müslüman olarak gelenlerin geri çevrilmeyeceklerini bildirdi. Bunun üzerine Ebû Basîr ile bütün arkadaşları Medine'ye geldiler, ashabı kirama karıştılar. Son ra Allah Tealâ Hazretleri şu mealdeki ayeti kerimeyi inzal buyurdu: «O Allah ki, sizi Mekke vadisinde kâfirlere karşı zafere erdirdikten sonra, onların ellerini sîzden, sizin ellerinizi de onlardan çekti. (Birbirinizle savaşmadınız). Allah bütün yaptıklarınızı görendir.» (Fetih sûresi, ayet 24), Hudeybiyede kâfirler, câhiliyet taassubuna kapılarak Hazreti peygamberin nübüvvetini ikrar etmeyip inkâr ettiler. Besmelenin ^yazılmasını kabul etmediler, müminlerin Kabe'yi ziyaret.etmelerine engel

oldular. O sene müsJümanlann. Mekke'ye girmesini, şereflerini çiğneyen ve gururlarını kıran bir mesele yaptılar. Bu şekildeki tutumlarını ayeti kerimenin devamında Cenabı hak «Cahilîyet gayretleri» diye vasıflamaktadır.
Bu ayeti kerimenin inişi, ilk bakışta Ebû Basîr olayı ile ilgili görülüyorsa da gerçekte bu Fetih sûresinin tümü, Hudeybiye'de anlaşma yapıldığı günün ertesi gecesi nazil oldu. Hatta Hazreti Peygamber orada şöyle buyurmuştu: «Bu gece bana bir sûre nazil oldu ki, o sûre dünya ve dünya içinde bulunanlardan daha hayırlıdır.» Sonra da Fetih sûresini baştan sonuna kadar okumuştu. Nitekim ileride» Tefsir bahsinde? açıklanacaktır.[55][15]

VASİYETLER BAHSİ

734- îbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir;
-Yanında vasiyet edeceği bir malı bulunan bîr müslüman için, yazılı vasiyetini yanında bulundurmadan iki gece geçirmesi uygun .(ihtiyatlı bir iş) değildir.»
Mütercim :
Üzerinde hac ve zekât gibi Allah haklan bulunan yahud şahid-siz insan hakları olan kimsenin kendi malından vasiyet etmesi vacib ise de, diğer hayır ve hasenat işleri için malının üçte birinden vasiyet etmesi, dört mezhebe göre vacib değildir; ancak sünnettir ve mendûbdür.'F-akat bazı alimlere göre bu da vacibdir; çünkü bu hadîs-i şerifin metninde geçen hak kelimesinin görünüşteki manası itibar edilerek vasiyetsiz duran kimse haksız duruma düşmüş olacağı anlamı çıkarılmaktadır. Halbuki dört mezheb imamları burada geçen hak kelimesine, tedbir ve ihtiyat manasını vermişlerdir. Böylece vasiyetsiz duran kimse, tedbirsiz ve ihtiyatsız hareket etmiş olacağını kabul etmişlerdir.

735- Ebû Hüreyre (Badıyallahu Anh) der ki:
Bir kimse Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem efendimize gelerek.- Sadakanın en faziletlisi hangisidir? diye sorması üzerine ona şu cevabı verdiler:
«Sağlıklı, ihtiraslı, zenginliği umar ve fakirlikten korkar olduğun halde verdiğin sadakadır. Sadaka vermeyi geciktirip de can boğaza dayanınca falana şu kadar, falana bu kadar deme. Bu durumda mal zaten falanın olmuştur. (Bu ölüm üzere olan sözlerin kıymeti yoktur; artık mal başkalarının olmuştur. Senin bu durumda dağıtmaya kalkışmanın bir manası yoktur.)»
Mütercim:
Sadakanın en faziletlisi, sağlık halinde verilen sadakadır. Sonra hastalık halinde verilendir. Daha sonra da vasiyet suretiyle ölümden sonra verilen sadakadır. Hayatta iken yaptırılan cami, medrese, mek-teb ve hastahane gibi hayır işleri de sadakanın en faziletlilerinden sayılmışlardır.

736- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
tarafından Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem ahretlerine: «Ey Resulüm! En yakın aşiretine (kabilen adamlarına imarda bulun., mealindeki ayeti kerime indirilince, Kureyş kabilesini toplayarak onlara şöyle hitap ettiler:
«Ey Kureyş topluluğu! Siz, kendinizi (Allah Tealâ'dan) satın ah-mz t Allah m bir-Mfine iman ederek cehennem azabından canlarınızı kurtarınız). Allah'a karşı sizin için elimden bir şey gelmez (onun

azabından sizi kurtaramam).
Ey Abdi Menafoğullan! Allah'a karşı sizin için elimden bir şey gelmez.
Ey Abdülmuttaüb oğlu Abbas! Allah'a karşı senin için elimden bir şey gelmez.
Ey Allah'ın Peygamberinin halası Safiyye! Allah'a karşı senin için elimden bir şey gelmez.
Ey Muhammed Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem'in kızı Fatma! Malımdan ne dilersen benden iste. Allah'a karşı senin için yapabileceğim bir şey yoktur.»
Mütercim:
Bu olay Mekke'de geçtiğine göre, Ebû Hüreyre bu hadîs-i şerifi başkasından işiterek Mürsel olarak rivayet etmiştir, deniliyor. Ya-hud, bu ayeti kerimenin inmesinden sonra, Hazreti Peygamberin, yakınlarına ihtarda bulunması ayn ayrı vakitlerde iki defa olmuştur. Birincisi, Mekke'de iken Ebû Leheb'e varıncaya kadar bütün akrabasını Safa adındaki yere toplayarak olmuştur. Orada yapılan tebliğ ve ihtardan Ebû Leheb fena halde öfkelenmiş ve Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem'e kötü sözler söylemişti. Bunun üzerine «Ebû Leheb'in elleri kurusun (helak olsun)» mealindeki Tebbet sûresi nazil oldu. Tabii ki bu olayda Ebû Hüreyre bulunmamıştı.
İkincisi, Medine'de islâmı kabul etmiş olan akraba ve yakınlarını toplayarak yine birinci şekilde onlara ihtarda bulunmuştu, denilmektedir.
«Allah'a karşı sizin için elimden bir şey gelmez.» demek, Allah korusun, kötü bir akıbetle ahirete göçüb azaba tutulursanız, ben sizi kurtaramam demektir. Yoksa Hazreti Peygamberin mü'minlere ahi-rette şefaatçi olacağı kesinlikle sabittir.

737- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüm) der ki:
Babam Ömer (R.A.) Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in zamanında, Medine şehrinin karşısında Hayber arazisinde Semğ adıyla bilinen hurma bahçesini sadaka olarak vermek istedi. Bu maksadla Hazreti Peygambere gidip:
— Ya Resûlallah, elime gayet nefis ve.kıymetli,bir mal (hurmalık) geçti. Allah rızası için onu sadaka olarak vermek istiyorum. Bunu ne şekilde sadaka vereyim? dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Malın aslini; satılmamak hibe edilmemek ve varislere de intikal etmemek, ancak mahsulü dağıtılmak şartı ile sadaka (vakıf) yap.
İbni Ömer der ki: Sonra Hazreti Ömer, o şekilde arazisini vakfetti. Şimdi o bahçenin gelirinden öncelikle Allah yolunda cihâd edenlere, sonra kölelikten kurtulmak için borçlanan kölelere, yoksullara, müsafirlere, yolda kalmış muhtaçlara ve aynı zamanda akraba ve yakınlarımızdan muhtaç olanlara verilir. Bir de bu vakfın mütevellisi, kazanç sağlamıyarak ve hududu aşmayarak bu bahçenin meyva-larmdan yiyebilir, dost ve arkadaşlarına da yedirebilir.
Mütercim :

Zamnda ilk yapman vakıf, Hazreti Ömer'in Anh) bu vakfı olmuştur. Bir de.- «Vakıf yapanın yapan kimse, ne şekilde Ve hadîs hükmü ^ ^sinlik kazanır, ona vakfetmış olsa biIe «eçeril olur. imam Şafiî'ye göre olmaz;
varislerin mülkiyetine geçebilir, bir şahıs hem vakfeden hem de mütevelli olamaz. Fakat mezheblere göre bu caizdir.
Bir de vakfın gelirinden ve yetimin malından, mütevellinin veya mallara bakmakla o-a™^ kişinin, emeği kanşlığmda haddi aşmaya-
tiilmesine dair hüküm bu hadisten çıkarıl-vakıf yapan kimse, vakfetmiş olduğu malın mütevsi kendisi ise,- onun da yöneticilik ücreti alması dahi caizdir, demişlerdir.

738- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba hitaben şöyle buyurdu:
«Yedi mahvediciden sakınınız: Allah'a ortak koşmak, sihir, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymak (adam öldürmek), faiz yemek, yetim malı yemek, savaş günü düşmanın Önünden kaçmak ve çevrede olup bitenlerden habersiz mümin ve iffetli kadınlara zina isnad etmek.»
Mütercim:
Böyle büyük günahların ve insanı helake götüren fenalıkların burada sadece yedi tane gösterilmesi, diğer hadîslerde olan ziyadeye engel değildir. Daha önce açıklaması geçmişti. İleride de inşa Allah açıklamalı olarak üzerinde durulacaktır.

739- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Varislerim, Dinar (para veya miras) bölüşecek değillerdir. Ne-(miktar tereke) bırakırsam, zevcelerimin nafakası ve şahsi memurumun maaşından artanı sadakadır, (hazineye aittir),»
Mütercim:
Hazreti Peygamberin' pâk zevceleri, bütün müminlerin anneleri olmak hükmünde bulunduklarından bunların ebedi olarak başkâlarina varmaları haramdır. Bunlar ömürlerinin sonuna kadar, evelcö oldukları gibi, evlerinde oturmaları dinen gerekli bulunduğundan, ölünceye kadar geçim masraflarının karşılanması lâzımdır. Vakıf haline geçeıı malların bakımını ve idareciliğini yapan kimselere de tayin edilen ücret ne ise, onun da verilmesi gereklidir. Bunların dışında olan Peygambere ait gelir ve mallar, müslümanların hazinesine aittir.
îşte bu hadis-i şeriften dolayı Hazreti Peygamberin hırkası, kılıcı ve diğer geriye bıraktığı mallar* onun varisi bulunan Fatma ve Abbas (Radıyallahu Anhüma) hazretlerine teslim edilmedi. Pâk zevce- Terine de miras diye hiç bir şey

verilmedi. Hepsi müslümanların hazînesine intikal etti. Bütün müslümanlar, peygambere ait eserleri görmekle sevinç duymuşlar ve böylece sevab kazanagelmişlerdir.

740- Hazreti Osman'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
Hazreti Osman'ın idaresine karşı çıkanlar, evini kuşatmışlar ve onu halifelikten çekilmeye zorlamışlardı. Hazreti Osman muhasa-racılara şöyle seslendi:
— Sizi Allah'a okuyorum, yalnız Peygamberin ashabını Allah'a okumaktayım. Resûl-i Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, «Rûme kuyusunu kazana Cennet vardır.» buyurduğunu ve bu kuyunun, benim kazdırdığımı büenler değil misiniz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, «darlık günlerinde (şahsi malından) orduyu donatana cennet vardır» buyurduğunu ve benim askerleri donattığımı bilenler değil misiniz? Hazreti Osman'ın bu sözleri onlar tarafından tasdik edildi.
(O halde bu gerçekleri bilerek beni öldürmeye nasıl kalkışıyorsunuz)
Mütercim;
Abdullah bin Sa'd bin Ebi Sarh adındaki adam, evelce vahy kâtibi iken dinden çıkarak (irtidat ederek) Mekke'ye kaçmış . Sonra Mekke fethedilince "kanı heder, sayılmışken Hazreti Osman'a olan akrabalığı dolayısıyle tekrar İslama girmişti. Hazreü Osman halife olunca, Hazreti Ebû Bekir'in oğlu Muhammed'in yerine Mısır valiliğine tayin edildi. Hazreti Osmatın bu tasarrufundan Mısır halkı öfkelendi ve ona karşı ayaklanarak Medine'ye girdiler. Hazreti Osman'ı kuşattılar. Sonunda da bu halifeyi şehid ettiler. Bu üzücü olay tarih kitaplarında uzunboylu geçmektedir. İşte o muhasara esnasında Hazreti Osman (Radıyallahu Anh) bu hadîs-i şerifi rivayet ederek kendisi hakkında Hazreti Peygamberin buyurdukları ile isyancıları insafa davet ederek bu hareketlerinden vaz geçmelerini istemişse de, onlar:
— Sen Hazreti Peygamberin zamanında iyi bir kimse idin; fakat
halife olduktan sonra, eveîce dinden çıkması ile şöhret bulan ve kanı hedef edilen Abdullah'ı bize vali tayin ederek başımıza musallat ettin, dediler ve muhasarayı devam ettirdiler. Sonunda da Hazreti Osman'ı şehid ettiler. Yezid'in — Alîah ona layık olduğu cezayı versin — zamanına ve daha sonraki devirlere kadar devam eden fitne, fesada ve savaşlara, bu acıklı olay sebep olmuştur.[56][16]

CİHAD (SİYER) BAHSİ

741- Ebû Hüreyre (Radıyaîlahu Anh) der ki: Bir kimse Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelerek: ~- Ey Allah'ın Resulü! Cihad sevabına eşit bir salih amel bana gösterir misiniz, dedi. Hazreti Peygamber:

«Cihada denk bir salih amel bulamıyorum.» buyurdu. Sonra Hazreti peygamber, «Mücahid gazaya çıkınca ibadethanene girip hiç kesilmeden namaz kılabilir ve iftar etmeden oruç tutabilirmisin?» diye adama sordu. O kimse şu cevabı verdi: "- .
— Ey Allah'ın Resulü! Böyle insan gücünün yetmeyeceği şeyi kim yapabilir?
Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hüreyre der ki:
—Mücahidin hayvanı, bağlı bulunduğu yerde elbette şahlanır
ve hareketler yapar; bu bile, mücahidin sevap defterine yazılır. (Onun
için cihada denk hiç bir salih amel yoktur.)

742- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine:
— Ya Resûlallah! İnsanların en faziletlisi kimdir? diye soruldu. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«İnsanların en faziletlisi, malı ve canı ile Allah yolunda cihad eden mümindir.» Ashab,
— Ya Resûlallah! Sonra kimdir? diye sordular. Resûl-ı Ekrem, «Kuytu yerlerden birine çekilip Allah'ın emirlerine sımsıkı sarılan ve insanları kendi şerrinden emin kılan kimsedir.» buyurdular.
Mütercim;
Bu kenara çekilip yalnızbaşına ibadet etmenin fazileti, fitne ve fesad zamanına bağlıdır. Yoksa huzur ve güven zamanında insanlar arasına karışarak onlara yardımcı olmak, düşmüşleri kaldırmak ve gafilleri irşad etmek gibi iyi işlerle uğraşmak kenara çekilip ibadet etmekten daha faziletlidir.

743- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
«Allah yolunda cihad eden — ki Allah, kendi yolunda citiad edeni çok iyi bilir — gündüz oruç tutup gece ibadet eden gibidir. Allah, kendi yolunda cihad edeni, vefat ettirirse cennete koymayı yahut sevap veya ganimetle salimen geri çevirmeyi tekeffül etmiştir (üzerine almıştır.)
Mütercim:
Bir asker ölürse şehid, sağ. kalırsa gazi, sözü, bu hadîs-i şerife dayanır.
Ğanimetsiz olarak savaştan dönenin, sevabı, ganimetle dönenden daha fazla olacaksa da, ganimet elde ederek dönenler de sevabdan mahrum kalmazlar. O halde hadîs-i şerifin son kısmının manası, o mücahidi ya salimen yalnız sevab ile, ya da hem sevab ve hem de ganimetle geri çevirmeyi tekeffül etmiştir, demektir.

744- Ebû Hüreyr'e (Radıyallahu Anh) der ki:

«Kim Allah Tealâ Hazretlerine ve onun peygamberine iman eder, namazı kılar, Ramazan ayını oruç tutarsa, Allah yolunda cil^ad etmiş veya doğduğu yerde oturup kalmış olsun, Allah tarafından cennete koyulmağa hak kazanır.»
Ashab dediler ki:
— Ya Resûlallah, biz bu müjdeyi bütün insanlara bildirelim mi? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Gerçekten cennette yüz derece vardır ki, Allah Tealâ, onlan Allah yolunda cihad edenler için hazırlamıştır. Her iki derece arası, gökle yer arası kadardır. Allah'dan istediğiniz zaman Firdevs'i isteyiniz; çünkü o, cennetin en üstün ve en yüksek makamıdır. Onun üzerinde de Rahman'm Arş'ı vardır. Bütün cennet ırmakları oradan kaynar.»
Mütercim :
Cihad. etmeyerek evlerinde oturanlar, mücahidlere mahsus olan yüksek derecelerden mahrum kalırlar. irirdevs, cennet ehlinin istirahat ve gönül dinlendirme yeridir de denilmiştir.

745- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«rAllah yolunda bir sabah yürüyüşü veya akşam yürüyüşü elbette dünyadan ve dünya nimetlerinden daha hayırlıdır.»

746- Ebû Hüreyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Cennette bir ok yayı kadar yer, güneşin doğup, battığı yerlerden (bütün dünyadan) daha hayırlıdır. Allah yolunda cihad edenin sabah yahud akşam yürüyüşü, güneşin doğup battığı yerlerden daha hayırlıdır.»
Mütercim:
Cennette yarım metre kadar bir yer, dünyada güneşin doğup battığı yerlerden, daha hayırlı olduğu gibi, Allah yolunda cihad eden bir kimsenin düşmana karşı yürümesi de öylece güneşin. doğduğu ve battığı yerlerin hepsinden daha hayırlıdır.
Bir de bu hadis-i şerifin metninde geçen «Kaab» kelimesine miktar (kadar) manasını verdik. Nitekim «Kabe Kavseyn» terkibini ihtiva eden ayeti kerimenin tefsirinde bu kelimeye müfessirler miktar manasını vermişlerdir. Bu hadis-i şerifi açıklayan bazı alimler de ay- , ni manayı verdiler.
Netice olarak, cennette bir ok yayı kadar olan yer, üzerine güneşin doğduğu battığı yerlerin hepsinden daha hayırlıdır.
Dünya ve dünyada bulunanlar tabiri ile güneşin doğup battığı yerler, tabiri arasında mana bakımından fark var mıdır? Bazı alimlere göre ikisinin de manası birdir. Bazılarına göre. de ikisi arasında fark vardır. Çünkü bir görüşe göre dünya, arz ve hava küresinden ibarettir. Buna göre güneşin doğup battığı yerler

daha geniştir. Eğer ahiretten- başka her şeye dünya denilirse, o zaman dünya bütün yaratıkları kapsayacağından dolayı güneşin doğup battığı yerlerde alabildiğine geniştir. Çünkü gökler de dünyadan sayılmış olacaktır.
Hadîs-i şerifte maksad dünya değerinin, cennete nisbetle küçük ve önemsiz olduğunu beyan etmektir. Cihad, böyle bir cenneti kazanmaya vesile olacağından cihadın büyüklüğü açıklanmış oluyor. Cen-netden bir yay veya bir karış miktarı yere. sahib olan kimse, bütün dünyalara sahib olandan daha iyi durumdadır, demektir. Artık en yüksek cennette saray ve hurilere kavuşanların hali, asla kıyaslana-maz derecede büyük olacağı anlaşılmaktadır.

747- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah katında sevabı olup da Ölen hiçbir kul, dünya ve dünya-
daki varlıklar kendisinin olmak şartı ile dünyaya dönmekten nunluk duymaz. Ancak şehid, gördüğü şehitlik faziletinden Z^ tekrar dünyaya dönmek ve ikinci kez şehid edilmekten menim?»?? duyar. (Bir rivayette de, on defa öldürülmesini ister.) Allah v 1 bir akşam veya sabah yürüyüşü fyarım günlük cihad) :„ Unda dünyadaki varlıklardan daha hayırlıdır. Cennette sizden biri— ^ birinizin yay veya kamçısı kadar yer, dünya ve dünyadaki varlardan daha hayırlıdır. Cennet kadınlarından (hurilerinden) h dünya halkma görünse yerle gök arasını aydınlatır ve güzel kol"1 ile doldururdu. O HûrTnin başında bağladığı eşarbı, dünya ve di" yadakilerden daha kıymetlidir.»

748- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Benî Süleym kabilesinden ^ kalabalık bir heyeti, Benî Âmir kabilesini imana davet için göndermişti. Dayım Haram bin Milhan başkanlığında en seçkin hafızalardan (Kur'an alimlerinden) yetmiş kişiden ibaret bulunuyorlardı. Bu birlik Benî Amir kabilesine varınca, dayım maiyetinde bulunanlara dedi ki:
— Siz burada bekleyiniz. Ben Beni Âmir kabilesine varayım. Eğer Reşül-i Ekrem sallellâhû Aleyhi ve sellem tarafından İslâm'a davet edildiklerini kendilerine tebliğ) etmem için. bana güvence verirlerse maksad elde edilmiş olur. Eğer onlar bana güvence vermezlerse, siz benim yakınımda bulunmuş olur ve ona göre tedbirinizi alırsınız.
Dayım, Benî Amir kabilesine gidince, bu kabile kendisine güvence verdi. Sonra dayım onlara Hazreti Peygamberin emirlerini anlatırken o hainler bir adama (Amir bin Tufeyl"e) işaret ettiler. Bu hain herif, hemen süngüsü ile dayımı vurdu, süngüsünü bir taraftan vurup diğer taraftan çıkardı. Dayım Haram,
— Allahû Ekber! Kabe'nin Rabbisine yemin ederim ki, ben şahitlik mertebesini kazandım, diye bağırdı ve bu sözlerinin arkasından şehid oldu. Beni Amir

kâfirleri geride olan ashaba hücum ederek hepsini şehit ettiler. Yalnız içlerinden topal olan Kâ'b adında bir zat,dağa sığınarak kurtuldu. (Hadisin râvilerinden Hemmâm, bir adamın daha onunla birlikte kurtulduğunu sanıyorum, dedi.) Hazreti' Cibril, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelip onların, Rable-rine kavuştuklarını, Ailah onlardan razı olup kendilerini de memnun ettiğini bildirdi. Nitekim biz, «kavimimize bildirin: Biz Rahbimi-ze kavuştuk. Bizden razı oldu ve bizi de memnun etti.» diye bunu Kur'~ andan bir ayet olarak okurduk. Sonra bunun okunuşu kaldırıldı.
Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bahis mevzuu hafızları böyle zulüm ve hıyanetle öldürerek Allah ve Resulüne karşı gelen Rı'l, zekvan, Beni Lihyân ve Benî usayye'lilere kırk gün sabah namazının, kunut duasında beddua etti.
Mütercim
Şafii'ler, sabah namazında kunut duası okunmalını bu hadis-i şerifle ispat etmişlerdir. Hanefî'ler ise, kunut duasının okunması ancak böyle olağanüstü hadiselerde olabilir. Bu hallerde yalnız sabah namazında değil, diğer her namazda olabilir, diyorlar.
Bir de okunuşu kaldırılan bu gibi ayetlerin yazılı bulunduğu kâğıtların abdestsiz olarak ele alınması caiz olduğu gibi, cünub kimsenin de onları okuması caizdir. Zira okumak suretiyle ibadet etme hükmünü yitirmişlerdir, deniliyor.

749- Cündüb bin Süfyan (Radıyallahu Anlı) der ki: Uhud gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in mübarek parmağı yaralandı, Resûl-i Ekrem; kanayan parmağı için şöyle buyurdu:
«Sen ancak kanayan bir parmaksın, üstelik de Allah yolunda kanadın.»
Mütercim ;
Bu hadîs-i şerifin metnini ele alan bazı inkarcılar, onu şiirden bir beyte benzeterek Hazreti Peygamber'in şair olduğunu iddia etmişlerdir. O'nun şair olmadığı belirtildiği halde burada şiir söylemiş olmasına ne denilir? diyerek itirazca bulundular. Bu itirazcılara Ehli Sünnet şöyle, ceyab veriyor:
— Bu rasgele bir şeydir. Nitekim Kur'an-ı kerimde bile bazı vezinli söz bulunmaktadır; fakat, bunlarda şür kasdı yoktur. Şiir, özel bir maksatla düşünülerek söylenen ve yazılan vezinli sözlere denir Onun için bunlar şiir kısmından değilierdin
îmam. Ahfeş'in mezhebine göre, Bahri Recez, aruz vezinleri di şında kaldığı için kasden bile bu Bahri Recez'den bir beyit okunsa veya. yazılsa, ona beyt ve şiir denmez. Bahri Recez: Müstef'ilün müstef'ilün, müstef'ilün, veznidir. ;Eğer bazi nüshalarda olduğu gibi' «üemiyet, lâkıyek diye ya harflerinin fethi ve tâ harflerinin sükûnu ile okunursa, $ür vezni bozulur.

750- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Nefsim kudret elinde olan' Allah Tealâ'ya yemin ederim kî, Allah yolunda cihad edip yaralanan bir kimse —ki,' Allah, yolunda yaralananı çok iyi bilir—, kıyamet günü rengi kan renginde ve kokusu misk kokusunda olduğu halde gelecektir.»

751- Enes bin Malik (Radıyallahu Anh) der ki: Amcam Nadr oğlu Enes, Bedir savaşında bulunamamıştı. Bunun için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e dedi ki:
— Ya Resûlallah! Müşriklerle yapmış olduğun savaşta bulunamazdım. Allah Tealâ, bir dahaki savaşta nasib eder de beni bulundurursa, neler yapacağımı görecektir.
Sonra Uhud savaşında müslümanlar bozguna uğrayıp savaş meydanından dağıünca amcam' şöyle söyledi:
— Ya Rab! Arkadaşlarımın yaptıkları şu utanç verici halden sana sığınırını. Ben onların içinde değilim. Ya Rab! Şu müşriklerin yaptıkları din aleyhindeki savaştan da beriyim. Sonra amcam Enes, ashabdan Sa'd bin Muaz'a doğru yürüdü ve ona:
— Ey Sa'd! Cennet istiyor canım. Babam Nadir'ın Rabbiolan Allah Tealâ Hazretlerine yemin ederim ki, gerçekten .cennetin kokusunu duyuyorum, dedi. Savaş bittikten sonra Sa'd bin;Muazr Hazreti Peygambere gelerek:
— Ya Resûlallah, ben, Nadr oğlu Enes'in yaptığını yapamadım, deyip itirafta bulundu.
Yine bu hadîsin ravisi Enes bin Malik anlatır:
— Biz, amcamın (Enes bin Nadr'ın) vücudunda seksenden çok kılıç, süngü ve ok yaraları bulduk. Böyle şehid edildikten başka, müşrikler bütün azalarını kesmişler, parça parça etmişlerdi. Onu ; ancak parmaklarimn uçlarından kız kardeşi (halam) Rubeyyi tam-
yabilmişti.
Ben, «müminlerden Öyle erkekler vardır ki, Allah'a vermiş oldukları sözde sadık kalmışlardır,» mealindeki ayeti kerimenin anv -cam ve arkadaşları hakkında nazil olduğunu, zannederdim.
Yine ravi Enes bin Malik söze devamla:
— Amcam Enes bin Nadr'ın hayatında halam Rubeyyi, bir kadının ön dişini kırmıştı. Sonra dava için Hazreti Peygambere müracaat edilmiş ve muhakeme olmuşlardı. Peygamber efendimiz de, Rubeyyi'e kısas yapılmasını, ön dişinin kırılmasına hüküm verdi. Fakat Rubey-yi'in kardeşi bu Enes bin Nadr, Hazreti Peygambere gelerek dedi ki:,
— Ya Resûlallah! Seni Hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, benim

hemşiremin dişi kırılmaz, (Ailah'dan umarım ki, hasımları onu bağışlar). Sonra davacılar kısası bıraktılar ve diyete razı oldular. Onun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Allah'ın kullarından öyle kimseler vardır ki, Allah adına yemin ederler. Allah da onları yeminlerinde sadık kılar, (onları yalancı çıkarmaz.)»

752- Berâ bin Azib (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir kimse, başı ve vücudu demir zırhla örtülü olduğu halde Hazreti Peygambere geldi ve:
— Ya Resûlallah, muharebe edeyim, savaşayım ve sonra nıüslü-man olayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Senem ona şöyle buyurdu:
«Önce müslüman ol, sonra savaş.»
Adam o anda müslüman oldu ve savaşmaya başladı. Hemen arkasından şehid oldu. Hazreti Peygamber onun için: «Az çalıştı? fakat çok sevab kazandı.» buyurdu.
Mütercîm:
Namaz kılmadan, oruç tutmadan kısa bir zaman içinde cennete giren bu adam olmuştur. Bir rivay.-.-u göre adı Ömer bin Sabit imiş (Radıyallahu Anh).

753- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Bedir muharebesinde düşman tarafından atılan sayısız okların isabetiyle şehid olan Harise bin Süraka adındaki gencin annesi Rubeyyi, peygamberin huzuruna gelerek:
— Ya Resûlallah, oğlum Harise'nin ahiretteki durumunu bana bildirir misiniz? Eğer cennette ise, kendime teselli vereyim ve sabredeyim. Değilse, oğlum için devamlı ağlamaya koyulayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şu cevabı verdi:
«Ey Harise'niîî annesi! Cennet içinde birtakım (dereceleri birbirinden yüksek) cennetler vardır. Senin oğluna en yüksek olan Fir-devs cenneti çıktı.»
Harise'nin annesi de sevincinden gülerek: Oh! Harise diye söylenerek geri döndü.

754- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der kii Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Sellem, Hendek savaşından dönünce saadethanelerine gelip silâhlarını çıkardı. Vücudunun toz toprağını temizlemek için yıkanmış bir halde iken Hazreti Peygamberin huzuruna Cibril Aleyhisselâm gelip: Sen silâhlarını çıkardın mı? Ben ise,vallahi henüz silahımı çıkarmadım, dedi. Hazreti Peygamber Cibril Aleyhisselâm'a sordu:
«Ne tarafa, (gidip savaşacağız)» Cibril:

__ (Beni Kurayza kabilesi yönünü göstererek) Bu tarafa... dedi.
Hazreti Aişe der ki: Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de (Hendek savaşında müşriklerle birleşip müslünıanlara karşı vaziyet alan) Beni Kureyze kabilesini cezalandırmak için sefere çıktı.
Mütercim :
Hazreti Peygamber Medine şehrinden bütün ashab ile çıktılar. Zafer ve başarı kazandılar. Benî Kureyza şiddetli bir mukavemet gösterip çarpıştıklarından onların savaşçılarının tümü öldürüldü. Geri kalanlara da esir işlemi uygulandı. Arazileri muhacirler arasında bölüşüldü.

755- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ biri diğerini öldüren ve sonra birlikte cennete giren iki kişiye gülerek bakar. Bunlardan biri, Allah yolunda savaşır ve (o yolda) öldürülür (şahid olarak cennete girer). Sonra onun katili. müslümân olup Allah tarafından bağışlandıktan sonra şehid edilir.
(Böyle her ikisi cennetlik olur).»

756- Eneş'den .(Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: *Ta'ûn (veba) hastalığı her müslümân için şahadettir.»
(Ta'ûn hastalığından ölen her müslümân şehid olur, şehidlerin sevabmı alır. Ta'ûn hastalığı, veba cinsinden olup boyunda, koltuk altlarında, karın kısmının yumuşak yerlerinde ve burun ucunda çıbanlar halinde çıkan öldürücü bir hastalıktır. -Allah Tealâ hepimizi bu hastalıktan korusun.)

757- Enes (Radıyalîahu Anh) der :
Peygamber Sallallafru Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hendek savaşına hazırlanırken Medine şehri çevresinde Hendek kazmakta olan Muhacirin ve Ensar'ın yanma gelince, onların çalışacak köle ve hizmetçileri olmadığı için bizzat soğuk bir havada çalıştıklarını, açlık içinde ve yorgun bir halde olduklarını, gördü. Onları hem teselli ve hem de teşvik etmek üzere:
«Allahım! Yaşayış, ancak ahiret yaşayışıdır; sen Ensar ve Muhacirleri mağfiret buyur,* diye dua ederek daha önce Revana adındaki şairin söylemiş olduğu beyti okudu.

758- Yine Enes (RadıyaUahu Anh) devam ederek der ki:
Ensar ve Muhacir'ler de, Peygamber SaİIallaiıu Aleyhi ve Selle-me cevab olarak:
— Biz yaşadığımız müddet cihad etmek üzere Muhammed'e bi'at eden adamlarız, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onlara.-

Allahın! Hayır, ancak ahiret hayındır. Sen Ensar ve Muhacirleri mübarek kıl!» buyurdular.

759- Berâ (Radıyallahu AnhJ derki:
Hefidefc savaşında hendekler açılırken, Peygamber Hazretlerini gördüm, bizzat toprak taşıyordu ve şair Revaha'nın şu beyitlerini okuyordu:
«Allahim! Sen hidayet etmeseydin biz hidayete eremezdik. Sadaka (zekât) da veremezdik. Namaz da kılamazdık. Gönlümüze huzur ve güven indir. Düşmanla karşılaştığımızda bize sebat ver. Onlardır bize saldıranlar. Fitne (bozgunculuk) çıkarmak istediklerinde biz yanaşmadık.» (Dökülen kanların vebalı yalnız onlara aittir. Çünkü saldıran ve kan dökülmesine sebebiyet veren onlardır.)

760- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Tebük seferine giderken, yolda şöyle buyurmuştu:
«Birtakım, kimseler Medine'de arkamızda kaldılar; fakat geçtiğimiz hiç bir dağ ve vadi yoktur ki, bizimle beraber orada bulunmuş olmasınlar. Onları ancak özürleri alakoymuştur (kalbleri bizimle beraberdir).»

761- Ebû Saîd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin «Allah yolunda cihad ederken bir gün oruç tutan kimsenin- vücudunu, Allah Tealâ Hazretleri cehennemden yetmiş yıl uzaklaştırır.»
Mütercim :
Allah yolunda bir gün oruç tutan bir asker, asla cehennem yüzü görmeyecektir. Gerçekte savaş halinde olan asker için oruç tutmayıp iftar etmek daha iyi ise de, güçlü ve dayanıldı olanlar için hem cihad ve henl de oruç fazileti birden toplandığından daha faziletli olur.

762- Zeyd bin Halid'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah yolunda bir savaşçıyı silahlandırıp donatan kimsenin kendisi de savaşmış olur. Allah yolunda cihad eden bir gazinin yerine, onun ailesine iyilik eden kimse de aynen gaza (cihad) etmiş olur (gazinin sevabını alır).»

763- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, zevcelerinden başka hiç bir kadının evine girmezdi; yalnız annem Ümmü Süieym'i ba-zan ziyaret ederdi. Bunun sebeb ve hikmetinden Hazreti Peygambere sorulunca, şöyle buyurdular:
«Ümnıü Süleym'e karşı şefkatim var; çünkü onun kardeşi (Haram bin Milhan) beraberimde şehid edildi.»

Mütercim;
Kirmanî'nin açıklamasına göre, adı geçen. Ümmü Süleym, Hazreti Peygamberin süt teyzesi idi. Hazreti Peygamberin ismeti sabit olduğundan namahrem olanlarla halvetin cevazı Peygamberliğinin özelliklerindendi. Bununla beraber Hazreti Peygamber, hiç bir yabancı kadınla halvet etmezdi (bâşbasa kalmazdı).

764- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der ki-
-Ya Resûlallah, ben getiririm. Hazret Peygamber tekrar: haberüıi banâ kim getirecek?» buyurdu. Hazreti Zü-
— Ya Resûlallah, ben getiririm, dedi. Sonra Hazreti Zübeyr Benî Kurayza'nuı ahvalini öğrenip gerekli haberi getirdi. Onun üzerine peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Her peygamberin bir yardımcısı (Havari'si) vardır. Benim de yardımcım Zübeyr'dir,» buyurdu.
Mütercim;
Hendek savaşında Benî Kurayza kabilesi sözleşmeyi, bozarak Medine'ye saldıracakları söylentileri ortaya çıkmıştı. Bu haberin gerçek olup olmadığını öğrenmek için önce Hazreti Zübeyr gitti, araştırma yaptı ve döndü. Tekrar Hendek muharebesi sırasında ikinci defa olarak Benî Kurayza kabilesi içine ayrılık düştüğü söylentileri çıktı. Bunun gerçek olup olmadığını öğrenmek için, Hazreti Peygamberin emriyle Huzeyfe gitti ve onların ayrılığa düşmüş oldukları haberini getirdi.

765- Enes'den (Radıyallahu.Anh) rivayet edilmiştir: Peygamberimiz Sallalîahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki: «Bereket, atların almlanndadır.»

766- Unre El-Barikî'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir/
«Hayır, kıyamet gününe kadar atların alınlarına bağîıdırs Sevab ve kazanç (gibi iki büyük fayda var atlarda).»
Mütercim:
İslâm toplumunun zafer ve başarısında bu güne kadar süvari birliklerinin önemli rol oynadıklarında şübhe yoktur. Bu hadisi şerif, çeşitli savaş vâsıtaları, icad edilirse de atların öneminin kıyamete kadar baki kalacağım bildirmektedir. Ayrıca kıyamete kadar cihadın baki kalacağı da anlaşılmaktadır. Hatta Hazreti Peygamber: «Ümmetimin sonu, Deccal İle savaşacaktır.» buyurmuştur.

767- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet etilimi

768- Muaz (Radıyallahu Anh) derki

peygamberi biIir dedim. Sonra bunu şöyle açıkladılar.HazretIerinin k«««a" üzerinde olan hakkı, kulla ibadet etmeleri ve hiç bir şeyi ortak kosnmnmlandır. Kul-f Jeaia ü^rindeki hakkı da, O'na hiç bir şeyi ortak koş azab etmemesidir. dedim bUnu Asanlara müjdeleyeyim mi? Pey, Sallallahu Aleyhi ve sellem: sonra buna güvenirler (de amelde davranırlar.)» buyurdu.

769- Enes (Radıyallahu Anh) der ki-.
Medine'de bir gece korku ve dehşet olmuştu. Hemen Hazreti Peygamber Mendûb adlı atımızı aldı ve çıplak ata binip Medine dışına çıktı/ Döndükleri zaman .şöyle buyurdu:
«Hiç bir korku (korkulacak şey) görmedik (korkmaymız.) * Bîr de, bizim atımız Mendûb çok yavaş yürüyen bir hayvandı. Peygamberimizin bir mucizesi olarak değişmiş olacak ki, onun hakkında,
«Ben onu, pek süratli buldum,» buyurdu. Gerçekten o günden sonra hiç bir at, onunla yarışamazdı. Bir rivayette de şöyle denilmektedir: «Telaşlanmayınız, telaşlanmayınız!... Bu atınızı pek sür'-
atli bulduk.

770- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir: «Uğursuzluk ancak üç şeyde bulunabilir: Atta, kadında ve evle.»
Mütercim:
At kısmı fena huylu ve ağır yürüyüşlü olursa, kadın kısmı kısır ,ve geçimsiz olursa, evin de komşusu fena ve müsafire elverişsiz olursa, bu durumda bu üç şey uğursuz sayılabilir. Yoksa aslında hiç bir şeyde uğursuzluk yoktur. Her şey Allah Tealâ Hazretlerinin kaza ve kaderi iledir. «Dünyanın saadeti rahat binişli at, güzel huylu zevce ve geniş evdir.» diye_hadis-i şerif varid olmuştur. Bununla beraber bereket ve uğursuzluk, hayır ve şer hepsi Allah'ın takdiridir.

771- Berâ bin Azib (Radıyallahu Anh) der ki: Bir adam, Berâ bin Azib'e sordu:
— Siz Huneyn savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel lem*i yalnız bırakıp kaçtınız mı? Berâ, ona şu cevabı verdi:
— Evet, gerçekten biz kaçtık; fakat Resûlüllah asla bulunduğu ğu yerden ayrılmadı ve geri çekilmedi. Perişanlığımızın sebebine gelince: Düşmanımız olan Hevazin kabilesi çok iyi nişancı ve atıcı idi; Önce biz onlara hücum ettik, onları bozduk. Sonra müslümanlar ganimet malına rağbet ettiler ve ganimet malları ile meşgul iken, düşman fırsat, bularak'bizim üzerimize ok yağdırdı. Bu defa biz bozulduk. Ancak Hazretî Peygamber asla kaçmayıp yerinde Sebat etti.
Hatta ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seilem'in, Eyle ıiüküm-darı tarafından hediye edilen katırın üzerinde durduğunu ve amcazadesi Ebû Süfyan

bin Karis'in de katırın yularını tuttuğunu gözümle gördüm. Hazreti Peygamber, yüksek sesle şöyle buyuruyordu: «Yalan yok, ben Peygamberim! Ben, Abdulmuttalib oğluyum!» (Ben, Allah Tealâ'nın hak peygamberiyim. Bunda yalan yok. Peygamber düşmandan da kaçmaz. Çünkü Allah'ın bana va'd etmiş olduğu zafer bir gerçektir. Allah bu va'dini yerine getirecektir. Şek ve şübhesiz olarak buna inancım vardır. Benim için. firar düşünülemez. Ben, cesaret ve kahramanlığı ile dünyada ün salmış olan Ab-dülmuttalib soyundamm. Benim için firar etmek olamaz. Hazreti Peygamberin buradaki hadîs-i şerifleri görünüşte şiirden bir beyt gibi ise de, bir kasıd ve tasarlama olmadığından şiir sayılmaz.)

772- Enes CRadıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Adbâ isminde bir hecin devesi vardı. Hiç bir hayvan onu geçemezdi. Sonra bir hecin devesi üzerinde bir A'rabî (Bedevi gelip Hazreti Peygamberin Adbâ'-sını geçti. Bu ise ashabı kirama ağır geldi. Hazreti Peygamber, ashabı kiramın bu durumu karşısında şöyle buyurdu:
«Dünya varlıklarından yükselen her şeyi alçaltmak Allah Tea-lâ'nın bir kanunudur.» Hiçbir varlığın her zaman Önde olması mümkün değildir. Bir gün mutlaka alçalacaktir.

773- Hazret! Âişe CRadıyallahu Anhaî der ki* .
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gece yolda uykusuz kalmıştı. Sonra Medine'ye dönünce:
«Keski ashabımdan salfh bir kimse, bu gece kapımda nöbet tutsa» buyurdu. O sırada- bir silâh şakırtısı işittik. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«Kim o?» diye sordu. O gelen adam cevab verdi:
— Ben, Sa'd bin Ebi Vakkas'ım sizi beklemek için geldim. Hazreti Peygamber ona hayır dua etti ve sonra uyudu.
Mütercim:
Bir amirin kapısında onu korumak için nöbet beklemenin meşru olduğu bu-hadîs-i şerifle sabittir. Çünkü Hazreti Peygamberi düşman saldırısından korumak için ashabı kiram nöbet beklerlerdi. Fakat: «Allah, seni insanların saldırısından koruyacaktır.» mealindeki ayeti kerime nazil olduktan sonra nöbetçiye gerek kalmadığından sonradan bu adet terk edilmişti. Bu halde bu ayeti kerimenin Mekke fethi ile Huneyn gazasından sonra inmiş olması gerekir; çünkü Hazreti Abbas (Radıyallahu Anh) da bir gece nöbet tutmuştur. Hazreti Ab-bas ise Mekke'nin fethinden sonra Hazreti Peygamberle beraber bulunabildi.
Hazreti Peygamberin meşhur olan nöbetçileri on bir- kişi idi: Sa'd bin Ebî Vakkas, Sa'd bin Muaz, Muhammed bin Mesleme, Zü-beyr bin Avvam, Amr,

Eba Eyyûb El-Ensarî, Zekvân, Mihcen (veya Seleme bin Edre', Abbad bin Bişr, Abbas, Ebû Reyhâne (Radıyailahu Anhüm).

774- Ebû Hüreyre'den (Radıyailahu Anh) rivayet edilmiştiri «Altına, gümüşe, kadifeye ve ipeğe kulluk edenler yüzükoyun sürünsünler! Kendilerine verilirse memnun olurlar, verilmezse sırıtırlar. Bedbaht olsunlar ve boyunları altlarında kalsın! Vücutlarına batan diken de çıkmasın. Başı dağınık Ve ayakları toz toprak içinde olduğu halde Allah yolunda (cihad meydanlarında) atının dizginine sarılan kula da müjdeler olsun! Nöbete getirilirse nöbet tuta^ Geri hizmete verilirse geri hizmette bulunur. Üstelik (komutanlarının yanma) giriş izni istese kendisine izin verilmez ve (arkadaşlarından birinin suçunun ' bağışlanması için) aracı olsa aracılığı kabul edilmez.»

775- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Hayber gazasında Hazreti Peygambere hizmet etmek için yanlarında bulunmuştum. Hayber'den dönüşümüzde, Peygamber Salla-lahu Aleyhi ve Sellem, Medine'ye yaklaştığımızda Uhud dağını görünce şöyle buyurdular:
«Bu bir dağdır ki, bizi sever ve biz de onu severiz. Allahınl İbrahim (Aleyhisselâm) Mekkeyi harem kddığı gibi, ben de Medine'nin iki karataşlığımn arasını harem kılıyorum. AH ahi m! Bizim ölçeğimizi ve batmanımızı bereketli kıl.»
Mütercim:
Dağ bizi çok sever, Duyurulmuştu. Nitekim Hazreti Peygamber bir minber yaptırdığı zaman, daha önce üzerinde hutbe okumuş oldukları hurma ağacının gövdesi bu ayrılık dolayısıyla kederinden inilti çıkarmıştı. Yahud Uhud dağı civarında oturan .Medine halkı murad edilerek dağ anılmıştır. «Kasabaya sor» mealindeki ayeti kerimeden,, kasaba halkına sor, kasdedilmiş-olduğu gibi. Fakat birinci görüş. tercihe daha uygun bulunmuştur. Zira Hazreti Davud (AlevhiRRAU™* için: «Biz, Davud ile beraber teşbih etmek üzere - onun emrine bağlı kıldık» mealindeki ayeti ke-u gibi, Uhud ve diğer dağlar da Allah tarafın-Hazreti peygamberin enirine bağlı kılınmışlardı, sekizyıiz elli altıncı hadîs-i şerifte bu husus açıklanacak-
— Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der Mı Biz, çok sıcuk bir günde Hazreti Peygamberle beraber sefere çıkmıştık. Herkes serinlenmek için hırka ve elbiseelrini gölgelik yapmıştı. O gün içimizde oruçlu olanlar sıcağın tesirinden hiç bir iş yapamadılar. Hemen yatıp gölgelikte dinlendiler. Fakat oruç tutmayanlar, çok iş' gördüler. Bütün insanlara su taşıdılar, onlara gölgelikler yaptılar, hayvanlara su verdiler, oruçlu planlara hizmet ettiler, Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ye Sellem Hazretleri:

«Bugün oruçlu olmayanlar, sevaba kondular.» buyurdu. (Oruç tutmayanlar çeşitli işler gördükleri için sevabın çoğunu aldılar, oruçlular ise yalnız oruç sevabı ile kaldılar.)

777- Sehl bin Sa'd Es-Sa'idi'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Düşman karşısında Allah yolunda cihad için bir gün nöbet bek* lemenin sevabı, dünyadan ve dünya üzerindeki varlıklardan daha hayırlıdır. Cennette de, sizden birinizin kamçısı kadar bir yer, yine dünyadan ve dünya üzerindeki varlıklardan daha hayırlıdır. Yine Allah yolunda kulun bir akşam yürüyüşü yahud sabah yürüyüşü dünyadan ve dünya üzerinde olan varlıklardan daha hayırlıdır.»

778- Mus'ab^bin Sa'd'dan CRadîyallahu Anh) rivayet edilmiştir*
«Zafer ve nzık, kapılarının size açılması, ancak güçsüzleriniz yüzündendir.»
Sa'd bin Ebî Vakkas (Radıyaİlahu Anh), kuvvetine ve zenginliğine bakarak bu bakımlardan kendisinden, geri olanlardan üstün olduğumu sanmıştı.

779- Ebû Saîd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Bir zaman gelecek ki, müslümanlardan bir' ordu lavaşa çıkacak ve onlara, içinizde Peygamber SallallaUu Aleyhi ve Sellem'e sa-habîlik Carkaşlık) eden var mı? diye sorulacaktır. Evet I cevabı vori-lecek ve bu ordu muzaffer olacaktır.
Sonra bir devir gelecek ki, içinizde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem'in ashabına yetişen (Tabii) var mı? diye sorulacaktır. Evet, cevabı verilecek ve onlar da muzaffer olacaklardır. Sonra bir zaman gelecek ki, içinizde sahabîye yetişene arkadaşlık eden (Teba-i Tabiîn) var mı? diye sorulacaktır. Evet, denilecek ve onlar da muzaffer olacaklardır.»
(Sahabî, Tabiin ve Teba-i Tabiîn zamanında pek çok fetihler olacağı bir mucize olarak daha önceden haber verilmiştir.)

780- Ebû Üseyd (Radıyallahu Anh) der ki:
Biz, Bedir savaşında düşmana karşı savaşmak için saf saf durduğumuz zaman, düşman da saflar halinde ilerlemeğe başlamıştı. O vakit Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize şu- emri verdi:
«Düşman sizin ok ve nişan menzilinize girdiği zaman, atışı başlatmalısınız.»

781- Hazreti Ali (Radıyallahu Anh) der ki:
Ben hiç bir zaman Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem'in: Anam-babam sana feda olsun, dediğim işitmedim; yalnız Uhud savaşında Sa'd bin Ebî Vakkas'a:
«Ey Sa'd! Anam-babam sana feda olsun, at (oklarını düşmana)» buyurmuştur.

Mütercim:
Zübeyr hakkında da Hendek vak'asmda böyle buyurmuşsa da, bunu Hazreti Ali işitmemiş olabilir. Yalnız Sa'd Hazretlerine buyurdukları bu sözleri kendi kulağı ile işitmiştir.

782- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüm) der ki:
Bedir Savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem bir çardak altında bulunurken Allah'a yalvanyordu:
«Allah'ım!' Zafer için olan ahdini ve va'dini senden diliyorum. Allah'ım! Eğer müminleri helak edecek olursan, artık bundan sonra sana ibadet edilmez.» Hazreti Ebû Bekir (Radıyallahu Anh), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in elinden tutarak:
— Ya Resûlallah, Allah Tealâ Hazretlerine İsrar ve devamla düa ettiniz, Allah Tealâ muhakkak ki size olan vaadini yerine getjrecek-tir, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, zırh elbisesi içinde olduğu halde:
«Yakında düşman ordusu perişan olacaktır ve arkalarını dönüp kaçacaklardır. Asıl onların, azabı kıyamettedir. Kıyamet azabı ise (onlar için) daha dehşetli ve daha acıdır. (Kamer sûresi: ayet 46) mealindeki ayeti kerimeyi okuyarak çardağından dışarıya çıktı. Düşman da perişan oldu. Kimi öldürüldü, kimi esir edildi, kimi de kılıç artığı olarak perakende ve perişan bir halde Mekke'ye doğru kaçtılar.

783- Ümmü Haram (Radıyallahu Anha) derki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur: «Ümmetimden deniz sayası yapacak olan ilk ordu, cennetlik olmaya hak kazanacaktır.» Ümmü Haram der ki:
— Ya Resûlallah, ben de onların içinde miyim? diye sordum. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:
«Evet, sen onlardansın,» buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber: «Kayser'in şehrine (Kostantiniye = istanbul) ümmetimden Uk
savaşa çıkacak olan ordu Allah tarafından bağışlanmıştır» buyurdu.
Ümmü Haram der ki:
— Ya resûlallah, ben onların içinde miyim? diye sordum. Hazreti Peygamber: «Hayır,» buyurdu.
Mütercim : .
Yani, ikinci kısım ordu içinde değilsiniz. Onlar arasında bulunamayacaksınız. Ümmü Haram, gerçekten Kıbrıs'ın fethinde hicret yılının yirmi sekizinde, kocası Ubade bin Samit ile bulundu. Kıbrıs'ın fethinden dönerken deveden düştü ve boynu kırılarak şehid oldu.

784- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiş
«Siz, Yahudilerle savaşacaksınız; öyle ki, Yahudi'lerden biri taş arkasında gizlenecek olsa o taş bile,
— Ey Allah'ın kulu! Su arkamdaki Yahudi'dir; onü öldür, diyecektir.»
Mütercim:
Bu olayın, Hazreti İsa Aleyhisselâm'ın inişinden sonra olacağı rivayet edilmektedir.

785- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Siz Yahudi'lerle savaşmadıkça kıyamet konmayacaktır. Arkasında Yahudînin gizlendiği her taş, ey müslüman! arkamda Yahudi var; onu öldür, diyecektir.»

786- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştiTi «Siz; küçük gözlü, kırmızı benizli, yassı burunlu olan, yüzleri sahtiyanla kaplı kalkanı andıran bir Türk boyu ile savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Ve yine siz, kıldan ayakkabı giyen bir kavimle savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır.»
Mütercim:
Dağıstan halkından dağlarda yaşayanlar vardır ki, ayakkabı yerine yünden yapılmış gayet kalın çorab giyerler. Bunları karda, yağmurda ve çamurda giyerler ve içlerine su sızmaz. Hadis-i şerifte belirtilen kaviminde ayak giysileri yünden olauilir. Allah'a hamd olsun ki, bu gibilerle savaşılmış ve hepsi müslüman olma şerefin* kazanmıştır.

787- Abdullah bin Ebî Evfa (Radıyallahu Anh) der W: , Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Hendek sas-vaşı gününde müşriklere şöyle beddua yapıyordu:
-Ali ahi m! Ey Kûr'an-ı Kerimi indiren ve hesabı süratli olan Allah'ım! Müşriklerin müttefik ordularım hezimete uğrat. AUahım! onları hezimete uğrat ve onlara sarsıntı ver.»

788- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birkaç Yahudi geldi ve «Esselâmü Aleyküm» yerine senin üzerine ölüm olsun manasına gelen «Essâmu Aleykûm». dediler. Ben de o Yahudi'lere lanet okudum Hazreti Peygamber bana:
«Neden o Yahudilere lanet edip kötü söz söyledin?* buyurdu. Ben de dedim ki:
— Ya Resûlallah! O mel'unlann dediğini işitemediniz mi? Onlar, size ölüm olsun, diyorlar. Buyurdular ki:
«Benim de onlara, sizin üzerinize olsun, dediğimi işitmedin mi?-

789- Ebû Hüreyre CRadryallahu Anh) der ki[57][17]

DÖRDÜNCÜ CÜZ

MÜSLÜMANLARA DUA BAHSİ

790- Sehİ bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hayber savaşı gününde buyurdular ki:
«Ben bu sancağı bir adama vereceğim ki, Allah Tealâ Hayber'in fethini ona nasib edecektir.» Ashabı kiram'dan herkes, sancağın kendisine verilmesini arzu ederek sabırsızlıkla beklemeğe ve acaba kime verilecektir diye merak etmeğe başladılar. Sonra Hazre.ti Peygamber:
«Ali nerdedir?» buyurdu. Hazreti Ali'nin göz ağrısından çok ra-tahsız olduğu haberi verildi. Hazreti Peygamber o halde iken huzura getirilmesini emretti. Hazreti Ali, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellenı'in huzuruna geldi. Hazreti Peygamber onun gözlerine dua ederek nefesleriyle üfürdü. Hemen orada Peygamberin bir mucizesi olarak Allah'ın izni ile göz ağrısı tamamen geçip gözleri iyileşti. Sonra sancak Hazreti Ali'ye verildi. Hazreti Ali:
— Ya Resûlallah, Hayber halkı bizim gibi nıüslüman oluncaya kadar onlarla savaşacağız, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Savaş için acele etme; onların bölgesine girdiğin vakit onları İslama davet et ve üzerlerine düşecek vazifeyi onlara bildir. Vallahi, tek bir kişinin hidayetine sebep olmaklığın senin için kırmızı deve sürüsünden daha hayırlı, (kazançlı) dır.» (Kırmızı deve, Arapların en değerli malı sayılmakta idi.)
Diğer bir rivayette de Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştu:
«Ben sancağı yarın bir komutana vereceğim ki, Allah Tealâ Hazretleri onun eliyle Hayber'i fethedecektir. O, Allah ve peygamberini seven, Allah ve Peygamberi tarafından sevilen bir komutandır.»
Sonra Hazreti Ali'nin sancağı altında bütün ashab birlikte olarak Hayber'i feth ettiler. Peygamberin mucizesi de orada gerçekleşmiş oldu.

791- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bizi bir savaş ıçm öncü birliği olarak gönderirken Kureyş kabilesinden iki kimsenin adlarım açıklayarak şöyle buyurdular:
«Siz, falan ve falan kişileri yakalarsanız onları ateşte yakmak suretiyle öldürünüz.- Sonra biz sefere çıkarken vedalaşmak için Hazreti Peygamberin

huzuruna vardığımız zaman bize buyurdular ki:
«Falan ve falan kişileri ateşte yakarak öldürmenizi emretmiştim. Oysa ateşle azab etmek yalnız Allah Teâlâ'ya mahsustur. Eğer onları yakalayabilirseniz, kılıçtan geçiriniz.»

792- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
«Biz, dünyada ümmetlerin sonuncusuyuz. Ahirette ise, her ümmetin Önüne geçeceğiz, (cennete her ümmetten önce biz gireceğiz). Bu itibarla bize itaat düşer. Bana itaat eden, gerçekte Allah'a İtaat etmiş ve bana karşı gelen, gerçekte Allah'a isyan etmiş olur. Benim tayin ettiğim âmir'e itaat eden bana itaat etmiş ve ona karşı gelen, bana isyan etmiş olur. Bir lider, (müslümanlan korumakta) kalkan gibidir. Onun arkasında savaşılır ve onunla korunulur. Eğer o lider Allah'ın emir ve yasaklarına göre hareket eder ve adalette bulunursa, bundan dolayı ona sevab vardır. Eğer böyle hareket etmezse, günahı kendisine ait olur.»
Mütercim ;
Buharî'de daha önce: «tsyan ve günahla emrolunmadıkça dinleyip itaat etmek gerekir; fakat masiyet (günah) ile emrolununca artık dinlemek ve itaat etmek yoktur,» mealindeki hadis-i şerif Zübde1 mize sehven konmamıştı. îşte burada ayni mana geçmektedir.

793- Seleme bin Ekva (Radıyallahu Anh) der ki:
Hudeybiye'de «Rıdvan Biati» diye anılan ve bir ağaç altında yapılan biat olayında ben de herkes gibi Resûlüllah'a biat ederek) ona gönülden bağlanıp yardımlaşmaya söz vererek) meşhur ağacın gölgesine çekilmiştim. Hazreti Peygambere biat edenlerin sayısı azalıp izdiham kalkınca Hazreti Peygamber bana:
Ey ibni'1-Ekva, sen biat etmiyecek misin?» buyurdu.
— Ya Resûlallah! dedim. Ben, diğer arkadaşlarla size biat etmiştim. Hazreti Peygamber:
«Tekrar biat ediniz» buyurdu. Ben de Hazreti Peygamberin emrine uyarak ikinci defa biat ettim. Sonra İbni'1-Ekva' Hazretlerine: Siz o zaman ne üzerine biat etmiştiniz? diye .sorulunca şöyle demiş-. tik: Ölüm üzerine biat etmiştik (düşmandan kaçmayıp ölünceye kadar canımızı Allah yolunda feda edeceğimize söz vermiştik).
Mütercim:
Seleme ibni'1-Ekva', ashabın en cesur kahramanlarından olduğu için fedakârlığı kemal derecesine ulaşsın diye ikinci defa olarak biat ettirilmiştir, deniliyor.
Bir de nikâh akdi yapılırken akıd için söylenen sözlerin iki veya üç defa tekrarlanmasının bir mahzuru olmayacağına bu hadıs-i şerif delil

gösterilmektedir. İmam Şafiî mezhebine bağlı bazı alimler, nikâh akdinde kullanılan sözler iki ve üç defa. tekrarlanırsa, evelki nikâhın hükümsüz kalacağını söyliyerek yâlnız bir defa olmasını kabul etmişlerdir. Taraflardan her birinin «aldım, kabul ettim» sözünü birer defa söylemeleri gerekir. Fakat Şafii mezhebinde de doğru kabul edilen hüküm, tekrar söylenmesi ile nikâhın bozulmamasıdır. Bununla beraber sözlerin tekrar edilmesi gerekli değildir.

794- Mticaşi1 (Radıyailahu Anh) der kii
Kardeşim Mücalid ile Peygamber SaMallahu Aleyhi ve SeUem'in huzuruna vardık ve. ben dedim ki:
— Ya Resûlallah! Hicret üzerine biatimizi kabul ediniz. Hazreti
Peygamber:
«Hicret biati hicret edenler içindi, artık geçti.» buyurdular, (Mekke'nin fethinden sonra hicretin hükmü kalmadı. Daha öncekilere has kaldı.) Ben sordum: — O halde ey Allah'ın Resulü! ne üzerine biatimizi kabul edeceksiniz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«İslâm ve cihad üzerine (bunlara ölünceye kadar bağlı kalkacağınıza dair biat edeceksiniz).»
Mütercim:
Mekke'nin fethinden önce biat edenler üzerine daima cihad farz idi. Fakat Mekke fethedildikten sonra, ihtiyaç olmadıkça cihad farz değildir.

795- Abdullah ibni Ebî Evfa (Radıyailahu Anh? der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi m ve Sellem Hazretleri, bir savaşta (bir gün sabahtan öğleye kadar düşmanla karşılaşma olmamıştîr ve-bu esnada askerlere hitaben bir konuşma yaparak) .şöyle buyurdu:
«Düşmanla karşılaşmayı arzu etmeyiniz. Allah'dan afiyet isteyiniz. Fakat düşmanla karşılaştığınız zaman da, sabrediniz, direniniz. Biliniz ki, cennet kılıçların gölgeleri altındadır.» Sonra Hazreti Peygamber, şöyle dua ettiler:
«Allahım! Ey Kur'an'ı indiren, bulutlan yürüten ve müşriklerin müttefik ordularını hezimete uğratan Allahım! Bu düşmanları hezimete uğrat ve bizi onlara karşı muzaffer kıl.»

796- Ya'lâ bin Ümeyye (Radıyallahu Anh) der ki
Savaşa giderken yolda hizmetimde bulunmak üzere bir hizmetçi kiralamıştım. Sonra hizmetçim yolda bir adamla kavga ederek biri diğerinin elini ısırdı ve ışınlan adam, elini çekince ısıran adamın ön dişini kopardı. Dişi kopan adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize müracaat ederek dişinin koparılmasından şikâyet edip diyetini istedi. Hazreti Peygamber dişine diyet

biçmeyip boşa gittiğini ifade ederek ona şöyle buyurdu:
«Azgın devenin kıtır kıtır yemesi gibi, kıtır kıtır yiyesin diye eli-nl sana mı bırakmalıydı?»

797- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Ben, Allah tarafından toplu sözlerle gönderildim ve (düşmanımın kalbine, salman) korku ile muzaffer kılındım. Rüya aleminde de yeryüzü hazinelerinin anahtarları bana verilerek avuçlarımın içine kondu.»

798- Ebû Musa Ei-Eş'arî (Radıyallahu Anh) der ki;
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'Ie beraber bir sefere çıktığımızda, dere ve tepelerden geçerken yüksek sesle tekbir ahyor-auK, Lâ ilahe illallah, diyorduk. Bunun üzerine 'Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:
«Ey İnsanlar! Kendinize geliniz. Siz, kulakları işitmeyene veya görünürde olmayana çağırmıyorsunuz O (sizin dua ettiğiniz Allah leala) sizinle beraberdir. O, her şeyi işitendir ve (size şah damarınızdan daha) yakındır.»
Mütercim :
Allah'ı zikretmenin en faziletlisi gizli olanı ise de.-aşikâre olarak sesle zikir yapılmasında da beis yoktur. Bir de bu hal, müridlerin. haline göre değişir. Bir kısmına aşikâre zikir, bir kısmına gizli zikir, bir kısmına dil ile zikir, bir kısmına da murakabe ile kalb huzura daha tesirli olur. Tasavvuf kitablarında bu hadîs-i şerif üzerinde çeşitli yorumlar yapılmıştır.
Aslında Allah Teaiâ Hazretleri için gizli ve aşikâr seslerin hepsi
müsavidir. Nitekim:
«İster sözlerinizi gizli tutun, ister onu açığa vurun; muhakkak cenabı Hak kalblerdekini bilir.» ve, «Sözünü saklayanınızla açığa vuranınız birdir,» mealindeki ayeti kerimeler de bunu açıklıyor. (Sûre: Mülk, ayet 13 ve süre: Ra'd, ayet 10)

799- Ebü Musa'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Bir kul hasta olunca yahud sefere çıkınca, sıhhatte iken ya-hud evinde bulunurken yapmakta olduğu (nafile) ibadet ve hayırlı işler onun defterine sevab olarak yazılır.» (Hastalık ve sefer yüzünden yapamadığı nafile ibadet ve hayırlar, onun sevab defterine yapılmış gibi yazılır.)

800- İbnl Ömer'den (Radıyllahu Anhütna)' rivayet edilmiştir: Eğer insanlar, yalnız başına yola çıkmanın zararını benim gibi bilmiş olsalardı, hiç bir süvari geceleyin yalnız başına yola çıkmazdı.»
Mütercim :

Bir kimsenin arkadaşsız olarak yola çıkmasının mekruh olduğu bu hadîs-i şerifle. sabittir. Ancak tam bir güven hali bulunur veya bir zaruret olursa kerahet kalkarak bir zaruret olursa kerahet kalkar.

801- Abdullah bin Amr (Radıyallahu Anh) der kî»
Bir kimse cihada çıkmak için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelip izin istedi, Hazreti Peygamber ona:
«Annen ve baban sağ mıdırlar» diye sordu. O da.- — Evet, hayattadırlar, cevabını verdi. Hazreti Peygamber:
«Öyle ise, sen anne ve baban uğrunda cihad et (onların hizmetinde bulun, rızalarını kazan).» buyurdular.

802- Ebû Beşîr El-Ensarî CRadıyallahu Anh) der kis
Bir seferde Hazreti Peygamberin maiyetinde geceleyin istirahat ederken, Hazreti Peygamber, Zeyd bin Harise'yi gönderip ashaba şu emri verdiler:
«Hiç bir devenin boynunda çan ve çıngırak gibi bir gerdanlık bırakılmasın^ muhakkak kesilsin ve kopanlsın.»
Mütercim:
Devenin boynuna çan ve çıngırak veya bunların benzeri bir şeyin asılması tenzih yolu ile mekruh bulunduğuna bu hadis-i şerif delildir. Bunun sebep ve hikmetleri arasında şunlar sayılabilir:
Çan, kâfirler tarafından kullanıldığı için onlara muhalefet etmek gerekir. Çan bulunan birlik içine melekler girmez. Yahud böyle gerdanlıklar hayvanı boğar veya ona eziyet verir. Yahud düşmandan saklanmak ve gizli kalmak için onların çıkarılması gerekir. Yahud, hayvanlara göz değmesin diye boyunlarına takılan bu gerdanlıklara lüzum yoktur. Allah Tealâ'nm hükmünü onlar değiştire mez. Onun için kaldırılmaları uygundur diye bazı sebepler ileri sü rülmektedir.

803- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Hiç bir erkek yabancı bir kadınla başbaşa kalmasın ve bir kadın da beraberinde bir mahremi (nikâh düşmeyecek şekilde yakın bir akrabası) bulunmadıkça asla sefere (üç günlük bir yolculuğa) çıkmasın.»
Sonra ashabdan bir adam ay§ğa kalkıp:
— Ya Resûlallah! Ben falanca savaşa çıkmak için yazıldım. Haî buki zevcem hacca gitmek için yola çıktı. Ben nasıl hareket edeyim? dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şu cevabı verdi:
«Git, karınla beraber haccet!» .
Mütercim :
Bu hadîs-i şerife dayanarak Hanefi mezhebinde bir kadın hac-ca, ancak kocası

veya başka bir mahremi ile gidebilir. Şafiî mezhe-. binde ise, yol güveni varsa emniyetli kadınlarla beraber bir kadının hacca gitmesi caizdir.

804- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anlı) rivayet edilmlştirt «Allah Tealâ Hazretleri, zincirler içinde cennete girecek kimselere taaccüb edecektir.»
Mütercim:
Düşman elinde esir kalarak yahud zulme uğrayıp hapishanelerde boyunlarına zincir vurulu oldukları halde ölenler kıyamete bu halde kalkacaklar ve Allah Tealâ onlardan razı olup özel bir tecellisi ile onlara tecelli edecektir. Yahud müslümanların eline esir düşen düşmanlar önce boyunlarına zincir vurularak habsedilmişlerken kalblerine doğan bir hidayet güneşi ile müslüman olanlar, öylece cennete gireceklerdir. Yahud zincirlerle yola getirip ehlileştiriîen yabaniler gibi, zorla ıslama giripte sonradan kalblerinde iman nuru kökleşerek cennete girecekler.kasdedilmektedir.

805- Sa'b bin Cesame (Radiyallahu Anh) der ki:
Ebvâ yahud Veddan gazası esnasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize sordum:
— Ya Resûîallah! Bazı düşmanlarımıza gece baskınları yaptığımız zaman arada cereyan eden çatışmada bilmeyerek o düşmanların kadınlarını ve çocuklarını da öldürüyoruz. Bunun hükmü nedir? Hazreti Peygamber cevab olarak:
«O kadın ve çocuklar, onlardandır (düşmandan sayılırlar), Koru, ancak Allah'ın ve onun peygamberinin korusudur. (Başka hiç kimse için koru ve himaye yoktur. Şeriatın koruduğu kimseler ancak himaye edilir. Böyle kasıdsız olarak müşriklerden öldürülen kadın ve çocukların öldürülmelerinde günah yoktur.)»
Mütercim:
Düşmanla1 savaşırken kasden onların kadınlarını, çocuklarını, ihtiyarlarını ve rahiblerini öldürmek caiz değildir. Kadınların namuslarına, tecavüz etmek de kesin olarak haramdır. Fakat hata yolu ile savaş esnasında bunlardan herhangi birinin öldürülmesinde günah yoktur.

806- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
Sakın siz Allah Tealâ'mn azab ettiği (ateş) ile hiç bir yaratığa asab etmeyiniz. Bir de her kim dininden (islâmdan) dönerse, tevbe etmiyecek olursa) onu öldürünüz.»

807- Ebû Hüreyre'den (RadıyaHahu Anh) rivayet edilmiştir: «Bir karınca, geçmiş peygamberlerden bir peygamberi ısırdı. Bunun üzerine o peygamber, karınca yuvasının yakılmasını emretti ve yakıldı. Sonra Allah Tealâ Hazretleri, o

peygambere vahyetti ki, seni bîr karınca ısırmakla sen Allah'ı teşbih eden toplumlardan birini yaktın.»
Mütercim ;
Bir rivayete göre, o karıncaları yaktıran peygamber Hazreti Üzeyr veya Hazreti Musa (Aleyhisselâm) idi. Böyle günahsız varlıkları yakmasından dolayı Allah tarafından azarlanmasının sebebi, Üzeyr (Aleyhisselâm) Allah'ın emriyle helak edilmiş bir kasabaya uğrayınca: Ya Rab! Bu helak edilenler içinde çocuklar, hayvanlar ve günahsız adamlar da var idi. Bunların toptan helak edilmesinin sebebi ne olabilir? diye hatırından geçmişti. Onun için adı geçen bu peygamberin kendisi de böyle bir işle karşılaşmıştı. Yani belâ gelince, hepsine gelir; hükmünü anlamış oldu. Tevbe ve istiğfar etti.
Bir de Hazreti Ali (Radıyallahu Anh) Hazretleri, kendisini rab tanıyıp ona ibadet eden dinsizleri ateşe atarak yaktığını İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) duyunca, şöyle demişti:
— Ben, Ali'nin yerinde olsaydım, o dinsizleri yakmazdım. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz: «Siz. Allah'ın azabı ile azab etmeyiniz,» buyurmuştu. Ancak: «Kim dinini değişirse onu öldürünüz» hadîs-i şerifi ile amel ederdim ve emredilen şekilde onları öldürürdüm.
Sonra Hazreti Ali'ye, İbni Abbas'm itirazı ulaşınca-— Ben öyle düşündüm ve ictihad ettim, dedi. Alimler bu husus ta Ibnı Abbas'm içtihadını isabetli görürler. Belki de bu hadîs-i se rıf Hazreti Aliye o zamana kadar ulaşmamıştı. Gerçek şu ki hic bir ramının yakılması caiz değildir; ancak kısas müstesnadır,' kimse yakılır).

808- Ebû Hüreyre'den CRadıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: Kisra (İran imparatoru) helak oîdu (muhakkak helak olacaktır). Ondan sonra kıyamete kadar bir daha Kisrâ gelmeyecektir. Kayser (Bizans imparatorluğu) muhakkak helak olacaktırs ondan sonra kıyamete kadar Kayser gelmeyecektir. Yemin ederim ki, onla rın (Kisrâ ile Kayser'in) hazineleri Allah yolunda bölüşülecektir,»
Mütercim:
Bu hadis-i şerif, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in en büyük mucizelerinden sayılır. Çünkü o asırda Kisra ile Kayser mülkünden başka belli başlı büyük imparatorluk yoktur. Böyle dünyaya hakim durumda olan iki imparatorun elindeki büyük şehirlerle ge- niş arazilerin bir avuç müslümanm eline geçebileceğini hiç bir ferd düşünemezdi. Üstelik bu hadis-i şerif, müslümanlarm en güç ve sıkıntılı bir zamanı olan Hendek savaşı sırasında hendek kazılırken varid olmuştur. Kur'an-ı kerimden sonra bu hadîs-i şerif, Hazreti Peygamberin mucizelerinin en büyüklerinden sayılır dersek, mübalâğa etmemiş oluruz.

809- Cabir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Harb, bir aldatmadır (düşmanı bozguna uğratmak ve yenmek için her çeşit taktik, hile ve aldatmaya baş vurulabilir).»

810- Berâ bin Azib (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Uhud gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem okçu piyade birliğine Abdullah bin Cübeyr'i komutan tayin etmişti. Onlar elli kişiden ibaret bir birliktiler. Hazreti Peygamber onlara şu kesin emri vermişti:
«Size haber gönderilinceye kadar, sakın yerinizden ayrılmayınız; bizi kuşların kaptığını görmüş olsanız bile .... Şayed düşmanı bozguna uğrattığımızı ve onları çiğnedimizi görürseniz, yine size haber gönderiiinceye kadar yerinizden ayrılmayınız.*»
Muhabereye tutuştuktan sonra önce islâm ordusu düşmanı bozguna uğrattı. Hadis-i anlatan Berâ devamla der ki:
— Vallahi ben, müşriklerin kadınlarının, eteklerini yukarı kaldırmış, halhalları ve bacakları açılmış bir halde kaçıştıklarını gör-, düm. Böyle, düşman ordusunun yenilgiye uğradığım gören Abdullah bin Cübery kumandası altındaki okçu birliği birbirlerine dediler ki:
— Ey arkadaşlar! Ganimete gidelim. Bizimkiler düşmana galip geldiler. Haydi, ne bekliyorsunuz? kumandanları olan Abdullah bin Cübeyr ise: Resûlüllah'm size verdiği emri unuttunuz mu? dedi. Onlar şu mukabelede bulundular:
— Vallahi, biz de onlara katılacak ve ganimetten nasibimizi alacağız. Böylece komutanlarını dinlemeyip mevzilerinden ayrıldılar. Bunlar ordu içine girdikken sonra islâm ordusu bozularak Medine'ye doğru geri çekilmeğe başladı. Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem ricat edenlere şöyle seslendi:.' «Ey Allah Tealâ'nın mümin kulları! Ben, Allah'ın hak peygamberiyim. Sizden her kim düşmana karşı koyar ve saldırırsa onun için cennet vardır.»
Halbuki Hazreti peygamberin etrafında yalnız on iki kişi kalmış, diğerleri geri çekilmişlerdi. Yanında kalanlar, Ebû Bekir, Ömer, Ali' Abdurrahman bin Avf, Sa'd bin Ebî Vakkas, Talha, Zübeyir, Ebû Ubeyde, Habbab bin Münzir, Sa'd bin Muaz, Üseyyid bin Hudayr idiler. Hazreti Peygamberin Çağrısını işitir işitmez geri çekilmekte olanların hepsi geri dönüp savaşmaya başladılar. O gün, düşmanlar yetmiş müslüman mücahidi şehit etmişti. Bundan önce Bedir savaşında müslümanlar yetmiş müşriki öldürmüşler ve yetmiş kişiyi de esir almışlardı. Uhud savaşında, her iki taraf bozguna; uğrayıp savaş kesildikten sonra müşriklerin başı Ebû Süfyan, yüksek bir tepeye çıkıp müslümanlara karşı üç defa : - Muhammed aranızda mı (sağ mı)? diye bağırdı. Hazreti Peygamber ona cevab verilmemesini ashaba bildirdi. Ebû Süfyan, tekrar üç defa: - Ebû

Bekir aranızda mı? diye bağırdı. Buna da cevab verilmedi. Tekrar üç defa: -Ömer aranızda mı? diye bağırdı. Bundan sonra Ebû Süfyan kendi ordusuna dönerek:
—Bunların hepsi öldürüldü, dedi ve sevincini belirtti. Hazreti Ömer artık kendini tutamayarak:
— Ey Allah'ın düşmanı! Vallahi, söylediğin yalandır. Saydığın kimseler hep hayattadır. Seni kötü akıbete uğratacak kişiler yaşıyorlar, diye cevab verdi. Ebû Süfyan karşılık verdi:
— Bedir gününe karşılık bir gün oldu. Savaşlar karşılıklıdır (kimini siz, kimini de biz kazanırız). Siz ölüleriniz içinde kol ve başlan kesilmiş, karınlan deşilmiş, paramparça edilmiş cesedler bulacaksınız. Gerçi böyle yapılmasını ben emretmedim. Fakat bu hareketi yadırgamış da değilim. Sonra Ebû Süfyan,
— Ey Hübel (putumuz)! Sen yüce ol, diye şiir okumaya başladı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba:
«Ona cevap vermeyecek misiniz?» buyurdu. Ashab:
— Ya Resûlallah, ne diyelim? dediler. Hazreti Peygamber: «Allah en yüce ve en uludur, deyiniz.» buyurdu ve bu şekilde karşılık verildi. Ebû Süfyan:
— Bizim Uzza putumuz var, sizin Uzza'niz yok, dedi. Hazreti Peygamber Ashaba:
«Ona cevap vermeyecek misiniz?* buyurdu. Ashab:
— Ya Resûlallah, ne diyelim? dediler. Hazreti Peygamber: «Allah Tealâ bizim yardımcımızdır, sizin yardımcınız yoktur deyin» buyurdu ve bu şekilde cevab verildi.
Mütercim:
Ebû Süfyan'm ordusu Mekke'ye döndü. Bu arada Ebû Süfyan'ın ordusunu takib için Medine'den bir birlik gönderildi. Ebû Süfyan tekrar Medine'ye hücum etme işini arkadaşlan ile görüştü ve istişarede bulundu. Ancak Medine'den bir müfreze çıkanldığma göre, müslümanlar yeniden toparlandılar diye kalblerine korku ve dehşet düşmekle geri dönüp müslümanlarla savaşmaktan kaçındılar ve Mekke'ye dönüşü tercih ettiler.
Uhud savaşında şehid olanlann en büyüğü, Hazreti Peygamberin amcası, (Seyyidü'ş-Şüheda) Hazreti Hamza Radıyallahu Anhu idi. İkinci derecede de ashabın en ünlülerinden olan ve ilk olarak Medine'ye hicret edip Medine halkına dinlerini öğretmek için görevlendirilen Mus'ab bin (Radıyallahu Anh) Hazretleri idi. Şimdi her ikisinin ziyaret edilen mezarları Uhud dağının eteğinde bulunmaktadır. Allah Tealâ her ikisinden ve bütün ashabı kiramdan razı olsun.

811- Seleme bin Ekya (Radıyallahu Anhî der ki: Medine'den çıkıp meşeliğe doğru gidiyordum. Meşeliğe yakın

bir yokuşta iken Abdurrahman bin Avf'm kölesi pek acele ve telâşlı
bir halde karşıma çıktı. Ben:
— Allah sana iyilik versin, bu telâşın ne? diye sordum. Bana şu cevabı verdi:
— Peygamber efendimizin meşelikte, çayırda olan bütün sağılır develerini aşınp götürdüler. Ben sordum:
— Kim götürdü?
— Gatfan ve Fezâre kabileleri götürdü, dedi. Ben var kuvvetim
ile üç kez seslendim:
— Sabah baskını var!.. Geliniz, yetişiniz... Böylece sesimi, iki kara taşlık arasında bulunan Medine şehrinin her tarafına işittirdim. Ben de develeri aşıranlann arkasından hemen yaya olarak koşmaya koyuldum. Nihayet yağmacılara yetiştim. Bunlann üzerine ok yağdırmaya, başladım. Hemde onlara:
— îşte ben, ibnü'l-Ekva'yim. Bugün, alçakların akıbetinin belli olacağı bir gündür, diyor ve devamlı olarak yağdırıyordum. Sonunda başarıyla ulaştım. Onlara su içme" fırsatını da vermedim. Develeri onlara bıraktırarak kurtardım. Topluca o develeri alıp Medine'ye götürürken yolda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri karşıma çıkageldi. Yediyüz kadar süvari ile benim feryadım üzerine çıkıp geliyorlardı. Ben dedim ki:
— Ya Resûlallah! Gatfan ve Fezâre kabilelerinden birkaç eşkıya son derece susamışlardı. Ben onlara su içmeğe bile fırsat vermedim, develerimizi kurtardım. Fakat onlar su temini ile meşgul olacakla-nndan onları takıp için bir birlik gönderiniz. Hepsini öldürelim veya esir edelim, ellerindeki malları alalım. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:
«Ey ibnü'1-Ekva'! Develeri ele geçirdin, artık rahatlat Hem de kişiler, kendi kabilelerinde ağırlanırlar (onlar adi hırsız da olsalar kabileleri onlara arka çıkar).»

812- Ebû Musa'dan CRadıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Düşman elinde kalan esiri (fidye vererek) kurtarınız. Açı do yurunuz. Hastayı ziyaret ediniz.

813- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Ensar'dan bazıları: Ya Hesûlallah! dediler, müsaade buyurursa^ nız hemşiremizin oğlu (ve sizin amcanız) bulunan Bedir savaşı esirlerinden Abbas*m kurtulması için vereceği fidyeyi kendisine bağışlayalım, almayalım. Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem,
«Fidyenin bir Dirhemini dahi bırakamazsınız (fidyenin tamamını ondan alacaksınız) > buyurdu.
Yani, Bedir'de esir edilen amcam abbas, amcazadem (Ebü Ta libin oğlu) Akîl ve

Nevfel bin Haris'den, kurtulmaları için şart kılman kırk ukıyye altım tamamen alacaksınız. Sonra bu miktar altın-Hazreti Abbas'dan alınmış ve gaziler arasında bölüşülmüştü. Daha sonra Hazreti Abbas müslüman olarak islâm büyükleri arasına girdi. Ganimet malları da çoğalıncac, «Ey Peygamber! EUeriniz-deki esirlere söyle; Eğer Allah katında kalhlerinizde bir iman varsa Allah size, sizden alman fidyeden daha hayırlısını verir.» (Enfal si-ayet 70) mealindeki ayeti kerimeyi Hz. Peygamber okuyarak Allah'ın va'dı üzere, Abbas Hazretlerine kaldırabileceği kadar altın almasını buyurmuşlardı.

814- Seleme bin Ekva (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir seferde iken islâm ordusu içine bir casus girdi ve ashab ile bir müddet konuştuktan sonra kayboldu. Hazreti Peygamber durumu öğrenince:
«Onu arayınız ve öldürünüz.» buyurdu. Sonra aranarak bulundu ve Seleme bin Ekva' tarafından öldürüldü.

815- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir,
îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) hazretleri:
— Ah perşembe günü! Nasıl bir perşembe günü idi O? diyerek ağlamağa başladı. Ağladı, ağladı... Göz yaşlarından yer ıslandı. Sonra dedi ki
— Bir perşembe günü idi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin hastalığı şiddetlendi. O esnada Hazreti Peygamber:
«Bana yazı yazılacak bir şey getiriniz; size bir yazı yazayım ki, bundan sonra ebediyyen sapıtmazsınız.» buyurdu. Kimi alimler, bu vasiyetin, Hazreti Ebû Bekir'in halifeliğine dair olabileceğini söylemişlerdir. Sonra Hazreti Peygamberin huzurunda bulunanlar_ara-sında ihtilâf oldu. Bazıları getirelim, dedilerse de Hazreti Ömer buna razı olmadı. Şimdi peygamber ağır sancılar içindedir, kendisini rahatsız etmiyelim. Elimizde Allah'ın kitabı Kur'an var ki, her ihtiyacımıza cevap verecek niteliktedir, dedi. Bu şekilde tartışmalar uza-yınca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şöyle buyurdu:
«Bir peygamberin huzurunda münakaşa çıkarmak uygun değildir.»
Orada bulunanların bir kısmi: - Peygamber Sallallahu Aleyhi ye Seliem Hazretleri, hastalığın şiddetinden kendinden geçmiş olabilir zannıyle, belki sayıkladı, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem,
«Beni yalnız bırakın. Şu anda içinde bulunduğum hal, bana izafe ettiğiniz halden çok iyidir (ağır sancılar içinde olmakla beraber şuurum yerindedir).» buyurdular. Sonra sonsuzluk aleminde göçer lerken üç şey vasiyet ettiler:
«D Bütün müşrikleri Arab yarımadasından çıkarınız, 2) Dış Ülkelerden gelen elçilere, benim yaptığım gibi ikram ediniz.» Hadîs-i şerifi rivayet eden, üçüncüsünü unuttum, dedi.

Mütercim:
Bir rivayete göre üçüncüsü, Üsame ordusunun hazırlanması idi. Yahud yakınlarına iyilik etmekle ilgili idi, şeklinde görüşler vardır.
Arab yarimadası, yalnız Hicaz bölgesi ile, İmam Şafii Hazretleri ne göre Mekke, Medine ve Umman bölgeleri ile bu üç yere bağlı yollar ve bütün kasabalardır. Fakat İmam Azam Hazretlerine göre, herhangi bir iş için gayri müslimlerin Hicaz bölgesine hatta Harem-i şerife girmeleri caizdir. Şafiî Hazretlerine göre ise, bir ihtiyaç için gayri müslimler Hicaz bölgesine girebilirlerse de, Harem-i şerif hudutları içine giremezler.
Bu hadîs-i şerife uyularak Hazreti Ömer zamanında Hicaz bölgesi tamamen müşriklerden temizlenmişti.

816- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki: Babam Ömer (Radıyallahu Anh), Peygamber Sallallahu^Alehhi
ve Sellem'in beraberinde beş-c-n kişilik bir gurup halinde, 1kâhuüıK yapmakta olan îbni Sayyad adındaki Yahudî ğu yere gittüer. Nihayet onu Beni Meğale'nin bir yüksek binası yanında erkek çocuklarla oynarken buldular. İbni Sayyad buluğ çağma yakın bir yaşta idi. Hazreti Peygamber, elini onun sırtına oeg-dirinceye kadar o çocuk gelenlerin farkına varmamıştı. Hazreti peygamber ona-.
«Allah'ın peygamberi olduğuma sahidlik eder misin?» diye sor-du. îbni Sayyad, Hazreti Peygambere bakarak:
— Ben sahicilik ederim ki, sen ümmülerin peygamberisin, dedî ve Hazreti Peygamber'e sordu:
— Sen, benim Allah'ın peygamberi olduğuma, şahidlik edermi-sin? Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:
«Ben Allah'a ve onun bütün peygamberlerine iman ettim.»
Hazreti Peygamber, o kâhine sordu:
«Ne görüyorsun?» İbni Sayyad dedi ki:
—r Bana doğru da geliyor, yalancı da geliyor.. Hazreti Peygamber ona:
«Senin işin karmaşık!» buyurdu. Sonra Hazreti -peygamber ona:
«Ben içimden senin için bir şey tuttum (bil bakalım nedir?).» buyurdu. İbni Sayyad; — DUH'dur! dedi (Hazreti Peygamber, Kur% anda geçen Duhan ayetini tutmuştu. Bu kâhin ancak kelimenin bir kısmını söyleyebildi:) Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona:
«Defol! Haddini hiçbir zaman aşamıyâcaksm (sen ancak bir kâhinsin) .» buyurdu. Ömer Radıyalîahu Anh dedi ki: — Ya Resûlallah, izin ver de şunun boynunu vurayım. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Eğer bu çocuk Deccal ise, seç onu öldüremezsin, (onu ancak Hazreti İsa Aleyhisselâm öldürecektir). Eğer Deccal değilse, onu öldürmende sana bir fayda

yoktur.»
Bir rivayette de ibni Sayyad'm annesj oğluna müdahale ederek dikkatini çekti ve oğlunun konuşmasına engeFoldu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: «Eğer annesi biraksaydı, durumunu meydana, koyacaktı.» buyurdu.
Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve-Şellem, insanlara hita? ben bir konuşma yaparak Allah'a yaraşır şekilde hamd ve sena etti. Sonra Deccal'i anlattı ve dedi ki:
«Ben sizi ondan sakındırırım. Her peygamber muhakkak ondan (Deccal'dan) kavmini sakındirmıştır. Hazreti Nûhda ondan kavmini sakındırdı. Fakat ben size onun hakkında bir söz söyleyeceğim ki, bu sözü niç bir peygamber, kavmine söylememiştir: Biliniz ki, o Deccal tek gözlüdür, (bir gözü kördür). Allah Tealâ tek gözlü değildir.»
Mütercîm;
Bu hadîs-i şerifin üst kısmının manası üçyüz seksen üçüncü hadisde geçmiştir.
— Ben şahidlik ederim ki, sen ümfhülerin peygamberi ve Hazreti Peygamber'e sordu:
Peygamberisin,
— Sen, benim Allah'ın peygatnberi olduğuma, şahidlik sin? Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:
«Ben Allah'a ve onun bütün peygamberlerine iman ettim Hazreti Peygamber, o kâhine sordu: -Ne görüyorsun?» İbni Sayyad dedi ki ben ona
«Senin işin karmaşık!» buyurdu. Soiıra Hazreti ^peygamber ona:
«Ben içimden senin için bir şey tuttum (bil bakalım nedir?).» buyurdu. İbni Sayyad; — DUH'dur! dedi (Hazreti Peygamber, Kur'", anda geçen Duhan ayetini tutmuştu. Bu kâhin ancak kelimenin bir kısmını söyleyebildik Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona:
«Defol! Haddini hiçbir zaman aşamıyâcaksın (sen ancak bir kâhinsin) .» buyurdu. Ömer Radıyallahu Anh dedi ki: — Ya Resûlallah, izin ver de şunun boynunu vurayım. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Eğer bu çocuk Deccal ise, seç onu öldüremezsin, (onu ancak Hazreti İsa Aleyhisselâm öldürecektir). Eğer Deccal değilse, onu öldürmende sana bir fayda yoktur.»
Bir rivayette de ibni Sayyad'ın annesj oğluna müdahale ederek dikkatini-çekti ve oğlunun konuşmasına engeFoldu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber.- «Eğer annesi biraksaydı, durumunu meydana koyacaktı.» buyurdu.
Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, insanlara hitar ben bir konuşma yaparak Allah'a yaraşır şekilde hamd've sena etti. Sonra Deccal'i anlattı ve dedi ki:
«Ben sizi ondan sakındırırım. Her peygamber muhakkak ondan (Deccal'dan)

kavmini sakındırmışlar. Hazreti Nûhda ondan kavmini sakındırdı. Fakat ben size onun hakkında bir söz söyleyeceğim ki, bu sözü hiç bir peygamber, kavmine söylememiştir: Biliniz ki, o Deccal tek gözlüdür, (bir gözü kördür). Allah tealâ tek gözlü değildir.»
Mütercim;
Bu hadis-i şerifin üst kısmının manası üçyüz seksen üçüncü hadisde geçmiştir.

817- Huzeyfe (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize buyurdu: «Bana İslâm'ı kabul edip şehadet getiren erkeklerin adlarını yazın.» Biz de binbeşyüz isim yazıp getirdik. Buyurdular ki: Artık biz, binbeşyiiz kişi olduktan sonra düşmandan korkarmıyız.
Huzeyfe der ki: Şimdi bakıyorum, mümlümanlar bu kadar çf> ğalmışken bizi bir korku kaplamış. Şimdi bir kimse, yalnız başına namaz kılıyor da, namazında bile korkuyor. Halbuki Hendek, Uhud ve Hudeybiye savaşlarında binbeşyüz gibi az kimseler olduğumuz halde düşmandan korku , hatırımıza bile gelmiyordu. Şimdi neden korkuyoruz, hayret ediyorum!...

818- I'tzreti Cabir (R.A.) der kiî
Hendek savaşma hazırlanırken bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve sellem efendimize dedim ki, Ya Resûlallah, benim bir toklum vardı. Size ikram için kestim ve bir miktar, da arpa unu hazırladım. Beraberinizde birkaç kişi ile evimize buyurur musunuz? Hazreti Peygamber Hendek'de bulunan bütün ashaba hitaben :
«Ey Hendek'tiler! Cabir bize sofra hazırladı. Çabuk olunuz, davete gidelim!» diye seslendi. (Böylece bir toklu ile bir miktar arpa unundan ibaret yemek binbeşyüz kişiye, peygamberin bir mucizesi olarak kâfi geldi.)

819- Ümmü Halid (B.A.) der ki :
Sırtımda sarı bir entari olduğu halde babam Halid'le beraber Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardık. Hazreti peygamber, benim entarim için:
«Cici, cici...» buyurdu ve sırtımı okşadı.
Bir ara, Hazreti Peygamber (iki kürek kemiği arasındaki) peygamberlik mührü ile oynamağa başladım. Babam, oynama diye beni azarladı. Peygamber sallallahu Aleyhi ve Sellem babama:
«Çocuğa ilişme» dedi ve yeni entarim için *güle güle) eskit ve yıprat, sonra (güle güle) eskit ve yıprat, sonra (güle güle) eskit ve yıprat!!» buyurdu.
Gerçekten Ümmü Halid, Hazreti peygamberin duası üzere çok yaşadı ve entarisini, büsbütün eskiyip soluncaya kadar atmadı.

820- Ebû Hüreyre (R.A.J der ki:
Sallailah» Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gün bize yurdu maI aşırmadan bahse*ti ve bize şöyle bu bir ko bîrinizle ayet gününde, boynunda meleyen m koyun veya kişneyen bir at oklusu halde karşılaşmayım! Ya Re-smellah ımdaçhma yetiş, diyecek. Ben de, senin için bir şey yapamam. Şana tebliğ etmiş idim, diyeceğim. Veya boynunda böğüren ResûleUahl beni kurtar, diyecek. Senin İçin bir tebliğ etnüs idim, diyeceftim.
bana yarduHt. diyecek. Ben de: senin için bir şey yapan Sana diyecek. Ben de. senin .îçln bir Sey yapa-
Mütercim :
hadîs i Serifte gecen ğıt manasında olması daha uygundur.
» kelimesine borç senedi, kâğıt ve-vermişlerdir. Bu kelimenin kâ-

821- Abdullah bin Amr m.A.ı der idi
Bir seferde. Peygamber Sallaîlahû Aleyhi ve Sellem'in eşyalarını taşıyıp koruyan Kirkire adında bir'adam. vardı. Sonra bu adam öldü. Bıınun için Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«O cehennemliktir.» insanlar gidip onun durumunu araştırdılar da, ganimet malından aşırmış olduğu bir hırkayı buldular.
(Çalınan mal az dahi olsa fena bir iştir.)

822- Enes (R.A.) der ki:
Usfan seferinden Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte dönüyorduk. Resûlüllah devesine binmiş, arkasında (redifinde) (3a zevcesi Huyey kızı Safiyye (R.A.) vardı. Derken Hazreti Peygamberin devesi sürçtü ve ikisi de yere düştüler. Ebû Tâlha atılarak:
— Ya Resûlallah! Canım, yoluna feda olsun, sana bir şey oldu mu? dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Hayır, (bana bir şey olmadı). Sen kadına bak (ona yardımcı ol).» buyurdu. Ebû Talha hemen maşlahını yüzüne tutarak Hazreti Safiyye'nin yanma gitti ve onu Hazreti Saffyye'nin üzerine attı. Sonra dönüp Resûli- Ekrem, ile Hazreti Safiyye'nin devesini iyileştirdi. Hazreti Peygamber ile Hazreti Safiyye ayni şekilde deveye bindiler. Biz de Hazreti Peygamberi çevreleyerek Medine'ye doğru yürüdük. Medine şehrini gördüğümüz zaman Peygamber Sal'lallahu Aleyhi ve Sellem:
«Biz dönenler, tevbe edenler, ibadet edenler ve Rabbimize hamd edenleriz.» buyurdu. Medine'ye girinceye kadar bunu söylemeye devam etti.
Mütercim:

Bu olayın Usfan gazasından dönüşte değil de, Hayber gazasından dönüşte olduğunu söyleyenler de vardır.

823- Cabir'den (R.A.) rivayet edilmiştir i
Bizden birimizin bir erkek çocuğu doğmuştu. Adam çocuğuna Kasım adını verdi. Sonra Ensar o kimseye dediler ki, biz sana Ebu'l-Kasım (kasımın babası) künyesini veremeyiz. Bunun üzerine adam,-Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelerek dedi ki:
— Ya Resûlallah! Benim bir erkek çocuğum oldu. Ona Kasım adını verdim. Fakat Ensar, biz sana Ebu'l-Kasim künyesini veremeyiz ve sana: Ey Ebu'l-Kasim! gözün aydın olsun, diyemeyiz, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve. Sellem ona şöyle buyurdu:
«Ensar güzel söylemiştir. Siz benim adımı takınız; fakat benim künyemle künyelenmeyiniz. Hem de ben Kasim'im (Allah'ın verdiği nimetleri aranızda bölenim).»
Mütercîm :
Zahirîlerle îmam Şafiî Hazretlerinin bir görüşüne göre, Hazreti Peygamberden başkasına Ebu'l-Kasim künyesini vermek caiz değildir, îmam Malik'e göre, karışıklık olmasın diye bu yasak, Hazreti Peygamberin zamanına ait idi. Şimdi ise bu künye ile künyelenmek caizdir. îbni Cerir de, bu yasak haram olmayıp edeb yönünden ten-zihen mekruhtur, der.
Bir kısım alimler de, bu yasak, Muhammed veya Ahmed ismi ile birlikte Ebû'l-Kasim künyesi ile künyelenenler içindir; yoksa yalnız Ebu'l-Kasim künyesini almak caizdir, demişlerdir.
Netice olarak, Ebu'l-Kasim künyesini almamak en ihtiyatlı yoldur.

824- Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:
«Ben size (kendiliğimden) vermiyor veya veriyor değilim. Ben bir taksimatçıyım. Bana emredildiği şekilde dağıtırım.»

825- Havle"den (R.A.) rivayet edilmiştin
«Birtakım insanlar vardır ki, Allah'ın malına haksız yere dalar Iar (kapışırlar). Bunlar için kıyamet gününde cehennem vardır.»

826- Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir -.
«Geçmiş peygamberlerden biri gazaya çıkacak oldu. Kavmine lordusuna) dedi ki, içinizde-henüz evlenmiş olupta zifafa girmeyen varsa, bana uymasın, (benimle savaşa gelmesin; çünkü onun zihni gennie meşguldür). Yine içinizde kim kendisi için bir ev yapmış da henüz çatı ve tavanlarını tamamlamamışsa,

bana uymayıp ayrılsın. Yine İçinizde ticaret maksadı ile koyun satın almış yahut ticaret için yüklü develer saun almış da onların doğumunu bekleyen varsa, ayrılsın (savaşa katılmasın).
Böyle kimseleri o peygamber ayırdıktan sonra savaşa başladı. îkindi namazı vaktinde yâhud ikindi vaktine yakın bir zamanda şehre yaklaştı. Sonra o peygamber güneşe hitab ederek :
— Ey güneş! Senin görevin batmaktır. Benim de görevim güneş batmadan önce bu şehri fethetmektir (bununla emredildim). Ya Rab! Sen şu güneşi, fetih tamamlanıncaya kadar tut, batmasın; diye dua etti. Onun duası kabul edilerek, fethin tamamlanmasına kadar güneş batmadı. Allah Tealâ Hazretleri o peygambere şehrin fethini na-sib kıldı. Sonra o peygamber (Yuşa Aleyhisselâm), ganimet mallarını bir yere topladı. Ganimet mallarını yemek için ateş geldi ise de, onlara ağzını değdirmedi, Yuşa Aleyhisselâm, içinizde ganimet malına hiyanet eden adam vardır. Her kabileden bir adam, gelsin, bana biat etsin, dedi. Her kabile reisi gelip Yuşa Aleyhisselâm'a biat etti; Ancak bunlardan bir reisin eli, Yuşa Aleyhisselâm'm eline yapıştı, kaldı. Yuşa Aîeyhisselâm ona :
— Bu hırsızlık ve hiyanet, senin kabilenden olmuştur; Öyle ise, bütün kabile ferdleri gelsin biat etsinler, dedi. Gelip biat ettiler. Biat ederlerken, iki veya üç kişinin eli Yuşâ Aleyhisselâm'm eline yapıştı. Yuşa Aleyhisselâm onlara
— İşte hıyanet ve hırsızlık sizdedir, dedi. Hemen öküz başı kadar altın külçesi getirildi ve ganimet malı içerisine konuldu. O anda ateş gelip ganimet mallarını yedi. Zamanımızda ise, Allah Tealâ Hazretleri bizim acziyet ve zafiyetimizi gördü. Bize^ ganimet mallarını helal kıldı.»

827- Cabir (R.A.) der ki i
Peygamber SaJlallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ciirrane .adındaki yerde Hevazin kabilesinin ganimet mallarını bölerken, bir kimse gelip Hazreti Peygambere hitaben :
— Adaletli ol, (ganimet mallarım adalet üzere böl), dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona :
«Eğer ben adaletli olmazsam, kendim bedbaht olurum.»

828- Abdurrahman bin Avf (R.A.) der ki:
Bedir savaşında muharebe için saf halinde iken sağ ve sol tarafıma göz gezdirdim. Medine halkından iki genç arasında bulunduğumu gördüm. Kendi kendime dedim ki, keşke böyle körpe delikanlılar arasında değil de daha güçlü kişiler arasında olsaydım. Bu arada o gençlerden biri eliyle beni dürttü ve;
— Amca! Ebû Cehil'i tanır mısın? dedi. Ben de:
— Tanırım, Ebû Cehil'i ne yapacaksın? dedim. Bana şöyle dedi:

— Duydum ki, Ebû Cehil, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem Efendimize kötü sözler söylermiş. Canım kudret elinde olan Aî-lah Teaîâ Hazretlerine yemin ederim ki, onu bir defa görecek olursam, hangimizin eceli daha yakın ise, ikimizden biri ölmedikçe onu bırakmayacağım.
Abdurrahman bin Avf der ki: O delikanlının bu sözlerine şaştım. Hemen öteki genç de, beni eliyle dürttü ve aynı şeyi söyledi. Aradan fazla bir zaman geçmedi, savaşçılar arasında dolaşmakta olan Ebû cehil gözüme ilişti. Hemen o iki gence.- îşte aradığınız Ebû Cehil şu adamdır, diyerek işaret ettim. Hemen her ikisi fırlayıp kılıçlan ile Ebû Cehil'i öldürdüler. Bu iki genç, Hazreti Peygamberin huzuruna gelerek Ebû Cehil'i öldürdüklerini söylediler. Hazreti Peygamber onlara sordu-
Mütercim
Muaz bin Amr'm kılıcı, Ebû Cehil'in "bedenine daha çok girmiş olduğundan yahud önce Ebû Cehil'i yere düşürdüğünden eşyayı almaya hak kazanmıştı. Yahud bu ganimet işi komutanın yetkisine bağlı olduğu için dilediğine verir, demişlerdir.

829- Enes"den (R.A.) rivayet edilmiştir :
«Ben kalblerini kazanmak için ganimet mallarından KureyşIUe-re veriyorum; çünkü cahiliyetten henüz çıkmışlardır.»

830- Enes (R.A.) der ki
Cenab-ı Hak, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve kabilelerinin mallarından ganimet ihsan edince Hazreti Mekke halkından islâmı henüz-kabul etmiş ^^J yüz deve verdi. Ensar'dan (Medîne'li ashabdan) yüz deve verdi. Ensar
sözler söylediler: Allah Tealâ, Resûlüllahı bagıtfasui; Kureyş kavmine mal veriyor. Halbuki kılıçlarımızdan onların kanlan damlamaktadır.
Enes der ki: Ben hemen onlann bu sözlerini Hazreti Peygambe re arz ettim, bildirdim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Ensara (Medine'n ashaba) haber gönderip hepsini deriden bir çadır altına topladı ve yanlarına Ensar'dan olmayan hiç kimse sokulmadı, umar böyle toplu halde iken Hazreti Peygamber yanlarına geldi ve buyurdu:
«Sizden aldığım haberin aslı nedir?» Ensar'ın ileri gelenleri dediler ki: Anlayışlı kişilerimiz hiç bir şey söylemediler. İçimizde bazı kişiler de var ki, pek genç sayılırlar; onlar söylemiştir. Hazreti Peygamber şöyle konuştu:
«Ben, küfürden henüz kurtulmuş olan bazı kimselere, kalbleri-ni İslâm'a ısındırmak için, ganimet mallarından veriyorum. Onlar (Mekke'deki) evlerine mallan ile gitsinler. Siz vatanınıza (Medine'deki evlerinize) Allah Tealâ Hazretlerinin Peygamberi Saîlallahu Aleyhi ve Sellem ile döneceksiniz! buna

razı değil misiniz? Allah'a yemin ederim ki, sizin, geri dönerken beraberinizde getireceğiniz (peygamber), onların geri dönerken beraberlerinde getireceklerinden (maldan) daha hayırlıdır.» Ensar buna cevaben :
— Evet, bu bizim için daha hayırlıdır, Ya Resûlallah... Gerçekten biz razıyız, dediler. Sonra Hazreti Peygamber, şöyle devam etti:
«Benden sonra siz, çok ağır şekilde kayırmalara şahid olacaksınız. Kevser havuzu başında Allah'a ve onun peygamberine kavuşuncaya kadar sabrediniz.»

831- Cübeyr bin Mut'im (R.A.) der ki:
Huneyn savaşından dönerken ben ve diğer ashab, Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdik. Bir ara Bedeviler Hazreti Peygamberin eteklerine yapışarak ganimet mallarından istediler. Hazreti Peygamberi, rahatsız ettiklerinden onu semure (sakız) .ağacının altına sığınmaya mecbur ettiler. Bu arada bedeviler, Hazreti Peygamberin üstlüğünü kaptılar. Hazreti Peygamber, bedevilere şöyle buyurdular ;
«Benim üstlüğümü veriniz. Eğer yanımda bu dikenlerin sayısınca deve olsaydı, muhakkak onları aranızda bölerdim. Beni pinti veya yalancı veya korkak bulma (sanma) yınız.»

832- Abdullah'dan (R.A.) rivayet edilmiştir :
Huneyn gazasında Peygamber SallaHahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bazı kimseleri seçerek onlara ganimet mallarından fazlaca verdi. Bunlar arasında (Muellefe-i kulub'den = kaibleri İslama ısındırmak istenenlerden) Akra bin Habis adındaki zata yüz deve verdi. Uyeyne adındaki adama da yüz deve verdi. Arabm eşrafından bazı kimselere de, diğerlerinden fazla mal verdi. Sonra bir adam, buna itiraz ederek: Vallahi bu. taksimde adaletsizlik oldu ve Allah'ın rızası gözetilmedi, dedi.
îbni Mes'ud der ki: Vallahi! bu adamın sözünü Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem'e bildireceğim, dedim. Sonra gittim haber verdim. Bunun üzerine peygamberimiz şöyle buyurdu :
«Allah. Tealâ ve peygamberi âdil olmayacak da kim âdil olacak? Allah Tealâ, Musa Aleyhisselâm'a rahmet etsin! vaktiyle ona - bundan claha çok eziyet edilmişti dejsabretmişti.»
Mütercim ;
Enfal sûresinin birinci ayeti kerimesinde: «Sana ganimet mallarından soruyorlar. De ki, bu ganimetlerin bölünmesi Allah'a ve onun peygamberine aittir.» buyurulduğu üzere ganimet mallarının bölünmesi doğrudan doğruya Hazreti Peygambere bırakılmıştır. Bir de kaibleri kazanılmak istenen Kureyş kabilesinin bazı ileri gelenlerine fazlaca mal verilmesi elbette bir sebeb ve hikmete bağlıdır.

Bu bakımdan hiç kimsenin Hazreti Peygamberin yaptığı iş ve taksime itiraz hakkı yoktur.

833- Amr bin" Avf EI-Ensari (R.A.) der ki:
Peygamber SallaUahu Aleyhi ve Sellem, Bahreyn bölgesinin cizye ve haraç vergilerini toplayıp getirmek için Ebû Ubeyds bin Cer-râh'ı görevlendirmişti. Daha önce Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Bahreyn halkı ile haraç ve cizye için belli bir miktar üzerine anlaşma yapılmış ve bu bölgeye ashabın meşhurlarından Ala bin Hadremî'yi de vali tayin etmişti. Sonra Ebû Ubeyde, Bahreyn halkının vergilerini toplayarak geldi. Böyle büyük bir mal ile gelişi, ashabı kiramın Hazreti Peygamber ile namaz kıldıkları bir sabah vaktine rasladı. Ebû Ubeydenin çok fazla bir mal ile geldiğini duyan ashab-ı kiram, sabah namazını bitirir bitirmez hemen Ebû Ubeyde'yi karşılamağa çıktılar. Bu esnada Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Seîlem Hazretleri, gülümseyerek onlara şöyle buyurdu:
«Sanıyorum ki, siz, Ebû Ubeyde'nin bir şeyle (mal ile) geldiğini İşittiniz? (onun için koşuşuyorsunuz).» Onlar:,
— Evet, ya resûlallah... dediler. Hazreti Peygamber onlara: İyimser olunuz ve sizi sevindirecek (hayırlı) şeyi isteyiniz. Vallahi, sizin için korktuğum şey fakirlik değildir. Fakat sizin için tek korktuğum şey, dünyalığın, sizden öncekilere bollaştiği gibi size de bollaşması, dünyalık için rekabete düştükleri gibi sizin de rekabete düşmeniz ve dünyalık, onları mahvettiği gibi sizi de mahvetme-sldir.»

834- Abdullah bin Amr'dan (R.A.) rivayet edilmiştir :
«Kim (haksız yere) bir zimmîyi (islâm ülkesinde güvence ile yasayan gayri müslimi) öldürürse, cennet kokusunu alamaz, halbuki cennetin kokusu, kırk yıllık mesafeden alınır.»
Mütercim
Bu hadîs-i şerifin görünüşteki manasına bakılırsa, emniyet ve güven altında bulunan bir yabancıyı veya zimmîjâ öldüren kimse cennetten mahrum kalır. Fakat bu hadisin inanası, Ehli Sünnet alimlerine göre, böyle bir suç işleyen kimse ilk cennete girenlerle beraber giremez ve kırk yıllık mesafeden cennet kokusunu alanlarla birlikte bu kokuyu alamaz. Çüakü insan öldüren kimse ebedi olarak .cehennemde kalmaz. Yahud bu hadîsi şe-rif tehdit için varid olmuştur, denilir.

835- Ebû Hüreyre (R.A.) der ki :
Hayber'in fethinde bir Yahudi kadını, pişirdiği zehirli bir koyunu Peygamber

Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gönderdi. Hazreti Peygamber bunun farkına vararak ashabı kirama şöyle buyurdu : «Hayber'de ne kadar Yahudi varsa bana toplayın.» Ashab-ı Kiram da Hayber'de bulunan bütün Yahudi'leri toplayarak Hazreti Peygamberin huzuruna getirdiler. Hazreti Peygamber,
Yahudi'lere dedi ki:
«Gerçekten ben size bir şey soracağım, bana doğruyu söyler misiniz?» Yahudi'ler:
— Evet, doğruyu söyliyeceğiz, dediler, Hazreti Peygamber onlara :
— «Sizin atanız kimdir.»? diye sordular Onlar:
— Falancadır, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : «Yalan söylediniz, sîzin atanız falancadır,» dedi. Yahudi'ler Hazreti Peygamberi doğrulayarak ;
— Evet, buyurduğunuz gibi falancadır, dediler. Hazreti.Peygamber tekrar;
«Şimdi size bir şey sorarsam, bana doğrusunu söyler misiniz?»
diye sordu. Onlar :
— Evet, yâ Ebe'l-Kasim! doğruyu söyîiyeceğiz; çünkü yalan söylemiş olsak, yalanımızı bileceksiniz. Az önce atamız hakkında yalanımızı bilmiştiniz, decfiler.
Hazreti Peygamber onlara sordu :
«Cehennemlik olanlar kimlerdir?» Yahudiler dediler ki :
— Cehennemde kısa bir müddet biz kalacağız ve sonra cehennemde bizim yerimizi siz alacaksınız. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara :
«Defolun! Vallahi, cehennemde hiç bir zaman sizin yerinizi almayacağız» buyurdu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem
Yahudi'lere
«Şimdi size "bîr şey. sorarsam doğrusunu bana söyler misiniz?»
diye sordu. Onlar ;
— Evet, ey Ebe'l-Kasim! Sana doğrusunu söyleriz, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem :
«Siz bu pişmiş koyunu zehirlediniz mi?» diye sordu. Yahudi'ler :
— Evet biz ona zehir kattık, dediler. Hazreti Peygamber sordu : ^ «Bunu niçin yaptınız, sebebi ne idi?» Yahudiler:
— İstedik ki, yalancı iseniz, sizden kurtulmuş olalım; yoksa gerçek peygamber iseniz bu zehir size zarar vermiyecekti. dediler.
Mütercim :
Bu etten yiyen Bişr bin Berâ, zehirlenerek öldüğünden Zeyneb adındaki bu Yahudi kadın kısas olarak idam edildi; Diğer Yahudi'lere ceza verilmeyerek serbest bırakıldılar.

836- Sehl ibni Ebî Hasme (R.A.) der ki-.
Hayber fethedilip sulh yapıldıktan sonra, Abdullah bin Sehl ile amcası oğlu Muhayyisa, hurma satın almak için beraberce Hâyber'e gittiler. Hâyber'e girdikten, sonra birbirlerinden ayrıldılar. Sonra Muhayyisa, Abdullah'ın bulunduğu yere varınca, onu orada kanlar içinde ölü olarak buldu. Muhayyisa, Abdullah'ı defnettikten sonra Medine'ye döndü. Maktulün amcası Abdurrahman bin Sehl ile, amca çocukları ve Mes'ud bin Zeyd'in oğulları Muhayyisa ve kardeşi Hu-veyyisa, bu olayı haber vermek için üçü bir arada Hazreti Peygamberin huzuruna girdiler. Bu üç kişinin yaşça en küçüğü Abdurrahman idi. Önce -Abdurrahman söze başlayınca-, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ona:
«Büyüğe söz ver, büyüğe söz ver (önce yaşı büyük olan söze başlasın)» buyurdu. Abdurrahman sustu. Sonra Muhayyisa ile Hu-vayyişa ayrı ayrı olayi anlattılar. Sonra Hazreti Peygamber onlara:
«Sİz katilinize yahud hasmınıza karşı hak kazanmak için. (kim olduğuna) yemin eder misiniz?» diye sordu. Onlar:
— Biz gözlerimizle görmediğimiz halde nasıl yemin ederiz, dediler. Sonra Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Sellem:
«Öyle ise Yahudilerden elli kişi, yemin ederek sizden yakalarını kurtarırlar.» buyurdu. Abdurrahman, Muhayyisa ve Huveyyisa dediler ki: — Ya Resûlallah! Biz böyle kâfir bir kavmin yeminlerini nasıl kabul edelim. Sonra Hazreti Peygamber öldürülen Abdullah'ın diyetini (bizzat kendi malından yahud hazineden) ödedi.
Mütercim
Burada geçen öldürme olayı ile ilgili davaya İslâm hukukunda «Kasâme» denilir. Meselâ, bir köyde; üzerinde- cinayet izi bulunan bir ölü bulunduğu ve, onu kfmîn öldürdüğü bilinmediği zaman, o köy halkından ölünün velisi tarafından isimleri, bildirilen elli kişiye yemin teklif edilir.^ Onlar: Biz onu öldürmedik ve öldüreni de bilmi" yoruz, diye yemin ederler ve suçlu ortaya çıkmazsa, ölünün diyetini vermeleri de gerekir. Fakat burada davacılar, davalı olan Yahudilerin «Kasâme» yolu ile yeminlerine razı olmadıklarından Yahudiler üzerine diyet gerekmedi. O ölünün diyetini yüz deve olarak bizzat Hazreti Peygamber ödemiştir.

837- Avf bin Mâlik (Radıyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:
«Kıyametin önünde altı alameti say: 1) Benim vefatım, 2) Sonra Kudüs'ün fethi, 3) Sonra davarın kırılması gibi bir davar kıranın size bulaşması. 4 Sonra malın çoğalması ve bir adama yüz altın verildiği halde kırgın olarak kalması 5) Sonra bir fitnenin çıkması ve Arap evlerinden girmedik bir ev kalmaması. 6) Sonra

Rumlarla aranızda bir sulh yapılması ve Rumların, seksen sancağın altında toplanıp her sancağın altında oniki bin kişilik kuvvet olduğu halde gelerek sizi arkadan vurmaları.»
Mütercim;
Benî Asfer'in bütün kuvveti dokuzyüz altmış bin kişi bulunacaktır. Bu savaş, inşallah Balkan Muharebesi ile savulmuştur.

838- Enes'den iRadıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Kıyamet gününde her gaddarın bir sancağı olacaktır. O sancak dikilecek (ve bir rivayete göre) onunla tanınacaktır.»[58][18]

YARATILIŞIN BAŞLANGICI BAHSİ

839- İmran bin Husayn CRadıyallahu Anhüma) der ki: Beni Temim kabilesinden bir grup Peygamber Sallallahu Aleyhi ' ve Sellem Hazretlerine geldiklerinde onlara hitabem
«Ey Temîm oğulları, size müjdeler olsun!...» buyurdu. Onlar bu müjdeyi dünya nimetine yorumlayarak dediler ki:
- Madem ki bizi müjdelediniz, o halde bize (dünya malından şimdi bir şey) veriniz. Bu cevab üzerine Hazreti Peygamberin mübarek yüzü değişti. O anda Yemenliler Hazreti Peygamberin huzuruna gelmişlerdi. Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu:
«Ey Yemen'liler! Müjdeyi siz kabul edin? zira onu Temîm Oğulları kabul etmedi.» Yemenliler: — Kabul ettik, dediler.
Sonra Hazreti Peygamber, yaratılışın başlangıcını ve Arş'm nasıl meydana geldiğini anlatmaya başladı. Tam bu esnada birisi gelerek, İmrân! dedi, deven boşandı. Ben de devemi bulup bağlamak üzere hemen Hazreti Peygamberin huzurundan ayrıldım. Keşke kalkm'as aydım!.. .

840- İmran'dan (Kadıyallahu Anh) rivayet edilmiştin -Ey Temim oğullan, müjdemi kabul edin. Müjdemi Temîm Oğul lan kabul etmediyse, siz kabul ediniz ey Yemenliler! Allah var ikn başka hiçbir varlık yoktu. Onun arşı su üzerinde idi, Îîer şeyi takri» edip Levh-i Mahfuz'a takdir yazdı. Sonra gökleri ve yeri yarattı

841- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Allah Tealâ Hazretleri buyurur ki: insanoğlu bana dil uzatır; halbuki bana dil uzatmak ona yakışmaz. Beni yalanlar; halbuki beni yalanlamak ona yakışmaz. Bana dil uzatması, benim çocuğum olduğunu, demesidir. Beni yalanlaması da, Allah beni

başlangıçta ya-i attığı gibi, öldükten sonra diriltmez, demesidir.»

842- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri alemi yaratıp tamamlayınca, Levh-i Mahfuz'a ki, Allah katında arşın üzerindedir-şöyle yazdı.- Benim rah^-metim, gazabımı yenmiştir.» (Nitekim «Allah Tealâ, rahmeti kendine farz kılmıştır» mealindeki ayeti kerime de bunu göstermektedir.)

843- Ebû Bekre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir-.
«Allah Tealâ Hazretleri gökleri ve yeri yarattığı günden beri zaman, aynı minval üzere dönmektedir. Yıl on iki aydır. Bu aylardan dördü mukaddes aylardır. Üçü, peş peşedir ki, Zilka'de, Zilhicce ve ve Muharrem aylarıdır. Biri de Cümâde'1-Âhir ile Şaban aylan arasındaki Mudar Receb'idir.»..
Mütercim:
Cahiliyet zamanımda iki kabile birbirleriyle savaşmak istedikleri zaman, haram aylarda savaş yasak olduğundan, bazı haram ayların isimlerini değiştirerek meselâ Muharrem ayma Safer adını vererek o ayda savaşırlardı. Sonra harb bitince Safer ayma Muharrem diyerek isim değiştirirlerdi. Sonra Hazreti Peygamber zamanında bu çahilîyet adedi tamamen giderilerek alemin ilk yaratılışında olduğu gibi arabî aylar kararlaştı. Muharrem ayı kıyamete kadar Muharrem ayıdır, Receb ayı da< daima receb ayıdır. Bundan sonra islâmda ayların değiştirilmesi mümkün olmayacaktır.

844- Ebü Zer (Radıyallahu Anh) der ki?
Bir gün güneş batarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem
Hazretleri bana:
«Biliyor musun, nereye gidiyor?» diye sordular. Ben de: — Allah Tealâ ve peygamberi bilir, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleöı buyurdular .ki:
«O güneş.gider ve Arş'ın altında secde ederek (normal seyrini devam ettirmesi için) AUah'dan izin ister ve ona izin verilir. Belki pek yakında secde edecek de secdesi kabul olunmayacak ve izin isteyecek de ona izin verilmeyecektir. Nereden geldinse oraya dön denilecektir. Bunun üzerine güneş, battığı yerden doğacaktır. îşte bu Allah Tealânın, «güneş, kendi yerleşimi (yörüngesi) nde hareket etmektedir. Bu da, Aziz ve Alîm olan Allah'ın takdiridir.* âyeti kerimesinin manasıdır.» (Yasin sûresi, âyet : 38)
Mütercim':
Güneşin secde etmesi, Allah'ın iradesine uyarak yörüngesinde hareket etmesidir. Kıyamete yakın, alemin düzeni bozulurken, güneşin hareketi de bozulacaktır. Doğudan doğarken batıdan doğacağı, «Rabbihin bazı alâmetleri geleceği güü»

mealindeki ayetin işareti ile ve bu hadîs-i şerifin açık delaletiyle ve diğer hadîslerle sabittir.
Bir de, «Arş'ın altında secde eder» sözü, bazı astronomi alimleri ile bid'at sahibi kimselerin ileri geri konuşmalarına sebeb olmuş ise de, bunda itiraza yer yoktur. Çünkü güneş ve .ay, yahud semadaki varlıkların hepsi Arş'ın altındadır.» Görmez misin ki, göklerde ve yerde olan varlıklar, güneş ve ay hep Allah'a secde ederler.» mealindeki ayeti kerimenin açık delaletiyle güneşin, ayın ve diğer yıldızların secdesi sabittir; ve devamlıdır.

845- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Güneş ve ay, kıyamet gününde durulmuş olacaklardır.»
(Güneş ve ay, ziyası sönmüş olduğu halde bunlara tapanlara cehennemde gösterileceklerdir. Nitekim «Siz ve Allah'dan başkasına taptığınız varlıklar, Cehennem odunusunuz» mealindeki ayeti kerime bu hususu açıklıyor)

846- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem gökte bir bulut veya bir karartı gördüğü zaman gider gelir ona bakardı. Bunun için dışarı çıkar, içeri dönerlerdi. Mübarek yüzlerinde de bir değişiliklîk olurdu. Ben bu telâşlarının sebebini kendilerine sordum. Bana şu cevabı verdiler:
«Bilemiyorum, belki bu bulut, Ad kavminin, «Vaktaki, kendilerine gelecek olan azabı, vadilerine doğru gelen bir bulut halinde gördüler, dediler ki: Bu gelen bulut bize yağmur yağdıracak (bereket verecek)» dediği buluttur ki, yağmur getireceği sanılırken felâket getirebilir, diye korkuyorum.»

847- Abdullah bin Mes'ud Hazretlerinden (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Herhangi birinizin ana karnında yaradılışı? kırk günde toparlanır, sonra o kadar müddet zarfında kan pıhtısı olur,- sonra okadar müddet içinde et parçası olur, sonra Allah Teâlâ bir melek gönderir ve bu meleğe dört kelime (ceninin kaderiyle ilgili dört hüküm) emredilerek onun amelini, rızkını, ecelini, mutlu veya mutsuz olduğunu yaz, denilir. Sonra ona ruh verilir. Sizden biriniz, cennetle kendisi arasında ancak bir arşmhk mesafe kalıncaya kadar iyi amel işlemişken kaderi önüne geçerek cehennemliklerin amelini işler (ve cehenneme girer). Yine sizden biriniz, cehennem ile kendisi arasında bir arşmhk mesafe, kalıncaya kadar kötü ameİ işlemişken kaderi önüne geçerek cennet ehlinin amelini işler (ve cennete girer) .»
Mütercim:
Önemli ve muteber plan hal, imanla ahirete göçmektir, müminlerin daima iyi işlerde (salih amellerde) bulunmalar* gerekir. Böyle güzel bir hal ile ahirete

göçenler cennetliktirler, diye haklarında iyi zanda bulunulur. Onlar rahmetle anılırlar. Kötü bir hal ile göçenle-rede, günahlarının bağışlanması için dua edilir

848- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
«Allah Tealâ kulunu sevdiği zaman Cibril'e buyurur kiî Allah Tealâ falan kulu seviyor, sen de onu sev. Cibril de onu sever. Sonra Cibril göktekilere (meleklere) seslenir kb Allah Tealâ falan kimseyi seviyor, siz de onu seviniz. Böylece Göktekiler de (melekler) o kulu severler. Sonra o kul için yeryüzünde kabul hükmü konur, (herkes onu sever).»

849- Hazreti A işe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edihniştir:
«Melekler bulutlara inip gökte takdir edileı? işleri aralarında konuşurlar. Şeytanlar, gizlice kulak vererek konuşulanı dinlerler ve bunu kâhinlerine iletirler. Fakat bunlara kendiliklerinden yüz yalan katarlar. (Böylece kâhinlerin verdiği haberlerin hemen hepsi yalan olmuş olur.)»

850- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Cuma günü olunca, mescidin her kapısında melekler bulunur. Onlar, mescide ilk gelenleri sirasıyle yazarlar. İmam minbere çıkıp oturunca, melekler defterlerini dürerler ve hutbeyi dinlemeğe gelirler.» (Böylece imam minbere çıktıktan sonra gelen cemaat için sevab yazılmaz. Fakat cuma sevabından mahrum kalmazlar. Ancak cemaata ilk gelenlerin faziletini alamazlar.)

851- Berâ (Radıyallahu Anh) der kiî
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Şair Hassan bin Sabit'e (Radıyallahu Anh) :
«Sen kâfirleri hicvet tonları yer); Cibril de seninle beraberdir buyurdu.
Mütercim;
Meşru olan şiir ve manzumelerin mescidde dahi olsa okunmaları caiz bulunduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Hassan Hazretlerine şiir söylemeyi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in emredişi Mecidde olmuştur.

852 - Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir: «Ey Aişe! Bu gelen Cibril'dir, sana selâm ediyor.» Hazreti Aışe: Ona da selâm ve Allah'ın rahmeti ve berektleri olsun, dedi. Hem de, ya Resûlallah! siz, Benim göremediğimi görüyorsunuz, dedi.

853- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Haris bin Hişam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordu: Ya Resûlallah!

Size Allah'ın vahyi nasıl gelir? Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Bazan vahiy bana çan sesi gibi gelir ve bu, vahyin bana en ağır şeklidir. Sonra, ses kesilir ve ben, onun söylediklerini kavramış olurum. Bazan da melek bana insan biçiminde gelerek benimle konuşur ve ben onun söylediklerini kavrarım.»

854- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Cibril Aley-hisselâma:
«Bize yapmakta olduğun ziyaretleri çoğaltamaz mısınız?» dedi.
Bunun üzerine şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu: «Biz melekler, ancak senin Rabbinio emri ile ineriz. Önünüzde, arkamızda ve bunlar arasındakiler (yapacağımız, yaptığımız ve yapmakta olduğumuz işler) G'nundur. Rabbin asla unutkan değildir.» (Meryem sûresi: Ayet 64)

855- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Cibril Aleyhisseîâm, bana Kur'anı bir harf (bir lehçe, şive) üzere okudu. Fakat ben ondan, lehçelerin (harflerin) çoğaltılmasını devamlı istedim; nihayet yedi harfe kadar çıktı.»
(Hazreti Cibril de Allah Tealâ Hazretlerine niyaz ederek, Allah Larafından kullarına bir genişlik olsun diye Hicaz kabilelerinden yedi lehçe üzere Kur'an okunmasına izin verildi. O yedi kabileyi de şu beyt içine almaktadır:
Kureyş'un, Temim'un, Dabbe'tün ve Kinane. Ve bakîhim. Kays'un, Hüzeyl'ün, Benû Esed
Böylece, Kureyş, Temim, Dabbe, Kinane, Kays, Huzeyl ve Benî Esed'den ibaret yedi kabilenin lehçesi üzere kıraat caiz oluyor. Buna Kıraat-i Seb'a (yedi kıraat) deniyor. Allah kelâmında herhangi bir* değişiklik anlamında olmayıp hspsi mütevatir olmakla Hazreti Osman (Radıyallahu Anh) Hazretlerinin hat şekline, onun yazmış olduğu Mushaf m yazı esasına uygundur. Yoksa bazı imansızların sandıkları gibi, asla mana ve ahkâm bakımından hiç bir değişiklik yoktur.)

856- Hazreti Aişe' (Radıyallahu Anha) der kii Peygamber Saİlallahu Aleyhi ve Sellem'e sordum:
— Ya Resûlallahl Uhud muharebesindeki günden daha şiddetli bir gün geçirdiniz mi? Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdular:
«(Ey Aîşe), senin kavminden (Kureyş'den) çekeceğimi çektim. Onlardan çektiğimin en şiddetlisi Akabe gününde idi. Şöyle ki Taif halkının ileri gelenlerinden olan AbdiYâ liyl bin Abdi Külâl'e, (Taife kadar gidip Kureyş'in eziyetlerinden korunmak için) baş vurmuştum. O ise isteğimi kabul etmedi. Ben kederli ve yüzümün yöneldiği tarafa (rast gele) yola koyuldum. Ancak Karni Seâlib adındaki yere vardığımda kendime geldim. Başımı kaldırdım ve birden

kendimi, beni gölgeleyen bir bulutun altında buldum. Baktım ve ansızın orada Cibril'i gördüm. Bana seslenerek şöyle dedi: Allah Tealâ, kavminin sana söylediklerini ve sana verdikleri cevabı işitmiştir. Allah Tealâ. sana dağlara memur bir melek gönderdi Kavmin hakkında ona istediğin emri verebilirsin. Bunun üzerine dağlar meleği bana seslenerek selâm verdi ve dedi ki:
— Ya Muhammed (Saİlallahu Aleyhi ve Sellem)! Onların durumu senin arzuna bağlıdır. İstersen iki Ahşeb'i (karşılıklı iki dağı) üstlerine çevirebilirim. Peygamber Saİlallahu Aleyhi ve Sellem cevab olarak şöyle buyurdu:
«Hayır, Umarım ki, Allah Tealâ, onların sulbünden yalnız Allah'a ibadet edecek ve ona hiç bir şeyi ortak koşmayacak bir nesil çıkarır.»

857- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Bir kimse zevcesini yatağına çağırır da zevcesi kaçınırsa, melekler o kadına sabaha kadar lanet ederler.»

858- Cabir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Yolda yürürken gökten bir ses işittim ve gözümü kaldırdığımda birden Hira dağında bana gelen meleğin, gök île yeryüzü arasında bir kürsi üzerinde oturmakta olduğunu gördüm. Kendisinden ürperdim ve hemen eve dönerek örtün beni, Örtün beni, dedim. Bunun üzerine Allah Tealâ:
«Ey Örtüsüne bürünen peygamberi Kalk da (Kavmine Allah'ın azabını) ihtar et. Rabbini yücelt, üstünü temizle Kötülüklerden uzak dur.» mealindeki ayeti kerimeleri indirdi (Müddessir sûresi: ayet 1-5)
Bundan sonra vahy çoğaldı ve arka arkaya gelmeğe başladı!
Bir rivayette de: «Allah'ın, vahyi *ıir müddet kesildi ve sonra ben yolda yürürken...» diye nakledilmiştir. Bir aralık vahyin gelişinde üç sene kadar bir kesinti meydana gelmişti. Bu kesintiden- sonra Cibril'in geldiği ve artık zaman zaman vahyin dövam ettiği anlaşılmaktadır.
Mütercim :
Tâ-Hâ sûresi 21. ayeti kerimesinde, Musa Aleyhisselam'a, «Onu (asadan dönüşen yılanı) yakala ve korkma!» ve yine Araf sûresi 143 ayeti kerimesinde, Musa'nın Rabbi dağa tecelli edince, o dağı yfcr ile bir etti. Musa da bayılarak yere düştü.» buyurularak Hazreti Musa' nın ve diğer peygamberlerin Allah'ın vahyi ve teceliisiyle korktukları anlaşılıyor. Bu tabiî.bir haldır. Hazreti Meryem de, Kur'anı Kerimin Meryem süresi 23. ayetinde: «Keşke ben daha önce ölseydim de unutulmuş gitmiş olsaydım.» diyerek korku ve endişesini göstermiştir.

859- İbni Abbas'dan CRadıyaîlahu Anhüma) rivayet edilmiştir:

«tsra (ve mi'râc) gecesi Musa Aleyhisselânı'ı esmer, uzun boylu ve kıvırcık saçlı bir kişi olarak gördüm; tıpkı Kahtan kabilesinden Şenûne erkeklerine benziyordu, İsâ Aleyhisselâm'ı Orta boylu, kırmızı Ue beyaz karışımı (sarışın) ve düz saçlı bir kişi olarak gördüm. Cehennem bekçisi Malik'i de gördüm. Allah'ın peygamberine göstermiş olduğu büyük alâmetler arasında Deccal'ı da gördüm. Artık sen (ey peygamber) Allah'ın mülakatından Ötürü şübheye kapılma.»

860- ibni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir! «Sizden biriniz ölünce ona sabah ve akşam oturacağı yer gösterilir. Eğer o kimse cennetlik ise, ona cennetten yeri gösterilir. Ceheıi-nemlik ise ona cehennemden yeri gösterilir.» (Akşam sabah kabirde ya azab çeker, ya da sevinç duyar.)

861- İmran bin Husayn'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Cennete baktım da cennet ehlinin çoğunu fakir kimseler gördüm. Cehenneme baktım da, Cehennem ehlinin ehlinin çoğunu kadınlar gördüm.»

862- Ebû Hüreyre'den (Radıyailahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Rüyamda kendimi cennette gördüm. Bir de baktım ki, bir kadın bir köşkün kenarında abdest alıyor. Bu köşk kimin? diye sordum. Dediler ki, Ömer bin Hattab'mdir. Sonra Ömerin kıskançlığı hatırıma geldi de o taraftan yüzümü çevirdim.» Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem böyle buyurunca, Hazreti Ömer ağlayarak:
— Ya Resûlallah! Sizden de mi kıskana'cağım! Dedi.

863- Ebû İiüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir.-
«İlîj; cennete girecek olan topluluğun suretleri, dolunay şeklinde olacaktır. Onlar cennette tükürmezler, sümkürmezler ve büyük küçük abdeste çıkmazlar. Cennette onların kullandığı kaplar altındın, Tarakları altın ve gümüştendir. Buhurdanlıklarında yanan, öd ağacıdır. Onların teri miskdir (misk kokusu gibi kokar).
Cennet ehlinden her birinin iki zevcesi vardır. Bacaklarının ilikleri, parlaklıktan etlerinin arkasından göze çarpar. Aralarında' ayrılık yoktur, kindarlık yoktur. Kalbleri tek«bir kalb gibidir. Sabah akşam Allah'ı teşbih ederler.»

864- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Jüt cennete girecek grup (un yüzleri), dolunay şeklinde olacak-ur Onların arkasından cennete girecekler, en çok ışık veren yıldız gibi olacaklardır. Cennet ehlinin kalbleri tek bir adamın kalbi gibidir. Aralarında ayrılık yoktur, birbirine kin tutma yoktur. Onlardan her bir erkeğin zevcesi vardır. Parlaklıklarından, her

birinin bana Uİklerİ etlerüiin ^mdari görünür. Sabah-akşam Allah'ı büı ederler. Onlar asla hasta olmazlar, sümkürmezler, tükürmez-. KuUandıklan kaplar altın ve gümüştür. Taraklan altındır. Bu- danhklarında yanan, öd ağacıdır. Terleri de miskdir.»

865- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der kiî
«Muhakkak ümmetimden yetmiş bin yahud yediyüz bin kişi (cennet)) girecek ve onların öndekileriyle sondakileri aynı anda gireceklerdir. Yüzleri dolunay gibi parlaktır.»
Mütercim:
Yediyüz bin kişi veya yediyüz bin ordu veya büyük bir topluluk manasına da gelebilir. Böylece milyon ve milyarları da kapsayabilir. Hem de bu, hesabsız ve yüzleri dolunay gibi parlak olarak cennete girecekler hakkındadır. Diğer cennetlikler için değildir. Bazı hadîslerde de, her bin kişi ile beraber yine yediyüz bin kişi cennete girecektir diye varid olmuştur.

886- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e ince ipekten yapılmış bir cübbe hediye edildi Kumaşının inceliği, yumuşaklığı, güzelliği herkesin hoşuna gitmişti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Cennet'de Sa'd bin Muaz'ın mendilleri bundan daha güzeldir,» buyurdu.

867- Berâ (Radiyallahu Anh) rivayet ediyor:
«Elbette Sa'd bin Muaz'm cennetteki mendilleri bana hediye edilen cübbeden daha iyidir.» (Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'e sündüsten yapılmış bir cübbe hediye edilmiş ve herkesin hoş-lana gitmişdi. Bunun üzerine bu hadîs-i şerifi buyurdular.)
Mütercîm:
Sa'd bin Muaz (Radıyallahu Anh), ahzab savaşında yaralanarak şehid olmuştu. Elbette şehid olarak cennete girenin mendilleri, kıyas olunamayacak kadar dünya eşyasından daha iyidir.

868- Ebû Hüreyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Cennette bir ağaç vardır ki, onun gölgesinde bir süvari yüz sene yürür (de o mesafeyi alamaz). İsterseniz: Alabildiğine uzayan bir gölgede, ayeti kerimesini okuyun. Gerçek şu ki, sizden birinizin cennette ok yayı kadar yeri, dünyada, üzerine güneşin doğup battığı yerlerden daha hayırlıdır.»

869- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:
«Dünyada insanlar doğudan veya batıdan gözüken parlak bir yıldızı uzaktan gördükleri gibi, cennet ehli de yüksek çardakların halkını (Gufef ehlini) öyle göreceklerdir. Bu haî, aralarındaki fazi* let farkmdandır.»
Ashab dediler ki: Ya Resulallah! Bu makamlar peygamberlerindir, oraya başkaları ulaşamaz. Hazreti Peygamber cevab olarak:
«Öyle değil, canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Onlar, Allah'a iman edip peygamberleri tasdik eden kişilerdir.» buyurdu.

870- îbni Abbas'dan (Radıyallahu îVnhüma) rivayet edilmiştir:
«Humma hastalığı cehennem hararetindendir. Siz onu soğuk su ile soğutunuz.» Yahud: «Zemzem suyu ile soğutunuz.» buyurdu,
(Hastaya su içirmekle, yıkamakla ve üzerine, serpmekle ateşi düşürülür.)
Mütercim ;
Gerçekten doktorlar da tifo hummasını buz ve kar ile tedavi ederler. Hastanın basma buz ve kar koyarlar. Bu şekilde ateşi hafifletilmeye çalışılır. Yahud bu hadîs-i şerif, bazı hasta veya bazı humma hastalıkları hakkında varid olmuştur. O kimsenin veya o hastalığın şifası su ile olacağı peygamberin bir mucizesi olarak bilindiğinden böyle buyurulmuş olabilir. Yoksa her humma ve sıtma için soğuk su ile tedavi olur demek, manasını taşımaz. Ayrıca Hicaz bölgesi çok sıcak bir memleket olduğundan orada ateşli hastalığa yakalananlar için faydalı bir tedavi usulüdür de denilmiştir.
«Feyh» kelimesi, şiddetli hararet, koku dağılma ve yayılma manalarına gelir. Bir rivayette de: «Min fevri cehennem» vardır. Cehennemin kaynaması manasınadır. Netice olarak, humma hastalığının ateşi cehennem ateşi (harareti) kısmından ise de mümin için rahmet ve günahlarını örtücüdür. Kâfir için ise, cehennem azabından bir azabdır.

871- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Sîzin (dünyadaki bu) ateşiniz, cehennem ateşinin yetmiş parçasından bir parçadır.» Ashabı kiranı dediler ki:
— Ya Resûlallah, cehennem ateşinin harareti dünya ateşinin bu harareti derecesinde olsa da yeter. Hazreti Peygamber tekrar:
«Cehennem ateşinin harareti, dünya ateşinin hararetinden altmış dokuz derece fazladır.» buyurdular.

872- Üsame (Radıyallahu Anh) der ki:
«Kıyamet gününde bazı adamlar getirilip cehenneme atılırlar Bağırsakları hemen cehennenie dökülür ve değirmen merkebinin donuşu gibi dönerler. Sonra

cehennemlik olanlar onun basma toplanırlar ve ona:

-Ey falanca! Bu halin ne? Sen (dünyada) iyiliği emredip kötü işlerden sakmdırmaz miydin? der. O da şu cevabı verir: emrederdim, fakat kendim yapmazdım. Sizi n sakmdınrdim; fakat kendim yapardım.»
Mütercim:
İlimleriyle amel etmeyen alimler - Allah korusun - bu hal ile Karşılaşırlar, demektir.

873- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki: Bir vakit Peygamber Sallallahu, Aleyhi ve Sellem Hazretlerine sihir yapıldı ye bu sihir yüzünden yapmadığı bir şeyi yapıyormuş gibi hayal etmeye başladı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bTT sihrin giderilmesi için bir gün Allah Tealâ Hazretlerine arka arkaya dua ettiler ve sonra bana buyurdular ki:
«Cenabı Allah'ın şifamın hangi şeyde olduğunu bana bildirdiğini hissettin mi?. Bana iki adam geldi (Cibril ve Mikâil). Bunlardan biri (Cibril) başucumda oturdu. Diğeri (Mikâil) de ayak ucumda oturdu. Bunlardan biri (Mikâil), diğerine (Cibril'e) sordu:
— Bu zatın hastalığı nedir? Cibril:
— Büyülenmiş, dedi. Mîkâil sordu:
— Ona kim büyü yaptı? Cibril:
— Labîd bin A'sam adındaki Yahudi, dedi. Mikâil sordu:
— Ne ile büyü yaptı? Cibril:
— Tarak, keten lifi ve erkek çiçeğin tacı ile, dedi. Mikâil sordu:
— Büyü nerede? Cibril:
— Zervan kuyusunda, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, o kuyuya varıp geri döndüler. Oradan dönüşünde Hazreti Aişe'ye:
«O kuyunun çevresindeki hurmalar, sanki şeytan başları gibi.» buyurdu.
Hazreti Aişe der ki:
— Ya Rsûlallah! dedim, o sihir maddesini çıkardınız mı? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Hayır! Bana gelince Allah Tealâ beni iyileştirdi. O büyünün çıkarılmasının da halk arasında şer (tedirginlik) uyandıracağından korktum. Sonra o kuyu kapatıldı.
Mütercim:
Sihrin kendisi gerçekte müessir değildir; fakat Allah'ın bir hikmeti olarak müessir olur. Ancak muavvizeteyn sûrelerinin (Felâk ve Nâs sûrelerinin) inişinden sonra bir daha Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sihirbazların* sihirleri tesir etmedi.

874- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştirt

«Herhangi birinize Şeytan gelerek, falan şeyi kim yarattı, filan şeyi kim yarattı? diye sorar. Sonunda da senin Rabbini kim yarattı? der. Her kim, bu raddeye ulaşırsa, Allah'a sığınsın ve bu sorulara son versin.»

875- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, doğuyu göstererek: «Haberiniz: olsun! Fitne muhakkak buradadır, muhakkak
fitne buradadır. Şeytanın boynuzunun çıkacağı yerden gelecektir.» buyurdu.

876- Câblr'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Akşam olunca yahud akşam karanlığı basınca, artık çocuklarınızı sokağa, dışarıya bırakmayınız. Çünkü o vakit şeytanlar sokaklara dağılır. Yatsıdan bir müddet geçince onları serbest bırakınız. Bir de gece yatarken besmele ile kapını kapa, lâmbam söndürürken besmele çek. Besmele il© kırbanın ağzım bağla. Besmele ile kaplarının üstünü ört. Kabm üstüne herhangi bir şey koyuver.»
Mütercim:
Bu, insanlara doğru yolu göstermedir. Hazreti Peygamberin emrine uyarak bunları'yapmakta maddi ve manevî faydalar var.

877- Süleyman bin Sured (Radıyallahu An&) der Ms Peygamber Sallallahu
Aleyhi ve Sellem efendimizle oturuyordum, tki kişi de karşılıklı olarak çekişip söyleşiyorlardı. Onlardan birinin öfkeden yüzü kızardı ve şah daman şişti. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Bir söz biliyorum. Eğer şu (öfkeli) adam onu söylerse içini ke mlren öfke muhakkak gider. Euzü Billahi Mineşşeytan = Şeytandan Allah'a sığınırım, deseydi içini saran öfke giderdi.*
Sonra o adama dediler ki; Peygamber, senin şeytandan Allah'a sığınmanı istedi. Adam şu cevabı verdi: — Ben, aklımı mı oynattım?.
Mütercim;
O Kimse, bedevî'lerin cahillerinden ve henüz İslâm ahlâkı ile ah;-İâklanmamış biri olduğundan, şeytandan Allah'a sığınmanın ancak deli olanlara mahsus olduğunu sanmış. Yahud îmam Nevevî'nin yorumladığı gibi, o kimsenin münafıklardan biri olmak ihtimali de vardır.

878- Ebû HÜreyre'den (Radıyallahu Anhî rivayet edilmiştin
«Her insan doğduğu zaman şeytan onun iki yanına (böğür ün e) parmağını batırır. Ancak Meryem'in oğlu Isa (Aleyhisselâml'a parmağım batırmak istedi; fakat örtüye batırdı.

879- Ebû HÜreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: şeytandandır. Sizden biriniz esneyeceği zaman gücü
yemgi kadar onu engellesin, çünkü sizden biriniz (esneyipte) ha... dediği, zaman şeytan güler, sevinir.»

880- Ebû Katade (R.A.) den rivayet edilmiştir:
«Salih (iyi) rüya Allah'dandır. Kötü rüya şeytandandır. Sizden biriniz, korkulu bir rüya görürse sol tarafına tükürsün ve o rüyanın şerrinden Allah'a sığınsın. Bu takdirde o rüya ona zarar veremez.»

881- Sa'd (Radıyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
«Ey Ömer!) Az önce yanımda olan kadınlara şaştım. Senin sesini duyduklarında hemen örtünmeye davrandılar. Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Şeytan, senin bir yola saptığını gör^e mutlaka senin yolundan başka bir yola sapar.»

882- Ebû HÜreyre'den (Radıyallahu Anh) .rivayet edilmiştir:
«Sizden biriniz uykudan uyanıp ta abdest aldığı zaman üç defa burnuna su çekerek sümkürsün; çünkü şeytan geceyi onun genzinde geçirir.»
Mütercim:
Allah Tealâ Hazretlerinin hikmetleriyle ilgili bu gibi sözlerin peygamberlik mucizelerinden olduğunu kabul ederiz, başka bir yorum yapmayız. Zira Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, insan aklının bilemiyeceği hakikatlere ve esrara vakıf olmuştur. Bununla beraber bazı alimler, geniz kısmında olan kir, toz gibi birikintiler, insanın halsiz ve tenbelliğine sebeb olur. Bu hal de şeytanın sevdiği şeylerden olduğu için o kir ve tozların giderilmesi emredilmiştir, gibi bir yorumlarda bulunuyorlarsa da, en iyisi bunları gerçek bilip üzerlerinde yorum yapmamaktır. En doğrusunu Allah Tealâ bilir.

883- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) den rivayet edilmiştir:
«Yılanları Öldürünüz. Bilhassa sırtında iki siyah çizgi olan yılanla engerek yılanını Öldürünüz. Çünkü bu iki cins yılan, insanın gözünü kör eder ve hamile kadının Çocuk düşürmesine sebeb olurlar.
Mütercim:
Yılanlar içinde bir cins yılan vardır ki, insana bakar bakmaz insan ölür. Bazısı da, o cins yılanın sesini işitir işitmez ölürmüş.
Bir de sırtında iki siyah çizgi bulunan yılan ile kısa kuyruksuz olan engerek yılanı çok zehirli olup cinler bunların kıyafetine girmez. Onun için tereddüt etmeksizin bu iki cins yılanın öldürülmesi emredilmiştir.

884- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir;
«Küfrün başı doğu tarafında. Öğünme ve böbürlenme, at ve deve sahipleri haydacı göçebelerde, ağırbaşlılık ise, davar sahiblerinde-dir.»

885- İbni Mes'ud (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri mübarek eliyle Yemen tarafını göstererek:
«îman şurada, Yemen bölgesindedir! (Kâmil iman taşıyanların çoğu bu bölgededir). Dikkat ediniz, kabalık ve katı yüreklilik, develerini kuyruk diplerine haydayan bedeviler de iki şeytan boynuzunun çıkacağı Rabi'a ve Mudar kabilelerindedir.» buyurdu.

886- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Siz horoz sesi işittiğiniz zaman Allah'ın kereminden isteyiniz. Çünkü horoz öterken melek görmüştür. Eşeğin anırmasını işittiğiniz zaman da şeytandan Allah'a sığının; çünkü o (anırırken) şeytan görmüştür.»
Mütercîm:
Gerçekten horoz mübarek bir hayvandır, namaz vakıtlarını insana bildirir. Hele seher vakti iîe sabah vaktini bir vakit hesaplama uzmanı gibi tayin ederek yaz-kış ötmesiyle ilan eder. Hatta Mısır halkı bizim gibi horoz öttü demez, horoz ezan okudu, derler. Horoz* sesi insana bir ferahlık ve genişlik verir. Merkeb anırması ise, insana hoşnudsuzluk verir.

887- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir-
«tsrâil Oğullarından bir kavim kayboldu ve ne işledikleri (hangi surete çevrildikleri) bilinmiyor. Kanaatimce onlar, farelerden başkası değillerdir. Çünkü bu farelerin önüne deve sütü konunca içmezler* fakat koyun sütü konunca içerler.» (İsrâîl Oğullarından bu kavim de böyle idi. Devenin eti ve sütü onlara haramdı, koyun ise helal idi.) .
Mütercim ;
Bu hadîs-i şerifte farelerin o ümmetten türemiş oldukları kesinlikle beyan edilmiyor, kanımca sözü ile ifade ediliyor. Diğer hadîs-i şeriflerde ise insandan hınzır, maymun, fare gibi hayvan şekillerine çevrilenlerin tür ve nesillerinin kalmamış olduğu kesinlikle bildirildiğinden, artık bu hadîs- şeriften sonra böyle bir neslin kalmadığını Allah Tealâ Peygamberlerine bildirmiştir, deniliyor.
Ebû İshak Ez - Zeccâc ve İbni Arabi gibi bazı alimler, bu hadîsten hüküm çıkararak şimdi mevcut bulunan maymunların (gazabı ilâhiyeye uğrayıp) şekil değiştirdiklerini, insandan maymun olduklarını söylüyorlarsada, doğru olan ve

alimlerin çoğu tarafından kabul edilen, o şekil değişikliğinden gelen hayvan neslinin tükenmiş olmasıdır.

888- Ebû Hüreyre'den CR.A.3 rivayet edilmiştir:
«Herhangi birinizin içeceğinin içine sinek düşerse, onu içeceğin içine daldırsın ve sonra çıkarsın. Çünkü sineğin bir kanadında zehir ve diğerinde şifa (deva) var.»

889- Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:
«Fahişe bir kadına günâhı bağışlandı. Bir kuyunun başında soluyan ve susuzluktan ölmek üzere olan bir köpeğe rastlayan bu kadın, ayakkabısını çıkarıp baş örtüsüne bağladı ve onunla kuyudan köpeğe su çekti. İşte bu hareketinden dolayı günahları bağışlandı.»
Mütercim :
Allah Tealâ küçük bir iyilik karşılığında büyük mükâfat verir. Bu, Allah'ın bir ihsanıdır, onu dilediğine verir. O'nün ihsanının hududu yoktur.[59][19]

ADEMİN YARATILIŞI VE PEYGAMBERLER BAHSÎ

890- Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir: «Allah Tealâ, Adem'i yarattı ve boyunu altmış arşın kıldı. Sonra Allah Tealâ ona şöyle buyurdu: Git, şu melekleri selâmla ve seni nasıl selamlayacaklarına kulak ver. Senin ve zührriyetiniri selamlaşması böyle olacaktır.
Bunun üzerine Hasreti Adem, meleklere:
— Esselâmü Aleyküm, dedi. Melekler de:
— Esselâmü Aleyke ve Rahmetullahi, dediler. "Melekler, ve Rahmetüllahi'yi ilave ettiler. Cennete girecek herkes, Adem Aley-hisselâm'ın suret ve biçiminde olacaktır. Vücut yapılarının eksilmesi (küçülmesi! günümüze kadar devam ede gel mistir.»

891- Hazreti Enes, (R.A.) der ki:
Yahudilerin alimlerinden vg ileri gelenlerinden Abdullah bin Selâm, Peygamber Saîlallhu Aleyhi ve Sellem'in Medine'yi teşriflerini öğrenince huzurlarına çıktı ve Hazreti Peygambere:
— Size üç şey soracağım. Bunların cevabını ancak peygamber bilir, başkası bilemez dedi ve sordu:
1) Kıyamet alâmetlerinin ilki nedir?
2) Cennetlik olanlar Cennete girdikleri zaman ilk önce yiyecekleri yemek nedir?

3) Çocuklar, neden babalarına veya dayılarına (ana tarafına) çekerler?
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şu cevabı verdi: «Bu soruların cevabım az önce Cib.rîl bana bildirdi:
cinsî münasebette bulununca erkeğin döîsuyu kadından önce gelirse, çocuk babasına benzer. Kadının dölsuyu erkekten önce gelirse çocuk annesine benzer.»
Bunun üzerine Abdullah bin Selâm şehadet kelimesini getirdi ve: Şahidlik ederim ki, sen Allah'ın peygamberisin, dedi ve şöyle konuştu:
— Ya Resûlallah! Yahudi'ler iftiracı ve yalancı bir millettir. Siz benim halimi onlara sormadan önce, onlar benim müslüman olduğumu duyarlarsa bana her çeşit iftirayı yaparlar ve aleyhimde çok şeyler uydururlar. Fakat şimdiden onlara benim durumumu lütfen sorun.
Sonra Yahudilerden bir grup geldi. Abdullah bin Selâm da bir bölmede saklandı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu Yahudi'lere sordu:
«Sizde Abdullah bin Selâm nasıl bir adamdır?» Onlar:
— En bilginimizdir ve en bilginimizin oğludur. Bizim en iyimiz-dir ve en iyi olanımızın oğludur; dediler. Hazreti Peygamber sordu:
«Abdullah bin Selâm müslüman olursa ne dersiniz?» Onlar:
— Allah, onu bundan korusun! dediler. Bunun üzerine Abdullah onların karşısına çıktı ve; EŞHEDÜ EN. LÂ İLAHE İLLALLAH VE EŞ-HEDÜ ENNE MUHAMMEDEN RESULÜLLAH, diyerek şehadet kelimesini getirdi. Bunun üzerine oradaki yahudiler,
— Bu adam bizim en kötümüzdür ve en kötümüzün oğludur, dediler ve onun hakkında ağızlarına geleni söylediler.

892- Ebû fîüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Eğer İsrail Oğulları olmayaydı et kokmazdı ve Havva (validemiz) de olmayaydı hiç bir dişi kocasına hıyanet etmezdi.»
Mütercim:
Tih sahrasında İsrail oğulları için Allah Tealâ Hazretleri gökten bıldırcın indirmişti. Bu bıldırcın etini saklayıp bekletmek onlara yasak edilmişti. Onlar bu yasağı dinlemeyerek et saklamaya başladılar. Etin kokması ile cezalandılar. İsrail Oğullan böyle yasağı çiğne-meseler de eti saklamamış olsalardı.kıyamete kadar et kokmaz ve bozulmazdı.
Hazreti Adem Aleyhisselâma. da Cennetde yasak ağacın meyvesinden yemesi hakkında Hazreti Havva validemizin isteği olmasaydı ve Hazreti fiavva burada tam bir sadakat gösterip ağaçtan yememek cihetini tercih etseydi hiç bir zaman bir zevce kocasına karşı hıyanette bulunmazdı.

893- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:

«Allah Tealâ Hazretleri, cehennemde azab yönünden en hafifini çeken kimseye şöyle diyecektin Yeryüzündeki bütün hazineler senin olsaydı* bu azabdan kendini kurtarmak için onların hepsini verir miydin? O cehennemlik de:
— Evet^verirdim, diyecektir. Yine Allah Tealâ ona:
— Sen, Adem'in sulbünde iken, bundan çok kolayını; bana or-taklaşmamanı senden istemiştim. Fakat sen, ortak koşmaktan zinhar vazgeçmedin, buyuracaktır.

894- Abdullah'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Haksız yere (zulmen) hangi cana kıyılırsa, Adem Aleyhisselâm' in ilk oğlunun, bu cinayetten, payı vardır. Çünkü cana kıyma çığırını ilk açan odur.» (Hazreti Adem'in oğlu Kabil'dir.)

895- Hazreti Peygamberin pak zevcelerinden Zeyneb binti Cahş (Radıyallahu Anha) der kij
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri telâşla yanıma girerek: «Lâ İlahe İllallah. Yaklaşan serden vay Arapların başına geleceklere! Bugün, Ye'cüc ve Me'cüc şeddinden, (mübarek başparmağı ile işaret parmağını halka yaparak) şu kadar gedik açıldı,» buyurdu.
— Ya Resûlallah! dedim. İçimizde bunca salîh- (iyi) kimseler var iken biz helak, olur muyuz? Hazreti Peygamber:
«Evet, kirli işler çoğaldığı zaman helak olursunuz!» buyurdu. MÜTERCİM:
İhtimal ki bu fitneler, Hazreti Osman'ın şehid edilmesine sebep olan isyan, Cemel, Sıffîn ve Kerbelâ olaylarıdır. Yahud ahir zamanda kıyametin büyük alâmetlerinden biri olarak çıkacak olan Deccal, Ye'cüc ve Me'cüs fitneleri olması da muhtemeldir.

896- Ebû Saîd El - HudH (Radıyallahu Anh) der ki: «Allah Teaîâ Hazretleri kıyamet gününde Adem Aleyhisselâm'a hitaben: — Ey Adem! buyuracak. Adem de: Emrindeyim, hizmetindeyim ve bütün hayır senin ellerindedir, diyecektir. Allah Tealâ ona şöyle buyuracak:
— Cehenneme gönderilecek olanları çıkar. Adem soracak:
— Cehenneme gidecekler kimlerdir? Allah Tealâ Hazretleri:
— Her bin kişiden biri cennete, dokuzyüz doksandokuzu cehenneme, buyuracaktır. İşte orada küçük olan yaşlanacak, gebe olan her dişi kamındakini indirecek (düşürecek) ve herkesi sarhoş olarak göreceksin. Aslında onlar sarhoş değillerdir. Fakat Allah'ın azabı çok şiddetlidir.
Ashab sordular:
— YajResûlallah! Bin kişiden biri hangimiz olabilir? Peygamber Sallallahü

Aleyhi ve Sellem:
«İyimser olunuz! Sizden bir kişi, Ye'cüc ve Me'cüe'den bin kişi..>
buyurdu. Sonra Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem şöyle devam etti:
«Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, cennet ehlinin dörtte biri olacağımızı kuvvetle umuyorum.», Biz bu büyük müjdenin sevincinden» Aîlahu Ekber» dedik. Hazreti Peygamber:
«Cennet ehlinin üçte biri olmanızı umarım.» buyurdu. Biz yine
«Allahu Ekber» dedik. Hazreti Peygamber bu defa, Cennet ehlinin yansı olmanızı umarım,» buyurdu. Biz de Allah. Tealâ Hazretlerinin bu ihsanından dolayı sevinerek şükrettik ve Allahu Ekber» diyerek tekbir aldık. Sonra Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem bize şöyle buyurdu:
«Mahşer halkına nisbetle siz ancak beyaz öküzün derisindeki bir siyah kıl yahud siyah öküzün derisindeki bir beyaz kıl kadarsınız.»

897- îbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:
«Yalın ayak, anadan doğma çıplak ve sünnetsiz olarak Mahşere kalkacaksınız.» buyurdu ve sonra, «Onu ilk yaratmaya başladığımız şekle iade edeceğiz. Bu, bizim iltizamettiğimizbir va'ddır. Biz (bunu) mutlaka yapacağız.» mealindeki ayeti kerimeyi okudu. (Enbiya/104) Sonra şöyle buyurdular: .
«Kıyamette ilk giydirilecek olan, îbrahîm Aleyhisselâm'dir. Ashabımdan bazıları, sol tarafa (cehenneme doğru) alınacaklar. Ben, ashabım! ashabım! diyeceğim. Sen, kendilerinden ayrıldığından beri, onlar gerisin geri küfre dönerek hayatlarını sürdürdüler, denilecek. Ben de Hazreti İsâ Aleyhisselâm'ın dediği gibi: (İçlerinde kaldığım müddetçe onlar üzerinde gözlemci idim. Sen beni vefat ettirince de kendilerini gözetleyen yalnız sendin. Sen her şeyi, en ince ayrıntılarına kadar görensin. Eğer onlara azab edersen, şübhe yok ki, onlar senin kullarındır. Eğer onları bağışlarsan, yine şübhe yok ki, sen mutlak galibsin ve hükmünde hikmet sahibisin.) diyeceğim.) (Maide 117-ai8)
Mütercîm :
Bu, dinlerinden dönenlerin, Hazreti Ebû Bekir'in (Radıyallahu Anh) hilafeti zamanında, zekât vermeyiz, diyerek karşı çıkanlar olduğu muhtemeldir. Yoksa ashabı kiramdan belli başlı hiç kimse -Allah korusun dinlerinden dönmüş değildir.

898- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kıyamet gününde, İbrahim Aleyhisselâm, babası Azer'in yüzü toz-toprak içinde olduğu halde onunla karşılaşacak. İbrahim ona diyecek:
— Dünyada ben sana, bana isyan etme, dememişini idim? Babası ona cevab verecek:

— Bugün sana isyan etmiyeceğim, sözünü dinleyeceğim. îhrahîm Aleyhisselâm:
~ Ey Rabbim! Beni mahşer, gününde utandırmayacağını va'det-miştin. Rahmetinden uzak kalan babamın çirkin durumundan daha utandırıcı ne olabilir? diyecek. Allah Tealâ Hazretleri ş'öyle buyuracak:
— Ben cenneti kâfirlere haram kıldım. Sonra denilecek ki!
— Ey İbrahim, ayaklarının altında ne var? İbrahim, bakacak ve birden, kâna bulaşmış bir erkek sırtlan görecektir. Sonra o sirtan ayaklarından tutulup cehenneme atılacak.*

899- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Ashab, Peygamber- Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordular: — İnsanların en asaletlisi kimdir? Buyurdular ki:
«İnsanların en takvalısıdır (Allah'ın emirlerini yerine getiren ve yasaklarından en ziyade kaçınandır).» Ashab:
— Bizim sormak (öğrenmek) istediğimiz, bu değil, dediler. Bunun üzerine:
< HalîluUah oğlu Peygamber oğlu peygamber oğlu peygamber Yit suftur.» buyurdular. Ashab yine, bizim sormak istediğimiz bu değil, dediler. Hazreti Peygamber!
«O halde Arab'ın soylarından soruyorsunuz. Onların cahiliyeti zamanındaki en soyluları, din bilgisine sahib olmak şartı ile İslâm'da da en soylularıdır.» buyurdu.

900- Semure'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Bu gece rüyamda bana iki melek (Cibril ve Mikâil) geldi. On-larla birlikte uzun boylu bir adamın yanına yardık. Az kaldı başını, boyunun uzunluğundan göremiyordum. O zat, İbrahim Aleyhisselâm idi.»

901- İbni Abbas'dan (R^dıyallahu Anhüma) rivayet edilmiş-
-İbrahim Aleyhisselâm'a gelince (onun simasını öğrenmek ütersen iz) kendi adamınıza (peygamberinize) bakınız.. Musa Aleyhisse lam ise. kıvırcık saçlı esmerdi. Onun, urganla yularlanmış kırmızt gdero üzerinde (Mekke'ye doğru) vadiye inişini sanki görür gibi-

902- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Hazret! İbrahim Aleyhisselâm, seksen yaşmda keser ile (yahud kadum, adındaki yerde) sünnet oldu.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifte geçen «Kadûm» kelimesi iki türlü okunur- Kad-dum ve Kadûm. Birinci şekilde daim şeddesiyle okunursa Şam'da bir yerin ismi olup

orada kendisini sünnet ettiği anlaşılır. Eğer ikinci şekilde şeddesiz okunursa keser -manasına gelir ki, o zaman kendisini keser ile sünnet ettiği manası çıkar. Bu mana daha doğru kabul edilmiştir.

903- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«ibrahim Aleyhisselâm, yalnız üç yalan söylemiştir: Bunlardan iki tanesi, Allah Azze ve Celle Hazretlerinin zatı ile ilgilidir. İbrahim Aleyhisselâm (kavmi şehir dışında bayram yerine giderlerken, kendisi basta olmadığı halde, geri kalıp putlarını kırmak için) ben hastayım, demişti. Bir de (kavminin putlarını kırdığı zaman kendisine, tanrılarımıza bunu kim yaptı? diye sorulunca) bu işi o putların şu büyüğü yapmıştır, demişti. Üçüncü yalanı da, Bir gün İbrahim Aleyhisselâm, zevcesi Sare beraberinde olduğu halde giderlerken hunharlardan birinin ülkesine uğradılar. O hunhara haber verildi ki, buraya bir adam geldi. Beraberinde insanların en güzeli bir kadın var. Sonra o hunhar, İbrahim Aleyhisselâm'a haber göndererek yanına getirtti ve «beraberindeki kadın kimdir?» diye sordu. İbrahim Aleyhisselâm, kız kardeşimdir, dedi. Sonra İbrahim Aleyhisselâm zevcesi Sare'nin yanına dönerek ona:
— Ey Sare! Şu ülkede senden ve benden başka hiçbir mümin yoktur. Bana, o adam seni sordu. Ben de, kız kardeşim olduğunu söyledim. Artık sen beni1 yalancı çıkarma. Sonra çaresiz olarak Sare'yi o hunharın huzuruna gönderdi. Sare, hunharın yanına girince, onu eliyle tutmağa (ona sarılmağa) kalkıştı. Fakat (kollan) tutuldu. Bunun üzerine S ar e'ye dedi kî:
— Benim için Allah'a dua etj sana zarar vermiyeceğim. Sare, Allah'a dua etti ve hunhar salıverildi. Sonra ikinci defa Sare'ye el uzatmak isteyince yine Önceki gibi yahud daha şiddetli olarak tutuldu. Hunhar, yine:
— Benim için Allah'a düa et; artık sana zarar vermiyeceğim. Dedi. Sare, Allah'a düa etti ve hunhar salıverildi. Sonra bu hunhar, kapıcılarından birini çağırıp*
— Siz, bana insan değil, ancak bir şeytan getirmişsiniz, dedi ve Sare'ye hizmetçi olarak Hacer isminde bir cariye verip İbrahim Al ey hisse lam'a gönderdi. Sare, Hazreti İbrahim'in yarına vardığı zaman o namaz kılmakta idi/. Sare'ye, namazı tamamlayıncaya kadar beklemesi için eliyle işaret etti. Sonra Hazreti İbrahim namazı tamamlayınca, Sare dedi ki:
— Allah Tealâ Hazretleri, kâfirin hilesine (sarkıntılığına) meydan vermedi ve bize hizmetimiz için de Hacer'i verdi.» Hadîs-i şerifi rivayet eden -Ebû Hüreyre şöyle dedi:
— Ey gök suyunun (yağmurun) evladiarı! İşte Hacer sizin anne-nizdir. (Ey Hicaz arablan, siz Hazreti İsmail Aleyhisselâm'm soyundan geldiğiniz için Hazreti Hacer, sizin büyük annenizdir.)
Mütercim:

Hazreti İbrahim Aleyhisselâm, yıldız, ay ve güneş hakkında «Bu Rabbimdir» diyerek yalan söylemişse de, bir an öyle sandığı ve sonra yalanını düzelttiği için bu sözleri yalan sayılmamaktadır. Bu hadis-i şerif, 615 sayıda geçmişti.

904- Ümmü Şerik (Radıyallahu Anha) derki:
Hazreti Peygamber kelerin öldürülmesini emretti Ve onun hakkında şöyle buyurdu:
«Bu hayvan, İbrahim Aleyhisselâm ateşe atıldığı zaman onun ateşini (canlanması için üflemiştir>

905- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
İsmail Aleyhisseîâm'ın annesine Allah. ICC.) rahmet etsin. Eğer acele etmeyeydi, zemzem kuyusu akar su pınarı olacaktı.» (Hazreti Hacer, zem zem suyu çıkınca hemen etrafını örerek akıp gitmesini önlemeye çalışmıştı.)

906- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Kadınlardan ilk önce beline kuşak bağlayan Hazreti İsmail Aleyhisselâm'm annesi Hacer'dir. Hazreti Hacer elbise ve entarisi üzerine bir kuşak bağlayarak, izini Hazreti Sare'den gizlemek için entarisinin eteğini yerden çekerdi. Sonra Hazreti İbrahim Aleyhisselâm, zevcesi Haceri ve henüz memede bulunan oğlu İsmail1! yanına alarak Mekke'ye geldi. Hacer ile İsmail'i, Beytullah'ın yanında ve Zemzem kuyusunun üstünde bir büyük ağacın yanına bırakıverdi. O zaman Mekke'de hiç bir insan yoktu. Orada şu da bulunmıyordu. Böyle iken onları buraya bıraktı. Yanlarında sadece bir dağarcık hurma ile bir kırba (tulum) su vardı. Sonra Hazreti İbrahim Şam'a dönmek üzere ayrılırken Hacer onun arkasını takib ederek:
—Ey İbrahim! Tek bir insanı bulunmayan ve hiç bir şeyi olmayan bir vadide bizi bırakarak nereye gidiyorsun? dedi ve bu sözü bir kaç defa tekrarladı. Hazreti İbrahim ise dönüp cevab vermedi. Sonunda Hazreti Hacer dedi ki:
— Böyle hareket etmeyi Allah Tealâ mı sana emretti?
Hazreti İbrahim:
— Evet, Allah Tealâ emretti! dedi. Hazreti Hacer de:
— Öyle ise, Allah Tealâ Hazretleri bizi korur, dedi ve Kabe'nin yanına döndü. Hazreti İbrahim de yola koyularak Hacer üe İsmail'in gözlerinden kaybolduğu Mekke'nin, yukarısında bir yere varınca, Kabe'ye yönelerek ellerini kaldırıp şöyle dua etti:
-Ey Rabbimiz! Ben evladımdan bir kısmını senin mukaddes olan evinin (Kabe'nin) yanında, ekin bitmez bir vadide yerleştirdim. Ey Rabbimiz! Namazı gereği üzere kılsınlar diye... Artık insanlardan bir kısmının kainlerini onlara

meylettir. (Yanlarına varıp Kabe'yi ziyaret etsinler.), Şükretmeleri için de, o belde halkını bazı meyva-Iarla rıziklandır.» (İbrahim sûresi: Âyet 37)
Hazreti İbrahim gittikten sonra Hacer, kırbanın suyu ile bir müddet idare etti, Kırbadaki su tükendi, Hacer susadı. Çocuğu da su-sadı. Hacer, çocuğu İsmail'e şafkat ve merhametle bakıyorkdu. Çocuk ise suzluğun şiddetinden yerde ağlayıp kıvranıyordu. Çocuğun bu haline tahammül .edemeyen annesi Hacer, çevreden gelip geçen var mı, diye bakmak için yüksek bir yer aradı ve en yakın Safa tepesini buldu. Hemen oraya çıkıp etrafı gözetledi, gonra mukabil tepe olan Merve'ye çıktı. Hacer, telaşlı bir vaziyette Safa ile Merve arasında koşup durdu. Bir safa tepesine, bir Merve tepesine çıkarak etrafı gözetledi. Bir insan görebilir miyim diye bakındı. Hiç bir kimseyi göremedi. İşte bu şekilde Safa ile Merve arasında yedi kez koştu. Peygamber Sallallah"u Aleyhi ve SeUem Hazretleri:
«Safa ile Merve arasında hacıların koşmasının aslı budur,» buyurdu.
îbni Abbas söze devamla der ki: Hazreti Hacer yedinci defa Merve'ye çıkınca, bir ses işitti; durdu ve iyice dinledi. Tekrar açık olarak o sesi işitti. Sesin geldiği tarafa baktı: Ey seslenen kimse I bize bir yardım ve faydan varsa bizim imdadımıza koş, diye bağırdı. Bir* de gördük ki, Zemzem kuyusunun şimdi bulunduğu yere bir melek İnmiş, kanadı veya ayağı ile toprağını eşeliyor. Böylece Hazreti Cibril Aleyhisselâm Zemzem suyunu meydana çıkardı. Sonra Hacer, su akıp gitmesin diye avuçları ile su kabım doldurdu ve suyun birikmesi için taş ve toprakla etrafını ördü, «Allah İsmail'in annesine rahmet etsin! Eğer suyun akmasına engel olmayıp onu kendi haline bı-raksaydı yahud, sudan avuç avuç- alıp su kabına doldurmasaydı Zemzem suyu akar pınar olacaktı.» Hacer Zemzem suyundan içti ve çocuğuna da içirdi. Sonra Cibril Hacer'e,
— Sakın helak olmaktan korkmayım/; burada Beytullah vardır. Beytullah'ı bu çocuk ve onun babası bina edecektir. Allah hiç bir zaman bu oğlanın ehlini zayi etmez, dedi.
O zaman Beytullah, tepecik gibi bir yer kabartısı idi. Yağmur sulan gelince, sağından ve solundan akar giderdi. Hazreti Hacer bu Kaide Zemzem suyundan içerek ve çocuğunu da emzirerek bir müddet devam etti. Sonra Cürhüm kabilesinden bir yolcu kafilesi gelip Mekke'nin aşağı tarafında bulunan Kedâ adındaki dag yönünde konakladılar. Bunlar etrafa bakınca Zemzem kuyusunun bulunduğu yerde kuşların uçuştuğunu gördüler. Aralarında dediler ki, bu kuşların su bulunan yerde olmaları lazımdır. Halbuki biz, bu çevrede su bulunmadığını - biliyoruz. Bununla beraber bir bakalım diye çevik iki kişiyi oraya gönderdiler. Orada Zemzem kuyusunu buldular. Sonra arkadaşlarına dönüp iyi bir su kuyusunun bulunduğunu haber verdiler. Sonra bu yolcu kafilesi topluca Zemzem kuyusunun yanına geldiler. Hazreti Hacer de kuyunun yanında idi. Onlar Hazreti Ha-

cere:
— Bize izin verir misin, bu mübarek yerde konaklayalım? dediler. Hazreti Hacer;
— Evet izin veririm-, fakat bu sudan, içip faydalanmaktan başka sîze bir mülkiyet hakkı tanımam, dedi. Onlar da kabul edip razı oldular. Bu Hususta Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeUem:
«İşte İsmail'in annesini Çürhüm kabilesi buldu; zaten o (Hacer) böyle şenlik içinde olmayı arzu ediyordu.» Buyurdu. Sonra Cürhüm kabilesi burasını beğenerek memleketlerinde olan .diğer hısım ve akrabalarını buraya çağırarak Mekke'de ikamet etmeğe başladılar. Orası yapı ve binalarla imar edildikten sonra, Hazreti İsmail de olgunluk çağına erdi ve arapçayı fasih bir şekilde bu Cürhüm kabilesinden öğrenmiş oldu. Hazreti İsmail Cürhüm kabilesi içinde ahlâkı çok beğenilen ve her yönden sevilen bir delikanlı oldu. Cürhüm kabilesi kendisi Üe hısımlık kurmayı arzulayarak ona kendi kabilelerinden bir kız verdiler ve onu evlendirdiler. Bu evlenme işinden sonra annesi Hazreti Hacer vefat etti. Bu arada Hazreti1 İbrahim Aleyhisselâm Hacer ile oğlu îsmaü'i aramak üzere geldi. Daha önce de ayda bir defa olarak Şam'dan Mekkeye gelip dönüyordu. Bu defa adetleri üzere geldikleri zaman Hazreti İsmail'i evinde bulamadı. İsmail'in nereye gittiğini karısına sordu. Kadın, kendilerine yiyecek temini için çıktığını Hazreti İbrahim'e söyledi. Hazreti îbrahün, oğlu İsmail'in karısına geçimlerinin ve durumlarının nasıl olduğunu sordu. Hanım çok sıkıntılı ve zor durumda olduklarını söyledi. Hazreti İbrahim hanıma dedi ki, İsmail'e benden selâm söyle, eve döndüğü zaman kapının eşiğini değiştirsin.
İsmail Aleyhisselâm eve gelince, babasının gelip döndüğünü anladı. Bundan ötürü karısına sordu: — Bugünbize bir kimse geldi mi? kadın cevab verdi;
— Evet, şöyle şöyle bir ihtiyar geldi ve seni sordu. Ben de cevab verdim. Sonra geçimimizden sordu. Ben de son derece sıkıntıda olduğumuzu söyledim. Hazreti tsmail yine sordu:
— O gelen adam sana bir tavsiyede bulundu mu? Hanım:
— Evet, sana selâm söyledi ve kapının eşiğini değiştirsin, dedi.
Hazreti ismail dedi ki, o gelen zat benim muhterem babam Hazreti İbrahim idi. Hem de senden ayrılmamı bana emretmiştir. O halde bertden boş sun, sen ailene dön. Sonra Hazreti İsmail Cürhüm kabilesinden başka bir kadınla evlendi. Hazreti İbrahim Samda bir müddet kaldıktan sonra oğlunu görmek için tekrar Mekke'ye geldi. Yine ismail'i evinde bulamadı. Evde bulunan hanımına İsmail'in nereye gittiğini sordu. O da, eve yiyecek getirmek için evden çıkmış olduğunu söyledi. Sonra Hazreti İbrahim sordu:
— İdare ve geçiminiz nasıldır? O da, Allah'a hamd ederek durumlarının iyi olduğunu söyledi. Sonra Hazreti İbrahim gelinine sordu:

— Yemeğiniz nedir? O da:
— Av etidir, dedi. Yine sordu:
— İçeceğiniz nedir? Hanım:
— Sudur, dedi. Yahud su ve süttür şeklinde cevab verdi. Sonra Hazreti İbrahim onlara düa etti: Allahım! Bunların etine ve suyuna bereket ve bolluk ver. Bu duaları hususunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellemı
«O günde onların (ismail ailesinin) tahıl (hububat) yiyecekleri yoktu.. Eğer mevcut olsaydı, Hazreti ibrahim bunun da bereketine düa ederdi.» buyurdu.
Ibni Abbas der ki: Yalnız et ile su, Mekke'den başka hiç bir yerde sağlığa uygun düşmez. Yine îbni Abbas devamla der ki: Sonra Hazreti ibrahim, oğlu ismail'in hanımına:
— ismail'e benden selâm söyle, kapısının eşiğini sabit tutsun, dedi. Sonra Hazreti İbrahim Aleyhisselâm Şam'a döndü.
Hazreti İsmail evine dönünce hanımına sordu.
— Bugün evimize gelen oldu mu? O da;
— Evet geldi, hem de size selâm etti ve kapının eşiğini sabit tutmanı söyledi. Hazreti ismail:
— İşte o adam benim babam Hazreti İbrahim idi. Sen de benim eşiğimsin. Seni boşamayıp daima hoş tutmamı bana emretmiştir, dedi
ibrahim Aleyhisselâm Şam'da bir müddet daha kaldıktan sonra tekrar İsmail'in yanına Mekke'ye geldi. İsmail Aleyhisselâm da o esnada Zemzem kuyusunun yanındaki büyük ağacın altında ok yontuyordu. Hazreti İsmail babasını görünce, hemen kalkıp babasını karşıladı. Babanın oğula ve oğulun babaya karşı yapması gerekeni yaptılar. Babasının elini eteğini öptü ve sevinçlerinden ağlaştılar. Sonra Hazreti İbrahim, oğlu Hazreti İsmail'e:
__ Ey İsmail! Allah Tealâ Hazretleri burada Beytullah'm binası
için bize emir buyurdu, dedi ve orada çevresinden yüksek olan bir tümseği işaret etti.
îbni Abbas der ki : İşte o zaman Hazreti İbrahim ile Hazreti tsmail, baba oğul Kabe'nin temelini attılar ve duvarım Örmeye başladılar. Duvar taşlarını Hazreti İsmail verir, Hazreti İbrahim de duvarı örerdi. Sonra Kabe'nin duvarları iyice yükselince, Hazreti İsmail, şimdi, *Makam-i İbrahim» diye ziyaret edilen taşı getirdi. O taşı Hazreti İbrahim'in ayakları altına koydu. Böylece Hazreti İbrahim o taş üzerinde durarak duvarı örüyor ve Hazreti İsmail de ona taşları veriyordu. Her ikisi de Allah'a şöyle düa ediyorlardı: «Ey Rabbimiz! Bu hayırlı işi sen bizden kabul buyur. Muhakkak ki sen duamızı işiten, niyetimizi de bilensin.»
Mütercim:
Alemde ve yaratıklar içinde Kabe'den daha şerefli bir yer yoktur. Çünkü onun bina edilmesini Allah Tealâ emretmiştir. Bu emri ulaştıran ve mimarlığını yapan

Cibril Aleyhisselâm'dır. Ustalığını yapan da Halilürrahman İbrahim Aleyhisselâm'd ir. Yardımcısı ve çırağı da Hazreti İsmail Aleyhisseîâm'dır.
Hazreti îbrahhn Beytullah'm inşasını tamamladıktan sonra Cibril Aleyhisselâm gelerek bütün hac usullerini (menasikini) Hazreti İbrahim'e öğretti. Hazreti İbrahim de, M^kam-ı İbrahim adı verilen taş üzerinde durarak kıyamete kadar gelecek nesilleri hac etmeğe davet etti.
— Ey insanlar! Rabbinizin davetini kabul ederek hacca geliniz, diye konuştu. O yıl, Hazreti İbrahim ile Hazreti İsmail birlikte haccettiler. Arafat'da vakfe yaptılar. Hazreti Sare (Radıyallahu Anha) da Beyt-i Makdis'den (Kudüs'den) gelerek beraberce haccettiler. Sonra Hazreti Sare ve Hazreti İbrahim Kudüs'e dönerek her ikisi de orada vefat ettiler. Ziyaretgâhları Kudüs'de Halilürrahman adındaki yerdedir. Allah'ın salât ve selâmı hepsinin üzerlerine olsun...

907- îbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştin
- (Eğer Hazreti Hacer) Zemzem suyunu kendi haline bırakaydı, İbrahim Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in duası bereketi ile zemzem akar su olacaktı.»

908- Ebû Zer EI-Ğifarî (Radıyallahu Anh) der ki:
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordum:
— Ya Resûlallah! Yeryüzünde ilk önce bina edilen mescid hangi mesciddir? Şöyle buyurdular:
«Mescid i Haram dır.» Yine sordum:
— Sonra hangisidir?» Mescidi Aksa.» buyurdular. Aralarında kaç yıl var diye sordum. «Kırk sene var,» buyurdular ve şöyle devam ettiler:
«Her nerede namaz vakti sana erişirse, orada namazı kıl; fazilet oradadır (namazı vaktinde kılmaktadır).»
Mütercim:
Bir de, «insanlar için ilk bina edilen mescid Mekke'deki Kabe'dir,» mealindeki ayeti kerimeyi bu hadis-i şerif teyid etmektedir. Kabe'yi ilk bina eden Hazreti İbrahim Aleyhisselâm değildir. Kâ'be, günümüze kadar onbir defa bina edilmiş ve yenilenmiştir.
Önce melekler tarafından nurdan bina edilmiştir. İkinci defa Hazreti Adem Aleyhisselâm tarafından yapılmıştır. Üçüncü defa Şît Aleyhisselâm tarafından, dördüncü defa İbrahim Aleyhisselâm tarafından, beşinci defa Amalika tarafından, altıncı defa Cürhüm kabilesi tarafından, yedinci defa Kusayy tarafından, sekizinci defa Kureyş tarafından dokuzuncu defa îbni Zübeyir tarafından, onuncu defa da Haccec-i' Zalim tarafından bina edilmiştir. Daha sonra Bağdad fatihi kerrem ve müşerref kılsın.

909- Ebû Humeyd Es Sâidî (RadıyaUahu Anh) der kis
Ashab-ı kiram :
— Ya Resûlallah! Biz sana nasıl salât ve selâm getirelim? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şöyle deyiniz, buyurdu:
«Allahıml İbrahim'in ailesine rahmet ettiğin gibi, Muİıammed'e zevcelerine ve zürriyetine rahmet et. İbrahim'in ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i, ailesini ve züriyetine mübarek kıl. Sen hamde layıksın, kerem sahibisin.»
Kâb bin Acre (R.A.) 'nin rivayetinde şöyledir:
«Bana Salât ye selam İçin şöyle deyiniz: Allahım! İbrahim'e ve İbrahim ailesine rahmet ettiğin gibi, Muhammedi ve Muhammed ailesine rahmet et. Muhakkak ki sen hamde layıksın, kerem sahibisin. Allahım! İbrahim'i ve İbrahim ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i ve Muhammed ailesini mübarek kıl. Muhakkak ki sen hamde layıksın, kerem sahibisin.»

910- tbiti Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallailahu Aleyhi ve Sellem torunlan Hazreti Hasan ve. Hazreti Hüseyin için Allah'a iltica ederek şöyle derdi:
«Sizin atanız CHazreti İbrahim), şu kelimelerle İsmail ve îshak İçin Allah'a iltica ederdi:
Her şeytan ve zararlı haşaratın ve nazar değdiren her gözün şerrinden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım.»

911- Ebû Hüreyre'den (Radıyalîahu Anhî rivayet edilmiştir:
«Biz, ey Rabbim! ölüleri nasıl diriltiyorsun? diyen ibrahim'den (bu soruyu sormaya) daha I^yikız. Allah Teâlâ; yoksa inanmıyomu-sun? buyurmuş -ve İbrahim, gerçi inanıyorum, fakat içim rahat etsin diye (sordum), demişti.
Allah, Lût Aleyhisselâm'a da rahmet etsin. O da (Allah tarafından korunacağını bildiği halde) Sağlam bir barınağa sığınmak istemişti.
Hazreti Yûsuf'un zindanda kaldığı kadar ben kafmiş olsaydım, ona çıkması için gelen haberciye hemen uyar ve çıkardım COnun gibi, hapse giriş nedeninin aydınlığa tamamen çıkmasını beklemezdim).»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin manası üzerinde, alimler çeşitli yorumlarda bulunmuşlardır. Şafiî Hazretlerinin .görüşü şöyle:
Hazreti İbrahim'in kalbine şübhe' gelmesi mümkün değildir. Pey7 amber Sallailahu Aleyhi ve Sellem murad eder/ki, benim kalbimde bu hususta hiç bir şüphe bulunmadığı gibi, Hazreti İbrahim'in kalbinde de asla yoktu.
Lût Aleyhisselâm'uı sözüne gelince: Allah ona rahmet etsin. O cok sağlam bir yere dayanmıştı. Allah tarafından kavmini helak etmek için gönderilen

meleklerin farkına varmıyarak bu müsafirlere tecavüz etmeğe kalkışan kavmine: Ah! Eğer sizi engelleyecek gücüm olsa yahud sağlam bir barınağa dayanmış olsam, sizi bu mü*-safirlere tecavüzden engellerdim, demişti. Halbuki her zaman olduğu gibi, o sırada da Allah'a güveniyor ve dayanıyordu. Böyle olduğu içindir ki, kavminin helak edilmesi için melekler gelmişti.
Hazreti Yûsuf hakkında: Eğer Yûsuf Aleyhisselâm gibi, uzun süre ben zindanda kalıp da bana hükümdar tarafından davetci gelmiş olsaydı, ben başka bir haber beklemeksizin hemen o davetcinin çağrısına uyardım, buyurulması, Hazreti yûsuf'un sabır ve metanetini övmedir. Çünkü Hazreti Yûsuf, ben tamamen suç töhmetinden kurtulmadıkça ve masum olduğum gerçekleşmedikçe çıkmam demişti. Aslında Peygamber Sallailahu. Aleyhi ve Sellem bütün peygamberlerden daha sabırlı ve daha mütahamildir.

912- Seleme bin Ekva (Radıyalîahu Anh) der ki:
Eşlem kabilesinden birtakım kimseler, oklanyla nişan atarlarken Peygamber Sallailahu Aleyhi ve Sellem onlara tesadüf etti ve. şöyle buyurdu:
«Ey İsmail Oğulları (Hazreti İsmail'in soyundan gelen Eşlem oğullan)! nişan atınız, çünkü sizin atanız da (Hazreti İsmail) nişan cı idi. Ben de içinizden falan oğullarının tarafıyım.»
Bunun üzerine iki taraftan biri (Peygamber'in taraftar olduğu gmbun rakibi), nişan atmaktan el çektiler. Hazreti Peygamber sor-
«Siz neden atış yapmıyorsunuz? Onlar dediler ki:
— Ya Resûlallah! Sen onların tarafında olduğun halde bize nasıl atabiliriz (sizin taraftarı olduğunuz grubu nasıl yenmeye çalışabiliriz.)? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Atınız, ben sizinle, hepinizle beraberim,» buyurdu:

913- İbni Ömer'den rivayet edilmiştir:
«Asil oğlu asıl oğlu asıl oğlu asil, İbrahim oğlu İshale oğlu Yakup oğlu Yûsuf'dur»

914- Ebû HÜreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Hızır Aleyhisselâm'a Hızar denmesinin tek sebebi beyaz (kurul otların üzerine oturmuştu ve birden yeşerip ardında sallanmaya başladı.» (Hızır, yeşillik demektir.)
Mütercim:
Hızır Aleyhisseiâm'm peygamber olup olmadığı hususunda ihtilâf edilmiştirv Peygamberliğini ileri sürenlerin delili, «Ben bu işi kendiliğimden yapmadım,» mealindeki ayeti kerimedir.

Diğer bazı alimlerle Şafii alimlerinin büyüklerinden îmam Ne-vevî gibi zatlar ve tasavvuf alimleri, Hızır Aleyhisselâm'ın halen aramızda bulunduğunu, hayatta olduğunu söylemektedirler.

915- Cabir (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in beraberinde Merruz'z Zehrân'da Erâk (misvak) ağacından yemiş topluyorduk. Hazret!
Peygamber,
«Bu yemişlerin kararmışım toplayınız* çünkü kararmışı daha tatlıdır.» buyurdu.
Ashab sordular:
— Ya Resûlallah! kırda koyun güttünüz mü? (ki, böyle kırda yetişen meyvaları biliyorsunuz) Hazreti Peygamber,
«Her peygamber, mutlaka koyun gütmüştür» buyurdular.

916- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
«Adem Aleyhlsselâm ile Musa Aleyhisselâm tartıştılar Musa, Adem'e dedi ki: Sen, hatası yüzünden cennetten çıkan Adem'sin. Adem de ona cevab verdi: Sen de, Allah Teaîâ'nın, Peygamberlik görevleri ve (Tur'da) konuşmak için seçtiği Musa olduğun halde, yaratılmamdan önce Allah'ın bana takdir ettiği bir meseleden dolayı beni kınıyorsun. Hazreti Adem, delil üstünlüğü ile Hazreti Musa'yı iki yenilgiye uğrattı.»

917- Ebû Musa'dan. (Radıyallahü Anh) rivayet edilmiştin
«Erkeklerden çokları kemal derecesine erdiler. Kadınlardan ise, ancak Firavun'un karısı Asiye, îmran'm kızı meryem kemal derecesine ulaştılar. Aişe*nin de diğerjkadmlardan üstünlüğü, tiridin diğer yemeklerden üstünlüğü gibidir»
Mütercim :
Haşlama etin ekmekle karışımından yapılan yemeğe tirid denilir. Bu yemek arablann en nefis yemeğidir. Hem hazım bakımından, hem kuvvet ye lezzet bakımından diğer yemeklere üstün olduğu gibi, Hazreti Aişe de, ahlâk, zekâ ve dirayet, fesahat ve bunlara benzer güzel vasıflara sahib bulunduğundan diğer hanımlara öylece üstünlüğü vardır.
Burada Hazreti Asiye ile Hazreti Meryem'in kemal derecede bulunmalarının belirtilmesi ile onların peygamber olmaları gerekmez. Bunlar, kadınlarda bulunması gerekli vasıfların en üstün mertebesine ulaşmışlardır, demektir. Çünkü kadınlardan peygamber olmadığı hususunda ümmetin ittifakı vardır. Fakat İmam Eş'ari'den nakledildiğine göre, kadınlardan altı. kişi peygamber olmuştu: Havva, Sâ-re, Hazreti Musa'nın annesi Yuhanez, Hacer, Asiye, Meryem. Çünkü bunların

hepsine Allah'dan vahy gelmiştir. Bunların bir kısmı ile de ,/meH ekler ve Cibril konuşmuştur. Kadınlardan peygamber olduğuna daiı görüş, «Senden önce gönderdiklerimiz de ancak birtakım erkeklerdi.» mealindeki ayeti kerime ile reddedilmektedir.
-Kurtubî ye bazı alimler, bu hadîs-i şerifte kemal ile vasıflanan Asiye ile' Meryem'in her halde peygamber oldukları görüşündedirler. Çünkü bu derecede kemal ile vasıflanmak ancak peygamberler için olur. Diğer taraftan velilik mertebesi pek çok kadınlarda mevcuttur, diyorlarsa da onların bu görüşleri alimlerin çoğunluğu tarafından kabul edilmemektedir. Buna dair geniş açıklama Şerkavî şerhinde vardır.

918- îbni Abbaş'dan (Radıyallahü Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Metta oğlu Yunus'dan daha hayırlı olduğunu iddia etmek hiçbir kula yakışmaz.»
Mütercîm
Yûnus Aleyhisselânı balık tarafından yut.ulup onun karnından dışarı çıkması ve buna benzer güçlüklerle karşılaşması onun manevî değerini azâltnııyacağı itibarla hiç kimse, bizim peygamber ondan daha hayırlıdır diye söz söylememelidir. Bu gibi sözlerde bulunmak Muhammed ümmetine uygun bir iş değildir. Bizim peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bütün peygamberlerin en faziletlisi ise de, ima.n ve peygamberlik yönünde, «Allah'ın peygamberlerinden hiçbirini diğerinden ayırd etmeyiz» mealindeki ayeti kerime gereğince peygamberler arasında fark gözetilmez.
Bir de bu nadîs-i şerif tevazu yerinde buyurulmuştur, Ayrıca Yûnus Aleyhisselâm'm Metta'ya nisbetiyle babacının Metta olduğu açıklanarak bazılarının sandığı gibi annesinin ismi olmadığı da bildirilmiştir.

919- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Davud Aleyhisselâm'a Zebur'u okuyup hatmetmek kolaylaştırılmıştı. Nitekim (bir yere gitmek için) hayvanlarının eyerlenmesini emreder ve eyerlenmenıleri bitmeden zebur'u okurdu (hatmederdi). Aynı zamanda Ancak kendi kazancından (el emeğinden) yerdi.»
Mütercîm:
Allah Tealâ Hazretleri bazı kullarına zaman içinde zaman yaratır. Tayyımekân (uzak mesafenin dürülmesi) olduğu gibi, Tayyı za.-man (uzun zamanın dürülmesi, kısa zaman sığdırılması) da olabilir. İmam Nevevi Hazretleri,' Âdâb-ı Kur'an'da söylüyor: Gece dört ve gündüz de dört olmak üzere bir günde sekiz defa Kur'an-ı Kerimi hatmedenler olmuştur.
Kudüs'de Ebû Tahir adındaki bir zat, bir günde on hatim yapardı. Şeyhu'l-îslâm

İbni Ebî Şerif Hazretleri de bir günde Cgece ve gündüz) onbeş kere Kur'anı hatmederdi. Bu bir İlâhi sırdır. Bunu idrak edebilmek ancak Allah'ın feyzi ile olur. Şimdi bile muhtelif memleketlerde altı yedi saatte Kur'an-ı teravih namazlarında hatmedenler vardır. Allah'a hamd olsun...

920- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anhu) rivayet edilmiştir!
«Benim halim ile, İslama davet ettiğim insanların (kâfirlerin) hali, (etrafı aydınlatmak ve herkese ışık tutarak yol göstermek için) ateş yakan adama benzer ki, kelebekler. (İşte benim getirdiğim hidayet nurundan kafirler faydalanacak ve hak yolu bulacak yerde, bu aydınlığa karşı çıkararak cehennem ateşine düşüyorlar.)
Geçmiş zamanda iki kadın vardı. Her İkisinin de yanlarında birer erkek çocukları bulunuyordu. Yolda giderlerken kurt saldırıp bunlardan birinin oğlunu .kaptı. Bu (oğlu kurt tarafından kapılan) kadın, arkadaşına, kurt senin oğlunu kaptı (hayatta kalan benim oğ-lumdur), dedi. Öteki de* hayır, senin oğlunu kaptı! diye karşılık verdi. Sonra Davud Aleyhisselârıı'ın huzurunda muhakeme oldular. Davud Aleyhisselâm, çocuğun yaşlı olan kadına ait olduğuna, hüküm verdi. îki kadın, Davud Aleyhisselâm'ın oğlu Süleyman Aleyhisse-lâm'a gidip durumu anlattılar: Süleyman Aleyhisselâm, bana bıçak getirin, bu çocuğu ikiniz arasında böleceğim, dedi. Küçük kadın, yapma! dedi. Allah sani esirgesin! Bu çocuk onun oğludur. Bunun üzerine Süleyman Aleyhisselâm, çocuğun küçük kadına ait olduğunu hükme bağladı.» (Analık cihetiyle çocuğa gösterdiği merhametle ona sahib oldu.)
Mütercim :
Bu ikinci hüküm, ictihad ile bozulmaz, kaidesine aykırı gibi görülüyorsa da, o zamanda bunun caiz olması ihtimali vardır. Yahud ı ictihaddan sonra haksız olan kadının gerçeği itiraf etmesi üzerine bir önceki hüküm ikincisi ile bozulmuştur, denilebilir. (Aynı zamanda yanlış olarak verilen hükümden dönülmesi gerektiğine de delâlet eder.)

921- Hazreti Ali (Radıyallahu Anh) der kiî
«Devrinin kadınların en hayırlısı İmran'ın kızı Hazreti Meryem'dir. Bu ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hazreti Hatice'dir.»

922 - Ebû Hüreyre'den (Radıyallalm Anh) rivayet edilmiştir-.
Deveye binen kadmlarm en iyisi Kureys kadınlarıdm Bunlar çocuğa en çok şefkat gösteren ve kocaya ait olan hukuk, en^okgb zetlerdir., Ebû Hüreyre, bu hadis-i şerifin hemen **Z**£*™£ ber'den rivayet olarak dedi ki: «tmran'ın km Hazreti Meryem, deve ye hiç binmemiştir.»

923- Ubade'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Her kim, Allah'dan başka hiç bir ilâh olmadığına, birliğine ve ortağı bulunmadığına, Muhanınıed'in O'nun kulu ve peygamberi olduğuna, isa'nın Allah'ın kulu, peygamberi, Meryem'e ilettiği kelimesi ve kendi tarafından bir ruh olduğuna, Cennetin hak ve Cehennemin hak olduğuna şahidlik ederse, Allah onu, yaptığı amel karşılığında cennete koyar.» Bir rivayette de «cennetin sekiz kapısından hangisinden dilerse onu cennete koyar» ilavesi yer almaktadır.

924- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Beşikte konuşan yalnız üç çocuktur. Birincisi Hazreti İsla Aley-hisselâm'dir. İkincisi: İsrail oğullarından Cüreyc adında bir şahıs vardı. Bir gün Cüreyc, namaz kılarken, annesi geldi ve Cüreyc! diye çağırdı. Güreye, anneme cevab mı vereyim, yoksa namaza devam mı edeyim? diye tereddüt etti. (Annesi böyle üç defa onu çağırdığı halde, namazda olması sebebiyle ona cevab veremedi.) Bunun üzerine annesi kızarak oğluna şöyle beddua etti:
— Ali ahi m! Ona fahişe kadınların yüzünü, göstermeden canını alma, Cüreyc, manastırında ibadetle meşgul iken yanına bir kadın gelerek kendini ona teklif etti. Cüreyc kabul etmedi. Kadın, bir çobana gidip kendini teslim etti. Sonra bir oğlan doğurdu ve bu çocuğun (kimden olduğu kendine sorulunca)
— Cüreyc'den olduğunu iddia etti. Bunun üzerine o belde halkı Cüreyc'in manastırını yıktılar. Kendisini de (halk arasına) indirerek sövüp saydılar. Cüreyc abdest aldı, namaz kıldı. Sonra yeni doğan çocuğun yanına vardı,
— Ey bebek, senin baban kimdir? diye sordu. Çocuk Allah'ın izni ile konuşarak:
— Benim babam falanca çobandır, dedi. Bunun üzerine onun manastırım kınp yıkanlar ve kendisine hakaret edenler Cüreyc'e dediler ki.
— Biz senin manastırını altından yapalım. Cüreyc:
— Hayır, kerpiçten yapınız, dedi £ve öylece yapıldı). Beşikte konuşan çocukların üçüncüsü:
Yine tsraîl Oğullarından bir kadın, çocuğuna süt vermekte iken yanından şanlıca şöhretli bir süvari geçti. Bunu gören kadın, şöyle dua etti. Allahim! Bu benim oğlumu da şunun gibi şanlı ve şöhretli yap. Kucağında süt emmekte olan çocuk, annesinin hemen memesini bıraktı ve süvariye dönereki
— Allahim! beni onun gibi yapma, dedi ve annesinin memesine dönüp tekrar emmeye başladı.
Sonra o kadının yanına kötü bilinen bir cariye uğradı. Bu defa: Allahim! oğlumu şu cariye gibi yapma diye dua etti. Süt emmekte olan çocuk memeyi bırakarak:
— AHahım! beni onun gibi yap, dedi. Anne,
— Bu nedendir? diye söyledi, çocuk dedi ki:

— O senin hoşuna giden süvari, zorbalardan bir zorbadır. Bu cariye ise kötü bir iş yapmadığı halde, insanlar ona: sen hırsızlık ettin, zina ettin, derler.»
(Hadîs-i şerifin ravisi Ebû Hüreyre der ki: Peygamber Sallaliahü Aleyhi ve Sellem bu hikâyeyi anlatırken mübarek parmağının ucunu ağzına koyarak çocuğun emişini bize gösterdi. Peygamberin o hali, halâ gözlerimin önündedir.)
Mütercim ;
Beşikte iken konuşan çocuklar, bu hadîs-i şerifte üç kişi olarak bildirilmekte ise de, diğer hadislerde başka çocukların da. konuştuğu beyan edilmektedir.

925- îbnî Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir: «Ben (İsrâ gecesinde) İsa'yı, Musa'yı ve İbrahim'i gördüm. îsâ, kırmızı benizli, kısa boylu ve geniş göğüslü idi. Musa ise, esmer, iri yapılı, ve kıvamlı idi. Tıpkı zotîar gibi.»
Başka bir rivayette: «Hazreti İbrahim'i gördüm. Hazreti İbrahim'in soyundan en ziyade ona benzeyen benim,» diye varid olmuştur.

926- Abdullah'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri tek gözlü değildir. Biliniz ki, Mesîh Dec-caVın sağ gözü kördür; tıpkı su yüzüne çıkan üzüm tanesi gibi.
Bu gece rüyamda kendimi Kabe'nin yanında gördüm ve dalgalı saçları omuzlarının arasına vuran ve sarışın erkeklerin en güzeli gibi görünen sansın bir adamla aniden karşılaştım. Başından su damlaları akıyor ve ellerini iki adamın omuzlanna koymuş olduğu halde Kabe'yi tavaf ediyordu. Bu kimdir? diye sordum Meryem'in oğlu Mesih İsa'dır, dediler. Sonra onun arkasında pek kıvırcık saçlı, sağ gözü kör ve tanıdıklarımdan İbn-i Katan'a en çok benzeyen bir adam gördüm. Ellerini bir adamın iki omuzuna dayamış Kabe'yi tavaf ediyordu. Sordum: Bu kimdir? Mesîh Deccal'dırl dediler.»

927- îbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir: ^Rüyamda Kabe'yi tavaf ederken ansızın sarışın, düz saçlı ve iki kişi arasında yalpa vurarak yürüyen bir adam gördüm. Başından su Cter) damlıyor veya akıyordu. Bu kimdir? diye sordum. Meryem'in oğludur! dediler. Dönüp ona bakayım derken ansızın kzrmızı benizli iri yapılı, kıvırcık saçlı ve sağ gözü, su yüzeyine vuran üzüm tanesi' ne benzer şekilde kör bir adam gördüm. Sordum: Bu kimdir? Bu Dec cal'dny dediler. Ona en çok benziyen insan İbni Katan'dır» Zührî demiştir ki, İbni Katan, Huzaa kabilesinden bir adam olup cahilivet devrinde Ölmüştür,
Mütercim:
Daha önce Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiği hadîs-i şerifte Hazreti îsâ Aleyhisselâm'm teninin beyaz ite kırmızı karışımı olduğu belirtilmiştir, ibni

Ömer'in rivayetinde ise sansın tenli gösterilmektedir. Ancak burada kullanılan «âdem» tabiri, Arap dilinde hem esmer ve hem sansın manalarında kullanılmaktadır. Diğer hadislere dayanarak biz ikinci manayı tercih ettik. Aynı zamanda, güneş yakmasından ileri gelen esmerlik de kaydedilmiş olabilir.

928- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«İnsanlar içinde Meryem'in oğlu îsâ'ya en yakın olan benim. Zaten bütün peygamberler, babadan kardeşdirler. Üstelik benimle onun (Hazreti İsa'nın) arasında başka bir peygamber de yoktur.»

929- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Dünya ve ahirette Meryem'in oğlu İsa'ya en yakın insan benim. Zaten peygamberler babadan kardeşdirler. Anneleri ayn, dinleri kı-h-i (tevhid dinidir),»

930- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Meryem oğlu İsa Aleyhisselâm, bir adamı hırsızlık yaparken gördü ve ona, çaldın mı? diye sordu. Adam dedi ki:
— Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, çalmadım. Bunun üzerine Hazreti tsâ:
— Ben Allah'a iman ettim ve gözümü yalanladım, dedi.»
Mütercim:
İmam Malik ile îmam Ahmed bin Hanbel bu hadis-i şerif ten yalnız hakimin (kadının) bilgisi ile hüküm vermek caiz olmadığını çıkarırlar.
İmam Azam ile îmam Şafiî Hazretleri ise, hırsızlık ve diğer şer'i cezayı gerektiren suçlarda hakimin bilgisi ile hüküm vermek caiz değilse de, diğer adi hukuk davalarında caizdir. Mecelle'de de hakimin bilgisi, hüküm sebeplerinden sayılmamaktadır.

931- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) der ki:
«Hıristiyanlar Meryem oğlu İsa'yı ağın derecede övdükleri gibi
beni övmeyiniz. Ben ancak Allah'ın kuluyum. Benim için, Allah'ın
kuludur ve resulüdür, deyiniz.»
Mütercim:
İlk zamanlar ashabdan bazı kimseler Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e secde edecek oldular. Secde etmek için izin istediler. Bunların isteğine karşı, secde ve ibadet ifadesi ancak Allah'a mahsustur; eğer bir adamın bir adama secdesi caiz olsaydı, zevcenin kocasma secde e'anesini emrederdim, buyurdular. Hadîs-i şerif bu münasebetle vari.d olmuştur.

932- Etoû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Hazretfı îsâ sizin aranıza inince ve imamınız da sizden olunca, bakalım nasıl olacaksınız?»
Mütercim:
Hazreti îsâ'nın gökten inmesi muhakkaktır. Dini inançlarnnız-dandır. Ayni zamanda kıyametin büyük alâmetlerindendir. İnişinde Kur'anın hükümleri iîe amel edecektir. Deccal'i öldürecektir. Bazı rivayete göre dünyada yedi sene, bir rivayete göre ondokuz sene ve zayıf bir rivayete göre de kırk sene hükmedecektir.[60][20]

İSRAİL OĞULLARI BAHSİ

933- Huzeyfe'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Deccal çıktığı zaman yanında su ve ateş bulunacaktır. Fakat insanların gölüne ateş görünen soğuk sudur. Soğuk su görünen de yakıcı ateşdir. Sizden kim Deccal zamanına yetişirse, ateş olarak göı.1-düğü tarafa düşsün Aslında O, (ateş değil) soğuk ve tatlı sudur.» Huzeyt'e der ki, Hazreti Peygamberin şöyle buyurduğunu işittim: «Sizden önceki bir devirde yaşayan bir adama, canını almak içlin melek geldi. Sonra (kabirde) kendisine soruldu: Hayırlı bir iş işledin mi? Bilemiyorum, cevabını verdi. Ona, bak (düşün), denildi. Adam dedi ki: Bir şey bilmiyorum, ancak ben dünyada insanlarla alış veriş yapardım. Onlara ikramh verir, varlıklı olanı sıkıştırmaz ve eli darda olam geçerdim (alacağımı bağışlardım). Bu yüzden Allah onu cennete koydu.»
Yine Huzeyfe der ki, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SelJ.em'in
şöyle "buyurduğunu işittim:
«"Bir adam, Ölümü yaklaşıp hayattan ümidini kesince çoluk çocuğuna vasiyet etti: Öldüğüm zaman benim için bir yığın odun toplayarak bir ateş yakınız. Ateş, etimi yiyip kemiğime dayanarak kemiklerimi de yakınca, yanmış kemiklerimi alın. Bunları, Öğütün. Sonra rüzgârlı bir gün bekleyin. Onları o günde denize saçın. Adamın vasiyetini yaptılar. Allah, onun parçalarını bir, araya getirdi ve ona sordu: Bu vasiyeti niçin yaptın? Adam-. Bunu senden korkduğum için yaptım, dedi. Allah da onu bağışladı.»
Ukbe bin Amir der ki, ben de bu hadîs-i şerifi Peygamber Sallal-lahu Aleyhi ve Sellem'den işittim; o adam da kefen soyucu idi.
Mütercim:
Başlta bir hadîâ-i şerifte: Deccalin hükmünde cennet ve cehennem gibi, azab ve mükâfat vasıtaları bulunacak. Fakat herkesin cennet sandığı şey, cehennemin kendisidir. Cehennem sandığı şeyde aynen cennettir, diye varid olmuştur.

934- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
«İsrail Oğullarını peygamberler idare ederdi. Bir peygamber Ölünce, onun yerini başka peygamber alırdı. Şu bir gerçek ki, benden sonra hiçbir peygamber yoktur. Fakat benden sonra halifeler gelecek ve sayıları artacaktır.» Ashab sordular:
— (Ya Resûllllah) bize ne emredersin? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Sıralarına göre, onlara yaptığınız biati (n gereklerini) yerine getiriniz ve onlara haklarını veriniz. Çünkü Allah Tealâ Hazretleri onları, idare ettikleri kimselerden sorumlu tutacaktır.» (Halk, idareciye karşı sorumlu olduğu gibi, idareci de, idare ettiklerinden dolayı Allah'a karşı sorumludur.)

935- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh) der ki.
«Muhakkak ki siz, sizden öncekilerin (kötü adetlerine) yollarma kans arsın arşın uyacaksınız. Hatta onlar, keler deliğine gireceksiniz.» Ya Resûlallah! dedik. Bizden ön ümme^r Yahuli ve Hıristiyanlar mıdır? Hazreti Peygamber:
Başka kim olabilir? (Gayet tabu ki, onlardırl» buyurdu.

936- Ebû Amır'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Benden, bir ayet olsun tebliğ ediniz. İsrail Oğullarından da rivayet ediniz. Bunda bir sakınca yoktur Her kim benim adıma kesden yalan söylerse cehennemdeki yerine hazırlansın.»
Mütercim :
Bu hadîs-i şerif üzerinde alimler birbirinden ayrı görüşler ileri sürmüşlerdir. Bazıları, yalan hadîs uydurmayı, din aleyhinde olan sözler olarak değerlendirerek haramdır, diyorlar. Helali haram ve haramı helal veya farzı inkâr gibi şeyleri uydurmak cehennem azabını gerektirir. Fakat dinimizde meşru olan bir şeyi değerlendirmek ve ona rağbet kazandırmak için uydurulan hadîslerden dolayı bunu yapanlar o azaba layık değillerdir. Meselâ: Kâfirûn sûresini okuyan kimse, dünyada ne kadar kâfir varsa onların sayısınca sevab kazanır, diye hadîs rivayet eden gibi. Bu gibi uydurma hadisler Beyzavl tefsirinde vardır. Diğer va'z ve nasihat kitaplarında ise, bunlar sayılamayacak kadar çoktur. Bunlar dinin aleyhinde olmayıp doğru olan sözlerdir. Çünkü Kâfirûn süresini okuyan kimsenin bu okuyuşu Allah katında makbul olursa, değil dünyada bulunan kâfirlerin sayısı, belki bütün dünyada bulunan tüm yaratıkların sayısı kadar. sevab kazanabilir. Zira bu okuyuş sebebiyle hem dünyadan ve hem-de dünya içinde bulunanlardan daha hayırlı olan cennete girebilecektir.
Bir de hadis-i şerifin manas! ve hükmü 0££ lafizlan değiştirilmiş olursa bu ittifakla caizdir. Fakat ""^n kahir ekseriyetine göre, hangi sebeple olursa olsun hadis uydurmak ba tüdır.

937- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Arih) rivayet edilmiştir!
«Yahudi'lerle Hıristiyanlar saç - sakallarını boyamazlar; siz onla! ra muhalefet edin (kına ile boyanınız).»
Mütercim;
Kına ile sakal boyamak bizim türkiyede uygulanmamaktadır. Acemler, kına ile sakallarını boyarlarsa da bizde bu iş ayıb sayılmıştır. Siyah boya ile boyamak her yerde göze çarpmaktadır. Halbuki mücahid askerlerden başkasının siyah boya ile saç sakalını boyaması mekruhtur. Fakat zevcesi küçük, kendisi yaşlı olan bir erkeğin siyah boya kullanmasını da caiz görmüşlerdir.

938- Cündüb bin Abdullah'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Sizden Öncekilerden bir adam yaralanmıştı. Yaranın acısına dayanamadı ve bir bıçak alıp onunla kolunu kesti. Kanı dinmeyerek adamın ölümüne sebep oldu. (İntihar etmiş sayılan bu adam hakkında) Allah Tealâ şöyle buyurdu: Kulum, kendi canına benden önce önce davrandı ve bende ona cenneti haram kıldım.»
Mütercim ;
întihar etmek büyük ginah olduğundan bunu yapan müşlünıan-lar cehenneme. düşerler. Ançа-k imanları olduğu için ebedî olarak cehennemde kalmazlar. Fakat haram olan intihar işini helal kabul ederek işleyenler ise, ebedî olarak cehennemde kalırlar. Çünkü küfre varmışlar demektir. İntihar, cana kıymak olduğundan şirkten sonra gelen en büyük günahtır.

939- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Ânh) rivayet edilmiştir;
«îsraîl Oğullan İçinde abraş, kel ve amâ olan üç kişiyi Allah Tealâ imtihan etmek murad etti ve onlara bîr melek gönderdi. Önce melek, abraş olan adama vardı ve en büyük isteğin nedir? diye sordu. Adam dedi ki: Güzel bir renk, ve güzel bir ciid (isterim); çünkü insanlar benden iğreniyorlar. Sonra o melek, abraş olan bu adamı sıvazladı. Hastalık adamdan gitti. Ona güzel bir renk ile güzel bir ciid verildi. Sonra melek bu adama sordu:
— Dünya malından en çok sevdiğin nedir? Adam:
— Deve veya sığir severim, dedi. Bunun üzerine adama on aylık gebe bir deve verildi. Melek adama dedi ki:
— Sana bu deve mübarek (bereketli) olsun!
Bundan sonra-melek kel olan ikinci adama geldi ve;
— Senin için en sevimli şey nedir? diye sordu. Adam:
— Gür saç ve benden bu kelliğin gitmesi; çünkü insanlar benden tiksiniyor, dedi. Melek onun da başını sıvazladı. Hemen kelliği gitti ve kendisine gür saç verildi. Sonra melek adama sordu:

— En sevdiğin mal nedir? Adam:
— Sığır, dedi. Allah ona yüklü bir sığır ihsan etti. Sonra melek ona: Sana bu sığır mübarek (bereketli) olsun, dedi.
Daha sonra ama olan üçüncü adama geldi ve!
— En sevdiğin şey nedir (diye) sordvı. Adam:
— insanları görebilmem için Allah'ın bana gözlerimi geri vermesidir, dedi. Melek onun gözlerini sıvazladı. Allah da adamın gözlerini açtı. Melek yine sordu:
— Senin en sevdiğin mal hangisidir? Adam:
— Davan severim dedi. Melek hemen bu adama dağurmalik bir koyun verdi: Bu üç adamın da hayvanları doğurdu, yavruladı. Birincisinin bir vadi dolusu devesi, ikincinin bîr vadi dolusu sığırı ve üçüncüsünün de bir vadi dolusu koyunu oldu. Aradan zaman geçtikten sonra aynı melek, eskiden abraş olan adama abraş suretinde gelip:
— Ben yoksul bir adamım. Bu yolculuğumda bütün imkanlarımı yitirdim. Bugün, ancak Allah'ın ve bir de sizin sayenizde ülkeme varabilirim. Sonra bu güzel rengi, bu güzel cildi ve bu develeri veren Allah rızası için senden bir deve isterim ki, onunla yolculuğumu yaparak memleketime varayım, dedi. Adam:
— Haklar çok (senden daha muhtaçlar var, sana veremem),
dedi. Melek adama dedi ki:
— Ben seni tanır gibiyim. Sen evelce insanların senden tiksindiği ve fakir iken Allah'ın sana servet verdiği abraş değil misin? Adam cevab verdi:
— Hayır, ben bu servete, babadan babaya intikal suretiyle kondum. Melek ona:
— Eğer yalan söylüyorsan, Allah seni eski haline çevirsin, dedi. Sonra eski şekil ve suretinde kel âdâma geldi ve önceki adama söylediklerini aynen bu adama da söyledi. Bu kel adam da abraşın vermiş olduğu cevabı verdi. Melek bu ikinci adama da dedi ki; Eğer yalan söylüyorsan Allah seni eski haline çevirsin.
Sonra melek, amâ olan üçüncü adama eski suretinde geldi ve:
— Ben yoksul ve yolcu bîr adamım. Bu yolculuğumda çaresiz kaldım. Bugün, beni memleketime ulaştıracak bir imkânım yokî ancak Allah ve sonra sen varsın. Sana gözlerini çeviren Allah rızası İçin senden bir koyun istiyorum ki, onunla memleketime gidebileyim Adam şöyle cevab verdi:
— Ben kör idim. Allah, gözlerimi bana geri çevirdi. Ayni zaman da fakir idim. Allah beni zengin yaptı. Malımdan dilediğini al Al lah'a yemin ederim ki, Allah rızası için bugün her ne kadar alırsan sana güçlük çıkarmam. Melek ona: Malına sahih ol. Siz imtihan edil diniz. Allah senden razı oldu; fakat diğer iki arkadaşına gazab etti»

940- Ebü Saİd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

«İsrail Oğulları içinde bir adam vardı; doksan dokuz insan Öldürmüştü. Sonra kendi akıbetinin ne olacağını sormak üzere evinden çıkıp bir rahibin yanına vardı. Rahibe şovdu.- Benim İçin kabul olacak bir tevbe var mıdır? Rahib, hayır (senin için tevbe yoktur) dedi Katil adam, bu rahibi de Öldürdü. Adam yine soruşturmaya başladı. Birisi, ona dedi ki: falan ve falan kasabaya git (orada tev-ben kabul olur.) Katili yolda giderken ölüm yakaladı ve göğsünü o kasabaya doğru çevirerek can verdi. Sonra rahmet melekleri ile azab melekleri bu katil hakkında idtjialaştılar. (Rahmet melekleri, tevbe-ye yöneldiği cihetle azab edilmemesini ve azab melekleri de henüz tevbe yerine varmadığından ona azab edilmesi gerektiğini söylediler.) Bunun Üzerine Allah Tealâ Hazretleri; katilin gitmekte olduğu tevbe kasabasına, yaklaş! ve ayrıldığı kasabaya da, uzak I aş! diye emretti. Sonra meleklere buyurdu ki: Ölen adam iki kasabadan herbiri arasındaki mesafeyi ölçün sonra o, gitmekte olduğu kasabaya bir karış daha yakın bulundu. Bu sebepten katil bağışlandı.»
Mütercim
Katil hakkında uygulanması gereken ceza kısastır. Ancak bu kısas işini ölünün varisleri dava açarak hakim huzurunda isbat etmeleri icab eder. Böyle bir dava olmadığı zaman, katilin tevbe ve istiğfar ederek Allah'a ibadetten başka kurtuluş çaresi yoktur. Ancak adam öldürme işinde kul hakkı olduğundan helâllik alma işi zor bir meseledir. Cenab-ı Hak dilerse, ölü tarafını razı ederek katili de bağışlayabilir. Yoksa adam öldürme gibi büyük bir cinayetin kolay bir şekilde bağışlanması vardır, diye bir düşünce hatıra gelmemelidir.

941- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: -Adamın biri, birisinden bir akar satın aldı. Sonra akarı satın alan adam, o akarda İçi altın dolu bir desti buldu. Akarı satın alan adam, akarın eski sahibine, altınlarını al, dedi, ben senden ev satın aldım, altın satın almadım, Akarın eski sahibi de, ben bu yeri, içindekilerle birlikte sana sattım, (altınlar senin hakkındır) dedi. Bunun üzerine, bir adamın hakemliğine baş vurdular. Bu hakemliğine başvurdukları adam sordut
— Çocuklarınız var mı? İkisinden biriî
— Benim bir oğlum var, dedi. Diğeri de:
— Benim bir kızım var, dedi. Hakem dedi ki:
— Oğlanı kızla evlendirin ve altınları onlara harcayın ve sadaka
da; verin.»

942-Üsame bin Zeyd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir*
«Taun hastalığı, İsrail oğullarından bir topluma yahut sizden önceki bir toplama gönderilen bir azaptır. Siz bir yerde Taun (veba) hastalığı olduğunu duyarsanız

sakın oraya girmeyiniz. Bulunduğunuz yerde bu hastalık çıkarsa, ondan kaçarak yerinizden çıkmayı-nız.»
Mütercim ;
Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) Taun hastalığı zamanında Şam beldesine girmeyip Medine'ye döndü. Hatta Şam valisi Ebû Ubeyde (Radıyallahu Anh) Hazreti Ömer'e:
— Ya Ömer! Sen Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun? dedi. Hazreti Ömer'de ona şu cevabı verdi:
— Allah'ın bir kaderinden diğer bir kaderine kaçıyorum. (Benim yaptığım iş de Allah'ın kaderi dışında değildir).
Ebû Musa El-Eş'arî Hazretleri, Taun hastalığı zamanında çocuklarını taşraya uzaklaştırır olduğu ve bazı kimselerin de bu hastalıktan çevre yerlere savuştuğu nakledilmektedir. Şerkavî, şerhinde buna işaret ediyor.

943- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Ben, Resûlülîâh Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Taun hastalığından sorunca bana şu cevabı, vermişti:
«Gerçekten taun bir azabdır; onu dilediği kimselere gönderir. Allah Tealâ Hazretleri bu hastalığı müminlere bir rahmet kılmıştır. Hangi bir mümin, taun hastalığı çıkıpta Allah'd an sevab dileyerek, sabrederek ve ancak Allah'ın takdir ettiği şey kendisine isabet eder inancı ile memleketinde beklerse, ona bir şehid mükâfatı kadar sevab vardır (sonradan başka bir hastalık sebebiyle ölse bile^yine şehid sevabım alır).»

944- Abdullah ibni Mes'ud (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu hadisini anlatırken, sanki onu görüyor ve ona bakıyor gibiyim:
«Peygamberlerden bir peygamberi, kavmi vurmuş ve kana bulamışlardı. O peygamber ise yüzünden kanları silerek: Allah*ım! Benim kavmimi bağışla; çünkü onlar (benim peygamber olduğumu) bilmezler, diye dua ediyordu.»
Mütercîm;
Bu olaya bizzat, Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz uğradı. Mübarek yüzünden akan kanları hem siliyor ve hem de: «Allahım! Kavmimi bağışla; çünkü onlar bilmezler» diye dua ediyordu.

945- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) rivayet etmiştir: «Böbürlenerek ve büyüklük taslayarak eteğinin uçlarını yerden çeken bir adam, Allah tarafından yere batırıldî ve o kimse, kıyamete kadar toprak içinde kaynayıp gitmektedir.» (Büyüklük taslayan-lar, giysilerinin eteklerini uzatarak yürürken yerden

çekerlerdi.)[61][21]

MENAKIB BAHSİ

946- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«İnsanları madenler gibi bulacaksınız. Cahiliyet devrindeki (İslâm'dan önceki) ipi insanlar, dinî bilgilere sahip oldukları takdirde, fslâm devrinin de iyi insanlarıdır. Bu vazife (devlet idaresi) için en iyi kişiyi, insanların bu göreve en isteksiz olanı bulacaksınız. Bunlara bir yüzle, bunlara da başka bir yüzle gelen iki yüzlü kişiyi, insanların en kötüsü bulacaksınız.»

947- Ebû Hüreyre'den (RadıyaUahu Anh) rivayet, edilmiştir: RU hususta (devlet idaresinde) insanlar (Araplar), Kureyş'e tabidirler. Müslümanları müslümanlanna tabi ve kâfirleri kâfirlerine tabidir.
insanlar madenler gibidir. Cahiliyette hayırlı olanları, dinî, bilgiyeLhip oldukları takdirde, islâm'da da hayırlı olanlarıdır.
Bu vazife (devlet idareciliği) için, içine düşünceye kadar insanların en isteksizi olan kişiyi, onların en iyilerinden bulacaksınız.»

948- Muaviyeden (RadıyaUahu Anh) rivayet edilmiştir: «Bu görev (devlet idareciliği) Kureyş'indir. Hiç kimse Kureyş'in bu hakkına karşı çıkamaz; eğer çıkacak olursa, Allah onu, yüzünün üstüne yere çalar. Ancak Kureyş, din işlerini ve adaleti ayakta tuttukları müddet bu hakka sahiptirler; aksi halde onu yitirirler.»

949- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Kureyş'den iki kişi kalsa bu görev yine onlarda kalacaktır.»

950- Cübeyr bin Mut'ım'den (Radıyallahu Anhî rivayet edilmiştir!
Haşimoğullan ile Muttaliböğullan bir ailedir.»

951- Ebû Hüreyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiş
«Kurqyş, Ensar, Cüheyne, Müzeyne, Eşlem, Eşça ve Ğifar kabileleri benim velayetim altındadırlar. Onların Allah ve Resûlülündeiî başka velileri yoktur.»

952- Ebû Zer'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Bile bile kendisini babasından başkasına nisbet eden kimse ancak nankördür. Kim de, soyundan olmadığı bir kavme kendisini nisbet ederse, o kimse

cehennemdeki yerine hazırlansın.»

953- Vaile bin Eska'dan (Radıyalîahu Anh) rivayet edilmiştir
«Bir adamın, kendisini babasından başkasına nisbet etmesi veya rüyasında görmediği bir şeyi gördüm yahut Peygamber Sal-î alî ahu Aleyhi ve Sellem'in söylemediği bir şeyi, söyledi demesi iftira ve bühtanın en büyüğündendir.»

954- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Gifar kabüesini Allah Tealâ mağfiret etti. Eşlem kabilesine Allah selâmet verdi. Usayye kabilesi ise, Allah'a ve onun peygamberine asi oldu.» (Bi'r-i Maûne'de peygamberin hafızlarını şehid etmişlerdi. Böylece isyan kökünden gelen adlarının gereğini yapmış oldular. Nitekim gufrandan gelen Gifar ve selâmetten gelen Eşlem de Sdlarına layık oldular.)

955- Ebû Bekre'den (Radıyallahu Anhl rivayet edilmiştir:
Temimoğulları kabilesinden Akra bin Habis, Peygamber Sallal-lahu Aleyhi ye Sellem Hazretlerine dedi ki: Eşlem, Gifar ve Müzeyne (hadisin ravilerinden İbn~ü Ebî Yakub'a göre muhtr melen de Cü-heyne) kabilelerinden yalnız hacıları soyanlar sana tabi olmuştur.
Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
Eşlem, Gifar, Müzeyne ve Cüheyne kabileleri, eğer Temim oğulları, Âmir oğulları, Esed ve Gatfan kabilelerinden hayırlı ohirsalar bu (ikinci grup) kabileler hüsran ve mahrumluk içinde kalrriar mı dersin?» Akra: Evet, bizim kabilelerimiz için büyük bir noksanlık olur, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:
«Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onlar (Eşlem, Gıfar, Müzeyne ve Cüheyne) bunlardan (Temîm, Ânür, Esed ve Gatfan'dan) daha hayırlıdır.»

956- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Eşlem kabilesi, Gifar kabilesi, Müzeyne ve den brc kişiler - yahut Cüheyne veya Müzevne'den buı£*h£ Allah katında- veya kıyamet gününde, - Esed, Temim, Hevazın ve Gatafan'dan daha hayırlıdır.»

957- Ebû Zer El-Ğifaıl (Radıyallahu Anh) der ki:
Ben, Ğifar kabilesinin bir ferdi idim. Mekke'de birinin Peygamberlik iddiasıyla ortaya çıktığını duydum. Bunun üzerine kardeşim Enis'e, Mekke'ye gidip o zat ile görüş ve bana onun hakkında bilgi getir, dedim. Kardeşim Mekke'ye giderek görüşüp geri geldi. Kardeşime ne haber var? diye sordum. Bana şu cevabı verdi*

— Allah'a yemin ederim, bu zat daima insanlara hayır ve iyilik emrediyor. Kötülüklerden sakındırıyor. Onu iyi bîr kimse buldum.
Ben, kardeşime:
— Sen bana yeterince haber getiremedin, d^dim. Sonra dağarcığımı ve değneğimi alarak Mekke'ye gittim. Mescid-i Haram'a girdim. Hazreti peygamberi tanımıyor ve onu sorup tanımak da istemiyorum gibi hareket ettim, suyundan içtim. Hem su yerine, hem de gıda yerine geçti. Ben bu halde iken —sonradan Ali olduğunu öğrendiğim— bir adam bana: galiba sen yabancısın, dedi. Ben de: Evet, dedim. Adam:
— Öyle ise, haydi bizim eve gidelim, dedi. Ben de:
— Peki, dedim- Böylece onunla evine/ vardık. Fakat ne o ban£ bir şey sordu ve ne de ben ona bir şey sordum. O gece evinde mü-safir kaldım. Sabah olunca yine Mescid-î Haram'a girdim. Hazreti Peygamberden hiç kimseye yine soramıyordunı, hiç kimse de ondan bana bir haber vermiyordu. Sonra Hazreti Ali yanıma geldi ve bana:
— Bu yabancı, daha konuklayacak olduğu yerini bulamadı mı? dedi. Hayır, dedim. Maksadımın Mekke'de kalmak olmadığını bildirmek istedim. Hazreti Ali:
— Öyle ise haydi gidelim, dedi. Beraberce gittik. Sonra bana sordu:
— Senin halin nedir, buraya kadar gelişinizin sebebi nedir? Ben dedim ki, halimi size anlatacağım. Ancak benim halimi hiç kimseye açmayacaksınız. Bu şartla size anlatırım, dedim. Ev sahibi (Hazreti Ali):
— Peki, öyje olsun; dedi. Bunun üzerine anlattım:
— Bize bir haber ulaştı. Burada peygamberlik iddiasında bulunan bir zat ortaya çıkmış. Bunun üzerine kendisi ile görüşüp bana haber getirmek üzere daha önce kardeşimi buraya göndermiştim. Fakat kardeşim beni tatmin edecek yeterince bir haber getiremedi. Sonra bu peygamberle görüşmek için buraya geldim. Bu konuşmama karşılık ev sahibi bana:
— Tamam, isabet etmişsin. Ben şimdi o peygamberin huzuruna gidiyorum. Beni takip et ve girdiğim yere gir eğer sana zarar verebilecek bir kimseye rastlarsam güya ayakkabımın bağı kopmuş da onu düzeltiyormüşum gibi bir kenara çekilirim, sen yoluna devam edersin, dedi. Sonra kalkıp gitti. Ben de onu takiben yürüdüm. Nihayet önce o ve peşinden ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna girdik. Ben:
— Ya Resûlallah, bana İslâm dinini bildir, dedim. Hazreti Peygamber bana Şehadet kelimesini telkin etti. O anda İslam'ı kabul ettim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu :
«Ey Ebû Zer: Bu davayı (müslümanlığıni) gizli tut ve kendi memleketine dön. Ne zaman açığa vurduğumuz haberini alırsan bize gel.»
Bunun üzerine ben Hazreti Peygambere şöyle dedim:

— Seni hak Peygamber olarak gönderen yüce Allah'a yemin, ederim ki, şimdi gidip insanların ortasında şehadet kelimesini haykıracağım.
Hemen huzurlarından çıkarak Mescid-i Haram'a gittim. Kureyş
kâfirlerinin hepsi orada idiler. Onlara hitaben:
— Ey Kureyş topluluğu! Ben, EŞHEDÜ EN LÂ ÎLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHU VE RESÜLÜHÜ diyerek Allah'ın birliğine ve Hazreti Muhammed'in de onun peygamberi olduğuna şahidlik ediyorum, dedim. Kureyş kabilesinin ileri gelenleri;
Bu dinini değiştiren adamı kalkıp dögünüz, • çüye emrettiler. Kalktılar ve beni öldüresiye dövmeye başladılar. Hazreti Abbas, imdadıma yetişerek üzerime kapandı. Sonra Kureyş topluluğuna dönerek:
— Siz ne yapıyorsunuz? Bu, Ğifar kabilesindendir. Ğifar belde-, si ise sizin ticaret yerinizdir, daima uğradığınız yerdir, dedi. Beni bıraktılar. Ertesi gün sabah olunca ayni şekilde hareket ettim ve yine Kureyş kâfirlerinin saldırısına uğradım. Hazreti Abbas yine imdadıma yetişerek üzerime kapandı ve beni onlardan kurtararak ayni sözleri Kureyş halkına söyledi,
Bu hadîs-i şerifi anlatan İbni Abbas, işte Ebû Zer El Gifarî (Ra-dıyallahu Anh) bu şekilde müslüman olmuştur, der.
Mütercim:
Hazreti Peygamberin ona: «İslâm dinini kabul ettiğini açığa vurma» diye emredişi, kesin bir emir olmayıp ona bir eziyet yapılmaması içindi. Bir merhamet icabıydı. Ebu Zer Hazretleri bunu anladığı için islâmiyeti açığa vurmayı tercih etti.

958- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Kahtan kabilesinden bir adam çıkıp asası (sopası) ile insanları sürmedikçe (idare etmedikçe) kıyamet kopmayacaktır.»
Mütercim:
Kahtanî lakabıyla şöhret bulan bu şerefli zatın ismi Cehcah imiş. Bu zat güçlü ve adil bir idareci olan Hazreti Mehdi'den sonra ortaya çıkacaktır. Ayni zamanda Hazreti Mehdî'nin gidişatında bulunacaktır. Bir çoban koyunları bir, çomağı ile rahatça idare ettiği gibi, bu da bütün memleketler halkını öyle rahatça idare edecek ve halk da ona tam bir b.ağhhkla itaat edecektir. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

959- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der ki: Müreysi gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdik. Muhacirler de bir hayli kalabalıktı. Muhacirler arasında oyunbaz, (Cehcah bin Kays El-Ğifarî, adında) bir adam vardı. Dönüşümüzde bu oyunbaz adam Ensar'dan birinin kıçına tekme attı.

Ensarlı, şiddetli bir şekilde öfkelendi ve ikisi de yandaşlarını çağırmaya başladılar. Ensarlı: Ey Ensar, yetişin! diye bağırdı. Muhacir

— Ey Muhacirler, yetişin! diye bağırdı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem çjkıp:

«Burada cahiliyet halkı davasının işi ne?» buyurdu ye sonra: «Bunların hali nedir?» diye sordu. Kendisine haber verildi ki, Muhacirlerden bir zat, Ensar'dan birine tekme atmıştır. Olay bunun üzerine çıkmıştır. Hazreti Peygamber:

«Bu cahiliyet adetini bırakın; o kötü bir şeydir.» (Münafıklardan olan) Abdullah bin Übey bin Selûl konuştu:

— Muhacirler, bize (Medinelilere) karşı çağrıştılar ha! Hele bir Medine'ye dönelim; muhakkak orada aziz (ev sahibi) olanlar zelil (sığıntı) olanları dışarı atacaktır (Medine'den Muhacirleri çıkaracaktır) . Bunu duyan Hazreti Ömer, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordu:

— Ey Allah'ın peygamberi! Şu münafık Abdullah'ı öldürelim mi? Hazreti Peygamber:

«Hayır! sonra insanlar, Peygamber kendi adamlarını öldürürdü, diye konuşurlar.» buyurdu.

960- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Amr bin Lühayy bin Kam'ate bin Hindif, Hüzaa kabilesinin ata-sıdır.»

961- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir-«Amr bin Amir El-Hüzaf ye gördüm; Cehennemde bağırsaklarını yer den çekiyordu. Putlar uğruna develeri salıveren ilk insan odur

(Putlara adanan bu develer çöle salıverilir; onların etinden sütünden ve sırtından yararlanılmazdı.)

962- Hazreti Aişe CRadıyalîahu Anha) der ki;

Hassan bin Sabit, Kureyş kâfirlerini hicvetmek için Peygamber SallaHahu Aleyhi ve Selîem'den izin istedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

«Benim nesebim nasıl olacak? (Benim soyum onların soyu ile birleşmektedir.) " Hassan dedi ki:

— Ya Resûlallah! Hamurdan kıl çekilip çıkarıldığı gibi, seni onlar içinden çıkaracağım.

963- Cübeyr bin Mut'im (Radıyallahu Anh) rivayet eder:

«Benim beş ismim vardır: Ben Muhammed ve Ahmed'im. Ben Manî'yim ki, Allah benimle küfrü silecektir. Ben Hâşir'iniî kıyamette insanlar benim peşimden haşrolacaklar (toplanacaklar) dır. Ben Akıb'ım (peygamberlerin

sonuncusuyum).»

964- Ebû Hüreyre'den (Radıyaîlahu Anh) rivayet edilmiştir: «Hayret etmiyor musunuz! Allah Tealâ Hazretleri, Kureyş kavminin beni kötüleyip terin etmelerini nasıl geri çeviriyor? Kureyş kavmi yerilen kişiye sövüp sayıyorlar ve yerilen kişiyi telin ediyorlar. Oysa ben MUHAMMED'im (övülen kişiyim).»
Mütercim:
Kureyş kavmi, Peygamber SallaHahu Aleyhi ve Sellem. Hakkında, Muhammed isminin taşıdığı övülmüş manasının tafn aksini kullanarak ona dil uzatırlardı. Onların bu davranışlarının kendi aleyhlerinde olduğunu ve Allah'ın bir peygamberi olarak Allah katında övülmüş bulunduğunu bu hadîs-i şerif belirtmektedir.

965- Hazreti Cabir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Benim halim ile diğer peygamberlerin hali şuna benzer: Bir adam güzel bir bina yaptırmış, onu tamamlamıştır ve süslemiştir; fakat o binanın bir tuğla konacak kadar yerini açık bırakmıştır. în-sanlar, (seyretmek için) o binaya girip güzelliğine hayran olmaya ve Keşke bu bir tuğlanın (boş kalan) yeri olmasaydı, demeye başladılar.» (Peygamberler binasının son tuğlası Peygamber Efendimizdir. Bu bina O'nunla kemale ermiş ve gerçek değerini bulmuştur.)»

966- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Benim halimle benden Önceki peygamberlerin hali şuna benzer:
Bir adam bir bina yapmış da onu güzelleştirmiş ve süslemiştir; ancak bir köşesinde bir tuğla yeri eksik bırakmıştır. İnsanlar o binavı dolaşıp seyretmeğe başlıyorlar ve bu binanın güzelliğine şaşıyorlar Diyorlar ki, keşke şu bir tuğla da konmuş olsaydı!..* Sonra Hazreti
Daurro-mVıor.
«îşte ben o bir tuğlayım ve ben peygamberlerin sonuncusuyum Peygamberler binası benimle tamamlamıştır).»

967- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Ben, insanoğullari asırlarının asır asır en hayırlısından geldim ve nihayet içinde bulunduğum asırdan da peygamber olarak gönderildim.» (Peygamber «Efendimizin, insanlık tarihi boyunca en seçkin ve en temiz ailelerden geldikleri belirtilmektedir.)

968- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir: «Ahlâkı en güzel olanınız, en hayırlı olanmızdır.»

969- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir: «Benim gözüm uyur; fakat kalbim uyumaz (daima uyanıktır).»[62][22]

PEYGAMBERLİK NİŞANLARI BAHSİ

970- Abdullah bin Mes'ud (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir seferde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile beraberdik. Yolda suyumuz azaldı. Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:
«Suyun artanını bulup getiriniz.» Ashab, içinde soktu ve sonra şöyle buyurdu:
«Mübarek ve temiz olan suya geliniz; bereket Allah'dandır.»
Abdullah bin Mes'ud der ki: Hazreti Peygamberin mübarek parmakları arasından su fışkırdığını gözümle gördüm. Nitekim Hazreti Peygamber yemek yerken yemeğin teşbihini duyardık.

971- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Siz, kıldan ayakkabı giyinen bir kavim ile savaşmadıkça ve aynı zamanda küçük gözlü, kırmızı benizli, küçük burunlu ve sanki yüzleri, birbiri üzerine katlanmış kalkanlara benzeyen (değirmi ve yumru olan) Türk boyu (Moğol) ile savaşa girmedikçe kıyamet kop-nıayacaktır. İnsanların bu vazifeye (devlet idareciliği görevine) düşmeden (girmeden) önce en isteksiz olanını, o sorumluluğa getirileceklerin en hayırlısı bulacaksınız. İnsanlar madenler gibidir. Cahili-yet zamanında hayırlı olanları islâmda da hayırlı olanlarıdır. Herhangi birinize mutlaka bir zaman gelecektir' ki, beni bir kez görmesi aile ve servetinin bir misli artmasından kendisine daha sevimli olacaktır.» (Bağdad'ı. olarak Abbasî halifeliğini yıkan Türk Moğal (Serdarı Hûlâyâ (1217-1265) Peygamber efendimizin asırlar öncesinden bildirdikleri bu korkunç savaşa öncülük eden kişi olabilir.)
Mütercim:
Dünyada hiç bir sâlih mümin düşünülmez ki, bu yolda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine .şiddetli bir sevgisi ve aşkı olmasın. Hatta değil malını ve ailesini, kendi canını bile feda etmeye razı olacak çok ask ve muhabbet ehli vardır.

972- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«SİZ: yüzleri kırmızı, burunları basık, gözleri küçük ve sanki birbiri üzerine katlanmış kalkanlar gibi (değirmi ve yumru) ve kıldan ayakkabı giyinen diğer milletlerden Hûz ve Kirman ile savas-madıkça kıyamet kopmayacaktır.

973- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

974- Ebü Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Benim ümmetimin helaki, Kureyş kabüesinden bazı gençlerin
Mütercim:
Hadis-i şerif alimlerine göre bu zalimler. Mervan oğullanndan yezit ve Haccac-ı Zalim gibi kçtü idarecilerdir.

975- Huzeyfe (Radıyallahu-Anh) der ki:
Herkes Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelecek hayırlı işlerden sorardı. Ben ise, uğramaktan korktuğum için gelecek kötülüklerden sorardım. Bir ara sordum:
— Ya Resûlallah! Siz peygamber olarak gönderilmeden önce biz cahiliyette ve kötülükler içinde bulunuyorduk. Sizin gönderilmenizle bize bu saadet ihsan edildi. Sizin bu zamanınızda mevcud olan bu hayır ve saadetten sonra herhangi bir şer tkötülük ve fitne), olacak mıdır? Hazreti Peygamber:
«Evet!» buyurdu. Yine sordum:.
— O serden sonra hayır var mı? Buyurdu ki:
«Evet, hayır var ve fakat o hayırda bulanıklık bulunacaktır.»
— Bulanıklığı nedir? diye sordum. Buyurdu kiî
«Benim gösterdiğim yolun dışına çıkacak bir toplum gelecektir ki, onların hareketlerinden kimini şeriata uygun ve kimini de aykırı bulacaksın.» Sonra sordum:
— Bu bulanık hayırdan sonra şer olacak mı? Şöyle buyurdular: «Evet, insanları cehennem kapılarına çağıranlar olacaktır. Kim
onların çağrısına uyarsa, onu cehenneme atacaklardır.»
— Ya Resûlallah! dedim, bunları bize tanıt, (nasıl insanlardır bunlar?» Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:
«Onlar bizim derimizdendir ve bizim dilimizi konuşurlar.» Dedim ki: Eğer o zamana yetiştirsem bana ne enir edersiniz? Buyurdular ki:
«Müslümanların cemaatine ve liderine bağlanırsın.»
— Eğer müslümanlarm bir cemaati ve bir lideri yoksa, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«O zaman hütün fırkalardan (partilerin hepsinden) ayrıl. Ağaç kökünü ısırmak (ağaç altında barınmak) ve ölünceye kadar da bu durumda kalmak pahasına bile olsa.»
Mütercim :
Burada ağaç kökünü ısırmanın manası, son derece ihtiyaç içinde kalacak olsan

bile yalnızlığı tercih et ve o zamanki fitne guruplaş-maları içine girme, demektir.

976- Hazreti Ali {Radiyalla.hu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den size bir hadîs anlattığımda, yalan bir isnad da bulunmaktansa gökten düşüp paramparça olmayı yeğ tutarım. Fakat kendi işlerimiz konusunda size konuştuğum zaman, savaş aldatmacadır, prensibinden hareket edebilirim. Peygamber SaUallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu
işittim:
«Ahir zamanda bir kavim gelecek. Genç yaşlı, dar ve zayıf görüşlüdürler. İnsanlığın en güzel lafım söylerler (laf ustandırlar) Okun av hayvanım Bir delip çıktığı gibi İslâm'dan çıkarlar. îmanları haşerelerinden aşağı geçmez. Onları, nerede karşılaşırsam^ ol-dürünüz. Bunların öldürülmelerinin, öldürenler için kıyamet günü sevabı vardır.»
Mütercim:
Hadis alimlerinin açıklamasına göre bu hadîş-i şerif Peygamberin bir mucizesi olarak dinî hükümleri inkâr eden sapık fırkalar ve fesad için koşanlar hakkında varid olmuştur. Gerçekten bunların hepsi meydana çıkmıştır.

977- Habbab bin Eret (Radıyallahu Anh} der ki:
Kureyş kâfirlerinden çektiğimiz ağır sıkıntı ve eziyetlerinden Peygamber Sâllallahu Aleyhi ve Sellem'e şikâyette bulunduk. Kendileri Kabe'nin gölgesinde, Bürde'sini yastık yaparak dinlenmekte idiler.
— Ya Resûlallah, dedik, kâfirlerin işkencelerinden kurtulmamız için Allah'a düa ediniz. Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular:
«Sizden önceki ümmetler içinde imanlı kişiye düşmanları tarafından bir çukur kazılarak (boğazına kadar) o çukura gömülür ve Sonra bir testere getirilip başı üzerine konularak iki yarık açılır ve ve bu işkence onu hak dininden çeviremezdi. Kiminin de eti altındaki kemik ve sinirleri demir taraklarla taranır ve bu işkence? onu dininden çeviremezdi. Allah Tealâ Hazretlerine yemin ederim ki, muhakkak bu dîn tamamlanacaktır. O zaman bir atlı, San'a'dan Hadramut'a kadar tek başın gidebilecek ve yalnız Allah'dan, bir de koyunlarına kurdun saldırmasından korkacaktır. Fakat siz, acele ediyorsunuz fher şeyin bir vakti var, bekleyiniz).»
Mütercim:
Peygamberin mucizesi olarak çok zamanlar böyle emniyet ve güven içinde yolculuklar yapılmıştır. Daima böyle huzur ve güven içinde bulunmak'müslümanların arzu ve temennisidir.

978- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ensar'dan Sabit bin Kays'ı bir kaç gün göremedikleri için merak edip sordular. Ashabdan biri, Ya Resûlallah, dedi, sizin için gidip durumunu öğreneyim. Böylece adam Sabit'in yanına vardı. Sabit'i evinde çok kederli ve üzgün bir halde buldu ve ona bu halinin sebebini sordu. Sabit cevap verdi:
— Halim çok fena, çünkü bu Sabit, sesini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sesinin üstüne çıkarttı. Muhakkak ki, onun işle^ diği ameller boşa gitmiş ve kendisi de cehennem ehlinden olmuştur. «Seslerinizi Peygamberin sesinden yüksek çıkarmayın- mealindeki ayeti kerime mutlaka benim hakkımda nazil olmuştur. Akıbet cehennemlik olacağımdan kederlenerek evimde oturup ağlamaktayım.
Sonra adam Hazreti Peygambere dönerek Sabit'in sözlerini anlattı. Hazreti Peygamber haberciye şöyle buyurdu:
«Sabit'e git ve ona de ki: Sen cehennemlik değil cennetliksin.»
Adam gidip müjdeyi Hazreti Sabit'e verdi. Sonra Hazreti Sabit Yemame vak'asmdaki savaşta şehid oldu ve Peygamberin mucizesi de yerine geldi.

979- Berâ bin Âzib (Radıyallahu Anh) der ki:
Hazreti Peygamberin zamanında ashr^dan Üseyd bin Hudayır geceleyin namaz kılarken aşikâre olarak Kehf sûresini okuyordu. Evinin ahırında bağlı bulunan atı ürkmeğe başladı. Bunu duyan Üseyd, selâm vererek namazdan çıktı. Birden beyaz bir sis veya bulutun, etrafını sardığını gördü. Üseyd bu olayı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e anlattı. Hazreti Peygamber buyurdular ki:
«Ey falan, okumalıydın! O gördüğün şey melek topluluğu idi.' Kur'an için indi.»
Bir rivayette de şöyledir: «Kur'an okuyuşuna devam edeydiniz, sabaha kadar melekler Öylece kalacaklardı.»
Mütercim :
Bu hadîsin diğer rivayetlerinde: «Beyaz bulut İçinde bir takım kandiller gibi ışıklar gördüm.» demiştir.

980- İbni Abbas (Radıyallahü Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hasta, olan bir bedevî'yi ziyaret etmek ve hatırını sormak üzere yanına vardı. Hazreti Peygamber, adetleri üzere, «geçmiş olsun, inşallah günahlara keffaret-tir,» şeklinde o hastaya tesellide bulundu. Adam:
— Sen bana geçmiş olsun, diyorsun. Halbuki benim hastalığım öyle gelip geçici değildir. Ancak bu hastalık, yaşlı bir ihtiyarın başında kaynayıp onu mezarları ziyarete götürecek humma (sıtma) hastalığıdır, dedi. Hazreti peygamber de:

«Peki, Öyle olsun!» buyurdu. (Aradan bir gün geçmeden de bedevi ölmüştü.)

981- Cabir (Radıyallahü Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
Peygamber, Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bana:
«Desenli halılarınız var mı? diye sordular. Ben de, bizim desenli halımız nereden olacak! dedim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Ama yakında desenli halılarınız olacaktır.»
Gerçekten peygamberin mucizesi olarak sonradan müsîümanla-, nn öyle maddî kıymetleri yüksek halıları oldu. Hatta ben zevceme dedim ki, bu derecede kıymetli eşya kullanmaktan'hoşlanmam. Haydi bu halıları gözümün önünden kaldır. Bana şu karşılığı verdi:
— Ama bunlar, bizim için Peygamberin bir mucizesidir. Hazreti Peygamber: «Sizin yakında desenli halılarınız olacaktır!» diye müjde vermemiş midir? Onun için savunmasına karşı başka bir şey söylemeğe lüzum görmeyerek, öyle ise yaygınlarımız olduğu gibi kalsın, dedim.

982- Abdullah'dan (Radıyallahü Anh) rivayet edilmiştir: «Rüyamda bir meydanda toplanan insanlar gördüm. Ebû Bekir kalkıp (o insanlar için kuyudan) bir veya iki bakraç su çekti. Onun çekişinde biraz za'f vardıyse de Allah onu bağışlar. Sonra vazifeyi Ömer aldı ve bakraç Ömer'in elinde kocaman bir kovaya dönüştü. İnsanlar içinde onun yaptığını yapacak hiçbir dâhi görmedim. Nihayet insanlar, bu kuyunun çevresinde konakladılar.»
Mütercim:
Bu da Hazreti Peygamberin mucizelerinden olup gerçekten Hazreti Ebû Bekir iki yıl ve bir kaç ay. hilâfette bulunduktan sonra Hazreti Ömer'in hilâfeti zamanında Şam, İran, Mısır gibi geniş beldeler fethedildi. Şimdi de bütün cihan Hazreti Ömer'in yapmış olduğu fetihlere hayrandır.

983- Ümmtt Seleme (Radıyallahü Anha) der
Cebrail Aleyhisselâm, yakışıklı bir adam olan I çiminde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeHeme P>Mı ve o konuştuktan sonra kalkıp gitti. Peygamber Sallallahu Aleym
İ6m:.Bu kimdi?, diye sordular. Müslümanların annesi ümm-i Sele-
Ben, Hazreti Peygamberden işitinceye kadar, Cibril Aleyhisselâm ı hep
Dihyetü'l-Kelbî sanırdım.
Mütercim:
Cibril Aleyhisselânı'm böyle Dihyetü'l-Kelbi biçiminde aşikâre görünmesi peygamberin en büyük mucizelerinde ndir. Hazreti Cibril'i yalnız Ünımü Seleme değil, birkaç defa diğer ashab da görmüşlerdir. Nitekim insanlar ortasında gelip

Hazreti peygambere imandan, islâmdan sorduğu zaman yine Cibril Aleyhisselâm o insan kılığında idi. Bu hadîs-i şerif daha önce geçmişti.

984- tbni Ömer fRadıyallahu Anhüm) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Yahudilerden birkaç kişi gelerek kendi içlerinden zina eden bir erkekle bir kadın hakkında şeriatın hükmünü sordular ve uygulanmasını istediler. Hazreti Peygamber onlara sordu: «Zina hakkında Tevrat'da ne buluyorsunuz?» Onlar dediler ki:
— Biz zina edeni teşhir ve terzil ederiz. Aynı zamanda kırbaçlarız. Sonra (aslen yahudî olup islâmı kabul eden) Abdullah bin Selâm, Yahudilere: — Siz yalan söylüyorsunuz. Haydi Tevrat'ı getirin bakalım, dedi. O Yahudiler Tevrat'ı getirip Peygamberin huzurunda açtılar. Yahudî alimlerinden olan biri elini recim- ayeti üzerine koyarak bir evelki ayetle bir sonraki ayeti okudu, recim ayetini sakladı. Abdullah bin Selâm:
— Elini kaldır, dedi. Adam elini kaldırınca baktilarki eli altında recim ayeti bulunuyor. Sonra kendileri de itiraf ettiler ve dediler ki, Abdullah bin Selâm'm dediği doğrudur, Tevrat'da recim ayeti vardır. Bunun üzerine ikisi de dul olan bu kadin ve erkeğe Hazreti Peygamber recim cezası verdi ve uygulandı.
Mütercim:
Tevrat'da recim ayetinin bulunduğunu bilmesi de peygamberin mucizesidir.

985- İbni Mes'ud (Radıyallahu Anlı) der ki:
Hazreti Peygamber zamanında peygamberliğin açık mucizesi olarak ay ikiye bölündü. Bu mucizeyi gözleriyle görenlere hitaben Hazreti Peygamber:
«Siz buna şahitlik ediniz!» buyurdu.[63][23]

PEYGAMBER ASHABININ FAZİLETLERİ EBU BEKİR'İN ÖZELLİKLERİ BAHSİ

986- Cübeyr bin Mut'im CRadiyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna bir kadın geldi ye dönüp giderken Hazreti Peygamber ona tekrar gelip müra-cat etmesini söyledi. Kadın dedi ki: Ben buraya gelir de sizi bula-mazsam ne yapayını (kime başvurayım) ? Hazreti Peygamber ona
«Eğer beni bulamazsan Ebû Bekir'e gitt» buyurdu.
Mütercim
Bu hadîs-i şerif Ebû Bekir (Radıyallahu Anh) Hazretlerinin hilafetine ve onun diğer ashabdan daha faaitetii olduğuna işaret ettiği gibi, ayni zamanda da

peygamberin bir mucizesi olarak da gerçekleşmiştir.

987- Ebû'd-Derdâ (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda oturmakta idim. Derken Hazreti Ebû Bekir'in, diz kapakları görülecek şekilde eteklerini toplayarak meclisimize doğru telâşla gelmekte olduğunu Hazreti Peygamber görünce bize şöyle buyurdu:
«Bu sizin arkadaşınız (Ebû Bekir) her halde birisi ile münakaşa etmiştir.» Hazreti Ebû Bekir huzura gelip selâm verdi ve dedi ki:
— Ya Resûlallah! Benimle Ömer bin Hattab arasında bir mesele vardı. Ben ona hızlı davrandım ve sonra pişman oldum. Kusurumun bağışlanması için Ömer'den rica ettim. O ise bağışlamadı. Ben de size geldim. Hazreti Peygamber ona üç kez şöyle buyurdu:
«Ey Ebû Bekir, Allah seni bağışlar!»
Hazreti Ömer de ettiğine pişman olarak Ebû Bekir'den özür dilemek için evine gitti ve onu evinde bulamayınca, o da Hazreti Peygamberin huzuruna gelerek selâm verdi. Fakat Hazreti Peygamberin mübarek yüzlerinde bir değişiklik oldu. Hiddetlenmiş olduğu seziliyordu. Öyle. ki, Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ömer'e sert davranıîması endişesiyle hemen peygamberin huzurunda dizleri üzerine çökerek:
— Ya Resûlallah! Bu işte ben Ömer'den daha çok haksızdım, diye iki defa itirafta bulundu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, şöyle buyurdu:
«Allah Tealâ Hazretleri, beni size peygamber olarak gönderdi. Siz beni yalanladınız. Halbuki Ebû Bekir beni doğruladı ve hem malı, hem de canı ile bana iyilik etti. Benün arkadaşımı bana bırakacak mısınız?» Hazreti Peygamber bu sözü iki defa tekrarladı. Bu olaydan sonra artık hiç bir kimse Ebü Bekir Hazretlerine eziyet etmedi.

988- Amr bin Âs'darı (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Amr bin Âs'ı, Zati-Selâ-sil gazasında ordu kumandanı yapmıştı. Amr der ki:
Bu savaştan dönüşümüzde Hazreti peygamberin huzurlarına
vardım ve dedim ki:
— Ya Resûlallah! Bütün insanlar içinde en çok kimi seversiniz? Bana: «Aişe'yi (severim) \» buyurdular. Yine sordum:
— Erkeklerden en çok sevdiğiniz kimdir?
«Aişe'nin babasıdır!» cevabını verdiler. Ebû Bekir'den sonra kimi seversiniz? dedim. «Ömer bin HattaVi!» buyurdular. Bundan sonra böyle bir kaç erkek daha

saydılar.
Böylece Amr bin Âs, ordu kumandanlığına tayin edilmiş olduğu halde ilk sıralarda yer alamadı, sandığı gibi olmadı.

989- tbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir: «Kim, büyüklük taslayarak eteklerini yerden çekerse, kıyamet gününde Allah Tealâ Hazretleri ona rahmet gözü ile bakmaz.» Hazreti Ebû Bekir sordu:
— Ya Resûlallah! Bazan farkında ^olmadan giysimin bir ucu aşağı sarkıyor ve ancak devamlı yoklarsam sarkmaz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Sen bunu böbürlenmek için yapmıyorsun.»

990- Ebû Saıd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Sakın benim ashabıma kötü söz söylemeyiniz. Sizden biriniz Uhud Dağı kadar altın sadaka verse onlardan birinin verdiği bir batman tahıla bile ulaşamaz.

991- Ebû Musa El Eş'ari (R.A.)'den rivayet edilmiştir:
Ebû Musa, evinde abdest alıp çıktı ve bugün akşama kadar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanında bulunacağım, diyerek Mescid-i saadete vardı. Orada bulunanlara Hazreti Peygamberi sordu. Şu tarafa gitti, dediler. Ebû Musa anlatır:
— Ben de Peygamberi bulmak için peşinden çıktım. Hazreti Peygamber Küba yanında Enis kuyusunun bulunduğu bostana girdi. Ben de bostanın kapısı yanında oturdum. Bostanın kapısı hurma dallarından idi. Hazreti peygamber, ihtiyacını giderip abdestini aldıktan sonra huzurlarına vardıni. Bir de baktım ki, Hazreti Peygamber, Eriş kuyusunun kenarına oturmuş ve mübarek dizlerini çıplak olarak kuyuya sarkıtmıştı. Kendilerine Selâm verdikten sonra, o gün Resûl-i Ekrem'in kapıcısı olmaya niyet ederek dönüp bostan kapısının yanında oturdum. Derken Ebû Bekir gelip kapıyı itti. Kim o! Dedim. O da: Ebû Bekir'im dedi. Ben de: Bekle, izin isteyeyim, dedim. Hemen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna çıktım ve:
— Ya Resûlallah, Ebû Bekir kapıdadır, huzurunuza gelmek için izin istiyor, dedim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele
Ben hemen Ebû Bekir'e giderek:
— Girebilirsiniz ve de Hazreti Peygamber sizi cennetle müjdeliyor, dedim. Hazreti Ebû Bekir, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna çıktı ve .Hazreti .Peygamberin sağında oturarak O'nun yaptığı gibi ayaklarını kuyuya sarkıttı ve dizlerini açtı. Sonra ben yerime dönüp oturdum. Kardeşimi abdest alırken bırakmıştım ve bana yetişecekti. Eğer Alîah ona (kardeşini kasdediyor)

hayır murat etmişse onu buraya getirir, dedim. Tam bu sırada kapıyı hareket ettiren biri peyda oldu. Ben:
— Kim o ! Dedim. O da :
— Ben, Ömer bin. Hattab'ım, dedi.
— Biraz bekle, izin isteyeyim, dedim. Peygamberin huzuruna çıkıp selâm vertikten sonra dedim ki:
— Ya Resûlallah, Ömer bin Hattab kapıda bekliyor, izin. istiyor. Hazreti peygamber şöyle buyurdular :
Sen ona izin ver. ve kendisini cennetle müjdele. Ben de kapıya dönerek Hazreti Ömer'e dedim ki:
— Girebilirsiniz ve peygamber sizi cennetle müjdeliyor. Hazreti Ömer, (Allah'a hamd ve şükrederek) içeri girdi ve Hazreti Peygamberin solunda oturarak ayaklarını kuyuya sarkıttı. Ben yine dönüp kapımn iç tarafında beklemeye devam ettim ve içimden: Allah Tealâ Hazretleri kardeşime hayır murad etmişse onu buraya getirir, diye geçirdim. O anda-birisi gelerek kapıyı kımıldattı. Kim
o! Dedim. O da:
— Ben Osman bin Affan'ım, dedi.
— Biraz bekle, izin isteyeyim, dedim. Hazreti Peygamberin huzuruna varıp Osman bin Af fan'm kapıda izin beklediğini haber verdim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:
«Ona izin ver, gelsin ve uğrayacağı bir musibet karşılığında onu cennetle müjdele.» Ben de Hazreti Osman'ın yanına dönerek:
— Girebilirsiniz ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, uğrayacağınız bir musibet karşılığında sizi cennetle müjdele li, dedim. Hazreti Osman da (Allah'a hamd ederek, Allah yardımcımız olsun, dedi ve) içeri girdi. Hazreti Peygamberin huzuruna vardığında kuyu kenarında oturacak yer bulamadı. Sonra kuyunun önünde Hazreti' Peygamberin karşısında oturdu.
Mütercim:
Bazı alimler, bu hadisenin Hazreti Osman'ın kabrinin Ravza-i Mutahhara karşısında Baki mezarlığında olacağına ve Hazreti Ebû Bekir'le Hazreti Ömer'in kabirlerinin ise Peygamber'in yanında olacağına işarettir, dediler.
Bir de Peygamberin mucizesi ^olarak Hazreti Osman n şehid ol-- masına sebep teşkil eden büyük fitneler olmuştur.

992- Hazreti Enes (R.A.) der ki:
Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ashabdan Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ı yanlarına alarak Uhud dağına çıktılar, Uhud dağı sallanmaya başladı. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Ey Uhud dağı! yerinde dur. Çünkü senin üzerinde bir peygamber, bir Siddîk

(Ebû Bekir) , iki de şehid (Hazreti Ömer ile Hazreli Osman) var.»
(Uhud dağının sallanması, sevinç ve neş'esinden olmuştur. Bunun benzeri bir olay da Mekke'de Hira dağında olmuştur. Şairin biri güzel söylemiştir: Hira dağının altındaki sevinçten gelen bu hareket ne!.. Eğer bu dağa, peygamberin «Dur ve sakin ol» sözü olmasaydı» o dağ çöker ve yıkılırdı.)

993- Hazreti Ali'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki: Hazreti Ömer şehid edildiği zaman cenazesi bir divan üzerine konulmuştu. Ben de Hz. Ömer'e dua edenler arasında idim. O sırada arkamda bulunan ve dirseğini omuzuma dayamış olan kişi, Hz. Ömer için şöyle diyordu:
— Allah Teaîâ Hazretleri sana rahmet etsin. Zaten senin, iki arkadaşının (Hazreti Peygamberle Hazreti Ebû Bekir'in) yanında olacağını (defnedileceğini) umuyordum. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den sık sık şöyle buyurduğunu duyardım:
«Ben, Ebû Bekir ve Ömer beraberdik. Ben, Ebû Bekir ve Ömer yaptık. Ben, Ebû Bekir ve Ömer gittik.» (Bu itibarla üçünün de kabri şeriflerinin bir arada olması gerekliydi).
îbni Abbas der ki: Bu sözü söyleyen kimdir? diye baktım, arkamda Hazreti Ali'yi gördüm.
Mütercîm:
Hazreti Ali (Kerremellahu Vechehu) efendimizin rivayet ettiği bu hadîs-i şerif, iki şeyhin (Hazreti Ebû Bekir ile Hazreti Ömer'in) diğer ashabı kiramdan fazilet bakımından üstün olduklarına delâlet eder.[64][24]

ÖMER'İN ÖZELLİKLERİ BAHSİ

994- Cabir'den (Radıyallahu Anlı) rivayet edilmiştir: «Rüyamda cennete girdiğimi gördüm. Orada Ebû Talha'nın zevcesi Rumeysâ Üe karşılaştım Derken bir ayak sesi işiterek (yanımda bulunan Cibril'e), bu kimdir? dedim. O Bilâl'dır, dedi. Ayrıca cennette bir büyük köşk gördüm, avlusunda bir cariye vardı. Bu köşk kimindir? sordum. Ömer'indir, dedi. İstedim ki, o köşkün içine girip onu göreyim. Fakat ey Ömer, senin kıskançlığını hatırladım da girmedim!» Hazreti Ömer:
— Anam-babam sana feda olsun, ya Besûlallah! Senden hiç kıskanırmıyım dedi.

995- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir kimse, Hazreti Peygambere kıyametten sordu, ne zaman ki yamet

kopacaktır? dedi. Hazreti Peygamber ona:
«Sen kıyamet için ne hazırladın?» buyurdu. O kimse dedi ki; Yaresûlallah kıyamet için hiçbir hazırlığım yoktur. Ancak Allah'ı ve onun peygamberini severim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona:
«Sen sevdiğin kimse ;ile berabersin.» buyurdu. Enes diyor ki: Peygamberin «Sen sevdiğinle berabersin!» sözüne sevindiğimiz kadar hiçbir şeye sevinmemiştik. Ben de Peygamberi, Ebu Bekir ve Ömer'i seviyorum. Onlara olan bu sevgim sayesinde, onların yaptığını yapamadığım halde kendileriyle birlikte olacağımı umuyorum. (Peygamberi seven kimsenin derecesi başka olmakla beraber cennette daima Hazreti peygamberi görebilecektir. Bu yine bir beraberliktir. Hazreti Enes de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hizmetçisi ve onu en çok sevenlerden biri olması itibariyle cennette peygamberle bulunacağı da anlaşılmaktadır.

996- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Sizden önceki ümmetler içinde (mana aleminden) kendileriyle konuşulan kişiler var idi. Eğer benim ümmetim içinde böyle bir kimse varsa, o da Ömer'dir (Allah tarafından ona bazı gerçekler ilham edilir).» Başka bir rivayette de:
«Sizden önce geçmiş fsrail oğullan içinde birtakım erkekler vardı ki. Peygamber olmadıkları halde onlarla (melekler tarafından) konuşulurdu. Benim ümmetimde, o kimselerden biri varsa o da Ömer'dir.»[65][25]

HAZRETİ OSMAN'IN ÖZELLİKLERİ

997- İbni Ömer (R.A.) der İd:
Mısır halkından bir adam îbni Ömer'e gelerek:
— Ey îbni Ömer! Uhud savaşında Osman'ın (Radıyallahu Anh) kaçtığını bilirmisin dedi. İbni Ömer;
— Evet, bilirim; cevabını verdi. Adam sordu:
— Ey îbni Ömer, Osman'ın Bedir savaşında bulunmadığını bitirmişin? îbni Ömer ona cevab verdi:
— Evet, Ostnanm Bedir savaşında bulunamadığını bilirim. Yine sordu:
— Osman'ın Ridvan biatında (Hubeybiye vak'asında ağaç altında binbeşyüz kadar ashab biat ederlerken Osman'ın orada) bulunmadığını bilirmisin îbni Ömer:
— Evet, Rıdvan biatmda Osman'ın bulunamadığını biliıim, dedi. Sonra o adam İbni Ömer'den aldığı cevablar kendi inancına uygun düştüğünü sanarak Hazreti Osman'ın kıymetinin azaldığına hükmedip sevinmiş ve «Allahu Ekber» diye

tekbir getirmişti. Sonra îbni
Ömer, o adama:
— Şimdi yanıma gel de sana işin gerçeğini bildireyim, dedi ve söz© başladı: Önce Uhud savaşında Hazreti Osman'ın kaçışı hususuna gelince, ben şahidiik ederim ki, Allah Tealâ Hazretleri «Allah onları affetmiştir» mealindeki ayeti kerimeyi indirmekle onu ve onunla beraber diğer ashabı bağışlamıştır.
Bedir savaşında Hazreti Osman'ın bulunamayışmın sebebi şu idi: Hazreti Osman'ın nikâhlısı bulunan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Rukayye adındaki kızı hasta idi; ölüm döşeğinde bulunuyordum Onunla ilgilenmesini Hazreti peygamber Osman'a emir etmiş ve geri kalmasına müsaade etmişti. Hatta Osman geri kalma işinde tereddüt bile göstermişti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«(Ey Osman) muhakkak surette sana, Bedir'de bulunacak olanın sevabı vardır. Ayrıca o savaşta bulunanın alacağı hisse kadar sana ganimet maundan vardır.» îşte bu emir üzerine Hazreti Osman, Bedir savaşından geri kalmıştır.
Hazreti Osman'ın Hudeybiye vak'asında Rıdvan Biatında bulu-namayışı şundan: Eğer Hazreti Osman'dan Mekke içinde daha saygın bir kimse bulunaydı, Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem Mekke'ye elçi olarak onu gönderirdi, Osman'ı göndermezdi. Biat ise, Hazreti Osman Mekke'ye eiçi olarak gönderildikten sonra ve Osman Mekke'de görevli iken olmuştu. Bunun için Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:
«Bu el Osman'ın elidir buyurarak sağ elini diğeri üzerine vurdu ve, *bu biat Osman içindir,» dedi.
Sonra İbni Ömer, o Mısırlıya hitab ederek:
— Şimdi al sorularının cevabını ve git. (Hazreti Osman'ı ayıplamak ve onun kıymetini düşürmek yolundaki inancını düzelterek memleketine dön.)
Mütercim:
Gerçekten Bedir savaşındaki zaferi müjdelemek için Zeyd bin Harise'nin Medine'ye geldiği gün, Hazreti "Osman'ın zevcesi Rukayye Radıyallahu Anha vefat etmişti. Zeyd bin Harisenin oğlu Üsame de, Rukayye'nin hastalığı sebebiyle Hazreti Paygamberin emirleri üzere Medine'de kalmıştı.
Türkçede Rukayye ismi Rukıyye şeklinde kullanılmakta ise de doğrusu Rukayye'dir. Hazreti Rukayye'nin vefatından sonra Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem diğer kızı Ümmü Gülsüm'ü Hazreti Osman'a nikahladı. İşte Hazreti Osmajı, Peygamber efendimizin iki kızını nikahladığı için kendisine «Zinnureyn = iki nur sahibi» denilmiştir.[66][26]

HAZRETİ ALİ'NİN ÖZELLİKLERİ

998- Hazreti AH (Kerremellahu Vechehü) der ki:
Hazreti Fatma (Radıyallahu Anha), el değirmenini çevirmekten elleri nasır tutmuştu. Kendisine bu hususta yardımcı olmak için getirilen esirlerden bir cariye istemek üzere babası Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in evine gitti. Fakat Hazreti Peygamberi evde bulamayınca isteğini Hazreti Aişe'ye (Radıyallahu, Anha) anlattı. Sonra Peygamber eve dönünce, Hazreti Fatma'nın bir hizmetçi istemek üzere geldiğini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e bildirdi.
Hazreti Ali der ki : Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizzat evimize geldi. Biz ise yataklarımıza girmiştik. Hemen yataktan kalkmaya davrandımsa da, Hazreti Peygamber bize:
«Yerinizde kalınız (kalkmayınız)» buyurdu. Sonra Fatma ile benim aramda oturdu. Hatta göğsüme değen mübarek ayaklarının yumuşaklık ve serinliğini duyuyordum. Sonra ikimize hitab ederek şöyle buyurdu:
«Benden istediğiniz şeyden daha hayırlısını size bildireyim mi? Yatağınıza girdiğiniz zaman otuz dört defa ALLAHU EKBER, otuz üç defa SÜBAHANELLAH ve otuz üç defa da ELHAMDÜ LİLLAH deyiniz. İşte bu sizin için bir hizmetçiden daha hayırlıdır.»
Mütercim:
Bu zikir ve teşbihler otuz üçer defadır; fakat «La İlahe İllallahu vahdehu La şerike leh» ile tekbirler otuz dört olur. Yahud bu hadisi şerifte olduğu gibi, gece yatarken, yapılacak teşbihlerin sayısı b\m lardan ibarettir. Bazı hadîs-i şeriflerde de teşbihlerin sırası değMkti Önce Sübhanellah ve sonra Elhamdü LiUâh ve Allahu EkberVei' Nitekim ayeti kerimelerde de bu sıra üzere gelirler Onun için b" sırayı gözetmek-daha faziletlidir, denmiştir. Bu teşbihlerin otuz üçer den doksan dokuz olması da Esmai- Hüsna'ya (Allah'ın güzel dok sandokuz ismine) uygun düşmesi içindir. Namazlardan sonra ya puan bu teşbihlerin sonunda «La îlâhe îllallahu Vahdehu La Şerike Leh» denmekle teşbihlerin' sayısı yüze çıkar, ki Esma-i Hüsna'mn sa yısı da bir rivayete göre yüzdür. Bir hadîs-i şerifte: «Cennetin d-re çeleri yüzdür; Allah Teala o dereceleri mücahidler için hazırlanın tır.» buyurulduğundan gerek teşbihlerin ve gerekse Allah'ın isimle rinin yüz olması bu cennet derecelerine uygun düşmektedir diye bazı alimler söylemişlerdir.[67][27]

PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN YAKINLARININ ÖZELLİKLERİ

999- Abdullah bin Zübeyr (R.A.) der ki:

Hendek savaşında ben ve Ebû Seleme'nin oğlu Ömer birer çocuk olduğumuz için kadınlar arasında bulunuyorduk. Sonra baktım, babam ata binerek iki üç defa Kurayza Oğulları denen Yahudi kabilesine gidip geldi. Ben bu işe merak ettiğim için babam Zübeyr'e sordum:

— Babacığım, iki üç defa Kurayza Oğullarına gidip geldiğinizi gordum. Niçin gitmiştiniz? Babam dedi ki:

— Yavrum, sen beni öyle Kurayza Oğullarına gidip gelirken gordun mü? Ben:

— Evet, gördüm, dedim. Sonra babam Zübeyr anlattı:

— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seliem Hazretleri bütün ashaba hitaben :

«Kim Kurayza Oğullarına gidip onların durumunu bana bildirecek?» buyurmuştu. Sonra ben onlara gittim ve onların ne halde olduklarına dair bilgiyi Peygambere getirdim. Gerekli haberleri Hazreti Peygambere getirdiğim zaman çok memnun oldu ve bana iltifat buyurarak anne ve babasını anmak suretiyle: «Anam-babam sana feda olsun.» buyurdu.

1000- Misver bin Mahreme (Radıyallahu Anhî der ki: Hazreti Ali (Kerremellahu Vechehu), Ebû Cehü'in kızı ile evlenmek üzere nişanlanmıştı. Bunu duyan zevcesi Hazreti Fatma (Radıyallahu Anha), şikâyet makamında babası Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gitti. Dedi ki: Ya Resûlallah, ashab (arkadaşlarınız) sanıyorlar ki, siz kızlarınıza kızmışsınız. Bunun için kocam Ali de benim üzerime Ebû Cehü'in kızını nikahlamak istiyor.
Hazreti Fatma'nın bu şikâyeti üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seliem bir konuşma yaptılar. Misver bin Mahreme der ki:-Hazreti Peygamber, konuşmasına Allah'a hamd ve övgü ile başladıktan, sonra asıl konuya geçti ve şöyle buyurdu:
«Ben, kızım Zeyneb'İ Ebu'l-As bin R,ebi'a nikahladım, (nübüvvet ten önce Mekke'de bu nikâh- kıyılmıştı) Ebû'l-As, gerçekten bana karşı sözünde durdu, sadakat gösterdi (kızım üzerine başkasını nikahlamadı) . Fatma'ya gelince, muhakkak ki o, benden bir parçadır. Ona bir kötülük yapılmasını istemem Vallahi, Allah'ın Resulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in kızı ile Allah'ın düşmanın (Ebû Cehü'in) kızı bir erkeğin nikâhı altında toplanamaz.»
Bunun üzerine Hazreti Ali de evlenmekten vazgeçti.

1001- .İbni Ömer'den (Radiyâllahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Rûm'larla savaşmak üzere bir birlik gönderdi. Bu birliğin üzerine de komutan olarak Zeyd'in oğlu Üsame'yi tayin etmişti. Genç yaşta olan Üsame'nin ordu komutanlığına tayini hakkında bazı kimseler ileri-geri lâf etmişlerdi. Bunu duyan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, o yersiz söz söyleyenlere hitaben şöyle buyurdu:
Üsame'nin kumandanlığına dil uzatıyorsanız, daha önce de babasının kumandanlığına dil uzatmıştınız. (Mûte gazasında komutan tayin edilerek orada şehid düşen babası Zeyd hakkında da söylenmiştiniz) Allah adına,yemin ederim ki, onun babası kumandanlığa hakkıyla layık idi ve insanlar içinde benim en sevdiklerimden biri idi. BU Üsâme de, ondan sonra insanlar içinde en sevdiklerimden biridir.»
Mütercim:
Üsâme Hazretlerinin kumandan tayin edilmesi ve ordunun toplanması, Hazreti Peygamberin vefatına sebep olan hastalığı zamanına raslar. Hazreti Peygamber ahirete göçtükten sonra yine bu orduyu1 Üsame'nin kumandası altında Hazreti Ebû Bekir savaşa gönderdi. Tam bir başarı ile de Medine'ye döndüler. Daha önce Mûte savaşında şehid düşen babası Zeyd ile diğer ashabın intikamları alınarak zaferle geri dönüldü.

1002- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Bir gün, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem evde iken yanımiza Miczer

adında bir kıyafet bilgici geldi. Zeyd ile oğlu Üsâme bir örtü altında yatmakta idiler. Her ikisinin sadece ayakları örtüden dışarı çıkmıştı. Adan» bunların ayaklarına bakarak: Şüphe yok ki, bu ayaklar birbirindendir dedi. Adamın bu teşhisi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i sevindirdi ve bundan hoşlanarak onu Aişe'ye bildirdi.» (Zeyd, siyahi olduğu halde oğlu Üsâme beyaz idi ve bu yüzden onun nesebi hakkında bazı tereddütler bulunuyordu. Bu kıyafet bilgicinin teşhisi, bu tereddütleri izale eden maddi bir delil değerinde idi. Resûl-i Ekrem'i memnun eden de bu olmuştu.) Başka bir rivayete göre Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular:
«Ya Aişe! Görmedin mi, bana Miczer geldi. Üsame ile Zeyd'in başları örtülü ve ayakları meydanda olduğu halde onları gördü ve bu ayaklar birbirlerindendir, dedi.»

1003- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Beni Manzum kabilesinden bir kadın hırsızlık yaptığından ceza olarak elinin kesilmesi icab etti. Bunun bağışlanması için Hazreti Peygamber'den affını dilemeğe kimse cesaret edemedi; ancak Üsame bin Zeyd söyleyebildi. Buna cevab olarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem şöyle buyurdu:
«İsrail oğulları içinden soylu bir kimse hırsızlık ettiği zaman onu bırakırlardı. Fakat zayıf (zavallı) bir kimse çaldığı zaman onun elini keserlerdi. Eğer o hırsız, kızım Fatma olsaydı muhakkak onun da elini keserdim.»
Yine Buharî'de başka bir hadîs-i şerifte Üsame'ye hitaben şöyle buyurmuştur: «Allah'ın takdir ettiği bir ceza hakkında aracı mı oluyorsun?» (Böyle bir iltimas kabul edilemez.)

1004- Hazreti Üsame (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, küçük yaşta bulunan Üsame ile Hazreti Hasan'ı (Radıyallahu Anhüma) kucaklarına alırlar ve şöyle buyururlardı:
«Allahımt Ben bunları seviyorum, sen de bunları sev.»

1005- Hazreti Hafsa'dan {Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
«Gerçekten Abdullah bin Ömer iyi bir adamdır.»
Mütercim:
Abdullah bin Ömer'in görmüş olduğu bir rüya üzerine bu hadîsi -şerif varid olmuştur. îbni Ömer rüyasında cehennemi görmüş ve bir melek ona: «asla korkmayacaksın» demiş. Bunun açıklanışı 323. sayıda geçmiştir.

1006- Enes'den fRadıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Her ümmetin bir emini (sekreteri) vardır. Ey ümmetim! Bizim de eminimiz Ebû

Ubeyde bin Cerrah'dır.

1007- Berâ bin Azib (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i, mübarek omuzlarında torunu Hazreti Hasan'ı taşırken gördüm, şöyle dua ediyordu: «Allahım! Ben bunu seviyorum, sen de onu sev.»

1008- îbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki: Irak halkından bir adam, İbni Ömer'e, hac için İhramda iken karasinek öldürene ne ceza lazım gelir, diye sorunca ona hayret ederek şu cevabı verdi: Iraklılar bana kara sineği öldürmekten soruyorlar. Halbuki onlar, Hazreti Peygamberin kızı Fatma'nın oğlunu (Hazreti Hüseyin'i) öldürdüler. Üstelik Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hasan ve Hüseyin hakkmda şöyle buyurmuştu:
«Bu ikisi (Hasan ve Hüseyin), dünyadan benim iki fesleğenimdir (hoş kokulu çiçeklerimdir).»
Mütercim:
Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin, Allah'ın bana ihsan' ettiği nimetlerdir, manasını taşır. Çünkü başka bir hadîste: «Çocuk, Allah'ın rahmetindendir,» Duyurulmuştur. Yahut «Reyhan» burada misk ve anber gibi güzel kokudur. Ayrıca «Reyhan» hoş kokusu bulunan bir çiçeğin adıdır. Buna göre mana: «Dünyada benim koklayacağım hoş koku ancak Hasan ile Hüseyin'in kokusudur.» Bazı alimler şu manayı da vermişlerdir:
«Benim ümmetim, benim kokumu kıyamete kadar Hasan ile Hüseyin'den gelecek şerefli sülâleden koklayacaklardır.
Bir kısım alimlere göre de «Reyhan» iyi otların hepsine denilir Rızık ve rahmet manasına da gelir. Burada uygun düşen rahmet manasıdır.

1009- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni mübarek bağrına bastı ve şöyle buyurdu:
«Allahım! Sen buna Kitab'ı) (Kur'anı) öğret.» Diğer bir rivayette de: «Sen buna hikmeti öğret- buyurdu.
Mütercim:
Kitab öğretmekten maksad, Kur'anın gerçeklerini anlamak ve tefsir etmek, esrarını bilmektir. Onun için İbni Ömer Hazretleri İbni Abbas hakkında: Allah tarafından peygambere indirilen hükümleri en iyi bilendir, derdi.

1010- Hazreti Enes (Radıylllahu Anh> der ki:
Peygamber Sallalfahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Mûte gazasında şehid düşen Zeyd, Cafer ve İbni Reyaha'nın ayni günde şehid olduklarını mucize olarak

bilmiş ve üçünün de vefat etmiş olduğunu büyük bir üzüntü ve kederle hutbelerinde ashaba- haber vermişti:
«Zeyd sancağı aldı ve şehid edildi. Sonra Cafer aldı ve şehid edildi. Sonra îbni Bevaha (sancağı) aldij o da şehid edildi.»
Enes der ki: Hazreti Peygamber böyle söylerken mübarek gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Hazreti Peygamber sonra şöyle buyurdu:
«Sonunda sancağı, benim komutanlık vermediğim ve durum gereği Allah'ın kılıçlarından bir kılıç (Hâlid. bin Velid) aldı ve Allah onlara fethi ihsan buyurdu.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerif geniş olarak 351. sayıda geçti.

1011- îbni Arar'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kur'an-ı Kerimi dört kimseden okuyunuz ve öğreniniz: Abdullah bin Mes'ud'dan, Ebû Huzeyfe'nin azadhsı Sâlim'den, Übeyy bin Kâ'b'dan, Muaz bin Cebel'den.»
Hadisi rivayet eden der-ki; Hazreti Peygamber önce Übeyy'i mi, yoksa Muaz'ı mı andı, hatırlayamıyorum.
Mütercim:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hayatlarında Kur'anı kerimi ezberleyen ve bilen hafızlar çoktu. Fakat hadîs-i şerifte adlan geçenler, İbni Mes'ud, Salim, Übeyy ve Muaz hazretleri kıraat ilmi bakımından da hepsinden üstün idiler. Ayni zamanda bütün işleri de Kur'an öğretmekti. Yoksa ilim bakımından bunlardan daha üstünleri vardı. Bu büyük alimler arasında dört halife ve hususiyle Hazreti Ali, Zeyd bin Sabit, Abdullah bin Anır, bin Âs ve bunlar gibi daha başkaları sayılabilir. Bunlar Kur'anı kerimin bir harfini bırak-mıyarak tesbit etmişler ve ezberlemişlerdi.[68][28]

ENSAR'İN ÖZELLİKLERİ

1012- Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edilmişti
«Eğer Ensar (Medine'n ashab), bir vadiye yahud bir yola koyulsalar, ben de onların yoluna girerdim, Eğer hicret olmayaydı, ben Ensar'dan bir kimse olurdum.»
(Hicret, üstün bir ibadet olmamış olsaydı,fendimi ^echne kından sayardım. Fakat hicretin sevab ve mükâfatı daha ustun öldüğundan kendimi Muhacir saymaktayım.) .

1013- Berâ'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Ensar'ı ancak mümin sever. Onlara da ancak münafık buğze-der. Ensar'ı kim severse, Allah da onu sever. Onlara kim buğzederse, Allah ona buğz eder.»

1014- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Medîne'li bir çok kadınlar çocukları ile birlikte bir düğün ziyafetinden dönerlerken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onları görünce ayağa kalkıp onlara üç defa şöyle buyurdu:
«Allah'ı şahid tutarım, siz (Medîne'liler) insanlar içinde benim en sevdiklerimsiniz.»

1015- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der kîi
Ensar'dan bir kadın çocuğu ile birlikte geldi. Hazreti Peygamber o kadının gönlünü hoş etmek için iki defa şöyle buyurdu:
«Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, insanlar içinde benim en sevdiğim sizsiniz.» Kadının dileğini yerine getirdikten sonra oha böyle buyurmuştu.

1016- Zeyd bin Erkam'dan (R.A.) rivayet edilmiştir;
Ensar (Medîne'li ashab) sordular:
— Ya Resûlallahj Her kavmin bağlıları vardır. Biz topluca size bağlandık. Düa ediniz de bizim bağlılarımız bizden olsun. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şöyle düa etti:
«Allah'ım! Bunların tabilerini kendilerinden kü.»

1017- Ebû Humeyd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir;
«Ensar'm (Medîne'li ashabın) ailelerinin en hayırlısı, Benî Nec-car ailesi, sonra Benî Abdl'l-Eşhsl ailesi, sonra Berü'l-Harîs ailesi, sonra Beni S aide ailesidir. Ensar ailelerinin hepsinde hayır vardır.»
Sa'd bin Ubade: Ya Resûlallah! Ensar ailelerinin birbirlerine nispetle faziletlerini, bildirdiğiniz sıralamada bizim ailemiz olan Benî Sâide, diğer ailelelerden sonraya kaldı, dedi. Kazreti Peygamber on?.: «Hayırlı kimselerden olmak size yetmez mi?» buyurdu.

1018- fiazreti Enes {Radıyallahu Anh) der kiî Ensar'dan biri: Ya Resûlallah! Falanca kimseye valilik verdiğiniz gibi, bana da verimlisiniz? diye rica etti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Siz, tayinlerde adam kayırmayı benden sonra göreceksiniz. Bana kavuşuncaya kadar sabrediniz. Kavuşma yeriniz de cennetteki Kevser Havuzudur.»

1019- Ebû Hüreyre'den (Badıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Bir adam Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine geldi. Çok yoksul ve aç idi. Hazreti Peygamber onun karnını doyurmak için evlerinden yemek istedi. Hazreti Peygamberin pâk zedeleri, evlerinde sudan başka şey bulunmadığım bildirdiler. Sonra Hazreti Peygamber ashaba sordu:
«Bu adamı kim yanma alacak yahud misafir edecek?» Ensar'dan biri: — Ben misafir ederim, ya resûlallah! dedi. Sonra adamı evine götürdü ve karısına, Hazreti peygamberin misafirini en iyi şekilde ağırla! dedi. Zevcesi cevab verdi:
— Biz onu nasıl ağırlayacağız?. Evimizde ancak çocukların bir öğünlük yemeği var. Adam dedi ki:
— Yemeği hazırlar, lambanı da yakarsın Gocuklar, akşam yemeği isterse onları uyut. Bunun üzerine kadın yemeğini hazırladı, lambasını yaktı ve çocuklarını da uyuttu. Sonra lambasını onarıyor-muş gibi yaparak söndürdü. Sonra misafire kendileri yiyorlarmış gibi. göstererek o geceyi aç geçirdiler. Sabah olunca Ensar'dan bu zat Peygamber SallalJahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna çıktı. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Bu geceki iyi davranışınıza Allah gülümsedi (razı oldu) yahud beğendi ve : «İhtiyaç, içinde olsalar da başkalarını kendilerine tercik ediyorlar. îşte nefislerinin cimriliğinden kimler korunuyorsa kurtuluşa erenler onlardır.» mealindeki ayeti kerimeyi indirdi. (Haşir sûresi; 9)»

1020- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Selîem'in vefatına sebeb olan hastalıkları zamanında Ebû Bekir ile Abbas Hazretleri,, bir arada toplanmış bulunan Ensar meclisine uğradılar. Onlar ağlaşır halde idiler. Hazreti Abbas onlara sordu:
— .Neden ağlıyorsunuz? Cevab verdiler:
— Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Selîem'in meclisi hatırımıza geldi. Şimdi hastalıkları sebebiyle nîübarek sohbetlerinden mahrum kaldık. Bunun için ağlıyoruz.
Sonra Hazreti Abbas ile Hazreti Ebû Bekir, Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Selîem'in huzuruna varıp Ensar'm halini anlattılar. Hazreti Peygamber mübarek başını bir kumaş parçası ile bağlayarak saadethanelerinden çıktı. Mescide giderek minbere çıktı. îşte o günden sonra bir daha minbere çıkmaları kısmet, olmadı. Minbere bu en son çıkışlarında Allah'a hamd ve sena etti. Sonra cemaata hi-tab ederek şöyle buyurdu:
«Size Ensar'ı (Medineli ashabımı) tavsiye ederim. Onlar benim cemaatımdır ve sırdaşiarımdır. Onlar kendilerine düşen görevleri tamamiyle yerine getirmişlerdir. Şimdi onların (dünya saadeti ve ahiret cenneti ile

mükâfatlandırümaları) hakkı kalmıştır. O halde siz, Ensar'dan iyilik edenin iyiliğini kabul ediniz; ona mükâfat veriniz. Eğer onlardan fenalık eden olursa, onu da bağışlayınız.»

1021- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ye Sellem son defa olarak ölüm hastalıklarında, mübarek omuzlarında bir hırka ve mübarek başlan bir siyah bezle bağlanmış olduğu halde saadethanelerinden mescide girerek minbere çıktılar. Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdular:
4mdi, ey müslümanlar! İnsanlar çoğalacak, fakat Ensar (Medl ne'liler) azalacaktır. Öyleki, yemeğe konan tuz kadar az olacaklardır. Sizden her kim başkasına zarar veya menfaat verebilecek bir makamda olursa, Ensar'm iyilik edeninden iyiliğini kabul etsin. Onlardan kötülük edeni de bağışlasın.»

1022- Hazreti Cabir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Sa'd bin Muaz'ın ölümünden dolayı Arş titredi.» Bir rivayette de: «Şafd bin Muaz'm ölümü için Rahman'ın Arş'ı titredi.» şeklinde varid olmuştur.
(Sa'd bin Muaz Hazretlerinin şehid olarak ahirete göçmesinden Arşın titremesi bu büyük insaftın ölümünün önemli bir hadise olduğunun ifadesidir.)

1023- Hazreti Enes'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Übeyy bin Kâb'a hitaben Peygamber Sailallahu Aleyhi ve Sel-lem şöyle buyurdu:
«Sana BEYYİNE sûresini okumamı* Allah bana emretti.» Ubeyy sordu: - Ya Resûlallah! Allah Tealâ benim ismimi andı mı? Hazreti Peygamber:
«Evet.» buyurdu. Buna son derece sevinen Übeyy ağladı,
Mütercim:
Beyyine sûresinin Übeyy bin Kâ'b Hazretlerine Peygamber -tarafından okumhasırıı hikmeti, olduğu gibi eda ve sadasiyle, şive ve nağmeleriyle öğrenip sonra insanlara öylece öğretilmesi içindir, deniliyor.

1024- Hazreti Enes (îladıyallahu Anb) der ki: Uhud savaşında müslümanlar bozguna uğrayıp Peygamber Sal-lallahu Aleyhi' ve Sellemln yanından dağıldılar. Ebû Talha Hazretleri ise, Hazreti Peygamberin huzurunda sebat.ederek kendi kalkanı-, m Peygamberin önüne koydu ve onu sipere aldı. Ebû Talha aslında çok nişancı biratıcı idi. Yayının kirişi de çok sert ve kuvvetli idi. Bu na rağmen o gün iki-üç yayını kırdı. Bu savaş sırasında bazı kimseler yanlarında ok torbaları ile Ebû Talha'mn yakınından geçerdi. Hazreti Peygamber o geçenlere şöyle buyurdu-.

«Ok torbanızı Ebû Talha'ya açın (o atıcıdır, okları hedefini şaşmaz).»
Yine bu halde iken, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem mey-, dana çıkıp çekinmeksizin düşmana bakardı. Ebû Talha şöyle derdi:
— Ya Resûlallah! Anam-babam sana feda olsun, düşmanın oku size değmesin. Böyle meydana çıkıp kendinizi göstermeyiniz Benim göğsüm ve vücudum size siperdir. îşte Ebû Talha bu sözleri söyleyerek Peygambere kalkan ve siper oluyordu. Yine Hazreti Enes anlatır;
— Ühud savaşında, müminlerin annesi ve Hazreti Ebû Bekir'in kızı Hazreti Âişe ile annem Ümmü Süleym, her ikisi, eteklerini toplayıp ayak bilezikleri görünür vaziyette sırtlarında su kırbaları olduğu halde ordan oraya koşarak mücahidlere su taşıyorlar ve onlara su içirip yine koşarak su almaya dönüyorlardı. Bu şekilde devamlı olarak su taşıdıklarını gördüm. Yine o gün, üvey babam Ebû Talha1 -nm elinden iki-üç defa kılıç düştü. CBu, onun hiç dinlenmeden düşmanla çarpışmakta olduğunu goteriyordü.)
Çok geniş ve yemyeşil bir bahçedeyim. U bançemn ortasına* bir direk vardı. Direğin bir ucu yere saplanmış ve diğer ucu göğe doğru yüklemişti. Tepesinde de bir kulp var. Bana, şu direğe çık, denildi. Ben çıkamam dedim. Sonra bana bir hizmetçi getirildi. O hizmetçi Benim sırtımdan elbiselerimi kaldırdı. Ben de kolaylıkla o direğe çıkıp tepesine vardım. Bana, direğin kulpuna sımsıkı sarıl, denildi. Ben de de sarıldım ve o esnada uyandım. Bu rüyamı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e anlatınca onu söyle tabir ettiler:
«O bahçe islâmdır. Gördüğün direk islâm direğidir, O kulp da sağlam inançtır. Sen ölünceye kadar İslâm dini üzere kalacaksın.»

1026- Hazreti Ali'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Daha önce geçen ümmetler içinde kadınların en hayırlısı Meryem idi. Bu ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hatice'dir.»

1027- Hazreti AİŞe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in pak zevceleri içinde. Hazreti Hatice'yi kıskandığım kadar hiç birini kıskanmazdım. Gerçekte ben Hatice'yi görmedim; fakat Hazreti Peygamber Hatice'yi çok anardı. Bazan evimizde koyun kesilirdi. Kesilen koyunun etini parça ayırarak hep Haticenin arkadaşlarına gönderirdi. Bazan da: Sanki dünyada Hatice'den başka bir kadın yokmuş gibi iş yapıyorsunuz, diye söylenirdim. Hazreti Peygamber (onun meziyetlerini sayarak) :
«O şöyle idi, o böyle idi, o benim çocuklarımın annesi idi.» buyururdu. (İbrahim'den başka bütün çocukları Hazreti Hatice dendi. İbrahim ise Hazreti Mariye'dendir.)

1028- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir :
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Cibril gelip şöyle dedi:
«Ya Resûlallah! Şu gelen Hatice'dir ve beraberinde azık yahud yemek yahud içecek var. Sana gelince, Rabbisinden ve benden ona selâm söyle, hem de onu müjdele ki, onun cennette inciden bir evi olacak. Öyle bir ev ki, orada ne gürültü var, ne de yorgunluk...»
(Hazreti Hatice sessiz ve sedasız iman edip Hazreti Peygamberin her türlü hizmetinde bulunmuş, yorgunluk ve zorluklara tahammül etmiş olduğundan buna karşılık olarak Cennette inciden yapılmış bir sarayda sessiz ve gürültüsüz ve zahmetsiz olarak yaşamaya hak kazanmıştır.)

1029- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der kii
Bir gün, Hazreti Hatice'nin kız kardeşi Huveylid kızı Hâle gelerek Hazreti Peygamberin huzuruna çıkmak için izin istedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hâle'nih sesini. Hazreti Hatice'nin sesine benzettiğinden tavırlarında bir değişiklik ve ürperme oldu ve şöyle buyurdu:
«Allahım, Hâle (geldi)
Hazreti Aişe der ki: Gerçekten ben bu davranışı kıskandım ve dedim ki, halâ Kureyş kocakarılar]ndan bir ihtiyarı hatırlayıp anıyorsunuz. Yüzünde dudaklarından başka al rengi kalmamış, yüzünden kan çekilmiş, ölümü üzerinden de hayli zaman geçmiş olan böyle bir kadını halâ neden hatırlıyorsunuz? Hem de Allah size onun yerine daha iyisini vermiştir.
Mütercim:
Diğer hadîs kitablarında ve başka rivayetlerde Hazreti Aişe derki: Bu şekilde konuşmamdan dolayı Hazreti Peygamberin gönlünün kırıldığını anladığımdan: Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, bundan sonra Hazreti Hatice'yi hep hayırla anacağız dedim. Böylece Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'iri gönlünü aldım.

1030- tbni Ömer'den (Radıyalîahu Anhüma) rivayet edilmiştir.
«Dikkat ediniz! Kim yemin edecekse, ancak Allah adına yemin etsin Sakın atalarınız adına yemin etmeyiniz.» (Kureyş kavmi ise, ataları adına yemin ederlerdi. Siz onlar gibi, babam hakkı için, evlâdım hakkı için, güneş hakkı için, Kabe hakkı için diye yemin etmeyiniz. Vallahi ve billahi diyerek, yemin ediniz.)

1031- Ebû Hüreyre'den (Radıyalîahu Anh) rivayet edilmiştir:
Ebû Hüreyre, Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem'in beraberinde bulunuyor ve abdest için su matrasını taşıyordu. Hazreti Peygamber taharet için

uzaklaşınca, Ebû Hüreyre su matrasını alarak Hazreti Peygamberi takib etti. Bunu fark eden Hazreti Peygamber:
«Bu (peşimden gelen) kimdir?.» buyurdu. Ebû Hüreyre;
— Ben, Ebû Hüreyre,'yim, diye cevab verdi Resûl-i Erkrem: «Bana birkaç taş getir, onlarla temizleneyim. Ancak kemik ve tezek getirme.» Ebu Hüreyre der kij
— Kemik ve tezeğin nesi var? diye sordum. Peygamber Sallalla-hu Aleyhi ve Sellem bana cevaben şöyle buyurdu:
«Onlar (kemik ile tezek) cinlerin yemeklerindendîr. Nitekim bana Nasibin beldesinin cinlerinden bir heyet geldi. Onlar ne iyi cinler-diPBenden azık ve yiyecek istediler. Ben de onlar için Allah'a düa ettim ki, rastladıkları her kemik ve tezeğin üstünde behemehal bir yiyecek bulsunlar.»

1032- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edildiğine göre, Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur-
«Şairin söylediği sözün en doğrusu, Lebîd'in söylediği: AUah'dan başka her şey batıldır, sözüdür. Ümeyye ibni Ebî Sait'in şiirlerine bpkihrsa, müslüman olmaya çok yaklaşmıştır.»

1033- Halid'iri annesinden (Radıyalîahu Anha) rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Habeşistan'den (ailemle birlikte döndüğümde küçük bir kız çocuğu idim. Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem bana, işlemeli bir ipek elbise giydirdi ve işlemeleri eliyle okşayarak: «Cici, cici...» buyurdu. .

1034- «azreti Abbas'dan (Radıyalîahu Anh) rivayet edilmiştik
Hazreti Abbas, Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem'e sordu:
Ya. Resûlallah, amcan Ebû Talib seni korur ve senin için (Kureyş'e) kafa tutardı. Senin ona ne faydan oldu? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Ebû Talib, cehennemin yufka yerindedir. Ben olmasaydım cehennemin en alt tabakasında olacaktı»

1035- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selle'm'in huzurunda Ebû Talib'den söz açıldı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu;
«Umarım ki, benim şefaatim kıyamet gününde ona fayda verecek ve o, cehennemin, topuklarına varan yufka yerine atılacaktır. Bundan onun beyni kaynayacaktır.» Bir rivayete göre, «başının içi kaynayacaktır.» buyurulmuştur.
Mütercim ;
Hadîste geçen «Dahdah» kelimesinin lügat manası, topuklara kadar olan su

demektir. Burada ise, mecaz olarak ateş için kullanılmıştır.[69][29]

İSRA VE MİRAÇ BAHSİ

1036- Hazreti Cabir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir! «Kureyş kavmi beni (İsrâ hadisesinde) tekzip edince (yalanlayın-ca), Hicr-i îsma il'de (Kâbenin kuzey yanında) durdum. AUah Teâla. Mescid-i Âksa'yi gözümün önüne getirdi. Ben de mescM-i Aksa'ya bakarak belirtileri hakkında onlara bilgi vermeye başladım.

1037- Mâlik bin Sa'saa (Radıyaliahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, «İsrâ» gecesini ashaba anlatarak şöyle buyurdular:
«Ben Hatîm'de yahud Hicri İsmail'de (Kabe'nin kuzey yanında) yatıyordum. Bana biri (Cibril Aleyhisselâm) geldi ve buramdan buraya kadar (boğaz çukurundan kasığına kadar) yararak kalbimi çıkardı. Sonra bana iman dolu bir altın tas getirildi ve kalbim yıkandı. Sonra kalbim (nur ve hikmetle) doldurularak yerine konuldu. Sonra bana, katırdan küçük, merkebden büyük beyaz ve gözünün gördüğü en uzak yere adımını atan bir hayvan (Burak) getirildi ve ona bin dirildim. Cibril (Aleyhisselâm) beni alıp götürdü. Birinci göğe varınca, göğün açılmasını istedi. Kim o? diye soruldu. O da:
— Cibril! dedi. Beraberinde kim var? denildi. Cibril:
— Muhammed, dedi.
— Muhammed çağırıldı mı? diye soruldu. Cibrîli
— Evet, dedi. Bunun üzerine:
— Hoş geldi ve ne mutlu bir geliş geldi, denildi. Hemen kapıyı açtı. Birinci göğe girince Hz. Adem ile karşılaştım. Cibril bana:
— Bu senin atan Adem'dir, ona selâm ver dedi. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı ve:
— Merhaba, salih oğul ve salih peygamber, dedi. Sonra yükselerek ikinci göğe vardı1 ve göğün açılmasını istedi.
— Kim o? diye soruldu. O da:
— Cibril! dedi.
— Beraberinizde kim var? denildi. Cibrîl:
__ Muhammed var, dedi.
__ Muhammed Çağırıldı mı? denildi. Cibril-.
__ Evet, dedi. Bunun üzerine:
— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi? denildi. Hemen ka- * .«i açtı. İkinci

göğe girdiğimde teyze çocukları Hazreti Yahya ve
Uaareti îsâ ile karşılaştım. Hazreti Cibril bana:
__ Bu yahya, bu da İsa'dır; onlara selâm ver, dedi. Ben de selâm
verdim. Selâmı aldılar ve bana şöyle dediler:
__ Merhaba salih kardeş ve saîih peygamber. Sonra Cibrîl beni
Üçüncü semaya çıkardı ve içeri girmek için İzin istedi- Bu gelen kimdir? denildi. Cibril'dir, cevabını*verdi.
—. Beraberinde kim var? denildi. Cibril-.
— Muhammed, dedi.
— Çağrıldı mı? denildi. Cibril,
— Evet, dedi.
— Hoş geldi ve ne mutlu bir geliş geldi, denildi. Sonra kapı açıldı. Üçüncü semâya girdiğimde Hz, Yûsuf ile karşılaştım. Cibril bana de di ki, bu Yûsuf dur ona selâm ver. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı.
Sonra şöyle dedi:
— Merhaba saiih kardeş ve salih peygamber! Sonra Cibrîl beni dördüncü semaya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi.
— Bu gelen kimdir? denildi. Cibril:
— Ben Cibril'im, dedi.
— Beraberinde kim var? denildi. Cibril:
— Muhammed, dedi,
— Çağrıldı mı? denildi. Cibril:
— 4£vet, dedi. Bunun üzerine:
— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi, denildi. Sonra dördüncü semâ kapısı açıldı. Dördüncü semâya, girdiğim zaman Hz. îdrîs ile karşılaştım. Cibril:
— Bu îdris'dir, oha selâm ver, dedi. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı. Sonra şöyle dedi:
— Merhaba salih kardeş ve salih peygamber. Sonra Cibril beni beşinci semâya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi. Ona:
— Bu gelen kimdir? denildi. Cibril:
— Ben Cibril'im, dedi. Ona:
— Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:
— Muhammed, (Sallaliahu Aleyhi ve Sellem) dedi. Ona: — Çağırıldı mı? denildi. Cibril:
— Evet, dedi. Bunun üzerine
— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi, denildi. Beşinci semaya geçtiğimde Hz. Harun vardı. Cibril bana, bu Harun'dur ona selâm ver, dedi. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı. Sonra:
— Merhaba salih kardeş ve salih peygamber, dedi. Sonra Cibril benî altıncı

semaya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi. Ona
— Bu- gelen kimdir? denildi. Cibril:
— Ben Cibril'im, dedi. Ona:
— Beraberinde kim var? denildi. Cibril:
— Muhammed, dedi. Ona:
— Çağırdı mı? denildi. Cibril:
— Evet, dedi.
— Hoş geldi ve ne mutlu bir geliş geldi, denildi. Altıncı semaya geçtiğimde Hz. Musa ile karşılaştım. Cibril bana dedi ki, bu Musa'dır, ona selâm ver. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı ve şöyle dedi:
— Merhaba salih kardeş ve salih peygamber. Ben geçince Hazreti Musa ağladı. Ona:
— Niçin ağlıyorsun? denildi. O cevab verdi:
— Ağlıyorum, çünkü benden sonra gönderilen genç bir peygamberin ümmetinden cennete girecekler, benim ümmetimden cennete gireceklerden çok daha fazladır.
Sonra Cibril beni yedinci semaya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi. Ona:
— Bu gelen kimdir? denildi. Cibril:
— Ben Cibril'im, dedi. Ona:
— Beraberinde kim var? denildi. Cibrîl:
— Muhammed, dedi. Ona:
— O çağırıldı mı? denildi. Cibrîl:
— Evet, dedi.
— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi! denildi. Yedinci semâya geçtiğimde Hz. İbrahim ile karşılaştım. Cibrîl dedi ki, bu senin atan İbrahim'dir ona selâm ver. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı vâ şöyle dedi:
— Merhaba salih oğul ve salih peygamber.
Sonra ben, Sidre-i Mühteha'ya çıkarıldım. Orada Sidre ağacının meyvası, Hecer testileri gibi (iri) idi. O ağacın yaprakları da fillerin kulakları gibiydi. Cibril bana: Burası Sidre-i Münteha'dır, dedi. Oradan dört ırmak akıyordu. Bunların ikisi içten ve ikisi de dıştan akmakta idi. Ben sordum:
— Bunlar nedir? Ya Cibrîl!.. Cibrîl dedi ki:
— Bu içten akan iki ırmak cennet ırmaklarıdır. Dıştan akan di ger iki ırmak da Nil ile Fırat ırmaklarıdır.
Sonra bana Beyt-i Mamur gösterildi. Yetmiş bin meleğin her gün oraya girdiğini gördüm. Sonra bana bir kap şarab, bir kap süt ve bir kap bal getirildi. Ben sütü aldım. Bunun üzerine Cibril dedi ki: Bu tabiîlik) dir. Sonra namazlar, her gün elli vakit olarak bana farz kılındı. Ben geri döndüm. Musa'ya uğradığımda bana sordu:

— Sana ne emredildi?
— Her gün için elli vakit namaz, dedim.
— Senin ümmetin, her gün elli vakit namaza güç yetiremez. Vallahi, ben senden önce insanları denedim ve îsraîloğulları ile en ağır şekilde uğraştım. Rabbine dön ve ümmetinin yükünün hafifletilmesini iste, dedi.
Ben de geri döndüm ve Allah Tealâ benden on vakti kaldırdı. Mûsaya döndüm. Bana ayni sözleri tekrarladı. Geri döndüm ve Allah benden on vakit daha kaldırdı. Musa'ya döndüm. Bana ayni sözleri söyledi. Geri döndüm ve Allah benden on vakit daha kaldırdı. Musa'ya döndüm. Bana ayni sözleri söyledi. Geri döndüm ve Allah benden on vakit daha kaldırdı ve her gün için on vakit namaz ile emredildim. Musa'ya döndüm. Bana ayni sözleri tekrarladı. Geri döcdüm ve bana her gün için beş vakit namaz emredildi (tarz kılındı). Musa'ya döndüm. Sana ne emredildi? diye sordu. Her gün beş vakit namaz emredildi, dedim. Musa dedi ki: Senin ümmetin, her gün beş vakit namaza güç yetiremez. Ben senden önce insanları denedim ve îsrailoğuîları ile en ağır şekilde uğraştım. Rabbine dön de ümmetin için hafifletilmesini iste.
Dedim ki: Ben Rabbimden, yüztfm kızarıncaya kadar istedim. Artık razı ve teslim olacağım. Hz. Musa'dan ayrılınca bir münâdi bana, farzımı kesinleştirdirn ve kullarımın yükünü de hafiflettim, diye seslendi.» (Elli vakit beş vakite indirilmiş olmakla beraber elli vaktin sevabı verilmiştir.)
Bu îsrâ hadîsi, namaz bahsinin başında Enes Hazretlerinden nakledilmişti. Bu iki rivayetin herbirinde, diğerinde olmayan tafsilat vardır.

1038- Hazreti Aişe'den {Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
(Ey Aişe!) Rüyada iki defa bana ğösterildin. Bir defasında se-bir ipek örtü içinde görüyorum. Bana, bu senin karındır, denili-. Ben de örtüyü açıyor ve bir de bakıyorum ki, sensin. Bunun üze-
jne, eğer bu rüya Allah tarafından ise, elbette tahakkuk ettirecek diyorum.»
Mütercim:
Bu rüya, zahirine göre mi, yoksa tevil edilerek mi değerlendiril-iesi gerekir, diye üzerinde tereddüt edilmiştir. Çünkü bütün pey-amberlerin görmüş oldukları her rüyanın vahy olduğunda şüphe oktur. Ancak bu rüyanın nübüvvetten önce görülmüş olması ihtima-de vardır, denilmiştir.[70][30]

HİCRET VE MUHACİRLER BAHSİ

1039- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke'de müslümanla-ra şöyle buyurmuştu:

«Ben, sizin hicret edeceğiniz yeri gördüm: İki kara taşlık arasında hurmalık bir yerdir.» '

Bu işaret üzerine hicret edecek olanlar Medine'ye hicret ettiler. Daha önce Habeşistan'a hicret, etmiş olanlarla Mekke'ye döndükten sonra Medine'ye hicret ettiler. Bu arada babam Ebû Bekir de hicrete hazırlandı. Hazreti Peygamber babama şöyle buyurdu:

«Sen acele etme; çünkü bana (Allah tarafından hicret etmem için) izin verileceğini umuyorum.» Ebû Bekir sordu:

— Anam-babam sana feda olsun, siz bu hicret emrini gerçekten unıuyormusunuz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

«Evet,» buyurdu. Bunun üzerine babam Ebû Bekir de, Hazreti Peygamberin yanında kalarak hicret etmeyi orteledi. Bugün, yarın hicret ederiz düşüncesiyle dört ay iki devesini çayırlara salmaksızın bağlayıp ağaç yapraklan ile besledi.

Bir gün öğle üzeri evde topluca oturmakta iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, yüzü örtülü olduğu halde gelmekte olduğunu ev halkımızdan biri haber verdi. Babam Ebû Bekir dedi ki: Anam-babam ona feda olsun. Böyle bir vakitte ansızın gelmeleri, önemli bir iş sebebiyle olsa gerektir. Sonra içeri girmek için Hazreti Peygamber izin istedi. Babam da kendilerini Karşılayarak evfe girdiler. Babam Ebû Bekir'e:

«Yanında bulunanları dışarıya çıkar (sizinle gizli konuşacağım)» buyurdular. Babam: — Ya Resûlallah! Anarn-babam sana feda olsun. Bunlar sizin kendi aüenizdir, dedi. Hazreti Peygamber buyurdu:

«Bana hicret etmek için izin verildi.» Hazreti Ebû Bekir, babam sana feda olsun, ya Resûlellah! Sana arkadaş olmak istiyorum, dedi

Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sellem: «Evet,» buyurdu. Ebû Bekir-— Y& Resûlallah, babam sana feda olsun! Şu iki devemden birini al dedi Hazreti Peygamber: «Bedeli mukabilinde alırım,» buyurdu.

Derhal biz yol azığını hazırlamaya koyulduk ve gerekli yiyecek ve eşyayı her ikisi için hemen getirdik. Kızkardeşim Esma da kuşağından bir parça keserek bununla dağarcığın ağzım bağladı. Ona bu işinden dolayı «ZATI NÎTAKAYN» denildi. Hazreti Esma ikiye böldüğü kuşağının bir parçası ile eşyaları ve diğer parçası ile de dağarcığı bağladığı için ona İKÎ KUŞAK SAHİBÎ manasına gelen «ZATI NITAKAYN. adı verildi.

Sonra babam Ebû Bekir ile Peygamber Sallallahü Aleyhi ve Sel-iem SEVR dağındaki mağaraya çıktılar ve orada üç gece saklı kaldılar. Perşembe günü mağaraya girdiler, pazartesi günü çıktılar, Ebû Bekir'in oğlu Abdullah da geceleri onlarla kalırdı. Abdullah çok anlayış ve kavrayışlı delikanlı idi. Gece seher vaktine kadar mağarada kalır ve bu erken vakitte mağaradan çıkarak çabucak Mekke'ye inerdi ve Mekke'de imiş gibi görünürdü. Bütün gün Mekke

müşriklerinin konuşmalarını ve peygamber aleyhindeki planlarını öğrenir-. di. Akşam karanlığı basınca Mekke'den çıkarak mağaraya döner ve aldığı haberleri aktanrdı. Ayrıca Âmir bin Füheyre adında bir azatlımız vardı. Âmir, mağara civarında sütü için ödünç alınmış koyunları güderdi. Akşam vaktinden bir saat sonra bu koyunları onların yanına götürür ve onlar, kapların içine koyulan kızgın taşlarla ısıtılmış sütü içerek geceyi geçirirlerdi. Şafak sökerken de Âmir bin Füheyre koyunları haydalar ve o üç günün her gecesinde böyle yapardı.
Daha önce Mekke'de iken Hazreti Peygamberle. Hazreti Ebû Bekir Kureyş kâfirlerinin dininden olup güvenilir bir kimse olan Abdullah bin Üreykıt ile sözleşme yapmışlar ve onu kılavuzluk yapmak için kiralamışlardı. Sevr dağına çıkıştan üç gün sonra sabahleyin bu kılavuz, kendisine teslim edilen iki deve ile gelecek ve onları Medine'ye götürecekti. Adam sözüne bağh kalarak buluşma yerine üç gün sonra geldi. Sabahleyin Abdullah bin Üreykit'm kılavuzluğunda Hazreti Peygamber, Hazreti Ebû Bekir ve Âmir bin Füheyre Medine'ye doğru yola çıktılar ve sahil yolunu seçtiler.
Süraka bin Malik anlatır: Hazreti Peygamber ile Hazreti Ebû Bekir'i öldüren veya esir alan kimseye, her biri için yüz deve verileceğine dair. Kureyş kafirlerinin almış oldukları karar elçileri vasıta-siyle bize bildirildi. Kabilem BeniMüdlic'in bir toplantısında iken onlardan bir adam gelip yanıbaşımızda durdu ve bana hitaben:
— Sürâka! dedi, sahil yolunda birtakım karaltılar gördüm. Onların Muhammed ile arkadaşları olabileceklerini sanıyorum.
Ben, onların Muhammed ve arkadaşları olduğunu anladım ve fakat büyük ganimete konmak için niyetimi sakladım. Yalnız başıma bu ganimete konabilmek için o haberciye dedim ki: Senin gördüklerin onlar değildir. Sen, az önce gözümüzün önünden yitik mallarım aramak için o tarafa giden falan ve falanı görmüşsün. O toplantıda biraz bekledikten sonra kalkıp evime gittim. Cariyeme, atımı alıp tepenin arkasında beni beklemesi için emir verdim. Ben de mızrağımı alarak evin arka tarafından çıktım, Mızrağımın madenî ucunu (parlayıp farkedilmesin diye) yere çevirdim ve onu alçak tuttum. Böylece âtımın yanma gelerek bindim. Hemen kısrağımı dört nala .kaldırarak verilen haber doğrultusunda onları takıb ettim. Nihayet Haz-reti Peygamber ile Hazreti Ebû Bekir'e yaklaştım. Derken atım sürç tu ve yere serildim. Hemen elimi kuburuma atıp fal oklarımı çıkardım ve onları vurayım mı, vurmayayım mı? diye fala baktım. İstemediğim fal çıktı. Ben bu fala uymayarak yine atıma bindim ve hayvanı koşturdum. Hazreti Peygamberin okuyuşunu işitecek kadar yak- , laştım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem dönüp arkasına bakmıyordu. Hazreti Ebû Bekir ise, sık sık dönüp bakıyordu. Bu esnada atımın ön ayakları dizlerifte kadar yere battı ve ben de yere yuvarlandım. Hayvanı kaldırmak için

zorladım. Hayvan da kalkmağa çabaladı ise de bir türlü ayaklarım kurtaramıyordu. Nihayet zorlukla yere batmış olan ayaklarını kurtardı ve ayak izleri yerinden bir toz dumanı havaya yükseldi. Ben yine fal oklarımı çıkarıp fala baktım ve yine istemediğim fal çıktı. Bunun üzerine onlara emniyet çağrısında bulundum. Durup beni beklediler. Ben de hayvanıma binerek yanlarına vardım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bir mucizesi olarak .hayvanımın ayaklarının yere göçmesi ve onlara bir zarar veremiyişimden, Peygamberin davasının üstün geleceği içime doğdu ve Hazreti Peygambere:

— Senin kavmin, seni öldürene veya seni esir alana mal vadetti-ler, dedim ve onların peygamber hakkında ne düşündüklerini bir bir anlattım. Hem de yanımda bulunan azık ve eşyayı onlara takdim ettim; fakat kabul etmediler. Yalnız Hazreti Peygamber bana:

«Durumumuzu gizli tut (kimseye söyleme)! «buyurdu.

Sonra ben, Hazreti Peygamberden bir güven kâğıdı istedim. Hazreti Peygamber de Âmir bin Füheyre'ye emredip bir deri parçası üzerine bir güven kâğıdı yazdırdı ve bana verdi. Hazreti Peygamber de beraberindekilerle yoluna devam etti. Müslümanlardan müteşekkil şam ticaretinden dönen bir kafile ile birlikte Zübeyir bin Avvam, yolda Hazreti Peygamberle karşılaştı. Zübeyir Hazreti Peygamber iie Hazreti Ebû Bekir'e beyaz giysiler giydirdi. Medine'li müslümanlar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hicret maksadı üe Mekke ' den çıkıp Medine'ye gelmekte olduğunu duyunca, Hazreti Peygamberi karşılamak için hergün sabahdan öğle sıcağına kadar Medine dışında Harre denilen taşlık bir yerde beklerler ve Sonra evlerine dönerlerdi.

Bir gün uzun bir beklemeden sonra evlerine dönmüş oldukları bir zamanda, Yahudi'lerden biri, bir iş için Medine burçlarından birine çıkıp etrafa bakmırken beyazlar içerisinde serab gibi bir parıltı gördü. Bu görüntü bazan kayboluyor ve bazan meydana çıkıyordu. Adam dikkat kesildikten sonra gelenlerin Hazreti Peygamberle arkadaşları olduğunu anladı ve kendisin© sahip olamayarak var sesiyle bağırdı-.

— Ey Arab toplulukları! Sizin beklemekte olduğvınuz lideriniz geliyor. Bu çağrı üzerine Medine'de bulunan bütün müslümanlar silâhlarını alıp evlerinden sıçradılar ve Hazreti Peygamberi karşılamaya gittiler. Karşılamaya çıkanların hepsi Harre denilen taşlık yerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem ile karşılaştılar. Hazreti Peygamber Medine yolundan sağa saparak Küba'ya doğru yöneldi. Küba'da Beni Avf bin Amr'm evine indiler. O gün Rebiul-Evvel ayının bir pazartesi günü idi. Gelenleri Hazreti Ebû Bekir karşılıyor. Hazreti Peygamber ise sessizce oturuyorlardı. Medîne'li müslüman-lardan daha önce Hazreti Peygamberi görmemiş olanlar, Hazreti Ebû Bekir'i Peygamber sanarak ona selâm yerip hürmet ediyorlardı. Nihayet güneş Hz. Peygamber'e değince Ebû

Bekir hırkasını çıkarıp Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gölgelik yaptı ve o zaman herkes peygamberi tanıdı. Böylece Hazreti Peygamber on dört gec& Küba'da Beni Amr bin Avf in yanında müsafir kaldı ve hakkında, «Takva, üzerine kurulan Mescid» mealindeki ayeti kerime nazil oîan KÜBA MESCİDİNİ bina ederek orada namaz kıldılar. Sonra Hazret* Peygamber devesine binerek Medine şehrine doğru yola çıktılar. Diğer insanlar da beraberinde yürüdüler. Medine şehrine girip şimdiHi Peygamber Mescidinin bulunduğu yere geldikleri zaman Hazreti Peygamberin devesi çöktü. Daha önce de Medinedeki müslümanlar orada namaz kılarlardı. Aslen bu yer Es'ad bin Zürare'nin himayesinde bulunan Sehl ve Süheyl adlarında iki yetimin hurma kurutmak içi harman yerleri^ idi îşte Hazreti Peygamberin devesi oraya çökünce, Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:
«Burası İnşallah meSkenimizdir.»
Sonra Hazreti Peygamber, o iki delikanlıyı huzurlarına çağırt j ve bu harman yerinde mescid yapılmak şartı ile arsa kıymetinin b;; dirilmesini kendilerinden istedi. Gençler:
— Biz bu yerimiz karşılığında herhangi bir şey istemiyoruz. Su Allah rızası için biz onu size bağışlıyoruz, dediler. Fakat Peygambe Sallallahu Aleyhi ve Sellem arsayı bağış olarak kabul etmedi. Tal min edilen kıymetin üstünde para vererek arsayı onlardan satln ald Sonra orada Mescidin inşasına başladı. Hazreti Peygamber bizzat d ger müslümanlarla kerpiç taşır ve şöyle buyururdu: «Bu yükler Ha^ ber'In (ticaret) yükleri değildir. Ey Rabbimiz, bu yükler daha iyi % daha değerlidir.» Ve yine:
«Allah'ım! Gerçek mükâfat, ahiret mükâfatıdır. Sen Ensar \ Muhacirleri esirge!»

1040- Hazreti Enes ÎRadıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine hicret yolunda Süraka yetiştiği zaman:
«Allahım! On,u yere ser!» diye Hazreti Peygamber dua etti. Sü-raka'yı, binmiş olduğu at yere serdi. Hayvanın da iki ön ayağı kumlara battı. Hayvan soluyarak güçlükle ayaklarını, kurtardı ve kalktı. Bunun üzerine Süraka:
— Ya Resûlallah! Bana dilediğiniz emri verebilirsiniz, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Yerinde kal ve kimsenin bize ulaşmasına meydan verme!»
Sonra Hazreti Peygamber Medine'ye girince:
«Akrabamızın evlerinden en yakını hangisidir?» diye sordu. Ebû Eyyub, benim, yâ Resûlellah! dedi, işte bu evim ve bu da kapmadır. Hazreti Peygamber, Ebû Eyyub'a:
«O halde git de, dinlenmemiz için yer hazırla,» buyurdu.

Ebû Eyyub gitti ve yer hazırladı. Sonra dönerek Hazreti Peygamberle Hazreti Ebû Bekir'e hitaben: Allah'ın mübarek (hayırlı) kılması niyazıyle kalkınız (eve buyurunuz) dedi. Hazreti Peygamber böylece Ebû Eyyub El-Ensarî'nin evinde bir müddet kaldılar. O sırada Yahudilerin en büyük alimlerinden ve ulularından Abdullah bin Selâm müslünıan oldu. Hazreti Peygambere hitaben şöyle demişti:
— Ya Resûlallah! Ben şahidlik ederim ki, gerçekten sen Allah'ın peygamberisin. Allah tarafından getirdiklerinin hepsi hakdır doğrudur. Yahudiler bilirlerki, ben onların efendisiyim ve efendilerinin de oğluyum. Aynı zamanda onların en bilginiyim ve en bilginlerinin de oğluyum. Müslüman olduğumu bilmeden kendilerini çağırıp beni nasıl tanıdıklarını sorunuz. Benim kim olduğumu size söylesinler. Eğer müslüman olduğumu öğrenirlerse, aleyhimde çok şey söyler ve bana iftira ederler.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de, Yahudileri huzurlarına davet etti ve onlara şöyle buyurdu:
«Ey Yahudiler topluluğu! Allah'dan korkunuz. Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki, siz muhakkak benim Allah'ın Peygamberi olduğumu biliyorsunuz. Ben size hak dini g© tirdim? müslüman olunuz.» Yahudiler cevab olarak:
__Bizim bu hususta bilgimiz yok! dediler ve bunu üç defa tekrarladılar.
Sonra Hazreti Peygamber Yahudilere sordu:
«Abdullah bin Selâm sizce nasıl bir adamdır?» Onlar cevab verdi-ler: O, bizim efendimiz ve efendimizin oğlu, en bilginimiz ve en bilginimizin de oğludur.
Hazreti Peygamber yine onlara sordu:
«O müslüman olursa ne dersiniz?» Onlar:
— Haşa, o asla müslüman. olmaz» dediler. Hazreti Peygamber bu. soruyu üç defa sordular. Onlar da ayni cevabı verdiler. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Ey İbni Selâm! Onların karşısına çık!» buyurchı. Abdullah biti Selâm da çıktı ve şöyle konuştu:
— Ey Yahudi cemaatı! AÜâhMan korkun. Kendisinden başka hiç bir ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim, ki, şiz O'nun Allah'ın peygamberi olduğunu biliyorsunuz. Hak dini de getirdiğini biliyorsunuz.
Yahudiler Abdullah bin Selam'a ştı karışlığı verdiler:
— Sen yalan söylüyorsun. Bunun üzerine, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, o Yahudileri huzurlarından dışari ç> karttı.

1041- Hazret! Ebû Bekir (Radıyallahu Anh) der kit Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile Sevr dağındaki mağarada idim. Bir aı/a başımı kaldırıp baktım ki, bizi takip eden Ku^ reyş kavminden- bazı kimselerin ayakları gözüküyor. Ya

Resûlallah! dedim, onlardan birıı eğer gözünü aşağı indirirse, bizi görür. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurmuştu:
«Sus, ya Ebû Bekir, Biz, Üçüncüleri AHah Teâlâ olan iki kişiyiz.» (Biz yalnız değiliz, bizi koruyan Allah var.)

1042- Ala bin Hadremî'den rivayet edilmiştir:
«Sadr (vacib olan veda) tavafından sonra muhacir (Medine'ye hicret etmiş olan), Mekke'de üç gün kalabilir.»
Mütercîm:
Medine'de bulunan muhacirlerden Mekke'ye gidip hac yapan kimse vacib olan Sadr tavafını yaptıktan sonra Mekke'de ancak üç gün kalabilir. Dördüncü gün hicret, yeri olan Medine'ye dönmesi gerekir. Ancak bu hüküm, Mekke'nin fethinden önce geçerli idi. Mekke fethedildikten sonra hicretin hükmü kalktığından artık hac yapanların Sadr (veda) tavafından sonra Mekke'de üç günden fazla kalmalarında bir sakınca yoktur. Şerkavi şerhinde böyle yazılıdır.

1043- Ebû Hüreyre'den (Radıyailahu Anh) rivayet edilmiştir :
«Eğer Yahudi'lerden on kişi bana iman etmiş olsaydı, hepsi bana iman ederdi.»
Mütercîm:
Medine'de ve Medine çevresinde bulunan yahudilerin ileri gelenlerinden on kişi iman etmiş olsalardı. Yahudilerin tümü imana gelirdi. O zamanki Yahudilerin eleba^ları arasında şunlar sayılabilir:
Kâ'b bin Eşref; Rafi, bin Übeyy Hakik, Yahya bin Ahtab, Ebû Yas bin Ahtab, Abdullah bin Hanif, Fâhhas, Rufa'a bin Yezid, Zü-beyr bin Batıya, Kâ'b bin Esed, Şemuyel bin Yezid... İşte bu gibiler islâmı kabul etmiş olsalardı, diğer bütün yahudiler müslüman olacaktı.[71][31]

BEŞİNCİ CÜZ
GAZALAR BAHSİ

BEDİR MUHAREBESİ

1044- Hazreti Enes (Radıyailahu Anh) der ki: Bedir savaşından tam bir zaferle çıktıktan sonra Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashabı kirama şöyle buyurdu:
«Ebû CehiVin ne olduğuna kim bakacak »onun halinden bize haber getirecek) «Hemen İbni Mes'ud gidip onu, Afrâ'nın iki oğlu tarafından kılıç darbeleriyle vurulmuş olduğu halde can çekişirken buldu ve ona: -Ebû Cehil senmisin?

diyerek sakalmı çekti. Ebû Cehil cevab verdi: — Öldürdüğünüz adamın veya kavmi tarafından öldürülen adamın üstünde (ondan daha yüksek) adam var mı?» (Kavminin en büyük adamı olarak ölmekte olduğunu sayıklıyor.)
Mütercim:
İbni Mes'ud, Ebû Çehü'in başını keserek Hazreti Peygamberin huzuruna getirdi. Hazreti Peygamberin, bundan dolayı Allah'a hamd ve şükür ettiği bazı rivayetlerde yardır.
Ebû Cehil, Afra adındaki kadının Muaz ve Muavviz adlarındaki iki oğlu tarafından öldürülmüşse de, ilk kılıç darbesini Ebû CehiTin ayaklarına vurarak onu yere düşüren Muaz Hazretleri olduğundan Ebû Cehil'in üzerindeki eşyasını ganimet, olarak aldı.

1045- Ebû Talha (Radıyallahu Anh) der ki:
Bedir savaşından çıktıktan sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Kureyş'in. ulularından yirmibeş kişinin cesedlerini bir araya toplatıp Bedir semtinin en pis çukurlarından birine atılmaları için emir vermiştir. Emir yerine getirildikten sonra .Hazreti Peygamber dinlenmek için üç gece Bedir'de ordusu ile kaldı. Aslında her savaş sonunda böyle yaparlardı. Üçüncü gün yola çıkmak üzere hazırlıklara başlandı ve eşyalar bağlandı. Hazreti Peygamber devesine binerek ve ashab da kendilerini takib ederek yürümeğe başladılar. Yolda Kureyş ulularının bulunduğu çukura gelince, kenarında durdular. Cesetleri bu çukurda gömülü olan Kureyş Ulularına adları ve baba adları ile seslenerek şöyle buyurdular:
«Ey falan oğlu falan, ey falan oğlu falan! Siz Allah'a ve onun peygamberine itaat etmiş olaydınız, sevinir miydiniz? Allah'ın bîze vadettiği zaferi biz gerçek olarak bulduk. Siz de, Allah'ın size vadet-tiği azabı gerçek olarak buldunuz mu?»
Hazreti Ömer sordu:
— Ya Resûlallah! Cansız cesetlere neler söylüyorsunuz?. Peygam ber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bulurdular ki:
«Muhammed'in canı, kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, söylediklerimi siz onlardan daha iyi işitenler değilsiniz.» ,
Mütercîm ;
Gerek mümin vererek kâfir ölülerin görmesi, işitmesi-ve azab ile nimeti tadmaları, Kur'anı kerim ayetleriyle ve hadîs-i şeriflerle sabittir. Onun için bu hadîs-in teviline hacet yoktur.

1046- Rifa'a bin Râfi (Radıyallahu Anh) der ki:
Cibril (Aleyhisselâm), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine sordu-. Bedir gazilerini içinizde ne olarak sayarsınız? Hazreti Peygamber ona

cevab verdi:
«Biz onları müsltimanların. en üstün kişilerinden sayarız.» Cibril Aleyhisselâm:
— Biz de, meleklerden Bedir'de bulunanları, öylece sayarız, dedi.
Mütercim.;
Bedir savaşında, bulunan ashabın.sayıları, Hazreti Talût ile Filistin nehrini geçenlerin sayısı kadar üçyüz oıbir veya, üçyüz on iki kişi idi. Görev icabı Hazreti Peygamberin emirleriyle Medine'de kalan sekiz kişi ile üçyüz ondokuz ashab idiler.

1047- îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Bedir savacı henüz başlamadan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve
Sellem şöyle buyurdu:
.üzerinde savaş teçhizat! bulunan ve atmm başını (dizginini)
tutmakta olan zat.»
Mütercim:
«Evet, eğer siz sabreder ve peygambere itaatsizlikten sakınu-sa-ruz, o düşmanlar da üzerinize gelecek olurlarsa, Rabbin™fi™£ besbin melekle yardnn edecektir. (Ali Iman/125)»..^ahndek^ aye ti kerimeden de anlaşılacağı üzre Hazreti Qtal. süvari ,^"eŞ bin melekle Bedir savaşına katılmış ve müslümanlara yardım etmiş tir.

1048- Rübeyyi' binti Muavviz (Radiyallahu Anha) der kii Ge-I lin olarak gerdeğe girdiğim gecenin ertesi günü Peygamber Sallalla:-| hu Aleyhi ve Sellem evimize şeref verdiler... Yanımda, def çalıp Bedir savaşında şehid düşen babalarına ağıt yakan küçük kızlar vardı. Derken kızlardan biri:
— İçimizde yarın ne olacağını bilen şanlı Peygamber var, dedi. Hazreti Peygamber o kıza şöyle buyurdu:
«Böyle söyleme, daha önce ne söyliyordunsa onu söyle!»
Mütercim:
Kızım, sen Bedir şehidlerini öven sözlerine devam et. Gaybi bilirim diye beni övme, diye buyurmuştur. Her ne kadar ölü arkasından böyle sözler söylenmesi mekruh ise de, savaşçıları ve müslümanları cesaretlendirmek için yapılmasında bir sakınca yoktur.

1049- Ebû Talha El-Bedrî (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: «İçinde köpek ve resim (canlılara ait resimler kasdediliyor) bulunan eve melekler girmezler.» İçinde köpek ve canlı varlıklara ait (insan ve hayvan gibi) resimler bulunan evlere rahmet melekleri girmezler. İnsanların amellerini yazan kâtib melekler ise

daima insanlarla bulunur ve ayrılmazlar.
Bu Hadis-i şerifin gaza ile ilgisi olmadığı halde Bedir savaşı münasebetiyle getirilmesinin sebebi, bunu rivayet eden ravi Ebû Tal-ha'nın Bedir savaşma katılmış olmasıdır. Bundan sonra- gelen hadîs-i
şerifler de İmam Buharı tarafından ayni maksada işaretle' getirilmiştir.

1050- Ebû Mes'ud El-Bedrî (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur: «Bakare sûresinin sonundan iki ayeti bir gecede okuyan kimseye, o iki ayet yeter.»
(Anıene'r-Resûlü'yü sonuna kadar okuyan kimseye, o gece için bunun sevabı kâfi,gelir. Yahud insan ve cinlerin zararından korunmuş olur. Yahud bu okuyuş, gece namazının sevabını karşılar, demektir.

1051- Mikdad bin Amr El-Kindî El-Bedrî (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem'e sordum: — Ya Reşûlallah! kâfirlerden biriyle karşüaşsam da onunla çar-pişsak ve kılıcıyla vurup bir kolumu kestikten sonra benden korunmak için bir ağacın arkasına sığınarak, Allah'a iman ettim, dese ne buyurursunuz, ya Reşûlallah, onu öldürebilirmiyim? Peygamber Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem!
«Onu Öldüremezsin!» buyurdu. Mikdad yine sordu: — Ya Resûlallah! Benim iki kolumdan birini kesti ve müslüman olduğunu da o kolu kestikten'sonra söyledi!»
Hazreti Peygamber şöyîe buyurdu:
«Onu öldüremezsin. Eğer öldürürden, senin onu öldürmeden önceki durumunda o, olur; sen de, onun söylemiş olduğu sözü (şehadet kelimesini) söylemeden Önceki durumunda olursun. (O, müslüman yerine geçmiş olur; sen de bir müslümamn öldürülmesini helal kabul etmiş olacağın için kâfir durumunda olursun.)

1052- Cübeyr bin Mut'im (R.A.) der ki:
«Mut'un bin Adiyy hayatta olup da şu (Bedir savaşında esir edilen kokmuşlar Cm serbest bırakılmaları) hakkında benimle konuşmuş olsa onları kendisine bırakırdım.»
Mütercîm;
Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Taif'den döndükten sonra, Mut'im bin Adiyy'in himayesine müracaat etmişti. Mut'im, dört oğlunu Kâ'be'nin dört köşesinde durdurarak: Muham-med, bizim himayemizdedir, diyerek ilân ettirdi. Kureyş ileri gelenleri de buna karşı çıkmayıp itaat etmek zorunda kaldılar. Yine Ha-şimoğulları aleyhine olarak Kureyş tarafından yazılan andlaşma metninin bozulmasma en çok çalışan da Mut'im idi.

1053- Hazreti Ebû Bekir (R.A.) der ki:
«Bize hiç kimse varis (mirasçı) olamaz. Bizim (Öldükten sonra) geriye bıraktığımız mal sadakadır. Yalnız bü maldan Muham-nıed'in aüesi (ferdleri hayatta bulundukları müddet) yer.»
(Hazreti Peygambere ait olan gerek Hayber'de ve gerekse Fe-dek arazisindeki bahçeler, vereseler arasında bölünmeyip Hazreti Peygamberin aileleri hayatta bulundukları müddet, bu arazilerin gelirlerinden geçimlerini sağlarlar. Sonra bü malların hepsi sadaka olarak müslümanlann devlet hazinesine kalır.)
«Onu öldüremezsinU buyurdu. Mikdad yine sordu: — Ya Resülallah! Benim iki kolumdan birini kesti ve müslüman olduğunu da o kolu kestikten 'sonra söyledi!» Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Onu öldüremezsin. Eğer öldürürşen, senin onu öldürmeden önceki durumunda o, olurj sen de, onun söylemiş olduğu sözü (şehadet kelimesini) söylemeden - önceki durumunda olursun. (O, müslüman yerine geçmiş olur; sen de bir müslümamn öldürülmesini helal kabul etmiş olacağın için kâfir durumunda olursun.)[72][32]

KA'B BİN EŞREF'İN ÖLDÜRÜLMESİ BAHSİ

1054- Hazreti Cabir (R.A.) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: Kâ'b bin Eşrefin hakkından kim gelecek? Çünkü bu adam, Allah'a ve onun peygamberine eziyet etmiştir.» Bunun üzerine Muhammet bin Mesleme kalkıp dedi ki:
— Ya Resülallah! Onu öldürmemi ister misiniz? Hazreti Peygamber: «Evet,» buyurdu.Muhammet bin-Mesleme dedi ki:
— O halde bir şey (uydurma ve asılsız şeyler) söylememe izin veriniz. Hazreti Peygamber: «Şöyle!» dedi.
Sonra Muhammed bin Mesleme, geceleyin Kâb bin Eşrefin evine gitti. Kapıdan seslenerek dedi ki:1
— Ey kâb! Bu adam (Hazreti Peygamber) bizden zekât istedi ve bizi sıkıntılara sokuyor. Bana ödünç olarak bir şey veresin diye sana geldim. Kâ'b cevab verdi:-
— Evet, o, sizden daha çok şeyler isteyecektir. Vallahi siz ondan muhakkak bıkacaksınız. Muhammed bin Mesleme:
— Ne yapalım, bir defa ona uyduk. Simdi onun sonunun neye varacağını görmeden kendisinden ayrılmak istemiyoruz. Şimdi sizden bir veya iki deve yükü hurma ödünç vermenizi istiyoruz.
Kâ'b Şöyle konuştu :

— Peki, vereceğim; fakat karşılığında rehin isterim. Muhammet bin Mesleme sordu ;
— Rehin olarak ne istersiniz? Kâ'b dedi ki :
— Kadınlarınızı rehin veriniz. Muhammet bin Mesleme :
— Sen araplarm en güzelisin, sana hanımlarımızı veremeyiz, dedi. Bu defa Kâ'b bin Eşref:
— Öyle ise çocuklarınızı rehin veriniz, dedi. Muhammed bin Mesleme cevab verdi:
— Çocuklarımızı sana nasü rehin verebiliriz? Sonra bu çocuklardan birine sövüldüğü zaman bir veya iki yük burma karşılığında rehin edilmiş denilecektir. Bu ise bizim için bir utançtır. Biz sana ancak silâhımızı rehin verebiliriz.
Sonra Kâ'b bin Eşref rehin olarak silâh ve zırh almayı kabullendi ve bir gecenin muayyen bir zamanında alışverişi tamamlamak için sözleştiler. Sonra Muhammed bin Mesleme, Kâb'ın süt kardeşi Ebû Naile Hazretleri ile Kâb bin Eşref'in kalesine vardılar. Kale dışından haber verdiler. Kâb bin Eşref bunları kalenin içine aldı. Kendisi de yanlarına indi. Kâ'b aşağıya inerken karisi: Bu gece vaktinde nereye iniyorsun, dışarı çıkma, diye seslendi. Kâ'b dedi ki: Bu gelenler Muhammed bin Meslame ile süt kardeşim Ebû Nailedir. Karisi: Ben bir ses işittim. O sesten sanki kan damlıyor, dedi. Kâb,
— Asaletli kişi, geceleyin kılıç darbesine davet edilse bile, icabet eder, diye karşılık verdi. Sonra Kâ'b aşağı indi. Muhammed bin Mes-leme'nin yanında Ebû Naile'den başka iki kişi daha vardı. Muhammed bin Mesleme daha önce arkadaşlarına-şu direktif de bulunmuştu:
— Kâ'b yanımıza gelince ben onun saçını tutup koklayacağım. Belki size de koklatacağını. Onun başını kıskıvrak yakaladığımı gördüğünüz zaman derhal saldırıp kılıçlarınızla vurunuz.
Gerçekten Kâ'b, müsafirlerinin yanına güzel elbiselerle ve hoş kokular sürünmüş olarak geldi. Muhammed bin Mesleme:
— Bugünkü kadar güzel koku hayatımda görmedim? dedi. Kâ'b cevab verdi:
— Elbette, yanımda Arab kadınlarının en mükemmel ve en güzel kokulu kadını vardır. Muhammed bin Mesleme:
— Müsaade edermisiniz, başınızı bir koklayayim, dedi. Kâ'b
— Koklayınız, dedi. Muhammed bin Mesleme kokîadı ve arkadaşlarına da koklattı. Muhammed bin Mesleme:
— Bir kez daha müsaade- eder misin? dedi. Kâ'b Evet! diye cevap verdi. Kâ'b bin Eşrefin başını kıskîvrak.yakalayınca, hadi davranın, dedi ve arkadaşları da hemen kılıçlan ile vurup onu öldürdüler. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurlarına dönerek Kâ'b'ı öldürdüklerini bildirdiler.
Mütercim:

Kâb bin Eşrefin öldürülmesi, hicret'in üçüncü yılında Rebİulev-vei ayında olmuştur. Bu adam Yahudilerden ve Nadir kabilesi ela başlarından çok üstün bir şair olup şiirleri ile Hazreti Peygamberi hicvederdi.. O sıralarda da Mekke'ye gidip gelmiş ve Bedir savaşı hakkında da mersiyeler söyliyerek Kureyş kâfirlerini İslâm aleyhine kışkırtıp harekete geçiriyordu. Ensar'ın Evs kabilesinden Muhammed bin Mesleme kendi kabilesi erlerinden dört arkadaşla gidip anlatıldığı şekilde Kâb'm başını kestiler. Başkalarına ela ibret olarak gösterdiler. Sonra Yahudi'ler sabahlayin Peygamberin huzuruna varıp yapılan işten şikâyet ettiler. Muhammed bin Mesleme'nin kısas olarak Öldürülmesini istediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem Hazretleri Kâb'm ne türlü fesadlar çıkardığını, anlatarak Yahudiler bir cevab veremeden gittiler.[73][33]

EBU RAFİ'İN ÖLDÜRÜLMESİ

1055- Berâ bin Âzib (Radıyallahu Anh) der ki-.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Ebû Râfi'in öldürülmesi için Ensar'dan birkaç kişiyi görevlendirdi ve bunların başına da Abdullah bin Atik'i komutan yaptı.
Ebû Rafi, Yahudilerin ileri gelenlerinden ve zenginlerinden olup Hazreti Peygamber'e karşı İslâm düşmanlarına yardım eder, her zaman ve her fırsatta fesat çıkarak peygambere eziyette bulunurdu Ebû Rafi, kendisine özel olarak yaptırmış olduğu bir kalede otururdu.
Onu öldürmek görevini üzerine alan Abdullah bin Atik, güneş battıktan ve herkes sürüleriyle birlikte evlerine döndükten sonra, arkadaşları ile Ebû Rafi'in kalesine yaklaştılar. Abdullah arkadaşlarina dedi ki, siz burada bekleyin. Ben kale kapısına gideyim. Belki bekçiyi kandırarak içeri girme fırsatını bulurum. Böylece arkadaşlarından ayrıldı ve kale kapısına kadar yaklaştı. Sonra defi hacet yapıyormuş gibi maşlahına büründü, Kale halkı içeri girmiş bulunuyordu. Kapıcı da kapıyı kapamak üzereydi. Abdullah'ın karartısını fark edince, ona seslendi: -Ey Allah'ın kulu, kapıyı kapayacağım; girmek istiyorsan gir.
Abdullah der ki: Ben bu çağrıyı büyük bir fırsat bilerek hemen içeriye girdim. Kapının iç tarafında tenha bir yerde gizlendim. Çevrede hiç kimse kalmadığından kapıcı kapıyı kapayıp kilitledi. Kapının anahtarlarını kapının bir çivisine astı. Ben önce kapıyı o anahtarlarla açtım ve açık bıraktım. Sonra yine saklandım. Ebû Rafi sarayının en üst katında dost ve yakınları ile sohbet eder ve eğlenirdi. Daha sonra arkadaşlarının hepsi kendi yerlerine çekilirlerdi. Ebû Rafi ise, haremlikte çoluk-çocuğu ile kalırdı. Ben yavaş yavaş yukarıya çıktım. Her kapıdan içeri girdikçe o kapıyı içerden sürmelerdim ki, şayet Ebû Rafi'in

adamları beni duyarlarsa yetişip Ebû Rafi'i kur taramasınlar. Sonunda Ebû Rafi'in yatmakta olduğu odaya girdim. Fakat aileleriyle yatmakta olan Ebû Rafi'in kim olduğunu ve odanın hangi köşesinde bulunduğunu karanlıktan kestiremiyordum. Yerini belirlemek için: Ey Ebû Rafi!.. diye seslendim. Adam uykudan uyanarak : — Kim o? dedi. Ben sesin geldiği yere koşup kılıç darbelerimi indirmeye başladım. Fakat telaşlı olduğumdan bir netice alamadım. Ebû Rafi, çığlık kopardı. Ben de odadan çıkarak sofada biraz bekledim. Tekrar içeriye girdim ve:

— Ebû Rafi, bu çığlık nedir? dedim. Ebû Rafi:

— Anası geberesice! dedi, az önce odada bulunan biri kılıçla bana vurdu. Hemen ona bir çlarbe indirerek ağır şekilde yaraladım ama öldüremedim. Sonra kılıcımın sivri ucunu karnına sapladım ve sırtından çıktı. Bu defa kesin olarak onu öldürdüğümü anladım. Hemen geri dönerek sürgülü kapıları açmak suretiyle dışarıya çıktım. Kalenin merdivenlerinden aşağıya inerken son basamağa vardığımda merdiveni bitmiş sanarak ayağımı yere attım ve bu mehtaplı ge-r cede düştüm. Bacağım kırıldı. Basımdaki sarıkla ayağımı bağlayarak yürüdüm ve kale kapısında oturdum. Kendi kendime dedim ki, Ebû Rafi'in ölümü kesinlikle meydana çıkmadıkça ben buradan ayrılmayacağım. Böylece bekledim. Nihayet horozların öttüğü seher vaktinde, Arabların adeti üzere bir ölüm habercisi kalenin yüksek bir yerine çıkarak: - Hicaz tüccarı Ebû Rafi öldürüldü, diye ilân etti. Ben hemen arkadaşlarımın yanına gittim ve onlara:

— Şimdi acele edelim. Allah Tealâ Ebû Rafiî öldürdü, dedim.

Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanma vardım ve olayı anlattım. Hazreti Peygamber bacağımın kırıldığını öğrenince bana ;

«Ayağını uzat.» buyurdu. Ben de uzattım. Hazreti Peygamber bacağımı sıvadı. Sanki, o bacak hiç kırılmamış gibi oluverdi.[74][34]

UHUD SAVAŞI BAHSİ

1056- Hazreti Câbir (Radıyallahu Anh) der ki:

Uhud savaşı gününde bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelerek:

— Ya Resûlallah! Ben bugün öldürülürsem neredeyim? diye sordu. Hazreti Peygamber ona:

«Cennettesin!» buyurdu. O adam yemekte olduğu avucundaki hurmaları hemen yere attı. Sonra düşmana saldırarak çarpışmaya başladı ve şehid oldu. Allah ondan razı olsun.

Mütercim:

Böyle bir olay ashabı, kiramdan iki kişiye nasib olmuştur: Biri Bedir savaşında çarpışan Umeyr bin Humâm, diğeri de Uhud savaşında şehid olan bu zattır ki, ismi açıklanmamıştır.

1057- Sa'd bin Ebî Vakkas' (Radıyallahu Anh) der ki:
Uhud savaşı gününde Peygamber Sallallahu Aleyhi v© Sellem Hazretleri kendi ok torbasını çıkarıp benim önüme koydu ve şöyle buyurdu:
«At... Anam babam sana feda olsun.»

1058- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve* Sellem Hazretleri mübarek başından isabet alarak bir dişi de kırılmıştı. Mübarek yüzünden kanlan siler ve de şöyle "buyururdu:
«Peygamberinin başını yaran bir kavim nasıl kurtulabilir?»
Mütercim:
Bu hâdise üzerine «Senin bu hususta yapabileceğin bir şey yok! Allah, ya onları tevbekâr kılar, ya da zalim olduklarından ötürü kendilerine azab eder» mealindeki ayeti kerime nazil oldu. (Ali îm-ran: 128) Allah, dilerse onları tevbekâr kılar ve küfürlerinde jsrar ederlerse onlara azab eder. Çünkü onlar zalimdirler. Bu ayeti kerimenin nüzulünde tefsir alimleri ihtilâf etmişlerdir. Bi'ri Maûne halkı hakkında yahud Uhud savaşındaki düşmanlar hakkında Hazreti Peygamberin bedduaya niyet etmeleri üzerine nazil oldu, denilmiş; fakat Buhari'de, bu hadis-i şerifte, Uhud savaşında nazil olduğu açıklanmış bulunduğundan bu husus daha kuvvetlidir.

1059- tbni Ömer (Radıyallahu Anhümaî der ki:
Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin Uhud savaşında mübarek başlan yanhp dişi kınldıktan sonra sabah namazlarının son rekatlarında rükudan kalktıktan ve SEMIALLAHU Lt-MEN HAMÎDEH dedikten sonra: «Allahım! Falana, falana ve falana lanet et!» diye beddua ederlerdi. (Sonra Allah tarafından mealini bir önceki hadîs-i şerif münasebetiyle verdiğimiz ayeti kerime nazil oldu.)

1060- Vahşî'den rivayet edilmiştir!
Abdullah bin Adiyy (RadıyallaŞu Anh) der ki, Hazreti Hamza'yı öldüren Vahşî'den, onu nasıl öldürdüğünü anlatmasını istedim. O da
şöyle anlattı:
— Hazreti Hamza, Bedir savaşında Tuayme bin Adiyy'i öldürmüştü. Efendim Cübeyr bin Mut'im bana dedi ki, eğer amcam Tuay-me'yi öldüren Hamza'yı

öldürebilirsen seni kölelikten azad ederim. Nihayet Uhud savaşı için askerler toplanınca, ben de onlarla beraber Mekke'den çıktım. Uhud dağına, vanp savaş için saf bağladık. Arablann adeti üzere içimizden Siba adında biri, karşı karşıya gelmiş olan iki ordunun ortasına çıktı ve karşısına bir savaşçı istedi. Önün karşısına hemen Hazreti Hamza çıktı ve: Allah'a ve onun peygamberine karşı çıkan kadın kılıklı Siba, diyerek üzerine atıldı ve ona öldürdü. O zaman ben bir kayanın arkasında Hazreti Hamzayi öldürmek için pusuya yatmış idim. Hamza bana yaklaşınca süngümü onun karnına doğru fırlattım. Süngüm, göğsü ile göbeği arasına isabet etti ve arkadan çıktı. Orada hemen şehid oldu. Savaş sonrası Mekke'ye dönen insanlarla bende döndüm. Sonra Mekke'de islâmiyet yayılmaya başlayınca korktum ve Taife kaçtım. Daha sonra Mekke fethedilince Taif'den bazı heyetler İslâm'ı kabul için Hazreti Peygamberin huzuruna gitmeye başladılar. O heyetler arasında beni de gönderdiler ve asla korkmamamı, İslâm'ı kabul edenlere Hazreti Peygamber tarafından hiçbir zarar gelmeyeceğini de öğütlediler. Böylece ben bir b.eyet içerisinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni görünce bana : «Vahşi senmlsin?» buyurdu. Evet, dedim.
Hamza'yı sen mi öldürdün?» diye sordu. Dedim ki: Durum sîze bildirildiği gibidir. Bunun üzerine bana şöyle buyurdular:
«Yüzünü bana göstermemeye gücün yeter mi?» Ben de çıktım ve bir daha kendilerine görünmedim; Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem irtihal edince, Müseylemetü'I-Kezzab adında biri, peygamberlik iddiası ile ortaya çıkmıştı. Ben kendi kendime dedim ki, bu kâfire karşı çıkar da ben onu öldürürsem, Hamza'nm yerine bana bir keffâret olur. Bu niyetle Hazreti Ebû Bekir tarafından Müseylemetü'l-Kezzab'a karşı gönderilen akserin içine ben de girdim. Nihayet gidip savaşa başladığım zaman yıkık bir duvarın deliğinden onu perişan bir halde su ararken gördüm. Hemen süngümü üzerine attım, iki memesi arasına saplandı ve arka taraftan iki kürek kemiği arasından çıktı. Ensar'dan Abdullah bin Zeyd de yetişerek onun başını kesti. Böylece Müseylemetü'l-Kezzab öldürülerek taraftarları da temizlendi.

1061- Ebû Hüreyre (Radıyaliahu Anlı) .der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Uhud savaşında düşmanlar tarafından kırılan mübarek dişini göstererek:
«Peygamberine karşı bunu yapan bir kavime Allah'ın gazabı
şiddetlidir.» buyurdu ve şöyle devam etti: -Allah yolunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in öldürmüş olduğu bir kişiye de Allah'ın gazabı şiddetlidir.»
Mütercim:
Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin kırılan dişi, ön dişlerle azı dişleri arasındaki diş olup alt çenenin sağ tarafında idi.

Hazreti Peygambere bu tecavüzü yapan Utbe ibni Ebi Vakkas adındaki kâfirdi ve Hazreti Sa'd ibni Ebi Vakkas'm da kardeşidir. Hazreti Peygamberin mübarek başını taş ile yaralayan--da îbni Kamie adındaki mel'ûn idi. Bunların her ikisi de birer sebeple helak olup cehennemi boyladılar.
îbni Kamie, bir dağ yolunda giderken büyük bir' yaban keçisi tarafından boynuzlanarak parça parça edildi.
Utbe ibni Ebi Vakkas ise, çok geçmeden helak oldu ve bu adamın, soyundan gelen çocukların ön dişleri anadan doğma hep kırık (yarım) halde olmuştur. Bunun atmış olduğu taş, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in başına giymiş oldukları çelik zırhın iki halkası na isabet ederek bu halkaları elmacık kemiği içine batırmıştı. Ebû Ubeyde bin Cerrah bu halkaları güçlükle çıkardı. Ne yazık ki, bunlar çıkarılırken Hazreti Peygamberin iki ön dişi de çıktı [75][35] Böylece hem mübarek yüzleri, hem de mübarek ağızları kanlar içinde kaldı.
Sonra Ebû Said El-Hudrî'nin babası Malik bin Sinan gelerek elmacık kemiklerinde olan kanı emerek yuttu. Bunu gören Hazreti Peygamber: «Benim kanım karışan kimseye cehennem ateşi dokunmaz!* buyurdu.
Yine Uhud savaşında, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellenc'i öldürmek kaşdı ile gelmiş olan Kureyş öncülerinden Übeyy bin Halef adındaki mel'ûn, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bizzat attıkları okun isabeti ile yaralandı ve onun ızdırabı ile can verdi, cehennemi boyladı. (Allah'ın laneti kâfirler üzerine olsun...)

1062- Hazreti Aişe (Radıyaliahu Anha) der ki!
Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, müşrikler Mekke'ye doğru dönüp giderlerken onların tekrar geri dönmeleri mümkün olacağı cihetle bir tehlike sezdiklerinden ashabı kirama şöyle buyurdular:
«Bu müşrikleri kim İzleyecek (arkalarını takıp edecek)?»
Bunun üzerine ashabdan yetmiş kişi hazırlandı.
Mütercim:
Bu yetmiş kişi içinde Ebû Bekir, Zübeyr bin Avvam, Ömer, Osman, Ammar bin Yasir, Talha, Sa'd ibni.Ebi Vakkas, Abdurrahman ibni avf, Ebû Huzeyfe,. İbni Mes'ud (Radıyaliahu Anhüm) gibi ashabın büyükleri vardı. Gerçekten bunların takibedişini gören müşriklerin kalblerine Allah tarafından korku ve dehşet düştü. Daha önce dönüp tekrar hücum etmek niyetini taşırlarken, bu defa kaçmaya karar verdiler. Düzensiz ve dağınık bir halde Mekke'ye kaçıp gittiler.
Başka bir hadîs-i şerifte de, müşrikler Medine'ye üç mil uzaklıktaki Hamra'ul-Esed isimli yere vardıkları zaman, Allah, onların kalb-lerine korku düşürdü. Bundan dolayı savuşup gittiler şeklindedir.

Sonra o müşrikleri izleyen yetmiş kadar ashabı kiram hakkında: «O müminler ki, (Uhud savaşında) kendilerine yara isabet ettikten sonra Allah'ın ve peygamberin çağrısına uyar ve hele iyilik edip fenalıktan sakınırlar, onlar için çok büyük bir mükâfat vardır. Onlar, o kimselerdir ki, kendilerine insanlar: Düşmanlarınız size karşı ordu hazırladı; siz onlardan korkun; dediler de, bu söz onların imanını artırdı ve üstelik: Allah bize kâfidir: o ne güzel vekildir, dediler.» (Alj îmran/172, 173)
Böylece düşmanın takibine gidenler, o yolda, hiç bîr zarara uğra-mıyarak selâmet içinde Allah Tealâ'nm ihsanı ile geri döndüler.[76][36]

HENDEK (AHZAB) SAVAŞI

1063- Hazreti Câbir (Radıyallahu Anh) derki:
Hendek savaşı için bütün ashab hendek kazarken,- kazmaların işlemediği sert bir tabakaya rastladık. Ashab durumu Peygamber Sal-îallahu Aleyhi ve Sellem'e bildirdiler. Peygamber Hazretleri:
«Ben inerim» buyurdu. Sonra (açlığ'a karşı) mübarek karınlarına taş bağlamış oldukları halde kalktılar. Nitekim hendek kazarken üç gün yiyecek namına hiç bir şey tadmamıştık. Resûlüllah hendeğe indi ve kazmayı alarak o sert tabakaya vurunca kum gibi parçalanıp
dağıldı.
— Ya, Resûlallah! dedim. Bana izin ver de, evime kadar gideyim.
Sonra evime gittim ve zevceme dedim ki, bugün Hazreti peygamberde bir hal gördüm ki, dayanılacak gibi değil* Yanında yiyecek bir şey. var mıdır? Zevcem, bir oğlak ile bir parça arpamız var, dedi. Hemen ben o keçi yavrusunu kestim. Etini ve arpayı pişirdim. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna giderek:
— Ya Resûlallah! Evimizde birazcık yemek var. Birkaç ashab ile beraber evimize kadar teşrif eder misiniz, dedim. Hazreti Peygamber bana sordu:
«Evinizdeki yemek ne kadardır?» Ben de, miktarı şu kadardır,
diye bildirdim. Hazreti Peygamber:
«Çoktur, iyidir.» buyurdu, ve ilâve etti:
«Sen evine dön ve hanımına söyle: Ben gelinceye kadar tencereyi âteşten ve ekmekleri tandırdan çekmesin.» Sonra Hazreti Peygamber bütün ashaba hitab ederek:
«Kalkınız!.. (Cabir bize sofra hazırladı.)» buyurdu. Bu davet üzerine, muhacirin ve ensar hep kalktılar ve evimize geldiler. Ben de hemen zevcemin yanına koşup: Allah sana iyilik versin. Bütün ensar ve muhacirler Hazreti peygamberle geldiler. Şimdi ne yapacağız?

dedim. Zevcem:
— Hazreti Peygamber, yemeğin ne kadar olduğunu sordu mu?
dedi. Ben de-.
— Evet, sordu, dedim. CO halde bunun bir hikmeti vardır.) Sonra Hazreti Peygamber buyurdu:
«Haydin (onar onar) giriniz. Geniş oturunuz, birbirinizi sıkıştırmayınız.» Sonra Hazreti Peygamber tandırdan ekmek çıkarıp doğruyor ve üzerine et doğradıktan sonra tencere ve tandın örterek sofrayı ashabının önüne koyuyor; Sonra tekrar et ve ekmek çıkarıyordu. Hepsi doyuncaya kadar et ve ekmek doğramaya devam etti. Bir miktar da arttı. Resûl-i Ekrem, CCabir'in karışma) şöyle buyurdu:
«Bunu sen ye ve bir kısmını da ikram et. Çünkü halk kıtlığa uğramıştır.»

1064- Süleyman bin Sured (Radıyallahu Anlı) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hendek (Ahzab) savaşı esnasında: «Biz onlarla (kâfirlerle) savaşırız; fakat onlar bundan böyle bizimle savaşamazlar.» buyurdu.
Mütercim:
Bu hadîs-i şerif, Hazreti Peygamberin mucizelerindendir. Şöyle ki: Ahzab sûresinin dokuzuncu ayeti kerimesinde mealen Cenabı: Hak «Ey iman edenler! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anın: Hani (Hendek savaşında sizi yok etmek için kâfirlere ait) ordular size gelmişti de, biz onların üzerine (şiddetli) bir rüzgâr ile görmediğiniz (meleklerden ibaret) ordular salıvermiştik. Allah ne yapmakta olduğunuzu görüyordu.» şeklinde beyan ettiği üzere, bütün kabileler bir araya gelerek müslümanları yok etmek için onbin kadar asker toplamışlardı. Kesin bir zafer kazanmak niyeti ile Medine'ye geldiler ve çevresine kondular. İslâm askerlerinin sayısı üç bin civarında idi. Hazreti Peygamber Medine şehrinin etrafına hendek kazdırdı ve iç tarafa çekildi. Bir aya yakın düşmanla karşı karşıya bulunularak karşılıklı olarak birbirlerine ok ve taşlar atıldı. Hak Tealâ Hazretleri müminlere yardım için bin melek gönderip askerlerin etrafında tekbir getirdiler. Kâfirler o melekleri görmeyip seslerini işittiler. O esnada bir de fırtına halinde şiddetli bir rüzgâr çıktı. Düşmanların yüz ve gözlerine kum ve toprak saçarak ateşlerini söndürdü, çadırlarını söktü. Hayvanlarını ve eşyalarını darmadağın etti. Bu hal sebebiyle Allah tarafından kalblerine kprku sokuldu. Bu hengâmede içlerinden Tuleyha bin Huveyîid adındaki kâfir seslendi:
— Haberiniz olsun! Muhammed size sihir yapmağa başladı. Canınızı kurtarmak isterseniz selâmet tarafına koşunuz. Bunu duyan askerler dağınıklık içinde ve perişan bir halde Mekke'ye doğru kaçıp gittiler. Bu savaşa dair geniş bilgi siyer kitaplarında vardır.
Bu olay üzerine Hazreti Peygamber bir müjde olarak ashabı kirama: «Artık

bundan böyle biz onlarla savaşırız. Onlar bize savaş açamayacaklar,» buyurarak mucizelerini gösterdiler. Zira Hendek savaşının ertesi yılı Hudeybiye andlaşması oldu. Ondan bir yıl sonra da Ömre niyeti ile Mekke'ye gidilip hac vazifesi yerine getirildi ve orada üç gün kalındıktan sonra emniyet ve güven içinde selâmeti© Medine'ye dönüldü. Sonra Kureyş öncüleri andlaşmayı bozduklarından ertesi yıl Mekke fethedildi. Böylece Hazreti Peygamberin açık mucizesi gerçekleşti.

1065- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hendek (Ahzab) savaşı münasebetiyle şöyle buyururdu:
«Allah'dan başka hiç bir ilâh yoktur; birdir Ordusunu aziz Cşanlı ve üstün) kıldı. Kuluna yardım etti. Müttefikleri (Hendek savaşma katılan hizipleri) hezimete uğrattı. Birdir. O ve O'nun dışında hiçbir şey (güç) yoktur.»[77][37]

BENİ KURAYZA GAZASI

1066- Ebû Saîd EI-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki:
Benî Kurayza adındaki Yahudi kabilesi, Hazreti Peygamber tarafından onbeş gün muhasara edilip sıkıştırıldıktan sonra, onlar Sa'd bin Muaz (Radıyallahu Arih) Hazretlerini hakem tayin ederek onun vereceği hükme razı oldular. Kale ve savunma mevzilerinden aşağıya indiler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de Sa.d bin Muaz Hazretlerine haber gönderdi. Sa'd, Hendek savaşında yaralanmış ve yarası da ağır olduğundan Medine'de bir çadırda yatmakta ve tedavi edilmekteydi. Sa'd Hazretleri bir merkebe bindirilerek yola çıkarıldı. Sa'd Hazretleri, daha önce Benî Kurayza yurdunda bulunduğu sırada kendisine mescid (namazgah) edindiği bir yere yaklaşınca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba hitaben şöyle buyurdu:
«Efendinizi veya en hayırlınızı kalkıp karşılayınız.» Bu emir üzerine ashab ayağa kalktılar. Sonra Hazreti Peygamber Sa'd Hazretlerine hitaben:
«Şunlar (Beni Kurayza yahudileri) senin vereceğin hükme razı oldular (bunlara ne yapılması gerekiyorsa fikrini ve hükmünü bildir) .» buyurdu. Sa'd bin Mustz cevab verdi:
— Bunların savaşçılarını öldürür, diğerlerini esir alırsın. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Sa'd Hazretlerinin bu hükmüne karşı şöyle buyurdu:
«Sen, bu Yahudiler hakkında Allah'ın hükmü ile hüküm verdin (yahud Meleğin hükmü ile hüküm verdin, gerçeği ifade ettin).» (Sa'd bin Muaz, Hendek savaşında aldığı yaranın tesirinden kurtula-imyarak öldü.)[78][38]

RİKA GAZASI

1067- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte Necid bölgesi yönüne savaş için gittik. Sonra geri dönerken güneşin şiddetli sıcağında büyük ağaçları bulunan bir vadiye geldik. Hazreti Peygamber öğlen uykusu (dinlenmek) için buraya indi. Beraberinde bulunan insanlar da hep indiler ve birer ağacın gölgesine çekildiler. Hazreti Peygamber yalnız başına bir sakız ağacının (yahud dikenli bir ağacın) altına indi. Kılıcını da ağacın bir budağına astı ve uykuya yattı. Biz uyumakta iken Hazret; Foygairfcar bizi çağırdı. Biz de hemen yanlarına koştuk. Baktık ki, Mr brdavî Peygamberin yanında oturuyor. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bize buyurdu:
«Uyumakta iken bu bedevi gelip kılıcımı kınından çekti ve uyafl-dımki, kılıç onun elinde yalın olarak bulunuyor. Bana, seni benden kim kurtaracak? dedi. Ben de ona-.
«Allah» dedim. İşte o, şurada oturuyor.» (Hazreti peygamber ona hiç bir ceza vermedi.)
Mütercim:
Bu olay Hazreti Peygamberin mucizelerindendir. Başka bir rivayette de, Hazreti peygamber ona: «Senden beni Allah kurtarır.» buyurması üzerine o anda Hazreti Cibril gelerek o Bedevi'nin göğsüne bir yumruk vurdu. Bedevî yere serilerek elinden kılıç düştü. Hazreti Peygamber yere düşen kılıcı hemen alıp Bedevi'ye: «Şimdi seni benden kim kurtaracaktır?» buyurdu. Bedevî dedi ki: Senden beni kurtaracak yoktur. Aman ya resûlallah! Sonra şehadet kelimesini getirerek müslüman oldu ve kavmine döndükten sonra onun vasıtasıyla çokları islâmı kabul etti.[79][39]

BENİ MUSTALIK GAZASI

1068- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der kiı Benî Mustahk gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdik. Arab kâfirlerin esirlerinden cariyeler hissemize düşmüştü. Biz de evlerimizden uzak olarak uzun müddet taşrada kaldığımızdan bekârlık halimiz şiddetlenerek cariyelerimize yaklaşmayı arzu ettik. Fakat cariyelerimiz çocuğa kalırsa, artık onları satmak caiz olamayacağından korktuk. Çocuğa kalmamaları için korunmayı (dışarı dökmeyi) çare olarak düşündük. Ancak bunun caiz olup olmadığını bilmediğimiz için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sorduk. Bize şu

cevabı verdiler-.
«Bunu yapmanızda bir sakınca yoktur. Çünkü kıyamete kadar Allah katında yaratılması mukadder olan her insan dünyaya gelecektir {bunun için günah olur diye endişelenmeyiniz).»

HUDEYBİYE GAZASI

1069- Hazreti Ömer'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: Hazreti Ömer, Hudeybiye dönüşünde geceleyin Peygamber Sal-lallahu Aleyhi ve Sellem'in beraberinde bulunurken Hazreti Peygam-ber'e bir şey sordu; fakat cevab alamadı. Bu soruyu üç defa tekrarladı ise de yine cevab alamadı. Zira o esnada Hazreti Peygamber Âllah'dan gelen bir vahy ile meşguldü. Sonra Hazreti Ömer kendi nefsine söylendi:
— Ey Ömer, senin anan ağlasın! (ölesin). Üç kez ısrar ederek Resûlüllahı rahatsız ettin.
Hazreti, Ömer der ki: Sonra ben devemi koşturdum. Bütün insanların önüne geçtim. Hakkımda Kur'an nazil olmasından korku ve endişe içinde bulunuyor ve düşünüyordum. Ben bu hal üzere iken bir haberci beni çağırdı. Hakkımda bir ayet nazil olmuştur, korkusu ile Hazreti Peygamberin huzurlarına vardım. Bana şöyle buyurdular:
«Bu gece bana bir sûre nazil oldu ki, üzerine güneş doğan bütün varlıklardan bana daha. sevgilidir.» Sonra FETÎH sûresini baştan sonuna kadar okudular. '
Mütercim;
Bu Fetih sûresi, bugüne kadar meydana gelen ve bundan sonra da Jayamete kadar olacak bütün islâm fetihlerini müjdelemektedir. Hem Kur'an'ın bir mucizesi, hem de Hazreti Peygamberin ve onun ümmetinin geçmiş ve gelecek günahlarının bağışlanacağını da müjdeliyor. Ayrıca Hudeybiye bancının hem Mekke'nin fethine ve hem de diğer fetihlerin olacağına işaret ettiğinden bu sûrenin dünya ve dünyadâkilerden daha sevimli olacağı tabiidir. Yine Hudeybiye ban-şına evvelce itiraz eden Hâzreti Ömer ve Arkadaşlan bu sûrenin inmesiyle mahcub oldular ve çok pişmanlık duydular, tevbe ve istiğfar ettiler.
Bir de, bu sûrenin her bir ayeti Kur'anın apaçık mucizelerinden olup çoğu meydana gelmiş ve daha da gelecektir.

1070- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hudeybiye'de ağaç altında BEY'ATÜ'R - RIDVAN (Allah'ın rızasına uygun biat) adı verilen biat sırasında bütün ashaba şöyle buyurmuştu:

«Siz, yeryüzündeki bütün insanların en hayırhsısınız.» Biz o gün orada bindörtyüz kişiden ibaret' idik.

1071- Misver bin Mahreme (Radıyallahu Anh) der ki:
Hudeybiye senesi, ömre yapmak niyeti ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashabı ile Medine'den çıkmıştı. Mekke'de bulunan Kureyş kâfirlerinin tutum ve davranışlarını öğrenmek için de Hu-zaa kabilesinden birini casus olarak göndermişti. Mekke'ye doğru ilerleyen birliğimiz Gadîru'l-Eştat adındaki yerde konakladı. Mekke-ye gönderilmiş olan casus CBüser bin Süfyan) dönüp şu haberi getirdi:
—Ya Resûlallah, Kureyş -kâfirleri sizin bu hareketinizi öğrendiler. Aleyhinize çeşitli kabilelerden toplanan büyük bir ordu hazırladılar. Sizinle savaşmakta kararlıdırlar ve sizi Kabe'yi ziyaretten alıkoyacaklar.
Verilen bu haber üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem, ashaba hitaben istişare yolunda şöyle buyurdu:
«Ey insanlar! bana görüşlerinizi söyleyin, Kabe'den bizi engellemek isteyen o düşmanların soyu sopuna yönelmemi uygun görür-müsünüz? Bize karşı koyarlarsa Allah Teâlâ, müşriklerden bir gözeyi (insan kaynağını) kesmiş (kurutmuş) olacaktır. Aksi takdirde biz de onları yersiz yurtsuz ederiz (bir daha bize karşı koyacak gücü bulamazlar):» Ebû Bekir söz aidi:
— Ya Resûlallah! Kabe'yi ziyaret maksadı ile (Medine'den) çıktınız. Hiç kimse ile savaşmak ve hiç kimseyi de öldürmek niyetinde değildiniz. O halde ayni maksadla yola devam ediniz. Bizi Kâ'be'yi ziyaretten engelleyen olursa ona karşı savaşırız, dedi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem:
«Bismillahi diyerek yolunuza devam ediniz.» buyurdular.
Mütercîm:
Mekke'ye doğru birlik yola devam ederken Hazreti Peygamberin Kusva adındaki devesi ilahi bir emirle Hudeybiye yönüne doğru istikamet değiştirdi ve orada çöktü. Gelecek yıl ömre yapmak üzere Hu-deybiye'de barış imzalandı. Gerçekten ertesi yıl Hazreti Peygamber ashabı ile ömreyi tamamladı ve üç gün Mekke'de kaldıktan sonra tekrar Medine'ye döndüler. Bundan bir yıl sonra da, Kureyş kavmi Hudeybiye barışının hükümlerini bozduklarından Mekke tamamen fethedildi ve Fetih sûresinin büyük mucizesi gerçekleşti.[80][40]

HAYBER GAZASI

1072- Seleme bin Ekva (Radıyallahu Anh) der ki:
Hayber gazası maksadıyla Peygamber SaHallahu Aleyhi ve Sel-lem ile birlikte

Medine'den çıktık. Gece yolda giderken Üseyd bin Hudayr Hazretleri, Âmir'e hitaben şöyle dedi:
— Ey Amir! Ezgilerinden bir şey söyle de dinleyelim. Âmir, güzel sesli iyi bir şair idi. Hayvanından indi ve şiir söylemeğe başladı:
Al la hım! Sen olmasaydın hidayete eremezdik.
Zekât vermezdik, namaz kılamazdık.
Sana, neyimiz varsa fedadır; bağışla bizi
Bize dirlik ver, huzurlu kıl, gönlümüzü.
Karşılaşırsak düşmanla kaydırma ayaklarımızı.
Haksız çağrılara biz tıkarız kulaklarımızı
Bir haksız çağrı île yıldırmak isterler bizi.
Bu beyitleri Arab şive ve ahenginin güzel nağmeleri ile okurken develer bunun tesirinden sür'atle yürümeğe başladılar. Peygamber SallaUahu Aleyhi ve Sellem sordu:
«Bu sürücü kimdir?» Ashabı kiram:
-^ Âmir bin Ekva'dır, ya Resûlallahİ dediler. Sonra Hazreti Peygamber bu şair için şöyle buyurdu:
«Allah ona rahmet etsin.»
Peygamber SallaUahu Aleyhi ve Sellem bir kimse hakkında böyle dua etmezdi. Onun için Âmir'in şehid olacağına bir işaret vardır
düşüncesiyle Hazreti Ömer:
— Yâ Resûlallah! Âmir hakkındaki .duanızdan anlaşılan o, yakında şehid olacaktır. Fakat keşke böyle sefer halinde bizi neş'elen-dirmek için onu bize bağışlayaydınız? dedi. Sonra biz Hayber'e var dik ve Hayber'i kuşattık. Muhasara uzadı. Bizim yiyeceklerimiz tükendi ve açlığa tutulduk. Sonra Allah Tealâ bize fetih zaferini verdi. O akşam herkes ayrı ayrı ateşler yakarak yemek pişirmeye koyuldu. Hazreti Peygamber ashaba sordu: «bu ateşler nedir, bunlar üzerinde ne pişiriyorsunuz?» Ashab cevab verdi:
— Ya Resûlallah, et pişiriyoruz, Hazreti Peygamber yine sordu-«Ne eti pişirîyorsumız?» Ashab:
— Evcil merkep eti, dediler. H&zreti Peygamber onlara: «Etleri dökün ve güveçlerinizi kirm> buyurdu, Ashabdan Hazreti Ömer (R-adıyallahu Anh) sordu:
— Etleri döküp tencerelerimizi güzelce yıkasak olmaz mı? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Veya öyle yapınız.» buyurdu.
Yine bu Hayber savaşında düşmanla karşı karşıya saf bağlayıp döğüşürken, adı geçen şair Âmir'in kılıcı kısa olduğundan bir Yahudi'nin bacağına vurayım derken, kılıcın keskin ağzı kendi dizine isabet etti ve onun tesiriyle öldü.

Seleme bin Ekva'der ki: Bazı kimseler, şair Amir hakkında, onun amelleri boşa çıkmıştır. Çünkü kendisini öldürdüğünden şehid olmamıştır, diye söz ettiler. Buna çok üzüldüm. Beni bu derecede üzgün gören Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri elimden tur tarak: «Sana ne oldu?» buyurdu. Ben de:
— Ya Resûlallah Anam-babam sana feda olsun! Amcam Âmir'in. amelleri boşa gitti, diye söylenmektedir. Onun için kederliyim, dedim. Hazreti Peygamber:
«Bu sözü söyleyen yalan söylemiştir. Onun İki mükâfatı vardır.» buyurdu ve iki parmağını bir araya getirerek devam etti: «O, hem câ-hiddir (güç işlere sabırlıdır) hem de mücahiddir. Onun yolunda yürüyen Arab pek azdır.» Bir rivayet de: «Bu arazide Amir gibi yetişen Arab azdır.» şeklindedir.

1073- Ebû Musa El-Eş'arî (Radıyallahu Anh) der ki:
Hayber gazasına giderken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel ı I*a^etlerinin beraberinde olan ashab bir vadiye inince yüksek sesle tekbir ve tehlil getirmeye (Allahu Ekber ve Lâilâhe İllallah demeye) başladılar. Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu:
«Kendinize geliniz. Siz, sağıra veya uzakta olana seslenmiyorsunuz, biz, her şeyi işiten ve yakın olan Allah'a dua ediyorsunuz. Nerede olursanız Allah sizinle beraberdir »
Ebû Musa sözüne devamla der ki:
O zaman ben. Hazreti Peygamberin arkasında onunla aynı hayvana binmiştim. Hem de lisanımla LAHAVLE VE LA KUVVETE İLLA BİLLAH diyordum. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:
«Ya Abdullah bin Kay s! Ben sana cennet hazinelerinden bir hazine göstereyim mi? O, LA HAVLE VE LÂ KUVVETE İLLA BİLLAH sözüdür.»
(Günahlardan korunmak ve ibadetlere güç kazanmak, ancak
Allah'ın kudretiyledir.)
Mütercim :
İşte bu «Lâ Havle...» cümlesinin manası, islâm dininin özü demektir. Çünkü bir kimse, günahlardan uzaklaşma ve ibadete güç kazanmanın ancak Allah'ın emir ve iradeleriyle olduğuna inanınca bütün işlerinde Allah'a dayanmış demektir. Bu hal, tasavvufta «Fani fillâh ve Bakı billah» diye ifade edilen gerçeğin özüdür. Fakat cüz'î irademizi unutmayalım ki, o da kulun sorumluluğu için yeterlidir. Allah Tealâ kulların bütün işlerini yaratıcıdır; kul ise, işi kazanandır (kâ-sıbdir).

1074- Sehl bin Sa'd (Radiyallahu Anh) der ki-Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Hayber savaşında düşmanla karşı karşıya gelip çarpıştıktan sonra her iki taraf birlikleri ordugâhlarına döndü. Bu arada ashab içinde Kuzman adında biri vardı ki,'düşman ordusundan çekilen ve ayrılan kimi görürse kılıçtan

geçiriyor, öldürüyordu. Ben onun bu halini Hazreti peygambere bildirdim ve hiç birimiz bugünkü savaşta onun gösterdiği bece-rikliği yapamadık, dedim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Dikkat ediniz, o cehennem ehlindendir.» Sonra ashabdan biri, öyle ise ben onu devamlı gözeteceğim ve akıbetinin ne olacağını göreceğim, dedi ve onun her hareketini izledi. Nihayet Kuzman ağır şekilde yaralanarak çok acı çekmeğe başladı. Adam buna dayanamayarak kılıcının kabzasını yere dayadı ve göğsünü kılıcının sivri ucuna dayayarak üzerine yüklendi ve böylece intihar etti. Onun bu halini gören takipçi hemen Hazreti Peygamberin huzuruna gelerek:
— Ya Resûlallah! Ben şahidlik ederim ki, Allah'ın gerçekten peygamberisin, dedi. Hazreti Peygamber ona:
«Bu söz neden gerekti?» buyurdu. Adam da Kuzman'ın akıbetini olduğu gibi anlattı. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellenı Hazretleri şöyle buyurdu:
«Gerçekten adam var ki, insanların gözünde cennet ehlinin İşini yapar; halbuki o kimse cehennem ehlindendir. Adam da var ki, insanların gözünde cehennem ehlinin işini yapar; halbuki cennet ehlinden dir.» Diğer bir rivayette de şöyle varid olmuştur:
«Kalk, ey Bilâl! İlân et ki, Müminden başkası cennete giremez. Allah bu dini facir (günahı açık) bir adamla da destekler.»
Mütercim:
Kuzman hakkında varid olan hadîs-i şeriften, her intihar edenin cehennemlik olacağı manası anlaşılmakta ise de, gerçekte dinî hüküm böyle değildir. Kuzman kendisini öldürmesinden dolayı Allah tarafından bağışlanmazsa, ebedî olarak değil, uzun bir müddet cehennemde azab çeker. Fakat intihar etmeyi helal sayarak onu işlemiş ise, kâfir sayılacağından devamlı olarak cehennemde kalır. Yoksa intihar edenin muhakkak cehennemlik olması gerekmez. Ayrıca Kuzman'ın iç hali Allah tarafından Hazreti Peygambere bildirilerek kâfir olduğuna işaretle cehennem ehlinden olduğu da söylenebilir. Şerkavi şerhinde böyle yazılıdır.

1075- Ebû Musa El-Eş'arî (Radıyallahu Anh) der ki:
Memleketimiz olan Yemen'de iken, Hazreti Peygamberin Medine'ye göç ettiği haberini aldık. Kendi kabilemizden elli üç arkadaş olarak Medine'ye hicret etmek üzere bir .gemiye bindik. Beraberimde benden büyük Ebû Bürde ve Ebû Rühm adlarında iki kardeşim vardı. Sonra hava muhalefeti yüzünden gemi bizi Habeşistana, Necaşî'nin memleketine götürdü. Habeşistana inince orada, daha önce Mekke'den Habeşistana hicret etmiş olan Hazreti Cafer Cibni Ebî Talib) ile karşılaştık. Onunla beraber bir müddet kaldık. Nihayet biz, Hazreti Cafer ve

beraberindekilerle Medine'ye gitmek üzere, Habeşistan'dan ayrıldık. Bir gemiye binerek Hicaz sahiline indik ve Hayber'in fethi zamanında hepimiz Hazreti Peygambere kavuştuk.
Sonra insanlar içinde bir takım kimseler, biz hicret bakımından sizi geçmiş bulunuyoruz, diyerek övündüler. Hazreti Cafer'in hanımı Esma binti Umeys bizimle gelenlerdendi. Hazreti Esma, görüşmek ıiiaksadıyla kocası Tayyar Hazretleri ile beraber, müminlerin annesi ve Hazreti Ömer'in kızı Hafsa'nm evine gittiler. Orada tesadüfen Hazreti Ömer'le karşılaştılar. Hazreti Ömer, kızı Hafsa'ya, Esma için: Bu kimdir? diye sordu. Hazreti Hafsa da: Umeys'in kızı Esmâ'dır, dedi. Bunun üzerine Hazreti Ömer lâtife ederek: Vay, bu deniz yolu ile gelen Bahriye Esma mıdır!.. Dedi ve bu latifeyi tekrarlayarak ilâve etti: Siz Medine'ye hicrette geri kaldınız. Biz hicret bakımından sizi geçtik. Hazreti Peygamber'e sizden daha çok yakın olmamız gerekir. Hazreti Esma, Hazreti Ömer'in bu şekildeki konuşmasına kızdı ve
şöyle konuştu:
— Vallahi, siz, Peygamber Sallallahu 'Aleyhi ve Sellem'e bizden daha layık değilsiniz; çünkü siz. Hazreti Peygamberin yanında bulunarak aç olanlarınızı doyurdu, cahillerinize ilim verdi. Siz refah ve rahatlık içindeydiniz. Halbuki biz, Allah'ın ve onun peygamberinin dini için vatanımızı bırakarak Habeşistan'a gittik. Orada dinden ve dindarlarımızdan uzak bir diyarda sıkıntılar içindeydik. Şimdi bu halde Allah'a yemin ediyorum, senin bana söylediğin bu sözleri Hazreti Peygambere arz edinceye kadar ne yemek yiyeceğim ve ne de su içeceğim. Sonra Hazreti Peygamber, Hazreti Hafsa'nm evine şeref verdi. O zaman Hazreti Esma, Hazreti Ömer'in kendisine söylemiş olduğu sözleri aynen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e anlattı. Hazreti Peygamber Esmâ'ya sordu:
«Sen ona (Ömer'e) ne söyledin?» Esma da beyan edilen şekilde konuşmalarını ve Ömer'e söylediklerini anlattı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Gerçekten Ömer, bana sizden daha layık değildir. Ona ve onun arkadaşlarına bir hicret sevabı vardır. Size ve sizinle olan gemi arkadaşlarına ise iki hicret sevabı vardır (Habeşistan a ve Medine'ye hicret sevabı).»
Hazreti Esma der ki: Bu hadîsi duyan Ebû Musa El-Eş'arî ile diğer bizim gemi arkadaşları her gün grup grup yanıma gelerek bu hadisten bana sorarlardı. Arkadaşlarımızın hepsi son derece sevine ve ferahlık duyarlardı. Onlar için bundan daha sevinçli iş dünyada yoktu.

1076- Ebû Musa'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Eş'arî kabilesinden sefer arkadaşlarının, gündüzleyin nerede konakladıklarını görmemiş olsam da geceleyin çadırlarına girdikleri zaman okudukları Kur'an

seslerinden nereye indiklerini bilirim. Onlardan hikmetli kişiler de çıkar. Bir süvari müfrezesine (veya düşman müfrezesine, buyurdu) rasladığı zaman onlara, arkadaşlarını burada kendilerini beklemenizi sizden istediler der (kendini elçi durumuna koyarak hayatını kurtarır ve aynı zamanda karşı tarafın içine bir korku salar).»
Mütercim:
Bu hadîsi şerifin son kısmına iki mana verilebilir: Eğer süvari birliğinden maksad, düşmanlar ise, -o akıllı ve tedbir sahibi kimse, bu düşmanlara: Benim arkadaşlarım gelinceye kadar siz burada bekleyin, onlar sizinle savaşacaklar, demesiyle düşmanları ilk karşılaşmada manen korkutarak kendisini kurtarmış olur.
Eğer süvari birliğinden maksad müslümanlar ise, onları bekleterek piyade olarak gelmekte olan müslümanlarla birleşmelerini sağlamış ve böylece aralarında birlik ve yardımlaşma kurularak düşmana karşı güç kazandırmış olur. Fakat bu fakirin içine doğan mana şudur:
Eş'arî kabilesi içinde Öyle olgun fikirli adam vardır ki, düşman birliği ile karşılaşınca, onlara karşı yılmadan tek basma durur ve düşmanın ilerlemesine engel olur. En doğrusunu Allah bilir.[81][41]

MÛTE GAZASI

1077- tbni Ömer (Radıyallahu Anhümaî der kiî Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mûte gazasına ordu kumandanı olarak Zeyd bin Harise'yi tayin buyurdu ve şöyle emir verdi:
Zeyd şehid edilirse Cafer komutandır. Cafer de şehîd edilirse
Abdullah bin Re vaha komutandır:»
îbni Ömer der ki: Ben. de bizzat Mûte gazasında bulunuyordum. Sonra biz Cafer'i şehidler arasında aradık ve onu orada bulduk. Onun vücudunda süngü ve ok yarası olarak doksan küsur yara gördük.
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin daha genişi cenaze bahsinde geçmişti.

1078- Üsame bin Zeyd (Radıyallahu Anhl der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizi, gaza için Huraka kabilesine göndermişti. Biz de sabahleyin bu kabileye baskın yap-tak ve onları bozguna uğrattık, O sırada ben ve Ensardan bir arka, flaşım bu düşman kabilesinden birini yakaladık ve onu yere serok.
O adam hemen LÂ İLAHE İLLALLAH dedi. Bunun üzerine arkada-şıra ondan

elini çekti. Fakat ben onu bırakmadım ve onu simgeleyerek öldürdüm. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna vardığımda. kendilerine yapmış olduğum işi anlattım ve bana şöyle buyurdular: «Ey Üsame! Sen o adamı LA İLAHE İLLALLAH dedikten sonra nasıl Öldürebildin!» Ben de:
— Ya Resûlallah, o bu tevhid kelimesini ölümden kurtulmak için söylemişti, dedim. Peygamber, Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu sözü o kadar tekrarladılar ki, keşke o günden önce müslüman olmamış olsaydım, diye temennide bulundum. (Keşke bugün Hazreti Peygamberin huzurunda islâmı kabul edeydim de böyle mahcub olmayaydım.)
Mütercim:
Üsame Hazretleri «Bizim şiddetimizi (ölüm halini) gördükleri zaman, o kâfirlere iman etmeleri fayda vermez.» mealindeki ayeti kerimeye dayanarak o tevhid kelimesini getiren adamı öldürdüğü söylenebilir. Bunun için Hazreti peygamber de ona diyet vermesi için emir buyurmadı. Bununla beraber bazı alimlere göre, Hazreti Üsa-me'ye diyet ödemesi için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem emretmiştir.[82][42]

FETİH GAZASI

1079- Babasından rivayet ederek Hişam (Radıyallahu Anh) der ki:
Mekke'nin fethi yılında, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem1-İn Medine'den onbin kişi ile Mekke'ye doğru hareket etmiş olduğu haberini Kureyş kavmi alınca, Hazreti Peygamberin gelişinden bir haber almak üzere üç kişjyi Medine'ye doğru gönderdiler. Bu öncüler Mekke reisi Ebû Süfyan ile Hakim bin Hüzam ve Büdeyl bin Verka idiler. Bunlar Merru'l-Zehran adındaki vadiye vardıkları zaman, yanmakta olan pek çok ateşler gördüler. Ebû Süfyan arkadaşlarına:
—Bu nedir? dedi. Büdeyl bin Verka:
— Bunlar Huzaa kabilesinin ateşleridir, cevabını verdi. Ebû Süfyan:
— Hayır, onların olsaydı, bu kadar çok olmazdı, dedi. Sonra on« lar, Hazreti Peygamberin öncü askerleri tarafından yakalanarak Peygamberin huzuruna getirildiler. Ebû Süfyan hemen Hazreti Peygamberin huzurunda islâmı kabul etti. İslâm ordusu daha sonra biraz ilerleyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazreti Abbas'a şöyle buyurdu:
«Sen, Ebû Süfyam, bütün süvarilerimizin geçecek olduğu yol kenarında durdur. İslâm ordusuna baksın (ve dehşeti görsün, hayret etsin) .
Hazreti Abbas bu emre uyarak Ebü süfyanı askerlerin geçit yerinde bekletti. Çeşitli kabilelere ait askerler alay alay Ebû Süfyan'-in önünden geçmeğe başladı.

Bir kabile geçerken Ebû Süfyan, Hazreti Abbas'a sordu:
— Bu hangi kabiledir? Hazreti Abbas:
— Gifar kabilesidir, dedi. Ebû Süfyan:
— Tuhaf şey! Benimle Gifar arasında ne var? Neden benimle savaşmak için gelmişler? dedi. Sonra Cüheyne, Sa'd bin Hüzeym, Süleym kabileleri de geçerken Ebû Süfyan ayni sözleri tekrarladı. Sonra Ebû Süfyan'm ömründe görmediği muhteşem bir alay önünden gelip geçerken yine Ebû Süfyan, Hazreti Abbas'a sordu:
— Bu hangi kabiledir? Hazreti Abbas:
— İşte bunlar Medine'lilerdîr. Bunlar Sa'd bin übade'nin sancağı ve komutası altında bulunan Ensar'dan ibaret askerlerdir, dedi.
Sonra Sa'd bin Ubade, Ebû Süfyan'm hizasına gelince, onu azarlar şekilde:
— Ey Ebü Süfyan! Bugün büyük savaş günüdür. Bugün Ka'be civarında cana kıymanın mubah sayılacağı bir gündür, dedi.
Ebû Süfyan, Hazreti Abbas'a hitab ederek:
— Bu tehlikeli günde beni korumanız ne iyi şey!... dedi.
Sonra Hasreti Peygamber beraberinde bulunan ashabın seçkin-leriyle. Peygamberlik sancağı da Zübeyr bin Avvanı'ın elinde olduğu halde Ebû Süfya'nın önünden geçerken Ebû Süfyan Hazreti Peygambere dedi ki: Bana Sa'd bin Ubade'nin söylediğini biliyormusu-nuz? Hazreti Peygamber: «Ne dedi?» buyurdu. Ebû Süfyan da:
— Şöyle şöyle dedi, diye karşılık verdi. Hazreti Peygamber buyurdu ki:
«Sa'd yanılmıştır. İşin doğrusu, bugün, Allah Tealâ'nın Kâbenîn şerefini yücelteceği bir gündür ve ona örtü giydireceği hir gündür.»
Rayi der ki: Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke şehrinin ken-mnda Hacûn adı verilen yerde Peygamberlik sancağının dikilmesi için emir verdi. Sonra Mekke'ye yukarı tarafından inerek girmesi için Halid bin Velidi görevlendirdi. Hazreti Peygamber de o yerden (Kedâ adı verilen yerden) Mekke'ye girdi.
Mütercim:
Bu rivayet diğer sahih rivayetlere aykırıdır. Çünkü sahih'olan rivayette Halid bin Velid, Mekke'ye aşağı tarafından ve Hazreti Peygamber de yukarı tarafından girdiler.
Bu Mekkenin fethi gününde Halid bin Velid'in arkadaşlarından iki (Ceyş bin Eş'ar ve Kürz bin Cabir El-Fihrî) şehid olmuş ve müşriklerden de on üç kişi öldürülmüştü. Bu şekilde müşrikler Mekke'yi teslim etmişlerdi.

1080- Abdullah bin Mes'ud (Radıyallahu Anlı) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke'nin fethi gününde Mekke'ye

girince Kabe'nin çevresinde üçyüz altmış tane put vardı. Hazreti Peygamber sopa ile bu putları dürterek;
«Hak (İslâm dini) geldi; batıl (putlar ve şirk) yok o!du. Hak geldi; artık batıl, bir şey başlatamaz ve gideni de geri çeviremez.»
Mütercim:
îbni Hibban'm rivayetinde. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'ın sopa ile putları dürtmesiyle o putlar kendiliğinden yere düşüyorlardı, şeklinde anlatılmaktadır.

1081- Amr bin Seleme (Radıyallahu Anh) der ki:
Bizim oturmakta olduğumuz yer, insanların uğrak yeri olan bir su kenarı idi. Bize uğrayan yolculara, çeşitli meselelerden, Arabla-nn ahvalinden ve peygamberlik davasında bulunan zattan hep haberler sorardık. Yoldular, Allah Tealâ Hazretlerinin o zatı peygamber olarak gönderdiğini, ona Kur'an'ı vahyettiğini ve bir kısmı da böyle bir iddiada bulunduğunu soyuyorlardı. Ben küçük yaşımda o yolculardan epeyce ayetler ezberlemiştim. Ayetler sanki kalbime ve hafızama işlenirdi. Zaten Bedevi Arablarm çoğu, müslüman olmak için Mekke'nin fethini bekliyorlardı. O zat, Mekke'lilere üstün gelirse muhakkak peygamberdir, hele durun bakalım, diyorlardı. Mekke fethedilince, her kavim islâm olmak için koştu. Benim babam Seleme de islâmı kabul edip kendi kabilesi olan Seleme kavmine geldi ve de-diki: Vallahi, ben size, hak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanından geliyorum! Bize şöyle buyurdu!
«Şu namazı şu vakitte şöyle kılınız. Şu namazı da şu vakitte şöyle kılınız. Namaz vakti gelince, sizden biriniz ezan okusun ve en çok Kur'an bileniniz size imam olsun.»
Bizim kabile adamlarımız baktılar ki, yaşım küçük olmasına rağmen benden daha iyi Kur'an bilen yok. Altı - yedi yaşlarımda olduğum halde beni imam yaptılar. Ben onlara namaz kıldırıyordum. Elbise olarak üzerimde bürde denilen bir entari vardı. Secdeye vardığım zaman bu elbisem toplanıyor ve avret yerlerimden bir kısmı açılıyordu. Biz namaz kılarken oradan geçmekten olan bir kadın benim bu halimi görerek cemaata dedi ki, bu imamınızın örtünmesini sağlasanıza... Sonra cemaat bana uzun bir elbise satın aldılar ve giydirdiler. Artık o elbiseden duyduğum ferahlığı hiç bir şeyden duymadım.
Mütercim:
İmam Şafiî Hazretleri, çocuğun imam olmasının caiz olduğu hükmünü bu hadîs-i şeriften çıkarmaktadır. Çocuk mümeyyiz yaşta (kâr ile zararı ayırabilecek bir yaşta) olursa imameti şafiî mezhebinde caizdir. Avret yerlerinin açık olarak namaz kıldırması halinde namazı iade etmemek ise, o zaman bu kabilenin

örtünmenin farz oldu ğunu bilmeyişlerinden olmuştur, denebilir.[83][43]

HUNEYN GAZASI

1082- Ebû Katade (Radıyallahu Anh) der kit
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile Huneyn gazasına çıkmıştık. Huneyn adı verjlen yerde düşmanla karşılaştık. Müslümanlar arasında biraz ilerleme ve gerilemeler oldu. O sırada ben müşriklerden birinin bir müslümanla boğuşmakta olduğunu gördüm. Hemen o müşrikin arkasından boyun ile omuzu arasına bir kılıç darbesi indirdim ve zırhını kesdim. Sonra o müşrik dönüp beni yakaladı ve öyle sıktı ki, ölümü tadar gibi oldum. Sonra düştü ve öldü. Ben de kurtuldum. Askerimiz böyle bozulup giderken Hazreti Ömer'e yetiştim ve-.
— İnsanların bu hali nedir? dedim. Hazreti Ömer:
— Allah Tealâ'nm emri ve kaderidir, dedi. Sonra müslümanlar geri dönerek düşman üzerine saldırdılar ve onları yendiler. Pek çok ganimet aldılar. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de istirahata çekildiler. O esnada Hazreti Peygamber ashaba şöyle buyurdu:
«Kim bir müşriki öldürür de, onu öldürdüğüne dair bir delili bulunursa, öldürdüğü müşrikin üzerindeki eşyasına sahip olur.»
Ben hemen ayağa kalktım ve:
— Benim için kim şahidlik eder? dedim. Hiç kimse cevab vermediği için oturdum. Hazreti Peygamber ayni sözleri tekrarladı, ben yine ayağa kalkıp:. Benim için kim şahidlik eder? dedim. Hiç kimse cevab vermediğinden yine oturdum. Hazreti Peygamber dördüncü defa ayni sözü tekrarlayınca, yine ben ayağa kalktığım vakit, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu: ile zararı ayırabilecek bir yaşta) olursa imameti şafiî mezhebinde caizdir. Avret yerlerinin açık olarak namaz kıldırması halinde namazı iade etmemek ise, o zaman bu kabilenin örtünmenin farz olduğunu bilmeyişlerinden olmuştur, denebilir.
«Ey Ebû Katade, ne istiyorsun?» Ben de, yukarıda anlattığım şekilde bir müşriki öldürdüğümü ifade ettim. Sonra ashabdan biri de: Evet, ya Hesûlallah! Bunun söylediği doğrudur. Onun öldürdüğü müşrikin eşyaları yanımdadır. Fakat onları bana bıraksın, dedi. Bunun üzerine Hazreti Ebû Bekir söz aldı ve şöyle-dedi:
— Vallahi bu olamaz. Çünkü Allah yolunda savaşıp bir düşman öldüren, Allah'ın aslanlarından bir aslandır. Ona ait eşyanın sana verilmesi için onun üstüne varılmaz. Sonra, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Ebû Bekir'in sözü doğrudur. Sen Ebû Katade'ye ait olan o ölünün eşyasını kendisine ver..

Bu emirden sonra adam bana ait olan eşyayı verdi. Sonra ben o eşya ile Benî Seleme arazisinde bir bostan satın aldım. îşte islâm'da ilk edindiğim mal, o maldı.[84][44]

EVTAS GAZASI

1083- Ebû Musa El-Eş'arî (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Huneyn gazasını zaferle tamamlayınca, bu savaştaki bazı müşrikler, Hevazin diyarında olan EVTAS köyüne sığındılar. Hazreti Peygamber bunlar üzerine bir birlik gönderdi ve o birliğe de Ebû Amir'i komutan tayin etti. Bu birlik Evtas'a vardığı zaman, orada toplanan müşriklerin başı Dü-reyd bin Samme ve askerleriyle karşılaştılar ve savaşa tutuştular. Sonra müşriklerin başı olan Düreyd öldürüldü. Onun öldürülmesiyle askerleri de dağıldı.
Ebû Musa der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni de, amcam Ebû Âmir ile bu gazaya göndermişti. Biz birlikte savaşır-
ken amcam Ebû Amir dizinden yaralanmıştı. Bir düşmanın atmış olduğu ok, bu komutanımızın dizini ağır bir şekilde yaralamıştı. Ben hemen amcamın yanma koşarak: Ey amca sana oku atan kimdir? dedim. Amcam da parmak ile işaret ederek kendisini yaralayan düşmanı bana gösterdi. Ben hemen o düşmanın üzerine yürüdüm Benim yaklaştığımı görünce kaçmaya başladı. Arkasından koştum ve: Kaçmaktan utanmıyor musun, bana neden karşı çıkmıyorsun? dedim. Adam benim bu sözüm üzerine durdu. Karşılıklı olarak kılıçlarımızla dövüşmeğe başladık. Sonunda onu öldürdüm. Hemen yaralı bulunan amcamın yanma döndüm. Amcama, kendisini yaralayan müşriki öldürdüğümü müjdeledim. Sonra amcam dedi ki, şu dizime batmış olan oku çıkar. Ben de oku çıkardım. Amcanım dizinden su boşandı. Ebû Âmir öleceğini anlayarak bana şöyle dedi:
— Yeğenim! Peygamber Sallallâhu Aleyhi ve Sellem'e benden selâm söyle. Hem de benim için AUah'dan mağrifet dilesin.
Sonra Ebû Âmir beni askerlerin basma komutan yaptı. Az sonra da amcam vefat etti. (R.A.). Sonra savaştan başarı sağlayarak Medine'ye dönünce, Hazreti Peygamberin evine gittim ve onu bir şilte üzerine yatmış halde buldum. Şiltenin kalmca örgüleri mübarek vücûtlarında iz bırakmıştı. Sonra ben savaşımız hakkında kendilerine bilgi verdim ve Ebû Amir'in vasiyetini de söyledim. Hazreti Peygamber hemen abdest suyunu istedi, abdest aldı. Sonra mübarek iki elini kaldırarak dua etti:
«Allahım! Senin sevimli kulun Ebû Âmir'i bağışla. Allahıml kıyamet gününde onu insan yaratıklarının birçoğundan Üstün kıl,» Bu duayı yaparlerken mübarek

kollarını o kadar yukarı kaldırmışlardı ki, ben koltuklarının altını görmüştüm. Bunun üzerine dedim ki.
— Ya Resûlallah! Benim için de dua ediniz. Hazreti peygamber bana şöyle dua etti:
«Allah'ım! Abdullah bin Kays'in (Ebû Musa'nın) günahlarını bağışla ve kıyamet gününde onu şerefli bir makama erdir.»
Mütercim:
Abdullah bin Kays, Ebû Musa El-Eş'arî'nin adıdır.[85][45]

TAİF GAZASI

1084- Ümmü Seleme (R.A.H derki:
Evime kardeşim Abdullah bin Ümeyye ile (onun azadlısı olan) kadın kılıklı bir adam geldi, Sonra bu adam kardeşim Abdullah'a şöyle dedi: Ey Abdullah haberin var mı? Eğer Allah Tealâ Hazretleri yarın size Taif'i fetheder de Taif sizin elinize geçerse, sen Taif halkından Ğayîan'ın kızını seç al. Çünkü o dört kıvrım gelir, sekiz kıvrım gider (vücut organları dolgundur, önden dört kıvrım ve arkadan sekiz kıvrım görünür). Hazreti Peygamber bu lafı duyunca hiddetlenerek şöyle buyurdu:
«Böyleleri, siz kadınların yanına hiç girmesinler.»
Mütercim:
Yersiz konuşma yapan ve aslen kadın kılıklı düşük bir adam olan; şahıs, Abdullah bin Ümeyye'nin azadlısı idi. Sonra Peygamber S&Llallahu Aleyhi ve Sellem onu Medine'den Hims'e sürdü. Hazreti Ömer'in hilâfeti zamanında ihtiyarladı ve sıkıntıya düştü. Bazı kimselerin yardımı ile haftanın cuma günleri Medine-'ye gelerek dilenip geri dönmesine müsaade edilirdi.

1085- Abdullah bin Amr (R.A.) der ki:
Peygamber Sallallâhu Aleyhi ve Sellem Taif'i kuşattığı zaman, Taif halkı (Sakîf kabilesi), yüksek ve metin kalelerine sığınmış olduklarından kısa zamanda Taif'i almak mümkün olamıyordu. Ashabı kirama zayiat verdirmemek için görüş sahibi kimselerle istişare yaptıktan sonra Peygamber Sallallâhu Aleyhi ve Sellem, ashaba şöyle buyurdu:
«İnşaallah, yarın Medine'ye dönüyoruz.» Bu söz ashabı kirama ağır geldi ve: Fetih'yapmadan mı ayrılacağız? dediler. Hazreti Peygamber ikinci defa olarak:
«İnşallah, yarın Medine'ye dönüyoruz,» buyurdu. Ashab yine aynı tebkiyi gösterdiler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«Haydin (kalenin fethi için) çarpışınız.» buyurdu. Ashabı kırara savaşa

başladılar; fakat Taif'i fethetmek mümkün olmadı Bununla beraber çok kimseler de yaralı düştü. Sonra Hazreti Peygamber:
«İnşallah, yarın Medine'ye dönüyoruz.» buyurdu. Bu söz bütün ashabın bu defa hoşuna gidince Peygamber sallallahu Aleyhi ve Sel-lem güldüler veya tebessüm ettiler.

1086- Ebû Musa El-Eş'ari (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Huneyn gazasından sonra Taife gitti. Taif'den dönüşte Huneyn ganimetlerini bölmek için Mekke ile Medine arasında yahud Taif ile Mekke arasındaki CÎ'RA-NE adlı yere indiler. Ben Hazreti Peygamberin huzurunda bulunuyordum. Bilâl Habeşî de oradaydı. O sırada Hazreti Peygamberin huzuruna bir Bedevi gelip:
— Huneyn ganimetlerinden bana vermeyi vad ettiğiniz şeyi ve-remiyecek misiniz? dedi. Hazreti Peygamber ona: «Müjdelen (gözün aydın)!» buyurdu.
Bedevi bu sözden kırılarak:
— Sen bana müjde lafını çok ettin, dedi. Hazreti Peygamber, Ebû Musa ile Bilâl Habeşîye dönerek:
«Bu Bedevi (A'rabî) benim müjdemi kabul etmedi? bu müjdeyi siz kabul ediniz.» buyurdu. Biz de: — Kabul ettik, dedik. Sonra Hazreti Peygamber bir kadeh su istedi. Mübarek ellerini ve yüzünü o kadehde yıkadı. Ağzına aldığı-suyu o kadehe püskürttü. Sonra her ikimize şöyle buyurdu:
«İkiniz de şu sudan içiniz. Hem de yüzünüze, göğsünüze akıtınız ve muştulanınız.»
Onlar da kadehi alıp içtiler, yüzlerine ve göğüslerine döktüler. O anda perde arkasında bulunan müminlerin annesi Ümmü Seleme (Radıyallahu Anha) Ebû Musa üe Bilâl Habeşî'ye seslendi:
— O mübarek sudan annenize de bırakınız. Onlar da kadeh içinde biraz su bıraktılar. Bu geri kalanını da Ümmü Seleme (Radıyallahu Anha) içti ve göğsüne döktü.

1087- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Huneyn savaşından alınan ganimetleri bölerken Ensar'dan bazı kimseleri yanlarına; topladı ve onlara:
«Gerçekten Kureyş kavmi (Mekke'liler) henüz cahihiyetten (küfür ve şirk bataklığından) çıkmışlardır. Ben onları denemek, sabır ve sebatlarını temin edîp kalblerini İslama ısındırmak istiyorum (ganimet malını onlara vermemin sebebi bu). Ey Ensar (Medine'lüer) topluluğu! İnsanlar dünya malı ile Mekke'ye dönerken, siz, Allah'ın Resulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile evlerinize (Medine'ye) dönmenize razı olmaz mısınız?» buyurdu. Ensar:

— Evet, razıyız ey Allah'ın Resulü! dediler. Sonra Hazreti Peygamber Ensar'ın kalblerini hoşnud etmek için;
«İnsanlar bir vadiye ve Ensar da başka bir vadiye veya dağ yoluna koyulsalar, ben Ensar'ın koyulduğu vadiyi veya yolu tercih ederim (onlardan ayrılmam).» buyurdular.

1088- tbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Şellem, Beni Huzeyme kabilesini İslâm'a davet için Halid bin Velid kumandasında bir birlik gönderdi. Halid bin Velid onları İslâm'a davet etti. Onlar İslâm old.uk, sözünü beceremediklerinden onun yerine,» atalarımızın dininden ayrıldık» manasında bir deyim kullandılar. Hazreti Halid onların bu sözünü kabul etmeyip onlardan bir kısmını öldürdü ve bir kısmını da esir etti. Alman esirleri komutası altındaki savaşçılara birer birer teslim etti ve herkese kendi esirini öldürmek için de emir verdi.
îbni Ömer der ki: Bu emir geldiği gün ben dedim ki, vallahi ben kendi esirimi öldürmiyeceğim gibi, beraberimde bulunan arkadaşlarımdan hiç birisi de kendi esirini öldüremez. Sonra biz bu durumda Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardık ve bu hali ona arz ettik. Bunun üzerine Hazreti Peygamber mübarek ellerini göğe doğru kaldırarak:
«Allahım! Halid'in yapmış olduğu işten ben sana sığınırım, ben ondan beriyim.» buyurdu ve bu sözü iki defa tekrarladı.

1089- Hazreti Ali (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve .Sellem bir yere askeri bir birlik gönderdi. Bu birliğin başına da Ensar'dan birini komutan tayin etti. Her hususta komutana itaat edilmesini de birliğe tavsiye buyurmuştu. Yolda giderlerken her nasılsa komutanlarına karşı biraz sertlik göstermeleri üzerine komutan onlara öfkelenerek:
— Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem size, her hususta bana itaat etmenizi emretmemiş mi? dedi. Onlar da:
— Evet, emretmiştir, dediler. Komutan-.
— Öyle ise, bana odun toplayınız, dedi. Onlar da topladılar, yığın yaptılar. Sonra komutan.-
— Odunları ateşleyin, dedi Onlar yığın halindeki odunları ateşe verdiler. Sonra komutan onlara:
— Haydi kendinizi ateşte atın, dedi. Onlar gerçekten kendilerini ateşe atmaya niyetîendüerse de, birbirlerine mani olarak:
— Biz bu ateşten kaçıp nıüslüman olduk. Hazreti Peygambere iman ettik, dediler ve kendilerini ateşe atmadılar. Nihayet ateş söndü, komutanın da kızgınlığı geçti.

Sonra bu acıklı olayı Hazreti Peygamber duyunca şöyle buyurdu:
«Eğer onlar, o ateşe girmiş olsalardı, bir daha kıyamete kadar o ateşten çıkmazlardı (İdareci ve komutana) itaat, ancak iyi ve hayırlı işlerde olur.»
Mütercim:
Kendi canlarını ateşe atarak intiharı caiz görenler ve buna helâl diye inananlar ve böylece ölenlerin özürleri makbul olmayacağı için katil cezasını çekerler, ahirette kendilerine azab edilir.

1090- Ebû Bürde'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Ebû Musa ile Muaz bin Cebel'i Yemen bölgesine göndermişti. Yemen iki bölgeye ayrılmış olduğundan her biri bir bölgeye gitmişti. Ebû Musa'yı Aden bölgesine ve Muaz bin Cebel'i de diğer bölgeye görevlendirirken onların her ikisine şöyle buyurmuştu: .
«(Her işte idareniz altındakilere) kolaylık gösteriniz, güçlük çıkarmayınız. Sevindirici olunuz, bıktırmayınız.»

1091- Ebû Musa El-Eş'arî den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ebû Musa'yı Yemen'e vali olarak gönderdiği zaman, Yemen'de yapılan içkilerden Hazreti' Peygambere sordu. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Yapılan içkiler nasıl bir içkidir?» Ebû Musa:
— Bit denilen bal içkisi ile Mirz denilen arpa içkisidir, dedi. Sonra Hazreti Peygamber:
«Her sarhoşluk veren şey haramdır,» buyurdu.

1092- Berâ (Radiyaîlahu Anh) der ki:
Taif gazasından dönerek Ci'rane adındaki yerde Huneyn ganimetlerini böldükten sonr^. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bizi, Halid bin Velid ile Yemen bölgesine göndermişti. Daha sonra Halid bin Velid'in yerine Hazreti Ali'yi gönderdiler ve Haz-reti Ali'ye şöyle buyurdular:
«Halid'in adamlarına söyle: İçlerinden kim seninle kalmayı arzu ederse sana uysun, dileyen de gelsin.»
Berâ der ki: îşte ben de Hazreti Ali ile beraber kalanlardan idim. Ganimet olarak da bir miktar altın para almıştım.

1093- Büreyde (Radıyallahu Anh) der M:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Yemen bölgesine görevli olarak gönderilen Halid bin Velid'den ganimetlerin beşte birini almak üzere Hazreti Ali'yi göndermişti. Büreyde der ki: Ben Hazreti Ali'ye (bir işten dolayı)

kızmıştım. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna vardığımız zaman, Hazreti Ali'ye kızdığım hususu anlattım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:
«Ey Büreyde! Bu yüzden Ali'ye kızıyor musun?» JBen, evet, dedim. Hazreti Peygamber:
«Sen ona kızma? çünkü onun ganimet mallarının beşte birinde bundan daha çok hakkı vardır.» buyurdu. (Ganimet mallarında aldığı cariyeden daha çok hakkı vardır. Aldığı cariyet hakkının sadece
bir kısmıdır.)

1094- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki:
Hazreti Ali (Radıyallahu Anh) Yemen'den Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e deriden yapılmış bir kese içinde henüz toprağı ayıklanmamış altın külçesi göndermişti. Hazreti Peygamber o külçeyi dört kimse arasında paylaştırdı. Sonra ashabdan biri:
— Biz bu mala o dört kişiden daha fazla hak sahibiyiz, dedi. Bu sözü Hazreti Peygamber duyunca şöyle buyurdu:
«Siz bana güvenmiyor musunuz? Halbuki ben gökte olanların da eminiyim. Sabah ve akşam bana göğün haberi (vahyi) gelir.»
Sonra çukur gözlü, elmacık kemikleri sivri, alnı tümsek, kaba sakallı, başı traşlı ve eteğini yukarı kıvırmış bir adam ayağa kalkıp: Ya Resûlallah! Allah'dan kork, dedi. Hazreti Peygamber ona, şöyle cevab verdi:
«Sana yazıklar olsun! Ben Allah'dan korkmaya yeryüzü insanlarının en layık olanı değil miyim?» Sonra o a4am arkasını dönüp giderken. Halid bin Velid:
— Ya Resûlallah! Bana izin ver, şu adamın boynunu vurayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem cevab verdi:
«Hayır, belki namaz kılıyordur.» Halid bin Velid : — Nice namaz kılanlar vardır ki, kalblerinde olmayanı dilleri ile söylerler (münafıklar) , dedi, Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu-.
«Bana insanların kalblerini eşelemek ve karınlarını yarmak emredilmedi.* Hazreti Peygamber o adamın arkasından bakıp şöyle buyurdu:
«Gerçekten bu gibilerin soyundan birtakım insanlar gelecek ki onlar Kur'anı taptaze okuyacaklar; fakat Kur'anın manevi tesiri han-çerelerini geçmeyecektir (kalblerine ulaşmayacaktır). Av hayvanını delip geçen ok gibi dinden çıkacaklardır.»
Ebu Saîd der ki; Sanıyorum ki, Hazreti Peygamber şunu da ilave etmişti: «Eğer ben onlara ulaşırsam, Semûd kavmi gîbi onları behemehal öldürürüm.[86][46]

ZİL — HALASA GAZASI

1095- Cerîr (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu: «Beni, Zil-Halasa putlarından kurtarıp rahata kavuşturmaz mısın?» Ben de= Evet, sizi onlardan kurtarıp rahata kavuşturacağım, dedim. Sonra ben, Ahmes kabilesinden yüzelli süvari ile Zi'I-Halasa' ya (puthaneye) gittim. Bu kabile iyi at kullanan biniciler idi. Ben ise bir türlü hayvan üzerinde duramıyordum, düşüyordum. Bu halimi Hazreti Peygambere arz ettim. Hazreti Peygamber mübarek elini göğsüme vurarak:
«AUahim! ona sebat ver. Onu hidayete eren ve başkaları için de bir hidayet vasıtası kül» diye dua buyurdu. Artık ben o duadan sonra bir daha hayvandan düşmedim.
Zi'1-Halasa adındaki puthane, Yemen bölgesinde Haş'am ve Be-çile kabilelerinin tapmakları idi. İnsanlar arasında Yemen'in kâbesı diye ün salmıştı. O tapmakta putlar vardı ki, kafirler onlara taparlardı. Kurbanlanıı bir putun yanında keserler ve akan kanları onun üzerine dökerlerdi. Hazreti peygamber bu puthanenin mevcudiyetinden çok üzgündüler.
Sonra Cerir Hazretleri o puthaneye vardığı zaman, o puthane-de bir adam fal okları ile fal açıyordu. Falcıya biri dedi ki, şimdi Hazreti Peygamberin bu elçisi buradadır. Eğer bu elçi senin halini görürse, senin boynunu vurur. O esnada Hazreti Cerîr, bu falcının yanma geldi ve vaziyetini öğrenince o falcıya şöyle dedi:
— Şimdi sen bu putları kıracaksın, sonra şehadet kelimesini getireceksin (Eşhedü En lâ İlahe illallah ve eşhedü enne muhammeden abdühu ve resûlühu, diyeceksin). Yoksa senin boynunu vuracağım. Falcı hemen şehadet kelimesini getirdi ve putları da kırdı. Hazreti Cerîr de o puthaneyi yaktı, yıktı. Bu sevinçli haberi Hazreti Peygambere ulaştırmak için Cerir Hazreti Peygambere bir elçi gönderdi. Ce-ilr'in elçisi Hazreti Peygamberin huzuruna varıp şöyle dedi:
— Ya Resûlallah, seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, o puthaneyi uyuzlu deve gibi bıraktım geldim. Toprak ve taş yığını halinde kaldı. Hazreti Peygamber, Ahmes kabilesine ve süvarilerine:
«AUahım! Ahmes kabilesinin atlarına ve adamlarına bereket ver.» diye dua ettiler ve bu duayı beş defa tekrarladılar.

SEYFU'L-BAHR GAZASI

1096- Câbir (Radıyallahu Anh) der kî:

Şam'dan gelecek olan Kureyş kabilesine ait kervanın gözetlenmesi için, Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem, deniz sahili tara-fına üçyüz kişilik bir birlik göndermiş ve Ebû Ubeyde bin Cerrahtı da bu birliğe kumandan tayin etmişti. Yolun bir kısmında yiyeceğimiz tükendi. Kumandanımız Ebû Ubeyde, kimde ne miktar yiyecek varsa çıkarıp ortaya koymasını emretti. Hepsinden toplanan yiyecek iki dağarcık hurmadan ibaret oldu. Ebû, Ubeyde, her gün o hurmalardan bize az az vererek bizi idare etti. Nihayet tükendi. Adam basma birer hurma düşüyordu.
Bir adam Cabir'e sordu:
— Günde yalnız bir hurma ile nasıl idare ettiniz? Cabîr:
— Hurmalar tükendiği zaman o bir hurmanın yokluğunu hissettik, dedi. Cabir söze devamla der ki: Nihayet biz sahile vardık. Deniz kenarında bir küçük dağ kadar bir balık bulduk. Biz o balıktan on-sekiz gece doi bol yedik ve doyduk; yine de onu bitiremedik. Ebû Ubeyde Hazretleri, o balığın iki kaburga kemiğini diktirerek altından deveyi geçirdi. Devenin hörgücü bile o kemiklere değmedi. O balığın yağından da süründük, semizienerek eski halimize döndük. Sonra Medine'ye dönüşümüzde bu olayı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize anlattık. Bize şöyle buyurdu: «Allah Tealâ I. hasretleri size denizden çıkarmış olduğu rızıktan afiyetle yiyiniz; o balıktan yanınızda varsa (beraberinizde getirmişseniz) bize de yedî-riniz.» Arkadaşlarımızdan birinde o balıktan bir parça vardı. Onu getirip Hazreti Peygambere takdim etti. Hazreti Peygamber de o balığın etinden yedi.[87][47]

SÜMÂME, MÜGEYLEME VE ESVED EL-ANSİ BAHÎSLERİ

1097- Ebû Hüreyre (Radryallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Necid tarafına, bir süvari birliği göndermişti. Bu birlik, Mekke ile Medine arasın

da bulunan Yemame sakinleri Beni Huneyfe kabilesinin reisi Su mame'yi esir alarak Medine'ye getirdiler. Onu Mescid'in direklerinden bir direğe bağladılar. Sonra Hazreti Peygamber saadethanele-rindeh çıkıp-Mescid'e gelince Sümame'yi gördü ve kendisine sordu: «Sümame! sende ne haberler var? Sümame: — Bende hayır vardır, ya Muhammedi Eğer beni öldürürsen, kanlı bir katili öldürmüş olursun (ölüme hak kazanan bir caniyi öldürmüş olursun). Eğer bana iyilik edersen, teşekkür etmeyi bilene iyilik etmiş olursun. Eğer kurtulmam karşılığında mal istersen, dilediğin kadar iste, dedi. Sonra Sûmame bağlı halde bırakıldı. Eîrtesi gün Hazreti Peygamber Sümâme-'ye yine sordu: -Sümame! Sende (söylemek istediğin) bir şey var mı?.»

Sümame: — Sana söylediğim söz var. Eğer bana iyilik edersen teşekkür etmeyi bilene iyilik etmiş olursun, dedi. Hazreti Peygamber yine onu bağlı olarak bıraktı. Bir gün sonra Hazreti Peygamber

ona tekrar sordu:

-Sümame! Bir diyeceğin var mı?» Sümame: — Sana dediğim söz var, cevabım verdi. Bunun Üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: «Sümame'yi çözünüz, serbes bırakınız.» buyurdu. Ashabı kiram da Sümame'yi çözdüler; Sümame hemen Mescide yakın bir havuzda guslederek Mescide girdi. Şehadet kelimesini getirerek (Eşhe-dü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muharhmeden abdühu ve resulünü, diyerek) müslüman oldu. Sonra Hazreti Peygambere şöyle dedi:

—Şimdiye kadar bu ülkede senin yüzünden daha çok nefret ettiğim bir yüz yoktu. Şimdi ise senin mübarek yüzün, yeryüzünde bar na yüzlerin en sevgilisi oldu. Vallahi, şenin dininden daha çok nefret ettiğin hiç bir din yoktu. Şimdi ise, bana, dinlerin en sevgilisi senin dinin oldu. Vallahi, senin kentinden tiksindiğim kadar hiç bir kentten tiksinmiyorum. Şimdi ise, bana en sevgili kent senin kentin olmuştur. Fakat senin süvarilerin Mekke'ye ömre için giderlerken beni yolda esir aldılar. Buna ne buyurursunuz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Sümame'yi tebrik etti ve ömreye- gitmesi için de ona izin verdi.

Sümame ömre için Mekke'ye varınca birisi ona dedi ki:

— Sen dinini değiştirdin, saptın? Sümame cevab verdi:

— Vallahi ben sapmadım. Ben Hazreti Peygamberin yanında İslâm'ı kabul etmek şerefine kavuştum. Vallahi, bundan, böyle sizin batıl dininize dönmeyeceğim. Hem de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri izin vermedikçe size bir buğday tanesi vermeyeceğim.

Mütercim:

Sümâme konuştuğu gibi, memleketi olan Yemame'ye dönünce, kabilesini, Mekke'ye buğday göndermekten alıkoydu. Sonra Yema-me halkı Hazreti peygambere bir mektupla müracaat ederek yakınlarına iyilik edilmesinin

devamını istediler. Hazreti Peygamber de, Sümame'ye bir emirname göndererek, halkın mekke'ye buğday-göndermesine müsaade etmesini istedi. Bunun üzerine onlara müsaade edildi.

1098- tbni Abbas CR.A.) der ki;
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem zamanında Yemame halkından ve Benî Huneyfe kabilesinden Müseylemtü'l-Kezzab (peygamberlik davasında bulunan yalancı) bazı arkadaşları ile hicretin onuncu yılında Medine'ye geldi. Diyordu ki, eğer Mu ham m ed, kendisinden sonra halefi olmamı kabul ederse ona uyarım. Hazreti peygamber onunla görüşmek için, Ensar'm hatibi diye anılan Sabit bin Kays'ı yanma alarak Müseyleme'nin bulunduğu yere gitti. Hazreti Peygamber'in eliride bir hurma çubuğu vardı. Hazreti Peygamber, Müseyleme ve adamlarının yanına varınca .
Müseyleme, kendisine payganıberlik payesi verilmesini istedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu;
«Benden şu elimdeki hurma çubuğunu istersen, onu bile sana vermem. Allah Tealâ'nın, senin hakkındaki hükmünü aşamazsın. Eğer mûslüm olmaktan yüz çevirirsen. Allah seni helak edecektir. Sanıyorum.ki, Allah tarafından bana rüyamda gösterilen şahıs sensin. Bu sabit bin Kays, benim adıma sana cevab verecektir.»
Sonra Hazreti Peygamber saadethanelerine döndüler. îbni Abbas der ki- Ben Ebû Hürayre'ye sordum: Hazreti Peygambe'rin «sanıyorum ki, rüyamda bana gösterilen şahıs sensin, sözünün manası nedir? Ebû Hüreyre bana cevab verdi:
_ Peygamber SallaUahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştu: «Rüyamda kollarımda iki altın bilezik gördüm. Bunlar beni kaygılandırdı. Bunun üzerine rüyamda bana, onlara üflemem emredildi Ben de üfledim ve uçtular. Sonra bu iki bileziği benden sonra gelecek iki yalancıya yordum. Bunlardan biri (El-Esved) Ansı, diğeri de Müseyleme'dir.» (işte o sözün aslı budur).

1089- Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir: «Rüyamda bana arzın hazineleri verildi ve avucuma da iki altın bilezik konuldu. Bu bilezikler beni kaygılandırdı. Bunun üzerine bana onlara üflemem vahyolundu. Ben de onlara Üfledim ve kaybolup gittiler. Bu iki altın bileziği, aralarında bulunduğum iki yalancıya yordum. Bunlardan biri San'nın adamı Ansı diğeri de Yemame'nin adamı müseylemedir.
Mütercîm:
Sözü geçen yalancılardan Ansî, Hazreti Peygamber^ tarafından San'a bölgesine vali olarak gönderilen Bazan adındaki zat ölünce, adamları ile gelip San'a bölgesine hakim öldü ve Bazan'ın zevcesini de alarak peygamberlik iddiasına

kalkıştı. Sonra Hazreti Peygamberin irtihallerinden iki gece, önce, Ansî'nin Feyruz adında biri tarafından öldürüldüğü, Allah tarafından Hazreti Peygambere bildirildi. Hazreti Peygamber de bunu ashaba müjdelediler.
Müseylemetül^ezzab ise, Hazreti Ebû Bekir'in hilafeti zamanında başına birtakım kimseleri toplayarak müslümanlarla savaşmaya kadar cesaret etmişse de, Hazreti Ebû Bekir'in gönderdiği bir birlik tarafından etrafındaküerin kökü kazılmış ve kendisi de Vahşî tarafından öldürülmüştü. Böylece Hazreti Peygamberin mucizeleri tahakkuk etmiş oldu.[88][1]

NECRAN EHLİ KISSASI

1100- Huzeyfe (R.A.) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, Necran kabilesi reislerinden ve Hıristiyanlarm büyüklerinden Seyyid ile Âkıb, mübâhele (yalancı olan tarafa karşılıklı lanet okumak) için gelmişlerdi. Sonra bunlardan biri, diğerine:
— Biz bu lânetleşme işinden vazgeçelim, Çünkü bu adam hak peygamber olur da biz onunla mübâhele edersek, biz de, bizden sonra gelecek neslimizde iflah etmez, dedi, Bu konuşmadan sonra her ikisi Hazreti Peygambere hitaben:
— Biz sana istediğin vergiyi (cizyeyi) vereceğiz. Ancak bizimle beraber emin bir kişi gönder; ancak göndereceğin adam mutlaka emin bir kişi olsun, dediler. Hazreti Peygamber onlara:
Sizinle beraber gerçekten emin bir adam göndereceğim.» buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber: «Kalk, ey Ubeyde bin Cerrah!» dedi. Ebû Ubeyde ayağa kalkınca, Hazreti Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem onu göstererek:
«îşte bu adam, bu ümmetin eminidir.» buyurdu.
Sonra Necran halkının vergilerini almak için Ebû Ubeyde Hazretleri gönderildi.
*Her kim, (isa hakkında) sana gelen ilimden sonra seninle tartışmaya kalkışırsa de ki: Gelin oğullarımızı oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendilerimizi ve kendilerinizi çağıralım da gönülden dileyerek yalancı olanlara Allah'ın lanetini okuyalım.» CAl-i Imran Sûresi,- ayet: 61) Mealindeki ayeti kerime nazil olunca, Hazreti Peygamber Nevran Hıristiyanlarını çağırttı ve onlara:
«Şimdiye kadar size her ne kadar delil getirdimse siz inadı ve çekişmeyi artırdınız. Şimdi geliniz bu ayeti kerime uyarınca müba-hele edelim, yalancı olana beddua edelim. Doğru, yalancıdan böylece ayrılmış olur.» buyurdu. Hıristiyanlar bu teklife razı olarak bir yer belirlendi. Belirli gün ve yerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selle'm, Hasan, Hüseyin, Zehra ve Hazreti Ali

ile beraber olarak Hı-ristiyanlara şöyle buyurdu: «Ben dua edeceğim, siz amîn, deyiniz.» Bunun üzerine hıristiyanlar uzun uzadıya düşündüler; sonra pişman oldular. Hazreti peygamberin yanına gelip saf bağladılar. Reisleri olan Seyyid yahud Akıb, arkadaşlarına dedi ki:

— Ey dostlarım! Bu mübahele işinden sakınınız. Şunu iyi anlıyorum ki, peygamberler Allah'dan dilerlerse dağı yerinden koparırlar. Eğer yalancı bizim tarafımız olursa yeryüzünde canlı bir Hıristiyan kalmaz.

Bundan sonra yılda iki bin elbise, otuz zırh ve her elbise ile kırk dirhem cizye vermeleri şartı ile anlaşmaya varıldı. Böylece evlerine
döndüler.

Hazreti Peygamber: «Eğer onlar bu yolda mübahele edeydiler, Allah Tealâ onları yere geçirirdi, bütün aile ve soyları ile helak olurlardı.» buyurdu.

1101- Hazreti Enes'den CR.A.) rivayet edilmiştir:

«Her ümmetin bir emini vardır. Bu ümmetin emini de Ebû Ubey-de bin Cerrah'dır.»[89][2]

EŞ'ARÎ'LERİN VE YEMEN'LİLERİN GELÎŞİ

1102- Ebû Musa El-Eş'arî (B.A.) der ki:

Bizim Eş'ari kabilesinden bir kaç kişi ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardık ve kendilerinden binek hayvanı istedik. Bize binek hayvanı vermeyi kabul etmediler. Piz yine binek hayvanı isteyince, bize binek hayvanı vermeyeceğine dair yemin ettiler. Aradan pek az zaman geçmişti ki, Resûl-i Ekrem'e ganimet malı deve getirildi. Hazreti peygamber o develerden beş tanesini (binmek ve yüklerimizi taşımak için bize verdi. Biz develeri ele geçirdikten sonra düşündük ve aramızda şöyle dedik: Biz Hazreti peygambere etmiş olduğu yemini unutturduk ve adetâ O'nu kandırmış gibi olduk. Bu durumda biz asla selâmete çıkamayız. Bu konuşmamızdan sonra ben Hazreti Peygamberin huzurlarına çıktım ve:

— Ya Resûlallah! Bize binek hayvanı vermeyeceğinize dair yemin etmiştiniz; halbuki şimdi bizi bindirdiniz, dedim.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem cevab verdi:

«Evet gerçekten sizi bindirmeyeceğim diye yemin etmiştim. Şimdi de bindiriyorum. Ancak ben birşeyi yapmayacağım diye yemin eder de, sonra onun aksini hayırlı bulursan o yeminimi hemen bozar ve hayırlı olanı yaparım.»

Mütercim:

Yemin bozulduktan sonra keffaret verilmesi gerekli ise de, burada yeminin

bozulmasına dair bir kesinlik yok gibidir. Çünkü ilk konuşmada at ve deve gibi taşıt araçları ortada olmadığından «Sizi bindiremem» diye Hazreti Peygamber yemin etmişti. Sonra hayvanların gelmesiyle imkân hasıl olmuştur. Böylece bindirememek diye bir hal kalmamıştır. Fakat bu hadîs-i şerifin bazı rivayetlerinde «Yeminimi bozdum» ifadesi olduğuna göre, Hazreti Peygamber o yemin için keffaret vermiş olduğu anlaşılıyor. Bunun hükmü ve açıklaması aşağıda yeminler ve Adaklar bölümünde gelecektir.

1103- Ebû Hüreyre'den (R.A.) rivayet edilmiştin
«Size Yemenliler geldi. Gerçekten Yemen haikıda yufka yürekma deve sahiblerindedir. Tevazu ve vaka7,"koyun sahiblerindedir.»

1104- tbni Ömer (R.A.) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mekke'nin fethi yılında Kusvâ adındaki devesine binmişti. Üsame bin Zeyd de ayni deve üzerinde Hazreti Peygamberin arkasmdaydı. Beraberinde Bilâl Habeşî ve Kabe'nin anahtarlarım muhafaza eden Osman bin Talha da vardı. Hazreti Peygamber Kabe'nin yanında devesini çök-türdü. Sonra Osman bin Talha'ya hitaben şöyle buyurdu;
«Anahtarı bize getir.» Osman, Kabe'nin anahtarını hemen getirip kapısını açtı. Hazreti Peygamber, Bilâl Habeşî, Üsame ve Osman içeri girdiler. Kabe'nin kapısını içerden kapadılar. Hazreti Peygamber, uzun müddet içerde kaldıktan sonra çıktılar. Diğer insanlar da Kabe'ye girdiler. İbni Ömer der ki:
Ben herkesden önce Kabe'ye girdiğim zaman kapının arkasında Bilâl Habeşiyi' ayakta buldum. Ona sordum: Resûlüllah Kabe'nin hangi tarafında namaz kıldı? Bana dedi ki, işte şu önündeki iki direğin arasında namaz kıldı. O zaman Kabe, iki sıra-halinde altı direk üzerine bina edilmişti. Hazreti Peygamberin namaz kıldığı yer, ilerdeki bölüm idi. Kabe'nin kapısını da arka taraflarına almışlardı. Mübarek yüzleri de duvara doğru idi. Namazı bu şekilde durarak kılmışlardı. Fakat Hazreti Peygamberin orada kaç rekât namaz kıldığını Hazreti Bilâl'a sormayı unuttum. Ayrıca Hazreti Peygamberin namaz kılmış olduğu yerde kırmızı renkte bir mermer parçası (taşı) vardı.
Mütercim ;
Bu hadî-i şerifte gQÇQn olay, Mekke'nin fethi yılında ise, Veda haccı bahsine konması istidrad (anti parantez - konu dışı olarak araya sokmak) kabilinden olması gerekir, denilmiştir.[90][3]

VEDA HACCİ BAHSİ

1105- Ebû Bekre (Radıyallahu Anh) der kis
Peygamber Sallallahu Aieyhi ve Sellem Veda Haccı'ında kurban bayramının birinci günü Mina'da şöyle buyurdu-
«Zaman, Allah Tealâ Hazretlerinin gökleri ve yeri yarattığı günkü şeklinde devretmektedir. Sene, oniki aydır. Bunlardan dördü haram (hürmet edilen) aylardır. Bu haram ayların üçü arka arkaya gelir ki, Zilkade, zilhicce ve Muharrem aylarıdır. Bu haram aylardan dördüncüsü de, yalnız jlarak gelir ki, o da Mudar kabilesinin son derece hürmet ettikleri Receb ayıdır. Bu ay da Cumadalahire ayı ile Şaban ayı arasında gelir. (Ayların yerlerini böylece belleyin ve cahiliyet devrinde yapıldığı gibi yerlerini değiştimeyin).» Sonra Haz-
reti Peygamber sordu:
«Bu ay hangi aydır. Zilhicce değil midir?»» Biz: — Evet,- dedik. Yine sordular: «Bu belde hangi beldedir, Mekke değil midir?» Biz: —Evet dedik. Yine sordular: «Bugün hangi gündür, kurban bayramının birinci günü değil midir?» Biz:
— Evet, dedik. Sonra Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: «Bu beldenizde ve bu ayınızda şu günümüzün hürmeti (kud-siyeti) gibi canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız da sizin için mukaddestir. Sonra da Rabbiniz olan Allah'a kavuşacaksınız. Size amelle rinizden soracaktır. Dikkat ediniz! Sakm benden sonra doğru yoldan sapan kişilere dönüp birbirinizin boynunu vurmayınız.
Dikkat ediniz! Bu öğütlerimi burada bulunanlar, bulunmayanlara iletsin, kendilerine bu sözlerim İletilmiş olan bazı kimseler, bizzat benden işiten baza kimselerden daha kavrayışlı olabilir. Dikkat ediniz! Size tebliğ ettim mi? (Bu sözü iki defa tekrarladılar) >

1106- Ebû Musa El-Eş'arî (Radıyallahu Anh) der ki: Arkadaşlarım, Tebük seferine giderlerken kendilerine binek hayvanı verilmesi için beni Hazreti Peygambere gönderdiler. Ben de Hazreti Peygamberin huzuruna vardım ve dedim ki:
— Ya Resûlallah! arkadaşlarım bu seferde binmeleri için sizden binek hayvanı istemek üzere beni gönderdiler, Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdular:
«Vallahi, size hiç bir binek hayvanı veremiyeceğim.» Hazreti peygamber bunu buyurduğu zaman öfkeli idi. Ben de Peygamber Sallal-lahu Aleyhi ve SeUenVin vermemesinden ve aynı zamanda bana gücenmiş olabilmesi korkusundan kederli olarak geri döndüm. Arkadaşlarımın yanına biderek aldığım red cevabını onlara bildirdim. Kısa bir zaman sonra benim adımı çağıran Bilâl Habeşi'nin sesini işittim.. Onun: Ya Abdullah bin Kays! çağrısına koştum. Bilâl bana dedi ki, Hazreti Peygamber seni istiyor; hemen çabuk gidiniz. Ben de Hazreti

Peygamberin huzuruna çıktım. O sırada Hazreti Peygamber Sa'd bin Ubade Hazretlerinden satın almış olduğu altı deveyi kana göstererek:
«Yan yana duran şu iki deve ile yan yana duran şu iki deveyi al ve onları arkadaşlarına götür. Hem de onlara söylet Allah Tealâ Hazretleri (yahud Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri), sizi bu develere bindiriyor] bunlara bininiz,» buyurdu.

1107- Sa'd bin Ebi Vakkas (Radıyallahu Anh) der kü
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Tebük gazasına çıktığı zaman, Hazreti Ali'yi Medine'de halef bırakmıştı. Hazreti Ali ise:
— Ya Resûlallah! Beni birtakım çocuklarla kadınlar arasında mı bırakıyorsunuz? diyerek üzüntüsünü belirtti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Sen bana karşı, Hazreti Harun'un Hazreti Mûsa'a karşı olan mertebesinde olmak istemez misin? Şu farkla ki, benden sonra peygamber yoktur.»
Mütercim:
Musa Aleyhisselâm Allah'dan vahy almak için Sina dağına giderken kardeşi Harun Aleyhisselâm'ı îsraîl oğullan kavmine halef bıraktığı gibi, ben de seni (ey Ali) Medine'de halef bırakıyorum, demektir. Rafizî ve Şiî'ler, bu hadis-i şerife dayanarak, Hazreti Peygamberden sonra Hazreti Ali'nin halife olması gerekir, Hilâfet onun hak-Kıdır. Çünkü bu hadîs, bir vasiyyet hükmündedir, demektedirler. Hatta Hazreti Ali'ye başkalarını tercih etmeyi de küfür saymışlardır. Bu sapık fırkalardan bir kısmı da, Hazreti Ali kendi hakkı olan hilâfeti arayıp dava etmediğinden Hazreti Ali'yi de islâm dışı görecek kadar sapıtmışlardir.
Hazreti Ali'nin Medine'de halef bırakılması, sadece Tebük seferine çıkılacağı zaman olmuştur. Ayrıca Hazreti Harun (Aleyhisselâm) Hazreti Musa'dan (Aleyhisselâm) kırk yıl önce Tîh sahrasında vefat etmiştir. Bu itibarla Harun Aleyhisselâm, Musa Aleyhisselâm'-dan sonra halife olmadığı hususu da herkes tarafından bilinmektedir. Bunun için ehli sünnet alimleri, bu hadîsi- şerifin hilafet ve nübüvvetin Hazreti Ali'ye ait olacağına herhangi bir delâleti yoktur, diyorlar.

1108- Kâb bin Malik (Radıyallahu Anhî der kiı
Tebük gazasından başka, Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'in yapmış olduğu savaşların,hiç birinden geri kalmamıştım. Gerçi Bedir gazasında bulunamamıştım. Bunun sebebi ise* Hazreti Peygamber Bedir gazasına savaş niyeti ile çıkmamıştı, Şam'dan gelecek olan Kureyş kavmine ait ticaret kervanını ele geçirmek niyeti ile çıkmıştı. Cenabı Hak, böyle habersiz olarak düşmanlarla

müsl^man-ları Bedir'de karşılaştırdı. Bunun için Bedir savaşından geri kalmam ayıplanmaz.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hicret etmeden önce, Medine'den Mekke'ye hac mevsiminde gidip Mina'da Akabe denilen yerde geceleyin Hazreti peygambere biat eden Ensar içinde bile vardım. Akabe'de İslam'ın ve Hazreti Peygamberin zafere ulaşması için ve Medine'ye gelecek muhacirleri yerleştirip korumak için her türlü yardımı yapacağımıza söz vermiştik. îşte bu Akabe gecesinde yapılan sözleşme ve sağlam bağlantı, bana göre, Bedir savaşı ile değiştirilemez. Halk arasında Bedir gazası her ne kadar daha şöhretli ve büyük bir olay ise de, bence Akabe biatinde bulunmak daha önemlidir. Çünkü islâmın ortaya çıkmasına başlıca sebeb bu Akabe sözleş-mesidir.
Tebük seferinden geri kalmama gelince:
Gerçekten Tebük gazasından'geri kalmam için hiç bir sebep ve özrüm yoktu. Çünkü o zamanda sahib 'olduğum malî ve bedenî kuvvet ve imkâna hiç bir zaman sahib olmamıştım. Vallahi, savaşa takaddüm eden günlerden hiç birinde hiç bir vakit iki deveyi bir araya getirememiştim. Halbuki bu Tebük savaşı günlerinde iki yük devesi ile iki binek devem vardı.
Sonra Hazreti Peygamber öteden beri savaşa çıkacakları zaman, başka bir hedef söyleyerek gerçek hedefi gizli tutardı. Fakat bu Tebük seferi yaz mevsiminin şiddetli sıcağına tesadüf ettiği gibi, susuz çöllerden uzak bir yere gidileceğinden Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sehem Hazretleri bütün müslümanlara, seferin uzun ve yorucu olması sebebiyle hazırlık yapsınlar diye, Tebük seferine çıkılacağını açıklamış ve ilân etmişti. Hem de Hazreti Peygamberin ordusu o kadar kalabalıktı ki, bir divan defteri bunların isimlerini toplamaya yetmezdi. Otuz bin kişi oldukları söylenir.
îşte böyle kalabalık bir ordu içinde benim gibi birkaç kişinin bulunmayışını, Hazreti Peygamber ancak vahy yolu ile bilebilir sanıyordum. Hazreti Peygamberin Tebük seferine çıkış zamanı, meyvelerjn tanı olgunlaştığı ve gölgelerin arandığı bir mevsime rastlamıştı.
Bu şartlar altında savaşa çıkacak olan bütün müslümanlar hazırlıklara koyuldular, gerekli ihtiyaçlarını temin ettiler. Ben de her sabah hazırlanmak niyetiyle evimden çıkardım, akşamleyin, hiçbir hazırlık yapmaksızın evime dönerdim. Her istediğim zaman yolculuk hazırlığını yapabileceğimi kendi kendime söyler dururdum. Bende bu ihmallik sürüp gitti. Öyle ki, herkes hazırlanıp Hazreti Peygamber ile yola çıktılar. Ben ise halâ yolculuk hazırlığına başlayamadım. Bununla beraber bir gün sonra dahi olsa hazırlanır ve arkadan peygamberin ordusuna kavuşurum, diyordum. Bir gün adetim üzere sabahleyin çarşıya çıktım. Akşam üstü yine bir yolculuk hazırlığı yapmaksızın evime döndüm. Bu hal bende devam etti. Bu arada Hazreti Peygamberin ordusu uzun

.mesafeler alarak Medine'den uzaklaşmış olduğundan onlara yetişmek imkânı kalmadı. Böylece Tebük gazasından mahrum oldum. Arada yine gideyim de orduya katılayım diye düşündüm ise de, bir türlü gidemedim. Keski gitmiş olsaydım.
Bir de Medine'de beni en çok üzen şey, Medine sokaklarında dolaştığım zaman ya münafık diye söylenen kimselerle, kör, topal ve biçarelerle karşılaşmış olmamdır. Bütün eli-kolu tutan müslümanlar savaşa çıkmış olduklarından bu özürlü kimselerden başkası sokaklarda dolaşmıyordu.
Hazreti Peygamber ordusu ile Tebük'e vardığı zaman beni hatırladı. Tebük'de istirahat halindeyken, kalabalık ashab topluluğu içinde Hazreti Peygamber sordu:
«Kâ'b ne yaptı?» Beni Seleme kabilesinden Abdullah bin Enis dedi ki: Ya Resûlallah! Kâb'ın ya iki kaftanı yahud da kibir ve gururu onu Medine'de alıkoymuş olmalıdır. Sonra Muaz bin Cebel Hazretleri, Abdullah'a cevab olarak:
— Kâ'b gibi bir adam hakkında ne fena söz. söyledin, dedi ve Hazreti Peygambere dönerek şöyle konuştu:
— Ya Resûlallah!, Kâ'b hakkında hayır ve iyilikten başka bir şey bilmiyoruz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bir şey söylememişler.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Tebük'den Medine'ye dönmek üzere hareket etmiş olduğunu öğrenince, düşünmeye başladım. Yarın Hazreti Peygamberin huzuruna nasıl çıkacağım ve onun oana karşı olan öfkesinden nasıl kurtulacağım?. Ne yapsam, bir yalan uydurupta özür mü dilesem, dosdoğru mu konuşsam, diye hesab ettim durdum. Hatta yakınlarımdan fikir sahibi kimselerin ve bilginlerin görüşlerine başvurdum, ne yapmam gerektiğini onlara danıştım.
Nihayet Hazreti Peygamberin Medine'ye yaklaştığı haberi gelince, evelce tasarlamış olduğum yalan vs kuruntuların hejssi kafamdan silindi. Böyle bir yalanın, beni Hazreti Peygamberin öfkesinden hiç bir zaman kurtaramayacağını anladım. Onun için işin doğrusunu olduğu gibi Hazreti Peygambere anlatmayı uygun buldum ve buna karar verdim.
Spnra Hazreti Peygamber Medine'yi teşrif ettiler. Ötedenberi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem her seferlerinden Medine'ye dönüşlerinde ilk önce Mescid'e girerler ve orada iki rekât namaz kılarlardı. Yine bu adetleri üzere Mescid'e girdiler ve iki rekât namaz kıldılar. Hoş geldin, demeye gelen insanları karşılamak için Mescid-de oturdular. Böyle otururlarken, sırf tenbellikten veya bir nifaktan dolayı Tebük seferine katılamayanlar takım takım gelerek Hazreti Peygamberden özürlerinin kabullerini istediler ve çeşitli mazeretler göstererek yemin ettiler. Hazreti Peygamber onların görünüş hallerine bakarak özürlerini kabul etti. Onlar için Allah'dan mağfiret diledi. Onların iç hallerini Allah Tealâ Hazretlerine bırakmıştı. Böyle uydurma özürlerle ve nifakla yalnız Medine'de

kalanların sayısı seksen küsur kişi idi. Diğer bölgelerden olan münafıkların sayısı çoktu.
Herkes gelip gittikten sonra ben de Hazreti Peygamberin huzuruna vardım ve selâm verdim. Hazreti Peygamber kızan bir kimsenin tebessümü ile bana: «Yanıma gel!» buyurdu. Ben de hemen yürüdüm ve önünde oturdum. Hazreti Peygamber bana sordu:
«Seni bu savaştan geri bırakan neydi? Binek hayvanım satın almamış miydin?»
Ben cevab verdim:
— Evet, ya Resûlallah! binek hayvanımı hazırlamıştım. Sizden başka dünya ehlinden birinin huzurunda oturmuş olaydım, onun öfkesinden, mazeretle çıkmayı başarırdım. Çünkü bana tartışmada ikna kabiliyeti verilmiştir. Fakat vallahi, bugünkü günde kendimden sizi razı etmek için yalan söyleyecek olsam, Allah'ın gazabma uğrayacağımı kesin olarak biliyorum. Beri size karşı doğru söyleyip gerçek halimi bildirmiş olsam, sizin bana kızacağınızı da biliyorum: fakat bu hususta Allah'ın beni bağışlamasını diliyorum ,
Vallahi, ya Resûlallah! Evimde kalmam için hiç bir özrüm yoktu. Vallahi, sizden geri kaldığım zamandaki kadar güçlü ve varlıklı hiç bir zaman olamamıştım. Fakat her nasılsa geri kaldım, savaşa katılamadım. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«Bu adam doğruyu söyledi.» buyurdu ve bana şu emri verdi: «Şimdi kalk ve Allah'ın senin hakkında vereceği hükme kadar bekle.»
Ben de .hemen Hazreti Peygamberin huzurundan kalkarak evime doğru yürüdüm. Seleme Oğullan kabilesinden birtakım adamlar arkama takıldılar ve bana şöyle dediler:
— Vallahi, senin bundan önce bir günah işlediğini bilmiyoruz. Böyle olduğun halde diğer evlerinde kalıp savaşa katılmayanlar gibi bir özür uydurmayı beceremedin. Halbuki Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in senin için Allah'dan af dilemesi, günahının bağışlanmasına yeterdi. Onlar bu şekilde beni kınamaya devam ettiler. Onların bu kınamalarından dolayı, tekrar Hazreti Peygambere dönüp kendimi yalanlamıya büe niyetlendim. Sonra arkadaşlarıma şöyle
dedim:
— Bu benim başıma gelen hal, başka bir kimsenin başına geldi mi? (Benim gibi Tebük savaşından geri kalıp özür beyan etmeyen ve doğruyu öyleyen bir kimse var mıdır?) Onlar:
— Evet, tıpkı senin gibi doğruyu söyleyen iki kişi vardır, Hazreti Peygamber sana ne buyurdu ise, aynen onlara da onu söyledi, dediler. Sonra ben arkadaşlarıma sordum:
— O iki zat kimlerdir? Dediler ki:

— Onlardan biri Mürare bin Rebî* diğeri de Hilâl bin Ümeyye'-dir. Bunları öğrenince bendeki tereddüd ve kararsızlık hali kalktı. Önceki doğruluk fikrim üzerinde bulunmayı kesinlikle kararlaştır-dım. Çünkü isimlerini öğrendiğim bu iki zat ashabın büyüklerinden ve Bedir savaşında bulunan salihlerdendiler. Artık bunlar benim için uyulması gereken kimseler olabilir, demiştim"; 2 sakinleşmiştim.
Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Te-bûk seferinden geri kalanlardan yalnız üçümüzle konuşmayı bütün müslümanlara yasakladı. Bunun üzerine herkes bizden kaçındı; bize karşı birden değişi verdiler. Hatta Medine bana yabancı gelmeye başladı. Sanki daha önce tanıdığım şehir değildi. îşte bu durumda tam elli gece (gün) kaldık. Benim o iki arkadaşım evlerinden hiç dışarı çıkmayarak mütemadiyen ağlayıp durdular. Ben arkadaşlarımdan daha genç ve dinç idim. Onun için müslümanlar arasında namaza katılırdım, çarşılarda da dolaşırdım; fakat hiç kimse benimle konuşmazdı.
Namazdan sonra bazan Hazreti Peygamberin oturduğu yere gidip huzurlarında selâm verirdim. Hem de benim selâmımı almak için Hazreti Peygamberin mübarek dudaklarını kımıldatıp kımıldatmadığını kendime sorardım. Bazan da Mescid'de Hazreti Peygamberin yakınında namaza dururdum. Hem de gizlice gözümün ucu ile Hazreti Peygambere bakardım. Ben namaza başlayınca, Hazreti Peygamber bana dikkatlice bakardı. Fakat ben Hazreti Peygamberin tarafına döndüğüm zaman, mübarek yüzünü benden çevirirdi, insanların cefasından uğradığım sıkıntılı günler uzaymca insanlar içinde en iyi dostum olan amcamın oğlu Ebû Katade'nin bostanına duvardan aşarak girdim. Ebû Katade'ye selâm verdim; fakat vallahi, selâmımı almadı. Ben ona şöyle dedim: — Ey Ebû Katade! Allah için söyle. Allah'ı ve onun Peygamberini sevdiğimi biliyor musun? Ebû Katade benim bu soruma evet veya hayır hiç bir cevab vermedi. Sorumu tekrarladım yine bir cevab alamadım. Üçüncü defa sorunca: Allah ve Resulü daha iyi bilir, dedi. O anda benim iki gözümden yaşlar boşanmaya başladı. Ağlayarak yine bostan duvarından dışarıya çıktım. Medine çarşısında yürürken Şam halkından ve hıristiyan dininden olup ekinini satmak için Medine'ye gelen bir kipti fellah (çiftçi), Kâb bin Malik kimdir? diye insanlara soruyor ve beni araştırıyordu. Adamlar da hıristiyana/beni gösterdiler. Sonra o hıristiyan yanıma geldi. Gassan sultanı (Cebele bin Eyhem) tarafından gönderilen mektubu bana verdi. Bir de baktım ki, mektupta şöyle deniliyor:
«imdi (inanıp kendisine bağlandığın adamının sana eziyet ve cefa ettiği haberini aldım. Halbuki Allah seni böyle zillet ve hakaret yerinde kalmak için yaratmadı. Dünya sana dar değildir. Böylece zillet yerinde durmak sana yakışmaz. Mektubum sana ulaşınca hemen bize katıl. Biz seni teselli ederiz.»
Mektubu okuyunca kendi kendime dedim ki, bu da, geçirmekte olduğum

imtihanın bir parçası! Hemen o mektubu ateşe atıp yaktım.
Sonra elli gecenin kırk gecesi geçtiği zaman. Hazreti Peygamberin elçisi. (Hüzeyme bin Sabit) bana gelerek şu emri tebliğ etti:
«Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, karından ayrılmanı sana emrediyor.» Ben de:
— Zevcemi boşayayım mı?1 diye sordum. O da:
— Hayır, boşamaymız; ancak muvakkat bir zaman için ona yaklaşmayınız, dedi.
Bana gönderilen bu haber aynen diğer iki arkadaşıma da gönderildi. Sonra zevceme dedim ki, hakkımda Allah'ın hükmü gelinceye kadar sen ailenin yanına git. O da gitti.
Arkadaşlarımdan Hilâl bin Ümeyye'nin zevcesi Havle binti Asım,
Peygamber Sallallahu-Aleyhi ve Sellem'e gitti ve şöyle dedi:
—Ya Resûlallah! Benim kocam Hilâl bin Ümeyye ihtiyar bir adamdır. Yalnız başına kendini idare edemez. Benden başka onun hizmetini yapacak kimsesi yoktur. Onun hizmetinde bulunmama izin. verirmisiniz? Hazreti Peygamber o kadına müsaade etmiş; fakat kocasına yaklaşmamasını da emretmiş. Bunun üzerine kadın demiş ki: — Ya Resûlallah! Benim kocamın hiç bir hareketi kalmamış olduğu gibi, bu iş onun başına geleli beri devamlı olarak ağlamaktadır.
Kâ'b, söze devam ederek der ki;
Ailemden biri bana, sen de peygambere gidip Hilâl bin Ümey-ye'nin karışma izin verdiği gibi, karının, senin yanında kalması için izin istesen'olmaz mı? dedi. Bu şekilde bana ısrarda bulundu ise de ona şu cevabı verdim:
— Vallahi, böyle şey için ben Hazreti Peygambere gidip onu rahatsız edemem. Sonra ben, nasıl ona müracaat edeyim? Hilâl gibi ihtiyar değilim, genç olduğum için kendi hizmetimi görebilirim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in de bana ne söyleyeceğini bilemem. İşte kırk günden sonra on gün daha böyle geçirdik. Böylece insanlardan ilgimizin kesilişi üzerinden tam elli gün geçmiş oldu.
Ellinci günün sabahında idi ki, evlerimden birinin damında sabah namazını kılmış oturuyordum. Öyle bir sıkıntılı halde idim ki, Kur'an-ı Kerimde Cenabı Hak buyurduğu gibi, yeryüzü Bunca genişliğine rağmen bana dar gelmişti. Bir de ansızın Sel dağı tepesinden yüksek sesle birinin:
— Ey Kâ'b, sana müjde! bağırdığını işittim. Hemen şükür secdesine kapandım. Artık ferahlık zamanının geldiğini anladım. Bizim üçümüzün tevbelerinin kabul edildiğim sabah namazından sonra Hazreti Peygamber herkese açıklamıştı. Bunun üzerine müjdeciler her üçümüzün evlerine koştular. Benim tarafıma gelen müjdeci atma binmiş dört nala geliyordu. Fakat Sel dağına çıkan Eşlem kabilesinden çevik bir adamın sesi bana daha önce gelmişti. Bu müjdeci yanıma vardığında sırtımdaki iki elbisemi, müjdesinin karşılığı olarak çıkarıp ona

giydirdim. Vallahi o gün o iki elbiseden başka elbisem yoktu. Hemen iki giysi (ridâ ve izar) ödünç aldım ve giydim. Öylece Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardım. Yolda grup grup insanlar beni karşılıyarak tevbenin kabulünü tebrik ediyor ve Allah Telâ Hazretleri tarafından bağışlanman kutlu olsun, diyorlardı. Nihayet Mescidi şerife girdim. Hazreti Peygamber mescid içerisinde etrafında insanlar olduğu halde oturuyorlardı İçlerinden beni gören Talhâ bin Abdullah hemen ayağa kalktı ve koşarak beni kucaklayıp tebrik etti. Vallahi, Talha'dan başka muhacirlerden hiçbir kimse bani tebrik etmeye kalkmadı. Vallahi, Hazreti Talha'nın bana olan sadakatini hiç bir zaman unutamıyacağım.
Sonra ben. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine selâm verdim. Hazreti Peygamberin mübarek yüzlerinde sevinç parıltısı olduğu halde bana şöyle buyurdulart
«Anandan doğalı beri rastladığın en mutlu günü sana müjdelerim.» Ben sordum:
— Ya Resûlallah! Bu müjde senin tarafından mı* yoksa Allah tarafından mı? Bana şu cevabı verdiler:
«Hayır, benim tarafımdan değil, bu müjde Allah katindanl» Hazreti Peygamber sevinçli oldukları zaman mübarek yüzlerin-deki nur bir kat daha çoğalır ve parlardı. Biz de öteden beri onun bu halini bilirdik. Sonra huzurlarında oturdum ve şöyle dedim:
— Ya Resûlallah! Mademki Allah Tealâ Hazretleri beni bağışladı, bu bağışlanmamın karşılığı, Allah Tealâ Hazretleri peygamberi için bütün malımdan sadaka olarak sıynlmamdır. Hazreti Peygamber bana:
' «Malının bir kısmını tut, bu senin için daha hayırlıdır» buyurdu. Ben de Hayber ganimetlerinden bana düşen hissemi alıkoyuyorum, dedim.
Sonra Hazreti Peygamber'e şu sözü verdim:
— Ya Resûlallah! Allah Tealâ beni doğruluk sebebiyle kurtardı. Bundan böyle hayatım boyunca doğruluktan ayrılmayacağım, söz veriyorum.
Kâ'b bin Malik diyor ki:
— Vallahi, Resûîüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e doğruluk sözü verdiğimden itibaren Allah Tealâ, bana ihsan ettiği nimet kadar müslümanlardân hiç bir kimseye ihsan etmemiştir. Hem de Hazreti Peygamber'e verdiğim o doğruluk sözünden beri, bu güne kadar hiç bir şekilde bilerek yalan söylemedim. Bundan sonra da Allah Tealâ Hazretleri beni yalan söylemekten korur, diye ümidim tamdır.
Allah Tealâ Hazretleri şu mealdeki ayeti Kerime'yi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e indirdi:
«And olsun ki, Allah, peygambere ve o güçlük vaktinde (Tebük savaşında çekilen sıkıntı ve mahrumiyet günlerinde) ona uyan Muhacirlerle Ensar'a Jüt uf

ta bulundu. Öyle ki, içlerinden bir kısmının kalbleri kaymağa yüz tutmuş iken yine de onların tevbelerini kabul buyurdu. Çünkü O, onlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.»
Vallahi, Hazreü Peygambere karşı yalan söyleyipte helak olurum korkusu ile itizam ettiğim sadakat sözü, beni İslam'a hidayet ettikten sonra Allah'ın bana verdiği en büyük niymettir. Aksi halde diğer yalan söyleyenler gibi ben de helak olacaktım. Allah yalan konuşanlar (mazeret uyduranlar) hakkında, şimdiye kadar hiç kimse hakkında indirmediği en ağır ayetini indirmiş ve şöyle buyurmuştur :
Kendilerinden razı olasınız diye (münafıklar) size yemin, edecekler. Fakat siz onlarda razı olsanızda, Allah, asla o fasıklardan razı olmaz.» (Tevbe: 98)
Diğer münafıklar Hazreti Peygamberin huzuruna giderek özürlerini yeminle ifade ettiler. Hazreti Peygamber de onların mazeretlerini kabul etti ve^ onlar için Allah'dan mağfiret diledi. Biz ise onlar gibi mazeret uydurmaktan ve Peygamber'in bizim için mafiret dilemesinden geri kaldık. Biz üç kişi idik. Hazreti Peygamber bizi, Al-lah'dan bir emir ve hüküm gelinceye kadar bekletti. îşte bundan dolayıdır ki, Allah Tealâ Hazretleri:
«(Durumları) geri bırakılan üç kişiyi (Kâb bin Malik, Hilâl bin Ümayye ve Mûrâre bin Rebî'i) Allah bağışladı. Çünkü o derece bunalmışlardı ki, yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları da kendilerini sıkmıştı ve Allah'dan kurtuluşun ancak Allah'a sığınmakta olduğunu anlamışlardı. Bundan sonra Allah onları tevbekâr olmaya muvaffak kılıp tevbelerini kabul buyurdu. Şüphesiz ki Allah tevbeleri çok çok kabul edendir, çok merhametlidir.» (Tevbe: 118)
Bu ayette geçen «Geri bırakılan üç kişi» sözü Tebük savaşından geri kalanlar manasında olmayıp durumları hakkında hüküm verilmesi ertelenmiş olanlar manasmdadır ki, bundan üçümüz kasdedü-mektedir.
otaTk sataşmak kararında idim. ™^.^S2 lallahu Aleyhi ve Sellem'den işittiğim bir hadisten Allah fayadalandırdı. Peygamberin bu hadisi şudur:
«Bir kavim ki, idaresini kadına bırakmıştır, o toplum asla iflah etmez.» Bu hadîs-i şerifi Hazreti Peygamber şu hadise üzerine buyurmuştu:, tran imparatoru ölünce erkek çocuğu olmadığından onun kızını tahta çıkardılar. İşte bu haber Hazreti Peygambere ulaşınca, yukardaki hadîs-i şerif varid olmuştur. Ben de bu hadis-i şerife dayanarak Hazreti Aişe taraftarı olarak CEMEL vak'asmda bulunmadım.[91][4]

PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN HASTALIĞI VE VEFATI

1110- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ölüm hastalığında, kızı Fatma'yı (Radıyallahu Anha) yanına çağırarak kulağına gizlice bir şey söyledi. Hazreti Fatma ağlamaya başladı. Sonra ikinci defa yine gizlice kulağına bir şey söyledi. Bu defa Hazreti Fatma gülümsedi. Sonra biz Hazreti Fatma'ya bu iki halin sebebini sorduk. Bize şöyle anlattı:
— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, birinci defasında bu hastalık yüzünden dünyadan ahırete göçeceklerini bana söylediler. Onun için ağladım. İkinci defasında ise vefatlarından sonra aile ferd-leri içinden en önce kendilerine kavuşacak olan kimsenin ben olduğumu bildirdiler. Onun için sevindim ve güldüm.
Hazreti Aişe yine anlatır: Ben, Resûlüilah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den çok defa şöyle buyurduğunu işitirdim:
Hiç bir peygamber, dünyada kalması ve ahirete göçmesi arasın da muhayyer bırakılmadıkça (bunlardan birini seçme serbestliği kendisine tanınmadıkça) vefat etmez.» Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, ölüm halinde mübarek sesi kısılınca şu mealdeki ayeti kerimeyi okuduğunu işittim:
«Allah'a ve Peygambere, itaat edenler, işte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehidlerie ve iyi kimselerle beraberdirler. Bunlarsa ne güzel arkadaşlardır!» (Nisa: 69)
Bunun üzerine diğer peygamberler gibi, Allah tarafından dünyada kalmasıyla ahirete göçmesi arasında Hazreti Peygamberin de serbest (muhayyer) bırakıldığını anladım.

1111- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki: Peygamber Salla3îahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri sağlık hallerinde iken: «Hiç bir şamher cennetteki yerini görmedikçe ve sonra da dünya ile ahire i arasında muhayyer kılmmadikça vefat etmemiştir.» buyurdular. Hazreti Peygamber hastalanıp ölüm halinde mübarek başı dizim üzerinde iken, bir ara kendinden geçtiler. Sonra kendilerine geldikleri vakit, mübarek gözlerini evin tavanına doğru çevirdi ve:
«Allahım! Beni, yüce yoldaşa kavuştur.» buyurdu. Yani, bir an önce sana kavuşayım, yahut mukaddes yüksek makama erişeyim.
Hazreti Peygamber böyle dua edince, ben kendi kendime dedim ki artık Resûlüilah bizi seçip dünyada kalmasını dilemez. Hayatlarında buyurdukları, «Allah tarafından dünya ile ahiret arasında muhayyer kılınmak» hadîs-i şerifinin gereği ahireti ihtiyar ettiklerini anladım.
Mütercim:
Hazreti Peygambere ölüm halinde Cibril gelip onu muhayyer kıldığı diğer hadislerde geçmektedir.

1112- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber SaUailahu Aleyhi ve Sellem'in mübarek vücudlanna bir hastalık geldiği zaman, muavvizeteyn (Nas ve Felak) sûrelerini okumak ve parmaklarının uçlarına üfleyerek ağrıyan yerlerine sürmek adetleri idi. Bu defa ölümlerine sebeb olan hastalıkta iken, ben de Muavvizeteyn sûrelerini okuyarak Hazreti Peygamberin e!?erine üfürür ve ellerini ağrıyan yerlerine sürerdim. Bu son hastalığında kulağımı mübarek ağızlarının yanma yaklaştırdım ve dinledim. Şöyle dua ediyorlardı:
«Allahımî.Beni bağışla, beni esirge ve beni yüce yoldaşa kavuştur.»

1113- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Allah Tealâ Hazretlerinin bana özel olarak ihsan buyurduğu en büyük nimetlerinden biri de, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin benim evimde ve nöbet günümde, mübarek başları göğsüm'e dayalı bulunduğu halde vefat etmeleri ve benim ağız suyum ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin ağız suyunun birbirine karışmış olmasıdır. Şöyle ki:
Hazreti Peygamberin hastalığında onun dayanağı idim; o, bana yaslanıyordu. O anda yanıma kardeşim Abdurrahman (ibni Ebi Bekir) geldi. Elinde bir misvak (ağaçtan diş fırçası) olduğu halde içeri girmişti. Hazreti Peygamberin, kardeşimin elindeki o misvâk'a dikkatle baktığını gördüm. Peygamber Sallallahu .Aleyhi ve Sellem'in o misvâk'ı istediğini anladım. Hemen sordum:
— Ya Resûlallah, misvak ister misiniz? Hazreti Peygamber, evet, manasında mübarek başı ile işaret etti. Ben de hemen kardeşimden misvâk'ı alarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e verdim. Hazreti Peygamberin hastalığı şiddetli olduğundan misvak ona sert geldi. Ben, ya resûlallah! mivsâk'ı size biraz yumuşatayım, dedim.
Yiile başları ile İşaret ederek yumuşatmamı istediler. O misvak'ı mübarek elinden aldım ve ağzımda çiğneyerek tükürüğüm ile yumuşattım. Sonra Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e verdim. O da
misvakı dişlerine sürdü.
Resûlüllah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in önünde deriden ve içinde su bulunan bir kap vardı. Mübarek ellerini o suya sokarak ıslatır, mübarek yüzüne sürer ve şöyle buyururdu:
-Allah'dan başka ibadet edilecek hiç bir ilâh yoktur; ölümün de gerçekten sekeratı (şiddeti) vardır.» Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, ellerini göğe doğru kaldırıp ruhlarını teslim edinceye kadar: «Yüce yoldaşın yanında...» demeye bağladılar. Sonra mübarek, eli yavaş yavaş düştü. (Artık dünyadan göçmüşlerdi.)

1114- HazretiAişe (Radıyallahu Anha) derki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e hastalığında baygınlığa benzer bir hal gelmişti. Biz de hastalığına bir ilaç hazırladık. Kendileri bu ilâcı istemediklerini, işaretle bize bildirdilerse de, biz, her hasta ilâç kabul etmez düşüncesiyle yine o ilâcı ağızlarına damlattık. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem kendine gelince şöyle buyurdu:
«Ağzıma ilâç damlatmaktan sizi menetmedim m¥! Bu evde (amcam) Abbas'tan başka herkesin ağzına (ceza olarak) aynı ilâçtan damlatılacak ve ben de göreceğim. Abbas ise sizin ağzıma ilâç damlatmanızı görmedi (o esnada aranızda değildi).»
Mütercim
Şanı yüce bir peygamber böyle ilaçlamayı yasaklamışken, bunu dinlemeyenlerin ahirette bir cezaları olması gerektiğinden dünyada kısas olarak onların ayni ilâcı kullanmak suretiyle cezalandırılarak ahiret cezasından kurtarıldıkları anlaşılmaktadır. Bizzat tedavi ile uğraşanlar ve görüpte rıza gösterenler ayni cezaya hâk kazanmış oldular. Fakat Hazreti Abbas tedavi sırasında bulunmadığı için o müstesna küınnuştır.

1115- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Saliallahu Aleyhi ve Sellem'in irtihallerine sebeb olan son hastalıkları ağırlaşmca, mübarek, vücudlarına bir ağırlık bastığını gören kızı Hazreti Fatma (Radıyallahu Anha):
— Yetişin, babama ağırlık bastı! diye feryad etti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem kızına şöyle buyurdu: (Kızım), bugünden sonra artık babanın bir sıkıntısı kalmayacaktır.»
Mütercim:
Hazreti Peygamberin altmış üç yaşında irtihal ettiklerini Hazreti Aişe anlatır. Her ne kadar Sahih-i Müslim'de altmış beş yaşında irtihal ettiği rivayet ediliyorsa da, doğrusu Hazreti Aişe'nin Buharî'deki rivayetidir. Bu altmış üç yılın elli üç senesi, Mekke'de ve geri kalan on senesi de Medine'de geçmiştir.
Tam kırk yaşında Mekke'de nübüvvet geldikten sonra, peygamberliğin ilk onüç yılını da orada geçirmişlerdir. Ancak bu on üç yılın üç senesi fetret devri (vahyin kesildiği zaman) olmuştur. Bu itibarla arka arkaya Kur'anı kerimin nüzulü on sene Mekke'de ve on sene de Medine'de peyderpey'vuku bularak yirmi senede tamamlanmış oldu.[92][5]

KURAN TEFSİRİ BAHSÎ FATİHA SÜRESİ

1116- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der kit
Ben, mescidi şerifte namaz kılarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni huzurlarına çağırdı. Namazdan sonra huzurlarına varıb:
— Ya Resûlallah! Namazda idim; onun için geciktim, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: -
«Allah Tealâ; Allah ve Peygamberine, sizi çağırdığı zaman derhal icabet edin, 'buyurmadı mı?» (Enfal: 24) Böylece beni azarlama yollu ikaz ettikten sonra şöyle buyurdular:
«Bu mescidden dışarıya çıkmadan sana bir sûre öğreteceğim ki, o sûre, Kur'an'ın en büyük süresidir.» Sonra Hazreti Peygamber elimden tutup beraberce mescidden çıkarken ben dedim ki, ya Resû lallah, siz Kur'an'm en büyük sûresini bana öğretecek değil miydiniz? Bunun üzerine buyurdular ki:
«O sûre, El-hamdü lillâhi Rabbü'alemîn (Fatiha) süresidir. Bu sûre tekrarlanan yedi ayet ve Allah tarafından bana verilen büyük Kur'andır.»
Mütercim:
Fatiha sûresi yedi ayettir. Ancak îmam Azam Hazretlerine göte. Besmele sûreden bir ayet değildir. «Sıratallezine en amte aleyhim» tam ayettir ve bununla yedi ayet tamamlanmaktadır. îmam Şa-fü Hazretlerine göre ise, Besmele, Fatiha sûresinden bir ayettir ve •Sıratellezine en'amte aleyhim» tam ayet değildir.[93][6]

BAKABE SÜRESİ

1117- Abdullah bin Mes'ud (Radıyallahu Anh) der kiı
Peygamber Sallallahu Aleyhi «e Sellem Hazretleri günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum. Bana şu cevabı verdiler:
«Allah seni yarattığı halde senin ona eş ve ortak koşmandır.» Sonra en büyük günah hangisidir? sordum. Buyurdular ki:
«Seninle ekmeğini paylaşacağı korkusu ile kendi çocuğunu öldürmen d ir.» Ben yine sordum: Sonra en büyük günah hangisidir? Bana şu cevabı verdiler:
«Komşunun helali ile zina etmendir.»

1118- Saîd bin Zeyd (Radıyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
«Kızıla çalan ak mantar, kudret helvası türündendir ve onutı suyu göze şifadır.»

1119- Ebû Hüreyre'den {Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
îsrâil Oğullarına, Kudüs kapısından başlarınızı eğerek ve günahlarınızın bağışlanması için dua ederek giriniz, buyurulduğu halde, onlar kıçlarının üstünde sürünerek girdiler ve emri değiştirip, günahlardan tevbe, diyecekleri yerde,

arpada habbe, dediler (emri alaya aldılar).»
Mütercim:
îsrâil Oğullarının, Allah'ın emrini alaya almalarından dolayı onlara taun (veba) hastalığı gelerek bir saat içinde yirmidört bin kişinin Öldüğü rivayet edilmiştir.

1120- İbni Abbas'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
Allah Teala buyurmuştur: «İnsanoğlu hakkı olmadığı halde beni yalanladı ve hakkı olmadığı halde bana sövdü. Beni yalanlaması şut Sanıyor ki, çürûyüp toprak olduktan sonra kendisini eski durumuna çeviremem. Bana sövmesine gelince, benim çocuklu olduğumu iddia etmesidir. Halbuki ben, zevce yahut çocuk edinmekten beriyim.

1121- Ebû HÜreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştirt
«Siz enli kitabı ne doğrulayınız, ne de yalanlayınız; ancak biz Allah'a ve bize indirilene İman ettik, deyiniz.»

1122- Ebû Saîd'den (RadıyaUahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kıyamet gününde Nûh (Aleyhisselâm Allah'ın huzuruna) davet edilince:
— Enirine hazırım, emret, ey Rabbım! diyecektir. Allah Tealâ ona buyuracak:
— Benim emir ve hükümlerimi kavmine tebliğ ettin mi? O da: — Evet (tebliğ ettim)! diyecek. Sonra onun ümmetine sorulacak i
— Size bu peygamberiniz (Allah'ın hükümlerini) tebliğ etti mi? Onlar da:
— Bize ihtara bir peygamber gelmedi, diyecekler. Sonra (Allah Tealâ Nûh Aleyhisselâm'a) diyecek ki:
— Senin lehine (tebliğde bulunduğuna dair) kim şahitlik edecek? Nuh Aleyhisselâm da:
— Muhammed Aleyhisselâm ve onun ümmeti (benim İçin) şahitlik ederler, diyecektir.
Bunun üzerine ümmetim, Hazreti Nuh'un, kendi ümmetine AV lah'm hükümlerini tebliğ ettiğine şabidlik edecekler ve peygamberiniz de sizin şehadetiniz doğru olduğuna şahitlik edecektir. İşte bu, Allah Tealâ Hazretlerinin Kur'anı Kerimde:
«Ey müminler! Böylece sizi seçkin ve şerefli trt* Önamet ksMUk ki, bütün milletler hakkında adalet örneği ve hail çahidlertiniz. Peygamber de sizin üzerinize şahid olsum» (Bakare: 140 alindeki buyurduğu ayetin anlamıdır. (Vasat» ad&fet denaektîr)

1123- Enes (E.A.) der ki, Peygamber Sallallahu Aleyfeİ» SA-lem şöyle dua ederdi:

«Allahım, ey Rabbimlzt Bize hem dünyada İyilik (ibadet) at) ver, hem de ahirette iyilik (sevab ve rahmet) ver ve bizi koru.»

1124- Ebû HÜreyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:
«Yoksul Kendisini veya iki hurmanın yahut bir veya İki lokmanın geri çevirdiği dilenci değildir. Yoksul, o kimsedir ki, dilenmekten kaçınır. İsterseniz Allah Tealâ Hazretlerinin, onlar halktan İsrar edip dilenmezler, âyeti kerimesini okuyunuz.» (Bakare: 273)[94][7]

ALİ İMRAN SÛRESİ

1125- Hazreti Aişe (R.A) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şu mealde ki ayeti kerimeyi okudu:
«Sana KUr'anı indiren O'dur. Kur'an'ın muhkem (açık ve keşin) âyetleri vardır ki, bunlar (kutsal) kitabın esasıdır. Birtakım müteşa-bih (değişik anlamlara gelebilen) başka âyetler de vardır ki, kalble-rinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve kendilerine göre yorumlamak için onun müteşabih ayetlerine uyarlar, Halbuki o müteşabi-hin te'vilim ancak Allah bilir. İlmin inceliklerine vakıf olanlar. Biz ona (kutsal kitaba) inandık, hepsi (muhkemi ve müteşabihi) Rab-bımız katındandır, derler, Aklıselim sahipleri ancak buna akıl erdirir.» (Ali İmran: 7)
Sonra bana Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
Kur'an'ın müteşabih ayetlerinin ardına düşenleri görürsen bil ki, onlar, Allah'ın adlandırdığı (kalbleri eğri) kimselerdir. Onlardan sakınınız.
Mütercim:
Müteşabih gerçek manası anlaşılamayan .ayetlerdir. Bunlar da iki kısımdır. Biri, hem lâfız, hem de manası müteşabih olanlardır. Bunlar, sûre başlarında gelen (Elif, Lam, Mîm ve Ta, Ha gibi) harfledir. Bunlara mukatta'a harfler denir. Bunların Arab dilinde ne lâfız lan ve ne de manaları bilinmiyor. Bunların gerçek manasını yalni2 Allah bilir.
İkinci kısım müteşabih de, yalnız manaları bilinmeyen ve kapalı olan ayetlerdir. «Allah'ın eli, sizin ellerinizin üstündedir.», «Rahman olan Allah Arş üzerine oturdu.» ayetleri ile, «Rabbimiz dünya göğüne iner.» mealindeki hadîs-i şerifler gibi. Bu ayetlerde geçen Allah'ın eli, oturdu- kelimeleriyle hadîste geçen iner kelimesinin manaları bilinen şeylerdir. Fakat bunları Allah'a isnad etmek. Allah'ın şanına uygun düşmeyeceğinden bunların gerçek manalarını Allah'a bırakmak selef alimlerin görüşüdür. Ancak daha sonra gelen ve müteah-hirin

dîye adlandırılan müctehîdlere göre, bu gibi ayetler ve hadîs-i şerifler, Allah'ın şanına yaraşır şekilde tevil edilirler. Allah'ın eli demek, Allah'ın kudreti demektir. İstilâ, ihata manasınadır. Allah'ın inmesi demek, rahmetinin bolca gelmesi demektir, şeklinde uygun manalar verirler.
îşte böyle müteşabih' ayetlerin hakikatinden bahsedenler ve tartışanlar, kalblerinde eğrilik bulunanlar olduğunu Allah Tealâ Kuranı kerimde buyuruyor. Bu ayetin meali metinde verilmiştir.

1126- îbni Abbasdan (Radiyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Eğer insanların dava edip istedikleri her şey kendilerine (yalnız iddiaları üzerine) verilmiş olsaydı, birtakım kimselerin kanları ve malları haksız yere giderdi. Yemin ancak davalıya teklif edilir tve davacı ise delil ikame etmekle yükümlüdür).»

1127- tbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Hazreti İbrahim Aleyhisselâm ateşe atılırken «Allah bize kâfidir ve o ne güzel vekildir!» dedi.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve seler gelerek:
-KorKu verdMeriza^ üen. ancak müminlerin iman ve cesaretlerin, artmh ve şöyle dediler:
«Allah bize kâfidir ve O ne güzel vekildir.»

1128- Üşame bin Zeyd (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Bedir savaşından önce Medine'de hastalanan Sa'd bin Ubade'yi ziyaret için çıkmıştı. Sa'd, Haris bin Hazrec oğulları yanında hasta yatıyordu. Haz-reü Peygamber bir merkebe binmişti. Merkebin sırtında, Fedek beldesinde dokunan saçaklı ve kalın bir kilim vardı. Hazreti peygamberin terkisinde de küçük Üsame bulunuyordu. Yolda giderlerken, henüz islâmı kabul etmemiş olan Abdullah bin Selül'ün cemiyetine uğradılar. Bu toplantıda, müslümanlardan, putperest müşriklerden ve Yahudilerden karışık kimseler vardı. Ashabdan Abdullah bin Revana da bu toplantıda bulunuyordu. Hazreti Peygamber geçerken merkebin kaldırdığı tozlar oradakilerin üzerlerini kapladı. Abdullah bin Ubeyy bin Selül, elbisesinin eteği ile \ uzünü ve burnunu kapadı. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e;
— Üstümüzü, başımızı toz etmeyiniz, dedi. Hazreti Peygamber o meclise selâm verdi ve durdu. Sonra hayvanından inerek orada bulunanlan dine davet etti ve onlara öğüt verdi, Kur'andan ayet okudu.
Abdullah bin Ubeyy bin Selül dedi ki:
— Senin söylediklerin gerçek ve hak ise, bundan daha güzel şey olamaz. Fakat

bizim meclisimize gelipte bizi böyle rahatsız etmeyiniz. Siz evinize dönünüz de, size gelen olursa ona öğüt veriniz.
Bunun üzerine ashabın ileri gelenlerinden şair Abdullah bin Revaha:
— Ya Resûlallah! Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ün sözüne bakma; her zaman meclisimize şeref ver ve bize Kur'an okuyarak öğütlerde bulun, dedi. Bunun üzerine müslümanlarla diğer müşrikler arasında münakaşa ve çekişme başladı. Birbirleriyle döğüşecek hale geldiler. Hazreti Peygamber yumuşak ve tatlı sözleri ile onları yatıştırdı.
Bundan sonra Hazreti Peygamber yine hayvanına bjnerek yola koyuldu ve Sa'd bin Ubade'nin bulunduğu eve girdi. Sa'd Hazretlerine şöyle buyurdu:
«Ey Sa'd! Ebû Hubab'ın (Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ün) dediklerini keşke kulağınla işitseydin. Adam şöyle şöyle söyledi.» Sa'd bin Ubade şu cevabı verdi:
— Ya Resûlallah, onu bağışlayınız. Çünkü Size Kur'anı indiren Allah'a yemin ederim ki, Allah Tealâ Hazretleri en şerefli olan peygamberlik rütbesini ve tacını size ihsan buyurdu. Halbuki bu belde halkı (Medine'liler) tüm olarak Abdullah bin Übeyy bin Selüi'û kendilerine başkan seçmek ve ona, özel şekilde sarılmış saltanat tacını giydirmek üzere idiler Sonra sizin Medine'ye teşrifinizle onun bu saltanatı yıkılınca son derece kederlendi. İşte Abdullah'ın size karşı o çirkin hareketi bundan ileri gelmektedir. Bu bakımdan Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ün kusuruna bakmayınız.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de onu bağışladı.
Zaten Hazreti Peygamber ötedenberi kendilerine karşı yapılan kusur ve kabahetleri kimden gelirse gelsin affederlerdi. Kâfirlerin yapmış oldukları eziyetlere katlanarak sabrederlerdi Kâfirlerle savaşmaya dair Allah'ın emri gelinceye kadar hep böyle devam etti. Bedir savaşında Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinin bir kısmı öldürülünce, adı geçen Abdullah bin Ubeyy bin Selül ile müşrik arkadaşlarından ibaret kalabalık bir topluluk, bu Bedir savaşı açık bir üstünlüktür, diyerek hemen islâmı kabul ettiklerine dair Hazreti Peygambere söz verdiler.
Mütercim:
Bunların islâmı kabul edişi görünüş haldedir; çünkü Abdullah bin Ubeyy bin Selül, münafıkların başı idi. O hal üzere de ölmüştü. «Münafıklardan hiç kimse üzerine namaz kılma ve kabri üzerinde durma,» mealindeki ayeti kerime bunun hakkında nazil olmuşa tur.

1129- Ebû Saîd El-Hudıı (Radıyallahü Anh) der ki:
Peygamöer Sâllallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birtakım insanlar gelip:
— Ya Resûlallah! Kıyamette biz Rabbımızı görecek* miyiz? diye sordular. Hazreti Peygamber onlara şu cevabı verdi:

«Evet, (göreceksiniz)! Bulutsuz, gayet berrak bir havada ve tam öğle zamanında güneşi görmekte hiç sıkıntı çeker misiniz?» Ashabı kiram:
— Ya Resûlallah, hiç bir zorluk çekmeyiz, dediler. Hazreti Peygamber tekrar:
«Bulutsuz ve berrak bir gecenin aydınlığında dolunayı görmek te hiç zahmet çeker misiniz?» buyurdu. Ashab yine:
— Ya Resûlallah, çekmeyiz! dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onlara şöyte buyurdu:
«İşte böyle güneş ve ayı sıkıntısız ve kuşkusuz gördüğünüz gibi, Allah Tealâ Hazretlerim de kıyamette öylece göreceksiniz.
Kıyamet günü olunca, bir münadî (çağırmacı) şöyle çağıracaktır: Her ümmet, dünyada kime ibadet etmişse onun peşinden gitsin. Bunun üzerine Allah'dan başka (put ve sair) şeylere İbadet edenlerin hepsi cehenneme düşecektir. Ancak iyi olsun veya günahkâr olsun, Allah'a kulluk edenlerle kitap ehlinin bir kısmı kalacaktır. Sonra Yahudi'ler çağrılır ve onlara şöyle denilir!
— Siz (dünyada) kime ibadet ediyordunuz? Onlar derler ki:
— Biz, Allah'ın oğlu Uzeyr'e ibadet ediyorduk. Onlara:
— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah çocuk ve zevce edinmemiştir. Siz şimdi ne istiyorsunuz? denilir. Onlar derler ki:
— Ey Eabbimizî çok susadık. İçmek için su isteriz. Onlara, aslında cehennem alevi olup uzaktan serap gibi görünen cehennemi göstererek, işte oraya varmalısınız, denilir. Onlar toplanıp oraya giderek cehenneme düşerler.
— Sonra Hıristiyanlar çağrılır ve onlara sorulur:
— (Dünyada) kime ibadet ediyordunuz? Onlar derler ki:
— Biz, Allah'ın oğlu Mesih'e (İsa'ya) ibadet ediyorduk. Bu ce-vablanna karşılık onlara:
— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah zevce ve çocuk edinmemiş tir. Şimdi ne istiyorsunuz? denilir. Onlar önceki Yahudiler gibi söyleyip sonunda cehenneme düşerler. Böylece mahşerde yalnız Allah'a ibadet eden iyi ve günahkâr müminler kalınca, alemlerin Rabbı onlara, evelce tasarladıkları surete yakın bir surette gelir. Bunlara şöyle denilir:
— Siz ne bekliyorsunuz? Her ümmet ibadet etmiş olduğu şeye
uyarak gitti. Onlar şu cevabı vereceklerdir:
— Bîz dünyada kendilerine en çok muhtaç olduğumuz zamanda bile onlardan ayrılmış ve onlarla arkadaşlık etmemiştik. Biz, ibadet etmiş olduğumuz Rabbimizi bekliyoruz. Allah Tealâ buyurur: — îşte ben sizin Rabbımzım. Onlar:
— Biz dünyada kendilerine en çok muhtaç olduğumuz zamanda bile onlardan ayrılmış ve onlarla arkadaşlık etmemiştik. Biz, ibadet etmiş olduğumuz Rabbimizi bekliyoruz. Allah Tealâ buyurur: — îşte ben sizin Rabbımzım. Onlar:
— Biz Allah'a* hiç bir şeyi ortak koşmayız, derler ve bu, iki veya üç kez

tekrarlanır.»95[8]

NİSA SÜR.ESİ

1130- Abdullah bin Mes'ud (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana:
«Benim için biraz Kur'an oku.» buyurdu. Ben dedim ki: — Ya Resûlallah! Kur'an size nazil olmuşken ben mi size okuyacağım? — Bana şu cevabı verdiler: «Kur'anı başkasından dinlemeyi seviyorum.» Ben de ona Nisa süresini okudum. Nihayet:» Her ümmetten peygamberlerini birer şa-hid getirdiğimiz ve seni de onların üzerine şahid yaptığımız zaman, bakalım kâfirlerin hali ne olacak!..» mealindeki (Nisa sûresi 41.)
ayete geldiğim zaman, Hazreti Peygamber bana: «Dur!» dedi. Bir de baktrm ki, (mübarek) gözlerinden yaş boşanmakta idi.
Mütercim:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin ağlaması, Allah'a ibadette kusur işliyenlere üzülmel erindendi. Yahud bu ayetin ihtiva ettiği mananın şiddet ve azametindendir. Yahud bu şekilde ağlamaları, kendi, ümmetinin diğer ümmetlere adalet üzre şahid olacakları sevincindendir. Şerkavî şerhinde böyle açıklanmaktadır.
Bana kalırsa, Hazreti Peygamberin ağlaması, Kur'an dinlemenin verdiği manevî hazdan ve duygulanmalardan ileri gelmiştir. gelişi — Ebû Htireyre?den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kim benim Yunus bin Metta'dan daha hayırlı olduğumu iddia ederse muhakkak yalan söylemiştir.»
Mütercim:
«Hût sahibi (Yunus Aleyhisselâm) gibi olma.» mealindeki ayetin zahirine bakarak Hazreti Yunus'dan daha hayırlı olduğunu sanan kimse, yalancıdır; çünkü hiç kîmse peygamber derecesine ulaşamaz.
Yahud Hazreti Peygamber burada tevazu göstererek ümmetinden hiç kimsenin peygamberler arasında üstünlük iddiasına kalki-şıpta Hazreti Yunus'u noksan ve aşağı derecede görmemesini istemiştir. Peygamberler arasında fark gözetilmemeğidir.
Her ne kadar ayeti kerimede, «Biz, peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık.» buyuru'luyorsa da, burada iman cihetinden fark gözetmemeğe delâlet eden: «Allah'ın peygamberlerinden hiç birini diğerinden ayırd etmeyiz,» mealindeki mana kasdedüerek bir tevazu belirtisi olmuştur. Yoksa Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bütün peygamberlerin en faziletlisidir. Nitekim

şöyle buyurmuşlardır:
«Ben insan oğul (arının efen d i siyim: bundan övünme yoktur.»
Sonuç olarak denir ki, hiç kimse, Yûnus Aleyhisselâm'm kıymetini noksan görmesin. Ancak peygamberler arasında fazilet bakımından fark vardır. Fakat tümünün hak peygamber olduğuna iman etmekte hiçbir fark yoktur.
Metta, Hazreti Yûnus Aleyhisselâm'ın,babasının adıdır. Anne-sinin ismi olduğunu söyleyenler de vardır.[96][9]

MAİDE SÛRESİ

1132- Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Medine dışından bir kabile, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'e gelerek bir müddet Medine'de oturdular. Sonra Medine'nin suyundan ve havasının ağırlığından şikâyet ederek şöyle dediler:
— Ya Resûlallah! Biz bu beldenin havasını ağır bulduk, (burada hasta olduk). Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şu cevabı verdi:
«îşte şu develerimiz, Medine dışına havası güzel bir yere (Mer1-aya) çıkıyorlar. Siz de onlarla çıkın ve bu develerin sütlerinden ve (hastalığın tedavisi için) beviUerinden içiniz.»
Bu tavsiye üzerine o kabile Medine dışına çıktılar ve develerden de faydalanarak sıhhat buldular. Fakat bir müddet sonra kavuştukları nimete nankörlük ederek hak dinden döndüler ve peygamberin çobanım öldürüp bütün develeri yağma ettiler. Allah'a ve Peygamberine karşı çıkarak tehditler savurmaya başladılar.
Mütercîm:
Bu irtidat eden kabile, eski memleketlerine kaçmak üzere iken, Hazreti Peygamber o üzücü olayı öğrendi. Hemen onların takip edilerek yakalanmaları, için. Hazreti Peygamber bir birlik gönderdi. Giden birlik onları yakalayarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'in huzuruna getirdi. Sonra fesad ve kötülük peşine koşan bu kimseler hakkında şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu:
«Allah'a ve onun peygamberine savaş açanlar ve yeryüzünde fesad peşinde koşanların cezası ancak öldürülmek veya çarmıha gerilmek veya el ve ayakları çaprazlamasına kesilmek veya sürgün edilmektir.»
Bu ayeti kerime uyarınca cezalarını çektiler.
Eti yenen deve ve diğer hayvanların sidikleri ve tersleri, İmam Azam Hazretlerinin mezhebine göre hafif necaset hükmündedir. Bunların zaruret halinde sıtma ve diğer hastalıklar için kullanılması caiz ise de, kesinlikle içilmeleri haram olan şeyleri kullanmak caiz değildir. Fakat içilmeksizin dıştan kullanılabilirler.

1133- Hazret! Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir defa öyle hüzün verici ve dokunaklı bir hutbe okudu kii öylesini bir daha kendilerinden işitmedim. O hutbede şöyle buyurmuştu:
«Ey ashabım! Eğer benim bildiğimi siz bilmiş olsaydınız, az güler ve çok ağlardınız.»
CAlîah Teala'nm azametinden, kıyamet ahvalinden, cinayet işleyenlerin azabından ve bunların korkunç hallerinden benim bildiklerimi siz de benim kadar hileydiniz, bu halleri düşünerek çok ağlardınız ve" hiç gülmezdiniz.)
Bu hutbenin tesirinden bütün ashab hüngür hüngür ağlayarak elleri ve mendilleriyle yüzlerini kapadılar. O sırada ashabdan bir zat (Abdullah bin Hüzafe) ayağa kalkarak:
— Ya Resûlallah! Benim babam kimdir? dedi Hazreti Peygamber oha: «Falancadır (Hüzâfe'dir)!» buyurdu. Böyle yersiz bazı soruların Hazreti Peygambere soruîmasj üzerine Allah tarafından şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu:
«Ey iman edenler! Size açıklandığı zaman hoşunuza gitmeyecek şeyleri peygambere sormayın, Kur'an indirilirken bunları sorarsanız, size açıklanır (ve hoşlanmazsınız). Allah şimdiye kadarki sorularınızı bağışladı. Allah Gafûr'dur, Halîm'dir.* (Maitfe: 101)
Mütercim:
Hüzafe'nin üç oğlu vardı. Abdullah; Kays ve Harice. Bunlara ne-seb bakımından dil uzatılırdı. Hazreti Peygamber gerek bu hutbelerin den önce ve bu hutbe arasında sorulan yersiz sorulardan rahatsız olmuşlardı. Hatta birisi de kalkıp, benim devem kayboldu, nerededir? diye sordu. Bu hareketlerden celâllanan Hazreti Peygamber Sallalla-hu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: «Kim ne isterse bana sorsun; hemen burada ona cevab vereceğim.» Bunun üzerine kendi nesebinde şübhesi olan Abdullah şübhesini gidermek için yukarda geçen soruyu sordu ve şübhesi giderilmiş olduğundan sevindi. Fakat sonradan annesi, böyle yersiz soruyu duyunca son derece .üzüldü ve kederlendi. Kıyamete kadar beni, Hazreti Peygamberin ümmeti içinde töhmet altında bırakacak söz söyledin, diye oğluna fena halde gücendi.
Hazreti Peygamberin bu yersiz sorular üzerine celallanmasını teskin için, Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) gidip Hazreti Peygamberin mübarek ayaklarına kapandı ve şöyle dedi:
— Biz Rabbımiz Allah'dan, dinimiz, islâm'dan ve peygamberimiz Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den hoşnuduz. Fitnelerin şerrinden Allah'a sığınırız.

1134- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der ki: «Ey Resulüm de ki: Allah size üstünüzden veya ayaklarınızın altından bir azab göndermeğe yahut Parti partî sizi birbirinize düşürüp kiminize kiminizin hıncını taddırmaya da kadirdir. Bak, anlasınlar diye ayetlerimizi, nasıl açıklıyoruz!» lEn'am? 65) mealindeki ayeti kerime nazil olunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri üstten ve alttan gelen azab için:
«Allahım! Bu gibi azabdan senin azametine sığınırım.» buyurdu ve birbirine düşürme azabı için de: «Allahım! Bu bir dereceye kadar hafif veya ehvendir.» dedi.
Mütercim;
Başka bir hadîsi şerifte, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: -Ümmetimden dört şeyin kaldırılmasını Allah Tealâ Hazretlerinden diledim. Fakat bu dört şeyden Allah Tealâ ikisini kaldırdı, diğer iki sini kaldırmadı.
Ümmetimi Lût kavmi gibi, semadan taş yağdırarak ve bir de Karun gibi yere geçirerek helak etmemesinine dair iki duamı Allah kabul buyurdu. Ancak ümmetim arasında ayrılıklar olmamasını ve birbirleriyle savaşmamalarını niyaz ettimse de bu ikisini Allah kabul buyurmadı.»
(İnsanlar arasında kıyamete kadar ayrılıklar, çekişmeler, ve birbirleriyle savaşmalar olacaktır.)

1135- Hazreti Abdullah (Radıyallahu Anh) der ki, Peygamber
Saİlallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Allah Tealâ Hazretlerinden daha çok kıskanan hiç bir kimse yoktur. Bunun içindir ki, Allah Tealâ gerek gizli ve gerek aşikâr bütün fuhuşları haram kıldı. Yine Allah Tealâ'dan övülmeyi daha çok seven hiç kimse yoktur. Onun içindir ki, kendi zatını övmüştür.»
(Kur'an^ı kerîmin bir çok ayetlerinde: Allah Rahim'dir, Gafûr'-dur, Âlîm'dir. Hamd Allah'a mahsustur, diye övgüler vardır. Ayrıca kullar tarafından Allah'a edilen hamd ve övgülerden Allah razı olur. Bunda kulların faydası var; Allah ise kulların hamdine muhtaç değildir.)[97][10]

BEBÂE SURESİ

1136- Semûre bin Cündüb (Radiyallahu Ann) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Bu gece bana iki melek geldi ve beni alıp götürdüler. Nihayet beni bir şehre götürdüler ki, o şehrin binaları altın ve' gümüş kerpiçlerle örülüydü. Orada bizi

bir takım erkekler karşıladılar. Onların bedenlerinin bir kısmı, gördüklerinin en güzeli ve bir kısmı da gördüklerinin en çirkini idi. Beraberimdeki melekler, o kimselere dediler ki: Haydi cennet nehirlerinden şu nehire giriniz. Onlar da gidip o ne-hire girdiler. Sonra yanımıza döndüler. Kendilerinden o çirkinlik gitmiş ve gayet güzel bir sekile girmişlerdi. Sonra o iki melek bana dediler ki: tşte şurası Adn cennetidir. Şurası da senin makamındır. Vü-cudlarımn yarısı gayet güzel ve yarısı gayet çirkin olan kimseler deı» tyi amellerini, diğer kötü amellerle karıştıranlardır.* (Tevbe: 102) Allah Tealâ bunların günahlarım bağışlamıştır.[98][11]

HUD SURESİ

1137- Ebû Hüreyre'den CRadıyallahu Anh) rivayet edildifrw göre Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem söyle buyurdu-

«Aziz ve şanı yüce olan Allah Tealâ, malım (benim yolumda) harca ki ben de sana ihsan edeyim, buyurmuştur. Allah'ın ihsan eli dolu olup yermek suretiyle eksilmez ve gece gündüz bol bol nimet saçar. Gökleri ve yeri yaratah beri Allah'ın ihsan ettiği nimetleri gt rüyorsunuz O'nun elindeki nimet hazinelerinden hiç bir şey eksilmt mistir^ Gökleri ve yeri yaratmazdan önce Allah'ın Ars'ı su üzerinde ıdı Adalet terazisi de onun kudret elindedir; dilediğini alçaltir dile dıgini de yükseltir.» (Her şeyin ölçüsü onun elindedir; düed ğine dilediği miktar verir.) öme'

1138- Ebû müsa'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

«Allah Tealâ Hazretleri, zalime mühlet verir; nihayet onu yakaladı mı, artık bırakmaz (kaçırmaz).» Ebû Musa der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bunu buyurduktan sonra şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:

«Zalim ülkeleri cezalandırmak istediğinde senin Rab bin in cezalandırması işte böyledir. O'nun cezalandırması çok acı ve çok ağırdır.» (Hûd: 102)

Mütercim:

Bu ayeti kerime ile, Allah Tealâ, kullarını zulüm işlemekten sakındırıyor.[99][12]

HICR SÛRESİ

1139- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Allah Tealâ Hazretleri, göklerde emrini verince melekler, O'nun buyruğuna boyun eğerek kanatlarını çırparlar ve sert kaya üstünde zincir sesine benzeyen bir gürültü çıkarırlar. Kalblerinden korku gidince derler ki, Rabbınız ne buyurdu?

Meleklerin büyükleri cevab
verir:
— Allah, hak ve gerçek olanı buyurdu. Allah yücedir, uludur. Bu arada kulak hırsızlığı yapanlar, bu sözleri işitirler. Bu kulak hırsızlığı yapan (cin ve şeytanî lar, şöyle, bir diğerinin üstünde halka-lamrlar. Bazan işitene, aldığı haberi arkadaşına iletmeden Önce şahap (akanyıldız) yetişerek onu yakar. Bazan ela kendisine şahap isabet etmeyip aldığı haberi peşindekine ve o da altında bulunana ileterek haberi zincirleme dünyaya ulaştırırlar. Sonra bu haber sihribazın ağzına atılır. Sihirbaz (kâhin) da yüz tane yalan ekleyerek haberi yayar ve yüzde biri doğru çıkınca da insanlar, falan ve filan gün, şöyle ve şöyle olacağını bize bildirmemiş miydi? İşte doğru çıktı, derler. Doğru çıkan ise gökten işitilen söz (haber) dür.»
Mütercim ;
Hicir sûresinde: «Biz, gökleri (Allah'ın rahmetinden) kovulmuş şeytandan koruduk. Ancak Kulak hırsızlığı eden olursa onu parıldayan bir şahap (ağma) kovalar.» (Hicir: 17-18) mealindeki ayeti keritefsiri olan bu hadis-i şerif münasebetiyle denilmektedir ki: -Önceleri şeytanlar göğe çıkarak haber çalıp yeryüzüne inerler ve aldıkları bu haberleri kâhinlere ve dostlarına verirlerdi. Bu şeytanlar, Hazreti îsâ Aleyhisselâm'ın doğumundan sonra göklerin üç katından kovuldular. Sonra Peygamberimizin doğumundan itibaren de, yakıcı bir şahap ile kovalanarak kehanet ve sihirbazlık kapılan kapanmış oldu[100][13]

NAHL SÛRESİ

1140- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) rivayet etmiştir:
«Allamm! Cimrilikten, tenbellikten, yaşlanıp bunamaktan, kabir azabından, Deccal'in fitnesinden, hayatın ve ölümün fitnesinden sana sığınırım.» diye Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem dua ederdi.
Mütercim:
Kur'anı kerimin: «Kiminiz de yaşlanıp bunama çağına itilir.»
mealindeki ayeti kerime nazil olduktan sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem böyle dua ederlerdi.[101][14]

İSRA SURESİ

1141- Ebü Hüreyre'deh (Radıyallahû Anh) rivayet edilmiştir: «Ben, kıyamet gününde Adem oğullarının efendisiyim. Bu nedendir, bilir misiniz? Allah Tealâ Hazretleri, Öncekileri ve sonrakileri bir yerde (geniş bir arazide) toplayacaktır.

Öyle bir yer ki, çağıran kişi oradakilere sesini duyuracak ve gözde onları görebilecektir, Güneş de onlara yaklaşacaktır. Mahşer halkının keder ve sıkıntısı, çekilmez ve dayanılmaz dereceye ulaşacaktır. İnsanlar birbirlerine diyecekler ki, başınıza geleni görüyorsunuz. Rabbiniz katında size şefaat edecek birini araştırmayacak mısınız?.
Sonra insanlar birbirine diyecekler ki, şefaat dilemek için Adem Aleyhisselâm'a gidiniz. Onlar da Hazreti Adem Aleyhissel&m'a giderek ona şöyle diyecekler:
— Sen insanoğullannın atasısın. Allah kudret eliyle seni yarattı ve kendi kudretinden sana ruh verdi. Sonra meleklere emretti Ve sana secde ettiler. Rabbin katında bize şefaatçi ol. İçinde bulunduğumuz (kötü) hali görüyorsun. Sıkıntımızın ne dereceye ulaşmış olduğunu biliyorsun Adem Aleyhisselam cevab verecek!
— Gerçek şu ki, benim Rabbım bugün öyle gazaba gelmiştir ki, bundan önce böyle bir gazaba gelmemiş ve bundan sonra da böyle bir gazaba asla gelmiyecektir. Rabbım, yasak ağacın meyvasmdan yemeği bana yasakladığı halde O'nun emrine karşı geldim. Kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm. Başkasına gidin. Nûh Aleyhisse'^m'a gidin.
Sonra onlar Nuh Aleyhisselâm'a gidecekler ve şöyle diyecekler:
— Sen yeryüzüne gönderilen büyük peygamberlerin ilkisin, Allah Tealâ Kur "and a seni «Çok şükreden kul» olarak anmıştır (seni övmüştür) . Rabbin katında bize şefaat et. İçinde bulunduğumuz hali görüyorsun, Nuh Aleyhisselâm cevab verecek:
— Aziz ve yüce olan Rabbım, bugün Öyle gazaba gelmiştir ki, bundan Önce böyle bir gazaba gelmemiş ve bundan sonra da böyle bir gazaba asla gelmeyecektir. Hem de ben, kavmimin helaki İçin dua etmiştim. Kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm. Başkasına gidin, İbrahim Aleyhisselâm'a gidin. Onlar da İbrahim Aleyhisselâm'a gidib şöyle diyecekler:
— Ey İbrahim Aleyhisselâm! Sen Allah'ın peygamberi ve dünya halkından Allah'ın Halil'isin (dostusun). Rabbin katında bize şefaat et. içinde bulunduğumuz hali görmüyorsun? tbrahîm Aleyhisselâm onlara cevab verecek:
— Benim Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki, bundan önce böylesine gazab etmemiştir ve bundan sonra da asla böyle bir gazaba gelmeyecektir. Hem de ben üç yalan söylemiştim. Kendi der-dinideyim, kendi derdimdeyim, kendi derdimdeyim. Başkasına gidin; Musa Aleyhisselâm'a gidin. Onlar da Hazreti Musa'ya gidib şöyle diyecekler:
— Ey Musa! Sen Allah'ın Resulüsün, Allah sâna peygamberlik vermekle ve seninle Konuşmakla seni diğer insanlardan üstün kıldı. Bizim için Rabbinden

şefaat dile. İçinde bulunduğumuz hali görüyorsun. Musa Aleyhisselâm onlara cevab verecek:
— Benim Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki, bundan Önce böylesine gazab etmemiştir ve bundan sonra da böylesine gazab asla etmeyecektir. Hem de ben emredil m ediği m halde bir cana kıy-mıştım (bir adam öldürmüştüm). Başım dertte, başım dertte, başım dertte! Siz başkasına gidin; İsâ Aleyhisselâm'a gidin. Onlar da İsâ Aleyhisselâm'a gidib şöyle diyecekler:
— Ey îsâ (Aleyhisselâm M Sen Allah'ın Resulüsün ve Meryem'e vasıtasız olarak bıraktığı kelime ve Allah'dan bir ruhsun. Beşikte çocuk iken insanlarla konuşmuşsun. Bizim için Rabbinden şefaat dile. İçinde bulunduğumuz hali görüyorsun? Hazreti İsâ (Aleyhisselâm) onlara cevab verecek:
— Benim Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki, bundan önce böylesine gazab etmemiştir ve bundan sonra da asla böylesine, gazab etmeyecektir. Hazreti îsâ, (diğer peygamberler gibi, işlediği herhangi) bir günah anmayacak, Kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm. Başkasına gidin; Mu-hammed S ali ali ahu Aleyhi ve Sellem'e gidin, diyecek. Onlar da Mu-hammed SaUallahu Aleyhi yo Sellem'e gidip şöyle diyecekler:
— Ey Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)! Sen Allah'ın Resulüsün Ve peygamberlerin sonuncususun. Allah senin gelmiş ve geçmiş bütün günahlarını bağışlamıştır. Bizim için Rabbinden şefaat dile. Bizim içinde bulunduğumuz hali görüyorsun.
Ben de, kalkıp Arş'ın altına vararak Rabbim Azze ve Celîe Hazretlerine secdeye kapanacağım. Sonra Allah bana, (secdede iken) kendisine öyle hâmd ve güzel övgüler ilham edecek ki, benden önce hiç kimseye bunları ilham edip açmamıştır. Sonra bana şöyle denilecek:
— Ey Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)! Başını secdeden kaldır. Dilediğini iste, sana verilecektir. Dilediğine şefaat et, şefaatin kabul olunacaktır. Bunun üzerine ben başımı kaldıracağım
ve şöyle diyeceğini!
— Ümmetimi isterim, ya Rabbi! ümmetimi isterim, ya Rabbil ümmetimi isterim ya Rabbi! Bana denilecek ki:
— Ey Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve SellemJ! Ümmetinden hesaba çekilmeyecek olanları, ce*nnet kapılarının sağından (Bab-ı ey-men'den) içeri al. Bu cennete girenler, cennetin diğer kapılarında da diğer insanlara ortaktırlar.»
Bu hadîsi- şerifin sonunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Cennet kapıları kanatlarından her iki kanadın arası, Mekke İle Himyer arası yahud Mekke ile Busrâ arası kadardır.» (Himyer, Yemen'de bir bir belde ve Busrâ da Şam

tarafında bir yerdir.)

MÜTERCİM:

Bu hadîs-i şerifte bütün peygamberlerin «kendi derdime düşmüşüm» demeleri mahşer gününe mahsustur. Mahşer gününden kurtulduktan sonra bütün peygamberler ümmetlerinden bazılarına şefaat edeceklerdir; bu hususta Allah tarafından kendilerine izin verilecektir. Bunlardan başka şehidler ve veliler de şefaat etmeğe yet-, kili kılınacaklardır. Bu hususlar, hadîs-i şerif ve ayetlerle sabittir.[102][15]

KEHF SÛRESİ

1142- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet, edilmiştir:
«Kıyamet gününde bazı iri yapılı, semiz adamlar gelecektir ki, Allah katında sivri sineğin kanadı kadar ağırlıkları olmayacaktır.
Siz bunların durumunu belirten şu mealdeki ayeti kerimeyi okuyunuz: Biz o kâfirler için kıyamet gününde terazi kurmayız (veya onlara hiçbir değer vermeyiz).» (Kehif: 105)[103][16]

MERYEM SÛRESİ

1143- Ebû Saîd'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
(Cennetlikler cennete cehennemlik olanlar da cehenneme gir^ dikten sonra) alaca bir koç şeklinde ölüm getirilip (cehennem ile cennet arasında) durdurulur. Sonra bir münadi (çağına) seslenin — Ey cennet ehli!.,. Cennetlik olanlar başlarını kaldırıp bakarlar. Sonra münadi onlara sorar:
— Siz bunu (bu koç biçimindeki yaratığı) tanıyor musunuz? Onlarj
— Evet, bu ölümdür diyecek ve hepsi onu görmüş olacaklardır. Sonra o münadi cehennemlik olanlara seslenecek:
— Ey cehennemlikler!.. Onlar da başlarını kaldırıp bakacaklar. Sonra münadi soracak:
— Siz bunu (bu koç biçimindeki yaratığı) tanıyor musunuz?
Onları
— Evet, bü ölümdür! diyecekler ve hepsi onu görmüş olacaklardır. Sonra koç şeklindeki ölüm orada boğazlanır. Arkasından münadi şöyle den
__Ey cennetlik olanlar! Bundan sonra ölüm yoktur. Siz ebedi
olarak cennette kalacaksınız.

— Ey cehennemlik olanlar! Bundan sonra ölüm yoktur. Siz de cehennemde ebedî olarak kalacaksınız.»
Sonra cennetliklerin sevincinin artacağını ve cehennemliklerin de kat kat kedere boğulacaklarını beyan buyuran şû mealdeki ayeti kerimeyi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem okudu;
.(Ey Resulüm), sen o kâfirleri, hasret (pişmanlık) gününe karşı uyar ki, haklarında hüküm verildiği zaman kendileri gaflet içinde idiler (bu gaflette olanlar dünyalılardır) ve iman* etmemekte direniyorlardı.» (Meryem: 39)[104][17]

ALTINCI CÜZ
NÛR SURESİ

1144- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
Ashabdan Üvey mir adında bir zat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelerek:
— Ya Resûlallah! Bir kimse, kendi zevcesinin yanında yabancı bir erkeği bularak zinalarına gözleriyle şahid olsa, onu zina halinde öldürse siz de kendisini kısas olarak öldürür müsünüz veya koca burada nasıl hareket etmelidir? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Allah Tealâ Hazretleri seninle zevcen hakkında Kur'an (ayet) indirdi. Nûf: 4) Peygamber Efendimiz, Kur'an-ı Kerim'de belirtilen şekilde lânetleşnıeîerini onlara emretti. Uveymir de karısı ile lanet-leşti. Sonra Uveymir, ya Resülellah! Eğer onu nikâhım altında tutarsam kendisine haksızlık etmiş olurum, dedi ve onu boşadı. Bu boşama, onlardan sonra, lânetleşen karı-koca hakkında sünnet (şeriat) oldu. Sonra Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: Bakınız, bu lânetleşen kadın, karnındaki çocuğunu siyah, kapkara gözlü, kalın kalçalı ve kalın baldırh olarak doğurursa, Uveymir'in bu kadın hakkında söylediği bence doğrudur. Eğer bu kadın çocuğunu, kizılcağız ve kızıl keler gibi çelimsiz doğurursa, Uveymir'in ger çekten o kadına iftira ettiği kanısındayım.»
Sonra o katim, Uveymir'i doğrular biçimde çocuğunu doğurdu. Bu çocuk, anasına nispet edilerek çağrılırdı. Ona, Uveymir'in oğlu denmez, Havle 'nin oğlu denirdi.
Mütercim:
Hanefî mezhebinde, karı-koca arasında fıkıhtaki usulüne göre müîâane yapıldıktan sonra, hakim bunların arasını ayırır. Hakimin bu ayırması bain suretiyle talaktır.
Şafiî mezhebinde ise, kocanın lanetlemesinden sonra bir daha birleşmeyecek şekilde boş olur.

Maliki mezhebinde de, kan-kocadan her ikisinin lânetleşmesin-den sonra ayrılık meydana gelir ve nikâh kalkar, talak vaki olmaz.
Hanbeli mezhebinde, bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel edilerek, liandan sonra kocanın boşaması ile talak ve aynbk olur. Boşamazsa nikâh devam eder.
Lianm karı-koca hakkında faydası şu: Koca, kazif cezasından (zina iftirası cezasından ve kadın da zina. cezasından kurtulmuş olur. Bu hususta bilgi için fıkıh kitablarınm Lian, Zina, Kazif bölümlerine bakılsın.

1145- îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) .der kis Ashabdan Hilâl bin Ümeyye, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelerek zevcesinin Şerik bin Semhâ adında biriyle zina ettiğini söyledi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Davanı delil ile (şahidlerle) ispat et; yoksa (iftira suçundan) sırtına (seksen değnek) vurulmak gerekir.» Hilâl dedi ki:
— Ya Resûlallah! birimiz, kendi evinde bu işlenen suçu yalnız-başma görünce dışarı çıkıp şahid araması mı gerekir? HilâVin bu sözüne karşı yine Hazreti Peygamber-.
«Muhakkak delil gerekir; yoksa sırtına dayak cezası var.» buyurdu. Hilâl bin Ümeyye, sözünü yeminle kuvvetlendirerek doğru konuştuğunu, kesinlikle ifade etti ve Allah benim sırtımı iftira cezasından korumak üzere ayet indirecek, dedi. Bunun . üzerine şu mealdeki ayeti kerimeyi Allah Tealâ Hazretleri indirdi:
«Zevcelerine zina isnad edenler ve kendilerinden başka şahidlcıi bulunmayanları Bunlardan her birinin şahitliği, dört defa doğru olduğuna dair Allah'ı şahit göstermesidir. Beşinci defada, eğer yalancılardan ise Allah'ın lanetine uğramasını diler.» (Nûr: 6-7)
Bu ayeti kerime indikten sonra Hazreti Peygamber haber göndererek Hilâl ile zevcesini huzura getirtti. Önce Hilâl, zevcesine isnad ettiği zine suçunda doğru söylediğini dört defa yeminle ifade "- etti. Beşinci defada, eğer yalancı ise, Allah'ın lanetinin kendi üzerine olmasını diledi. Bu esnada Peygamber Efendimiz, karı kocadan her ikisine şöyle buyurmakta idi: «İkinizden birinin yalancı olduğunu Allah muhakkak surette bilir. Sizden tevbe (sucunu itiraf) edecek olan var mı?» Sonra Hüâl'm karısı Asim kızı Havle kalkarak, kocası tarafından kendisine iftira edildiğine dair dört defa şahitlik etti. Beşincisinde, oradakiler kadını durdurarak, yalan soyuyorsa mutlaka Allah'ın gazabına uğrayacığını ihtar ettiler. Kadın bocalayıp durakladı ve oradakiler, lânetleşmekten vazgeçeceğini sandılar. Sonra kadın, ben yakınlarımı bütün gün kepaze edemem, diyerek yemin ve laneti tamamladı. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular:
«Bu kadını gözleyiniz. Eğer karnındaki çocuğu, sürmeli gözlü, kaba etleri

dolgun ve baldırları iri olarak doğurursa, bu çocuk Şerik bin Sehmâ'nın (zinadan) çocuğudur.»
Sonra kadın bu şekilde bir çocuk doğurdu. Peygamber SallaJla-hu Aleyhi ve Seİlem şöyle buyurdu:
«Eğer Allah'ın kitabında geçen hüküm olmayaydı, benimle bu kadın arasında ağır bir hesaplaşma olurdu.»
Mütercim:
Bu hadis-i şerifte ve Iian ayetinin iniş sebebi üzerinde hadîs alimleri ihtilâf etmişlerdir. Bundan önceki hadis-i şerife 'bakılırsa, Iian ayetinin iniş sebebi, Uveymir'in Hazreti Peygambere müracaat etmiş olmasıdır. Bu ikinci hadîs-i şerife bakılırsa, ayetin inmesine sebeb Hilâl bin Ümeyye'dir.
Alimlerin çoğuna göre, ayetin inmesine sebeb Hilâl'dir. Sonra bu hüküm Uveymir'e ve başkalarına teşmil edildi. Fakat Vakıdî'nin görüşüne göre bu ayetin nüzulüne sebeb Uveymir'dir.
Ayrıca kendisine zina isnad edilenin Şerik bin Sehmâ olduğunda ittifak vardır. Her iki hadîs-i şerifte zina ile suçlanan kadınların ismi Havle oluşu, bu meseleyi açığa kavuşturmayı zorlaştırıyor. Bazı alimler, Havle isminde ayrı iki kadın bulunduğunu söylemektedir. Böylece bir erkek, ayrı ayrı iki kadınla zina etmiş olabilir.[105][18]

FURKAN SURESİ

1146- Hazreti Eries (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelip: — Ey Allah'ın peygamberi! Yüzükoyun cehenneme sürüklenenler, (Furkan: 34) mealindeki ayeti kerimeye göre, kıyamet gününde kâfirler böyle nasıl götürüleceklerdir? diye sordu. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Dünyada iken insanı iki ayağı üzerinde yürüten (Allah), onu kıyamet gününde yüzü üzere yürütmeğe kadir değil mi?»
Mütercim:
Kâfirlerin yüzleri üzere cehenneme sürüklenmelerinin sebebi, yüz ve alınlarını secdeden sakındırdıkları içindir.[106][19]

KASAS SURESİ

1147- İbni Mes'ud (Radıyallahu Anh) der ki:
Kureyş kavmi, islâm dinine girmekte geciktiklerinden, peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, İslâm'a girmelerine vesile olsun diye, onlara, şöyle dua etti:

«Allahım! Hazreti Yûsuf'un yedi kıtlık senesi gibi Kureyş'i yedi kıtlık senesine uğratarak onlara karşı bana yardım et.»
Gerçekten bu duadan sonra Mekke halkı büyük bir kıtlığa düştüler. Açlıktan ölenler oldu. Ölen hayvanların leşlerini yediler. Açlık sebebiyle herkesin gözleri, etrafı bulanık görmeye başladı. Sonra Ebû Süfyan, Hazreti peygamberin huzurlarına varıp:
— Ya Muhammedi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ben sana geldim. Sen bize daima yakın akrabaya iyilik etmemizi tavsiye ediyorsun. Halbuki senin yakın akraban olan kavmin kıtlık ve açıktan helak oldular. Siz bunlar üzerinden kıtlığın kalkması için. Allah'a dua ediniz. Onlardan bu kıtlık kalkarsa sana iman ederler, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Semanın apaçık bir duman (kıtlık) getireceği günü Cazab gününü) bekle. Öyle bir duman ki, bütün insanları saracaktır. Bu acıklı bir azabdır. (O kıtlığa ve açlığa düşen kâfirler diyecekler ki): Ey Rabbımız! Bizden bu azabı kaldır; çünkü biz müminleriz. Onlar için düşünüp ibret almak nerede!... Doğrusu kendilerine (gerçekleri) açık seçik anlatan bir peygamber geldi. Fakat ondan yüz çevirdiler ve bu, (peygamber değil) ayartilmış bir çılgındır, dediler. Biz o va'd ettiğimiz, (açlıktan ibaret) azabı biraz kaldıracağız; fakat siz yine (küfre) döneceksiniz.» (Duhan: 10-15 mealindeki ayeti kerimeleri okudu. Gerçekten ayetlerde açıklandığı gibi, Hazreti Peygamberin duası ile Mekke halkı üzerinden açlık ve kıtlık musibeti kalktı. Fakat Mekke halkı yine îmana gelmekten yüz çevirdiler. Eski küfürlerine döndüler. Sonra onlar hakkında: «Biz de en ağır darbeyi indirdiğimiz gün, kendilerinden intikamımızı almış olacağız.» mealindeki ayeti kerime indi. (Duhan: 16)
Mütercim:
İbni Mes'ud Hazretlerinin bu hadis'i Şerifi böyle açıklanmaları-nın sebebi şu:
İbni Mes'ud Hazretlerinin kendi kabilesinden bir adam diyordu ki, kıyamete yakın bir duman gelecek ve münafıkların kulaklarını sağır, gözlerini kör edecek, müminlere ise bu duman az bir zarar vererek hafif bir nezle şeklinde geçecektir. Adamın bu şekilde insanlara haber yaymasını İbni Mesud Hazretleri duyunca, dayanmış olarak oturduğu yerden hiddetle doğrulmuş ve şöyle konuşmuş:
— Gerçek bir bilgi sahibi olan konuşsun; bilgisi olmayan, Allah bilir, desin. Bilmediği şey hakkında Allah bilir, demek de bir çeşit bilgidir.
Bir de Allah Tealâ Hazretleri: «Ey Resulüm, de ki: Ben, tebliğime karşı sizden bir ücret istemiyorum ve ben düzenbazlardan değilim,» buyurmuştur. Şimdi ben, o «Duman» meselesinin anlatıldığı gibi olmadığını, Kureyş hakkında olduğunu söyliyeyim, diyerek yu-kardaki hadîs-i şerifi anlatmıştır.
Fakat Camiu's-Sağîr'de rivayet edilen: «On alâmet meydana gelmedikçe kıyamet kopmayacaktır.., » hadîs-i şerifte, bu alâmetlerden biri «Duman» olarak

zikredilmektedir. Bu itibarla «Duman» hadise-sinin.geçmiş olmayıp kıyamete yakın olacağını îbni Abbas Hazretleri ile bir. çok sahabî söylemektedirler.
Bununla beraber hatıra şu gelebilir: Ayeti kerimede geçen DU-HAN = Duman, yalnız Mekke'liler hakkındadır. Hadîste geçen DU-HAN ise, kıyamet alâmetlerinden olan dumandır. Bu duman herkesle ilgilidir. (Bu dumandan, büyük tahrip gücüne sahip nükleer silahların, kullanılması kasdedilmiş olabilir.)[107][20]

SECDE SÛRESİ

1148- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir.
«Allah Tebareke ve Tealâ Hazretleri buyurdu: Salih olan kullarım için, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiçbir kimsenin kalbinden geçmediği büyük nimetler hazırladım.»
Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hüreyre demiştir ki, isterseniz şu mealdeki ayeti kerimeyi okuyunuz:
«Müminlerin işledikleri salih amellere karşılık (bir mükâfat) olarak kendileri içine göz aydınlıkları saklandığını hiç kimse bile mez.» (Secde: 17)
Mütercim :
Bazı rivayetlerde bu hadîs-i şerifin sonuna: «Bilgi edindiğiniz, cennet nimetlerini bir tarafa bırakınız: o nimetlerden başka gizli ve hatıra gelmeyen nice nimetler hazırlanmıştır.» sözleri ilave edilmektedir.[108][21]

AHZAB SÛRESİ

1149- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in pak zevcelerinden Sevcje (Radıyallahu Anha), hicab=örtünme ayetinin inmesinden sonra gece, yatsı vaktinde, zaruri ihtiyaci için evinden dışarı çıkmıştı. Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) onu uzaktan görerek tanıdı. Zaten Hazreti Şevde boylu-poslu bir hanımdı. Onu bilenler görür görmez kendisini tanırlardı. Hazreti Ömer gece vakti onun böyle dışarı çıkmasını hoş görmeyerek kendisine seslendi ve eve geri dönme-, sini istedi. O da geri dönerek benim evime geldi.. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de benim evimde akşam yemeğini yiyordu ve elinde bir et parçası vardı. Hazreti Şevde:
— Ya Resûlallah! defi hacet için evden çıkmıştım. Hazreti Ömer beni gördü ve bana şöyle şöyle söyledi, dedi. O anda Allah Teal4 Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e vahy indirdi. Vahy tamamlanıp Hazreti

Peygamberden şiddet hali gidinceye kadar mübarek elindeki et parçasını yere koymamıştı. Sonra Hazreti Sev-deye cevab olarak şöyle buyurdular:
«Gerçek şu ki, ihtiyaçlarınız İçin dışarıya çıkmanıza izin verildi.»
Mütercim:
îmam Buharî Hazretleri bu hadis-i şerifi «Abdest bölümünde = Kitabu'l-vudu'da» ve hicab ayetinin inmesinden önce1 olarak göstermiştir. Hatta hicab ayetinin iniş sebebi olarak bu olayı anlatmıştır.
Burada ise, hicab ayetinin inmesinden sonra diye rivayet etmiştir. Kirmanî, şerhinde bu iki hadîs-i şerif için uygun yorum yapmış ve demiştir ki, Hazreti Sevde'nin evinden çıkması ve onu Hazreti Ömer'in gö mesi iki defa olmuştur. Biri hicab = örtünme ayetinin inmesinden önce, diğeri de hicab ayetinin inmesinden sonradır. Böyle olması mümkündür.
Bazı alimler.de demişlerdir ki, hicab ayetinin inmesinden sonra olan Hazreti Ömer'in itirazı, kadınların örtülü olsa bile dışarı çıkmalarının caiz olmadığını sandığından ileri gelmiştir. Sonra bu ha-dis-i şerif ile caiz olduğu anlaşılmıştır.

1150- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der kit
Hicab ayeti indikten sonra süt babam Ebu'l-Kuays'ın kardeşi olan (süt amcam) Eflah evime geldi ve içeri girmek için izin istedi. Ben ona izin vermedim ve: Hazreti Peygamberden müsaade almadıkça sana izin veremem, dedim. Kendi kendime dedim ki, bu adam benim amcam olamaz; çünkü beni emziren kadındır ve o da Ebu'l-Kuays'in hanımıdır. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem teşrif edince; olayı anlattım:
— Ya Resûlallah! Ebûl-Kuays'm kardeşi Eflah gelip içeri girmek için izin istedi. Ben de, sizden müsaade almadıkça olmaz, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:
«Amcanı neden kabul etmedin?» Ben dedim ki: Ya Resûlallah! Nasıl amcam olurmuş. Beni erkek emzirmedi. Beni Ebu'l-Kuays'ın zevcesi emzirdi? Bana şöyle buyurdular:
«Eli yeşeresice! Sen ona izin ver; çünkü o senin (süt) amcandır. (Mahrem olmada aynen soyca olan amca gibidir).»
Mütercim:
Sütün baba tarafına geçişine fıkıh alimleri «Leben-i Fahl» derler. Bir kadın kocasının nikâhında iken gelen sütünden bir çocuğun süt emme çağında emmesiyle süt veren kadının çocuğu olduğu gibi, koncasının da süt oğlu olur. Bu kocanın erkek kardeşi de çocuğun süt amcası olur ki, hadîs-i şerifte geçen mesele budur. Soyca evlenilmele-ri haram olanlar, süt bakımından da haram olurlar. Yani amca ile evlenmek nasıl haramsa, süt araca ile evlenmek de öyle haramdır. Onun için bir kadının amcası ile bir arada bulunmasında bir sakınca

yoktur; çünkü mahremidir.

1151- Kâb bin Ucre (Radiyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme:
— Ya Resûlallah! Sana selâm verilme şeklini biliyoruz. Tahiy-yatta «Esselâmü Aleyke Eyyühennebiyyu ve rahmetullahi ve berekâ-tüh» diyerek bize onu öğretmiştiniz. Fakat sana» Salâvat» nasıl getireceğiz? diye sorulunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:
«AHahümme Salli Alâ Muhammed'in ve ala Ali Muhammed. Ke-ma Salleyte alâ Ali İbrahims. înneks Hamîdün -Mecîd, Allahümme barik alâ Muhammedin ve alâ Ali Muhammed. Kema barekte alâ Ali İbrahinıe inneke hamîdün mecîd = AUahunl İbrahim ailesine salât (rahmet) ettiğin gibi, Muhamraede ve Muhammed'in ailesine salât et. Muhakkak ki sen Hamîd'sin (hamd edilmeğe lâyıksın), Mecîd'sin (şanın yücedir). Allahım! İbrahim'in ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i ve Muhammed'in ailesini mübarek kıl. Muhakkak ki sen Hamîd'sin, Mecîd'sin.»diye söyleyiniz.» buyurdu.

1152- Ebû Saîd EI-Hudrî (Radıyalîahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, ya Resûlallah, sana selâm verme şeklini bildik; fakat sana salât nasıl getirelim. Bunu bize öğretiniz, dediğimiz zaman, bize şöyle deyiniz buyurdu:
«AHahümme Sallı ala Muhammed'in ve resûlike, kema salleyte alâ Ali İbrahîme ve barik ala Muhammedin ve alâ Ali muhammedin kema barekte alâ İbrahime, (alâ Ali İbrahime) ve barik alâ Muhammedin ve alâ Ali Muhammedin kema barekte alâ İbrahime ve Ali İbrahime = Allahim! İbrahim ailesine salât (rahmet) ettiğin gibi, senin kulun ve peygamberin olan Muhammede de salât et. îbrahime (veya İbrahimin ailesine) verdiğin bereket gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine bereket ver.»
Diğer bir rivayette de şöyledir: «îbrahime salât (rahmet) ettiğin gibi, senin kulun ve Peygamberin olan Muhammede salât et. îbrahime ve İbrahimin Ailesine verdiğin bereket gibi, Muhammede ve Muhammedin ailesine bereket ver.»
Mütercim:
Hazreti Peygambere ealâvet getirmeğe dair çeşitli hadisi şerifler rivayet edilmektedir. Bunların ayrı ayrı zamanlarda buyurulmuş olması ihtimali vardır. En meşhur rivayet, namazlarda «Tahiyyat» dan sonra okuduğumuz salâvatdır.

1153- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Hazreti Musa fAleyhisselâm) yüksek hayalı bir zat idi. Bu hal da, şu mealdeki Allah Tealâ Hazretlerinin kelâmının ifadesidir: Ey iman edenler! Sizler, Musa'ya

(iftira ederek) eziyet verenler gibi olmayın; nihayet Allah onu dediklerinden temize çıkardı. O, Allah katında çok itibarlı kişidir.» (Ahzab: 69)
Mütercim :
Musa Aleyhisselâm vücudunu yıkarken onu çıplak olarak hiç kimse görmemişti. Daima vücudunu göstermekten sakındığı için îs-raîl oğulları aleyhine sözler etmişler, kendisinde fıtık hastalığı olduğu için bizimle çıplak olarak yıkanmıyor, demişlerdi. Böylece lüzumsuz sözler söyliyerek ona eziyet etmişler. Sonra Allah Tealâ Hazretleri, Musa Aleyhisselâm'ı onların kötü isnatlarından temize çıkardı. Buna dair hadiş-i şerif, Gusül Bölümünde geçmiştir.[109][22]

SEBE SURESİ

1154- îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gün Mekke'de Safa tepesine çıkıp: «yetişin, imdat!» diye seslendi. Kureyş kavmi hemen çevresinde toplandılar. Hazreti peygambere, neyin var senin? diye sordular. Peygamber efendimiz onlara şöyle buyurdu:
«Bakınız, düşmanın sabahleyin veya akşamleyin size saldıracağını haber versem bana inanırmıydınız?» Onlar cevab olarak:
— Evet, inanırdık: dediler.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«îşte ben, (iman etmediğiniz takdirde uğrayacağınız) şiddetli bir azabın önünde sizi uyaran bir peygamberim.» buyurdu. Sonra Ebû Leheb şöyle dedi:
— Yok olasıca sen bizi buraya bunun için mi topîadm? Bunun üzerine, «Ebû Leheb'in iki eli kurusun» mealindeki Tebbet sûresi nazil oldu.

1155- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Allah Tealâ, dünyayı kabzasına alır, gökleri de sağ eliyle dürer
ve sonra şöyle buyurur: İşte (gerçek manada) hükümdar benim.
Dünya hükümdarları nerede?»[110][23]

ZÜMER SÛRESİ

1156- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Sûra birinci üfleyişle ikinci üfleyişin arası kırktır. İnsan vücudundan kuyruk sokumu kemiğinden başka bütün kısımları çürür. îşte bu çürümeyen kısımdan tekrar yaratılış teşekkül ettirilecektir.»
Mütercim ;

Ayeti kerimede buyuruldugu gibi, kıyamet günüde iki defa İsrafil tarafından Sûr'a üfürülecektir. İlk üfürülüşte, gökte ve yerde olan bütün canlılar ölecektir; ancak Allah'ın dü^diği bazı yaratıklar kalır. İkinci kez sûra üfürülünce, bütün ölüler dirilip mezarlarından çıkacaklar ve acaba ne olacağız diye şaşkınlıkla bekleyeceklerdir. İşte bu iki üfürülüş arası kırk yıl, yahud kır ay, yahud kırk gün olacaktır.
Bir de, insanın bütün azaları (organları) çürüyecek. Fakat yalnız kuyruk sokumu kemiği çürümeyecektir. Bu kısmın parçalanamaya-cak kadar küçük bir cüz (atom) olduğu söylenmektedir. İşte insanın tekrar yaratılması bu parçalanamıyan küçük cüzden olacaktır.
Ebû Hüreyre Hazretlerine «Kırk» sayısının ne olduğu sorulunca, ben cevab vermeğe yetkili değilim, dedi.
Diğer vücudlan çürümeyen Peygamberler, şehidler ve bazı kimseler, başka bir hadîsle istisna edilmişlerdir.[111][24]

CASİYE SÛRESİ

1157- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Azîz ve Yüce olan Allah buyurdu: İnsanoğlu beni incitiyor. Zamana sövüyor; halbuki zaman benim idare benim elimdedir. Geceyi ve gündüzü ben çeviriyorum.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifte geçen «Dehr (zaman) benim» ifadesini anlamayan bazı kimseler, Kur'an-ı kerimde inançları beyan edilen «Bizi dehîrden (tabiattan) başkası helak etmez» inancında bulunanların sapık yoluna düşmüşlerdir.
İbni Hazim ve ona uyan bir kısım alimler de, «Dehr» kelimesini Allah'ın isimlerinden (Esma-i Hüsnâ'dan) saymışlardır. Halbuki hadisi şerifin son kısmı, «Dehir benim* sözünün tam bir açıklamasıdır. Her iş benim kudret elimdedir. Zamanı belirleyen gece ve gündüzü yaratıp idare eden, nizam ve intizama koyan benim, buyurul-maktadır. Bu açıklama varken başka yorumlarda bulunmak sapıklık olur.
Ayrıca Allah'ı inkâr eden tabiatçıların «Bizi ancak tabiat helak eder» (Casiye: 24) küfür sözlerini Cenabı Hak red ve iptal için» «Onlar ancak yalan söylüyorlar» (Yûnus: 66) buyuruyor. Artık bu apaçık gerçekten sonra, bunun manasında şübhelenmek veya başka manalara sapmak olur mu?
Allah hiç bir şeyden incinmez ve elem duymaz. Bununla beraber «İnsanoğlu beni incitiyor» sözünün buyurulmuş olması, dehre şovenler benim gazabımı kazanırlar anlamındadır. Nitekim: «Allah'a ve onun peygamberine eziyet edenlere Allah hem dünyada, hem de ahirette lanet etmiştir» (Ahzab: 57)

mealindeki ayeti kerime de, bu manayı açıklamaktadır. Allah'ın rızasına aykırı olarak peygambere iftira etmek suretiyle ona eziyet edenleri Allah hem dünyada perişan edecek, hem de yine gazabı ile ahirette onlara acıklı azab .taddıra-caktır.[112][25]

MUHAMMED (KITAL) SÛRESİ

1158- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri bütün yaratıkları yarattı ve yaratma işini tamamlayınca rahim (akrabalık) ayağa kalkıp Rahman olan Allah'ın azamet eteğine sığındı. Allah Tealâ ona: geri çekil, buyurdu. Rahim (akrabalık) dedi ki:
— Burası, akrabalık bağının kesilmesinden sana sığınma makamıdır. Allah Teâlâ buyurdu:
— Sana bağlanana bağlanmaklığımdan ve seninle arayı kesenle arayı kesmekliğimden memnun olmaz mısın? Rahim cevab verdi:
— Evet yarabbi! memnun olurum. Cenabı hak:
— îşte böyle olacaktır, buyurdu.» (Senin hakkını gözetenlere merhamet edip nimet vereceğim, gözetmeyenleri de rahmetimden uzak tutacağım.) Hadîs-i şerifi rivayet e<-i~n Ebû hüreyre diyor ki: Dilerseniz şu mealdeki ayeti kerimeyi okuyunuz:
«Ey münafıklar! iktidar olsaydınız ülkede bozgunculuk yapmanız ve akrabalık bağlarını koparmanız sizden beklenirdi elbet.» (Kıtal = Muhammed: 22)[113][26]

KAF SÛRESİ

1159- Hazreti Enes'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir: «Cehennemlikler ateşe atılır ve Cehennem daha var mı? der. Nihayet Allah, cehenneme kudret ayağını koyacak ve cehennem: — Yeter, yeter, diyecektir.»
Mütercim:
Allah Tealâ Hazretleri cehennemi tazyik edip sıkıştıracak. Onu ayak altına almışçasına zelil kılacak. O zaman cehennem: Aman yeter, yeter; gücüm kalmadı, diyecek. Cehennemin konuşması, hal lisanı ile olabileceği gibi, Allah'ın konuşturması ile de olabilir.

1160- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Cehennem (Allah tarafından) sorulun - Doldun mu? Cehennem cevab verir:
— Daha var mı? Bunun üzerine Allah Tealâ cehenneme kudret ayağını koyar ve cehennem:

— Artık yeter, yeter, der.»

1161- Ebü HÜreyre'den CRadıyallahu Anlı) rivayet edilmiştir: «Cennet ile cehennem karşılıklı olarak düleşecekler: Cehennem diyecek ki, ben büyüklük taslayanlara ve zorbalara tahsis edildim. Cennet de diyecek ki, bana ancak insanların zayıfları ile insanların gözünden düşmüş fakirler girecektir. Sonra Allah Tealâ Cennete şöyle buyuracak:
— Sen benim rahmetimsin (rahmet ettiğim yersin). Kullarımdan dilediğime seninle merhamet ederim.
Cehenneme de şöyle buyurdu:
— Sen ancak bir azabsın (azab yerisin)-. Kullarımdan dilediğim kimseye seninle azab ederim. Her ikiniz için dolmak hakkı vardır (boş yeriniz kalmayacaktır). Ancak cehennem, Allah Tealâ kudretiyle tazyik etmedikçe dolmayacaktır. O zaman cehennem: Yeter, yeter, diyecektir. O zaman cehennem tamamen dolmuş olur ve iç içe girerek kapanır. Böylece Allah Tealâ Hazretleri kullarından (yaratıklarından) hiç kimseye zulüm etmez. Cennetin boş kalan yerini doldurmak için, Allah Tealâ yeniden bazı yaratıklar yaratır ve onlarla cenneti doldurur.»
Mütercim:
Cehenneme «Doldum mu?» sorulup buna: «Daha var mı?» cevabının verilmesi şeklindeki mükâleme, bir kısım alimlere göre Cehennemlik olanlar cehenneme girmeden önce olacaktır; diğer bir kısmına göre de bunlar cehenneme girdikten sonra olacaktır. Buna dair geniş bilgi, tefsir kitablannda vardır.[114][27]

NECM SÛRESİ

1162- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Kim yemin eder def yemininde: Lât ve Üzza (putları) hakkı için, derse, hemen arkasından (bu günahı örtmek için «Lâ İlahe İllallah» desin. Kim de arkadaşına: Gel, kumar oynayalım, derse, o da (bu günahı örtmek için) sadaka versin.»
Mütercim:
KasıdJı olarak Lât ve Uzza putlarına hürmet için bunlar adına yemin eden şübhesiz kâfir olur. Fakat cehalet sebebiyle ve kasıdsız olarak derse, onun keffareti «Lâ İlahe illallah» sözü ile önceki ifadesini terk etmesidir.[115][28]

RAHMAN SÛRESİ

1163- Abdullah bin Kays (Radıyallahu Anh) derki:

«İki cennet vardır ki, onların kap-kacağı ve içlerindeki eşya lar hep gümüştendir. İki cennet de vardır ki, bunların kap-kacağı ve içlerinde olan eşyalar hep altındandır. Bir de ADN cennetinden olan insanlarla Rabî erini görmeleri arasında Allah'ın zatmdaki Azamet perdesinden başka hiç bir engel yoktur.»

1164 - Abdullah bin Kays'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Cennette, içi boş inciden yapılmış altmış mil genişliğinde bir çadır vardır. Çadırın her köşesinde (müminler için) Hurî'ler vardır ve bunlar birbirlerini görmezler. Müminler bunların (Hurilerin) etrafında dolaşır ve eğlenirler. Bir de iki cennet vardır ki, onların kap-kaçağı ve içerlerinde bulunan eşyalar gümüştendir. İki cennet de vardır ki, onların kap-kacağı ve içerlerinde bulunan eşyalar altındadır. Adn cennetin de olan insanlarla Rablerini görmeleri arasında, Allah'ın zatındaki azamet perdesinden başka hiç bir engel yoktur.»
Mütercim:
Bu hadîsi şe-rifte, Allah'ın azamet ve kibriyası, zatının görünmesine engel olacaktır diye sananlara cevab olarak Şerkavl şerhinde Şöyle denmektedir: Geçen hadîs-i şeriflerde Allah'ın cennette görüB-meyeceğine dair herhangi bir işaret yoktur. Çünkü Adn cennetinde bulunanlara ve belirli bir zamanda görünmemesi, cennetin her yerinde ve her zaman için görünmemesi demek değildir. Yahud, Allah Tealâ Hazretlerini görmeye engel, Allah'ın azametinden başka bir şey olamaz. Allah'ın dilemesiyle görüş olur, demektir. Böylece en güzel bir tevil yapılmıştır.
Ehli sünnet inancında, keyfiyet ve misal olmaksızın ahirette Allah Tealâ Hazretlerinin cemalini müminler görecekler ve bundan en büyük manevî hazzı duyacaklardır.[116][29]

MÜMTEHÎNE SÛRESİ

1165- Hazret! Ali (Kerremellahu Vecheh) der kî* Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, benimle beraber Zübeyr ve Mikdad'ı görevlendirdi ve bize şöyle buyurdu:
«Gidiniz; Hah bahçesine vardığınızda orada, üzerinde mektub taşıyan deveye binmiş bir kadın vardır. O mektubu kadından alınız.»
Biz de, hayvanlarımızı koşturarak yola çıktık. Hah meydanına vardığımız zaman, gerçekten Hazreti Peygamberin buyurdukları gibi, deve üzerinde sür'atle gitmekte olan bir kadın bulduk. Kadına:
— Üzerinde taşıdığın mektubu çıkar, dedik. Kadın;
— Yanımda hiç bir mektup yoktur, dedi. Biz kendisine:

— Ya mektubu çıkaracaksın, değilse seni soyup arayacağız, dedik. Bunun üzerine kadın, örgülü saçları arasında bulunan bir mektubu çıkarıp bize verdi. Biz hemen Medine'ye dönerek o mektubu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e verdik. Bir de mektup açılıp okununca, içinde,
Hatıb ibni Ebi Belte'a tarafından Mekke müşriklerinden birine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selîem'in askeri harekâtından bazı hususlar ve emirler haber verilmekteydi:
Sonra Hazreti Peygamber Hatıb'ı huzura getirterek ona sordu;
«Bu (yaptığın iş) nedir, ey Hatıb:
— Ya Resul ali ah, bu iş için beni cezalandırmakta acele buyurmayınız, dedi ve şöyle özür beyan etmeğe başladı:
— Ya Resûlallah! Ben aslen Kureyş kabilesinden değilim; fakat Kureyş içinde büyümüş ve yetişmiş kimsesiz bir adamım. Sizinle beraber olan diğer muhacirlerin Mekke'de kalan aile ferdleri ile mallarını koruyacak Mekke'deki müşriklerden akraba ve yakınları vardır. Halbuki benim orada kalan ailemi ve mallarımı koruyabilecek hiç bir akraba ve yardımcım yoktur. İşte böyle Kureyş içinde akraba ve dosttan mahrum olduğum için, orada bulunan çoluk-çocu-ğumu korumalarına bir vesile olsun diye, onlara yaranma niyeti ile bu mektubu yazmıştım. Yoksa dinimden çıkarak veya onlar safına geçerek bu mektubu yazmadım.
Bunun üzerine Hazreti Peygamber ashabı kiramı toplayarak onlara şöyle buyurdu: «Bu adam, gerçekten size doğruyu söyledi.» Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) söz alarak:
— Ya Resûlallah! Bırakınız bunun boynunu vurayım, dedi. Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:
-Bu Hatıb, Bedir savaşında bulundu. Ne biliyorsun, belki Bedir gününde Allah Azze ve Celle Hazretleri Bedir gazilerine bakarak: Artık bundan sonra ne yaparsanız yapınız; muhakkak ben sizi bağışladım, buyurmuştur.»
«Bu hadîs-i şerifin rivayetinde Amr bin Dinar der ki: «Ey iman edenler! Düşmanlarımı ve düşmanlarınızı dost edinmeyiniz» mealindeki ayeti kerime (Mümtehine: 1) bu Hatıb olayı hakkında nazil olmuştur.
Mütercim:
Nakledildiğine göre hicret yılının sekizinci senesinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seliem Mekke fethi için savaşa çıkılacağını ashaba haber vermişti. Hatıb bunu öğrenince, Hazreti Peygamberin bu niyetini bildiren bir mektüb yazarak Sare adındaki bir kadınla Mekke'ye göndermeye kalkıştı. Hazreti Cibril (Aleyhisselâm) gelip bu işi Peygambere haber verdi. Hazreti Peygamber de ashabın ileri gelenlerinden Ali, Ammar, Talha, Zübeyir, Mikdad ve Ebû Mersed (Radıyallahu Anhüm) hazretlerini gönderip bu kadını, Hah adındaki ovada

yakalamalarını ve kendisinde olan mektubu almalarını, eğer mektubu vermezse boynunu vurmalarını emretti.
Ashabı kiram ayni yerde kadını yakaladılar ve üzerindeki mektubu istediler. Kadın mektubu inkâr etti, vermedi. Hazreti Ali kılıcını sıyırınca, kadın saç örgütleri arasında bulunan mektubu çıkarıp verdi. Bu mektup Hazreti peygambere takdim edilince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seliem, Hatıb'ı huzura çağırdı ve yukarda metinde geçtiği gibi karşılıklı konuşma oldu ve sonunda bu ayeti kerime nazil oldu (mealen):
«Ey iman edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dost edinmeyin. Siz onlara (mektup göndererek bağlılık ve) sevgi yolluyorsunuzi halbuki onlar, Kur'andan size geleni inkâr ettiler. Rabbınız olan Allah'a iman ediyorsunuz diye sizi ve peygamberi (Mekke'den) çıkarıyorlardı. Eğer siz benim yolumda ve rızam uğrunda cihad için (Mekke'den Medine'ye) çiktmızsa (düşmanlarımı ve düşmanlarınızı dost edinmeyin). Siz sevgi göstererek onlara sır veriyorsunuz; halbuki ben sizin gizlediklerinizi de, açıkladıklarınızı da biliyorum. Sizden kim bunu yaparsa muhakkak doğru yoldan sapmıştır.»[117][30]

CUMA SÛRESİ

1166- Ebû Hüreyre (Radıyalîahu Anh) der ki:
Biz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Seîlem'in huzurunda oturmakta iken, Cuma sûresi nazil oldu. Bu sûreyi Hazreti peygamber okudu. «Henüz o ümmî Arablara katılmamış olan diğer (ırklardan da bütün) insanlara (o peygamberi gönderdi).» (Cuma: 3) mealindeki ayeti kerimeyi okuyunca, bu henüz katılmayan kimseler kimlerdir? diye Hazreti peygambere soruldu. Bu soru üç defa tekrarlanınca, Hazreti Peygamber mübarek elini yanında bulunan Selmanî Farisî'nin omuzuna koyarak şöyle buyurdu:
«îman, Süreyya yıldızında olsa, bunlardan birtakım kişiler veya bir kişi, mutlaka onu elde ederdi.»
(Nitekim arab olmayan ve sonradan gelen büyük islâm mücte-hidleri yetişmiş ve islâm dinine büyük hizmetleri olmuştur.)[118][31]

MÜNAFIKÛN SÛRESİ

1167- Zeyd bin Erkam (Radıyallahu Anh) der ki:
Biz Tebük savaşında bütün ashabla bir arada iken, (münafıklarr dan) Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ün kendi adamlarına şöyle dediğini işitmiştini: Siz bundan sonra Peygamberin etrafında bulunan muhacirlere hiç bir şekilde yardımda

bulunmayın, onlara bir şey vermeyin. Böyle yaparsanız, onlar peygamberin etrafından dağılırlar ve ev sahibi biz şerefli kimseler, o sığıntıları Medine'den çıkarmış oluruz.
Ben de bu sözleri amcam Sa'd bin Ubade'ye yahud Hazreti Ömer'e söyledim. Hazreti Ömer de bunu Peygamber efendimize bildirdi. Sonra Hazreti Peygamber beni huzurlarına çağırarak işi benden tahkik etti. Ben de olduğu gibi söylenenleri anlattım. Bundan sonra Hazreti Peygamber, Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ü ve arkadaşlarını huzura getirterek, böyle mi konuştunuz? diye sordu. Onların hepsi yemin ederek tamamen inkâr ettiler. Onlann toplu bir şekilde ve yemin ederek söylediklerini inkâr etmeleri beni yalancı durumuna soktu. Buna öyle üzüldüm ki, hayatımda böyle bir üzüntü ve keder çekmedim. Böyle keder içinde evime çekilip oturdum. Benim üzüntüm yetmiyormuş gibi, amcam Sa'd bin Ubade, neden rahat durmadın, basma iş çıkarıp peygambere karşı yalancı oldun, diyerek beni azarlıyordu.
Sonra. Allah Allah Tealâ Hazretleri beni doğrulayan: «Allah'ın Peygamberi yanında bulunan (göçmen Yoksul) lan beslemeyin ki, dağılıp gitsinler, diyenler onların kendileridir. Halbuki göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır; fakat münafıklar (bunu) anlamazlar. Diyorlar ki: (eğer bu savaştan) Medine'ye bir dönersek, and olsun, güçlü olan güçsüz olanı oradan çıkaracaktır. Halbuki kuvvet ve üstünlük Allah'ın, Resulünün ve müminlerindir; fakat münafıklar bilmezler.» (Münafıkûn: 7-8) mealindeki ayeti, kerimeyi indirdi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bir adam göndererek beni huzurlarına çağırdı. Sonra bu ayetleri okuyarak bana söyle buyurdu:
«Allah Tealâ Hazretleri seni doğruladı, ya Zeyd!»[119][32]

1168- Zeyd biît Erkam'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir!
«Allah'ım! Ensar'ı (Medineli ashabı), Ensar'ın oğullarım ve En-sar'm oğullarının oğullarını bağışla.»

TAHRİM SÛRESİ

1169- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri pâk zevcelerinden Cahş kızı Zeyneb'in evinde bal şerbeti içer ve yanında fazla kalırdı. (Buna kıskandığımızdan) Hazreti Ömer'in kızı Hafsa ile şöyle anlaştık: Hazreti Peygamber, hangimizin evine gelirse, ya Re-sûlallah! Sen meğâfir (tatlı fakat kokusu hoş olmayan bir bitki usaresi) mi yedin? Senden meğâfîr kokusu alıyorum, desin. Sonra Hazreti Peygamber, zevcesi Hafsa'nm yanma gidince,

Hafsa konuştuğumuz şekilde Hazreti Peygambere hitab etti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Hayır, meğafîr yemedim. Fakat Cahş kızı Zeyneb'in evinde bal şerbeti içerdim. Yemin ettim, bir daha içmeyeceğim ve bunu da hiç kimseye söyleme.»
Mütercim
Hazreti Hafsa, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sırrını (bal şerbeti içmiyeceğine dair yemin edişini) Hazreti Aişe'ye anlatıp haber verdi. Bunun üzerine: «Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi neden haram kılıyorsun» mealindeki ayet nazil oldu. (Tah-rîm: D
Bu ayetin nüzul sebebi hakkında bir rivayet de şudur: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellenı, zevcesi Hazreti Hafsa'yı nöbetlerinde ziyaret ettikleri bir günde, Hazreti Hafsa peygamberin izniyle babasına gitmişti. Hazreti Peygamber de kendisine hizmet için cariyesi Mariye'yi çağırmış ve ona hizmet ettirmişti. Hazreti Hafsa bunu öğrenince çok üzüldü. Bunun üzerine Hazreti peygamber ona şöyle buyurdu:
«Mariye'yi kendime haram edersem razı olurmusun?» Hafsa: — Evet, razı olurum deyince, Hazreti Peygamber: «tşte haram ettim. Fakat bunu sakın hiç kimseye söyleme.»* buyurdu. Sonra Hazreti Hafsa, Peygamberin bu sırrını Hazreti Aişe'ye söyledi.
Fethu'1-Barî şerhinde ayetin nüzul sebebi olarak bu olayı (Mariye hadisesi) tercihli gösteriliyor. Fakat Buhari şerhinde açıklandığı üzere, bal şerbetinin haram kılınması hususu tercih edilmiştir.

1l70- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) der ki:
«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi neden haram kılıyorsun?» mealindeki ayet nazil olunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri pâk zevcelerinden ayrılarak, «bir ay, onların yanlarına varmayacağım» diye yemin etmiş ve çardağına çekilmişti îzin aldıktan sonra Hazreti Peygamberin huzuruna vardım Gördüğüm manzara şu idi: Hazreti Peygamberin altında kuru bir hasır, başının altında, içi Uf dolu deriden bir yastık; Ayak ucunda, deri tabaklamakta kullanılan selem ağacının yaprakları- başucunda, küçük bir su kırbası (tulumu) asılı ve Hazreti Peygamberin hasıra değen yan taraflarına hasırın izleri çıkmıştı. Bu durumdan son. derece duygulandım ve ağlamaya başladım. Hazretı Peygamber bana:
«Ne ağlıyorsun?» buyurdu. Dedim ki:
— Ya Resûlallah! îran ve Rûm imparatorları rahatlık ve nimet içinde yüzüyorlar. Allah'ın Peygamberi olduğun halde senin bu haline üzülüyorum. Bunun üzerine bana şöyle buyurdu:
«Dünya onların, ahiretin de bizim olmasına razı değil misin?.

Sonra ben, bu düşüncemden dolayı Allah'dan mağfiret düedım.[120][33]

NÛN SÛRESÎ

1171- Harise bin Vehb El-Huzaî (Radıyallahu Anh) der ki:
«Dikkat ediniz! Size cennet ehli kimdir bildireceğim: Her düşkün ve küçümsenen kimse ki, Allah adına yemin etse. Allah onu doğru çıkarır. Dikkat ediniz! Size cehennem ehlini bildireceğim: Her kaba cimri ve kibirli kişidir.»
(«Kaba, üstelik de haramzadedir. Mal ve evlât sahibi olduğu için de gururlanır.» mealindeki ayeti kerime bu vasıfta bulunanları açıklamaktadır. (Nün: 13)

1172- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh) derki:
«Rabbimiz (kıyamette) dizini açar ve her mümin, erkek ve kadın ona secde ederler. Ancak dünyada riya ve gösteriş için secde etmiş olanlar kalır. Bunlardan her biri, secde etmeye davranırsa da sırtı yekpare oluverir, secdeye varamaz.»
Mütercim:
«Dizin açıldığı gün» (Nün: 42) mealindeki ayeti kerimenin manası şiddetin açıldığı gün demektir. O günde münafıklarla kâfirlere secde emredilince, vücutları kas katı kesilip secdeye varamayacaklar. Pişmanlık ve utançlarından yüzlerini, gözlerini kapayacaklar. Onları bayağılık ve zillet kaplayacak. Onlar dünyada ilçen, sıhhat ve afiyet üzere bulunurlarken Allah'a secde etmeye davet edildikleri zaman buna icab etmezlerdi.[121][34]

MÛDDESSİR SÛRESİ

1173- Hazreti Cabir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Ben, Hira dağında mücavir kalmıştım. Bu mücavirliğimi tamamlayıp vadiye indiğimde, bana seslenildi. Önüme, arkama, sağıma ve soluma baktım. Derken birden, yerle gök arasında bir taht üzerinde Cibril'i oturuyor gördüm. Sonra hemen Hatice'nin yanma vardım ve dedim ki: Beni örtünüz ve üzerime soğuk su dökünüz O zaman bana: Ey örtüye bürünen (peygamber)! Kalk ve (insanları Allah'ın azabı ile) korkut. Rabbini de yücelt, ayeti nazil oldu.» (Mud-dessir: 1-3)[122][35]

NAZİAT SÛRESİ

1174- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ortaparmak ve şehadet parmağı ile şöyle (dikerek) işaret etti ve buyurdu ki:
«Benim peygamber olarak gönderilmemle kıyamet, şu iki (parmak) gibidir.»
Mütercim:
Orta parmakla işaret parmağı arasında başka bir engel olmadığı gibi, Hazreti Peygamber ile kıyamet vakti arasında başka bir peygamber olmayacaktır. İki parmağın birbirine olan yakınlığı veya iki parmak miktarı ne ise, kıyametle peygamber arasında öyle bir yakınlık veya miktar vardır. Ancak bu işaretten kıyametin ne kadar yakın olduğuna dair kesin bir ölçü verilemez. Çünkü ilk hayatın başlangıcı kaç yüz bin sene önce olduğu kesinlikle bilinememektedir. Bu itibarla bir nispet yapılması hiç bir zaman doğru olmaz. Yine de kıyametin kopması için uzun bir müddet daha düşünülebilir.[123][36]

ABESE SÛRESİ

1175- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir.-
«Kur'anY ezberleyerek düzgün okuyanın hali, Allah'ın ikramına mazhar olmuş meleklerle beraber olmaktır. Kur'an'ı güçlük ve zahmetle okuyanın hali de, iki kat sevaba nail olmaktır.» (Biri Kur'an okuma sevabıdır^ diğeri de çektiği zahmetin sevabıdır.)

1176- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştin
«Kıyamette hesab için insanlar Rablerinin huzurunda durdukları zaman, onların her birinin terleri kulaklarının yarılarına kadar ulaşacak şekilde ter içinde kaybolacaklardır (ter içine batmış olacaklardır.) »[124][37]

ÎNŞİKAK SÛRESİ

1177- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir: «Hesabı tartışılan hiç kimse yoktur ki, helak olmasın.» Ben dedim ki ya Resûlallah! Kur'an-ı Kerim'de Cenabı Allah «Kitabı (amel defteri) sağ eline verilen kimsenin, hemen hesabı kolayca görülecek, buyurduğuna göre nasıl olur? Bana şu cevabı verdiler:
«Bu ayeti kerime, kula amel defterinin arz edilişini beyandır. Kullara iyi amelleri gösterilir. Fakat hesabı incelenen kimse, muhakkak helak olur.»[125][38]

ŞEMS SÛRESİ

1178- Abdullah bin Zem'a (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellern'den hutbe okurken işittim; Salih peygamberin devesinden ve onu öldürenden bahsediyordu. «(Semud kavminin) azılısı fırlayınca,» (Şems suresi: 12) mealindeki ayeti okuyarak şöyle buyurmuştu:
«Salih peygamberin devesine atılıp onu öldüren, kendi kabilesi içinde güçlü kuvvetli ve soydaşları arasında (Mekke'de kâfir olarak ölen ve Abdullah'ın babası olan) Ebû Zem'e gibi arkalı bir adamdı.» Sonra Hazreti peygamber hanımlardan anlattı ve şöyle buyurdu-.
«Sizden biriniz kalkar da kölesini kırbaçlar gibi karısını kırbaçlar ve belki de o günün sonunda onu yatağına alır.»
Sonra hutbeye devam, ederek insanlara öğüt verdi ve câhiliyet zamanında yellenen kimseye gülünmesine temas ederek:
«Herhangi biriniz, kendisinin de yaptığı bir işten dolayı niçin gülüyor?» buyurdu.[126][39]

ALÂK (İKRA) SÛRESİ

1179 - Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki: amber SalMlahu Aleyhi ve SeHem'e vahy
yanına döner ve ayni şekilde azıklanarak .
Kendisine hak (Allah'dan vahy) gelinceye kadar boyfe^deya Nihayet Hira dağı mağarasında iken kendisine melek (Cibril) Oku! dedi. Hazreti peygamber, «ben okumuş değilim.» diye cevap verdi. Resûl-i Ekrem buyurdu ki: Bunun üzerine o melek beni tutup sikti: takatim kesilinceye kadar. Sonra, beni bıraktı ve: Oku! dedi. Beni Okumuş değilim, dedim. İkinci defa beni tutup sikti: takatim kesilinceye kadar. Sonra beni bıraktı ve: Oku! dedi. Ben: Okumuş değilim, dedim. Üçüncü defa beni tutup sîkti; sonra beni bıraktı. Bunun üzerine Cibril:
«(Her şeyi) yaratan Rabbin adı ile oku. O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Senin Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir.» mealindeki (Alâk: 1-3) ayetleri okudu.»
Hazreti Peygamberin kalbi titreyerek zevcesi Huveylid kızı Hatice'nin yanına vardı. Hemen şöyle buyurdu:
«Beni Örtünüz, beni örtünüz!» Derhal onu örttüler. Nihayet korku ondan gidince, Hatice'ye başından geçeni anlattı; kendimden korktum, dedi. Hatice dedi ki: Hayır (korkma), Allah'a yemin ederim ki, hiç bir zaman seni utandırmaz. Sen yakınlarına iyilik edersin, biçarelerin yükünü yüklenirsin, varlıksızın gönlünü kazanırsın, konuğu ağırlarsın ve Hak'tan gelen güçlüklere yardımcı olursun.
Sonra Hazreti Hatice, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i amcasının oğlu Varaka'ya götürdü. Varaka'mn babası Nevfel, onun babası Esed, onun babası

Abdül'Uzza'dır. Bu kimse cehiliyet devrinde hıristiyanlaşmıştı. İbranî'ce yazardı. Allah'ın verdiği imkân kadar İncil'den İbranî'ce yazardı. Yaşlı bir ihtiyardı. Gözleri de kör olmuştu. Hazreti Hatice ona dedi ki:
— Ey Amcazadem! Biraderzadeni (kocamı) dinle. Bunun üzerine Varaka, Hazreti peygambere sordu:
— Ey biraderzadenı! Ne görüyorsun (halin nedir)? Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeHem de, gördüğü şeyleri ona haber verdi.
Varaka, Hazreti Peygambere dedi ki:
—. Bu (gördüğün melek), Allah'ın Hazreti Musa'ya indirdiği Cibril'dir. Keşke o (peygamberlik) zamanında bir genç olaydım, keşke kavmin seni memleketinden çıkaracağı vakit sağ olaydım. Hazreti Peygamber sordu:
«Onlar beni çıkaracaklar mı?» Varaka dedi ki:
— Evet, Senin geldiğin şekilde (peygamber olarak) gelen her kişiye muhakkak düşmanlık yapılmıştır. Eğer ben senin gününe ka^_ vuşursam sana var gücümle yardım ederim. Sonra Varaka'mn vefatı çok sürmedi, bir müddet sonra öldü. Vahiyde bir ara kesildi.

1180- Cabir (Radıyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:
«Ben, yolda yürürken gökten bir ses işittim. Gözümü kaldırdım; bir de ne göreyim, Hİra'da bana gelen Melek, yerle gök arasında olan bir taht üzerinde oturuyor! Ondan korktum ve geri döndüm. Dedim ki: Beni örtün, beni örtün! Sonra Allah Tealâ, şu mealdeki ayetleri indirdi:
«Ey örtüye bürünen (peygamber)! Kalk da (insanları Allah'ın azabı ile) korkut. Rabbini yücelt. Elbiseni de (daima) temiz tut. Azaba sebeb olan şeyleri terkde azimli ol.» (Müddessir: 1-5)
Bundan sonra arka arkaya vahy gelmeğe başladı.
Mütercim:
Hazreti Musa'ya olan İlâhî tecellide ve diğer peygamberlerde de dehşet ve korku hali olmuştur. Hazreti Meryem de: Keski öleydim de, bu halleri görmeyeydim, demişti.
Bu iki hadîs-i şerif Buharî'nin başında «Vahyin Başlaması» bölümünde geçtiği gibi, burada da zikredilmiştir. Bunun için biz, bu «Züb-de» adlı kitabımızda bu hadîsi şerifleri başta zikretmiyerek burada naklettik. Çünkü «Zübde» ye ftazreti Peygamberin besmelesiyle banlamayı tercih ettik.
— İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Ebû Cehil'in: Eğer-ben Kabe yanında Muhammed'in namaz kıldığını görürsem, muhakkak onun boynuna basacağım, dediğini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem işitince şöyle buyurdu:
«Eğer {Ebû Cehil) o işi yapmış olsa, derhal melekler onu yok ederlerdi.»

Mütercim:
Kütüb-i Sitte, diye şöhret bulan altı hadîs kitabından «Nesa'î» nin sahihinde bu hadîs-i şerifin ilâvesi vardır:
«Çok geçmeden Ebû Cehil tasarlamış olduğu bu çirkin işi başarmak için Hazreti Peygamber namazda iken teşebbüse geçti. Fakat o anda elini yüzüne siper ederek geri dönüp kaçmaya başladı. Orada kendisini görenler: Sana ne oldu? diye sordular. Ebû Cehil cevab verdi»
— Aman, benimle Muhammed arasında ateşten korkunç bir hendek ve kanatlar vardı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu: «Eğer Ebû Cehil bana yaklaşmış- olsaydı, melekler onu yakalayıp vücudunu paramparça edeceklerdi.»[127][40]

KEVSER SÛRESİ

1182- Enes'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Mi'raç gecesinde büyük bir nehire vardım. Nehirin her iki yanı, içi boş inci kubbeleri idi. Ben sordum: Ey Cibril! Bu nedir? Dedi ki: Bu, Kevser nehiridir. (Allah'ın sana ihsan ettiği cennetteki Kevser'dir).»[128][41]

NASR SÛRESİ

1183- Hazreti Aişe {Radıyallahu Anha) der ki:
Nasır sûresi nazil olduktan sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri her namazın secde ve rükû'unda muhakkak:
«Ey Rabbimiz! Sana hamd eder olduğumuz halde seni noksanlıklardan tenzih ederiz. Allah'ım, beni mağfiret buyur.» derdi.
Mütercim:
Nasır (İza câe) sûresinin meali şöyle:
«Allah'ın zaferi ve Mekke'nin fethi gelip de insanları Allah'ın dinine bölük bölük girerlerken gördüğün zaman, artık Rabbini hamd ile teşbih et ve ondan mağfiret dile. Muhakkak ki Allah Teyvab'dır tevbeleri kabul buyurandır.»
Bu sûreye Tevdi (veda) derler. Bu sûrede Hazreti Peygamberin dünyadan veda edip ayrılacağına işaret olduğu söylenir. Hazreti Abbas bu işareti sezerek ağlamış. Bir rivayette bu sûrenin inmesinden iki sene sonra Hazreti Peygamber cennete göçmüştür.[129][42]

MUAVVİZETEYN SÛRELERİ

1184- Ub'eyy bin Kâ'b (Radıyallahu Anh) der ki:
Ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Muav-vizeteyn (Felak ve Nas) sûrelerinden sorunca şu cevabı verdiler:
«Bana v-ahyedildi ve ben de okudum.»
(Muavvizeteyn Allah kelâmıdır. Peyganıber'e nasıl Cyahy edilerek) okundu ise, o da aynını okudu. Bunların bütün kelimeleri Kur'andır. Bundan ümmetin icmal (ittifaklı) vardır. Bunların inkarı küfür olur.)[130][43]

KUR'ANIN FAZİLETLERİ BAHSİ

1185- Ebû HÜreyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Muhakkak her peygambere emsali olmayan bir mucize verilmiştir, ve o mucize üzerine insanlar o peygambere iman etmiştir. Bana verilen (mucize) de, Allah'ın bana vahy ettiği bir vahiydir (Kurbandır). Umarım ki kıyamet gününde en çok bağlıları bulunacak peygamber ben olurum.»
Mütercim:
Bütün peygamberlere ve resullere, bulundukları zamana göre insanların akıllarını hayrete düşürecek, ve peygambere imanı gerekli kılacak şekilde mucizeler verilmiştir. Hazreti Musa'nın asası ve Hazreti İsa'nın ölüleri diriltmesi gibi... Diğer peygamberlere verilen bu gibi değişik mucizeler bugün için ortada yoktur. Onların hepsi peygamberlerin kendi devirlerine ait olarak kalmıştır. Fakat son peygambere verilen mucize, Allah tarafından vahy edilerek indirilen Kur'an olmakla kıyamete kadar devam edip kalacaktır. Bunun için peygamberimizin kıyamet gününde bağlıları (kendisine iman etmiş olanlar), diğer peygamberlerin ümmetinden daha çok olacaktır. Çünkü kıyamete kadar gelecek olan insanlar, insan gücü üstünde olan Ku'ran-ı kerimin fesahat ve belagatını, ihtiva ettiği hikmet ve hükümleri, zaman geçmesiyle de manevî değerinin aynen üstün kaldığını görerek aciz kalacaklar ve iman edeceklerdir. Nitekim bu durum halen devam etmektedir. Müslümanların sayısı çoğalıp yayılmaktadır. Allah, müminlerin sayısını artırsın!
Hadîs alimleri bu hadisi şerifi bir kaç şekilde yorumlamışlardır:
1) Her peygambere, bulunduğu asırda en çok kıymet ve rağbet gören şeyin üstünde bir mucize verilmiştir. Sihrin ilerlediği bir devirde Hazreti Musa'ya asa verilerek sihirbazların bütün sihirleri yok edilmiştir. Tıbbın ilerlediği bir zamanda Hazreti îsa'ya ölüleri diriltmek mucizesi verilmiştir: Hicaz'da fesahat ve belagata-, edebî sanata kıymet verildiği ve şiir yarışmaları yapıldığı bir devirde de, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e bütün şair ve edibleri susturacak

Kur'an-ı kerim AUah'dan bir mucize olarak verilmiştir.
2) Diğer peygamberlerin mucizeleri kendi hayatları devresine bağlı kalmıştır. Kur'an-ı Kerimin mucizesi ise, kıyamete kadar devam edecektir.

1186- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hayatında, bir gün as-habdan Hişam bin Hakim adında biri namaz kılıyordu. Aşikâre olarak Kur'an okurken işittim ki, hazreti peygamberin bana öğrettiği okuyuş şeklinden başka bir şive ile okuyor. Nerde ise adamı hemen tutup namazdan çevirecek oldum. Sabırsızlıkla namazını tamamlamasını bekledim. Selâm verir vermez, kaçmasın diye hemen eteğinden yapışıp sımsıkı onu yakaladım ve: bu sûreyi bu şekilde okumayı sana kim öğretti, dedim. Hişam dedi ki, o şekilde okumayı bana Peygamber Sallalîahu Aleyhi ve Sellem öğretti. Sen yalan söylüyorsun; Hazreti Peygamber o sureyi bana, senin okuduğundan başka türlü öğretti, dedim. Sonra onu elbisesinden yakaladığım gibi, çekerek Hazreti Peygambere götürdüm ve:
— Ya Resûlallah! Bu Hişam, Furkan sûresini, sizin bana öğrettiğinizden başka bir şive ile okuyor, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:
«Sen onu (Hişam'ı) bırak.» Sonra Hazreti Peygamber Hişam'a hitab ederek: «Oku, ey Hişam! «buyurdu. Hişam da, evelce ondan işittiğim şekilde okudu. Onun bu okuyuşuna Hazreti Peygamber:
İşte bu şekilde indirildi.» buyurdu; Hişam'ın okuyuşunu tam buldu. Sonra Hazreti Peygamber bana hitab ederek:
«Oku, ey Ömer!» buyurdu. Ben de daha önce Hazreti Peygamberin bana öğrettiği şekilde o sûreyi okudum Benim okuyuşuma da:-
«İşte öyle indirilmiştir.» buyurdu; benim okuyuşumu da doğruladı. Sonra şöyle buyurdu:
«Gerçekten bu Kur'an yedi harf (şive) üzerine-inzal edildi. Siz, bunlardan kendinize kolay geleni okuyun.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin geniş açıklaması Husumet Bahsinde geçmiştir.

1187- Hazreti Fatıma (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana gizli olarak şöyle buyurmuştur:
«Cibril (Aleyhisselâm) her sene bana (bir defa) Kur'am arz-ederdi, (baştan sona kadar okurdu). Bu yıl ise, onu bana iki defa arz edip okudu. Onun bu işinden ecelimin geldiğini sanıyorum.»
Mütercim:
Her ramazan ayında Hazreti Cibril gelip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve

Sellem'in baştan sona kadar Kur'an'ı hatmedişini dinler ve ondan sonra da Hazreti Peygamber Cibril Aleyhisselâm'in ayni şekilde hatmini dinlerdi. Bu mana, metinde geçen karşılıklı okuyuş ifadesinden anlaşılmaktadır. Ben ona, o da bana okurdu manasını taşıdığından bu ikili okuyuş olduğu meydana çıkıyor. Bu da, Kur'an-î Kerimin baştan sona kelime ve harflerinin tamamen değişiklikten korunmuş olduğunun tesbitidir.

1188- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki: Komşum ve anadan kardeşim olan Katade'nin geceleri kısa olan «thlâs» sûresini çok tekraralayarak okuduğunu işittim. Onun bu işini azımsayarak kardeşimin halini Peygamber Sallallahu Aleyhi vo Sellem'e arzettim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, (o azıınsa-dığın) İhlâs sûresi, Kur'anın üçte birine muâdildir.»
(Sevab ve mükâfat yönünden yahut mana ve meziyetleri bakımından muâdil olur, denmektedir. Asıl itibariyle Kur'an üç ana mev-zuyu ihtiva eder. Bunlar, Dinî hükümler, Kıssalar ve haberler, tev-hid konularıdır. İşte İhlâs sûresi bu üçüncü kısım, olan tevhide ait olduğundan Kur'anın üçte birini teşkil etmektedir. Bir de denilebilir ki, îhlâs sûresini okumanın fazileti — sahih bîr iman ve ihlâs taşıyarak — Kur'anın üçte birini okumanın fazileti kadardır.

1189- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashabına sordu-. «Herhangi biriniz bir gecede Kuranın üçte birini okumaktan aciz kalır mı? (neden üçte* birini okumuyorsunuz?) «Bu teklif ashabı kirama ağır gelerek dediler ki: Ya Resûlallah* Kur'anın üçte birini her gece okumaya hangimizin gücü. yetebilir ki! Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Kul Hüveİlahu Ehad = thlas sûresi, Kur1 anın üçte biridir, (her gece onu okuyablirsiniz).»

1190- Üseyd bin Hudayr. (Radiyallahu Anh.) dan rivayet edilmiştir:
Üseyd bir gece atını bir yere bağlamış ve oğlu küçük Yahya da hayvana yakın bir yerde yatıp uyumuştu. Kendisi de Bakare sûresini sesli olarak okumaya başlayınca, bir ara at ürkerek öteye beriye sıçrar oldu. Üseyd okuyuşunu kesti. Hayvan da durdu. Tekrar sesle okumaya başlayınca, at yine ürküp tepindi. Üseyd yine okuyuşunu kesti. Hayvan da sakinleşti. Üçüncü defa aynen okuyunca hayvanın ükmesi üzerine, çocuğa bir zarar vermesin diye. Üseyd kalkdı ve oğlu Yahya'ı bir kenara çekti. O esnada gözü göğe. ilişince, beyaz bir bulut içinde parlak kandiller halinde çok sayıda nurlar gördü. Bunlai göğe doğru yükselerek kayboldular. Üseyd buna hayret ederek şaşa kaldı. Sabah olunca, gördüğü

manzarayı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme anlattığında Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Oku, ey Hudayr oğlu (Üseyd)!, Oku, ey Hudayr oğlu!» CKeşki durmayıp okumaya devam edeydin). Üseyd dedi ki:
— Ya Resûlallah! Çocuğum Yahya, hayvana yakın bir yerde yatıyordu. Hayvan ona bir zarar vermesin diye okuyuşumu kestim ve çocuğu yerinden kaldırdım. O esnada göğe doğru baktığım zaman bulut benzeri bir şey içinde kandiller gibi bir çok ışık ve nurlar gördüm. Bunlar göğe doğru yükselip gözümden kayboldular.
Hazreti Peygamber Üseyd'e sordu: «O şeyin ne olduğunu bilirmi-sin?». Üseyd:
— Hayır, ya Resûlallah; bilmiyorum. Dedi. Hazreti Peygamber buyurdu:
«Onlar meleklerdi. Senin sesin (kur'an okuyuşun) için yaklaşmışlardı. Eğer sen okuyuşuna devam stmiş olsaydın, onlar insanların gözlerinden kaçmaksızın sabahlayacak ve insanlar onlara bakacaklardı.»
Mütercim:
Üseyd bin Hudayr (Radıyallahu Anh), ses ve eda bakımından Kur'anı kerimi en güzel okuyanlardan biri idi. Ebû Musa Eİ-Eş'arî hakkında varid olan, «Davud (Aleyhisselâmî ailesine verilen hoş ses ve hasletlerden sana verilmiştir.» hadîs-i şerif, Üseyd hakkında da varid olmuştur. Üseyd Hazretlerinin bu özelliğinden dolayı melekler onun ses ve okuyuşuna ve ihîâsma aşık olarak onun tatlı okuyuşunu dinlemek için gelmişlerdi.

1191- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir;
«Hased (gıbta) ancak iki şeyde olur: 1) Bir adam ki, Allah ona Kur'an öğretmiş o da gece ve gündüz esasında Kur'an'ı okur ve komşusu da onu işitip: Keski falana (komşuma) verilen şey bana da ve-rileydi de, onun yaptığını yapaydım der. 2) Bir adam ki, Allah ona mal vermiştir de o malı hak yolunda harcıyor. Bunu bilen biri çıkıp diyor ki: Keski falan kimseye verilen mal bana da verileydi de onun yaptığı gibi yapaydım.»
tîşte bu iki şeye hased ve gıbta caizdir.)

1192- Hazf eti Osman'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Sizin hayırlınız, Kur'anı öğrenen ve onu başkasına öğretendir.»

1193- Osman bin Affan (Radıyallahu Anh) rivayet eder:
«Sizin en faziletliniz, Kur'anı öğrenen ve onu başkasına öğretendir.»
Mütercim:
Aranızda eıı faziletli olan kimse, Kur'anı iyi bir şekilde öğrenerek diğer insanlara aynen öğreteninizdir. Bu daha çok Kıraat ilmini öğrenerek o şekilde başkalarına öğretenler içindir. îmam Sevrî Hazretleri bu hadîs-i şerifi delil edinerek, Kur'an

öğretimi ile meşgul olmayı cihada bile tercih etmiştir.
Bir de bu hadîs-i şeriften, Kûr'an öğretmekle meşgul olanların, tefsir, hadîs ve fıkıh öğretenlerden üstün olacağı hatıra gelebilir.
Bunun için sarihler demişlerdir ki, Kur'an öğreticileri umumiyet itibariyle alimlerden olacağı cihetle, Kur'an öğreticilerinin alimlerden daha faziletli olması gerekmez. Bu müjde, diğer faydalı bilgi öğretenleri de içine alır.

1194- îbni Ömer (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştin
«Kur'anı ezberleyenin hali, devesi bağlı olanın haline benzer. Eğer deveyi gözetip bağlı bulundurursa ona sahib olur; eğer onu çö-zer de salıverirse, kaybolur gider.» (Kur'an da devamlı okunarak gözetilirse muhafaza edilmiş olur; aksi halde zihinden kaybolur, gider.)

1195- Abdullah (Radıyallahu Anh) rivayet eder:
«Bir kimsenin: şu ve şu ayeti unuttum demesi, ne fena sözdür. Gerçek şu, iki unutuldu, demelidir. Unutulmaması için müzakeresine devam ediniz; çünkü Kur'an'ın kişilerin göğüslerinden silinip gitmesi, bağlı iken çözülüverilen develerin dağılıp kaybolmasından daha çabuktur.»

1196- Ebû Musa (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Kur'am (devamlı okuyarak) gözetiniz, (onu unutmayınız). Nefsim kudet elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Kurtan'ın (göğüslerden) boşanması devenin bağından boşanmasından daha şiddetlidir.»

1197- Ebû Musa'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin «Ey Ebû Musa! Sana, Davud (Aleyhisselâm) ailesine verilen güzel seslerden bir ses verilmiştir.»

1198- Abdullah bin Amr (Radıyallahu Anh) der kû
Babam bana şerefli bir aileden bir hanım nikahlamıştı. Evimizin idare ve ihtiyaçlarına da babam bakardı. Bir gün babam benim durumumu zevceme sordu. Zevcem beni görünüşte över bir ifade ila ve aslında kusuruma işaret ederek: Sizin oğlunuz ne iyi adamdır ki, ona varah beri yanıma uğramamış, gece gündüz ibadet ile vakit geçirmiştir, dedi. Benim bu halimi babam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme arzetti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber babama:
«Oğlunu benimle karşılaştır.» buyurdu. Sonra Peygamber Sai-lallahu Aleyhi ve Sellem'e gittiğimde bana sordu:
«Sen nasıl oruç tutuyorsun?» Ben: Her gün tutuyorum, dedim. Yine sordu:
«Kuram nasıl hatmediyorsun?» Dedim ki: Her gece Kur'anı hatmediyorum. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:

«Her ayda üç gün oruç tut ve her ay Kur'an'ı bir «iefa hatim et.» Ben, bundan daha çoğunu yapabilirim, dedim. Hazreti Peygamber:
«Öyle ise her hafta üç gün oruç tut,» buyurdu. Ben dedim ki, bundan daha çoğunu yapabilirim. Bana buyurdular:
«Bir gün oruç tut, iki gün ye (ve böylece devam et).
Ben dedim ki, bundan dafta -çoğunu yapabilirim. Hazreti Peygamber : «Sen oruçların en faziletlisi olan Davud'un (Aleyhisselâm) orucunu tut. O da gün aşm oruç tutmaktır. Her yedi gecede bir defa da Kur'anı Hatim et,» buyurdu.

1199- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh)den rivayet edilmiştir:
«Sizin içinizden bir kavim çıkacak. OnJarın namazı yanında siz kendi namazlarınızı, oruçları yanında oruçlarınızı, amelleri yanında amellerinizi küçümseyeceksiniz. (Görünüşte onların ibadetleri sizinkinden daha üstün olacak, gerçekte ise yok hükmünde bulunacaktır.) Kur'an okuyacaklar; fakat hançere] erinden aşağı geçmeyecektir. (Manevî hiç bir nasibleri olmayacaktır). Onların dinden çıkışı, okun av hayvanını delerek çıkışı gibidir. İnsan o okun demir ucuna bakar (kan izinden) bir şey görmez. Okun ağaç kısmına bakar, yine bir şey görmez. Sonra yelesine bakar, yine bir şey görmez. Nihayet ok atıcısı, okun gezinde şübheye düşer (de yine bir iz bulamaz işte o okuyucuların da okuyuşlarında manevî hiç bir esef ve iz bulunma yacaktır, okuyuşlarından asla faydalanamayacaklardır) >

1200- Ebû Mûsa (Radıyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir: «Kur'anı okuyup ta onunla amel eden mümin; yenmesi lezzetli, ve kokusu hoş olan turunca benzer. (Hem kendisi iyidir, hem de çevresine faydalıdır.) Kur'an okumayıp da onunla amel eden mümin, yenmesi lezzetli ve kokusu olmayan hurma gibidir. Kur'an okuyan münafıkın hali de, kokusu güzel; fakat tadı acı olan bitki gibidir. Kuran okumayan münafıkm hali İse, tadı acı yahut kötü olup koku-su da acı olan Ebû Cehü karpuzuna benzer.»

1201- Cündüb (ftadıyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir.
.Kalbleriniz Kuran üzerinde (mana ve ^aatba^mmdan) birleştikçe Kur'an okuyunuz. Aynlıga düştüğünü,mayı kesip daftıluuz (birbirinizle münakaşaya gırmeyımz)..[131][44]

NİKÂH BAHSİ

1202- Enes bin Mâlik (Radiyallahu Anh) der ki:

Ashabdan üç kişi, Hazreti Peygamberin, ibadet halini sorup öğrenmek maksadıyla Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem'in pâk zevcelerinin evine geldiler. Edindikleri bilgiye göre, Hazreti Peygamberin geçmiş ve gelecek bütün günahları bağışlanmış olduğundan ibadetini azımsar oldular. Kendilerinin daha çok ibadet etmeleri gerektiğini düşündüler. Bir rivayete göre bu üç kişiden biri Hazreti AH ve diğerleri de Abdullah bin Amr ve Osman bin Mez'un idi. Bunlardan biri, ben ömrüm boyunca geceleri ibadetle geçireceğim, dedi. Diğeri, haram günler müstesna ömrüm boyunca her gün oruç tutacağım, dedi. Üçüncüsü de, ben kadınlardan uzaklaşacağım ve asla evlenmeyeceğim, dedi. Onlar böyle konuşurlarken Peygamber Sallal-lahu Aleyhi ve Sellem teşrif ederek onların konuşmalarını duyması üzerine şöyle buyurdu:
«Şöyle, şöyle söyleyen siz misiniz? Dikkat ediniz! Vallahi sizin içinizde Allah'dan en çok korkan (ona itatkâr olan) benim. Bununla beraber bazan oruç tutarım, bazan tutmam? (geceleri) namaz kılarım ve aynı zamanda uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden (yolumdan) yüz çevirirse, benden değildir.»
Mütercim:
Hanefî mezhebinde evlenmek, aşırı istek halinde vacibdir. İtidal (normal) halde bulunanlara evlenmek müekked sünnettir. Zevce haklarını gözetmeyeceğinden korkanlara ise mekruhtur.
Evlenmek için durumları müsait olmayanlar, oruç tutmak ve pehriz yapmak suretiyle sabır ve tahammül etmeye çalışır.

1203- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der kij
Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem'e: — Ben genç bir delikanlı olduğumdan zinaya düşmekten korkmaktayım. Evlenmem için de durumum müsait değildir, (kendimi iğdiş yaptırsan olur mu?) diye sordum, cevap vermediler. Sorumu'üçüncü defa tekrarlayınca bana şöyle buyurdular:
«Ey Ebû Hüreyre! Senin ne ile karşılaşacağını yazan kalemin mürekkebi kurumuştur (Senin başından geçecek olan mukadderat yazılmıştır, artık bunlar değişmez). Buna karşı istersen kendini burdur? ister bırak (kaderine boyun eğmekten başka çaren yoktur).»

1204- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anlıa) der ki:
Ben dedim ki: Ya Resûlallah! Bir vadiye inseniz de orada yapra ğmdan yenmiş bir ağaç ile yaprağından yenmemiş bir ağaç bulsanız, bunlardan hangisinden devenizi otlatmayı münasip görürsünüz? Hazreti Peygamber:
«Yenmemiş ağaçta otlatırım,» buyurdu. Hazreti Aişe, Hazreti Peygamberin, kendisinden başka bakire bir kadınla evlenmemiş olduğunu ima ederek

kendisine daha çok muhabbet beslenmesi gerektiğini belirtmek istemiştir.

1205- Hazreti Urve (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem, kendine nikahlamak üzere Hazreti Aişe'yi Hazreti Ebû Bekir'de isteyince, Hazreti Ebû Bekir: Ben senin kardeşinim, (kızımı sana verebilir miyim?) dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallaliahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Allah'ın dininde ve kitabında sen benim (din) kardeşimsinj (arada soy ve süt kardeşliği olmadığı için) o bana helâldir.»

1206- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Zübeyr'in kızı Dıbâa'nın evine vardı ve ona dedi ki:
«Galiba sen haccetmek istiyorsun?» Dıbâa dedi ki:
— Vallahi kendimi de sancılı (hasta) buluyorum. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Haceıni şart koşarak yap ve şöyle niyet et: Ailahım, Nerede (sancılarım (yüzünden) beni ahkoyarsan, ihramdan çıkma yerim orasıdır.» (Bu takdirde muhsar, yanı hacdan bir engelle geri kalan kimsenin hükmüne tabi olur.)

1207- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Bir kadın dört şeyden dolayı nikâh edilir: Malı için, şerefi için, güzelliği için ve dindarlığı için. Sen dindarı seç? ellerin yeşersin.»

1208- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanından zengin bir aaam geçip giderken, Hazreti peygamber yanında bulunanlara sor geçen adam hakkında ne dersiniz?» onlar dedilerki:
kim adam: 6ğer bİr klZ isterse kendisine nikâh edilmeğe bir iümse ıçm aracı olursa aracılığı kabul edilmeğe ve eğer bir şey söy dinlennieye Iayik kimsedir- Hazreti Peygamber sustu, bonra muşlumanlardan fakir bir adam geçti. Yine Hazreti Peygam ber ashaba sordu:
«Bu adam hakkında ne dersiniz?.» Onlar dediler ki:
— Bu adam; bir kız isterse verilmemeğe, bir iş için aracı, olursa kabul olunmamaya ve bir söz söylerse dinlenmemeğe layık kimsedir.
Bunun üzerine Hazreti Peygamber buyurdu:
«Şu fakir yokmu, öteki zengin adam gibi dünyadolusu adamlardan hayırlıdır.»

1209- Üsame (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

«Benden sonra erkeklere kadınlardan daha zararlı bir fitne bırakmadım.»

1210- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Ben, Hazreti Peygamberin pâk zevcelerinden Hafsa'nın kapısın da bir erkeğin içeri girmek için izin istediğini işittim. Hazreti Peygambere dedim ki, bakınız şu erkek sizin evinize girmek için izin istiyor. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:
«Sanıyorum o adam. Hafsa'nın süt amcası falandır.» Sonra sordum: — Ya Resûlallah! Benim süt amcam falan kimse hayatta olaydı, benim evime girebilecek miydi? Hazreti Peygamber:
«Evet! Çünkü süt kardeşliği, soyun haram kıldığını haram kilar-(Soyca olan amca mahrem olduğu gibi, süt amca da mahremdir.)

1211- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) derki: Hazreti Ali tarafından Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selle-m'e: Hazreti Hamza'nın kızını kendinize nikahlamaz mısınız? denilmesi üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«O kız, süt kardeşimin çocuğudur (ben onun &&t amcası olurum-ki, bu caiz değildir)

1212- Ümmü Habîbe validemiz (Radıyallahu Anha) der ki: Ben, Hazreti Peygambere: Kız kardeşim olan Emi Süfya'nm kızını kendinize nikahlayınız, deyince bana şöyle buyurdular:
«Siz bunu İstiyor musunuz? Gerçek şu ki, o bana helâl olmaz (çünkü iki kız kardeş bir kimsenin nikâhında toplanamaz).» Sonra dedim ki; Duyduğumuza göre siz, Ebû Seleme'nin kızını kendinize nikahlamak istermişsiniz! Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu söze şaştı ve:
«Zevcem Ümmü Seleme'nin kızını mı?» diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Eğer o kız, benim himayemde ve terbiyemde yetişmemiş (üvey evlâdım olarak benim terbiyem dışında yetişmiş) olsa bile bana helâl olmaz, O kız, (aynı zamanda) benim süt kardeşimin kızıdır. Onun babası Ebû Seleme ve ben, Süveybe adlı kadından (Ebû Leheb'in cariyesinden) süt emdik. Bu halde sakın siz bana kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi arz etmeyiniz.»

1213- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der kiî
Süt kardeşim yanımda iken, Peygamber Sallallahu Aleyhi; ve Sellem yanımıza geldi. Ben Hazreti Peygamberin bu halimizden hoşlanmadığını mübarek yüzlerinden anladım. Hemen dedim ki: Ya Re-şûlâllahr Bu adam benim süt kardeşimdir. Bunun üzerine buyurdular:

«Siz, süt kardeşlerinizin kimler olduğuna dikkât ediniz. Süt mahremliği, ancak açlık sebebiyle emzirilmedir, (iki veya iki buçuk yaşma) kadar çocuğun emmesinden olur. Bu yaştan sonra süt kardeşliği olmaz.)
Mütercim:
Süt kardeşliği, çocuk henüz iki yaşını geçmemişken, süte muhtaç olduğu bir devrede ona verilen sütten dolayı olur. Bu müddeti iki buçuk yaşma kadar çıkaran imam vardır. Bu yaştan sonra süt. emmekten kardeşlik meydana gelmez. îmam Şafiî Hazretleri bu ha-dis-i şerifi delil alarak bir çocuğun en az beş defa süt emmiş olmasını, kardeşliğin meydana gelmesi için şart koşmuştur. Hanefî mezhebinde ise, bir defa emmekle de kardeşlik husule gelir. Ancak her ikisinde de bu emişlerin süt emme cağında olması gereklidir.

1214- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anha)'dan rivayet edilmiştir:
«Bir kadın, halası ile ve yine bir kadın teyzesi ile bir adamın nikâhında toplanamazlar.»
(Bir adamın nikâhında iki kız kardeşi bulunamayacağı gibi, hala ile yeğen ve teyze ile yeğen de bir adamın nikâhında toplanamazlar. Ancak bunlardan biri ölür veya boşanırsa, diğeri nikâhlanabilir.)

1215- Cabir ve Seleme bin Ekva (Radıyallahu Anhüma) anlatırlar:
Biz, bir savaşda ordugâhda iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem (bir rivayette de onun elçisi Bilâl Habeşi) yanımıza geldi. Sonra bize şöyle buyurdu:
«Mut'a (geçici nikâh) yapmamıza izin verildi. Siz muta nikâhı yapabilirsiniz. Herhangi bir erkek ve kadın aralarında anlaşırlarsa, beraber olmaları müddeti üç gecedir. Sonra isterse bunu çoğaltırlar veya birbirlerini anlaşarak terk ederler.»
Hazreti Ali'den rivayet edildiğine göre, bu hadîs-i şerifin hükmü sonradan kaldırıldı ve müt'a nikâhı haram kılındı.
Mütercim:
Müt'a nikâhı, ki, bir mal karşılığında muayyen bir vakit için yapılan nikâhtır. Böylece bir nikâh, ümmetin Cehli sünnet alimlerinin) icma'ı ile haramdır. Rafizî ve Şiî'lerde bu nikâh halen yürürlüktedir. Ehli sünnet mezheblerinde bu nikâh caiz olmamakla beraber böyle bir nikâh halinde taraflara recim cezası uygulanmaz. Ebû Sûud Hazretlerinin Kenz haşiyesinde böyle yazılıdır.

1216- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir kadın, kendisini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e arz etti (nikâhlanmasım istedi). Hazreti Peygamberin buna istekli olmadığını anlayan orada bulunanlardan biri dedi ki: Ya Resûlallah bu kadını bana nikahlayınız. Hazreti Peygamber ona sordu:

«Senin (mehir olarak verebilecek! neyin var?» Adam: — Ya Resûlallah, hiç bir şeyim yoktur! dedi. Hazreti Peygamber:

«Demirden bile olsa bir yüzük ara bul.» buyurdu. Adamcağız evine gidip arama yaptıktan sonra döndü ve:

— Vallahi, ya resûlallah hiç bir şey (demir yüzük dahi) bulamadım! Yalnız üstümdeki şu futanın yarısı benim, yansı da bu kadının olsun, dedi. Adamın belden yukarı kısımda giyilecek elbisesi olmadığını da Sehl rivayet eder. Sonra Hazreti Peygamber adama şöyle buyurdu:

«Kadın senin futanı ne yapacak? onu sen takınsan ona bir şey kalmayacak. Ve o takmsa sana bir şey kalmıyacaktir» Aradan bir müddet geçtikten sonra adamcağız kalkıp evine gitmek üzere çıkarken arkasından Hazreti Peygamber çağırdığı ve sordu:

«Kur'andan ne biliyorsun?» Adam, falan sûreyi, falan sûreyi ve falan sûreyi biliyorum, diyerek saydı. Peygamber, «bunları ezberden okuyabilirmisin?» diye sordu. Adam, evet! dedi. Resûl-i Ekrem buyurdu ki: «O halde Kur'an'dan bildiğin (sûreleri ona öğretmen) karşılığında o kadını sana nikahladım.»

Mütercim:

Hanefî mezhebine göre bu hadîsin manası şu: Ezberinde bulunan Kur'anm hürmetine veya onun sebebiyle bu hanımı, emsaline tanınan nıihir bedeli ile (nikâh bedeli ile) sana nikahladım.

Şafiî mezhebinde manası şu: Ezberinizde olan sûreleri bu hanıma öğretmek mihir karşılığı olmak üzere onu sana nikahladım. Şafii mezhebinde Kur'an öğretmek, geçer para ve mal hükmündedir. Halbuki Hanefî mezhebinde mihrin aynî mal veya para olması şarttır. Yine Hanefi mezhebinde «temlik» sözü ile nikâh akdi sahih olur. Şafiî'de ise akıd ancak nikâh ve tezviç sözleriyle olur.» Nikahladım, aevce aldım» gibi sözlerle nikâh akdi olur, mülk edindim sözü ile olmaz. Şafiilerce her ne kadar bu hadîs-i şerifte «Temlik» sözü ile nikâh akdi yapıldığı görülüyorsa da, daha önce Hazreti Peygamberin nikâh sözünü kullanması vardır. «Temlik» sözünü sonradan tekid için kullanmışlardır, denilmektedir. Nitekim bazı rivayetlerde «temlik» sözü yerine, «nikâh» sözü geçmektedir.

1217- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki; Bir kadın gelip: Ya Resûlallah, ben kendimi sana hibe etmek üzere geldim, dedi. Hazreti Peygamber onun bu teklifi karşısına mübarek başını eğdi ve bir şey söylemiyerek durdu. Sonra ashab-dan bir adam ayağa kalkıp o kadını kendisine istedi. Hazreti Peygamber adama sordu:

«(Mihir bedeli olacak) bir şeyin var mı?» Adanı, bir şeyim yoktur, dedi. Hazreti Peygamber:

«Evine git de bir şey bulabilir misin, bir bak! Demir yüzük bile olsa ara!» buyurdu.
Adam evine gidip döndü ve: Ya Resûlallah, vallahi hiç bir şey bulamadım. Yalnız şu belden aşağı giydiğim futam var; bunun 'yansı benim yansı da o kadının olsun, dedi. Hazreti Peygamber:
«O, senin futam ne yapacak? Sen giyince, ona bir şey kalmayacak ve o giydiği zaman, sena bir şey kalmayacak.* buyurdu. Adam epeyce oturduktan sonra evine gitmek üzere kalktı. Arkasını dönüp gitmekte olduğunu Hazreti Peygamber görünce onu çağırdı ve sor-du:
Kurandan ne biliyorsun?» Adamcağız; falan sûreyi, falan sûreyi bilirim, diyerek bir kaç sûre saydı. Peygamber, «bunları ezberden biliyor musun?» buyurdu. Adam, evet! dedi. Peygamber, «o halde Kur'an'dan bildiğin (süreleri ona öğretmekliğinJ, karşılığında o kadını sana temlik ettik (nikahladık).» buyurdu.
Mütercim:
Bu hadîs-i şerif, geçen hadisin tekrarı ise de birbirinden biraz farklı olduğundan yine tahric edilmiştir.

1218- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştin
«Dul bir kadın, açık olarak rızası alınmadıkça nikâh edilmez. Bakire kız da izni alınmadıkça nikâh edilmez.» Ashabı kiram sordular: Ya Resûlallah! Bakire olan bir kızdan nasıl izin alınır? (Ekseriya utangaç olur ve konuşmaz.) Buna cevab olarak:
«Onun izni (rızası) susmasıdır» buyurdular.
Mütercim:
Bulûğ çağına ermiş akıllı dul kadın, hanefî mezhebinde açık olarak söylemedikçe, kabul ve rızasını beyan etmedikçe evlendirilemez.
Bulûğ çağma ermemiş çocuğun izni alınmaksızın evlendirilmesi ittifakla caizdir.
Şafiî mezhebinde bulûğa ermiş olan bakire bir kızı, kızın izni olmaksızın babası cebren, evlendirebüir. Fakat izin alması müstahab-âır. Halbuki Hanefî mezhebinde bu caiz değildir. Ancak bir baba kızını evlendirir de kız bu evlenmeyi duyunca susarsa, bu izin kabul edilerek nikâh sahih olur. Eğer evlenme akdini duyduğu zaman istemez ve red ederse, nikâh sahih olmaz.

1219- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anhal'dan rivayet edilmiştir:
«Kızın rızası susmasıdır!»
Hazreti Aişe'nin: Ya Resûlallah! Kızlar utangaç olurlar, (rızaları nasıl anlaşılacak?) demesi üzerine, Hazreti Peygamber bu hadisi buyurdular.
Mütercim:
Bakire olan bulûğ çağındaki kızın gülmesi, sessiz olarak ağlaması yine

rıza;sayılır. Fakat sesli olarak ağlaması veya feryad etmesi red ve kabul etmemektir.

1220- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir*
Resûl-i Ekrem:
«Kötü zandan sakınınız; çünkü kötü zan, sözün ve hatırdan geçen şeyin en yalanıdır. Siz insanların ayıblarını araştırmayınız, dedikodularını dinlemeyiniz ve birbirinize kiri tutmayınız. Birer kardeş (gibi) olunuz. Hiç kimse, kardeşinin talib olduğu kadına, nikahlanmasın! veya bırakmasını beklemeden talip olmasın.» buyurdu.

1221- Ebû Hüreyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştin
«Hiçbir kadına, (dinde veya insanlıkta) bacısının kabındakini kendi kabına aktarmak için onun boşanmasını dilemesi caiz değildir. Nitekim o kadının alacağı, kendisine ne takdir edilmiş ise odur.»
(îyi varlıklı bir kocaya sahip olan bir kadının elindeki nimete konmak istemek, günah olmakla beraber mukadderatın ötesinde bir ya-rar~sağlaması da imkânsızdır.)

1222- Hazreti Aişe (Radıyallahu AnhaVden rivayet edilmiştir:
Hazreti Aişe, kendisine ait bir hizmetçi kadını, Ensar'dan birine nikahlayarak onun gerekli ihtiylaçlannı hazırladı ve evlenmesinde bulundu, Eivne döndüğü zaman Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:
«Ey Aişe! Sizin düğününüzde eğlence yok muydu? Enşar (Medi-neli müminler) oyun ve eğlenceden hoşlanırlar.»
(Bunun manası, nikâh ve düğün toplantılarında dinen meşru olan def çalma gibi eğlencelere yer veriniz, demektir. Şerkavî şerhinde: «Keşke def çalıp oynayacak bir cariye göndereydin» diye rivayet vardır. Hazreti Aişe: Ya ResûTallah! Biz nasıl bir şarkı söylemeliydik? diye sorunca Hazreti Peygamber, şöyle diyebilirdiniz, buyurdu:
«Geldik size, geldik size.
«Allah kerem kılsın bize.
«Esmer buğday olmayaydı, semirmezdi kızlarınız,
«Sarı altın olmayaydı, şenlenmezdi yurtlarınız.»

1223- İbni Abbas (Radıyallahu Anhtima) "dan rivayet edilmiştir:
«Dikkat ediniz! Bir kimse zevcesine yaklaşırken: Bismillah, Al-lahım, beni şeytandan uzaklaştır ve şeytanı da bize vereceğin çocuktan uzaklaştır! der ve sonra da karı-koca arasında bu yaklaşmadan bir çocuk meydana gelirse, o

çocuğa hiç bir zaman şeytan zarar veremez.»

1224- İbni Ömer (Radıyallahu Anhünıa) 'den rivayet edilmiştir: «Sizden biriniz düğön ziyafetine çağrıldığı zaman, oraya varsın.»
Mütercim:
Herhangi haklı bir özür olmadıkça veya düğün cemiyetinde haram işler işlenmedikçe düğün toplantılarına gitmek gereklidir. Çünkü düğün sünnettir, ona icabet etmemek günah olur. Diğer davetlere katılmak ise müstahabdır.

1125- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir: «Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse, komşusuna eziyet etmesin. Kadınlara iyi davranilması hakkındaki öğütlere uyunuz. Çünkü onlar eğe kemiğinden yaratılmışlardır. Eğe kemiğinin en eğri yanı yukarısıdır. Eğer onu doğrultmaya kalkışırsan kırarsın ve de olduğu gibi bırakırsan öylece eğri kalır. Siz kadınlara iyi davranmayı birbirinize tavsiye ediniz.»
Mütercim:
Kadınların bazı eksiklik ve aksaklıklarını görürseniz onları bağışlayınız. Onları oldukları gibi kabul ederek idare ediniz. Onların yaratılışlarından gelen birtakım zaafları vardır. Bu itibarla onların dünyasında daha çok duygular hakimdir ve bu da onların idare edilmeye muhtaç oldukları gerçeğini isbat eder.

1226- Hazret! Aişo CRadıyallahu Anha) der ki.-
Bir gün, onbir kadın, kocalarının gizli yönlerini olduğunu gibi anlatmak üzere sözleşerek aralarında bir toplantı düzenlediler. Onlardan birinci kadın kocasını şöyle tanıttı: «Benim kocam, sivri dağın tepesinde arık deve etine benzer. Yassı değil ki çıkıîabilsin ve et de semiz değil ki, taşınmaya değsin.
(Benim kocam çok zayıftır; hiç bir kadının rağbet edeceği bir erkek değildir.)
İkincisi: Kocamın durumunu yayamani; çünkü saymakla bitire1 memekten korkarım, onu (ne zaman ve nerede) ansam hep kusurlarını anarım.
Üçüncüsü: Benim kocam patavazsızın biridir. Konuşsam boşanırım ve sussam askıda bırakılırım (ne boşar beni, ne de kocalık eder bana).
Dördüncüsü : Benim kocam çöl gecesi gibi mutedildir. Ne sıcak, ne de soğuktur. Ne korku var, ne de usanmak.
Beşincisi : Kocam eve girince parslaşır (pars gibi yatar uyur) ve evden çıkınca arslanlaşır. Verdiğinin nereye harcandığını sormaz. Pars gibi yuvasına bağlı, aslan gibi güçlü ve aynı zamanda cömerttir.)
Altıncısı: Kocam yemek yeyince ne var, ne yok kaldırır su içince su kabını kurutur. Yatağa yatınca elbisesine bürünür yatar ve elini uzatmaz ki, derdimi bilebilsin.

Yedincisi : Benim kocam başarısız veya iktidarsız ve salaktır. Her ne dert varsa onda mevcuttur. Ya başını yarar, ya bir yerini kırar, ya da sana hepsini birden yapar.
Sekizincisi i Kocamın bana dokunması tavşan dokunması gibi yumuşaktır. Vücudunun kokusu da turunç kokusu gibi hoştur.
Dokuzuncusu: Kocamın evi yüksek direkli (olup misafir kabulüne her yönden elverişli) dir. Kılıcının bağı uzun (kendi de uzun boylu) dur. Ocağının külü boldur (ateşi daima yanar ve kazanı da misafirler için her zaman kaynar). Evi de toplantı yerinin yakınındadır.
Onuncusu: Kocam mülk sahibidir. Onun mülkünden daha iyisine sahip olan yoktur. Damları çok ve fakat yayılma yerleri az olan develeri vardır ki, ud sesini işittikleri zaman yaşamaktan ümitlerini keserler (kesilip misafirlere ikram edileceklerini bilirler).
Onbirincisi: Kocam Ebû Zer öyle bir adamdır ki, iki kulağımı mücevherat ile süsledi. Pazılarımı yağla doldurdu ve beni şişmanlattı; ben de kendime geldim. Kocam beni güç şartlar altında yaşayan birkaç davar sahibi (fakir) bir ailede bularak atları, develeri ve ekinleri bol olan bir yuvaya koydu. Onun yanında ne söylesem azarlanmam, uyurum ve gün üzerime doğar (kimse beni iş için uyandırmaz). İçtiğim zaman da kanıncaya kadar içerim. Ebû Zer'in annesi öyle bir kadın ki, sandıklan ağzına kadar dolu ve evi geniştir. Ebû Zer'in oğlu öyle bir oğul ki, onun yattığı yer kılıç kını gibidir ve kuzu budu ile doyar. Ebu Zer'in kızı öyle bir kız ki, babasının ve annesinin emrindedir. Giysilerini doldurur. Komşu kızları (endamı ve güzelliği ile) küplere bindirir. Ebûzer'in cariyesi öyle bir cariyedir ki, (mahrem) konuşmalarımızı asla yaymaz. Aşımıza kem gözle bakmaz. Evimizi çerçöple doldurmaz.
Ümmü Zer sözlerine şöyle devam etti:
Kocam Ebû Zer, sütlerin yayıklandığı bir gün çarşıya çıktı ve orada bir kadınla karşılaştı. Kadının pars yavrusu gibi iki çocuğu vardı. Bu çocuklar, kadının koltuklarının altından memeleri ile oynuyorlardı. Kocam hemen beni boşayarak onu kendisine nikahladı. Ben de daha sonra hatırı sayılan bir adamla evlendim. Atma bindi, eline Hat yapısı mızrağını aldı, akşamleyin yanıma bol bol av hayvanları ile geldi ve her çeşidinden bana bir çift vererek dedi ki: Ey Ümmü Zer! Yiyebildiğin kadar ye ve yakınlarına da ver. Bununla beraber onun bana verdiği şeyleri bir yere toplasam, ilk kocam Ebû Zer'in, en küçük kabını dolduramazdı. '
Bu hadiseyi anlatan Hazreti Aişe Radıyallahu Anha, Peygamber Salİallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu anlattı: «Senin için ben, Ümmü Zer, için Ebû Zer gibiyim.»
Mütercim ;

İyi geçinmede, ihsan ve ikramda, ben de sana Ümmü Zer hakkında Ebû Zer nasıl idiyse öyleyim. Bazı rivayetlerde şu ilâve vardır:
«Fakat Ebû Zer zevcesi Ümmü Zer'ı boşamış, ben ise seni boşamayaca-ğım.»

1227- Ebû Hüreyre CRadıyallahu AnbJ'den rivayet edilmiştin
«Kocası yanında iken, hiç bir kadına, kocasının izni olmaksızın* (nafile) oruç tutmak helâl olmaz. Yine kocasının izni olmaksızın hiç kimseyi evine alamaz. Kocasının emri olmadan kadın herhangi bir harcamada bulunur (sadaka verir) ise onun (sevabının) yarısı kocasına verilir.»

1228- Üsame (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Cennet kapısında dikildim ve cennete girenlerin genellikle yoksullar olduğunu gördüm. Makam sahipleri ise bekletilmekte idiler. Ancak cehennemliklerin cehenneme atılmaları emredilmişti. Cehennem kapısında da dikildim ve cehenneme girenlerin genellikle kadınlar ol dr ğ unu gördüm.»

1229- Hazret! Esma (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordum: — Ya Resûlal-lah! Benim bir ortağım (kumam) var. Ona nisbet ve gösteriş yapmak niyetiyle, kocam Zübeyir, bana şunu ve bunu verdi desem bunun bana bir günahı var' mıdır? Hazreti Peygamber şu cevabı verdiler:
«Kendisine verilmedik şeyi verilmiş gibi gösteren, yalandan, iki elbise giyen gibidir.»

1230- Mugîre (RadıyallahuAnh)den rivayet etmiştin
Sa'd in kıskançlığına mı şaşıyorsunuz? Ben ondan daha kıskancım. Allah da benden daha kıskançtır.»
Mütercim:
Hazreti Sa'd : Vallahi ben zevcemle bir kimseyi görmüş olsam ona kılıcımın arkası ile değil, keskin tarafı ile vururum, dediğinde herkes onun kıskançlığına şaştı. Onların bu hayretini sezen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, işte bu hadîs-i şerifi buyurdu.

1231- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnbJ'den rivayet edilmiştir!
«Allah Tealâ kıskançtır. Allah'ın kıskanması ise, haram kıldığı şeyi, müminin yapmasmdandır.»

1232- Hazret! Esma (Radıyallahu Anha) der ki: Zübeyr bin Avvam, beni kendisine nikahladı. Zübeyr'in dünya malı olarak su taşımak için bir deve ve

binmek için de bir attan başka hiç bir şeyi yoktu. Bu atın yem ve otunu ben temin ederdim. Her iki hayvanın suyunu da ben verirdim. Devenin su tulumu sökülürse, onu ben dikerdim. Ekmek hamurunu da ben yogururdum. Ekmek pişirmesini iyi beceremediğimden çok kere bu işi Medirie'li sadik komşularım yaparlardı.

Hazreti Peygamber, Nad'roğullan arazisinden bir hurma bahçesini Zübeyr'e vermişti. Ben o bahçeden deveye yem olmak üzere hurma çekirdeği toplar ve başımda taşıyarak getirirdim. Hurmalık da Mediyne'ye altı km. kadar uzakta idi. Birgün bir kap içinde başımda hurma çekirdeği taşıyarak evime dönerken yolda Hazreti Peygambere rastladım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in beraberinde En-\ sar'dan bazı kimseler de vardı.

Hazreti Peygamber berii kendi devesinin arkasına bindirmek i;in, «Ih ıh» deyerek devesini çökertti. Fakat benim erkeklerle beraber yürümekten utandığım ve kocamın da kıskanç olduğunu düşündüğümden deveye binmek istemediğimi anlayan Hazreti Peygamber beni bırakıp geçti. Sonra eve dönünce karşılaştığım bu hadiseyi olduğu gibi kocam Zübeyir'e anlattım. Kocam bana şu cevabı verdi:

— Senin hurma çekirdeği taşıman, Peygamberin devesinin arkasına binmenden daha ağır geldi.

Yine ben eski işime ve hizmetime aynen devam ettim. Sonra babam Hazreti Ebû Bekir Es-Sıddîk (Radıyallahu Anh), işimi görmek ve atımıza bakmak üzere bana bir hizmetçi gönderdi. Böylece babam beni hizmetçilikten azad etmiş gibi oldu.

1233- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:

Birgün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem pak zevcelerinden birinin evinde iken, diğer bir zevcesi hizmetçisinin eline bir tar bak içinde yiyecek tutuşturarak Hazreti Peygambere gönderdi Ev sahibesi olan zevcesi kıskanarak hizmetçinin eline vurup tabağı yere düşürdü. Tabak kırıldı ve içinde' bulunan yiyecek dağıldı. Hazreti Peygamber çanağın kırıklarını ve dağılan yiyecekleri (hurmaları) toplamağa başladı. Bunu yaparken de misafirlere:

«Anneniz kıskandı» buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber o hiz+ metçiyi alakoydu ve tabağı kıran zevcenin ev eşyasından bir tabak alarak ona verip tabak sahibine yolladı.

1234- Hazreti Aişe {Radıyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle ^

«Senin benden hoşnud veya dargın olduğunu kesinlikle bilirim^

SonTben sordum: Ya Resûlallah! bunu nerden bilirsiniz? Şu ce-

«Sen benden hoşnud iken, bir şey için yemin ettiğin zaman, Mu-hammed'in Rabbi hakk* için, diyerek yemin edersin. Fakat dargın olduğun zaman İbrahim'in

Rabbi hakkı içm, diye yemin edersin,» Ben doğrudur dedim. Ne var ki, vallahi ya Resûlallah yalnız adınızı anmam (fakat kalbim sevginizle doludur).

1235- Ukbe bin Âmir'den (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
«Nikâh düşen kadınların yanına varmaktan sakınınız.» Ensar'-dan bir adam sordu: Ya Resûlallah! Bir kadının kayın biraderi hakkında ne buyurursunuz? Buna cevab olarak Hazreti Peygamber şöyle buyurdu-.
«Kayın biraderiyle kadının yalnız kalması ölümdür (tehlikeli ve caiz değildir).»

1236- İbni Mes'ud'dan (Radıyallahu Anh)'den rivayfet edilmiştir:
«Kadın kadına, tenleri birbirine değecek şekilde yaklaşıp da sonra o kadını, kocasının gözü önüne getirircesine ona anlatmasın.»
Mütercim:
Burada Hazreti Cabir'den rivayet edilen bir hadis-i şerif unutulmuştur. Qda şudur: «Sizden biriniz evinden uzun zaman uzak kalırsa gece ansızın evine gelmesin.» Diğer bir rivayette de: «Yolculuktan dönüp kasabana girdiğin zaman hemen karının yanına varma; tâ ki, zevcen başını tarayıp süslensin» buyurulmuştur. Gurbet, hac ve gaza gibi uzak bir yolculuktan evine dönecek olan kimse, evine varmadan önce, gelişinden evini haberdar etmelidir. Kocasının döndüğünü öğrenen zevce, bazı temizlik ve süslenme işleri için zaman bulacağından aralarındaki muhabbet çoğalmış olur. Aralarında nefreti gerektirecek bir durum olmasın.
Eve ansızın gelmeler, ev halkına kötü bir zan beslemeğe sebeb olabileceğinden bunu yapmamak uygun olur.[132][45]

TALAK (BOŞAMA) BAHSİ

1237- îbni Ömer tRadıyallahu Anhüma) 'den rivayet edilmiştir; İbni Ömer, zevcesini hayız halinde iken boşadı. Babası Hazreti Ömer, bunu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, Hazreti Ömer'e şöyle buyurdu:
«Ona emret karışma dönsün. Sonra hayızdan temizlenip sonra tekrar aybaşı görüp temizleninceye kadar onu (nikâhı altında) tutsun. Bu ikinci temizlik döneminde isterse tutar ve dilerse cinsi temasta bulunmadan boşar. O temizlik süresi, kadınları boşamak için Allah Teâlâ'nın emrettiği süredir.» (Karı, kendisiyle cinsî temasta bulunulmayan temizlik devresi içinde boşanır.)
Mütercim:

«Adet (hayız) halinde zevcesini boşayan kimsenin zevcesine dönmesi (boşamadan vazgeçmesi) hususundaki bu emir, Hanefî ve şafiî mezheblerinde vacib olmayıb müstahabdır. Fakat Maliki mezhebinde ve bazı Hanefî alimlerine göre vacibdir.
Sünnete aykırı olarak adet halinde hanımını Uir veya iki talak ile boşayan kimsenin ric'at etmesi gerekir. Hanımı adetten temizlendikten sonra yeniden bir hayız daha görüpte ondan da temizlenince, koca isterse onu boşar, istese nikâhında tutar. Ancak ilk hayızdan temizlendikten sonra cinsî münasebet kurmadan dilerse boşayabilece-ği hususu alimler arasında ihtilâf konusudur. îkinci adetten temizlendikten sonra da şayed boşama niyeti varsa, yine bu boşamayı cinsi münasebet olmadan yapmak gerekir ki, sünnet üzere boşama yapılmış olsun.

1238- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Cevn'in kızını nikahladıktan sonra zifaf için Hazreti Peygambere getirilince, birden bire ürkerek: Senden Allah'a sığınırım, dedi Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:
«Ulu zata (Allah'a) sığındın. Haydi babanın evine git (seni boşadım) .»
Mütercîm:
Hazreti Peygamber boşama yerine kapalı bir ifade kullanarak evine git, buyurdu. Bu kadın Arap emirlerinden birinin (Nüman bin Şürah'm) kızı idi. Allah'ın kaderi olarak Hazreti Peygamberden ürkmüş olup sonradan pişman olduğu ve başkası tarafından kendisine bu yolda telkinde bulunulduğu ve bunu iyi söz maksadıyla söylediğini ileri sürdüğü de söylenir. Fakat bunlar kabul görmemiştir.
Hazreti Peygamber o kadına hiç dokunmadan öylece onu boşa-mış ve mihir bedellerini fazlasıyla ödemiş olduğu gelecek hadîs-i şeriften anlaşılmaktadır.

1239- Ebû Üseyd (Radıyallahu Anh)der ki:
Cevn'in kızı, beraberinde dayısı ve dadısı olduğu halde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e getirildi. Resûli Ekrem bize:
«Siz dışarıda oturunuz.» buyurarak gelinin yanma girdi ve ona: «Kendini bana bağışla» buyurdu. Kadın dedi ki: — Bir prenses halk-
tan birine kendini bağışlar mı? Hazreti Peygamber ona iltifat etmek için mübarek elini başına doğru uzatmak isteyince kadın başını sakındırmış ve: — Senden Allah'a sığınırım, demiş. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurmuş:
«Büyük makama sığındın.»
Sonra Hazreti Peygamber dışarı yanımıza çıkarak şöyle emretti:

«Ey Ebû Üseyd! Sen o kadına (benim tarafımdan) iki kat Razıkıy-ye kumaşından elbise giydir ve onu kendi evine gönder (ben onu boşadım).»
Mütercim:
Arab Emirlerinden Nüman bin Cevn El-Kindî adındaki zat, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelip: Ben sana Arabistan bölgesinde bulunan dul hanımların en iyisini nikahlayayım, kabul ediniz, diye kendi kızını vermekte İsrar etti. Hazreti Peygamber de kabul ederek onu nikahladı ve o kadını getirmek için Ebû Üseyd'i görevlendirdi. Sonra kadının kötü kaderi gereği olarak kendisine dokunulmadan boşanmış oldu. Boşandıktan sonra da yine Ebû Üseyd tarafından babası evine götürüldü. Kadının bütün akraba ve yakınları bağırıp feryad edince, onlara şu cevabı vermiş: Bazı kıskanç kadınlar beni aldattılar ve bana tuzak kurdular. Bu sözü söylersen, Hazreti Peygamber sana daha çok rağbet ve iltifat eder, dediler. Hatta bunun üzüntüsünden çok geçmeden o kadının vefat ettiği rivayet edilir.

1240- Hazreti Alge (Radıyallahu Anha) der ki:
Kurayza Oğulları kabilesinden Rifâa'nm boşanmış hanımı, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelerek dedi ki:
— Ya Resûlallah! Kocam Rifâa beni tamamen (üç talakla) boşadı. Ondan sonra ben yine Kurayza oğullarından Abdurrahman bin Zübeyr'e nikahlandım; fakat Abdurrahman'm erliği, şu elbisenin saçağı gibi (sarkık) dır (beni ondan ayır).
Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Galiba sen tekrar (eski kocan) Rifâa'ya dönmek istiyorsun. Hayır, ikinci kocan Abdurrahman senin balcağızmdan t ad madika ve sen de onun balcağızmdan tadmadıkça bu olamaz (ilk kocana dönemezsin) .»
Mütercim:
Kocasından üç talakla boşandıktan ve iddetini doldurduktan sonra isterse başka bir kocaya varabilir. Böyle bir duruma düşen kadın ilk kocasına varabilmek için ikinci bir adamla sahih bir nikâh yaptıktan ve karı koca olduktan sonra bu ikincisinden de aynlırsa, o zaman ilk kocasına dönebilmek ancak kendisine helâl olur. Fakat bir veya iki talakla boşananlar böyle değildir. Bunlar muvafakat halinde tekrar ilk kocalarına varabilirler, başka bir kocaya gitmek zorunda kalmazlar.

1241- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem balı ve tatlıyı severdi. İkindi namazından çıktıktan sonra da pâk zevcelerinden birinin evine giderek onun gönlünü hoş ederdi. Bir defasında bu adeti üzere Hazreti Ömer'in kızı olan zevceleri Hafsa'mn yanma vardılar. Orada her zamankinden fazla kaldılar. Ben

bunu kıskandım. Bu kadar fazla kalmalarının sebebini de araştırdım. Sonra öğrendim ki, Hafsa'mn akrabasından biri, Hafsa'ya bir çömlek bal hediye olarak göndermiş. Hafsa da bu baldan şerbet yaparak Hazreti Peygambere içirmiş.
Bu hali öğrenince düşündüm ve bir hile kurayım diye yemin ettim. Sonra diğer ortağım Sevde'ye dedim-ki; Hazreti Peygamber şimdi senin yanma gelince kendisine: Ya Resûlallah! Galiba siz (hoş kokulu olmayan) meğâfîr zamkı yemişsiniz, dersin.
Hazreti Peygamber sana tabiî ki yok, böyle bir şey yemedim, diyecektir. O zaman sen, o halde bu meğâfîr kokusu nereden geliyor? diye sor. Hafsa bana bal şerbeti içirdi, -diyecektir. Sen, öyle ise o balı anlar meğâfîr çiçeklerinden toplamış olmalı, dersin. Hazreti Peygamber bana gelince, ben de ayni şekilde söyleyeceğim. Hazreti Safiyye'-ye de ayni şekilde söylemesi için tenbih ettim.
Sonra Şevde bana dedi ki: Senin verdiğin öğüt üzere hareket ettim ve Hazreti Peygamber de öylece sorularımı cevablandırdı ve: «Hayır, Hafsa bana bal şerbeti içirdi.» buyurdu. Hazreti Sevde'den sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana geldi. Bende öylece söyledim. Safiyye'nin yanma vardığı zaman da, Safiyye bizim söylediklerimizi aynen söyledi. Daha sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi vö Sellem Hazreti Hafza'nm yanına gidince, Hafsa sordu: Ya Re-sûlallah! Size bal şerbeti yapayım mı? Hazreti Peygamber:
«Artık bana bal şerbeti lazım değil.» buyurdu.
Hazreti Aişe der ki: Şevde bana, ya Aişe, bundan böyle bal şerbetini biz Hazreti Peygambere haram ettirdik, dedi. Ben ona:
— Sus! Bu benim Hafsa'ya ettiğim bir hiledir, duyulmasın, dedim.
Mütercim:
Cenab-ı Hak: «Ey Peygamber! Neden Allah'ın sana helal kıldığı şeyi kendine haram ediyorsun?» mealindeki ayeti kerimeyi indirerek pak zevcelerin almış oldukları tedbiri açığa çıkardı. Ancak bu, kadınlarda olan kıskançlık gereği küçük günahlardan sayıldığından ba ğışlanan günahlar arasına girer. Üstelik bu hareketlerinden dolayı pâk zevceler aglaştılar, tevbe ettiler ve mağfiret dilediler. Nitekim bu husus daha önce mezkûr ayeti kerimenin tefsirinde geçmişti. (Tah-rîm sûresi: Ayeti)

1242- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Sabit bin Kays'ın kansı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelip:
— Ya Resûlallah! Kocam Sabit bin Kays'ın gerek ahlâkı ve gerekse dindarlığı hakkında bir kusur söyliyemem; fakat başka sebeb-den dolayı ondan memnun olmadığım için çok kötü duruma düşmekten korkuyorum. Beni ondan ayırınız, dedi. Hazreti Peygamber ona sordu:

«Kocanın sana evelce vermiş olduğu bostanı ona geri verir mi sin?» Hanım: - Evet, onu geri veririm, dedi. Sonra Hazreti peygamber Sabit bin Kays'a şöyle emretti:
«Sen (daha önce hanımına verdiğin) bahçeni geri kabul et ve hanımını bir talakla boşa,» (Mevcut hoşmıdsuzluk ve geçimsizliği gidermek için mal karşılığında boşamanın meşru olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.)

1243- İbni Âbbas (Radıyallahu Anhüma) der ki,
Berîre adındaki cariyenin kocası, Muğîs adh bir köle idi. Sonra Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) Berîre'yi azad edince, Berîre hürriyet hakkını kullanarak kocasından ayrıldı.
tbni Abbas sözüne devam ederek der ki: Karısının ayrılmasına üzülen Muğîş'in göz yaşlan sakallan üzerinde akarak Medine sokaklarından dolaştığını halâ görür gibiyim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeUem babam Abbas'a şöyle buyurmuştu;
«Ey Abbas! Mugîş'in Berîre'ye olan sevgisine ve Berîre'nin de Muğîs'e olan nefretine hayret etmiyor musun?» Sonra Peygamber Şallallahu. Aleyhi ve Sellem Mûğîs'in haline acıyarak Berîre'ye:
«Muğis'e dönsen olmaz mı? «buyurdu. Berire dedi ki:
- Ya Resûlallahİ Gerçekten ona dönmemi mi emrediyorsun? Hazreti Peygamber şu cevabı verdi:
Hayır, bu hususta sana kesin emir vermiyorunu ancak vasıta olmak İstiyorum.»
Berire: — Artık benim ona bir ihtiyacım yoktur (onunla ilgim kesilmiştir), dedi.

1244- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, mübarek işaret parmağı ile orta parmağını göstererek ve bir miktar aralannı açarak şöyle buyurdu:
«Ben ve yetimin işlerine bakan kimse, cennette şunlar (birbirine yakın olan şu iki parmak) gibiyiz.»
(Oennet-i Alâ'da benim derecemle, yetimlerin iş ve ihtiyaçlarını hakkaniyet üzere gören kimsenin derecesi arasında bu kadarcık bir fark olacaktır.)

1245- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der kiı
Bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelip:
— Ya Resûlallah! Benim simsiyah bir çocuğum doğdu (benden olup olmamasında şübheye düştüm), dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona sordu:
«Senin develerin var mı?» Adam: — Evet, var, dedi. Peygamber, «O develerin renkleri nedir?» Adam: — Renkleri kızıldır, dedi.

Peygamber:
«Onların İçinde boz renkli olanı varandır?» Adam: — Evet, vardır, dedi. Yine Hazreti Peygamber:
«O halde o boz renk nereden geldi?» diye sordu: Adam: — Her
halde soyunda, bulunan bir damar çekmiştir, cevabını verdi. Hazreti Peygamber:
«İşte senin bu çocuğun da belki soyunun bir damarına, (atalarından veya analarından birine) çekmiştir,» buyurdu.
Müütercim:
Böyle zayıf işaretlerle çocuğu kendinden kabul etmemek caiz değildir. Çocuğu kendinden kabul etmemek için kuvvetli bir delil gerekir. O da zevcenin kesin olarak zina etmiş olması veya kan koca olduktan sonra altı aydan az bir zaman içinde zevcenin çocuk doğurması ve yahut adam öldükten sonra dört (veya ilci) yıl geçtikten sonra zevcesinin çocuk doğurmuş olması halleridir.[133][46]

LİAN BAHSİ

1246- tbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der kis
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, lian edecek (karşılıklı yemin etmek suretiyle lânetleşecek) olari karı ve kocaya hitaben şöyle buyurdular-.
«Her ikinizin, hesabını (ah ir ette) Allah görecektir. Şu bir gerçek ki, ikinizden biri yalancıdır. Tevbe edeniniz var mı?» Resûl-i Ekrem Bu soruyu üç defa tekrarladılar. Sonra usulüne göre «Mülâa^ ane» yapıldı ve kocaya hitaben Hazreti Peygamber:
«Artık bu kadın üzerinde senin bir hakkın kalmadı,* buyurdu. Adam dedi ki: — Benim harcadığım malım ne olacak? Hazreti Pey-
gamber ona şöyle buyurdu:
«Mal alacağın da yoktur; çünkü sen ona isnat ettiğin zina doğru ise, senin verdiğin mal onun nikâhından faydalanman karşılığıdır. Yok, eğer o kadına iftira etmişsen verdiğini geri almaktan daha uzaksın.»

1247- Ümmü Seleme (Radıyallahu Anha) der ki: -Bir kadın, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelecek: Ya Resûlallah! Kızımın kocası öldü. Şimdi kızımın gözleri ağrıyor, gözlerine sürme çeksin mi? diyerek bu hususta izin istedi. Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:
«Hayır, gözlerine sürme çekmesin! Ey badın Cahiliyet devrinde sizden birinizin kocası ölünce, en kötü elbisesi veya evinin en kötü yerinde tam bir sene matem tutardı. Bir yıl dolunca yanından bir köpek geçtiği zaman yerden hayvan tezeği alarak arkasına atar ve mateminden çıkardı. Şimdi dört ay ön gün geçmedikçe

sürme çekmek (süslenmek) olmaz. Allah'a ve ahiret gününe iman eden müslüman bir kadının kocasından başkasına üç günden fazla matem tutması caiz değildir. Ölen kocası için ise dört ay on gün matem tutar.»
Mütercim;
Kocası ölen bir kadın, Müslümanlıktan önce matem tutup süsünü bırakarak eski, kara ve kirli elbisesini giyinip yahut kötü ve karanlık bir edada tam bir sene beklerdi. Bir yıldan sonra yanından bir köpek geçerken yerden bir tezek alıp kendi arkasına atarak mateminden çıkardı. İslâm'da ise, böyle kocası ölen bir kadın dört ay on gün bir zaman (iddet) bekler ve bu müddet içinde süslenmez. Eğer o kadın hamile ise doğum yapıncaya kadar beklemek zorunda kaldığından yine sürme çekmek ve buna benzer süs bakınmaktan kaçınır.
Cahiliyette arkaya tezek atılmasının manası, güya bir yıl kocam için tutmuş olduğum matemin bence bir tezek parçası kadar kıymeti yoktur, demektir.
tmam Malik mezhebinde, matemde olan bir kadının sürme çekmesi mutlak olarak caiz değildir. Ancak gözlerin kör olma korkusu olur da başka bir ilâç bulunamıyorsa, o zaman sürme çekmesi caiz olur. İmam Şafiî Hazretlerine göre de hüküm böyle ise de, yalnız geceleri sürme çeker, gündüzleri sürmeyi siler. Çünkü bu hadîsin sonunda: «geceleri sürme çek, gündüzleri sil,» diye varid olmuştur. Bununla beraber büsbütün sürmeyi terk etmek daha iyidir.
İmam Azam Hazretlerine göre, kocası ölen kadın için süs yapmak, gösterişli elbise giymek, güzel kokular sürmek, gözlere sürme çekmek, ellerine kına yakmak gibi şeyler, meşru bir mazeret olmaksızın caiz değildir, haramdır. Yine iddeti içinde diğer bir adama nişanlanmak, nikâh için sözleşmek haram olduğu Kur'anın hükmü ile sabit olduğundan bütün mezheblerce caiz değildir. Ancak ihtiyaç hallerinde bazı gündüz ve bazı geceleri dışarı çıkması caiz ise de, kendi evinden başka bir evde gecelemesi caiz değildir. Boşanmış bir kadın ise, iddeti içinde (üç hayız müddeti zarfında) zaruret olmadıkça evinden başka hiç bir yere çıkamaz, caiz değildir. Bu hususta geniş bilgi fıkıh kitaplarında vardır.[134][47]

NAFAKA BAHSİ

1248- Ebû Mes'ud CRadıyallahu AnhJ'dan rivayet edilmiştir:
«Bir müslüman Allah rızasını gözeterek çoluk-çocuğuna (ailesine) , harcama yaparsa, bu harcaması kendisi için bir sadaka olur.»
Mütercim ;
Harcadığı nafaka, sevab bakımından sadakaya benzer. Bir kimse,, ailesine ve çoluk - çocuğuna nafaka temin etmenin Allah tarafından üzerine farz kılındığını düşünerek Allah rızası için bü hizmeti yerine getirirse, malının zekâtını

vermekten kazandığı sevab gibi büyük bir sevab kazanır. Çünkü çoluk-çocuğun geçimini sağlamak, hem sadakadan ve hem de zekâttan önde gelir.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hayber'de kendilerine ait olan bahçenin hurmalarını satıp elde ettiği parayı, pâk zevcelerinin birer yıllık idaresi için saklarlardı. Bunu nafaka bahsinde, Hazreti Ömer'den imam Buharı rivayet etmiştir. Bir yıllık nafaka saklanmasının tevekküle aykırı olmadığı adı geçen sahih hadîsle sabittir. Ayrıca ümmetine caiz olduğunu bildirmek içindir. Fakat Hazreti Peygamber şahsı için hiç bir şey biriktirmez ve sakla-mazdı.

1249- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştin
«Dul ve miskinin hayır işine koşan kimse, Allah yolunda müca-hede eden yahud geceyi ibadetle geçirip gündüz oruç tutan gibidir.»[135][48]

YİYECEK (Etime) BAHSİ

1250- Ebü Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
Açlık sebebiyle takatim kesilmişti. Hazreti Ömer ile karşılaştım. Kendisinden, bana Kur'andan birkaç âyet okumasını istedim. Esas maksadım, bu bahane ile yiyecek bir şey bulmaktı. Hazreti Ömer (radıyallahu Anh) evine girdi ve bana Kur'an okumaya başladı. Sonra ben oradan çıktım. Biraz uzaklaştığım zaman açlıktan bayılarak yol ortasında yüzükoyun düşüp kaldım. Bir de gözümü açtım ki, yanımda Hazreti Peygamber duruyor. Bana:
«Ey Ebû HüreyreU buyurdular. Ben de, buyurunuz, ya Resûlal-lah, dedim. Resûl-i Ekrem elimden tutarak beni kaldırdı ve halimi (ac olduğumu) anladı. Beni saadethanelerine götürdü ve hemen bana bir kâse içinde süt ikram etti. Ben de o sütten içtim. Bana:
«Ya Ebâ Hüreyre, içmeye devam et!» buyurdular. Ben de içtim. «Yine iç.» buyurdular. Ben de içtim öyle ki karnın şişip göğsümün hizasına geldi.
Sonra Hazreti Ömer'le tekrar karşılaşınca o zamanki hal ve hareketimi ona anlatarak dedim ki; Allah, karnımı doyurmak için senden daha hayırlı olan Hazreti Peygamberi görevlendirdi. Vallahi, senden Kur'an dinlemek istemiştim; halbuki ben senden daha iyi okurum. Asıl maksadım beni yedirmenizdi. Hazreti Ömer cevab verdi: Vallahi sana orada ziyafet vermiş olsaydım, bana bir deve sürüsü bağışlanmasından daha sevimli olurdu. Böylece pişmanlığını belirtmişti.

1251- Ömer ibni Ebi Seleme (Radıyallahu Anh) der ki:
Henüz bulûğ çağma varmamıştım. Hazreti Peygamberin himaye ve terbiyesinde bulunuyordum. Annem Ümmü Seleme, Hazreti Peygamberin zevcesi

olduğundan ben de onun üvey oğlu idim. Bir defa-
sında yemek yerken elim yemek kabının öte yanma uzanmıştı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:
«Ey oğul, yemek yerken besmele çek, sağ elinle ve önünden ye!»

1252- Ömer ibni Ebi Seleme (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem üvey oğlu Ömer ibni üftımi Seleme'ye (bana) şöyle buyurdu: «Yemek yerken önünden ye!»
Mütercim:
Yemeğin başında Besmele ve sonunda hamdele (Elhamdü Lillah) söylemek sünnettir. Yemeğin başlangıcında besmele unutulursa,, sonra hatıra gelince getirilmelidir. Yine sağ el ile yemek sünnettir. Sol el ile yemek veya içmek mekruhtur. Hatta İmam Şafiî Hazretlerinin bir-kavline göre, sağ el ile yemek ve içmek vacibdir. Sol.el ile yemek-içmek haramdır. Zira İmam Müslim'in rivayetinde şu manada bir hadîs vardır:
Hazreti Peygamber, sol eliyle yemek yemekte olan bir kimseyi görünce ona: «Sağ elinle ye, buyurdu. O kimse de: Sağ elimle yiyemiyorum,, cevabını verdi. Hazreti Peygamber ona: sağını kullanamaz olasıca! buyurdu ve artık adam ondan sonra sağ elini kaldıramaz oldu.
Bunun için sahih olan, ehli sünnet alimlerine göre, sol el ile yemek- içmek ve başkasının önünden yemek mekruhtur. Ancak bıιv birinden farklı olan meyva taneleri bir tabak içinde olduğu zaman aralarından seçme yapılabilir. Bunda kerahet yoktur.' Fakat yine önden almak daha iyi dir.

1253- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«tki kişinin yemeği üç kişiye yeter. Üç kişinin yemeği de dört kişiye yeter.» Çoklukta ve toplulukta bereket vardır.
Diğer bazı rivayetlerde de: «Bir kişilik yemek iki kişiye, iki kişilik yemek üç kişiye ve üç kişilik yemek dört kişiye yeter!» şeklinde nakledilmiştir.

1254- İbni Ömer (Radiyallahu Anhüma) der ki:
«Mümin, yalnız bir barsağını dolduruncaya kadar yer; kâfir ise, yedi bağırsağını dolduruncaya kadar yer.»
(Burada yedi bağırsağını dolduruncaya kadar sözü, çok yemek yemesine işarettir. Bağırsakların hepsinin yedi kısma ayrılması da mümkündür. Aklı başında olan bir mümin, sünnete riayet ederek yemeğini yer ve midesini doldurmaz. Bununla midesini fazla dolduran müminler, anlayışsız olanlardır ve Hazreti Peygamberin sünnetine ıvmayanlardır. Diğer taraftan sağlık yönünü gözeterek az yemek yiyen kâfirler de az değildir. Gerçek manada mümin hem

israf yönünden, hem de sağlık yönünden asla çok yemeğe rağbet etmez. Fakat kâfirler genellikle bu kaydın dışında kalarak israfa düşerler. Daha doğrusu mümine yaraşan az yemektir.)

1255- Ebû Cühayfe'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Ben bir yere yaslanmış olarak yemek yemem.»
Mütercim:
Sünnet üzere oturuş, dizler üzerine oturmak yahut sol ayak üzerine oturup sağ ayağın dizini dikmek ve bu şekilde yemek yemektir.

1256- Hazreti Aişe'den (Radıyallahu Anha) rivayet edilmiştir:
Bir ev halkından vefat eden bir kimse için taziye maksadı ile insanlar ölü evinde toplandıktan sonra dağılmışlardı. Ev halkı yalnız kalınca Hazreti Aişe emredip muhallebi hazırlattı ve bu ev halkına îöyle dedi: Siz bu telblne adı verilen yemekten (muhallebiden) yiyiniz; çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den bu yemek hakkında şöyle buyurduğunu kulaklarımla işittim:
«Telbine (muhallebi) hastanın kalbine rahatlık verir, bazı keder ve üzüntüleri de giderir.»
Mütercim:
Gerçekten benim oğlumun ölümünden çok üzüntü duymuştum. Sonra bir kadın kaymaklı ve buzlu bir kayısı yemeği yaparak bana getirdi. Onu böyle soğuk soğuk yediğimizde, kederli olan kalb-lerimize bir merhem gibi ferahlık verdi.
Kederli olan bir kimsenin kalb ve midesi, gıda azlığından vo üzüntünün vücudu kaplamasından susuz kalacağı için böyle hafif şeyler yemek, kalbi ve mideyi kuvvetlendirir.

1257- Huzeyfe'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir! «Siz ipek ve atlas elbise giymeyiniz, altın ve gümüş kaptan su içmeyiniz, bunların tabaklarında da yemeyiniz. Çünkü bu altın ve gümüş kaplar dünyada kafirler, Ahirette ise bizim içindir.»
Mütercim:
Halis ipek ve atlas kumaşları giymek erkeklere haramdır. Fakat hanımlar için bunları giymek mubahtır. Savaşta gazilerin ipek giymeleri ve giysilerde dört parmak eninde ipek kullanılmak erkekler için de caizdir. Altın ve gümüş de süs eşyası olarak kadınlara helâldir; bunları takınırlar. Erkeldere ise haramdır. Yalnız erkekler gümüşten mühür ve yüzük edinebilirler, kılıç kabzasını süsleyebilirler.
Bir de altın ve gümüş kaplardan su içmek ve bunların çatal-ka-şığı ile yemek yemek hem erkeklere, hem de kadınlara haramdır.

1258- Ebû Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:
Ensar'dan Ebû Şuayb namında bir adam vardı. Kölesi kasap idi. Bir gün. bu kölesine dedi ki; Bana beş kişilik bir yemek hazırla. .Ben beş kişinin beşincisi olarak Peygamber S&llallahu Aleyhi ve Seli e m'ı davet edeceğim.
Sonra yemek, hazırlandı ve Hazreti Peygamber, beraberinde dört kişi olduğu halde çağırıldı. Yolda gelirlerken bunlara altıncı bir kişi takıldı. Davet sahibi Ebû Şuaybin yanına vardıkları zaman Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Şuayb'a şöyle buyurdu:
«Gerçekten sen bizi beş kişi olarak davet ettin; fakat bu zat da bize katılıp geldi. Şimdi istersen ona izin verirsin, İstersen yol verirsin!» Ebu Şuayb dedi ki: ben ona izin verdim, davete buyursun.
Mütercim;
Davet edilmediği halde bir kimsenin başka davetlilere uyarak onlarla davete gitmesi haramdır. Ancak davet sahibi ile davet edilmemiş kimse arasında bir yakınlık ve özel durum olursa, bu durumda ev sahibinin rızası bilindiği zaman davetsiz olarak da gidilebilir.
Davetsiz olarak ziyafet ve düğün yemeklerine gidene «Tufeyli» denilir ve türkçede de kullanılır. Bunun aslı şu;
Kûfe'de Tufeyl isminde bir adam vardı. Her nerede bir ziyafet ve yemek daveti var idiyse bu Tufeyl orada davetsiz olarak hazır bulunurdu. Düğünlerin Tufeyl'i diye şöhret bulmuştu. İşte onun halinde olan herkese Tufeyli lâkabı verilmiş ve böylece devam edegel-miştir.

1259- Hazreti Cabir (Badıyallahu Anh) der ki.
Yahudi her ^ hurma Armanı
zamalmakllblr VardL ° Yahudi her ^ hurma Armanı zamanına kadar bana ödünç para verirdi. Benim de Rûme kuyusu adı verilen Hazreti Osman kuyusu yolunda hurma bahçem vardı. Nasılsa o yıl hurmalarda çok az ürün oldu. Sonra harman zamanında o Yahudi gelerek benden alacağını istedi. Çıkan ürünle borcumu kapa-yamayacağımı anladığımdan, gelecek yıla Içadar borcumu ödemek İçin bana mühlet vermesini Yahudi'den rica ettim. Fakat Yahudi kesin olarak kabul etmedi ve alacağının Ödenmesini istedi. Benim zor duruma düştüğüm Hazreti Peygambere iletildi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir kısım ashaba şöyle buyurdu:
«Yürüyünüz gidelim, Cabir için Yahudi'den mühlet isteyelim.» Sonra Hazreti Peygamber, beraberlerinde' ashabdan bazı zevat olduğu halde benim hurma bahçeme geldiler. Borcumun gelecek yıla kadar ertelenmesi için Yahudi'ye teklifte bulundularsa da Yahudi kabul etmeyip şöyle dedi: Ya Ebal - Kasını, ben asla alacağımı tecil etmem (ertelemem). Cabir'e bir gün bile müsaade etmem.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onun bu halini görünce, benim hurmalığımı şöyle bir dolaştı. Sonra Yahudi'ye yine ayni teklifte bulundu. Yahudi yine kabul etmedi. Ben kalkıp bir miktar olgun hurma toplayarak Hazreti Peygamberin önüne koydum. Onlardan bir miktar yedikten sonra bana şöyle buyurdular:
«Ey Cabir, senin çardağın (gölgeliğin) nerededir?» Ben de çardağımın yerini ona bildirdim. Buyurdular ki:
«Orada (çardağında) bana bir yer döşeyip hazırla, İstirahat edeyim.» Ben de hemen orada bir yer hazırladım. Hazreti Peygamber de çardağa girerek hazırladığım yerde yatıp biraz uyudu. Uyandıkları zaman ben yine bir miktar hurma getirip kendilerine takdim ettim, onlardan yediler. Sonra yerinden kalkarak üçüncü defa Yahudi'den alacağını ertelemesini rica ettiler. Yahudi yine kabul etmedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem benhu hurmalığımın çevresini ikinci defa olarak dolaşıp geldi ve bana şöyle buyurdu: «Ey Cabir, ağaçlarda olan hurma salkımlarını kesip topla ve bunlarla Yahudîye olan borcunu öde.» Hazreti Peygamber bizzat hurma harmanının başında durdu. Ben, hemen hurma ağaçlarındaki salkımları kçsip topladım ve o zamanki hesaba göre borcuma karşılık olarak hurmaları Yahudi'ye verdim. Borcumu tamamen ödedim. Fazla olarak bir o kadar da hurma yanımda kaldı. Ben bu hali gidip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e bildirince bana şöyle buyurdular:
«Ben, kendimin Allah'ın Peygamberi olduğuma şahidlik ederim.» (Ben Allah'ın hak Peygamberi olduğumdan benden böyle mucizeler meydana gelir. Allah'ın izni ile böyle az olan hurmaları çoğaltırım. Bunlar Allah'ın lütuf ve ihsanıdır.)

1260- Hazreti Sa'd'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Her sabah Acve hurmasından yedişer tane yiyen kimseye o gün, zehir de tesir etmez, sihir de tesir etmez.»
(Medine hurması denilen ve Medine'nin, en iyi cins hurması olan Acve'den aç karnına her sabah yedişer hurma yiyen kimseye, o gün, zehir ve sihir tesir etmez.)

1261- lbni Abbas'dan (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir!
«Sizden biriniz yemek yiyince, parmaklarını yalamadan veya başka bir şeyle silip temizlemeden elini bir yere dokundurmasın.»
Mütercim:
Yemeğin başında ve sonunda elleri yıkamak sünnettir. Fakat su bulunmadığı bir yerde yine el yağlı bırakılmayıp hiç olmazsa parmakları yalamalı veya el bezi gibi bir şeyle silmelidir. Yağlı ellerle bir şey - tutmamalıdır. Zarurî durumlara ve yenen yemeğin cinsine göre bu hususta alınacak tedbir değişik olur. Asıl olan,

imkân dahilinde en iyi bir şekilde temizliği gözetmektir. Bugün için su ve sabun en iyi bir temizleyicidir. Bunlar varken başka türlü temizliğe ihtiyaç kalmaz.

1262- Ebû Ümame (Radıyallahu Anh) der ki:
«Cenabı Allah'a sayısız, halisane ve kendisine lâyık şekilde faamd olsun! Ey Rabbimiz! Nimetinin hakkı karşılanamaz, ondan vazgeçilemez ve ona olan ihtiyaç kesilmez.»

1263- Ebû Ümame'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Allah'a hamd olsun ki, bize yetecek nimet Verdi, bizi Uçirip) kandırdı. Onun nimetinin hakkı karşılanamaz, nimetleri de inkâr edilemez.»
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SeUem yemeği bitirdiği zaman zaman böyle dua ederdi ve bazan da : «Ey Rabbımız, sana hamd olsun! Nimetinin hakkı karşılanmaz, ona veda edilmez ve ondan uzak kalınmaz, ey Rabbimiz (bizi besleyip kemale erdiren yaratıcımız) !»[136][49]

AKIKA KURBANI, HAYVAN KESME VE AVLAMA BÖLÜMÜ

1264- Selman bin Amir'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştin
«Erkek çocuğun doğması ile bir akîka kurbanı kesilir. Siz onun için kurban kesip kan akıtınız ve çocuktan eziyeti (onu rahatsız eden nesneleri) kaldırınız» Bazı rivayetlerde de erkek çocuk için iki kurban, kızlar için de bir kurban kesilmesi emredildiğinden bunu yapmak müstahab sayılmıştır.

1265- Ebû Hüreyre'den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Fera (ilk doğan deve veya koyun yavrusunu kurban etmek -ve atîre (receb ayında kurban) yoktur.»
Cahüiyet zamanında müşrikler ilk doğan deve veya koyun yavrularını putları için kurban ederlerdi ve buna «Fera» derlerdi. Receb ayında da yine putları için kurban keserlerdi. Buna da «Atîre» derlerdi. İslâmda kesin olarak bunlar yasaklanmıştır, kesilmeleri caiz değildir. Esasen bunların, Allah'dan başkası adına kesilmeleri şirk ve küfür olur.
Ancak Şafiî mezhebinde Allah rızası için olmak şartıyla ilk doğan deve veya koyun yavrusunu kurban etmek yahud receb ayında bir hayvan kurban etmek ve etlerini fakirlere sadaka vermek müs-tahabdır.

1266- Adiyy bin Hatim (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize ok ile avlanan hayvanların

hükmünü sordum. Bunların eti hangi halde, yenilir ve hangi halde yenmez? Bana cevab olarak şöyle buyurdular:
«Ok, sivri ucuyla delip öldürdüğü hayvanı yej fakat okun enine isabetiyle ölen hayvan iaşedir, yenmez.»
Sonra Hazreti Peygambere köpeğin avladığı hayvandan sordum. Bana şöyle buyurdular;
«Av köpeğinin senin için tuttuğunu yet çünkü bu köpeğin yakalaması bir nevi boğazlamadır. Eğer kendi köpeğinle veya köpeklerinle beraber başka bir köpek bulursan ve bu yabancı köpeğin yakalamasından veya av hayvanını öldürmesinden kuşkulanırsan, o zaman avlanan hayvanın etinden yeme. Çünkü sen besmele çekerek kendi köpeğini saldırdın, diğer köpeği besmeie çekerek salmadın.»
Mütercîm:
Bir hayvan boğazlanırken veya avcı tetiği çekerken veya avcıl hayvanı av üzerine salarken besmele getirmek vacibdir. Kasden besmele terk edilirse boğazlanan veya avlanan hayvanın, eti yenmez, haramdır. Hanefî ve Hanbeli mezheblerinde hüküm budur Unutularak veya yanılarak besmele çekilmezse yenilir.
Şafiî mezhebinde ise, besmele getirmek sünnet ve müstahabdır. Bunun için besmelesiz boğazlanan hayvanın etini yemek onlarca helaldir. Ancak Allah'dan başkası adına kesilmiş veya avlanmış olurlarsa, bu gibi hayvanların eti yenmez.
Hayvana atılan ok, sivri ve delici tarafından onu yaralayıp öldürdüğü zaman hayvanın kanını akıtmış olur. Fakat yan tarafından isabet edip kan akıtmadan öldürürse eti yenmez.
Kurşun ve saçmalarla öldürülen hayvanların etlerinin yenilebileceğine dair bir fetva risalesini Mısır'ın büyük kütüphanesinde gördüm. Fakat Şafiî mezhebinde kurşun ve saçma ile avlanan hayvanın yenmesi haramdır. Ancak hayvan ölmeden kavuşulur ve boğazlanırsa, o zaman yenir. Onun için kurşuna mukavemeti olmayan küçük kuşlara kurşun atmak doğru değildir. Kaz ve ördek gibi hayvanlara kurşun atıldıktan sonra onların boğazlanmalarına yetişilebiltr.

1267- Ebû Sa'lebe (Radıyallahu Anh) der ki:
Ya Resûlallah! dedim. Biz kitab ehli olan (hıristiyan ve Yahudilerin) memleketinde bulunuyoruz. Biz onların yemek kablarından yiyelim mi? Bir de av hayvanları çok olan bir memleketteyiz. Bazan ok atarak avlanıyorum. Bazan da öğretilmiş veya öğretilmemiş köpekle av yapıyorum. Bunlardan bana yemesi helal olan hangisidir? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şu cevabı verdiler:
«Kitab ehlinin kabları hakkında durum şöyle: Eğer onların kablarından başkasını

bulursanız, o kablarda yemeyiniz. Eğer başkasını bulamazsanız, o kabları yıkayınız ve onlarda yiyiniz. Okunla avladığın ve besmele getirmiş olduğun hayvanın etini ye. Yine öğretilmiş köpeğinle avladığın ve besmele getirmiş olduğun hayvanı ye. Bir de avcıl olmayan köpeğin ile avladığın ve sonra henüz ölmeden kavuşup besmele, ile kestiğin hayvanı ye (başka şekilde avlananları yeme).»

1268- İbni Ömer'den (Radıyallahu Anhüma) rivayet edilmiştir:
«Kim hayvan ve malını korumak veya avlanmak kasdı olmadan evinde bir köpek beslerse, her gün onun amelinden iki kîrât eksilir.»

1269- Adiyy bin Hatim (Radıyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
«Köpeğini salıverip besmele getirdikten sonra avı yakalar ve öldürürse sen o av hayvanını ye. Eğer hayvan o avdan yerse, sen yeme; çünkü hayvan kendisi için avı tutmuş demektir. Eğer besmele çekerek saldığın köpeklere başkaları katılarak av hayvanını yakalar ve öldürürlerse onu yeme; çünkü sen hangi köpeğin yakalıp öldürdüğünü bilemezsin (belki besmelesiz salıverilen hayvan onu öldürmüştür).
Bir av hayvanına ok atar da, bir veya iki gün sonra onu bulursan, eğer üzerinde senin okunun izinden başka bir iz yoksa (ondan) ye. (Bir rivayette de, dilerse yiyebilir, buyurulmuştur.) Eğer suya düşmüşse, ondan yeme.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin zahirine bakarak Şafiî imamlarından îmarn Nevevî Hazretleri, öldürülmüş olarak bulunan,av hayvanının yenmesinin helal olduğunu tercih etmiştir. Hatta suya düşen av hayvanının ok ve silâh tesiri ile ölmüş olduğu bilinirse yine yenir. Ancak hayvan suya düştükten sonra boğularak ölürse, onun eti yenmez. Bunlar Şerkavî şerhinden alınmıştır.

1270- Ebû Musa'dan (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
4yi arkadaşla kötü arkadaşın hali, misk (hoş koku) taşıyanla körük çekenin haline benzer, Misk taşıyan ya sana misk verir, ya sen ondan satın alırsın, ya da onun güzel kokusundadan faydalanırsın. Körük çeken ise, ya elbiseni yakar yahud ondan pis bir koku duyarsın.»
Mütercim:
Bu hadîsi- şerif miskin tahir ve temiz olduğuna delil kabul edilmiştir. Senenin muayyen bir ayında geyiğin karın kısmında toplanan kandan misk elde edilir. Bunûnla beraber bu kan, diğer kanlardan istisna edilerek pis sayılmamıştır. Çünkü hayvanın sütü ve şaraptan yapılan sirke gibi değişikliğe uğramıştır.[137][50]

KURBANLAR BÖLÜMÜ

1271- Seleme bin Ekva (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir sene bize şöyle buyurdu:
«Sizden kurban kesen kimse, sakın bayramın üçüncü gününden sonra o kurban etinden evinde hiç bir şey bulundurmasın.»
Ertesi yıl olunca bize şöyle buyurdu:
«Kurbanlarınızdan yiyiniz, başkalarına yediliniz ve isterseniz (evlerinizde) biriktiriniz. Geçen yıl insanlarda sıkıntı vardı. Onlara bu hususta yardım etmenizi istedim (ve evlerinizde et biriktirmemenizi emrettim) .*
Mütercîm:
Hanefî mezhebinde yolculuk halinde olmayan (mukîm bulunan) ve zengin olan kimseye kurban kesmek vacibdir. Kurban etinin üçte birinin fakirlere, üçte birinin konu-komşuya dağıtılması ve geriye kalan üçte birinin de aile halkına bırakılması sünnettir.

Diğer mezheplerde kurban kesmek vacib olmayıp sünnettir. Bununla beraber Şafiî mezhebinde bir fakirin karnını doyuracak kadar ona et verilmesi gerekir.[138][51]

MEŞRUBAT (İÇÎLECEK ŞEYLER) BÖLÜMÜ

1272- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) 'den rivayet edilmiştir:
«Dünyada şarap içen ve sonra tevbesiz ölen kimse ahirette-ondan (cennet şarabından) mahrum olur.»
Mütercim:
Dünyada şarabı helal kabul ederek ondan içenin ve bu inanç üzere ölenin küfrüne hüküm verildiğinden ebediyyen cehennemlik olur. Böylece cennet şarabından mahrum kalır. Fakat şarabı helal kabul etmeyerek haram olduğu inancı ile içen ve böyle devam edip tevbe etmeksizin ölen kimsenin hali, diğer büyük günahları işleyenler gibidir. İşi Allah'ın dilemesine kalmıştır. Cenab-ı Hak dilerse bağışlar, dilerse azab eder. Fakat cennete girdiği' zaman da yine cennet şarabını içemeyecektir.

1273- Ebü Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştin «Bir kimse zina ederken mümin olarak zina etmez, şarap içer. ken mümin olarak şarap içmez, bir hırsız çalarken mümin olarak çalmaz ve bir çapulcu, insanların göz diktikleri değerli bir nesneyi yağma ederken mümin olarak yapmaz.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin manası şu: zina işlemek, şarab içmek hırsızlık ve yağmacılık etmek gibi büyük günahları kâmil ve olgun bir müs-îüman yapamaz. Yahud bu gibi günahları helal inancı ile işleyen kâfir olacağından o kimsenin imanı gitmiş olur. Bu hadis-i şerifin müminleri tehdit ve korkutma için varid olduğu da söylenilmektedir. Bir de utanma ve ar sahibi olanlar bu günahları işleyemezler denilebilir. Çünkü helâl saymayarak nefsine Uyup bu günahları işleyenler, müminlik vasfını kaybetmezler.

1274- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e bal bozasından soruldu. Şu cevabı verdiler: «Her sarhoşluk veren içki haramdır.»
Mütercim:
Bu hadîsi- şerif müctehid imamların delili olup kaynatılarak elde edilen ve çok içildiği zaman sarhoşluk veren bütün içkilerin haram olduğunu kabul etmişlerdir. Hububattan yapılanlar da böyledir. Yalnız ceza uygulaması bakımından şarab ile

diğer içkiler arasında fark vardır. Şöyle ki, bir damla dahi içilse, şarabdan dolayı ceza uygulanır. Halbuki diğer içkilerin sarhoşluğundan dolayı ceza uygulanır. Bir de içkilerin necis olmalarında ihtilâf vardır. Şarabın ağır necaset olduğunda ihtilâf yoksa da, diğer içkilerin hafif necaset olduğunu kabul eden müctehidler vardır. Bu bilgi Mülteka metninden alınmıştır.

1275- Ebû Âmir EI-Eş'arî (Radıyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:
«Benim ümmetimden bir takım kavimler gelecektir ki, zinayi. İpek giymeyi, şarabı ve çalgıları helal kabul edeceklerdir. Yine bir takım kavimler bir dağın kenarına konacaklar. Çobanlar, hayvanlarını otlatıp akşamleyin ağıllarına getirecekler. Kendileri nimet içinde yüzerken İhtiyaç sahibi bir kimse kapılarına varınca yarin gel! diyecekler: Allah Tealâ onları geceleyin helak edecek ve başlarına o dağı yıkacaktır. Bir kısmını da, kıyamete kadar maymun ve hınzır biçimine çevirecektir.»
Mütercim:
Alimlerin çoğu bu hadîs-i şerifin zahirine bakarak bu ümmetten de bazı kişilerin maymun ve domuz kılığına sokulacağına inanmışlardır. Bir kısım alimler de bunların huylarının maymun ve domuz huyuna çevirileceğini söylemişlerdir. Şerkavî şerhinde bunun tafsilâtı vardır. îşte haramı helâl saymak ve nimete nankörlük etmek günahlarının cezası böyle kılık değiştirmek veya yere batmaktır.

1276- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, içlerinde içki yapılan kapların kullanılmasını da yasaklamıştı. Ashabı kiramın: Ya Resu-lallah, biz bu kaplan bazı ihtiyaçlarımızda kullanmak zorundayız, demeleri üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«O halde kullanabilirsiniz.»
Mütercîm:
Bu kitabın başında geçen 37. sayılı hadîs-i şerifle içki kaplarını kullanmanın yasaklanması üzerine ashabı kiram dediler ki, ya Re-sûlallah! Bazı içeceklerimizin hazırlanması ve korunmasında bu kaplara zarurî ihtiyacımız vardır. Bunun üzerine Hazreti Peygamber sarhoşluk veren içki kaplarının mubah olan meşrubat için kullanılmalarına izin verdi ve eskiden konulmuş olan kullanma yasağının hükmünü kaldırdı. Mubah olan içecekler arasında boza; da sayılmak tadır. Ancak bozanın sarhoşluk verecek derecede ekşimemiş olması şarttır.

1277- Hazreti Cabir (Radıyaîlahu Anh) der ki:

Ashabın ünlülerinden Ebû Humeyd Es Sâidî, Akik vadisinde bulunan Nakî adındaki çiftlikten taze sağılmış 'süt hazırlayarak açık bir kap içinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e hediye getirdi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Keski bir odun parçası ile olsun, bu kabın üzerini örteydin.-
Mütercim:
İçlerinde yiyecek ve içecek bulunan bütün kapların örtülmesi ve kapanması sünnettir. Çünkü kapların örtülmesiyle içlerine zararlı maddelerin düşmesi önlenmiş olur. Hiç olmazsa bir odun parçasıyle örtülmesinin istenmesi, kapları örtme işinin önemine işarettir. Örtülürken de besmele getirilmesi sünnet olduğundan, kap üzerine herhangi bir şey konarken besmele hatırlanır ve çekilir. Besmele getirilen şeyde bereket olduğundan o kab şeytandan da korunmuş olur.

1278- Ebû Hüreyre (Radıyaîlahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Sağılır bir devenin muayyen bir zaman için fakire verilmesi
ve yine sağılır koyunun bir süre fakirin istifadesine bırakılması ne
güzel sadakadır. O hayvan ki, bir kap sabahleyin, bir kap da akşam
üstü süt verir...»

1279- Hazreti Cabir (Radıyaîlahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beraberlerinde Hazreti Peygamber olduğu halde Medine'de Ebû Heysem adındaki meşhur sahabinin bostanına girdiler. Bostan sahibi Ebû Hey-sem'e şöyle buyurdular: «Su kabında geceden soğutulmuş suyun varsa bize içir; değilse şu önümüzdeki akar suya ağzımızı dayar içeriz.»
Ebû Heysem dedi ki, ya Resûlallah! Geceden sağûtulmuş suyumuz vardır. Buyurunuz, çardağa gidelim, orada size ikram edeyim.
Beraberce çardağa (gölgeliğe) gittiler. Ebû Heysem su kırbasından bir miktar bir kâseye döktü ve üzerine de taze sağmış olduğu sütten ilâve ederek Hazreti Peygambere ve beraberinde olan Hazreti Ebû Bekir'e içirdi. *
Mütercim:
Suyun soğutularak bir kap içinde iken içilmesinde veya akar sulardan ve çeşmelerden avuç ve ağızla içilmesinde bir sakınca olmadığına bu hadîs-i şerif delildir.

1280- Ününü Seleme (Had ıy ali ahu AnhaVden riv&fet edilmiştir:
«Gümüş kapdan su içen kimse, karnına cehennem ateşini gürül gürül akıtmış olur.»
Mütercim:
Gümüş kaşıklarla ve gümüş kaplardan yeyip içmenin haram olduğuna bu hadîs-i

şerif delildir. Daha önceki hadis-i şerifte altın kaplar da ayni yasağa sokulmuş olduğundan aralarında haram olma bakımından fark yoktur.[139][52]

HASTALAR BAHSİ

1281- Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhümaTdan rivayet edilmiştir:
«Diken batırılmasına varıncaya kadar müslümanlanın başına gelen musibet, meşakkat sıkıntı, üzüntü, eziyet ve keder gibi şeyleri, muhakkak Allah Tealâ o müslümanm günahlarına keffaret kılar.»
Mütercim:
İmam Gazali Hazretleri, müslümanın başına gelen musibetleri üçe bölmüştür. Birincisi, münafık olanlara gelen hastalık ve felâketlerdir. Münafık bunlar için Cenabı Hakk'a itirazda bulunur. Ondan dolayı da çektiği hastalık ona azabdan başka bir şey olmaz.
İkincisi, sabırlı mümine gelen hastalıklardır. Mümin bunlara sabrettiği için sevab kazanır, günahlarına keffaret olur.
Üçüncüsü, şükraniyet makamında olana gelen hastalıktır. Gelen musibete karşı Allah'a şükür ve hamd eder. Böyle musibetler, onun derecesini yükseltmek içindir.

1282- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:
«Müminin hali, yaş ekine benzer. Rüzgâr ona ne taraftan eserse, rüzgâra uyarak meyleder. Rüzgâr gidince de doğrulup kalır, Facir (kâfir) ise kaskatı ve dik duran çam gibidir. Allah dilediği zaman onu kırar (artık doğrulmaz)
Mütercim:
Buharî'de bu hadis-i şeriften sonra «Allah Tealâ Hazretleri, sevdiği kulu, dünyada çeşitli musibetlerle müptelâ eder (derecesinin yükselmesi için musibetler günahlarına kefaret olur) «şeklinde rivayet vardır.

1283- Abdullah bin Mes'ul (Radıyallahu Anh) der klî Ben, Peygamber SallaUahu Aleyhi ve SellenVin hastalığında ateşinin şiddetinden mübarak vücudunun titrediğini görünce dedim ki:
__Ya Resûlallah! Bu derecede şiddetli hastalığınız, herhalde size iki kat sevaba vesile olacaktır. Peygamber SallallahuAleyhi ve Sellem beni doğrulayarak şöyle buyurdu «Evet, Hiç bir müslüman yoktur ki, bir eziyete uğrasında, Allah onun günahlarını ağaç yapraklarının dökülmesi gibi dökmesin.»
Mütercim:

Alimlerin çoğu, mümin kul büyük günahlardan sakındığı müddetçe, musibetlerden dolayı günahlarının döküleceğini kabul etmişlerdir Yani hastalık ve musibetler sebebiyle ancak küçük günahlar bağışlanır. Günahların büyükleri ise ancak tevbe edip mağfiret dilemekle ve haklar ödenmekle bağışlanır.

1284- tbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der kiî
Bir kadın Peygamber Sallallahu Aleyhi- ve Sellem'in huzuruna geldi ve: Ya Resulallah! Beni sar'a tutuyor ve bu esnada üstün başım da açılıyor. Allah'a dua ediniz de uundan kurtulayım, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
İstersen buna sabreder ve karşılığında cenneti kazanırsın. İstersen seni iyileştirmesi için Allah'a dua ederim.»
Bunun üzerine kadıncağız:
— Ya Resulallah! Bu halime sabrederim; yalnız açılmamam için dua ediniz, dedi ve Hazreti peygamber de ona dua etti.

1285- Enes Hazretleri (Radıyallahu AnhJ'nden rivayet edilmiştir:
-Allah Tealâ buyurmuştur: Ben bir kulumu iki sevgili gözünden mahrum ettiğim zaman kul buna sabrederse, gözlerine karşılık ona cenneti veririm.* (sabır, belanın başında olursa makbuldür. Ümit kesildikten sonra sabrın faydası kalmaz.)

1286- Kasım bin Muhammed ibni Ebi Bekir (Radiyallahu An-hüm) der ki:
Birgün Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) şiddetli bir baş ağrısına yakalanmıştı. Ölümüne sebeb olacağını ifade eder şekilde «Vay başım, ölüyorum!» deyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:
«Eğer ben sağ iken sen (bu ağrıdan) öleydin, senin için mağfiret dilerdim ve sana dua ederdim.» Bunun üzerine Hazreti Aişe son derece üzülerek sitem yollu Hazreti Peygambere:
— Vay başıma gelen! Vallahi, sanıyorum ki, siz benim ölümümü istiyorsunuz, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Aişe'yi teskin etmek için şöyle buyurdu:
«Hayır, senin sandığın gibi değil. Ah başım I diyen benim. İçimden geçti veya istedim ki, Ebû Bekir ile oğluna haber göndereyim ve (hilafet meselesinde) kendisiyle sözleşeyim ki, kimse lâf etmesin ve umutlu olanlar da umutlanmasınlar. Sonra düşündüm ki, nasıl olsa Allah, (ondan başkasını) kabul etmez ve müminler de reddederler veya Allah, (ondan başkasını) reddeder ve müminler de kabul etmez.*
Mütercim:
Bu hadîs-i şerif Hazreti Peygamberin mucizelerinden olup Hazreti Ebû Bekir'in

hilâfetine de delil olabilir.

1287- Enes (Kadıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştir:
«Sakm sizden biriniz, çektiği acıdan dolayı ölümü istemesin. Eğer Ölümü istemek zorunda kalırsa desin ki: Allahim! Yaşamak hakkımda hayırlı ise, bana sağlık ver; ölüm benim için hayırlı ise canımı al!»
Mütercim:
Buradaki emir vücubü ifade etmeyip bu şekilde dua yapılabileceğine bir izin teşkil etmektedir.

1288- Ebû Hüreyre (Radıyallaiıu AnhKdan rivayet edilmiştir: «Hiç kimseyi ameli cennete koyamaz.» Ashab sordular: Ya Resû-lallahS Sizi de mi ameliniz cennete koyamaz? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Beni de amelim Cennete sokamaz. Ancak Allah Teâlâ'nm lütfü ve rahmeti beni kaplarsa cennete girerim. Sizler dürüst olunuz ve mutedil .davranınız. Hiç biriniz ölümü zinhar temenni etmesin! iyi kişi ise iyiliği artabilir ve kötü kişi se pişmanlık duyup tevbe edebilir.»

1289- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Bir hasta okunmak için, Peygamber .Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e getirildiği zaman ona şöyle dua ederlerdi:
«Ey insanların Rabbı! hastalığı gider ve şifa ver. Şifa veren ancak sensin, senden başka şifa veren yoktur. Geride hastalık bırakmayacak bir şifa ver!»[140][53]

TIP BAHSİ

1290- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Allah Teâlâ, indirdiği her hastalık için muhakkak bir şifa indirmiştir.»
Mütercim:
Tedavi görmek tevekküle engel değildir. Allah her hastalık için bir deva yarattığına göre onun aranması gerekir. Ancak şifayi ihsan eden Allah Teaîâ olduğuna inanmalıdır.
Bir de, şarab gibi haram olan şeylerle tedavi caiz değildir. Vücut dışında kullanılmalarında beis yoktur. Hayvanata bile yediri îip içirilmeleri doğru değildir:

1291- ibni Abbas (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştir:
«Şifa üç şeydedir: Hacamat aletiyle kan almada, bal şerbetinde ve ateşle

dağlamada. Ancak ben, (başka çare bulunursa) ateşle dağlamaktan ümmetimi menederim.»

1292- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir adam Peygamber Saİlallahu Aleyhi ye Sellem Hazretlerine gelerek: Ya Resûlallahl Benim kardeşim karnından şikâyet ediyor, ishali vardır, ne yapalım? diye sorunca, Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:
«Ona bal (şerbeti) içir!» Bir müddet sonra adam gelip: Ya Re-sûlallah, emriniz üzere ona bal içirdim; fakat hastalığı geçmedi, dedi. Hazreti Peygamber ikinci defa-. «Ona bal şerbeti içir!» buyurdu. Adam gidip tekrar döndü ve eski sözünü tekrarladı. Hazreti Peygamber üçüncü defa:
«Ona bal içir!» buyurdu. Adam dördüncü defa gelip, ilâcı yaptım, fakat fayda vermedi, dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:
«Allah sözünde doğrudur (balda şifa vardır); fakat senin kardeşinin karnı yanılıyor. Sen ona bal içir!» Adam gidip hasta olan kardeşine tekrar bal İçirince, iyileşti.
Mütercim:
Bal şerbetinin bir, iki ve üçüncü defalarda fayda vermemesinin sebebi, yetecek miktar içilmemiş olmasındandır. Yoksa Hazreti Peygamberin tedavi edişleri kesindi. Tıp kitaplarına göre, bal ateş veren bir ilaç olduğundan bütün soğukla ilgili hastalıklarda çok faydalıdır.
Müfessirler, Kuran-i kerimde bal hakkında geçen «Onda işfa vardır» ayetini tefsir ederlerken bazı hastalıklar murad edilmekte olduğunu söylemişlerdir.

1293- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha)'dan rivayet edilmiştir:
«Gerçekten şu kara tanecik (çörek otu) samdan (ölümden) başka her şeye şifadır.» Ben, sam nedir? diye sordum. Hazreti Peygamber:
«Ölümdür.» buyurdu.
Mütercim:
Çeşitli sebeplerden meydana gelen hastalıklara çörek otunun fayda ve şifa verdiğini doktorlar kabul etmektedir. Bazı ilâçlara karıştırılarak muhtelif hastalıklar için kullanılır.
Çörek otu döğüîerek bal ile macun yapıldıktan sonra sıcak su ile içilirse mesanedeki taşları eritir. Beş gram çörek otu su ile içilirse, nefes darlığına fayda verir. Çörek otundan 5-7 tane döğülüp zeytin yağı ile karıştırılıp süzüldükten sonra nezleli olanın burnuna çekilir ve içilirse nezle hastalığı gider.

1294- Ümmü Kays (Radıyallahu AnhdVdan rivayet edilmiştin

«Siz, bu Üd-i Hindiye (topalak otuna) devam ediniz; çünkü bunda yedi çeşit şifa var. Bademcik hastalığı için buruna (enfiye gibi) çekilir. Zatülcenb hastalığı için su ile karışık içilir.»

1295- Hazreti Enes {Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Kullandığınız devanın en iyisi (bilhassa sıcak bölgeler için) kan aldırmak ve topalak otunu kullanmaktır. Çocuklarınızın boğa-
zmdaki bademcikleri ezip onlara eziyet vermeyiniz. Topalak otunun tozunu burunlarına çektiriniz.»
Mütercim:
Hadîs-i şerifte «Kust» olarak adı geçen ot bir k&ç nevidir. Biri Kust-i Hindidir ki siyah renkte, tatlı ve hafif olur. Bir nevi de Kust-i Sami'dir. Şimşir ağacına benzer, güzel kokusu vardır. Bir de Kust-i Bahrî'dir. Bu ak renkte olup hoş kokusu var; fakat tadı acıdır.

1296- İbni Abbas (Radıyallahu AnhümaJ'dan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:
«Bana bütün ümmetler gösterildi. Peygamberler, beraberlerinde grupları olduğu halde birer, ikişer geçtiler. Yanında hiç kimse bulunmayan peygamber vardı. Nihayet bana büyük bir kalabalık gösterildi. Kim bunlar, benim ümmetim mi? dedim. Bu kalabalık Musa kavmidir, denildi, sonra, ufka bak! denildi. Birden ufku dolduran bir kalabalık gördüm. Sonra, gök ufuklarının şurasına ve şurasına bak! denildi. Birden ufku dolduran bir kalabalık gözüme ilişti. Denildi ki: İşte senin ümmetin. Bunlardan yetmiş bin kişi hesaba çekilmeksizin cennete girecektir. Onlar muska ve afsun yapmayan, şu veya bu hadiseyi uğursuz saymayan, ateşle dağlanmayan ve Rablerine tevekkül eden (bel bağlayan) kişilerdir.»
Mihsan oğlu Ükâşe dedi: Ben onlardan biri miyim? ya Resûlal-lan! Hazreti Peygamber: «Evet (sen onlardansın)!» buyurdu. Başka birisi kalkıp: Ben de onlardan mıyım? dedi. Hazreti Peygamber ona:
«Ükâşe, bunda seni geçti.» buyurdu,
Mütercim:
İkinci olarak kalkan adamın Sa'd bin Ubade olduğu rivayet edilir. Eğer Hazreti peygamber buna da evet cevabını vermiş olsaydı, onun arkasından herkes kalkıp ayni şeyi isteyeceklerdi. Buna meydan vermemek için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sözü kesmiş oldu.
Tedavi için zahirî sebeplere baş vurmak gerekli ise de, aslında Allah'a tevekkül ederek şifayi Allah'dan beklemelidir. Bu inançla, tedavi usullerine baş vuranların hareketi yerindedir ve tedaviye baş vurmayanlardan da dereceleri daha düşük

değildir.

1297- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhî'dan rivayet edilmiştir»
«Hastalıklar (Allan'in izni ve takdiri olmadan) bulaşmaz, şu veya bu hadiseyi uğursuz saymak, baykuş uğursuzluğu. Sefer ayı uğursuzluğu yoktur. Ancak cüzzam hastalığına yakalanandan, aslandan kaçtığın gibi kaç.»
Mütercim:
Her şeyde tesiri yaratan Allah'dır. Bazı hastalıklar bulaşıcı ise de bu bulaşmayı yaratan ve ona sebep bağlayan yine Aîlah'dır. Ateş yakar, kılıç keser; fakat gerçekte bunlarda o kuvveti yaratan Al-lah'dir diye inanç beslemelidir. Diğer taraftan cüzzamlıdan kaçınılması emredildiğine göre; bu hastalıkta bulaşıcılık olduğu anlaşılmaktadır. Fakat yine onun bulaşması kendi tesiri ile değil, Allah'ın takdiri iledir.

1298- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der kis
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, «Hastalık, (Allahm takdiri olmadan) bulaşmaz.» buyurunca bir bedevi söyle dedi:
— Ya Resûlallah! Benim geyikler gibi sapasağlam kırda dolaşan develerimin arasına dışardan uyuzlu bir deve girerse onları uyuz eder. Halbuki siz hastalık bulaşmaz, buyurdunuz?
Hazreti Peygamber şu cevabı verdiler:
«tik deveye hastalığı geçiren kimdir?» Yani, ilk uyuz illetine yakalanan deveye o hastalık bulaşmakla geçmemiştir. Önce o hastalık Allah'ın takdiri ve kudreti ile olduğuna göre, her hayvanda da hastalık ayni şekilde olur. Vasıtalar asıl hastalığı yapmaz. Demek ki, senin bu develerinin uyuz hastalığına yakalanmaları yine Allah'ın kaza ve kaderi iledir.
Mütercim:
«Sakın hasta hayvanın yanma sağlam hayvanı getirme» mealindeki hadisi şerifte açıklama gelecektir.

1299- Hazreti Enes (Radiyalla.hu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Taun (veba) hastalığı her müslüman için şehitlik rütbesidir.»
(Taun hastalığı, yaralanıp ölen şehidin çektiği acı ve ızdırab gibi tesir bıraktığından onların kavuştuğu mertebeye veba sebebiyle ölenler de erişir,)

1300- Ümmti Seleme (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem benim evimde iken, yüzünde kara ve kızıl yahut sarı renk karışığı olan bir kızı görünce şöyle buyurdu:
«Şu kıza nazar değmiş, Onu afsunlayınız.»

(Nazar hastalığına karşı tütsü ve efsun gibi şeyler yapılmasının caiz olduğuna ve göz değmesinin hak olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.)

1301- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir hastayı okuduğu zaman: «Bismillah, Ülkemizin toprağı kimimizin tükürüğü ile karışır ve hastamız, Babbİmizin izniyle şifa bulur.»
Mütercim:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem önce mübarek işaret parmağını ağzına koyup tükürükle ısladıktan sonra toprağa değdi-rir ve ondan sonra hastanın ağrıyan yerine sürer ve bu duayı okur-' du. İnsanın asıl mayası ve yaratılış maddesi toprak ve su olduğu için, bunlardan hayat veren Allah Teaîâ, hastalıklara da bunlarla şifa verir. Hazreti Peygamberin yaptığı gibi hareket edilerek onun duası hastaya okunursa Allah'ın izni ile hasta şifa bulur.

1302- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir: «Uğursuzluk sayma (kötüye yorma) yoktur. En iyisi fal (iyimserlik) dir.» Ashab sordular ki, fal nedir? Hazreti Peygamber şu cevabı verdi: «Sizden birinizin işittiği (ve iyimserlik uyandıran) yararlı sözdür.»
Mütercim:
Cahiliyet zamanında bir adam yolculuğa çıkınca onun sağ tarafından bir kuş.uçtu mu, onu hayıra yorardı. Sol taraftan uçarsa kötüye yorardı. İşte buna «Tıyere» denirdi. îslâmda bunun yeri olmadığını Hazreti Peygamber «Tıyere yoktur» buyurarak o adeti kaldırmıştır. Fakat işitilen güzel sözün iyiliğe yorumlanabileceğini beyan buyurmuşlardır. Meselâ, yolculuğa çıkan bir kimse, başka bir adamdan: Ey yol gösteren, ey insanların öncüsü, ey hayır sahibi gibi güzel sözler işitirse, bunlar iyiliğe yorumlanabilir. Bu da kesin bir şey değildir. Bu itibarla yolculuk maksadıyla evinden dışarı çıkanın bazı sebepleri kötüye yorumlayarak evine geri dönmesi mekruhtur.

1303- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der kij
Hüzeyi kabilesinden iki kadın kavga ettiler. Onlardan biri hamile olan diğerinin karnına taş ile vurarak karnındaki çocuğu öldürdü. Bunlar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda muhakeme edildiler. Hazreti Peygamber onlar arasında şöyle hüküm verdi-.
«Hamile kadının karnındaki çocuğun diyeti, ğurre, bir köle veya bir cariyedir. «Sonra bu şekilde hüküm giyen kadının (kocası):
— Ya Resûlallah! Yemeyen, içmeyen, konuşmayan ve hayat belirtisi göstermeyen bir cenin için diyet ödemeye nasıl mahkûm edilirim. Onun gibisi,

hükümsüz sayılır dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: «Şüphesiz bu adam, kehânet yapanlardandır.» buyurdu. Fakat yine de Hazreti Peygamber, ona bu yorumundan dolayı ceza vermedi. Ancak diyet ona ödettirildi.

1304- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki: Medine'nin doğusunda oturan ve Arab hatiplerinden olan iki adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda hitabet (nutuk) yarışmasında bulundular. Orada bulunanların hepsi, bu ıkı adamın güzel konuşmalarına hayran oldular. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: «Anlatışın da büyüleyeni vardır veya bazı anlatışlar büyüleyicidir.» buyurdu. Böyle güzel ifadeler, sihir gibi insana tesir eder.
Mütercim:
Bu hadis-i şerifte belagat üzere söylenen kelâma sihir adı verildiğinden bazı alimler böyle tesirli sözler söylemenin iyi bir iş olmadığına hükmetmişlerdir. Ancak helâl olan sihirdir, demişlerdir. Doğrusu bu hadîs-i şerif, böyle tesirli sözlerin iyi veya kötü olduğuna delil gösterilemez. Sözün en iyisi, kısa ve faydalı olandır. Buna dair de hadîs-i şerif vardır: «Bana derli toplu (lafızları az, manaları çok) sözler verildi.»

1305- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhîdan rivayet edilmiştir:
-Sakın hasta deve, sağlam devenin yanına sokulmasın.» Ebû Hüreyre, hastalıklarda bulaşıcılık yoktur, mealindeki Ük rivayetini inkâr etmiştir.
Mütercîm:
Bazı hastalıkların tabiatları gereği Allah'ın izni ile başkalarına geçtiğine en büyük delil bu hadîs-i şeriftir. «Hastalıklarda bulaşma yoktur,» hadîs:i şerifi ile bu hadîsin ravisi Ebû Hüreyre olduğu halde, Ebû Hüreyre önceki hadîs-i tamamen inkâr etmiştir. Önce «Hastalıklarda bulaşma yoktur» hadisini rivayet etmişken, her nasılsa bu rivayetini tamamen unutmuş. Halbuki diğer hususlarda bu duruma düştüğü olmamıştır. Bununla beraber İlk hadisi anlattığı zaman çok kimseler onu kendisinden işittikleri için onların rivayeti ile sahih hadîs kitaplarına geçmiştir.

1306- Ebû Hüreyre (Badiyallahu An)'den rivayet edilmiştiri
«Kim kendini bir dağın tepesinden aşağı- atarak Öldürür İse o kişi cehennemliktir ve cehennemde .temelli, ebedi ve sonsuza dek yuvarlanacaktır. Kim de zehir içerek kendini öldürürse, zehiri elinde olduğu halde onu cehennemde temelli, ebedî ve sonsuza dek yu-dumlayacaktir. Kim de bir demirle (kesici bir aletle) kendini öldürürse, demiri elinde olduğu halde onu cehennemde temelli, ebedî ve sonsuza dek karnına saptayacaktır.»
Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte varit olan tehdit ve azabla korkutma üzerinde "alimler değişik açıklamalarda bulunmuşlardır. Bazılarına göre, intihar etmeyi helal sayarak kendini öldüren kimse kâfir olacağından ebedî olarak cehennemde kalır. Bazılarına göre de, mümin olduğu halde intihar eden, uzun müddet cehennemde kalacaktır. Fakat birkaç defa tekid edilerek ebediyyen cehennemde kalacağı ifadesine bakılırsa, intihar edenin akıbetinden korkulur. İntihar, şirkten sonra gelen en büyük günahtır.

1307- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Birinizin tabağına kara sinek düşerse onu iyice batırsın ve sonra çıkarıp atsın, çünkü onun kanatlarının birinde dert ve diğerinde deva vardır.»[141][54]

GİYÎM (elbise) B AHSÎ

1308- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«İzann (şalvarın) topuklardan aşağı sarkan (ve yere sürünen) kısmı cehennemdedir.»
Mütercim:
Belden aşağı giyilen elbiseye izar denilir. Böyle elbiseler yerlere sürünecek şekilde topuklardan aşağı sarkması, kibir ve azametten dolayı ise bu haramdır. Böyle bir maksat taşımıyorsa, temizliğe aykırı ve israfa olacağından tenzihen mekruh sayılır.

1309- Ebû Zer (Kadıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: «Hiç bir kul yoktur ki, Lâ ilahe İllallah desin de sonra bu iman üzere Ölsün ve cennete girmesin (muhakkak o kimse cennete girer). Ben, zina etse de, hırsızlık yapsa da mı? dedim. Hazreti Peygamber: «Zina da etse, hırsızlık da yapsa (girer).» buyurdu. Ben yine: Zina etse, hırsızlık yapsa da mı? dedim. Hazreti Peygamber: «Zira da etse, hırsızlık da yapsa» buyurdu. Ben tekrar:
— Zina etse ve hırsızlık yapsa da mı? dedim. Hazreti Peygamber: «Zina etse ve hırsızlık da yapsa Ebû Zerr'e rağmen (Cennete girecektir).» buyurdu.
Mütercim:
Ehli sünnet inancına göre, "bir mümin imanını kaybetmedikçe, her ne kadar günah işlemiş olsa bile ebedî olarak cehennemde kalmaz. Günah işlemiş olanlardan bir kısmı Allah'm mağfiretine uğrayarak azab çekmeksizin cennete girerler, Allah dilediğini bağışlar; ancak kul hakları varsa onlar için. ceza vardır. Tevbe etmeksizin ölen bazı günah sahipleri de azablarını çektikten sonra yine

cennete girerler. Kul hakları için ölmeden önce helallaşmak veya haklan ödemek gerekir.
Bununla beraber, Allah dilerse hak sahiplerini ahirette memnun ederek dilediği kullarını azaba uğratmadan cennete koyar.

1310- îbni Zübeyr (Radıyallahu AnhJdan rivayet edilmiştir-. «Dünyada ipek elbise giyen erkek, onu ahirette giyemiyecek-tir.»
Mütercim:
Erkekler için haram olan saf ipek ve atlas gibi elbiseleri dünyada giyenler, ahirette böyle, elbiselerden mahrum kalacaklardır. Bu hadîsi şerifin manası üzerinde alimler ihtilâf etmişlerdir. Bir kısmına göre, mümin olarak bu elbiseyi giyenler ahirette cennete girecekleri halde orada bu elbiseden mahrum kalacaklardır.
Bir kısım alimler de, ipek kumaşı helâl kabul ederek giyenler cehennemlik olacağından onlar bu cennet elbisesini giyemiyeceklerdir, demişlerdir. Bir kısmına göre de, bu hadîs-i şerif ipekten sakındırma ve korkutma mahiyetinde olarak varid olmuştur.
İpek elbise kadınlara helal olduğu için bu yasağın onlara şümulü yoktur. İki imama göre, savaşta bazı yararlı sebepler için askerlerin ve mücahidlerin ipek giymesinde bir sakınca yok ise de, İmam Azam'a göre alâmet ve işaret yerinde dört parmaktan ziyade kullanılması tahrimen mekruhtur. Fakat çözgüsü ipek, ağacı pamuk olursa giyilebilir. Aksi halde mekıuhtur.

1311- Enes (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştin «Sizden birinin ayakkabısını giyerken sağdan başlasın ve çıkarırken soldan başlasın ki, sağ ayak, ayakların ilk giydirileni ve son çıkarılanı olsun.»
Mütercim:
Şeref ve önemi olan her işte sağ el ve sağ ayak ilk olarak kullanılır ve böyle işler sağ ile yapılır. Sümkürmek ve taharet gibi işler ise sol elle yapılır. Her iki elin veya her iki ayağın iştiraki ile olacak işlerde önce sağ ile işe başlanılır ki, bu müstahabdır.

1312- Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir.
«Herhangi bîriniz, tek ayakkabı ile dolaşmasın, ya ikisi de giyili veya ikisi de çıplak olsun.»
Mütercim:
Ayağın biri giyinik, diğeri çıplak olarak yürümek insanlar nazarında çirkin bir hareket olduğu gibi, böyle yürümekte de bir dengesizlik vardır. İnsanın vakar ve heybetine de aykırı düşer.

1313- Enes (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiş* ir: «Ben gümüşten mühürlü yüzük edindim ve ona Allah'ın Resulü
Muhammed mührünü kazdırdım. Hiç kimse bu (bana ait) mü hürü
taklit etmesin.»
Mütercim:
«Muhammed Resûlüllah» imzası yalnız Hazreti Peygambere aittir, Bu unvanı hiç kimse kendi mühüründe kullanamaz. Çünkü Hazreti Peygamberin imzalamış olduğu mektup ve vesikalara başka sahte imza karışması ancak böyle önlenebilir. Herkes, kendine mahsus gümüşten bir mühürü yüzük edinebilir. Erkeklerin sağ elin küçük parmağına yahut yüzük parmağına Cserçe parmakla orta parmak arasındaki parmağa takmaları müstahabdır. Sol elin yüzük parmağına da takılabilir. Orta parmakla işaret parmakların takılmasında tenzih yollu kerahet vardır. Bir de yazılı olan kısmın elin iç tarafından bulunması evlâdır.

1314- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştir:
«Kendilerini (giyim-kuşam ve hareketleriyle) kadınlara benzeten erkekleri ve kendilerini erkeklere benzeten kadınları evlerinizden çıkarın, kovunuz.»
(Kadın elbiseleri giyip kadınlar gibi süslenen ve onların konuşma ve hareketlerine kendini uyduran erkeğe «Muhannes» denilir. Kadınlardan da ayni şekilde kendilerini erkeklere benzetenlere «Müterecci-le denilir. İşte bunların her ikisine Hazreti Peygamber lanet etmiştir ve onların evlerden kovulmasını emretmiştir. Hazreti Peygamber, böyle erkek kıyafetine bürünen Binti Gaylân adındaki bir kadını ve kadın kılığına giren Enceşe adındaki siyah bir köleyi kendi saadet-hanelerinden kovmuştur.

1315- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştir:
«Allah'a şirk koşanlara aykırı olunuz, sakallarınızı uzatıp, bıyıklarınızı kesiniz.»
Mütercim:
Sakalın bir kabza (tutam) miktarından çok olan kısmını almakta bir kerahet yoktur. Bıyıklar ise, dudakların kırmızılığr tamamen meydana çıkıncaya kadar kısaltılır. Bundan çok uzatılmalarında kerahet vardır. Bu hadîs-i şeriften bıyıkların büsbütün traş edilmeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Çünkü bıyıklar hakkındaki emir, kökünden bıyıkları yok ediniz manasını taşımaktadır. Fakat İmam Malik Hazretleri bıyıkların traş edilmesini bir nevi uzuv (organ) kesilmesi sayarak bıyıkların traş edilmesine cevaz vermez. Diğer imamlar dudakların kırmızılığı görününceye kadar kısaltılmalarını müstahab görmüşlerdir. Ancak heybet ve yiğitlik ifadesi maksadıyla savaşan asker ve mücahidler bıyıklarını kısaltmayarak uzatabilirler. Diğer erkeklerin kısaltmaları sünnettir. Sakalın

uzatılması ise sünnettir, kabzadan az olmasında kerahet vardır. Ayrıca başın tamamen traş edilmesinde bir kerahet yoktur.'

1316- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhî'dan rivayet edilmiştir:
«Yahudilerle Hıristiyanlar sakallarını boyamazlar,* siz onların aksini yapınız (sakallarınızı boyayınız).»
Mütercim: .
Kına ve ketem denilen ot yaprağı ile yahut bunların karışımı ile saç ve sakalları boyamak, ak saçlı olanlar için müstahabdır. Kına kırmızıya, ketem sarıya ve her ikisinin karışımı da siyaha yakın koyu bir renk verir ve en güzeli olur.'Sırf siyaha boyanması mücahid-lerden başkası için caiz değildir. Bir de karısı genç olanların ünsiyet ve muhabbetin devamı için saç ve sakallarını siyaha boyamaları caizdir, demişlerdir.

1317- tbni Ömer (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Bu tasvirleri (heykelleri) yapanlara kıyamet gününde muhakkak azab edilecektir. Kendilerine yarattıklarınızı diritiniz, denilecektir.»
Mütercim:
Canlı varlıkların tasvirlerini yapmak haramdır; fakat canlı olmayan ağaç ve manzara resimleri caizdir.

1318- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'dan rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ buyurur ki: Benim yaratıklarımın benzerini (tasvirlerini) yaratmaya kalkışandan daha küstah kim olabilir! Güçleri yetiyorsa bir habbe (tane yaratsınlar, W zerre (atom) yaratsınlar.»
Mütercim:
Canlı varlıkların tasvirlerini yapmak haramdır; fakat gölgesi düşmeyen resimleri' çizmenin haram olmadığı insanlar arasında yaygındır. Bu sözün dayanağı da yine Buharîde olan «Kumaş ve elbiseler üzerine çizilen resimlerde beis yoktur» mealindeki hadîs-i şeriftir. Buharîde bu hadîs kuvvetli ve sahih .olduğundan eşyalar üzerine çizilen resimler istisna edilmiştir.[142][55]

EDEB VE SILA-1 RAHİM BAHSİ

1319- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) ler ki:
Bir kimse, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelerek:
— Ya Resülallah! İnsanlar içinde benim iyilik etmeme en çok lâyık olan kimdir? dedi. Hazreti Peygamber:

«Annendir!» buyurdu. Adam sordu: — Sonra kimdir? Hazreti Peygamber: «Annendir!» buyurdu. Adam yine sordu: — Sonra kimdir? Hazreti Peygamber: «Annendir!» buyurdu. Adam dördüncü defa: — Sonra kimdir? diye sorunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Babandır!» buyurdu.
Mütercim:
Bazı alimler bu hadîs-i şerifin zahirine bakarak anne hakkının baba hakkından üç derece daha üstün olduğunu söylemişlerdir. Fakat Şafiî mezhebinde baba ile annenin haklan ve kendilerine iyilik etmek hususları eşittir. Diğer taraftan annelerin gebelik, doğum, çocuk emzirme v& yetiştirme bakımından çektikleri eziyetler, babanm-kinden daha çok olduğu için daha fazla mükâfata hak kazanmaları da söylenebilir.

1320- tbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) 'dan rivayet edilmiştir:
«Kişinin kendi ana ve babasına lanet etmesi, büyük günahların en btiyüğündendir. Şöyle ki:- Bir adam, başka bir adamın babasına söver, Sövülen adam da şovenin babasına ve anasına söver.» (Böylece
baba ve annesini sövdürmüş olur.)

1321- Cübeyr ibni Mut'İm (Radıyallahu Anh) rivayet eder:
Sılâi- rahmi (Akrabalara iyilik edip onlarla ilgilenmeyi) kesen kimse cennete girmez.»
(Silâi rahmi kesmenin, helâl olduğuna inanarak bunu yapan yahut hiç bir sebeb olmaksızın sıla'yi kesen, ilk cennete girenlerle beraber cennete giremez şeklinde yorumlanır.)

1322- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Rahim (akrabalık), ilahî rahmetin sarmaşmış köklerinden biridir. Allah Teâlâ (rahme) şöyle buyurmuştur: Kim sana yakınlık gösterirse ben de ona yakınlık gösteririm ve kim seninle alakasını keserse ben de onunla alakamı keserim.»
(Sılâ-i rahim, mümkün olduğu takdirde bizzat hısım ve akrabayı ziyaret etmek ve onlarla ilgilenmek ve elden gelen yardımı yapmak suretiyle olur, Değilse, mektup ve haberleşme suretiyle yapılır.)

1323- Amr binâs (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Benim babamın akrabası, velilerim değildin ancak benim velim Allah'dır ve müminlerin salihleridir. Lâkin onlar (babamın akrabaları) İçin akrabalık hakkı vardır ve ben bu hak sebebiyle onlarla ilgilenirim.»

1324- Abdullah (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Sıla (nın faziletli olanı), karşılık olarak yapılan değildir. Fakat sıla, akrabalık bağlan kopan İd ığı zaman onları bağlamaktır.»
Mütercim:
Sıla, yakınlık göstermek, ilgilenmektir. Bu sıla hususunda insanlar ûç kısımdır:
1- Birincisi «Muvasıl» dır ki, kendisine ilgili gösterilmediği halde ilgi gösterendir. İşte asıl sıla budur.
2- İkincisi «Mükâfî» dir ki, kendisine gösterilen ilgiye misliyle mukabele edendir. Buna sıla denmez.
3- Üçüncüsü «Kâtı = İlgiyi kesen» dir ki, kendisi herkesden alır; fakat kimseye bir şey vermez.
Bir de vardır*ki, kendisine çok az bir şey verildiği zaman ona fazlasıyle mukabele eder. Böyle kimse de birinci kısma dahil olur. Bunların gönül rızası ve hoşluğu ile verilmesi gerekir. Fakat bazı maddi menfaatler için olursa, iyilikler Allah katında makbul olmaz, belki vebali olur.

1325- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e bir a'rabl : — Siz çocukları öpüyorsunuz; fakat biz çocuklarımızı öpmeyiz, dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Allah, senin kalbinden merhameti soyup almışsa ben sana ne yapabilirim.»
Mütercim:
Çocukları öpmek, merhamet ve şefkatten ileri gelir. Çocukları öpmeyenlerde bu merhamet duygusu yok demektir. Allah tarafından kalblerden çıkarılan merhameti de kimse geri çeviremez. Bundan anlaşılıyor ki, hadisi şerifte çocukları sevmeye teşvik vardır.

1326- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Havazin kabilesinden bir takım esirler gelmişti. Bu esirler arasında bir kadın vardı ki, çocuğunu kaybettiği için göğüslerinde biriken sütü rasgele çocuklara emziriyordu. Sonra o kadın esirler arasında kendi çocuğunu bulur bulmaz onu kucaklayıp bağrına bastı ve onu emzirmeye başladı. Hazreti Peygamber, ve kadının böyle şefaktle çocuğuna sarılmasını görünce bize şöyle buyurdu:
«Şimdi şu kadının çocuğunu ateşe atabileceğini, sanar mısınız?» Biz de dedik: — Bu kadının elinde oldukça çocuğunu ne kendisi ateşe atar ve ne de ona ateş dokundurur. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: «îşte kendi çocuğuna bu derecede şefkatli ve merhametli olan kadından Allah Tealâ Hazretleri kullarına daha çok merhametlidir.» buyurdu.

1327- Ebû Hüreyre {Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ Hazretleri, rahmeti yüz bölüm olarak yarattı. Bunlardan doksan dokuz bölümünü kendinde tuttu ve yeryüzüne de bir bölümünü indirdi. İşte bu bir bölüm ile yaratıklar birbirlerine merhamet ederler; hatta yavrusunu çiğnemesin diye at ayağını kaldırıp yavrusundan uzaklaştırır.»

1328- Üsame bin Zeyd (Radıyallahu Anh) der ki: Çocukluğumda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni bir dizine ve Hazreti Hasanı da öteki dizine oturturdu. Sonra her ikimizi de bağrına basarak bizi kucaklaştırır ve şöyle buyururlardı.
«Allahım! Bu çocukları esirge; ben de onları esirgiyorum.»
Mütercim:
Üsame hazretleri, Hazreti Hasan'dan birkaç yaş büyük ise de, Hazreti Peygamberin mübarek dizleri üzerine oturamayacak kadar büyük yaşta olmasa gerektir. Yahut dizlerinin yanında oturmuş oldukları da hatıra gelebilir.

1329- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem namaza durdu ve biz de cemaat olarak ona uyduk. Sonra namaz içinde bir Arabi (Zül-cevhere El-Yemanî): Allahım! Bana ve Muhammed'e rahmet et! bizden başkasına merhamet etme, diye dua etti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem selâm verip namazdan çıkınca o Arabi'ye şöyle buyurdu:
«Gerçekten sen, geniş (ve hudutsuz olan) Allah'ın rahmetini kısıtladın. (Allah'ın rahmeti herkese şamildir, onu yalnız ikimize tahsis etmen doğru değildir).»

1330- Nüman bin Beşir (Radıyallahu Anh)'den rivayet edil-miştir:
«Bütün müminleri, birbirlerine acımada, birbirini sevmede ve birbirine yardım etmede tek vücut gibi görürsün. O vücudun azalarından biri hastalanınca, vücudunun diğer azaları onun uykusuzluğuna ve sızısına katılırlar.»

1331- Hazreti Enes! (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştin
«Herhangi bir müslüman bir ağaç diker de o ağaçtan bir insan yahut bir hayvan yerse, muhakkak o müslüman için bir sadaka olur.»

1332- Cerîr (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir: •Merhamet etmeyen kimseye merhamet edilmez.»

1333- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) 'den rivayet edilmiş-tln «Cibril bana

komşu hakkında o denli tavsiyelerde bulundu ki, komşuyu (komşuya) mirasçı kılacağım sandım.»
Mütercim:
Komşu üç kısımdır. Biri, yalnız komşuluk hakkı bulunan kafir komşudur. Biri de, hem komşuluk ve hem de islâm hakkı bulunan komşudur. Öteki de, hem müslüman, hem akraba olan komşudur.

1334- Ebû Süreyh ve Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhüma) derler ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:
«Vallahi iman etmiş olmaz, vallahi iman etmiş olmaz, vallahi iman etmiş olmaz.» diye üç kere yemin etti. Bunun üzerine kendisine:
— Ya Resûlallah! Kimdir o iman etmemiş olan? diye soruldu Şu cevabı verdiler:
«Komşusu kötülüğünden emin olmayan kişi...»
(Komşusuna eziyet ve cefa edenin imanı tam olmaz, kemal üze re bulunmaz. Yahut ettiği zulüm ve cefayı helâl kabul ederse imanım yitirir.)

1335- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhî'den rivayet edilmiştir!
«Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve ahiret gününe iman eden, müsafirine ikram etsin. Allah'a ve ahiret gününe iman eden, hayırlı söz söylesin yahut sussun.» (Kâmil iman sahibi bu hasletlere sahip olacağından bunları her mümin gözetmelidir. Bir de müsafirin hakkı üç gece ağırlanmaktır.)

1336- Çabir (Radıyallahu Anhî'den rivayet edilmiştir:
«Her iyi davranış sadakadır.» (Tatlı bir söz, iyi bir davranış karşılığında insan, vermiş olduğu sadaka sevabı gibi sevab kazanır. Hatta bir mümin kardeşinin yüzüne güler.yüzle bakması da bir iyilik ve sadaka yerine geçer).

1337- Hazreti Aişe (Badıyallahu Anha) der ki:
Yahudilerden bir kaç kişi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'in huzuruna gelip «sîze ölüm» demek olan «Essamü Aleyküm» dediler. Ben de onlara: «Ve aleykümüssamü ve'1-Lânetü = Ölüm ve Allah'ın laneti size olsun!» dedim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:
«Yavaş ol, ey Aişe! Muhakkak ki Allah Tealâ bütün işlerde yumuşaklığı sever. Ben onlara, Ve Aleyküm = size olsun, demiştim.»
Mütercim.
Es-gam kelimesinin manâsı ölümdür. Yahudiler, Essamü Aleyküm, diyerek selâm veriyorlarnuş gibi gözükerek Peygambere ölümle beddua ettiler ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de. «ve Aleyküm = Size olsun»

buyurmakla kendilerine kısaca mukabele ettiler. Fakat Hazreti A^e (Radıyallahu Anha) Yahudilerin bu çirkin hareketlerine dayanamayarak «Ölüm ve lanet size olsun!» diyerek sert bir karşılık verdi ve onların aybını yüzlerine vurdu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Hazreti Aişe'ye itidal tavsiye buyurdu ve onlara «Ve Aleyküm» sözü ile mukabele ettiğini, onların beddualarının kendine geçmediğini halbuki kendi bedduasının onlara geçeceğini bildirdi. Bunun için onlara bü derece sert davranmaya lüzum olmadığını da açıkladılar.

1338- Ebû Mûöa (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
"Mümin'e karşı mümin, tuğlaları birbirine kenetlenen bir yapı
gibidir.» Hazreti Peygamber bunu buyurduktan sonra mübarek ellerinin parmaklarını kenetleyerek müminlerin böylece birbirlerine bağlanarak yardımlaşmaları gereğine işaret etti. Tam bu sırada meclise dışardan biri gelip bir şey istedi. Hazreti Peygamber bize dönerek şöyle buyurdu:
«İhtiyaçların karşılanması için aracı olunuz ki bundan dolayı sevabı kazarlasınız ve Allah Tealâ da peygamberinin dilinden dilediği hükmü versin.»

1339- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der kit Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem birini azarlayacağı zaman: «Nesi var, alnı topraklanasıca!» buyururdu.
(Bu ve bunun gibi sözler Arab lisanında beddua manasını taşımazlar. Bununla beraber alnı secdeye kapanıp toz-toprak olsun yere düşsün ve hayır görmesin şeklinde de nıanalandırılabilir.

1340- Ebû Zer (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir.:
«Biri diğerini fasıklıkla itham etmesin ve kâfirlikle de itham etmesin. Eğer bunu yapar ve arkadaşı dediği şekilde olmazsa, isnad
ettiği şey kendisine döner.»
(Bir kimse, diğer bir kimseye: Ey fasık, ey kâfir, demiş olsa, ıî kimse de fasxk veya kâfir değilse «Söz, sahibinin sıfatıdır.» Kaidesi gereğince söylenen söz, söyliyene ait olur. Bu gibi kötü sözlerden, sakınmalıdır. Söylendiği takdirde de, tevbe ve istiğfar etmeli ve karşı tarafla helallaşmahdır. Kendisine söz atılan kimse, gerçekten fa-cir ve kâfir olsa bile onu ağır ve sert bir şekilde suçlayıp günahını açığa vurmak haram olur. Tatlı ve yumuşak sözlerle onu yola getirmeğe çalışmalıdır. Sert çıkışlardan bir fayda ve hayıf umulmaz, onun azgınlığı artırılmış olur. Onun için Kur'anı kerimde Hazreti Musa ve Hazreti Harun (Aleyhisselâm) Firavun'u hak dine davet edecekleri zaman Allah Tealâ onlara: «Firavun'a yumuşak söz söyleyin.» diye tavsiyede bulunmuştur.)

1341- Sabit bin Dahhak (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

«Her kim islâm milletinden başka bir milletten olmaya (falan işi yaparsam, falan batıl dinden olayım, şeklinde) yemin ederse o kimse dediği gibi olur. İnsanoğluna sahibi olmadığı bir malda adak düşmez (ben kurtulursam falancanın malı sadaka olsun, sözü adak olmaz). Kim herhangi bir şeyle (aletle) kendini dünyada öldürürse, kıyamette o aletle ona azab edilecektir. Kim bir mümine lanet ederse, onu Öldürmek gibidir. Kim de bir mümine küfür isnad ederse, onu öldürmek gibidir.»
Mütercim:
Kasıdh olarak yalan yere «falan işi yaparsa, kâfir olsun» diye yemin eden kimse, sonra o işi işlerse, dediği gibi kâfir olur. Burada kesin niyetin bulunması şarttır. Niyet ve kasıd olmaksızın bu türlü yapılan yemin küfrü gerektirmezse de, böyle sözlerden kaçınmak lazımdır.
Bir de, bir kimse sahibi bulunmadığı bir şeyi adaşa bir şey gerekmez. Ben hastalığımdan şifa bulursam, falancanın kölesi azad olsun, diyen kimseye şifa bulduğu zaman bir şey yapmak gerekmez.
Herhangi bir aletle, kendini öldüren (intihar eden) kimse, kullandığı aletle kıyamet gününde azaba uğratılacaktır. Bir mümine lanet eden kimse, o kimseyi öldürmüş gibi azab çeker. Bir mümine küfür isnad eden de, o mümini öldürmüş gibi, ahirette azab çeker.

1342- Huzeyfe (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir: «Koğuculuk eden cennete giremez.»
(İnsanlar arasında koğuculuk yaparak feşad çıkaran kimse, cennete ilk gireceklerle beraber giremez/ Yahut büyük günahlardan olan koğuculuğu helâl kabul eden kinişe kâfir olacağından cennete giremez demektir.) .

1343- Ebû Bekre (Radıyallahü Anh) der ki-.
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda, bir adam başka bir adamı aşın derecede övdü. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu aleyhi ve Sellem o adama:
«AÜah sana iyilik versin; sen arkadaşının boynunu kırdın.» buyurarak bu sözü bir kaç defa tekrarladı. Sonra Hazreti Peygamber ilâve etti:
«Sizden bîriniz çaresiz arkadaşını övecekse ve arkadaşının övdüğü gibi olduğuna kani ise, ben onu şöyle ve şöyle biliyorum, ancak iç yüzünü Allah bilir, desin ve Allah'a karşı hiç kimseyi tezkiye etmesin.»

1344- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh)'der rivayet edilmiştir:
«Birbirinize karşı kin tutmayınız, hasedleşmeyiniz, birbirinize (darılıp) arka çevirmeyiniz. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz. Hiç bir müslümanm üç günden

fazla kardeşine darılıp konuşmaması caiz değildir.»
Mütercim:
Allah için sevmek gibi Allah için darılmak da caizdir.
— Ebü Hüreyre (Radıyallahu Anh) den rivayet edilmiştir «jyuOi zan beslemekten sakınınız; çünkü en yalanı dır. Birbirinizin kusurlarını araştırmayınız, niz. Alıcı değilseniz satılık malın fiyatını a yiniz. Birbirinize kin tutmayınız. Birbirinize yiniz. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz!»

1346- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Saîlallahu Aleyhi ve Sellem, münafıklardan iki kişi hakkında bana şöyle buyurdu:
«Falanca ve falanca kişilerin, bizim dînimizden bir şey bildiklerini sanmıyorum.» Başka bir rivayetde ise şöyle buyurmuştur: «Ya Aişe! Falan ve falanın, bağlı olduğumuz dini bildiklerini sanmıyorum.»
Mütercim:
Böyle nifakları meydanda olanlar hakkında kötü zanda bulunmanın caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.

1347- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştir:
«Ümmetimin hepsi bağışlanmıştır; ancak açık olarak günah işleyenler bağışlanmazlar. Kişinin geceleyin yaptığı işi (işlediği günahı) Allah Tealâ örtmüşken sabalüeyin kalkıp (bir arkadaşına,) falan! dün gece şöyle ve şöyle yaptım, demesi düpedüz deliliktir. Geceyi Rabbisi tarafından örtülerek geçirdiği halde sabahleyin kalkıp Allah'ın örtüğünü açığa vuruyor.»
Mütercim:
Bütün ümmetin günahları bağışlanır; fakat ümmet içinde pervasızca açıktan açığa günah işleyen kimselerin günahları bağışlanmaz. Üstelik bu gibiler işledikleri günahları da övünerek söylerler. Türkçede meşhur bir ata sözü vardır: «İbadet de gizli, kabahat da gizli olmalıdır.» İbadetlerden nafile olanlar gösterişten uzak tutulmalı ve günahları da Allah'dan başkası bilmemelidir. Başkalarına kötü örnek olmamalı ve fenalığa teşvik etmemelidir.

1348- Ebû Eyyub (Radıyaliahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«Bir adamın, Üç günden fazla kardeşine dargın durması caiz değildir. Birbiriyle karşılaşırlar ve o yüz çevirir, bu da yüz çevirir. Bunların en hayırlısı ilk olarak selâm verendir.»
Mütercim:
Bid'at ehlinden olan veya sapık islâm fırkalarından, bulunan kimseler hallerinden tevbe edip dönmedikçe onlarla dargın durmak caizdir. Ayrıca kızgınlığa

kapılarak üç güne kadar dargın durmanın caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Fakat barışmak daha faziletlidir. Türkçede güzel bir ata sözüdür: Müminin dargınlığı tülbent kuruyuncaya kadardır.

1349- Abdullah (Radıyaliahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«Doğruluk insanı iyiliğe ulaştırır. İyilik de insanı cennete götürür. Gerçekten insan, doğruluğu adet edinerek sonunda Sıddik (çok dürüst kişi) olur. Yalan da insanı kötülüğe götürür ve kötülükte de insanı cehenneme götürür. Kişi yalana alışarak sonunda Allah katında büyük yalancı olarak yazılır.»
Bu hadîs-i şerif, «Muhakkak ki iyiler Naîm cennetlerindedir ve facirler (kâfirler) de cehennemdedir» mealindeki ayeti kerimeye uygun olarak varid olmuştur. (înfitar sûresi: ayet 13-14)

1350- Ebû Musa (Bacîıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştin
«Hiç kimse veya hiçbir şey, duyduğu ezaya (hakarete) karşı Allah'dan daha sabırlı değildir. Onlar Allah'a çocuk nisbet ettikleri halde yine Allah onlara sıhhat ve afiyet veriyor, onları nziklandiri-yor.»

1351-Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Güçlü, başkalarının sırtını yere getiren değildir. Asıl güçlü, öfkelendiği zaman kendine hakim olan (öfkesini yenen) kişidir.»

1352- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine:
— Ya Resûlallah! Bana bir tavsiyede bulununuz, dedi. Hazreti Peygamber ona! «Sakın öfkelenme!» buyurdu. Adam, birkaç kere isteğini tekrarladı ve Resûl-i Ekrem «Sakın öfkelenme!» cevabını verdiler.
(Öfke ve hiddete hakim olmak çok önemli ve zor bir- iş olduğu gibi, doğuracağı zararlar da büyüktür. Bunun için Hazreti Peygamber tekrar tekrar öfkelenmemeyi tavsiye buyurmuşlardır.)

1353- îmran bin Husayn (Radıyallahu Anhh'den «Utanmak insana ancak hayır getirir.»
(Allah'dan ve insanlardan utanan kimse haram ve yasak işlerden sakınır ve böylece gerekli vazifelerini yerine getirmiş olacağından dünya ve ahiret saadetine, bütün hayırlara kavuşur.)

1354- İbni Mes'ud (Radıyallahu Anh) anlatır: «tik peygamberlik sözünden insanların eriştikleri hikmetlerden şüphesiz biri de, utanmazsan dilediğini yap,

hikmetidir.*
Adem Aleyhisselâm'dan beri peygamberlik sözü olarak nesilden nesile intikal ede gelen hikmetlerden biri de hadiste varit olan sözdür. Eğer utanmazsan, kötülüğü emreden nefsine uyarak dilediğini yap; ona göre de, mücazat görürsün.

1355 Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bazan aramıza katılır ve bizimle şakalaşırdı. Anneden kardeşim olan Ebû umeyr'in kırmızı gagalı bir kuşcağızı vardı. Resûl-i Ekrem, «Ebû umeyr! Ne yaptı Nügayr tkuşcağız) ?» diyerek onunla şakalaştı.

1356- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Mümin aynı delikten iki defa sokulmaz, ısırılmaz.»
Mütercim:
Akıllı bir mümin, yılan veya akreb deliğine bir defa elini sokup ısırılınca bir daha ayni yere elini sokmaz. Yani bir mümin bir defa aldatılırsa, ikinci defa ayni işten ötürü aldanmaz. O iş için tedbirli hareket eder.
Bu hadîs-i şerifin söyleniş sebebi şu: Mekke şairlerinden Ebû Azze adındaki ünlü şair, Hazreti Peygamber hakkuıda ve islâm dini aleyhinde şiirler söyliyerek insanları islâm aleyhine kışkırtırdı. Sonra bu adam Bedir savaşında müslümanların eline esir olarak düşünce, bir daha böyle şiirler söylemiyeceğine dair söz verdiğinden bağışlanarak salıverilmişti. Fakat Mekke'ye dönünce, sözünde durmayarak eskisi gibi islâm aleyhine şiirler söylemeğe başlamış. Aradan zaman geçip Uhud savaşı olunca bu şair tekrar müslümanların eline esir olarak geçti ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna götürdüğü. Adam Bedir savaşında yapılan sözleşme şekliyle tekrar- bağışlanmasını isteyince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu hadîs-i şerifi» Mümin bir delikten iki defa ısırılmaz.» buyurdular ve onu bağışlamadılar.

1357- Übeyy bin Kâb (Radryallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«Bazı şiirler hikmettir (gerçeğe ve hakka uygundur).»
(Böyle faydalı olan ve gerçeği dile getiren şiirleri söylemek caizdir.)

1358- İbni Ömer (Radiyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştir!
«Sizden birinizin karnı şiir dolmaktansa irinle dolması daha hayırlıdır,» (Aşırı söz ve hicivlerden ibaret şiirler yerilmektedir.)

1359- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve :Sellem'e sordu:
— Ya Resûlallah! Kıyamet ne zaman kopacaktır? Hazreti Peygamber ona şu

cevabı verdi:
«Sen o kıyamet için ne hazırladın?» Adam:
— Ya Resûlallah, oruç, sadaka, namaz gibi ibadetlerden fazla bir şeyim yoktur; fakat Allah Tealâ Hazretlerini ve onun peygamberini severim, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona:
«Gerçekten sen, sevdiğinle berabersin.» buyurdular. Bir rivayette de şu ilâve vardır:
ResûlüUah'a dedik ki, biz de böyle (sevdiğimizle beraber) miyiz? Hazreti Peygamber; «Evet!» buyurdu.

1360- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) anlatır: «Ahdim bozan kimse için kıyamet gününde bir sancak dikilir ve denilir ki: Bu, falan oğlu falanın gadirliğinin alametidir.»

1361-1362 - Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVdan rivayet edilmiştir)
«Üzüm asmasına kerm (kerem) demeyiniz. Ancak kerem müminin kalbidir, zamanın kalleşliği de demeyiniz; çünkü zamanı yaratan ve idare eden bizzat Allah'dır.»
«Üzüm asmasına her ne kadar kerim manasında» kerem adı verilirse de, cahiliyet adeti üzere üzüm suyundan elde edilen şarabı içen kimse iyi huylardan cömertlik ve kahramanlık gibi vasıflara sahib olma manasında kullanılmaktaydı. Halbuki İslâm'da asıl iyilik, iman nuru ile dolu olan müminin kalbidir. Üzüm ve üzümün asması değildir. Bununla beraber yine üzüm asmasına kerem denilebileceği cihetle halen üzüm hakkında bu isim kullanılmaktadır. Zamana sövgü ve yergi anlamında dil uzatılmamalı, zaman kö~ tülehmemelidir. Kötü olan insanların hareketidir. Çünkü zamanı yaratan Aİlah'dır ve onun bir sorumluluğu yoktur. Bütün varlıkları ve oluşları dehre - zamana isnad eden maddeciler C materyalistler), en büyük bir küfür içindedirler; çünkü bunlar Allah ve ahireti inkâr ederler.

1363- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Bir yolculukta annem Ümmü Süleym ile bazı kadınlar Resûl-i Ekrem'e refaket ediyorlardı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sel-lem'in «Ençeş» adındaki kölesi de şiir ve gazeller okuyarak develeri ahenkli bir şekilde hızlı sürüyordu. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
<Ey Enceş! Billur vazo (kadın) Iarm kervanını yavaş sür.»
(Güzel sesin ve nağmalerinle hayvanları koşturup billur gibi, nazik hanımları incitme kendin coşup kervanı, da coşturma.)

1364- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir; tir:
Kıyamet gününde Allah katında adların en çirkini bir hükümdarın, kendisini padişahlar padişahı olarak adlandırmayıdır.»
Mütercim:
İmam Buharı Hazretleri bu hadîs-i şerifin açıklamasında der ki: Melikü'l-Emlâk, şahların şahı demektir. Şerkâvi de şerhinde diyor ki: Bir kimsenin şahların şahı (şehinşahî adını vermesi haram ve yasak ise de, bir başkası tarafından söylenmesinde beis yoktur. Ulu hakim, kadılar kadısı demek gibi olur. Bu şekli ile haram olmaz. Nitekim Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Ali hakkında: «Ali, sizin eh ulu kadınız (hakiminiz) dir!» buyurmuştur
Çünkü bu bir isim ve lâkab olmayıp bir vasıftan ibarettir. Diğer taraftan fıkıh kitablannın önsözlerinde zamanın padişahları ^Sultan-lar sultanı» diye yad edilmişlerdir.

1365- Hazreti Enes (Radıyalîahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve SellemUri huzurlarında iki kişi aksırdılar. Hazreti Peygamber bunlardan birine «Yerhamukellah Allah sana merhamet etsin» dedi; fakat diğerine .söylemedi Ashab. bunun hikmetini sorunca, onlara şu cevabı verdiler:
«Aksıran bu adam Allah'a hamd etti (Elhamdu Lillâh' dedi) Öteki ise aksırınca Allah'a hamd etmedi.™
(Bir kimse aksırınca «Elhamdü Lülah* demelidir ve bunu söylemek müstahabdır. Bunu işitenlerden birinin veya bir kaçının ona «Yerhamükellah = Allah sana merhamet etsin» diyerek dua etmeleri ve aksıranın da «Yehdînâ ve Yehdikümullah» diyerek karşılık vermesi müstahabdır.)

1366- Ebû Hureyre {Radıyalîahu Anh) den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ, aksırığı sever, esnemeyi sevmez. Bir kimse aksırır da Allah'a hamd ederse, bumı duyan her müslümanm ona\ «yerhamükellah, deşmesi gerekir. Ensemeye gelince, o şeytandandır. İnsan gücü yettiği kadar onu engeHesin. ' însan esner de: Hah... derse, şeytan ona güler.»
Mütercîm
Nezle hastalığı olmadığı bir zamanda sağlık ve neş'e halinde gelen aksırma uyarıcı ve ibadete teşvik edici bir işaret taşıdığından iyi bir şeydir. Esnemek ise, usanma ve tenbellik alâmeti olduğu için iş ve ibadetten insanı alıkoymakla Allah katında mekruhtur. Şeytanın da hoşlandığı bir şeydir. Onun için bu iş şeytana nisbet edilmiştir. Yoksa her işin yaratıcısı Allah'dır. Onun için bir kimse a'ksir-dığı zaman Allah'a hamd etmeli ve esnediği zaman da onu engellemek için ağzını kapamalı ve çirkin ,ses çıkmasını önlemelidir. Çünkü esneyipte ağzı

açarak hâ... dedikçe şeytan sevinir ve güler. Bir de böyle çirkin bir şekilde esnemek köpeğin hareketine benziyeceği cihetle, en güzel bir kıvamda yaratılan insanın şekli değişmiş olur. Bu bakımdan da esnemek çirkin bir şeydir.[143][56]

ÎZÎN İSTEMEK BAHSİ

1367- Ebû Hüreyre CRadıyallahu Anhl'den rivayet edilmiştir! Küçük büyüğe, yürüyen oturana, azlık da çokluğa selâm verrir.

1368- Ebû hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet -edilmiştir: «Süvari piyadeye, yürüyen oturana, azlık da çokluğa selâm ve-

1369- Abdullah bin Aaır (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e, islamın hangi ameli daha hayırlıdır? diye sordum. Şöyle buyurdular:
«Yemek yedirirsin, tanıdığına ve tanımadığına selâm verirsin.»

1370- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) der ki:
«Bir adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in evine ait pencereden içeriye baktı. Hazreti Peygamber de o esnada bir çubuk la mübarek başını kaşıyordu. Adamın pencereden içeriye bakışını farkedince. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Eğer gizlice içeriye baktığını bilmiş olsaydım şu demir çubukla gözünü oyardım. Çünkü bir eve girmek için izin istemenin sebebi, evin içini görmek içindir.»
(Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka bir eve, izin almadıkça girmeyiniz, mealindeki ayeti kerime ile meşru olan izin isteme, dışardan gelen yabanci kimsenin gözü ev halkının durumuna vakıf olmasın diyedir. Bu izin alma işi yapılmaksızın pencereden bakılırsa ev içinde bulunanların hali görülmüş olur ki, bu haramdır.)

1371- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edihniştiri «Allah Tealâ, insanoğluna zinadan nasibini takdir etmiştir ve bu nasibine mutlaka ulaşacaktır. Gözün zinası bakmaktır, dilin zinası konuşmaktır. Nefis, temenni eder ve arzular. Fere (cinsi organ) ise bu arzuyu ya doğrular tyerine getirir) veya yalanlar (karşı çıkar) .»
(Allah Tealâ Hazretleri bazı kimselere büyük günahlardan olan zinayi takdir etmişse, o muhakkak meydana gelecektir. Çünkü günahlardan olan şehvetle

harama bakmak da göz zinasıdır. Yine yabanci kadınla şehvetle konuşmak dil zinasıdır. Kötülük peşinde olan nefsin zinayi temenni etmesi ve arzulaması, cinsi organın bu arzuya uyup uymamasına bağlıdır. Eğer uyarsa zira fi'li işlenmiş ve büyük günaha girilmiş olur, uymadığı takdirde zina günah yazılmaz.

1372- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki.-
Özel bir işim için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin saadethanelerine gidip kapıyı çaldım. Hazreti Peygamber: «Kim o?» diye sordu. Benim! dedim. Hazreti Peygamber bu cevaptan hoşlanmayarak: «Ben, ben...» buyurdu. (Ben, Cabir'im! diyecek yerde, benim! diye kapalı cevabvermesi hoş karşılanmamıştır. Açık olarak kimliğin bildirilmesi gerekir.)

1373- İbni Ömer (Radıyallahu Anhümaî'den rivayet edilmiştir:
«Kimse kimseyi yerinden kaldırıp orada kendisi oturmasın.» Bir rivayette de: «Fakat yer açın veya meclîsi genişletin.» ilâvesi vardır:
(Bir kimsenin oturmakta olan birini yerinden kaldırıp onun yerine oturması doğru değildir. Fakat sıklaşıp yer açmak için arkadaşların toparlanmasını rica edebilir. Nitekim: «Ey iman edenler!. Meclislerde size, yer açınız! dendiği zaman yer açıp meclisi genişletiniz ki, Allah da sizi genişletsin (rahata kavuştursun).» mealindeki ayeti kerime de bunu beyan buyurmaktadır. (Mücadile sûresi: ayet 11)

1374- Abdullah (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir;
«Siz üç kişi bir arada olduğunuz zaman, insanlara karışmadıkça, iki kişi diğerini bırakarak kendi aralarında gizlice konuşmasınlar; çünkü bu hal, yalnız bırakılan arkadaşı üzer. -(Kalabalık arasında iki kişinin başbaşa konuşmaları caiz ise de, üç arkadaştan ikisi diğer arkadaşı bırakıp kendi aralarında gizlice konuşmaları doğru değildir. Bir toplum içinde bile yakın arkadaşı üzecek şekilde iki kişinin gizli konuşması edebe aykırı düşer.)

1375- Ebû Musa El-Eş'arî (Radıyallahu Anh) der ki: Hazreti Peygamberin devrinde Medine'de geceleyin bir evde yangm çıktı ve ev tamamen yandı. Bu haber Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize duyurulunca şöyle buyurdular:
«Gerçekten bu ateş sizin düşmanınızdır; gece uykuya yattığınız zaman onu (size zarar vermemesi için) söndürünüz.»[144][57]

DUA BAHSİ

1376- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Her peygamberin (Allah katında makbul) bir duası vardır? onu ister. Ben ise duamı, ahirette ümmetime şefaat için saklıyorum.» Hazreti Enes'in rivayetinde şöyledir:
«Her peygamber dünyada dileğini (Allah'dan) diledi yahud her peygamberin (kabul olacak) bir duası vardır, bu duasını yapmış've kabul olunmuştur. Ben duamı, kıyamet gününde ümmetime şefaat olarak ayırdım.»
Mütercim:
Hazreti Peygamber efendimiz kendilerine mahsus olan müste-cab dualarını, ümmetine olan üstün şefkat ve merhametlerinden dolayı onları kurtarmak için kıyamet gününe bırakmıştır. Her peygamberin her duası makbul olabilirsede, kesinlikle, kabul edilen kendilerine has bir duaları da vardır. Hazreti Adem Aleyhisselâm'-ın tevbesi, Hazreti Nûh Aleyhisselâmın, kaviminin helaki için duası, Hazreti İbrahim Aleyhisselâm'ın Kabe için duası, Hazreti Musa Aleyhisselâm'm Firavun'un helaki için duası, Hazreti İsa Aleyhisse-lâm'ın, gökten sofra indirilmesine dair, duası, kesinlikle kabul edildiği gibi, ahir zaman peygamberinin de ahirette ümmetine şefaat için ayırdığı Özel duası vardır.

1377- Şeddat bin Evs (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir:
«İstiğfarın büyüğü şöyle demendir: Allah'ım! Sen benim Rab-bilmsin. Senden başka ilâh yoktur. Sen beni yarattın. Ben senin kulunum ve ben, sana verdiğim va'di ve sözü gücümün yettiği kadar koruyorum. İşlemiş olduğum günahların kötülüğünden sana sığınırım. Bana olan nimetini sana ikrar ve itiraf ederim. Günahlarımı da itiraf ederim. Beni bağışla? çünkü senden başkası günahları bağışlayamaz. Kim kesin bir inanç -ile bu duayı gündüz okuyup da akşama varmadan ölürse, o kimse cennet ehlindendir. Kim de kesin bir inançla geceleyin bu duayı okur da sabaha varmadan ölürse, o da cennet ehlindendir.»
(Bunlar cehennemi görmeden Uk cennete girenlerle beraber olurlar.)

1378- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiş-
«Vallahi, gerçek şu ki, günde yetmiş defadan çok Allah'dan mağfiret diler ve o'na tevbe ederim.»
«Peygamberlerin hepsi günah işlemekten korunmuş (masum) oldukları halde Hazreti peygamberin bu kadar çok tevbe ve istiğfar etmesi, onun kemal derecesini gösterir ve ümmetine bir öğretme ve yol gösterme olur.)

1379- İfoni Mes'ud (Radıyallahu Anh) anlatır:
«Allah Tefila'nın kulunun tevbesine olan hoşnutluğ'u; yiyeceği ve içeceği

beraberindeki devesinin sırtında olduğu halde tehlikeli bir yerde (ıssız çölün ortasında) konaklayan, başını koyup (yere uzanıp) uykuya dalan, uyanınca devesinin gittiğini gören, sıcak ve susuzluk beynine işleyinceye dek veya Allah'ın dilediği sürece arayıp bulamayan, yerime döneyim diyerek (eski yerine) dönüp uykuya dalan ve sonra başını kaldırınca birden devesini yanında bulan kişinin sevincinden daha fazladır.»

1380- Hüzeyfe (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem (gece) yatağına yattığı zaman sağ elini sağ yanağının altına koyar ve sonra:
«Allah'ım! Senin adınla (kudretinle) ölürüm ve dirilirim.» buyururdu. Uyanıp kalktığı zaman da:
«Bizi öldürüp sonra dirilten (uykudan kaldıran) Allah'a hamd olsun. Dönüş yalnız O'nadır.»

1381- Bera bin Azib (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yatağına girdiği zaman sağ yanı üzere yatar, sonra şu duayı okurdu-
«Allah'ım! Kendimi sana telim ettim. Yüzümü sana çevirdim. Bütün işlerimi sana bıraktım. Rahmetini umarak ve azabından korkarak arkamı sana dayadım. Senden başka sığmak ve kurtuluş yeri yoktur. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygambere iman ettim.
Bunları söyleyip o gecenin karanlığı altında ölen kimse islâm dini üzere ölür.»

1382- îbn! Abbas (Radıyallahu Anhüma) der kli
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in dualarından biri d© şu idi: «Allahım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağımda nur, sağunda nur , s ol um d a nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur, arkamda nur kıl ve beni nurlandır» Bir rivayette de; «Sinirimi, etimi, kanımı, kılımı ve derimi nurlu kıl!» ilâvesi vardır.

1383- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir:
«Sizden biriniz yatağına gireceği zaman, peştemalının iç kısmı ile yatağını çırpsın. Çünkü insan yatağına ne girip çıktığını bilemez. (Akreb ve böcek gibi şeyler yatağına girmiş olabilir.) Sonra şöyle desin: Rabbim! Senin isminle (senden yardım dileyerek) yanımı yatağıma) koydum ve senin gücünle kalkacağım. Ruhumu alırsan, ona merhamet eyle ve bırakırsan, iyi kimseleri koruduğun gibi onu da koru.»

1384- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

«Sakın sizden. ;biriniz duasında: Allahım, dilersen, beni bağışla! Allah'ım, dilerse» bana merhamet et! demesin. Kesin dilekte bulunsun (Alla&ın rahmetini kesinlikle istesin); çünkü o'nu zorlayıcı bir kuvvet yoktur.»

1385- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir:
«Herhangi birinizin duası; dua ettim de kabul olunmadı, diyerek acele etmedikçe kabul olunur.» (Kesinlikle isteyip dua etmeli ve sabırla beklemelidir. Muhakkak ki ihlâs ile edilen dua makbul olur. Kabul edilmese bile, dua ibadet kısmından olduğu için, sevabı olur.
Duanın bir de edebleri vardır: Abdestli olmak, namazdan sonra dua etmek, önceden tevbe ve istiğfar yapmış olmak, kıbleye dönmüş olmak, duaya hamd ile ve arkasından salâvat ile başlamak ve sonunda amin diyerek duayı tamamlamak. İnsan yalnız kendi nefsine dua etmeyip müşterek olarak bütün müminlere dua etmelidir. Dua edip bir şey isteneceği zaman avuçlar açık olarak eller göğe doğru omuz hizasına kadar kaldırılır. Faydalı şeyler istendiği zaman eller yüze sürülür. Kötülüklerin yok edilmesi istendiği zaman eller yüze sürülmez. Duanın asıl anahtarı helâl lokmadır.)

1386- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem musibet ve keder hallerinde şu duayı okurlardı:
«Büyük ve Halım olan Allah'dan başka hiç bir İlâh yoktur. Arş'-ın Rabbi büyük Al I ah'd an başka hiç bir İlâh yoktur. Sema vatın (göklerin) Rabbi olan, arzın Rabbi olan, Arş'ın Rabbi olan Kerîm Allah'dan başka hiç bir İlâh yoktur.»
(Rabbim! Bütün alemlerin ve varlıkların yaratıcısı ve koruyucusu ancak sensin. Senden başka ibadet edilecek hiç bir varlık yoktur. Başımıza gelen şu felâket ve belâyı sen gider.)

1387- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Allahım! Herhangi bir mümine kötü bir şey söyledimse, bunu kıyamet gününde senin rahmetine yakın olmak için o kimseye bir vesile yap»
Mütercim:
Başka bir hadîs-i şerifte şöyle varid olmuştur:
«Ben Allah ile şöyle anlaştım: Eabbim! Ben ancak bir insanım. Birisine kızıp öfkelenebilirim. Kötü söyleyip lanet etmek suretiyle onu incitmiş olabilirim. Her kim böyle haksız yere benim tarafımdan azarlanmış ve incitilmiş olursa, bunu o kimse için bağışlanma vesilesi kıl.»

1388- Sa'd ibni Ebû Vakkas (Radıyailahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şu sözlerle dua buyururlardı: -Al I ah im! Cimrilikten sana sığınırım. Korkaklıktan sana sığınırım. Ömrün (yaşamanın) kepazeliğinden sana sığınırım. Dünyanın fitnesinden (yani Deccal'in fitnesinden) sana sığınırım. Kabir azabından sana sığınırım.»

1389- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha)'dan rivayet edilmiştin
«Allahım! tembellikten, bunama derecesindeki yaşlılıktan, gü-nahlılıktan, borçluluktan kabir fitnesinden ve kabir azabından, cehennem fitnesinden ve cehennem azabından, zenginlik fitnesinin şerrinden sana sığınırım. Fakirlik fitnesinden sana sığınırım. Mesih Deccal'in fitnesinden sana sığınırım. Al I ah im! Benim hatalarımı kar ve buz suyu ile yıka. Beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi, kalbimi de hatalardan temizle. Doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi, benimle hatalarım arasım uzaklaştır.»

1390- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in duası çok kez şu idi: «Allahım! Bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru.»

1391- Ebû Musa (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir: «Allahım! Günahımı, bilgisizliğimi, işlerimdeki israf ve senin benden daha iyi bildiğin kusurlarımı bağışla. Allahım! Benim şakamı, ciddiliğimi, yanlışımı ve kasıtlı ğı mı -ki bunların hepsi bende vardır- bağışla.»
(Peygamberler günah işlemekten korunmuş oldukları halde ve âhir zaman peygamberinin gelmiş ve geçmiş bütün hataları bağışlanmış olduğu halde bu şekilde dua buyurmaları, ümmete dua şeklini öğretmek içindir.)

1392- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştin . «Her kim, günde yüz defa: Allah'dan başka ilâh yoktur, Birdir. Ortağı yoktur. Mülk onundur. Hamd ona mahsustur. O her şeye kadirdir, derse on köle azad etmiş kadar sevab kazanır. Ayrıca kendisine yüz sevab yazılır ve yüz günahı silinir. Aynı zamanda bu, o günün akşamına kadar kendisi için Şeytan'dan korunma olur. Hiç kimse, onun getirdiği bu teşbihten daha üstününü getiremez. Ancak (aynı teşbihi) kendisinden daha çok çeken kişi getirebilir.»

1393- Ebû Eyyûb El-Ensarî (Radıyallahu Anh)'den rivayettir-. Zlr kim (geçen teşbihi) on defa çekerse ismail Aleyhisselâm neslinden bir köle azad etmiş gibi olur.»

1394- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir!
*Her kim bir gün içinde yüz defa Sübhanellahi ve bihamdihi = Allah'a hamd ederek onu noksanlıklardan tenzih ederim, derse gü-hanları, deniz köpüğü kadar olsa bile dökülür.»
(Allah ile kul arasındaki günahlar düşer; fakat kul hakları helallik almaya veya ödemeye bağlıdır. Bazı hadîslerde de «Büyük günahlardan sakındıkça, kaydı vardır ki, o zaman küçük günahların bağışlanmış olacağı anlaşılır. Her iki halde de bu teşbihin günde hiç olmazsa kalb huzuru ile yüz defa söylenmesinde büyük sevab vardır ve günahların bağışlanmasına vesiledir. Üç-beş defa Esteğfirul-lah dedikten sonra her tesbihden önce Sübhanellahi ve Bihamdihi teşbihini getirmenin fazileti çok büyüktür ve söylenmesi de çok kolaydır.)

1395- Ebu Mûsa CRadıyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir: 1 «Allah'ını zikredenle onu zikretmeyenin hali, ölü ile dirinin hali gibidir.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerif, zikir ehli için pek büyük bir müjdedir. Allah'ı zikretmenin çeşitleri çoktur; Allah rızasını gözetereR yapılan her ibadet de bir zikirdir. Canlı kimsenin dışı hayat nuru ile, içi de ilim nuru ile süslendiği gibi, Allah'ı zikreden kimsenin dışı ibadet nuru ile, içi de mârifetullah ile süslenir. Allah'ı zikretmeyen kimsenin dışı manevi yönden boş, içi de batıldır. Dünya işi zikire engel değildir. Bedenle iş, dil ve kalb ile de zikir yapılır.

1396- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir;
«Allah'ın bir takım melekleri vardır ki, yollarda dolaşıp zikir edenleri ararlar. Allah'ı zikreden bir topluluk buldukları zaman, göreviniz başına gelin, diye çağrışırlar. Hemen o zikredenleri kanatları ile aşağı dünyaya kadar çevrelerler. Gerçeği meleklerden daha iyi bilen Allah onlara sorar:
— Benim kullarım ne söylüyor? Melekler:
— Seni teşbih ediyorlar, seni yüceltiyorlar, sana hamd ediyorlar, senin şanım yüceltiyorlar, derler. Allah buyurur:
— O kullarım beni gördüler mi? Melekler:
— Hayır, vallahi, seni görmemişlerdir! derler. Allah Tealâ meleklere sorar:
— Acaba beni görmüş olsalardı ne yaparlardı? Melekler:
— Eğer seni gördeydiler sana daha çok ibadet ederlerdi, sen* daha çok yüceltirlerdi ve seni daha çok teşbih ederlerdi, cevabını verirler. Allah sorar:
— Benden ne istiyorlar. Melekler:
— Senden cenneti istiyorlar, derler. Allah sorar:
— Onlar cenneti gördüler mi? Melekler:
— Hayır, vallahi, cenneti görmemişlerdir! cevabını verirler. Allah Tealâ

meleklere sorar:
— Cenneti görseler nasıl olurdu? Melekler:
— Eğer cenneti görmüş olsalar, cennete çok daha haris olurlardı, onu daha çok ararlardı ve daha fazla ona rağbet ederlerdi, cevabını verirler. Allah meleklere sorar:
— Hangi şeyden onlar Allah'a sığınırlar? Melekler:
— Cehennemden, derler. Allah sorar:
— Onlar cehennemi gördüler mi? Melekler:
— Hayır, vallahi onu görmemişlerdir. Allah sorar:
— Cehennemi görmüş olsalardı, ne yaparlardı? Melekler:
— Onu görselerdi, ondan çok daha fazla kaçarlardı, ondan daha çok korkarlardı. Allah "buyurur:
— O halde ben sizi şahid tutuyorum ki, ben onları bağışladım. Meleklerden biri der ki: Bunlar arasında falanca kimse vardır ki kendilerinden (zikredenlerdenJ değildir, yanlarına bir iş için gelmiştir. Allah Teaİâ buyurur: Onlar (zikir meclisinde) oturanlardır ki, meclislerinde bulunan mutsuz olmaz (nasipsiz kalmaz).»
Mütercim
Gerçekten bü hadîsi- şerif, zikir yolunda bulunanlar için büyük bir müjdedir ve zikir meclisine karşı olanlara da büyük bir derstir.[145][58]

DUYGULU SÖZLER BAHSİ

1397- İbni Abbas (Radıyallah'u Anhüma) 'dan rivayet edilmiştir.
«İki nimet vardır ki, insanlardan çoğu bunlarda aldanım şiardır: Bu nimetlerden biri sağlıktır, diğeri de boş vakittir.»
(Çok kimseler bu iki büyük nimetin kıymetini bilmezler. Bunları ganimet sayarak Allah yolunda çalışmazlar ve üzerlerine düşen dini görevleri yerine getirmezler. Bu iki nimeti boşuna söz ve eğlen çelerle, günah şeylerle geçirirler ve aldanmış olurlar. İbadet edemiyecek şekilde hastalık ve meşguliyet haline düşen kimsenin pişmanlık çekmesi artık ona hiç bir fayda vermez ve fırsat da bir daha ele geçmez. Onun için bu iki büyük nimeti ganimet bilerek hak yolda çalışmalı ve zamanı değerlendirmelidir.)

1398- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem benim omuzumu (yahut iki omuzumu) tutarak bana şöyle buyurdu:
«Dünyada, sanki bir yabancı veya gelip geçen bir yolcu imişsin gibi ol.»
(Dünyaya bağlanıp ona güvenme; son ve ebedi karargâh olan ahiret hazırlığı

içinde ol. Dünyada sürülecek ömür çok azdır ve zevkleri aldatıcıdır. Onun için dünyada geçirecek olduğun kısa zamanı fırsat bilerek Allah yolunda bulun ve ömrünü boşa harcama.)

1399- Abdullah bin Mes'ud CRadıyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, elindeki bir çubukla toprak üzerine bir kare çizdi. Sonra bu şeklin ortasından dışarıya doğru bir uzun çizgi çekti. Bu uzun çizgiyi kare içinde dikey olarak kesen küçük çizgiler çizdi. Sonra şöyle buyurdu:
«Şu (karenin merkezi), insandır. Şu çevre de, -kendisini her yanından kuşatan ecelidir. Karenin merkezinden dışarı çıkıp (sonsuzluğa doğru) uzanan çizgi de, insanoğlunun emel ve (tükenmez) arzulandır. Bu küçük çizgiler de insanın başına gelecek kaza ve belalardır. Eğer bunlardan birini atlatırsa öbürüne yakalanır. Onu da atlatırsa bir başkasına yakalanır (ve onu da atlatsa ölüm çemberini aşamaz).»

1400- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir takım çizgiler çizip şöyle buyurdu:
«İşte şu çizgi insanın emelidir. Şu insanın ecelidir. Şu da insanın başına gelecek kaza ve belalardır. İnsan uzak emellerine ulaşma çabası içinde iken kendisine daha yakın olan çizgi (ecel çizgisi) önüne çıkar.» (İnsanlar ömrü sınırlı, emelleri ise sınırsızdır. Eceli emelden daha yakın bilip, ona göre hareket etmeli.)

1401- Ebû HÜreyre (Radıyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir.
«Allah Tealâ ömür verip altmış yaşına ulaştırdığı kişiye mazeret bırakmamıştır.? (Bu yaşa varıncaya kadar halini düzeltmeyen kimsenin ahirette mazeret beyan etmeye hakkı yoktur.)

1402- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Yaşlı adamın kalbi, iki şeyde daima genç kalır: Dünya sevgisi ve çok yaşama arzusu.»

1403- Ütban bin Malik (Radıyallâhu Anh)'den rivayettirı
«Kıyamet gününe, LA İLAHE İLLALLAH demiş ve bununla yalnız Allah'ın rızasını kasdctmiş olarak varan kula, Cenabı Allah cehennem ateşini kuşkusuz haram kılar.»

1404- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ buyurur ki: Dünya halkından, en çok sevdiğinin ruhunu aldığımda rızamı kazanmak için sabreden mümin kuluma benim mükâfatım mutlaka

cennettir.»

1405- Mirdas El-Eslemî'den (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«İyiler (ilimleriyle amel eden salih kullar) peş peşe giderler ve geride, arpa veya hurma döküntüsü gibi işe yaramayanlar (cahiller) kalır. Allah onlara hiç kıymet vermez.»
(Bu hadîs-i şerife göre, kıyamete yakın dünyada salih alimler kalmayacak, dünya cahiller elinde ve idaresinde olacaktır. Allah'ı tanımayan ve ona ibadet etmeyen insanların Allah katında ne değeri olabilir ki!.. Onlar dünya hazinelerine ve Saltanatına erişseler bile, bunun Allah katında bir çöp kadar değeri olmaz. Bu hususta cenab-ı Hak mealen şöyle buyuruyor: «Duanız (ibadetiniz) olmayınca Rabbiniz sizi ne yapsın (ne kıymetiniz olur)?» fFurkan sûresi: Ayet 77)

1406- îbni Abbas (Radiyallahu Anhüma) 'dan rivayet edilmiştir*
«Eğer insanoğlu için iki vadi (dolusu) mal olsaydı, muhakkak bir üçüncü vadi isterdi. İnsanoğlunun içini topraktan başkası doyurmaz. Allah Tealâ tevbe edenin tevbesini kabul buyurur.»
Mütercim:
İnsana iki dere dolusu altın akmış olsa, mala olan hırs ve düşkünlüğünden ötürü bir üçüncüsünü' isterdi. İnsanın gözü ancak ölüp toprağa girince doyar. Fakat islâmın ruhunu yaşayan ve nefsini düzelten kimseler, bu kötü huydan uzak kalabilirler. Çünkü: «Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, bu gibiler kurtulanlardır.» mealindeki ayeti kerime hırs ve tamahın esiri olmayanları kurtuluşla müjdelemiştir.
(Hair sûresi: ayet 9) Diğer taraftan hadisi şerifin sonu olan «Allah, tevhe edenlerin tevbesini kabul buyurur.» ifadesi de bu ma-nayi belirtir. Ayrıca insanın yaratılışında bu mal hırsının mevcut olduğuna ve bu hırsın ancak Allah korkusu ile önlenebileceğine işaret edilmiştir.

1407- Abdullah bin Mes'ud (Radryallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize şöyle buyurdular: «Kendi malından varisinin malım daha çok seven hanginizdir?» Biz de, ya Resûlallah! dedik, kendi malını daha çok sevmeyen kimse içimizde yoktur. Bunun üzerine buyurdular ki:
«Bir insanın kendi malı, hayatta iken (Allah yolunda) harcadığıdır; varisinin (mirasçısının) malı ise harcamayıp geriye bıraktı ğıdır.»

1408- Ebû Hüreyre (RadıyaUahu Aıüı) der ki:
Allah'a yemin ederim ki, bazan açlıktan karnımı yere yapıştırır dım veya açlıktan

bayılır yere düşerdim. Bir gün mescide giderken, Hazreti Peygamberin ve diğer ashabın, geçiş yolu üzerinde oturmuştum. Önce yanımdan geçen Hazreti Ebû Bekir'e, karnımı doyurmasına vesile olsun diye Kur'andan bir ayet sordum. Fakat benim asıl maksadımı (açlığımı) anlayamayıp gitti. İkinci olarak yanımdan Hazreti Ömer geçti. Ona da ayni maksadla Kur'andan bir ayet sordum. O da halimi anlayamayıp gitti. Sonra Peygamber Sal-lallahu Aleyhi ve Sellem yanımdan geçerken beni görür görmez halimi anlayarak gülümsedi ve: «Ebâ Hifr (Ya Ebâ Hüreyre), arkama düş!» buyurdu. Ben de arkasına düşerek Hazreti Peygamberin evine gittik. Önce kendisi içeri girdi, biraz sonra da beni içeriye aldı. Hazreti Peygambere süt getirilmişti. «Bu süt nereden geldi?» diye sordular. Denildi ki: Bu sütü sana falanca adam, yahud falanca kadın hediye etti. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz bana şu emri verdiler: «Suffelilere (mescidde barınan ashabın fakirlerine) git ve onları bana çağır.» Hazreti Peygamber zekât ve sadaka gibi malları bu kimsesiz ve çok muhtaç fakirlere hemen dağıtır ve kendilerine gelen hediyelerden de vermek için onları davet ederlerdi. Hediye olarak gelen yiyeceklerden hem kendileri yerler, hem de onlara ikram ederlerdi. Bu gelen süt. için de ayni şeyi yaptılar; fakat ben endişelendim. Kendi kendime dedim ki, bu kadarcık süt Suffe ehline yeter mi? Bu ancak benim açlığımı giderebilir. Fakat Allah'ın ve Peygamberin emrine bağlılığım sebebiyle sesimi çıkarmadan hemen Suffe ehline koştum ve onları davet ettim. Hepsi Hazreti Peygamberin huzuruna geîdiler. Herkes kendisine uygun yerde oturduktan sonra Hazreti Peygamber bana: «Şu kâseyi al da, müsafirlere ikram et,» buyurdular. Ben de kâseyi alarak sıra ile onlara vermeye başladim. Her biri kanıncaya kadar içtikten sonra kâseyi bana geri veriyordu. Böylece hepsi içtiler ve kandılar. Sonra kâseyi Peygamber
Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e verdim. Hazreti Peygamber kâseyi mübarek elinde tutarak ve tebessüm ederek bana şöyle buyurdu:
«Ebâ Hirr! Geriye seninle ben kaldım.» Ben de, evet, ya Resûlal-lah! dedim. Sonra bana:
«Otur da iç bakalım!» dedi. Ben de oturdum ve içtim. Her durakladığımda Hazreti Peygamber bana, devamlı olarak; «Daha iç, daha içi» buyurmakta idiler. Nihayet, seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, artık tıkandım, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:
«Öyle ise o kadehi bana ver,» buyurdu. Ben de kâseyi kendilerine verdim. Hazreti Peygamber Allah'a hamd etti ve besmele çekerek sütün artanını içti.

1409- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştir: Resûl-i Ekrem,» Ali ahım! Muhammed ailesine yetecek kadar rızik ver.» diye dua ederdi.
Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bazan ailelerinin bir yıllık ihtiyaçlarını biriktirirler idi. Bu da ancak zaruri ihtiyaçlarını karşılayabilecek miktarda ve israfa yol açmayacak şekilde olurdu. Netice olarak yine günlere taksim edildiği zaman kifayet miktarını aşmazdı.

1410- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: «Sizden hiç birinizi (ahirette) asla ameli kurtaramaz.» Ashab sordular. ya Resûlallah! Sizi de,mi? Hazreti Peygamber;
«Evet, beni de (amelim) kurtaramaz! Ancak Allah'ın rahmeti beni kaplarsa kurtulurum. Bununla beraber doğruluktan yana olunuz. Yakıştırmaya çalışınız. Sabah, akşam ve gecenin bir kısmında kulluk vecibelerinizi yerine getiriniz. Hele itidal, itidal! (bu ölçülü
davranmayı elden bırakmazsanız) hedefinize ulaşirsımr

1411- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha)'den rivayet edilmiştir:
«Doğruluktan yana olunuz. Yakıştırmaya, çalışınız. Biliniz ki, biç birinizi, ameli cennete koyamaz. Amel ve ibadetlerin Allah'a en sevimlisi, az dahi olsa devamlı olanıdır.»

1412- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e: Amellerin hangisi daha sevimlidir? diye soruldu. Şu cevabı verdiler:
«Az da olsa devamlı olanıdır. Gücünüzün yettiği amelleri üstleniniz.»

1413- Ebü Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştirı
«Allah Tealâ rahmeti yarattığı zaman yüz bölüm olarak yarattı. Doksan dokuz bölümünü kendi katında sakladı. Bütün yaratıklarına da yalnız bir bölümünü verdi Kâfir bile Allah katında olan rahmetin büyüklüğünü bilebÜseydi cennetten ümidini kesmezdi. Mümin de, AUah katında olan azabın büyüklüğünü bilebilseydi cehennemden emin olmazdı (cehennemlik olacağını sanırdı).» (Müminin durumu, cehennemden korkmakla cenneti ummak arasındadır.)

1414- Sehl bin Sa'd (Radıyallahu Anh) anlatır:
«Her kim iki çene arasım (Ağızını ve dilini) ve iki bacak arasını (avret yerini) koruyacağına dair bana teminat verirse, ben de ona cenneti garantilerim (ona cennetlik olacağını müjdelerim.).» (Ağzını haram yemekten, dilini haram ve yasak sözlerden, avret yerini de zina ve kötü işlerden koruyan kimse, Allah'ın va'di üzere cennete girer.)

1415- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmişr tir:
«Gerçekten insanoğlu farkında olmadan Allah'ın razı olduğu sözlerden birini söyler de Allah bu yüzden onu birkaç derece birden yükseltir. Bir kul da, farkında olmadan Allah'ın razı olmadığı sözlerden birini söyler de bu yüzden cehennemi- boylar.» (Onun için insan, sözlerinde ölçülü olmalı ve Allah rızasına aykırı gelişi güzel rasgele söz söylememelidir).

1416- Ebû Musa (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir;
«Benim ile, Allah tarafından İfasına memur edildiğim vazifenin örneği şudur: Bir adam, bir kavme gelerek, (size saldıracak olan) orduyu gözlerimle gördüm ve işte ben çıplak ihtarcıyım. Kaçıp kurtulun, kaçıp kurtulun! demiştir. Bir grup, sözünü dinleyerek gecenin karanlığında sessizce yola koyulup kurtuldular. Bir grup da, ihtarcıyı yalanladılar ve sabahleyin ordu gelip onları kılıçtan geçirdi.»
Mütercim:
Arabların eski adetlerinde, yolda bir kimse ansızın düşman askerini görünce, çırılçıplak soyunarak hemen kabilesine koşar ve haber getirirdi. Yahud düşmanlar bu adamı yakalayıp elbisesini soyar ve kabilesine teslim olmalarını bildirmek için onu çıplak vaziyette kabilesine gönderirlerdi. Haberi alan kabile de bütün mal ve eşyalarını bırakarak kaçarlardı. İşin gerçekliğine delâlet etmesi için yakaladıkları kimseyi böyle çırılçıplak soyarlardı.
İşte Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, nice açık maci-zelerle ve kesin alâmetlerle kavmine gönderildiği ve iman edenlere cennet, etmeyenlere de cehennem vadettiği halde, bu gerçek karşısında peygamberin haberini yalanlayanlar elbette baskına uğrayanların halinden daha feci bir akıbete düşeceklerdir. Tebliğ emirlerini doğrulayanlar da elbette kurtulacaklardır.
Bu misal ile Hazreti Peygamber şunu belirtiyor: «Ey Ümmetim! Ben doğru bir haberciyim. Gözlerimle cennet ve cehennemi gördüm. Düşmanı gören çıplak haberci gibi. Size ihtarda bulunuyorum. Bana inanır da dediklerimi yaparsanız kurtulursunuz; değilse helak olursunuz.

1417- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir-.
«Cehennem, nefsanî arzuların perdesiyle örtülmüştür. Cennet ise (nefsin hoşlanmadığı) sevimsizlikler, perdesiyle örtülüdür.»
Mütercim:
Nefsin arzuları, görünüşte hoş ve tatlı şeylerdir. Fakat bu tatlı aslında cehennemi örten bir perdedir. Bu perdeyi aralayan kendisini cehennemde bulur. Cenneti örten perde de nefse ağır gelen ibadetler ve yasaklar perdesidir. Bunlar gözetilip zorluklara göğüs gerilirse cennet perdesi aralanarak cennete girilir. Nefsin arzusu peşinde koşan, tuzağa gelen kuşa benzer. Kuş, tuzaktaki yemi görür ve onu

almaya özenir, ötesindeki tuzağı ve felâketi görmez. Nihayet yemi alırken felâkete uğrar. Şehvet peşinde koşan da şehvet yeminin arkasındaki cehennemi görmez ve zevkleri uğruna kendini helak eder.

1418- Abdullah (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Cennet, herhangi birinize, pabucunun taşmasından daha yakındır. Cehennem de böyledir.»
(însana ölüm, anî olarak gelir, bunun belli bir vakti yoktur. Ölüm gelmekle de arkasında ya cennet vardır, ya da cehennem. Onun için herkes bu kısa ve anî durum için tedbirli bulunmalıdır, .vazifelerini yerine getirmelidir. Gaflet edip cehennemlik vesilesi işlerden kaçınmalıdır.

1419- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«En doğru beyit (şiir parçası), Lebîd'in şu sözüdür: Dikkat edin! Allah'dan başka her şey batıldır.» (Allah'dan başka bütün varlıklar yok olacaktır. Daima var ve baki olan ancak alemleri yaratan Allah Tealâ Hazretleridir.)

1420- Bbû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir:
«Sizden biriniz, mal ve güzellik bakımından kendisinden üstün olanı görünce hemen kendinden aşağı olana baksın.»
(Fakat ahiret işlerinde kendisinden üstün olana bakıp onun gibi olmaya çalışmalıdır.)

1421- tbni Abbas (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştir: seyyiatı (kötülükleri) takdir etmiş ve sonra bunları açıklamıştır. Her kim bir basene (iyilik) yapmaya niyetlenir de onu yapmazsa, Allah Tealâ ona kendi katında bir tam sevab yazar. Eğer iyilik yapmaya niyetlenir ve yaparsa Allah ona yaptığı iyiliğin on katından yedi yüz katına kadar ve daha birçok katlara değin sevab yazar. Kim de bir günah işlemeye yeltenîr de, onu işlemezse Allah, kendi katında ona bir tam sevab yazar. Eğer o günaha yeltenir de onu işlerse, Allah, ona yalnız bir günah yazar.
Mütercim:
Alimler bu konuda çok ihtilaf etmişlerdir. Bir kısmı bu hadîsi- şerifin zahirine bakarak, sırf kötü bir niyet ve kasıtla hiç kimse azarlanmaz demişlerdir. Bir kısmına göre de, niyet ve kasıd beş kısımdır: Hevacis, havatır, kuruntu, himmet, azim. Bunlardan dördü bağışlanan niyetlerdir. Beşincisi olan azim ve kesinlik durumunda olan kimse, fenalığı başaramamış olsa bile, azaba uğratılır. Bu azab şekli de ba-zılarma göre dünyada elem ve sıkıntılar çekmekle olur. Bazılarına göre de, ahirette azab şekliyle değil de azarlama mahiyetinde ölür. Bir de

Mekke'yi istisna ederek, orada kötülük niyet edenin azaba uğratılacağını söyleyen alimler vardır.
İmana gelince, bir kimse dinden çıkmaya niyet ederse, hemen dinden çıkmış olur, Amele benzemez. İlerde ve gelecek bir zamanda dinden çıkacağına niyet beslemesiyle de hemen dinden çıkar.

1422- Hüzeyfe (Radıyallahu Anh) Hazretleri der kî:
Peygamber Sal] ali ahu Aleyhi ve Sellem, emanet (dinî sorumluluk) hakkında iki husus beyan etti. Bunlardan birini gözlerimle gördüm ve ikinciyi de bekliyorum. Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştu: «Gerçekten emanet bazı kişilerin kalblerinin derinliklerine inmiştir. Sonra (şeriat hükümlerini Kur'andan öğrendiler, sonra sünnetten öğrendiler.» hükümlere, Allah'ın emanetine sımsıkı sarılarak görev] rini yerine getirdiler, Hazreti Peygamber, ikinci husus olarak bü emanetin kalkmasından bize söz etti ve şöyle buyurdu:
Kişi bir uykuya dalar ve emanet onun kalbinden alınarak siyah bir leke gibi sadece izi kalır. Sonra bir uykuya daha dalar ve emanet alınarak hava kabarcığı gibi izi kalır. Tıpkı ayağımı üzerinden yuvarladığın kor parçasının meydana getirdiği kabarcık gibi ki, onu kabarık olarak görürsen de içi boştur. İnsanlar alış veriş yapacaklar ve sen emaneti yerine getiren bir kimse hemen hemen bulamıyacak-sm. Falan ailede emin (dürüst) bir kişi var denilmeye başlanacak,
Aynı zamanda bir kişi için? ne akıllı, ne kibar, ne celadeti! (gözü pek) adam! denilecek. Oysa kalbinde, hardal tanesi ağırlığınca İman yoktur.»
Hüzeyfe şöyle devam etti: Ben öyle güzel günler geçirdim ki, sizden herhangi birinizle tereddütsüz alış-veriş yapardım. Çünkü alış veriş ettiğim kimse müslüman ise, onun inancı ve emanet duygusu bana hiyanet etmesini engellerdi. Eğer gayri müslim ise onu idarecisi bana hiyanet etmekten menederdi. Fakat bugün herkesde emanet vo emniyet kalmadığından falan ve falan kimselerden başkası ile alış-veriş etmiyorum.

1423- îbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) anlatır
«İnsanlar yüzlük deve katarı gibidir. Bu yüzlük develerin içinde sağlam bir binek hemen hemen bulamazsın.»

1424- Cündüb (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir!
«Desinler diye iş yapanı Allah dile düşürür ve gösteriş için İş (amel ve ibadet) yapanı da Allah teşhir eder.»
Mütercim:
Bütün ibadetler Allah için ve onun rızasını kazanmak için yapılır. Aslında bunlarda gösteriş ve desinler gibi düşünceler olamaz. Kim bu esastan aynlırsa

riyakâr durumuna düşer. Onun için Allah Tealâ Hazretleri hem dünyada ve hem de ahirette o riyakârın halini insanlara açar ve ikiyüzlülüğünü açığa vurur. Farz olan ibadetler Allah'ın emri olduğu için açıkta yerine getirilir. Nafile ibadetlere gösteriş ve desinler karışmaması için onlar mümkün olduğu kadar gizli yapılır.

1425- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhî'den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ buyurdu: Benim velîme (evliyama) düşmanlık eden kimseye savaş ilân ederim. Kullarımdan hiçbiri, ona farz kıldığım işten daha sevgili bir şeyle bana (rahmetime) yaklaşmamıştır. Kulum, nafile ibadetlerle bana yaklaşmaya devam edince ben onu severim ve sevdiğim zaman da onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden ne dilerse mutlaka veririm. Bana sığınırsa mutlaka kendisini korurum. Müminin canını almakta tereddüt ettiğim kadar yapacağım hiç bir işte tereddüt etmedim: Mümin ölümü sevmez, ben de onun yadırgadığını yapmak istemem.»
Mütebcim:
Tasavvuf alimleri bu hadîs-i şerifi şöyle tevil ederler: Allah'ın gerçek velileri her şeyi Allah Tealâ'dan işitirler. Her şeyi Allah Tea-lâ'dan görürler, bütün hareketleri Allah'dan bilirler. Hulul ve birleşme itikadı olmaksızın kendi varlığını yok kabul edip Allah'ın varlığına dayanırlar.
Diğer alimler şu manayı vermişlerdir: Ben razı olduğum kulumu başarıya ulaştırırım, ona her hususta yardım ederim ve her işini şeriat hükümlerine uygun olarak yapar. Her şeyi şeriat kulağı ile dinler, her şeyi şeriat gözü ile görür, her şeyi şeriat eliyle tutar, her işe şeriat ayağı ile yürür. Yahut benim veli kulum, beni zikretmekten başka bir şeyden haz duymaz, yaratıklarımın hepsine ibret bakışı ile bakar, .rızama aykırı işlere el uzatmaz ve yürümez.

1426- Ubade bin Samit (Radiyallahu Anh) anlatır:
«Kim Allah'a kavuşmayı severse Allah da ona kavuşmayı sever. Kim Allah'a kavuşmayı sevmezse, Allah da ona kavuşmayı sevmez.» Bu hadîs-i şerif üzerine Hazreti Aişe sordu:
— Ya Resûlallahl Biz ölümden hoşlanmıyoruz, nasü edelim? Hazreti Peygamber cevab verdiler:
«Ölüm meselesi başka! Lâkin mümin kimseye ölüm gelince, Allah'ın rızası ve keremi ona müjdelenir ve kendisine önünde olan ahiretten daha sevimli bir şey olmaz. Bunun üzerine o, Allah'a kavuşmayı, Allah da ona kavuşmayı sever. Kafir olan kimse, ölüm geldiği Uzaman, Allah'ın azabı ve cezası ile müjdelenir ve kendisine Önünde olan (azab)dan daha kötü bir şey olmaz. Onun için kâfir, Allah'a kavuşmayı sevmez ve Allah da ona kavuşmayı sevmez.»

1427- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Bedevi'lerden bazıları geldi ve kıyamet ne zaman kopacaktır? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu gelenler içinde en genç yaşta olan bir çocuğa bakarak şöyle buyurdu:
«Bu genç yaşarsa o İhtiyarlamadan sizin kıyametiniz kopar (siz ölürsünüz ve sizin için kıyamet kopmuş olur).»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifin rivayetinde Hişam bin Ürve der ki: Onların ölümü, kıyamet demektir. Çünkü insanın küçük kıyameti Ölümdür. Orta derecede kıyameti, yalanlarının ve sevdiklerinin ölmesidir. Büyük kıyamet ae, öldükten sonra dirilip hesaba çekilme zamanıdır. Hazreti Peygamber, cahil olan bedevilere anlıyabilecek-leri şekilde çok hikmetli bir cevab vermişlerdir. însana esas lüzumlu olan kendi halini düzeltip ahirete selâmetle göçmektir. Bu göçmekle dünya sona erdiğinden kıyamet kopmuştur.. Ömür de kısa olduğu için insanlara gereken iş, hak yol üzere bulunmaktır. Zamanı Allah tarafından bilinen kıyamet işini siz ne yapacaksınız, sîz ahiretiniz için hazırlanın.

1428- Ebû Saîd El-Hudrî (Radıyallahu Anh) der ki:
«Kıyamet gününde yeryüzü bütün bir ekmek olacak ve ulu Allah, herhangi birinizin yolculukta ekmeğini silkmesi gibi onu silke-rek cennet ehline ziyafet verecektir.» Hazreti peygamber böyle buyurduktan sonra, Yahudilerden bir adam gelip:
— Allah sani mübarek kılsın ey Ebe'l Kasim! Sana kıyamet gününde cennet ehline verilecek yemekten haber vereyim mi? dedi. Hazreti Peygamber: «Evet! (haber ver)» buyurdu. Adam, Hazreti Peygamberin buyurduğu gibi, yeryüzünün bir bütün ekmek olacağını söyledi. Sonra dedi ki: Sana cennetliklerin katığını söyleyeyim mi? Onların katıkları Bâlâm ve Nûn'dur.
Sonra ashab Yahudi'ye Bâlâm ve Nûn ne demektir diye sordular. Yahudi cevab verdi:
— Öküz ile Hut balığıdır. Bu iki hayvanın ciğerlerinden sarkan kısımdan (ince yerden) yetmiş bin (kişi veya ordu) yiyeceklerdir. (Öküz ve balık ciğerlerinin en lezzetli kısımları mahşer ehlinin yiyeceği olacaktır. Bu da cennetlik olanlara ziyafet olarak verilecektir. Yötmiş bin rakamı, yiyecek olanların çok kimseler olacağına işaret-

1429- Sehl (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir:
«Kıyamet gününde insanlar, halis undan yapılmış pide gibi esmerimsi bir toprak üstünde toplanacaklardır. Alan düzlük olacak ve orada hiç kimsenin bir alâmeti olmayacaktır.»

Mütercim:
Böyle tertemiz ve bembeyaz bir yer üzerinde hasrın olmasının hikmeti, o gün mülkiyetin tamamen Allah'ın kudretinde bulunması itibariyle en büyük ilâhî mahkeme (Mahkeme-i Kübraî için yaraşır paklık ve temizlik ifadesidir söylenebilir.

1430- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştin
«İnsanlar, (kıyamete yakın bir zamanda Yemen'de çıkacak bir yangın yüzünden Şam tarafına akın edeceklerdir. Bu göç üç şekilde tamamlanacaktır : istekli ve korkulu olarak göçenler. Bir deve üzerinde İkişer, üçer, dörder ve onar kişi olarak göçenler. Geri kalanlarını da ateş katarlayacak; öğlen vaktinde konakladıkları yerde ateş yanlarında olacak, geceledikleri. yerde ateş yanlarında olacak sabahladıkları yerde ateş yanlarında olacak ve akşamladıkları yerde ateş yanlarında olacaktır.» (Bu üçüncü grup çok geç kaldığı için arkalarını ateş bırakmayacaktır.)
Mütercim:
Bu hadis-i şerifte geçen göç, alimlerin çoğuna göre kıyamete çok yakın bir zamanda Aden'de meydana gelecek ateş yüzünden olacaktır ve insanlar Şam'a doğru yürüyeceklerdir. Bazı alimlere göre de bu ateş, ahiret ateşidir. Herkesin kabirden çıktıktan sonra mahşer yerine doğru toplanmalarının ifadesidir. Çünkü günahkâr ve isyankâr olanların etrafını ateş çevreleyerek Arasat meydanına ateş ile sevk edilecekleri diğer sahih hadîslerle sabittir.
Bir kısım alimler de demiştir ki, bu ateş kıyamete yakın bir zamanda olacaksa da, bu gerçek bir ateş değildir. Aden'den çıkarak bütün dünyaya dağılacak fitne ve fesad ateşidir.
îster bu ateş gerçek ateş olsun, ister fitne ateşi olsun, bu kıyamet alâmetlerinin büyüklerinden birincisidir. Diğer alâmetler bundan sonra arka arkaya gelecektir; ve bu ateş bütün insanları doğudan batıya doğru sürecektir, kaçmaya mecbur bırakacaktır. Bu husus «Adem'in Yaratılışı» bahsinde ikinci hadîs-i şerif münasebetiyle açıklanmıştı.

1431- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha)'dan rivayet edilmiştir:
«Mahşere yalınayak, anadan doğma çıplak ve sünnetsiz olarak kaldırılacaksınız.» Hazreti Aişe der ki: Ben,
— Ya Resûlallah! dedim. Erkekler ve kadınlar birbirini görecekler! Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu:
«Mesele, insanların bununla ilgilenmelerinden çok daha dehşetlidir.»
Mütercîm:
İnsanlar kabirlerinden dirilip çıktıkları zaman anadan doğma çırılçıplak

olacaklarsa da, sonra bütün peygamberler ve iyi kimseler derecelerine göre güzel elbiseler giyeceklerdir. Bu hususta» Kıyamet gününde ilk elbise giyecek olan, İbrahim Aleyhisselam'dır, hadîs-i şerifi vardır.

1432- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Kıyamet gününde insanlar ter* »yecek; terleri yetmiş arşınlık bir alanı kaplayacak ve ağızlarına gem vurup 'kulaklarına.kadar varacaktır.»
Mütercîm:
Mahşerde bu kadar fazla terleme herkes için olmayıp kâfir ve asiler içindir. Terleme de herkesin günah ve suçuna göre olacaktır. Nitekim başka bir hadîste: «Bazı kimselerin teri ayağının ökçesine kadar, bazısının teri baldırın yarısına kadar, bazısının teri dizlerine kadar bazısının teri oyluklarına kadar, bazısının teri koltuklarına kadar, bazısının teri ağzına kadar yükselecek ve bazısını da ter tamamen içine alıp örtecektir.» diye' varid olmuştur.
Adaletli hükümdar ile bazı salih kimselerin Arş-ı Alâ gölgesinde o günkü sıcaklıktan korunacaklarına dair «Yedi kimse vardır ki, Allah onları rahmet gölgesi altında gölgelendirir, barındırır» mealindeki hadis-i şerif geçmişti. Peygamberler, sıddiklar, şehidler, bu terlemeden korunmuş olup mahşer gününde altın kürsüler üzerinde bulunacaklardır, diye hadîs-i şerif nakledilmiştir.

1433- Abdullah (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Kıyamette insanlar arasında ilk önce görülecek olan dava, kan davasıdır.»
Mütercîm:
Mahşer gününde insanlar ilk önce namazdan hesaba çekileceklerdir, şeklindeki hadis-i şerif ile bu hadis-i şerif arasında çelişki yoktur; çünkü namaz Allah'ın hakkıdır. Allah'ın haklarından en önce namazdan sorulacaktır. Kul hakları yönünden de, ilk görülecek dava, Allah'ın binası insan yapısını yıkmak olan adam öldürme hususudur.

1434- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) 'dan rivayet edilmiştir:
«Cennet ehli cennete ve cehennem ehli de cehenneme yerleştikten sonra (herkes ebedi yerini aldıktan sonra bir koç suretinde) Ölüm getirilir ve cennetle cehennem arasına konur. Sonra bu (koç suretindeki) ölüm boğazlanır. Arkasından bir münadi çağırır: Ey Cennetlikler ve ey cehennemlikler! Bundan sonra artık ölüm yoktur (herkes olduğu yerde ebedi olarak kalacaktır). Bu yüzden cennetliklerin sevinçlerine sevinç eklenir ve cehennemliklerin de üzüntülerine üzüntü eklenir.»
Mütercim:
Kurtubî'nin ta;iavvufçulardan naklettiğine göre, cennet ile cehennem arasında

kesilecek olan koçun kesicisi Yahya Aleyhisselâm olacakmış. Bu koç şeklindeki ölümün kesilmesi de Allah'ın emri ile Peygamberimizin huzurunda olacaktır. Kesicinin Yahya Aleyhisselâm olması, isminin manasının devamlı bir hayata delâlet etmesi bakımındandır ve onun tercihi bu yöndendir. Bu acize kalırsa, Yahya Aley hisselâm, Kudüs Kralı tarafından ,koç gibi boğazlanmıştı. Bu bakımdan ölüm koçunu kendisinin kesmesi akla yatkındır.
Bir de bu koçu Hazreti Cibril'in keseceği söylenir; çünkü ruhların bekasına memur olduğu için ölümü yok etmesi gerekir.

1435- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
«Allah Tealâ cennet ehline: Ey cennetlikler! buyuracak ve onlar da diyecekler ki-. Emrine hazırız ve kulluğunla mutluyuz, Rabbimiz! Allah buyuracak: Memnun oldunuz mu? Cennetlikler diyecekler! neden memnun olmayalım? Gerçekten yaratıklarından hiç kimseye vermediğini bize verdin. Allah buyuracak: Size bundan daha üstününü vereceğim. Onlar diyecekler ki: Ey rabbimiz! Bundan daha üstün hangi şeydir? Allah buyuracak: Sizin üzerinize rızamı indireceğim; artık bundan sonra hiçbir zaman size gazab etmeyeceğim.»
Mütercim:
Dünya aleminde de bunun benzeri bir örnek verilebilir. Yunan savaşında Dömeke zaferinden sonra paşalar ve askerî kumandanlar padişah ikinci Abdülhamid'in huzuruna davet edildiler. O zamanki gazetelerin verdiği habere göre, Padişah onlara şöyle hitap etti:
«Anadan doğalı beri bugünkü kadar sevinçli bir günüm olmamış tır. Ben sizden memnunum. Bundan böyle size hiç bir şekilde gücenmeyeceğim.» işte dünyada da bu gibi iltifatlardan memurların sevinç duyacağı tabiidir.

1436- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Kâfirin (cehennemde) iki omuzu arasındaki mesafe hızlı giden bir sürücünün üç günde alabileceği mesafedir.»
Mütercim:
Bazı gençler bu gibi hadîs-i şerifleri akıl ve mantık dışı sayarak itiraz ederlerse de, onların itirazlarına bakılmaz; çünkü bu ve bunun gibi hadisler sahih olarak sabittir. Bugünkü alimler güneşin arzdan bir milyon üçyüz bin defa daha büyük olduğunu ve güneşden daha büyük pek çok yıldızlar bulunduğunu hesap etmektedirler. Büyüklük ve mesafenin ne kadar sonsuzluğa doğru gittiğini kabul etmeyen kalmamıştır. Bunların tümünü yaratan Allah olduğuna göre, hadis-i şerifte geçen mesafenin hiç bir önemi ve uzaklığı kalmaz.
«Cennetin genişliği arz ve sema vat kadardır.» mealindeki ayeti kerime gereğince ehli sünnete göre, cennet güneş ve yıldızlara nisbet-le çok daha

büyüktür. Cehennem de böyledir. Bu derecede büyük olan cehennem böyle küçük bedenlerle dolmaz. Bedenin büyümesi, azabın artması içindir.
Cennet ehli ise, Hazreti Adem Aleyhisselâm'm boyunda, Hazre-ti Yûsuf Aleyhisselâm'ın güzelliğinde, Hazreti İsa'nın otuzüç yaşlarında ve bizim peygamberimizin ahlâkında olacaklardır.

1437- Hazreti Enes CRadıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir.'
«Bazı insanlar, kendilerine cehennem ateşi dokunduktan sonra vücûtlarında yanık izleri bulunduğu halde cehennemden çıkarılırlar ve cennete girerler. Cennet ehli onlara «cehennemliler.» diye ad verirler
rirler.
Mütercîm:
Cehennemde bir müddet yandıktan sonra, vücudlannda yanık izi olduğu halde çıkarlar. Cennette bulunanlar bunlara, cehennem içinde kaldıkları için, cehennemliler ismini verirler. Fakat bunlar sonradan bu ismin kaldırılmasını Allah'dan dileyecekler. Allah da onların üzerinden bu çirkin ismi kaldıracaktır. Bu husus başka hadîslerde vardır.

1438- NÜman bin Beşir (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Kıyamet gününde cehennem ehlinin azab bakımından en hafifi o kimsedir ki, ayaklarının çukuru altında iki ateş koru bulunur da, kazan ve tencerenin kaynayışı gibi, bu iki kordan dimağı kaynar.»

1439- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Hiç bir kimse, eğer günah işleseydi cehennemdeki yeri gösterilmeden cennete girmezdi. Bu, onun şükrünü artırması içindir Hiç kimse de, eğer salih amel işleseydi cennetteki yeri gösterilmedikçe cehenneme girmezdi. Bu da onun pişmanlık duyması içindir.»
Mütercim:
Her şahsın hem cennette ve hem de cehennemde makamı (bir yeri) vardır. Bir mümin csmıete girmeden önce, kendisine cehennemdeki makamı gösterilir. îman edip salih amel işlememiş olsa gireceği cehennemdeki yeri kendisine gösterilir ki, oraya düşmediğinden dolayı Allah'a çok çok şükretsin. Bu görüş ona eziyet ver-miyecek, şükrünü artıracaktır. Kâfir de cehenneme girmeden önce, ona cennetteki yeri gösterilir. İman edip salih amel işleseydin işte cennetteki bu yeri alacaktın, denilerek gösterilir ki, hasret ve üzüntüsü çoğalsın. Sonra cehennemdeki yerine girer. Müminler, kâfirlerin cennetteki yerlerine varis olacaklarına dair başka hadîs-i şerif olduğu gibi, bu şekilde tefsir edilen ayet de vardır.

Bazı hadîs-i şeriflerde de bu cennetle cehennemdeki makamların gösterilmesi. Kabir suali zamanında olacağı belirtilmektedir.

1440- İbni Ömer (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
«Önünüzde (ahlrette) bir havuz vardır ki, Cerbâ ile Ezruh arası kadardır.»

1441- İbni Ömer (R.A.)'dan rivayet edilmiştir: «(Cennette) benim havuzumun boyu bir aylık mesafedir. Suyu, sütten daha beyazdır, kokuşu misk kokusundan daha hoştur ve kâseleri de gök yıldızları gibidir (çok ve parlaktır). Kim ondan içerse, artık bir daha ebedî olarak s us anı az.-

1442- Enes (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
«Benim havuzumun boyu, Eyle ile Yemen'in San'a şehri arası kadardır. Orada gök yıldızları sayısınca ibrikler vardır.»
Mütercim:
Bu hadîs-i şerifte beyan edilen havuz, asıl Kevser nehri olmayıp bu nehirden ayrılan bir koldan meydana gelen havuzdur. Kıyamette mahşer yerinde Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ın ümmetine ait olan mübarek bir havuzdur. Bu iki yerde bulunacaktır. Biri Sırat köprüsünden önce Arasat meydanında, diğeri de Sırat'dan sonradır: Gerçekte her peygamberin kendi ümmetine mahsus bir havuzu buluna-caksa da, bizim peygamberimizin Kevser nehrinden meydana gelecek havuzlarının başka özelliği olacaktır.

1443- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştir:
«Rüyamda Havuzumun başında ayakta duruyor m usum. Bir de baktım ki, bir topluluk su içmeye geldiler. Ben onları, tanıyınca, aramıza biri girip onları, haydin diyerek katarlardı. Ben, nereye götü-rüyorsun? dedim. Vallahi, cehenneme götürüyorum! dedi. Ben sordum: Onların durumu nedir? Cevab verdi: Bunlar senden sonra dinden gerisin geriye döndüler. Sonra yine havuzumun başında başka bir topluluk gördüm. Nihayet onları tanıdığımda, aramıza biri girip onları haydin, diyerek katarlardı. Ben sordum: Nereye? Cevab verdi: Vallahi, cehenneme götürüyorum! Durumları (suçları) nedir? diye sordum. Cevab verdi: Bunlar (sizin sağlığınızda Müslüman iken) sizden sonra dinden gerisin geri küfre döndüler. Bu durumda onlardan, hayvanın sürüden ayrılıp kırda başıboş kalması gibi pek az kişinin kurtulacağını sanıyorum.»
Mütercim:
Burada geçen topluluklar, Hazreti Ebû Bekir'in hilafeti zamanında «Zekât vermeyiz» deyip dinlerinden dönenler ve Hazreti Ali zamanında türeyen sapık zümrelerden olması ihtimali vardır.

1444- Harise (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Havuzumun boyu, Medine ile (Yemende'ki) San'a arası kadardır.» Bir rivayette de: «Orada su kaplan yıldızlar gibi parıldar» ilâvesi vardır.[146][59]

KADER BAHSİ

1445- İmran bin Husayn (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber SaJlallahu Aleyhi ve Sellem'e biri (yani kendisi) sor-dU:
— Ya Resûlallah! Cennet ehli cehennem ehlinden (dünyada) ayırt edilir mi? Cevab verdiler: «Evet!»
— O halde (cennet için) çalışanlar neden çalışsınlar? dedi. Haz-reti Peygamber: «Herkes, hangi şey için yaratilmışsa veya kendisine hangi şey takdir edilmişse ona çalışır.» buyurdu.
(Bir kimse cennetlik ise, ömrünün sonuna kadar salih amel işler. Böylece iyi bir hal üzere ahirete göçer ve cennetlik olur. Cenem-nemlik olan kimse de küfür ve inad üzere bulunur ve çeşitli günahlar işleyerek o hal üzere ahirete göçer ve cehennemlik olur. Her ne kadar bir kimsenin cennetlik veya cehennemlik oluşu ezelde mukadder ve Levh-i Mahfuz'da yazılı ise de, bunlar onun dünyada yapacağı işlere uygun olarak takdir edildiğinden amelleri iradesi ile yapılmış olur. Kul, ezelde kendisi için takdir edilen durumu bilmediği için daima hayırlı işlere koşmak ve sorumlu olduğu işleri yapmak zorundadır.)

1446- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhî'den rivayet edilmiştin
«Adak, insan oğluna takdir etmediğim bir şeyi sağlayamaz. Ne var ki kader o kimseyi adak yapmaya sevkeder. oysa ben onu (ezelde) kendisine takdir etmişimdir. Fakat bu adak sebebiyle (fukaraya çıkar cağlarım.» (Çünkü adak yapmamış olsa, fakire hiç b*ir şey verecek değildi.)
Mütercim:
Bir kimse: Falan dileğim olursa, falan musibet benden kalkarsa, Allah rızası için fakirlere şu kadar para vereceğim yahut Allah rızası için bir kurban keseceğim, diyerek adak yaparken her şeyin Allah'ın takdiri ile olacağına inanır. Bu inançla yapılan adaklar meşru olup sonunda fakirlerin faydalanmasına sebep olur. Aslında adaklar Allah Tealâ Hazretlerinin takdirini değiştirmez. îşte nezirler (adaklar) bu inanç ile yapılmalıdır.

1447- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«İktidar mevkiine getirilen bir şahsın mutlaka iki çeşit sırdaşı vardır. Bunlardan

biri, ona iyiliği tavsiye eder ve onu hayıra teşvik eder. Diğeri ise kötülüğü tavsiye eder ve onu kötülüğe teşvik eder. Masum, Allah'ın koruduğu kimsedir.» (Allah'ın himayesinde olan bir idareci daima hayırlı işi kabul eder ve onu yapar.)

1448- Abdullah bin Mes'ud (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sailallahu Aleyhi ve Sellem, çoğu kez: «Kalbleri 'çeviren hakkı, için, hayır!» diye yemin ederdi.[147][60]

YEMİNLER VE ADAKLAR

1449- Abdurrahman bin Semüre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edildiğine göre Peygamber Sailallahu Aleyhi ye Sellem şöyle buyurmuştur: «Ey Abdurrahman bin Semüre! Sen valilik isteme, Eğer valilik sana istekten dolayı verilirse, onunla başbaşa bırakılırsın (sana Allah'dan yardım gelmez). Fakat istemeksizin verilirse, o hususta sana (Allah tarafından) yardım edilir. Eğer bir iş için yemin eder de, o işten başkasını daha hayırlı görürsen, yeminini bozarak hayırlı olanı yap ve yeminin için de keffaret ver.»
(Meselâ: Falanca kimseye vallahi selâm vermem, diye bir kimse yemin etmiş olursa, selâm vermek hayırlı bir" iş olduğu için yeminini bozması ve y«mini bozduğundan dolayı da keffaret vermesi gerekir.
Yemin keffareti de zengin olan için imkân varsa bir köle azad etmek, yoksa on fa,kire ayrı ayrı birer fitre miktarı para vermek yahut on fakirin bedenlerini örtecek şekilde onları giydirmektir. Fakir olan kimse ise arka arkaya üç gün oruç tutar. Yemin bozulduktan, sonra keffaretin yerine getirilmesi lazımdır.
Yemin üç kısımdır:
1- Yemin- gamus: Yalan yere kasden yemin etmektir. Böyle bir yemin büyük günahlardandır. Tevbeden başka bir keffareti yoktur. Ancak böyle bir yeminle kul hakkına tecavüz edilmişse, o haklan geri verilmesi yahut hak sahibinden helallik alınması gerekir. Böyle kul hakkmı taşıyan yemin-i gamûs, sahibinin ocağını söndürür. Şafii mezhebinde böyle bir yeminden dolayı ayrıca fazla olarak keffaret ödemek de gerekir.
2- Yemin-i lağv: Bjir kimse kendi inancına göre gerçek zanm ile yemin eder. Halbuki yemin ettiği iş dediği gibi değildir. Bunda bir kasıd olmadığı için, yemin sahibinin bağışlanmış olacağı umulur.
3- Yemn-i Mün'akıd: gelecekte bir işi yapmaya veya yapmamaya yemin etmektir. însan böyle bir yemin eder de yeminini bozarsa, keffaret ödemesi vacib olur. Eğer böyle bir yemin hayırlı işlerin yapılması ve kötü işlerin yapılmaması için ise, o yemine bağlı kalmak işin Önemine göre farz ve vacib olur. Eğer edilen

yemin hayırlı işi terk veya hayırsız işi yapmak için ise, o zaman yeminin bozularak keffaret yerilmesi gerekir.
Bir de bu hadîs-i şerifte valilikle yemin bir arada anıldığına göre, bir memuriyet işinde hayır olduğu takdirde yeminin bozulabilece-ği ve keffaret verilmesi gerektiği anlaşılabilir.

1450- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Biz sonuncularız ve (fakat) Ahirette Önde gelenleriz. Vallahi, sizden birinizin aile ve akrabası aleyhindeki yemininde ısrar etmesi, Allah'ın farz'kıldığı keffareti vermek için yemini bozmasından Allah katında kendisi için daha günahtır.»
Mütercim:
Bir kimse aile ve akrabasından biri ile konuşmamaya veya ona yardım etmemeye yeminde bulunursa, bu yemini bozmam ve keffa-ret vermem, diye İsrar ettiği takdirde işlediği günah Allah katında büyük olur. Onun için yeminini bozarak keffaret ödemesi gerekir.
Bu hadîs-i şerifi açıklayan alimler, hadîsin birinci kısmı olan «Biz sonuncularız... «ile son kısmı olan» yeminde İsrar etmenin günah olması» arasında bir ilgi bulamamışlardır. Ben bu ve buna benzer yerlerde tam bir ilgi buldum. Şöyle ki: Biz bütün geçmiş ümmetlerden en sonra geldiğimiz için, geçmiş ümmetlerden ibret alarak şeriat edeblerine en çok riayet etmemiz gerekir. Bu itibarla akraba ve dostlar aleyhine yemin edip bunda İsrar etmek, bu hayırlı ümmetin güzel ahlâkına aykırı düşer.

1451- Abdullah bin Hişam (Radıyallahu Anh) der ki:
Biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte idik. Haz-reti Peygamber de Ömer bin Hattab'm elinden tutmuştu. Bu halde iken Hazreti Ömer, Peygamber Sallallahv \leyhi ve Sellem'e:
— Ya Resûlallah, Ben seni, kendimden başka her şeyden daha çok severim, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
«Hayır, nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben sana, kendi nefsinden daha sevgili olmadıkça imanın kemale ermiş olmaz.» Hazreti Ömer de:
— O halde, şimdi yemin ederim ki, sen bana nefsimden daha sevgilisin, dedi. Buna karşılık Hazreti Peygamber: «Ey Ömer, işte şimdi inancın tam oldu.» buyurdu.

1452- Ebü Zer Eldfarî (Radıyaİlahu Anh) der ki,
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kabe'nin gölgesinde otururlarken: «Kabe'nin Rabbi olan Allah'a yemin ederim ki, onlar en büyük

hüsrandadırlar! Kabe'nin Rabbi olan Allah'a yemin ederim ki, onlar en büyük hüsrandadırlar.» buyurdukları sırada ben yanlarına vardım. Hatırıma geldi ki, acaba Hazreti Peygamber bu sözleri benim için mi söylüyor. Bu endişe ve korku ile gidip yanıbaş-larında oturdum. Kendimi tutamâyarak sordum:
— Ya Resûlallah! Anam-babam sana feda olsun! En büyük hüsranda olanlar kimlerdir? Şu cevabı verdiler:
«Onlar, büyük servet sahibi olanlardır. Ancak şöyle, şöyle ve şöyle yapanlar (önüne sağına ve soluna yardım elini uzatanlar) başkadır.»
(Yani önüne, sağma ve soluna gereken şekilde verenler bu hüsran ve ziyan dışında kalır. Bu gibilerin akıbeti kötü değildir.)

1453- Ebû Hüreyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir.-«Müslümanlardan birinin üç çocuğu ölürse, ona cehennem ateşi değmez, ancak Allah'ın yemini yerine gelecek kadar (sırat köprüsünden geçerken) değer.»
(Kur'ani kerimin Meryem sûresi 71. ayeti kerimesinde mealen: «İçinizde cehenneme uğramadan geçecek hiç kimse yoktur. Bu, Rab-binin katında kesinleşmiş bir hükümdür.» buyurulan yemin yerini bulacaktır. Bu itibarla üç çocuğu ölen ana ve babaya cehennem ateşi dokunmayacaktır. Ancak ayeti kerimede buyurulduğu şekilde cehenneme varılacak; fakat cehennem ateşinden zarar görülmeyecektir.)

1454- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir: «Allah Teaiâ Hazretleri benim-ümmetimi, kuşkulandığı içinden
geçindiği kötü şeyleri yapmadıkça veya söylemedikçe (açığa vurma-dıkça) bağışlar.»
Mütercim:
İnsanın kalbine ve zihnine gelen bir takım kuruntular ve ves-eseler dil ile söylenmedikçe veya işlenmedikçe, sırf böyle fenalıklan düşünmekle günah yazılmaz. Bu özellik bu ümmete mahsustur. Bazı alimler, kalblerde yerleşen ve kararlaşan çirkin işler işlenmemiş olsa bile bunlardan sorumluluk doğacağını söylemişlerse de, gerçek olan bunların da bağışlanmış olmasıdır. Fakat inanç bozukluğu ile ilgili olup kalbde veya zihinde yerleşen hususlar münafıklık olur ki, Allah korusun imansız gitmeye sebeb teşkil edebilir.

1455- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) 'dan rivayet edilmiştir:
«Kim Allah'a itaat (ibadet) etmek üzere adakta bulunursa, o ibadet adağını yerine getirsin. Kim de Allah'a âsi olmayı adarsa, Allah'a asi olmasın.»
(Bir kimse: Allah rızası için gece namaz kılmaya kalkacağım. Adağım olsun, Allah için üç gün oruç tutacağım, sadaka vereceğim demiş olursa bu adaklarını

yerine getirsin. Bunları yerine getirmek vacibdir. Fakat şarab içeceğim, günah işleyeceğim diye adak yaparsa, bunları yapmak haram olduğu için-bu gibi işler yerine getirilmez.

1456- İbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir Cuma günü'hutbe okurken, herkes mescidde gölgede oturuyordu. Bir adam da güneş altında ve ayakta duruyordu. Hazreti Peygamber onu görünce kimliğini ve halini sordu. Ashab cevab verdiler:
— Ya Resûlallah! Bu adam Ebû İsrail'dir. Güneş altında kalmak, yere oturmamak ve asla konuşmamak şartı ile oruç tutmayı adamıştır. Onun için böyle duruyor. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ashabdan birine şöyle buyurdu:
«Ona söyle, konuşsun, gölgeye çekilsin ve otursun. Orucunu da tamamlasın.» (Bunlar içinde yalnız oruç ibadet olduğu için onun yerine getirilmesi gerekir, diğerlerini yerine getirmek gerekmez.)

1457- Enes (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştirr
«Allahımî Medinelilerin ölçek, kile ve şiniklerine bereket (onların ürünlerini bol yap).»

1458- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir?
«Peygamber Süleyman Aleyhisselâm dedi ki: Vallahi, bu gece doksan karımı dolaşacağım- Bunlardan herbiri, Allah yolunda savaşacak birer oğlan doğuracaktır. Peygamberin arkadaşı melek, kendi sine: İnşa-Allah, de! dedi. Hazreti Süleyman (İnşa Allah demeyi) unutarak kanlarını dolaştı. Bunlardan hiç biri çocuk doğurmadı; yalnız bir tanesi yarım (felçli) bir çocuk doğurdu.» Ebû Hüreyre rivayet ederek der ki: «Eğer Süleyman Aleyhisselâm, İnşa Allah demiş olsaydı, yemini yerine gelecek ve maksadına kavuşmuş olacaktı.» Bir defa da Peygamber Sâllallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştin «Keski İnşa Allah deseydi.»
Mütercim:
İmam Buharı Hazretleri bu hadis-i şerifin birinci kısmını Hazreti Peygambere isnad etmiyerek onu sanki Ebû Hüreyre'nin sözü gibi göstermişse de, yine iman ve adak bahsinin baş tarafında Hazreti Peygambere isnad ile zikretmiştir.[148][61]

SEKİZİNCİ CÜZ
FERAİZ BAHSİ

1459- îbni Abbas CRadıyallahu AnhümaJ'den rivayet edilmiştir:
«Kur'an-i Kerimde takdir ve tayin edilen hisseleri hak sahihlerine veriniz. Arta kalanı da en yakın erkek asabeye veriniz.»
(Meselâ: bir kimse ölür de geriye zevcesini, iki kızını ve bir erkek kardeşini bırakırsa, bu durumda farz ve muayyen hisse olarak zevce sekizde bir (1/8) hisse, iki kız da üçte iki (2/3) hisse alır. Bu hisseler alındıktan sonra geri kalan kısım erkek kardeşe (asabeye) ait olur. O halde miras 24 hisse itibar edilir. Bundan sekizde bir olan 3 hisse ölenin karısına, üçte iki olan 16 hisse iki kızma düşer ki bu farz hisselerin toplamı 19 'hisse eder. Yirmidört hisseden geri kalan 5 hisse de, ölenin erkek kardeşine ait olur.)

1460- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Bir kavmin azadlısı, kendilerinden sayılır. (Azad edilen bir kölenin soyca yakını yoksa orîun mirası, kendisini azad eden efendinindir.»)
1461- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:
«Bir kavmin kız kardeşlerinin oğlu kendilerinden sayılır (ve mirasa hak kazanır). «Bir ölünün mirasçı olarak farz hisse sahipleri veya asebesi bulunmazsa, yakınlık derecesine göre kız kardeş çocukları asabe gibi hak sahibi olurlar.)

1462- Sa'd (Radıyallahu Anh) anlatın
«Her kim, babasından başkasını, babası olmadığını bildiği halde, babasıdır diye iddia ederse cennet ona haramdır.»
(Böyle haram olan bir işi helal kabul ederse cehennemliktir îs-ter şöhret edinmek için, ister miras almak için olsun, böyle bir iddiada bilerek bulunmak haramdır.

1463- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştin
«Sakın babalarınızdan yüz çevirmeyin (başkalarını baba edinmeyin). Kim babasından yüz çevirirse nankörlük etmiş olur.»[149][62]

ŞER'ÎC EZALAR VE DİYETLER BAHSİ

1464- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna şarab içen bir adam getirilince bize şöyle buyurdu:
«Onu dövünüz.» Biz de o şarab içeni dövdük. Sonra içimizden biri ona: Allah seni perişan etsin, diye beddua etti. Bu beddua üzerine Hazreti Peygamber:
-Böyle söylemeyiniz ve onun aleyhine şeytana yardımcı olmayınız.» (Şeytan insanın kötülüğünü ister; onun isteğine yardımcı olmayınız yahut nefis bu

sözlerden katüaşır da ona fenalığa devam etmeyi emreder. Bu, bakımdan Şeytana ve nefse yardımcı olmayınız.
Mütercim:
Kendi istek ve arzusu ile, bir damla dahi olsa, şarab içen kimse ağzına şarab kokusu olduğu halde yakalanırsa yahut diğer içkilerden sarhoş olarak yakalanırsa ve bu kendi ikrarı yahut iki şahidin şeha-deti ile sabit olursa ona ceza olarak seksen kamçı vurulur. Bu hüküm Hanefî, Maliki ve Hanbelî mezheblerine göredir. Şafiî mezhebinde ise onun cezası kırk kırbaçtır.
Ceza sarhoşluk halinde uygulanmaz; kendine geldikten sonra, uygulanır. Sarhoşluk, kadın ile erkeği, yer ile göğü ayırt edemeyecek kadar kendinden geçme halidir. Bu îmam Azam'a göredir. Diğer iki imama göre sarhoşluk konuşurken saçmalama ve sözleri birbirine karıştırma halidir. Fetva da bunların görüşü üzeredir.
Şarabın haram oluşu Kur'anı kerimin serahati İle sabit bulunduğundan onun bir damlasını dahi içmek şer'î cezayı gerektiriyor. Halbuki diğer içkiler böyle olmadığı için ancak sarhoşluk verdikleri za-zaman şer'i ceza gerekiyor.

1465- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh* der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in zamanında Himar lâkabında bir şakacı adam vardı. Bazan yaptığı şakalarla Hazreti Peygamberi tebessüm şeklinde güldürürdü. Bir vakit bu adam şarab içmiş olduğundan Hazreti Peygamber ona kırbaç cezası uygulamıştı. Yine bir gün ayni suçtan dolayı yakalanarak 'Hazreti Peygamberin huzuruna getirildi. Kendisine ikinci defada değnek cezası uygulandığı esnada, orada bulunanlardan biri; Rabbim, bu şarabcıya lanet et, ne de çok içki içiyor! diye ilendi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:
«Ona lanet etmeyiniz. Vallahi, onun Allah'ı ve Allah'ın peygamberini sevdiğini kesinlikle biliyorum.»^ Bundan anlaşılıyor ki, bir mümin, şarab içmek gibi günah işlemesiyle lanetlenmez ve haram iş Allah'ı ve peygamberini sevmeye engel olmaz. Bununla beraber şer'i cezaya çarptırılır; bu da günahına keffaret sayılır. Haklarında açık delil olmayan kâfirleri bile isim tayin ederek lanetlemek caiz değildir; ancak Allah'ın laneti zalimler üzerine olsun, kâfirler üzerine olsun denilebilir.

1466- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Allah o hırsıza lanet etsin ki, başa giyilen miğferi çalar da eli kesilir, urganı çalar da eli kesilir.»
Mütercim:
Bir dinarın Cbir altının) dörtte bir kıymetine ulaşan herhangi bir eşyanın

çalınması ile elin kesilmesi gerekir. Bundan daha az kıymette olan eşyaların çalınması ile el kesilmez.

1467- Hazreti Aişe CRadıyallahu Anha) 'dan rivayet edilmiştir: «Çeyrek Dinar ve ,daha fazlasında el kesilir.»
(Altın paranın dörtte biri veya gümüşün on dirhemi veya bunlar kıymetinde olan eşyaların çalınması, el kesmeyi gerektirir. Ancak îmam Azam Hazretlerine göre, halk arasında mubah hükmünde olan ot, kamış, kızıl toprak boyası gibi şeyleri çalmakla el kesilmez. Yine çabuk bozulan ve çürüyen süt, et, kavun, karpuz ve yaş mey-valar gibi şeylerden dolayı da kesilmez. Sarhoşluk veren maddeleri ve eğlence aletlerini çalmaktan da el kesilmez. Alacağını tahsil edemeyen bir kimse, alacağı kadar bir malı borçludan çalarsa yine el kesilmediği gibi umuma ait veya ortak malların çalınmasından da kesilmez. Bununla beraber başkasının hakkına tecavüz edilen yerlerde haram yine işlenmiş olur. hak sahibi ile hellallaşılmazsa ahiretde ceza çekilir.

1468- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
-Bir cariye (kadın köle) zina eder de ettiği zina meydana çıkarsa, (efendisi onu) kırbaçla dövsün (ona elli kırbaç vursun); fakat ona bağırıp çağırmasın. Sonra yine zina ederse, yine onu doğsun. Fakat bağırıp çağırmasın» Sonra üçüncü defa zina ederse/bir ip karşılığında olsa bile onu satsın.»
Mütercim:
Şer'î cezalarda kölelerin cezası hür olanlara uygulanan cezanın yarısıdır. Bekâr halde iken zina eden hür kimselerin cezası yüz değnek ve kölelerinki elli değnektir. Ayrıca kölelerde recim cezası yok tur; çünkü recim cezasının yarısı olmaz. Bu ceza yalnız hür ve nikahlanmış kimseler hakkında olur.

1469- Ebû Bürde (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir: «Allah'ın şer'î cezalarından olmayan (başkasına hakaret gibi suçlardan dolayı (suçluya) on değnekten fazla vurulmaz.»
Mütercim:
Bir kimse, şarab içmek, zina etmek ve namuslu bir kadına iftira da bulunmak gibi, şer'î cezayı gerektiren suçların dışında bir su< işlerse, o suçluya on değnekten fazla ceza verilmemelidir.
İmam Ahmed ile îmam Hanbel Hazretleri bu hadîs-i şerifi esas kabul ederek amel etmişlerdir. İmam Azam, îmam Şafiî ve îmair Maliki Hazretleri ise, on değnekten çok vurulabileceğini kabul etmiş lerdir. Ancak ne kadar ziyade yapılabileceğinde ayrılığa, düştüler İmam A'zam Hazretlerine göre, tazir adı verilen cezaların miktarı ha kimin takdirine bağlıdır. Suçlunun suç durumuna,

bedenî, malî içti maî durumlarına bakılarak tayin edilir. Azarlama ve ayiblama ceza lan da verilebilir.

1470- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«Kim, kölesine suçsuz olduğu halde zina isnad ederse, kıyamet günü kırbaçlanır. Ancak söylediği doğru ise kırbaçlanmaz.»
(Bir kimse kendi kölesine zina etmiştir diye iftira ederse dünyada bu iftirasından dolayı ceza görmez ise de, ahirette Allah tarafından ona iftira suçunun cezası olmak üzere seksen kırbaç vurulur.)

1471- tbni Ömer (Radiyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştin
«Bir mümin, yasak olan cana kıymadıkça dininde genişlik içinde devam eder.»
Mütercim:
Bir mümin küçük ve büyük günahlar işlemiş olsa bile, din ve iman dairesinde serbestlik içinde olur. Her istediği zaman tevbe ve, istiğfar ederek, üzerinde kul hakkı varsa helallaşarak bağışlanması umulur. Fakat şirkten (Allah'a ortak koşma günahından) sonra en büyük günah olan adam öldürme suçu- insana bulaştı mı, artık onun dindeki genişliği kaybolur; çünkü dünyada kısas cezasına, ahirette de azaba çarpılır.
Bu hadis-i şerifin işaretinden anlaşılıyor ki, katil olanın tevbesi makbul değildir. Bu görüşe, İbni Ömer ve İbni Abbas katılmışlardır. Fakat diğer müctehidlere göre, bu hadis-i şerif tehdit ve teşdit manasını taşımaktadır. Yahut öldürme işini helal kabul etmek şartına bağlıdır. Çünkü şirkten başka günahları işlemekle, helali helal, haramı da haram kabul etmek şartı ile hiç bir mümin kâfir olmaz. Ancak küfrü gerektiren söz ve hareketleri işlemekle dinden çıkılır. Dinden çıkmayı gerektirmeyecek şekilde günah işleyenlere Allah dilerse ahirette azab eder, dilerse bağışlar. Azab edişi de kulun günahı mik-tannca olur.

1472- Mikdad bin Am (Radıyallahu Anh) der ki:
Ben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimize sordum:
— Ya Resûlallah! Savaşırken bir kâfirle karşılaşsam ve kolumu bir kılıç darbesiyle kesmiş olsa ve Sonra bu adam bir ağacı siper ederek, ben Allah rızası için müslüman oldum dese onu öldürebilir miyim? Hazreti Peygamber:
— «Onu öldürme!» buyurdu. Ben yine:
— Ya Resûlallah! Bu kâfir benim kolumu kestikten sonra müslüman olduğunu söylüyor. Yine onu öldüremem mi? dedim. Buyurdu ki:
«Sakın Onu öldürme. Onu öldürürsen, o kâfir* senin onu öldürmenden önceki durumuna geçer (mümin sayılır); sen ûe, o kâfirin, tevhit kelimesini söylemesinden önceki durumuna düşersin.» (Bir mümini, mümin olduğu için

öldürmek küfürdür.) İbni Ömer'den (Ra-dıyallahu Arihüma) şöyle bir rivayet vardır:
«Mümin kişi, kâfirlerle beraber olduğu için imanını gizlerde sonra açığa vurur ve sen onu Öldürürsen aynı netice meydana gelir. Nitekim sen de önceleri Mekke'de imanını gizliyordun.»

1473- Abdullah bin Amr Ebû Musa (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Bize karşı silâh taşıyan bizden değildir.» (Müslümanlara ve islâm idaresine karşı silâh taşıyan ve bunu helâl sayan bir insan mümin değildir.)

1474- Abdullah CRadıyallahu AnbJ'dan rivayet edilmiştik: «Allah'dan başka ilâh olmadığına ve Muhammed Aleyhİsselâm' m Allah'ın peygamberi olduğuna şahadet eden bir müslümanm kanı (öldürülmesi) ancak üç sebebden biri ile helâl olur:
1- Can mukabilinde can (haksız yere cana kıyanın kısas olarak öldürülmesi gerekir).
2- Evli veya dul iken zina eden (taşlanarak öldürülmesi gerekir) .
3- İslâm dininden çıkan ve islâm cemaatından ayrılan.» (katil. zani ve mürted olandan başkasını öldürmek helâl olmaz.
Bir kısım alimler, bu üçüne bir dördüncüsünü ilâve etmişlerdir. O da nefis müdafaası için adam öldürmektir. Birisinin üzerine saldıran ve hayatına kasdeden kişi başka türlü önlenemezse öldürülür.)
Mütercim:
Hanefî mezhebinde cemaatla namaz kılmayı terk etmek öldürülme sebebi değildir; ancak farziyyeti inkâr edilirse dinden çıkılır ve tevbe etmediği takdirde öldürülür. Çünkü islâm toplumunu terk etmek, namazı terk etmek manasına gelmez. Müslümanlardan ayrılıp kâfirlere karışmak demektir.

1475- ibni Abbas (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Allah'ın en çok buğzettiği kişiler üçtür: 1 — Harem hudutları içinde inkarcılık eden, 2 — Müslümanlıkta cahzh'yet adeti peşinde koşan. 3 — Haksız yere bir kimsenin kanını dökmeye istekli olan

1476- Ebü Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Biz dünyada sonuncular ve (fakat) ahirette önde gelenleriz. İzin vermediğin halde evinin içine bakan kimseye, parmaklarının arasından bir çakıl taşı fırlatıp gözünü çık arsan sorumlu olmazsın.»
Mütercim:
İmam Şafiî Hazretleri bu hadis-i şerifin zahiri ile amel ederek demiştir ki: Bir

kimse, kendi evinin kapı veya penceresinden izin almaksızın evin içine bakar da, içerde bulunan ev sahibi, iki parmak arasmaTbır taş alarak içeriye bakan mütecavizin gözüne atarak gözünü kör eder veya sakatlatırsa, bundan dolayı ev sahibine ceza vermek gerekmez. Yaralanan ölse bile yine bir günah yoktur, diyet de yoktur. Diğer alimler ve müctehidler demişlerdir ki, bu hadîs-i şerif tehdit ve teşdit ifade eder. Büyük pencere ve kapılardan içeri bakanın gözü oyulması halinde diyet gerekir.

1477- Ibni Abbas (Radıyaîlahtı Anhüma)'dan rivayet edilmiştir:
«Şu ve şu (serçe parmağıyle baş parmak) diyetçe eşittir.»
(Bu iki parmaktan herhangi biri kesilmiş olursa kesen kimsenin ölüm diyeti olan yüz devenin onda birini (on deveyi) Vermesi gerekir.[150][63]

MÜRTEDLERİN (HAK DİNDEN ÇIKANLARIN) TEVBEYE ÇAĞRILMALARI

1478- İbni Mes'ud (Radıyallahu Anh) Hazretleri-der ki:
Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordu: — Ya Resûlallah! Cahiliyet zamanında (islâmdan önce) yapmış olduğumuz günahlardan sorumlu olacak mıyız? Hazreti Peygamber cevab verdi:
«İslâm'da iyi olan kimse, cahiliyet zamanında işlemiş olduğu günahlardan sorumlu tutulmaz. Fakat islâm'da kötü olan,kimse, önceki ve sonraki kötülüklerinin cezasını çeker.»
Mütercim:
Bir kimse irtidat ettikten sonra tekrar tevbe ederek İslâm dinine dönse, imam sahih olur ve o günden itibaren müslüman sayılarak sahih amelleri makbul olur. İrtidat halinde terk etmiş olduğu farz-lan kaza etmesi gerekmez. Ancak İslâm iken yapmış olduğu hac ibadetini yeniden müslüman olmakla kaza etmesi icab eder.
İrtidad eden kimseye, tevbe ederek iman etmesi teklif edilir ve varsa şübheleri giderilir. Tevbe edince kurtulur, değilse islâm idaresi tarafından öldürülmesi gerekir. Ancak irtidad eden kimse kadın ise öldürülmez, habsedilir. Şafii mezhebinde kadın bakımından hükümde bir ayrılık yoktur.
İşte Islâmda kötülük yapan kimse, hem islâm halinde, hem de cahiliyet zamanında işlediği günahlardan sorumlu tutulur, hükmünün manası da, İslâm'dan kötülük yaparak çıkanın durumunu tesbit etmektedir. Yoksa islâm dininden çıkmaksızın günah işleyen kimse manasına gelmez.[151][64]

TABİR (Rüya tevili) BAHSİ

1479- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştin
«Salih adamın güzel rüyası, peygamberliğin kırk altıda bir bölümüdür.»

Mütercim:

Salih kimsenin görmüş olduğu güzel ve iyi rüyalar, peygamberliğin bir bölümüdür. Çünkü rüya gaybe ait şeylerle ilgili olduğu bakımdan nübüvvet bölümlerine benzer. Burada ifade ettiği mana gerçekten nübüvvetin parçası olmayıp ona benzeme bakımından mecazı manasını taşımaktadır. Fakat peygamberlerin gördükleri rüyalar nübüvvetten olduğu cihetle hakikattir ve Allah'dan bir vahiydir.
Çoğunlukla iyi kimselerin (salih kulların gördükleri rüyalar gerçek çıktığından hadıs-i şerifte salihlerin rüyası diye kayıd Vardır. Yoksa salih olmayanlar da güzel rüyalar görebilir. Müslüman olmayanlar da görebilir. Onun için rüyalar üç kısımdır:
1- Peygamber rüyası: Bunların rüyalarının tümü doğrudur ve çoğuda tâbire muhtaç olmayıp aynı ile çıkar. Bazısıda tevile muhtaç olarak çıkar.
2- Salih insanların rüyası: Bunların rüyalar çoğu kez rahmanidir. Ve gördükleri gibi çıkar.
3- Diğer insanların rüyası: rüyalarının bir kısmı doğrudur, bir kısmı da bozuk ve karışıktır. Bu üçüncü kısım arasında kâfir olanlann rüyaları nadiren doğru çıkar. Alimler, doğru kimselerin rüyalaıı doğru çıkar, yalancı ve sahtekârların rüyaları ise doğru çıkmaz, demişlerdir.
Bir de peygamberlerin bir nübüvvet yönü ile risalet yönü vardır. Nübüvvet yönü, gaybe dair bilgilere sahib olma hasletidir. Risalet ise, insanlara tebliğ halidir. Onun- için rüya nübüvvetten parça sayılmış, risaletten sayılmamıştır.

1480- Ebû Saîd (Radıyallahu Anhî'den rivayet edilmiştir:
«Sizden biriniz, sevdiği bir rüya gördüğü zaman, muhakkak o rüya Allah'dandır. Bu rüyadan dolayı Allah'a hamd etsin ve onu anlatsın. Bundan başka hoşlanmadığı bir rüya gördüğü zaman, muhakkak o şeytandandır, onun kötülüğünden Allah'a sığınsın ve onu hiç kimseye de anlatmasın; artık o rüya kendisine zarar veremez.»

Mütercim:

Salih rüyaların edebleri üçtür:
1- Allah'a hamd ve şükür etmek,
2- Görülen salih rüyayı başkasına anlatmak,
3- Kendisine rüya anlatılan kimse, o rüyadan sevinç duyabilecek ve onu kerih görmeyecek kimse olmalıdır.
Fena rüyaların edebleri ise dörttür:
l- Görülen rüyanın fenalığından Allah'a sığınmak,
2- Şeytanın şerrinden Allah'a sığınmak,
3- Uykudan uyanır uyanmaz, hemen sol tarafa tükürmek ve sağ yanı üzere yatmak,
4- O rüyayı hiç kimseye söylememek.
Bir de.Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ashabdan kötü ve korkulu rüya gören birine buyurdular ki: «Sen yatağına girerken şunu oku: Bismillâhi eûzü bikelimatillahi't-tammati min gadabihi ve şerri ibadihi ve min hemezati'ş-şeyatıni ve en yahzurûn.» Bu ha-dis-i şerifi îmam Nese'i tahriç etmiştir.
Bu gibi korkulu rüyalardan korunmak için Ayetülkürsi'nin okunmasının yararlı olduğu tecrübeye dayanarak söylenir.

1481- Ebü HÜreyre (Radıyallahu Anh) der kiî
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: ^Peygamberlikten, mü-beşşirattan başka bir şey kalmadı.» buyurdu. Ashab sordular:
— Ya Resûlallah, mübeşşirat nedir? Hazreti Peygamber: «Salih rüyadır.» buyurdu.
Mütercim:
Artık peygamberlik bende tamamlandı. Benden sonra bâzı kullara salih rüya ile müjdeler gelecektir.
Yunus sûresinin 64. ayeti kerimesinin meali olan «Veliler için hem dünya hayatında (Kur'anm ve Peygamberin haberleriyle), hem de ahirette (cennetle) müjdeler var.» ayetini, bazı müfessirler, Allah iyi kullarını, güzel rüyalar göstererek ve ilhamda bulunarak dünyada müjdeler, diye tefsir etmişlerdir. Bir müminin dünyada müjdelenmesi, gerek kendisi için ve gerekse başkası için göreceği salih rüyadır ve ahiretteki müjdesi de cennettir, diye de tefsir edilmiştir.

1482- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
«Rüyasında beni gören kimse, (ahirette) ayık iken beni görecektir. Şeytan benim kılığıma giremez. -

Mütercim:

Allah Tealâ Hazretleri, şeytanın dünyada Hazreti Peygamberin şekil ve kıyafetine girmesine müsaade etmediği gibi, rüya aleminde de ona izin vermemiştir. Bunun sebebi de, hak ile batıl birbirine karışmasın diyedir. Hazreti Peygamberin şekil ve kıyafetine uygun olarak görülen ve rüyada alimler ittifak etmişlerdir. Diğer hususlar ihtilaflıdır.

1483- Ebû Saîd (Radıyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:
«Rüyada beni gören, muhakkak zatımı görmüştür; çünkü şeytan benim şeklime giremez.»

1484- Ümmü Haram (Radıyallahu AnhaKdan rivayet edilmiştir:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in süt teyzesi ve Ubade bin Samit zevcesi olan Ümmü Haram der ki:
— Bir gün, Hazreti Peygamber evimizi şereflendirdi ve evimizde uyudu. Bir müddet sonra gülümseyerek sevinç ve neş'e ile uyandı. Ben ona sordum:
— Ya Resûlallah, neden güldünüz? Cevab verdiler: «Rüyamda ümmetimden birtakım insanlar tahtları üstünde sultanlar gibi şu denizin ortasında savaş ge ..Herine binip Allah yolunda gazaya çıkmış olarak bana gösterildiler.»
— Ya Resûlallah! dedim, Allah'a dua et beni de onlardan biri yapsın.» Hazreti Peygamber de istediğim şekilde bana dua etti. Sonra Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem mübarek başını yastığa koyarak tekrar uykuya daldı. Sonra.yine gülümseyerek neş'e ile uyandı. Ben sordum:
— Ya Resûlallah, neden güldünüz? Cevab verdiler:
«Rüyada ümmetimden bir takım insanlar, tahtları üstünde sultanlar gibi şu denizin ortasında savaş gemilerine binip Allah yolun da gazaya çıkmış olarak bana gösterildiler.» «Ümmü Haram der ki; Ben yine dilekte bulundum:
— Ya Resûlallah, dua et de, Allah beni onlardan bir mücahide yapsm. Bana cevab verdiler:
«Hayır, sen evvelkilerdensin!»
Mütercim:
Gerçekten Hazreti Peygamberin bir mucizesi olarak Hazreti Osman'ın hilâfeti zamanında Hazreti Müâviye'nin kumandası altında Kıbrıs'ı fetih için savaşa çıkan ordu içinde Ümmü Haram savaşa katılmış. Mücahidler Kıbrıs'a çıktıkları zaman, Ümmü Haram (Ra-dıyallahu Anha) binmiş olduğu hayvandan düşerek adada ilk şehid kadın olmuştu.

1485- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiş ;ir
«Zaman (kıyamet) yaklaştığı vakit müminin rüyası pek az yanlış çıkar. Müminin rüyası, nübüvvetin kırk altı parçasından bir parçadır. Nübüvetten olan şeyde de

yalan olmaz.»

Mütercim:

Bazı mevsimlerde veya kıyamete yakın zamanlarda müminlerin görecekleri rüyalar çoğunlukla doğru çıkar. Kıyamete yakın rüyaların doğru çıkacağına dair başka hadis-i şerif vardır.
Bir kısım alimlere göre de, insanlar Hazreti Mehdi zamanında herkes saadete kavuşacağından vakit çok çabuk geçecektir. Böyle bir zamanda görülen rüyalar doğru olur ve nadir olarak yanlış çıkar. Bu zaman da kıyamete çok yakın bulunacağından bir takım esrarın ortaya çıkmış olması tabiidir. Bir de bu zamanın, sür'at zamanı denilen uçak, füze, radar ve telsizler gibi keşiflerin ortaya çıktığı vakit olduğunu söyleyenler de vardır. Bu da Hazreti Peygamberin yine bir mucizesi olur.

1486- îbni Ömer (Radıyatlahu Anhüma)'den rivayet edilmiş tir:
«Rüyamda sanki siyah ve başı dağınık bir kadının Medine'den çıkarak Cuhfe denilen Mehyea'ya konduğunu gördüm. Bu rüyamı, Medine'deki veba hastalığı oraya nakledildi, diye tevil eltim.»

Mütercim:

Hazreti Peygamberin bu rüyasından sonra Medine'nin veba ve sıtma hastalıkları kalkmış, diğer memleketlerde ara sıra olan hastalıklar gibi zuhur etmiştir. Daha önce bu hastalıklar Medine'de çok olurdu.
Bir de rüya tabiri yapacak olan kimsenin bu hususta ilim ve tecrübe sahibi bir kimse olması şarttır.

1487- îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştir:
«Her kim rüyasında görmediği birvşeyi gördüm diye söylerse, ahirette ona iki arpa danesini birbirine düğümlemesi *teklif edilir; halbuki bunu asla yapamayacaktır. Kim de, bir toplum kendisinden hoşlanmadığı yahud ondan kaçtıkları halde, dinlerse, kıyamet gününde onun kulağına kurşun dökülür. Kim de (canlılara ait) bir suret (heykel) yaparsa, (kıyamette) ona ruh vermeye zorlanır. Halbuki ona ruh veremiyecektir.» (Bu işleri helal sayarak yapan kimseler, bu şekilde azab edilirler. Yahud bu işleri yapmamak için bir tehdit mahiyetindedir. Yoksa müminler ebedi olarak cehennemde kalmazlar.)

1488- tbni Ömer (Radıyallahu Anhüma)'den rivayet edilmiştir:

«Yalanların içinde en büyük yalan, rüyasında gözlerinin görmediği şeyi görmüş göstermesidir.»

1489- îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma) der ki:
Bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelip dedi ki:
— Ya Resûlallah! Ben bu gece rüyamda gökte bir bulut gördüm. ,O buluttan yağ ve bal yağıyordu. İnsanlar o bal ve yağdan avuç avuç toplamaya başladılar. Bir kısım kimseler çok, bir kısmı da. az topladı. Sonra bir ip gördüm ki bir ucu yerde, diğer ucu gökte. Ya Resûlallah, sen o ipi tuttun ve göğe çıktın. Sonra başkası tuttu ve o da çıktı. Sonra birisi daha tuttu; o da çıktı. Sonra bir adam daha o ipi tutunca, ip koptu. Sonra yine birleşti. Bu rüyamı nasıl tabir edersiniz?
Orada bulunan Hazreti Ebû Bekir {Radıyallahu Anh) hemen dedi ki: - Ya Resûlallah, anam-babam sana feda olsun. Vallahi bu rüya mn tabirini bana bırakınız. Bunun üzerine kendisine izin verildi. O da rüyayı şöyle tabir etti:
O bulut islâm dinidir. O buluttan akan yağ ve bal, Kur'anı kerim olup bazı insanlar onu çok okuyarak fazla tad alacaklar, bazıları da az okuyarak az tad alacaklardır. Gökten yere kadar sarkan ip de, sizin şimdi üzerinde bulunduğunuz hak dindir, şeriattır. Siz bu dine bağlı kalarak Allah sizi yüksek derecelere çıkaracaktır. Sizden sonra yerinize geçecek halifeniz de şeriata tutunarak o da onunla yüksek derecelere ulaşacak. Sonra birisi daha tutacak, o da yüksek derecelere çıkacak. Sonra birisi daha tutacak; fakat bu defa o ip kesilecek, sonra yine birleşecek ve o da yüksek derecelere kavuşacak.
Hazreti Ebû Bekir rüyayı bu sakilde tabir ettikten sonra sordu:
— Ya Resûlalla, anam-babam sana feda olsun. Bu tabirimde isabet mi ettim, hata mi ettim? Peygamber Sallallahu .Aleyhi ve Sellem ona: «Rüyanın bir kısmında isabet, bir kısmında hata ettin.» buyurdu. Hazreti Ebû Bekir rica etti:
— Ya Resûlallah, Allah için bana söyle, hangi yerde isabet ve hangi yerde hata ettim? Resûl-i Ekrem:
«Allah için deyip yemin ederek İsrar etme.» buyurdu.
Mütercim:
Hazreti Ebû Bekir'in tabiri üzere Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizden sonra Hazreti Ebû Bekir halife oldu.. Ondan sonra Hazreti Ömer ve sonra Hazreti Osman halifâ oldu. Fakat Hazreti Osman zamanında fitne ve fesad ortaya çıkarak ip koptu ise de Hazreti Osman şehid olarak cennete gittiğinden ip tekrar bitişti.
Bu tabirlerin hata ve sevab yerlerinde hadis sarihleri ihtilâf etmişlerdir.
. Rüyasının tabirini isteyen kimseye: Hayırdır inşa Allah, rüyanız bize hayırdır ve düşmanlarımıza serdir. Alemlerin Rabbı olan Allah'a hamd olsun, rüyanı anlat, demelidir. Tabir edecek kimse de, bu işe ehil olmalı, rüyayı görenin hal ve

durumuna göre yorum yapmalıdır. Kerahet vakitlerinde, geceleyin tabir etmemelidir.
Güzel ve doğru ;rüya görmek isteyen de, yatarken abdestli olmalı ve Ayetülkürsi ile üç.îhlâs ve Mavvizeteyn'i okumalıdır. Bundan sonra kıbleye karşı sağ yanı üzere yatmalıdır. Şu duayı da okumalıdır:
«Rabbim! Korkulu rüyaların kötülüğünden ve şeytanın oyunundan hem uyaûık iken, hem de uyurken sana sığınırım. Rabbinı! Senden salih ve faydalı olan, zihinde tutulan ve unutulmayan bir rüya isterim, Rabbim: Rüyamda bana, sevdiğim şeyi .göster.»
Bir de rüyayı, güvenilir kâmil insanlara tabir ettirmeli. Cahillere ve düşmanlara ettirmemelidir.[152][65]

FİTNELER VE B1TANA İTAAT BAHSİ

1490- îbni Abbas (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayettir:
«Her kim amirinden hoşlanılmayacak bir şey görürse sabretsin; çünkü sultanın İtaatmdan bir karış çıkan, bir nevi cahlliyet ölümü ile (sapıklık üzere) ölür.»

1491- tbni Abbas (Radıyaİlahu Anhüma)'dan rivayettin
«Her Vim amirinden hoşlanmayacağı bir şey görürse ona sabretsin; çünkü toplumdan (islâm toplumundan) bir karış ayrılıp da vefat eden, ancak cahiüyet ölümü gibi bir ölümle vefat etmiş olur.»

1492- Ubade bin Samit (Radıyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizi biat için çağırdı. Biz de Hazreti Peygambere söyle biat ettik:

«Neş'eli ve kederli halimizde, darlıkta, bollukta, aleyhimize yapılan terçihde ve idari iş hususunda idarecilerle, bizce apaçık küfür sayılan ve Kur'an'dan da delili bulunan bir mesele olmadıkça çekişmemek hakkında biat ettik.
1493- tbni Mesud (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştiri
«Hayatta kahp da kıyamet başlarına kopanlar, insanların en köiülerindendirler.»
Mütercimi
Kıyamet, insanların en kötülerinin basma kopacak. Kıyamete yakın zamanda yeryüzünde salih kimselerden hiç biri bulunmayacak. Bazı hadîs-i şeriflerde, kıyamete yüz sene kala yeryüzünde Allah Allah diyen kalmayacak, buyurulmaktadır. Çünkü kıyamete yakın bir zamanda Yemen tarafından gayet yumuşak ve tatlı bir rüzgâr gelip bütün müminlerin ruhlarını alacaktır. Sonra

yeryüzünde insanların kötüleri kalacaktır.

1494- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Siz Rabbinize kavuşuncaya-kadar, üzerinize hangi zaman gelirse mutlaka sonraki zaman ondan.»
(Zaman ve asırlar geçtikçe kıyamete kadar fenalıklar çoğalarak devam edecektir. Fakat hadis alimleri bunu genel bir kaide kabul etmemektedirler. Çok kere böyle fenalıklar olacağı manasını taşıdığını ifade ediyorlar. Bu da bazı devirlerde iyiliklerin bulunacağına aykırı düşmez.)

1495- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştin
«Sakm sizden biriniz silâhını din kardeşine doğrultmasın çünkü farkında olmadan şeytan silâhı elinden kaydırabilir de (kaza neticesi cinayet işleyerek) cehennem çukuruna düşer.»
(Şaka ve eğlence kabilinden dahi olsa, hiç kimse silâhım din kardeşine çevirmemeli ve onu hedef almamalıdır. Çünkü şeytan dürtmesi ile silâh patlayabilir, elden fırlayabilir. Sonunda da haksız yere bir din kardeşin ölümüne sebebiyet verilebilir. Bu işi yapan da kıyamette cehennem azabını çeker.)

1496- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«Yakında birtakım fitneler olacaktır. O fitneler zamanında oturan ayakta durandan daha hayırlı, ayakta duran yürüyenden daha hayırlı ve yürüyen de koşandan daha hayırlıdır. Kim o fitneleri görmeye kalkarsa fitneler onu helak eder. Kim de o fitnelerden kurtulmak için bir sığınak yahud bir barınak bulursa, oraya sığınsın, (fitnelere bulaşmasın).»

1497- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma)dan rivayet edilmiştir:
«Allah bir kavme azab indirdiği zaman, azab o kavmin içinde bulunanların tümüne isabet eder. Sonra kıyamette kendi amellerine göre hesaba çekilirler.» (yine iyiler cennete, kötüler cehenneme girerler.)

1498- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Busrâ'da (Medine ile Şam arasında bir yerde) bulunan develerin boyunlarını aydınlatacak şekilde Hicaz arazisinden bir ateş çıkmadıkça kıyamet kopmaz.»
CHicretin altıyüz yirmi dört yılında ve Cumadelahire ayının başlarında pazar günü kuşluk zamanında başlayarak cuma gününe kadar devam eden zelzele sonucu, Medine çevresinden bir yerde meydana gelen ateş dere ve tepeleri kaplayacak şekilde ortalığı dehşete vermişti. Medine'liler tevbe ve istiğfar ederek, kurbanlar keserek ve sadakalar vererek korkulu anlar geçiliyorlardı.

Sonra Allah tarafından cuma günü Uhud dağı hizasına yaklaştığı bir sırada ateş söndü. Bu ateş Mekke'den ve Medine ile Şam arasında, bulunan Busra'dan görülmüştür. Ateşin göklere doğru yükselmesiyle ışığı uzaklara kadar ulaşmıştı.)

1499- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)*den rivayet edilmiştir:
«Fırat nehrinin bir altın hazine çıkarma zamanı yaklaşıyor. Kim bu hazinenin çıkışında hazır olursa ondan bir şey almasın. (Çünkü insanlar ona sahib olmak için birbirlerine girecekler ve o mücadeleye girenler birbirini öldüreceklerdir.)

1500- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anhî'den rivayet edilmiştir:
«Davaları bir olan ve aralarında çok büyük bir savaşın meydana geleceği iki büyük ordu çarpişmadikçâ, herbiri Allah'ın Peygamberi olduğunu iddia eden otuza yakın yalancı deccal çıkmadıkça, ilim, kaldırılmadıkça, zelzeleler çoğalmadıkça, zaman daralmadık-ça, fitneler baş göstermedikçe, öldürme vak'aîan çoğalmadıkça, servetiniz çoğalıp taşmadıkça, mal sahibini sadakasını kimin kabul edeceği düşündürme dikçe ve sadakasını (maddi yardımını) arzetti-ğİ kişi, benim ona ihtiyacım yoktur, demedikçe, insanlar yüksek yüksek binalar kurmadıkça, kişi, bir Ölünün kabrine uğrayıp, keski onun yerinde ben olaydım, demedikçe ve güneş battığı yerden doğmadıkça kıyamet kopmayacaktir. Güneş batıdan doğup da insanlar, onu görünce hepsi birden iman edecekler, fakat o vakit» önceden iman etmemiş veya iman ederek hayır kazanmamış olan kişiye îmanının fayda vermeyeceği zamandır, kıyamet mutlaka kopacak ve kumaşlarını aralarında açan iki insan, onu satmaya veya katlamaya fırsat bulamıyacaklardır. Kıyamet mutlak kopacak ve hayvanının sütünü (evine) götüren adam onu tatma fırsatı bulamiyacaktır. Kıyamet mutlaka kopacak ve havuzunu dolduran kişi sulama fırsatı bulamayacaktır. Kıyamet mutlaka kopacak ve lokmasını ağzına kaldıran kişi onu yeme fırsatı bulamayacaktır.»

1501- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Başı siyah bir nokta gibi, Habeş'li bir köle dahi sizin başınıza idareci getirilmiş-olsa, ona itaat ediniz ve onu dinleyiniz.»

1502- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştin
«Gerçekten siz amir olmaya hırs ve heves gösterirsiniz. Halbuki o kıyamet gününde pişmanlık olacaktır. Amirlik, tyi emziren sütanne ve fakat memeden kesen kötü kadındır.»

1503- Ma'kü bin Yesar (Radıyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:
«Müslüman halkı idare eden bir vali, onlara hainlik ederek ölürse, Allah ona

cenneti mutlaka haram kılar.»

1504- Cündeb (Radıyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«Kim işittirmek için (şöhret ve gösteriş için) bir iş yaparsa, Allah da onu teşhir eder. Kim de insanlara güçlük çıkarırsa kıyamet gününde Allah ona güçlük çektirir.»
Mütercim:
Dünyada gösteriş ve şöhret gibi şahsî maksadlar için ibadet ve amel işleyen kimseyi Allah Tealâ Hazretleri kıyamette insanların ortasında rezil eder, teşhir eder, Yahud dünyada da o kimseyi rezil ve rüsvay eder. Her kim de insanları zorluk v.e sıkıntıya sokar veya zahmet ve meşakkat yüklerse yahut onların ayıblannı örtnıeyip meydana çıkarırsa, o kimseyi de Cenabı Hak ahirette *Ceza iş karşılığıdır» kuralınca yaptığına karşılık azaba sokar.

1505- Ebû Bekre (Radıyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:
«Sakın bir hakim, öfkeli iken iki kişi arasında hüküm vermesin.»
(însanhk hallerinden olan üzüntü, öfke, korku ve açlık benzerî -haller insanın kalbini meşgul eder ve. hisler gerçekler'üzerinde tesirde bulunur. Bu gibi durumlarda hakim davaya bakıp hüküm vermesin; başka zamana bıraksın. Hatta Hanbelî mezhebinde bu ahval içinde hakimin vermiş olduğu karar geçerli sayılmaz. Diğer mezheblerde kerahetle geçerlidir.)

1506- Sehl ibni Ebî Hesme (Radıyallahu Anh) anlatın
Sehl oğlu Abdullah ile Muhaysa adlarında iki amca oğullan yiyecek noksanlığından içine düştükleri sıkıntı ve zarureti gidermek için hurma satın almak üzere Hayber kasabasına gittiler. Orada birbirlerinden ayrılarak ayrı ayrı yerlerde dolaştılar. Sonra Muhaysa, Abdullah'ın bulunduğu yere gidince Abdullahı bir su kenarında al kanlar içinde ölü buldu. Muhaysa Yahudilere dedi ki:-
— Vallahi bu cinayeti siz işlediniz. Yahudiler:
— Vallahi onu biz öldürmedik, dediler. Sonra Muhaysa amcazadesini gusledip kefenleyerek namazını kılıp oraya gömdü. Hemen Medine'ye dönerek durumu kendi kabilesine haber verdi. Muhaysa, büyük kardeşi Huveysa ve kendilerinden daha küçük olan ölü Abdullah'ın kardeşi Abdurrahman olduğu halde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna çıktılar. Muhaysa söze başlayınca» Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:
«Sözü büyüğe bırak, sözü büyüğe bırak!»
Sonra Muveysa hadiseyi anlattı. Sonra, Muhaysa gördüklerini olduğu gibi etraflıca anlattı. Sonra bunların içinde bulunan ve en küçükleri olan ölünün

kardeşi Abdurrahman konuşarak kısas veya diyet istedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Yahudilere: «Siz ya bu ölünün diyetini verirsiniz, ya da bu işten dol ay i anlaşmayı bozmuş sayılacağınızdan size karşı harp ilân edeceğim.» şeklinde yazı gönderdi. Yahudiler:
— Biz muhakemeye hazırız, vallahi onu biz öldürmedik, öldüreni de bilmiyoruz, diye cevab yazdılar. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Mu|ıaysa, Huveysa ve Abdurrahman'a hitaben:
«Siz katilin kim olduğuna dair yemin eder misiniz? Bu takdirde Ölen adamınızın diyetine hak kazanırsınız.» buyurdu. Onlar:
— Ya Resûlallah! Görmediğimiz şeye nasıl yemin edelim? dediler. Hazreti Peygamber: «O halde Yahudilerden elli kişi gelip Öldürmediklerine dair yemin etsinler» buyurdu.
y- Ya Resûlallah! dediler, Onlar müslümah olmadıklarından yalan yere yemin edebilirler. Biz onların yeminine nasıl inanabiliriz. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Ölünün diyetini bizzat kendi malından (yahud müslümanlara harcanacak maldan) ölünün varislerine yüz deve verdi.
Mütercîm:
Kadın İyad'ın beyanına göre, Maliki mezhebine bağlı bazı alimler bu hadîs-i şerifin delaletiyle zekâtın bu gibi yerlere verilebileceğine kail olmuşlardır.
Bu hadîs-i şerif biraz daha noksan olarak Cihad Bahsinde 836 sayıda geçmişti. Fakat «Sözü büyüğe bırak, sözü büyüğe bırak» hitabı orada Abdurrahman hakkında varit olmuştur. Burada ise Mu-haysa'ya hitaben variddir. Olabilir ki, bunların en küçüğü olan Abdurrahman söze başlamış da ona hitab olmuştur. Sonra Muhaysa başlayınca, ona da ayni hitab olmuştur. Bu da zannımca mümkün olabilir.

1507- İbni Ömer (Radıyallahu Anhüma) der ki: arz, peyganıoer aaiıananu Aleyhi ve Sellem'e, kendisini dinleyip itaat etmek üzere biat ettiğimiz zaman herbirimize şöyle buyururlardı:
«Gücün yettiği şeyde Citaat edeceğine dair senin biatini kabul ettim)»

1508- Cabir bin Semûre (Radıyallahu Anh)'den rivayettir: «O iki emîr olacaktır. Onların hepsi Kureyş'dendir,»
Mütercim:
Kureyş'den on iki kıymetli zat müminlerin enıiri olacaktır. Dört halife (Hulefa-i raşidîn) ile beraber Ömer bin Abdülaziz'in zamanına kadar on iki zat Müminlerin Emîri olmuştur. Yahud on iki Emir adalet üzre şeriat ahkâmını yürüteceklerdir, islâm şevketi kemal derecesine ulaşacaktır. Yoksa on iki imamdan sonra islâm emirliği olmayacaktır manasını taşımaz. On iki zattan başka emirlerin idaresi

kemâl üzere olmayacağı manasına hamledilir.[153][66]

TEMENNİ BAHSİ

1509- Hazreti Enes (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Ölümü istemeyiniz (temenni etmeyiniz.)»
(Hiç kimse dünyada karşılaştığı sıkıntılardan dolayı «Rabbim, canımı al» diye istek ve temennide bulunmasın. Ecel takdir edilmiş muayyen bir zaman olduğu için böyle bir dilekte bulunmak, kadere rıza göstermemek anlamını taşıyabilir. Ancak bir kimse-. Allahım! ölüm hakkımda hayırlı ise benim iman üz»re hemen canımı al, hakkımda hayırlı değilse ömrümü uzat» şeklinde dua edebileceği başka hadîsi şeriflerde vardır.

1510- Ebû Ubeyde (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir:
«Sakın sizden hiç biriniz ölümü istemesin. îyi kimse ise umulur-ki iyiliği çoğalır. Kötü kimse ise umulur ki tevbe eder.»[154][67]

KİTAB VE SÜNNETE SARILMAK

1511- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhVden rivayet edilmiştir:
-Ümmetimin hepsi, cennete gireceklerdir; ancak çekinip kaçınanlar giremeyecektir.» Sonra ashab sordu:
— Ya Resûlallah! Çekinip kaçınanlar kimlerdir? cevab verdiler: «Bana itaat eden cennete girer, baha isyan eden de çekinip kaçınmıştır.»
Mütercim:
Baha iman ve itaat edip kitap ve sünnete yapışanlar cennete girecekler; fakat nefis arzularına uyup doğru yoldan sapanlar cehenneme gireceklerdir. Eğer bir kimse mümin olarak günah işlemiş olursa, bağışlanmadığı takdirde günahına göre cehennemde muayyen bir müddet kalacaktır. Eğer inkarcı ise cehennemde ebedi olarak kalacaktır.

1512- Hazreti Cabir (Radıyallahu Anh) der kit
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem uyurlarken yanlanna melekler geldi. Bunlardan biri, peygamber uyuyor dedi. Bir diğeri, göz uyuyor; fakat kalb uyanıktır dedi. Sonra aralarında dediler ki: Sizin bu adamınız için örnek vardır; ona bir örnek verin. Biri uyuyor dedi. Öbürü de, göz uyuyor; fakat kalb' uyanıktır, dedi. Sonra 1 (ona örnek vererek) dediler ki:
O, saray yaptıran adam benzer ki, orada bir sofra hazırlar. Sonra ziyafetine

insanları davet için bir davetçi gönderir. Davete icabet eden eve girer ve sofradan yer. Davete icabet etmeyen de ve giremez ve sofradan yemez. Melekler, bu örneği tevil edin (yorumlayın) ki, onu kavrasın! dediler. Biri, uyuyor, dedi. Bir diğeri de, gözü uyuyor, fakat kalbi uyanıktır dedi.
Sonra örneği şöyle tevil ettiler: Saray cennettir. Davetçi is© Mu-hammed'dir (SaUaK^u Al'/hi ve jellem). Kim Muhammed'e (Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e) itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Muhammed'e (Saîlallahu Aleyhi ve Sellem) isyan eders'e, Allah'a isyan etmiş olur. Muhammed Sallaîlahu Aleyhi ve Sellem, insanları biribirinden ayırt etmiştir. (Mümin de bellidir, kâfir de... îman edenle etmeyen diye ikiye ayrılmışlardır.)

1513- Hazreti Enes (Radıyaîlahu AnhVden rivayet edilmiştin «İnsanlar, (yaratıcıyı) birbirlerine sormaktan vaz geçmeyecekler ve nihayet, her şeyi yaratan Allah bu; fakat Allah'ı kim yarattı?
diyeceklerdir.»
Bütün kâinatı ve varlıkları yaratan Allah'dır. Acaba Allah Te-ala Hazretlerinin yaratıcısı kimdir? diye şeytan insanların kalbine vesvese bırakacaktır. Bu durum karşısında şeytandan korunmak için, «Allah'ın rahmetinden kovulmuş olan şeytandan Allah'a sığınırım, deyiniz» mealindeki hadîs-i şerifin emrine uymalıdır. Çünkü varlığı kendisinden olan vacibu'l-vücud hazretlerinin zatını ve hakikatim hiç kimse bilemez. Allah hiç bir şeye muhtaç değildir ve bütün alemlerden müstağnidir. Mahlûkat (yaratıklar) ise hep Allah'a muhtaçdırîar. Onun kudret ve iradesiyle, vardırlar ve yok olacaklardır. Onun için Allah'a bir yaratıcı düşünmek küfrün en büyüğüdür.

1514- îbni Amr (Radıyaîlahu Ant)'den rivayet edilmiştin «Allah Tealâ, ilmi onlara verdikten sonra onu çekip almaz. Lâkin alimleri ilimleriyle beraber vefat ettirerek İlmi onlardan çeker alır. Geriye birtakım cahiller kalır. Bunlara dini meseleler sorulur. Onlar da kendi görüşleriyle cevab verirler. Böylece hem başkalarım dalalete düşürürler, hem de kendileri dalalete düşerler.»

1515- Ebû Hüreyre (Rsdiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Ümmetim, kendilerinden önceki milletlerin tutumunu karış karış ve arşın arşın izlemedikçe kıyamet kopmâyacaktır.» Hazreti peygamber soruldu:
— Ya Resûlallah! Acem ve Rum gibi milletlerin mi? Hazreti Peygamber:
«Mîlletler ancak onlar değil mi?» buyurdular. (Zamanla müminler bu iki milletin ve bunlara bağlı olanların ahlâk ve adetlerini benimseyeceklerdir.)

1516- Amr bin As ve Ebû Hüreyre (Radıyallahu anhüma)' dan rivayet edilmiştir:

«Bir hakim, içtihad ederek (hakkı araştırarak) hüküm verir de isabet ederse, iki sevab kazanır. Eğer ictihad ederek hüküm verir de yanıhrsa bîr sevab kazanır.»
Mütercim:
Müctehid, isabet eder, hata da edebilir. Doğruyu bulana iki sevab, hata edene de bir sevab vardır. Ancak hatasında bir kasıd olmamak şarttır. Yanılarak hatanın işlenmiş olması halinde bir sevab var. Kasıd olursa, sevab yerine azab gerekir.[155][68]

TEVHÎD BAHSİ

1517- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellein Hazretleri, ashabdan bir zatı gazaya çıkan bir birliğe komutan tayin etti. Bu komutan, askerlerine imam olup her namaz kıldırdığında ikinci rekâtlarda «İhlâs» sûresini okurdu. Bunlar seferden Medine'ye döndükleri zaman kumandanlarının bu hareketini şikâyet yollu Hazreti Peygambere anlattılar. Hazreti Peygamber onlara: «Kendisine sorunuz, neden böyle yapıyor (daima ikinci rekâtta ihlâs sûresini okuyorlar)?» buyurdu. Ashab da bunun sebebini kumandanlarına sorunca, onlara şu cevabı verdi:
— İhlâs' sûresi, Allah'ın sıfatı, olduğundan onu okumayı seviyorum. Onlar aldıkları bu cevabı Hazreti Peygambere arz ettiler. Peygamber Salîallahu Aleyhi ve Sellem:
«Allah'ın da onu sevdiğini kendisine bildiriniz.» buyurdular.

1518- Ebû Musa (Radıyallahu AnbJ'dan rivayet edilmiştir: «Hiç kimse işittiği eziyete tkötü söze) karşı Allah'dan daha sabırlı değildir. İnsanlar (müşrikler) Allah'a çocuk isnad ediyorlar. Buna rağmen Allah onlara sağlık veriyor ve onları nzıklandin yor.»

1519 -İbni. Abbas (Radıyallahu Anhüma)'dan rivayet edilmiştir!
.Senin izzet ve üstün kudretine s.ğm.rım. Ölümsüz ve ibadete layık olan yegâne ilah sensin. Bütün cinler ve insanlar fanidirler..

1520- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştir:
«Allah'ın doksan dokuz, yüzden bir eksik ismi vardır. Bunları kira çekerse cennete girer.»

1521- Ebû Hüreyre (Radıyallahu Anh)'den rivayet edilmiştin «Allah Tealâ Hazretleri jnahlûkatı yarattığı zaman, kendi kitabında kendini taahhüt altına

koyan bir yazı yazdı. Allah katında Arş üzerine konan bu yazı şudur: Rahmetim gazabımı yen er.»
Mütercim:
Cenabı Hak, bütün mahlûkatı yarattıktan sonra' İlâhî mukadderatı yazan kaleme emir buyurarak kullarına ihsan edeceği rahmetini ihtiva eden bir yazı yazdırdı ve onun Arş-ı Alâ'ya konmasını diledi. Yazının ihtiva, ettiği mana «Dünyada ve kıyamette rahmetim gazabımı yenecektir.» mealindedir.

1522- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştir: «Allah Tealâ Hazretleri buyurur: Kulum beni nasıl sanıyorsa öyleyim. O kul beni andığı zaman ben onunla beraberim. Eğer beni gönülden anarsa, ben de onu zatımda anarım. Eğer beni bir toplum İçinde anarsa, ben de onu, o toplumdan daha hayırlı bir toplum içinde (melekler arasmda) anarım. Eğer bana (benim rızama) bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. Bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. Bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak varırım.»

Mütercim:

Bir kul Allah'a iyi zan besliyerek, Allah merhametlidir ve bağışlayıcıdır diye güven beslerse. Allah o kulu bağışlar ve ona merha-
met eder. Eğer Allah'a güvenmez de onun merhamet ve bağışlamasını inkâr ederse, bu nimetten mahrum kalır. İnsan korku ve ümid içinde yaşamalı ve mağfiret tarafı üstün olmalıdır, ölüm haline geldiği zaman da, Allah'ın rahmetine tam bir güven beslemelidir.
Bir de Allah Tealâ Hazretleri anıldığı ve zikredildiği zaman kul ile beraber olur, sözünün manası, Allah o kula yardımcı olur, rızası onunla olur demektir. Yoksa Cenab-ı Hakk'ın kudret ve ilmi her varlık ile beraberdir. Hiç bir şey onun kudret ve ilmi dışında kalamaz.
Kul, gizli ve aşikâr her nasıl Allah'ı yad ederse, Allah da onu daha hayırlı şekilde rahmetiyle melekler arasında anacaktır.
Bir kul az ibadet etmekle Allah'ın rızasına yaklaşınca, Allah ona çok sevab verir. Allah'a ibadeti çoğaldıkça Allah'ın ona İkramı çok daha büyük olur.

1523- Ebû Hüreyre (Radıyallahu AnhJ'den rivayet edilmiştin «Allah yazıcı meleklerine şöyle buyurur: Kulum bir günah İşlemek isterse, işlemedikçe o günahı yazmayın. Onu işlerse, ancak günahı kadar yazın. Eğer benim için onu terk ederse, kendisine bir sevab yazın. Eğer o iyi işi (ibadeti) işlerse, onun on mislinden yedi-yüz katına kadar kendisine sevab yazın.» (Herkesin amel ve ihlâsı-na göre yapılan iyi işlerin sevabı on katından yedlyüz katma kadar

çoğalır.)

1524- Ebû Hüreyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:
«Bir kul günah işledi veya günaha düştü de, Rabbim, günah İşledim veya günaha düştüm, beni bağışla! diye dua etti Rabbi buyurdu ki: Kulum, günahı affeden ve ona ceza veren Rabbı olduğunu bildi mi? O halde ben de onun günahım bağışladım. Sonra o kul, Allah'ın dilediği müddetçe (günahsız) kaldıktan sonra tekrar günaha düştü veya bir günah işledi de:
— Eabbimt Ben günah işledim yahud günaha düştüm, onu bağışla! diye düa etti. Allah buyurdu ki:
— Benim kulum, günahı affeden ve ona ceza veren bir Rabbı olduğunu bildi mi? O halde ben kulumu bağışladım.
Sonra o kul, Allah'ın dilediği müddetçe (günahsız) kaldıktan sonra bir günah işledi yahud bir günaha düştü de dedi ki:
— Rabbim: Başka bir günaha düştüm veya başka bir günah işledim. Benim için onu bağışla. Allah buyurdu ki:
— Benim kulum, günahı affeden ve ona ceza veren bir Rabbi olduğunu bildi mi? O halde ben kulumu üçüncü kez bağışladım. Kulum dilediğini yapsın.»
(Günahlarından samimi olarak pişman olup tevbe edenlerin Allah günahlarını bağışlar. Fakat günahlarında ısrar edenlerin yalnız sözle mağfiret dilemeleri halinde Allah yine dilerse o kulu bağışlar. Bu durumda bile Allah'dan mağfiret dilemeyi kesmemelidir. Çünkü şirk günahından: ve kul haklarından başka diğer bütün günahları, dilediği kimselere tevbesiz dahi bağışlar. Dilediği kimseye de bağış lamaz ve onu günahına göre cehennemde azaba sokar. Sonra cennetine alır. Fakat imanı olmayanlar ebedî olarak cehennemde kalır Büyük günahlardan ötürü azab çekildiği gibi, küçük günahlardan ötürü de çekilebilir.)

1525- Hazretl Enes (Radıyallahu AnhJden rivayet edilmiştir: «Kıyamet günü olup (Allah tarafından) şefaatçi kılındığımda;
— Babbim! Kalbinde hardal danesi kadar iman olanı cennete koy, diye dua ederim ve onlar cennete girerler. Sonra:
— Kalbinde imandan en az bir şey olanı cennete koy, diye yalvarırım.»

1526- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:
«Kıyamet günü olunca, insanlar birbirine karışıp dehşete kapıl dıkları zaman (şefaat dilemek üzere) Hazreti Adem Aleyhisselâm'a giderler ve derler ki: Bize Rabbin yanında şefaat et. Hazreti Adem der ki: Şefaat benim işim değil: fakat siz İbrahim'e (Aleyhisselâm) gidin. Çünkü o, Allah'ın Halil'idir (dostudur). Onlar da İbrahim (A. S.) e giderler. O da der ki! Ben ona ehil değilim; fakat siz Musa'ya

(Aleyhisselâm) gidin. Çünkü o, Allah'ın Kelîmidir (Vasıtasız olarak Allah onunla konuşmuştur). Onlar Musa'ya giderler. Musa (Aleyhisselâm) da der kis Beıi ona ehil değilim; ancak siz İsa'ya (Aleyhisselâm) gidiniz. Çünkü o, Allah'ın ruhudur ve kelimesidir. Onlar İsa'ya (Aleyhisselâm) giderler. İsâ (Aleyhisselâm) der ki, Ben ona ehil değilim: ancak siz Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gidin.
Onlar bana gelirler. Ben de, şefaat etmeye hazırım, derim. Sonrı Rabbimden şefaat için izm isterim ve bana izin verilir. Hem de şim di söyliyemiyeceğim bir çok hamd çeşitleri bana iham edilir. Bei de onlarla Allah'a hamd ederek secdeye kapanırım. Bana denilir ki
— Ya Muhammed! Başını kaldır, söyle, sözün dinlenecek; dile dilediğin sana verilecek. Şefaat et, şefaatin kabul olunacak. Ben de
— Ümmetim, ümmetim, ya Rabbi!.. derim. Bana şöyle denilir
— Git, kalbinde arpa tanesi kadar iman oîan kimseleri cehen nemden çıkar. Ben de gider onları cehennemden çıkarırım. Sonrc dönerim ve o hamd çeşitleriyle Allah'a hamd ederim. Sonra Allah'E secdeye kapanırım. Bana şöyle denir:
— Ya Muhammed! Başını kaldır, söyle sözün dinlenecek. Dil* dilediğin sana verilecek. Şefaat et, şefaatin kabul edilecek. Ben de rim ki:
— Ya Rabbi! Ümmetim, Ümmetim!.. Bana şöyle denir:
— Git, kalbinde zerre veya bardal tanesi kadar iman olanları cehennemden çıkar. Ben de giderim ve onları çıkarırım. Sonra dönüp Allah'a o çeşitli hamdlerle hamd ederim ve Allah'a secdeye kapanırım. Allah buyurur:
— Ya Muhammed! Başını kaldır. Söyle, sözün dinlenecek. Dile-dilediğin sana verilecek. Şefaat et, şefaatin kabul edilecek. Ben de derim ki:
— Ya Rabbi! Ümmetim, ümmetim!.. Allah buyurur:
— Git, kalbinde hardal danesi ağırlınm azının azının âzı kadar imanı olan kimseleri cehennemden çıkar. Ben de gider, onları çıkarırım.» Bir rivayette de şu ziyadelik vardır:
«Sonra dördüncü defa dönerim ve o hamdlerle Allah'a hamd ederim. Sonra Allaha secdeye kapanırım. Bana denilir ki:
— Ya Muhammed! Başını kaldır Söyle; sözün dinlenecek, dile, dilediğin sana verilecek şefaat et, Şefaatin kabul olacak. Ben de derim ki:
— Ya Rabbi! Lâ îlâhe İllallah, diyenler hakkında bana izin Ver. Allah Tealâ Buyurur:
— İzzetim, Celâlim, kibriyam ve azametim hakkı için, Lâ İlahe İllallah, diyenleri muhakkak cehennemden çıkaracağım.»
Mütercim:
Ehli sünnet imamları bu hadîs-i şerifin ve bazı ayeti kerimelerin delaletiyle, ahirette şefaatin vuku bulacağını isbat etmişlerdir. Bunu akaidimizde de inanılması gereken hususlardan saymışlardır.

Bütün peygamberlerin, velilerin ve şehidlerin şefaatleri olacağına, ancak bizim peygamberin şefaatinin umumi olacağına inanmak ehli sünnet inancıdır. Biz böyle bir peygamberin ümmeti olduğumuzdan Allah Tealâ Hazretlerine sonsuz hamd ederiz. Nihayetsiz şükür borcumuzu yerine getirememekteki acziyetimizi de itiraf ederiz. Cenabı Hak hepimizi, günahkârların büyük şefaatçisinin şefaatin» kavuşturarak bizi mesûd kılsın, amîn!..

1527- Ebü Hüreyre CRadıyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir: «İki kelime vardır ki, Rahman olan Allah Tealâ'ya sevimlidirler, dile kolaydırlar (kıyamette) terazide ağırdırlar. Bunlarj Sübha-nellahi ve bihamdihi, sübhanellahil-Azzmi = Allah'a hamd ederek onu teşbih ve noksanlıklardan tenzih ederim, yüce Allah'ı tenzih ederim, sözleridir.»

Mütercim:

Allah'ı tenzih ve takdis eden şu iki sözü söyleyen kimseyi Allah sever ve ona büyük sevab verir, ondan razı olur. Bu iki cümleyi söylemek dile gayet kolaydır. Fakat kıyamette ameller tartılacağı zaman, bu iki cümlenin sevabı tartıda çok ağırdır.

Ey Rabbimiz! Bizden kabul buyur; gerçek amellerimizi bilensin ve kabul edensin. Günahlarımızı bağışla. Muhakkak ki sen tevbeleri kabul eden ve merhameti çok olan mevlâmızsın.

Melik ve Vehhab olan Allah Tealâ Hazretlerinin yardımı ile ki-tab tamam oldu.

Allah'a hamd olsun ki, Allah'ın yardımı ile «Zübdetül - Buharı tercemesi şerh ve açıklamasiyle beraber hicretin 1337 yılında Rebiu-levvel ayının onbeşinci pazartesi günü tamam olmuştur. Allah Tealâ Hazretleri iş bu tercemeyi, kendi rızasını kazanmaya vesile kılarak kıyamete kadar islâm ehlini bu eseri okuyarak faydalandırsın. Mağfiret ve rahmetime sebeb olması için din kardeşlerimden dualar rica ederim.

Sadeleştiren:

Zûbdetü'l-Buharî adlı bu eserin sadeleştirilmesi hicretin 1399 yılı Cumadelahir ayının yirmi dördü pazartesi günü tamamlanmıştır.[156][69]

Notlar

[←1]

[1] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 7

[←2]

[2] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:9

[←3]

[3] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:11-12

[←4]

[4] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:14

[←5]

[5] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:15

[←6]

[6] Mümin ve müslim kelimeleri ayni manayı taşırlarsa da, bazan burada olduğu gibi, görünüş hali İle islâmı kabullenene müslim ve kalben iman edenlere de mümin denir. Gerçekten kalben olan imanı Allah bilir. (A.F.Y.)

[←7]

[7] Bu a'rabi, bunlardan başka yapmam gereken bir şey var mı? diye de sormuştu

[←8]

[8] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:16-51

[←9]

[9] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:52-61

[←10]

[10] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:61-64

[←11]

[11] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:64-66

[←12]

[12] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:67-68

[←13]

[13] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:68-92

[←14]

[14] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:93-105

[←15]

[15] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:105-145

[←16]

[16] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:145-154

[←17]

[17] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:154-155

[←18]

[18] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:155-303

[←19]

[19] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:158-159

[←20]

[20] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:159-163

[←21]

[21] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:163-1666

[←22]

[22] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:166-167

[←23]

[23] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:167-174

[←24]

[24] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:174-177

[←25]

[25] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:177-178

[←26]

[26] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:178-210

[←27]

[27] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:210-243

[←28]

[28] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:243-254

[←29]

[29] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:254-269

[←30]

[30] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:269-272

[←31]

[31] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:272-280

[←32]

[32] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:280-291

[←33]

[33] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:292-317

[←34]

[34] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:317-324

[←35]

[35] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:325-359

[←36]

[36] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:359-360

[←37]

[37] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:361-362

[←38]

[38] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:363-369

[←39]

[39] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:370-373

[←40]

[40] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:373-379

[←41]
[1] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:379-387

[←42]

[2] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:387-400

[←43]
[3] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:400-404

[←44]

[4] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:404-406

[←45]

[5] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:406-408

[←46]

[6] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:408-424

[←47]

[7] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:425-426

[←48]

[8] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:426-432

[←49]
[9] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:432-434

[←50]

[10] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:435-445

[←51]

[11] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:445-447

[←52]
[12] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:447-451

[←53]
[13] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:451-459

[←54]
[14] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:460-466

[←55]

[15] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:466-482

[←56]
[16] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:483-489

[←57]

[17] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:489-514

[←58]

[18] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:517-553

[←59]
[19] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:553-579

[←60]
[20] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:579-612

[←61]

[21] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:612-624

[←62]
[22] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:624-634

[←63]

[23] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:635-645

[←64]
[24] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:645-650

[←65]

[25] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:651-652

[←66]

[26] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:653-654

[←67]

[27] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:655-656

[←68]

[28] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:656-663

[←69]

[29] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:663-674

[←70]

[30] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:674-682

[←71]
[31] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:682-690

[←72]

[32] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:691-696

[←73]

[33] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:697-699

[←74]

[34] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:699-701

[←75]
[35] Diğer siyer kitaplarında: Bu halkların çıkması sırasında (Ebu ubeyde bin cerrah (R.A.)'m iki ön dişi çıktı) diye yazılmaktadır

[←76]

[36] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:701-706

[←77]
[37] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:706-709

[←78]

[38] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:709-710

[←79]
[39] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:710-711

[←80]
[40] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:711-714

[←81]

[41] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:714-721

[←82]
[42] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:721-722

[←83]
[43] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:722-726

[←84]
[44] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 726-727

[←85]
[45] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 727-728

[←86]

[46] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:728-737

[←87]

[47] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:737-738

[←88]

[1] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:738-742

[←89]

[2] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:742-743

[←90]

[3] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:743-745

[←91]
[4] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:746-758

[←92]

[5] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:758-763

[←93]

[6] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:763

[←94]

[7] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:763-767

[←95]

[8] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:767-773

[←96]

[9] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:773-775

[←97]

[10] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:775-778

[←98]
[11] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:779

[←99]

[12] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:779-780

[←100]
[13] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:780-782

[←101]

[14] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:782

[←102]

[15] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:782-787

[←103]

[16] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:787

[←104]

[17] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:788-789

[←105]

[18] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:789-792

[←106]

[19] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:792-793

[←107]

[20] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:793-795

[←108]

[21] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:795

[←109]

[22] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:796-800

[←110]

[23] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:800-801

[←111]

[24] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:801

[←112]
[25] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:802

[←113]
[26] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:803

[←114]
[27] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:803-805

[←115]
[28] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:805-806

[←116]

[29] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:806-807

[←117]

[30] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:807-809

[←118]
[31] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:809-810

[←119]

[32] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:810-811

[←120]

[33] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:811-813

[←121]

[34] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:813-814

[←122]

[35] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:814-815

[←123]
[36] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:815

[←124]

[37] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:815

[←125]
[38] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:816-817

[←126]
[39] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:817-818

[←127]

[40] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:818-822

[←128]

[41] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:822

[←129]
[42] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:823

[←130]

[43] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:823-824

[←131]
[44] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:824-833

[←132]

[45] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:833-852

[←133]

[46] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:852-858

[←134]
[47] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:858-860

[←135]
[48] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:861

[←136]

[49] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:862-869

[←137]
[50] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:869-873

[←138]
[51] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:874

[←139]
[52] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:874-879

[←140]

[53] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:879-884

[←141]

[54] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:884-893

[←142]
[55] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 893-899

[←143]

[56] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 899-918

[←144]

[57] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:918-921

[←145]
[58] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:921-932

[←146]
[59] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 932-957

[←147]
[60] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:957-959

[←148]

[61] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:959-964

[←149]
[62] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:965-966

[←150]
[63] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:966-973

[←151]
[64] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:973-974

[←152]
[65] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:974-981

[←153]

[66] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:982-990

[←154]
[67] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:990-991

[←155]

[68] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:991-994

[←156]

[69] Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:994-1003